Bundel - Raadsvergadering van 26 oktober 2022

Agenda bijlagen

Vastgestelde besluitenlijst raad 2022-10-26

1 Opening van de vergadering

2 Vaststellen van de agenda

2 Voorlopige agenda raad 2022-10-26

3 BESLUITENLIJST EN TOEZEGGINGENLIJST

3.a Vaststellen besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 september 2022.

3a Nog niet vastgestelde besluitenlijst raad 2022-09-28

3.b Actualiseren toezeggingenlijst raad

3b Stand van zaken toezeggingenlijst d.d. 11 oktober 2022

4 Inspreekrecht inwoners

Inwoners kunnen hun mening geven over zowel onderwerpen die zijn geagendeerd als over niet-geagendeerde onderwerpen. Hiervoor is maximaal een half uur beschikbaar; vijf minuten per persoon. Als er meer dan zes aanmeldingen zijn, zal de spreektijd per persoon evenredig worden verdeeld. Aanmelding is vereist. Zie hiervoor de informatie aan het einde van deze agenda.

5 Mededelingen

6 Ingekomen stukken raad 26 oktober 2022 (82490-2022)

Dossier 1472 voorblad

6 Ingekomen stukken raad 2022-10-26

7 Vragenuurtje raad

8 OORDEELSVORMING DOOR DE RAAD

De raad bespreekt oordeelsvormend de geagendeerde raadsvoorstellen.

8.a Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)

Dossier 1428 voorblad

8a Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd

8a.1 bezuinigingsscenario jeugd

8a.2 Toelichting voortgang bezuinigingen Jeugd 2022

8.b Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder (72400-2022)

Dossier 1441 voorblad

8b Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder

8b.1 Aanvraagformulier omgevingsvergunning

8b.2 Ruimtelijke onderbouwing

8b.3 Participatieplan

8b.4 Participatieverslag

8b.5 Resultaten draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder

8b.5a Bijlagen Resultaten draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder

8b.6 Samenvatting kernpunten anterieure overeenkomst

8.c Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)

Dossier 1443 voorblad

8c Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt

8c.1 Ambitiedocument Centrum Oldambt

8c.2 Participatieverantwoording

8.d Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio (63669-2022)

Dossier 1457 voorblad

8d Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio

8d.1 Perspectief

8d.2 Marktanalyse

8d.3 Reactienota

8d.4 Addendum marktanalyse

8.e Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

9 BESLUITVORMING DOOR DE RAAD

De raad neemt besluiten over de ter vergadering naar besluitvorming verschoven raadsvoorstellen.

9.a Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold (72991-2022)

Dossier 1458 voorblad

9a Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold

9a.1 Ruimtelijke onderbouwing, bijlagen onderzoeken

9a.2 Ruimtelijke onderbouwing, toelichting

9.b Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

10 Sluiting van de vergadering

BESLUITENLIJST VERGADERING VAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE OLDAMBT VAN WOENSDAG 26 OKTOBER 2022

1 Opening van de vergadering

Plaatsvervangend-voorzitter Engel Modderman opent de vergadering. Burgemeester Cora-Yfke Sikkema is op dit moment nog aanwezig bij de Shoa-herdenking. Ze komt tegen 21.00 uur. Dan zal ze de voorzittershamer overnemen. Met kennisgeving afwezig zijn de raadsleden Albert Kuiper (GBO) en Fred Greven (PvdA). Griffier Jelte van der Meer laat zich vervangen door plaatsvervangend-griffier Jeroen Bottema.

2 Vaststellen van de agenda

Er zijn twee amendementen aangekondigd over het perspectief over de A7/N33. Deze amendementen komen van GroenLinks/D66 en PvdA. De amendementen kunnen worden ingediend bij het betreffende agendapunt.

De agenda wordt vastgesteld.

3 BESLUITENLIJST EN TOEZEGGINGENLIJST

3.a Vaststellen besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 september 2022.

De besluitenlijst wordt vastgesteld.

3.b Actualiseren toezeggingenlijst raad

De raad neemt kennis van de toezeggingenlijst. De toezeggingenlijst wordt conform de weergegeven stand geactualiseerd.

4 Inspreekrecht inwoners

Er zijn drie insprekers:
mevrouw Larmoyeur (opvang In den Stallen)
de heer Van Meekeren (opvang In den Stallen)
de heer Spijker, voorzitter SV Bato (op ingekomen stuk 6.A.3)

Alle insprekers krijgen vragen vanuit de raad. Over de mogelijke opvang van statushouders en vluchtelingen uit de Oekraïne bij In den Stallen zegt het college toe om voor het eind van de week met een raadsbrief te komen. Fracties kunnen dan tot en met vrijdag 4 november 2022 een reactie hierover geven aan het college, zodat het college op dinsdag 8 november 2022 een besluit hierover kan nemen. Dit besluit is een collegebevoegdheid, maar het college zegt toe dat de raad hierover nog extra gehoord wordt wanneer daar behoefte aan is. Dit zal met de fractievoorzitters besproken worden.

5 Mededelingen

Er zijn vier mededelingen.
- Voorzitter Tim van Bostelen van de Auditcommissie geeft een kort verslag van de vergadering van de Auditcommissie van 6 oktober 2022.
- Wethouder Erich Wünker geeft aan dat er een stuk tekst ontbreekt in het raadsbesluit over het perspectief A7/N33. Het verandert het voorstel niet inhoudelijk. De raad stemt ermee in dat dit stuk tekst mondeling wordt toegevoegd bij de behandeling van het voorstel.
- Aart-Jan Langbroek (GroenLinks) zit in de klankbordgroep VGG. Bij een inventarisatie van thema's voor de komende jaren heeft hij voorgesteld het thema biodiversiteit toe te voegen aan de agenda van de VGG.
- Wethouder Jurrie Nieboer komt met de mededeling dat maandag 24 oktober 2022 de rechtszaak was over de biomassacentrale. De (schriftelijke) uitspraak wordt verwacht tussen 5 december 2022 en 16 januari 2023.

Burgemeester Cora-Yfke Sikkema is inmiddels gearriveerd en neemt de voorzittershamer over.

6 Ingekomen stukken raad 26 oktober 2022 (82490-2022)

De raad besluit in te stemmen met de voorgenomen wijze van afhandeling van de ingekomen stukken met dien verstande dat ingekomen stuk A3 voor advies in handen van het college wordt gesteld.

7 Vragenuurtje raad

Er zijn geen vragen voor het Vragenuurtje van de raad.

8 OORDEELSVORMING DOOR DE RAAD

De raad bespreekt oordeelsvormend de geagendeerde raadsvoorstellen.

8.a Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)
2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.
3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de 'startnotitie sociaal domein' en het coalitieakkoord.

In eerste termijn wordt het woord gevoerd door de raadsleden Bolt (CU), Nobbe, Kenter, Eijpe, De Wal, Meertens, Davelaar, Langbroek, Postmus en Musch. Er zijn diverse interrupties.

Wethouder Nieboer geeft een reactie.

Raadslid Bolt (CU) voert het woord in de tweede termijn.

Wethouder Nieboer geeft een reactie.

Na het sluiten van de bespreking, besluit de raad het voorstel door te leiden naar het besluitvormende deel van deze vergadering.

8.b Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder (72400-2022)

Voorgesteld besluit:

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

In eerste termijn wordt het woord gevoerd door de raadsleden Postmus, Langbroek, Van Bostelen, Meertens, Kalse, Bolt (PvdA), Musch, Kenter en Bolt (CU). Er is een enkele interruptie.

Wethouder Jurrie Nieboer vraagt om schorsing voordat hij een reactie geeft. De schorsing wordt toegestaan. Tijdens de schorsing verlaat raadslid Henk van der Laan (wegens ziekte) de vergadering. Er is een enkele interruptie.

Wethouder Erich Wünker geeft ook een reactie. Er is een enkele interruptie.

Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

Na het sluiten van de bespreking, besluit de raad het voorstel door te leiden naar het besluitvormende deel van deze vergadering.

8.c Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)

Voorgesteld besluit:

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

In eerste termijn wordt het woord gevoerd door de raadsleden Leuning, Davelaar, Bolt (PvdA), Wesselink, Langbroek, Naaijer, Postmus, Kalse en Bolt (CU).

Wethouders Erich Wünker en Gert Engelkens geven een reactie. Er is een enkele interruptie.

Raadsleden Bolt (PvdA) en Kenter voeren het woord in de tweede termijn.

Wethouder Wünker geeft een reactie. Er is een enkele interruptie.

Na het sluiten van de bespreking, besluit de raad het voorstel door te leiden naar het besluitvormende deel van deze vergadering.

8.d Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio (63669-2022)

Voorgesteld besluit:

het Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio vast te stellen.

Vanwege de tijd wordt besloten dit raadsvoorstel te agenderen voor de raadsvergadering van woensdag 23 november 2022. De aangekondigde amendementen zijn daarmee nog niet ingediend.

Er wordt door wethouder Erich Wünker toegezegd dat de aangekondigde mondelinge wijzigingen van het voorgestelde besluit schriftelijk worden verwerkt.

9 BESLUITVORMING DOOR DE RAAD

De raad neemt besluiten over de ter vergadering naar besluitvorming verschoven raadsvoorstellen.

9.a Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold (72991-2022)

De raad besluit:

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold;
2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

9.b Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

9.b1 Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)

Er zijn stemverklaringen van raadsleden Nobbe en Langbroek.

De raad besluit:

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)
2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.
3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

9.b2 Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder (72400-2022)

Er zijn stemverklaringen van de raadsleden Nobbe en Kenter

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

9.b3 Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)

Er zijn stemverklaringen van de raadsleden Wesselink en Kenter.

De raad besluit:

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

Aan het eind van de vergadering krijgt wethouder Ger Klein het woord voor een toevoeging over de eventuele opvang van statushouders en vluchtelingen uit de Oekraïne bij In de Stallen. Er volgen diverse interrupties. De toezeggingen staan bij punt 4.

Gastvrouw Bedo Alismail Kabas neemt vandaag afscheid. Ze krijgt een cadeau overhandigd door burgemeester Sikkema.

10 Sluiting van de vergadering

De voorzitter sluit de vergadering om 23.18 uur

Aldus vastgesteld,
Winschoten, 21 december 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Griffier Voorzitter

Jelte van der Meer Cora-Yfke Sikkema

Voorlopige agenda raadsvergadering

Datum	26-10-2022
Tijd	20:00 - 22:30
Locatie	Halte Democratie, Havenkade-west 1 te Winschoten
Voorzitter	Burgemeester Cora-Yfke Sikkema
Toelichting	In deze raadsvergadering vindt oordeelsvorming en besluitvorming plaats over voorliggende raadsvoorstellen. Dat zijn fase twee en drie in het BOB-model. Fase één heeft plaatsgevonden in de beeldvormende raadsbijeenkomst.

1 **Opening van de vergadering**

2 **Vaststellen van de agenda**

3 **BESLUITENLIJST EN TOEZEGGINGENLIJST**

3.a **Vaststellen besluitenlijst van de raadsvergadering van 28 september 2022.**

3.b **Actualiseren toezeggingenlijst raad**

4 **Inspreekrecht inwoners**

Inwoners kunnen hun mening geven over zowel onderwerpen die zijn geagendeerd als over niet-geagendeerde onderwerpen. Hiervoor is maximaal een half uur beschikbaar; vijf minuten per persoon. Als er meer dan zes aanmeldingen zijn, zal de spreektijd per persoon evenredig worden verdeeld.
Aanmelding is vereist. Zie hiervoor de informatie aan het einde van deze agenda.

5 **Mededelingen**

6 **Ingekomen stukken raad 26 oktober 2022 (82490-2022)**

Voorgesteld besluit:
in te stemmen met de voorgenomen wijze van afhandeling van de ingekomen stukken.

7 **Vragenuurtje raad**

8 **OORDEELSVORMING DOOR DE RAAD**

De raad bespreekt oordeelsvormend de geagendeerde raadsvoorstellen.

8.a **Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)**

Voorgesteld besluit:
1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)
2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.

3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

8.b Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder (72400-2022)

Voorgesteld besluit:

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

8.c Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)

Voorgesteld besluit:

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

8.d Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio (63669-2022)

Voorgesteld besluit:
het Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio vast te stellen.

8.e Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

9 BESLUITVORMING DOOR DE RAAD
De raad neemt besluiten over de ter vergadering naar besluitvorming verschoven raadsvoorstellen.

9.a Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold (72991-2022)

Voorgesteld besluit:

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold;

2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

9.b Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

10 Sluiting van de vergadering

Als u gebruik wilt maken van agendapunt 4, inspreekrecht inwoners, dan kunt u zich tot één dag voor de raadsvergadering aanmelden bij de griffier Jelte van der Meer: jelte.vandermeer@gemeente-oldambt.nl onder vermelding van het onderwerp dat u wilt bespreken.

BESLUITENLIJST VERGADERING VAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE OLDAMBT VAN WOENSDAG 28 SEPTEMBER 2022

1 Opening van de vergadering

De voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom.

Op de agenda voor deze raadsvergadering staat onder meer het raadsvoorstel inzake de Bezuinigingstaakstelling sportvoorzieningen 2023. Het in grote getale aanwezige publiek zal (straks) kort de gelegenheid krijgen zich te laten horen (en zien) om daarmee uiting te geven aan zijn mening over het raadsvoorstel.

De voorzitter geeft aan dat de raadsleden de kans moeten krijgen het debat te voeren en zich vrij moeten voelen het woord te voeren, waarbij (in lijn met hetgeen tijdens de raads-collegedag van 17 september jl. is besproken) geldt: “hard op de inhoud, zacht op de relatie”.

Door de voorzitter wordt mededeling gedaan van de ontvangen afwezigheidsmeldingen van de raadsleden Leuning (VVD), Suurling (PvhN) en Bolt (CU).

2 Vaststellen van de agenda

Er is een drietal amendementen aangekondigd bij het raadsvoorstel inzake Bezuinigingstaakstelling sportvoorzieningen 2023. Het betreft:

- een amendement (A) van de VCP, SP, PVV, Oldambt Aktief, GroenLinks en D66;
- een amendement (B) van de SP;
- een (gewijzigd) amendement (C) van GBO, PvdA, PvhN en de VVD.

Deze amendementen kunnen bij behandeling van het betreffende agendapunt worden ingediend.

Vanwege de publieke belangstelling voor het raadsvoorstel inzake Bezuinigingstaakstelling sportvoorzieningen 2023 wordt er voor gekozen dit vanavond als eerste (inhoudelijke) raadsvoorstel te behandelen.

De raad besluit het raadsvoorstel inzake Startnotitie Programma Sociaal Domein (agendapunt 8b) rechtstreeks besluitvormend te behandelen.

Verder besluit de raad het raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (agendapunt 9b) op de agenda te handhaven en tegelijk te verplaatsen naar het oordeelsvormende deel van de agenda.

De agenda wordt vastgesteld.

3 BESLUITENLIJST EN TOEZEGGINGENLIJST

3.a Vaststellen besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 30 juni 2022, 7 juli 2022 en 8 september 2022.

De besluitenlijsten worden vastgesteld.

3.b Actualiseren toezeggingenlijst raad

De raad neemt kennis van de toezeggingenlijst. De toezeggingenlijst wordt conform de weergegeven stand geactualiseerd.

4 Inspreekrecht inwoners

Er zijn geen insprekers.

5 Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

6 Ingekomen stukken raad 28 september 2022 (55996-2022)

De raad besluit in te stemmen met de voorgenomen wijze van afhandeling van de ingekomen stukken.

7 Vragenuurtje raad

Raadslid Kenter heeft vragen gesteld over het onderwerp aanleg van schooltuinen. Deze zullen worden beantwoord.

Verder vraagt raadslid Kenter of inmiddels een reactie is ontvangen van het ministerie van OCW, naar aanleiding van een brief die het college (in februari 2022) aan genoemd ministerie heeft gestuurd betreffende de Stuwe. Wethouder Nieboer geeft aan dat het college – ondanks een door haar in de maand augustus jl. gestuurde herinnering – nog geen reactie van het ministerie heeft ontvangen.

8 OORDEELSVORMING DOOR DE RAAD

De raad bespreekt oordeelsvormend de geagendeerde raadsvoorstellen.

8.a Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)
2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.
3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

Dit raadsvoorstel zal voor de raadsvergadering van 26 oktober 2022 worden geagendeerd.

8.b Raadsvoorstel inzake Startnotitie Programma Sociaal Domein 2022-2026 (77033-2022)

Voorgesteld besluit:

Startnotitie Doorontwikkeling Programma Sociaal Domein Oldambt 2022-2026 vast te stellen.

Dit raadsvoorstel is bij de agendavaststelling direct besluitvormend geagendeerd.

8.c Raadsvoorstel inzake Bezuinigingstaakstelling sportvoorzieningen 2023 (42345-2022)

Voorgesteld besluit:

1. voor één van de zes scenario's te kiezen, waarbij college op basis van analyse voorstelt te kiezen voor scenario 5: sluiting van sporthallen en zwembad De Hardenberg per 1 januari 2023
2. De boekwaarden van zwembad De Hardenberg bij sluiting per 1 januari 2023 ad 1.050.000 euro en van sporthal De Hardenberg per januari 2022 ad 780.000 euro af te boeken ten laste van de algemene reserve. De eventueel latere opbrengsten van verkoop van deze gebouwen weer laten terugvloeien in de algemene reserve.
3. De frictiekosten bij sluiting van zwembad De Hardenberg en de sporthal De Hardenberg ter grootte van 382.5000 euro te dekken uit de algemene reserve.
4. Een haalbaarheidsstudie te doen naar het realiseren van een nieuw overdekt zwembad in combinatie met een sporthal als basis voor een Omni-sportaccommodatie.
5. Een krediet van 200.000 euro beschikbaar te stellen voor het uitwerken van het geboden perspectief. Het bedrag kan worden gedekt door een incidentele onttrekking van € 200.000 aan de reserve cofinanciering investeringen.

Het publiek krijgt – zoals toegezegd – de gelegenheid om zich te laten horen (en zien) om daarmee uiting te geven aan zijn mening over het raadsvoorstel.

In eerste termijn wordt het woord gevoerd door de raadsleden Davelaar, Greven en Wesselink (die allemaal een amendement indienen), gevolgd door de raadsleden Venema, Modderman, Kuiper, De Wal, Meertens, Van Bostelen en Langbroek. Er zijn diverse interrupties.

Wethouder Wünker geeft een reactie. Er zijn enkele interrupties.

In tweede termijn wordt het woord gevoerd door de raadsleden Wesselink, Modderman en Van Bostelen.

Wethouder Wünker geeft een reactie. Er zijn enkele interrupties.

Na het sluiten van de bespreking, besluit de raad het voorstel door te leiden naar het besluitvormende deel van deze vergadering.

Vanwege de tijd wordt besloten de overige voor deze raadsvergadering oordeelsvormend geagendeerde raadsvoorstellen te agenderen voor de raadsvergadering van 26 oktober 2022.

9 BESLUITVORMING DOOR DE RAAD

De raad neemt besluiten over de ter vergadering naar besluitvorming verschoven raadsvoorstellen.

9.a Raadsvoorstel inzake Onttrekking steeg Marktplein aan de openbaarheid (56008-2022)

De raad besluit:

De doorgang/steeg (verbinding tussen Burgemeester Schönfeldplein en Marktplein te Winschoten) naast Schönfeldplein 3 kadastraal bekend gemeente Winschoten H1102 en een gedeelte van H1103 te onttrekken aan het openbaar verkeer op basis van artikel 9 en artikel 11 lid 1 en 2 van de Wegenwet.

9.b Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)

Dit raadsvoorstel zal voor de raadsvergadering van 26 oktober 2022 – oordeelsvormend - worden geagendeerd.

9.c Raadsvoorstel inzake Update Lokaal Programma NPG Oldambt (72435-2022)

De raad besluit:

De update van het lokaal programma NPG Oldambt vast te stellen.

9.d Ter vergadering verschoven of toegevoegde agendapunten

9.d1 Raadsvoorstel inzake Bezuinigingstaakstelling sportvoorzieningen 2023 (42345-2022)

Amendement A (VCP, SP, PVV, OA, GL en D66)
De raadsleden Van Bostelen en Naaijer leggen een stemverklaring af.

Het amendement wordt met 10 stemmen voor (VCP 3, SP 2, PVV 1, OA 1, GL 1, D66 en raadslid Naaijer CDA 1) en 12 stemmen tegen (PvhN 2, PvdA 4, GBO 4, VVD 1 en raadslid Van Bostelen CDA 1) verworpen.

Amendement B (SP)
Het amendement wordt met 9 stemmen voor (SP 2, VCP 3, PVV 1, OA 1, GL 1 en D66 1) en 13 stemmen tegen (PvhN 2, PvdA 4, GBO 4, VVD 1 en CDA 2) verworpen.

Amendement C (GBO, PvdA, PvhN en VVD)
Het amendement wordt met 12 stemmen voor (GBO 4, PvdA 4, PvhN 2, VVD 1 en raadslid Van Bostelen CDA 1) en 10 stemmen tegen (VCP 3, SP 2, PVV 1, OA 1, GL 1, D66 1 en raadslid Naaijer CDA 1) aangenomen.

De raad besluit:

1. Sporthal en zwembad De Hardenberg per 1 juli 2023 te sluiten;
2. De met de opgeschorte sluiting gepaard gaande geschatte kosten ad 300.000 euro te dekken uit de algemene reserve;
3. De boekwaarden van zwembad De Hardenberg bij sluiting per 1 juli 2023 ad 1.025.000 euro en van sporthal De Hardenberg per 1 juli 2022 ad 760.000 euro af te boeken ten laste van de algemene reserve. De eventueel latere opbrengsten van verkoop van deze gebouwen weer laten terugvloeien in de algemene reserve.
4. De frictiekosten bij sluiting van zwembad De Hardenberg en de sporthal De Hardenberg ter grootte van 382.5000 euro te dekken uit de algemene reserve.

5. Samen met betrokkenen en belanghebbenden te werken aan een duurzame en toekomstbestendige Omnisport-locatie voor heel Oldambt. Deze Omnisport-locatie dient in ieder geval, ter vervanging van huidige verouderde sportvoorzieningen, een nieuw overdekt zwembad en een nieuwe sporthal te bevatten. Dit vast te leggen in een ambitiedocument Sportvoorzieningen dat uiterlijk 1 juli 2023 door de raad wordt vastgesteld. Het zwembad De Watertoren te sluiten nadat een nieuw overdekt zwembad is gerealiseerd. Na het besluit over sluiting van sporthal en zwembad De Hardenberg op de kortst mogelijke termijn te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de sporthal en het zwembad open te houden door partijen anders dan de gemeente.
6. Een krediet van 200.000 euro beschikbaar te stellen voor het uitwerken van het geboden perspectief. Het bedrag de dekken door een incidentele onttrekking van 200.000 euro aan de reserve cofinanciering investeringen.

9.d2 Raadsvoorstel inzake Startnotitie Programma Sociaal Domein 2022-2026 (77033-2022)

De raad besluit:

Startnotitie Doorontwikkeling Programma Sociaal Domein Oldambt 2022-2026 vast te stellen.

10 Sluiting van de vergadering

De voorzitter sluit de vergadering om 23.03 uur.

Stand van zaken toezeggingenlijst d.d. 11 oktober 2022

Nr	Agendapunt	Omschrijving	Datum raad	Portefeuille-houder	Stand van zaken
20.021	Raadsvoorstel inzake nieuwe vergader-structuur en afhechting raadscommissiestructuur	Bij de evaluatie van de vergaderstructuur zal de vergoedingsregeling voor de fractie-assistenten worden betrokken.	14-12-2020	Burgemeester	In januari 2022 heeft een lichte evaluatie plaatsgevonden. De eindevaluatie zal in december 2022 plaatsvinden.
22.007	9.a	De portefeuillehouder zal de VKB vragen met een alternatief te komen om de maatschappelijke kosten correct en betrouwbaar te berekenen. Over de reactie van de VKB zal de raad zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.	30-06-2022	Wethouder Engelkens	De portefeuillehouder heeft het besproken in de vergadering van het algemeen bestuur. Het wordt opgepakt, maar er is meer tijd nodig dan aanvankelijk gedacht.
22.008	9.f	Het college doet onderzoek naar de zg. Stadjerspas in Groningen en kijkt naar (de) mogelijkheden om iets soortgelijks in Oldambt in te voeren.	30-06-2022	Wethouder Nieboer	Is work in progress. We nemen dit mee bij het vormgeven van het nieuwe armoedebeleid in 2023. Door zieke medewerker kan dit niet eerder.
22.009	3	De mogelijkheden om de huur voor de huidige bewoners Emmaheerdt tijdelijk te verlagen tot het huurbedrag dat statushouders die aldaar worden gehuisvest worden verschuldigd zijn, zal worden onderzocht. De raad zal over de uitkomst worden geïnformeerd.	8-9-2022	Wethouder Klein	Er heeft een gesprek plaatsgevonden met de eigenaar over de vraag vanuit de raad. Zij gaan intern bespreken of er een mogelijkheid is en zo ja op welke wijze. Als er meer duidelijk is informeren wij uw raad.
22.010	8.c	De raad wordt geïnformeerd over de voortgang van de zoektocht naar alternatieve zwemlocaties en vervoer er naar toe.	28-09-2022	Wethouder Wünker	De projectleider heeft hierover op 5 oktober een eerste gesprek gehad met de gebruikers.
22.011	8.c	Er zal gekeken worden in hoeverre mensen met een beperking gebruik kunnen maken van zwembad De Watertoren.	28-09-2022	Wethouder Wünker	Work in progress.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1472
Extern Zaak ID	1895ESUITE824902022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	6
Titel	Ingekomen stukken raad 26 oktober 2022 (82490-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
6 Ingekomen stukken raad 2022-10-26

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**

Voorgesteld besluit

in te stemmen met de voorgenomen wijze van afhandeling van de ingekomen stukken.

Besluit

in te stemmen met de voorgenomen wijze van afhandeling van de ingekomen stukken met dien verstande dat A3 voor advies in handen van het college van burgemeester en wethouders wordt gesteld.

Raadsvoorstel

Onderwerp	Ingekomen stukken raad
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	nvt
Datum raadsvergadering	26 oktober 2022
Zaaknummer	82490-2022
Steller	Jelte van der Meer
Portefeuillehouder(s)	nvt
Medeverantwoordelijke(n)	Agendacommissie van de gemeenteraad van Oldambt

TOELICHTING

Inleiding

De afgelopen periode zijn de volgende stukken ontvangen door de gemeenteraad van Oldambt. De agendacommissie stelt voor dat de raad instemt met de voorgestelde wijze van afhandeling van de ingekomen stukken.

A. Voor kennisgeving aan te nemen:

1. Landelijk onderzoek naleving alcohol en tabak - Mail Bureau Objectief 2022-09-21 met bijlagen Begeleidende brief en Rapport (84229-2022)
2. De Voedselvoorziening staat onder druk - Mail EcoVrede 2022-09-21 met bijlagen Voedselvoorziening en Activiteitenblad (84234-2022)
3. Brief aan de raad van de gemeente Oldambt - Mail 13 voetbalverenigingen gemeente Oldambt 2022-09-26 met bijlagen Brief, Opzegging en Raadspresentatie (85341-2022)
4. Brief en onderzoeksopzet voor raad - Mail rekenkamercommissie 2022-10-04 met bijlagen Aankondiging onderzoek en Onderzoeksopzet (87861-2022)
5. Aanbieding publicatie Goed voor Elkaar Dorpen - Mail Groninger Dorpen 2022-10-11 met bijlage Goed voor Elkaar Dorpen (90176-2022)

B. Voor advies in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen:

1. Herbenoeming lid van de Raad van Toezicht - Brief SOOOG 2022-10-04 (88209-2022)

C. Ter afdoening in handen van het college van burgemeester en wethouders te stellen:

D. Op een andere manier: Ter afdoening in handen van de raadsklankbordgroep te stellen, na overleg met de fractievoorzitters:

1. Motie Poort van Winschoten - Rekenkamercommissie - Mail Rekenkamercommissie 2022-10-11 met bijlagen Begeleidend schrijven en Notitie (89902-2022)

Winschoten, 13 oktober 2022

Namens de agendacommissie van de gemeenteraad van Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

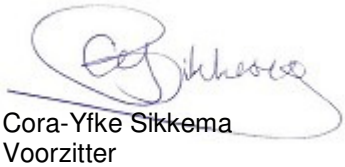

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

Raadsvergadering

Dossiernummer	1428
Extern Zaak ID	1895ESUITE524712022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	8.a
Titel	Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd (52471-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
8a Raadsvoorstel inzake Bezuinigingsscenario's jeugd
8a.1 bezuinigingsscenario jeugd
8a.2 Toelichting voortgang bezuinigingen Jeugd 2022

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Beeldvormende raadsbijeenkomst	14 september 2022
Raadsvergadering	28 september 2022
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)
2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.
3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

Besluit (Aangenomen conform voorstel)

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:
lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek. En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)

2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.
3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

Raadsvoorstel

Onderwerp	Bezuinigingsscenario's jeugd
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	14 september 2022
Datum raadsvergadering	28 september 2022
Zaaknummer	52471-2022:049758
Steller	Merel Wassink
Portefeuillehouder(s)	Jurrie Nieboer
Medeverantwoordelijke(n)	

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	Niet van toepassing
Voorgesteld raadsbesluit	**De raad besluit:** 1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2: *lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek.* *En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)* 2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties. 3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de 'startnotitie sociaal domein' en het coalitieakkoord.
Samenvatting	Om de door de gemeenteraad vastgestelde bezuiniging op het jeugddossier (gedeeltelijk) te realiseren zijn een drietal scenario's opgesteld. De mate van bezuinigen brengt ook een aantal consequenties met zich mee. De consequenties zijn, per scenario, inzichtelijk gemaakt (zie bijlage 1). De gemeenteraad wordt geadviseerd om te kiezen voor

	scenario 2, waarbij lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen (hulpvragen waarvan wij zeggen dat er geen specialistische jeugdhulp wordt ingezet). Specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek.
Bijlage(n)	Bijlage 1: Bezuinigingsscenario's jeugd Bijlage 2: Toelichting voortgang bezuinigingen Jeugd 2022
AVG	Ja.

.

TOELICHTING

Inleiding

De meeste gemeenten zien de zorgkosten voor jeugdhulp steeds verder oplopen waardoor financiële tekorten zijn ontstaan. Dit heeft enerzijds te maken met een toename van zorgkosten, maar anderzijds ook met de efficiencykorting die het rijk heeft toegepast bij de start van de drie Decentralisaties in het Sociaal Domein per 1-1-2015.

De afgelopen jaren (en nog steeds) is de kernvraag geweest: kan er inhoudelijk en financieel worden bijgestuurd op (de kosten van) jeugdhulp?

Op basis van onze eigen financiële analyse, het onderzoek van de Visitatiecommissie[1] is inzicht gekregen in de ontwikkeling van het grootste deel van de zorgkosten. De opgave in het sociaal domein (waaronder het jeugddossier) is te vertalen in: *de hulp naar de voorkant te halen, meer te doen aan preventie en basiszorg en het terugdringen van (dure) specialistische zorg.*

Met deze opgave zijn we in 2020 en 2021 aan de slag gegaan met behulp van een uitvoeringsprogramma jeugd. Hierin zijn de actiepunten uit de investeringsagenda jeugd[2] en de (meest haalbare) adviezen van de visitatiecommissie meegenomen. Het uitvoeringsprogramma vormde daarmee een kapstok voor alle actiepunten die in het jeugddossier zijn opgepakt. Hieronder een toelichting op een aantal actiepunten:

- Het versterken van het voorliggend veld is één van de actiepunten uit het uitvoeringsprogramma (geweest). We hebben een interactieve zoekgids beschikbaar gesteld aan inwoners en iedereen die werkt met jeugd en jongeren in Oldambt (verwijzers, scholen, jongerenwerkers etc.). De zoekgids laat zien welke vrij toegankelijke hulp er is voor de meest voorkomende hulpvragen en moet het gebruik van voorliggende voorzieningen stimuleren en specialistische jeugdhulp voorkomen.

- Een ander onderdeel van het uitvoeringsprogramma is de wens meer grip te krijgen op doorverwijzingen van huisartsen naar jeugdhulp. We hebben in 2020 een aantal praktijkondersteuners jeugd (POH Jeugd) (medewerkers van het jeugdteam) ingezet bij alle zeven huisartsenpraktijken in de gemeente Oldambt. Doordat de POH jeugd zelf kortdurende en laagdrempelige jeugdhulp biedt kan een verwijzing naar meer specialistische (dure) jeugdhulp voorkomen worden.

[1] De visitatiecommissie van de VNG heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de "grip op uitgaven in het sociaal domein" in onze gemeente. De commissie heeft advies uitgebracht op welke wijze er effectiever en mogelijk tegen lagere kosten gewerkt kan worden

[2] De investeringsagenda jeugd is onderdeel geweest van de begroting 2020 en is door de gemeenteraad op 11 november 2020 vastgesteld. De investeringen hebben betrekking op vroegsignalering en preventie met het idee om te voorkomen dat jongeren langdurig in dure zorg terecht komen. Om dit te bereiken, moet er aan de voorkant geïnvesteerd worden en moet de toegang versterkt worden.

- De gemeente Oldambt en Sociaal Werk Oldambt (hierna te noemen SWO) draaien vanaf 1 januari 2021 een twee jaar durende pilot. Een pilot waarin de dienstverlening van SWO is uitgebreid met een passend aanbod voor jeugdigen en/of ouders in de vorm van opvoedingsondersteuning. Opvoedingsondersteuning bestaat uit de volgende elementen: gezinsbegeleiding, gezinscoaching, jeugdondersteuning en groepsaanbod. De ondersteuning van stichting Sociaal Werk Oldambt (SWO) komt in de plaats van (een aantal producten[3]) specialistische jeugdhulp.

Op 31 december 2021 is 'het uitvoeringsprogramma jeugd 2020 & 2021' tot een einde gekomen. Vertegenwoordigers van de Transformatie agenda gemeente Groningen hebben mede het uitvoeringsprogramma geëvalueerd en zij hebben de volgende conclusie getrokken:

'Terugkijkend naar de afgelopen 2 jaar mag Oldambt trots zijn op wat ze hebben bereikt met hun investering in het Jeugddomein: met het regenboogmodel als duidelijk onderliggende visie zijn vrijwel alle resultaten uit het uitvoeringsprogramma gewoon behaald. Daarnaast zijn ook de praktische, projectmatige insteek op de 3 projectlijnen (Voorliggend veld, Toegang en Monitoring) net als de goede samenwerking tussen beleid, uitvoering, financiën en monitoring absolute succesfactoren.'

Echter, met het voortzetten van de huidige koers, zal de opgelegde bezuiniging vanuit de gemeenteraad niet gehaald worden. Daarbij gaat het om de volgende vastgestelde bezuinigingsbedragen per jaar:
2022: € 860.000,-
2023: € 1.290.000
2024: € 1.720.000 (structureel)

Om de bezuiniging alsnog (gedeeltelijk) te realiseren zijn een drietal scenario's opgesteld. De mate van bezuinigen brengt ook een aantal consequenties met zich mee. De consequenties zijn, per scenario, inzichtelijk gemaakt (zie bijlage 1). De gemeenteraad wordt geadviseerd om te kiezen voor scenario 2, waarbij lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen (hulpvragen waarvan wij zeggen dat er geen specialistische jeugdhulp wordt ingezet). Specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek.

Motivatie

1. *Scenario 2 is in het belang van het kind.*

   We voldoen als gemeente aan het principe 'zo licht en dichtbij mogelijk'.

   Problemen en zorgen bij jeugdigen worden vroegtijdig gesignaleerd. We zijn in staat een goede en snelle analyse te kunnen maken van de problematiek en het doen van een hulpverleningsaanbod, waardoor problemen, zorgen en onveiligheid (kindermishandeling) kunnen worden voorkomen.

2. *Scenario 2 geeft uitvoering aan de kern van de jeugdwet 2015.*

   In de jeugdwet 2015 en in het uitgewerkte stappenplan van de Centrale Raad staat dat we eerst moeten kijken naar andere oplossingen, eigen kracht en voorliggende oplossingen zoals de voorliggende voorziening, voordat we overgaan tot het inzetten van specialistische jeugdhulp. Dat was eigenlijk de kern van de hele wet, waarom de Rijksoverheid ook dacht de overheveling naar de gemeenten met een flinke korting op het budget te kunnen realiseren.

3. *Scenario 2 komt ten goede aan de adviezen van de visitatiecommissie en het onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut.*

   De visitatiecommissie van de VNG heeft in 2019 het volgende aan de gemeente Oldambt geadviseerd:

[3] Het betreft gezinsbegeleiding basis (45A51), gezinsbegeleiding laagfrequent (45G01), individuele begeleiding basis (45A04) en groepsbegeleiding basis (45A49)

- Alternatieve mogelijkheden (voorliggende voorzieningen) creëren die minder kosten met zich meebrengen.
- De uitstroom vanuit zware zorgvormen daadwerkelijk mogelijk maken door te investeren in lichtere vormen van ondersteuning. Het verstevigen van de ambulante zorg (en lichtere hulpvormen) is een voorwaarde om te beginnen aan het bevorderen van de uitstroom.
- Focus op een preventieve aanpak vanuit Positieve Gezondheid. Uitgangspunt in de aanpak is het hanteren van de volgorde: eerst het probleem oplossen binnen het gezin en eigen netwerk, dan algemene voorzieningen en vervolgens maatwerk (specialistische zorg) inzetten.

Volgens het onderzoek 'het groeiend jeugdzorggebruik, duiding en aanpak' (2019) van het Nederlands Jeugdinstituut leidt versterking van preventie ertoe dat minder kinderen en opvoeders intensievere jeugdhulp nodig hebben en zou dat leiden tot een kostenbesparing. 'Met goede preventie pak je niet alleen dreigende problemen aan, maar investeer je ook in beschermende factoren, zoals ouderbetrokkenheid en sociale netwerken. Die aandacht voor beschermende factoren zorgt ervoor dat preventie niet leidt tot een preoccupatie met alle mogelijke risico's voor gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Versterking van positieve factoren kan allerlei risico's compenseren. Dat geeft een veel grotere kans op een omvangrijk en duurzaam resultaat (het voorkomen van specialistische jeugdhulp).'

4. *Het voortzetten van de huidige koers zal leiden tot behoud van kwaliteit van het voorliggend veld, motivatie van het personeel, een daling in de kosten specialistische jeugdhulp en we vormen hiermee een betrouwbare partner voor de huisartsen.*

Met het behouden van het voorliggend veld, kunnen de problemen van gezinnen (gedeeltelijk) opgelost worden en het inzetten van specialistische jeugdhulp voorkomen worden.

Knelpunten

5. *Er bestaat een risico dat er een verschuiving plaatsvindt naar specialistische producten, omdat de lichte jeugdhulpproducten 'uit het schap' verdwijnen.*

Gecertificeerde Instellingen (GI's) (tevens verwijzer naar jeugdhulp) bestaan uit landelijke of regionale organisaties en kennen het lokale voorliggend veld onvoldoende. Om te voorkomen dat ze 'opschalen' naar specialistische jeugdhulpproducten zullen we de GI's moeten instrueren om gebruik te maken van de pilot SoWiesO.

6. *We kunnen met het voortzetten van de huidige koers niet alle doelgroepen meer bedienen.*

Voorheen kon het jeugdhulpproduct 'gezinsbegeleiding basis' langdurig en intensief ingezet worden bijvoorbeeld bij de doelgroep licht verstandelijk beperkten. Nu wordt er gezinsbegeleiding door SoWiesO ingezet op basis van het ontwikkelperspectief van ouders. Zodra het mogelijk is wordt intensieve gezinsbegeleiding afgeschaald naar 'vinger aan de pols' contact.

Voorheen kon het jeugdhulpproduct 'gezinsbegeleiding basis' of 'individuele begeleiding basis' gecombineerd worden met dagbesteding of wonen/logeren bij een zorgboerderij. De zorgboerderij gaf dan uitvoering aan beide vormden van ondersteuning. Nu raken deze vormen van ondersteuning wat versnipperd / los van elkaar met de komst van SoWiesO. En kunnen we niet voldoen aan het principe 'één gezin, één plan, één regisseur'.

Specifieke vormen van begeleiding (paardencoaching) of het begeleiden van gezinnen in weekenden en avonden (zoals de 'naar bed gaan' momenten) kan niet meer ingezet worden. Dat geldt ook voor begeleide omgangsregelingen die in de weekenden plaatsvinden en waarbij de verwachting is dat toezicht/begeleiding langdurig aan de orde is. Bijvoorbeeld omdat ouders vanwege een licht verstandelijke beperking geen risico's kunnen inschatten, maar met begeleiding toch een relatie kunnen onderhouden met de kinderen.

7. *Met het voortzetten van de huidige koers (uitvoeringsprogramma 2020 / 2021), zal de opgelegde*

bezuiniging vanuit de gemeenteraad niet gehaald worden.

Daarbij gaat het om de volgende vastgestelde bezuinigingsbedragen per jaar:

- 2022: € 860.000,-
- 2023: € 1.290.000,-
- 2024: € 1.720.000,- (structureel)

De gemeenteraad wordt geadviseerd om te kiezen voor scenario 2. Waarbij we uitgaan van een (structurele) bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024. De bezuiniging zullen we goed moeten monitoren. Hiervoor is (grotendeels) een dashboard beschikbaar, bestaande uit een rekentool om de besparing op de POH jeugd te kunnen inzien en het verloop van de pilot SoWiesO te monitoren in relatie tot de vier jeugdhulpproducten).

Wat betekent dat voor de bezuinigingsopgaven in 2022 en 2023?

- In 2022 is een bezuiniging van € 200.000,- gerealiseerd door de inzet van de POH Jeugd (zie hierop de toelichting in bijlage 2). (Dit is al verwerkt in de eerste BBR).
- In 2023 bouwen we op naar de maximaal haalbare bezuiniging van € 1.000.000,- in 2024. We verwachten hiervan € 800.000,- te behalen in 2023.

De niet gerealiseerde bezuinigingsbedragen (€ 660.000,- in 2022, € 490.000,- in 2023 en in 2024 € 720.000,-) worden onderdeel van de ‘startnotitie sociaal domein’. Om de bezuinigingen (sociaal domein breed) te realiseren wordt in het coalitie akkoord een aantal suggesties gedaan. Bijvoorbeeld: meer gebruik maken van algemene voorzieningen en het voorliggend veld in plaats van verwijzen naar duurdere specialistische hulp.

Betrokkenheid (externe) partners

In samenwerking met het jeugdteam (uitvoering), team financiën, team beleid zijn de bezuinigingsscenario’s vormgegeven.

Consequenties

Zie ‘knelpunten’ onder het kopje motivatie.

Vervolg

Op basis van het vastgestelde bezuinigingsscenario door de gemeenteraad, zal het college begin 2023 een uitvoeringsprogramma ontwikkelen. Een uitvoeringsprogramma bestaat uit interventies en resultaten om de transformatie inclusief bezuinigsopgave te kunnen realiseren.

Winschoten, 14 juni 2022

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 juni 2022

Besluit

1. In te stemmen met bezuinigingsscenario 2:

lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen, specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek.

En daarmee wordt gekoerst op een bezuiniging van € 1.000.000,- vanaf 2024 (in plaats van € 1.720.000,-)

2. Te monitoren wat dit betekent voor de kwaliteit van de jeugdhulp en de financiële consequenties.

3. € 720.000,- te zoeken binnen het sociaal domein zoals verwoord in de ‘startnotitie sociaal domein’ en het coalitieakkoord.

Datum raadsvergadering
28 september 2022

Onderwerp
Bezuinigingsscenario's jeugd

Agendapunt

Zaaknummer
52471-2022

Winschoten, 28 september 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

Maximale bezuinigingsvariant

> 1,7 miljoen euro op de korte termijn.

Voorliggende voorzieningen (lichte jeugdhulp) niet meer aanbieden, beperken tot specialistische jeugdhulp

<table>
<tr><th>Besparingsmogelijkheid</th><th>Bezuiniging</th><th>Inhoudelijke gevolgen</th></tr>
<tr><td>De pilot SoWiesO stopzetten.

De Pilot SoWieso:
De gemeente Oldambt en Sociaal Werk Oldambt (hierna te noemen SWO) draaien vanaf 1 januari 2021 een twee jaar durende pilot. Een pilot waarin de dienstverlening van SWO is uitgebreid met een passend aanbod voor jeugdigen en/of ouders in de vorm van opvoedingsondersteuning.
Opvoedingsondersteuning bestaat uit de volgende elementen: gezinsbegeleiding, gezinscoaching, jeugdondersteuning en groepsaanbod.</td><td>€ 400.000,-</td><td rowspan="3">1. De vastgestelde bezuiniging door de gemeenteraad wordt hiermee behaald (1.720.000,- vanaf 2024).

2. Niet in het belang van het kind en ouders.
- We voldoen als gemeente niet meer aan het principe ‘zo licht en dichtbij mogelijk’.
- Problemen en zorgen bij jeugdigen worden te laat gesignaleerd en verergeren hierdoor. Een deel van het voorliggend veld valt weg, maar dat betekent niet dat er geen hulpvraag meer is. Daardoor ontstaat het risico dat we geen goede en snelle analyse kunnen maken van de problematiek en het doen van een hulpverleningsaanbod, waardoor problemen, zorgen en onveiligheid (kindermishandeling) kunnen toenemen.

3. Kosten specialistische jeugdhulp gaan (op termijn) omhoog
Hulpvragen worden niet in een vroeg stadium opgepakt waardoor de problemen verergeren. Wanneer de problemen verergeren, is er vaker specialistische zorg nodig. Als gemeente zijn wij niet de enige verwijzer (denk aan: huisartsen, Gecertificeerde Instellingen en medische specialisten). Andere verwijzers zullen, bij het ontbreken van lichte jeugdhulp, eerder grijpen naar specialistische jeugdhulp. Verwachting is dat de kosten alleen maar zullen toenemen.

4. Waterbedeffect: met het wegvallen van het voorliggend veld, heeft dat als gevolg: overbelasting van scholen en ouders.
- Ouders en scholen kunnen geen beroep meer doen op lichte ondersteuning, maar moeten elk probleem zelf oplossen. Stress en persoonlijke problemen kunnen ervoor zorgen dat ouders overbelast, waardoor zij fysiek en emotioneel minder beschikbaar zijn voor hun kinderen. Dit vergroot de kans op het ontstaan van opvoedingsproblemen en kindermishandeling.
- Mochten voorliggende voorzieningen niet meer aangeboden worden kan een jeugdige vanwege psychische of gedragsproblemen een belemmering ondervinden bij het volgen van onderwijs, dan wel vanwege deze problematiek langdurig thuis komen te zitten.

5. Druist tegen de jeugdwet / transformatie gedachte in.
In de jeugdwet 2015 en in het uitgewerkte stappenplan van de Centrale Raad staat dat we eerst moeten kijken naar andere oplossingen, eigen kracht en voorliggende oplossingen zoals de algemene voorziening, voordat we overgaan tot het inzetten van specialistische jeugdhulp. Dat was eigenlijk de kern van de hele wet, waarom de Rijksoverheid ook dacht de overheveling naar de gemeenten met een flinke korting op het budget te kunnen realiseren.

6. Druist in tegen het rapport van de visitatie commissie en het onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut.
De visitatiecommissie van de VNG heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de “grip op uitgaven in het sociaal domein” in onze gemeente. De commissie heeft advies uitgebracht op welke wijze er effectiever en mogelijk tegen lagere kosten gewerkt kan worden. Zij hebben onder andere geadviseerd:

- Alternatieve mogelijkheden (voorliggende voorzieningen) te creëren die minder kosten met zich meebrengen.
- De uitstroom vanuit zware zorgvormen daadwerkelijk mogelijk te maken door te investeren in lichtere vormen van ondersteuning. Het verstevigen van de ambulante zorg (en lichtere hulpvormen) is een voorwaarde om te beginnen aan het bevorderen van de uitstroom.
- Focus op een preventieve aanpak vanuit Positieve Gezondheid. Uitgangspunt in de aanpak is het hanteren van de volgorde: eerst het probleem oplossen binnen het gezin en eigen netwerk, dan algemene voorzieningen en vervolgens maatwerk (specialistische zorg) inzetten.

Volgens het onderzoek ‘het groeiend jeugdzorggebruik, duiding en aanpak’ (2019) van het Nederlands Jeugdinstituut leidt versterking van preventie ertoe dat minder kinderen en opvoeders intensievere jeugdhulp nodig hebbe en zou dat leiden tot een kostenbesparing. ‘Met goede preventie pak je niet alleen dreigende problemen aan, maar investeer je ook in beschermende factoren, zoals ouderbetrokkenheid en sociale netwerken. Die aandacht voor beschermende factoren zorgt ervoor dat preventie niet leidt tot een preoccupatie met alle mogelijke risico's voor gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Versterking van positieve factoren kan allerlei risico's compenseren. Dat geeft een veel grotere kans op een omvangrijk en duurzaam resultaat (het voorkomen van specialistische jeugdhulp).’</td></tr>
<tr><td>De specialistische jeugdhulpproducten gerelateerd aan de pilot SoWiesO stopzetten. Dit betreft 4 basisproducten:
- Gezinsbegeleiding basis
- Gezinsbegeleiding Laagfrequent
- Individuele Begeleiding Basis
- Groepsbegeleiding Basis</td><td>€ 1.380.000,- (gebaseerd op 2021)

Financiële onderbouwing:
De declaratiekosten over het hele jaar 2021 (per verwijzer) waren als volgt.

Gemeente € 916.580,-
GI € 433.690,-
Huisartsen € 15.960,-
Medische specialisten & jeugdarts € 11.600,-
Totaal € 1.380.000,-

(Verzilveringspercentage over het hele jaar is 65,7%)</td></tr>
<tr><td>Geen uitvoering meer geven aan de functie van ‘schoolcontactpersoon’ (1 FTE)</td><td>€ 47.000</td></tr>
</table>

		7. Druist in tegen de ingezette plannen vanuit het NPG / NPO / regiodeal / coronaperspectiefplan Deze plannen hebben allemaal gemeen dat ze zich richten op het voorkomen of verminderen van allerlei problemen. De plannen sluiten allen aan bij de bestaande initiatieven zoals de pilot SoWiesO. Met het wegvallen van voorliggende voorzieningen kunnen sommige plannen geen doorgang vinden (denk aan: Kansen voor kinderen, Coronaperspectiefplan - onderdeel jeugd, IJslands Preventiemodel). **8. Het geeft een negatieve beeldvorming van de gemeente en heeft negatieve personele consequenties.** - Het steeds veranderen van koers zorgt voor motivatie verlies en instabiliteit binnen het jeugdteam. Verwacht wordt dat het verloop en verzuim van personeel toeneemt. Tegelijkertijd is er schaarste op de arbeidsmarkt. Weinig continuïteit van personeel levert per direct kwaliteitsverlies. - Het risico is aanwezig dat, met het wegvallen van het voorliggend veld, de problemen van gezinnen zullen toenemen. Waardoor deze cliënten weer op het bordje van de gemeente komen. Dit brengt een hogere werkdruk voor het jeugdteam met zich mee. - De overgezette indicaties naar SoWiesO moeten weer teruggedraaid worden. Dit brengt een administratieve last met zich mee voor het jeugdteam. - Door een telkens veranderende koers komt de beeldvorming van (een consistente en voorspelbare) gemeente onder spanning te staan, zowel richting de jeugdige / ouders als de zorgaanbieders, scholen en huisartsen. **9. Het wegvallen van de schoolcontactpersoon (1fte) zorgt voor een latere betrokkenheid bij de problematiek van de jongere en extra werkdruk bij het jeugdteam.** - Het jeugdteam wordt bij oplopende problematiek pas laat/later in het proces betrokken. Het kan leiden tot het inzetten van meer specialistische jeugdhulp en intensievere betrokkenheid van een casemanager. De wachtlijst kan daardoor toenemen. - 1 fte minder betekent dat het merendeel van de taken komen te vervallen. Denk aan: het zijn van een vast aanspreekpunt voor scholen, deelname aan zorgoverleggen (ZAT). - De taken van de schoolcontactpersoon, zoals consultvragen en aanmeldingen komen dan bij de bureaudienst (toegang) van het jeugdteam terecht. De werkdruk neemt daar toe. - Druist in tegen het uitgangspunt er als jeugdteam eerder bij zijn, preventief werken, voorkomen dat er zwaardere hulp nodig ingezet moet worden of nodig is
Stoppen met de praktijk ondersteuner jeugd (POH) (2 FTE)	€ 100.000,-	**10. Het stoppen met POH Jeugd levert op de langer termijn geen bezuiniging op, want specialistische jeugdhulp neemt weer toe.** De inzet van de POH heeft afgelopen jaar laten zien dat we € 200.000,- hebben bespaard op specialistische jeugdhulp. **11. Met het stopzetten van POH, komen taken te vervallen en neemt de werkdruk bij het jeugdteam toe.** - De taken van de POH'er, zoals consultvragen en aanmeldingen komen dan bij de bureaudienst (toegang) terecht. De werkdruk neemt daar toe. - Het steeds veranderen van koers zorgt voor motivatie verlies en instabiliteit binnen het team. Verwacht wordt dat het verloop en verzuim van personeel toeneemt. In combinatie met schaarste op de arbeidsmarkt. Weinig continuïteit levert per direct kwaliteitsverlies. - Betrouwbaarheid van de gemeente komt dan onder spanning te staan, zowel richting de cliënt als de zorgaanbieders, scholen en huisartsen
Contractmanagement op casusniveau.	€ 300.000,-	**12. Contractmanagement op casusniveau moet meer inzicht, sturingsinformatie en bezuinigingsmogelijkheden met zich meebrengen.** Door de duurste jeugdhulpcasussen te hercontracteren levert het meer sturingsinformatie / leereffect op die toepasbaar is op andere casussen. Het hercontracteren heeft betrekking op de volgende onderdelen: - Duur en intensiteit van de ingezette specialistische jeugdhulp, - Stapelingen van indicaties specialistische jeugdhulp - Mogelijkheden om af te schalen van specialistische jeugdhulp. - Extra aandacht voor de verwijzingen vanuit de Gecertificeerde Instellingen die hun verwijsfunctie specialistische jeugdhulp nog niet optimaal uitvoeren.
Aframen van PGB budget (1 ton) (In de praktijk geven we minder PGB uit, dan is begroot)	€ 100.000,-	**13. PGB maakt meer plaats voor Zorg in Natura zorg (ZIN).** Er zijn geen gevolgen. Dit sluit aan bij een bestaande ontwikkeling. We hebben als gemeente ongeveer 200 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd om 'zorg in natura' te leveren, waardoor er voldoende aanbod beschikbaar is en PGB daardoor niet langer ingezet hoeft te worden.
Totaal	**€ 2.627.000,-**	

Gemiddelde bezuinigingsvariant

1 miljoen euro

Lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen (hulpvragen waarvan wij zeggen dat er geen specialistische jeugdhulp wordt ingezet). Specialistische jeugdhulp wordt alleen ingezet bij complexe en meervoudige problematiek.

Besparingsmogelijkheid	**Bezuiniging**	**Inhoudelijke gevolgen**
De specialistische jeugdhulpproducten gerelateerd aan de pilot SoWiesO stopzetten. Dit betreft vier lichte jeugdhulpproducten: - Gezinsbegleiding basis - Gezinsbegeleiding Laagfrequent - Individuele Begeleiding Basis - Groepsbegeleiding Basis En we behouden een beperkt maatwerkbudget van € 300.000,-	€ 500.000,- (vanaf 2023) € 900.000,- (vanaf 2024) *Financiële onderbouwing:* *De declaratiekosten over het hele jaar 2021 (per verwijzer) waren:* ***€1.380.000,-*** *Dit totaalbedrag kun je niet als bezuiniging opnemen. Want er zullen nog extra kosten gemaakt worden, bestaande uit de volgende onderdelen:* *De kosten voor de pilot SoWiesO bedragen momenteel € 400.000,-. Deze kosten zullen toenemen (met* ***€ 100.000,-)*** *om de Gecertificeerde Instellingen (GI's) ook te kunnen bedienen.* *We behouden een maatwerkbudget van* ***€ 300.000,-*** *om 'de uitzonderingsgevallen' alsnog ondersteuning te kunnen bieden.*	**14. Er bestaat een risico dat er een verschuiving plaatsvindt naar specialistische producten, omdat de lichte jeugdhulpproducten 'uit het schap' verdwijnen.** GI's bestaan uit landelijke of regionale organisaties en kennen het lokale voorliggend veld onvoldoende. Om te voorkomen dat ze 'opschalen' naar specialistische jeugdhulpproducten zullen we de GI's moeten instrueren om gebruik te maken van de pilot SoWiesO. **15. Stoppen met de vier lichte jeugdhulpproducten heeft (nadelige) gevolgen voor sommige doelgroepen.** Voorheen kon 'gezinsbegeleiding basis' langdurig en intensief ingezet worden bijvoorbeeld bij de doelgroep licht verstandelijk beperkten. Nu wordt er gezinsbegeleiding ingezet op basis van het ontwikkelperspectief van ouders. Zodra het mogelijk is wordt intensieve gezinsbegeleiding afgeschaald naar 'vinger aan de pols' contact. Voorheen konden de vier lichte jeugdhulpproducten gecombineerd worden met dagbesteding of wonen/logeren bij een zorgboerderij. Nu raken deze vormen van ondersteuning wat versnipperd / los van elkaar. En kunnen we niet voldoen aan het principe 'één gezin, één plan, één regisseur'. Specifieke vormen van begeleiding (paardencoaching) of het begeleiden van gezinnen in weekenden en avonden (zoals de 'naar bed gaan' momenten) kan niet meer ingezet worden. Dat geldt ook voor begeleide omgangsregelingen die in de weekenden plaatsvinden en waarbij de verwachting is dat toezicht/begeleiding langdurig aan de orde is. Bijvoorbeeld omdat ouders vanwege een licht verstande beperking geen risico's kunnen inschatten, maar met begeleiding toch een relatie kunnen onderhouden met de kinderen.
Op de scholen waar een Vraagbaak of School als wijk medewerker is, wordt onderzocht of de schoolcontactpersoon nog van toegevoegde waarde is. Beschrijving: *Vraagbaak = laagdrempelige vorm van ondersteuning voor ouders (zonder zorgcomponent) op de basisschool.* *School als Wijker = een schoolmaatschappelijk werker op het voortgezet onderwijs (met zorgcomponent)* *Beide vormen een ketensamenwerking tussen voorliggende voorziening en specialistische zorg* *Voor veiligheidsvraagstukken of complexe problematiek wordt de expertise van de schoolcontactpersoon van het jeugdteam benut.*	Optioneel: € 25.000,-	**16. De taken van de schoolcontactpersoon, zoals consultvragen en aanmeldingen verschuiven naar de vraagbaak / school als wijk.** - Het jeugdteam wordt bij oplopende problematiek pas laat/later in het proces betrokken. Het kan leiden tot het inzetten van meer specialistische jeugdhulp en intensievere betrokkenheid van een casemanager. De wachtlijst kan daardoor toenemen. - 0,5 fte minder betekent dat het merendeel van de taken komen te vervallen. Denk aan: het zijn van een vast aanspreekpunt voor scholen, deelname aan zorgoverleggen (ZAT). - De taken van de schoolcontactpersoon, zoals consultvragen en aanmeldingen komen dan bij de bureaudienst (toegang) van het jeugdteam terecht. De werkdruk neemt daar toe.

Terugdringen van specialistische jeugdhulp door de POH Jeugd te blijven inzetten	€ 200.000,-	**17. Het voortzetten van de huidige koers zal leiden tot behoud van kwaliteit en motivatie van het personeel, een daling in de kosten specialistische jeugdhulp en we vormen hiermee een betrouwbare partner voor de huisartsen.**
Aframen van PGB budget (1 ton) (In de praktijk geven we minder PGB uit, dan is begroot)	€ 100.000,-	**18. PGB maakt meer plaats voor Zorg in Natura zorg (ZIN).** Er zijn geen gevolgen. Dit sluit aan bij een bestaande ontwikkeling. We hebben als gemeente ongeveer 200 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd om 'zorg in natura' te leveren, waardoor er voldoende aanbod beschikbaar is en PGB daardoor niet langer ingezet hoeft te worden.
Contractmanagement op casusniveau.	€ 200.000,-	**19. Contractmanagement op casusniveau moet meer inzicht, sturingsinformatie en bezuinigingsmogelijkheden met zich meebrengen.** Door de duurste jeugdhulpcasussen te hercontracteren levert het meer sturingsinformatie / leereffect op die toepasbaar is op andere casussen. Het hercontracteren heeft betrekking op de volgende onderdelen: - Duur en intensiteit van de ingezette specialistische jeugdhulp, - Stapelingen van indicaties specialistische jeugdhulp - Mogelijkheden om af te schalen van specialistische jeugdhulp. - Extra aandacht voor de verwijzingen vanuit de Gecertificeerde Instellingen die hun verwijsfunctie specialistische jeugdhulp nog niet optimaal uitvoeren.
Totaal	€ 1.000.000,-	

Lichte bezuinigingsvariant

800.000 euro

Lichte hulpvragen worden opgelost met voorliggende voorzieningen. Er kan maatwerk geboden worden bij uitzonderingsgevallen. En / of gespecialiseerde jeugd wordt ingezet als degene het nodig heeft.

Besparingsmogelijkheid	**Bezuiniging**	**Inhoudelijke gevolgen**
De jeugdhulpproducten gerelateerd aan de pilot SoWiesO beschikbaar houden in uitzonderingsgevallen. Deze uitzonderingsgevallen goed onderbouwen en als jeugdteam strak op sturen.	€ 300.000,- *Financiële onderbouwing:* *De declaratiekosten over het hele jaar 2021 (waarbij team jeugd de verwijzer was) waren:* *€ 916.580,-. We zetten (nog steeds) in op het omlaag brengen van het aantal ingezette lichte jeugdhulpproducten en maken (steeds meer) gebruik van het aanbod van SoWiesO. Met deze ingezette koers kunnen we op termijn* € 300.000,- bezuinigen.	**20. Het voortzetten van de huidige koers zal leiden tot behoud van kwaliteit van zorg, een daling in de kosten specialistische jeugdhulp en we vormen hiermee een betrouwbare partner voor de jeugdige / ouders als de zorgaanbieders, scholen en huisartsen.** **21. We kunnen met het voortzetten van de huidige koers alle doelgroepen bedienen.** 'Gezinsbegeleiding basis' kunnen we nog steeds langdurig en intensief inzetten bijvoorbeeld bij de doelgroep licht verstandelijk beperkten. SoWiesO biedt deze mogelijkheid niet. De vier lichte jeugdhulpproducten kunnen we nog steeds combineren met dagbesteding of wonen/logeren bij een zorgboerderij. En kunnen we voldoen aan het principe 'één gezin, één plan, één regisseur'. Specifieke vormen van begeleiding zoals paardencoaching of het begeleiden van gezinnen in weekenden en avonden (zoals de 'naar bed gaan' momenten) kunnen hierdoor nog steeds ingezet worden. Dat geldt ook voor begeleide omgangsregelingen die in de weekenden plaatsvinden en waarbij de verwachting is dat toezicht/begeleiding langdurig aan de orde is. Bijvoorbeeld omdat ouders vanwege een licht verstande beperking geen risico's kunnen inschatten, maar met begeleiding toch een relatie kunnen onderhouden met de kinderen.
De schoolcontactpersoon is samen met de Vraagbaak & de school als wijker verantwoordelijk voor de ondersteuningsstructuur op de scholen.	0,-	**22. Het jeugdteam wordt bij oplopende problematiek voortijdig in het proces betrokken waardoor het inzetten van meer specialistische jeugdhulp voorkomen kan worden.** Voor veiligheidsvraagstukken of complexe problematiek wordt de expertise van de schoolcontactpersoon in een zo vroeg mogelijk stadium benut.
Terugdringen van specialistische jeugdhulp door de POH Jeugd te blijven inzetten	€ 200.000,-	**23. Het voortzetten van de huidige koers zal leiden tot behoud van kwaliteit en motivatie van het personeel, een daling in de kosten specialistische jeugdhulp en we vormen hiermee een betrouwbare partner voor de huisartsen.**
Aframen van PGB budget (1 ton) (In de praktijk geven we minder PGB uit, dan is begroot)	€ 100.000,-	**24. PGB maakt meer plaats voor Zorg in Natura zorg (ZIN).** Er zijn geen gevolgen. Dit sluit aan bij een bestaande ontwikkeling. We hebben als gemeente ongeveer 200 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd om 'zorg in natura' te leveren, waardoor er voldoende aanbod beschikbaar is en PGB daardoor niet langer ingezet hoeft te worden
Contractmanagement op casusniveau.	€ 200.000,-	**25. Contractmanagement op casusniveau moet meer inzicht, sturingsinformatie en bezuinigingsmogelijkheden met zich meebrengen.** Door de duurste jeugdhulpcasussen te hercontracteren levert het meer sturingsinformatie / leereffect op die toepasbaar is op andere casussen. Het hercontracteren heeft betrekking op de volgende onderdelen: - Duur en intensiteit van de ingezette specialistische jeugdhulp, - Stapelingen van indicaties specialistische jeugdhulp - Mogelijkheden om af te schalen van specialistische jeugdhulp. - Extra aandacht voor de verwijzingen vanuit de Gecertificeerde Instellingen die hun verwijsfunctie specialistische jeugdhulp nog niet optimaal uitvoeren.
Totaal	**€ 800.000,-**	

Bijlage 2 Toelichting voortgang bezuinigingen Jeugd 2022

In het herstelplan voor de begroting is een bezuinigingstaakstelling opgenomen oplopend naar 1,7 miljoen euro in 2024 voor Jeugd. Met daarbij een investering van € 500.000?

Voor 2022 ligt de taakstelling op en bezuinigingsomvang van € 860.000,-.

Deze gaan we niet halen in 2022. Er wordt druk gewerkt aan een aantal mogelijke scenario's in het jeugddomein die kunnen leiden tot het uiteindelijk wel (grotendeels) realiseren van de taakstelling in 2024.

Is er dan niets gebeurd?

Zeker wel. Er is gestart met de pilot SoWieSo. Een pilot waarin de dienstverlening van SWO is uitgebreid met een passend aanbod voor jeugdigen en/of ouders in de vorm van opvoedingsondersteuning. Dit vanuit het idee dat bepaalde jeugdhulp die de gemeente nu via het Regionale Inkoop Groninger gemeenten (hierna te noemen RIGG) inkoopt, ook vanuit een lokale inbedding kan worden aangeboden. Dit zal betekenen dat een viertal jeugdhulpproducten van de RIGG wordt vervangen door drie vormen van (basis)dienstverlening door SWO

De pilot is gestart in 2021 en laat hele mooie resultaten zien. Er is een afname te zien in het aantal afgegeven lichte jeugdhulpproducten in 2021. De uitgaven (declaratiewaarde) zouden zonder SoWiesO op circa 1.7 mln. uit zijn gekomen (met SoWiesO bedraagt de declaratiewaarde over 2021 circa 1.35 mln.). Inclusief de uitgaven aan SoWiesO, komen de totale uitgaven ook op ongeveer 1.7 mln.

Dat betekent dat we de jaarlijkse autonome groei op de 4 jeugdhulpproducten behoorlijk hebben kunnen afremmen en de transformatiebeweging in gang gezet hebben. Het is belangrijk te constateren dat de instroom in de jeugdhulp is verminderd. Het komende jaar zullen we het aantal lichte jeugdhulpproducten nog verder omlaag brengen.

Naast de pilot SWO hebben we Praktijkondersteuners Huisartsen (POH'ers) aangesteld. D.mv. de inzet van een POH'er, kunnen we de huisartsen ondersteunen met het bieden van kortdurende en laagdrempelige ondersteuning aan ouders en / of de jeugdige. De POH kan daardoor een verwijzing naar meer specialistische jeugdhulp (grotendeels) voorkomen. De inzet van POH'ers heeft tot nu toe een daadwerkelijke besparing opgeleverd van € 200.000.

Omdat de kosten van de jeugdhulp door o.a. de invoering van het woonplaatsbeginsel (per 1-1-2022) en de verzilveringspercentage fors zijn toegenomen, zien we helaas nog geen totale kostendaling.

Wel achten wij het van belang de daadwerkelijk gerealiseerde bezuiniging ad €200.000, middels de inzet van POH inzichtelijk te maken en in mindering te brengen op de taakstelling. Dit is verwerkt in de cijfers 1^{e} BBR en heeft een (negatief) effect op het resultaat.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1441
Extern Zaak ID	1895ESUITE724002022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	8.b
Titel	Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder (72400-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
8b Raadsvoorstel inzake ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder
8b.1 Aanvraagformulier omgevingsvergunning
8b.2 Ruimtelijke onderbouwing
8b.3 Participatieplan
8b.4 Participatieverslag
8b.5 Resultaten draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder
8b.5a Bijlagen Resultaten draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder
8b.6 Samenvatting kernpunten anterieure overeenkomst

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Beeldvormende raadsbijeenkomst	15 september 2022
Raadsvergadering	28 september 2022
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**

Voorgesteld besluit

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Besluit (Aangenomen conform voorstel)

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Raadsvoorstel

Onderwerp	ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	15 september 2022
Datum raadsvergadering	28 september 2022
Zaaknummer	72400-2022:497485
Steller	Roelof Eilders, Lammechien Hut
Portefeuillehouder(s)	Jurrie Nieboer en Gert Engelkens
Medeverantwoordelijke(n)	Merijn Wienk, Wilmar Reinders

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	Programma zon en wind 1.0
Voorgesteld raadsbesluit	**De raad besluit:** 1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning. 2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.
Samenvatting	Initiatiefnemers Zonnepark Eekerweg B.V. (Solarfields) en Coöperatie Eekerpolder willen in de Eekerpolder in Scheemda een zonnepark oprichten. Op basis van het Programma zon en wind 1.0 past de locatie binnen het beleid van de gemeente. Doel van dit voorstel is de gemeenteraad te vragen een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
Bijlage(n)	1. Aanvraag omgevingsvergunning (inclusief bijbehorende stukken) 2. Ruimtelijke onderbouwing 3. Participatieplan

	4. Participatieverslag 5. Resultaten draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder met bijlage 6. Samenvatting kernpunten anterieure overeenkomst
AVG	ja

TOELICHTING

Inleiding

Doel:
Een verklaring van geen bedenkingen als bedoeld in artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht is nodig, om te kunnen besluiten op de aanvraag omgevingsvergunning.

Inleiding:
Initiatiefnemers Zonnepark Eekerweg B.V. (Solarfields) en Coöperatie Eekerpolder willen in de Eekerpolder in Scheemda een zonnepark oprichten. Op onderstaand kaartje is de geplande locatie aangegeven.

Motivatie

De aanvraag
Op 15 juni 2021 is door Zonnepark Eekerweg B.V. een aanvraag ingediend voor het oprichten van een zonnepark in de Eekerpolder. Op 30 juni 2021 is door aanvrager verzocht de procedure ‘on hold’ te zetten in verband met het toen nog vast te stellen Programma zon en wind 1.0. Op 28 april 2022 is gevraagd de aanvraag wederom in behandeling te nemen en is de aanvraag aangevuld.

De Eekerpolder ligt in de oksel van de N33 en de A7. Ten noorden grenst het plangebied aan het Winschoterdiep en ten zuiden aan de Eekerweg. In 2020 is op de gronden binnen de gemeente Midden-Groningen, ten zuiden van de Eekerweg, een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een zonnepark van circa 70 hectare. Dit is fase één voor initiatiefnemers. Het deel in de gemeente Oldambt wordt door initiatiefnemers gezien als fase twee. De aanvraag betreft het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare, waarvan circa 42 hectare daadwerkelijk zonnepanelen zijn en de overige hectares landschappelijke inpassing betreft. Het zonnepark heeft een capaciteit van circa 0,0425 Twh (Terrawattuur)

Inhoudelijke overwegingen
Strijdigheid huidige bestemmingsplan
Het oprichten van een zonnepark is in strijd met de regels uit het geldende bestemmingsplan ‘Consolidatieplan Buitengebied’ (Buitengebied Oldambt en Buitengebied Oldambt, partiële herziening 2014). De bestemming van de gronden is ‘agrarisch met waarden’. Daarnaast is op een gedeelte van de

gronden het inpassingsplan ‘Windpark N33’ van toepassing. Hier geldt de bestemming ‘bedrijf, windturbinepark’.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) wordt de mogelijkheid gegeven om een omgevingsvergunning te verlenen voor activiteiten die strijdig zijn met het bestemmingsplan. Dit is mogelijk indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat (artikel 2.10, tweede lid en artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wabo). In het Besluit omgevingsrecht (Bor) wordt gesteld dat deze vergunning pas kan worden verleend nadat de gemeenteraad heeft verklaard daartegen geen bedenkingen te hebben. De verklaring van geen bedenkingen kan alleen worden geweigerd als de activiteit in strijd is met een goede ruimtelijke ordening (artikel 6.5 van de Bor).

Bij raadsbesluit zijn categorieën van gevallen aangewezen, waarvoor geen verklaring van een bedenkingen is vereist (vastgesteld op 20 april 2011 en op 19 april 2012 gewijzigd). De aanvraag valt niet onder een van deze categorieën. Er is dus een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad noodzakelijk.

Rijkscoördinatieregeling
Op grond van artikel 9, eerste lid, onder b van de Elektriciteitswet van 1998 is het Rijk in beginsel vergunningverlenende instantie voor zonneparken van ten minste 50 MW. Indien er redelijkerwijs niet te verwachten valt dat toepassing van de Rijkscoördinatieregeling de procedure in betekenende mate zal versnellen of dat er geen andere aanmerkelijke voordelen zijn, kan volgens het vierde lid van artikel 9b van de Elektriciteitswet 1998 de Rijkscoördinatieregeling buiten toepassing verklaard worden. Het Rijk heeft op 13 juli 2022 laten weten dat de Rijkscoördinatieregeling buiten toepassing is verklaard. Waarmee de gemeente het bevoegde gezag is.

Ruimtelijke onderbouwing
Voor de realisatie van het zonnepark is een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. Deze ruimtelijke onderbouwing voldoet aan de daaraan gestelde eisen en bevat alle onderwerpen die nodig zijn ter beoordeling van de aanvraag. De aanvraag is getoetst aan rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. De conclusie is dat het initiatief voldoet. De conclusies in de ruimtelijke onderbouwing worden door ons onderschreven. Hieronder wordt aangegeven waarom het initiatief past binnen het beleid.

Toetsing provinciaal beleid
Op grond van artikel 2.42.1, tweede lid, onder f van de geconsolideerde Omgevingsverordening provincie Groningen 2022 kan een bestemmingsplan voorzien in het plaatsen van een zonnepark voor een periode van maximaal 30 jaar op door ons, op basis van een gemeentelijke gebiedsvisie zonne-energie aangewezen locaties, mits de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur.

Voor het zonnepark is de maatwerkmethode doorlopen onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur. Tevens is inzicht geboden in de mogelijkheid voor omwonenden om te participeren in de ontwikkeling en opbrengst van het zonnepark. Gelet op het voorgaande heeft de provincie geconcludeerd dat in dit geval is voldaan aan de voorwaarden op grond waarvan een locatie in het buitengebied kan worden aangewezen voor het plaatsen van een tijdelijk zonnepark.

Dit besluit van de provincie is bekend gemaakt op 15 juni 2022 in het Provinciaal blad.

Toetsing gemeentelijk beleid
Het gemeentelijk beleid is vastgelegd in het Programma zon en wind 1.0, vastgesteld door de gemeenteraad op 31 januari 2022. Het geplande zonnepark ligt in een gebied dat is aangemerkt als kansrijke locatie voor de opwekking van zonne-energie in Oldambt.

In navolgende wordt het plan getoetst aan de toetsingscriteria zoals opgenomen in het Programma zon en wind 1.0;

1. *Het initiatief moet een bijdrage leveren aan de opgave tot 2030. We willen liever één groot park goed ingebed dan vele verspreide parken.*

Tot 2030 wil de gemeenteraad meewerken aan 100 hectare zon. Dit initiatief omvat circa 42 hectare en past daarmee binnen deze gestelde maximale hoeveelheid hectares tot 2030. Dit park komt te liggen naast een al vergund zonnepark in de gemeente Midden-Groningen. En de reeds gerealiseerde windmolens van het windmolenpark N33. Ten aanzien van de landschappelijke inpassing hebben diverse maatwerkgesprekken plaatsgevonden en dit heeft geresulteerd in afspraken over de landschappelijke inpassing.

2. *De locatie van het initiatief moet geschikt zijn en getoetst aan de voorwaarden die zijn beschreven in de paragrafen 5.2 tot en met 5.5 van het Programma zon en wind 1.0.*

    - *Het zonnepark moet zijn gelegen op kansrijke locaties als bedoeld in paragraaf 3.6 van het Programma*

      Het geplande zonnepark ligt in een gebied dat is aangemerkt als kansrijke locatie voor de opwekking van zonne-energie in Oldambt. Het gebied heeft een groene plus wat betekent dat er ruimte is voor zonne-energie.
    - *De historische landschapsstructuur*

      Het zonnepark gaat niet ten koste van bestaande structuren in het landschap, zoals kavelstructuren, houtsingels en sloten. Ook gaat het niet ten kosten van (beschermde / karakteristieke) dorpsgezichten. Dit alles is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing en bijgevoegde landschappelijke inpassing.
    - *Afstand tot ruimtelijke elementen*

      Het zonnepark valt niet in een gebied dat is aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en komt niet in de directe nabijheid van historische Oldambtster boerderijen. In het gebied staan geen woningen, waardoor de woonkwaliteit niet verslechtert. De Eekerweg wordt aan de openbaarheid onttrokken (hiervoor volgt een separaat raadsvoorstel), en er wordt een fietspad aangelegd langs de dijk van het Winschoterdiep.

      Het park ligt op voldoende afstand van de grens met Duitsland en er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van het LOFAR buitenstation bij Nieuwolda. Hiervoor worden in de omgevingsvergunning voorwaarden gesteld aan het soort omvormers zodat deze geen negatieve effecten uitstralen.

    - *Een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering*

      Hiervoor zijn uitgebreide maatwerkgesprekken gevoerd tussen gemeente, provincie, Coöperatie en Solarfields. De afspraken zijn opgenomen in de landschappelijke inpassing. Circa 46 hectare wordt landschappelijk ingericht. De landschappelijke inpassing is onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing welke onderdeel uitmaakt van de te verlenen omgevingsvergunning.

    - *Aansluiten aan bestaande projecten*

      Het initiatief sluit aan bij de reeds verleende vergunning voor een zonnepark aan de kant van Midden-Groningen van de Eekerweg (tussen de spoorlijn en de Eekerweg). Daarnaast zijn in dit gebied de windmolens van het Windpark N33 geplaatst. Ten aanzien van de capaciteit van het netwerk kan aangegeven worden dat in dit park een omgevingsvergunning is aangevraagd voor het realiseren van een transformatorstation. Deze procedure loopt nog. Het zonnepark kan aangesloten worden op dit transformatorstation.

    - *Grenzend aan initiatieven van buurgemeenten*

      Zoals eerder aangegeven sluit het aan bij het zonnepark zoals dat is verleend door de gemeente Midden-Groningen en het Windpark N33.

    - *Aansluiten bij een ruimtelijke aanleiding in het landschap*

      Het park ligt in de oksel tussen de N33 en de A7, tussen de spoorlijn en het

Winschoterdiep. In het gebied zijn zoals aangegeven al de windmolens geplaatst. Daarnaast zijn er in dit gebied gasstations aanwezig en lopen er hoogspanningsleidingen door het gebied.

- *Overige algemene aandachtspunten*

  Het zonnepark is tijdelijk. De omgevingsvergunning wordt tijdelijk verleend voor een periode van 30 jaar. Na verwijdering van het zonnepark wordt het gebied in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Na 30 jaar is de bestemming en het gebruik weer zoals het nu is, 'agrarisch'.
  De structuur en waterdoorlatendheid van de bodem blijft onaangetast en wordt waar mogelijk verbeterd. Zie hiervoor de afspraken in de landschappelijke inpassing en de afspraken met het Waterschap in de waterparagraaf.
  Andere koppelkansen van dit park zijn een ecologische plus aan het gebied. Zie hiervoor ook de landschappelijke inpassing en qua toeristische mogelijkheden de aanleg van een fietspad langs de dijk van het Winschoterdiep. Dit fietspad blijft na 30 jaar wel bestaan.

3. *Aanvullende toetsingscriteria; afrastering en directe omgeving*

De voorkeur van de gemeente gaat uit naar sloten en/of heggen. Maar verzekeringstechnisch is dit niet te realiseren. Daarom komt er een hekwerk in een donkere kleurstelling. Er wordt rekening gehouden met de mogelijkheden voor kleine dieren om onder het hekwerk door te kunnen. Daarom wordt 20 centimeter vanaf het maaiveld vrijgehouden.

Conclusie: de aanvraag past binnen de in het Programma zon en wind 1.0 gestelde toetsingscriteria en past binnen de 100 hectare waaraan de gemeente tot 2030 wil meewerken.

Opruimfonds
Bij de behandeling van de vaststelling van het Programma zon en wind 1.0 heeft de gemeenteraad aangegeven het belangrijk te vinden dat na 30 jaar de kosten voor het opruimen van het park zijn voor de exploitant van het park (tenzij anders overeengekomen). Dit is ook opgenomen in het Programma zon en wind 1.0. In de omgevingsvergunning wordt de voorwaarde opgenomen dat het zonnepark na afloop van de termijn van 30 jaar weer wordt opgeruimd en dat het terrein in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht. De initiatiefnemer is dit ook overeengekomen met de eigenaren van de percelen grond. Daarnaast is in een anterieure overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer hierover een regeling opgenomen.

De regeling houdt het volgende in: Solarfields verplicht zich om een bankgarantie te stellen bij een bank/verzekeraar. Deze bankgarantie wordt gesteld vanaf het tiende exploitatiejaar tot een jaar nadat ten behoeve van het zonnepark gevestigde opstalrecht is beëindigd. Solarfields verplicht zich eveneens richting gemeente uitvoering te geven aan de afspraken tegenover de grondeigenaren. Daarnaast is een boetebeding opgenomen bij niet nakoming.

Conclusie: er is aan de voorwaarde voldaan dat er een garantie is dat na 30 jaar de kosten voor het opruimen van het park geborgd zijn.

Ladder
We willen zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte in onze gemeente. Bij de toetsing van initiatieven wordt de zonneladder toegepast. De voorkeur gaat uit naar het benutten van daken van bestaande gebouwen (trede één). Er wordt ook in de gemeente Oldambt steeds meer gebruik gemaakt van zon op dak, maar de ruimte op daken is beperkt. De tweede trede biedt ruimte aan lokale initiatieven. Op dit moment zijn er geen lokale initiatieven. De derde trede gaat over grootschalige ontwikkelingen. Het initiatief voor dit zonnepark is een initiatief op de derde trede.

Conclusie: de bedoeling is om in eerste instantie zoveel mogelijk daken te benutten voor het opwekken van zonne-energie. Maar ook met een stevige inzet op deze locaties kunnen we de klimaatdoelen niet halen. Daarom zijn ook in onze gemeente grootschalige ontwikkelingen onvermijdelijk. We blijven zonnepanelen op daken stimuleren. Maar om aan de doelstelling van 100 hectare zon te voldoen, wordt voorgesteld aan dit initiatief voor een zonnepark in de Eekerpolder mee te werken.

Landschappelijke inpassing

Over de landschappelijke inpassing zijn diverse maatwerkgesprekken gevoerd tussen initiatiefnemer, gemeente en provincie. Daarbij was ook de gemeente Midden-Groningen betrokken. De resultaten van deze gesprekken zijn verwoord in de landschappelijke inpassing welke onderdeel is van de te verlenen omgevingsvergunning. Kerndoel is de realisatie van een hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit met voldoende waarborg voor de ontwikkeling van flora en fauna. De realisatie en het beheer van de landschappelijke inpassing wordt als voorwaarde in de omgevingsvergunning opgenomen.

Zonnepark Eekerpolder beoogt de realisatie van een duurzame energieopwekking langs de Eekerweg op grondgebied van de gemeente Oldambt en de gemeente Midden Groningen. In samenhang met de reeds bestaande windturbines en het hoogspanningstracé zal deze ontwikkeling het agrarisch karakter van de Eekerpolder veranderen in een energielandschap. Dit energielandschap verhoudt zich niet met het huidig (neven-) gebruik van de Eekerweg als onderdeel 'dorpsommetje', vandaar zal de Eekerweg worden afgesloten als openbare route. Het langzame verkeer wordt 'overgeheveld' naar een nieuw aan te leggen fiets/voetpad langs de dijk van het Winschoterdiep voor recreatief/toeristisch gebruik en de Eekerweg blijft dan alleen toegankelijk voor onderhoud windturbines en zonnepark of incidenteel agrarisch verkeer.

Het zonnepark wordt door de aanleg van robuuste landschappelijke zones langs de randen van het terrein optimaal ruimtelijk ingepast. Deze landschappelijke inrichting moet het zonnepark bij zichtlijnen vanuit de trein en vanaf het fiets/voetpad langs de dijk camoufleren. Het is echter niet de bedoeling het zonnepark volledig te verstoppen achter een 'muur van groen', mede daarom wordt het zonnepark plaatselijk ook doorsneden door een open landschappelijke zone. Door een dergelijke ruimtelijke ingreep blijft ruimtelijke impact van dit soort energielandschappen op een bijzondere wijze zichtbaar en beleefbaar, terwijl de landschappelijke inrichting bovendien de kwaliteit en variatie van flora en fauna in het gebied zal verbeteren. De initiatiefnemers van het zonnepark zullen de landschappelijke inpassing zoals overeengekomen tijdens de maatwerkgesprekken nader uitwerken, realiseren en vervolgens ook adequaat beheren en onderhouden zoals is vastgelegd in de anterieure overeenkomst met de gemeente Oldambt.

Conclusie: er wordt aan de voorwaarde van een duurzame landschappelijke inpassing voldaan.

50% Lokaal eigendom
Een voorwaarde in het Programma zon en wind 1.0 is dat het initiatief voor 50% lokaal in eigendom is. Hiervoor is de coöperatie Eekerpolder opgericht. De coöperatie Eekerpolder wordt voor 50% eigenaar van het zonnepark. Inwoners van de gemeente Oldambt kunnen (laagdrempelig) lid worden van de coöperatie. Opbrengsten uit het zonnepark worden besteed aan publieke doelen (duurzame ontwikkeling, leefbaarheid of natuur). Deze afspraken zijn vastgelegd in de statuten van de coöperatie en in de anterieure overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer.

Mocht het om wat voor reden dan ook niet lukken voor de coöperatie om 50% eigendom te krijgen wordt er een gebiedsfonds opgericht. Dit gebiedsfonds komt in beheer bij de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in de anterieure overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer. Onder andere is hierin vastgelegd dat als een gebiedsfonds aan de orde is, een onafhankelijke deskundige de hoogte van de afdracht zal gaan bepalen.

Conclusie: aan de voorwaarde 50% lokaal eigendom wordt voldaan. Streven is 50% eigenaarschap voor de coöperatie waarvan minimaal 40% deelnemers uit Oldambt moeten zijn. Lukt dit niet voor de ingebruikname van het zonnepark, dan komt er een gebiedsfonds. Daarmee wordt aan de voorwaarde van 50% lokaal eigendom voldaan.

Draagvlakonderzoek
Er is draagvlakonderzoek uitgevoerd naar dit initiatief. Eigenlijk had het draagvlakonderzoek in het begin van het proces moeten plaatsvinden. Dat is niet gebeurd. Omdat een draagvlakonderzoek wel een van de voorwaarden is in het Programma zon en wind 1.0 is het draagvlakonderzoek alsnog uitgevoerd in juli 2022.

Samenvatting draagvlakonderzoek:
Bijna de helft (49%) van de respondenten is (sterk) voor het plan, tegenover 33% die (sterk) tegen is.

<u>Bekendheid & betrokkenheid plannen</u>
Van de inwoners die hebben deelgenomen is ongeveer de helft (49%) bekend met het plan voor het

zonnepark Eekerpolder. Van diegenen die deels bekend waren met het plan, geeft wederom bijna de helft (49%) aan onvoldoende betrokken te zijn door de initiatiefnemers. Om de bekendheid van het plan en de betrokkenheid te verbeteren, geven de inwoners de voorkeur aan informatie via kranten of huis-aan-huisbladen, informatiebrieven en nieuwsbrieven. Wat betreft de locatie vindt de helft (52%) de locatie Eekerpolder geschikt (tegenover 32% die de locatie ongeschikt acht).

Meeprofiteren
Meeprofiteren is (zeer) belangrijk voor 8 van de 10 respondenten (79%).
Het meest interessant voor meer dan de helft van de respondenten zijn de opties voor het algemeen belang van de inwoners: onderhoud van publieke voorzieningen, zoals zwembaden en dorpshuizen (66%), gevolgd door financiering voor lokale initiatieven en verenigingen (51%).

Duurzame energie
Bijna 9 van de 10 respondenten (85%) is (sterk) voor duurzame energie in het algemeen en 84% is specifiek (sterk) voor zonne-energie. Deze neiging is ook terug te zien in het aantal respondenten dat ontwikkeling in zijn/haar omgeving volgt: bijna 7 van de 10 respondenten (69%).

Conclusie: op grond van de resultaten van het draagvlakonderzoek is er voldoende draagvlak voor het plan van het zonnepark in de Eekerpolder.

Processtappen
In het Programma zon en wind 1.0 zijn een aantal processtappen benoemd. In het navolgende wordt beschreven in hoeverre aan deze processtappen is voldaan.

1. Stap 1; initiatieffase

   De initiatiefnemer heeft al lange tijd het idee om een zonnepark te realiseren in de Eekerpolder. In de gemeente Midden-Groningen is hiervoor in 2020 al de vergunning verleend. Omdat het bij onze gemeente langer duurde om beleid op te stellen, kon er in de gemeente Oldambt niet eerder een vergunning worden aangevraagd, dan nadat het Programma zon en wind 1.0 was vastgesteld door de gemeenteraad. De Coöperatie Eekerpolder was direct bij het initiatief betrokken. In de initiatieffase zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd. Er is een participatieverslag opgesteld van alle participatiemomenten.

   Deze fase is afgesloten met een besluit van de gemeente om al dan niet de volgende fase in te zetten. Dit besluit heeft het college genomen op 29 maart 2022.

2. Stap 2; Programmafase

   In het Programma zon en wind 1.0 is het in deze fase dat de omgeving actiever betrokken wordt bij het plan. Initiatiefnemer is ‘trekker’ en participanten zijn omwonenden en dorpsverenigingen. Ook andere organisaties op het gebied van natuur, landbouw en landschap kunnen meedoen. Ook wordt in deze fase een procesparticipatieplan opgesteld en een programma van eisen over de inrichting van het zonnepark en het beheer en onderhoud.

   Zoals eerder aangegeven zijn niet alle stappen door initiatiefnemer en de Coöperatie in de juiste volgorde gezet. Zoals ook eerder aangegeven had dit als oorzaak dat het initiatief voor het park aan de kant van Midden-Groningen al in een verdere fase was en de gemeente Oldambt nog geen beleid had vastgesteld. Ondanks dat niet alle onderdelen in de verschillende stappen in de juiste volgorde zijn gezet, zijn wel alle onderdelen gedaan. Zo ook deze programmafase. Er is een participatieplan en participatieverslag opgesteld (zie bijlagen). Initiatiefnemer en de Coöperatie hebben op verschillende manieren de omgeving betrokken bij de plannen.

   Voor het landschappelijk inpassingsplan is een programma van eisen opgesteld en tijdens de verschillende maatwerkgesprekken is dit nader ingevuld en zijn er nadere afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud. Deze afspraken zijn vastgelegd in het landschappelijk inpassingsplan welke is bijgevoegd bij de ruimtelijke onderbouwing. Hierin zijn ook de gemaakte afspraken over beheer en onderhoud opgenomen.

3. Stap 3; Ontwerpfase

In de ontwerpfase wordt de omgevingsvergunning aangevraagd. Projectparticipatie wordt nader uitgewerkt. De fase eindigt met het al dan niet verlenen van de vergunning. In deze fase zitten we nu. Het aanvragen van de verklaring van geen bedenkingen en hierna het ter inzage leggen van de ontwerp verklaring van geen bedenkingen en ontwerp omgevingsvergunning is hier onderdeel van.

Conclusie: hoewel de volgorde onjuist was en daarmee de omgeving wellicht het gevoel heeft voor een voldongen feit te staan, zijn wel alle stappen gezet en is de omgeving op verschillende momenten bij het proces betrokken. De locatie Eekerpolder is vanwege het feit dat de windmolens er staan, de gemeente Midden-Groningen een vergunning heeft verleend voor een zonnepark ten zuiden van de Eekerweg en de aanwezigheid van het gasstation en de hoogspanningsleidingen een landschap waarin een zonnepark prima past. Er zijn weinig direct omwonenden die hinder ondervinden van het zonnepark of uitkijken op het zonnepark. In het Programma zon en wind 1.0 is deze locatie als meest geschikte locatie aangeduid. Daarom wordt voorgesteld mee te werken aan dit initiatief. Ook gelet op de uitkomsten van het draagvlakonderzoek blijkt dat er voldoende draagvlak is voor het zonnepark in de Eekerpolder.

Argumenten

Beslispunt één.

De vergunning kan worden verleend, aangezien de realisatie van de zonnepanelen niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening hetgeen blijkt uit de aanvraag en bijbehorende ruimtelijke onderbouwing. Op basis hiervan is het mogelijk om een omgevingsvergunning te verlenen voor het gebruik van gronden in strijd met het bestemmingsplan en hiermee het zonnepark te realiseren:

- de aanvrager heeft bij de aanvraag omgevingsvergunning een ruimtelijke onderbouwing gevoegd, waarin wordt aangegeven waarom de omgevingsvergunning verleend kan worden.
- de ingediende ruimtelijke onderbouwing bevat alle relevante onderdelen en deze zijn naar behoren verwoord. Zo is onder andere aangetoond, dat wordt voldaan aan de landschappelijke inpasbaarheid van het plan en op welke manier het lokaal eigendom is geborgd. Voor overige inhoudelijke gronden wordt verwezen naar de bijgevoegde ruimtelijke onderbouwing.
- een draagvlakonderzoek is uitgevoerd. De resultaten laten zien dat er voldoende draagvlak is voor het plan.

Beslispunt twee.

Wanneer er geen zienswijzen worden ingediend, zal ons voornemen om medewerking te verlenen niet wijzigen en is er tevens geen grond om de gemeenteraad voor te stellen een gewijzigde verklaring van geen bedenkingen af te geven. Om deze redenen stellen wij u voor om, wanneer geen zienswijzen worden ontvangen, de ontwerpverklaring aan te merken als definitieve verklaring van geen bedenkingen.

Betrokkenheid (externe) partners

Communicatie en burgerparticipatie

De ontwerpverklaring van geen bedenkingen wordt samen met de ontwerp besluit omgevingsvergunning gepubliceerd en ter inzage gelegd. Tevens wordt er aangegeven op welke wijze er zienswijzen kunnen worden ingediend.

Indien er zienswijzen worden ingediend wordt de gemeenteraad hiervan op de hoogte gesteld. In het alsdan aan de gemeenteraad voor te leggen verzoek om afgifte van een definitieve (weigering) verklaring van geen bedenkingen, wordt dan ingegaan op deze zienswijzen. Het definitieve besluit omgevingsvergunning en definitieve (weigering) verklaring van geen bedenkingen wordt gepubliceerd op de gebruikelijke manier. Het wordt digitaal beschikbaar gesteld via de website www.ruimtelijkeplannen.nl en wordt medegedeeld aan de diegenen die zienswijzen naar voren hebben gebracht, door het toesturen van het besluit.

Consequenties

Neveneffecten, risico's en alternatieven

Indien de gemeenteraad geen verklaring van geen bedenkingen afgeeft, dient de omgevingsvergunning te worden geweigerd wegens het gebruiken van gronden in strijd met het bestemmingsplan en een goede

ruimtelijke ordening. De verklaring van geen bedenkingen gaat over de activiteit handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening (afwijken van het bestemmingsplan). Een verklaring van geen bedenkingen kan slechts geweigerd worden in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

Onlangs is bekend geworden (ruimtelijke economisch perspectief voor de A7/N33 regio) dat de Eekerpolder is aangewezen als onderzoeksgebied voor bedrijven die kavels vragen van meer dan 20 hectare. Bij dit onderzoek wordt onder andere meegenomen dat er in het gebied grote windmolens staan en grote zonneparken gepland staan.

Integrale consequenties

Algemene (maatschappelijke) consequenties
Het realiseren van zonneparken roept soms emoties op in de samenleving. In het voortraject is geprobeerd de omgeving te betrekken bij de plannen voor het zonnepark. Er zijn informatie avonden georganiseerd, nieuwsbrieven gemaakt en er zijn gesprekken geweest met de verschillende dorpsbelangenverenigingen. Zoals in het voorstel is aangegeven is voor de realisatie van het zonnepark een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. Deze ruimtelijke onderbouwing voldoet aan de daaraan gestelde eisen en bevat alle onderwerpen die nodig zijn ter beoordeling van de aanvraag.

Juridische consequenties
Het ontwerpbesluit omgevingsvergunning en de ontwerpverklaring van geen bedenkingen worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. Een ieder kan zienswijzen naar voren brengen over het ontwerpbesluit omgevingsvergunning en het besluit op de vraag om het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen. Tegen de uiteindelijke beschikking kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank en vervolgens bestaat de mogelijkheid om in hoger beroep te gaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Personele consequenties
Niet van toepassing.

Financiële consequenties
Er is een planschade overeenkomst ondertekend over mogelijke planschade die het plan met zich mee brengt. Ten aanzien van het opruimen van de zonnepanelen na dertig jaar zijn afspraken gemaakt in een anterieure overeenkomst. De eventuele kosten zijn hiermee voor de initiatiefnemer.
De kosten voor aanleg en onderhoud fietspad zijn voor initiatiefnemer. Ook hierover zijn afspraken gemaakt in de anterieure overeenkomst.

Vervolg

Op de aanvraag omgevingsvergunning dient officieel uiterlijk 13 oktober 2022 te worden besloten (het betreft hier een termijn van orde). Na raadsbesluit wordt het ontwerpbesluit en het besluit op de vraag om het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen zes weken ter inzage gelegd. Indien er geen zienswijzen worden ingediend dient het besluit binnen vier weken na afloop van de ter inzage ligging te worden genomen.

Winschoten 30 augustus,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 augustus 2022

Besluit

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het oprichten van een zonnepark van circa 88 hectare (inclusief circa 46 hectare landschappelijke inpassing) aan de Eekerweg in Scheemda, conform de ingediende aanvraag omgevingsvergunning.
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren als er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Datum raadsvergadering
28 september 2022

Onderwerp
ontwerpverklaring van geen bedenkingen zonnepark Eekerpolder

Agendapunt

Zaaknummer
72400-2022

Winschoten, 28 september 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

Formulierversie
2020.01

Aanvraaggegevens

Algemeen

Aanvraagnummer	6164963
Aanvraagnaam	Zonnepark Eekerpolder-Oldambt
Uw referentiecode	244
Ingediend op	15-06-2021
Soort procedure	Reguliere procedure
Projectomschrijving	Aanvragen van vergunning voor zonnepark Eekerpolder-Oldambt
Opmerking	Wordt op een later moment toegevoegd
Gefaseerd	Nee
Blokkerende onderdelen weglaten	Nee
Persoonsgegevens openbaar maken	Nee
Kosten openbaar maken	Nee
Bijlagen die later komen	RO / LIP / TT
Bijlagen n.v.t. of al bekend	AERIUS

Bevoegd gezag

Naam:	Gemeente Oldambt
Bezoekadres:	Gemeente Oldambt Johan Modastraat 6 9671 CD Winschoten
Postadres:	Gemeente Oldambt Postbus 175 9670 AD Winschoten
Telefoonnummer:	0597 - 482 000
Faxnummer:	0597 420 093
E-mailadres:	info@gemeente-oldambt.nl
Website:	www.gemeente-oldambt.nl
Bereikbaar op:	werkdagen van 8:30 tot 12:30 uur

Overzicht bijgevoegde modulebladen

Aanvraaggegevens

Aanvragergegevens

Locatie van de werkzaamheden

Werkzaamheden en onderdelen

Bouwwerk ten behoeve van het verkeer, de infrastructuur of openbare voorziening plaatsen

- Bouwen

Bijlagen

Kosten

Aanvrager bedrijf

1 Bedrijf

KvK-nummer	65246942
Vestigingsnummer	000033987963
(Statutaire) naam	Solarfields Projecten B.V.
Handelsnaam	Solarfields

2 Contactpersoon

Geslacht	☑ Man ☐ Vrouw
Voorletters	JJ
Voorvoegsels	-
Achternaam	Veenboer
Functie	Projectmanager

3 Vestigingsadres bedrijf

Postcode	9726AH
Huisnummer	4
Huisletter	-
Huisnummertoevoeging	-
Straatnaam	Emmasingel
Woonplaats	Groningen

4 Correspondentieadres

Adres	Emmasingel 4 9726AH Groningen

5 Contactgegevens

Telefoonnummer	0614645461
Faxnummer	-
E-mailadres	jp.veenboer@solarfields.nl

6 Akkoordverklaring

Akkoordverklaring	☑ Hierbij verklaar ik dat ik de aanvraag/melding naar waarheid heb ingevuld, dat ik correspondentie over mijn aanvraag/melding wil ontvangen op het door mij opgegeven e-mailadres of op het door mij opgegeven adres van de berichtenbox en dat ik weet dat er kosten verbonden kunnen zijn aan het indienen van een aanvraag.

Locatie

1 Kadastraal perceelnummer

Burgerlijke gemeente	Oldambt
Kadastrale gemeente	Scheemda
Kadastrale sectie	I
Kadastraal perceelnummer	728
Bouwplannaam	Eekerpolder-Oldambt
Bouwnummer	244
Gelden de werkzaamheden in deze aanvraag/melding voor meerdere adressen of percelen?	☑ Ja ☐ Nee
Specificatie locatie	Scheemda I 728 Scheemda I 730 Scheemda I 1305 Scheemda I 544 Scheemda I 1317 Scheemda I 1312 Scheemda I 1307 Scheemda I 3 Scheemda I 1319 Scheemda I 1322 Scheemda I 1323 Scheemda I 15

2 Eigendomssituatie

Eigendomssituatie van het perceel	☐ U bent eigenaar van het perceel ☐ U bent erfpachter van het perceel ☑ U bent huurder van het perceel ☐ Anders

3 Toelichting

Eventuele toelichting op locatie	Zonnepark Eekerpolder-Oldambt.

Bouwen

Bouwwerk ten behoeve van het verkeer, de infrastructuur of openbare voorziening plaatsen

1 De bouwwerkzaamheden

Wat is er op het bouwwerk van toepassing?	☐ Het wordt geheel vervangen ☐ Het wordt gedeeltelijk vervangen ☑ Het wordt nieuw geplaatst
Eventuele toelichting	Aanleg van zonnepanelen
Hebt u voor deze bouwwerkzaamheden al eerder een vergunning aangevraagd?	☐ Ja ☑ Nee

2 Plaats van het bouwwerk

Waar gaat u bouwen?	Terrein

3 Bruto vloeroppervlakte bouwwerk

Verandert de bruto vloeroppervlakte van het bouwwerk door de bouwwerkzaamheden?	☑ Ja ☐ Nee
Wat is de bruto vloeroppervlakte van het bouwwerk in m2 voor uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	0
Wat is de bruto vloeroppervlakte van het bouwwerk in m2 na uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	901000

4 Bruto inhoud bouwwerk

Verandert de bruto inhoud van het bouwwerk door de bouwwerkzaamheden?	☑ Ja ☐ Nee
Wat is de bruto inhoud van het bouwwerk in m3 voor uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	0
Wat is de bruto inhoud van het bouwwerk in m3 na uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	0

5 Oppervlakte bebouwd terrein

Verandert de bebouwde oppervlakte van het terrein na uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	☑ Ja ☐ Nee

Wat is de bebouwde oppervlakte van het terrein in m2 voor uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	0
Wat is de bebouwde oppervlakte van het terrein in m2 na uitvoering van de bouwwerkzaamheden?	150

6 Seizoensgebonden en tijdelijke bouwwerken

Gaat het om een seizoensgebonden bouwwerk?	☐ Ja ☑ Nee
Gaat het om een tijdelijk bouwwerk?	☑ Ja ☐ Nee
Hoeveel hele jaren blijft het bouwwerk op de locatie bestaan?	30
Hoeveel maanden?	0

7 Gebruik

Waar gebruikt u het bouwwerk en/ of terrein momenteel voor?	☐ Wonen ☑ Overige gebruiksfuncties
Geef aan waar u het bouwwerk en/ of terrein momenteel voor gebruikt.	agrarisch
Waar gaat u het bouwwerk voor gebruiken?	☐ Wonen ☑ Overige gebruiksfuncties
Geef aan waar u het bouwwerk voor gaat gebruiken.	opwek duurzame energie

8 Gebruiksfuncties

In onderstaande tabel staan in de eerste kolom mogelijke gebruiksfuncties die in een bouwwerk kunnen voorkomen. Vul voor alle gebruiksfuncties die voor u van toepassing zijn het aantal personen, de totale gebruiksoppervlakte en de totale vloeroppervlakte van het verblijfsgebied in m2 in hele getallen in.

Gebruiksfunctie	Aantal personen	Gebruiksoppervlakte (m2)	Verblijfsoppervlakte (m2)
Bijeenkomst	-	-	-
Cel	-	-	-
Gezondheidszorg	-	-	-
Industrie	-	-	-
Kantoor	-	-	-
Logies	-	-	-
Onderwijs	-	-	-
Sport	-	-	-
Winkel	-	-	-
Overige gebruiksfuncties	-	-	-

9 Uiterlijk bouwwerk/welstand

Beschrijf van de onderstaande onderdelen de materialen en kleuren die u voor het bouwwerk gebruikt. U mag het veld leeg laten als u materialen en kleuren in de bijlagen vermeldt

Onderdelen	Materiaal	Kleur
Gevels	-	-
- Plint gebouw	-	-
- Gevelbekleding	-	-
- Borstweringen	-	-
- Voegwerk	-	-
Kozijnen	-	-
- Ramen	-	-
- Deuren	-	-
- Luiken	-	-
Dakgoten en boeidelen	-	-
Dakbedekking	-	-

Vul hier overige onderdelen en bijbehorende materialen en kleuren in.

Zonnepanelen
Onderconstructie
Transformator stations
Omvormers

10 Mondeling toelichten

Ik wil mijn bouwplan mondeling toelichten voor de welstandscommissie/ stadsbouwmeester.

- [x] Ja
- [ ] Nee

Bijlagen

Formele bijlagen

Naam bijlage	Bestandsnaam	Type	Datum ingediend	Status document
AERIUS berekeing	P03913 AERIUS Eekerweg Oldambt.pdf	Anders	15-06-2021	In behandeling

Kosten

Bouwen

Bouwwerk ten behoeve van het verkeer, de infrastructuur of openbare voorziening plaatsen

Wat zijn de geschatte kosten in euro's (exclusief BTW)?	0

Projectkosten

Wat zijn de geschatte kosten voor het totale project in euro's (exclusief BTW)?	0

Ruimtelijke onderbouwing zonnepark Eekerpolder

Gemeente Oldambt

Definitief

BRO
Ruimte | om *in* te leven

colofon

titel rapport
Ruimtelijke onderbouwing zonnepark Eekerpolder

datum
11 juli 2022

projectnummer
P03913

opdrachtgever
Solarfields en Coöperatie Eekerpolder

BRO
Projectleider
RTa
Projectteam
TAu

bron Kaft
Sebastian Ganso via Pixabay

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

BRO
Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Vigerend bestemmingsplan 4
1.3 Opbouw ruimtelijke onderbouwing 4

2 Gebieds- en projectprofiel 5
2.1 Gebiedsprofiel 5
2.2 Projectprofiel 6

3 Beleid 9
3.1 Rijksbeleid 9
3.1.1 Nationale Omgevingsvisie 9
3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) 9
3.1.3 Klimaatakkoord 10
3.1.4 Gedragscode zon op land 10
3.1.5 Ladder voor duurzame verstedelijking 11
3.2 Provinciaal beleid 12
3.2.1 Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 12
3.3 Regionaal beleid 15
3.3.1 Regionale Energiestrategie Groningen 15
3.4 Gemeentelijk beleid 16
3.4.1 Omgevingsvisie 2017 Oldambt 16
3.4.2 Programma zon en wind 1.0 (versie november 2021) 16

4 Onderzoek 19
4.1 M.e.r.-beoordeling 19
4.2 Milieuaspecten 19
4.2.1 Bodem 19
4.2.2 Geluid (wegverkeerslawaai) 19
4.2.3 Luchtkwaliteit 19
4.2.4 Geur 20
4.2.5 Externe veiligheid 20
4.2.6 Milieuzonering 21
4.2.7 Archeologie en cultuurhistorie 22
4.2.8 Flora en fauna 23
4.2.9 Leidingen en infrastructuur 24
4.2.10 Verkeerskundige aspecten 24
4.2.11 Waterparagraaf 25
4.2.12 Niet gesprongen explosieven (NGO) 26

5 Uitvoerbaarheid 27
5.1 Economische uitvoerbaarheid 27
5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 27
5.2.1 Omgevingsdialoog/Participatie 27
5.2.2 Financiële participatie 27
5.2.3 Procedure omgevingsvergunning 28

Reflectierapport 33

Bijlagen
Bijlage 1: Landschappelijke inpassing
Bijlage 2: Quickscan flora en fauna
Bijlage 3: Aerius-berekening
Bijlage 4: Waterparagraaf
Bijlage 5: Reflectierapport

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemers Zonnepark Eekerweg BV (onderdeel van Solarfields) en Coöperatie Eekerpolder willen op een deel van de gronden, onder en nabij het windpark N33, gelegen aan de Eekerweg, een zonnepark oprichten (van circa 90 hectare) ter plaatse van de agrarische (weide) gronden. De ontwikkeling sluit hierbij aan op recente ontwikkelingen in dit gebied langs de N33 en het windpark. In 2020 is op de gronden binnen de gemeente Midden-Groningen, ten zuiden van de Eekerweg, een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een zonnepark van circa 68 hectare, Initiatiefnemers (Solarfields en Energie Coöperatie Eekerpolder) zijn voornemens het zonnepark in zijn totaliteit te realiseren en ten behoeve van de gronden ten noorden van de Eekerweg een juridisch-planologische procedure te doorlopen. De locatie is gekozen op basis van het gemeentelijk beleid en de landschappelijke kenmerken binnen de gemeente Oldambt. Blijkens uitgebreid landschappelijke onderzoek is onderhavige locatie één van de aangewezen kansrijke locatie voor de opwekking van duurzame energie. Binnen het plangebied zijn delen van de gronden bestemd voor het windturbinepark N33 en is ten zuiden van het projectgebied een zonnepark vergund op gronden van Midden-Groningen.

Het zonnepark kan vele huishoudens van (duurzame) energie voorzien. Naast de realisatie van het zonnepark zal de locatie ook landschappelijk worden ingepast, welke een bijdrage kan leveren aan de aanwezige landschapsstructuren en waarden. Hierbij is ook specifiek aandacht besteed aan het principe meervoudig ruimtegebruik.

Het voornemen is niet in overeenstemming met het ter plaatse geldende bestemmingsplan ‘Consolidatieplan Buitengebied’ (gemeente Oldambt). In figuur 1 is een uitsnede van het vigerende bestemmingsplan opgenomen, met daarin een globale aanduiding van het plangebied. Voor de realisatie van het zonnepark dient derhalve een omgevingsvergunning ten behoeve van het afwijken van het geldende bestemmingsplan te worden aangevraagd. Daarbij wordt toepassing gegeven aan artikel 2.12, eerste lid, sub a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Ten behoeve van de omgevingsvergunningaanvraag, dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld waarin aangetoond wordt dat het initiatief in overeenstemming met het beginsel van een goede ruimtelijke ordening is. De voorliggende ruimtelijke onderbouwing voorziet hierin.

Initiatiefnemers

Het zonnepark Eekerpolder is door de Coöperatie Eekerpolder samen met duurzame energieproducent Solarfields opgestart, waarbij de coöperatie als mede-eigenaar zal deelnemen in het zonnepark. Het zonnepark wordt dus op basis van gelijkwaardigheid ontwikkeld.

Solarfields levert een bijdrage aan de energietransitie in Nederland door aan ontwikkeling van grondgebonden zonneparken te werken. Solarfields is een producent van duurzame energie en realiseert hiervoor onder meer zonne-energiesystemen. Het bedrijf is marktleider op het gebied van grootschalige grondgebonden zonneparken. Solarfields realiseert zonneprojecten op verschillende locaties zoals grond, daken, oude vuilstortlocaties en parkeerplaatsen. Allemaal met het doel om Nederland verder te verduurzamen en schone energie te produceren. Binnen tien jaar voorziet Solarfields ruim 1 miljoen huishoudens in Nederland van duurzame energie. De uitgangspunten om zonneparken te realiseren zijn: goed overleg met omwonenden, grondeigenaren, overheden, zorgvuldigheid in procedures en lokale betrokkenheid.

Coöperatie Eekerpolder is in juli 2020 opgericht door bewoners uit Midden-Groningen Voor de ontwikkeling in Oldambt zijn bewoners uit Oldambt aangesloten. Coöperatie Eekerpolder heeft adviesbureau Stel in de arm genomen voor technische, financiële en juridische advisering. Hierdoor heeft cooperatie de relevante kennis en ervaring ter beschikking om belangrijke beslissingen te maken over het zonnepark, de investeringen en de samenwerking met Solarfields.

Opgave

Het opwekken van zonne-energie levert een belangrijke bijdrage aan het Klimaatakkoord waarvan de landelijke doelstelling is bepaald op een CO2-reductie van 49% in 2030 en CO2-neutraliteit in 2050. De provincie Groningen heeft een ambitieus energieprogramma. Gestreefd wordt naar een aandeel hernieuwbare energie van 21% in 2020, oplopend naar 60% in 2035 en uiteindelijk resulterend in 100% hernieuwbare energie in 2050. Dit vraagt om versnelling op het gebied van energiebesparing en de ontwikkeling van hernieuwbare energie (wind, zon, biomassa). De gemeente Oldambt heeft daarnaast het streven om tot 2030 100 hectare zonnevelden te realiseren, zoals vastgelegd in het ‘programma Zon en Wind 1.0’.

De gemeente Oldambt heeft uitgebreid landschappelijk onderzoek gedaan naar potentiële locaties voor duurzame energieopwekking. Onderhavige locatie is op basis van het beleidskader ‘programma Zon en Wind 1.0’ aangewezen als één van de kansrijke locaties waar ruimte is voor de opwekking van zonne-energie. Voor een verdere uitwerking van de locatiekeuze en afwegingen wordt verwezen naar de beleidsparagraaf 3.4.2. De in dit document voorgestelde ontwikke-

ling kan een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstellingen en ambities van de gemeente op het gebied van duurzame energieopwekking. Naast de ontwikkeling van het zonnepark wil initiatiefnemer ook een (maatschappelijke) meerwaarde creëren op het gebied van landschap, waterhuishouding en ecologische aspecten. De realisatie van het zonnepark betreft daarmee een integrale opgave om te komen tot een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Vigerend bestemmingsplan

De locatie is gelegen in het bestemmingsplan 'Buitengebied Oldambt' (vastgesteld op 20 maart 2013) en ook binnen het bestemmingsplan 'Partiële herziening 2014 Buitengebied' (vastgesteld op 1 juni 2015) en vervolgens geconsolideerd. In figuur 1.1 is een uitsnede van het vigerend bestemmingsplan opgenomen, met daarin een globale aanduiding van het plangebied. De gronden zijn gelegen binnen de bestemmingen 'Agrarisch met waarden' en 'Verkeer'. Daarnaast ligt het gebied ook binnen de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie 2 en 4, 'Leiding – Hoogspanningsverbinding', 'Leiding – Leidingstrook'. Voorts ligt het projectgebied ook binnen de gebiedsaanduidingen 'geluidzone – industrie' en 'overige zone – dijklandschap'.

Op een gedeelte van de gronden ligt tevens het inpassingsplan 'Windpark N33' (vastgesteld op 29 mei 2019). Binnen deze gronden is de realisatie van het windpark mogelijk gemaakt.

1.3 Opbouw ruimtelijke onderbouwing

Deze ruimtelijke onderbouwing is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 worden het gebiedsprofiel en het projectprofiel beschreven. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleidskader aan de orde. In hoofdstuk 4 komt de toetsing aan de milieu- en overige onderzoeksaspecten aan bod. Hoofdstuk 5 beschrijf de economische uitvoerbaarheid.

Figuur 1.1 Uitsnede bestemmingsplan Buitengebied

2 Gebieds- en projectprofiel

2.1 Gebiedsprofiel

Het besluitgebied waarop de omgevingsvergunningaanvraag en de voorliggende ruimtelijke onderbouwing van toepassing zijn, betreft een aantal gronden gelegen tussen de A7 en de Eekerweg. Het projectgebied ligt in het buitengebied van de gemeente Oldambt gelegen tussen de plaatsen Zuidbroek en Scheemda. De locatie is gelegen in de oksel van de N33 en de A7. Ten noorden grenst aan het plangebied het kanaal Winschoterdiep. In de omgeving is nagenoeg geen bebouwing aanwezig. De huidige projectlocatie is thans onbebouwd en recentelijk is op een deel van de gronden het windpark N33 gerealiseerd.

Het plangebied heeft een gezamenlijk oppervlak van ca. 89,6 hectare en betreft concreet de percelen: 3, 12, 15, 544, 728, 730, 732, 1305, 1307, 1317, 1319, 1322, 1323 te sectie I. In figuur 2.1 is de ligging van de projectlocatie in groter verband weergegeven.

Ten zuiden van het vigerende projectgebied is reeds een omgevingsvergunning verleend voor de realisatie van een zonnepark. Dit betreft de gronden ten zuiden van de Eekerweg en valt binnen het grondgebied van de gemeente Midden-Groningen. Dit zonnepark heeft een omvang van circa 68,4 hectare. Het park dat in onderhavige ruimtelijke onderbouwing wordt onderbouwd is ligt ten noorden van het reeds vergunde zonnepark binnen gemeente Midden-Groningen (zie hiervoor ook figuur 2.2).

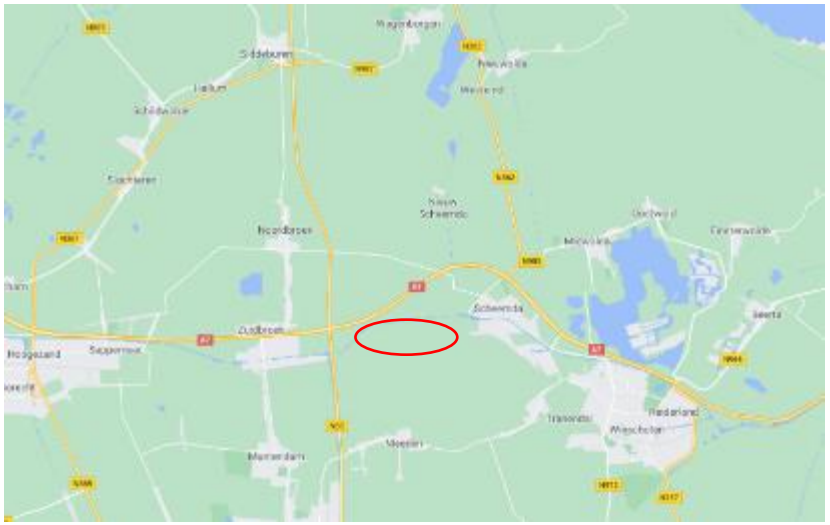

Figuur 2.1 Uitsnede ligging plangebied in groter verband

Figuur 2.2 Overzicht fase 1 en 2 Eekerweg.

2.2 Projectprofiel

De initiatiefnemers willen binnen het besluitgebied op de thans onbebouwde gronden een zonnepark oprichten. De totale oppervlakte van de zonneweide is ca 90 hectare. De zonnepanelen zullen conform de huidige verkavelingsstructuur worden aangelegd in een zuid opstelling.

Doel van het initiatief is om de gronden door middel van zonne-energie bedrijfsmatig te exploiteren. Met het initiatief wordt bijgedragen aan verduurzaming van de regio, door op een daarvoor passende locatie zonne-energie op te wekken. De zonneweide kan veel huishoudens van stroom voorzien en levert dus een significante bijdrage aan de transitie naar vormen van duurzame, groene energie.

Het ontwikkelperspectief gaat uit van de versterking van landschappelijke structuren en kenmerken, waarbinnen ruimte ontstaat voor de aanleg van zonnepanelen. Er bestaat een wisselwerking tussen deze componenten, waarin de toevoeging van panelen de landschapsontwikkeling mogelijk maakt en andersom.

In de huidige situatie is er sprake van voornamelijk onbebouwd agrarisch open landschap met enkele recente gerealiseerde windmolens. Belangrijk vertrekpunt is dat de locatie aansluit bij omgevingskenmerken, karakter, maat en schaal. Zowel ruimtelijk als functioneel gezien past de beoogde zonneweide in voorgestelde omgeving. Bij het opstellen van de landschappelijke inpassing is rekening gehouden met het provinciaal en gemeentelijk beleid ten aanzien van het ontwerp van zonnepanelen (Handreiking Locatiekeuze en Ontwerp Zonneparken beschrijft. Maatwerk is hierbij van belang.

Om het zonnepark zo eenduidig op te lijnen is er gekozen voor panelen in lijn met de rationele verkavelingsrichting. De panelen zullen één gelijke hoogte hebben met een minimale tussenruimte van 1,70 meter. Tussen de panelen zelf zal minimaal 1 cm ruimte zitten zodat hemelwater gelijkwaardig kan infiltreren in de ondergrond. De afstand tussen de panelen en het beoogde hekwerk bedraagt minimaal 2 meter. De genoemde ruimtelijke uitgangspunten zijn conform het landschappelijk inpassingsplan opgesteld. In het technisch ontwerp, die als bijlage is toegevoegd bij de aanvraag, zijn de definitieve afstanden, maatvoeringen, omvang panelen e.d. opgenomen. Deze afstanden zijn dan ook leidend om daarmee de gewenste flexibiliteit binnen het park te waarborgen. Voor de definitieve maatvoeringen wordt verwezen naar het technisch ontwerp. De benodigde transformatoren voor het zonnepark zullen binnen het park worden opgelost.

De landschappelijke inpassing is gebaseerd op de landschappelijke studie die is verricht naar aanleiding van onderhavig project (zie bijlage 1). Hierbij is rekening gehouden met verschillende relevante beleidskaders. Het ontwerp van het zonnepark is tot stand gekomen via diverse maatwerkgesprekken samen met de ontwikkelende partij, Coöperatie Eekerpolder, provincie Groningen en de gemeenten Oldambt en Midden-Groningen.

Concreet zijn de volgende maatregelen voorgesteld:

- Vanuit landschappelijke en praktische overwegingen is het wenselijk om de oriëntatie van de panelen zo eenduidig mogelijk te houden, zodat enerzijds een rechte rooilijn kan worden gemaakt en anderzijds vertanding langs zichtbare zijdes kan worden voorkomen. Om een logische aansluiting bij omliggend gebied te maken is hiervoor de bestaande verkavelingsrichting haaks op de Eekerweg gevolgd wat resulteert in een zuid opstelling.
- Als onderdeel van de landschappelijke inpassing is voorgesteld langs de zuidelijke grens een informele bomenrij aan te planten. De bomenrij is vooral op de spoorlijn gericht en bedoeld als tegenwicht voor de al aanwezige rij ten zuiden hiervan.
- Als onderdeel van de landschappelijke inpassing wordt langs de noordrand van het plangebied en binnenrand van de scheg een brede watergang voorzien waar zich een robuuste rietkraag kan ontwikkelen. De al aanwezige watergangen langs de randen van de locatie worden eveneens ontwikkeld met rietkragen om een eenduidige groene overgangszone te maken. De rietkragen scheren door het landschap, wat goed te zien zal zijn vanuit de trein en vanaf de dijk langs het Winschoterdiep. Jaarlijks eenzijdig schonen, waarbij een kort rietgewas kan blijven staan, verfraait niet alleen het landschap, maar bied ook beschutting aan rietvogels en nachtvlinders. Deze maatregel dient de afwisseling van het landschap als natuurwaarden zeer.
- Het plaatsen van een hekwerk is noodzakelijk om het park verzekerd te krijgen. Ter afscheiding openbaar terrein en zonnepark wordt langs de binnenranden van de watergangen een staafmathekwerk geplaatst. Er is gekozen voor een donkere kleurstelling om aansluiting te vinden bij de industriële uitstraling van de zonnepanelen. Om migratie van klein fauna niet te benadelen wordt vanaf maaiveld ca. 10-20 cm vrijgehouden.
- Aan de westkant van het gebied, waar de Eekerweg de dijk van het Winschoterdiep raakt, wordt een pleisterplaats ingericht. Hier is ruimte voor fietsers en wandelaars om te pauzeren en wordt tevens informatie verschaft over de nut en noodzaak, afmetingen, opbrengsten, ontwerpgedachte en meerwaarde van het zonnepark.
- Als onderdeel van de ‘landschappelijke inpassing’ van Zonnepark Eekerpolder is er naar de wens van de landschapsarchitecten van gemeente Midden-Groningen en gemeente Oldambt een vrije ruimte in het midden van

het projectgebied ingetekend. Deze vrije ruimte wordt door de betrokken ‘de scheg’ genoemd. Ter beleving van het energielandschap dat ten noorden en ten zuiden van de Eekerweg zal ontstaan, is het de wens van beide gemeenten om de scheg vrij toegankelijk te maken voor publiek. Voor het betreden van de scheg is een veiligheidsprotocol opgesteld. Hiermee wordt gewaarborgd dat eventuele risico’s worden beperkt.

- De provincie Groningen beschouwt duisternis en stilte als belangrijke kernkarakteristiek in het Dijkenlandschap. Lichtuitstoot en lawaai verstoren het dag-nachtritme, de oriëntatie en de rust van dieren en tasten de belevingswaarde van duisternis en stilte voor de mens aan. In het bestemmingsplan zijn beschermde regels opgenomen ten aanzien van duisternis (lichtmasten bij paardenbakken, lichtemissie van ligboxstallen, kassen). Tevens wordt in het plangebied geen medewerking verleend voor nieuwvestiging van kwekerijen. Op basis van de landschapsanalyse is geconcludeerd dat door de uitbreiding van het wegennet en spoorlijn het gebied ‘geïsoleerd’ ligt tussen infrastructurele voorzieningen. Deze voorzieningen zorgen in meerdere mate meer voor lichtoverlast dan het beoogde zonnepark. Daarnaast kan worden aangegeven dat het zonnepark zelf geen licht produceert, waardoor geen aantasting plaatsvindt ten aanzien ‘duisternis’.

Voor het beheer en onderhoud is een plan opgesteld, die als onderdeel is opgenomen van het landschappelijk inpassingsplan. De werkzaamheden zullen door een (derden) partij worden uitgevoerd. Dit bedrijf zal in een later stadium worden gekozen. Voor de robuuste rietkraag zal dit jaarlijks worden bijgehouden. Voor bloem- en kruidenrijk grasland zal het gewas jaarlijks minimaal 3 keer gemaaid worden over een periode van 5 jaar. Na een periode van 5 jaar wordt door zowel een onafhankelijk ecoloog, als een ecoloog vanuit de provincie beoordeeld of de beoogde verschraling zich voldoende heeft doorgezet. Indien dit niet het geval is zal specifiek voor de dan geldende situatie een actieplan (aanvullende maatregel) worden opgesteld waarbij inzaaien van laagblijvende bloem en kruidenrijke vegetatie de intentie is.

In de bijlage is een uitgebreide verantwoording te lezen van de landschapskenmerken van het gebied en de keuze voor de gekozen landschapsmaatregelen in relatie tot het beleid en ontwerpprincipes. Voor een uitgebreide onderbouwing van de gemaakte keuzes en onderbouwing wordt dan ook naar de bijlagen verwezen. Dit vormt een wezenlijk onderdeel van onderhavige ruimtelijke onderbouwing. In figuur 2.3 is een uitsnede opgenomen van de beoogde ontwikkeling en de landschappelijke inpassing.

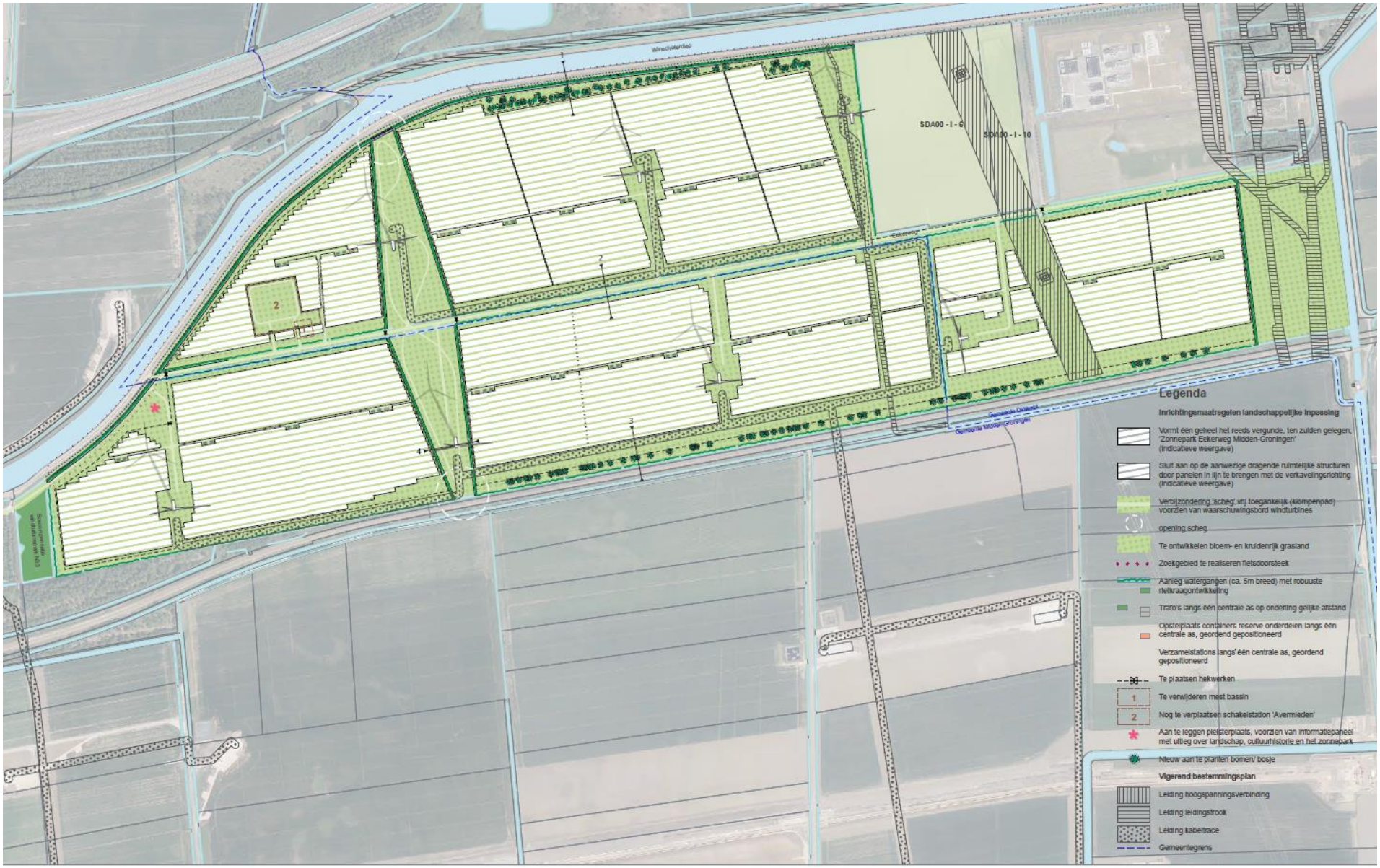

Figuur 2.3: Zonnepark Eekerpolder. In bijlage 1 is een grotere weergave gegeven van de landschappelijke inpassing

3 Beleid

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan het relevante rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI geeft weer voor welke uitdagingen we staan, wat daarbij de nationale belangen zijn, welke keuzes we maken en welke richting we meegeven aan decentrale keuzes. Die keuzes hangen samen met de toekomstbeelden van de fysieke leefomgeving, de maatschappelijke opgaven en economische kansen die daarbij horen. Met de Nationale Omgevingsvisie geeft het Rijk een langetermijnvisie om de grote opgaven aan te pakken. In de NOVI zijn deze maatschappelijke opgaven samengevat in vier prioriteiten:

1. ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
2. duurzaam economisch groeipotentieel
3. sterke en gezonde steden en regio's
4. toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Het realiseren van een zonnepark levert daarmee een belangrijke bijdrage aan een betrouwbare, betaalbare en veilige energievoorziening, welke ook in 2050 CO_2 arm is. Specifiek voor zonneparken is aandacht besteed in de Uitvoeringsagenda van de NOVI. Hierin wordt gesproken over de voorkeursvolgorde voor energietransitie (zonneladder), namelijk het realiseren van zonnepanelen op daken en gevels, onbenutte terreinen in bebouwd gebied, landelijk gebied (stortplaatsen etc.) en vervolgens op landbouw- en natuurgronden.

Zoals in paragraaf 3.4 zal worden toegelicht, is het realiseren van zon op daken en/of bebouwd gebied niet voldoende om te kunnen voldoen aan de doelstelling van duurzame energietransitie binnen de gemeente Oldambt. Het realiseren van zonneparken in het landelijk gebied, en in dit geval landbouwgrond, is noodzakelijk. Van belang hierbij is dat de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied niet te veel worden aangetast en de (maatschappelijke) meerwaarde in acht wordt genomen. In paragraaf 2.2 is beschreven hoe met deze principes rekening is gehouden. Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling in lijn is met de NOVI.

Conclusie
De ontwikkeling is in lijn met de Nationale Omgevingsvisie.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is eind december 2011 in werking getreden. In het Barro zijn de nationale belangen, die juridische borging vereisen, opgenomen. Het Barro is gericht op doorwerking van de nationale belangen in gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Waddengebied
Het plangebied is gelegen op een afstand van circa 7 kilometer tot de 'Waddenzee' en het 'Waddengebied'. In het kader van 'externe werking' dient er wel rekening te worden gehouden met de aanwezige belangen van het Waddengebied.

Artikel 2.5.6 (externe werking)
Op een bestemmingsplan dat betrekking heeft op het waddengebied, dat nieuw gebruik of nieuwe bebouwing dan wel een wijziging van bestaand gebruik of bestaande bebouwing mogelijk maakt en daardoor afzonderlijk of in combinatie met ander gebruik of andere bebouwing significante gevolgen kan hebben voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, bedoeld in artikel 2.5.2, zijn de artikelen 2.5.4 en 2.5.5 van overeenkomstige toepassing.

Hoewel met dit plan sprake is van een omgevingsvergunning voor afwijken planologie in plaats van een bestemmingsplan voorziet het plan wel in een wijziging van het gebruik. Om deze reden zijn artikel 2.5.4 en 2.5.5 van toepassing.

Artikel 2.5.4 (beoordeling)
1. *Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op de Waddenzee en dat gebruik of bebouwing mogelijk maakt, die afzonderlijk of in combinatie met ander gebruik of andere bebouwing significante gevolgen kan hebben voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, bedoeld in artikel 2.5.2, wordt een beoordeling gemaakt van de gevolgen voor die kwaliteiten van het gebied.*
2. *De beoordeling kan onderdeel uitmaken van een voor dat bestemmingsplan voorgeschreven milieueffectrapportage of van een passende beoordeling als bedoeld in de Natuurbeschermingswet 1998.*
3. *Het eerste lid is niet van toepassing indien voor het gebruik of de bebouwing waarop dat voorgenomen bestemmingsplan betrekking heeft, reeds eerder een beoordeling is gemaakt en voor zover een nieuwe beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de desbetreffende significante gevolgen.*

Artikel 2.5.5 («nee, tenzij»)
1. *Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op de Waddenzee maakt ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan geen nieuw gebruik of nieuwe bebouwing dan wel wijziging van bestaand gebruik of*

bestaande bebouwing mogelijk die significante negatieve gevolgen kan hebben voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, bedoeld in artikel 2.5.2.

2. *Als gebruik of bebouwing met significante negatieve gevolgen wordt in ieder geval aangemerkt gebruik dat of bebouwing die de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten aantast of bedreigt.*
3. *Het eerste lid is niet van toepassing indien verzekerd is dat:*
   a. *sprake is van zwaarwegende redenen van groot openbaar belang, waaronder worden begrepen redenen van sociale of economische aard, argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of bereikbaarheid of sprake is van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;*
   b. *geen reële alternatieven voor handen zijn voor de noodzakelijk geachte activiteiten, en*
   c. *de optredende schade of andere negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt.*

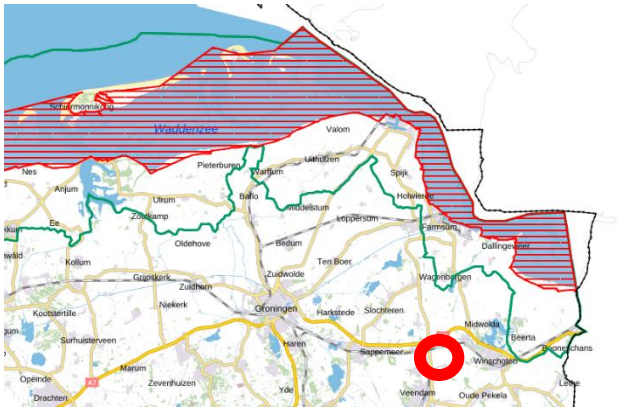

Figuur 3.1: Uitsnede Barro.

Bij het opstellen van het ontwerp en inrichtingsmaatregelen is rekening gehouden met de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Gelet op de relatief ruime afstand tot de Waddenzee kan geconcludeerd worden dat de ontwikkeling geen significante gevolgen heeft voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de Waddenzee en Waddengebied.

Conclusie
Het Barro heeft geen gevolgen voor dit plan, aangezien er geen nationale belangen in het geding zijn en het initiatief zoals beschreven bijdraagt aan een cruciale opgave vanuit het rijksbeleid.

3.1.3 Klimaatakkoord

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet- Rutte III het Klimaatakkoord gepresenteerd. Het Klimaatakkoord is een overeenkomst tussen veel organisaties en bedrijven in Nederland om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Daarmee wordt de opwarming van de aarde beperkt.

Het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord is de CO2-uitstoot in 2030 met 49% verminderen vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 90% afgenomen zijn. Aan de hand van verschillende maatregelen en afspraken met diverse sectoren dienen deze doelen te worden gerealiseerd.

Voor energie is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen dient te worden gegenereerd. Om dit te bewerkstellingen zijn dertig regio's benoemd die de ruimte krijgen om te bepalen hoe zij aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord kunnen voldoen. Onderhavige ontwikkeling is in lijn met de afspraken uit het Klimaatakkoord. Het zonnepark voorziet in een periode van 30 jaar voor duurzame (hernieuwbare) energie door middel van zonne-energie. Het levert daarmee een bijdrage aan de landelijke doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen.
Conclusie
De ontwikkeling is in lijn met het Klimaatakkoord.

3.1.4 Gedragscode zon op land

Op 13 november 2019 hebben negen partijen de Gedragscode Zon op Land getekend. Het gaat om de brancheorganisatie Holland Solar, de vereniging van omwonenden van energieprojecten NLVOW, Energie Samen, Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten, en de Vogelbescherming. Samen vertegenwoordigen deze organisaties meer dan 2 miljoen Nederlanders, 400 energiecoöperaties, 1000 lokale natuur- en milieugroepen, vele bewonersgroepen en 170 bedrijven in de zonne-sector.

Met de code erkennen de organisaties dat zon op land nodig is voor het halen van de doelen van de energietransitie. Daarvoor zullen leden van Holland Solar de volgende principes hanteren:

1. *Betrekken van omwonenden in de keuzes over het plan, het ontwerp en de mogelijkheid financieel te participeren.*

Solarfields heeft de Gedragscode Zon-op-Land van Holland Solar ondertekend en committeert zich hiermee aan de basisprincipes aangaande acceptatie en participatie van grondgebonden zonprojecten. Een zorgvuldige, stapsgewijze manier van communiceren en het betrekken van alle relevante stakeholders op het juiste moment vergroot de kans op acceptatie en voldoende draagvlak voor het project in de omgeving. Voor de ontwikkeling is samen met Coöperatie Eekerpolder een participatieplan opgesteld en dit plan zal als bijlage worden toegevoegd bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning.

Solarfields en Coöperatie Eekerpolder zijn in overeenstemming met het Klimaatakkoord en de Gedragscode Zon op Land een samenwerking aangegaan. Onderdeel van deze samenwerking is financiële participatie. Hierdoor kan de lokale bevolking profiteren van de opbrengsten van het zonnepark.

2. *Door een goede locatiekeuze en vormgeving meerwaarde bieden aan de omgeving: de natuur ter plekke zal erop vooruit moeten gaan; omwonenden zullen mee kunnen profiteren.*

De locatie van het zonnepark is passend binnen de omgeving van het plangebied. Landschappelijk wordt het zonnepark ingepast, zie hiervoor ook paragraaf 2.2. Aanvullend wordt vermeld dat de locatie ook op basis van gemeentelijk beleid passend wordt geacht voor een zonnepark, zie hiervoor ook paragraaf 3.4.

In de huidige situatie worden de gronden benut ten behoeve van landbouw en energie-opwerk via windmolens, hierdoor zijn de ecologische waarden van de gronden beperkt. Door de realisatie van een zonnepark is er de mogelijkheid om biodiversiteit in het gebied te versterken. Daarnaast wordt er in overleg met stakeholders gekeken naar de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik.

3. *Zorgen dat het oorspronkelijk grondgebruik desgewenst mogelijk blijft na de levensduur van het zonnepark; zowel planologisch als fysiek (geen afval, vervuiling; goede bodemkwaliteit).*

Solarfields heeft met de grondeigenaren afspraken gemaakt over het opruimen van het zonnepark en het terugbrengen van de gronden in de oorspronkelijke staat, omdat de grondeigenaren de grond na het verstrijken van de vergunningstermijn weer willen kunnen gebruiken voor agrarische activiteiten. Om die reden zal er voorafgaand aan de realisatie van het zonnepark een perceelopname en bodemonderzoek worden uitgevoerd, om daarmee de nulsituatie van de gronden vast te leggen. Na het verstrijken van de vergunningstermijn zullen de gronden weer worden hersteld naar de originele situatie. Ter borging van deze afspraken zal er een bankgarantie worden gesteld waar de grondeigenaren aanspraak kunnen maken indien de opruim- en herstelafspraken niet worden nageleefd. Uitgangspunt van de afspraken tussen initiatiefnemer en grondeigenaren is dat de situatie van de gronden na het verwijderen van het zonnepark niet mag verslechteren.

Conclusie
Initiatiefnemers hebben de Gedragscode Zon-op- ondertekend en hebben in lijn met de Gedragscode afspraken gemaakt met de betrokken grondeigenaren. Hiermee houden ze zich aan de toezeggingen die zijn gedaan vanuit de sector.

3.1.5 Ladder voor duurzame verstedelijking

Op 1 oktober 2012 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd, en is de ‘ladder voor duurzame verstedelijking’ daaraan toegevoegd. De ladder ondersteunt gemeenten en provincies in vraaggerichte programmering van hun grondgebied, het voorkomen van overprogrammering en de keuzes die daaruit volgen. De ladder voor duurzame verstedelijking is in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geïntroduceerd.

Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Het Rijk wil met de introductie van de ladder vraaggerichte programmering bevorderen. De ladder beoogt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten.

Per 1 juli 2017 is een nieuwe versie van de ladder van kracht. De toelichting bij een bestemmingsplan (of een ruimtelijke onderbouwing) dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient volgens deze nieuwe versie van de ladder een beschrijving te bevatten van de behoefte aan die ontwikkeling. Indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, dient een motivering te worden gegeven waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

De ladder voor duurzame verstedelijking is ook van toepassing op initiatieven, die middels een uitgebreide omgevingsprocedure worden toegestaan, zoals in het onderhavige geval aan de orde is.

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van een zonneweide met een oppervlakte van circa 90 hectare in het landelijk gebied van de gemeente Oldambt. De gronden hebben in de huidige situatie een agrarische bestemming, waarbij de huidige gronden grotendeels (zullen) worden benut ten behoeve van windpark N33. De desbetreffende gronden kunnen op dit moment niet effectief worden gebruikt voor de agrarische bedrijfsvoering. Initiatiefnemers willen daarom graag een nieuwe invulling geven aan het gebied door tussen de windmolens een zonnepark te realiseren, welke bijdraagt aan de transitie naar duurzame energie.

De eerste vraag die moet worden beantwoord, is of de beschreven ontwikkeling een nieuwe stedelijke ontwikkeling betreft. Dit begrip is gedefinieerd als: “De ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen”.

Een zonneweide wordt gelet op deze definitie niet beschouwd als een stedelijke ontwikkeling. Dit blijkt uit de

handreiking van het Rijk en is ook gezien de doelstelling van de ladder begrijpelijk. Immers heeft deze tot doel om leegstand te voorkomen, zie hiervoor ook de uitspraak van 23 januari 2019, 201804681/1/A1.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Provinciale Staten van de Provincie Groningen hebben op 1 juni 2016 de Provinciale Omgevingsvisie 2016-2020 vastgesteld, waarin het provinciaal beleid voor de fysieke leefomgeving is neergelegd. Tegelijkertijd met de Provinciale Omgevingsvisie is de Provinciale Omgevingsverordening vastgesteld. In deze verordening zijn regels vastgelegd om het beleid van de provincie te waarborgen. De Provinciale Omgevingsvisie en de Provinciale Omgevingsverordening zijn meerdere malen gewijzigd en voor het laatste geconsolideerd op 20 februari 2019.

Het projectgebied is gelegen binnen de aanduiding 'buitengebied' van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. De provincie stimuleert de opwek en het gebruik van zonne-energie binnen het buitengebied. Een belangrijk voorwaarde is dat het zonnepark landschappelijk wordt ingepast, waardoor de ruimtelijke kwaliteit wordt gewaarborgd. In paragraaf 2.2 van onderhavig ruimtelijke onderbouwing en bijlage 1 is beschreven dat bij de planontwikkeling rekening is gehouden met de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse. Conform de visie van de provincie ligt het plangebied niet binnen het NNN.
De provincie hanteert de volgende voorkeursvolgorde:
1. aansluitend aan het stedelijk gebied vanaf 1 ha en
2. aangrenzend aan een bouwblok in het buitengebied en
3. los in het buitengebied.

De beoogde zonnepark betreft een grootte van circa 90 hectare. Het zonnepark grenst niet aan stedelijk gebied dan wel een aangrenzend bouwblok. Voor zonneparken los in het buitengebied dient de gemeente, op basis van een gemeentelijke gebiedsvisie zonne-energie, GS te verzoeken om een locatie aan te wijzen. Uitzondering hierop vormen zonneparken die gesitueerd worden op een gesloten stortplaats, een voormalig slibdepot, of een bedrijfsterrein ten behoeve van gaswinning en gastransport. In paragraaf 3.4 is het beleidskader voor zonneparken binnen de gemeente Oldambt beschreven. Hieruit blijkt dat de locatie in het beleidskader is aangewezen als kansgebied voor een zonnepark. Voor de uitwerking hiervan wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

Naast bovenstaande voorwaarden is het provinciaal beleid ten aanzien van zonneparken nader geconcretiseerd in de Omgevingsverordening. De provinciale regels voor zonneparken zijn vastgelegd in afdeling 2.21 Zonneparken van de Omgevingsverordening.

Artikel 2.42.1 Zonneparken

1. *Een bestemmingsplan voorziet niet in de plaatsing van zonneparken.*
2. *In afwijking van het eerste lid kan een bestemmingsplan voorzien in het plaatsen van zonneparken voor een periode van maximaal 30 jaar:*
   a. *binnen het stedelijk gebied;*
   b. *aansluitend aan het bestaand stedelijk gebied indien het zonnepark ruimtelijk ondergeschikt is aan het aangrenzende bestaand stedelijk gebied, en de omvang van het zonnepark kleiner is dan 10.000 m² en de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een onafhankelijke, of een bij de gemeente werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur;*
   c. *aansluitend aan het bestaand stedelijk gebied indien het zonnepark ruimtelijk ondergeschikt is aan het aangrenzende bestaand stedelijk gebied, en de omvang van het zonnepark groter is dan 10.000 m² en de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur;*
   d. *binnen een bouwvlak in het buitengebied en/of daaraan aansluitend, mits het zonnepark zich ruimtelijk manifesteert als een hecht geheel met het bouwvlak en daar qua maatvoering ondergeschikt aan is, en de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur;*
   e. *op een voormalig slibdepot, op een bedrijfsterrein ten behoeve van gaswinning en gastransport, of op een gesloten stortplaats als de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur;*
   f. *op door Gedeputeerde Staten, op basis van een gemeentelijke gebiedsvisie zonne-energie aangewezen locaties en de maatwerkmethode is toegepast onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur.*
3. *Aan de omvang, situering, en inrichting van het zonnepark als bedoeld in het tweede lid, dient een inrichtingsplan ten grondslag te liggen, waarbij in ieder geval rekening is gehouden met achtereenvolgens:*
   a. *de historisch gegroeide landschapsstructuur;*
   b. *de afstand tot andere ruimtelijke elementen;*
   c. *een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering en vormgeving van de voorzieningen voor de opwekking van zonne-energie.*

4. *Het bestemmingsplan biedt inzicht in de mogelijkheid voor omwonenden om te participeren in de ontwikkeling en opbrengst van het zonnepark.*
5. *Het tweede lid is niet van toepassing voor zover het bestemmingsplan betrekking heeft op het op kaart 6 aangegeven 'NNN-beheergebieden', 'NNN-natuurgebieden', 'NNN-beheer aanpassingsgebied', 'NNN-natuur aanpassingsgebied', het 'Zoekgebied robuuste verbindingszone' of de 'bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland'.*

De Verordening biedt de ruimte voor de exploitatie van zonneparken voor een maximale periode van 30 jaar op grond van het tweede lid van artikel 2.42.1. Het zonnepark is gesitueerd binnen het buitengebied op basis van de provinciale omgevingsverordening.

Toelichting op lid 2
In artikel 2.42.1 zijn regels opgenomen voor het realiseren van zonneparken. Het beleid is erop gericht dat zonneparken los in het buitengebied alleen kunnen worden gerealiseerd op door GS aangewezen locaties op basis van een gemeentelijke gebiedsvisie voor zonne-energie. In een dergelijke visie wijst de gemeente aan de hand van een gebiedsanalyse de locaties of gebieden aan die in beginsel geschikt kunnen worden geacht voor het realiseren van zonneparken. Een uitzondering hierop is geformuleerd voor zonneparken die gesitueerd worden op een gesloten stortplaats, een voormalig slibdepot of een bedrijfsterrein ten behoeve van gaswinning en gastransport (artikel 2.42.1, tweede lid, onder e, van de Omgevingsverordening). Voor deze hierboven genoemde locaties behoeft dit niet te berusten op een gemeentelijke gebiedsvisie voor zonneparken.
Voor onderhavig plan is een aanwijzingsbesluit genomen door Gedeputeerde Staten op 7 juni 2022. GS hebben besloten de locatie Eekerpolder fase 2 in de gemeente Oldambt aan te wijzen voor het plaatsen van een zonnepark met een omvang van 89,6 ha voor de duur van maximaal 30 jaar.

In paragraaf 3.4 is te lezen dat binnen de gemeente Oldambt een visie is vastgesteld ten behoeve van het realiseren van zonneparken, het programma zon en wind. Voor een toelichting op deze eis wordt verwezen naar paragraaf 3.4. Uit de gemeentelijke beleidsvisie blijkt dat onderhavige locatie een kansrijke locatie is voor de opwekking naar duurzame energie, na een uitgebreide landschappelijke analyse. Daarnaast is de locatie eveneens geschikt voor de opwekking van duurzame energie in verband met soortgelijke ontwikkelingen binnen- en nabij het plangebied (zonnepark Midden-Groningen en windpark N33). Verder is locatie ver gelegen van nabijgelegen woningen en wordt het gebied gekenmerkt door de aanwezige infrastructurele voorzieningen.

Toelichting op lid 3
De landschappelijke inpassing is gebaseerd op de landschappelijke studie die is verricht naar aanleiding van onderhavig project (zie bijlage 1). Hierbij is rekening gehouden met verschillende relevante beleidskaders. Het ontwerp van het zonnepark is tot stand gekomen via diverse maatwerkgesprekken tussen Solarfields, coöperatie Eekerpolder, provincie Groningen en de gemeenten Oldambt en Midden-Groningen.

Concreet zijn de volgende maatregelen voorgesteld:
- Vanuit landschappelijke en praktische overwegingen is het wenselijk om de oriëntatie van de panelen zo eenduidig mogelijk te houden, zodat enerzijds een rechte rooilijn kan worden gemaakt en anderzijds vertanding langs zichtbare zijdes kan worden voorkomen. Om een logische aansluiting bij omliggend gebied te maken is hiervoor de bestaande verkavelingsrichting haaks de Eekerweg gevolgd wat resulteert in een zuid opstelling.
- Als onderdeel van de landschappelijke inpassing is voorgesteld langs de zuidelijke grens een informele bomenrij aan te planten. De bomenrij is vooral op de spoorlijn gericht en bedoeld als tegenwicht voor de al aanwezige rij ten zuiden hiervan.
- Als onderdeel van de landschappelijke inpassing wordt langs de noordrand van het plangebied en binnenrand van de scheg een brede watergang voorzien waar zich een robuuste rietkraag kan ontwikkelen. De al aanwezige watergangen langs de randen van de locatie worden eveneens ontwikkeld met rietkragen om een eenduidige groene overgangszone te maken. De rietkragen scheren door het landschap, wat goed te zien zal zijn vanuit de trein en vanaf de dijk langs het Winschoterdiep. Jaarlijks eenzijdig schonen, waarbij een kort rietgewas kan blijven staan, verfraait niet alleen het landschap, maar bied ook beschutting aan rietvogels en nachtvlinders. Deze maatregel dient de afwisseling van het landschap als natuurwaarden zeer.
- Het plaatsen van een hekwerk is noodzakelijk om het park verzekerd te krijgen. Ter afscheiding openbaar terrein en zonnepark wordt langs de binnenranden van de watergangen een staafmathekwerk geplaatst. Er is gekozen voor een donkere kleurstelling om aansluiting te vinden bij de industriële uitstraling van de zonnepanelen. Om migratie van klein fauna niet te benadelen wordt vanaf maaiveld ca. 10-20 cm vrijgehouden.
- Aan de westkant van het gebied, waar de Eekerweg de dijk van het Winschoterdiep raakt, wordt een pleisterplaats ingericht. Hier is ruimte voor fietsers en wandelaars om te pauzeren en wordt tevens informatie verschaft over de nut en noodzaak, afmetingen, opbrengsten, ontwerpgedachte en meerwaarde van het zonnepark.
- De provincie Groningen beschouwt duisternis en stilte als belangrijke kernkarakteristiek in het Dijkenlandschap.

Lichtuitstoot en lawaai verstoren het dag-nachtritme, de oriëntatie en de rust van dieren en tasten de belevingswaarde van duisternis en stilte voor de mens aan. In het bestemmingsplan zijn beschermde regels opgenomen ten aanzien van duisternis (lichtmasten bij paardenbakken, lichtemissie van ligboxstallen, kassen). Tevens wordt in het plangebied geen medewerking verleend voor nieuwvestiging van kwekerijen. Op basis van de landschapsanalyse is geconcludeerd dat door de uitbreiding van het wegennet en spoorlijn het gebied 'geïsoleerd' ligt tussen infrastructurele voorzieningen. Deze voorzieningen zorgen in meerdere mate meer voor lichtoverlast dan het beoogde zonnepark. Daarnaast kan worden aangegeven dat het zonnepark zelf geen licht produceert, waardoor geen aantasting plaatsvindt ten aanzien 'duisternis'.

Hierbij is rekening gehouden met de aanwezige landschapsstructuur, afstand tot andere ruimtelijke elementen waarbij rekening is gehouden met in de omgeving passende maatvoering voor de opwekking van zonne-energie. Voor een uitgebreide toelichting op de landschappelijke waarden en kenmerken wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van onderhavige toelichting en bijlage 1 landschappelijke inpassingsplan.

Toelichting op lid 4

Verder biedt initiatiefnemer de mogelijkheid voor omwonenden om te participeren bij de realisatie en onderhoud van het zonnepark. Separaat aan onderhavige ruimtelijke onderbouwing is een participatieplan opgesteld waarin onder andere ook de mogelijkheden voor financiële participatie is uitgewerkt. Voor een uitgebreide toelichting op de participatiemogelijkheden wordt verwezen naar het participatieplan. Hieronder worden de belangrijkste conclusies weergegeven.

Voor het traject kan participatie worden onderscheiden in drie vormen:

1 en 2. Communicatie en participatieproces

Voor een succesvolle ontwikkeling is het van belang dat de omgeving goed geïnformeerd wordt en zich goed geïnformeerd voelt. Belanghebbenden en geïnteresseerden worden tijdens de ontwikkeling, bouw en exploitatie op de hoogte gehouden van de plannen en ontwikkelingen. De boodschap is gericht op inspraak en samenwerking.

In Oldambt is er uitgebreid gecommuniceerd over het initiatief. Vanwege de coronamaatregelen was het vaak niet mogelijk om fysieke afspraken en bijeenkomsten te organiseren. Er is daarom intensief gecommuniceerd via o.a. lokale media, flyers en email. Toen de maatregelen het toestonden zijn er twee bewonersavonden georganiseerd.

Vóór het aanvragen van de vergunning vindt er een eindpresentatie plaats en wordt er een laatste keer feedback opgehaald over de gemaakte plannen. Hiervan wordt een verslag gemaakt voor terugkoppeling via de nieuwsbrief. Hierdoor is de omgeving goed op de hoogte van de plannen en komen zij straks niet voor verassingen te staan.

De eindpresentatie vindt plaats via een advertentie en digitale media.

Participatie houdt niet op na aanvraag van de omgevingsvergunning van het park. Ook hiermee is in het participatieplan rekening gehouden met het vervolg. Zo zal de omgeving op de hoogte worden gehouden over de terinzagelegging en vergunningsproces. Bij de opening van het park zal er een feestelijk evenement gehouden worden voor alle betrokkenen. Verder zal ook na één jaar na opening van het zonnepark een bewonersenquête worden gehouden met als doel reflectie en evaluatie.

3. Financiële participatie.

Lokaal eigendom in duurzame energieprojecten is een belangrijk streven in de energietransitie in Nederland. Het creëert draagvlak voor duurzame energie en leidt tot goed ingepaste zonneparken met voordelen voor de omgeving. Ook voor de bewoners, dorpsraden en energiecoöperaties in de omgeving van Eekerpolder is lokaal eigendom een belangrijke voorwaarde; dit vanwege het gelijkwaardige zeggenschap en de eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Solarfields en Coöperatie Eekerpolder werken vanaf het begin af aan samen aan de ontwikkeling om deze gelijkwaardigheid te waarborgen.

Coöperatie Eekerpolder neemt als mede eigenaar met Solarfields deel in het zonnepark.

Voor een uitgebreide toelichting op de participatiemogelijkheden en proces wordt verwezen naar het participatieplan.

Toelichting op lid 5

Het zonnepark is niet gelegen in een NNN-gebied dan wel een ander natuurgebied.

Conclusie provinciaal beleid

Geconcludeerd kan worden dat het initiatief in lijn is met de provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Energiestrategie Groningen

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). In 2030 dient de CO2-uitstoot sterk te worden verminderd: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. Eén van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. De gemeente Oldambt is samen met de overige gemeenten binnen Groningen, provincie Groningen en de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's samengevoegd in de Regionale Energiestrategie Groningen.

RES 1.0

De RES 1.0 Groningen is de energiestrategie van de Groninger gemeenten, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's en de provincie Groningen in samenwerking met verschillende stakeholders. Deze RES 1.0 is opgesteld in vervolg op de concept-RES (juni 2020). In de RES 1.0 zijn de gegevens in de concept-RES geactualiseerd. Daarnaast zijn thema's in kaart gebracht waarop in de toekomst samenwerkingen en afspraken zijn gemaakt.

De RES 1.0 is gebaseerd op bestaand beleid en vastgestelde ambities. Om tot het beleid en de ambities te komen, hebben de individuele organisaties participatietrajecten doorlopen met inwoners en stakeholders. Tweejaarlijks zal de RES worden vernieuwd. Op 29 juni 2021 heeft de gemeenteraad van Oldambt de RES 1.0 vastgesteld (met amendement). Op 1 juli is het document aan de landelijke RES-organisatie aangeboden.

In deze RES 1.0 doen de Groningse gemeenten samen met de twee waterschappen en de provincie het aanbod om vanaf 2030 via zonne- en windparken jaarlijks tenminste

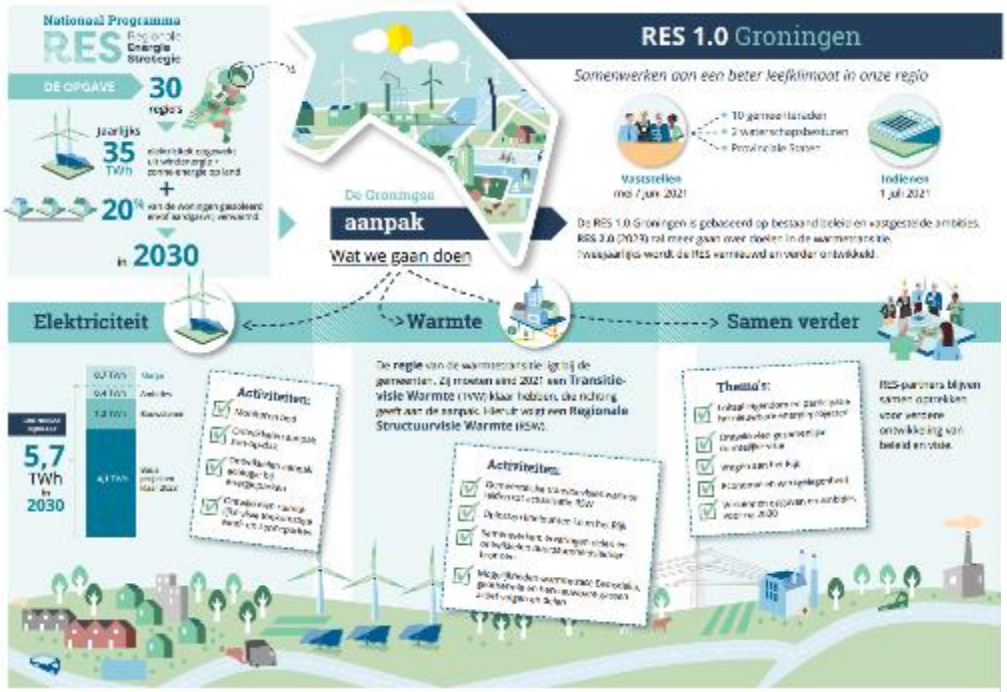

Gemeenten	Basis in TWh		Bouwstenen in TWh		Nog in te vullen obv beleidsambitie in TWh	Totaal in TWh
	Wind	Zon	Wind	Zon		
Eemsdelta*	1,10	0,08		0,02		1,19
Groningen		0,03		0,10	0,37	0,50
Het Hogeland	1,40	0,02	0,30	0,03	0,01	1,76
Midden-Groningen	0,35	0,26			0,34	0,95
Oldambt	0,06	0,01		0,01	0,08	0,16
Pekela		0,01		0,07		0,08
Stadskanaal		0,11		0,32		0,43
Veendam	0,12	0,03				0,15
Westerkwartier		0,03		0,03	0,28	0,35
Westerwolde		0,14		0,31		0,45
Diversen klein**	0,10	0,27				0,37
Totaal in TWh	3,13	0,99	0,30	0,89	1,08	6,39

Figuur 3.2 Uitsnede RES 1.0

5,7 TWh aan duurzame elektriciteit te zullen opwekken. Bij deze opgave is rekening gehouden dat een aantal van bestaande plannen en ambities mogelijk niet doorgaan (totaal 6,4 TWh). Het bod is de optelling van de reeds gerealiseerde projecten plus de in de achterliggende jaren door gemeenten vastgestelde beleidskaders voor nieuwe zonne- en windparken, waarbij participatietrajecten met inwoners en belanghebbenden zijn doorlopen. Ten behoeve van het aanbod in de RES zijn dus geen nieuwe locaties aangewezen.

Om aan de gevraagde ambitie te kunnen voldoen, is de opgave verdeeld over de verschillende gemeenten, zie hiervoor ook figuur 3.1. Uit de tabel is te herleiden dat de totale opgave voor de gemeente Oldambt 0,16 TWh bedraagt. Uit de RES 1.0 is verder beschreven dat de locaties voor zonneparken door gemeente worden bepaald (zie hiervoor ook paragraaf 3.4). Onderhavige ontwikkeling kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren om te kunnen voldoen aan de ambities uit de RES 1.0.

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling in lijn is met de RES 1.0.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Omgevingsvisie 2017 Oldambt

In de Toekomstvisie ‘Oldambt, grenzeloos Goûd!’ is aangegeven dat de daarin genoemde ambities worden uitgewerkt en geconcretiseerd. Met de Omgevingsvisie is het mogelijk om te komen tot concretisering op het fysieke domein, waarbij ook de gevolgen van ontwikkelingen in het sociaal domein die relevant zijn voor de fysieke leefomgeving zijn meegenomen.

Om goed de vertaling naar het Omgevingsplan te kunnen maken zijn in deze visie de volgende vragen beantwoordt:

- Hoe zorgen we er als gemeente voor dat het beleid tot uitvoering komt? Hoe kunnen we als gemeente dit samen met andere partijen tot uitvoering laten komen?
- Hoe sturen we als gemeente nieuwe ontwikkelingen? Doen we dit zelf als gemeente? Of leggen we als gemeente het initiatief en de verantwoordelijkheid (meer) bij de maatschappij? En wat willen we als gemeente in ieder geval niet?

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat het thema energietransitie in de gemeente erg leeft. De gemeente wil energietransitie stimuleren en inzetten op duurzaamheid. Dit betekent ook dat de energieconsumptie omlaag moet. Bijvoorbeeld door de woningen beter te isoleren. In 2020 is de ambitie gezet op een energiebesparing van 20% te realiseren ten opzichte van het verbruik in 1990.

Naast energiebesparing wil de gemeente de duurzame energieopties binnen de gemeente vergroten. Met de nadruk op zonne-energie, biomassa en aardwarmte/KWO. Grootschalige windturbineparken zijn niet gewenst binnen de gemeente. In de Omgevingsvisie wordt beschreven dat het een gemeentelijke doelstelling is om locaties aan te wijzen waar in totaal 100 hectare aan zonne-energie kan worden ontwikkeld. Zonneparken en kleine windmolens (as-hoogte tot 15 meter) vullen elkaar aan vanwege de spreiding van opwekking en constante levering. De gemeente wil ruimte bieden aan zonneparken en kleine windmolens zonder de landschappelijke waarden aan te tasten.

3.4.2 Programma zon en wind 1.0 (versie november 2021)

In de geldende gemeentelijke Omgevingsvisie is aangegeven dat er een visie wordt opgesteld voor de inpassing van zonnevelden, zie ook paragraaf 3.4.1. Om invulling te kunnen geven aan de ambitie van het college en raad van Oldambt om voor 2030 100 hectare zon te realiseren binnen de gemeente is een Programma zon en wind opgesteld. Dit programma vormt het beleidskader waarmee initiatieven met betrekking tot het realiseren van zonnevelden en of kleine windmolens kunnen worden getoetst en beoordeeld op haalbaarheid. De ambitie van Oldambt is om te gaan voor een combinatie van ‘zon op daken’ met (grootschalige) zonneparken en kleine windmolens op boerenerven. De gemeente wil meewerken aan de realisatie van 100 hectare zonneparken tot 2030. Met die 100 hectare kan de gemeente voorzien in het energieverbruik van de gebouwde omgeving. Dat zijn alle woningen, winkels en maatschappelijke gebouwen van Oldambt. In 2017 verbruikten deze gebouwen ongeveer 0,11 terrawattuur (TWh) aan energie. En dat is vergelijkbaar met de opbrengst van ongeveer 100 hectare aan zonnevelden. Daarmee is het beleid voorlopig gericht op de energiebehoefte van het eigen grondgebied.

De gemeente heeft uitgebreid landschappelijk onderzoek gedaan naar potentiële locaties voor duurzame energieopwekking. Het landschap kent verschillende schaalniveaus. Per schaalniveau is gekeken hoe het bestaande landschap kan worden aangepast of in op welke manier zonnevelden kunnen worden ingepast zonder dat de kenmerkende landschappen verloren gaan. Daarbij is ook onderzocht in hoeverre een dergelijke ontwikkeling zou kunnen bijdragen aan de totale opgave van 100 hectare aan zonnevelden tot 2030.

Figuur 3.3 laat de kansrijke locaties zien voor de opwekking van zonne-energie in Oldambt. Deze kaart is de uitkomst van de ruimtelijke verkenning die is uitgevoerd. Belangrijke kanttekening bij deze kaart is dat er bij de groene plussen mogelijk ruimte is voor zonne-energie. Dat betekent niet per definitie dat het volledige gebied gebruikt wordt voor de opwekking van zonne-energie.

Initiatieven die binnenkomen worden getoetst volgens onderstaand stappenplan:

1. Het initiatief moet een bijdrage leveren aan de opgave tot 2030. We willen liever één groot park goed ingebed dan vele verspreide parken.

Onderhavige ontwikkeling sluit aan op bestaande ontwikkelingen. Zo is ten zuiden van de Eekerweg in 2020 reeds een vergunning verleend voor het zonnepark (grondgebied gemeente Midden-Groningen). Het beoogde zonnepark zal landschappelijk op elkaar aansluiten. Daarnaast wordt het gebied al reeds gekenmerkt voor duurzame energie vanwege het windpark N33. De ambitie van de gemeente Oldambt om 'versnippering' van parken te voorkomen wordt hiermee behaald.

Uit de resultaten van de vragenlijst onder inwoners komt naar voren dat Oldambtsters het belangrijk vinden om energie op een duurzame manier op te wekken. Zij zien dat het liefst gebeuren met zonne-energie of met een combinatie van wind- en zonne-energie. Andere genoemde geschikte locaties voor zonneparken zijn industrie- of bedrijventerreinen, oude NAM-locaties, langs een snelweg, N-weg of spoorlijn of vlakbij hoogspanningsmasten. Onderhavige locatie voldoet hieraan doordat het zonnepark wordt opgericht onder en nabij de windmolens van windpark N33. Daarnaast wordt het gebied gekenmerkt door de infrastructurele voorzieningen (spoorlijn en N33). De locatie is daarnaast ver gelegen van woningen, waardoor direct zicht op het zonnepark vanuit woningen kan worden voorkomen.

2. De locatie van het initiatief moet geschikt zijn en getoetst aan de voorwaarden die zijn beschreven in de paragrafen 5.2 tot en met 5.5 (zie hieronder).

In bijlage 01 van het landschappelijke inpassingsplan (bijlage 1, ruimtelijke onderbouwing) is een tabel opgenomen waarin per onderdeel is getoetst aan de algemene toetsingscriteria zonneparken. De toetsingscriteria zien toe op een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing. Per onderdeel is toegelicht hoe hieraan wordt voldaan. De conclusie is dat aan elk onderdeel van toetsingscriteria 5.2 kan worden voldaan. Voor een nadere uitwerking hiervan wordt verwezen naar de bijlagen.

Toetsingscriteria 5.3 betreffen aanvullende criteria voor zonneparken grenzend aan dorpsbebouwing. Het meest nabijgelegen dorp betreft Scheemda op een afstand van circa 2 kilometer. Gelet op de ruime afstand heeft het zonnepark geen invloed op de ruimtelijke invloedssfeer van het dorp.

Voor de afrastering en de directe omgeving van het zonnepark gelden de volgende toetsingscriteria:

- *In de directe omgeving van het zonnepark is ruimte voor natuur, flora en fauna. De grootte hiervan staat in verhouding tot het zonnepark. Minimaal 25 procent van de totale oppervlakte van het zonnepark moet voor natuur worden gereserveerd.*
- *De afrastering van het zonnepark is maatwerk. De gemeente heeft een voorkeur voor sloten, heggen.*

Solarfields is aangesloten bij de Gedragscode Zon op Land van Holland Solar. Hiermee committeert initiatiefnemer zich aan het principe 25% van het projectgebied onbedekt te laten. Verzekeringstechnisch dient langs de randen te worden voorzien in een hekwerk. Er is gekozen voor een gelast stalen uitvoering met grofmazige openingen. Het hekwerk zal ca. 20cm boven maaiveld worden geplaatst t.b.v. de doorgang klein fauna. Om het beeld te verzachten wordt parallel hieraan een watergang gegraven waar zich robuuste rietkragen kunnen ontwikkelen.

Toetsingscriteria 5.4 en 5.5 betreffen criteria voor windmolens. Dit is voor onderhavige initiatief niet relevant en wordt derhalve buiten beschouwing gelaten.

3. De initiatiefnemer heeft zich ingespannen om draagvlak te creëren en te vergroten.

Voor onderhavig plan heeft initiatiefnemer in overeenstemming met de Gedragscode Zon op Land een participatieplan opgesteld. Dit zal als separate document worden toegevoegd aan de aanvraag.

Het participatieplan bestaat uit twee onderdelen conform het gemeentelijk beleid:

1. *De procesparticipatie: bijvoorbeeld consulterende gesprekken met belanghebbenden, het opzetten van een klankbordgroep, het organiseren van discussies, informatieavonden of ontwerpateliers en het inrichten van een goed en transparant systeem voor het behandelen van vragen en klachten.*
2. *De projectparticipatie: bijvoorbeeld financiële deelneming met een postcoderoos, energiecoöperatie of een omwonendenregeling.*

Procesparticipatie

Voor een succesvolle ontwikkeling is het van belang dat de omgeving goed geïnformeerd wordt en zich goed geïnformeerd voelt. Belanghebbenden en geïnteresseerden worden tijdens de ontwikkeling, bouw en exploitatie op de hoogte gehouden van de plannen en ontwikkelingen. De boodschap is gericht op inspraak en samenwerking.

In Oldambt is er uitgebreid gecommuniceerd over het initiatief. Vanwege de coronamaatregelen was het vaak niet mogelijk om fysieke afspraken en bijeenkomsten te organiseren. Er is daarom intensief gecommuniceerd via o.a. lokale media, flyers en email. Toen de maatregelen het toestonden zijn

er twee bewonersavonden georganiseerd. Met het doel van participatie is ook geprobeerd zoveel mogelijk draagvlak te realiseren onder inwoners.

Vóór het aanvragen van de vergunning vindt er een eindpresentatie plaats en wordt er een laatste keer feedback opgehaald over de gemaakte plannen. Hiervan wordt een verslag gemaakt voor terugkoppeling via de nieuwsbrief. Hierdoor is de omgeving goed op de hoogte van de plannen en komen zij straks niet voor verassingen te staan.

De eindpresentatie vindt plaats via een advertentie en digitale media.

Participatie houdt niet op na aanvraag van de omgevingsvergunning van het park. Ook hiermee is in het participatieplan rekening gehouden met het vervolg. Zo zal de omgeving op de hoogte worden gehouden over de terinzagelegging en vergunningsproces. Bij de opening van het park zal er een feestelijk evenement gehouden worden voor alle betrokkenen. Verder zal ook na één jaar na opening van het zonnepark een bewonersenquête worden gehouden met als doel reflectie en evaluatie.

Projectparticipatie.
Lokaal eigendom in duurzame energieprojecten is een belangrijk streven in de energietransitie in Nederland. Het creëert draagvlak voor duurzame energie en leidt tot goed ingepaste zonneparken met voordelen voor de omgeving. Ook voor de bewoners, dorpsraden en energiecoöperaties in de omgeving van Eekerpolder is lokaal eigendom een belangrijke voorwaarde; dit vanwege het gelijkwaardige zeggenschap en de eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Solarfields en Coöperatie Eekerpolder werken vanaf het begin af aan samen aan de ontwikkeling om deze gelijkwaardigheid te waarborgen. Coöperatie Eekerpolder neemt deel in de eigendom van het zonnepark.

Voor een uitgebreide toelichting op de participatiemogelijkheden en proces wordt verwezen naar het participatieplan.

4. Elk initiatief wordt beoordeeld op de criteria en kaders die het Programma zon en wind stelt in relatie tot de maakbaarheid van het initiatief (realiteitszin, snelheid realisatie, operationaliteit en netcapaciteit).

De ontwikkeling is getoetst aan het afwegingskader. Hieruit blijkt dat de ontwikkeling een bijdrage levert aan de ambitie van de gemeente Oldambt op het gebied van energietransitie. Op het gebied van landschap en milieu is het zonnepark inpasbaar en niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening. De locatie zelf wordt in de visie bestempeld als kansrijke locatie voor de opwekking van zonne-energie. Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling in lijn is met het gemeentelijk beleid.

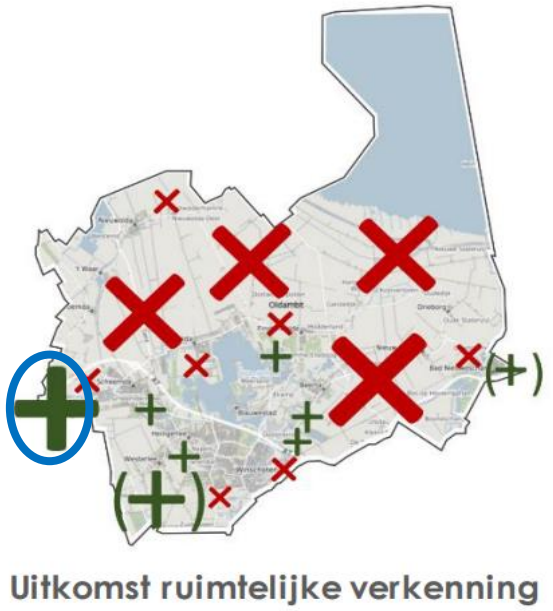

Figuur 3.3: Uitsnede uitkomst ruimtelijke verkenning

4 Onderzoek

Bij de realisatie van de ontwikkeling dient rekening gehouden te worden met (milieu)aspecten vanuit de omgeving en op de omgeving. Het onderzoek naar de relevante milieu- en omgevingsaspecten wordt in de navolgende paragrafen beschreven.

4.1 M.e.r.-beoordeling

Toets m.e.r.-plicht
Binnen het plangebied wordt een zonnepark gerealiseerd op agrarische gronden. Het realiseren van een zonnepark komt niet voor in bijlage C van het besluit m.e.r.. Er is dus geen sprake van de verplichting om een m.e.r.-procedure te doorlopen.

Toets m.e.r.-beoordelingsplicht
In bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage is aangegeven bij welke activiteiten, plannen en besluiten een m.e.r.-beoordeling moet plaatsvinden, dat wil zeggen een nadere afweging of mogelijk een m.e.r. procedure moet worden gevolgd. Op basis van vaste jurisprudentie is vastgesteld dat de realisatie van een zonnepark geen stedelijk ontwikkelingsproject dan wel een landinrichtingsproject of een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water is. Op basis hiervan is er geen sprake van een m.e.r beoordelingsplichtige activiteit.

4.2 Milieuaspecten

4.2.1 Bodem

In het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6 lid 1 onder d) is bepaald dat voor de uitvoerbaarheid van een plan rekening gehouden moet worden met de bodemgesteldheid in het plangebied. In het kader van een voorgenomen functiewijziging zal inzicht moeten worden gegeven in de bodemkwaliteit ter plaatse, wanneer er een wijziging plaatsvindt naar een gevoeligere functie of wanneer er nieuwe bebouwing waarin voortdurend mensen verblijven wordt opgericht. Dit is met het initiatief niet aan de orde. Ook is er slechts zeer beperkt sprake van bodemroerende werkzaamheden. Een verkennend bodemonderzoek is gezien het voorgaande niet noodzakelijk.

Ook de opstelling van zonnepanelen heeft invloed op de biodiversiteit en de bodemgesteldheid. Uit onderzoek blijkt dat hoe meer ruimte er tussen de tafels met panelen is, hoe hoger de soortenrijkdom. Vanaf ongeveer 1,70 meter tussen de rijen zijn al hoge soortenaantallen mogelijk, dit zal dan ook als minimum worden aangehouden. Door daarnaast voor een zuid opstelling te kiezen, (mogelijk) gebruik te maken van semi-transparante bi facial panelen en tussen de panelen ca. 1cm ruimte te houden treedt voldoende licht tot de bodem en is een gelijkwaardige neerslagverdeling verzekerd. Voorts kan worden aangegeven dat door de realisatie van het zonnepark de gronden verhogen in natuurwaarden en biodiversiteit, omdat bemesting en het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet meer nodig is zal het niet leiden tot een verhoging in natuurwaarden. De grootste belemmering voor een hoge biodiversiteit op landbouwgrond is de bemeste bodem. Slechts enkele plantsoorten als Lolium perenne en Urtica zijn bestand tegen deze hoge voedselrijkdom. Om de biodiversiteit te verhogen zal de voedselrijkdom daarom moeten afnemen, zodat meer plantsoorten de kans krijgen te ontwikkelen.

Conclusie
Vanuit het aspect bodemkwaliteit zijn er geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkeling.

4.2.2 Geluid (wegverkeerslawaai)

Op basis van de Wet geluidhinder (artikel 77 Wgh) dient bij een bestemmingsplan een akoestisch onderzoek te worden uitgevoerd als het plan mogelijkheden biedt voor:

- de toevoeging van een nieuwe woning of andere geluidsgevoelige functie binnen de zone van een weg;
- de aanleg van een nieuwe weg;
- de reconstructie van een bestaande weg.

Een zonneweide is geen geluidgevoelig object. Het uitvoeren van een onderzoek naar verkeerslawaai is dan ook niet noodzakelijk. Voor overig akoestische aspecten wordt verwezen naar paragraaf 4.2.6.

Conclusie
Het aspect geluid vormt geen belemmering in het kader van de ontwikkeling van de zonneweide.

4.2.3 Luchtkwaliteit

Sinds 15 november 2007 is de Wet luchtkwaliteit in werking getreden en staan de hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen beschreven in de Wet milieubeheer (hoofdstuk 5 Wm). Artikel 5.16 Wm (lid 1) geeft weer onder welke voorwaarden bestuursorganen bepaalde bevoegdheden (uit lid 2) mogen uitoefenen. Als aan minimaal één van de volgende voorwaarden wordt voldaan, vormen luchtkwaliteitseisen in beginsel geen belemmering voor het uitoefenen van de bevoegdheid:

a. Er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde.
b. Een project leidt – al dan niet per saldo – niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
c. Een project draagt “niet in betekenende mate” (NIBM) bij aan de luchtverontreiniging.

d. Een project past binnen het NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit), of binnen een regionaal programma van maatregelen.

In dit geval is er sprake van het oprichten van een zonneweide. Een zonnepark kent een zeer lage verkeersaantrekkende werking. Er zal uitsluitend sprake zijn van sporadisch verkeer ten behoeve van onderhoud, controle en beheer. Op voorhand kan redelijkerwijs worden gesteld dat het initiatief niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Omdat er geen sprake is van een gevoelige functie, is een onderzoek naar de achtergrondwaarden in het kader van het woon- en leefklimaat niet aan de orde.

Conclusie
Uit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkeling niet bezwaarlijk uit luchtkwaliteitsoogpunt.

4.2.4 Geur

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dienen te worden getoetst aan de normen uit de Wet geurhinder en veehouderij. Als gevolg van deze wet worden normen gesteld voor de bouw van nieuwe geurgevoelige objecten. Er dient voor deze objecten sprake te zijn van een goed woon- en leefklimaat. Daarnaast mag geen inbreuk ontstaan op de milieuruimte van omliggende veehouderijen.

Volgens de definitie van de Wet geurhinder en veehouderijen is een geurgevoelig object een gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen en menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt. Een zonneweide is, gelet op deze definitie, niet aan te merken als een gebouw en daarmee tevens niet aan te merken als een geurgevoelig object. Er is slechts sporadisch en kortdurend sprake van verblijf door mensen. De voorgenomen ontwikkeling van een zonneweide levert dan ook geen belemmeringen op voor veehouderijen en vice versa.

Conclusie
Vanuit het aspect geur bestaan er geen belemmeringen voor de beoogde ontwikkeling van een zonneweide.

4.2.5 Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving vanwege handelingen met gevaarlijke stoffen. De handelingen kunnen zowel betrekking hebben op het gebruik, de opslag en de productie, als op het transport van gevaarlijke stoffen. Uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) vloeit de verplichting voort om in ruimtelijke plannen in te gaan op de risico's in het besluitgebied ten gevolge van handelingen met gevaarlijke stoffen. De risico's dienen te worden beoordeeld op twee maatstaven, te weten het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

In de landelijke wet- en regelgeving zijn kwaliteitseisen en normen op het gebied van externe veiligheid geformuleerd. Doel is om bepaalde risico's, waaraan burgers in hun leefomgeving worden blootgesteld, tot een aanvaardbaar minimum te beperken. Deze bedoelde risico's hangen vooral samen met:

- activiteiten met gevaarlijke stoffen in inrichtingen;
- transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen;
- transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water.

De risico's voor externe veiligheid komen tot uitdrukking via het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico kan op de kaart worden weergeven met zogeheten risicocontouren: lijnen die punten verbinden met eenzelfde plaatsgebonden risico. Via het plaatsgebonden risico wordt een basisbeschermingsniveau gewaarborgd. Bij het groepsrisico wordt wel beoordeeld hoeveel personen zich, redelijkerwijs, feitelijk in de omgeving kunnen bevinden. Voor het groepsrisico geldt geen grenswaarde, maar een oriëntatiewaarde. Dit is een ijkwaarde waaraan veranderingen getoetst kunnen worden. Deze oriëntatiewaarde mag overschreden worden, mits goed beargumenteerd door het bevoegd gezag. Samen met de hoogte van groepsrisico moet andere kwalitatieve aspecten worden meegewogen in de beoordeling van het groepsrisico. Onder deze aspecten vallen zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. Deze argumentatie is een onderdeel van de verantwoording van het groepsrisico. Onderdeel van deze verantwoording is overleg met (advies vragen aan) de regionale brandweer.

Met deze ruimtelijke onderbouwing wordt een zonneweide mogelijk gemaakt. Gezien de aard van deze functie is er geen sprake van een kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object in de zin van het Bevi. In de nabijheid van het gebied liggen enkele risicobronnen, zoals buisleidingen, transportroutes en hoogspanningsverbindingen. Samengevat zijn de volgende risicobronnen aanwezig:

- Hogedruk aardgastransportleidingen;
- Condensaatleidingen;
- Transportroutes rijksweg N33 en A7 en spoorlijn Veendam aansl. – Bad Nieuweschans;
- BRZO-inrichting (GU compressorstation Scheemda);
- Mijnbouwlocaties.

De plaatsgebonden risicocontouren van Bevi-inrichtingen, buisleidingen transportroutes vormen geen belemmering.

Ook is er gezien de sporadische aanwezigheid van personen ter plaatse van de zonneweide, geen sprake van een relevante wijziging voor het groepsrisico.

Protocol betreden scheg Zonnepark Eekerpolder
Naast de aspecten externe veiligheid, zoals hierboven omschreven, is er ook gekeken naar een veilige betreding van 'de scheg'. Als onderdeel van de 'landschappelijke inpassing' van Zonnepark Eekerpolder is er naar de wens van de landschapsarchitecten van gemeente Midden-Groningen en gemeente Oldambt een vrije ruimte in het midden van het projectgebied ingetekend. Deze vrije ruimte wordt door de betrokken 'de scheg' genoemd. Ter beleving van het energielandschap dat ten noorden en ten zuiden van de Eekerweg zal ontstaan, is het de wens van beide gemeenten om de scheg vrij toegankelijk te maken voor publiek. Teneinde veilige vrije toegang mogelijk te maken zal dit veiligheidsprotocol naar het oordeel van Zonnepark Eekerweg BV (de beoogde exploitatie van Zonnepark Eekerpolder) minimaal in acht moeten worden genomen. Dit veiligheidsprotocol behoeft nadere uitwerking op basis van commentaar van meerdere belanghebbenden van Zonnepark Eekerpolder, zoals bijvoorbeeld grondeigenaren en exploitanten van in het projectgebied aanwezige windmolens.

Normaliter is het projectgebied van een zonnepark niet vrij toegankelijk voor derden (bijv. recreanten), omdat dit te veel veiligheidsrisico's meebrengt. Naast de (omvang van de) toestemming van grondeigenaren en de veiligheidsrisico's van een zonnepark moet ook de aanwezigheid van meerdere windmolens binnen het projectgebied en zelfs binnen de scheg in acht worden genomen.
Met inachtneming van de volgende veiligheidsmaatregelen meent Zonnepark Eekerpolder BV de scheg (beperkt) toegankelijk te kunnen maken voor derden.

De scheg zal enkel via de noordkant toegankelijk zijn. Bij deze noordelijke ingang wordt een afsluitbare toegangspoort geplaats. Te allen tijde, dus ook indien er geen sprake is van risicovolle weersomstandigheden, zal er permanent een geconcretiseerd BETREDEN OP EIGEN RISICO-bord aanwezig zijn bij de toegangspoort. Dit bord zal:

- Groot, duidelijk en goed zichtbaar zijn.
- Een duidelijke omschrijving bevatten van alle risico's die betreding van de scheg meebrengt, waaronder vallende objecten (zoals ijs en windmolen-onderdelen) en explosiegevaar.

Ten behoeve van extra veiligheid zal de scheg jaarlijkse gedurende de maanden oktober tot en met april worden afgesloten voor publiek. Daarnaast zal er een duidelijke afscheiding tussen de scheg en de elektrische installaties worden aangebracht door middel van een hekwerk. Ten slotte wordt er een veiligheidsplan opgesteld die de goedkeuring behoeft van de voor Zonnepark Eekerweg BV aan te stellen verzekeraar.

Conclusie
Vanuit externe veiligheidsoogpunt zijn er geen belemmeringen voor de ontwikkeling van een zonneweide in het besluitgebied.

4.2.6 Milieuzonering

Onder milieuzonering wordt verstaan het waar nodig zorgen voor een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds bedrijven of overige milieubelastende functies en anderzijds milieugevoelige functies zoals woningen. Bij de planontwikkeling dient rekening te worden gehouden met milieuzonering om de kwaliteit van het woon- en leefmilieu te handhaven en te bevorderen en daarnaast bedrijven voldoende zekerheid te bieden dat zij hun activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden kunnen uitvoeren.

Richtafstanden
Bij de milieuzonering wordt gebruik gemaakt van de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) opgestelde publicatie 'Bedrijven en milieuzonering'. In de publicatie is een lijst opgenomen met bedrijfstypen. Voor de bedrijfstypen zijn indicatieve (richt)afstanden bepaald voor de milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De richtafstanden vormen een indicatie van de aanvaardbaarheid in de situatie dat gevoelige functies in de nabijheid van milieubelastende functies worden gesitueerd. Indien bekend is welke activiteiten concreet worden beoogd of aanwezig zijn, kan gemotiveerd worden uitgegaan van de daadwerkelijk te verwachten milieubelasting (in plaats van de richtafstanden).

Geluid
De beoogde zonneweide vormt volgens de (indicatieve) brochure "Bedrijven en Milieuzonering", uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) 2009, geen milieugevoelige functie. Omliggende milieubelastende bedrijven vormen daarmee geen belemmering voor het oprichten van een zonneweide. Wel dient te worden onderzocht, of het woon- en leefklimaat binnen omliggende woningen niet negatief wordt beïnvloed vanwege de nieuwe functie. Daarom dient te worden getoetst of in de omgeving van het besluitgebied functies voorkomen die een belemmering kunnen vormen voor de nieuwe ontwikkeling.

Zonneweiden worden als zelfstandige categorie niet benoemd in de VNG-brochure. Ten aanzien van de zonnepanelen zelf kan redelijkerwijs worden gesteld, dat geen milieuhinder (geluid, geur of stof) te verwachten is. Voor de bijbehorende transformators kan enige geluidproductie overdag worden verwacht. Deze zijn het best vergelijkbaar met de in de VNG-brochure vermelde categorie 'elektriciteits-distributiebedrijven <10 MVA' (milieucategorie 2). De richtafstand van de

transformatoren tot omliggende woningen dient daarmee in beginsel ten minste 30 meter te bedragen.

Het gebied is gelegen tussen de A7 en de N33. In de omgeving is nagenoeg geen bebouwing aanwezig. Enige mate van geluidhinder van transformaten richting milieugevoelige objecten is derhalve uitgesloten. Cumulatie met andere geluidsbronnen (zoals spoorlijn, wegen, windmolens) kan om die reden buiten beschouwing worden gelaten. De geluidsproductie van de overige (geluids)bronnen is maatgevend voor de omgeving, aangezien de geluidsproductie van het zonnepark dermate laag is ten opzichte van de andere geluidsbronnen.

Eventuele geluidsoverlast tijdens de bouwfase van het zonnepark kan niet worden uitgesloten. Dit betreft echter geen ruimtelijk relevant aspect, maar een uitvoeringsaspect die juridisch is geborgd in het Bouwbesluit. Bij de bouwfase van het zonnepark zullen alle relevante wet- en regelgeving met betrekking tot geluidsproducties tijdens het bouwen in acht worden genomen.

De werking van het windpark zal door de ontwikkeling niet worden belemmerd.

Reflectie
Het glazen oppervlak van de zonnepanelen kan zorgen voor hinder voor omwonenden of voor weggebruikers en machinisten vanwege reflectie van zonlicht op de panelen. In dat verband zijn met name het verkeer op de A7 en de N33 relevant en de spoorlijn. In de omgeving van het plangebied zijn er verder geen woningen gesitueerd waardoor deze buiten beschouwing kan worden gelaten.

De mate van hinder is afhankelijk van een aantal factoren, zoals de opstelrichting van de panelen ten opzichte van wegen en woningen, de hellingshoek, de hoogte waarop deze worden geplaatst, het materiaal van de panelen, het al dan niet gebruiken van coating en de omgeving van de locatie.

Voor onderhavige ontwikkeling is in overleg met Prorail een reflectieonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is als bijlage toegevoegd aan onderhavige ruimtelijke onderbouwing. Hieronder worden de belangrijkste conclusies weergegeven. Voor de volledige conclusies wordt verwezen naar de bijlagen.

In beide richtingen op het spoor zal hinderlijke reflectie optreden. Deze reflectie zal uit de richting van de ondergaande/opkomende zon komen. De machinist zal zeer waarschijnlijk meer hinder ervaren van de zon dan van de reflectie. De reflectie zal qua kracht (intensiteit) niet hinderlijker zijn dan de zon. In oostelijke rijrichting wordt de waarneembaarheid van de seinen vanaf 425 meter voorafgaand aan het sein niet beïnvloed door de reflectie. In westelijke rijrichting zal de waarneembaarheid, over dezelfde afstand, van het helllingsein niet beïnvloed worden, maar van het voorsein wel.

In de rapportage worden adviezen gegeven om hinderlijke situaties te voorkomen. De hinder die waar te nemen is tussen 425 meter voor het voorsein en het voorsein zelf kan voorkomen worden door extra bomen te planten aan de zuidzijde van het zonnepark, daar waar de panelen voor hinder zorgen. Een andere mitigerende maatregel betreft de oriëntatie en hellingshoek van de panelen. Geschikte helling en oriëntatie combinaties die geen hinderlijke reflectie veroorzaken op dit deel van het spoor zijn onderzocht en ook weergegeven in de rapportage.

In de landschappelijke inpassing is rekening gehouden met de (mogelijke) lichthinder zoals beschreven in het reflectierapport. Aan de zuidzijde van het park zijn in het kader van de landschappelijke inpassingsplan bomen geprojecteerd. Hiermee zal lichthinder worden beperkt.

Conclusie
Vanuit het aspect bedrijven en milieuzonering bestaan er geen belemmeringen voor de voorgenomen oprichting van een zonneweide in het besluitgebied.

4.2.7 Archeologie en cultuurhistorie

In de Erfgoedwet is een raamwerk opgenomen dat regelt hoe Rijk, provincies en gemeenten om moeten gaan met het aspect archeologie in ruimtelijke plannen. De uitgangspunten van de Erfgoedwet zijn als volgt:

- De archeologische waarden dienen zoveel mogelijk in de bodem te worden bewaard.
- Er dient vroeg in het proces van de ruimtelijke ordening rekening te worden gehouden met het aspect archeologie.

De wet bepaalt tevens dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun eigen bodemarchief. De gemeente is dus het bevoegd gezag waar het gaat om het toetsen van bestemmingsplannen op het aspect archeologie en de uit onderzoek voortkomende rapporten.

Archeologie
De bescherming van archeologisch erfgoed in Nederland is vastgelegd in de Erfgoedwet, die op 1 juli 2016 in werking is getreden. De Erfgoedwet is in de plaats gekomen van zes wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1988. Onderdelen van de Monumentenwet die van toepassing waren op de fysieke leefomgeving gaan naar de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treedt. Voor deze onderdelen is daartoe in de Erfgoedwet voor de periode 2016-2021 een overgangsregeling opgenomen.

De basis van de bescherming van archeologisch erfgoed in de Erfgoedwet is het verdrag van Valletta (ook wel het verdrag van Malta). De bescherming heeft als doel om archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in situ, dus in de grond, te behouden. Dankzij het principe van “de verstoorder betaalt” uit het verdrag van Valletta worden meer archeologische resten in situ behouden.

Blijkens het vigerende bestemmingsplan rust er op het besluitgebied een archeologische waarde met een archeologische beschermingszone. In het provinciale inpassingsplan, waar het besluitgebied ook onder valt, is voorts een archeologische dubbelbestemming opgenomen. Derhalve is er sprake van eventuele archeologische waarden waarmee rekening dient te worden gehouden. De zonnepanelen worden met zeer beperkte ingrepen in de bodem geplaatst. Er zijn daarmee slecht zeer beperkte graafwerkzaamheden op kleine diepte noodzakelijk. Om te waarborgen dat archeologische resten niet worden verstoord, zal voorafgaand de werkzaamheden een archeologisch booronderzoek worden uitgevoerd om daarmee de archeologische waarden van het gebied vast te stellen. De archeologische dubbelbestemming waarborgt dat eventuele archeologische waarden worden behouden en dat bij eventuele noodzaak tot boringen door de gemeente kan worden afgedwongen.

Cultuurhistorie
Bij het inrichtingsplan is rekening gehouden met de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het gebied. Verder ligt de locatie niet binnen cultuurhistorische waardevolle gebieden, dan wel aangewezen (rijks of gemeentelijke) monumenten.

Conclusie
Vanuit archeologisch en cultuurhistorisch oogpunt bestaan er geen belemmeringen voor de beoogde ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde een meldingsplicht conform paragraaf 5.4 van de Erfgoedwet, welke inhoudt dat indien bij graafwerkzaamheden op de onderzoekslocatie archeologische resten en/of sporen worden aangetroffen, dit direct dient te worden gemeld aan de bevoegde overheid.

4.2.8 Flora en fauna

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebieds-bescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Gebiedsbescherming vanuit de Wet natuurbescherming
De Wet natuurbescherming heeft voor wat betreft gebiedsbescherming betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkerwijs significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid
De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming
De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde ‘algemene zorgplicht’ (art. 1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Vanaf 1 januari 2017 moet, onder de Wet natuurbescherming, bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten vanuit nationaal en Europees oogpunt. Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit ‘bijlage A en B’ van de Wet natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, kolonie-broeders en gebouw bewonende vogelsoorten (‘categorie 1-4 soorten’) zijn de nesten en de functionele leefomgeving

jaarrond beschermd. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (‘categorie 5-soorten’). Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze indeling gehandhaafd blijft, totdat de provincies deze hebben aangepast en vastgesteld.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er vrijstelling verleend kan worden (al dan niet door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode), of dat er een alternatieve oplossing mogelijk is waardoor er geen negatief effect kan plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden op basis van een geldig wettelijk belang, waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet in het geding komt. De ontheffing kan dan onder voorwaarden worden verleend.

Voor onderhavige ontwikkeling is een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Deze wordt als bijlage opgenomen in onderhavige ruimtelijke onderbouwing. Hieronder worden de belangrijkste conclusies beschreven. Voor de volledige rapportage met bevindingen wordt verwezen naar de bijlagen.

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, “Zuidlaardermeergebied”, bevindt zich op circa 13 kilometer afstand ten westen van het projectgebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect als gevolg van storingsfactoren als toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Mede gezien de afstand tot het plangebied zijn externe effecten als gevolg van aspecten als licht, geluid en trillingen uitgesloten.

Gezien de geruime afstand tot het Natura 2000-gebied is een toename aan stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied redelijkerwijs niet aan de orde, waardoor een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied is uitgesloten. Om dit aan te tonen is een Aerius-berekening uitgevoerd waaruit blijkt dat voor de gebruiksfase geen toename zal zijn van stikstofdepositie. De Aerius-berekening is als bijlage toegevoegd aan de onderhavige ruimtelijke onderbouwing.

Het plangebied is niet gelegen binnen het NNN. Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN ligt ongeveer 3,6 kilometer ten oosten van het plangebied. Gezien de aard van de voorgenomen plannen zullen de omgevingscondities redelijkerwijs gelijk blijven, waardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet worden aangetast. Vervolgonderzoek in het kader van het NNN wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Op basis van deze quickscan wordt vervolgonderzoek naar het voorkomen van verschillende soortgroepen of effecten op beschermde gebieden niet noodzakelijk geacht. Evenmin is er sprake van een noodzaak tot het indienen van een ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming ten aanzien van soorten dan wel een vergunningsaanvraag in het kader van gebiedsbescherming. Het onderdeel houtopstanden is bij dit plan niet aan de orde.

- Met betrekking tot broedvogels dienen werkzaamheden in de directe nabijheid van de sloten en het bouwrijp maken van huidige akkers uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen, of na een controle waarbij de aanwezigheid van een in gebruik zijnde nest uitgesloten kan worden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart – half augustus.
- Ten aanzien van vleermuizen dient licht gericht of uitstralend op opgaand groen en oppervlaktewater te worden vermeden, tijdens zowel de werkzaamheden als in de toekomstige situatie.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen.

4.2.9 Leidingen en infrastructuur

In (of in de directe omgeving van) het besluitgebied komen blijkens de verbeelding van het geldende bestemmingsplan geen leidingen of kabels voor met een planologisch-juridische beschermingszone, met uitzondering van een persleiding aan de oostzijde van het plangebied. Op basis van het provinciale inpassingsplan ‘Windpark N33’ liggen er tevens beschermingszones van de aanwezige leidingen van de toekomstige windpark. Indien werkzaamheden binnen de planologische beschermingszones worden verricht dient vooraf overleg plaats te vinden met de leidingbeheerder. Met onderhavige ontwikkeling en aanvraag worden geen werkzaamheden mogelijk gemaakt binnen deze leidingzones. Er zijn geen belemmeringen ten aanzien van de realisatie van een zonneweide in het besluitgebied.

4.2.10 Verkeerskundige aspecten

Verkeer

In de huidige situatie bestaat het projectgebied voornamelijk uit weidegrond. De nieuwe functie heeft een verwaarloosbare verkeersaantrekkende werking. Er zal uitsluitend sprake zijn

van incidenteel verkeer ten behoeve van onderhoud, controle en beheer van de zonneweide en de groene inpassing. Er zal gebruik worden gemaakt van de bestaande infrastructuur. Het initiatief levert geen negatieve effecten in verkeerskundig opzicht op. De Eekerweg is na realisatie van het zonnepark niet toegankelijk. Aan de noordzijde zal een nieuw fietspad worden aangelegd wat ook toegang geeft tot 'de scheg'.

Parkeren
De zonneweide betreft een bedrijfsmatige functie, maar van vaste werknemers of verblijvende personen ter plaatse is geen sprake. Incidenteel zal er sprake zijn van een parkeerbehoefte bij onderhouds-, beheer-, controlewerkzaamheden e.d. In dat geval kan gebruik worden gemaakt van parkeerruimte ter plaatse van de inrit. De incidentele parkeerbehoefte kan daarmee in voldoende mate worden opgevangen op eigen terrein.

4.2.11 Waterparagraaf

In deze paragraaf wordt beschreven op welke wijze in voorliggend plan rekening is gehouden met de (ruimtelijk) relevante aspecten van (duurzaam) waterbeheer. Een beknopte beschrijving van de kenmerken van het watersysteem kan het benodigde inzicht geven in het functioneren van dit systeem.

Sinds 1 november 2003 is het wettelijk verplicht, in het kader van het Besluit Ruimtelijke Ordening, een watertoets te verrichten. In de toelichting bij ruimtelijke besluiten en plannen, waarop bovengenoemd besluit van toepassing is, is het noodzakelijk een beschrijving te geven van de manier waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding.
Het waterbeleid in Nederland wordt van Europees niveau vertaald via rijks-, provinciaal en waterschaps-beleid, naar gemeentelijk beleid om samen de waterproblematiek in Nederland aan te pakken. Dit resulteert in de verplichting een watertoets uit (te) laten voeren.

De voorschriften zijn vastgelegd in onder andere de Europese Kaderrichtlijn Water (22 december 2004) en zijn verder geïmplementeerd in het Rijksbeleid om te komen door samenwerking met de verschillende bevoegdheden te komen tot een duurzaam watersysteem.

In de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020 zijn de hoofdlijnen van het Nationale Waterplan vertaald. De Omgevingsvisie bevat de integrale lange termijnvisie van de provincie op de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie zijn zoveel mogelijk de visies op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, landschap en cultureel erfgoed, natuur, verkeer en vervoer, water, milieu en gebruik van natuurlijke hulpbronnen samengevoegd en inhoudelijk met elkaar verbonden.

Het plangebied valt onder het beheer van waterschap Hunze en Aa's. In 2011 heeft het waterschap Hunze en Aas de notitie Stedelijk Waterbeheer vastgesteld. Hierin zijn doelstellingen en aandachtspunten geformuleerd inzake het stedelijk waterbeheer, waarbij alle betrokken partijen hun rol moeten pakken, waaronder de gemeenten in hun ruimtelijke plannen. Dit gebeurt mede door de verplichte waterparagraaf in bestemmingsplannen, met als doelstelling: "Water wordt door overheden, stedenbouwkundigen en projectontwikkelaars geaccepteerd en gehanteerd als ordenend principe. Het waterschap is de vanzelfsprekende wateradviseur bij locatiekeuze en inrichting. Voor alle aanpassingen aan de waterhuishouding, zoals genoemd in de keur, is ook een watervergunning van het waterschap vereist.
Voor de ontwikkeling is een watertoets uitgevoerd door Aeres Milieu B.V. Deze is als bijlage toegevoegd. Voor de volledige conclusies wordt verwezen naar de bijlage. Hieronder zullen de resultaten beknopt worden toegelicht.

Een globale indeling van het zonnepark is opgemaakt. De concrete verharding binnen het plangebied is nog niet uitgewerkt. De toekomstige zonnepanelen worden in rijen met een tussenruimte van ca. 2 meter geplaatst (voor definitieve maatvoering wordt verwezen naar het technisch ontwerp). Naast enkele onderhoudspaden, die waar mogelijk gecombineerd worden met de toegangspaden ten behoeve van de te realiseren windmolens, komen er enkele transformatorstations waarop de zonnepanelen worden aangesloten. Het is nog niet bekend hoeveel verhard oppervlak dit concreet betreft. Het afstromende hemelwater kan gewoon naar de tussengelegen open ruimtes afstromen en in de bodem infiltreren. In het planvoornemen is reeds rekening gehouden met een verbreding van de bestaande watergangen en enkele nieuwe watergangen ter compensatie van deze verharding. De nadere onderbouwing wordt bij de nadere uitwerking (voorafgaand aan de omgevingsvergunning) opgemaakt en overlegd met het bevoegd gezag. Binnen het plangebied zijn reeds enkele windmolens gerealiseerd. Deze toegangswegen hiervoor en de windmolens hebben een separaat vergunningstraject doorlopen waarbij de hiervoor benodigde watercompensatie bepaald en ingepast is. Hieraan vinden geen wijzigingen plaats.

Onderhoud van het oppervlaktewater dient mogelijk te blijven. Uitgangspunt is dat rondom de (nieuwe) sloten een strook vrijgehouden wordt ten behoeve van het noodzakelijke onderhoud. Voor de nieuwe of verbreding met een toekomstig omliggend groen hierbij is een watervergunning met nadere afstemming met het waterschap benodigd. Beplanting of hekwerk kan als onderhoud eenzijdig mogelijk is en het waterschap hiermee akkoord gaat. Bij de verdere uitwerking van het plan dient er rekening gehouden te worden met deze

obstakelvrije zones. Bij werkzaamheden en/of wijzigingen aan het oppervlaktewater dient ten tijde een vergunning aangevraagd te worden.

Bij de aanleg dient rekening gehouden te worden met de plaatselijk hogere grondwaterstanden en de ligging in een overstromingsgevoelig gebied. Nieuwe woningen, bedrijven en andere infrastructuur worden bij voorkeur op de hogere locaties gebouwd. Ter plaatse is geen verblijfslocatie gepland waardoor een beperkt risico aanwezig is. Wel wordt geadviseerd om overstromingsbestendig te bouwen. Door de toegangswegen en transformatorhuisjes verhoogd aan te leggen, is bij de planontwikkeling geen grondwateroverlast te verwachten. Voor de zonnepanelen op palen vormt een tijdelijke hoge grondwaterstand ook geen concrete belemmering. Elders in het plangebied wordt voldaan aan de benodigde ontwateringsdiepte zodat hier geen problemen te verwachten zijn.

Voor alle voor dit plan relevante watergerelateerde onderwerpen zijn in dit document uitgangspunten opgenomen. Bij de huidige planopzet wordt hydrologisch gezien minimaal neutraal ontwikkeld en is geen toekomstige wateroverlast te verwachten. Bij de nadere planuitwerking dienen en zullen de uiteindelijke verharde oppervlakken en de hiervoor benodigde waterberging in overleg met het bevoegd gezag (gemeente en waterschap) nader bepaald worden. Gezien de grootte van het plangebied en de voorgenomen planopzet zal de bijkomende verharding zonder probleem op eigen perceel gecompenseerd kunnen worden. Voor de verdere procedurele afhandeling van het ruimtelijk plan (voorontwerp en ontwerp), is het van belang om het waterschap te blijven informeren, te betrekken en rekening te houden met deze uitgangspunten.

4.2.12 Niet gesprongen explosieven (NGO)

Bij bodemingrepen dient er rekening te worden gehouden met niet gesprongen explosieven. Initiatiefnemer zullen voorafgaand de werkzaamheden een risicoanalyse uitvoeren om te bepalen of het gebied als verdachte locatie kan worden beschouwd. Dit onderzoek en eventuele nadere onderzoeken zullen als vergunningsvoorschrift worden opgenomen in de omgevingsvergunning.

5 Uitvoerbaarheid

5.1 Economische uitvoerbaarheid

Op 1 juli 2008 zijn samen met de Wet ruimtelijke ordening (Wro) bepalingen omtrent de grondexploitatie in werking getreden. In afdeling 6.4 van de Wro is bepaald dat de gemeente verplicht is bij het vaststellen van een planologische maatregel die mogelijkheden schept voor een bouwplan zoals bepaald in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro), maatregelen te nemen die verzekeren dat de kosten die gepaard gaan met de ontwikkeling van de locatie worden verhaald op de initiatiefnemer van het plan. Dit betekent dat er voor de gemeente een verplichting bestaat om de kosten, die gepaard gaan met een bouwplan, te verhalen op de initiatiefnemer. Deze verplichting vervalt indien de gronden volledig in eigendom zijn van de gemeente.

In het voorliggende geval is geen sprake van een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 Bro. Tussen gemeente en initiatiefnemer wordt een anterieure overeenkomst gesloten waarmee de financiële uitvoerbaarheid van het plan wordt gewaarborgd. In de anterieure overeenkomst zijn ook afspraken gemaakt over het afwentelen van planschade.

Tussen initiatiefnemers zijn afspraken gemaakt met de grondeigenaren over het gebruik van de gronden en het opruimen van het zonnepark na verstrijken van de omgevingsvergunning.

Er zijn met de windmolen exploitant afspraken gemaakt over de realisatie van het zonnepark. Deze afspraken gaan over de inrichting van het park en de mogelijke effecten die het heeft op de exploitaties van de windmolens.

5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

5.2.1 Omgevingsdialoog/Participatie

Voor de ontwikkeling is een communicatieplan opgesteld. Het proces betreft geen uitputtende uiteenzetting. Vanwege het dynamisch proces van participatie zullen meerdere stakeholders blijvend worden benaderd. Hierdoor kan het zijn dat informatie vanwege tijdsverloop is achterhaald. In deze paragraaf is getracht duidelijk te maken dat initiatiefnemers participatie van belang vinden voor de ontwikkeling. Daarnaast is het door initiatiefnemer opgestelde participatieplan als separate bijlage bij de aanvraag omgevingsvergunning.

Voor een succesvolle ontwikkeling is het van belang dat de omgeving goed geïnformeerd wordt en zich goed geïnformeerd voelt. Belanghebbenden en geïnteresseerden worden tijdens de ontwikkeling, bouw en exploitatie op de hoogte gehouden van de plannen en ontwikkelingen. De boodschap is gericht op inspraak en samenwerking.

In Oldambt is er uitgebreid gecommuniceerd over het initiatief. Vanwege de coronamaatregelen was het vaak niet mogelijk om fysieke afspraken en bijeenkomsten te organiseren. Er is daarom intensief gecommuniceerd via o.a. lokale media, flyers en email. Toen de maatregelen het toestonden zijn er twee bewonersavonden georganiseerd.

Vóór het aanvragen van de vergunning vindt er een eindpresentatie plaats en wordt er een laatste keer feedback opgehaald over de gemaakte plannen. Hiervan wordt een verslag gemaakt voor terugkoppeling via de nieuwsbrief. Hierdoor is de omgeving goed op de hoogte van de plannen en komen zij straks niet voor verassingen te staan.

De eindpresentatie vindt plaats via een advertentie en digitale media.

Participatie houdt niet op na aanvraag van de omgevingsvergunning van het park. Ook na de realisatie van het park is in het participatieplan rekening gehouden met het vervolg. Zo zal de omgeving op de hoogte worden gehouden over de terinzagelegging en vergunningsproces. Bij de opening van het park zal er een feestelijk evenement gehouden worden voor alle betrokkenen. Verder zal ook na één jaar na opening van het zonnepark een bewonersenquête worden gehouden met als doel reflectie en evaluatie.

Hierbij wordt benadrukt dat dit geen uitputtende beschrijving betreft aangezien het participatietraject een dynamisch proces is, en ook na de realisatie van het zonnepark, door middel van maatwerk, met de lokale omgeving wordt afgestemd. Initiatiefnemers blijven te allen tijde open staan voor input vanuit de omgeving.

5.2.2 Financiële participatie

De Coöperatie Eekerpolder wordt mede eigenaar van het zonnepark. Initiatiefnemers hebben zo vroeg mogelijk de omgeving laten participeren in de ontwikkeling.

Lokaal eigendom in duurzame energieprojecten is een belangrijk streven in de energietransitie in Nederland. Het creëert draagvlak voor duurzame energie en leidt tot goed ingepaste zonneparken met voordelen voor de omgeving. Ook voor de bewoners, dorpsraden en energiecoöperaties in de omgeving van Eekerpolder is lokaal eigendom een belangrijke voorwaarde; dit vanwege het gelijkwaardige zeggenschap en de eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Solarfields en Coöperatie Eekerpolder werken vanaf het begin af aan samen aan de ontwikkeling om deze gelijkwaardigheid te waarborgen.

De financiële participatie omhelst het mede-eigenaarschap van de het zonnepark door.

Voor een uitgebreide toelichting op de participatiemogelijkheden en proces wordt verwezen naar het participatieplan.

5.2.3 Procedure omgevingsvergunning

De aanvraag van de omgevingsvergunning heeft onder andere betrekking op het toestaan van een gebruik in afwijking van het geldend bestemmingsplan. Op de onderhavige aanvraag is (ex artikel 3.10 lid 1, onder a Wabo) de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing. In deze paragraaf wordt de procedure rondom de omgevingsvergunning toegelicht.

Tervisielegging
De ontwerp omgevingsvergunning wordt gedurende een periode van zes weken ter visie gelegd. De aanvraag, de bijlagen en de bijbehorende ruimtelijke onderbouwing zijn onderdeel van de (ontwerp) omgevingsvergunning. Gedurende de termijn van de ter visie legging kan eenieder een zienswijze indienen. Op basis van de zienswijzen neemt het college van burgemeester en wethouders een definitief besluit over het al dan niet afgeven van de omgevingsvergunning.

Beroep / hoger beroep
Na verlening van de omgevingsvergunning wordt deze voor de tweede maal voor een periode van zes weken ter visie gelegd. Gedurende deze periode kunnen belanghebbenden beroep instellen tegen de omgevingsvergunning bij de rechtbank en later in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Indien binnen de beroepstermijn geen beroep wordt ingesteld, is de omgevingsvergunning na het verstrijken van de beroepstermijn onherroepelijk. Belanghebbenden kunnen eventueel ook een voorlopige voorziening vragen tegen de omgevingsvergunning.

Bijlage 1

Landschappelijke inpassing

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder

Gemeente Oldambt

i.o.v. Zonnepark Eekerweg BV

BRO

Ruimte | om *in* te leven

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder

Gemeente Oldambt

i.o.v. Zonnepark Eekerweg BV

Rapportnummer:	01
Datum:	juni 2022
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. JPV
Projectteam BRO:	RT
Projectnummer:	03913
Bron foto kaft:	Afbeelding van Sebastian Ganso via Pixabay
Trefwoorden:	Zonneweide, Energietransitie, Buitengebied, Landschap, Zeeklei, Polder, Groningen

Ontwerpatelier BRO

Wij zien de Nederlandse leefruimte als een schaars collectief goed. Daarom vinden wij dat een ruimtelijke opgave nooit sec te benaderen is. Ons ontwerpatelier is ingericht met landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen, ecologen, architecten en planologen om integraal te kunnen werken. Anders dan de tekentafel- en de beeldgerichte ontwerpbureaus richten wij ons daarbij op het social-design door publieke en private belangen te verenigen waardoor grip en begrip ontstaat in het ontwikkelingsproces. Daarbij maken we o.a. visie's en zoeken we naar het evenwicht van bestaand naar nieuw beleid.

BRO Ruimte om in te leven

Inhoudsopgave

01 Aanleiding **03**
01.1 Gemeente Oldambt 03
01.2 Leeswijzer 03

02 Initiatief **04**
02.1 Proces 04
02.2 Locatie 04
02.3 Strijdigheid 04

03 Beleidskaders **06**
03.1 Provinciaal 06
03.2 Gemeentelijk 06

04 Gebiedskarakteristieken **10**
04.1 Bodem 10
04.2 Landschap 10
04.3 Ecologie 11

05 Dynamiek van het landschap **14**
05.1 Trends en ontwikkelingen 14
05.2 Visie op een nieuw energielandschap 15

06 Ruimtelijke randvoorwaarden **16**

07 Maatregelen landschappelijke inpassing **17**

Bijlage 01 Reflectie op de algemene toetsingscriteria zonneparken
Bijlage 02 Aanplantinstructies en beheereisen
Bijlage 03 Beplantingsindicatie en doelsoortenlijst
Bijlage 04 Inrichtingstekening landschappelijke inpassing
Bijlage 05 Principeprofielen landschappelijke inpassing

01 Aanleiding

De toename in uitstoot van broeikasgassen (waaronder CO2) heeft negatieve gevolgen voor ons klimaat. De temperatuurstijging die hier mee gepaard gaat zorgt o.a. voor steeds frequentere extreme klimatologische gebeurtenissen als hevige regenbuien, langdurige droogte periodes en zeespiegelstijging.

Om klimaatverandering een halt toe te roepen is in 2015 door de Rijksoverheid op de VN-klimaattop in Parijs ingestemd met een internationaal klimaatakkoord. Het akkoord heeft als doel: de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius.

In 2019 is hierover door de Eerste Kamer de Klimaatwet aangenomen. De Klimaatwet stelt vast met hoeveel procent ons land de CO2-uitstoot moet terugdringen. Het streven is naar 95% minder CO2 uitstoot in 2050 met als tussenstation 49% in 2030[1].

Vorig jaar nog zijn de EU lidstaten overeengekomen dat de uitstoot in de periode tot 2030 verder beperkt moet worden tot maar liefst 55% ten opzichte van 1990. Een aanscherping die past bij de conclusie dat overheden actiever maatregelen moet nemen, uit het onlangs gepubliceerde IPCC-rapport.

01.1 Gemeente Oldambt

Op gemeentelijk niveau is Oldambt op het gebied van energietransitie een actieve gemeente. Mede door de aardgasperikelen zijn vele daken reeds voorzien van zonnepanelen. Om echter te kunnen voldoen aan de doelstellingen uit het klimaatakkoord is enkel het benutten van particulier dakoppervlak onvoldoende. De gemeente gaat daarom aan de slag met grotere energieprojecten in de vorm van zonneparken en kleine windmolens. In het ‘Programma Zon en Wind’ is de ambitie uitgesproken 100 hectare zonnevelden aan te willen leggen voor 2030.

01.2 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk volgt hoofdstuk 02 waarin een beschrijving van de huidige situatie en het planvoornemen is opgenomen. Het daaropvolgende hoofdstuk beschrijft de vigerende beleidskaders op provinciaal en gemeentelijk niveau. In hoofdstuk 04 wordt nader ingegaan op de gebiedskarakteristieken. Hoofdstuk 05 geeft een visie weer op een nieuw energielandschap. De beleidskaders en gebiedskarakteristieken uit de hoofdstukken 03 en 04 vormen tezamen de ruimtelijke randvoorwaarden waaraan het plan dient te voldoen. Een toelichting op de landschappelijke inrichtingsmaatregelen die hieruit volgen wordt gegeven in het laatste hoofdstuk 07.

[1] Als er gesproken wordt over vermindering dan is dat in vergelijking met de situatie in 1990

02 Initiatief

Solarfields neemt deel aan de energietransitie door in heel Nederland grondgebonden zonneparken te ontwikkelen. Samen met de Coöperatie Eekerpolder hebben zij afgelopen jaar ten zuiden van de Eekerweg (gem. Midden-Groningen) 'Zonnepark Eekerweg' succesvol vergund gekregen. Zonnepark Eekerweg maakt onderdeel uit van het voornemen om het grondgebied tussen grofweg het Winschoterdiep en de spoorlijn Groningen-Nieuweschans als één geheel te ontwikkelen. Het doel ervan is om de gronden door middel van het opwekken van zonne-energie bedrijfsmatig te exploiteren. Hiermee kan aanzienlijk bijgedragen worden aan de verduurzaming van de regio.

02.1 Proces

Het planvoornemen bestaat hoofdzakelijk dus uit twee fases (*zie figuur 1*). Dit omdat destijds de gemeente Oldambt nog geen beleid had omtrent het ontwikkelen van grondgebonden zonneparken, en vooruitlopend geen verzoeken in behandeling nam. Inmiddels is het beleid, op 31 januari 2022, vastgesteld door de gemeenteraad.

Voorafgaand aan de vaststelling van het beleid is reeds verkend of het plan paste binnen het (ontwerp-)beleid. De gemeente Oldambt heeft mee aan tafel gezeten tijdens het maatwerkproces in Midden-Groningen. Dit heeft geresulteerd in een positieve grondhouding en een tweetal ontwikkelperspectieven (*figuur 2*). De ontwikkelperspectieven verschilden hoofzakelijk op het wel of niet openbaar toegankelijk houden van de Eekerweg, gelegen te midden van het totale projectgebied. Tijdens de maatwerkgesprekken die aan het huidige ontwerp vooraf gingen is samen met Solarfields, de coöperatie Eekerpolder, Provincie Groningen, gemeente Oldambt en Midden-Groningen gekozen om 'Fase I+II Eekerweg privaat' door te ontwikkelen.

Een derde fase is nog onzeker en om die reden niet afgebeeld. Initiatiefnemer is voornemens de percelen 6 en 10 te sectie I bij het plan te betrekken en heeft alle beschikbare middelen aangesproken om met de grondeigenaar in gesprek te raken. Tot op heden is hier weinig reactie op gekomen, het bereiken van een overeenkomst blijft in de toekomst prioriteit houden.

02.2 Locatie

De locatie waar het zonnepark is voorzien ligt in het buitengebied van Oldambt ten westen van Scheemda en bestaat in de huidige situatie uit agrarische gronden waarop enkele windturbines van het windpark N33 zijn gevestigd. Globaal gelegen en begrenst tussen het Winschoterdiep en de spoorlijn Groningen–Nieuweschans. Het plangebied betreft concreet de percelen:

Gemeente	Midden-Groningen	Oldambt
perceelnummers	7, 8, 9, 211, 252, 257, 264	3, 12, 15, 544, 728, 730, 732, 1305, 1307, 1317, 1319, 1322, 1323
sectie	F	I
ca. oppervlak	67 ha	89,6 ha

02.3 Strijdigheid

Voorgenomen initiatief is niet in overeenstemming met het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Om het initiatief juridisch-planologisch mogelijk te maken dient een omgevingsvergunning ten behoeve van het afwijken van het geldende bestemmingsplan aan te worden gevraagd. Eén voorwaarde voor nieuwvestiging van een zonnepark in landelijk gebied

is dat er zorg wordt gedragen voor een goede landschappelijke inpassing. Elke ontwikkeling in het buitengebied dient namelijk bij te dragen aan de zorg voor het behoud en de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van het betrokken gebied en de naaste omgeving.

Figuur 1 globale ligging en begrenzing plangebied (rood omlijnd)

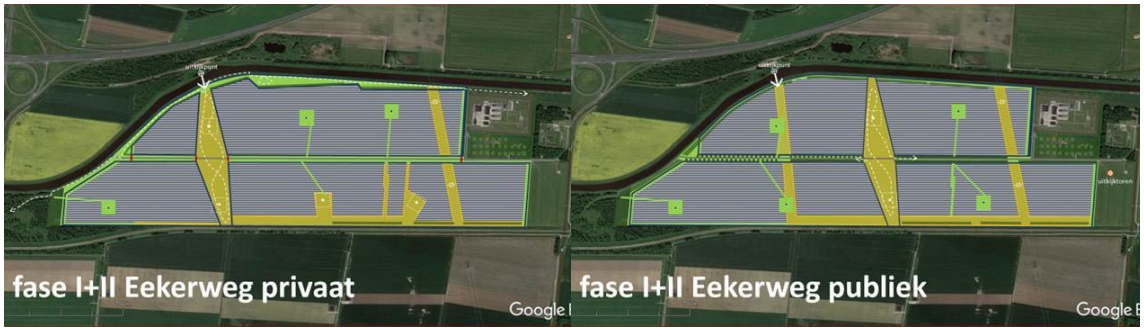

Figuur 2 Varianten Eekerweg (Bouwheerschap Provincie Groningen)

03 Beleidskaders

Op de locatie zijn verschillende beleidsregimes van toepassing. Hieronder is beknopt weergegeven welke relevant en sturend zijn voor het planvoornemen.

03.1 Provinciaal

Omgevingsverordening 03-02-2021

In de omgevingsverordening stelt de provincie randvoorwaarden aan de ontwikkeling van zonneparken binnen het landelijk gebied. Zo dient :

- de projectlocatie overeen te komen met de aangewezen locaties uit de gemeentelijke gebiedsvisie zonne-energie.
- de exploitatieperiode niet langer dan 30 jaar te bedragen.
- de maatwerkmethode, onder begeleiding van een bij de provincie werkzame deskundige op het gebied van stedenbouw en landschapsarchitectuur, te zijn toegepast.
- aan de omvang, situering, en inrichting van het zonnepark een inrichtingsplan ten grondslag te liggen, waarbij in ieder geval rekening is gehouden met:
    - de historisch gegroeide landschapsstructuur;
    - de afstand tot andere ruimtelijke elementen;
    - een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering en vormgeving van de voorzieningen voor de opwekking van zonne-energie.
- De mogelijkheid voor omwonenden om te participeren in de ontwikkeling en opbrengst van het zonnepark te bestaan.

03.2 Gemeentelijk

Programma Zon en Wind 11-2021

Om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen heeft de gemeenteraad van Oldambt aangegeven (omgevingsvisie 2017) 100 hectare aan zonnevelden aan te willen leggen voor 2030. Hiertoe is het programma Zon en Wind (door de raad vastgesteld op 31 jan jl.) opgesteld. Het programma vormt het toetsingskader waarin is uitgewerkt hoe en waar zonneparken gerealiseerd kunnen worden.

Zonneladder

Om te komen tot geschikte locaties is gebruik gemaakt van de zogenoemde zonneladder. Dit instrument is bedoeld om, door middel van een voorkeursvolgorde, zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte. De ladder is opgebouwd uit drie treden, des te hoger het initiatief kan worden ingedeeld des te lager de voorkeur is. Echter blijkt uit het programma dat enkel de inzet van trede een (zonnepanelen op daken) en twee (lokale initiatieven) onvoldoende zal zijn om de klimaatdoelen te bewerkstelligen. Grootschalige ontwikkelingen (trede drie) zijn juist nodig,

waarbij de voorkeur is uitgesproken te clusteren op minder hoogwaardige agrarische gronden om het buitengebied elders te ontzien.

Locatiekeuze

De gemeente heeft uitgebreid landschappelijk onderzoek gedaan naar potentiële locaties voor duurzame energieopwekking. Hierbij is gebruik gemaakt van een vijftal thema's om te bepalen waar geschikte locaties overblijven zonder dat de kenmerkende landschappen verloren gaan. Per thema is hieronder een kaart opgenomen met de projectlocatie in rood.

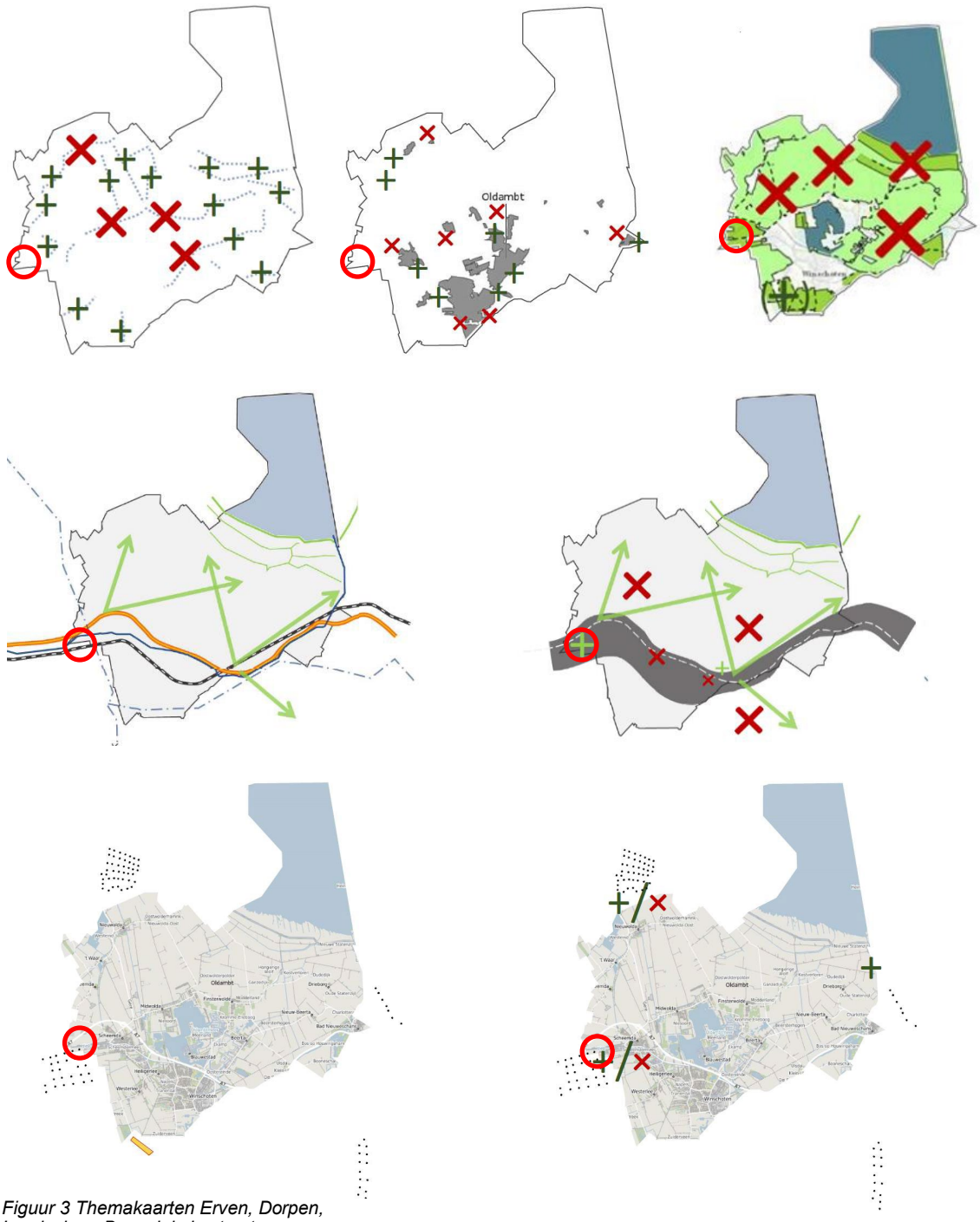

Figuur 3 Themakaarten Erven, Dorpen, Landschap, Bovenlokale structuur en Spiegel buren met rood omlijnd de projectlocatie

Figuur 4 Kaart uitkomst ruimtelijke verkenning met rood omlijnd de projectlocatie

Voorgaande kaartanalyse is gebundeld in figuur 4. Deze kaart laat vanuit ruimtelijk oogpunt de meest kansrijke zones zien (groene plussen). Hieruit blijkt dat de ontwikkeling van een zonnepark op voorgestelde locatie geen belemmerende werking heeft op de hiervoor benoemde thema's. De locatie ligt op ruim voldoende afstand van karakteristieke erven en dorpen en vanuit landschappelijk oogpunt zelfs in een aangewezen gebied. Omgeven door de bovenlokale structuren van het Winschoterdiep en de spoorlijn en de aanwezigheid van zowel het Nederlandse Gasunieterrein, hoogspanningsleidingen als het reeds vergunde park in Midden-Groningen maakt voorliggende locatie een logische keuze voor de ontwikkeling van een zonnepark.

Ruimtelijke inpassing

Bij het toestaan van een ruimtelijke ontwikkeling is het van belang dat alle ruimtelijke waarden worden meegewogen. De gemeente Oldambt toetst initiatieven vanuit ruimtelijk oogpunt op:

- Of het initiatief een bijdrage levert aan de opgave tot 2030. De voorkeur gaat uit naar één goed ingebed groot park in plaats van vele verspreid liggende parken.
- De locatiekeuze overeenkomt met de landschapsanalyse (figuur 4).

Daarnaast gelden de volgende algemene toetsingscriteria:

- De historische landschapsstructuur:
    - Het zonnepark gaat niet ten koste van bestaande structuren in het landschap.
    - Het zonnepark gaat niet ten koste van (beschermde/karakteristieke) dorpsgezichten.
- De afstand tot ruimtelijke elementen:
    - Het zonnepark komt niet in de directe nabijheid van historische Oldambtster boerderijen.

    - Het zonnepark valt niet binnen een gebied dat is aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
    - Het zonnepark houdt rekening met de woonkwaliteit in het gebied.
    - Het zonnepark levert geen geluidshinder of hinder door schitteringen voor de direct omwonenden.
    - Binnen 376 meter van de grens met Duitsland mogen geen gebouwen en installaties ten behoeve van zon- en windenergie worden gebouwd.
    - Er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van het LOFAR buitenstation. Er wordt rekening gehouden met de zones zoals opgenomen op de website www.astron.nl/beschermingszones.
- Een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering:
    - De inrichting van het zonnepark past bij de bestaande landschappelijke kenmerken van het gebied.
    - Binnen het zonnepark hebben alle panelen dezelfde opstelling.
    - Afscheiding past binnen de bestaande landschapsstructuren.
    - Minimaal 25% van het terreinoppervlak dient landschappelijk te worden ingericht, zodanig dat een positief effect op flora en fauna gewaarborgd is.
- Aansluiten aan bestaande projecten:
    - Nieuwe initiatieven sluiten zoveel mogelijk aan bij de al bestaande initiatieven voor zon en wind. De capaciteit van het netwerk moet voldoende zijn.
- Grenzend aan initiatieven van buurgemeenten:
    - Zonneparken die grenzen aan initiatieven bij buurtgemeenten moeten zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd.
- Aansluiten bij een ruimtelijke aanleiding in het landschap:
    - Dit voorkomt dat initiatieven zich kunnen ontwikkelen op willekeurig gelegen percelen in het landschap.
- Overige algemene aandachtspunten:
    - Het zonnepark is tijdelijk. Na verwijdering van het zonnepark wordt het gebied in de oude, originele staat teruggebracht.
    - Na verwijdering krijgt de locatie haar oude, voormalige bestemming terug.
    - De structuur en waterdoorlatendheid van de bodem blijft onaangetast.
    - Initiatieven moeten bijdragen aan andere doelen (koppelkansen).

In bijlage 01 is in tabel vorm weergeven hoe het ontwerp antwoord geeft op voorgaande toetsingscriteria.

<u>Bestemmingsplan Buitengebied Oldambt</u> 20-03-2013
Voorgenomen initiatief is niet in overeenstemming met het ter plaatse geldende bestemmingsplan ‘Buitengebied Oldambt’, vastgesteld in maart 2013.

Op basis hiervan rust namelijk de enkelbestemming ‘Agrarisch met waarden’ en de dubbelbestemming ‘Waarde - Archeologie 4’ op de locatie. Daarnaast kruisen de dubbelbestemmingen ‘Waarde - Archeologie 2’ (daar waar een oud dijk tracé heeft gelegen) en ‘Leiding – Hoogspanningsverbinding’ het plangebied. Het geheel wordt aan de noordzijde begrenst door het Winschoterdiep en een aardgascompressorstation van de Nederlandse Gasunie. Ook overlapt het bestemmingsplan Windpark N33 voor een gedeelte, hiervan zijn een viertal windturbines binnen de gemeentegrenzen van Oldambt opgeworpen.

Figuur 5 Uitsnede vigerend bestemmingsplan met rood omlijnd de projectlocatie

Voorliggend planvoornemen betreft de realisatie van een zonneweide, ten behoeve van het opwekken van zonne-energie. Ontwikkeling van het initiatief op aangewezen gronden dient gepaard te gaan met het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing waarin aangetoond wordt, dat het initiatief in overeenstemming is met in beginsel een goede ruimtelijke ordening. Eén voorwaarde is dat er zorg wordt gedragen voor een goede landschappelijke inpassing, voorliggend landschapsplan voorziet hierin.

04 Gebiedskarakteristieken

Om de beoogde ontwikkeling goed te kunnen verankeren in het landschap is hieronder beknopt beschreven hoe de omgeving van de planlocatie is opgebouwd en wat de belangrijkste kenmerken en kwaliteiten zijn vanuit bodem, ecologie en landschap. Deze gebiedskarakteristieken vormen uiteindelijk de uitgangspunten voor de ruimtelijke inpassing van het plan.

04.1 Bodem

Het projectgebied ligt geomorfologisch gezien in een vlakte van getij-afzettingen (jongere zeekleipolder). De bodem bestaat overwegend uit kalkarme poldervaaggronden (zeekleigrond - Mn85Cv en Mn86C) waarvan een gedeelte parallel aan het Winschoterdiep is vergraven, lager ligt en uit meer kalkrijkere kleigrond (Mv81A) bestaat. De grondwaterstand varieert van grondwatertrap V (GHG <40 – GLG >120) tot IIIB (GHG 25-40 – GLG 80-120) in het lagere gedeelte.

04.2 Landschap

Polder ‘De Eeker’ maakt onderdeel uit van de in Noordoost-Groningen gelegen landstreek ‘Het Oldambt’ (welke groter is dan de gelijknamige gemeente). Het Oldambt bestaat uit een uitgestrekt ingepolderd jong zeekleigebied wat van oudsher bekend staat als ‘De Graanschuur’ van de provincie.

Dit voormalige brakwater-getijdenlandschap heeft tot aan Zuidbroek, Meeden en Westerlee lange tijd onder directe invloed van de zee gestaan. In de loop van de 16de eeuw is men hier begonnen het verdronken land terug te winnen door middel van veenontginningen. De nieuwe polders kenmerkten zich door een opstrekkende verkaveling met vele watergangen rondom de smalle percelen. Het leende zich uitstekend voor de akkerbouw.

In de 18de en 19de eeuw breidde de akkerbouw zicht steeds verder uit en kreeg de overhand in het landschap (wat ten koste ging van het grasland), hierdoor ging men Het Oldambt typeren als ‘graanschuur’.

Na de Tweede Wereldoorlog hebben mechanisatie en schaalvergroting door ruilverkaveling zich versterkt doorgezet. Hierdoor verdwenen veel oude (smalle) verkavelingspatronen en historische landschapskenmerken. Met de aanleg van de Eekerweg ontstond een modern-rationeel verkavelingspatroon van grote blokpercelen, waarbij de eerdere wisselende richting (noord-zuid vs. oost-west) is verdwenen.

Om en nabij de projectlocatie kenmerkt het landschap zich in de huidige situatie door relatief grootschalige openheid met lange zichtlijnen en weinig opgaande beplanting. Echter is de openheid in dit deel van de Eekerpolder minder dan elders in de regio. De uitbreiding van het wegennet en de reorganisatie van de waterhuishouding heeft ertoe geleid dat de A7, het Winschoterdiep en spoorlijn (Groningen–Nieuweschans) zijn aangelegd. Op hoger schaalniveau kan gesteld worden dat het projectgebied daarmee ‘geïsoleerd’ tussen infrastructuur ligt. De foto’s hierna geven een indruk van het plangebied in de huidige situatie.

04.3 Ecologie

Binnen de grenzen van het plangebied is in de huidige situatie geen noemenswaardige beplanting aanwezig. De percelen zijn ingericht op intensieve akkerbouw en/of begroeid met Engels raaigras (monocultuur). Uit een reeds uitgevoerde Quick Scan Flora Fauna[2] is gebleken dat slechts enkele rietsloten parallel aan het Winschoterdiep geschikt habitat vormen voor vogels, maar op zichzelf geen essentieel leefgebied vormen. Daarnaast zijn sporadische waarnemingen onderzocht, waaruit blijkt dat er geen sprake is van nestgedrag. In de huidige situatie kan gesproken worden van een ecologisch weinig waardevol en aantrekkelijk gebied.

Omdat ecologie een van de belangrijkste onderdelen van een goed landschapsplan is, is ook gekeken naar de omgeving van het plangebied. Hier komen grofweg de volgende natuurwaarden voor[3]:

- De locatie van de Nederlandse gas unie is gedeeltelijk ingepast met een haagbeuken-essenbos.
- Naar het westen toe zijn de aangrenzende percelen 250 en 251 gereserveerd voor aanleg van bos, struweel en enkele poelen (compensatieplan windpark N33), dit dient echter nog aangelegd te worden.
- Grenzend hieraan vult de zuidwestelijke hoek zich met een groter aaneengesloten vochtig productiebos met enkele delen ruigteveld, eveneens te vinden direct ten noorden van het Winschoterdiep.

[2] Quick Scan Flora en Fauna BRO 19-01-2021
[3] Natuurbeheerplan Provincie Groningen 2021

Figuur 7 Geomorfologische kaart met groen de vlakte van getij-afzettingen en grijs de lager gelegen vlakte ontstaan door afgraving (bron: Arcgis)

Figuur 6 Bodemkaart met groen de kalkarme poldervaaggronden en blauw de meer kalkrijke drechtvaaggronden (bron: Arcgis)

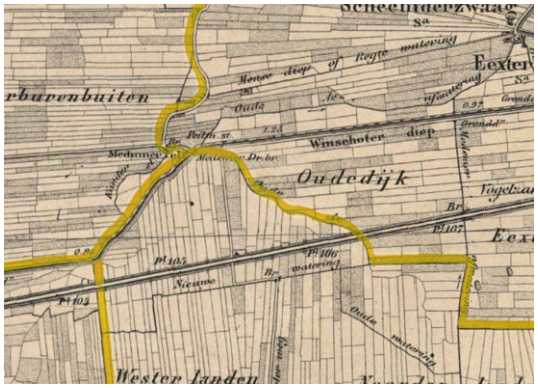

8 situatie anno 1900

9 situatie anno 1925

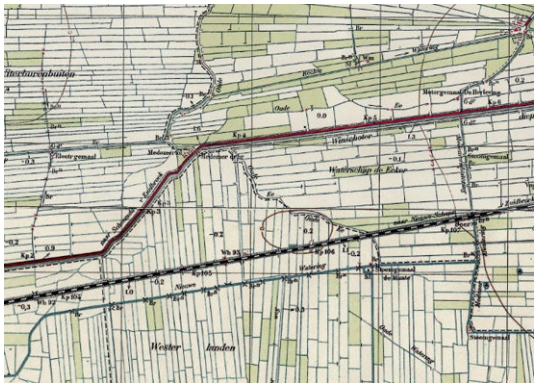

10 situatie anno 1950

11 situatie anno 1975

12 situatie anno 2000

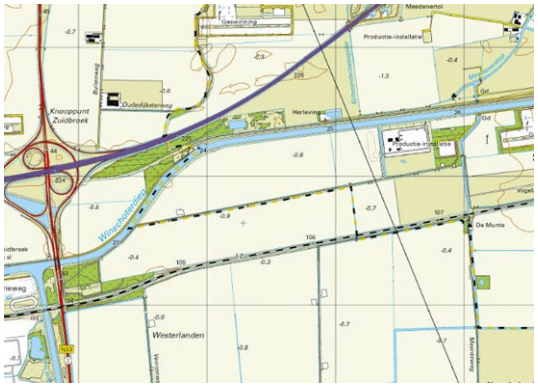

13 situatie anno 2020 (bron TopoTijdreis)

14 beeld vanaf de Eekerweg het veld in

15 slootkant langs Eekerweg

16 begroeide sloot parallel aan het Winschoterdiep

17 zicht op het Winschoterdiep vanaf de kanaaldijk

18 toegangspad windturbine in aanbouw

19 overgang naar naastgelegen bospercelen

05 Dynamiek van het landschap

De ontwikkeling van ons landschap heeft nooit stilgestaan. Telkens is men in staat geweest veranderingen aan te brengen welke aan de eisen en mogelijkheden van die tijd voldeden. Deze aanpassingen hangen samen met de veranderende betekenis die aan het landschap wordt toegekend. Werd tot in de jaren na de Tweede Wereldoorlog het landschap met name gezien als agrarisch productiegebied, wordt het landschap nu in toenemende mate beschouwd als uitloopgebied voor de stedeling, als cultuurhistorisch erfgoed, als leefgebied voor flora en fauna. Een verandering van betekenis zien we als het toevoegen of wegnemen van lagen.
Dit heeft op diverse plekken geleid tot nivellering, zo zien we dat de onderlinge verschillen tussen de verschillende landschapstypen in de laatste jaren minder zichtbaar zijn geworden. Met name de ruilverkaveling in de tweede helft van de 20ste eeuw (situatie 1975 - 2000) heeft geleid tot verlies in verscheidenheid van kavelmaatvoering. Voor de landbouw was het een enorme verbetering, voor de natuur brak het tijdperk van verarming aan.

05.1 Trends en ontwikkelingen

Gelukkig zien we de laatste jaren een omkeer ontstaan. Doordat er steeds meer onderzoek wordt gedaan naar de lange termijn effecten van conventionele landbouw is deze steeds meer onder druk komen te staan en lijkt op den duur onhoudbaar. De discussie hierover is actueler dan ooit.

Aan de andere kant wordt druk onderzocht welke gevolgen een zonnepark heeft op deze voormalige landbouwgronden. Wageningen Environmental Research heeft de afgelopen jaren diverse publicaties uitgebracht waaruit blijkt dat de aanleg van een zonnepark in dergelijk ecologisch weinig interessant landschap kansen biedt in termen van biodiversiteit. Omdat bemesting en het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet meer nodig is zal het welzeker leiden tot een verhoging in natuurwaarden.
De grootste belemmering voor een hoge biodiversiteit op landbouwgrond is de bemeste bodem. Slechts enkele plantsoorten als *Lolium perenne* en *Urtica* zijn bestand tegen deze hoge voedselrijkdom. Om de biodiversiteit te verhogen zal de voedselrijkdom daarom moeten afnemen, zodat meer plantsoorten de kans krijgen te ontwikkelen. Dit kan, zeker in de eerste vijf jaar, door goed maaibeheer toe te passen.

Ook de opstelling van zonnepanelen heeft invloed op de biodiversiteit. Uit onderzoek[4] blijkt dat hoe meer ruimte er tussen de tafels met panelen is, hoe hoger de soortenrijkdom. Vanaf ongeveer 1,80 meter tussen de rijen zijn al hoge soortenaantallen mogelijk, dit zal dan ook als minimum worden aangehouden. Door daarnaast voor een zuid opstelling te kiezen, mogelijk gebruik te maken van semi-transparante bifacial panelen en tussen de panelen ca. 1cm ruimte te houden treed voldoende licht tot de bodem en is een gelijkwaardige neerslagverdeling verzekerd.

Door gedurende de exploitatie van het plan de focus te leggen op het creëren en in stand houden van een bio diverse luwe plek kan i.c.m. de hiervoor genoemde maatregelen worden ingespeeld op de enorme afname van insecten die in ons land de laatste jaren doorzet. Al in 2018 is door Natuurmonumenten onafhankelijk onderzoek[5] uitgevoerd waaruit blijkt dat er meer ruimte voor

[4] Publicatie Verkenning van bodem en vegetatie in zonneparken WUR - februari 2021
[5] Publicatie Alle beestjes helpen – onderzoek naar achteruitgang insecten in Nederland - 2018

natuur in onze landbouwgebieden nodig is. Zonneparken bieden door hun ongemoeidheid kansen voor herstel van biodiversiteit[6].

05.2 Visie op een nieuw energielandschap

Energie en landschap zijn altijd onafscheidelijk geweest. De term energielandschap staat voor een landschap waarin energiewinning of –opwekking of het effect ervan nadrukkelijk zichtbaar is. Iets dat we in Nederland met name kennen vanuit de oude verveningsgebieden. Nu, een paar honderd jaar later vraagt de energietransitie van ons om te veranderen in energiehuishouding en een nieuwe laag aan het landschap toe te voegen.

Een laag met een drastisch andere verschijningsvorm die ons in staat stelt om op een duurzame manier van ons landschap gebruik te kunnen blijven maken, door onze energiebehoefte op te wekken uit zon en wind. Een laag met een hoog industriële uitstraling, dat in het kader van een dynamisch landschap, past bij de tijdgeest van nu.

Het ontwikkelen van een energielandschap vraagt om een goede balans tussen beleving van de verschillende energietechnieken en de al aanwezige landschappelijke structuren.

Juist het combineren van verschillende energietechnieken (zogenoemde hybride parken) op grote schaal zorgt voor herkenbaarheid en vergroting van ruimtelijke beleving. De utilitaire polder blijft in dit geval zijn functie als monomaan productiegebied behouden, maar stapt van gewasproductie over op de opwek van duurzame energie. Door de ruimte tussen de spoorlijn en het kanaal uit te vullen komt een logisch en herkenbaar begrenst nieuw energielandschap op zichzelf te staan.

Een energielandschap dat vanaf de dijk kan worden beleefd, wat een weids uitzicht biedt. Ook bestaat de mogelijkheid om het park te voet te betreden. Er is in het ontwerp, in plaats van meerdere entrees, gekozen voor één groot groen gebaar, een zogenoemde ‘scheg’. Deze grote onderbreking in het midden van het park past bij de maat en schaal van het landschap en suggereert een smalle ingang aan de noordkant die zich steeds groter opent om een vista te creëren. Vervolgens versmalt de ruimte aan de zuidkant om de bezoeker in te sluiten. Op dit punt is de opstelling van de zonnepanelen diagonaal gerangschikt om de blik van een treinreiziger te begeleiden naar de scheg toe. Vandaar dat juist hier de rand van de panelen afwijkt van de rest van het park. Langs de binnenranden van de scheg, alsook de buitenrand van het totaal wordt voorzien in een brede watergang waar robuuste rietkragen worden ontwikkeld. Deze lijnen scheren door het landschap en zorgen op maaiveldniveau voor een verminderde zichtbaarheid van de stellingen en hekwerk.

[6] Publicatie Zonneparken natuur en landbouw Wageningen WUR – april 2019

06 Ruimtelijke randvoorwaarden

Navolgend zijn op basis van de hiervoor benoemde wetenschappelijke publicaties van Wageningen Environmental Research en de 'Handreiking locatiekeuze en ontwerp zonneparken' randvoorwaarden opgesomd welke gebruikt zijn bij het ruimtelijk ontwerp.

Landschappelijke schaal

- Vooraf is een zorgvuldig locatieonderzoek gedaan naar ontwikkellocaties waar zon en wind zijn te concentreren/combineren;
- Het zonnepark sluit aan op het industriële karakter van de windturbines, het terrein van de Nederlandse Gasunie en voegt zich tussen de aanwezige dragende ruimtelijke structuren van de spoorlijn, het Winschoterdiep en de Eekerweg;
- De opzet beslaat bruto ca. 95 ha. daarmee passend qua maat en schaal en binnen dit type landschap acceptabel en ruimschoots gedragen.

Kavel niveau

- De opzet van panelen volgt de rationele verkavelingsrichting;
- Landschappelijke inpassing voorziet in een ruime respectzone langs zowel het Winschoterdiep, de spoorlijn als Eekerweg;
- Robuuste rietkragen in brede watergangen langs de randen van het park en scheg zorgen voor een bij de omgeving passende, eenduidige groene overgangszone;
- Het park krijgt één helder adres door slechts één in- en uitgang.

Object niveau*

- De zonnepanelen worden op het veld aangebracht, hebben één gelijke hoogte, zijn allen zuid georiënteerd met een minimale tussenruimte van 1,80m en zijn in de toekomst gemakkelijk te verwijderen;
- Vertanding wordt zoveel mogelijk binnenplans opgelost;
- Voor een gelijkwaardige neerslagverdeling wordt tussen de panelen min. 1cm ruimte gehouden;
- Om ervoor te zorgen dat er voldoende licht tot de bodem toetreed wordt onderzocht of er kan worden gewerkt met bifacial panelen. Op deze manier blijft het mogelijk onder de panelen vegetatie te ontwikkelen;
- De afstand tussen panelen en hekwerk bedraagt min. 3 meter;
- Qua hekwerk en toegangspoorten is gekozen voor een staafmat model in donkere kleurstelling, passend bij het industriële karakter van het energielandschap;
- Transformatoren e.d. worden binnenplans opgenomen, geordend gepositioneerd in een enkele rij volgend aan de opstelrichting panelen. Uitgevoerd in een dekkende kleurstelling;
- Permanente onderhoudspaden worden niet aangelegd, bij de aanleg wordt gebruik gemaakt van rijplaten;

*Exacte maatvoeringen dienen nader te worden bepaald in het technisch ontwerp.

Ecologische uitgangspunten

- Onder en tussen de panelen wordt begroeiing beoogd die vooral uit laagblijvende vegetatie bestaat, uit onderzoek[7] is gebleken dat beheer de belangrijkste factor vormt om in hoge mate bij te dragen aan biodiversiteit.
- Het aanbrengen van verschillen (gradiënten) in begroeiing draagt bij aan het verhogen van de biodiversiteit waarbij uitsluitend inheems plantmateriaal wordt gebruikt.
- De bodem ter plaatse kent een te stikstofrijke toplaag door jarenlang landbouwkundig gebruik. Verschraling van de voedselrijke bodem is essentieel om succesvol de biodiversiteit te verhogen.

Beheers uitgangspunten

- Begrazing zorgt vrijwel niet voor verschraling, doordat de mest van de dieren voedingstoffen terug geeft aan de bodem. Het beheer van het terrein dient te bestaan uit verschralingsbeheer;
- Bij vestiging van invasieve soorten of *Jacobaea vulgaris* dient direct, vanuit het oogpunt ongewenste zaadbron, met de lokale groenaannemer worden bekeken hoe deze te bestrijden.

07 Maatregelen landschappelijke inpassing

De inpassing en vormgeving van de percelen aan de Eekerweg richt zich op het neerzetten van een zelfstandig energielandschap alsmede de overgang naar omliggend landschap. Om de planontwikkeling mogelijk te maken zijn een aantal bouwstenen voorgesteld, welke op basis van de gestelde kaders, kennis van het landschap en de betreffende locatie zijn vormgegeven. De tekening en profielen in bijlage 04 illustreren de voorgestelde maatregelen. Concreet bestaat deze uit:

Zonnepanelen

Vanuit landschappelijke en praktische overwegingen is het wenselijk om de oriëntatie van de panelen zo eenduidig mogelijk te houden, zodat enerzijds een rechte rooilijn kan worden gemaakt en anderzijds vertanding langs zichtbare zijdes kan worden voorkomen. Om een logische aansluiting bij omliggend gebied te maken is hiervoor de bestaande verkavelingsrichting haaks de Eekerweg gevolgd wat resulteert in een zuid opstelling.

Bomenrij/ bosjes

Als onderdeel van de landschappelijke inpassing is voorgesteld langs de zuidelijke grens een informele bomenrij aan te planten. De bomenrij is vooral op de spoorlijn gericht en bedoeld als tegenwicht voor de al aanwezige rij ten zuiden hiervan.
Aan de noordzijde van het park worden tussen het hekwerk en de watergang lage wilgen geplant die het zicht op de achterzijde van de panelen camoufleren.

Watergangen met rietkragen

Als onderdeel van de landschappelijke inpassing wordt langs de noordrand van het plangebied en binnenrand van de scheg een brede watergang voorzien waar zich een robuuste rietkraag kan ontwikkelen. De al aanwezige watergangen langs de randen van de locatie worden eveneens ontwikkeld met rietkragen om een eenduidige groene overgangszone te maken. De rietkragen scheren door het landschap, wat goed te zien zal zijn vanuit de trein en vanaf de dijk langs het

[7] Verkenning van bodem en vegetatie in zonneparken WUR feb. 2021

Winschoterdiep. Jaarlijks eenzijdig schonen, waarbij een kort rietgewas kan blijven staan, verfraait niet alleen het landschap, maar bied ook beschutting aan rietvogels en nachtvlinders. Deze maatregel dient de afwisseling van het landschap als natuurwaarden zeer.

Hekwerk

Het plaatsen van een hekwerk is noodzakelijk om het park verzekerd te krijgen. Ter afscheiding openbaar terrein en zonnepark wordt langs de binnenranden van de watergangen een staafmathekwerk geplaatst. Er is gekozen voor een donkere kleurstelling om aansluiting te vinden bij de industriële uitstraling van de zonnepanelen. Om migratie van klein fauna niet te benadelen wordt vanaf maaiveld ca. 20cm vrijgehouden.

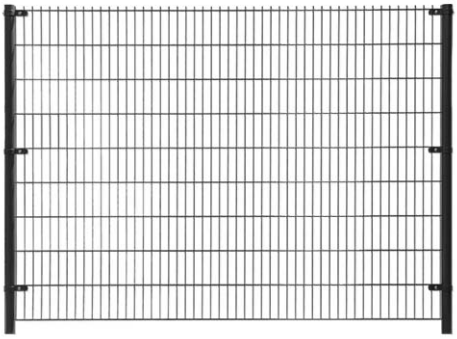

Figuur 20 referentiebeeld staafmathekwerk

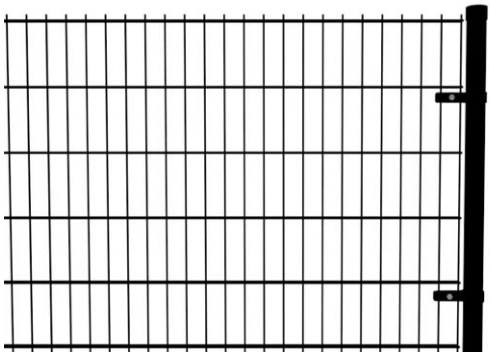

Figuur 21 referentiebeeld detail staafmathekwerk

Informatievoorziening

Aan de westkant van het gebied, waar de Eekerweg de dijk van het Winschoterdiep raakt, wordt een pleisterplaats ingericht. Hier is ruimte voor fietsers en wandelaars om te pauzeren en wordt tevens informatie verschaft over de nut en noodzaak, afmetingen, opbrengsten, ontwerpgedachte en meerwaarde van het zonnepark. Het meubilair wordt in staal (verzinkt en gecoat) uitgevoerd, onder maaiveld gefundeerd. De kleurstelling van de poten is gelijk aan het hekwerk.

Figuur 22 referentiebeeld picknickset

Figuur 23 referentiebeeld informatiebord

Tot slot

De nieuwe ontwikkeling aan de Eekerweg kan middels de voorgestelde maatregelen landschappelijk worden ingepast, waardoor er op een verzorgde en natuurlijke manier wordt aangesloten op de aanwezige landschappelijke structuren en kwaliteiten. Kracht van deze

inpassing is dat niet alleen landschappelijk, maar ook ecologisch een meerwaarde kan worden behaald, wat als nieuwe kwaliteitslaag aan het gebied wordt toegevoegd.

Bijlage 01 Reflectie op de algemene toetsingscriteria zonneparken

Uit het programma Zon en Wind gemeente Oldambt.

De historische landschapsstructuur	
Het zonnepark gaat niet ten koste van bestaande structuren in het landschap.	*Het ruimtelijk ontwerp is door het Provinciaal Bouwheerschap aangedragen. Bij de totstandkoming van het ontwerp is o.a. gebruik gemaakt van de onder 04.1 t/m 04.3 genoemde uitgangssituatie.*
Het zonnepark gaat niet ten koste van (beschermde/karakteristieke) dorpsgezichten.	*Conform de gebiedsanalyse uit het programma Zon en Wind is geen sprake van enige aanwezige beschermde/karakteristieke dorpsgezichten in de nabijheid van het plangebied.*
De afstand tot ruimtelijke elementen	
Het zonnepark komt niet in de directe nabijheid van historische Oldambtster boerderijen.	*Zie antwoord hiervoor.*
Het zonnepark valt niet binnen een gebied dat is aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).	*Conform de Omgevingsverordening (feb. 2021) grenst de locatie enkel aan bos- en natuurgebieden buiten het Natuur Netwerk Nederland.*
Het zonnepark houdt rekening met de woonkwaliteit in het gebied.	*Het zonnepark bevindt zich in een dun bevolkt gebied, er zijn in de directe omgeving geen woningen aanwezig welke zicht hebben op het projectgebied.*
Het zonnepark levert geen geluidshinder of hinder door schitteringen voor de direct omwonenden.	*Enkel de omvormers produceren een licht zoemend geluid. Door deze in het midden van het park te plaatsen wordt voorkomen dat men hier last aan ondervind. Daarnaast is sprake van een dun bevolkt gebied, zie antwoord hiervoor.*
Binnen 376 meter van de grens met Duitsland mogen geen gebouwen en installaties ten behoeve van zon- en windenergie worden gebouwd.	*Het projectgebied ligt niet binnen de 376m zone vanaf de grens gemeten.*
Er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van het LOFAR buitenstation. Er wordt rekening gehouden met de zones zoals opgenomen op de website www.astron.nl/beschermingszones.	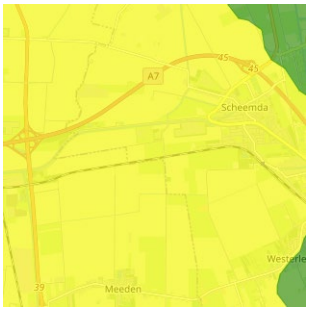 *Het plangebied is op de kaart aangewezen als geel gebied. In deze zone geldt dat er enkel met centrale omvormers gewerkt kan*

	worden die voorzien zijn van een Faraday kooi met AC/DC-filters op alle in- en uitgangen. Beoogd wordt om te werken met omvormers die aan de norm voldoen, indien dit niet het geval blijkt zal hierover toestemming worden gevraagd aan ASTRON.
Een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering	
De inrichting van het zonnepark past bij de bestaande landschappelijke kenmerken van het gebied.	*Het ruimtelijk ontwerp is door het Provinciaal Bouwheerschap aangedragen. Bij de totstandkoming van het ontwerp is o.a. gebruik gemaakt van de onder 04.1 t/m 04.3 genoemde uitgangssituatie.*
Binnen het zonnepark hebben alle panelen dezelfde opstelling.	*De opstelling van panelen zal zo uniform mogelijk verlopen door enkel een zuid-opstelling te gebruiken, met* één *gelijke hoogte en tussenruimte.*
Afscheiding past binnen de bestaande landschapsstructuren.	*Verzekeringstechnisch dient langs de randen te worden voorzien in een hekwerk. Er is gekozen voor een gelast stalen uitvoering met grofmazige openingen. Het hekwerk zal ca. 20cm boven maaiveld worden geplaatst t.b.v. de doorgang klein fauna. Om het beeld te verzachten wordt parallel hieraan een watergang gegraven waar zich robuuste rietkragen kunnen ontwikkelen.*
Minimaal 25% van het terreinoppervlak dient landschappelijk te worden ingericht, zodanig dat een positief effect op flora en fauna gewaarborgd is.	*Solarfields is aangesloten bij de Gedragscode Zon op Land van Holland Solar. Hiermee committeert initiatiefnemer zich aan het principe 25% van het projectgebied onbedekt te laten.*
Aansluiten aan bestaande projecten	
Nieuwe initiatieven sluiten zoveel mogelijk aan bij de al bestaande initiatieven voor zon en wind. De capaciteit van het netwerk moet voldoende zijn.	*Met de ontwikkeling van een zonnepark op voorgestelde locatie kan naadloos worden aangesloten op het reeds vergunde ten zuiden vergunde zonnepark Eekerweg. Ten behoeve van de ontwikkeling zal een eigen schakelstation worden opgericht, zie hiervoor het technisch ontwerp.*
Grenzend aan initiatieven van buurgemeenten	
Zonneparken die grenzen aan initiatieven bij buurtgemeenten moeten zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd.	*Zie antwoord hiervoor.*
Aansluiten bij een ruimtelijke aanleiding in het landschap	
Dit voorkomt dat initiatieven zich kunnen ontwikkelen op willekeurig gelegen percelen in het landschap.	*Het plan vult, met voldoende afstand tot, de ruimte tussen grofweg het Winschoterdiep en de spoorlijn.*
Overige algemene aandachtspunten	

Het zonnepark is tijdelijk. Na verwijdering van het zonnepark wordt het gebied in de oude, originele staat teruggebracht.	*De exploitatie van het zonnepark zal voor minimaal 30 jaar worden vergund. Na het verstrijken van de vergunde termijn zal het zonnepark worden geamoveerd en gerecycled conform de dan geldende wetgeving. Bij een positief besluit zal in het kader van de omgevingsvergunning in de anterieure overeenkomst worden opgenomen dat de gronden en omgeving na beëindiging van exploitatie worden teruggebracht naar originele staat.*
Na verwijdering krijgt de locatie haar oude, voormalige bestemming terug.	*Zie antwoord hiervoor.*
De structuur en waterdoorlatendheid van de bodem blijft onaangetast.	
Initiatieven moeten bijdragen aan andere doelen (koppelkansen). Hierbij kan gedacht worden aan een ecologische plus als randvoorwaarde ten aanzien van de landschappelijke inpassing.	*Ten aanzien van het verhogen van de lokale biodiversiteit is voorliggend landschapsplan opgesteld.*

Bijlage 02 Aanplantinstructies en beheereisen

Aanplantinstructies

Element: bloem- en kruidenrijk grasland

- spontante ontwikkeling gepaard met verschraling.

Element: bloem- en kruidenrijk grasland (aanvullende maatregel)[8]

- *vooraf de zode onderspitten of onderploegen (zorg voor een minimale bewerking, en houdt rekening met hardnekkige wortelonkruiden zoals Rumex obtusifolius, Cirsium arvense en Elymus repens).*
- *Indien er veel onkruidzaden in de bodem aanwezig zijn dient de vals zaaibed methode te worden toegepast (de onkruiden een aantal keren laten kiemen waarna om de 2-3 weken ondiep schoffelen, bij voorkeur op een droge zonnige dag).*
- *Zaadmengsel oppervlakkig inzaaien, bij voorkeur in de nazomer/ herfst (ca. 1 gr/m^2).*

Element: Losse bomenrij

Soortnaam: zomereik - *Quercus robur*

- aanplant tussen half november en half maart.
- minimale omtrek 14-16cm met draadkluit.
- omvang plant gat 1,5x omvang kluit.
- voorzien van onbehandelde boompaal ten zuidwesten.
- toepassen grondverbetering indien nodig.
- aantal bomen: ca. 61 st.

Element: Bosje

Soortnaam: schietwilg – *Salix Alba*

- aanplant tussen half november en half maart.
- omvang plant gat 1,5x omvang kluit.
- toepassen grondverbetering indien nodig.
- aantal bomen: ca. 70 st.

Element: Robuuste rietkraag

- Soortnaam: Riet - *Phragmites Australis*
  - Hoogte: 200-300cm
  - Aanplant alle overige delen

  Bont riet - Phragmites australis Variegatus
  - Hoogte: 150-200cm
  - Aanplant langs zijdes scheg
- Aanplant tussen maart en september.
- Gebruik maken van wortelstokken 10 a 15cm, 3 tot 5 st. p/m^2

Beheereisen

Element: bloem- en kruidenrijk grasland

- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 3 keer gemaaid voor een periode van 5 jaar waarbij het maaisel wordt afgevoerd en randen over blijven staan ten behoeve van

[8] Van toepassing als nodig blijkt uit de beoordeling die vijf jaar na aanleg plaatsvindt.

overwinterende insecten. Werkzaamheden in droge periodes verrichten om structuurbederf in de bodem te voorkomen.
- Na een periode van 5 jaar wordt door zowel een onafhankelijk ecoloog, als een ecoloog vanuit de provincie beoordeeld of de beoogde verschraling zich voldoende heeft doorgezet. Indien dit niet het geval is zal specifiek voor de dan geldende situatie een actieplan (aanvullende maatregel) worden opgesteld waarbij inzaaien van laagblijvende bloem en kruidenrijke vegetatie de intentie is.
- Bij vestiging van invasieve soorten of Jacobaea vulgaris zal direct, vanuit het oogpunt ongewenste zaadbron, met de lokale groenaannemer worden bekeken hoe deze te bestrijden.
- Ten behoeve van bevordering van de biodiversiteit zal op het zonnepark geen bemesting en bestrijdingsmiddelen worden toegepast.
- Gebruik maken van een cyclomaaier of messenbalk, geen klepelmaaier met zuiginstallatie.

Element: bloem- en kruidenrijk grasland (aanvullende maatregel)[9]
- *Eerste jaar: drie tot vijf keer maaien en afvoeren waarbij randen over blijven staan ten behoeve van overwinterende insecten. De begroeiing niet hoger laten worden dan ca. 40cm waarna terug maaien tot ca. 5cm. Werkzaamheden in droge periodes verrichten om structuurbederf in de bodem te voorkomen.*
- *Vervolgbeheer: Twee jaarlijks (gefaseerd) maaien en afvoeren in de periode juli en september-oktober. Gebruik hiervoor dezelfde periode, met een maximale speling van twee weken.*
- Gebruik maken van een cyclomaaier of messenbalk, geen klepelmaaier met zuiginstallatie.

Element: Bomenrij en bosjes
- eerste 2 jaar voldoende water geven in droge periodes.
- jaarlijkse controle op beschadigingen, dood hout, schurende takken, boompaal en band. Boomband verwijderen na 5 jaar.
- door middel van een visuele beoordeling kan worden bekeken of onderhoudssnoei (in de wintermaanden) noodzakelijk is.
- snoeiafval verwijderen.

Element: Robuuste rietkraag
- t.b.v. rietvogels, nachtvlinders, haas etc. jaarlijks eenzijdig schonen, waarbij een kort rietgewas kan blijven staan.
- sloot volledig schonen eenmaal per 3 tot 5 jaar.
- maaien na 15 juli i.v.m. broedseizoen en voor 1 november (indien schouwsloot).

[9] Zie voetnoot hiervoor

Bijlage 03 Beplantingsindicatie en doelsoortenlijst

De Coöperatie Eekerpolder heeft samen met lokale vogelaars en botanici uit beide gemeenten een doelsoortenlijst en beplantingsadvies samengesteld. De lijst bestaat uit inheemse flora en fauna die passen bij de bodemgesteldheid van het gebied.

Doelsoortenlijst flora

Element: bloem- en kruidenrijk grasland

Selectie gras soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Gewoon struisgras	*Agrostis capillaris*
Gewone glanshaver	*Arrhenatherum elatius*
Kropaar	*Dactylis*
Grote vossenstaart	*Alopecurus pratensis*
Beemdlangbloem	*Festuca pratensis*
Gewoon reukgras	*Anthoxanthum odoratum*

Selectie schermbloem soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Echte valeriaan	*Valeriana officinalis*
Fluitenkruid	*Anthriscus sylvestris*
Wilde peen	*Daucus carota*
Wilde Venkel	*Foeniculum vulgare*
Zevenblad	*Aegopodium podagraria*

Selectie composiet soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Boerenwormkruid	*Tanacetum vulgare*
Echte guldenroede	*Solidago virgaurea*
Oranje havikskruid	*Pilosella aurantiaca*
Kleine leeuwentand	*Leontodon saxatilis*
Paardenbloem	*Araxacum officinale sectie Ruderalia*
Beklierde kogeldistel	*Echinops*
Kale jonker	*Cirsium palustre*

Selectie akkerplant soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Grote wederik	*Lysimachia vulgaris*
Boekweit	*Fagopyrum esculentum*
Wilde cichorei	*Cichorium intybus*
Slaapbol	*Papaver somniferum*
Korenbloem	*Centaurea cyanus*
Wilde haver	*Avena sterilis*
Phacelia	*Phacelia tanacetifolia*

Selectie oeverplant soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Pitrus	*Juncus effusus*
Veldbies	*Juncus acutiflorus*
Kalmoes	*Acorus calamus*
Kleine lisdodde	*Typha angustifolia*
Grote lisdodde	*Typha latifolia*
Zwanenbloem	*Butomus umbellatus*
Dagkoekoeksbloem	*Silene dioica*
Kattenstaart	*Lythrum*

Selectie berm soorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Groot kaasjeskruid	*Malva sylvestris*
Slangenkruid	*Echium vulgare*
Duizendblad	*Achillea*
Blauwe knoop	*Succisa pratensis*
Knoopkruid	*Centaurea jacea*
Kattenstaart	*Lythrum*
Kruipende boterbloem	*Ranunculus repens*

Selectie lage struikvormers specifiek langs spoorzone

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Braam	*Rubus*
Wilde gagel	*Myrica gale*
Grauwe wilg	*Salix cinerea*
Kruipwilg	*Salix repens*

Element: bloem- en kruidenrijk grasland (aanvullende maatregel)
Voorgesteld sortiment bestaat uit redelijk makkelijk te vestigen soorten, heeft een ingetogen karakter en is zeer aantrekkelijk voor bijen, vlinders, vogels en bloembezoekende ‘nuttige’ insecten, zoals zweef- en gaasvliegen. Door juist beheer kan er zich een duurzame middelhoge vegetatie ontwikkelen.

Indien deze maatregel van toepassing is dient er in ieder geval een mengsel gebruikt te worden dat ten minste bestaat uit 15 inheemse en gebiedseigen verschillende soorten, hierna een opsomming van enkele geschikte soorten:

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Duizendblad	*Achillea millefolium*
Fluitenkruid	*Anthriscus sylvestris*
Gewoon barbarakruid	*Barbarea vulgaris*
Knoopkruid	*Centaurea jacea*
Klein streepzaad	*Crepis capillaris*
Peen	*Daucus carota*
Gewone berenklauw	*Heracleum sphondylium subsp. Sphondylium*
Gewone margriet	*Leucanthemum vulgare*

Moerasrolklaver	*Lotus pedunculatus*
Pastinaak	*Pastinaca sativa subsp. sativa*
Smalle weegbree	*Plantago lanceolata*
Gewone Brunel	*Prunella vulgaris*
Scherpe boterbloem	*Ranunculus acris*
Kleine ratelaar	*Rhinanthus minor*
Vertakte leeuwentand	*Scorzoneroides autumnalis*
Avondkoekoeksbloem	*Silene latifolia*
Boerenwormkruid	*Tanacetum vulgare*
Gele morgenster	*Tragopogon pratensis subsp. pratensis*
Rode klaver	*Trifolium pratense*
Vogelwikke	*Vicia cracca*
Smalle wikke	*Vicia sativa subsp. Angustifolia*

Element: Losse bomenrij in een brede grasberm

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Wintereik	*Quercus petraea*

Met het verschralingsbeheer wordt gedoeld op het aantrekken van de volgende vogelstand (doelsoorten):

Doelsoortenlijst fauna

Soorten in het veld

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Geelgors	*Emberiza citrinella*
Gekraagde Roodstaart	*Phoenicurus phoenicurus*
Gele Kwikstaart	*Motacilla flava*
Witte Kwikstaart	*Motacilla alba alba*
Veldleeuwerik	*Alauda arvensis*
Graspieper	*Anthus pratensis*

Soorten slootkanten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Grote Karekiet	*Acrocephalus arundinaceus*
Rietzanger	*Acrocephalus schoenobaenus*
Waterhoen	*Gallinula chloropus*
Putter	*Carduelis carduelis*
Goudvink	*Pyrrhula pyrrhula*
Tapuit	*Oenanthe oenanthe*
Groenling	*Chloris chloris*

24

25

26

27

28

29

30

31

32

20) Geelgors 21) Gekraagde roodstaart 22) Gele kwikstaart 23) Graspieper 24) Veldleeuwerik 25) Witte kwikstaart 26) Grote karekiet 27) Rietzanger 28) Waterhoen (bron: SOVON).

.

Bijlage 04 Inrichtingstekening landschappelijke inpassing

Winschoterdiep

SDA00 - I - 6

SDA00 - I - 10

Eekerweg

Gemeente Oldambt

Gemeente Midden-Groningen

Boscompensatie windturbinepark N33

1

2

3

4

2

1

Legenda

Inrichtingsmaatregelen landschappelijke inpassing

- Vormt één geheel het reeds vergunde, ten zuiden gelegen, 'Zonnepark Eekerweg Midden-Groningen' (indicatieve weergave)
- Sluit aan op de aanwezige dragende ruimtelijke structuren door panelen in lijn te brengen met de verkavelingsrichting (indicatieve weergave)
- Verbijzondering 'scheg' vrij toegankelijk (klompenpad) voorzien van waarschuwingsbord windturbines
- opening scheg
- Te ontwikkelen bloem- en kruidenrijk grasland
- Zoekgebied te realiseren fietsdoorsteek
- Aanleg watergangen (ca. 5m breed) met robuuste rietkraagontwikkeling
- Trafo's langs één centrale as op onderling gelijke afstand
- Opstelplaats containers reserve onderdelen langs één centrale as, geordend gepositioneerd
- Verzamelstations langs één centrale as, geordend gepositioneerd
- Te plaatsen hekwerken
- 1 Te verwijderen mest bassin
- 2 Nog te verplaatsen schakelstation 'Avermieden'
- Aan te leggen pleisterplaats, voorzien van informatiepaneel met uitleg over landschap, cultuurhistorie en het zonnepark
- Nieuw aan te planten bomen/ bosje

Vigerend bestemmingsplan

- Leiding hoogspanningsverbinding
- Leiding leidingstrook
- Leiding kabeltrace
- Gemeentegrens

SOLARFIELDS

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder Gemeente Midden-Groningen / Oldambt

Status: def.

Voorbehoud: Alle maten zijn circa-maten. Aan de vermelde maatgeving en bijhorende context kunnen geen rechten worden ontleend.

Datum: juni 2022

Getekend: BRO

Tekeningnr. 01

Schaal: 1 : 5.000

Papierformaat: A2 L

Projectnr.: 03913

N

Bijlage 05 Principeprofielen landschappelijke inpassing

Huidig profiel

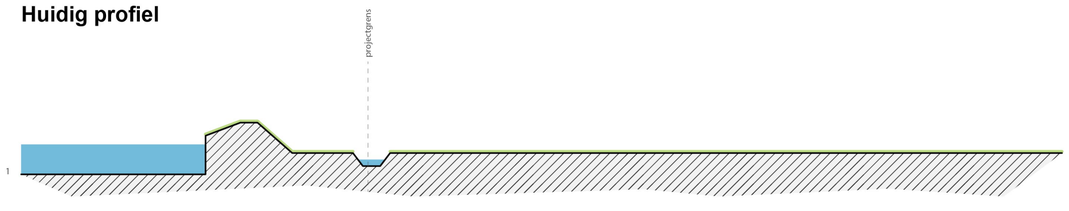

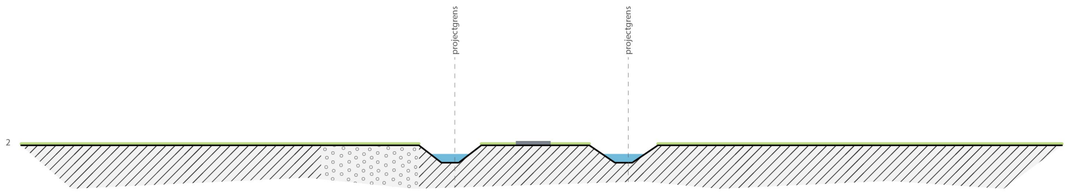

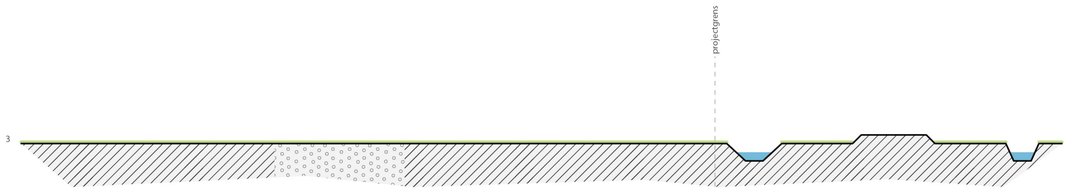

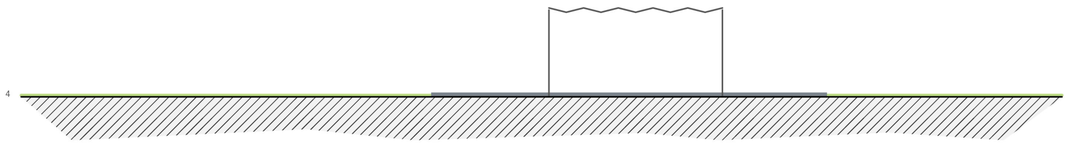

Toekomstig profiel

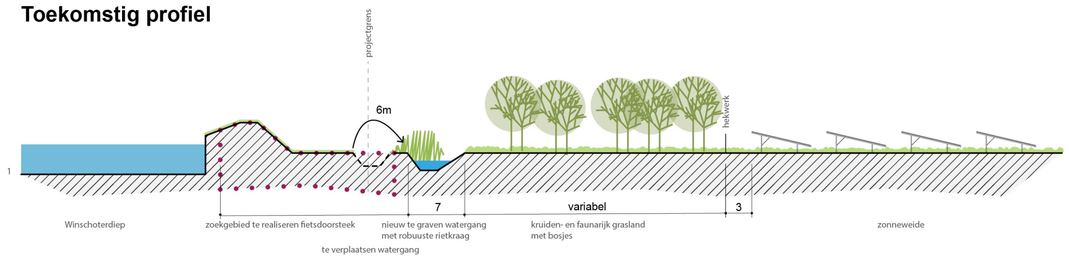

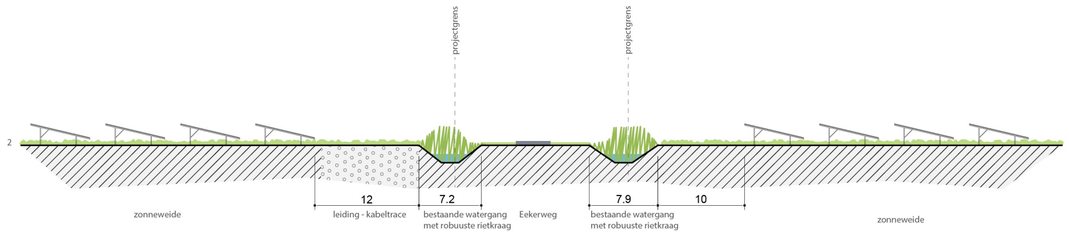

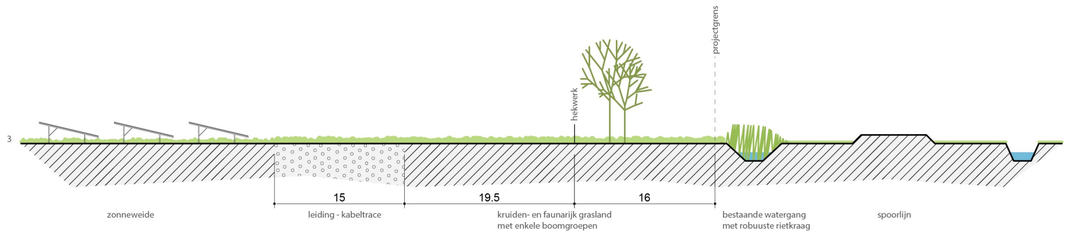

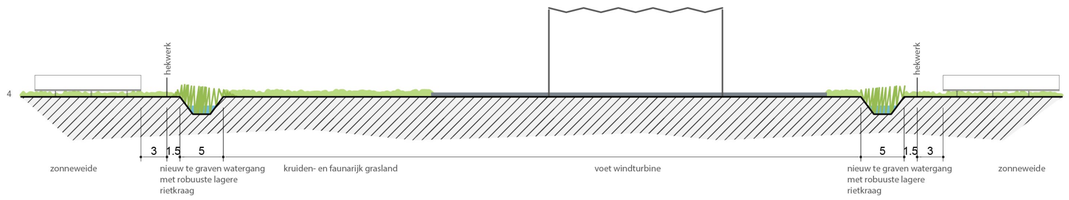

SOLARFIELDS

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder
Gemeente Midden-Groningen / Oldambt

Status: def.
Voorbehoud: Alle maten zijn circa-maten. Aan de vermelde maatgeving en bijhorende context kunnen geen rechten worden ontleend.

Datum: maart 2022
Getekend: BRO
Tekeningnr. 02

Schaal: 1 : 500
Papierformaat: A2 L
Projectnr.: 03913

N

Bijlage 2

Quickscan flora en fauna

Quickscan flora en fauna Zonnepark Eekerweg fase II Oldambt te Scheemda

Toetsing aan natuurwetgeving en -beleid

BRO
Ruimte | om *in* te leven

colofon

titel rapport
Quickscan flora en fauna Zonnepark Eekerweg fase II Oldambt te Scheemda

datum
19 januari 2021

projectnummer
P03913

opdrachtgever
Solarfields en coöperatie Eekerpolder

BRO
projectleider
SvdS

opgesteld door
RdM

interne controle
NL

bron Kaft
NL

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

BRO
Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
	Werkwijze quickscan flora en fauna	3
2	**Planbeschrijving**	**4**
	Huidige situatie	4
	Toekomstige situatie	4
3	**Toetsing gebiedsbescherming**	**6**
	Wettelijke gebiedsbescherming	6
	Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid	6
	Toetsing beschermde houtopstanden	7
4	**Toetsing soortenbescherming**	**8**
	Vogels	9
	Vleermuizen	10
	Grondgebonden zoogdieren	10
	Reptielen	11
	Amfibieën	11
	Vissen	11
	Ongewervelde diersoorten	11
	Vaatplanten	11
5	**Conclusie**	**12**
6	**Samenvatting**	**13**
	Geraadpleegde bronnen	14

1 Inleiding

Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat deze in overeenstemming met de nationale natuurwetgeving en het provinciale natuurbeleid moeten worden uitgevoerd. In het kader van een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de realisatie van fase II van Zonnepark Eekerweg, is door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan) een beoordeling gemaakt van de mogelijke effecten die het plan kan hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Omtrent houtopstanden is de voormalige nationale Boswet eveneens in de Wet natuurbescherming opgenomen. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen potentieel aanwezige natuurwaarden die vanuit de Wet natuurbescherming en provinciaal beleid zijn beschermd. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’ van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 27 mei 2020 tussen 11.00 – 12.00 uur door een ecoloog van BRO een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving hiervan. Het was circa 18°C, onbewolkt, met een noordenwind van 2 Bft. Tijdens het veldbezoek is gelet op de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat en nest-/verblijfsmogelijkheden. Daarnaast is aan de hand van verspreidingsatlassen, soortgerichte literatuur, NDFF-gegevens en op basis van ‘expert judgement’ nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten er voor kunnen komen binnen en nabij het plangebied en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Groningen geraadpleegd. Aan de hand van het verkennende onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

2 Planbeschrijving

Het plangebied is gelegen Het plangebied ligt circa 2 km ten westen van Scheemda, en circa 1 km ten oosten van Zuidhoek. Aan de noordzijde van het plangebied grenst Kanaal ‘Winschoterdiep’, aan de zuidzijde van het plangebied loopt spoortraject Scheemda - Zuidbroek.. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Huidige situatie

Het plangebied bestaat momenteel uit agrarische gronden. De percelen zijn momenteel in gebruik, en gewassen zijn tijdens het veldbezoek aangeplant. Binnen en rond het plangebied zijn een 7-tal windmolens in aanbouw, deze bevinden zich te midden van het plangebied. In figuur 2 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 9 geven een impressie van het plangebied, middels foto’s die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Toekomstige situatie

De initiatiefnemers zijn voornemens een zonnepark te realiseren binnen het plangebied, met een oppervlakte 90 hectare. Het gebied direct rondom de windmolens wordt gemeden. In het midden van het plangebied zullen worden gegraven en aan de zuidzijde zal een bomenrij worden aangeplant. In het westen zal een informatiepunt worden opgericht. Figuur 3 geeft een beeld van de toekomstige situatie.

Figuur 1: Topografische kaart ligging plangebied (1:25.000)

Figuur 2: Luchtfoto plangebied en directe omgeving

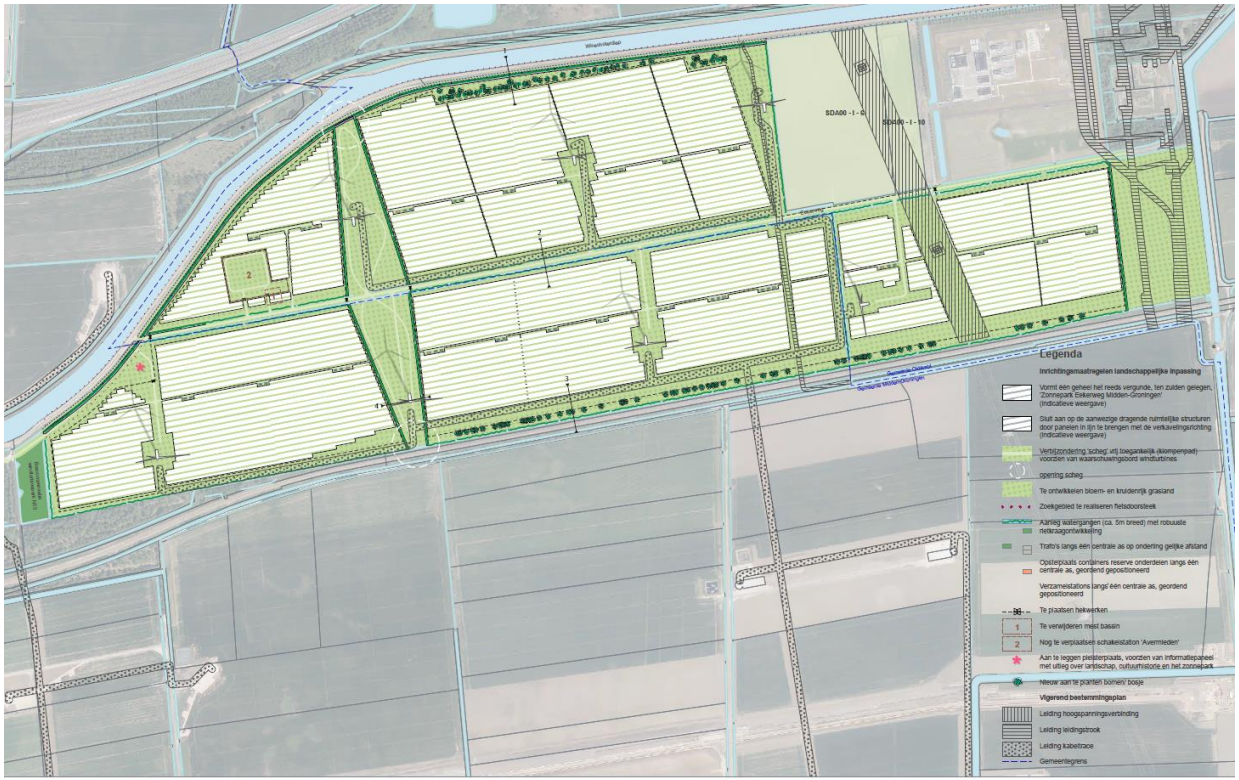

Figuur 3: Toekomstige situatie plangebied

Figuur 4: Plangebied gezien vanuit het westen

Figuur 5: Sloot tegen de noordwestgrens van het plangebied

Figuur 6: Midden van het plangebied, gezien vanaf de Eekerweg

Figuur 7: Zuidoostelijk gedeelte van het plangebied, gezien vanaf de Eekerweg

Figuur 8: Sloot parallel gelegen met de Eekerweg

Figuur 9: noordoosten van het plangebied, gezien vanaf de Eekerweg

3 Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming, betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkerwijs significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied zijn vergunningsplichtig.

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, “Zuidlaardermeergebied”, bevindt zich op circa 13 kilometer afstand ten westen van het projectgebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect als gevolg van storingsfactoren als toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Mede gezien de afstand tot het plangebied zijn externe effecten als gevolg van aspecten als licht, geluid en trillingen uitgesloten.

Daar de voorgenomen ontwikkeling de realisatie van een zonnepark betreft, is enkel een toename aan stikstofuitstoot tijdens de aanlegfase te verwachten. Uit het vervolgonderzoek met een AERIUS-berekening zijn bij de gebruiksfase geen depositieresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Daarmee kunnen op voorhand negatieve effecten op Natura 2000-gebieden vanwege stikstofdepositie uitgesloten worden.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen Gedeputeerde Staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd ‘Natuurnetwerk Nederland’. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingszones met als doel natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied te verbinden. Activiteiten in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken of waarden of als deze kunnen worden tegengegaan met mitigerende maatregelen.

Het plangebied is niet gelegen binnen het NNN (zie figuur 10). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN ligt ongeveer 3,6 kilometer ten oosten van het plangebied. Gezien de aard van de voorgenomen plannen zullen de omgevingscondities redelijkerwijs gelijk blijven, waardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet worden aangetast. Vervolgonderzoek in het kader van het NNN wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

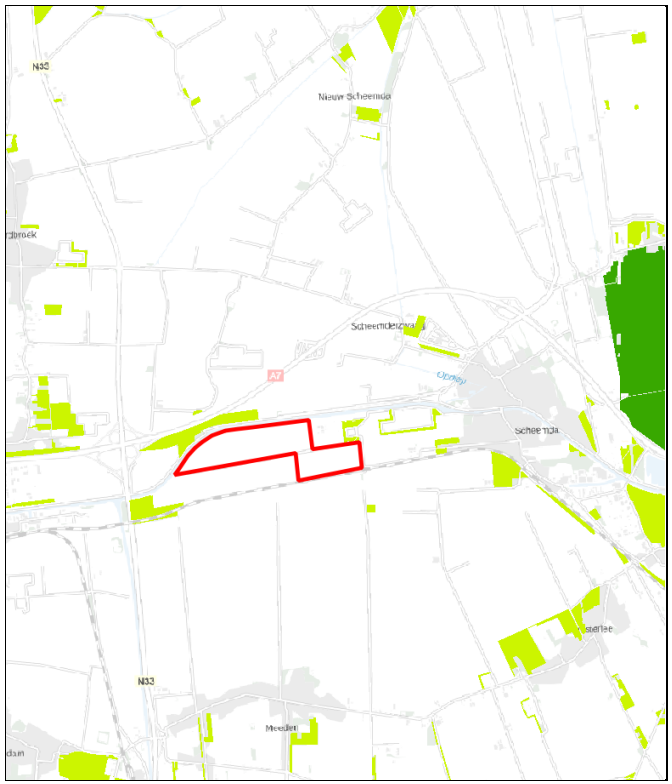

Figuur 10: Ligging NNN (groen) ten opzichte van perceel plangebied (rood omlijnd)

Toetsing beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden, conform de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van minimaal tien are of een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gelegen buiten de bebouwde kom. Wanneer houtopstanden worden geveld, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Aangezien er binnen het plangebied geen (onderdelen van) houtopstanden aanwezig zijn is toetsing aan het onderdeel houtopstanden conform de Wet natuurbescherming bij dit plan niet aan de orde.

4 Toetsing soortenbescherming

De Wet natuurbescherming heeft, voor wat betreft soortenbescherming, betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde dierensoorten en een aantal vaatplanten. De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- Vogels (artikel 3.1 Wet natuurbescherming)
- Europees beschermde soorten (artikel 3.5 Wnb)
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wnb)

Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 Verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn). De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.
De Wet natuurbescherming regelt dat de provincie bevoegd gezag is en de lijst met te beschermen soorten kan afstemmen op de situatie in de provincie. De soortbescherming kan hierdoor per provincie verschillen. In het algemeen gelden voor alle drie de categorieën de zogenoemde verbodsregels. Een ontheffing hierop wordt voor de Nationaal beschermde soorten (art. 3.10 Wnb) met een lichte toets verleend. Voor de vogels en Europees beschermde soorten geldt een zware toetsing. Het verschil binnen provincies zit vooral in het aantal nationaal beschermde soorten met een vrijstelling bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de

Tabel 1 Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Vogels (artikel 3.1 Wnb)	**Europees beschermde soorten (artikel 3.5 Wnb)**	**Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wnb)**
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	*Art 3.5 lid 5* Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	*Art 3.10 lid 1c* Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er (provinciale) vrijstelling verleend kan worden (al dan niet door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode), of dat er een alternatieve oplossing mogelijk is waardoor er geen negatief effect kan plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden op basis van een geldig wettelijk belang, waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet in het geding komt. De ontheffing kan dan onder voorwaarden worden verleend.

Vogels

Op de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten (‘categorie 1-4 soorten’) zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (‘categorie 5-soorten’).

Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Hierdoor kunnen broedlocaties van gebouwbewonende vogelsoorten als kerkuil, huismus en gierzwaluw worden uitgesloten. In de opgaande beplanting rond het plangebied bevinden zich tevens geen jaarrond beschermde nesten van vogels als buizerd, sperwer en ransuil. Tijdens het veldbezoek is een waarneming gedaan van havik, welke vanuit een boom langs de zuidoostzijde van het plangebied aan het foerageren was. De opgaand begroeiing in de directe omgeving van het plangebied is gecontroleerd op roofvogelhorsten, deze zijn niet aangetroffen. Verstoring van deze soort is redelijkerwijs uitgesloten. Tevens is er in de directe omgeving van het plangebied voldoende foerageergebied aanwezig voor deze soort, en betreft het plangebied geen essentieel leefgebied.

De NDFF geeft twee waarnemingen, in 2011 en 2012, van een nestelende bruine kiekendief binnen het plangebied. Hoewel deze soort tevens recentelijk is waargenomen binnen het plangebied, betrof het hier geen nestgedrag. De bruine kiekendief is een soort die het liefst binnen rietland of sloten met riet broedt. De sloot ten noorden van het plangebied, tegen Kanaal ‘Winschoterdiep’ biedt hiervoor geschikt habitat, en blijft binnen de voorgenomen plannen behouden. Hoewel het plangebied tevens geschikt habitat heeft voor deze soort, betreft het hier geen essentieel leefgebied voor de lokale populatie. In de directe omgeving van de het plangebied is voldoende alternatief leefgebied aanwezig, in de vorm van soortgelijke akkers en sloten. Daar deze soort een tamelijk groot territorium heeft, zal deze kunnen uitwijken naar andere, geschiktere gebieden. De instandhouding van deze soort komt niet in het geding. Wel dient het plangebied bouwrijp gemaakt te worden buiten de broedtijd van deze soort, welke globaal van april tot juli loopt, om overtredingen met betrekking tot een potentieel nest te voorkomen.

De NDFF geeft waarnemingen van akker- en weidevogels als kievit, scholekster en witgat binnen en in de directe omgeving van het plangebied. Het betreft bij geen van deze waarnemingen echter nestgedrag. Het plangebied valt niet binnen een belangrijk weidevogelgebied zoals benoemd in het ‘Actieplan Weidevogels Groningen’ (2018). Tevens biedt het in huidige situatie slechts matig geschikt leefgebied voor weidevogels, gezien de grond zwaar bewerkt wordt voor akkerbouw. De directe omgeving van het plangebied biedt voldoende alternatief leefgebied voor weidevogels, in de vorm van akkers en akkerranden. Om de verstoring van nesten van weidevogels te voorkomen dient het plangebied buiten broedseizoen bouwrijp gemaakt te worden. Tevens dienen werkzaamheden in de directe nabijheid van de waterwegen en sloten buiten broedseizoen plaats te vinden, om verstoring van de nesten van soorten als wilde eend en meerkoet te voorkomen.

Toetsing

Bij uitvoering van de plannen gaan geen nestlocaties van soorten met een jaarrond beschermde status verloren. Bij de werkzaamheden kunnen wel nesten verloren gaan die niet jaarrond zijn beschermd. Voor de betreffende vogelsoorten geldt dat, indien het verwijderen van het opgaand groen buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd, er redelijkerwijs geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Bij twijfel over de aan/afwezigheid van een vervroegd of verlaat broedgeval (bijvoorbeeld van een houtduif) dient een controle hieromtrent zekerheid te bieden. De voorgenomen plannen zullen geen afname van essentieel broedhabitat veroorzaken van

een vogelsoort, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties is dan ook uitgesloten.

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging is het plangebied gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis.

Binnen het plangebied is geen bebouwing of opgaande begroeiing aanwezig, waardoor de rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten. Wel zijn er landschapselementen binnen en rond het plangebied die potentieel dienst kunnen doen als vliegroute en/of foerageergebied. Binnen het plangebied is een betreft dit de sloten langs de Eekerweg, en de sloten die daar haaks op staan. Rond het plangebied betreft dit het Kanaal 'Winschoterdiep', grenzend aan de noordzijde van het plangebied. Licht gericht of uitschijnend op deze oppervlaktewateren dient te worden vermeden.

Toetsing
Het plangebied bevat geen potentiele verblijfplaatsen voor een vleermuissoort. Bij uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling zal er geen sprake zijn van (potentiële) overtreding met betrekking tot vaste rust- of verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied voor vleermuizen. Licht gericht of uitschijnend op de sloten en het kanaal 'Winschoterdiep' dient wel te worden vermeden. Verlichting kan namelijk een verstorend effect hebben op foerageer- en vliegroutefuncties.

Verlichting toekomstige situatie
Binnen de voorgenomen plannen zal er geen verlichting binnen het zonnepark, noch verlichting wat uitstraalt op wateroppervlakten in de directe omgeving van het zonnepark worden gerealiseerd. Hierdoor zullen, ook na de realisatie van het zonnepark, alle huidige vliegroutes over wateroppervlakten worden gewaarborgd.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt matig geschikt habitat voor grondgebonden zoogdieren. Soorten als vos, egel en veldmuis kunnen in het plangebied worden waargenomen. Door de aanwezigheid van voldoende alternatief foerageergebied betreft de ontwikkeling geen afname van essentieel foerageergebied voor deze soorten. Daarbij geldt voor al deze soorten een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. In het kader van de zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om tijdens de werkzaamheden voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen, met name een relatief trage soort als de egel die onder dichte beplanting verscholen kan zitten. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

Volgens de verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde soorten bunzing, boommarter, steenmarter, das, otter, bever, eekhoorn, grote bosmuis, waterspitsmuis, haas en vos voor.

Er zijn geen potentiele verblijfplaatsen als lintvormige groenstructuren, ruigten, bomen of houtstapels binnen het plangebied aanwezig zijn, betreft het hier geen essentieel habitat voor bunzing, noch voor boom- en steenmarter. De sloot ten noorden van het plangebied, tegen Kanaal 'Winschoterdiep' biedt voor de bunzing geschikt habitat, en blijft binnen de voorgenomen plannen behouden. Binnen het plangebied zijn geen burchten, loop- of eetsporen, latrines of wissels die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van het plangebied door de das. De oppervlaktewateren binnen het plangebied bieden geen geschikt habitat voor de otter dan wel de bever.

Daar er geen bomen en houtwallen binnen het plangebied aanwezig zijn, biedt het geen geschikt habitat voor de eekhoorn. Tevens zijn er geen sporen of nesten van de eenhoorn aangetroffen in de bosrand tegen de zuidoostgrens van het plangebied. De grote bosmuis heeft een voorkeur voor oude open eiken en- beukenbossen. Daarnaast komt deze soort voor in verschillende biotopen, mits er dekking is door lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Daar dit habitat niet aanwezig is binnen het plangebied, biedt het plangebied geen geschikt leefgebied voor deze soort. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Dit habitat is binnen het plangebied eveneens niet aanwezig, gezien de zware bemesting en de beperkte ontwikkeling van de sloten. Hierdoor vormt het geen geschikt leefgebied voor deze soort. Met betrekking tot de haas zijn er geen geschikte holten in de grond aangetroffen, noch is er binnen het plangebied geschikt foerageergebied aanwezig. Het plangebied bestaat nagenoeg volledig uit agrarische percelen. Binnen de toekomstige situatie zal er gras en kruiden ingezaaid worden binnen het plangebied, waardoor het als foerageergebied voor deze soort kan dienen. Er zijn geen holten aangetroffen binnen het plangebied die kunnen dienen als een verblijfplaats van vos. Daarnaast betreft het plangebied geen essentieel leefgebied, gezien er voldoende alternatief leefgebied in de directe omgeving aanwezig is.

De aanwezigheid van andere strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn op basis van de verspreidingsgegevens en/of het ontbreken van geschikt habitat eveneens redelijkerwijs uitgesloten.

Toetsing
Met de ontwikkeling binnen het plangebied gaan geen verblijfplaatsen van niet-vrijgestelde soorten verloren. Ook gaat er geen (essentieel) leefgebied van een grondgebonden zoogdiersoort verloren. Inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties van soorten en overtreding van de Wnb is niet aan de orde. In het kader van de zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen.

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis en hazelworm. De waarnemingen hebben betrekking op de natuurgebieden in de omgeving. Het plangebied zelf en de directe omgeving biedt geen geschikt habitat voor deze soorten. Het voorkomen ervan binnen het plangebied is daarmee dan ook uitgesloten.

Toetsing
Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van reptielen zijn op voorhand uitgesloten.

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn algemene soorten bekend als bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander. Volgens de verspreidingsgegevens zijn in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde poelkikker, heikikker en Alpenwatersalamander bekend. Het plangebied bevat echter geen geschikt oppervlaktewater of schuilgelegenheid, waardoor de aanwezigheid van de meeste van deze soorten binnen het plangebied redelijkerwijs is uitgesloten. Met betrekking tot een incidenteel passerend individu van een algemene (vrijgestelde) soort is enkel de zorgplicht van toepassing.

Toetsing
De voorgenomen plannen zullen geen afname van geschikt essentieel habitat van een amfibieënsoort veroorzaken, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van populaties en overtreding van de Wnb is dan ook uitgesloten. In het kader van de algemene zorgplicht is het wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor eventueel passerende individuen.

Vissen

Het aanwezig oppervlaktewater binnen het plangebied biedt geen geschikt habitat voor beschermde vissoorten. In de directe omgeving van het plangebied zijn tevens geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten. Wel kunnen in de aanwezige sloten algemene soorten zoals stekelbaars, blankvoorn, zeelt, snoek en baars voorkomen.

Wel dienen er zorgplichtmaatregelen genomen te worden indien er sloten gedempt worden. Te denken valt aan het zoveel mogelijk overdag uitvoeren van de werkzaamheden. Bij werkzaamheden met harde geluiden en/of trillingen moeten voorafgaand aan de werkzaamheden afgezwakte waarschuwingsgeluiden worden afgegeven om fauna in de gelegenheid te stellen tijdig weg te komen. Vlak voorafgaand aan de werkzaamheden dient roering in het water gecreëerd te worden zodat vissen vroegtijdig het werkgebied kunnen verlaten.

Toetsing
Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van beschermde vissen zijn op voorhand uitgesloten.

Ongewervelde diersoorten

In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel en sierlijke witsnuitlibel. Al deze soorten stellen echter zeer specifieke eisen aan hun habitat, die in het plangebied niet aanwezig zijn. Aanwezigheid van de overige beschermde libellen en vlinders is vanwege de verspreiding en/of aanwezig habitat uitgesloten. Aantasting van (deel)populaties van een beschermde libellen- of vlindersoort is met zekerheid niet aan de orde. De aanwezigheid van de overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, is eveneens uitgesloten. Binnen het plangebied en in de omgeving is hiervoor geen geschikt habitat aanwezig.

Toetsing
Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van beschermde ongewervelde soorten zijn op voorhand uitgesloten.

Vaatplanten

In de directe omgeving van het plangebied zijn beschermde soorten bekend als grote leeuwenklauw en knolspirea. Deze soorten stellen echter zeer specifieke eisen aan hun standplaatsen. Gezien het aanwezige biotoop van het plangebied is de aanwezigheid van dergelijk beschermde vaatplanten redelijkerwijs uitgesloten.

Toetsing
Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van beschermde vaatplanten zijn op voorhand uitgesloten.

5 Conclusie

Gelet op de potentiële ecologische waarden kan het voorgenomen plan alleen in overeenstemming met de nationale natuurwetgeving en het provinciale natuurbeleid worden uitgevoerd, mits voorafgaand en tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden het bepaalde in de Wet natuurbescherming in acht wordt genomen:

- Met betrekking tot broedvogels dienen werkzaamheden in de directe nabijheid van de sloten en het bouwrijp maken van huidige akkers uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen, of na een controle waarbij de aanwezigheid van een in gebruik zijnde nest uitgesloten kan worden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart – half augustus;
- Ten aanzien van vleermuizen dient licht gericht of uitstralend op opgaand groen en oppervlaktewater te worden vermeden, tijdens zowel de werkzaamheden als in de toekomstige situatie;
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen.

6 Samenvatting

In onderstaande tabel is samengevat of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden, en wat de eventuele vervolgstappen zijn, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningstrajecten. In de tabel is tevens weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel 2 Overzicht effecten met betrekking tot gebiedsbescherming en te nemen vervolgstappen

Gebiedsbescherming	Afstand tot gebied	Sprake van aantasting	Vervolgtraject	Bijzonderheden / opmerkingen
Natura 2000	Ca. 13 km	Nee	-	Geen externe verstorende factoren
Natuurnetwerk Nederland	Ca. 3,6 m	Nee	-	Ecologische waarde en kenmerken blijven gelijk
Houtopstanden	-	Nee	-	Niet van toepassing

Tabel 3 Overzicht (potentiële) aanwezigheid beschermde soorten en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Potentieel aanwezig	Sprake van overtreding	Vervolgtraject / maatregelen	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Algemeen	Ja	Te voorkomen	Plangebied buiten broedseizoen bouwrijp maken of controle vooraf	Globale broedseizoen loopt van maart tot half augustus
	Jaarrond beschermd	Nee	Nee	-	-
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Nee	Nee	-	-
	Foerageerhabitat	Ja	Te voorkomen	Licht gericht of uitstralend op opgaand groen en oppervlaktewater dient te worden vermeden	Licht heeft een verstorende werking op vleermuizen
	Vliegroutes				
Grondgebonden zoogdieren		Ja	Te voorkomen	Zorgplicht afdoende	Heeft betrekking op een soort als de egel
Reptielen		Nee	Nee	-	-
Amfibieën		Ja	Te voorkomen	Zorgplicht afdoende	Heeft betrekking op een soort als de gewone pad
Vissen		Nee	Nee	-	-
Ongewervelden		Nee	Nee	-	-
Vaatplanten		Nee	Nee	-	-

Geraadpleegde bronnen

Algemene Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Algemene websites

- Bij12.nl (kennisdocumenten van o.a. huismus, gierzwaluw en diverse vleermuissoorten)
- Eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- Floron.nl (soortgegevens planten)
- Ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- Sovon.nl (soortgegevens vogels)
- Synbiosys.alterra.nl/natura2000 (Natura 2000-gebieden)
- Verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- Vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- Wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-01-01 (wettekst Wet natuurbescherming)
- Zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Hoofdvestiging Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam
Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Tegelen
Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01

www.bro.nl | info@bro.nl

Bijlage 3

Aerius-berekening

Toelichting Aeriuscalculatie Zonnepark Eekerpolder – gemeente Oldambt
28-4-2022

Aanleiding

Op verzoek Solarfields heeft MUG Ingenieursbureau een Aeriuscalculatie uitgevoerd met de meest recente versie (2022) van de Aeriuscalculator van het RIVM. De aanleiding voor de Aeriuscalculatie is de bouw van een zonnepark aan de Eekerweg te Scheemda in de gemeente Oldambt. Aeriuscalculaties zijn benodigd om op voorhand negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdeposities uit te sluiten.

In deze memo staan de wettelijke basis, de gehanteerde uitgangspunten en de resultaten omschreven. In de bijlagen is een de door de Aeriuscalculator gegenereerde rapportage toegevoegd voor de gebruiksfase van het zonnepark.

Wettelijk kader

De Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) is per 1 juli in werking getreden. Hierin staat een vrijstelling omschreven van de vergunningplicht op basis van artikel 2.7 lid 2 Wnb voor de aanlegfase van bouwwerkzaamheden. Deze vrijstelling is verder omschreven in het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn).

Onder andere het bouwen van een bouwwerk, het aanleggen, wijzigen en opruimen van een werk, en grond-, weg- en waterbouw vallen onder de vrijstelling. Ook vervoersbewegingen welke samenhangen met aanlegwerkzaamheden vallen onder de vrijstelling.

Voor het zonnepark Eekerpolder in Oldambt betekent dit dat de effecten van stikstofemissie in de aanlegfase niet hoeven te worden berekend. Om deze reden is in de Aeriuscalculatie enkel de gebruiksfase van het zonnepark onderzocht.

Gebruiksfase

Na de bouw zorgt het zonnepark zelf niet voor stikstofemissie. Dit geldt wel voor verkeersbewegingen van en naar het zonnepark, bijvoorbeeld voor onderhoud, reparaties en het vervangen van omvormers. Voor dat laatste zijn ca. 20 vrachtwagens benodigd. De verkeersbewegingen zijn verder beperkt, gezien het zonnepark van zichzelf niet bemand wordt. Voor de verkeersroute is uitgegaan van een route van het zonnepark over de Eekerweg, naar de Kanaalweg te Scheemda. Op deze locatie gaan de verkeersbewegingen op in het heersende verkeersbeeld, en is het verkeer qua rij- en stopgedrag niet te onderscheiden van overig verkeer.

Resultaat

De Aeriuscalculatie, op basis van de ingeschatte verkeersbewegingen, resulteert niet in een stikstof-depositie in Natura 2000-gebieden. De stikstofdepositie is nergens hoger dan afgerond 0,00 mol per hectare per jaar. Er geldt dan ook geen vergunningplicht op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	MUG Ingenieursbureau b.v.
Inrichtingslocatie	Zernikelaan, 8, 9351VA Leek

Activiteit

Omschrijving	Zonnepark Eekerpolder-Oldambt
Toelichting	Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder, Oldambt

Berekening

AERIUS kenmerk	ReFx2TVS5e2m
Datum berekening	28 april 2022, 18:37
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH3	Emissie NOx
Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder - Beoogd	2022	5,8 kg/j	220,2 kg/j

Resultaten

	Hoogste depositie	Hexagon	Gebied
Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder - Beoogd	-		

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	0,00 ha
Grootste toename van depositie	0,00 mol/ha/j
Grootste afname van depositie	0,00 mol/ha/j

Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder (Beoogd), rekenjaar 2022

Emissiebronnen	Emissie NH3	Emissie NOx
1 Energie | Energie | Zonnepark Eekerpolder-Oldambt	-	-
Verkeersnetwerk	5,8 kg/j	220,2 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

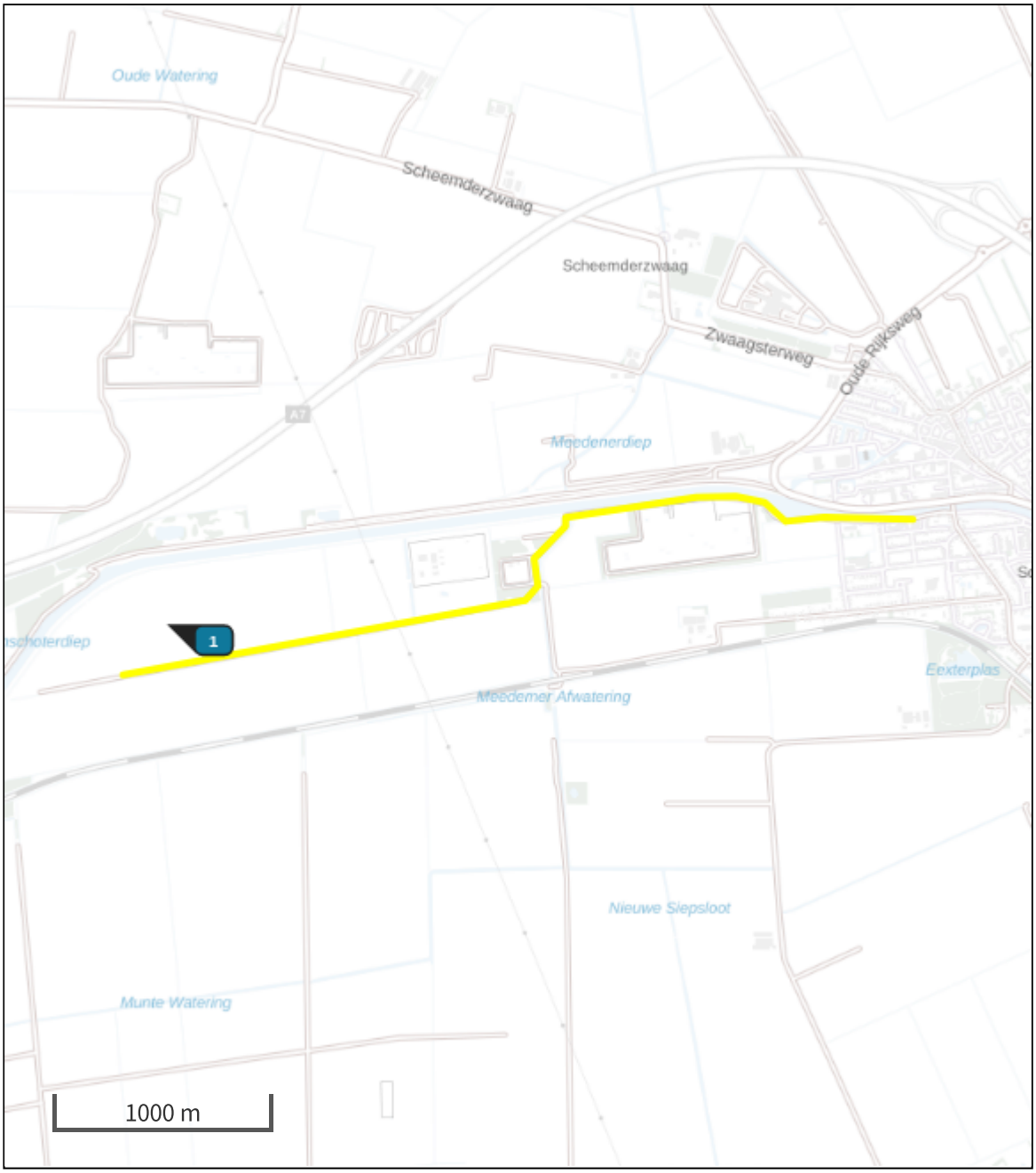

Habitatrichtlijn
Vogelrichtlijn
Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
Niet bepaald
Grootste afname van depositie
Grootste toename van depositie
Hoogste totale depositie

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol/ha/jr)
Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Gebruiksfase zonnepark Eekerpolder, Rekenjaar 2022

1 Energie | Energie

Naam	Zonnepark Eekerpolder-Oldambt	Uittreedhoogte	40,0 m
		Warmteinhoud	0,220 MW
Locatie	257216, 576973		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd		
Temporele Variatie	Standaard Profiel Industrie		

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie	2021.0.5_20220328_855771c674
Database versie	2021.0.5_855771c674

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

Bijlage 4
Waterparagraaf

aeres milieu

ingenieursbureau voor bodem, archeologie, geohydrologie, ecologie

Waterparagraaf
Zonnepark Eekerpolder
Oldambt

Waterparagraaf
Zonnepark Eekerpolder
Oldambt

Aeres Milieu Projectnummer	:	AM22030
Status rapport	:	Definitief (versie 1)
Datum	:	24 juni 2022
Opdrachtgever	:	BRO Bosscheweg 107 5282WV Boxtel
Opgesteld door	:	dhr. M. Vrolix bc.
Paraaf	:	
Gecontroleerd door	:	ing. T.K.P.G. Thijssen
Paraaf	:	

Aeres Milieu B.V.
Noordhoven 4
6042 NW ROERMOND
(t) 0475 – 320 000
e-mail: info@aeres-milieu.nl
www.aeres-milieu.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 4

2. WATERHUISHOUDKUNDIG SYSTEEM 8

2.1 Inleiding 8

2.2 Bestaande watersystemen 8

Grondwater 9

Oppervlaktewater 9

Afvalwater 10

Hemelwater 10

Overige aandachtspunten 11

2.3 Samenvatting 12

3. OVERIGE AANDACHTSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN 13

Bijlage 1: Topografische overzichtskaart 14

Bijlage 2: Concepttekening planvoornemen 16

Bijlage 3: Geraadpleegde literatuur en uitgangsnotitie watertoets 17

1. INLEIDING

In opdracht van BRO heeft Aeres Milieu een waterparagraaf opgesteld voor de bouw van een zonnepark op enkele percelen aan de Eekerweg te Oldambt. Momenteel is het plangebied in gebruik als akkerland. Solarfields Nederland B.V. heeft samen met de Coöperatie Eekerpolder afgelopen jaar ten zuiden van de Eekerweg (gem. Midden-Groningen) 'Zonnepark Eekerweg' vergund gekregen. Zonnepark Eekerweg maakt onderdeel uit van het voornemen om het grondgebied tussen grofweg het Winschoterdiep en de spoorlijn Groningen-Nieuweschans als één geheel te ontwikkelen. Het doel ervan is om de gronden door middel van het opwekken van zonne-energie bedrijfsmatig te exploiteren. Hiermee kan aanzienlijk bijgedragen worden aan de verduurzaming van de regio. De ligging van de onderzoekslocatie is weergegeven op afbeelding 1.

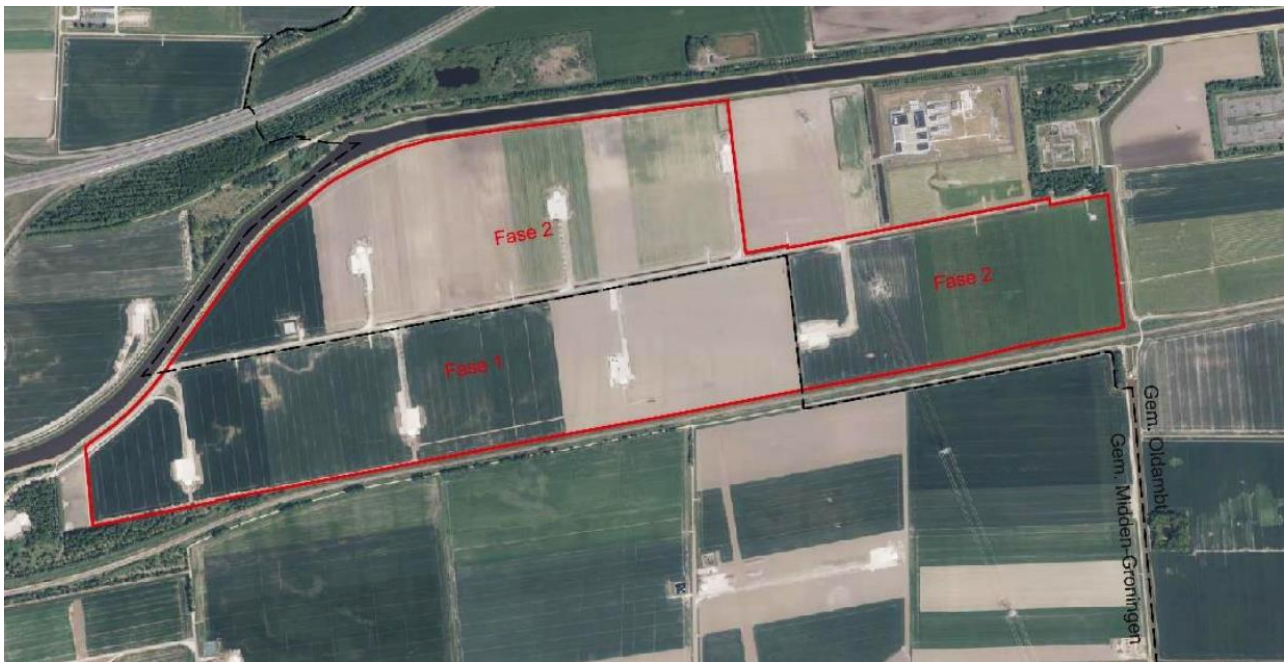

Afbeelding 1.: begrenzing onderzoekslocatie (rood omlijnd) (bron luchtfoto: PDOK-viewer)

Adres onderzoekslocatie	: Eekerweg Scheemda (Oldambt)
Gemeente	: Oldambt
Waterschap	: waterschap Hunze en Aa's
Kadastrale registratie	: Scheemda, sectie I, nrs. 3, 12, 15, 544, 728, 730, 732, 1305, 1307, 1317,1319, 1322 en 1323 en Oldambt, sectie F, nrs. 7, 8, 9, 211, 252, 257, 264
Oppervlakte	: circa 95,9 hectare
Peil maaiveld	: -0,6 tot -1,4 meter NAP
Peil grondwater	: -1 tot -2 m NAP

Aanleiding

Solarfields wil aan de landelijke en gemeentelijke doelstelling een belangrijke bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling voor CO2 reductie door de aanleg van het zonnepark Eekerpolder.

De aanleiding voor deze waterparagraaf is de voorgenomen planontwikkeling op het perceel en de verplichting om aan te geven hoe omgegaan wordt met de toekomstige (afval)waterstromen en toekomstige wateroverlast vermeden wordt.

Ruimtelijk gezien is een grootschalig zonnepark ter plaatse goed voorstelbaar gezien het gerealiseerde Windpark N33 op deze percelen. Voor het zonnepark is een bestemmingsplanwijziging benodigd. De ontwikkeling wordt landschappelijk ingepast rondom de eerder vergunde windmolens aansluitend op het zuidelijk reeds vergunde 'Zonnepark Eekerweg Midden-Groningen'. Hiervoor is een separate procedure doorlopen.

De opzet voor het park is een omheining met grofmazig rastergaas met palen waarin de panelen aangelegd worden. De zonnepanelen (blauw op onderstaande afbeelding) worden op zuidgerichte stellingen geplaatst van maximaal 2,5 meter hoogte en een tussenruimte van 2 meter. Als onderdeel van de landschappelijke inpassing is voorgesteld om langs de zuidelijke grens een informele bomenrij aan te planten. De bomenrij is vooral op de spoorlijn gericht en bedoeld als tegenwicht voor de al aanwezige rij ten zuiden hiervan. Verder worden brede bloem- en kruidenrijke bermen ingezaaid. Ter plaatse van de brede watergangen langs de noordrand van het plangebied en binnenrand van de scheg kan zich een robuuste rietkraag ontwikkelen. De al aanwezige watergangen langs de randen van de locatie worden eveneens ontwikkeld met rietkragen om een eenduidige groene overgangszone te maken. Verder wordt langs de binnenranden van de watergangen een staafmathekwerk geplaatst om het park verzekerd te krijgen. Afbeelding 2 geeft het planvoornemen weer. Een grote tekening is opgenomen in bijlage 2.

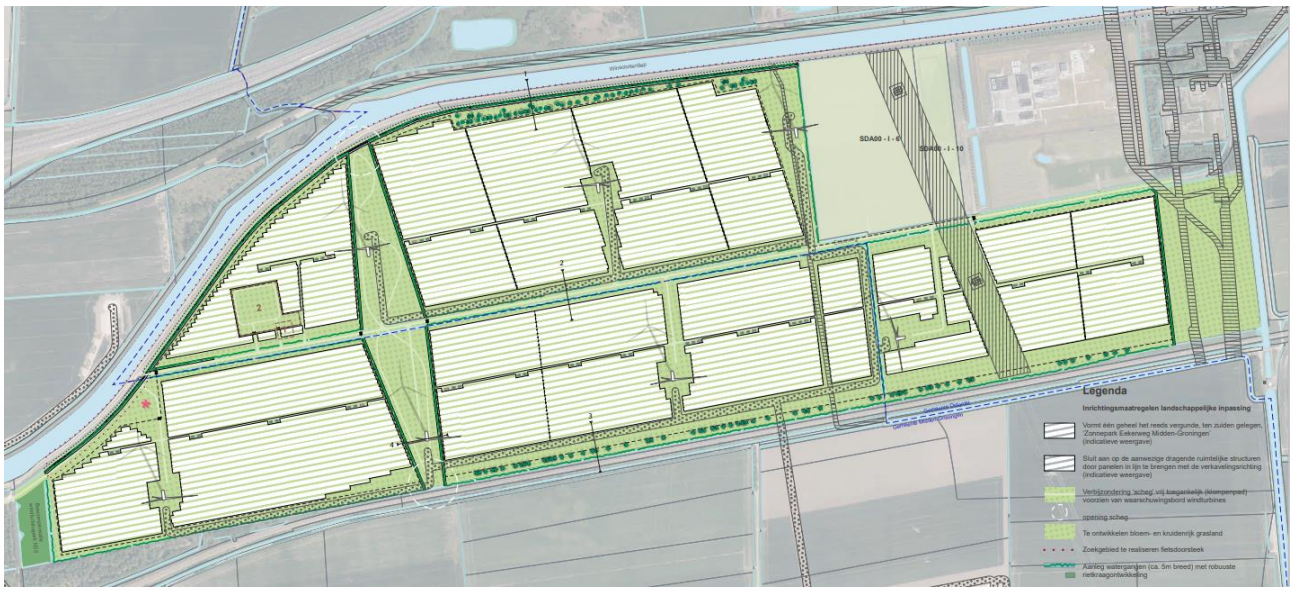

Afbeelding 2: Voorgenomen landschappelijke invulling juni 2022 (bron: opdrachtgever)

Onderzoek

Aeres Milieu B.V. werkt voor de opdrachtgever als onafhankelijk onderzoek- en adviesbureau, en heeft geen binding met de onderzoekslocatie.

Sinds 1 november 2003 is het wettelijk verplicht, in het kader van het Besluit Ruimtelijke Ordening, een watertoets te verrichten. In de toelichting bij ruimtelijke besluiten en plannen, waarop bovengenoemd besluit van toepassing is, is het noodzakelijk een beschrijving te geven van de manier waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding.

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. De adviezen in dit rapport voldoen aan vigerende wet- en regelgeving van lokaal tot en met Europees niveau. Het waterbeleid in Nederland wordt van Europees niveau vertaald via rijks-, provinciaal, waterschaps- naar gemeentelijk beleid om samen de waterproblematiek in Nederland aan te pakken. Dit resulteert in de verplichting een watertoets uit (te) laten voeren.

De voorschriften zijn vastgelegd in onder andere de Europese Kaderrichtlijn Water (22 december 2004) en zijn verder geïmplementeerd in het Rijksbeleid om te komen door samenwerking met de verschillende bevoegdheden te komen tot een duurzaam watersysteem, zie ook bijlage 3.

In de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020 zijn de hoofdlijnen van het Nationale Waterplan vertaald. Het nieuwe provinciale beleid op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving voor 30 jaar moet in 2023 klaar zijn. De Omgevingsvisie bevat de integrale lange termijnvisie van de provincie op de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie zijn zoveel mogelijk de visies op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, landschap en cultureel erfgoed, natuur, verkeer en vervoer, water, milieu en gebruik van natuurlijke hulpbronnen samengevoegd en inhoudelijk met elkaar verbonden. Er zijn ook onderdelen opgenomen van het provinciale beleid voor economie, energie en cultuur en welzijn, voor zover die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving. Doel van de omgevingsvisie is het aantrekkelijke woon- en leefklimaat in de provincie verder verbeteren.

Voor het grotere oppervlaktewater zijn er in Nederland diverse waterschappen actief die zich richten op een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde, duurzame watersystemen. De waterbeheerders werken daarom integraal samen met gemeenten, die het beheer over de ruimtelijke ordening en openbare ruimte hebben, om deze doelstellingen te halen.

Het plangebied valt onder het beheer van waterschap Hunze en Aa's. In het waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn doelstellingen en aandachtspunten geformuleerd Het programma geeft in hoofdlijnen weer met welke ambities wij de ontwikkelingen en opgaven op het gebied van waterveiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water oppakken. Het geeft inzicht in de stand van zaken en verdere aanpak van onze opgaven en maatregelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water en de Deltaplannen Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijke Adaptatie. Meer dan in eerdere beheerprogramma's is er aandacht voor klimaatverandering en maatschappelijke thema's zoals het Klimaatakkoord, duurzaamheid, recreatief medegebruik, energietransitie en biodiversiteit.

In de keur van waterschap Hunze en Aa's is ook opgenomen dat binnen het beheersgebied zonder vergunning van het bestuur geen verhard oppervlak mag worden aangebracht, voor zover dit leidt tot een versnelde afvoer richting oppervlaktewaterlichamen. Hierbij geldt binnen de bebouwde kom een norm van 150 m² en daarbuiten 1500 m². Bij nieuwe verharding met een oppervlak boven deze normen zullen compenserende maatregelen moeten worden genomen.

Daarnaast zijn er in de keur ook regels opgenomen over beschermingszone langs (boezem)kades en beschermings- en obstakelvrije zones langs hoofdwatergangen. De beschermingszones worden aangegeven of omschreven in de legger.

Bij het ontbreken van een legger geldt als beschermingszone een strook van 5 meter, waarbij de 5 meter moet worden gerekend vanaf de insteek of de teen van het waterstaatswerk. Als een onderhoudsstrook aanwezig is, dan hoort die bij het waterstaatswerk en niet bij de beschermingszone.

De gemeente Oldambt heeft een water- en rioleringsplan opgesteld, waarin het beleid ten aanzien van vuil- en regenwater is vastgelegd overeenkomstig met het beleid van het waterschap. Hemelwater dient gescheiden gehouden te worden en op eigen terrein verwerkt te worden.

Inrichtingen van waterhuishoudingen voor nieuw(her/ver)bouwplannen worden door het bevoegd gezag getoetst en gekeurd. De online 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen op een evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. In eerste instantie is reed de online watertoetsprocedure uitgevoerd (zie bijlage 3). Deze waterparagraaf met het planvoornemen wordt vervolgens beoordeeld door het bevoegd gezag.

Doel

Het doel van deze rapportage is een beschrijving te geven van de manier waarop rekening wordt gehouden met de gevolgen van de voorgenomen nieuwbouw op het perceel voor de waterhuishouding. Hiervoor zijn de bestaande waterhuishouding, gehanteerde uitgangspunten en randvoorwaarden tot het bekomen van een duurzame herontwikkeling kort beschreven. Hierna vindt de toetsing door het bevoegd gezag plaats.

2. WATERHUISHOUDKUNDIG SYSTEEM

2.1 Inleiding

Het plangebied ligt in het buitengebied aan de Eekerweg, tussen de spoorlijn Groningen-Scheemda-Bad Nieuweschans (zuid) en het Winschoterdiep (noord). Zie bijlage 1 voor een topografisch overzicht.

Een zonnepark betreft een ruimtelijk samenhangende, grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van energetisch of thermisch vermogen uit zon, groter dan 200 m². Buiten het panelenveld is nog ruimte nodig voor de inrichting van de entree, de transformator-gebouwtjes, afscherming door een hekwerk of sloot en ruimte voor het inpassen in het landschap. Aandachtspunt bij ontwikkelingen is het voorzien van voldoende ontwatering zodat geen grondwateroverlast te verwachten is of er rekening mee te houden dat aanvullende maatregelen benodigd zijn.

Hierbij is o.a. de bestaande hoogteligging van belang. Het plangebied kent een licht hoogteverschil. Globaal ligt het plangebied op ca. -0,7 meter NAP waarvan het centraal deel lager gelegen is op ca. -1,15 / -1,4 meter NAP. De Eekerweg ligt westelijk op ca. 0 meter NAP en centraal tot oostelijk op ca. -0,6 meter NAP. Verder zijn de watergangen, hoger gelegen dijk rond het Winschoterdiep en de spoorlijn duidelijk zichtbaar op afbeelding 3.

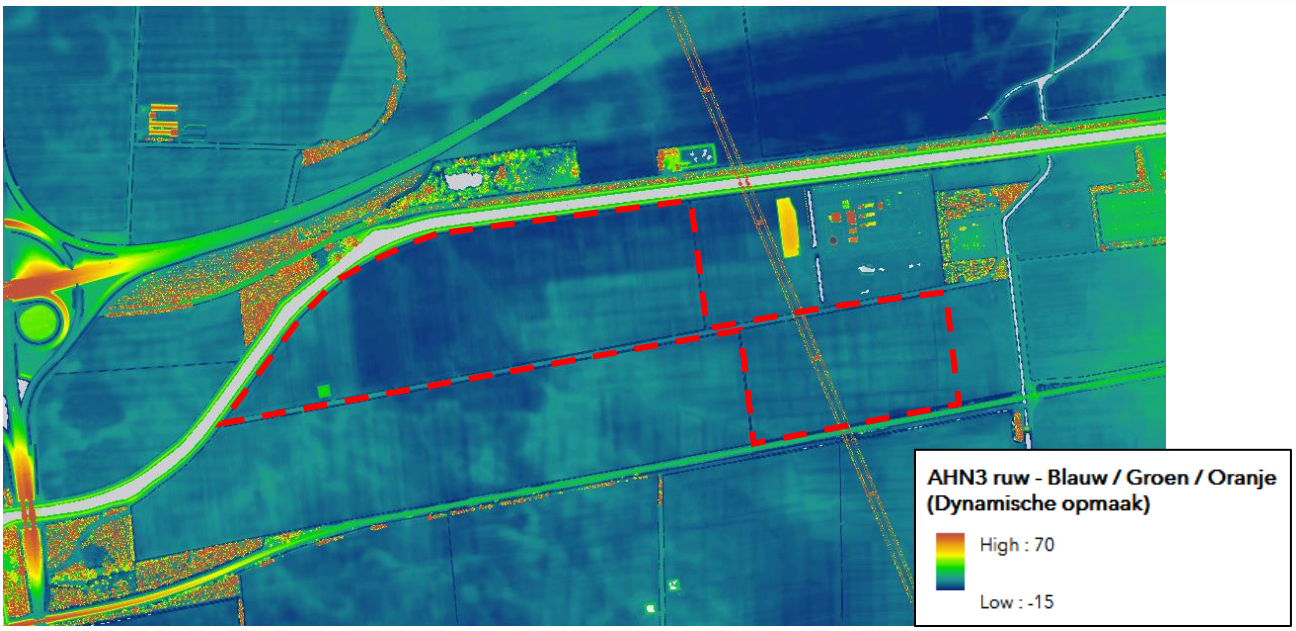

Afbeelding 3: Hoogtekaart plangebied en omgeving met aanduiding ligging (bron: AHN Nederland)

2.2 Bestaande watersystemen

De (water)systemen zoals die in het plangebied en omgeving voorkomen, worden onderverdeeld in grond-, oppervlakte-, afval- en hemelwater. Hieronder zijn deze aspecten kort beschreven.

Grondwater

Waterschappen beheren het ondiepe grondwater. De provincie Groningen beheert het diepe grondwater. Het oosten van de gemeente Midden-Groningen, waartoe het plangebied behoort, heeft lange tijd onder directe invloed gestaan van de zee. De zee kwam tot aan Zuidbroek, Meeden en Westerlee.

In de loop van de 16de eeuw begon men het verdronken land terug te winnen door middel van veenontginningen ten behoeve van de landbouw. Kenmerkend voor de zeekleipolder zijn de vele watergangen rondom de smalle percelen. In de 18de en 19de eeuw breidde het akkerland zicht steeds verder uit. Door de ruilverkavelingen in de tweede helft van de 20e eeuw verdwenen veel oude (smalle) verkavelingspatronen en historische landschapskenmerken voor een verkavelingspatroon met grote blokpercelen. Het plangebied ligt in een grootschalig open polderlandschap met lange zichtlijnen en weinig opgaande elementen op de overgang tussen het veenkoloniaal landschap en het wegdorpenlandschap.

De grondslag voor het plangebied bestaat volgens de Bodemkaart van Nederland veenkoloniaal zanddek op een kalkarme poldervaaggrond westelijk (lichte klei met zware tussenlaag), een drechtvaaggrond centraal (kalkrijkere klei) en oostelijk een kalkarme poldervaaggrond (klei profiel 5 met zuidelijk moerig materiaal vanaf 0,8 m tot dieper dan 1,2 meter). Voor de fundering van het zonnepark en de aanleg van kabels en leidingen is deze grondslag prima geschikt.

Bij de plaatsing van de zonnepanelen blijft de bodem intact en is het uitgangspunt dat de bestaande grondwaterpeilen behouden blijven. Na beëindiging van de activiteit kunnen de palen die de bodem in gaan verwijderd worden zonder onomkeerbare gevolgen. Aantasting van het reliëf is daarmee niet aan de orde.

Het gebied tussen Veendam en het Winschoterdiep is een overstromingsgevoelig gebied vanuit de boezemwateren waarbij middels peilgebieden het grond- en oppervlaktewaterstanden beheerd worden. Ter plaatse wordt gestreefd naar een zomerpeil van -2,35 en winterpeil van -2,7 meter NAP. Het watersysteem is zodanig ingericht dat het bescherming biedt tegen overstromingen. Een 100% garantie tegen overstromingen is echter niet mogelijk, vandaar dat er veiligheidsnormen zijn opgesteld met een gemiddelde overschrijdingsfrequentie. Geadviseerd wordt om de hoofdinfrastructuur zodanig uit te voeren dat ze niet of weinig overstromingsgevoelig zijn.

Voor het grootste gedeelte van het plangebied ligt de GHG op 0,4-1 meter beneden maaiveld. Om de kans op grondwateroverlast te verkleinen, adviseert het waterschap om in ieder geval de hoofdinfrastructuur van het park verhoogd aan te leggen zodat de panelen ook bij hoge grondwaterstanden bereikbaar zijn voor onderhoudswerkzaamheden. Om grondwateroverlast te voorkomen wordt gestreefd naar een minimale ontwateringsdiepte van 0,7 m-mv. voor bebouwing en 0,5 meter ter plaatse van de zonnepanelen. Middels een lokale ophoging ter plaatse van de lagere terreindelen zijn geen grondwaterproblemen te verwachten bij het planvoornemen.

De onderzoekslocatie ligt niet in een (grond)waterbeschermingsgebied. Door het planvoornemen (bouw zonnepark) is geen toekomstige (grond)waterverontreiniging te verwachten.

Oppervlaktewater

Rondom de onderzoekslocatie en nabij de Eekerweg is divers oppervlaktewater aanwezig. Noordelijk van het plangebied is een hoofdwatergang aanwezig. Een hoofdwatergang wordt door het waterschap onderhouden en heeft aan weerszijden een beschermingszone van 5 meter vanaf de insteek.

Centraal en zuidelijk zijn schouwsloten aanwezig welke door de aanliggende eigenaar onderhouden worden, zie afbeelding 4.

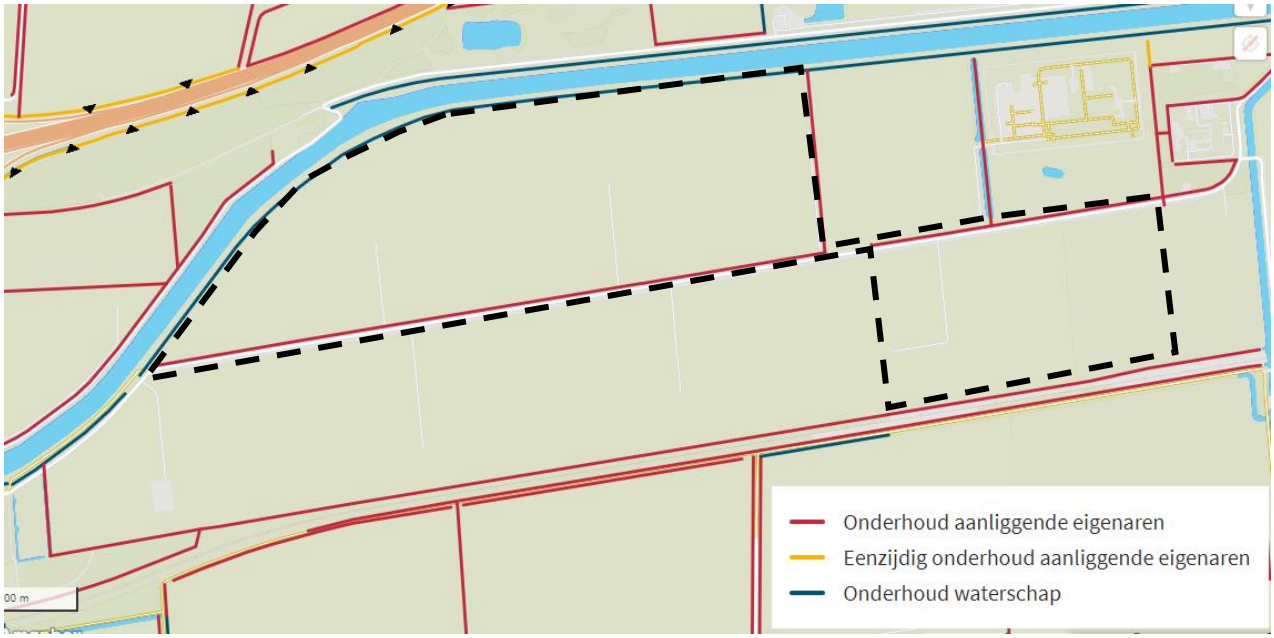

Afbeelding 4: Uitsnede schouwkaart 2021 plangebied en directe omgeving (bron: Waterschap Hunze en Aa's)

Het oppervlaktewater wordt beheerd door waterschap Hunze en Aa's. Het waterschap moet ten allen tijde toegang hebben tot de hoofdwatergang om onderhoudswerkzaamheden aan de watergang en/of het maaipad uit te kunnen voeren.

Bij de planontwikkeling wordt bijkomend oppervlaktewater aangelegd (verbreding en bijkomende watergangen) rondom de diverse velden. Onderhoud van het oppervlaktewater dient mogelijk te blijven. Hiervoor worden groenstroken van 3 of 5 meter voorzien ten behoeve van het noodzakelijke onderhoud. Voor de verbredingen en nieuwe watergangen is voorafgaand een watervergunning met nadere afstemming met het waterschap benodigd. Beplanting of hekwerk nabij een watergang kan als onderhoud eenzijdig zoals bijvoorbeeld nabij de Eekerweg mogelijk is en het waterschap hiermee akkoord is.

Bij de verdere uitwerking van het plan dient er rekening gehouden te worden met deze obstakelvrije zones. Bij werkzaamheden en/of wijzigingen aan het oppervlaktewater zal te zijner tijd een vergunning aangevraagd dienen te worden.

Afvalwater

Er wordt een zonnepark aangelegd waardoor vanuit het plangebied geen afvalwater geproduceerd wordt en derhalve geen aansluiting benodigd is. Ter plaatse van de aanwezige persleiding door het plangebied worden geen panelen geplaatst. Ter plaatse blijft de bestaande dubbelbestemming tevens behouden.

Hemelwater

De voorkeur bij nieuwe ontwikkelingen is om het hemelwater zoveel mogelijk op eigen terrein in de bodem te infiltreren en ervoor de zorgen dat een ontwikkeling hemelwaterneutraal plaatsvindt.

De precieze indeling van het zonnepark is nog niet bekend. Voor het onderhoud aan de panelen zullen onderhoudspaden aangelegd worden. Het is nog niet bekend of dit volledig verharde paden of een halfverharding wordt. Een pad is ook niet voor elke rij noodzakelijk geacht.

Verder worden enkele trafohuisjes gebouwd welke naar verwachting verzameld worden nabij de toegangsweg die ten behoeve van de windmolens aangelegd wordt. De toegangswegen voor de windmolens doorlopen een separaat vergunningstraject waarbij de hiervoor behorende watercompensatie separaat bepaald en ingepast wordt.

Het hemelwater dat op de toekomstige verharde onderhoudspaden valt kan net als het hemelwater dat op de zonnepanelen valt oppervlakkig naar de tussengelegen open ruimtes afstromen en in de bodem infiltreren. Ter compensatie van de bijkomende verharding en voor een groene, landschappelijke inpassing wil men de bestaande watergangen verbreden waardoor meer waterberging ontstaat en er geen wateroverlast te verwachten is door de aanleg van het zonnepark.

Bij de nadere planuitwerking zullen de uiteindelijke verharde oppervlakken en de minimaal hiervoor benodigde waterberging in overleg met het bevoegd gezag (gemeente en waterschap) nader bepaald en ingepast worden. Gezien de grootte van het plangebied en de planopzet zal de benodigde waterberging zonder probleem op eigen perceel gecompenseerd kunnen worden.

Overige aandachtspunten

In een deel van het plangebied is een veenpakket aanwezig dat gedeeltelijk boven de gemiddeld laagste grondwaterstand ligt. Dit houdt in dat het veen kan oxideren zodat lokale bodemdaling optreedt. Het waterschap adviseert om maatregelen te nemen om de gevolgen van de lokale bodemdaling (zoals toenemende grondwateroverlast) te verminderen. Maatregelen die kunnen resulteren in versnelde veenoxidatie, zoals het toepassen van drainage, worden in principe niet toegestaan. Het waterschap hanteert namelijk een stand-still beginsel.

Ter plaatse worden geen ontwaterende maatregelen toegepast. Verder wordt binnen het plangebied aanvullende natuur gerealiseerd met bijkomend oppervlaktewater (natuurvriendelijke oevers). Gezien het gebruik als natuur en zonnepanelen kan in overleg met het waterschap tevens een (tijdelijk) hogere grondwaterstand gerealiseerd worden ter plaatse van het plangebied waardoor versnelde bodemdaling tegengegaan kan worden. Vooralsnog vormt dit aspect bij de realisatie van een zonnepark geen belemmerende factor.

Binnen het plangebied ligt aan de (noord)westzijde de regionale waterkering van het Winschoterdiep. Deze kering is van essentieel belang voor het voorkomen van overstromingen. Voor de kern van de kering en de beschermingszone van 5 meter eromheen geldt dat in principe geen activiteiten mogen worden ondernomen. Door aan deze zijde aan natuurontwikkeling te doen (vochtig productiebos en grasland) is geen nadelige invloed op deze waterkering aanwezig.

Verder worden er met de voorgestelde inrichtingsmaatregelen kansen geboden aan de natuur wat ook ten goede komt aan de oppervlaktewaterkwaliteit:

- Omdat de grond op het zonnepaneelveld niet bemest en bewerkt wordt, ontstaat de mogelijkheid om met de juiste zaadmengsels en plantmateriaal diversiteit te creëren in de vegetatie.
- Buiten de hekwerken voorziet het plan in kruiden- en faunarijke graslanden. Ook wil men struweelhagen, struiken en bomen, bestaande uit bloeiende- en vruchtdragende soorten, planten. Deze vormen een interessant gebied voor insecten (bijen, vlinders), vogels en andere fauna.
- Zonnepanelen kunnen beschutting bieden aan fauna en de draagconstructies voor bijkomende nestgelegenheid.
- De afstand tussen de panelen laat ruimte voor natuur en biodiversiteit.

2.3 Samenvatting

Een indeling van het voorgenomen zonnepark is opgemaakt, zie bijlage 2. De exacte verharding binnen het plangebied is nog niet uitgewerkt. De toekomstige zonnepanelen worden in rijen met een tussenruimte van ca. 2 meter geplaatst. Naast enkele onderhoudspaden, die waar mogelijk gecombineerd worden met de toegangspaden ten behoeve van de te realiseren windmolens, komen er enkele transformatorstations waarop de zonnepanelen worden aangesloten. Het is nog niet bekend hoeveel verhard oppervlak dit concreet betreft. Het afstromende hemelwater kan gewoon naar de tussengelegen open ruimtes afstromen en lokaal in de bodem infiltreren. In het planvoornemen is reeds rekening gehouden met een verbreding van de bestaande watergangen en enkele nieuwe watergangen ter compensatie van deze verharding en een landschappelijke inpassing. De nadere onderbouwing wordt bij de nadere uitwerking (voorafgaand aan de omgevingsvergunning) opgemaakt en verder worden overlegd met het bevoegd gezag.

Binnen het plangebied zijn reeds enkele windmolens gerealiseerd. Deze toegangswegen hiervoor en de windmolens hebben een separaat vergunningstraject doorlopen waarbij de hiervoor benodigde watercompensatie bepaald en ingepast is. Hieraan vinden geen wijzigingen plaats.

Onderhoud van het oppervlaktewater dient mogelijk te blijven. Uitgangspunt is dat rondom de (nieuwe) sloten een strook vrijgehouden wordt ten behoeve van het noodzakelijke onderhoud. Voor de nieuwe of verbreding van de watergangen met een toekomstig omliggend groen is naar verwachting een watervergunning met nadere afstemming met het waterschap noodzakelijk geacht. Beplanting of hekwerk kan als onderhoud eenzijdig mogelijk is en het waterschap hiermee akkoord gaat. Bij de verdere uitwerking van het plan dient er rekening gehouden te worden met deze obstakelvrije zones. Bij werkzaamheden en/of wijzigingen aan het oppervlaktewater dient ten tijde een vergunning aangevraagd te worden.

Bij de aanleg dient rekening gehouden te worden met de plaatselijk hogere grondwaterstanden en de ligging in een overstromingsgevoelig gebied. Nieuwe woningen, bedrijven en andere infrastructuur worden bij voorkeur op de hogere locaties gebouwd. Ter plaatse is geen verblijfslocatie gepland waardoor een beperkt risico aanwezig is. Wel wordt geadviseerd om overstromingsbestendig te bouwen. Door de toegangswegen en transformatorhuisjes verhoogd aan te leggen, is bij de planontwikkeling geen (grond)wateroverlast te verwachten. Voor de zonnepanelen op palen vormt een tijdelijke hoge grondwaterstand ook geen concrete belemmering. Elders in het plangebied wordt voldaan aan de benodigde ontwateringsdiepte zodat er hier geen problemen te verwachten zijn.

Voor alle voor dit plan relevante watergerelateerde onderwerpen zijn in dit document uitgangspunten opgenomen. Bij de huidige planopzet wordt hydrologisch gezien minimaal neutraal ontwikkeld en is geen toekomstige wateroverlast te verwachten. Bij de nadere planuitwerking dienen en zullen de uiteindelijke verharde oppervlakken en de hiervoor benodigde waterberging in overleg met het bevoegd gezag (gemeente en waterschap) nader vastgesteld en ingepast worden. Gezien de grootte van het plangebied en de voorgenomen planopzet zal de bijkomende verharding zonder probleem op eigen perceel gecompenseerd kunnen worden. Voor de verdere procedurele afhandeling van het ruimtelijk plan (voorontwerp en ontwerp), is het van belang om het waterschap te blijven informeren, te betrekken en rekening te houden met deze uitgangspunten.

Eventueel benodigde vergunningen worden niet middels deze waterparagraaf geregeld en zullen via daarvoor bedoelde procedures verkregen moeten worden zoals o.a. het omgevingsloket.

3. OVERIGE AANDACHTSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

Afkoppelen/niet aankoppelen staat voor het scheiden van hemelwater- en afvalwaterafvoer, op een afgewogen manier zodat een duurzaam watersysteem ontstaat. Daarbij moet men rekening houden met de waterhuishouding, de inrichting van de openbare ruimte, de milieuhygiënische gevolgen en de zorg voor de volksgezondheid en welzijn.

Bij het voldoen aan de milieuhygiënische randvoorwaarden (dubo-materialen etc.) kan de afgekoppelde afstromende neerslag rechtstreeks via (mol)goten, lijnafwatering of ander traditioneel afvoermateriaal naar een aan te leggen voorziening stromen om in de bodem te infiltreren. Wel moeten in de afvoersystemen voorzieningen worden gerealiseerd die blad, zand e.d., die verstoppingen kunnen veroorzaken, achterhouden. Deze voorzieningen moeten goed bereikbaar blijven ten behoeve van het reinigen en het onderhoud. Regelmatig onderhoud van de aanvoerzijde van de voorzieningen zal noodzakelijk zijn om te garanderen dat de systemen blijven functioneren. Ook moet de (nood)overloop regelmatig worden onderhouden. Ondergrondse voorzieningen dienen altijd voorzien te zijn van een goed bereikbare blad- en zandvanger en/of ontluchtingspunt/overloop. Toe te passen duurzame materialen:

- Hellende daken: dakpannen van natuurlijk, beton of keramisch materiaal of bekleed met EPDM rubber.
- Dakgoten en afvoerpijpen; PVC/PP/PE/ staal, aluminium, bij voorkeur tevens geen gecoate materialen i.v.m. verwering.
- Ontsluitingspaden / wegen / terrassen; voorzien van natuurlijk of niet-uitloogbare materialen zoals keramische of betonproducten.

Indien onvoldoende aandacht wordt gegeven aan het ontwerp en dimensionering, kan wateroverlast ontstaan. Het moet ten alle tijden worden voorkomen dat wateroverlast bij bebouwing en bij derden ontstaat. Het gebruik en het overlopen van de hemelwatervoorziening mag niet leiden tot schade aan in de nabijheid liggende percelen, gewassen en opstallen. Schade, direct en/ of indirect, die eventueel ontstaat is en blijft voor rekening van de ontwikkelaar/eigenaar van het plangebied. In geen geval mag de afvalwaterriolering op een hemelwatervoorziening worden aangesloten.

Op de afgekoppelde “buitenverhardingen” mogen geen handelingen worden uitgevoerd die vervuiling van het oppervlak veroorzaken. Wil men toch buitenactiviteiten verrichten waarbij vervuiling van verhard oppervlak ontstaat b.v. het reinigen van voertuigen of het schoonmaken van onderdelen, dan moet het gedeelte waar deze activiteit(en) plaatsvindt voorzien worden van de juiste bodembeschermende maatregelen (Nederlandse Richtlijn voor Bodembescherming). Dit betekent dat het vrijkomende afvalwater al dan niet via een olie/benzine-afscheider of andere noodzakelijke (reiniging)voorziening naar het afvalwaterriool moet worden getransporteerd of geloosd, en niet in de bodem mag worden geïnfiltreerd of op oppervlaktewater worden geloosd.

Het is onwenselijk chemische bestrijdingsmiddelen toe te passen of agressieve reinigingsmiddelen te gebruiken op de verharde oppervlakken. Daarnaast is toepassing van gladheidsbestrijding middels zout minder wenselijk geacht. Bij toepassing kunnen deze stoffen met het hemelwater afstromen naar de bodem of het oppervlaktewater en deze nadelig beïnvloeden. Indien toepassing noodzakelijk blijkt, wordt geadviseerd dit zo effectief mogelijk te doen.

Bijlage 1: Topografische overzichtskaart

BEBOUWING
a bebouwd gebied
b gebouwen
c hoogbouw
d kas

WEGEN
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
voetgangersgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
viaduct
aquaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

SPOORWEGEN
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: meersporig
a station b spoorweg in tunnel
tramweg
a sneltram b sneltramhalte
a metro bovengronds
b metrostation

HYDROGRAFIE
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b stuwen
c koedam
a duiker b grondduiker
c afsluitbare duiker

BODEMGEBRUIK
a grasland met sloten
b akkerland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f grasland met populierenopstand
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m drasland, moeras
n rietland
o dodenakker, begraafplaats
p overig bodemgebruik

OVERIGE SYMBOLEN
a religieus gebouw
b toren, hoge koepel
c religieus gebouw met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis
b postkantoor
c politiebureau
d wegwijzer
a kapel
b kruis
c vlampijp
d telescoop
a windmolen
b waterradmolen
c windmotor
d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed
b monument
c gemaal
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
a paal b grenspunt c boom
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Bijlage 2: Concepttekening planvoornemen

Winschoterdiep

SDA00 - I - 6

SDA00 - I - 10

Eekerweg

Gemeente Oldambt

Gemeente Midden-Groningen

Boscompensatie windturbinepark N33

1

2

3

4

2

1

Legenda

Inrichtingsmaatregelen landschappelijke inpassing

- Vormt één geheel het reeds vergunde, ten zuiden gelegen, 'Zonnepark Eekerweg Midden-Groningen' (indicatieve weergave)
- Sluit aan op de aanwezige dragende ruimtelijke structuren door panelen in lijn te brengen met de verkavelingsrichting (indicatieve weergave)
- Verbijzondering 'scheg' vrij toegankelijk (klompenpad) voorzien van waarschuwingsbord windturbines
- opening scheg
- Te ontwikkelen bloem- en kruidenrijk grasland
- Zoekgebied te realiseren fietsdoorsteek
- Aanleg watergangen (ca. 5m breed) met robuuste rietkraagontwikkeling
- Trafo's langs één centrale as op onderling gelijke afstand
- Opstelplaats containers reserve onderdelen langs één centrale as, geordend gepositioneerd
- Verzamelstations langs één centrale as, geordend gepositioneerd
- Te plaatsen hekwerken
- 1 Te verwijderen mest bassin
- 2 Nog te verplaatsen schakelstation 'Avermieden'
- Aan te leggen pleisterplaats, voorzien van informatiepaneel met uitleg over landschap, cultuurhistorie en het zonnepark
- Nieuw aan te planten bomen/ bosje

Vigerend bestemmingsplan

- Leiding hoogspanningsverbinding
- Leiding leidingstrook
- Leiding kabeltrace
- Gemeentegrens

SOLARFIELDS

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder Gemeente Midden-Groningen / Oldambt

Status: def.

Voorbehoud: Alle maten zijn circa-maten. Aan de vermelde maatgeving en bijhorende context kunnen geen rechten worden ontleend.

Datum: juni 2022

Getekend: BRO

Tekeningnr. 01

Schaal: 1 : 5.000

Papierformaat: A2 L

Projectnr.: 03913

N

Huidig profiel

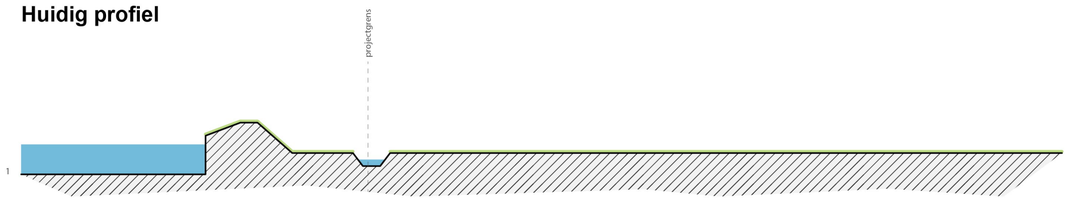

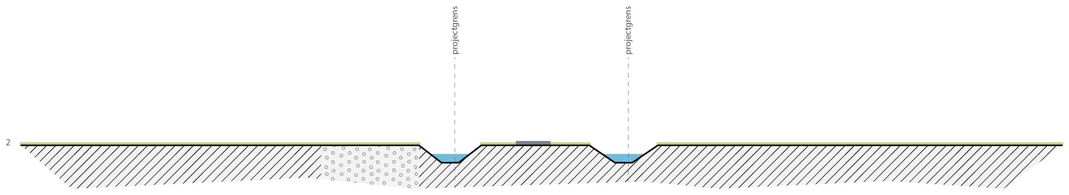

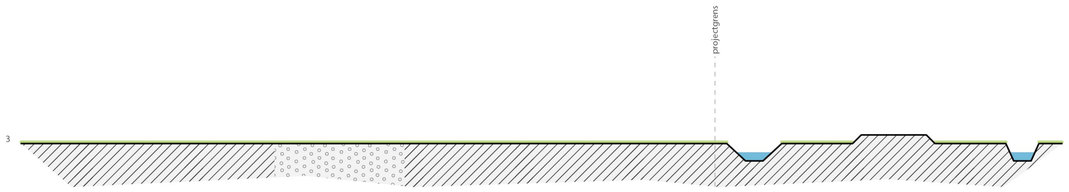

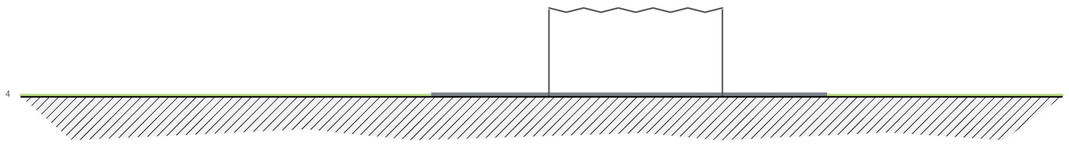

Toekomstig profiel

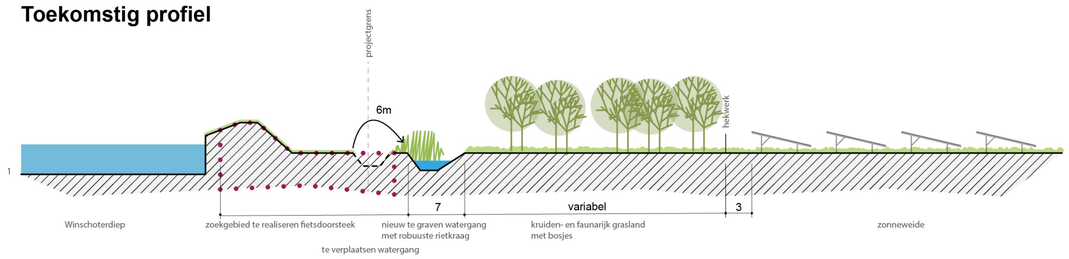

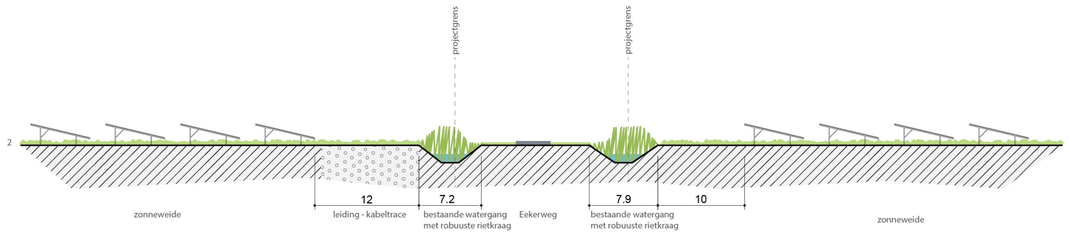

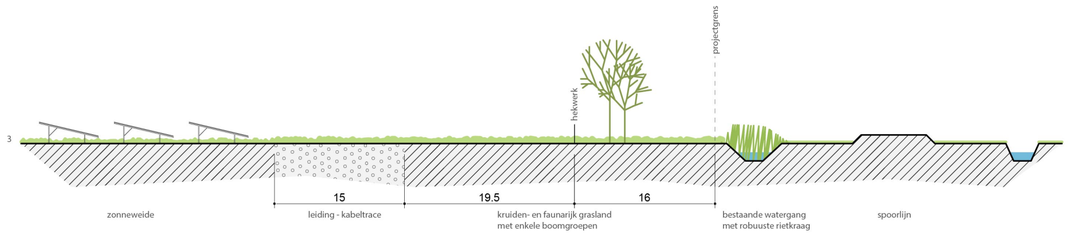

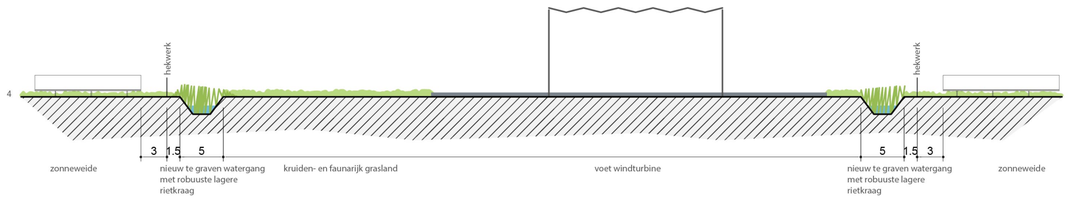

SOLARFIELDS

Landschappelijke inpassing Zonnepark Eekerpolder
Gemeente Midden-Groningen / Oldambt

Status: def.
Voorbehoud: Alle maten zijn circa-maten. Aan de vermelde maatgeving en bijhorende context kunnen geen rechten worden ontleend.

Datum: maart 2022
Getekend: BRO
Tekeningnr. 02

Schaal: 1 : 500
Papierformaat: A2 L
Projectnr.: 03913

N

Bijlage 3: Geraadpleegde literatuur en uitgangsnotitie watertoets

Wet- en regelgeving

- Water- rioleringsplan gemeente Oldambt;
- Keur, Waterschap Hunze en Aa's;
- Watervisie, provincie Groningen, 2022-2027;
- Provinciale Milieuverordening, Groningen (PMV) en omgevingsvisie in afwachting van de omgevingsverordening;
- Landelijke Handreiking Watertoets;
- Waterbeleid voor de 21e eeuw, Commissie Waterbeheer 21e eeuw;
- Nationaal Bestuurakkoord Water, 2003 en actueel 2008;
- Waterwet;
- Het Nationaal Waterplan, 2016-2021;
- Kader Richtlijn Water;
- Wet en Besluit op de ruimtelijke ordening.

Overige literatuur

- Handleiding alternatieve materialen voor bouwmetalen, DuBo Consulenten, 2006;
- ruimtelijke plannen Nederland;
- Kaarten Hunze en Aa's en provincie Groningen.

Internet

- www.dewatertoets.nl
- www.gemeente-oldambt.nl
- www.hunzeenaas.nl
- www.dinoloket.nl

Resultaat van de check gedaan op 28-02-2022

Digitale watertoets

De watertoets helpt u om aan de hand van de locatie van uw ruimtelijke plan en een aantal vragen te toetsen of u de belangen van het Waterschap raakt. Indien dit het geval is krijgt u tekst en uitleg over het vervolg proces.

VOOR DE ACTIVITEIT DIGITALE WATERTOETS IS OP BASIS VAN DE GEGEVEN ANTWOORDEN NODIG:

1. normale procedure
2. Advies bij toename verhard oppervlak
3. Advies hoofdwatergang
4. Advies bij fysieke veranderingen aan het oppervlaktewatersysteem
5. Advies persleiding
6. advies schouwsloten

OP BASIS VAN ONDERSTAANDE LOCATIE

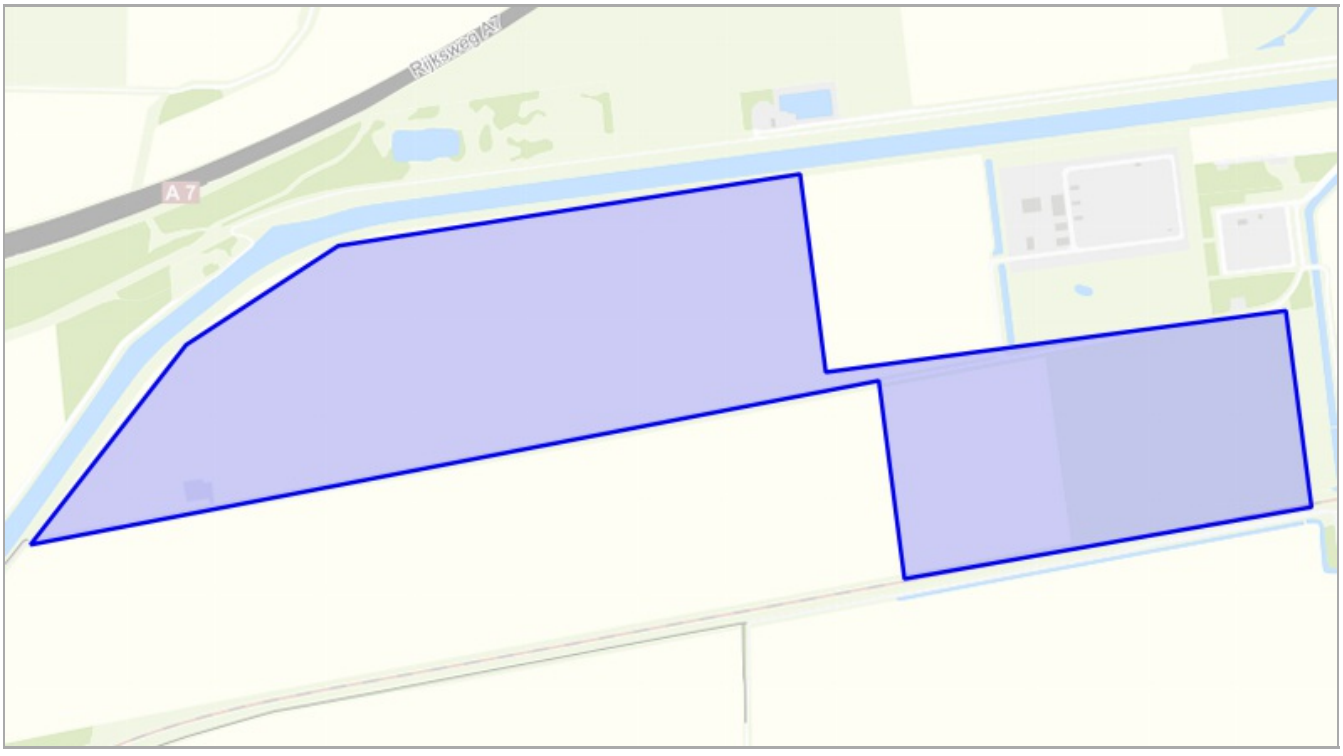

VRAGEN EN ANTWOORDEN UIT DE CHECK

1. Betreft uw plan één van de volgende planvormen: uitsluitend een wijziging van de bestemmingsfunctie zonder fysieke aanpassingen OF een M.E.R. procedure OF een bestemmingsplan Buitengebied OF een Structuurvisie?
   - nee

2. Neemt in het plan het totale verharde oppervlak van bebouwing en bestrating toe met meer dan 150 m2 binnen de bebouwde kom, een uitbreidingsplan of in een glastuinbouwgebied, of met meer dan 1500 m2 in het buitengebied?
   - ja

3. Worden in het plan fysieke veranderingen aan het oppervlaktewatersysteem uitgevoerd, zoals het dempen of verleggen van watergangen of het verwijderen of verplaatsen van kunstwerken (zoals duikers)?
   - ja

4. Verandert de afvoer van hemelwater binnen het plan ten opzichte van de huidige situatie (bijvoorbeeld door afkoppeling van het gemengde rioolstelsel naar een gescheiden stelsel of door afvoer op een andere watergang)?
   - nee

5. Is het blijvend aanpassen van waterpeilen voor het plan gewenst?
   - nee

6. hoofdwatergang
   - ja

7. bergingsgebied
   - nee

8. zeekering
   - nee

9. rioolgemaal
   - nee

10. persleiding

- ja

11. sifons/zinkers
    - nee
12. schouwsloten
    - ja

DETAILS

1. normale procedure

Voor uw plan wordt de normale procedure doorlopen.

Wat moet ik doen?

Via de digitale watertoets is het Waterschap op de hoogte gesteld van dit plan. De aanmelding heeft ertoe geleid dat er eigendommen van het waterschap en/of belangen in het watersysteem zijn geraakt. De normale procedure wordt doorlopen. Dit houdt in dat het waterschap een maatwerk wateradvies levert, in de vorm van de uitgangspuntennotitie.

Waar moet ik op letten?

De definitieve Uitgangspuntennotitie zal een maatwerk wateradvies zijn dat specifiek voor uw ruimtelijke plan van toepassing zal zijn. Dit kunnen aanvullende kaarten zijn met aanvullende maatwerk teksten voor uw specifieke plan en directe omgeving.

Achtergrondinformatie

DETAILS

2. Advies bij toename verhard oppervlak

Het totale verharde oppervlak van bebouwing en bestrating neemt toe binnen het plangebied.

Wat moet ik doen?

Verhardingstoename door uitbreiding van een bebouwing en/of bestrating zorgt ervoor dat hemelwater versneld afvoert. Dit kan ervoor zorgen dat het oppervlaktewatersysteem zwaarder belast wordt, waardoor overlast kan ontstaan. Om dit te voorkomen zal het nodig zijn om compenserende waterberging en/of vertraagde afvoer van hemelwater te realiseren. Het stedelijke gebied (de bebouwde kom) is meer verhard dan het landelijke gebied. Om deze reden is er een verschil in de compensatiedrempel (150 m2 toename in het stedelijke gebied, 1500 m2 toename in het landelijke gebied). Bij het indienen van dit plan wordt u gevraagd naar de toename aan verhard oppervlak aan m2.

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

DETAILS

3. Advies hoofdwatergang

In het plangebied liggen hoofdwatergangen van het waterschap.

Wat moet ik doen?

Binnen het plangebied zijn hoofdwatergangen van het waterschap gelegen. Aan weerszijden van alle hoofdwatergangen ligt een beschermingszone van 5 m breed. Deze beschermingszone moet worden gerekend vanaf de insteek. De beschermingszone langs hoofdwatergangen moet vrij blijven van obstakels, zoals: heggen, afrastering, bomen, schuttingen, schuurtjes, of verharde paden. Zoals is vastgesteld in de Keur van het waterschap, is binnen deze beschermingszone en binnen het profiel van de watergang zelf voor de meeste werkzaamheden een watervergunning nodig.

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

DETAILS

4. Advies bij fysieke veranderingen aan het oppervlaktewatersysteem

Worden in het plan fysieke veranderingen aan het oppervlaktewatersysteem uitgevoerd, zoals het dempen of verleggen van watergangen of het verwijderen of verplaatsen van kunstwerken (zoals duikers)?

Wat moet ik doen?

Fysieke wijzigingen aan het watersysteem zijn gewenst of worden verwacht. Hierbij valt te denken aan het aanleggen van nieuw oppervlaktewater, het dempen van oppervlaktewater, aanleggen natuurvriendelijke oevers, het leggen van dammen, duikers, stuwen of andere waterhuishoudkundige werken. Om het watersysteem blijvend goed te laten functioneren, moeten aanpassingen voldoen aan bepaalde eisen en randvoorwaarden. Wijzigen aan het watersysteem moeten dan ook altijd gemeld worden aan het waterschap conform de Keur.

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

DETAILS

5. Advies persleiding

Binnen uw plangebied liggen rioolpersleidingen van het waterschap.

Wat moet ik doen?

Rioolpersleidingen verzorgen het transport van vuilwater naar RWZI's. Het eigendom, beheer en onderhoud ligt bij het waterschap en kent een keurzonering boven de persleiding van 5 meter aan beide zijden.

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

DETAILS

6. advies schouwsloten

Binnen uw plangebied liggen schouwsloten.

Wat moet ik doen?

Binnen het plangebied zijn schouwsloten gelegen. Schouwsloten zijn sloten die niet in eigendom zijn van het waterschap maar wel een belangrijke functie vervullen voor de ontwatering. Vanwege deze ontwateringsfunctie is het van belang dat een schouwsloot schoon is; De eigenaren van de schouwsloot zijn verplicht de schouwsloot jaarlijks schoon te maken en het waterschap ziet hierop toe. Het profiel van een schouwsloot mag niet zonder toestemming van het waterschap gewijzigd worden (Keur Waterschap Hunze en Aa’s).

Waar moet ik op letten?

Achtergrondinformatie

Bijlage 5

Reflectierapport

Reflectie onderzoek Zonnepark Eekerpolder

Onderzoek naar reflectiehinder op machinisten, afkomstig van het beoogde zonnepark Eekerpolder, nabij Meeden

16 februari 2022

ROM 3D
verhelderen · wegwijzen · vormgeven

Reflectie onderzoek Zonnepark Eekerpolder

Onderzoek naar reflectiehinder op machinisten, afkomstig van het beoogde zonnepark Eekerpolder, nabij Meeden

Opdrachtgever:

Solarfields

Gerke Schaap

Uitgevoerd door:

ROM3D

Dillen Bruil, MSc

16 februari 2022

Inhoud

1 Introductie 4

2 Beleid, regelgeving en kaders inzake reflectie 5

2.1 Lichtreflectie 5

2.2 Verblinding 5

2.3 Perspectief 6

3 Methode van onderzoek 7

3.1 ForgeSolar Tool 7

Werking van de ForgeSolar tool 7

Reflectieprofielen 8

Wat betekenen de resultaten van de tool 9

4 Resultaten 11

4.1 Uitgangspunten 11

4.2 Uitkomst reflectieonderzoek 12

Huidige inpassingsplan 14

4.3 Mitigerende maatregelen 14

5 Conclusie 18

6 Referenties 19

7 Bijlagen 20

Bijlage 1 – modelresultaten reflectieonderzoek: 20

1 Introductie

Solarfields heeft plannen voor een zonnepark langs een spoorlijn ten noorden van Meeden, aangeleverd aan ROM3D. Eventuele reflectiehinder veroorzaakt door dit park kan inzichtelijk worden gemaakt met een reflectiestudie. Er is gevraagd om een dergelijke studie uit te voeren om de schittering te bepalen voor machinisten op de spoorlijn Groningen - Winschoten. In de voorliggende rapportage wordt hierop ingegaan. Het te realiseren zonnepark is omsloten door de spoorlijn in het zuiden en het Winschoterdiep in het noorden, zie ook Figuur 1.1. Voor het reflectieonderzoek zal ROM3D uitgaan van eigenschappen zoals aangeleverd door de opdrachtgever.

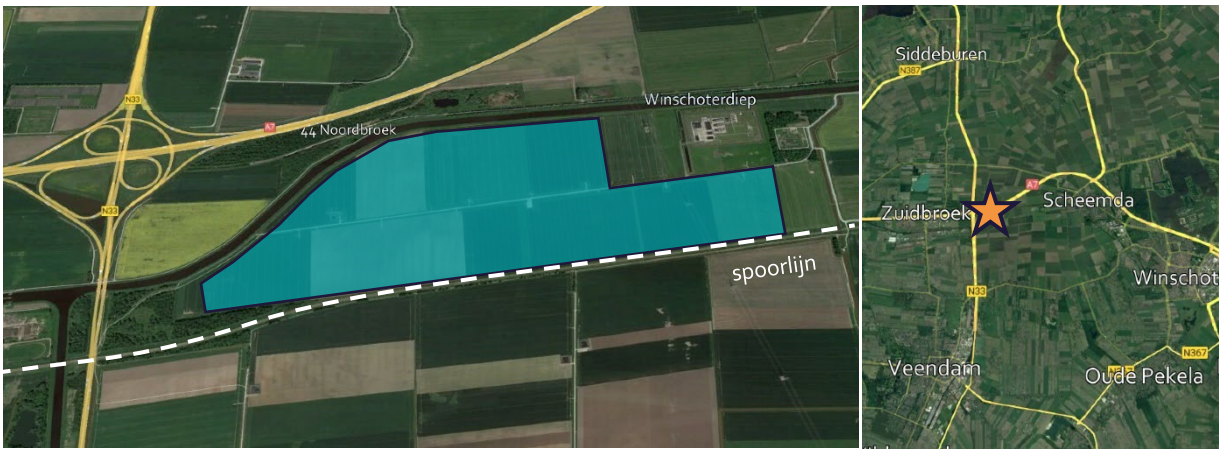

Figuur 1.1: Links: plangebied Zonnepark Eekerpolder, rechts: de locatie van het zonnepark aangeduid met de ster. Bron: Google Earth / Solarfields

2 Beleid, regelgeving en kaders inzake reflectie

Voor hinder ten gevolge van reflectie bestaat géén specifiek beleid of regelgeving. Wel heeft ProRail verwachtingen opgesteld ten aanzien van eventuele reflectie. Het risico op overschijning van de seinen en verblinding van machinisten met mogelijk als gevolg het missen van een seinbeeld moet te verwaarlozen zijn.

Randvoorwaarde hierbij is dat een sein een waarneembaarheid (zichtlengte) heeft van 425m. Dus vanaf 425 voor het sein tot het sein zelf dient het sein waargenomen te moeten kunnen worden. Eventuele overschijning of verblinding mag in deze 425m slechts zeer kort bestaan (max 15% van de zichtlengte).

2.1 LICHTREFLECTIE

Reflectie kan in bepaalde gevallen leiden tot – tijdelijke - verblinding. Bij TNO Defensie en Veiligheid is een rekenmodel ontwikkeld dat de verblinding kwantificeert aan de hand van de parameters:

- Verblindings-/verlichtingssterkte,
- Verblindingshoek,
- Achtergrondluminantie en
- Dynamische eigenschappen, zoals duur en knipperfrequentie.

Verblinding wordt omschreven als een witte waas in de ogen waardoor de omgeving niet meer kan worden waargenomen.

2.2 VERBLINDING

Verblinding treedt op als er zich in het gezichtsveld van de waarnemer een felle lichtbron bevindt die een veel hogere luminantie heeft dan de omgeving. De relatie met afleiding van personen is dat een felle lichtbron afhankelijk van de context (met name of het licht of donker is) meestal erg opvallend is en de aandacht kan trekken (los van het feit dat verblinding op zichzelf al onveiligheidsverhogend is).

Er zijn twee soorten verblinding: maskerende verblinding (disability glare) en oncomfortabele verblinding (discomfort glare). Maskerende verblinding werpt een sluier (sluierluminantie) over het beeld waardoor het waarneembare contrast en daarmee de zichtbaarheid van objecten vermindert. Oncomfortabele verblinding veroorzaakt ongemak zonder daadwerkelijk het zicht te belemmeren. In dit reflectieonderzoek wordt oncomfortabele verblinding daarom niet verder behandeld.

2.3 PERSPECTIEF

Zonnepanelen zijn niet de enige objecten waar reflectie kan optreden. Overal waar zonlicht op valt kan het zonlicht reflecteren. In Figuur **2.2** zijn resultaten van een reflectieanalyse weergegeven. Hieruit is op te maken dat voor onder andere vegetatie zoals gras en bos een groter percentage van het licht wordt gereflecteerd dan voor zonnepanelen. In de praktijk leidt dit niet vaak tot hinder. Of de reflectie hinderlijk is, is onder andere afhankelijk van de intensiteit van het gereflecteerde zonlicht. Bij een ruwere textuur, zoals bijvoorbeeld een grasland, is de intensiteit van het gereflecteerde licht veel lager (zie Figuur **2.1**). Dit komt omdat alle grassprietjes het licht in verschillende richtingen reflecteren (diffuse straling). Bij een glad, spiegelend, oppervlakte wordt het gereflecteerde licht één richting op weerkaatst (directe straling). Dit leidt tot een hogere intensiteit en dus minder felle reflectie van licht (FAA, 2018).

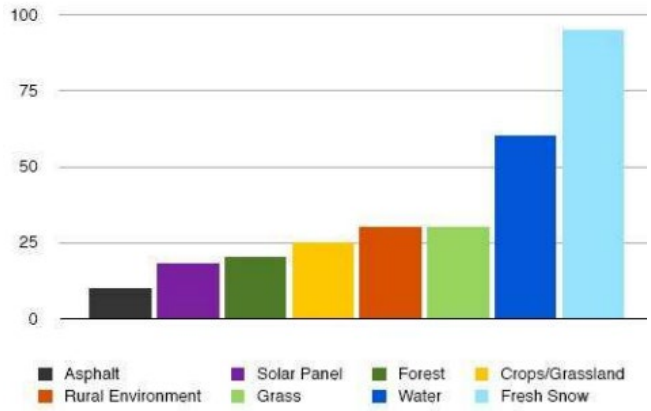

Figuur 2.2: Vergelijkende reflectie analyse (Spaven Consulting, 2011).

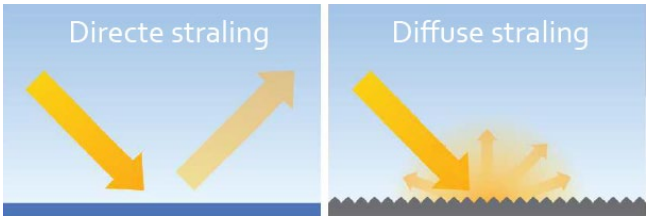

Figuur 2.1: Directe en diffuse straling (FAA, 2018)

De hoeveelheid licht dat van een zonnepaneel af komt is ook afhankelijk van de oppervlakte reflectiviteit, bewolkingsgraad, geografische locatie, opstellingsvariant (grootte, hellingshoek, hoogte en oriëntatie) en tijd (jaar en dag). Met de tijd veranderd de invalshoek van het zonlicht. In Figuur **2.3** is de reflectiviteit van diverse materialen uitgezet tegen de invalshoek van het zonlicht. Onderzoek heeft aangetoond dat zonnepanelen minder reflectief zijn dan stilstaand water, houten dakspanen, gras, wegen, sneeuw, staal en glas (Slana, 2018). De paarse lijn in Figuur **2.3** geeft de reflectiviteit van zonnepanelen met antireflectiecoating weer, het is daarmee minder reflectief dan bijvoorbeeld stilstaand water. Open, stilstaand water is grofweg equivalent aan zonnepanelen zonder anti-reflectiecoating (Slana, 2018).

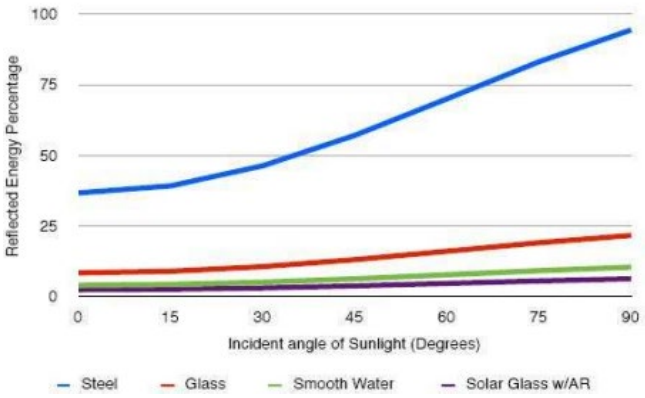

Figuur 2.3: Analyse van reflectiviteit van typische materialen versus de invalshoek van het zonlicht (Spaven Consulting, 2011).

3 Methode van onderzoek

De methode bestaat uit twee stappen:

1. Vaststellen van de variabelen voor de reflectiestudie:
   - Definiëren van observatiepunten langs de opstellingen van zonnepanelen,
   - Vaststellen van de specificaties van het zonnepark:
     - het type materiaal van de panelen,
     - wel of geen anti-reflectiecoating,
     - de hellingshoek,
     - de ligging,
     - de hoogte van de opstellingen,
     - de oriëntatie van de opstellingen.
2. Analyse op reflectie en verblinding met ForgeSolar model met de kans op voorkomen (op basis van berekende grafieken van dag en seizoen) van reflectie en kans op verblinding.

3.1 FORGESOLAR TOOL

Voor reflectiestudies maakt ROM3D gebruik van een speciaal hiervoor ontwikkelde tool: ForgeSolar. Deze tool maakt gebruik van de Solar Glare Hazard Analysis Tool (SGHAT) van Sandia National Laboratories uit de VS. Over de achtergrondinformatie en opbouw van het model met aannames en berekeningswijze verwijzen wij naar de achtergronddocumentatie die op de website kan worden gevonden (www.forgesolar.com). Het model wordt in de VS standaard en met een verplicht karakter ingezet voor de ontwikkeling van zonneparken of andere reflecterende elementen dichtbij vliegvelden. Rijkswaterstaat heeft het gebruik van de SGHAT geaccepteerd als methode om de mogelijkheid van reflectie op weggebruikers te onderzoeken. Ook TNO ziet de SGHAT als een valide methode om reflectiehinder te onderzoeken (TNO, 2016).

Werking van de ForgeSolar tool

Over de opbouw van het model met aannames en berekeningswijze verwijzen wij naar de achtergronddocumentatie die op de website kan worden gevonden (https://www.forgesolar.com/).

De tool werkt samengevat met de volgende stappen:

1. Invoeren van de geografische afbakening van de opstellingen door polygonen te tekenen ter grootte van het oppervlak van de panelen in de ForgeSolar editor. In deze referentie zitten direct vele data gekoppeld zoals de opkomst, ondergang en loopbaan van de zon en zonnesterkte in de seizoenen, en ook topografische hoogte in het landschap. Begroeiing, bebouwing en landschapselementen worden niet meegenomen.

2. Keuze van specifieke karakteristieken van het zonneveld: oriëntatie van de panelen (in graden), vaste opstelling of meedraaiend met de zon, hoogte en hellingshoek van de panelen, helling in het landschap, ruwheid van het zon-PV glas met of zonder anti-reflectiecoatings.
3. Markeren van posities (observatie punten) rond de panelen waarvoor de potentiële reflectie per zonnepanelen opstelling, in perfecte condities[1], wordt berekend.
4. Instellen van kijkhoogte van de observeerder.
5. Daarna wordt het model doorgerekend met als uitkomst een gevaar/risicofiguur waarin verwachte reflectie wordt geplot gedurende het jaar in drie kleuren:
   - Groen: Kleine kans op reflectie met nabeelden op het netvlies (niet hinderlijk), vergelijkbaar met oncomfortabele verblinding,
   - Geel: Reële kans op nabeelden zonder oogschade (hinderlijk), vergelijkbaar met maskerende verblinding,
   - Rood: Sterke reflectie met kans op permanente oogschade (gevaarlijk).

Reflectieprofielen[2]

Sandia National Laboratories heeft vijf generieke reflectie profielen ontwikkeld voor PV modules:

- *Smooth glass* (met en zonder anti-reflectiecoating)
- *Light textured glass* (met en zonder anti-reflectiecoating)
- *Deeply textured glass*

Deze profielen zijn tot stand gekomen door meer dan 20 bestaande PV modules te analyseren. Figuur **3.1** laat de reflectiviteit zien van elk ontwikkelde profiel als functie van de invalshoek van het zonlicht. Een hoek van 0° betekent hierin dat de panelen direct op de zon gericht staan. Een invalshoek van 90° komt dus voor als de panelen horizontaal liggen (helling van 0°) op moment dat de zon op komt en onder gaat.

Anti-reflectiecoatings (ARC) en oppervlakte textuur kunnen de reflectiviteit van panelen verminderen, maar dit is doorgaans minder dan 8%. Daar komt bij dat een ruwere textuur de grootte van de gezichtshoek van lichtbron kan vergroten (zie ook het hoofdstuk "*Wat betekenen de resultaten van de tool*"). Dit laatste komt omdat een ruwere textuur meer diffuse reflectie veroorzaakt.

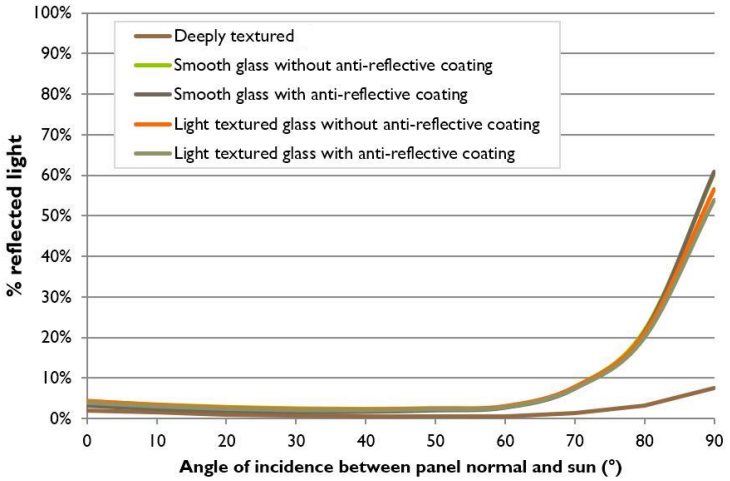

Figuur 3.1: Reflectiviteit ten opzichte van de invalshoek van het zonlicht voor de vijf generieke reflectie profielen (ForgeSolar, 2020).

[1] Perfecte condities: Geen atmosferische blokkade van zon instraling door bijvoorbeeld atmosferische verstrooiing (bijvoorbeeld smog) of wolken en geen tussenobjecten die reflectie of straling kunnen blokkeren zoals gebouwen of beplanting.
[2] Bron voor deze hele sectie: www.forgesolar.com (ForgeSolar, 2020)

Wat betekenen de resultaten van de tool

De ForgeSolar tool bepaalt het effect op het oog uit twee aspecten (de assen van de grafiek in Figuur **3.2**): de kracht van de straling op het oog in W/cm2 (retinal irradiance) en de grootte van de gezichtshoek van de lichtbron (subtended source angle). Een sterke lichtbron zal dus hoger op de verticale as in de grafiek te vinden zijn dan een zwakke lichtbron. Op de horizontale as is de grootte van de lichtbron. Een kleine (punt) lichtbron staat verder naar links op de horizontale as dan een groot reflecterend vlak. De hoek van het oog naar de lichtbron is aangeduid in miliradialen. Een groter vlak zal sneller bij een lagere kracht tot hinder leiden dan een kleiner vlak. De gele lijn tussen het groene en gele deel duidt de omslag tussen geen en wel kans op nabeelden. Permantente schade aan het oog ontstaat als de lichtbron in het rode gebied terecht komt. Uiteraard speelt dan ook mee hoe lang de lichtbron zichtbaar is voor het oog.

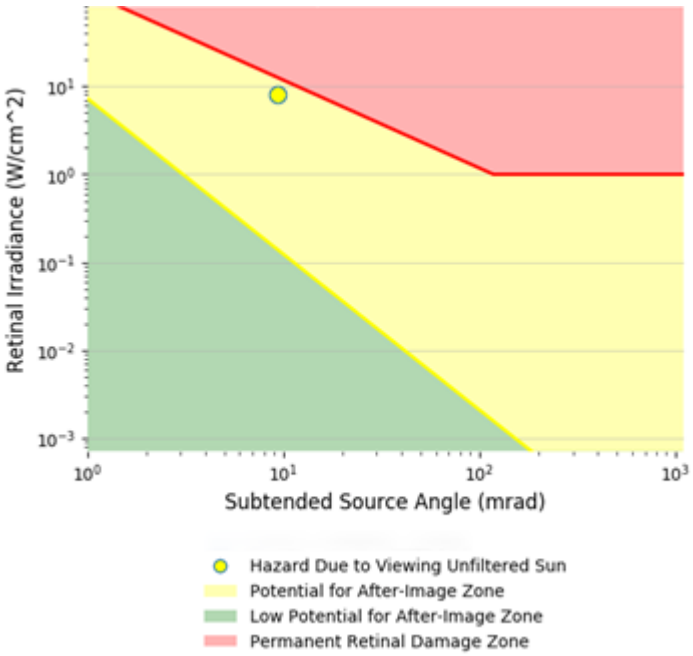

Figuur 3.2: Tweedimensionaal ForgeSolar- plot van het effect van reflectie op het oog op basis van twee variabelen: de kracht van de straling op het oog in W/cm2 (retinal irradiance) en de grootte van de gezichtshoek van de lichtbron (subtended source angle). De kleuren geven het soort reflectie aan en de gele stip duidt ter referentie het gevaar/risico aan van het kijken naar de zon op een heldere dag met het blote oog. Als het onderzoek uitgevoerd is zal met oranje stippen het gevaar/risico op een observatiepunt aangeduid worden.

TNO (TNO, 2016) bepaalt maskerende verblinding (disability glare) op basis van enkele variabelen:

- Verblindings-/verlichtingssterkte,
- verblindingshoek,
- achtergrondluminantie en
- dynamische eigenschappen, zoals duur en knipperfrequentie.

De eerste twee variabelen vormen ook de basis in de ForgeSolar tool. Achtergrondluminantie en knipperfrequentie worden niet meegenomen.

De uitkomsten van de ForgeSolar tool worden strenger beoordeeld dan de uitkomsten van de TNO disability glare methode. De duur van de overschrijding van de lichthinder volgens de TNO disability beoordelingsmethode is gemiddeld 64% van de ForgeSolar tool. Maskerende verblinding werpt volgens TNO een sluier (sluierluminantie) over het beeld waardoor het waarneembare contrast en daarmee de zichtbaarheid van objecten vermindert. De ForgeSolar tool geeft de kans op nabeelden (after image) en oogschade (retinal damage) aan. Dit zijn graadmeters voor het inschatten van de kans op verblinding. Maskerende verblinding kan gaan optreden in het gele gebied van de ForgeSolar-plot en zal vrijwel zeker optreden in het rode gebied. Indien de reflectieresultaten in het groene gebied liggen zal er geen reflectie met

kans op maskerende verblinding optreden. Als geen enkele reflectie optreedt is er uiteraard ook geen kans op (maskerende) verblinding. In dit onderzoek wordt gesproken van hinder als de reflectie in het gele of rode gebied ligt.

In het kort

In dit onderzoek wordt gesproken van reflectiehinder in geval van maskerende verblinding. ForgeSolar geeft een goede indicatie van kans op maskerende verblinding door te bepalen of er sprake is van zogenoemde "gele" of "rode" reflectie, die in de uitkomsten van de figuren respectievelijk geel en rood gemarkeerd zijn.

4 Resultaten

4.1 UITGANGSPUNTEN

Voor de analyse van eventuele reflectie afkomstig van het Zonnepark Eekerpolder is uitgegaan van de volgende eigenschappen:

- Gemiddelde hoogte panelen[3]: 1.6 meter[4]
- Hellingshoek panelen: 10°
- Meedraaiend met de zon: Nee
- Oriëntatie panelen: 169°
- Panelen materiaal: Smooth glass met anti-reflectiecoating (ARC)
    - Bijbehorende 'slope error'[5]: Correleert met materiaal[6]
- Ooghoogte machinist: 2.80 meter[7]
- Kijkhoek machinist voor routes[8]: 50°
- Tijdzone: UTC +1 (wintertijd)

De reflecties zijn berekend voor 2 routes over het spoor, route 1 in oostelijke rijrichting en route 2 in westelijke rijrichting. Beide routes beginnen ruim voor het zonnepark en eindigen iets voorbij het park, zie ook Figuur **4.1**. Het hoogtemodel waar de ForgeSolar tool gebruik van maakt is niet toereikend/nauwkeurig genoeg. Daarom zijn de hoogtes herbepaald via het AHN3 (Actueel Hoogtebestand Nederland, www.ahn.nl). De gebruikte hoogtes van de spoorlijn en het zonnepark kunnen gevonden worden in de bijlage.

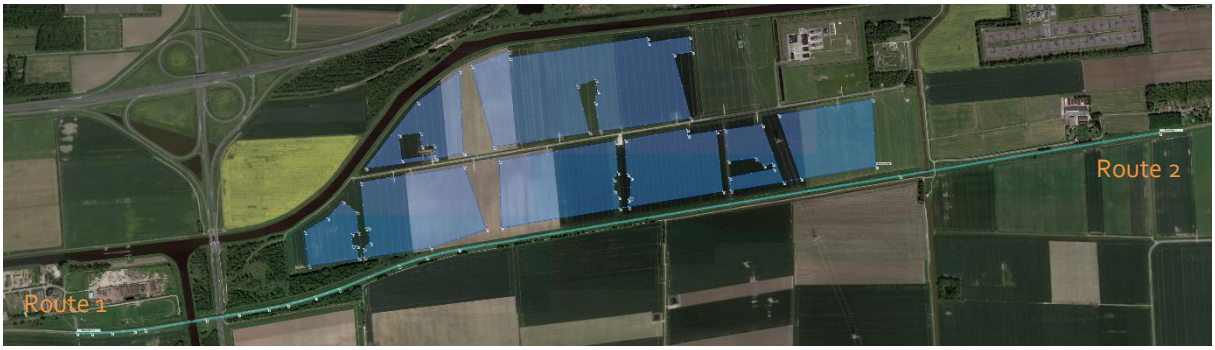

Figuur 4.1: Ingetekende zonnepark (transparant blauwe vlak) met daarbij de twee routes waarvoor de reflectie berekend wordt.

[3] Boven topografische hoogte van het maaiveld.
[4] Gemiddelde hoogte van de hellende panelen. Voor de berekeningen is deze hoogte voor de zonnepanelen gebruikt..
[5] De 'slope error' is verantwoordelijk voor de lichtbundelverstrooiing op de zonnepanelen (grotere verstrooiing zorgt voor minder hinderlijke reflectie).
[6] Voor meer informatie zie achtergronddocumentatie op de website van de tool (www.forgesolar.com)
[7] Geschatte hoogte op basis van de maximale hoogte van de trein en de positie van de machinist van een Arriva Spurt (treintype op de bewuste spoorlijn)
[8] Kijkhoek van de waarnemer in graden naar links en naar rechts ten opzichte van de rijrichting. FAA (Federal Aviation Administration) onderzoek heeft uitgewezen dat er buiten 50° geen impact is van schittering is op de ontvanger (ForgeSolar, 2021).

4.2 UITKOMST REFLECTIEONDERZOEK

De berekende reflectietijden in de Forgesolar tool zijn niet gecompenseerd voor wolken. TNO (TNO, 2016) beschrijft dat de totale reflectietijd door drie gedeeld kan worden om tot een realistische reflectie tijd te komen; in Nederland is er voor 2/3 deel van het jaar sprake van bewolkte omstandigheden. De schittering is berekend met panelen die van glad glas gemaakt zijn, met anti-reflectiecoating, die niet meedraaien met de zon. De resultaten van het reflectieonderzoek: de reflectietijden in uren per jaar die wel gecompenseerd zijn voor bewolking, kunnen in Tabel 4.1 gevonden worden.

Tabel 4.1: Gecompenseerde groene en gele reflecties voor machinisten in uren per jaar.

Route	Groene reflectie	Gele reflectie
1: Rijrichting oost	0	16,9
2: Rijrichting west	0	26,3

Zoals te zien is ondervinden machinisten, afhankelijk van de plek op de route, hinder van de reflecties. Op beide routes wordt gele, maskerende, reflectie waargenomen. Dit wordt ook duidelijk uit Figuur **4.2**. In de figuur zijn ook de seinposities aangeduid (ProRail, 2022). Er zijn twee hellingseinen, aangeduidt met een H naast de pijl en twee voorseinen, aangeduid met een V. De seinen zijn alleen aangeduidt voor de relevante rijrichting. Zowel oost als west van de onderzochte routes staan ook seinen, maar die staan op meer dan een kilometer afstand. Eventuele reflectie zal niet van invloed zijn op die seinen.

Figuur 4.2: Schitterende delen van de zonnepanelen, zichtbaar vanaf de routes en de plekken op de route waar de reflectie tot hinder leidt. Hoe geler de kleur, hoe meer reflectie. Relevante seinposities zijn met een rode pijl aangegeven, een H voor hellingseinen, een V voor voorseinen. Boven: Route 1, onder: Route 2.

Figuur **4.2** laat de bron zien van waar op de routes schittering is waar te nemen en waar deze vandaan komt van het zonnepark. Bij de berekening van de reflectie op de routes is rekening gehouden met een beoordelingsveld van 50 graden naar links en rechts ten opzichte van de rijrichting. Onderzoek heeft uitgewezen dat reflectie zichtbaar buiten dit beoordelingsveld geen impact heeft op de ontvanger (ForgeSolar, 2021) en zal daardoor niet tot hinderende verblinding leiden.

In oostelijke rijrichting (route 1) komt de hinder met name van de zuidoostelijk gelegen panelen. Helemaal aan het begin van de route komt er reflectie uit het model. Dit is de reflectie afkomstig van de westelijk gelegen panelen. Deze reflectie zal niet zichtbaar zijn voor de machinisten vanwege het bos tussen het spoor en de panelen en de brug die de machinisten over moeten om over het A.g. Wildervanckkanaal te komen. Het zonnepark ligt van hieruit gezien achter de brug. Van de overige reflectie zal er niets geblokkeerd worden door beplanting. De reflectie heeft geen invloed op het zicht op de seinen. Voor het hellingsein wordt er geen reflectie waargenomen. De afstand tussen het moment dat er geen reflectie meer zichtbaar is en het voorsein is ruim 1000 meter. Deze afstand is ruim voldoende om de waarneembaarheid niet te beïnvloeden.

In westelijke rijrichting (route 2) zorgen bijna alle panelen voor hinderlijke reflectie. Van het merendeel komt een minimale hoeveelheid reflectie (licht gele kleur). De meeste reflectie komt van de zuidwestelijk gelegen panelen. Op het hele stuk spoor parallel aan de panelen wordt de reflectie waargenomen. Zodra het spoor afbuigt richting het zuidwesten houdt de zichtbaarheid van reflectie op. Voor het hellingsein stopt de waarneembare reflectie ongeveer 700 meter voor het sein. Dit beïnvloedt de waarneembaarheid van het sein niet. De reflectie op het voorsein zal de waarneembaarheid op het sein wel beïnvloeden. Echter zal de machinist op dit moment niet alleen hinder ondervinden van de reflectie, maar ook van de ondergaande zon. Gedurende de tijd dat er hinder ondervonden wordt van de reflectie zal de machinist in de richting van de zon rijden. Datzelfde geldt ook als de reflectie zichtbaar is in oostelijke rijrichting.

De totale tijd van hinderlijke schittering voor de routes is weergegeven in Figuur 4.3. In oostelijke rijrichting is de hinder in de ochtend tussen 6.00 en 7.15 uur (zomertijd) van begin april tot begin september waar te nemen

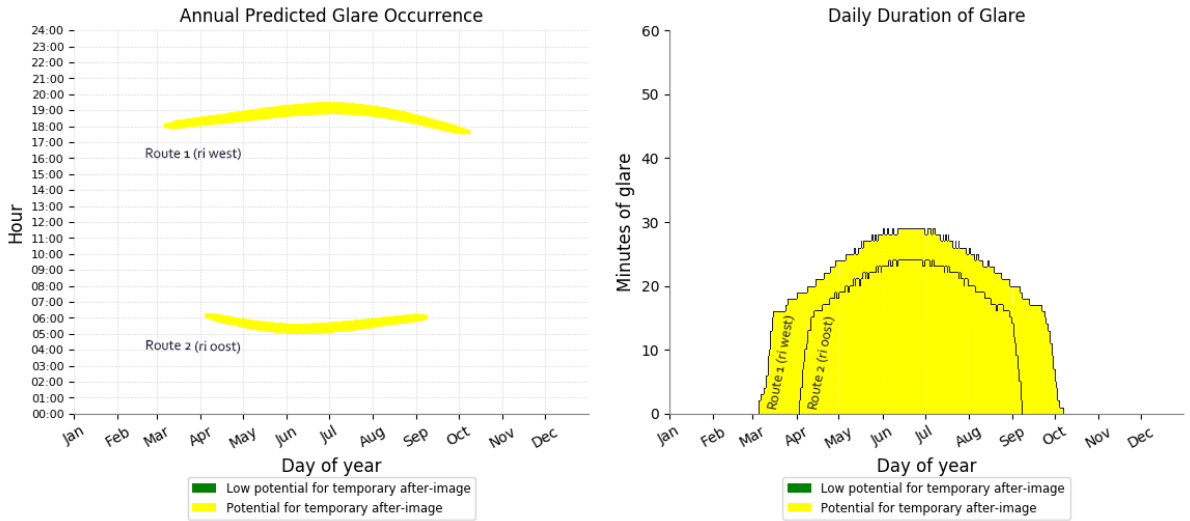

Figuur 4.3: Links: totale tijd in het jaar wanneer schittering wordt waargenomen op de routes. Op een tijd (wintertijd) en dag waar de figuur geel is zal op de route hinderlijke schittering worden waargenomen. Rechts: duur van de hinderlijke schittering per dag.

voor maximaal 25 minuten per dag. In oostelijke rijrichting is dit 's avonds tussen 19.00 en 20.30 uur (zomertijd) van begin maart tot begin oktober voor maximaal 30 minuten per dag.

De mate van hinder wordt duidelijk uit Figuur 4.4, hierin is te zien dat bijna alle reflectie in het gele gebied ligt. De mate van hinder is voor beide panelen routes vergelijkbaar en daarom combineerd in de figuur.

Waar er in Tabel 4.1 rekening is gehouden met bewolking is dat niet het geval in Figuur 4.2, Figuur 4.3 en Figuur 4.4. Door bewolking en atmosferische verstrooiing (bijvoorbeeld door nevel of een ondergaande zon) kan de retinal irradiance afnemen. De mate van hinder zal hierdoor afnemen en verschuiven van geel naar groen. In de praktijk zal er dan ook minder hinderlijke reflectie plaatsvinden dan in deze figuren geschetst is.

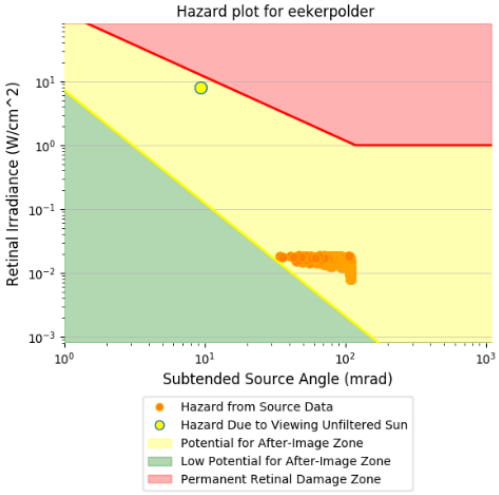

Figuur 4.4: Gevaarplots van de reflectie zichtbaar op beide routes gecombineerd

Huidige inpassingsplan

Zoals eerder geschreven zijn obstakels als bomen en beplanting niet meegenomen in de berekeningen. In het inpassingsplan is hier wel rekening mee gehouden. Ten zuiden van het zonnepark zijn een aantal nieuw aan te planten bomen opgenomen. Deze bomen zullen, afhankelijk van de hoogte en bladdichtheid, de reflectie wel gedeeltelijk blokkeren. Naar verwachting zal dit niet voldoende zijn om de waarneembaarheid van de seinen niet te beïnvloeden.

4.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Om de waarneembaarheid van de seinen niet te beïnvloeden zijn er een aantal mogelijkheden. De eerste is om aan de zuidkant van de panelen meer nieuwe bomen aan te planten. Omdat de bomen redelijk dicht op het spoor staan zullen de bladeren op ooghoogte van de machinist moeten komen. Het spoor ligt ongeveer 1.5 m boven het maaiveld, de ooghoogte van de machinisten is 2.8 m boven het spoor. De bladeren moeten daardoor ongeveer 4.20 meter boven maaiveld komen. In Figuur 4.5 zijn de reflecterende delen van het zonnepark en de route over de technische tekening (versie dec 2021) heen gelegd. Het sein is aangeduidt bij de rode pijl. In lichtgroen is de locatie op 425 meter van het sein aangeduidt. Om aan de randvoorwaarden te voldoen moet tussen de groene lijn en de rode pijl het zicht op het sein goed zijn. Eventuele overschijning of verblinding mag in deze 425m slechts zeer kort bestaan (max 15% van de zichtlengte). In blauw is het beoordelingsveld van 50° naar rechts weergegeven. Alles boven deze lijn is niet meer zichtbaar voor de machinist. Om binnen de randvoorwaarden van ProRail te blijven om het risico tot het missen van een seinbeeld te verwaarlozen wordt geadviseerd om tussen de groene lijn en de rode pijl meer bomen te planten dan nu in het inpassingsplan zijn opgenomen. Deze plekken zijn aangeduid met de oranje lijnen in Figuur 4.5. Zodoende zal bij voldoende bladdichtheid het zicht op het zonnepark geblokkeerd worden en dus zal ook de inkomende reflectie geblokkeerd worden. In het voorjaar, waaneer de eerste reflectie optreed zal de

bladdichtheid nog niet voldoende hoog zijn, maar ook door de takken heen kan de *retinal irradiance* (Figuur 4.4) afnemen waardoor de reflectie, in combinatie met atmosferische verstrooiing, minder hinderlijk wordt.

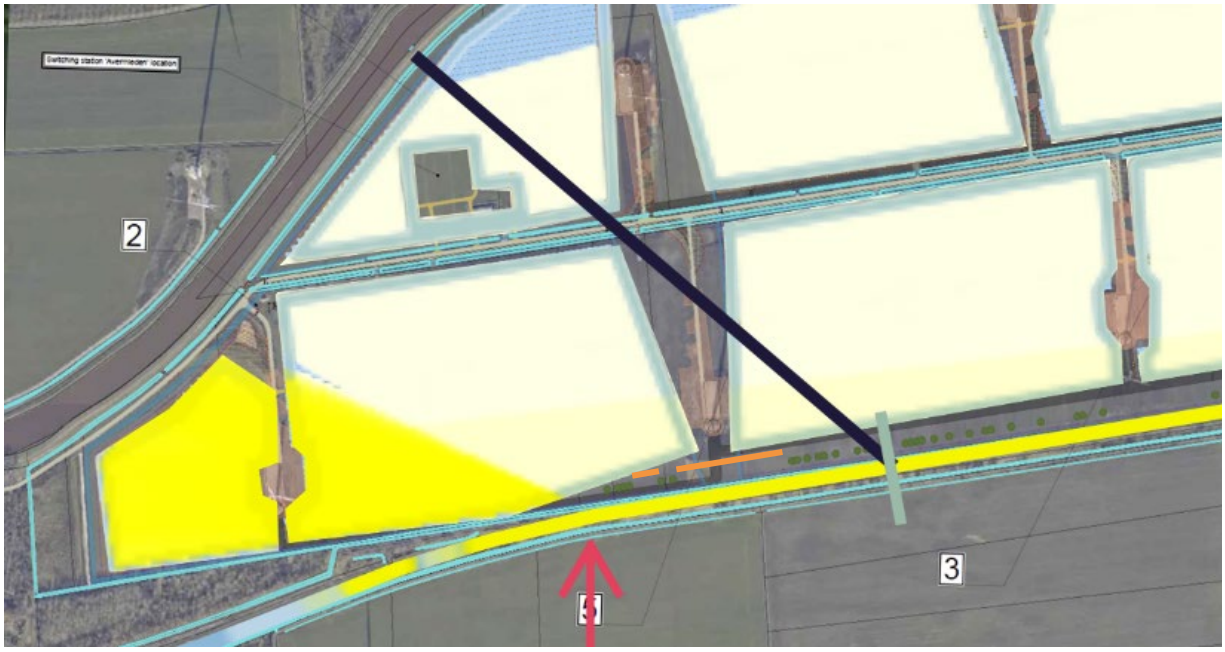

Figuur 4.5: Reflecterende delen (westelijke rijrichting) over de technische tekening (dec 2021) heen gelegd. De groene lijn geeft de 425 meter afstand tot het voorsein (rood) aan. In blauw de grens van het beoordelingsveld (50°). In oranje het advies voor extra beplanting.

Een tweede mogelijkheid om de waarneembaarheid van de seinen niet te beïnvloeden is het aanpassen van de opstelling. Er is een optimalisatie uitgevoerd waarin verschillende oriëntaties en hellingshoeken doorgerekend zijn. De reflectie is berekend voor hellingshoeken van 5 tot en met 21 graden, in stappen van 2 graden en met een oriëntatie van 120 tot 240 graden in stappen van 5 graden. De resultaten hiervan kunnen gevonden worden in Tabel 4.2. Als een bepaalde helling met een bepaalde oriëntatie geel gekleurd is betekend dat dat er ergens op de route hinderlijke reflectie wordt waargenomen afkomstig van de panelen. Is de kleur blauw, dan wordt er geen reflectie waargenomen. Alleen bij een helling van 15, 17, 19 en 21 graden en een oriëntatie van 235 en 240 graden wordt er op de route westelijke rijrichting geen hinder ondervonden van de reflectie. Een asterisk geeft aan dat het om minder dan een uur hinderlijke reflectie per jaar gaat. In dat geval is er gecompenseerd voor bewolking. Bij deze resultaten is er geen rekening gehouden met obstakels zoals bijvoorbeeld beplanting, waardoor eventuele reflectie geblokkeerd wordt.

Tabel 4.2: Uitkomst optimalisatie voor beide routes. De reflectie is berekend voor hellingshoeken van 5 tot en met 21 graden in stappen van 2 graden en met een oriëntatie van 120 tot 240 graden in stappen van 5 graden. Geel betekend hinderlijke reflectie gevonden, blauw betekend geen reflectie gevonden. De geel gemarkeerde velden met een asterisk (*) geven aan dat het gecompenseerd om minder dan een uur per jaar gaat.

Helling / Oriëntatie	5°	7°	9°	11°	13°	15°	17°	19°	21°
120°									
125°									
130°									
135°									

140°									
145°									
150°									
155°									
160°									
165°									
170°									
175°									
180°									
185°									
190°									
195°									
200°									
205°									
210°									
215°									
220°									
225°									
230°								*	*
235°									
240°					*				

Bij deze optimalisatie is uitgegaan van reflectie op beide routes. Dezelfde optimalisatie is ook uitgevoerd voor het stuk spoor van 425 voor het sein tot aan het sein. De resultaten hiervan kunnen gevonden worden in Tabel 4.3. Het aanpassen van de oriëntatie en/of helling heeft uiteraard ook gevolgen voor de reflectie op de rest van route 2 en op route 1. Ook de opbrengst en inpassing van het zonnepark zullen hierdoor anders zijn. Om de gevolgen voor de reflectie concreet te beschrijven is aanvullend onderzoek nodig.

Tabel 4.3: Uitkomst optimalisatie voor het spoordeel 425 voor het sein tot aan het sein. De reflectie is berekend voor hellingshoeken van 5 tot en met 21 graden in stappen van 2 graden en met een oriëntatie van 120 tot 240 graden in stappen van 5 graden. Geel betekend hinderlijke reflectie gevonden, blauw betekend geen reflectie gevonden. De geel gemarkeerde velden met een asterisk (*) geven aan dat het gecompenseerd om minder dan een uur per jaar gaat.

Helling / Oriëntatie	5°	7°	9°	11°	13°	15°	17°	19°	21°
120°									
125°									
130°									
135°									
140°									
145°									
150°									
155°									
160°									
165°									
170°									

175°									
180°									
185°									
190°									
195°									
200°									
205°									
210°									
215°									
220°									
225°									
230°								*	*
235°					*				
240°			*						

5 Conclusie

In beide richtingingen op het spoor zal hinderlijke reflectie optreden. Deze reflectie zal uit de richting van de ondergaande/opkomende zon komen. De machinist zal zeer waarschijnlijk meer hinder ervaren van de zon dan van de reflectie. De reflectie zal qua kracht (intensiteit) niet hinderlijker zijn dan de zon.

In oostelijke rijrichting wordt de waaneembaarheid van de seinen vanaf 425 meter voorafgaand aan het sein niet beïnvloed door de reflectie. In westelijke rijrichting zal de waarneembaarheid, over dezelfde afstand, van het helllingsein niet beïnvloed worden, maar van het voorsein wel.

De hinder die waar te nemen is tussen 425 meter voor het voorsein en het voorsein zelf kan voorkomen worden door extra bomen te planten aan de zuidzijde van het zonnepark, daar waar de panelen voor hinder zorgen. Ook kunnen de oriëntatie en hellingshoek hiervoor aangepast worden. Geschikte helling en oriëntatie combinaties die geen hinderlijke reflectie veroorzaken op dit deel van het spoor zijn blauw gemarkeerd in Tabel 4.3. In Tabel 4.2 zijn helling en oriëntatie combinaties blauw gemarkeerd die geen hinderlijke reflectie veroorzaken op alle onderzochte spoordelen in beide richtingen.

Er wordt aangeraden om één van de beschreven mitigerende maatregelen uit te voeren om in ieder geval de waarneembaarheid van het sein niet te beïnvloeden.

6 Referenties

FAA. (2018). *Technical Guidance for Evaluating Selected Solar Technologies on Airports.* Washington.

ForgeSolar. (2020). *Module Reflectance Profiles*, Release 2020.04. Opgeroepen op 10 mei, 2020, van ForgeSolar Help: https://www.forgesolar.com/help/#reflectivity

ForgeSolar. (2021). *Route Parameters*. Opgeroepen op 7 april, 2021, van ForgeSolar Help: https://www.forgesolar.com/help/#route

ProRail. (2022). *Treinbeveiligingsysteem*. Opgeroepen op 9 februari, 2022, van Basisbeheerkaart (BBK): https://maps.prorail.nl/portal/apps/webappviewer/index.html?id=b27bc5d895da4d1b8d7fb5503a223a9e

Slana, J. (2018). *Solar Glare Catalogue Development For Solar Photovoltaic Project Proposals.* Calgery, AB: University of Calgery.

Spaven Consulting. (2011). *Solar Photovoltaic energy facilities: assessment of potential for impact on aviation.* Report No.10/344/RPS/1.

TNO. (2016). *Lichthinder zonreflectie voor weggebruikers – ontwikkeling beoordelingsmethode op basis van disability glare.* TNO 2016 R10690.

7 Bijlagen

In de bijlage zijn de modeluitkomsten van het reflectieonderzoek bijgevoegd. Deze zijn bijgevoegd als afzonderlijke pdf. In deze PDF rapporten is niet gecompenseerd voor de situatie met een wolkendek. Er wordt dus overal uitgegaan van perfecte – dat wil zeggen zonnige en heldere - condities voor reflectie. In de praktijk zullen bewolking en atmosferische verstrooiing zorgen voor minder schittering.

Bijlage 1 – modelresultaten reflectieonderzoek:

- ForgeSolar Glare Report

Hoofdvestiging Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam
Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo
Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01

www.bro.nl | info@bro.nl

PARTICIPATIEPLAN
ZONNEPARK EEKERPOLDER
Gemeente Oldambt

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanpak	4
3.	Communicatie en procesparticipatie	7
4.	Financiële participatie (projectparticipatie)	10
5.	Lokale meerwaarde	11

1. Inleiding

De komst van een zonnepark verandert de omgeving en heeft impact op het landschap en het leven van de bewoners. Het is daarom van belang dat er lokaal draagvlak en acceptatie is. Solarfields creëert draagvlak door middel van participatie en werkt hiervoor samen met Coöperatie Eekerpolder, een lokale energiecoöperatie speciaal opgericht voor de ontwikkeling en exploitatie van zonnepark Eekerpolder. Samen zorgen Solarfields en Coöperatie Eekerpolder ervoor dat bewoners en lokale belanghebbenden kunnen participeren in het zonnepark zodat er lokaal eigenaarschap kan onstaan en de omgeving meeprofiteert van het zonnepark. Dit doen wij door middel van goede communicatie, procesparticipatie en financiële participatie – drie participatievormen die elk van belang zijn voor een gedegen ontwikkelproces.

In dit participatieplan geven wij aan hoe de omgeving participeert en hoe het proces verlopen is.

1.1. Participatievormen

Communicatie

Voor een succesvolle ontwikkeling is het van belang dat de omgeving goed geïnformeerd wordt en zich goed geïnformeerd voelt. Belanghebbenden en geïnteresseerden worden tijdens de ontwikkeling, bouw en exploitatie op de hoogte gehouden van de plannen en ontwikkelingen. De boodschap is gericht op inspraak en samenwerking.

Informeren

Procesparticipatie

Tijdens het ontwikkelproces worden er belangrijke beslissingen gemaakt. De omgeving wordt uitgenodigd om hierover mee te denken en mee te beslissen. Door gezamenlijke planvorming en gelijkwaardige samenwerking ontwikkelen we een zonnepark met maatschappelijke, landschappelijke en ecologische meerwaarde en wordt er draagvlak opgebouwd.

Meebeslissen

Financiële participatie

Op 28 juni 2019 is het Klimaatakkoord getekend. Een belangrijk onderdeel is de ambitie dat “partijen gelijkwaardig samenwerken in de ontwikkeling, bouw en exploitatie”. Dit vertaalt zich in een evenwichtige eigendomsverdeling waarbij gestreefd wordt naar 50% eigendom van de productie van de lokale omgeving (burgers en organisaties). Solarfields en Coöperatie Eekerpolder zetten zich hier actief voor in.

Profiteren

1.2. Beperkingen COVID-19

Door COVID-19 waren wij genoodzaakt om het participatieproces aan te passen zodat deze in lijn stonden met de maatregelen van het RIVM. Dit houdt in dat fysieke bijeenkomsten op bepaalde momenten niet mogelijk waren en dat wij gebruik maakten van andere vormen van communicatie en participatie. Denk hierbij aan een grotere hoeveelheid nieuwsbrieven en persberichten.

1.3. Beleid gemeente Oldambt

Gemeente Oldambt heeft op 31 januari 2022 het *Beleidskader zonnevelden en kleine windmolens* vastgesteld. Hierin staat dat de gemeente 100 MWp aan zonne-energie wil realiseren. Om een zonnepark te kunnen realiseren is maatschappelijk draagvlak van belang en moet er een participatieplan komen waarin wordt aangegeven wat de initiatiefnemers doen op het gebied van procesparticipatie en projectparticipatie. Dit kunt u in dit plan lezen.

2. Aanpak

2.1. Locatie en historie

Op onderstaande afbeelding is te zien dat zonnepark Eekerpolder uit twee delen/fasen bestaat. De eerste fase is aangegeven met geel en ligt in gemeente Midden-Groningen. De tweede fase is aangegeven met blauw en ligt in gemeente Oldambt.

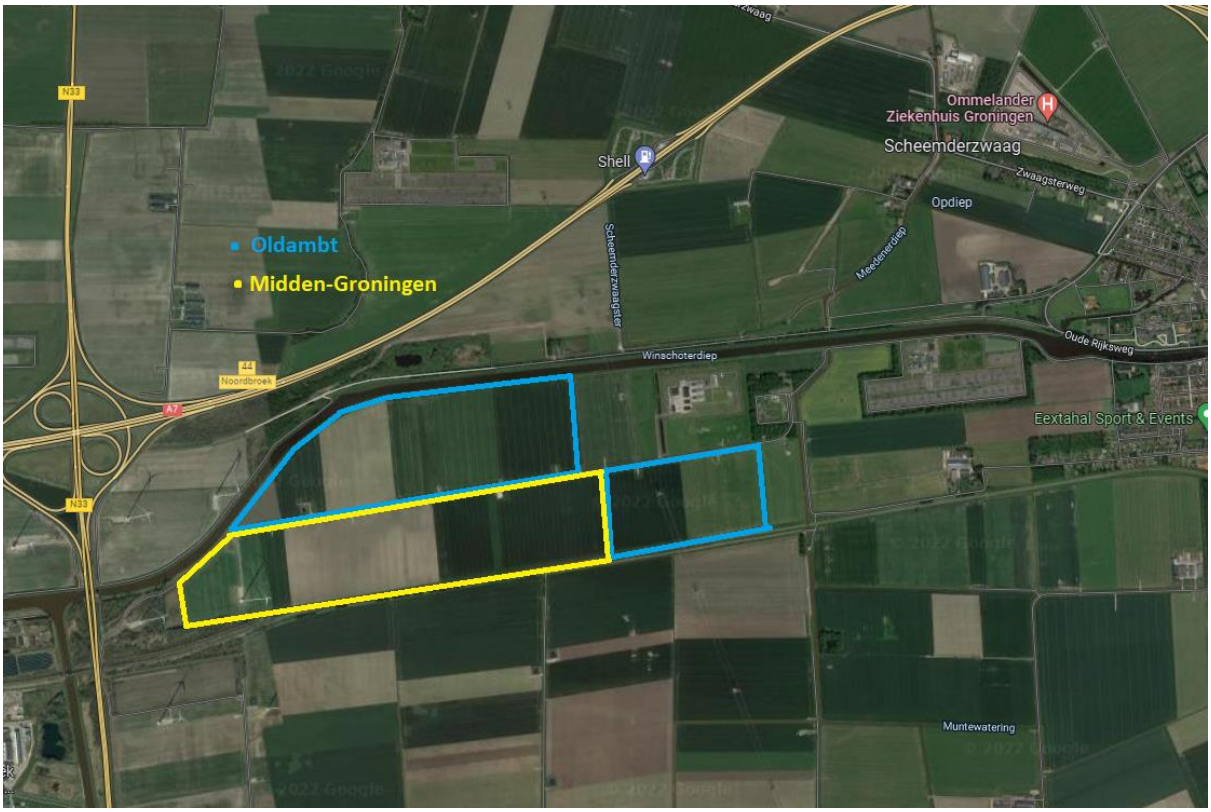

Plattegrond zonnepark Eekerpolder

Voor beide delen van het zonnepark is een actief en zorgvuldig ontwikkelproces georganiseerd om samen met bewoners en andere belanghebbenden een zonnepark te realiseren met maatschappelijke, landschappelijke en ecologische meerwaarde. Voor het deel in Midden-Groningen is in 2020 een vergunningsaanvraag en SDE++ subsidieaanvraag ingediend. Deze zijn beiden toegekend. Voor het deel in Oldambt loopt nu een vergunningsaanvraag.

De locatie van het zonnepark is gelegen in de Eekerpolder langs het Winschoterdiep. Het totale zonnepark beslaat een oppervlakte van 150 hectare waarvan 60 hectare in Midden-Groningen ligt en 90 hectare in Oldambt. Het gebied ligt nauwelijks in het zicht van de dorpen en omwonenden omdat het zonnepark tussen het spoor en de A7 komt te liggen. Mede hierdoor is er draagvlak onder omwonenden voor de ontwikkeling van een zonnepark op deze locatie.

Op de locatie voor het zonnepark zijn reeds windmolens gebouwd, zowel in Midden-Groningen als Oldambt. Door de realisatie van een zonnepark rondom de windmolens ontstaat er een duurzaam energielandschap. De grond rondom de windmolens wordt zo efficiënt en nuttig gebruikt. Het zonnepark biedt bewoners de kans om te participeren in de duurzame energieontwikkeling in hun omgeving.

In 2015 hadden bewoners van Meeden een plan voor zonne-energie in de Eekerpolder voorgesteld

aan de toenmalige gemeente Menterwolde. Nadat gemeente Midden-Groningen haar beleid voor duurzame energie had vastgesteld in 2020 is dit plan weer in beeld gekomen. Het plan voor een zonnepark in de Eekerpolder was eveneens door Solarfields voorgesteld. Dit heeft geleid tot een samenwerking tussen Solarfields en Coöperatie Eekerpolder.

2.2. Omgeving

Op onderstaande afbeelding is de omgeving van zonnepark Eekerpolder te zien. Met de oranje cirkels is aangegeven waar zich woningen bevinden. Het zonnepark ligt niet in het zicht van omwonenden. De eerste woonbuurt bevindt zich op ruim 1200 meter afstand vanaf de oostzijde van het zonnepark. Op ongeveer 650 meter vanaf de oostzijde bevindt zich een bed & breakfast. Het is daarom wel van belang dat de landschappelijke inpassing van de oostzijde van het zonnepark een fraai uitzicht toont.

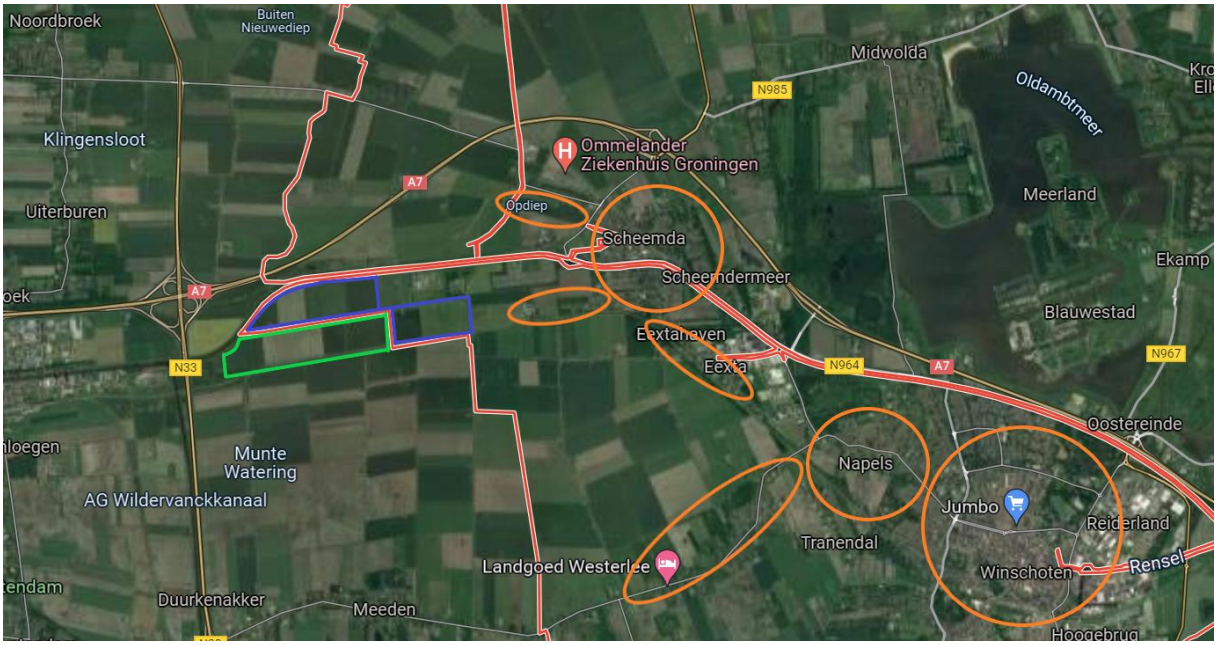

Omgeving zonnepark Eekerpolder – gemeente Oldambt

Het zonnepark is zichtbaar vanaf omringende infrastructuur. Bij het ontwerpen van de landschappelijke inpassing wordt daarom rekening gehouden met de beleving van automobilisten, fietsers en wandelaars.

Zonnepark Eekerpolder is een grootschalig zonnepark met weinig tot geen omwonenden. Toch heeft het zonnepark juist vanwege de omvang een behoorlijke landschappelijke en maatschappelijke impact. Wij hebben er daarom voor gekozen om een groter gebied uit te kiezen voor het omgevingsproces, namelijk geheel Scheemda, Heiligerlee en Westerlee. Daarnaast is er vaak gemeentebreed gecommuniceerd en kunnen alle inwoners van gemeente Oldambt participeren in de coöperatie.

Doelgroep	Omschrijving	Belang	Doel
Omwonenden*	1 bed & breakfast	- Impact op de directe omgeving - Meebeslissen - Meeprofiteren	Draagvlak en participatie

Bewoners**	Ongeveer 2.500 huishoudens	- Impact op de leefomgeving - Meebeslissen - Meeprofiteren	Draagvlak en participatie
Inwoners gemeente***	38.129 huishoudens	- Impact op de omgeving - Meeprofiteren	Draagvlak en participatie
Dorpsbelangen	Dorpsbelangen Scheemda, Dorpsbelangen Westerlee	- Behoud en verbetering leefbaarheid - Vertegenwoordiging algemene belangen	Samenwerking voor draagvlak en (financiële) participatie
Energiecoöperaties	Energie(k) Oldambt	- Participatie in lokale energie-initiatieven	Samenwerking voor draagvlak en (financiële) participatie
Verenigingsleven	62 clubs	- Meeprofiteren	Draagvlak en participatie

*Omwonenden binnen een straal van 1 km van het zonnepark.
**Bewoners in Scheemda, Heiligerlee en Westerlee.
*** Inwoners van gemeente Oldambt.

2.3. Kansen en uitdagingen

Kansen:

- Coöperatie Eekerpolder is een ervaren en bekwame organisatie als het aankomt op de ontwikkeling van zonneparken. Een deel van de coöperatieleden zijn betrokken geweest bij de realisatie van een ander zonnepark in Midden-Groningen, namelijk Zonneakkers Zuidbroek, en er is wederom veel ervaring opgedaan tijdens de ontwikkeling van het deel in Midden-Groningen. Tijdens de vergunningsprocedure in Midden-Groningen zijn er geen zienswijzen ingediend door bewoners. Hier is een intensief omgevingsproces aan vooraf gegaan wat heeft geleid tot draagvlak in plaats van protesten.

- In de Eekerpolder staan windmolens die het landschap veranderen in een duurzaam energielandschap. Door de grond rondom de windmolens ook in te zetten voor zonnepanelen wordt deze ruimte door gemeenten Midden-Groningen en Oldambt efficiënt gebruikt. Hierdoor hoeft er elders geen zonnepark te komen. Het zonnepark met uitgebreide, groene landschappelijke inpassing draagt bij aan een positieve beleving van een duurzaam energielandschap.

Uitdagingen:

- In zowel gemeente Midden-Groningen als gemeente Oldambt is er weerstand en wantrouwen ontstaan tegenover duurzame energie initiatieven als gevolg van de realisatie van Windpark N33. De gestaakte ontwikkeling van zonnepark Finsterwolde heeft eveneens geen positieve bijdrage geleverd aan draagvlak voor zonneparken. Ook Solarfields en Coöperatie Eekerpolder ervaren terughoudendheid onder inwoners van Oldambt. Extra focus op structurele en uitgebreide communicatie is hierdoor blijvend van belang.

- In gemeente Oldambt is het beleid voor zonneparken later vastgesteld dan in gemeente Midden-Groningen. Dat betekent dat de ontwikkelingen niet gelijktijdig hebben kunnen plaatsvinden, zoals het ontwerpen van de landschappelijke inpassing, participatie,

vergunningsaanvraag en subsidieaanvraag. SDE++ subsidie voor het deel in Oldambt wordt tenminste twee jaar later aangevraagd dan de subsidie voor het deel in Midden-Groningen wat al toegekend is. De opbrengsten voor Oldambt zijn dus fors lager dan voor Midden-Groningen. Hier moet onderscheid gemaakt worden.

2.4. Samenwerking Solarfields en Coöperatie Eekerpolder

Coöperatie Eekerpolder en Solarfields werken vanaf het begin samen aan de ontwikkeling van Zonnepark Eekerpolder. Coöperatie Eekerpolder heeft het voortouw genomen in het creëren van acceptatie en draagvlak. Solarfields was hierbij actief betrokken. Ook zijn er afspraken gemaakt over de besteding van de opbrengsten van de coöperatie zodat wordt zeker gesteld dat deze besteed worden aan publieke doelstellingen met betrekking tot leefbaarheid, duurzaamheid en natuur.

2.5. Landschappelijke inpassing

Het ontwikkelproces van een zonnepark is een cruciaal moment om samen te werken met de omgeving. Er worden namelijk belangrijke beslissingen gemaakt over het ontwerp, de inpassing en de manier waarop het zonnepark gerealiseerd en geëxploiteerd wordt. Omwonenden zijn gedurende het omgevingsproces uitgenodigd om mee te denken en hun wensen en ideeën in te brengen. Belangrijke onderwerpen zijn landschappelijke en ecologische inpassing, lokale meerwaarde en eigenaarschap. Deze worden gedurende de realisatie met bewoners en andere lokale stakeholders zoals natuurorganisaties uitgewerkt. Hierdoor ontstaat er draagvlak.

3. Communicatie en procesparticipatie

3.1. Aanpak

In Oldambt is er uitgebreid gecommuniceerd over het initiatief. Vanwege de coronamaatregelen was het vaak niet mogelijk om fysieke afspraken en bijeenkomsten te organiseren. Er is daarom intensief gecommuniceerd via o.a. lokale media, flyers en email. Ook is er informatie over het project te vinden op de website van Coöperatie Eekerpolder; www.eekerpolder.nl. Toen de maatregelen het toestonden zijn er bewonersavonden georganiseerd. Hieronder wordt aangegeven welke stappen er zijn genomen tijdens het participatieproces oftewel het omgevingsproces. Voor een uitgebreid verslag zie bijlage ‘Participatieverslag’.

3.2. Participatieproces

Stap 1: Overleg met lokale partijen

Lokale partijen met een maatschappelijke rol zijn belangrijke stakeholders, zoals de dorpsverenigingen en energiecoöperaties. Zij vertegenwoordigen het algemeen belang van de omgeving en hebben een bestaand netwerk. Wij hebben hen aan het begin van het participatieproces uitgenodigd om te participeren zodat zij vanaf het begin af aan kunnen meebeslissen over het initiatief. De partijen die actief zijn benaderd, zijn Energiecoöperatie Oldambt, Dorpenalliantie Oost-Groningen en Dorpsbelangen Westerlee. Partijen hebben aangegeven interesse te hebben en de ontwikkelingen te willen volgen.

Er is afgesproken dat Coöperatie Eekerpolder namens de volledige omgeving (Midden-Gronningen en Oldambt) de ontwikkeling en lokaal eigendom op zich neemt en dat andere partijen later de keuze hebben om zich aan te sluiten bij Coöperatie Eekerpolder. Er vinden maandelijkse updates plaats om alle partijen op de hoogte te houden. Na het verkrijgen van de vergunning zal hun rol groter worden, namelijk het besturen van de coöperatie en de besteding van de opbrengsten.

Stap 2: Lokale media

Er wordt een groot gebied betrokken in het omgevingsproces voor zonnepark Eekerpolder. Er is daarom voor gekozen om veel te communiceren via diverse lokale media door middel van advertenties, editorials, advertorials, en online en geprinte nieuwsberichten. De lokale media zijn gedurende het hele ontwikkelproces gebruikt om het initiatief aan te kondigen, bewoners uit te nodigen hun mening te geven en te participeren, updates te geven en de vragen van de bewonersavonden inclusief antwoorden te delen. Het is belangrijk dat omwonenden updates krijgen over de ontwikkeling zodat eventuele verbeterpunten en feedback vanuit de omgeving op tijd mee kan worden genomen in het ontwikkelproces.

Ook na het ontvangen van de vergunning worden belangrijke aankondigingen in de lokale media geplaatst zodat bewoners weten wat zij kunnen verwachten.

Stap 3: Website en nieuwsbrieven

Coöperatie Eekerpolder heeft een website met informatie over het initiatief; www.eekerpolder.nl. Via de website kan men contact opnemen met de coöperatie en zich inschrijven voor de nieuwsbrief. In de advertenties en andere communicatie worden de website en de nieuwsbrief telkens vermeld. Belangrijke ontwikkelingen worden via de nieuwsbrief gedeeld.

Stap 4: Mailcampagnes

Er is een mailcampagne geweest voor verenigingen in Oldambt. Via mailberichten zijn verenigingen geïnformeerd over het initiatief en uitgenodigd om te participeren.

In de eerste mail werd het initiatief van het zonnepark aangekondigd. 50% lokaal eigendom werd besproken en of betrokkene willen participeren. In de tweede mail stond participatie centraal, wat dit zonnepark kan betekenen voor omwonende en hoe er meegedaan kan worden. De derde mail ging over coöperatie Eekerpolder; wat doen zij, hoe zij dit doen. Ook werd er gevraagd of de omwonende willen participeren. De laatste mail werd een ontwerp van het zonnepark gestuurd, met een duidelijke uitleg wat de meerwaarde van het zonnepark is. De landschappelijke inpassing en het belang van ecologie is genoemd.

Stap 5: Flyers

De coöperatie heeft huis-aan-huis flyers verspreid in de omgeving van het zonnepark en bij supermarkten in Scheemda over het initiatief en de bewonersavonden. De flyers zijn in de brievenbussen gedaan bij bewoners in Heiligerlee, Westerlee en Scheemda.

Stap 6: Bewonersavonden

Er zijn drie bewonersavonden georganiseerd voor de inwoners van Oldambt. Het doel van de avonden is informeren, input en feedback verzamelen, en uit te nodigen voor verdere participatie. De datum, tijd en locatie van deze bewonersavond wordt breed gecommuniceerd via posters, flyers en lokale media. Verenigingen en andere lokale partijen zijn uitgenodigd via de mail.

Stap 7: Werkgroepen

Tijdens de bewonersavonden wordt input opgehaald over participatie, en de landschappelijke, ecologische en maatschappelijke inpassing van het zonnepark. Deze belangrijke onderwerpen worden samen met de omgeving verder uitgewerkt in één of meerdere werkgroepen. Werkgroepen zijn actief gedurende het hele realisatieproces en mogelijk daarna voor het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor lokale meerwaarde.

Bewoners uit gemeente Oldambt kunnen zich inschrijven voor werkgroepen landschappelijke

inpassing/ecologie/participatie. Ook na het indienen van de vergunningsaanvraag en het verkrijgen van de vergunning bestaat er nog ruimte om mee te praten over de inpassingsplannen; men kan zich dus op elk moment nog inschrijven.

Uit een werkgroep is naar voren gekomen dat mensen graag het zonnepark willen beleven. Daarom is er veel aandacht geweest voor ecologie en wordt er een uitkijktoren gebouwd zodat men over het zonnepark kan uitkijken.

De interesse om te participeren in werkgroepen was tijdens het ontwikkelproces laag in Oldambt. Tijdens de laatste informatieavond werd er meer interesse getoond. Wanneer er meer zekerheid zit in de realisatie van het zonnepark en zaken concreter worden, worden mensen weer uitgenodigd voor de werkgroepen.

Stap 8: Draagvlakonderzoek

Er wordt een draagvlakonderzoek uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau, namelijk Enneüs. Het draagvlakonderzoek wordt georganiseerd in samenwerking met Coöperatie Eekerpolder, Solarfields en gemeente Oldambt. De resultaten geven een indicatie van het draagvlak, verwachtingen, meningen en ervaringen onder bewoners in Scheemda, Heiligerlee en Westerlee. De hoofdvraag luidt: “In hoeverre zijn de inwoners van de gemeente Oldambt voor of tegen de realisatie van zonnepark Eekerpolder?” Er worden vragen gesteld over o.a. de communicatie, de voor- en nadelen, financiële participatie en de locatie. Het onderzoeksrapport wordt ingediend bij de gemeente. De resultaten zullen ook gebruikt worden om het vervolgproces met betrekking tot participatie te verbeteren.

3.3. Vervolg participatieproces

Stap 9: Terinzagelegging

Na het indienen van de vergunningsaanvraag gaat het participatieproces door. Bewoners worden geïnformeerd over het vergunningsproces en wanneer de periode van terinzagelegging is. Door bewoners hierover te informeren weten zij hoe zij eventueel bezwaar kunnen maken tegen de vergunning. Dit is onderdeel van het participatieproces en een toetsing van het draagvlak.

Stap 10: Op de hoogte houden

De omgeving wordt op de hoogte gehouden van belangrijke ontwikkelingen. Belangrijke momenten waar de omgeving over geïnformeerd wordt zijn het ontvangen van de vergunning, het indienen van een subsidieaanvraag, de toekenning van de subsidie, de voorbereiding van de bouw, de start van bouwwerkzaamheden en de opening van het zonnepark. Men kan zich inschrijven op de nieuwsbrief van de coöperatie om bovenstaande updates te ontvangen.

Stap 11: Feestelijke opening

Iedereen die betrokken is geweest bij de ontwikkeling van het zonnepark is trots als het zonnepark gerealiseerd is. Wij vieren de opening van het zonnepark met elkaar door middel van een feestelijk evenement om alle betrokkenen te bedanken en te feliciteren met hun zonnepark. Een feestelijke opening bestaat vaak uit het aanleggen van de eerste planten, een rondleiding op het zonnepark en iets lekkers te eten en drinken.

Stap 12: Bewonersenquête

Ongeveer één jaar nadat het zonnepark geopend is, neemt Solarfields een enquête af onder de bewoners. Het doel van de enquete is het meten van de tevredenheid over Solarfields, zonnepark Eekerpolder en het hele proces vanaf begin tot einde. Deze informatie gebruikt Solarfields om hun aanpak te verbeteren.

4. Financiële participatie (projectparticipatie)

4.1. Lokaal eigendom

Lokaal eigendom in duurzame energieprojecten is een belangrijk streven in de energietransitie in Nederland. Het creëert draagvlak voor duurzame energie en leidt tot goed ingepaste zonneparken met voordelen voor de omgeving. Ook voor de bewoners, dorpsraden en energiecoöperaties in de omgeving van Eekerpolder is lokaal eigendom een belangrijke voorwaarde; dit vanwege het gelijkwaardige zeggenschap en de eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Solarfields en Coöperatie Eekerpolder werken vanaf het begin af aan samen aan de ontwikkeling om deze gelijkwaardigheid te waarborgen.

Coöperatie Eekerpolder

Coöperatie Eekerpolder is in juli 2020 opgericht door bewoners uit Midden-Groningen om voor 50% eigenaar te worden in zonnepark Eekerpolder. Voor de ontwikkeling in Oldambt zijn bewoners uit Oldambt aangesloten. Coöperatie Eekerpolder heeft adviesbureau Econnetic in de arm genomen voor technische, financiële en juridische advisering. Hierdoor heeft coöperatie de relevante kennis en ervaring ter beschikking om belangrijke beslissingen te maken over het zonnepark, de investeringen en de samenwerking met Solarfields.

Enkele belangrijke uitgangspunten voor de coöperatie zijn:

- Democratisch gekozen bestuur;
- Geen drempel voor bewoners om lid te worden;
- Coöperatie gebruikt opbrengsten uit zonnepark voor publieke doelstellingen, zoals:
    - Verduurzaming
    - Leefbaarheid
    - Natuur

Er zijn tussen Solarfields en Coöperatie Eekerpolder afspraken gemaakt over de besteding van de opbrengsten die Coöperatie Eekerpolder genereert. Er is afgesproken dat deze opbrengsten aan publieke doelen worden besteed, namelijk leefbaarheid, verduurzaming en natuur. Daarnaast kan elk huishouden desgewenst lid worden van de coöperatie. Het is belangrijk dat er geen drempel is om te profiteren van de voordelen. Dit is ook vastgelegd in de statuten van de coöperatie.

Samenwerking Coöperatie Eekerpolder en Solarfields

Coöperatie Eekerpolder en Solarfields werken vanaf het begin van de ontwikkeling in maart 2020 samen aan de ontwikkeling van het zonnepark. Toen de ontwikkeling startte was de coöperatie nog in oprichting en stonden er nog geen afspraken op papier. Gedurende de ontwikkeling is er tussen Coöperatie Eekerpolder en Solarfields een samenwerkingsovereenkomst overeengekomen, welke in eerste instantie betrekking had op het Midden-Groningen gedeelte van het zonnepark. Inmiddels zijn er aanvullende afspraken gemaakt welke betrekking hebben op de samenwerking aangaande en de (gezamenlijke) investering in het volledige zonnepark (zowel gedeelte Midden-Groningen als gedeelte Oldambt). Deze afspraken vormen de basis van 50% lokaal eigendom.

4.2. Gebiedsfonds

Coöperatie Eekerpolder en Solarfields streven naar 50% lokaal eigendom. Coöperatie Eekerpolder zal in die hoedanigheid 50% (risicodragend) eigenaar zijn van Zonnepark Eekerpolder en daarmee 50% zeggenschap hebben over en voor 50% profiteren van Zonnepark Eekerpolder. Coöperatie Eekerpolder voert momenteel concrete gesprekken met financiers over financiering van 50% van de noodzakelijke investering in Zonnepark Eekerpolder. Indien gedurende het ontwikkelproces onverhoopt blijkt dat het voor Coöperatie Eekerpolder niet mogelijk is om voldoende financiering

aan te trekken, dan wordt deze investering gedurende de looptijd van de SDE++ subsidie aangevuld met of vervangen door een afdracht aan een gebiedsfonds. Hierdoor zal de omgeving te allen tijde profiteren van opbrengsten van Zonnepark Eekerpolder.

Het gebiedsfonds is bedoeld om maatschappelijke en/of duurzame projecten in de lokale omgeving te ondersteunen. Initiatiefnemers met een (duurzaam) project zouden een financieringsverzoek kunnen indienen bij de beheerder van het gebiedsfonds en indien het betreffende project voldoet aan de criteria ontvangt het initiatief een financiële bijdrage uit het fonds. Het gebiedsfonds is onafhankelijk van Solarfields en kan bijvoorbeeld beheerd worden door de gemeente, Coöperatie Eekerpolder of een adviesraad. Deze beheerder stelt (in samenspraak met de gemeente) ook de 'spelregels' voor het gebiedsfonds op. De hoogte van de afdracht aan het gebiedsfonds kan worden bepaald aan de hand van een rekenmethode gebaseerd op het door het Planbureau voor de Leefomgeving opgestelde 'Eindadvies Basisbedragen SDE++ 2020', waardoor de omgeving een eerlijk deel van de opbrengsten van Zonnepark Eekerpolder ontvangt.[1] Nadere afspraken over deze afdracht kunnen worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

4.3. Obligaties

Bewoners kunnen ook, indien gewenst, via obligaties mee-investeren in het zonnepark. Bewoners ontvangen dan rendement uit de exploitatie van het zonnepark. Indien de behoefte aanwezig blijkt te zijn kan Coöperatie Eekerpolder of het zonnepark voor een bepaald bedrag aan obligaties uitgeven. Voor deze vorm van financiële participatie werken wij samen met www.zonnepanelendelen.nl.

Via ZonnepanelenDelen kunnen geïnteresseerden obligaties kopen van zonne-energieprojecten. Hierbij wordt jaarlijks rendement uitgekeerd op basis van de productie van het zonne-energieproject - hetzelfde principe als wanneer iemand zelf de zonnepanelen op zijn dak heeft. Tegelijk wordt de eigen investering volledig afgelost. Het rendement op de investering varieert tussen de 3,5% en de 5%. De instapwaarde van een obligatie is 25 euro. Hierdoor is mee-investeren door mensen met een kleine portemonnee ook mogelijk. Omwonenden uit de omgeving hebben een voorrangspositie door middel van voorinschrijving met een korting op de obligatieprijs (en daarmee hoger rendement). De voorinschrijving duurt enkele weken, daarna wordt deze mogelijkheid voor iedereen opengesteld.

5. Lokale meerwaarde

5.1. Beleving

Door bewoners is aangegeven dat er aan het zonnepark een fietspad ligt die wordt gebruikt door fietsers en wandelaars. Ook is het zonnepark te zien vanaf omringende autowegen. Om bij te dragen aan de beleving van het gebied. De landschappelijke inpassing is zo ontworpen dat er doorkijk is in het zonnepark door middel van een scheg. Daarnaast zijn er groene zones ingetekend om een zo groen en aangenaam mogelijk zonnepark te creëren. Bij de ingang van het zonnepark wordt een informatiebord geplaatst waarop men kan lezen hoe het zonnepark in elkaar zit en hoe deze bijdraagt aan de ecologie.

5.2. Werkgelegenheid

Solarfields en Coöperatie Eekerpolder betrekken zo veel mogelijk lokale bedrijven bij het

[1] https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-eindadvies-basisbedragen-sde-plus-plus-2020_3526_27-02-2020.pdf

zonnepark. Gemiddeld gaat zo'n 10 tot 15% van de totale projectkosten naar lokale werkgelegenheid. Voor de constructie en het onderhoud van het zonnepark bieden wij tenders aan bedrijven uit de regio. Vooral bedrijven uit de directe omgeving betrekken wij graag in de bedrijvigheid die het zonnepark creëert.

De volgende werkzaamheden kunnen mogelijk uitgevoerd worden door lokale bedrijven:

- Montage hekwerk
- Schoonmaak faciliteiten
- Civiel werk
- Beveiliging
- Landschappelijke inpassing
- Groenonderhoud

5.3. Educatie

Een zonnepark is een uiterst moderne elektrische productie-installatie en biedt daarom uitstekende educatieve mogelijkheden. Het is onderdeel van een wereldwijd, cruciaal onderwerp, namelijk klimaatverandering. Wij zetten ons in om onze kennis te delen en anderen te inspireren bij te dragen aan de energietransitie.

Informatiebord

Bij de ingang van het zonnepark wordt een informatiebord geplaatst om men te informeren over het zonnepark. Op het infobord staat informatie over de energieopwekking, de bijdrage aan duurzaamheid, de natuur en het landschap.

Stages en afstudeeropdrachten

Een zonnepark is zeer geschikt voor het doen van stages en afstudeeropdrachten, zowel voor MBO/HBO als voor academisch onderwijs. Verzoeken hiervoor kunnen worden ingediend bij de projectmanager.

Schoolinitiatieven

Schoolinitiatieven met basisscholen en middelbare scholen kunnen een bijdrage leveren aan de kennis van kinderen en jongeren over duurzaamheid en de energietransitie. Informatie hierover kan worden opgevraagd bij de projectmanager.

Rondleidingen

Solarfields organiseert regelmatig rondleidingen op haar zonneparken. Mensen die werkzaam zijn in de energietransitie en nog niet eerder een zonnepark hebben bezocht, kunnen zo meer inzicht krijgen in de landschappelijke, ecologische en technische inpassing van zonnepark

Participatieverslag Zonnepark Eekerpolder

Gemeente Oldambt

Communicatie met wethouder Boon

Onderwerp: Ontwikkelproces, participatie en landschappelijke inpassing

Datum: 14 juli 2020

Jaap Keuning, voorzitter van Stichting Zonne-energiepark Meeden, heeft mailcontact met wethouder Bard Boon van gemeente Oldambt. Keuning vertelt over zijn ervaringen bij de ontwikkeling van Zonneakkers Zuidbroek. Dit zonnepark is gebouwd met SDE++ subsidie en crowdfunders uit Menterwolde door de stichting. Keuning benadrukt dat draagvlak in Meeden erg belangrijk was en dat de opbrengsten ten goede komen aan de dorpen. Er is een mooie kans voor nog een project, namelijk zonnepark Eekerpolder. De stichting is van plan om een energiecoöperatie op te richten, te participeren in het initiatief en samen te werken met Solarfields. Voor het deel in gemeente Midden-Groningen van 60 hectare zijn al stappen gezet in de ontwikkeling en gesprekken met de gemeente, provincie en Libau. Het project is positief bekritiseerd door Libau en de provincie Groningen. Libau suggereerde om het plan op te schalen met de grondpositief van gemeente Oldambt; dit betreft 110 hectare. De belangrijke vraag is: wil Oldambt mee participeren met dit plan op basis van de grondposities in Oldambt? De voordelen voor Oldambt worden benoemd: meeliften op kennis van participatie, een behoorlijk deel van de duurzaamheid quotum realiseren, genereren van een indrukwekkende bron van inkomsten.

Overleg met gemeente Oldambt, provincie Groningen en Libau

Onderwerp: Ontwikkelproces, participatie en landschappelijke inpassing

Datum: 30 juli 2020

Er is een maatwerkgesprek georganiseerd om de landschappelijke inpassing en de gebiedsvisie te bespreken. Door bouwheerschap Libau wordt geadviseerd het zonnepark als één geheel te ontwikkelen waarbij het gedeelte in gemeente Midden-Groningen en het gedeelte in gemeente Oldambt samen worden gevoegd tot één zonnepark. Dit plan kan volgens Libau zonder gebiedsvisie van gemeente Oldambt ontwikkeld worden zodat de vergunning op korte termijn aangevraagd kan worden en daarmee de SDE++ subsidie van 2020 gehaald kan worden. Libau geeft advies op het conceptplan opgesteld door landschapsbureau BRO om hier een landschappelijk sterk plan van te maken.

Communicatie met wethouder Boon

Onderwerp: Toelichting participatieplan

Datum: 1 september 2020

Keuning heeft mailcontact met wethouder Boon. Op 31 augustus hebben zij gesproken over zonnepark Eekerpolder. Coöperatie Eekerpolder is opgericht. Hiervoor is een participatieplan geschreven. Jaap wil graag dit plan toelichten omdat gemeente Oldambt een belangrijke rol kan spelen. Jaap benadrukt dat tijd een belangrijke factor is omdat de SDE++ subsidieronde van 2020 gehaald wil worden. Elk jaar daalt het subsidiebedrag en dit heeft veel invloed op de opbrengsten van het zonnepark en de benodigde investeringen.

Nieuwsbrief van Coöperatie Eekerpolder

Onderwerp: Informeren over ontwikkelingen

Datum: Januari 2021

In deze nieuwsbrief wordt een overzicht gegeven van de afgelopen ontwikkelingen.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Advertentie in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Lokaal eigendom

Datum: 27 januari 2021

Flyer zonnepark Eekerpolder is gedeeld met de lokale krant. Hier is een introductie van zonnepark Eekerpolder te zien. Door coöperatie Eekerpolder: "Door de dorpen & voor de dorpen". Met 50% participatie houden we het lokaal. Stroom het geld niet het land (ons dorp) uit. In de krant stond een artikel waarin het uitgebreid werd uitgelegd.

Zie bijlage voor de advertentie.

Krantenartikel in Dagblad van het Noorden

Onderwerp: Energietransitie, Coöperatie Eekerpolder en financiële participatie

Datum: 2 februari 2021

Jaap Keuning, voorzitter van Coöperatie Eekerpolder, geeft een interview aan Dagblad van het Noorden. Hij verteld over zijn visie op de energietransitie, lokaal eigendom en de ontwikkeling. Het Dagblad van het Noorden wordt veel gelezen in de omgeving en is daarom een uitstekende krant om mensen te informeren over de komst van het zonnepark.

Zie bijlage of lees het artikel hier: https://dvhn.nl/groningen/Wind-en-zonneparken-in-de-regio-Iedereen-heeft-er-de-mond-vol-van-maar-slechts-een-gering-deel-van-de-opbrengst-komt-ook-hier-terecht-26453522.html

Krantenartikel in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Profijt van participeren

Datum: 10 februari 2021

De tweede flyer is gedeeld voor lokale kranten. Hierin wordt het profijt van participeren uitgelegd; lagere energierekening, geld voor dropen, gemeenschapszin. Verderop in de krant stond een artikel die het duidelijk werd uitgelegd.

Zie bijlage voor het artikel.

Overleg met wethouder Nieboer

Onderwerp: Toelichting plannen van coöperatie

Datum: 2 maart 2021

Jaap Keuning mailt naar Jurrie Nieboer: introductie van zonnepark Eekerpolder, met hierin de vorderingen van de midden-Groningen kant. 50% eigenaar coöperatie, 50% Solarfields. De coöperatie wil ook graag een 50/50 verhouding voor het gedeelte in Oldambt. Hierin wordt de visie van Coöperatie Eekerpolder toegelicht, en hoe participatie in zijn werking gaat. Er wordt benadrukt dat het halen van de SDE ronde van dit jaar belangrijk is.

Communicatie met raadsleden

Onderwerp: Toelichting plannen van coöperatie

Datum: 12 maart 2021

Jaap Keuning heeft een mail verzonden aan de raadsleden van de gemeente Oldambt. In deze mail stelt Coöperatie Eekerpolder zichzelf voor en vraagt of Oldambt ook mee wil doen. Het

zonnepark wordt geïntroduceerd met de update hoe ver het project nu is. Het belang om mee te doen voor de inwoners van Oldambt wordt uitgelegd, tevens wordt er uitgelegd hoe ze kunnen participeren, mee denken en mee investeren. Daarnaast wordt nog benadrukt dat de opbrengst gedeeld wordt en terug gaat naar de inwoners.

Communicatie met gemeente Oldambt

Onderwerp: Urgentie voor start vergunningsproces

Datum: 6 April 2021

Mail contact van Jaap Keuning naar Roelof Eilders (cc Jurrie Nieboer) De coöperatie maakt zich zorgen over de voortgang van zonnepark Eekerpolder omdat beleid van Oldambt pas na de zomer wordt vastgesteld. Hierdoor wordt het moeilijker om vergunning en SDE van 2021 nog aan te vragen. Omdat de SDE wordt afgebouwd, kan er volgend jaar minder terug gegeven worden aan de omgeving. Dit geld kan goed gebruikt worden aan het verenigingsleven. Jaap vraagt of het mogelijk is om een extra raadsvergadering in te plannen waarin deze kwestie besproken kan worden.

Advertentie in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Participeren in Coöperatie Eekerpolder

Datum: 23 mei 2021

Om de omgeving te informeren en uit te nodigen om te participeren is er een advertentie geplaatst in de lokale krant.

Zie bijlage voor de advertentie.

Krantenartikel in Dagblad van het Noorden

Onderwerp: Worsteling met zon en wind

Datum: 29 mei 2021

Krantenbericht om de worsteling met de transitie aan te kaarten: Het Dagblad van het Noorden heeft een artikel geplaatst over de energietransitie: "Worstelen met zon en wind. Transitiepijn in Groningen". In dit artikel komen verschillende belanghebbende aan bod. Zoals Christian Zuidema, hoogleraar ruimtelijke planning van de RUG Planoloog Esther van der Waal RUG, Directeur Jan-Willem Lobeek van de Natuur en Milieufederatie Groningen, Willem Schaap vicevoorzitter van energie coöperatie Zonnedorpen, Jaap Keuning Coöperatie Eekerpolder, Johan van Dalen Coöperatie Oudeschip & Omstreken, Michiel Mulder was werkzaam bij Natuur-en Milieufederatie Groningen, Brenda Halsveld Groninger Energie Koepel ,Nienke Homan Groenlinks, Rini en Henk Doff (inwoners Loppersum)

Zie bijlage of lees het artikel hier: https://dvhn.nl/groningen/Worstelen-met-zon-en-wind-26839425.html

Nieuwsbrief

Onderwerp: Uitnodiging eerste bewonersavond 24 juni 2021

Datum: 16 juni 2021

Via de nieuwsbrief worden bewoners en geïnteresseerden uitgenodigd voor de eerste bewonersavond over zonnepark Eekerpolder Oldambt.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Advertentie in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Uitnodiging eerste bewonersavond 24 juni 2021
Datum: 16 juni 2021
Om de omgeving te informeren en uit te nodigen voor de bewonersavond is er een advertentie geplaatst in de lokale krant.

Zie bijlage voor de advertentie.

Posters bij supermarkten

Onderwerp: Uitnodiging eerste bewonersavond
Datum: 18 juni 2021
Bij de supermarkten en bushaltes in Scheemda, Heiligerlee, Westerlee en Winschoten zijn posters opgehangen met een aankondiging van het initiatief en uitnodiging voor de bewonersavond.

Zie bijlage voor de poster.

Eerste bewonersavond

Onderwerp: Toelichting op de plannen
Datum: 24 juni 2021
Er is een bewonersavond georganiseerd voor inwoners van Oldambt om hen te informeren over het initiatief, feedback te verzamelen en mensen uit te nodigen om te participeren. Bewoners zijn uitgenodigd door middel van flyers in Oldambt Nieuws en posters in de supermarkten en bushokjes in Scheemda, Heiligerlee, Westerlee en een deel van Winschoten. Cooperatie Eekerpolder geeft een presentatie en Solarfields geeft toelichting op de technische ontwerpen. Aan het einde van de presentatie kunnen vragen worden gesteld.

Er is een zeer lage opkomst. Er zijn slechts twee bezoekers. Deze bezoekers zijn positief over de plannen.

Advertentie in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Participatie
Datum: 21 juli 2021
Om de omgeving te informeren en uit te nodigen om te participeren is er een advertentie geplaatst in de lokale krant.

Zie bijlage voor de advertentie.

Nieuwsbrief

Onderwerp: Update ontwikkelingen Midden-Groningen en Oldambt, en bodemkwaliteit
Datum: Oktober 2021
Er wordt een update gegeven omtrent de ontwikkelingen van het deel in Midden-Groningen en het deel in Oldambt. Daarnaast wordt er toelichting gegeven op de invloed van zonneparken op bodemkwaliteit.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Mailcampagne verenigingen

Onderwerp: Informeren en participeren
Datum: Oktober 2021
Er zijn 62 verenigingen in gemeente Oldambt gemaild over het initiatief. De mail bevatte informatie over het initiatief, de coöperatie en manieren om te participeren. Er zijn positieve reacties op ontvangen.

Zie bijlage voor de mail.

Advertentie in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Uitnodiging tweede bewonersavond 2 november 2021

Datum: 20 oktober

Om de omgeving te informeren en uit te nodigen voor de bewonersavond is er een advertentie geplaatst in de lokale krant.

Zie bijlage voor de advertentie.

Online nieuwsartikel

Onderwerp: Uitnodiging tweede bewonersavond 2 november 2021

Datum: 27 oktober 2021

Op www.oldambt.nu is een krantenartikel geplaatst met een uitnodiging voor de tweede bewonersavond.

Zie bijlage of lees het artikel hier: https://www.oldambtnu.nl/2021/10/27/cooperatie-eekerpolder-organiseert-bewonersbijeenkomst-voor-zonnepark-eekerpolder/

Online nieuwsartikel

Onderwerp: Uitnodiging tweede bewonersavond

Datum: 27 oktober 2021

Op www.menterwolde.info is een krantenartikel geplaatst met een uitnodiging voor de tweede bewonersavond.

Zie bijlage of lees het artikel hier: https://www.menterwolde.info/regio/oldambt-bellingwedde/eekerpolder-houdt-bewonersbijeenkomst-voor-zonnepark-eekerpolder/

Posters bij supermarkten

Onderwerp: Uitnodiging tweede bewonersavond op 2 november

Datum: 23 november 2021

Bij de supermarkten in Scheemda, Heiligerlee, Westerlee en Winschoten zijn posters opgehangen met een aankondiging van het initiatief en uitnodiging voor de bewonersavond.

Zie bijlage voor de poster.

Huis-aan-huis flyers

Onderwerp: Uitnodiging tweede bewonersavond

Datum: 22 november 2021 – 30 november 2021

Voor de bewoners rondom het zonnepark in Westerlee en Scheemda zijn flyers in de brievenbussen gedaan met een aankondiging van het initiatief en een uitnodiging voor de bewonersavond.

Zie bijlage voor de flyer.

Tweede bewonersavond

Onderwerp: Presentatie van de plannen

Datum: 2 november 2021

Er was een bewonersavond georganiseerd voor de inwoners van Oldambt door Coöperatie Eekerpolder en Solarfields. Tijdens deze bewonersavond werden de plannen voor zonnepark Eekerpolder gepresenteerd en konden er vragen gesteld worden. Voorzitter van de coöperatie

Jaap Keuning presenteerde de plannen en projectleider Jan-Pieter Veenboer van Solarfields gaf toelichting op de technische ontwerpen. Er was appeltaart, koffie en thee.

Er waren 41 aanwezigen. Na de presentatie zijn er veel vragen gesteld. Het sentiment vonden wij grotendeels positief. Uiteraard waren er kritische vragen. De vragen en antwoorden zijn genoteerd. Deze zijn via de krant gedeeld met de rest van de inwoners.

Zie bijlage voor het verslag.

Terugkoppeling tweede bewonersavond

Onderwerp: Verslag tweede bewonersavond 2 november 2021

Datum: December 2021

Een verslag van de bewonersavond is gedeeld met de raadsleden via de mail en via de nieuwsbrief. Het verslag bestaat uit alle vragen en antwoorden.

Zie bijlage voor het verslag.

Krantenartikel in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Terugkoppeling tweede bewonersavond 2 november 2021

Datum: December 2021

Een deel van de gestelde vragen en antwoorden zijn in de krant geplaatst. Het gaat hierbij om belangrijke onderwerpen waarvan wij denken dat deze van belang zijn voor bewoners.

Er zijn in totaal twee advertenties geplaatst met verschillende vragen en antwoorden.

Zie bijlage voor de advertentie.

Krantenartikel in Oldambt Nieuws

Onderwerp: Terugkoppeling tweede bewonersavond 2 november 2021

Datum: December 2021

Een deel van de gestelde vragen en antwoorden zijn in de krant geplaatst. Het gaat hierbij om belangrijke onderwerpen waarvan wij denken dat deze van belang zijn voor bewoners.

Er zijn in totaal twee advertenties geplaatst met verschillende vragen en antwoorden.

Zie bijlage voor de advertentie.

Nieuwsbrief van Coöperatie Eekerpolder

Onderwerp: Aktieve leden gezocht

Datum: 5 december 2021

De nieuwsbrief is verstuurd aan iedereen die zich hiervoor heeft ingeschreven.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Nieuwsbrief van Coöperatie Eekerpolder

Onderwerp: Beleid gemeente Oldambt vastgesteld

Datum: 5 december 2021

De nieuwsbrief is verstuurd aan iedereen die zich hiervoor heeft ingeschreven.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Nieuwsbrief van Coöperatie Eekerpolder

Onderwerp: Update ontwikkelingen en vergunningsaanvraag
Datum: 30 maart 2022
De nieuwsbrief is verstuurd aan iedereen die zich hiervoor heeft ingeschreven.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Flyer

Onderwerp: Uitnodiging derde bewonersavond 31 mei 2022
Datum: 16 mei 2022
Er is een flyer in de brievenbussen van woningen in Scheemda gedaan. De flyer bevat de uitnodiging voor de bewonersavond van 31 mei. Er wordt aangegeven dat er zal worden verteld over de financiele participatie van het zonnepark en wat de ideeen van de cooperatie zijn t.a.v. de opbrengsten. Op de achterkant van de flyer staat een geknopte samenvatting van het project.

Zie bijlage voor de flyer.

Nieuwsbrief van Coöperatie Eekerpolder

Onderwerp: Uitnodiging derde bewonersavond 31 mei
Datum: 24 mei 2022
Er is een nieuwsbrief verstuurd aan iedereen die zich hiervoor heeft ingeschreven. In de nieuwsbrief staat de uitnodiging voor de informatieavond zoals dit ook in de flyer staat beschreven.

Zie bijlage voor de nieuwsbrief.

Derde bewonersavond

Onderwerp: Update ontwikkelingen en vergunningsaanvraag
Datum: 31 mei 2022
Er was een bewonersavond georganiseerd door de coöperatie en Solarfields om de laatste landschappelijke inpassing te presenteren en toe te lichten hoe er financieel geparticipeerd kan worden. Er was cake, thee en koffie. Het was een plenaire avond waarbij er door Jaap Keuning, voorzitter van de coöperatie, een presentatie werd gegeven. Er werd toelichting gegeven over de ideeën van de coöperatie m.b.t. de opbrengsten. Zo werd er gepresenteerd dat er een fonds zou komen voor initiatieven m.b.t. leefbaarheid, en een fonds om bewoners te helpen met verduurzamen. Daarna volgde een vragenronde. Er waren kritische vragen over draagvlak en financiële participatie. Ook werd er aangegeven dat de financiële participatie nog niet duidelijk was. Na de plenaire sessie werd er nagepraat door Coöperatie Eekerpolder, Solarfields, Dorpsbelangen Scheemda, Dorpsbelangen Westerlee en Energie(k) Oldambt.

Overleg lokale partijen

Onderwerp: Huidige stand van zaken
Datum: 27 juni 2022
Er vond een overleg plaats tussen Coöperatie Eekerpolder, Solarfields, Energie(k) Oldambt, Dorpsbelangen Scheemda en Dorpsbelangen Westerlee. De initiatiefnemers hebben de plannen en planning toegelicht. Er is gesproken over de vergunningsaanvraag en het draagvlakonderzoek. Er is afgesproken dat er een maandelijkse update van Coöperatie Eekerpolder en Solarfields naar de lokale partijen wordt verstuurd.

Draagvlakonderzoek

Onderwerp: Huidige stand van zaken
Datum: 5 juli

Er wordt een draagvlakonderzoek uitgevoerd in Scheemda, Heiligerlee en Westerlee. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Enneus in samenwerking met gemeente Oldambt, Coöperatie Eekerpolder en Solarfields. Elk adres krijgt een vragenlijst toegezonden, zodat elk huishouden de kans krijgt om hun mening te delen en input te leveren. De vragenlijsten kunnen via de post worden teruggezonden of online worden ingevuld. Bij de vragenlijst zit een informatiebijlage en wordt er verwezen naar website www.eekerpolder.nl voor toelichting op het project, zoals locatie en financiële participatie. De vragenlijsten worden vanaf 5 juli bezorgd. Het onderzoeksrapport is gereed in augustus en wordt dan ingediend bij de gemeente.

Zie bijlagen voor de vragenlijst, informatiebijlage en uitnodiging.

Enneüs onderzoekt en adviseert

augustus 2022

RAPPORT

Draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder

Solarfields

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 | Inleiding 3

1.1 Aanleiding en doel 3

1.2 Onderzoeksmethode 3

1.3 Respons 3

1.4 Status rapportage en leeswijzer 4

2 | Onderzoekresultaten 5

2.1 Achtergrond 5

2.2 Duurzame Energie 5

2.3 Informatievoorziening 6

2.4 Het plan voor zonnepark Eekerpolder 8

2.5 Tot slot 11

3 | Management samenvatting 13

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Coöperatie Eekerpolder en Solarfields wensen een zonnepark te realiseren in de Eekerpolder, een gebied op de grens van de gemeenten Oldambt en Midden-Groningen. Coöperatie Eekerpolder is een lokale energiecoöperatie speciaal opgericht voor de ontwikkeling en exploitatie van zonnepark Eekerpolder. Solarfields is een ontwikkelaar, exploitant en beheerder van duurzame energie-oplossingen.

De komst van het zonnepark verandert de omgeving en heeft impact op het landschap en het leven van de bewoners. Het is daarom van belang dat er lokaal draagvlak en acceptatie is voor dit project. Samen proberen Solarfields en Coöperatie Eekerpolder er aan de hand van gemeentelijke beleid voor te zorgen dat bewoners en lokale belanghebbenden kunnen participeren in het zonnepark en de omgeving meeprofiteert van het zonnepark.

De gemeente Oldambt stelt daarnaast als eis dat er een draagvlakonderzoek moet plaatsvinden. Dit draagvlakonderzoek moet uitgevoerd worden door een onafhankelijk bureau. Om die reden is onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs ingeschakeld. In samenspraak met de gemeente, Coöperatie Eekerpolder en Solarfields heeft Enneüs in de periode van week 27 t/m week 29 een draagvlakonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen bij het door de gemeente te nemen besluit over de realisatie van het zonnepark Eekerpolder.

1.2 Onderzoeksmethode

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit alle huishoudens uit Scheemda, Westerlee en Heiligerlee. Al deze inwoners zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek.[1] Zij hebben een uitnodigingsbrief, vragenlijst en antwoordenvelop ontvangen. Deelnemers konden de vragenlijst zowel schriftelijk als digitaal via een link of een persoonlijke QR code uit de brief invullen. Deelnemers hebben drie weken de tijd gehad om te reageren.

1.3 Respons

De netto respons omvat alle deelnemers die de vragenlijst volledig hebben ingevuld. Daarbij is gecontroleerd op dubbelingen (de vragenlijst bevat een unieke inlogcode, wanneer een persoon zowel digitaal als schriftelijk de vragenlijst heeft ingevuld, is de respons van één van beide vragenlijsten meegenomen). In onderstaande tabel staat het aantal uitgenodigde deelnemers alsook de bijbehorende respons.

Responstabel	
Aantal verstuurde uitnodigingen	3688
Netto respons	570
Responspercentage	15,5%

[1] In eerste instantie zijn alleen inwoners uit de buurten Scheemda, Heiligerlee en Westerlee uitgenodigd (wk 27). Na overleg met Solarfields is besloten om iedereen uit de plaatsen Scheemda, Heiligerlee en Westerlee uit te nodigen (naverzending eind week 28, deze groep heeft t/m week 30 de tijd gekregen).

1.4 Status rapportage en leeswijzer

Dit rapport betreft de definitieve rapportage die is besproken met Solarfields.

In Hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de resultaten met betrekking tot duurzame energie en zonne-energie in het algemeen, de informatievoorziening en het plan voor zonnepark Eekerpolder. Hoofdstuk 3 bevat de managementsamenvatting.

De resultaten zijn in grafieken gerapporteerd. De percentages in de grafieken hebben betrekking op de antwoordopties zonder 'geen mening', 'niet van toepassing' en 'weet ik niet'. Deze antwoordopties zijn buiten beschouwing gelaten om de interpretatie van de resultaten te vergemakkelijken. Het aantal deelnemers dat deze opties heeft gekozen, wordt onder elke grafiek weergegeven met bijvoorbeeld 'v1 (n=3)', waarbij 'v1' staat voor het vraagnummer en 'n=3' voor het aantal deelnemers. Indien de percentages niet optellen tot 100% is dit het gevolg van afrondingsverschillen. Bij elke grafiek wordt het aantal deelnemers weergegeven (n). Indien minder dan tien deelnemers een vraag hebben beantwoord, wordt dit met 'n<10' weergegeven. Deze resultaten worden niet in grafieken gepresenteerd om de betrouwbaarheid van de resultaten alsook de privacy van de deelnemers te waarborgen. De reacties op de open vragen zijn integraal en geanonimiseerd weergegeven in het bijlagenrapport.

2 | Onderzoekresultaten

2.1 Achtergrond

1. Bent u woonachtig in …?		
	Aantal	Percentage
Scheemda	360	63%
Heiligerlee	91	16%
Westerlee	119	21%
Totaal	**570**	**100%**

Vraag 2 betreft een vraag naar de postcode, in verband met de privacy van de deelnemers wordt deze niet getoond.

2.2 Duurzame Energie

Het doel van een zonnepark is het opwekken van duurzame energie, in dit geval zonne-energie. Deze paragraaf toont resultaten met betrekking tot hoe inwoners denken over duurzame energie en zonne-energie.

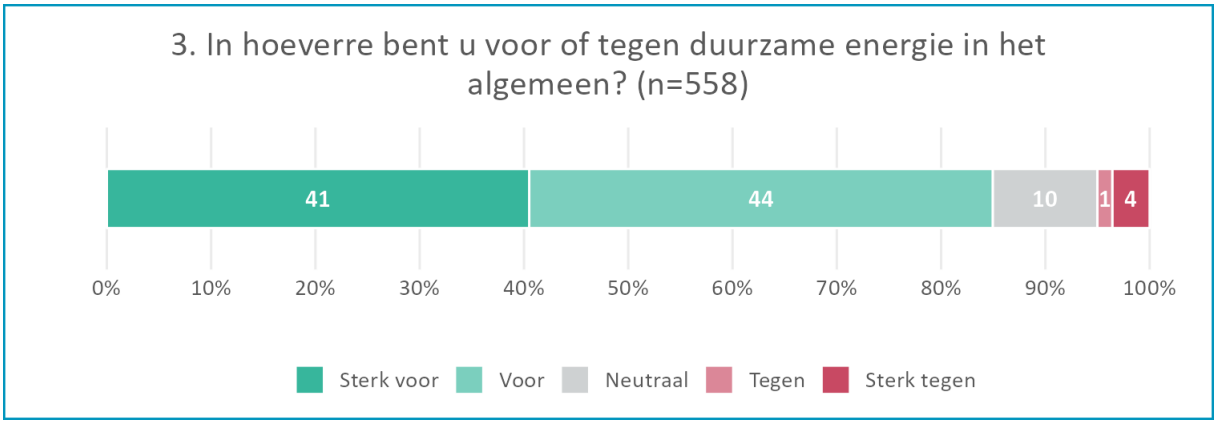

Antwoordoptie 'Weet niet / Geen mening': n=3.

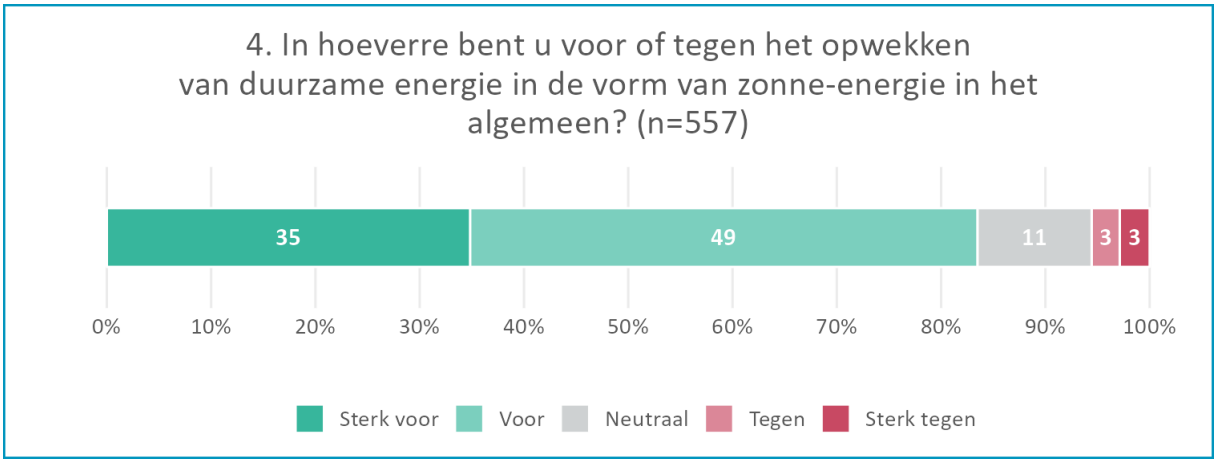

Antwoordoptie 'Weet niet / Geen mening': n=4.

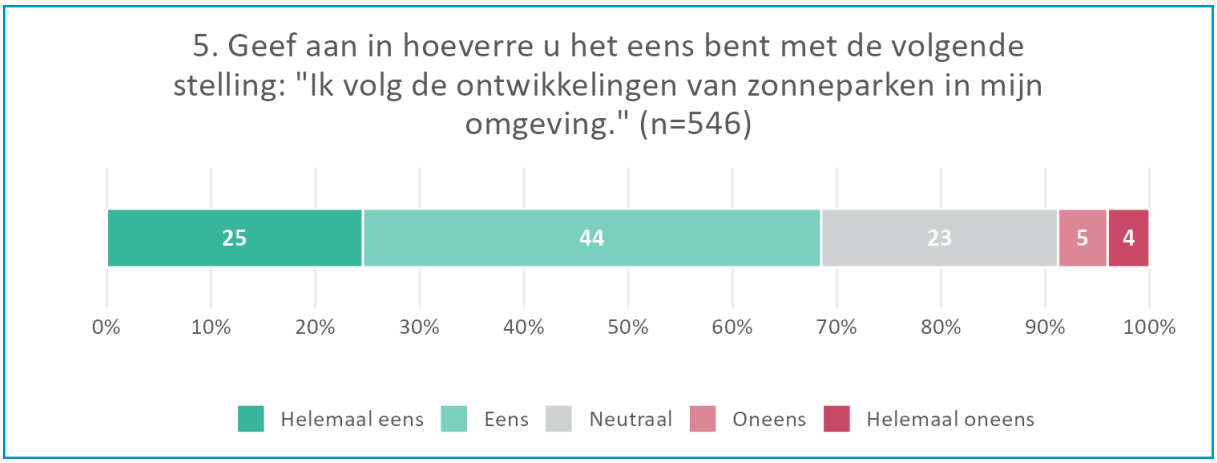

Antwoordoptie 'Weet niet / Geen mening': n=5.

2.3 Informatievoorziening

In deze paragraaf wordt ingegaan op in hoeverre deelnemers op de hoogte zijn van het plan en op welke wijze zij hierover geïnformeerd zijn.

Getoonde tekst in de vragenlijst:

Zonnepark Eekerpolder is een initiatief van Coöperatie Eekerpolder en Solarfields. Zonnepark Eekerpolder ligt in twee gemeenten: Midden-Groningen en Oldambt. Voor het gedeelte in Midden-Groningen is er een vergunning toegekend en voor het gedeelte in Oldambt wordt aan de vergunningverlening gewerkt. Meer informatie kunt u vinden in de informatiebijlage.

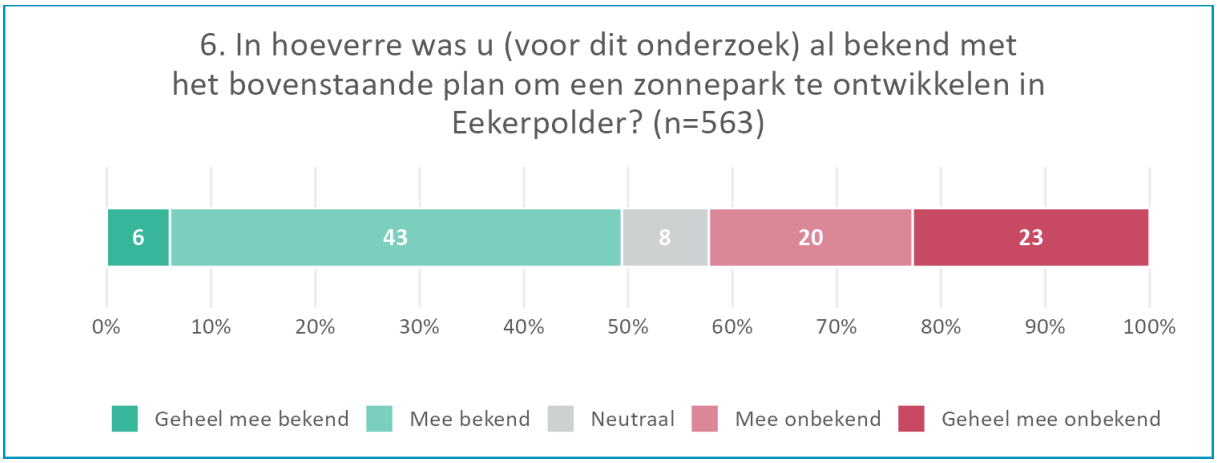

De volgende vraag is alleen gesteld aan deelnemers die bij Vraag 6 de antwoordoptie 'Geheel mee bekend', 'Mee bekend' of 'Neutraal' hebben aangekruist.

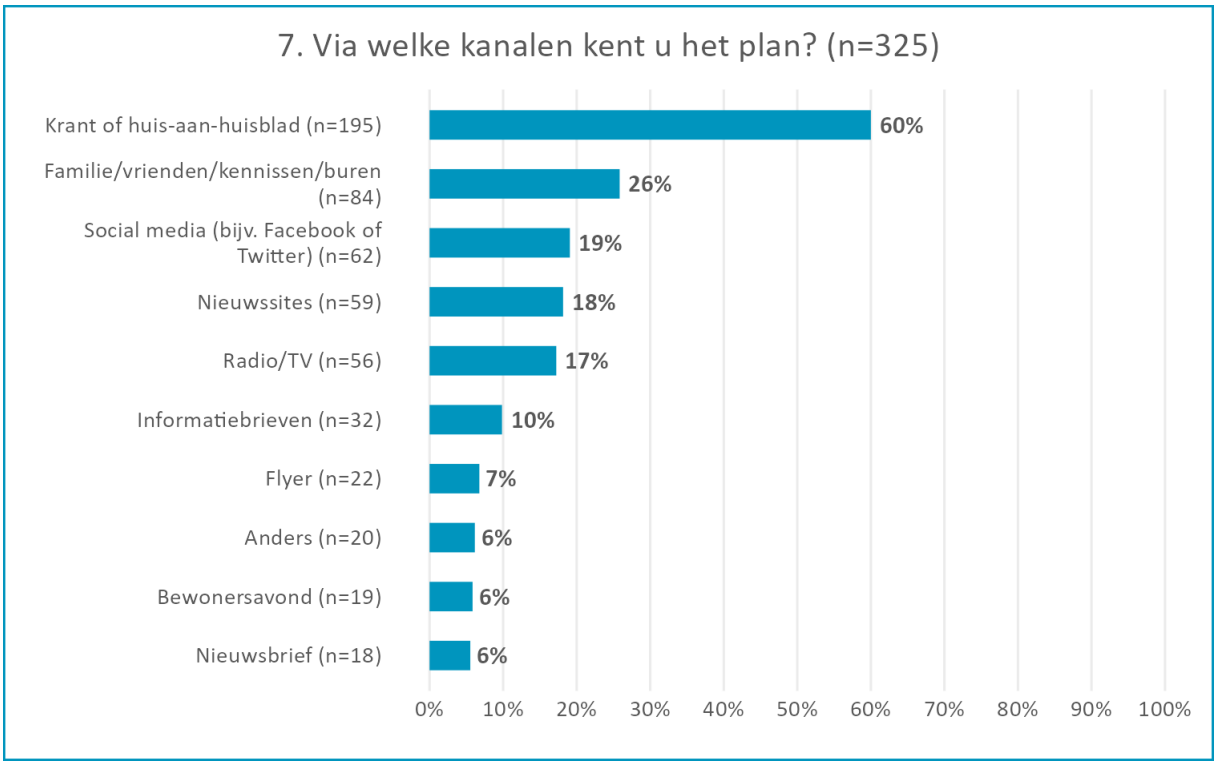

Het gaat hier om een meerkeuzevraag: deelnemers kunnen meerdere antwoordopties aankruisen. Om deze reden tellen de percentages mogelijk niet op tot 100%. Bij de antwoordoptie 'Anders' geven de deelnemers de volgende toelichtingen: buurtbewoners (1x), deze enquête (1x), divers (1x), dorpsbelangen (2x), energie coöperatie Oldambt (1x), fractie van politieke partij (1x), geen van bovenstaande (1x), gemeente Midden-Groningen en/of Oldambt (3x), informele circuit (1x), Libaw (1x), Solarfields (1x), raadsvergadering (1x), spandoeken bij de snelweg (1x), via werk(gever) (6x), voorlichting Esborg (1x).

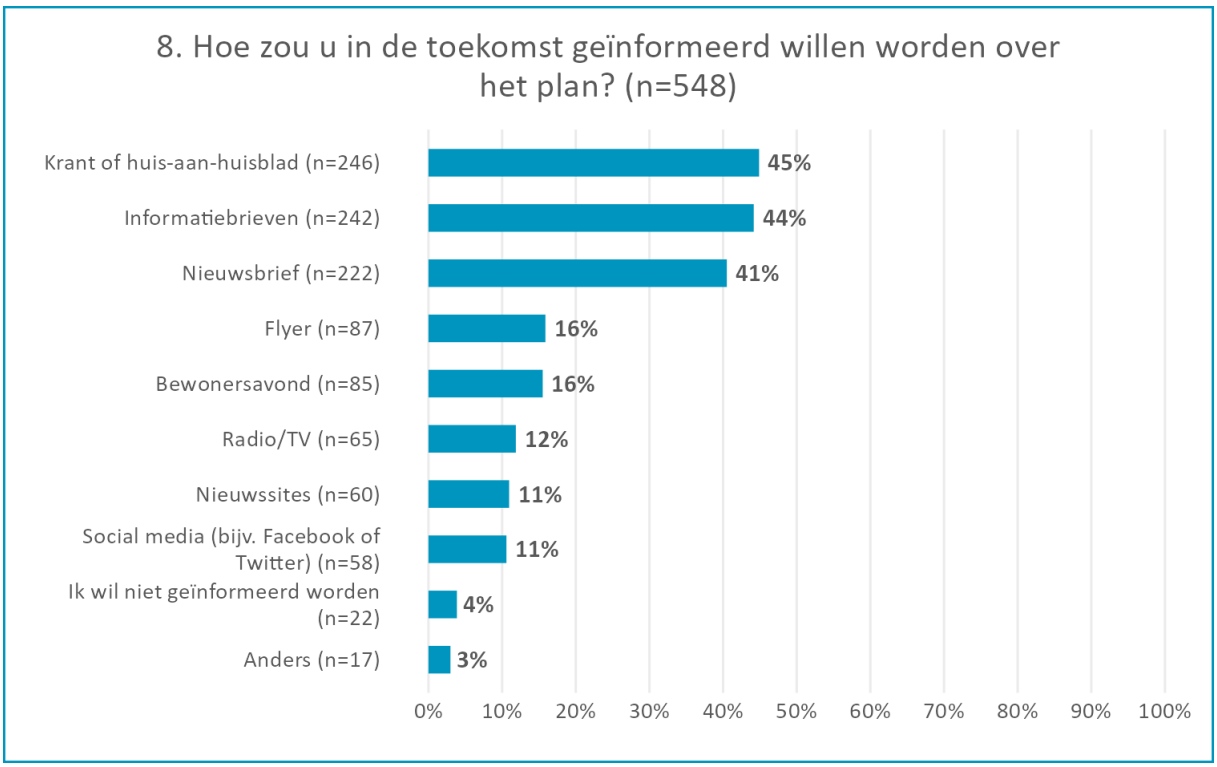

Het gaat hier om een meerkeuzevraag: deelnemers kunnen meerdere antwoordopties aankruisen. Om deze reden tellen de percentages mogelijk niet op tot 100%. Bij antwoordoptie 'Anders' geven de deelnemers de volgende toelichtingen: brief (1x), e-mail (8x), iedere manier (1x), krant (1x), nieuwsbrief van de gemeente (1x), persoonlijk (2x), RTV Noord (1x).

De volgende vraag is alleen gesteld aan deelnemers die bij Vraag 6 de antwoordoptie ‘Geheel mee bekend’, ‘Mee bekend’ of ‘Neutraal’ hebben aangekruist.

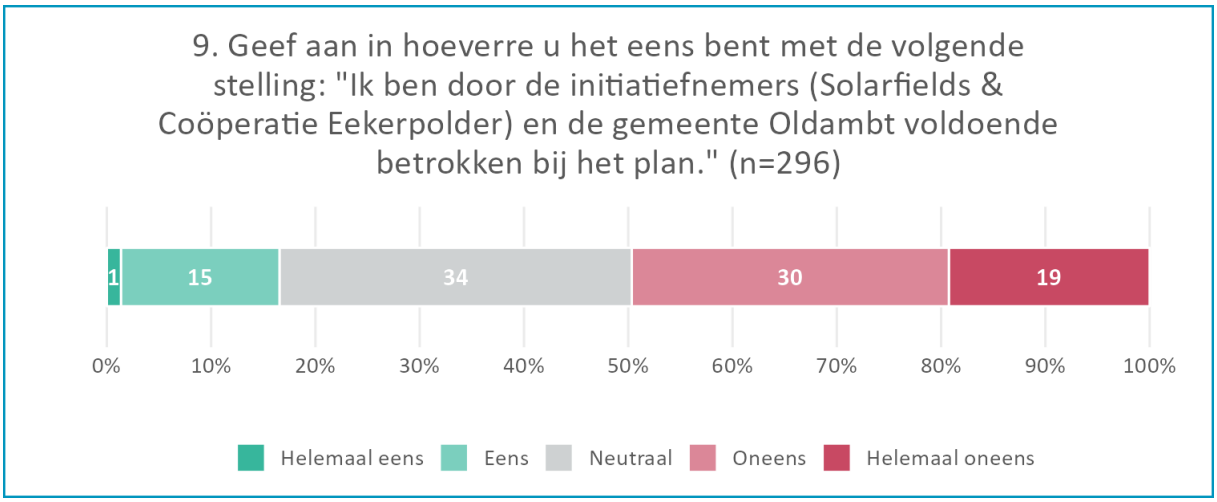

Antwoordoptie ‘Weet niet / Geen mening’: n=10.

2.4 Het plan voor zonnepark Eekerpolder

Deze paragraaf toont de resultaten van vragen met betrekking tot de eventuele komst van zonnepark Eekerpolder en hoe de omgeving hiervan kan profiteren.

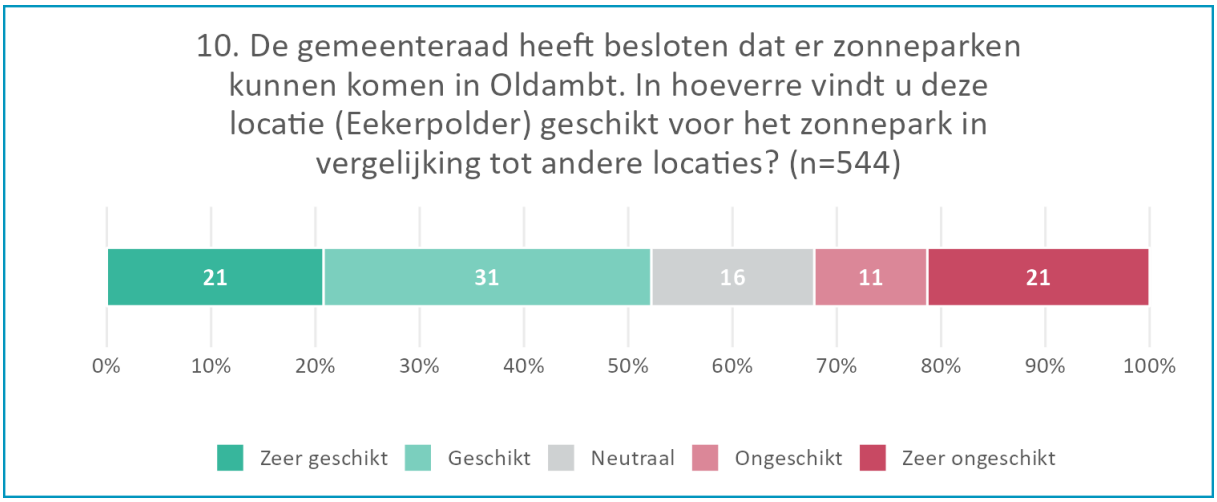

Antwoordoptie ‘Weet niet / Geen mening’: n=17.

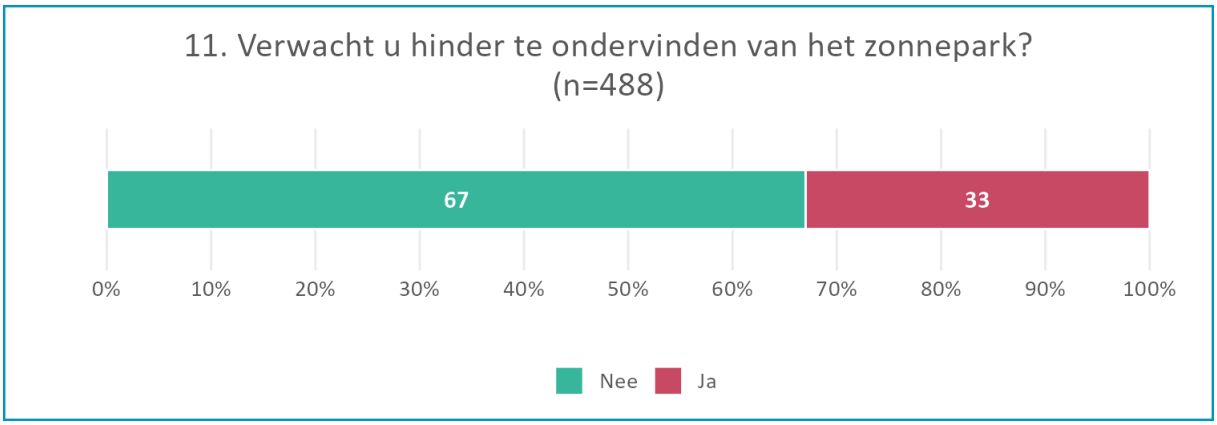

Antwoordoptie 'Weet niet / Geen mening': n=72.

Aan deelnemers die bij Vraag 11 hebben geantwoord dat zij hinder verwachten te ondervinden van het zonnepark, is gevraagd wat voor hinder ze verwachten (Vraag 12). Dit is een open vraag. De gegeven antwoorden zijn integraal en geanonimiseerd in het bijlagenrapport opgenomen.

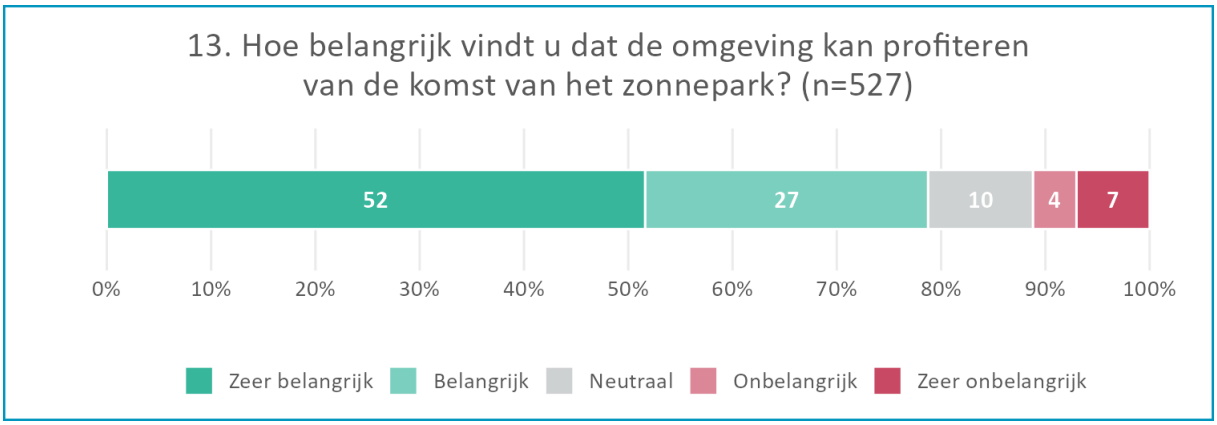

Antwoordoptie 'Weet ik (nog) niet / Geen mening': n=26.

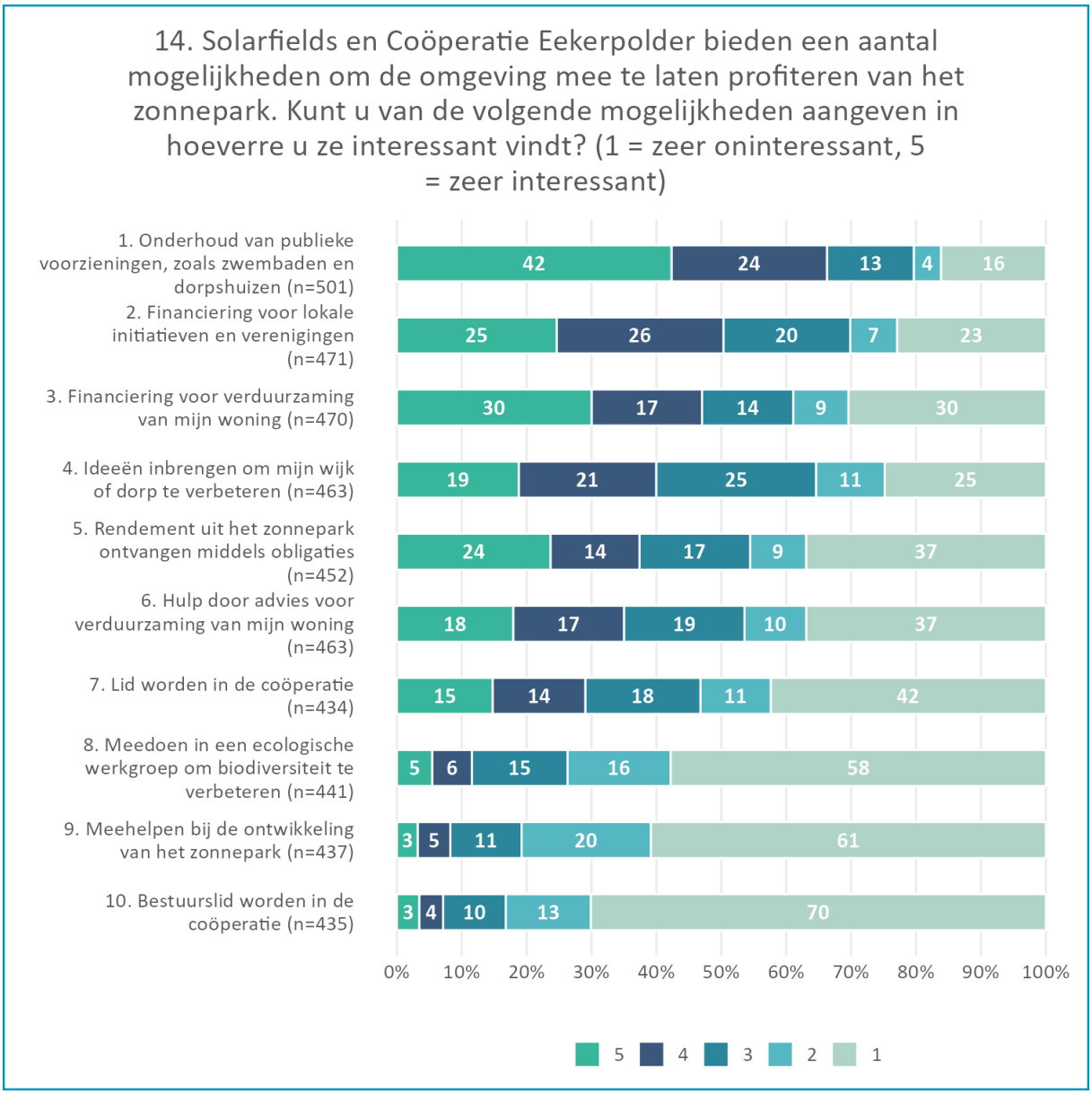

Antwoordoptie 'Geen mening': v14.1 (n=48); v14.2 (n=65); v14.3 (n=65); v14.4 (n=69); v14.5 (n=77); v14.6 (n=69); v14.7 (n=99); v14.8 (n=87); v14.9 (n=89); v14.10 (n=94).

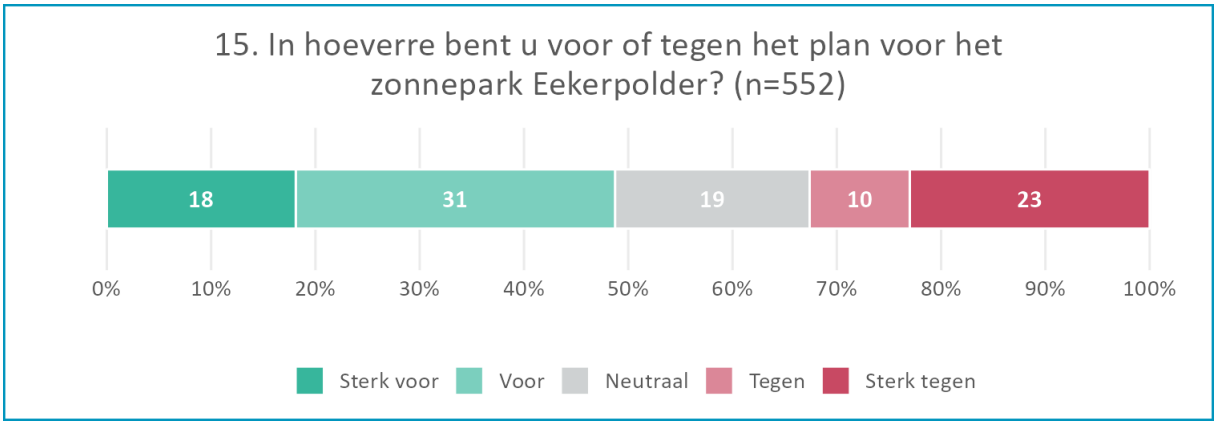

Antwoordoptie 'Weet niet / Geen mening': n=7.

Deelnemers werd gevraagd wat volgens hen de voordelen (Vraag 16) en nadelen (Vraag 17) van het zonnepark Eekerpolder zijn en of ze nog suggesties hebben (Vraag 18). Dit zijn open vragen. De gegeven antwoorden zijn integraal en geanonimiseerd in het bijlagenrapport opgenomen.

2.5 Tot slot

19. Hoe lang woont u in uw buurt?		
	Aantal	Percentage
Korter dan 2 jaar	32	6%
2 tot 5 jaar	42	8%
5 tot 10 jaar	53	9%
10 tot 15 jaar	47	8%
15 jaar of langer	386	69%
Totaal	**560**	**100%**

20. Vult u de vragenlijst alleen of samen in?		
	Aantal	Percentage
Alleen	299	55%
Samen (bijv. met uw partner)	242	45%
Totaal	**541**	**100%**

21. Wat is uw leeftijd? (invuller 1)		
	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	0	0%
18 – 25 jaar	4	1%
26 – 35 jaar	41	7%
36 – 45 jaar	54	10%
46 – 55 jaar	96	17%
56 – 65 jaar	149	27%
66 – 75 jaar	151	27%
76 jaar of ouder	59	11%
Wil ik niet zeggen	7	1%
Totaal	**561**	**100%**

21. Wat is uw leeftijd? (invuller 2)		
	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	2	1%
18 – 25 jaar	4	2%
26 – 35 jaar	13	6%
36 – 45 jaar	20	9%
46 – 55 jaar	52	23%
56 – 65 jaar	76	33%
66 – 75 jaar	47	21%
76 jaar of ouder	12	5%
Wil ik niet zeggen	2	1%
Totaal	**228**	**100%**

22. Wat is de samenstelling van uw huishouden?		
	Aantal	Percentage
Alleenstaand, zonder kind(eren)	97	17%
Alleenstaand, met kind(eren)	32	6%
Getrouwd / samenwonend, zonder kind(eren)	276	50%
Getrouwd / samenwonend, met kind(eren)	137	25%
Anders	13	2%
Totaal	**555**	**100%**

Bij antwoordoptie 'Anders' geven de deelnemers de volgende toelichtingen: niet van toepassing (1x), partners samenwonend (2x), weduwe/weduwnaar (7x).

23. Heeft u een koop- of huurwoning?		
	Aantal	Percentage
Koopwoning	449	82%
Huurwoning	87	16%
Wil ik niet zeggen	12	2%
Totaal	**548**	**100%**

De antwoorden op Vraag 24 'Heeft u tot slot nog opmerkingen die u wilt delen met de gemeente Oldambt, Solarfields, coöperatie Eekerpolder of het onderzoeksbureau naar aanleiding van deze vragenlijst?' zijn integraal en geanonimiseerd opgenomen in het bijlagerapport.

3 | Managementsamenvatting

Draagvlak zonnepark

Bijna de helft (49%) van de respondenten is (sterk) voor het plan, tegenover 33% die (sterk) tegen is.

Bekendheid & betrokkenheid plannen

Van de inwoners die hebben deelgenomen is ongeveer de helft (49%) bekend met het plan voor het zonnepark Eekerpolder. Van diegenen die deels bekend waren met het plan, geeft wederom bijna de helft (49%) aan onvoldoende betrokken te zijn door de initiatiefnemers. Om de bekendheid van het plan en de betrokkenheid te verbeteren, geven de inwoners de voorkeur aan informatie via kranten of huis-aan-huisbladen, informatiebrieven en nieuwsbrieven. Wat betreft de locatie vindt de helft (52%) de locatie Eekerpolder geschikt (tegenover 32% die de locatie ongeschikt acht).

Meeprofiteren

Meeprofiteren is (zeer) belangrijk voor 8 van de 10 respondenten (79%).
Het meest interessant voor meer dan de helft van de respondenten zijn de opties voor het algemeen belang van de inwoners: onderhoud van publieke voorzieningen, zoals zwembaden en dorpshuizen (66%), gevolgd door financiering voor lokale initiatieven en verenigingen (51%).

Duurzame energie

Bijna 9 van de 10 respondenten (85%) is (sterk) voor duurzame energie in het algemeen en 84% is specifiek (sterk) voor zonne-energie. Deze neiging is ook terug te zien in het aantal respondenten dat ontwikkeling in zijn/haar omgeving volgt: bijna 7 van de 10 respondenten (69%).

Uw contactpersonen
Martin Bloem – m.bloem@enneus.nl
Arjan Rozema – a.rozema@enneus.nl
Jennifer Wyduba – j.wyduba@enneus.nl
Alinde Vloo – a.vloo@enneus.nl

Hoofdkantoor Groningen
Sylviuslaan 5
9728 NS Groningen

Postbus 473
9700 AL Groningen

Kantoor Utrecht
Jaarbeursplein 6
3521 AL Utrecht

T. 050 – 711 52 55
info@enneus.nl
www.enneus.nl

Enneüs onderzoekt en adviseert

augustus 2022

BIJLAGENRAPPORT

Draagvlakonderzoek zonnepark Eekerpolder

Solarfields

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1 | Inleiding 3
1.1 Aanleiding en doel 3
1.2 Leeswijzer 3
2 | Vragenlijst 4
3 | Open antwoorden 8

VERTROUWELIJK

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Zonneparkontwikkelaar Solarfields wenst een zonnepark te realiseren in de Eekerpolder, een gebied op de grens van de gemeenten Oldambt en Midden-Groningen. De komst van het zonnepark verandert de omgeving en heeft impact op het landschap en het leven van de bewoners. Het is daarom van belang dat er lokaal draagvlak en acceptatie is voor dit project. Solarfields probeert draagvlak te creëren door middel van bewonersparticipatie en werkt hiervoor samen met Coöperatie Eekerpolder. Deze coöperatie is een lokale energiecoöperatie speciaal opgericht voor de ontwikkeling en exploitatie van zonnepark Eekerpolder. Samen proberen Solarfields en Coöperatie Eekerpolder ervoor te zorgen dat bewoners en lokale belanghebbenden kunnen participeren in het zonnepark en de omgeving meeprofiteert van het zonnepark.

De gemeente Oldambt stelt daarnaast als eis dat er een draagvlakonderzoek moet plaatsvinden. Dit draagvlakonderzoek moet uitgevoerd worden door een onafhankelijk bureau. Om die reden is onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs ingeschakeld. In samenwerking met Solarfields is in de periode van week 27 t/m week 30 een draagvlakonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen bij het door de Gemeente te nemen besluit over de realisatie van het zonnepark Eekerpolder.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport betreft een bijlagenrapport. Hoofdstuk 2 bevat de vragenlijst die is gebruikt voor het onderzoek. Hoofdstuk 3 bevat een integrale, geanonimiseerde weergave van de antwoorden op de open vragen. Indien (delen van) het antwoord mogelijk herleidbaar waren naar individuen, zijn deze vervangen door [***].

VERTROUWELIJK

2 | Vragenlijst

DRAAGVLAKONDERZOEK SOLARFIELDS, COÖPERATIE EEKERPOLDER, GEMEENTE OLDAMBT

De gemeente Oldambt werkt samen met Solarfields, Coöperatie Eekerpolder en onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs om een draagvlakonderzoek uit te voeren.

- Heeft u **vragen over de vragenlijst of het onderzoek?** Dan kunt u contact opnemen met de helpdesk: bel of WhatsApp 050 20 53 048 (op werkdagen tussen 9:00 en 17:30), e-mail: helpdesk@enneus.nl. Vermeld hierbij de volgende code: <token>
- U kunt de vragen beantwoorden door het vakje van uw keuze aan te kruisen. Heeft u per ongeluk **een kruisje in een verkeerd hokje** gezet? Zet dan haakjes om het verkeerd aangekruiste hokje: (☒) en kruis het juiste hokje aan.

SCREENING

1. Bent u woonachtig in…?

- ☐ Scheemda
- ☐ Heiligerlee
- ☐ Westerlee
- ☐ Anders → *U hoeft deze vragenlijst niet verder in te vullen, bedankt!*

2. Wat zijn de cijfers van uw postcode?

[ ]

DUURZAME ENERGIE

Het doel van een zonnepark is het opwekken van duurzame energie. In dit geval zonne-energie. Andere vormen van duurzame energie zijn bijvoorbeeld windenergie, waterkracht en aardwarmte.

3. In hoeverre bent u voor of tegen duurzame energie in het algemeen?

- ☐ Sterk tegen
- ☐ Tegen
- ☐ Neutraal
- ☐ Voor
- ☐ Sterk voor
- ☐ Weet niet / Geen mening

4. In hoeverre bent u voor of tegen het opwekken van duurzame energie in de vorm van zonne-energie in het algemeen?

- ☐ Sterk tegen
- ☐ Tegen
- ☐ Neutraal
- ☐ Voor
- ☐ Sterk voor
- ☐ Weet niet / Geen mening

5. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling: "Ik volg de ontwikkelingen van zonneparken in mijn omgeving."

☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens	Weet niet / Geen mening

INFORMATIEVOORZIENING

Zonnepark Eekerpolder is een initiatief van Coöperatie Eekerpolder en Solarfields.
Zonnepark Eekerpolder ligt in twee gemeenten: Midden-Groningen en Oldambt. Voor het gedeelte in Midden-Groningen is er een vergunning toegekend en in het gedeelte in Oldambt wordt aan de vergunningverlening gewerkt.
Meer informatie kunt u vinden in de informatiebijlage.

6. In hoeverre was u (voor dit onderzoek) al bekend met het bovenstaande plan om een zonnepark te ontwikkelen in Eekerpolder?

- ☐ Geheel mee onbekend → *Ga naar vraag 8*
- ☐ Mee onbekend → *Ga naar vraag 8*
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee bekend
- ☐ Geheel mee bekend

ZONNEPARK EEKERPOLDER <TOKEN> 416261

7. Via welke kanalen kent u het plan?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Krant of huis-aan-huisblad
- ☐ Flyer
- ☐ Nieuwssites
- ☐ Nieuwsbrief
- ☐ Informatiebrieven
- ☐ Social media (bijv. Facebook of Twitter)
- ☐ Radio/TV
- ☐ Bewonersavond
- ☐ Familie/vrienden/kennissen/buren
- ☐ Anders, namelijk: _____

8. Hoe zou u in de toekomst geïnformeerd willen worden over het plan? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Krant of huis-aan-huisblad
- ☐ Flyer
- ☐ Nieuwssites
- ☐ Nieuwsbrief
- ☐ Informatiebrieven
- ☐ Social media (bijv. Facebook of Twitter)
- ☐ Radio/TV
- ☐ Bewonersavond
- ☐ Anders, namelijk: _____
- ☐ Ik wil niet geïnformeerd worden

Als u bij vraag 6 'geheel mee onbekend' of 'mee onbekend' heeft ingevuld, kunt u vraag 9 overslaan.

9. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling: "Ik ben door de initiatiefnemers (Solarfields & Coöperatie Eekerpolder) en de gemeente Oldambt voldoende betrokken bij het plan."

☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens	Weet niet / Geen mening

HET PLAN VOOR ZONNEPARK EEKERPOLDER

10. De gemeenteraad heeft besloten dat er zonneparken kunnen komen in Oldambt. In hoeverre vindt u deze locatie (Eekerpolder) geschikt voor het zonnepark in vergelijking tot andere locaties?

- ☐ Zeer ongeschikt
- ☐ Ongeschikt
- ☐ Neutraal
- ☐ Geschikt
- ☐ Zeer geschikt
- ☐ Weet niet / Geen mening

11. Verwacht u hinder te ondervinden van het zonnepark?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → *Ga naar vraag 13*
- ☐ Weet niet / Geen mening → *Ga naar vraag 13*

12. Wat voor hinder verwacht u?

Coöperatie Eekerpolder en Solarfields vinden het belangrijk dat de omgeving profiteert van de opbrengsten van het zonnepark. Denk daarbij aan mede-eigendom in het zonnepark, het verlagen van de energierekening en het ondersteunen van lokale clubs/verenigingen.

13. Hoe belangrijk vindt u dat de omgeving kan profiteren van de komst van het zonnepark?

- ☐ Zeer onbelangrijk
- ☐ Onbelangrijk
- ☐ Neutraal
- ☐ Belangrijk
- ☐ Zeer belangrijk
- ☐ Weet ik (nog) niet / Geen mening

ZONNEPARK EEKERPOLDER <TOKEN> 416261

14. Solarfields en Coöperatie Eekerpolder bieden een aantal mogelijkheden om de omgeving mee te laten profiteren van het zonnepark. Kunt u van de volgende mogelijkheden aangeven in hoeverre u ze interessant vindt?
(1 = zeer oninteressant, 5 = zeer interessant)

	1	2	3	4	5	Geen mening
Lid worden in de coöperatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bestuurslid worden in de coöperatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meehelpen bij de ontwikkeling van het zonnepark	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meedoen in een ecologische werkgroep om biodiversiteit te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rendement uit het zonnepark ontvangen middels obligaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hulp door advies voor verduurzaming van mijn woning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Financiering voor verduurzaming van mijn woning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ideeën inbrengen om mijn wijk of dorp te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Financiering voor lokale initiatieven en verenigingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderhoud van publieke voorzieningen, zoals zwembaden en dorpshuizen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. In hoeverre bent u voor of tegen het plan voor het zonnepark Eekerpolder?

☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sterk tegen	Tegen	Neutraal	Voor	Sterk voor	Weet niet / Geen mening

16. Wat zijn volgens u de voordelen van het zonnepark Eekerpolder?

17. Wat zijn volgens u de nadelen van het zonnepark Eekerpolder?

18. Heeft u nog suggesties voor dit plan?

ZONNEPARK EEKERPOLDER <TOKEN> 416261

TOT SLOT

19. Hoe lang woont u in uw buurt?

- ☐ Korter dan 2 jaar
- ☐ 2 tot 5 jaar
- ☐ 5 tot 10 jaar
- ☐ 10 tot 15 jaar
- ☐ 15 jaar of langer

20. Vult u de vragenlijst alleen of samen in?

- ☐ Alleen
- ☐ Samen (bijv. met uw partner)

21. Wat is uw leeftijd?

Invuller 1:

- ☐ Jonger dan 18 jaar
- ☐ 18 – 25 jaar
- ☐ 26 – 35 jaar
- ☐ 36 – 45 jaar
- ☐ 46 – 55 jaar
- ☐ 56 – 65 jaar
- ☐ 66 – 75 jaar
- ☐ 76 jaar of ouder
- ☐ Wil ik niet zeggen

Invuller 2:

- ☐ Jonger dan 18 jaar
- ☐ 18 – 25 jaar
- ☐ 26 – 35 jaar
- ☐ 36 – 45 jaar
- ☐ 46 – 55 jaar
- ☐ 56 – 65 jaar
- ☐ 66 – 75 jaar
- ☐ 76 jaar of ouder
- ☐ Wil ik niet zeggen

22. Wat is de samenstelling van uw huishouden?

- ☐ Alleenstaand, zonder kind(eren)
- ☐ Alleenstaand, met kind(eren)
- ☐ Getrouwd / samenwonend, zonder kind(eren)
- ☐ Getrouwd / samenwonend, met kind(eren)
- ☐ Anders, namelijk ____

23. Heeft u een koop- of huurwoning?

- ☐ Koopwoning
- ☐ Huurwoning
- ☐ Wil ik niet zeggen

24. Heeft u tot slot nog opmerkingen die u wilt delen met de gemeente Oldambt, Solarfields, coöperatie Eekerpolder of het onderzoeksbureau naar aanleiding van deze vragenlijst? Laat ze dan hieronder achter:

Hartelijk dank voor het invullen!
U kunt de vragenlijst terugsturen in de antwoordenvelop.

ZONNEPARK EEKERPOLDER <TOKEN> 416261

3 | Open antwoorden

12. Wat voor hinder verwacht u?
- Beknotting van alles recreatie mogelijkheden fietsen/wandelen enzovoort. - Afsluitingfietsen doorgaande route. - Reflectiehinder - Vernieling flora/fauna ruimte -Kortom: weg leefomgeving mens+ dier.
1. Landschapsvervuiling. 2. Verrommeling. 3. Hitte toename. 4. Landschap karaktermoord. 5. Industrialisering.
Aanleg
Aantasting van omgeving en landbouwgrond.
Aantasting van ons prachtige landschap, vernieling flora en fauna, waardevermindering van onze huizen.
Aantasting van prachtig landschap, ect. Laad de fabriek zelf zorgen om daken te gebruiken!
Aantasting woongenot. Ik zie/ wij zien dit zonnepark als energie voorziening voor "geplande" industrieterrein XXL tussen bij Westerlee, Scheemda en Meeden.
AANTREKKEN VAN BEDRIJVEN DIE ENERGIE NODIG HEBBEN
Aanzicht
Aanzicht, beschadiging natuur.
Alle natuur verdwijnt.
Alles te dichtbij bebouwing. 's Avonds hoor je de molens brommen.
Alles.
Autoverkeer.
Belemmering van de natuur in zijn algemeen.
Ben niet gerust op geluidsoverlast van het Trafostation.
Blokkerend!
Bouw + onderhoudsverkeer.
bouwlawaai en rommel
Bouwverkeer, uitzicht, belemmering wild het omstoten. Park, alleen de vogels vliegen van oost naar west! Boer heeft land te weinig, grond om de boeren het stikstof beleid heeft er ook geen goed aan gedaan.
dat de opbrengst va eigen panelen wordt belemmert
Dat er weer grote stukken land hiervoor ingenomen worden! Zeer slecht voor het milieu, leg zonnepanelen op de daken van bedrijven en boerderij schuren en dergelijke, maar niet op kostbare stukken grond.
Dat het stroomnet overbelast raakt en ik mijn eigen zonnepanelen minder rendement ga halen financieel. Dat straks de 1 op 1 terug levering gaat verdwijnen. Wellicht hogere belasting om de kosten voor de panelen te dekken.
Dat mooi je land waar we in toekomst vet led om krijgen voor het voedsel wat er af komt met al die buitenlanders.
Dat prachtig Gronings landschap wederom verwoest wordt.
Dat t stroomnet vol raakt, en onze zonnepanelen niet meer gaan werken
De hele agrarische gronden worden hier opgedoekt door duurzame energie, waarbij de geldstromen naar enkele agrarische ondernemers gaan! Het hele gebied wordt hier vernielt.
De hele provincie is al vol gepland met windmolens en zone parken er blijft niets over van het Groninger landschap
De wijdse vergezichten van Scheemda, (de poort, parel van het Oldambt) worden op deze manier totaal teniet gedaan.
Door de aanleg van zonneparken kun je je eigen opgewekte stroom niet meer kwijt straks. Laten er eerst maar goeie afname mogelijkheden geregeld voor de particulieren die zonnepanelen hebben.
Door lokaal overschot aan stroom van zonneparken en windmolens wordt een gunstiger vestigingsklimaat voor industrie gecreëerd.
Door overbelasting van het net zullen particulieren moeizaam kunnen terug leveren.
Door wegvallen van deze locatie zal de XXL industrie plek achter westerlee zeker doorgang vinden en daar zijn wij nog feller op tegen
Ecologische schade, horizon verstoring, bedrijvigheid in natuurlijk gebied. Verlies van kostbare landbouwgrond.

VERTROUWELIJK

Eigen zonnepanelen die uitvallen en kostbare landbouwgrond gaat verloren. Nog meer storingen op het lokale energienet.
Emotionele hinder. Zonnepanelen horen niet op goede grond, maar op daken van huizen, schuren, parkeerplaatsen en dergelijke.
Er worden in de omgeving al zo veel zonneparken gebouwd. Visueel niet aantrekkelijk. Ook ruimte voor natuur nodig.
Ethervervuiling (radio storing)
Geen enkel park in [***]. Zonnepanelen op daken is een gezond alternatief, maar kan additioneel het is niet duurzaam.
Geen gezicht, boeren weg.
Geestelijk, lichamelijk onacceptabel om landbouw grond waar CO2 opgenomen kan worden te verpesten.
Geluid / aantasting van omgeving
Geluidshinder en horizonvervuiling.
Geluidsoverlast. Mensen in bossen etcetera.
Grote verstoring van het landschap. Het is een hele mooite ronde om te lopen/fietsen.
Grove aantasting van het landschap
Het aangezicht van ons mooie landschap wordt helemaal teniet gedaan door de lelijke panelen.
Het gebied is onderzoeksgebied in het perspectief A7/N33. Zolang de besluitvorming van het aangepaste perspectief (hoofdstuk 8) niet door de drie gemeenteraden en Provinciale Staten is goedgekeurd, verwacht ik hinder van dit zonnepark. Dit omdat de locatie Westerlee dan wellicht in beeld blijft voor industrie.
Het gebied staat al vol windmolens. Jammer van het bouwland.
Het hindert mij dat er grond wordt gebruikt voor solarvelden, dat stoort mij enorm.
Het inrichten van een megalomane zonnepark naast de al megalomane windmolens. Bereken een zeer sterke aantasting van het landschap en dus van ons woongenot.
Het is landbouwgrond!!! Er zijn andere mogelijkheden om groene energie op te wekken.
Het is vreselijk lelijk in ons mooie landschap
Het landelijk gebied wordt aangetast.
Het landschappelijke gaat weg.
Het mooie uitzicht gaat hierdoor helemaal verloren.
Het opofferen en vernielen van een mooi stuk natuur. Lastige schitteren verpest uitzicht.
het vernielen van één van de oudste polders van nederland hindert mij enorm, het wandelen en fietsen door dit prachtig gebied word nog meer verstoord
Horizon vervuiling en minder ruimte voor voedselproductie.
Horizon vervuiling, oneigenlijk gebruik van landbouw grond.
Horizon vervuiling.
Horizonvervuiling. Ik rij regelmatig over aangrenzende wegen. Zonnebanken hebben over het algemeen geen aantrekkelijk uiterlijk.
Ik ben voor een park mits de opgewekte energie bestemd is voor de burger en niet voor industrie.
Ik verwacht dat een zonnepark van deze omvang invloed zal hebben op het plaatselijke klimaat, net als het Oldambtmeer en stedelijke bouw. Vruchtbare grond waar geen voedsel meer kan worden verbouwd.
Ik vind het zonde dat hier op dit goede landbouwgrond een zonnepark komt.
Ik wandel daar veel met mijn hond en zie saar een levende flora en fauna. Die is dan m.i. verdwenen na het plaatsen van een zonnepark. Ook is het gebruik van de vruchtbare grond niet meer mogelijk met zoveel hongersnood in de wereld niet wenselijk
Ja! Zonde van de goede cultuur en landbouw.
Klimaat verandering word nog sneller verergerd door thermisch, houd geen water vast koelt niet, goede landbouwgrond word stuk gemaakt en nog veel meer.
Landschap aantasting.
Landschap bederving
Landschap vervuiling. Het verblindt.
Landschap wordt er niet mooier op, natuurlijke omgeving geeft rust.
Landschaps- en horizonsvervuiling, biodiversiteitsafname, geluidsoverlast en het aantrekken van industrie.
Landschapsverloedering.
Landschapsvervuiling (4x)

VERTROUWELIJK

Landschapsvervuiling (horizon) & afname in biodiversiteit.
Landschapsvervuiling, uitzichtvervuiling. Moet Oost-Groningen helemaal vol gebouwd worden?
Landschapsvervuiling. Eesrt de windmolenens en nu dit. Teveel voor 1 gebied. Er zijn zoveel gebieden in Nederland die geen van deze obstakels hebben.
Landschapsvervuiling. En bij windparken altijd geluid, meer of minder naar gelang de wind. Vermindering van woonplezier.
Landschapsvervuiling. Er zijn in Groningen al meerdere zonneparken.
Landschapsvervuiling. Goede bouwland onttrekken.
Landschapsvervuiling. Tevens hinder voor herten, vogels, flora en fauna, uilen, vleermuizen, hazen, konijnen.
Licht weerkaatsing, licht schittering en invloed op de omgeving.
Meer verkeer
Met de windmolens en de plannen voor de mega industrie tussen westerlee en scheemda is dit de volgende landschapsvervuiling. Het landschap wordt met deze energieparken klaar gestoomd voor nog meer industrie. Terwijl de scheuren in ons huis nog aan het repareren zijn vanwege de gaswinning wordt onze omgeving nu klaargemaakt voor energie. met overlast van lawaai, stank, verkeer etc.
Mijn leefomgeving veranderd en dit zonnepark gaat ten koste van landbouwgrond. Dat vind ik een slecht idee. Volgens mij is het een beter idee om zonnepanelen te plaatsen op plekken waar verder niks zinvols gedaan kan worden. Bijvoorbeeld op daken, of op boven parkeerplaatsen.
Mijn leefomgeving veranderd helemaal
Naast de lelijke windmolens ook nog lelijke zonneparken. Landschapsvervuiling!! Zonne energie is goed maar op daken! Niet op de grond.
Naast de windmolens nog meer landschapsvervuiling.
Natuurschoon gaat kapot. De windmolens hebben al veel vernield. Dus er blijft niks over voor de dieren.
Net zoals de windmolens verpest het onze groninger landschap
Nog meer uitzichtbelemmering, verkeershinder, lawaaihinder
Nog meer vervuiling van het landschap. Er is in de omgeving al genoeg vervuild!
Nog verder verdwijnen van milieu en rustieke omgeving (?).
Omgeving en horizon vervuiling. Capaciteit stroomnet
Onnodig gebruik landbouwgrond, horizon vervuiling, ziet er niet uit
Ons Groningse land gaat naar de klote. Natuur wordt verpest.
Op dit moment woon ik in ''radio stille'' gebied. Ik verwacht dat het zonnepark mijn ontvangst gaat verstoren!
Opwarming van de omgeving (stralingswarmte), uitsterven danwel vertrek van diersoorten uit de omgeving
Overbelasting netwerk met teruggave energie. Hoe zit het met particulieren? Worden zij er dan de dupe van? Wat in het geval van brand? Welke schade geeft dat?
Overbelasting netwerk.
Overbelasting van het huidige elektra net, waardoor wij als particulieren niet meer terug kunnen leveren.
Overlast door geluid en landschapsaantasting van een groene zone. Die windmolens staan er ook al.
Reflectie hinder op snelweg.
Schaarser worden van grond. Biodiversiteit in de omgeving.
Schade aan de omgeving.
Schittering en landschapsvervuiling vanwege de zeer grote omvang van hetgeen voorgesteld wordt
Schittering van panelen zie je ook bij Veendam lang n33.
Schittering zonlicht
Storingen in het stroomnet, is deze hierop wel berekend?
Straling
Teveel landschap vervuiling.
Teveel overlast van het rode licht in de avond en waardedaling van mijn koopwoning
Teveel zonneparken en door overbelasting van het net. De gewone consument draait hier op termijn voor op (beperking terug leveren, versneld afbouwen, solderingsregeling.)
Uitzicht + Het komt zo vol te liggen, waardoor particulier initiatief geen individueel maatregel kan nemen.
Uitzicht verpest
Uitzicht verpest. Herten verdwijnen.
Uitzicht/werkzaamheden in de vorm van bouwverkeer. Grond wordt onvruchtbaar.

VERTROUWELIJK

uitzicht; Eekerpolder ligt langs een vaste wandelroute van mij. Ik vind het landschap toch al wat verpest door de daar al aanwezige windmolens dus in principe kan dit er nog wel bij wat mij betreft
Veel verkker (incl. vrachtverkeer) over de nu al zeer drukke hoofdweg die door Meeden en Westerlee loopt.
Verdere aantasting van het platteland.
VERKEER
Verkeer om alles wat plat moet weg te halen en verkeer om alles te brengen.
Verkeer, spiegeling van panelen.
Verkeersoverlast
Verkeersoverlast, stroomproblemen
Verkwisting van natuurbehoud voor de volgende generatie
Verpatsen natuur in deze regio. Er zijn hier al genoeg, ook windmolenparken.
Verpesten van het lansschap
Verpesting Omgeving en landschap
Vertel ik de rechter wel!
Vervuiling van boeren landschap.
Vervuiling van het landschap. (2x)
Voor de dieren dier er leven. Onderhoud van de zonneparken. Afval wanneer park/accu's af zijn. Hoe duurzaam is duurzaam?
Vrachtverkeer
Vrachtverkeer en meer drukte...net als in Veendam
Waardedaling woning, vrij uitzicht dat verdwijnt bij langs fietsen en wandelen, bouwhinder, de moedwillige verkrachting van het open landschap.
Waarom worden niet daken beter benut? Dit is zo'n milieu vervuiling qua landschapsaanzicht. Waarom niet eerst goed investeren in het netwerk, dat de stroom -van de huidige zonnepaneeleigenaar ook!- goed benut kan worden?
We fietsen en wandelen vaak rond de Eeker, het stuk langs de Meedener Ee wordt een glaszee tenzij er iets tussen weg en panelen komt. Daarbij ben ik bang dat het een begin kan zijn van de grote industriële panden tussen Westerlee en Scheemda
Weer 160 hectare minder voor voedselproductie.
Weer een aanslag op het Groningen landschap
wij zijn bang dat wij als inversteerders voor onze daken straks (dus de "gewone" burger)afgesloten worden bij te hoge pieken (opbrengst).
X
zicht en landschap worden verpest, het is doodzonde dat er nog steeds gekozen wordt voor panelenparken boven de daken terwijl het beleid voorstaat dat er eerst naar daken moet worden gekeken.
Zon weerkaatsing en het is sowieso geen kijk.
Zonde van akkerbouwgebieden. Geen aangenaam uitzicht bij wandelen, fietsen.
Zonde van de mooie landerijen en het uitzicht en ergernis dat wij er geen baad bij hebben als inwoners. Het levert ons tenslotte niets op.
Zonneparken zijn verstoringen in het landschap, ze zijn lelijk.

16. Wat zijn volgens u de voordelen van het zonnepark Eekerpolder?
- 1 locatie voor duurzame energie. - Idee van mee profiteren van de gemeenschap.
- Het wordt aangelegd bij de (lelijke) windmolens. Prima plek want mooi is het toch niet. - Initiatief om er veel struiken bosschages aan te leggen!!!
- Minder kosten. - Goed voor het milieu.
- Positieve bijdrage aan energietransitie. - Verlaging energierekening. - Natuur verrijken met zonnepanelen (+ schapen).
1 voordeel: opwekken van energie
Afgelegen genoeg, verpest niet te veel uitzicht, groene stroom in de buurt, korte afstand dus minder stroomverlies.

VERTROUWELIJK

Afhankelijk worden van aardgas.
Alle duurzame energie is beter dan fossiele energie!
Alleen als het voor de inwoners ten goede komt en niet voor Solarfields. Theorie is goed-praktijk blijkt anders uit te pakken.
Alleen als we mee mogen profiteren
Als de omgeving mee profiteert dan ben ik voor. De opbrengst moet ten goede komen voor de bewoners.
Als de opbrengst 100% voor de inwoners van Oost-Groningen is en er schapen of koeien onder grazen wil ik nog een pluspuntje ergens vandaan toveren.
Als de vereniging en zwembaden ermee geholpen worden is dit zeer positief. Als particulieren geholpen worden om hun verbruik naar beneden te krijgen is goed.
Als directe omgeving daadwerkelijk profiteert/gecompenseerd wordt, prima initiatief
Als het er toch gaat komen, dan moet "Scheemda" (gemeente Oldambt) er van profiteren.
Als het zonnepark ingericht wordt als een park zou dat geweldig zijn. Geeft energie en kan iets voor de plant en dieren betekenen.
Als ik het zo lees komt het zonnepark gunstig te liggen.
Als ik van de windmolens uit ga dan heb ik er een naar gevoel bij.
Alternatieve energie is altijd goed.
Belangrijke stap in de energietransitie noodzakelijke en zeer gewenste energietransitie.
Besparing voor omwonenden op energiekosten.
BETER ALS GAS BORING EN DE ZON DOET HET WERK
Beter dan winfmolens
Beter voor het milieu.
Bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen vanuit het Rijk Minder co2 uitstoot Profiteren van het zonnepark
Bijdrage aan duurzaamheid.
Bijdrage aan duurzame energie-opleiding.
Bijdragen aan de energievoorziening.
Bijna de gehele 100 hectare in een keer ingevuld in een redelijk besloten omgeving. Tussen spoor en kanaal.
Dat de bewoners in de omgeving ervan meeprofiteren van het rendement
Dat de gemeente haar voornemen tot zonneparken kan invullen. Overigens een achterhaalde besluitvorming. De provincie kiest niet meer voor landbouwgrond.
Dat de omgeving mee profiteert.
Dat de opbrengsten volledig ten goede komen aan de omgeving/bewoners.
Dat er aandacht is voor de biodiversiteit
Dat er duurzame energie werd opgewekt. Waar wij als mens toch iet mee moeten doen.
Dat er lokaal initiatieven worden genomen door een (lokale) zonnepanelen. Hier kunnen de mensen en ook publieke voorzieningen mee geholpen worden. Denk hierbij een dorpshuis, zwembad, diverse verenigingen enz.
Dat hiermee duurzame energie wordt opgewekt.
Dat men misschien van het gas af kan.
Dat wij energie neutraal worden.
Dat wij er van kunnen profiteren als bewoners.
De bijdrage aan groene energie..
De bron dichtbij de gebruikers
De Gemeente wordt meer zelfvoorzienend qua energie.
De ligging is gunstig.
De locatie tussen spoor en Winschoterdiep zorgt voor weinig directe overlast in de omgeving.
De voordelen zijn geleering een verrijking van de projectontwikkelaars. [?]
De voordelen zijn van de eigenaar van de grond en de energiemaatschappij.
De zonnepanelen dien op daken te worden aangelegd en niet op landbouwgrond.
Deel van de 100ha zonnepark in Oldambt op een gunstige locatie beleggen
Denk dat de dorpen geen last hebben.

VERTROUWELIJK

die zie ik niet, behalve dat er kennelijk 100 ha in de gemeente Oldambt moet worden gevonden om zonneenergie te leveren. dat is oke, maar dan op de daken. Het landschap en de natuur liggen al zwaar onder druk. Het is niet meer van nu om een park aan te leggen. Daarbij wordt er gedaan alsof dit ecologische winst oplevert maar dat is natuurlijk onzin. Het landschap wordt verpest, de waterhuishouding komt in gevaar, trekvogels worden in de war gebracht, hooguit wat bloemen inzaaien lijkt op papier leuk maar is natuurlijk ecologisch veel minder dan zoals het nu is. Ik zie dit als economische argumenten om een zonnepark aan inwoners te verkopen.
Die zijn er NIET!!!!!
Die zijn er niet. Oldambt doet dit om aan de opgelegde doelen te voldoen voor de provincie.
Dit is gebied zonder woningbouw.
Dit kan en moet alleen als het opgewekte stroom goedkoper aan bewoners wordt gedaan.
Door de grote hoeveelheden zonne-energie komt er op het moment dat de zon schijnt is niet de meeste vraag naar energie. Mocht het ondanks alles doorgaan gaat er nog teveel gel naar belanghebbenden en niet naar de omgeving.
Duurzaam en dat bewoners mee profiteren.
Duurzaam en schoon.
Duurzaam energie opwekken.
Duurzaam produceren van energie en tevens de burgers/dropen helpen hiermee of leuke voorzieningen helpen te krijgen.
Duurzame energie
duurzame energie
Duurzame energie
Duurzame energie is hard nodig in de energietransitie.
Duurzame energie op een goede locatie. Weinig tot geen hinder voor bewoners.
Duurzame energie opwekken Voordelen voor de regio zouden interessant kunnen zijn. Investering in de regio.
duurzame energie opwekken, terwijl windturbines veel effectiever zijn, maar hier jammer genoeg geen draagvlak hebben. Onafhankelijk worden van andere landen en eigen aardbevingsschade door gaswinning.
Duurzame energie opwekking met economische blijvende inpulsen voor de regio.
Duurzame energie opwekking.
Duurzame energie van een locatie die niet ver weg is.
Duurzame energie, goed voor het milieu.
Duurzame energie. (9x)
Duurzame energie. Mogelijkheid rendement middels obligaties.
Duurzame stroom
Een zonnepark in het algemeen is een belangrijke schakel in verduurzaming.
Een zonnepark is beter dan windmolens. De windmolens die hier staan verpesten het aanzicht van het dorp. Zonneparken blijven laag op de grond.
Energie dichtbij locaties waar energie nodig is.
Energie neutraal.
Energie opbrengst
Energie transitie is belangrijk, Eekerpolder helpt hierbij. Grote voordelen zijn ook dat er met bewoners omgeving/dorpen wordt overlegd voor verbeteringen etc en dat de winst niet alleen naarSolarfields of welk bedrijf dan ook gaat.
Energie transport; korte lijnen.
Energie uit duur!ame alternatie e bronnen
Energie verbruik verlagen. Is al duur genoeg.
Energie voor een ieder.
Energieopbrengst directe omgeving
Energieopwekking zonder afhankelijk te zijn van het buitenland!
Energierekening = omlaag & minder.
energierekening naar beneden , iedereen van het gas af, het voor een ieder betaalbaar maken om van het gas af te komen.

VERTROUWELIJK

Energietransitie in een passende vorm op een passende plek, niet of nauwelijks hinder veroorzakend. goed combineerbaar ook met voorkomende windturbines.
Er is geen voordeel, het is een lelijke veld vol panelen. Niemand heeft er iets aan, alleen lelijk uitzicht. Wat het op gaat leveren zal de buurtbewoners niets van krijgen, dat is net als of.
Er is meer groene energie nodig. Ik ben van mening dat de daken eerst volgeladen moeten en als dat problemen geeft moet er subsidie zijn om die op te lossen. Op zich is dit stuk niet gek gekozen, vindt het wel lang doorlopen , helemaal tot en met de 2 e gaslocatie. (gerekend vanaf Scheemda)
Er ligt al een stroomkabel vanwege de windmolens.
Er wordt duurzame energie opgewekt.
Er wordt energie opgewekt zonder gebruik van fossiele brandstoffen. Door de ligging van het zonnepark heeft niemand er direct last of hinder van. De opbrengsten van het zonnepark komen weer terug aan de bewoners van de gemeente.
Er zal iets moeten gebeuren in verband met de energie.
Er zijn nog daken genoeg om vol te leggen!! Er zijn geen voordelen aan parken op de grond
Er zijn voor de bewoners meer nadelen dan voordelen. Dus een slechte zaak.
Er zijn voornamelijk voordelen voor de grondeigenaren die hier financieel buitengewoon riant van profiteren (net als van de windturbines, waarbij ze gedurende 15 jaar circa 40.000,- per turbine per jaar verdienen), Loeters en Ten Have bijvoorbeeld. En Solarfields (de corrupte en schimmige ontwikkelaar die groot is geworden door dubieuze gronddeals en transactie met buitenlandse partijen, alwaar de subsidies heen gaan...).
er zijn weinig voordelen
Fossiele brandstoffen raken op.
Fossiele brandstoffen worden verlaagd.
Gebruik het landbouwgebied bij N33 waar nu de windmolens staan en bouw hier in + omheen integreer wind + zon.
Geen (44x)
Geen directe omwonende overlast (?) aantasting zicht en natuuraantasting.
Geen enkel voordeel!!!
Geen enkele de subsidie gaar naar zonneparken en kost de bevolking dus handen vol geld. Daarnaast komt er overcapaciteit en dan zet men de zonnecellen van huishoudens uit maar de zonneparken blijven subsidie vangen. Daarnaast id het een enorme aantasting van bio diversiteit van het landschap
Geen idee (5x)
Geen idee, nooit gehoord wat ze ermee willen bereiken
Geen landschap aantasting.
Geen last van wat betreft uitzicht. Duurzame energie is goed, zolang de omgeving er ook van profiteert.
Geen mening. (4x)
Geen specifieke mening
Geen voordelen (6x)
Geen voordelen zolang het elektriciteitsnetwerk niet is uitgebreid.
Geen voordelen Leg eerst eens alle daken vol met panelen alvorens al het land vol te planten met panelen
Geen voordelen. Gebruik daken en parkeerplaatsen en geen schaarse vruchtbare grond.
Geen want inwoners gaan niet profiteren van de energie. Al die onzin die verkocht wordt onder die noemer klopt niet. Vele windmolens en zonnepanelen maar de energie wordt steeds duurder. Wat heeft het voor burgers dan nog voor nut?
Geen woonhuizen in direkte omgeving die hinder zouden kunnen ondervinden. Blijkbaar is het gebied voor akkerbouw niet meer rendabel genoeg. En als een zonnepark zo dicht bij is, is het zonder extra veel kosten te maken makkelijk bij de inwoners aan te leveren.
Geen! Energie wordt niet goedkoper. Ik doe het met wat op mij dak ligt.
Geïsoleerde ligging en onder de windmolens.
Geografisch neutraal gebied. Ingebed tussen spoor en Winschoterdiep.
Goed locatie. Geen omwonenden die er last van kunnen hebben. Past prima tussen de windmolens die er al staan.
Goed voor het milieu.

VERTROUWELIJK

Goed voor Solarfields en tijdelijk voor de Coop en eigenaar.
Goede combinatie met het bestaande windmolenpark.
Goede locatie.
Goedkope energie.
Goedkope stroom. Ik betaal liever meer dan ons mooie landschap op te geven.
Goedkopere energierekening? Iedereen heeft zelf al bijna zonnepanelen. Krijgen we dan korting op gas.
Goedkopere stroom
Groene energie.
Groene energie. Mooi initiatief om opbrengsten terug te laten vloeien in de maatschappij.
Groene stroom en niet echt in het gezichtsveld
Groene stroom is natuurlijk altijd goed. Maar om nu de polder er mee vol te leggen vind ik jammer.
groene stroom voor de bevolking
Groot aaneengesloten gebied buiten het zichtbereik van bewoners in de omliggende woonplaatsen.
Grote nadelen voor het milieu.
Heeft geen zin om voordelen te noemen. De beslissing is reeds gevallen!
Helemaal niks.
Helpt om de klimaatdoelen te bereiken
Het doet geen afbreuk aan de omgeving. Het zit tussen de dijk (winschoterdiep) en het spoor in. Valt niet op. 👍
Het draagt bij aan het loskomen van het Russische gas. Impuls van energietransitie.
Het enige voordeel zou zijn als de bewoners een financiële tegemoetkoming zouden krijgen
Het enige voordeel zou zijn als we gratis stroom kregen maar we hebben liever geen zonnepark
Het is voor een groot deel gelegen in het bestaande windmolenpark. Het ligt niet in of aan de bebouwde omgeving (woningbouw). Er komt veel groen op en om het zonnepark.
Het kan een voordeel zijn, als het rendement gelijk of hoger is dan de aanschaf van eigen zonnepanelen op de woning.
Het landschap is hier al aangetast door windmolens, dus een zonnepark is dan niet meer erg. Beter hier dan op een ongerepte plek.
Het ligt buiten het zichtveld van de bewoners en 2 gemeente kunnen er van profiteren.
Het meeste belangrijke voordeel volgens mij is het afkomen van de fossiele energiebronnen, en misschien de lagere prijzen.
Het op aantrekkelijke wijze energie krijgen.
Het opwekken van duurzame energie.
Het opwekken van groene stroom is een goed idee. Ik zie liever een zonnepark dan windmolens.
Het opwekken van voordelige zonne-energie voor vele verenigingen. (?).
Het park ligt min om meer verscholen achter de kern Scheemda, het Winschoterdiep en de N33. In mijn dagelijkse bezigheden wordt ik niet zichtbaar geconfronteerd met de aanwezigheid van het park. Het park moet geen ondernemers als Google aantrekken. Andere ondernemers die met groene stroom nieuwe toepassingen realiseren of ontwikkelen vind ik prima.
Het spring minder in het oog dan windmolens.
Het uitzicht naar de Eekerpolder is al verziekt door het windmolenpark in dezelfde omgeving. Een paar zonnepanelen in dezelfde omgeving maakt dan ook al niet meer uit. In sommige gevallen lijken zonneparken nog wel op een wateroppervlak, en dat past dan nog wel in de omgeving. Andere voordelen zijn natuurlijk het opwekken van energie zonder extra uitstoot van vervuilende substanties in de lucht. (ondanks dat tijdens het produceren van zonnepanelen er natuurlijk wel het een en ander aan giftige stoffen vrijkomt)
Het valt op afstand minder op dan de windmolens, die echt het landschap verpesten. Dit ook, echter valt minder op.
Het verminderen van: stikstof, fijnstof, CO2 etc.
Het vullen van de portemonnee van solarfields, die al discutabel is. Enige duurzame energie
Het zou een voordeel zijn als de omwonenden direct en indirect mee profiteren van het zonnepark. Bijv. Door rendement te ontvangen uit het xonnepark, of financiering voor verduurzaming, of financiering onderhoud publieke voorzieningen.

VERTROUWELIJK

Het zou wel erg dom zijn de hitte van de zon niet te gebruiken, i.c. geeft alleen maar voordelen. Wel is voorwaarde een aanleg op een zodanige wijze dat de biodiversiiteit wordt bevorderd. BOVENDIEN schijnt het tegenwoordig ook mogelijk te zijn de collectoren VERTICAAL te plaatsen = meer collectoren op hetzelfde oppervlak EN simpeler te onderhouden.
Hoe meer duurzame energie hoe beter.
Hopelijk hebben wij er als bewoners profijt van..eerst zien dan geloven
Ik begrijp dat het groene energie is, maar vertrouw de overheid niet meer en zie dit als de volgende stap om de boel te vernielen hier in Groningen. Als de boel dan toch kapot gaat (want ook dit zal niet tegengehouden kunnen worden), dan hoop ik dat de bewoners uit de omgeving in elk geval iets van compensatie ontvangen.
Ik bekijk het alleen toekomst gericht. We hebben het nodig.
Ik heb er geen voordeel bij.
ik hoop dat de inwoners , die toch al tegen de windmolens N33 aan moeten kijken, worden mee genomen in de opbrengsten van het park.
Ik vind het minder erg dan de windmolens, niet zichtbaar en minder lawaai, dus in die zin is het een voordeel.
Ik vind het prima dat het er komt zolang ik er maar niet voor hoef te betalen. Als acantus besluit mijn huis aan te pakken en dus te verduurzamen zoals bijv elektrisch koken etc dan sta ik hier achter middels een kleine verhoging maar het moet niet dusdanig in de kosten lopen dat ik hier niet meer kan blijven wonen of normaal kan leven en dus al mijn loon kwijt ben aan vaste lasten
Ik weet het niet zo goed. Ik hoop verduurzaming.
Ik zie daar totaal geen voordelen in, net zoals die lawaaimakende windmolen, waar mensen wanhopig van worden door slaapgebrek.
Ik zie geen voordelen voor de inwoners van ons dorp.
Ik zie niet echt heel veel voordelen, alleen dat het noodzakelijk is om voor een gasvrije samenleving moet worden. Dus meer elektrische apparaten dus meer energieverbruik.
Ik zie vooralsnog geen voordelen.
Ik zit niet te wachten op dit zonnepark.
In combinatie met het windpark en de ontwikkeling van industrie zijn meerder mogelijkheden voor realisatie. Zowel op de grond alsook op daken van n het te ontwikkelen industrie gebied.
In het gebied zijn geen woningen. In principe zal niemand daadwerkelijk nadeel ondervinden.
Inkomsten voor gemeentes.
Investeringen doen voor de dorpen!
Is al een energie hoek, kunnen elkaar misschien tot nut zijn.
Jammer van de landbouwgrond!
Kan geen voordeel opnoemen. Lijkt mij allemaal maar een grote rotzooi met elkaar
Kan ik nu nog niet overzien!
Klinkt weer mooier dan het zal zijn. Mooie praatjes!
Komt dan op een toch door al die idiote windmolens verpeste locatie.
Levering duurzame energie.
Liever een zonnepark dan windmolens.
Ligt geïsoleerd.
Ligt in een omgeving waar al veel gebeurd tov energie opwekken
Ligt mooi afgelegen omkadert door het spoor en het Winschoterdiep
Lijkt me duidelijk
locatie
Locatie en rendement. Van gas af.
Lokale energieproductie, lokale betrokkenheid.
Mee kan profiteren wat energie betreft (zonnepark).
Mee profiteren van de opbrengsten van het zonnepark.
meedelen opbrengst omgeving
meedoen aan energie transitie Ideeën om omgeving mee te laten profiteren
Meer duurzame energie.
Meer energie opwekken.

VERTROUWELIJK

Meer energie.
Meer groene energie.
Meer groene stroom.
Meer stroom beschikbaar.
Milieuvriendelijk.
Milieuvriendelijker leveren van energie.
Minder afhankelijk van gas
Minder afhankelijk van kolen- en gascentrales, let is een vorm van duurzame energie.
minder afhankelijkheid van andere landen
Minder gas
Minder gasgebruik.
minimaal
MOET NOG BLIJKEN burgers moeten er voordelen bij hebben.
Mogelijkheden voor verduurzaming, klimaatverbetering.
Mooie open ruimte. Niemand heeft er last van.
'n afgelegen gebied, wat niet door veel omwonende wordt bezocht.
N.v.t.
Nederland naar zoveel mogelijk energie neutraal.
Neutraal.
Niemand is voor een zonnepark in zijn tuin of recreatie gebied. Er zijn in de gemeente een aantal gebieden om die reden afgevallen. Er zijn nog twee serieuze plekken waar het zou kunnen rondom Westerlee. Dat is bij Dun agro aangezien pekela daar ook al bouwt en er geen fietsroute is, geen recreatie e.d. .Ook eekerpolder is 1 van deze 2 opties. Daar is nu alleen landbouw en heeft helemaal niemand er zicht op.
Niet milieu belastend.
Niet te dicht bij bewoonde wereld.
Niet van toepassing.
Niet. (2x)
Niets voor mijn.
Niets. (2x)
Nihil.
Niks.
Nog geen idee.
Nvt (3x)
Om mij niet specifiek op de Eekerpolder te richten ben ik een groot voorstander van duurzame energie. Mijn negatieve/sceptische antwoorden in de vragenlijst worden in de onderstaande balk "Wat zijn volgens u de nadelen van het zonnepark Eekerpolder?" onderbouwt.
Onafhankelijk worden van Gas. Beter voor het milieu. Opbrengst algemeen belang.
Onder de windmolens lijkt mij een goede plek.
Ontsiert het landschap nauwelijks.
Op een duurzame wijze opwekken van energie. Hierbij wel aandacht voor de verwerking van de zonnepanelen na hun 'levensduur'
Op een natuurlijke manier stroom opwekken
Op vergoeding, en voordelen voor bewoners in de buurt.
Oplossing voor vervanging fossiele brandstof.
Opwekke duurzame energie en voordelen bewoners
Opwekken duurzame energie (3x)
Opwekken duurzame energie. Neutrale locatie waar weinig tot geen mensen er last van hebben. Lokaal initiatief. Opbrengsten vloeien terug naar de omgeving. De omgeving heeft zeggenschap. Zonnepanelen zijn beter dan die vreselijke windmolens.
Opwekken energie in de buurt op een grootschalige manier.
Opwekken van duurzame energie zonder hinderlijke winmolens.

VERTROUWELIJK

Opwekken van energie op duurzame manier. En het lijkt er op dat het in ieder geval niet in de buurt ligt van waar mensen wonen
Opwekken van energie.
Opwekken van zonne-energie.
Opwekking energie.
Participeren door de omgeving
Plaats waar weinig mensen hinder ondervinden.
plaats zonnepanelen alstublieft op bestaande daken. gebruik hiervoor geen (goede) grond. Dus niet in de polder, maar op daken van boerderijen en bedrijven in de omgeving.
Plek prima, zuinig zijn met aarde.
Prima locatie
Profiteren van de komst van het zonnepark.
Profits voor de omgeving.
Relatief goedkope stroom.
Rustige locatie.
Samen van profiteren!
Scheelt hopelijk in de energiekosten
schone energie (3x)
SCHONE ENERGIE, WAARBIJ ER GEEN HORIZONVERVUILING OPTREEDT
Schone energie. En als 50% van de opbrengst de goede komt van de gemeenschap zie ik alleen maar voordelen.
Schone energie. Niet te dicht bij bewoning. Geen licht en geluidsoverlast.
Schone energie; minder afhankelijk van fossiele brandstoffen; minder afhankelijk van geopolitieke ontwikkelingen.
Schone zonne-energie.
Sneller van het gas af.
Stille, schone energie.
Stroom teveel opgewekt kunnen gebruiken.
Stroom.
Tegengaan opwarming planeet.
Ten opzichte van de nadelen niet genoeg
Transitie krijgt een stimulans
Tuurlijk is het goed dat door de zon energie opgewekt wordt.
Uitbreiding duurzame energie.
Uitstekende locatie voor cable pooling met de reeds aanwezige WT's. Slechts 1x horizon vervuiling van, plek wordt toch al vervuild door aanzicht WT's van heide en ver. Liever hier alles 1x dan op andere locatie nog eens.
Van dit zonnepark specifiek? Hangt af van wat wij er aan bewoners aan hebben. Kunnen wij de opgewekte energie afnemen? in hoeverre kunnen we echt participeren?
van het gas af
Verbeterde toekomst kinderen/kleinkinderen.
Verbetering woon-/leefomgeving.
Verduurzamen als gemeente
Verduurzamen en eventueel profiteren voor de omgeving.
Verduurzamen Oldambt Voorbeeldfunctie.
Verduurzaming van het gebied en minder afhankelijk van externe zaken
verduurzaming van onze energieopwekking (& dus ook minder aardgas gebruiken)
Verduurzaming.
Verlaging energie prijzen.
Vermindering gebruik fossiele brandstoffen door gebruik van zonne-energie. Park redelijk verdekt opgesteld, niet te dicht bij woningen.
Voor de helft in coöperatie verband Voordelen terug naar de directe woonomgeving

VERTROUWELIJK

Hoop vooral dat huurwoningen profiteren/ iedereen die het zich nu niet kan veroorloven om zonne-energie te krijgen/ met steeds hogere energierekningen te maken krijgen. Hoop vooral dat voorzieningen (zoals zwembaden) kunnen blijven
Voor goede energie te brengen/leveren.
Voordeel heeft alleen Solarfields.
Voordeel is dat we straks geen gas meer nodig hebben
Voordeel uit 50%-deelname. compensatie enegergie (?)
Voordelen voor de gemeenschap indien de opbrengsten goed besteed worden in de gemeente.
Voordelen zijn er nauwelijks. De voordelen wegen natuurlijk lang niet op tegen alle nadelen de we gaan ondervinden.
Voordelige energie.
Vrij onzichtbaar voor de omgeving. Geen lawaai.
We denken niet dat de inwoner voordelen krijgt.
we moeten mee in de energietransitie en dan heb ik liever dat de panelen bij de windmolens worden geplaatst ipv een plek waar ze meer in het zicht liggen. Zonnepanelenparken zijn nu eenmaal niet mooi
WE MOETEN NAAR KLEINSCHALIG ZELF ENERGIE OPWEKKEN
Weet niet/Geen mening.
weinig
Weinig overlast voor omwonenden, die heb je daar namelijk niet.
Weinig overlast voor omwonenden.
Zandbouw grond gaat verloren.
Zie eigen bijlage.
Zijn er niet voor de gewone burger.
Zijn er niet. (3x)
Zijn géén voordelen van zulke grote zonneparken op het mooite land te plaatsen.
Zijn geen voordelen.
Zoals gezegd duurzame energie Mogelijkheden om de bevolking te voorzien van goedkopere en vervangende energiebronnen dan Gas.
Zonne-energie is beter voor de toekomst dan bijvoorbeeld het gebruik van aardgas, maar doe dat dan op plekken die anders geen nut hebben. Niet op plekken waar landbouwgrond verloren gaat ten kostte van energie.
Zonne-energie opwekken. We hebben al zonnepanelen op ons dak
Zonnepark dichtbij.

17. Wat zijn volgens u de nadelen van het zonnepark Eekerpolder?
- "Vervuiling" landschap. - Landbouwgrond gaat verloren. - Landbouwers zullen wel weer grof geld krijgen.
- Dat alles volgebouwd wordt. We hebben al windmolens in de omgeving. - Zwaardere belasting voor het energienet waardoor je het risico loopt dat de eigen zonnepanelen afgesloten worden.
- Het afschuwelijke landschap dat je krijgt. - Snelle veroudering van de panelen (in opbrengst).
- Minder plek voor natuur - Gebieds(zicht)vervuiling
- Vanwege omschakeling landbouw, is deze grond hard nodig voor landbouw in de toekomst. - Als over 15 a 20 jaar de panelen stuk gaan, is de coop of de eigenaar voor de vervuiling aanspreekbaar. Solarfields niet.
- verkeerde personen profiteren er het meest van - onbekend is wie lid is/zijn van de cooperatie - meer opbrengst (profijt) naar omwonenden
"Beschadiging" landschap.
1. Een evidentie monocultuur. 2. Landschapsvervuiling visueel.

VERTROUWELIJK

3. .. overbelast elektriciteiten netwerk. 4. Emissie bij productie en verscheping
1. Verlies van zeer goede landbouwgrond. 2. Opwarming omgeving door de objecten: weerkaatsing zonnewarmte. 3. Inkrimping gebied voor flora en fauna.
160 minder voor voedselproductie.
50% klinkt mooi... Ik ben bang dat er te weinig "geld" gaat naar de omgeving en blijft plakken bij solarfields.
Aan de hand van bovenstaande vragenlijst, krijg ik het vermoeden dat de coöperatie sommige zaken in het Oldambt gaat financieren, en zo doende de vergunning krijgt.
Aanblikweidsherd Groninger landschap.
Aanleg zorgt voor verstoring natuur.
Aantasten van het landschap. Lege velden zonder biodiversiteit. Op de plekken waar panelen staan groeit en leeft niets. De opgewekte energie is niet in te passen in de vraag naar energie (alleen overdag) de vrees is dat er naast windmolens en panelen straks ook sprake zal zijn van opslag en dat willen we er niet ook nog eens bij.
Aantasting bestaand landschap. Aanblik groot veld panelen.
Aantasting grond. Overbelasting energienet.
Aantasting landschap. (2x)
Aantasting leefomgeving, oneigenlijk gebruik landbouwgrond.
Aantasting van het Groninger landschap
Aantasting van het landschap.
Aantasting van ons prachtige landschap, vernieling flora en fauna, waardevermindering van onze huizen.
aantrekken van verkeerde industrie
Afval als ze af zijn.
Al die flauwekul er omheen, zoals "het dorp mee laten profiteren", kost extra geld en levert extra kosten op en dus duurdere stroom.
Alle zonneparken die in NL worden geplaatst, gaan ten kosten van dat beetje natuur dat we in dit kleine landje hebben. NL zit al overvol. Daarbij is er een akkoord gesloten dat eerst alle daken voorzien moeten worden van zonnepanelen alvorens die in de natuur te zetten. En dat is nog lang niet gebeurd.
Alles.
Als de Eekerpolder ooit nog eens onder water komt te staan (door stijging van de zeespiegel en klimaatverandering) heb je een groot probleem.
Als het stroomnet de opbrengst niet kan verwerken.
Als je zelf zonnepanelen hebt dat zij voorgaan met terug leveren.
alweer in dezelfde regio waar ook al windmolens en hoogspanningsmasten staan
BANG VOOR SPANNINGSKLACHTEN ELICTRICITEIT
Beeld.
Beschadiging natuur, lelijk aanzicht, geen landbouw meer mogelijk, daardoor toekomst van agrariërs onzeker.
Beslag op landbouwgrond dus verlies productie capaciteit. Bevoordeling grondeigenaren voor de tweede keer. (Eerste keer windmolens.)
Bij aanslagen wordt een groot gebied getroffen, wat grote gevolgen heeft.
Dat alles vol gebouwd wordt. Landschap vervuiling
Dat de bewoners er niet direct financieel van profiteren. Het beste zou zijn om iedereen een deel van de opbrengst te geven, dus niet via obligaties, maar rechtstreeks in euro's op de bankrekening. Dan heb je naast de overlast er ook daadwerkelijk profijt van. Daarnaast: door uit een fonds lokale gezamenlijke voorzieningen te financieren, haal je de verantwoordelijkheid weg bij de gemeente. Terwijl het een taak is van de gemeente (mijn voorkeur heeft een hogere OZB dan het wegbezuinigen van voorzieningen en het privatiseren van de aanwezigheid hiervan, zoals nu feitelijk gaat gebeuren. Solarfields heeft er totaal geen belang bij, dat soort clubs denkt alleen aan het eigen rendement als het er op aan komt (en is corrupt, zie de gronddeals van Powerfields bijvoorbeeld, ook zo'n gladde boevenclub). Ook is de beoogde ontwikkeling van biodiversiteit een gotspe. Immers: na de levensduur moet de grond weer aan de grondeigenaren worden opgeleverd en gebruikt kunnen worden als landbouwgrond. De shovel gaat er dan gewoon overheen... Oftewel: die biodiversiteit is maar heel tijdelijk. Stel dat die beoogde

VERTROUWELIJK

biodiversiteit daadwerkelijk tot stand komt. Hoe dom en zinloos is het dan om iets te bedenken dat maar een levensduur van 30 jaar heeft... je moet iets bedenken dat eeuwigheidswaarde heeft. Natuur ontwikkelt zich over een veel langere periode. Je zul afspraken moeten maken met die boeren om de biodiversiteit in stand te houden. Maar dat gaan ze logischerwijs niet doen, die denken ook uitsluitend aan hun eigen portemonnee. Het klinkt dus leuk, maar is feitelijk kostbaar en zinloos. Helaas!
Dat een groot landbouwgebied, totaal 160 hectare opgeofferd wordt terwijl gelet op de stikstofproblematiek juist deze omgeving met minder voor stikstof gevoelige gronden een belangrijke bijdrage kan leveren aan de oplossing daarvan. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd voor woningbouw, boeren, verkeer etc. Verder ben ik van mening dat de omvang van het park veel te groot en planologisch op deze wijze niet inpasbaar is.
dat er goeie landbouw grond voor wordt gebruikt.
Dat er weer een stukje natuurbehoud verloren gaat, die zorgt voor een gezonde leefomgeving.
dat goede grond gebruikt wordt voor zonnepanelen
Dat het misschien niet mooi is of ruimte in neemt van natuur.
Dat het ten koste gaat van weer een stuk natuurschoon.
Dat het zonnepark mijn korte golfradio ontvangst stoort/onmogelijk maakt! Solarfields bezit niet de expertise/kennis om dit in goede banen te leiden!
Dat is al een gepasseerd station
Dat wij als bewoners daar een bijdrage aan moeten geven. (Voor niets gaat de zon op).
De baten zullen niet veel zijn. Er moet betaald worden voor beveiliging, zoals hekken, verzekering, administratie, onderhoud. Veel geld liefhebbers kunnen hier geld aan verdienen, zoals 'handige jongens'.
De boeren, zij verliezen grond en werk. Consumenten moeten uiteindelijk toch hiervoor betalen.
De dieren die er nu leven (reeën, hazen, vossen etcetera) worden wéér verscheven en waar naar toe???
de mensen die worden ingehuurd graven vaak door stroom en of internetkabels, maken erg veel rommel en werken niet op normale tijden
De natuur.
De provincie Groningen voor de winning van wat dan ook. Op die locatie staan net windmolens en er staan al gaslocaties. Het moet een keer klaar zijn.
De windmolens zijn ons door de strot geduwd. Het XXL industrie gebied hangt ons boven het hoofd. Need I say more? Wij wonen hier voor de natuur en de rust.
Deze locatie heeft m.i. geen nadeel. Daarentegen ben ik voorstander van de Zonneladder-uitgangspunten. Dus eerst zo veel mogelijk op daken (zeker op daken van gemeentepanden), daarna onbenutte bebouwde locaties zoals overkappingen parkeerterreinen etc. Pas op de laatste plaats op (productieve) landbouwgrond.
Duurzame energie.
Eekerpolder is zeer vruchtbare grond. Deze gaat door dit plan verloren. Ik ben principe tegen zonneweides. Ik ben voor zonnepanelen op daken of verloren stukken grond.
Een land vol zonnepanelen lijkt op een meer waar je niets mee kunt. Weer een heel land met zonnepanelen ,vind dat je het land beter kunt gebruiken voor graan etc.vooral nu ivm de oorlog in Oekraïne. Mijn idee is plaats zonnepanelen op huurwoningen en laat de mensen daarvan mee profiteren.
Een mooi stuk natuur wordt weggehaald. En dat nu, volgens de coalitie behouden moet blijven.
Eigen zonnepanelen die uitvallen en kostbare landbouwgrond gaat verloren. Nog meer storingen op het lokale energienet.
Enorm nadeel, en met de vraag of het hier wel geregeld is, is dat de energieleveranciers niet in staat zijn om de elektriciteit die opgewekt word te 'verwerken'. Eigenlijk vind ik dat dat eerst geregeld moet zijn voordat de zonneparken aangelegd worden. Maar zoals bij zovelen maakt mijn mening toch niets uit, want dingen worden toch gewoon beslist.
Er gaat 160 hectare bouwgrond verloren waarop voedsel verbouwd kan worden.
Er gaat (weer) grond verloren waar ook iets op ge cq verbouwd kan worden. De schitteringen van de zon op de omgeving. Een nadeel voor de dieren.
Er gaat goede landbouwgrond verloren.
Er gaat landschap verloren.

VERTROUWELIJK

Er gaat weer een stuk natuur verloren aan de a7. het ziet er vreselijk uit al die zonnepaneel velden. (zie Hoogezand/ Sappemeer en die naast van de valk Zuidbroek. Plant maar bomen daar heb je veel meer aan in de toekomst.
Er staan al windmolens en nu nog zonnepanelen, dat is geen verbetering voor de omgeving en flora en fauna.
Er staat weer een veld vol met zonnepanelen. Zicht belemmering.
Er verdwijnt dan weer vruchtbare landbouwgrond. Tevens in de omgeving al genoeg zonnepanelen.
Er wordt landbouwgrond onttrokken aan z'n oorspronkelijk gebruik. Een groot zonneveld is geen mooi gezicht.
Er wordt lokaal een nog groter aanbod van stroom gecreëerd, waardoor het vestigingsklimaat voor industrie tussen Westerlee en Scheemda nog gunstiger wordt. Ik vind dit een zeer onwenselijk situatie, industrie past absoluut niet bij het landelijke en kleinschalig karakter van Westerlee. Echter als industrie onvermijdelijk is, dan is het deel van de Eekerpolder waar het zonnepark is gepland een veel betere locatie voor industrie, dan tussen Westerlee en Scheemda. Dit zou niet langer een alternatief zijn als er reeds een zonnepark wordt gebouwd.
Er zijn nog zoveel plekken vrij op daken van huizen, sporthal, etc. Waarom daar geen investering voor zodat er geen grote zonneparken aangelegd hoeven worden.
Erg grootschalig.
Extra verkeer. Spiegeling panelen. We hebben al van die rot wondmolens.
Flora en fauna verdwijnen en vruchtbare grond wordt onbruikbaar
Gaat de energie naar de bevolking, naar de industrie of naar de datacenters van Google.
Gaat ten koste van goede grond, die voor andere doeleinden gebruikt kan worden. Bijvoorbeeld bos en landbouw.
Gaat ten koste van landbouwgrond.
-Gaat ten koste van landbouwgrond. -Kan zicht overlast geven (schitteringen) - misschien ook geluidoverlast? Zou er bij de windmolens ook niet zijn. Daar liggen we regelmatig wakker van.
Gebied met [?] bij droge verkaveld maakt landbouwgebied met goede grond hoe kun je dit bedenken.
Gebruik van landbouwgrond.
Gebruikte landbouwgrond. Past eigenlijk niet het landschap
Geen (8x)
Geen gewas meer kunnen verbouwen op landbouwgrond
Geen idee (3x)
geen idee! dat is afwachten
geen landbouw en veeteelt meer mogelijk. Moet dus elders worden aangekocht of van elders worden aangvoerd. Dus meer KOSTEN!!
Geen landbouwgrond hiervoor gebruiken.
Geen mening. (4x)
Geen nadelen. (3x)
Geen nadelen. Eekerpolder lijk mij zeer geschikt.
Geen profijt trekken van het zonnepark!
Geen, prima locatie.
Geen. (18x)
Geld over de balk, mensen uit buiten tot de kerm bom.
Geluidsoverlast en horizonvervuiling, verpesten het woongenot. Rustig wandelen met de honden is steeds minder prettig, door alle vervuiling. Daarnaast is het slecht voor de grond en verpest het de grondprijzen. Gemiddelde vergoeding voor 1 hectare is bij zonnepanelen 8.000,-. Dit, terwijl het normaal gesproken 4-6k per jaar is.
Geluidsoverlast, horizonvervuiling. Ga stroom opwekken met eb- en vloedbeweging. Wordt reeds toegepast.
Gerbuik en aanzien van Eekerpolder verschiet van karakter. Maar schaal van de polder is beperkt en het ligt ingekapseld in het landschap.
Gevolgen voor de grondkwaliteit. Onzekerheid of de eigenaren in staat zijn om het park op te ruimen als park niet meer rendabel is. Onzekerheid over prijs van zonne-energie in de toekomst.

VERTROUWELIJK

Gezichtsbeeld natuurlijke omgeving is weg.
Goede akkerbouwgrond gaat verloren.
Goede landbouw grond verkwisten. Laat de natuur zo als die is. Omgevingsinbreuk.
Goede landbouwgrond gaat verloren. (2x)
Graag zonnepanelen realiseren op daken.
Groninger landschap gaat verloren Gevaar voor branden
Groot verlies aan kostbare landbouwgrond.
Groot.
Grote nadelen voor het milieu en dieren en dergelijke.
Grove aantasting van het landschap. Het aanleggen van on nuttige infra structuur. Het opofferen van natuurgebieden. Een geld verslindend object.
Heel veel. (2x)
Helaas gaat een gebied van vruchtbare landbouwgrond verloren.
Het aangezicht. Een zonnepark is geen mooi aangezicht, ondanks dat het alleen langs bijv. de snelweg is te zien.
Het gaat tenkosste van de natuur
Het hele gebied wordt hier vernield! Geen zonnepark op goed agrarische grond waar ook voedsel op verbouwd kan worden.
Het inleveren op gebied van natuur, landbouw, aanzicht
Het is voor mij onbegrijpelijk, dat boeren die tegen stikstofmaatregelen zijn, goede tot zeer goede landbouwgronden (het is een gedeelte van de eerste Dollardpolders) inleveren voor zonneparken. Er zijn in de provincie veel slechtere landbouwgronden, die hier beter voor ingezet kunnen worden. Als het om winst gaat telt blijkbaar goede grond niet meer!
Het is gewoon vervuiling van het landschap?
Het is het zoveelste initiatief voor dit dorp. Ik vind het wel genoeg. - Zonnepark bij Emergobos. - XXL industrie - Verdubbeling spoor.
het is totaal onverantwoord om goed akkerbouwgrond te gebruiken voor zonnepanelen zolang er nog vele alternatieven zijn (daken etc). Over een aantal jaren zullen we hier waarschijnlijk ernstig spijt van krijgen. Bovendien worden deze, met veel subsidiegeld, uitgevoerde projecten veelal direct of uiteindelijk verkocht aan buitenlandse investeerders, die vervolgens de winsten opstrijken. Zo zal het ook gaan met het deel van Solarfields. Tevens doet het noorden , mn prov. Groningen, landelijk gezien al relatief veel op het gebied van duurzame energieopwekking (windmolens , panelen) Het landschap en dus de leefomgeving, is hierdoor al sterk aangetast.
Het kan toch niet zo zijn dat de omgeving verloedert door grote parken (zonne) te realiseren. De burgers/inwoners zijn trots op hun woning en dorpsomgeving/natuur.
Het landelijk gebied wordt nog meer aangetast.
Het landschap ligt voor 30jaar voo, eerst de daken!
het landschap wordt er niet fraaier van
Het landschap wordt er niet mooier op!
Het landschap wordt te grabbel gegooid evenals de biodiversiteit. Er staan al windmolens er wordt al gas en zout gewonnen. Waarom nu weer landschap opofferen? De aantrekkelijkheid voor industrie is eveneens zorgwekkend.
Het lawaai en de natuur gaat verstoort worden. De locatie is niet ideaal
Het lijkt niet mooi en brengt het echt iets op? Kunnen de energiebedrijven dit verwerken? Ik hoor steeds dat er onvoldoende capaciteit is.
Het onttrekken van vruchtbare grond aan de landbouw.
Het risico wordt niet weggenomen dat de energieopbrengst vooral naar energieslurpende datacenters/energieintensieve industrie gaat ipv ten behoeve lokale omgeving. Het risico op ondermijnende criminaliteit bij zonneparkbedrijven, dat de omgeving met de ellende achterblijft als de subsidie is opgestreken.
Het verdwijnen van open landschap en het verkleinen van leefruimte voor dieren. Denk hierbij ook aan grotere dieren zoals reeën.

NIET OPENBAAR

Het verdwijnen van zeer goede landbouw grond waargeen gewassen meer ooverbouwd worden en daar door weer afhankelijk zijn van import goederen terwijl NL zich op alle gebied zeer goed zelf kan redden
Het vernietigen ons uitzicht, van goeie landbouwgrond en natuur is onacceptabel.
Het verpesten van het Groninger landschap.
Het wild binnen het gebied wordt belemmerd in de beweging.
Het wordt steeds aantrekkelijker om van het mooie gebied een industrie gebied te maken..,,vreselijk
Hier gaat een heel mooi landschap verloren.
Hoge kosten om een zonnepark te realiseren, het zal een tijd duren voordat bijvoorbeeld bewoners in de nabije omgeving financieel voordeel ontvangen aangezien eerst de investeerders de investering terug willen ontvangen.
Horizon vervuiling aantasting van het aangezicht
Horizon vervuiling, er is hier al genoeg horizon vervuiling. Genoeg is genoeg. Biodiversiteit kan ook zonder panelen. Schaars landbouwgrond gaat verloren.
Horizon vervuiling, oneigenlijk gebruik van landbouwgrond.
Horizonvervuiling, landelijk aanzicht verdwijnt.
Horizonvervuiling.
Idem. Mosterd na de maaltijd.
Ik ben zo ontzettend bang dat we last krijgen van het zoemgeluid. Ik ken de verhalen van boerengezinnen die geen oog meer dicht doen sinds er windmolens naast hun woning staan. Kunt u garanderen dat het park hiervoor ver genoeg van de bewoonde wereld afligt? Uiteraard wordt de omgeving en het weidse verzicht er niet mooier op door die lelijke dingen. Maar we zullen wel moeten vrees ik
Ik heb zelf zonnepanelen. Echter kan het stroom op piek momenten niet terug leveren.
Ik snap niet nu er overal al zonnepanelen liggen in het land (zuidbroek, sappemeer) dat de energie zo duur moet zijn. Ik wil weten waar gaat het stroom naar toe. Want je leest regelmatig dat ze het stroom niet kwijt kunnen.
Ik vind dat zonnepanelen niet op de grond moeten. Geen landschap opofferen voor panelen. Panelen kunnen beter op daken gelegd worden.
ik vind het verschrikkelijk jammer van de polder, de windmolens hebben het landschap al erg aangetast. Ik geniet zo van de open ruimte. De "platte" horizon en de wolken als ik er fiets.
Ik vindt het zo zonde van het land en heel lelijk. Ik zie de cellen liever op daken van industrie en boerderijen. En ook op de huizen.
Ik wandel regelmatig met onze honden in de Eekerpolder. Ik hoop dat dit mogelijk blijft.
Ik woon niet in de directe omgeving en zal er geen last van dragen. Kan me wel goed voorstellen dat andere bewoners er minder blij mee zijn.
Ik zie hier geen directe nadelen. Het enige nadeel zou kunnen zijn overbelasting van het energienet door de grote opbrengst van het zonnepark. Dit zou niet ten koste mogen gaan van inwoners van de gemeente Oldambt die door een eventuele overbelasting hun eigen opbrengst van zonnepanelen op hun eigen daken niet meer terug zouden kunnen leveren.
Ik zie nog liever dat de daken van huizen en bedrijven voorzien worden van zonnepanelen. We hebben de grond wellicht voor ander dingen nodig, landbouw, woningbouw en natuur.
Impact op natuur en leefomgeving, infrastructuur elektriciteit kan [?] al niet aan. Groot initiatief blokkeert klein mogelijkheden kleine initiatieven.
In een periode van voedselschaarste wordt goede grond opgeofferd voor energie. Open landschap wordt aangetast, terwijl iedereen kan weten dat kernenergie onbetrouwbaar.
In het verleden is ons de windmolens ook al door de strot geramd. Dit moet niet, nog eens gebeuren met een solarpark. Dit waardevolle wijdse landhschap moet zo blijven als het nu (nog) is...
Inbreuk op landschap.
industriële uitstraling in een een agrarische omgeving. Vind ik erg jammer er zijn nog veel industrie daken ongebruikt.
Inleveren landbouwgrond + locatie.
Inleveren van natuur/landbouwgrond.
Jammer dt er vruchtbare grond aan de landbouw onttrokken word.
Jammer van de akkerbouwgebieden. Verslechtering van het landschap.
Je offert geen goede akkergrond op voor geld gewin.
Kan argumenten opleveren voor verdere aantasting gebied in hoek A7/N33.

VERTROUWELIJK

kleed een park goed aan met bomen en struiken en probeer iets met de grond te doen, dan valt het vaak mee met de nadelen
Komen er niet teveel zonneparken en wordt er niet teveel landbouwgrond opgeofferd.
Komen teveel velden. Landschap gaat eraan.
Komt de energie wel ten goede aan de huishoudens? Google wil een datacenter bouwen en die dingen vreten stroom. We moeten minder energie verbruiken, niet meer.
Kostbare landbouwgrond onttrekken voor akkerbouw/veeteelt. Negatieve ontwikkeling op het klimaat in verband met warmte ontwikkeling (klimaatverandering)
Kostbare landbouwgrond uit productie.
Land verkwisting/landschapsvervuiling. Leg alle boeren schuren maar vol met panelen. Nooit panelen plaatsen op de grond.
Landbouw grond wordt niet meer gebruikt waar het voor bedoeld is/was.
Landbouwgrond "afstaan aan" duurzame energie. Kan de richtlijn beïnvloeden.
Landbouwgrond gaat verloren (2x)
Landbouwgrond wordt gebruikt.
Landbouwgrond wordt zonnepark, daar is het niet voor bedoeld.
Landschap gaat dramatisch achteruit door zonneparken en windmolens. Het plaatsen van duurzame vormen van energie-opwekking kan en mag niet anders zijn dan dat dit ook het geval is met fossiele systemen zoals energie-centrales. Die plaatsen we tegenwoordig ook niet meer in de nabijheid van de leefomgeving. In de Eemshaven lijkt meer dan voldoende ruimte om in een deel van de regionale energiebehoefte te voorzien. Dit kan op veel plaatsen in nederland overigens. Noord-Oost Nederland heeft immers al meer dan haar deel bijgedragen aan de energiebehoefte voor Nederland (gas?). Tenslotte moeten gemeentes (dus ook Oldambt) het beschikbaar stellen van kostbaar landschap niet inzetten als 'verdienmodel'. Gemeenten zijn (lokale) overheden en geen bedrijven ook al lijkt dit soms wewl zo....
Landschap ontsierden.
Landschap verandering. Grond verkwisting van vruchtbare grond, komen te veel van die parken. Wat volgens mij gevolgen heeft op de natuur (cadmium, lood, liv, koper) niet goed voor landbouwgrond.
Landschap verpaupering.
Landschap vervuiling en weer worden een paar multinationals hier beter van.
Landschap vervuiling, falende werking van de installatie, netwerken die niet in staat zijn de energie te transporteren.
Landschap wordt aangetast.
landschaps en natuurvervuiling. Het is gewoon industrie en heeft niets met ecologie en duurzaamheid te maken.
Landschapsvervuiling (4x)
Landschapsvervuiling + enorme geldverkwisting.
Landschapsvervuiling al de windmolens zijn al vreselijk daar.
landschapsvervuiling van de bovenste plank
Landschapsvervuiling zoals ik al melde. Er zijn er al genoeg, het gaat maar door??
Landschapsvervuiling, extra belasting van het elektriciteitsnetwerk (Enexis).
Landschapsvervuiling, verblindend.
Landschapsvervuiling. Ten dienste van de grote industrie, niet huishoudens.
Landschapsvervuiling.. Ik ben van mening dat eerst alle daken (bedrijfs) gebouwen voorzien moeten worden van zonnepanelen ... Zonnepanelen horen NIET IN HET LANDSCHAP...
Langjarige aantasting van het landschap. Zet eerst de daken van gebouwen van overheid en op bedrijventerreinen vol
Legio--> biodiversiteit, muizenplagen, onttrekken van goede grond aan de landbouw.
Lelijk
Lelijk gezicht als ze duidelijk zichtbaar zijn.
Lelijk gezicht in groen landschap. Vervuiling landschap met komst van windmolens en zonnepanelen parken.
Lelijk in de natuur, voordeel ligt niet aan direct grote weg of in zicht dorp. zoals beloofd veel aandacht geven aan natuur en bebossing!

VERTROUWELIJK

Lelijk in het landschap.
Lijkt niet mooi, zonde van de grond, ik denk dat de energieopbrengst niet lokaal gebruikt wordt maar dat Groningen wordt volgestampt om het westen te voorzien.
Locatie te centraal bij de bewoonde wereld.
Mensen hebben zelf al zonnepanelen. (Dit lijkt op paard achter wagen spannen.)
Mijn leefomgeving is al genoeg veranderd door de windmolens. Zonne parken verschijnen overal bv bij Oude Pekela en langs de A7
Milieuvervuiling, afschuwelijke stellage op landbouwland.
Minder landbouwgrond en minder ruimte voor dieren/planten.
Minder landbouwgrond.
Minder ruimte voor de natuur. Staat niet mooi in de omgeving. Waardedaling woning.
Minder ruimte voor groen, dus minder CO2 afname. In hetzelfde gebied zijn onlangs ook al windmolens geplaatst. Het energienet zit momenteel vol. Groningen en Drenthe worden (weer) ingezet als energie-opwekkende provincies, waarom niet elders in Nederland?
Misschien kan je het stuk grond voor andere dingen gebruiken, meer natuur enzovoort.
Mogelijk overlast omwonenden.
mogelijke reflectie/versterking van WT geluid wat toch al om te janken is.
Mooi gebied word verder vernielt. Jammer van de landbouw grond.
Mooie landbouwgrond verdwijnt en komt nooit weer terug.
n.v.t.
na verloop der jaren zal het rendement af nemen.
Naar mijn idee geen.
Nadeel is dat de energiestroom niet constant is. Maar dat is in het algemeen het nadeel van zonne-energie.
Nadeel is dat de ruimtelijke omgeving verdwijnt door dergelijke parken.
Nadeel kan zijn dat de grond onder de panelen uitermate schraal wordt omdat er geen zonlicht meer op komt.
Nadelen van zonnepark Eekerpolder zijn zoals bij alle zonneparken dat het grote zwarte velden zijn welke zonnewarmte niet absorberen. De opwarming van de aarde heeft mede te maken met alles waarmee de aarde wordt bedekt zoals bebouwing, straten en wegen en uiteraard zonneparken. De aarde absorbeert zonnewarmte, iedere m2 aarde welke wordt afgedekt (in dit geval dus door zonnepanelen) kan deze warmte niet meer absorberen. Ik ben van (bescheiden) mening dat veel "duurzame" projecten ons als aardbewoners in de toekomst de nodige problemen zullen opleveren.
Natuur beschadigen.
Natuur weg, minder voer voor vogels.
Natuurgebied wordt verwoest voor zonnepanelen.
Natuurlijk landschap wordt kunstmatig en beperkter.
Natuurverpesting. Ons land weg.
Nederland is een klein land. Er wordt teveel grond afgepakt voor zonnepanelen en windmolens. Plaats de zonnepanelen maar op daken van schuren, bedrijven en woningen van particulieren en laat die meeprofiteren. lelijk.
neemt natuur in, mogelijk overlast voor direct omwonende. minder fraaie omgeving
Neemt veel (natuur-) gebied in beslag.
Neemt veel ruimte in.
Neutraal.
Niet goed te overzien. Op langere termijn komt er ook veel afval van, waar moet dat naar toe/ wat zijn de alternatieven Toch teveel invloed van de grote eigenaren
Niet van toepassing.(7x)
Niet voor de industrie.
Niet zo zeer het plan Eekerpolder, maar in het algemeen vind ik het vaak zonde om goed land 'op te offeren ' voor zonnepanelen. Ik ben er meer voor om daken (flatgebouwen, overheidsgebouwen, boereschuren etc) te gebruiken voor zonnepanelen. Daarom vind ik het belangrijk dat er aandacht wordt geschonken aan de biodiversiteit.

VERTROUWELIJK

Niet.(2x)
Niets voor mijn.
Nog minder ruimte voor boer en milieu. Er is al gas (?). Windwinning in dit gebied.
Nogmaals het is landbouwgrond.
Nvt (3x)
Omdat bijna iedereen al zonnepanelen heeft is dit overbodig en ons uitzicht is weg, ons polderland moet blijven.
Onderdeel van historisch landschap. Tijdelijk (20 jaar) is dit landschap vervuild met een windpark. Als er nu ook een zonnepark komt, lijkt het tijdelijke 'industriële karakter ' definitief te worden.
Oneigenlijk gebruik van landelijk gebieden of landbouwgrond.
Onnatuurlijk terrein.
Ons mooie landschap gaat geheel verloren in lelijke panelen!!!
Ontsiering van het landschap. Het is geen mooi aangezicht net als de windmolens geen mooi gezicht waar je ook heen kijkt vanuit Scheemda richting Sidderburen en Delfzijl. Landelijk gezicht wordt vernield.
Onttrekken landbouwgrond.
Onttrekken van vruchtbare akkergronden, die wij nodig hebben voor natuur inclusieve landbouw
Onttrekking goede landbouwgrond voor voedselproductie.
onze daken moeten ook vol met zonnepannelen, gaan we dat minder doen door dat we een stuk landschap op offeren?
Onzekerheid voor omwonenden met betrekking tot wat er voor langere tijd gebeurt is met een zonnepark bijeen gebouw dat oververhit is geraak en brand ontstaan is.
Ook dit moet na zoveel jaar vervangen worden. Is er duidelijkheid over wat jullie gaan doen met de oude panelen? Kan je dit "groen" afvoeren?
opbrengst eigen panelen wordt afgeknepen bij te veel zonneparken op grote schaal
Opofferen van goede grond voor zoiets statisch Landschaps- en horizonvervuiling
Opofferen van goede landbouwgrond.
opofferen van landbouwgrond
Opofferen van landbouwgrond.
over capaciteit stroom net ten nadele van de bevolking Aantasting woon en leef omgeving
Overbelasting wel. Zelf minder opbrengst, meeste gaat vast naar bedrijven.
Overlast
Overlast van geluid en licht. We worden nu in beide gemeenten volledig ingebouwd tussen zonneparken. Overlast aan rood licht in de avond en straks alleen maar windmolens door de vóór-en achterruit. Steeke waardedaling van de koopwoningen.
Overlast verkeer, deze zouden gebruik moeten maken van de aangelegde wegen van de windmolens, niet door de dorpen. Tevens proberen investeerders hier in onze regio winst te maken over de ruggen van de inwoners, er is geen eerlijke verdeling tussen lusten en lasten. Dieren krijgen steeds minder leef ruimte
Overlast voor omwonenden.
Overlast, verpesten van de omgeving.
-panelen zijn niet duurzaam -energieopwekking door panelen neemt snel af in de loop van de jaren -vernieling landschap en biodiversiteit -alternatief; wind energie is veel rendabeler
Past niet in het landschap.
Pluspunten moeten niet te bureaucratisch worden, gaan vaak te veel kosten verloren bij de verkeerde partijen
Ruimte beslag.
ruimtebeslag
Slecht voor natuur! En mooie weilanden! Ik heb zelf zonne-energie via dakpanelen!
Spekken van kas gemeente.
Sterke vertoring van het landschap. Hier moeten gewassen op verbouwd worden. Er staan al windmolens!!

VERTROUWELIJK

Stroomnet raakt te vol. Particulieren kunnen niks meer met hun zonnepanelen
Stuk groen volleggen. Eerst huizen en bedrijfspanden.
Super lelijk voor het landschap burgers profiteren toch niet
Te veel zonnepanelen. Weer een stuk landbouwgrond verkwist.
Totale teloorgang van het gebied in dat in 1579 op zee is veroverd/gewonnen. Bah.
Uitzicht omwonenden.
Uitzicht???
veel
Veel drukte en bouwverkeer in de omgeving
Veel te groot. Aantasting van te veel groen / landerijen. Waarom zo groot?
Veel verkeer en alles wat ermee te maken heeft
Verkleinen van de leefomgeving van reeën.
verkwisting van grond
verlies landbouwgrond
Verlies van groene oppervlakte
Verlies van landbouwgrond.
Verlies van natuur.
Verloedering natuurgebied.
Verloedering van het landschap
Verloren gaan van goede landbouwgrond . Staat van de grond na 15 jaar? Wat te doen met afval?
Verloren landbouwgebied.
Verloten gaan van landbouw areaal/natuurgebied.
Vermesting van het landschap Zorg er voor dat daken van huizen fabrieken en, enz vol gelegd worden
Vermindering biodiversiteit. Afname landbouwgrond.
Verrommeling van het mooie Groninger landschap.
Verpest natuur, verpest uitzicht. Volkomen nutteloze manier om energie op te wekken.
Verpesten landschap, verdere overbelasting netwerk bij zonnig weer. Heel veel giftig afval over 25 jaar. Het spekken van de kas van grote 'duurzaamheid' jongens
Verpesten van een mooie sterke leefomgeving. Heeft door windmolens genoeg schade ondervonden.
Verprutsen van zeer goede landbouwgrond.
Verstoring van het landschap.
Verstoring van prachtige landelijke omgeving. Aantasting van ecologische hoofdstructuur. En verpesting van de horizon.
Vertroebeling van het authentieke Groninger landschap
Vervuilend beeld Aantasting van de natuur en biodiversiteit
Vervuiling van de natuur/omgeving voor een manier van energie opwekken die niet toekomstbestendig is qua milieuvriendelijkheid.
Vervuiling van het landschap. Ecodiversiteit wordt juist tegen gegaan. Waar panelen staan groeit niks meer. Is dus niet goed voor het bodemleven. Een groot veld op het net aansluiten kan problemen opleveren voor particuliere bezitters van panelen.
Waar zonnepanelen zijn, is geen ruimte voor natuur. Maar dat is er met de huidige agrarische bestemming ook niet.
Waarschijnlijk protest dat landschapsvervuiling net als de windmolens. Maar als er andere plekken iets goeds mee gedaan wordt is prima.
Wat gebeurt er met de onderdelen als deze "af" zijn. We zien bijvoorbeeld bij de windmolens dat ze de oude wieken nergens kwijt kunnen.
We hebben al vele zonneparken in de omgeving. Het gehele stroomnet kan deze hoeveelheid opgewekte stroom nog niet eens transporteren. Laat de natuur de natuur en maak er geen grijze golvende massa van. Het geheel als oppervlakte ziet er niet uit en de biodiversiteit gaat naar de kloten. Geen bloemen en bijen meer in de omgeving van dit soort zonneparken.

VERTROUWELIJK

Weer achter het net vissen en de grote solarfields en consorten, met de winst er van door gaat. Wetende de windmolenpark N33. Niks voor de omwoonenden , alles voor RWE. En wij kijken en luisteren er naar.
Weer beslag op landbouwgrond.
Weer een park erbij.
Weer minder landbouwgrond.
Weer natuur en land verkwanseld aan die zonneparken waar een burger niets aan zal hebben. Geen koeien meer in de wei maar zonnepanelen, Bah!
Weet ik niet. (2x)
Weet niet
Wekelijks loop ik langs de Eekerpolder Het deel van het zonnepark naast het compressorstation, dus het deel in het Oldambt wat het dichtst bij Scheemda ligt, vind ik zonde van de omgeving en het landschap. Het deel van Oldambt naast A7/N33 is een goede locatie tezamen met het deel Midden-Groningen
Wellicht voor de omwonenden wat overlast?
'Wilde' dieren moeten steeds meer plek inleveren. Bel het apparatuur onder andere accu's gaat stuk = hoop afval.
Ze kunnen nu het opgewekte stroom al niet kwijt.
Ze zijn landschapsvervuilend en je wordt opgelicht door solarfields want die heeft 1 doel: verdienen. We zijn al genegeerd bij de windmolens. Ga weg!
Zeer sterke aantasting van het landschap en ons woongenot. Dergelijke parken worden uitsluitend met subsidiegelden, dus belastinggeld gefinancierd. Uiteindelijk beraadt de burger meer in plaats van minder zoals jullie suggereren. De grootte van het park (nota bene 160 hectare) staat in geen verhouding tot de ruimte.
Kwalitatief goede landbouwgrond gaat verloren.
Zie bovenstaande, heeft totaal geen voordeel
zie geen nadelen.
Zie tevens mijn bovenstaande opmerking over Google. We moeten als mens meer denken in termen als zuinig of minder gebruik van stroom (energie) ipv meer apparaten.
het is storend in ons mooie landbouwgebied.
Daar komt bij dat al die zonneparken geen gezicht is. Deze plannen ontstaan alleen maar door de subsidies van de overheid. Geen subsidie = geen zonnepark/windmolens.
Zonde van de landbouw grond.
Zonde van ons mooie uitkijk en weilanden.
Zonde van zo veel goede landbouwgrond.
Zonne "park" is landschapsvernietiging!
Zonnepanelen op daken zou de eerste prioriteit moet hebben voordat het landschap wordt aangetast. Aantasting van het landschap. Het stroomnet moet het ook aan kunnen; het moet niet zo zijn dan mensen met zonnepanelen hun stroom niet meer kwijt kunnen op het net, omdat een zonnepark het stroomnet maximaal belast.
Zonnepanelen staan op grond die ook voor landbouw gebruikt kan worden. Parkeerplaatsen/daken zijn een betere plek voor PV. Ik snap dat dit goedkoop en makkelijk is, maar duurzaam is anders.
Zonnepark moet op een andere plek.
Zonneparken zijn enorm landschapsvervuilend.
zou het niet weten
Zou het niet weten
Zoveel energie in een vrij veld nodig uit tot massa industrie: ideaal vestigingsklimaat voor die rommel. Het Groningse landschap gaat verloren!

18. Heeft u nog suggesties voor dit plan?
- gratis fiets oplaadpunten in het park. Met een 'rustpunt' bankje e.d. - sponsor de november loop die we vroeger in Scheemda hadden, en laat de 10 km route dan ook door het park gaan.

VERTROUWELIJK

- Schapen tussen zonnepanelen laten lopen. - Informatie verspreiden (eventueel rondleiding geven over zonnepark) - Voordelen gemeenschap.
1 of 2 grote windturbines erbij bouwen. Dan hoeven wij die nodige 100 ha zonneparken niet meer te plannen.
1. Nooit uitvoeren, een zinloos project. Doe niet zo [?] ver duurzaam reductie klimaat (de milieubelasting is groter dan het milieurendement)/ 2. [?]
Aankleden met passend groen/struiken bomen.
aanleggen van natuurlijke brede randstroken
Acute stoppen met zogenaamd onderzoek doen naar meningen. Het is allang besloten en dit zal wel een regeltje zijn dat moet gedaan worden. Onderzoek gedaan, afgevinkt en door. Uitkomst hoor je niets van terug of zogenaamd wordt het door de meerderheid gedragen.
Afblazen (2x)
Afblazen - elektriciteit gaat toch naar grootverbruikers data centra etc.
Afblazen. Wie gelooft nog in de beloften van overheden en commerciële partijen.
Afkappen!
Afschaffen en andere locatie zoeken.
Afschieten en nooit weer uit de la halen.
Afschrappen.
Afwijzen. (2x)
Afwijzen. Regio en de natuur met rust laten.
Alle beloften die er eventueel gedaan gaan worden, zullen niet op de juiste plaats gaan komen.
Als de gemeente eerst alle daken in de gemeente vol legt met zonnepanelen daar zou ik meer voorstander van zijn.
Als dit al is goedgekeurd (zo goed als), waarom dan nu pas dit onderzoek?
als het dan toch uitgevoerd moet worden, dienen ALLE opbrengsten ten goede moeten komen aan de omliggende dorpen/bewoners.
Áls het doorgaat, zorg er dan voor dat bewoners rechtstreeks financieel profiteren. Dat de omgeving er via fondsen van gaat profiteren zal uiteindelijk toch naïef blijken te zijn, omdat ik vermoed dat dit niet hard genoeg afgesproken gaat worden. Vergeet niet dat Solarfields bestaat uit gehaaide mensen die wel weten hoe ze moeten omgaan met goedwillende en goedbedoelende burgers uit dit soort coöperaties. Net als ambtenaren van plattelandsgemeenten delven ook de bestuursleden van de coöperatie het onderspit. Gewoon, omdat ze niet zakelijk en hard genoeg zijn. Ook hierbij weer: helaas. Zorg ook voor een goede route voor het bouwverkeer, dus niet door Scheemda heen.
als je iemand inhuurt zorg dan VOORTIJDIG voor aggregaat en niet achteraf
Alstublieft recyclebare panelen. En geen panelen die straks niet te verwerken zijn.
Andere locatie zoeken!
Andere locatie.
Andere plek waar het niet opvalt.
Annuleren en nieuw plan maken. Graag op daken van bedrijven en woningen.
Aslhet toch de locatie gaat worden dan moet het zowel van de A7 en het spoor de n33 niet en dan ook geheel te zien zijn.
Ben tevreden met de aanplant groen rondom het park.
Benader dit plan integraal bij de opstelling van het 'Ruimtelijk economisch perspectief voor de A7/N33', de XXL bedrijven. Nu lopen twee ontwikkelingen parallel die vragen om een integrale afweging.
Besluit binnen gemeente heroverwegen en te kiezen voor daken in plaats van landbouwgrond.
Betrek de bewoners er bij en zet zsm het gebiedsfonds op zodat omwonenden/dorpen direct kunnen gaan profiteren .
Betrek lokale bedrijven bij het project zodat we ook in het voortraject al kunnen profiteren van het park.
Bevestiging van reeds genomen besluiten heb als inwoner (?) aan. Eerder overleg is fijn.
Bibob-toets bij vergunningverlening. Ondernemer moet voor vergunningverlening voorzien in een onafhankelijk waarborgfonds voor de opruimkosten aan het eind van de levensduur.

VERTROUWELIJK

Biedt bewoners Scheemda korting op opgewekte stroom.
biedt wellicht ook kans tot absorptie van door WT geproduceerde geluid bij juiste opstelling en bouw zonneweide!
Bouw er een waterstof installatie naast. Als er anders te veel elektriciteit zou worden opgewekt, kan dit nu opgeslagen worden als waterstof.
Bouw kerncentrales in de randstad
Bouw van kerncentrales die er al hadden moeten staan. Stoppen met migratie, het land is te vol.
Breng panelen aan op daken overheids + bedrijfs gebouwen!
Daken!
dan maar hoog opzetten dan kunnen er nog andere activiteiten on de panelen plaats vinden, bijvoorbeeld schapenhouderij
Dat er een mooie beplating omheen komt zoals in de informatie staat, want o wat is het lelijk.
De gemeente zou de eigenaar kunnen worden. Dit omdat een gemeente niet streeft naar winst.
De randen deels aan het zich onttrekken door middel van bossages.
Denk er nog maar eens goed over na.
Direct door de zure appel heen bijten en solarfields aan de dhvinckersweg ook laten bouwen. Nu kan het nog realitief goedkoper icm de subsidie op stroom. Straks willen ze niet weer en blijft de gemeente dure stroom inslaan. Alternatief is kernenergie en daar zit de gemeente oldambt niet op te wachten.
Direct in de prullenbak!
Dit plan achter de hand houden. Eerst zoveel mogelijk daken benutten en overtollige stukken oud industrieterein, oude dijken. Bijvoorbeeld Egyptische dijk bij Ganzendijk, tussen Finsterwolderpolder en de reiderpolder.
Dit plan geheel van tafel vegen, en ons mooie landschap intact laten!!
Doe het niet! (2x)
Doen!
Door beplanting zicht op panelen voorkomen.
Door beter [?]. Beter als die windmolens.
Doorgaan.
Duidelijk toch!?
Een duidelijke folder met eerlijke voordelen en eerlijke nadelen! Onder andere in hoeverre kan de afval (kapotte appratuur) gerecycled worden. Met nadruk op 'eerlijk'!
Een zonnepark die ook het dorp, verenigingen en voorzieningen in Scheemda ten goede komt zou een prettige voorwaarde zijn.
Eerst alle daken van woningen , industrie en boerderijen vol leggen met zonnepanelen en daarna kijken of er andere mogelijkheden zijn op slechtere grond.
Eerst de daken vol leggen, huizen schuren etc.
Er kunnen eventueel gewassen worden geteeld onder de zonnepanelen.
Er voor zorgen dat de infrastructuur voor het elektriciteitsnetwerk voor de (terug) levering van energie dusdanig wordt aangepast dat er geen overbelasting van het netwerk ontstaat op zonnige dagen waardoor er inwoners van de gemeente zijn die hun eigen opgewekte elektra niet meer kunnen terug leveren aan het elektriciteitsbedrijf
Er zijn zoveel ongebruikte daken in de regio, bedrijfsmatig of particulier, gebruikt deze eerst voordat natuurgrond of potentiële bouwgrond gebruikt wordt
Ergens anders.
Faciliteer huizen, boerderijen, fabrieken en kantoren met zonnepanelen.
Ga groot inzetten om net als in [***] alle grote daken (boerderijen, loodsen, etc.) voorzien van zonnepanelen dit kan ook door Solarfields gebeuren.
Ga kijken in Zuid Frankrijk (Le Pradet) waar ze boven op grote parkeerplaatsen schaduw dak voor auto’s creëren en tegelijk daarbovenop zonnepanelen. Veel meer gebruik maken van huidige (overheids) gebouwen of anders bedrijven hiervoor benaderen en compensatie voor stroomverbruik geven en in ruil daarvoor gebruik maken van het dak voor plaatsing zonnepanelen.

VERTROUWELIJK

Gebruik de geplande locatie in de Eekerpolder voor industrie en bouw een zonnepark aan de noordzijde van de A7.
Geef bewoners de kans de opgewekte energie af te nemen. Laat (deels) de opbrengsten terugvloeien naar voorzieningen in Oldambt die bijdrage aan duurzame inzetbaarheid. Dus sport/gezondheid/gezonde voeding.
geef goeie informatie wat er gebeuren gaat.
Geen (10x)
Geen draagvlak!
Geen één boer mag de dupe zijn door de komst van dit project. Ook geen bewoners, dieren en dergelijke en de natuur.
Geen mening. (3x)
Geen panelen
Geen zonnepark in Eekerpolder of ander gebied in deze regio.
Geen zonneparken. Leg op alle gebouwen en huizen maar zonnepanelen.
Gewoon niet doen.
gezond verstand gebruiken en het plan ombuigen naar een plan voor panelen op daken in plaats van grote velden. Gezien de vragen uit deze vragenlijst is deze inspraak vooral bedoeld als vinkje voor inwonersbetrokkenheid. Echter, dat is ruim onvoldoende. De vragenlijst bevat ook open deuren waar je feitelijk niet op tegen kunt zijn: wie is er nu tegen duurzame energie? Niemand. Door dit als inleiding te gebruiken voor deze plannen, neemt u inwoners niet serieus. Ook de vragen over het meeprofiteren van het veld laten zien dat u inwoners niet serieus neemt. Het gaat niet om wel of niet spiegeltjes en kralen krijgen, het gaat erom dat u onze mooie omgeving vervuild met panelen. Dus enig juiste is te zoeken naar panden om zo aan de benodigde 100 ha te voldoen, dan heeft u mij aan uw kant maar niet door het opofferen van het landschap.
Goed over nadenken voor gij begint. Ook die windmolens zijn hier een gruwel.
GOED UITWERKEN EN VOORBEREIDEN
Graag zo open mogelijk houden.
Heb ik te weinig kennis voor
Heesters rondom het zonnepark.
helaas niet
Hele slechte plattegrond bij de info waarop de eekerpolder te zien moet Zijn ....
Helemaal mee stoppen.
Het aanleggen van een wandelroute door/om het park heen zodat we daar een ronde kunnen wandelen.
Het deel wat naast het Compressorstation ligt, laten vervallen
Het is beter om zonnepanelen op schuren en huizen te leggen dit zijn al objecten die er staan.
Het mag niet ten koste gaan van de opbrengsten van zonnepanelen van woningeigenaren. Er moet dus voldoende capaciteit zijn op het net. Dat is een absolute voorwaarde. Het was beter geweest om een zonnepark in eigen beheer van de gemeente te hebben in samenwerking met EnergievanOns. De volledige opbrengst is dan voor de gemeente. Daarvan had de hele gemeente verduurzaamd kunnen worden. Of een project met electrische auto's in combinatie met waterstof fabriek. Zodat de gemeente de energie in eigen beheer heeft. Nu gaat een groot deel van de opbrengst naar Solarfields.
het zicht meer onttrekken door op afstand lage bomenrijen en struiken te planten.
Het zonnepark kan niets doen voor het verwarming tijdens winter, en misschien moeten er andere oplissingen gebracht worden voor dit punt, omdat het meer belangrijk is.
Hoe wordt de gehele flora en fauna en biodiversiteit verbeterd? Wordt het huidige gebied al meerdere jaren gemonitord en gebeurd dit ook na invulling van het plan? Hoe wordt dit naderhand vergeleken?
Hop dat er veel groen en fietspaden komen.
Hopelijk delen de bewoners ook mee in de opbrengst door verbetering bijvoorbeeld van de woonomgeving.
Ik ben niet tegen zonneparken maar wel ten koste van landbouwgrond of natuur. Zonnepanelen horen op de daken. Mocht het plan toch doorgaan hoop ik dat de directe omgeving er ook in mee mag profiteren. Want dat is met de windmolens niet gebeurd en daar zitten we nog dagelijks met de geluidsoverlast. En ervaren we alleen de lasten. Daar zijn we met andere initiatieven ook bang voor. Maar er stonden genoeg opties tussen hoe de omgeving er ook voordelen uit kan halen. Het zou mooi zijn als we 1 van die dingen terug zien in het uiteindelijke plan mocht het doorgaan.

VERTROUWELIJK

Ik ben van mening dat met name voor het deel op het grondgebied van Oldambt de coöperatie Energiek Oldambt de mogelijkheid moet krijgen om om hier in te participeren. Verder merk ik op het te betreuren dat de eerder opgezette projecten van de coöperatie Energiek Oldambt (waarbij de gemeente gemeentelijke gebouwen beschikbaar zou stellen) door beleidswijzigingen geen doorgang konden vinden. Veel enthousiaste inwoners van met name de dorpen in Oldambt die daarmee een bijdrage wilden leveren aan de energietransitie zijn daardoor ontmoedigd.
Ik ben voor duurzame energie maar niet zo op landbouwgrond. Daken en dan de rest met andere duurzame energiebronnen.
Ik heb geen suggesties voor dit plan. Ik zou enkel kunnen adviseren op basis van bovenstaande uiteenzetting de plannen niet tot uitvoering te brengen. Uiteraard begrijp ik dat dit een zinloos besluit zou zijn, er zal dan op een andere plek een zonnepark worden gecreëerd. Mijn inziens zijn zonneparken geen duurzame ontwikkeling.
Ik heb geen suggesties. Ik vind dat de provincie Groningen meer dan genoeg heeft gedaan aan duurzame energie. Rij maar rond door Nederland daar zie je lang niet zoveel. Dus laat dat zonnepark nu maar eens naar een andere provincie gaan.
Ik heb me aangemeld als lid maar verder niets vernomen.
Ik hoop dat wat jullie nu vertellen, ook daadwerkelijk waar gaan maken voor de omgeving.
Ik weet niet hoe het eruit gaat zien, maar (tekening) is veel mooier dan (tekening). Op hoogte plaatsen, zodat er nog wat onder kan.
Ik zou het fijn vinden als je daar kan blijven wandelen. Ik vindt het een mooi stukje natuur. Zou het zonde vinden als dat weg gaat door een lelijk park.
In de prullenbak gooien en er nooit weer uithalen.
In de toekomst. Uitbreiding.
In de vergunning opnemen: de bouwer/exploitant moet zorgen voor een EMC rapport. Beide zijn verantwoordelijk! Informatie met betrekking tot EMC: agentschap telecom, klantcontact [***]. Contactpersoon [***].
Interesse in persoonlijke investering.
Investeer en verdeel de zonnepanelen over woningen en niet in het veld.
Investeren in zonnedaken van grote oppervlakken
Is al goed ontwikkeld.
Is er geen ruimte boven de A7. Ben je van alle kanten ver van de bebouwing af.
Ja lekker niet doen en gesubsidieerde panelen plaatsen op daken van bestaande woningen en bedrijven. Ieder zorgt voor zijn eigen stroom opwekking. Kleine windmolens erbij .
Ja zet het op grote daken/boerderijen/fabrieken/kantoren enzovoorts. Zet het op bepaalde dijken.
Ja, direct afblazen. In plaats van een dergelijk park van deze abnormale omvang in te richten kan de overheid duizend keer beter gratis zonnepanelen voor op onze daken beschikbaar stellen: de energie komt dan 100% ten goede aan de consument en het landschap wordt gespaard.
Ja, er mee stoppen.
Ja, ga dit soort ongein langs de kust neerzetten waar niemand woont!
Ja, ga een andere locatie zoeken.
Ja, niet doen.
Ja: afwijzen.
Je kunt ze beter in het westen van Nederland neerzetten. Die profiteren toch het meest.
kappen met die scheve handel
Kerncentrales in plaats van zonnepanelen.
Kernenergie voor Nederland.
Kies een andere locatie waarbij de dorpsbewoners van beide gemeenten niet tussen 2 windmolenparken worden ingebouwd.
Kijk eens langs de A27 tussen Groningen en Scheemda. Daar liggen nu al te veel grote oppervlakten met zonnepanelen.
Kijk of er meer panelen tegen de dijk van het Winschoterdiep geplaatst kunnen worden.
Komt met een simpel plan om mee te doen en te profiteren van de opbrengst.
Laat de bewoners, en ik herhaal, die toch al tegen de windmolends moeten aankijken, mee bedingen in de opbrengst en/of winst van het park. Nu de energietransitie in volle gang is, moeten zeker de bewoners rondom het zonnepark er mee van kunnen genieten en niet alleen de subsidie in de zakken van de

VERTROUWELIJK

inversteerders verdwijnd. in zou wel een panelen willen leasen en zo de opbrengst van het zonnepark kunnen gebruiken.
Laat Groningers profiteren van de opbrengsten van panelen e.d. ipv hier alles volzetten en "ons" vervolgens een middelvinger te geven.
Laat het niet voorzien in de energiebehoefte van datacenters.
Laat iedereen mee profiteren.
Leg alle daken van gebouwen zoals boerderijen, flats, winkels en bedrijven vol en geef die mensen een beetje geld. Het zal ongetwijfeld meer geld kosten maar de gemeente Oldambt is al genoeg verpest en dat hoeft niet nog meer.
Leg alle zonnepanelen op daken! Niet op de grond!
Leg bij vrije daken zonnepanalen er is ruimte genoeg aanwezig, maar niet in het landschap.
Leg boerenschuren vol of bedrijfspanden in plaats van velden vol. Het is toch geen kijk. De mensen die het verzinnen wonen er zelf niet bij in de buurt.
Leg de panelen op de daken van bedrijven (schuren,loodsen, vm. Nam locaties)
Leg een park aan tegen de dijk van het Winschoterdiep en verder verplichting aanleg zonnepanelen op nieuwbouw, huizen, schuren, bedrijfsgebouwen enz.
Leg meer panelen op het dak. Informatie aanpassen!
Leg zonnepanalen op de daken en niet in de natuur. Milieuvervuiling.
Lekker ergens anders
Leuke fietspad er langs.
Liever daken van boerenschuren vol leggen met zonnepanelen en daarin de buurt laten meeprofiteren. Voorbeeld: Kielster Energie Coöperatie
Maak een totaalvisie voor de hele gemeente. En niet plan voor plan. Kijk waar de mogelijkheden liggen bij bestaande industrieterreinen. Bijvoorbeeld Eemshaven.
Mag echt niet plaatsvinden!!
Meer daken benutten of geschikt maken. Desnoods op monumenten
Mijn suggestie, niet doen!
Monteer panelen op poten zodat grond ook benut kan worden. Rendement verhoging.
Mooi park aanleggen die ook wat te bieden heeft voor de dieren en omgeving
n.v.t.
Nee (45x)
nee. gewoon doorgaan.
Neen (6x)
Neen. De gekozen locatie is gelukkig geen zichtlocatie.
Net als de suggestie voor het windmolenpark verwacht ik niet dat er iets mee gedan wordt. Weggegooide tijd en een desillusie.
Niet aan beginnen, plaats panelen bij gemeenteraad in de tuin.
Niet de hele Eekerpolder volbouwen.
Niet doen (5x)
Niet doen!
Niet doen! Als het moet op daken van boerenschuren ed. Maar daar verdienen ze minder aan. Geef blijk van visie en ga niet mee in deze gekte!!!
Niet doen. Landbouwgrond is beter.
Niet door laten gaan en kijk of je het op een andere manier kunt oplossen
Niet door laten gaan.
Niet hier, maar op grote daken in/op industriegebieden.
Niet te lang wachten.
Niet uitvoeren op deze lokatie. Zoek naar daken in de omgeving waar je ze op kan leggen. En zoek uit wat de consequenties zijn voor de “buren”!
Niet uitvoeren!
Niet uitvoeren, leg maar op daken/gebouwen .
Niet uitvoeren.
Niet van toepassing. (4x)
Niet.

VERTROUWELIJK

Niets voor mijn.
Nu niet.
Nvt (5x)
omgeving mee laten profiteren
Omhoog met die zonnepanelen.
Omwonenden direct financieel laten mee profiteren van de opbrengst. Of direct het verenings leven ondersteunen
Onmiddellijk stop zetten en de subsidies die nu de investeerders opstrijken gebruiken om alle woningen bedrijfspanden te voorzien van zonnepanelen in de gemeente. Ook zou je hiervoor de parkeerplaats van het Ommelander ziekenhuis kunnen gebruiken.
onmiddellijk stopzetten
Ons idee is: gooi de daken van de huizen/hebouwen maar vol.
Op dit moment niet.
Op grote gebouwen plaatsen, daken volleggen, boeren subsidies geven zodat zij hun schuurdaken beschikbaar stellen. Dan is er al genoeg voor de dorpen.
Opbrengst gebruik van investering in meer duurzame energie.
Open dag tijdens de uitvoering. Hoe gaat het in zijn werk, allerlei informatie.
Opzouten. Geldt ook voor windparken, stikstof(?). Doe dat maar in Haren bij de elite Glimmen.
Panelen op daken van gebouwen aan brengen Er word weer eens voor de makkelijkste weg gekozen ten koste van natuur en landschap
PARK AAN HET ZICHT ONTTREKKEN DOOR HOGE BEPLANTING
Plaats de zonnepanelen maar op daken van schuren, bedrijven en woningen van particulieren en laat die meeprofiteren
plaats er nog een paar windmolens (ook in groter gebied)
Plaats panelen op daken waar je ze niet ziet, zoals magazijnen, fabriekshallen. Investeer in versteviging dakconstructies voor panelen. Er zijn al windmolens discutabel door onze strot heen gedrukt, het houd een keer op met de uitverkoop van het Groningerland. Creëer ze boven grote parkeerplaatsen, auto niet vol in de zon, en toch zonne energie, win win
Plaats zonnepanelen bij huiseigenaren op de woning. In plaats van gigantische zonneparken waar alleen grote bedrijven van profiteren.
Plaats zonnepanelen op daken van woningen en gebouwen.
Plaatsen panelen op daken van gebouwen/woningen en dergelijke.
Plan verkleinen. Kavel dichtst bij Scheemda geen onderdeel maken van zonnepark.
Probeer de daken van grote bedrijven/boeren vol te krijgen met panelen. Zoals van der Valk etcetera. Dat is dan geen zichtbelemmering. En kunnen boeren hun grond behouden. Beter voor natuur en milieu. Onder ook de mogelijkheid voor milieu vriendelijke zonnepanelen als ze uit de tijd zijn.
probeer een optimaal milieu te creëren voor insecten en andere dieren die er in alle rust kunnen broeden en leven.
Probeer het geheel op te laten gaan in de omgeving niet zichtbaar vanaf woning bouw gebieden
Regionale bedrijfsleven erin betrekken.
Rondom bomen en planen zodat voor het oog de natuur de overhand heeft. Vanzelfsprekend zo, dat er geen schaduw op de panelen valt.
Schapen in het zonnepark (uiteraard als er inderdaad veel groen wordt gerealiseerd). Een efficiënte manier om het gras kort te houden.
Schrappen
Snel uitvoeren
Solarfields is alleen maar op winst uit en probeert op alle mogelijke manieren zijn zin door te drijven.
Sorry nee
Staan al windmolens.
Steek energie in het vinden van locaties die niet ten koste van de voedselproductie gaan.
Stop ermee!
Stoppen hier m3e Het allen maar om het grote geld Ik geloof er fluit van dat de bewoners ervan proviteren
Stoppen!

VERTROUWELIJK

Stoppen! Ons Groningse landschap is al genoeg kapot gemaakt!
Stoppen, voorrang aan zon op daken geven.
Straks hebben wij genoeg energie en geen eten, ook (***) moet genoeg aardappelen hebben om te kunnen produceren. Ook kan boer kiezen andere producten te telen voor consumptie.
Uit zicht plaatsen en parkbeheer doen Extra omgeving aanplant en fauna beheer
Van afzien.
Van tafel
Veel groen er omheen.
Verder uit de bewoonde wereld, maar liever nog op daken van grote bedrijfshallen. Zo komt de natuur ook niet in het geding.
Verplaatsen naar arme grond die niet verkaveld is bijvoorbeeld natuurgebieden of [?].
Verplaatsen naar arme zandgronden.
Verplaatsen naar Eemshaven; Eemshaven als Energy-Hub voor Noord-Nederland biedtr vele mogelijkheden en een geconcentreerd energiegebied kent veel voordelen. Zowel voor de particuliere gebruikers als de bedrijven. Bovendien wordt hierdoor het fraaie Groninger landschap niet nog meer geweld aangedaan dan dat dit nu al het geval is met o.a. de windmolens etc.
Verplaatsen naar het dak van een sporthal. Dan moet de constructie worden aangepast en dat is gelijk een kans om de sporthal te upgraden. Of welk gebouw dan ook.
Verplicht aanbrengen van zonnepanelen op daken van het te ontwikkelen industriegebied. Win win situatie...
Voedselbos.
Voor zou er als het kan op huizen en daken van fabrieken er zijn huishoudens die ze wel wil hebben maar niet kunnen beloften.
Voordelen voor omwonenden aanbieden.
Vraag 14) zwembaden, dorpshuizen en speeltuinen!
Waarom de zonnepanelen in een park? Er zijn zoveel lege daken.
Waarom niet eerst de daken voorzien van zonnepanelen. Er zijn in gebied genoeg mogelijkheden.
Wees een keer eerlijke naar de mensen toe. En geef korting op de energie rekening van de mensen voor elke bewoner in de gemeente Oldsambt.
windmolens op zee en eventueel kleinschalige kerncentrales
Zet ze maar in het westen neer. De profiteren er toch het meeste van.
zie hiervoor oftewel VERTICALE plaatsing
Zie mijn opmerking bij bovenstaande vraag. (de nadelen van...)
Zo bouwen dat de grond er onder ook nog te benutten is voor plant en dier.
Zo snel mogelijk het plan realiseren.
Zo snel mogelijk.
Zoals aangegeven laten de omliggende dorpen, het zij buurthuizen, openluchtzwembad de Ringberg in Scheemda erg goed van profiteren. Hier hier dan ook de gemeente Oldambt weer voordeel van.
Zonnepanelen alleen op daken van bijvoorbeeld bedrijven, boerderijen en dergelijke, maar niet op onze kostbare grond.
Zonnepanelen kunnen beter geplaatst worden op bestaande bebouwing of nieuw te bouwen panden. Dan hoeft er namelijk ook geen kostbare landbouwgrond verloren te gaan.
Zonnepanelen moeten alleen op de daken worden geplaatst in de randstad en niet in het de provincie. In "den Haag" kent men de provincie alleen maar als win gebied den maar aan de winsten van het gas.
Zonnepanelen op daken in plaats van hele natuurgebieden gebruiken.
Zonnepanelen op daken leggen van boerderijen en gebouwen en de grond voor andere dingen gebruiken.
Zonnepanelen op daken van bedrijfspanden.
Zonnepanelen op poten monteren zodat grond onder panelen toch benut kan worden.
Zonnepanelen volledig tussen 'heggen' of bosstroken plaatsen zodat het zonnepark niet zichtbaar is. Ook niet vanaf wegen, spoor en water.
Zorg dat alle voordelen ook bij de 'gewone' gebruikers van de opgewekte energie terecht komen! Geld graaiers zijn er al genoeg!!
Zorg dat eerst de afspraken in het akkoord worden/zijn nagekomen.

VERTROUWELIJK

Zorg eerst dat alle daken van scholen en gemeente instellingen voorzen zijn van zonnepanelen en dan alle huizen van huur organisaties en dan van de eigenaren van wonongen
Zorg voor lage struiken en bomen eventueel. Geeft mee biodiversiteit.
Zorgen voor weinig overlast niet de bouw en latere productie.
Zoveel mogelijk aanblik vergroenen door beplanting.
Zoveel mogelijk groen en laten begrazen door schapen ipv machine's
Zoveel mogelijk omgeven door groen.

24. Heeft u tot slot nog opmerkingen die u wilt delen met de gemeente Oldambt, Solarfields, coöperatie Eekerpolder of het onderzoeksbureau naar aanleiding van deze vragenlijst? Laat ze dan hieronder achter:
- Openheid + transparantie naar de omwonenden toe. - Workshops/informatiesessies geven op openbare basisscholen.
1. Zoek locaties met mindere kwaliteit landbouwgrond. 2. Opwekking door middel van windenergie vraagt verhoudingsgewijs veel minder oppervlak dan zonne-energie.
Al langer wordt er gesproken over de te capaciteit van het stroomnet. Het mag natuurlijk niet zo zijn dat als deze problemen ook hier gaan spelen dat dergelijke grote locaties voorrang gaan krijgen voor levering op die van particulieren. Al vaker is te lezen dat bij overcapaciteit de panelen op woningen worden uitgeschakeld.
Alles wordt duurder in onze gemeente. Alles is zonder overleg. Ze doen toch dingen die niet nodig zijn ondooracht veel gemeenschapsgeld spenderen.
Als dit alles voor de burger nog te betalen! Zitten nu al op zwart zaad, alles gaat veel te snel.
Als het bij deze polder zal blijven dan valt dat mee. Maar wat dat betreft heb ik grote twijfels. Het wordt er hier niet mooier op. Zie alle windmolens die door de strot zijn geduwd.
Als iedereen ervan kan profiteren is goed plan. Maar zorg voor weinig overlast en ondersteun zwembaden en verenigingen, en zorg voor op andere plekken meer groen en biodiversiteit.
Begin hier niet Alles wordt volgebouwd zonneparken Leg ze op daken
Ben tegen de aanleg van dit project. Reden is dat het Landschapsvervuiling is. De panelen dienen op daken van bedrijven (schuren en loodsen) te worden gelegd. Het betreft landbouwgrond wat ook daar voor gebruikt moet worden.
Benader het plan integraal waarbij het bijdragen aan de (landelijke) oplossing van de stikstofproblematiek, hier landbouw en in uitgeplaatste gebieden zonnepanelen, wat mij betreft sterk de voorkeur heeft.
Benut ook veel industrieterrein of daken van gebouwen die nu nog ongebruikt zijn.
BERICHTEN OOK STUREN NAAR HET DORPSMAGAZINE DE WESTERLINK IN WESTERLEE
Besteed het geld aan zaken die nodig zijn, bijvoorbeeld aan sportparken en zwembaden. Hebben de inwoners meer aan.
Betere informatie vanaf begin van zo'n project.
Bij punt 14 staat o.a. rendement uit het zonnepark ontvangen middels obligaties. Dit is mij niet duidelijk hoe dit geregeld wordt!!
Bouw in elke gemeente een waterstof installatie, zo dat bij een te groot aanbod van elektriciteit dit altijd omgezet kan worden in waterstof. Bouw in gemeenten waar de elektriciteit moeilijk afgevoerd kan worden een kleine centrale op waterstof.
Breng een "eerlijke" folder uit, zonder dat jullie de bewoners proberen te sturen. Ik vind het de laatste tijd moeilijk om een mening te vormen, omdat de eerlijkheid mist. Er wordt alleen maar gestuurd. P.S. Ik waardeer de enquête, bedankt!
Dan denken wij aan subsidie voor sportverenigingen, zwembad Scheemda en [?] en voor speelvelden/parken in de omliggende dorpen.
Dat alles goed mag komen voor alle bewoners.
De cooperatie eekerpolder en de informatieavonden lijken natuurlijk nergens op. Probeer duidelijk uit te leggen waarom dit nodig is. en waarom het op die locatie het minste zeer doet. Voor solarfields geldt dat ook bij Dhr [***]. Pure energie is veel weerstand tegen bij het emergobos. Zij organiseren wel open en duidelijk de informatie bijeenkomsten.

VERTROUWELIJK

De energie van de windmolend lijkt me voldoende voor de buurt en de eien zonnepanelen op de daken. Dit moet opgeslagen kunnen worden. net als gas.
De gemeente en de overheid zijn twee instanties die niet zijn te vertrouwen. Het is een aantasting op de natuur en woongenot. Er wordt niet naar je geluisterd.
De gemeente Oldambt zou er goed aan doen niet alleen te beweren naar de inwoners te luisteren maar ook te laten zien dat ze dit doet. Door wanbestuur wordt er geld over de balk gegooid wat nu moet worden terugverdiend. Ik vind het een schande. Het zogenaamd "doorontwikkelen" en een leefbare omgeving creëren.. het is hier hartstikke leefbaar en prachtig in de omgeving. Maar de windmolens zijn al aan de horizon verschenen, de fabrieken achter ons huis zijn in aantocht en dit is simpelweg weer een stap. Met schijndemocratie, want de inwoners hebben helemaal niets te zeggen.
De opwarming van de aarde heeft mede te maken met alles waarmee de aarde wordt bedekt zoals bebouwing, straten en wegen en uiteraard zonneparken. De aarde absorbeert zonnewarmte, iedere m2 aarde welke wordt afgedekt (in dit geval dus door zonnepanelen) kan deze warmte niet meer absorberen. Alhoewel geld en macht de wereld regeren en mijn inbreng daar niets aan zal veranderen voel ik mij als persoon verplicht bovenstaande aanhangig te maken.
De site van de coöperatie is niet duidelijk. Het wordt niet duidelijk wat je als inwoner kunt bijdragen en wat je er aan hebt.
Denk aan voedselvoorziening, zodat niet alles van ver moet komen, en afname van de stroom is niet altijd op orde. Wij denken inspraak te hebben maar ben sceptisch. Voedselproductie in de buurt is ook duurzaam. Nu in de krant, het net is overvol, dus groente op dat stuk land.
Denk goed na of dit voor de korte termijn de oplossing is voor duurzame elektriciteit opwekken in dit gebied in verband met de vele nadelen zoals horizon vervuiling, aantasting van het open gebied en afhankelijk van de zonne-uren. Voorkeur gaat uit naar andere vormen van energie opwekking gezien de al vele geplaatste (grote) windmolens in dit gebied.
Deze enquête is mosterd na de maaltijd. Zal zo worden geïnterpreteerd dat er voldoende draagvlak is. De 100 hectare principe wordt misbruikt doordat het in 2 gemeentes wordt aangelegd!!! Resultaten moeten via een notaris.
Dit heeft op de lange duur gene zin, de windmolens zijn al vreselijk vooral het geluid, horen we ook op de (?) alleen.
Dit onderzoek bevat te veel vragen over demografie en te weinig ruimte om een mening te geven. Dhr [***] heeft toegezegd dat we alleen volgens de zonneladder projecten op daken zouden komen, hoe kan het dat dit niet gebeurd maar overal wel zonneparken verschijnen en gepland worden? En wat is de belofte van een wethouder waard? Hoe verhoud dit plan zich überhaupt nog tav het huidige standpunt van de provincie? Volgens ons kan dit plan niet meer door gaan! De tijd om de enquête in te vullen in vakantietijd van 2 weken is ook idioot, hoe serieus neemt de gemeente haar inwoners nog. Alles lijkt om geld te draaien met opwekking van energie en de omgeving Westerlee is het wingewest van Oldambt. Hier zijn wij het als inwoners niet mee eens!!!!!
doe alles Zeer zorgvuldig.
Door de grote parken en overbelasting van het net worden we soms afgeschakeld voor teruggave aan het net. Als particulier met zonnecellen vindt ik dat teleurstellend.
Duurzame, schone energie is goed, maar om de financiële situatie van het Ommelander ziekenhuis te betrekken in het al dan niet door laten gaan van het zonnepark, vind ik een slechte zaak.
Eén opmerking, was deze vragenlijst nodig? Meestal is zoiets al vooraf in kannen en kruiken.
Een slecht idee.
Een zonnepark kan bedrijven aantrekken vanwege de beschikbaarheid van stroom. Ik vindt dat het eerst naar huishoudens moet gaan die niet kunnen investeren in groene energie. De plek is op zich niet verkeerd, maar laat de rest van de landerijen aub landbouwgrond blijven. Als het kan biologisch.
Enquête lijkt bedoeld om burger bij besluitvorming te betrekken, echter laat duidelijk zijn dat gemeenteraad wijkt voor de macht van het geld. Schijndemocratie!
Er is sprake van een klimaatprobleem [?].
Er word niet naar de mensen geluisterd Bij de windmolens heb ik ook mee gedaan aan vergelijkbaar onderzoek het rapport dat daar uit kwam daar word de mening van de bewonderd zo van tafel geveegd en het de molens staan er en het is nog veel erger dan wij ons konden voorstellen. Ik verwacht hier ook dat met weer niet luistert en gewoon door met het vernielen van onze leefomgeving En we worden om gekocht met zogenaamd mee profiteren

VERTROUWELIJK

Er zijn genoeg windmolens en al een stikstof fabriek niet zo'n park. Is hier wel genoeg.
Erg slordig dat de genoemde link niet werk. Beloofd is dat ik teruggebeld zou worden. Nou vergeet het maar. Ik heb uiteindelijk via je website de enquete gevonden en deze kunnen invullen. Ik stel de gemeente Oldambt op de hoogte van de moeilijkheden die ik ondervond. Ik vind het zeer onvoldoende van Enneus. Hoogachtend [***]
Ga eindelijk een iets terug doen, door obligaties uit te geven/aandelen et cetera. Geen steun van ons voor andere plannen. Als verdere industrialisering. Geen doel bedrijfsterrein.
Ga in overleg met de bewoners en doe als gemeente /coöperatie suggesties voor bepaalde tegemoetkomingen zodat duidelijk is over welke voorwaarden het merendeel een zonnepark accepteert. Kan ook met een dergelijk onderzoek en wees eerlijk over de uitkomsten!
Ga kijken in Zuid Frankrijk (Le Pradet) waar ze boven op grote parkeerplaatsen schaduw dak voor auto's creëren en tegelijk daarbovenop zonnepanelen. Veel meer gebruik maken van huidige (overheids) gebouwen of anders bedrijven hiervoor benaderen en compensatie voor stroomverbruik geven en in ruil daarvoor gebruik maken van het dak voor plaatsing zonnepanelen.
Ga kijken naar mogelijkheden op zonneparken bij huiseigenaren op het huis zelf te plaatsen. Dan hebben de eigenaren er rechtstreeks profijt van. En de kilowatts die niet gebruikt worden, worden terug geleverd aan het net. En maak daarna afspraken met het net om die kilowatts te gebruiken voor de grote bedrijven.
Ga kijken op andere manieren om aan de transitie doeleinden te gaan voldoen. Pak hiervoor niet de natuur die er al te weinig is.
Ga sociaal om met geld van iedereen. De manier van zakvullen is wel keer over
Ga veel actiever inwoners benaderen hoe zij kunnen participeren. Met een artikel in een streekblad bereik je bijna geen mensen.
Gebruik zoveel mogelijk daken van gebouwen die zie je niet (minder) en staan er al.
Geef de inwoners van Oldambt korting op de energierekening. Nu is de tijd aangebroken!!
Geen (7x)
Geen goed idee
Geen industrie in Westerlee!!!
Geen mening.
Geen op- en/of aanmerkingen
Geen weiland vol zonnepanelen maar mochten ze komen dan het geld steken voor het open houden van sport en zwembaden en voorzieningen voor de inwoners.
Geen XXL fabrieken in Westerlee!!
Geen XXL industrie in Westerlee, geen industrieterrein in Westerlee.
Geen!!
Gemeente Oldambt ga woningen bouwen. Zorg voor nieuwe bouwkavels. De vraag is groot en burgers worden niet gehoord. Blauwestad is onbetaalbaar voor 80% van de bevolking van het oldambt
Gemeente Oldambt krijgt hier voor neem ik aan ook geld, besteed het voor verbeteren van het groen en onderhoud daarvan (meer groen).
Gemeente Oldambt: houd vast aan de maximale 100 hectare zonnepanelen in onze gemeente en niet meer windmolens in onze nu nog mooie gemeente.
Genoeg gezegd geloof ik, NEE geen zonnepark.
Gewoon helemaal mee stoppen
Goed dat jullie het sentiment peilen, al was het mooi geweest als Midden-Groningen dit ook (gelijktijdig) had gedaan. Nu komt het daar sowieso in grote of kleine vorm. Voelt dit wat meer voor spek en bonen.
Goed plan om burgers mee te laten profiteren.
Graag een bijeenkomst met meer en duidelijke informatie. Bewoners moeten hierover kunnen stemmen.
Graag op de hoogte houden middels brief (post). Ook als dit consequenties heeft voor bewoners van Acantus.
Graag zonnepanelen op daken etc.

VERTROUWELIJK

Groningen is de rijkste provincie van Europa maar profiteert hier het minst van. We zouden hier vorstelijk moeten leven ipv verwaarloosde productieprovincie te zijn voor de rest van NL.
Heel veel succes.
Helaas heb ik veel ervaring met storingen van Zonnepanelen ! Dit is echter niet nodig als men goeie omvormers en verdere apparatuur gebruikt . Dit is in mijn wijk bewezen .. Ga der van uit dat bij men bij Solarfields weet waar men me bezig is , en wij als radio zendamateurs Agentschap Telekom niet hoeven te benaderen .
Heldere communicatie over de stand van zaken, planning en voorwaarden waaronder het zonnepark tot stand komt. Transparantie is erg belangrijk voor medewerking.
Het elektriciteitsnetwerk is niet in orde om al deze [?] stroom te kunnen afleveren, dat moet eerst in orde zijn.
Het gebied van de oudste Dollardpolder is met dit project en het windmolenpark voldoende aangetast. Verder behoud huidige landschap!!
Het is een vervuiling van het landschap. De windmolens zijn ook een aanfluiting met alle problemen van dien. Gebruik je verstand gemeente Oldambt, niet alles is met geld te koop.
Het is onvermijdelijk dat er een of meerdere (nieuwe) zonneparken worden aangelegd in de gemeente. Er wordt nu heel beperkt onderzoek gedaan naar het draagvlak voor dit ene plan, waardoor de kans groot is dat (een deel van) de inwoners worden teleurgesteld. Om daadwerkelijk draagvlak te meten (en te creëren) zou een breder onderzoek veel interessanter zijn, waarbij alternatieve locaties naast elkaar worden gelegd. Dan wordt duidelijk waarom locatie A meer draagvlak heeft dan locatie B of C. Dan krijg je als inwoner ook het gevoel dat je daadwerkelijk invloed hebt op de besluitvorming. De plannen lijken al behoorlijk concreet, wellicht onterecht, maar dit geeft mij het idee dat het een hamerstuk betreft en het draagvlakonderzoek alleen nog van invloed is op de beargumentatie van de besluitvorming.
Het landelijke uitzicht wordt verpest door windmolens en zonneparken en dan de hinder bromtoren. Knipperende lichten, geklepper. Het woongenot is danig verziekt door de komst van die dingen,
Het opofferen van bijzondere gebieden met een mooie landsschappelijke en historische waarde is niet nodig als er ook alternatieven zijn. Het zou bestuurlijk Groningen, en dus ook Oldambt, sieren wanneer ze zich voor haar inwoners een goede rentmeester toont en waakt over de landschappelijke en maatschappelijke waarden. Het aangaan van plannen met commerciele partijen buiten de bewoners om past niet.
Het zou prettig zijn als de uitkomsten van participatie met de inwoners worden gedeeld. Ook de manier waarop de inbreng van inwoners is gebruikt door de gemeenteraad bij het nemen van het besluit. Een eventuele informatieavond waar inwoners vragen kunnen stellen en met ambtenaren in gesprek kunnen zou ook een bijdrage kunnen leveren aan het draagvlak voor het zonnepark.
Hou op met deze onzin!
Hou op met deze onzin.
Huur.
Huurders niet vergeten.
Ik ben duidelijk geweest! Geen gedonder hier!
Ik ben er sterk op tegen, zal me hier ook sterk tegen verzetten tegen de verkoop van Groningse landschap aan discutabel solarfields. Groningen heeft genoeg gedaan (windmolens), andere provincies zijn aan de beurt. Plaats zonnepanelen op daken. Investeer in dakconstructies verstevigen voor panelen. Zodat je ze niet ziet.
Ik ben zeer sceptisch over de goede bedoelingen dat de buurt hier van mee profiteert..
Ik ga er vanuit dat het park er toch gaat komen? Dan zou ik/wij graag zien dat het gehele prak vanaf alle richtingen niet te zien zou zijn!
Ik geloof niet dat V rekening houdt met onze mening. Deze enquête zal een verplichte afvinknummer van de gemeente zijn. Met andere woorden het is niet belangrijk wat wij vinden, het is belangrijk dat er afgevinkt kan worden. Dat zonnepark gaat er sowieso komen. Ik word niet graag voor de gek gehouden.
Ik heb alles gezegd. Het ga u goed.
Ik heb mijn mening al gegeven in de vorige vragen..
Ik heb twee kinderen en meestal zijn ze bij mij ook vaak.
Ik hoop dat de gemeente haar verstand gebruikt en om het landschap denkt.
Ik hoop dat jullie het geld beter benutten gaan dan overal maar wat aan uitgeven en het brood nodige weg bezuinigen.

VERTROUWELIJK

Ik hoop dat, gemeente Oldambt, Solarfields, coöperatie Eekerpolder, er goed over na denken om de inwoners er bij te betrekken. En dan doel ik vooral op de opbrengsten van het park !! elke Mwatt opbrengst moet verdeelt worden onder de omwoneden. Niet aan GOOGLE of andere giga bedrijven. Opbrengst locaal verdelen.
Ik mis al jaren in Oldambt een goed vergelijk van duurzame energiebronnen betref effectiviteit, kosten en verdienmogelijkheid voor de inwoners.
Ik probeer tot de laatste snikjes deze plannen (?) kapot maken.
Ik vind het een goede zaak deze vragenlijst, maar ik heb zwaar mijn twijfels of het iets zal uitmaken als bijv. héél veel mensen er tegen zouden zijn. (Geen barst vertrouwen meer in de overheid dus :-D)
Ik vraag mij af of het wel zin heeft om dit in te vullen. Ik heb reeds eerder een enquête ingevuld van de gemeente Oldamt mbt een zonnepark maar heb nooit iets van de uitkomst gelezen of gehoord. Dus ik bmvermoed dat deze enquête geen enkel nut heeft en dit allang is besloten.
Ik vraag mij af waarom onze mooie provincie vol geplant moet worden met zonnepanelen en windmolens. Ergens anders is ook nog wel ruimte.
Ik wens iedereen veel succes en vooral de 'handige jongens'.
Ik wil weten in hoeverre het elektriciteitsnet de opgewekte stroom aankan. Ze sluiten het nu al af van 12:00 tot 15:00.
Ik zou graag terughoren hoe het zit met het zoem of bromgeluid en of bewoners dit gaan horen.
Ik zou graag willen weten wat de gemeente dit onderzoek kost. Immers wij als inwoners betalen dit door de slechte financiële positie van de gemeente en daaruit voort vloeiende extreme OZB !!!!!!!
Ik zou maar gaan kernenergie. En het landschap en natuur niet meer verpesten met zonnepanelen en windmolens.
In algemeenheid maakt deze energievorm energie duurder. Met alleen vraaggerichte energieopwekkers (kern) hoeven de zgn duurzame vormen niet. Daarbij kan het netwerk dan veel goedkoper gehouden worden. En je laat het landschap heel. En voor gebruikers is dat ook goedkoper. Een kcentrale gaat veel langer mee en neemt in verhouding nauwelijks ruimte in
In het vervolg een grotere en duidelijke kant/afbeelding in het gebied bijvoegen en niet ter grote van een postzegel!
In mijn omgeving hoor ik dat de vergunning voor dit plan in de eekerpolder al rond is. Ik vraag mij daarom ernstig af wat het nut is van een draagvlakonderzoek. Kort geleden heb ik een bijeenkomst bijgewoond over grote industrie in ditzelfde gebied. Toen al waren we, de bevolking, ervan overtuigd dat er al lang een groter plan klaarligt en dat dat gewoon doorgaat. Ondanks wat we ervan vinden. Toen wetd gezegd van niet, maar een dergelijk draagvlakonderzoek en de melding in mijn omgeving dat het zonnepark toch wel doorgaat geeft geen vertrouwen. Ik ben pro-duurzame-energie hoor, maar wel op een slimme, verantwoorde en betaalbare manier. Volgens mij kunnen we het ons niet veroorloven om te stoppen met voedselproductie ten koste van energie. Boeren zorgen voor voedsel en zonder voedsel hebben we geen energie nodig.
In navolging van Midden-Groningen doet Oldambt er verstandig aan om hier zo snel mogelijk aan te haken.
In plaats van dit soort onzin projecten zou je beter iedere woning kosteloos moeten voorzien van zonnepanelen. Scheelt hoop geld voor aankoop van de grond en burgers zijn tevreden. En is beter voor leefomgeving van de dieren cetera, bovendien deze velden zijn lelijk.
INVERSTEER NIET IN DE KORTE TERMIJN MAAR ZOEK ANDERE OPLOSSINGEN. SUBSIDIE VOOR EIGEN AANSCHAF VAN PANELEN EN KLEINE WINDMOLENS. VERPEST HET LANDSCHAP NIET VOOR DE TOEKOMST EN ONZE (KLEIN)KINDEREN. NIEUWE ENERGIE OPWEKKING ZUIGT NIEUWE INDUSTRIE AAN EN DAT WILLEN WE NIET HIER IN DE DIRECTE OMGEVING. XXL IS AL VAN DE BAAN NU DE ZONNEPARKEN ER NOG UIT ! IEDEREEN INVESTEERT IN ZIJN EIGEN ENGERGIE OPWEKKING ; WONINGBOUW, GEMEENTEN, BURGERS EN BEDRIJVEN. HET LUST OP VERDIENEN AAN EEN ENERGIE OPWEKMODEL MOET VAN TAFEL.
Investeer écht in duurzaamheid en lange termijn biodiversiteit, leefbaarheid en ecologisch verantwoord betalen zich uiteindelijk echt uit!
Jullie drukken het er toch wel door. Niemand heeft daar inspraak in.
Kan niet meer op de site komen. Wil graag het rendement weten voor de burger. Jaarlijks, hoeveel jaar, planning enzovoort.
Kies voor het uitzonderlijke landschap in deze polder en zie af van verdere ontwikkelingen van zonnepanelen in deze lokale regio die daardoor te zwaar wordt belast (Pekela/Midden Groningen en Oldambt).

VERTROUWELIJK

Kijk naar andere alternatieven dan alles op de grond plaatsen dan blijft de natuur beter behouden. Er zijn vast bedrijven of boeren die hieraan mee willen werken.
Kijk ook eens naar alle lege daken (bijvoorbeeld woningbouwverenigingen).
Komt er een plan hoe de regio gestructureerd van het gas af kan?
Laat alstublieft ons mooie uitzicht bestaan en zet zonnepanelen niet hier. Zet ze op een industrieterrein ver weg.
Laat de dichtstbijzijnde bewoners het meest profiteren.
Laat de dorpen profiteren!
Laat de gemeente Oldambt goed profiteren van dit zonne-plan. Zodat de energiekosten van de gemeente omlaag kan. Waardoor de gemeente de WOZ belasting kan verlagen, daar heeft iedereen baat bij!!
Laat deze regio eerst met rust en los de problemen die er zijn eerst op. Denk aan gas, zout, overlast van molens. En stop met verspillen van de landbouwgrond. Het leefgenot gaat door deze projecten volledig verloren!
Laat dit onderzoek achteraf geen wassen neus blijken te zijn!!! Zoals zo vaak.
Laat je vooral verleiden door geld. Solar field gemeenten en Nederlands bestuur hebben niets met klimaat verandering.
Laat mensen mee profiteren van de opbrengsten. Dan creëer je een draagvlak.
Laat oldambt zoals het is.
Leuk voor de vorm, maar maakt geen verschil voor de uit te voeren plannen die al klaar liggen.
Liever zonnepark dan XXL bedrijventerrein of moet ik dit als combinatie zien.
Luister naar de inwoners. Zij willen geen industrie hier en ook geen zonnepanelenparken! Leg panelen op daken. Niet op de grond!
Luister ook naar de mens, dat willen jullie nu ook laten zien. Maar doe ook ECHT iets met de uitslag. Een enquête alleen even voor de show dat is natuurlijk bedrog.
Maak een plan voor het beleggen van zoveel mogelijk daken in ons dorp Westerlee!
Maak gebruik van bedrijven terreinen voor de ontwikkeling van zonneparken. Daken volledig van panelen voorzien en de ondernemers doen laten mee profiteren.
Maak het zo vlug mogelijk klaar.
Maak van noord oost Groningen geen dumpplaats, betrek de omgeving en hun belanghebbenden. Het moet niet alleen om het grote geld van en voor Solarfields gaan!!!
Meer aandacht voor aardbevingsschade en minder bureaucratie!
Meer luisteren naar de burgers. Wij hebben in onze achtertuin ook van die heerlijke windmolens. Je wordt er stapelgek van bij harde wind. Altijd bromtoon en flikkerde lichten. Zijn ons ook door de strot geduwd.
Meer zonnepanelen op platte daken meer prioriteit natuur.
Meer, eerder en betere informatie. En niet alleen verenigingen moeten profiteren maar vooral de individuele inwoners.
Mensen beter en eerder betrekken bij de plannen zodat ze saardoor beter kunnen nadenken of ze actief willen meedenken/meewerken met de plannen
Mijn inziens komt dit zonnepark niet ten bate voor inwoners maar ter ondersteuning windmolens voor energievoorziening XXL bedrijventerrein tussen Westerlee, Scheemda, Meeden. En daar zijn wij pertinent tegen! Geen draagvlak voor XXL bedrijventerrein!
Milieueffecten moeten zwaar wegen!
n.v.t.
Naar mijn/onze mening moet het ook een keer genoeg zijn met al die zonneparken. Wordt op den duur vervuiling van de omgeving!
Nee (17x)
Nee. Prima interactieve aanpak.
Neen (3x)
Net zo als bij de windmolens: de wensen van de bevolking worden niet gerespecteerd. Kl achten worden niet verholpen.
Niet alleen groen op en om het zonnepark, maar ook rondom wilde bloemen.
Niet doen!
Niet doen.

VERTROUWELIJK

Niet meer windmolens in de gemeente Oldambt, verpest van het aanzicht, hinderlijk de knipperlichten. Doe wat aan die knipperlichten in de windmolens.
Niet van toepassing. (2x)
niet werken voor 8uur sochtends sommige mensen hebben ook nachtdiensten, die willen graag nog beetje oog dichtdoen, OPPASSEN VOOR KABELS ONDER DE GROND, minder rommel achterlaten dan met de bouw van de school in scheemda (hele kanaalweg lag open door trekker rijden in de berm).
Niets voor mijn.
Nog meer duurzame energie!
Nogmaals; ik ben niet tegen het opwekken van zonne-energie, maar niet op land! Op daken vind ik het prima.
Nvt (3x)
Oldambt is geweldig mooi! Haat het zo. Niet aan de natuur knoeien. Koeien er in, zo als het hoort.
Onbegrijpelijk, gezien de voedselvoorziening in Nederland.
ondanks dat deze enquête totaal geen invloed zal hebben op het tegenhouden van dit plan, heb ik nog wel wat vragen. is er een fysiek plan (en evt inspraak) over de groen inrichting van het zonnepark (zichtbaar en daardoor controleerbaar)? is er een verwachting van de opbrengsten van dit park en daarmee de bestedingen voor het dorp scheemda. wie is verantwoordelijk voor de gemeentelijke inkomsten en bestedingen van de opbrengsten. scheemda is geen A-locatie , dus de verwachting is dat alle opbrengsten in winschoten zullen verdwijnen als dit door de gemeente word gecoördineerd. komt er bijvoorbeeld een dorpsraad die mee beslissen over de opbrengsten? het mooie (oost)groninger landschap word al jaren doorsneden door de A7,noodzakelijk maar met een uiterst lelijk karakter. om zonneparken direct langs deze A7 te plaatsen zou het groninger landschap het beste onaangetast blijven.
Onze opmerking is: we hopen dat het niet doorgaat.
Onzinnig om in deze tijd grond te onttrekken aan de landbouw. 2 mensen met geld zullen profiteren, wie niets heeft kan niets participeren.
Op dit moment is er niet duidelijk hoe SF en COOP Eekerpolder de buurt willen laten mee profiteren. Er is veel achterkamertjes politiek en er is geen eerlijke communicatie tussen inwoners SF,COOP en Oldambt. Ook mist dit draagvlak onderzoek naar mijn mening alle belangrijke punten. Het wordt over een te grote regio verspreid om zoveel mogelijk stemmen voor te krijgen. Iemand in Heiligerlee is allang blij dat deze niet in zijn eigen achtertuin komt. Ook kun je aan de hand van de 4 postcode getallen niet zien waar iemand woont, heel westerlee heeft 1 postcode. De dichts aanwonenden moeten het meeste mee tellen. Mijn mening is ook dat alles allang rond is en dit draagvlak onderzoek puur uitgevoerd wordt omdat het moet gebeuren volgens beleid zon en wind. De inwoners zijn niet betrokken bij dit plan en al helemaal is het niet duidelijk hoe inwoners mee profiteren. Kijk naar het park bij oude pekela, gaan we boompjes poten die 20 jaar nodig zijn om te groeien.
Ophouden met de uitverkoop van het platteland.
Overweeg mobiele zonnesystemen waarbij voedselproductie blijft bestaan. Zie initiatief Dogterom Oude Tonge.
Participatie begint niet met het voorleggen van een plan. Participatie begint met het voorleggen van een probleem waar een oplossing voor moet worden gezocht. Het zou toch mooi zijn als de gemeente dat nou eens als werkwijze zou hanteren. En kijk eens naar het geheel in plaats van elke keer een deelplannetje voorleggen. Dan zijn het windmolens, dan zoutwinning, dan stikstofopslag, dan (grootschalige) industrie, dan panelen, dan.....
Plaats duidelijker aangeven waar dit project is gepland, foto zeer onduidelijk.
Plaats eerst op alle geschikte daken zonnepanelen en dan op landbouwgrond worden zonnepanelen niet nieuwe asbest met 20 á 25 jaar.
Plaats zonnepanelen op daken van bedrijven en gemeentelijke instellingen
Plan afwijzen. Er wordt geen rekening gehouden met hoe mooi deze omgeving is en alles moet maar geplaats en opgevangen worden in het Noorden. Wij zijn de afvalput van Nederland.
Plattegrond had duidelijker kunnen zijn. Gemeente Oldambt: Het leven is hier fijn, dus geen xxl bedrijventerrein.

VERTROUWELIJK

Privatisering had nooit moeten zijn! Winsten vloeien weg naar investeringsmaatschappijen in plaats van de bevolking voor openbare gelegenheden, zwembaden, dorpshuizen enzovoort.
Rot op met die solarpark, zet het in je eigen tuin/omgeving. Spaar onze Eekerpolder!!! #landbouw #natuur.
Solarfield probeert door cadeaus de mensen om te kopen.
Solarfields is niet in staat en wil niet meewerken aan een EMC meting. Daarnaast wil zij geen eisen stellen aan de leverancier met betrekking tot EMC! In verband met kosten! Terwijl zij dit wel wettelijk verplicht zijn! Info bij agentschap telecom: verplichting komt uit Europese Richtlijn 2014/30/E4. Beschreven in bijlage I van de richtlijn. Voor vragen en opmerkingen [***].
Solarpark in Hengelo is een heel mooi voorbeeld, hoe het ook kan. Daar is een 'solarpark' aangelegd door tuin architect [***]. Solarpark de kwekerij.
Stimuleer zonnepanelen op daken van bedrijven en andere gebouwen.
Stop a.u.b. met dit onzalige plan!
Stop dit project op deze plek. Laat zonne-energie op daken van overheidsgebouwen. Niet op grond!
Stop met die onzin, uiteindelijk betalen we ervoor.
Stop met suggestieve vragenlijsten op te sturen; natuurlijk is iedereen voor duurzame energie alleen niet op deze abnormale en schandalige wijze! HOU OP MET HET VERPESTEN VAN ONZE LEEFOMGEVING!
Stop van dit mooie gebied een vreselijk industrie gebied te maken. Daarvoor zijn we hier niet komen wonen!
stoppen met die oneerlijke handel
Stoppen!
Stoppen. Natuur gaat voor elektrische fabrieken bouwen. Anders heeft dit totaal geen zin.
Succes er mee.
Succes met de realisatie, laat de opbrengst ten goede komen van de bewoners en hun omgeving.
Succes met de vergroening van Oldambt!
Succes met het project.
Succes! (2x)
Succes.
Te commercieel/natuurontwrichting van landschap en er is al genoeg in deze omgeving. Zie windmolenpark en Zuidbroek opslag.
Veel groen! Groen doen! 👍
Verniel het landschap niet met zonneparken. Er zijn genoeg (platte) daken in Nederland waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden. Het plan om de omgeving mee te laten profiteren van de opbrengsten van het zonnepark zie ik als een middel om de omwonenden mee te krijgen en zo het plan door te drukken.
Voelt een beetje flauw. Net vastgesteld dat het landschap er zich niet voor leent om er xxl industrie neer te zetten. Komt het volgende plan. Met min of meer hetzelfde resultaat. Landschapsvernietiging
Voor een echt duurzame oplossing ; streef dan naar kernenergie
Vooral voor de gemeente: Stop met het vernietigen van de natuur in onze mooie gemeente. Ga niet voor de mooie praatjes van de zogenaamde groene ideeen. Het gaat altijd alleen om geld. Dus denk alsjeblieft eens een keer goed na! En als je het toch gaat doorzetten, verdeel de ellende, niet alles hoeft rond Scheemda te liggen!
Voorzie in een veiligheidsplan en uitrukkaart voor de brandweer en zorg dat er 24/7 iemand van de onderneming bereikbaar is die veilig kan afschakelen.
Vraag me af of alles op een eerlijke manier gaat, er zal wel weer een achterkamer besluit genomen worden.
Vragenlijst komt vrij laat. Het plan speelt al veel langer. Midden-Groningen heeft al een vergunning verstrekt. Waarom nu wel een vragenlijst en voor bijvoorbeeld het Industriepark plan in Westerlee niet.
Waardeloos idee om Westerlee in te bouwen met zonneparken en grootschalige industrieterreinen.
Waarom liggen er al zoveel zonnepanelen overal en merken wij als burger hier niks van?
Waarom moeten de omgevingen, dropen, steden en landschappen bloeden voor de stommiteiten grove fouten van onze regering.
Waarom? Wat verdienen jullie hieraan? Burgers niet en dat weten jullie donders goed!!!!!!
Wat de bewoners ok zeggen/willen, jullie plannen gaan toch door!
Wat is de status van het overkappen van grote parkeerplaatsen met zonnepanelen.
Wat is nu echt duurzaam?
We willen graag goed geïnformeerd blijven over de voortgang en de ontwikkelde initiatieven. Bij voorkeur via fysieke post. Dan verdwijnt het niet ongelezen in de mailbox zoals alle andere dagelijkse info.

VERTROUWELIJK

We worden bedrogen met open ogen, dit is alleen maar goed voor de boeren, krijgen ze waar voor hun geld en land.
We worden nu in beide gemeenten volledig ingebouwd tussen zonneparken als er nu dus nog een windmolenpark bijkomt. Rustig wonen lijkt voorbij hier op het platteland. Vooral in de avond veel overlast van rood licht. Het begint op een kermis te lijken. Bij velen staan de windmolens al bjna in de achtertuin inmiddels. Straks vóór en achter alleen maar windmolens die ik zie. Mijn koopwoning gaat sterk in waarde dalen. We hebben hier al te maken met aardbevingsschade, zoutwinning en er is al een groot windmolenpark gekomen. Nu komt er dus nog ééntje bij!!!! Echt not done.
Wees open over de ontwikkeling van het zonnepark richting de bevolking. Geef ook duidelijkheid over de eigenaren van het park en de afspraken die er met de grondeigenaren gemaakt zijn. In de regio is veel weerstand ontstaan door de aanleg van het windmolenpark. Probeer door open te zijn richting de bewoners misstanden te voorkomen.
Wees zuinig op grond. Gooi ze niet vol met zonneparken en windmolens. Degene die slapend rijk worden van windmolens zijn de mensen die één op hun grond hebben staan waar ze €40.000,00 per jaar voor krijgen. Schandalig. Dan verdient een bedrijf van windmolens er ook nog van. De gewone man kan tegen landschapsvervuiling aankijken zonder dat die profiteert
Weest niet naïef in de bedoelingen van Solarfields, de gemeenteambtenaren kunnen niet tegen ze op qua kennis en sluwheid. Dat blijkt zo vaak bij dit soort projecten. Het gaat nadrukkelijk NIET om het milieu/het klimaat, maar zuiver om geld. Solarfields is immers een puur commercieel bedrijf dat naar winstmaximalisatie streeft. Houdt dat in de gaten bij alles wat besproken wordt (dit is gericht aan de gemeente en aan de coöperatie). En aan Solarfields: neem genoegen met een minderheidsbelang en laat daadwerkelijk de goede bedoelingen zien (waaraan ik dus twijfel). Het hele verhaal gaat namelijk ook op over de manier waarop de windturbines van windpark N33 tot stand zijn gekomen. Geen zuivere koffie en met veel nadelen voor de omwonenden!!!
Wij vinden het als particulier niet acceptabel om straks bij te hoge pieken enegergieopbrengst afgesloten te worden. Die afschaling zou evenredig moeten kunnen gaan! Ook wij hebben geinvesteerd!
Wij willen op de hoogte blijven en horen graag wat voor voordelen er voor ons zijn.
Wij zijn in bezit van zonnepanelen en t.z.t. een warmtepomp gekoppeld aan c.v. Als er voor ons adres geen nadelige of financiële gevolgen uit voortvloeien, hebben wij geen problemen met een zonnenpark in de Eker polder.
Wij zijn voor zonne-energie, maar geen grootschalige zonneparken in het landshap of op landbouwgrond. Zonneparken horen op bestaande industrieterreinen en op grote daken. Niet als inleiding tot realisatie van industrie bij Westerlee. Geen nieuwe industrieterreinen bij Westerlee!!
wij zijn voorstander van kernenergie
Wil je echt het milieu en de natuur ontlasten, kijk dan naar de locaties voor kerncentrales. Dat is pas duurzaam energie opwekken!
Zet in op promotie zonnepanelen op bedrijven/fabrieken hier is nog veel te winnen, laat de natuur met rust.
zorg dat het beter en eerlijker verdeeld wordt.
Wij zouden graag antwoord hebben op de vraag waarom er nog zoveel daken niet gebruikt worden en er kostbare grond opgeofferd moet worden.
Zoals ik aleerder schreef het is landbouwgrond. Er zijn mogelijkheden genoeg om iedereen aan zonnepanelen te helpen.
Zonnepanelen moeten op daken.
Zonnepanelen passen op een bedrijventerrein of industrieterrein. Niet in een landschap dat wordt gekenmerkt door weidsheid en groen.
Zonnepark Eekerpolder geeft ontwikkelaar ten zuiden van de spoorlijn de mogelijkheid. Om ook door het hele gebied achter de Zonnepanelen te leggen, door dit juridische af te dwingen (in Gemeente Midden-Groningen) dit mag niet gebeuren.
Zonnepark oké, maar geen windmolens.
Zorg dat de omwonenden er beter van worden
Zorg voor goed overleg met mensen in dorpen en maak beloftes ook waar! Cooperatie Eekerpolder 50% eigenaar zonnepark, wat voor percentages hiervan voor dorpen etc

VERTROUWELIJK

Zorg voor voldoende capaciteit van het netwerk, opdat problemen met terug levering door particuliere eigenaren van zonnepanelen, zoals nu al op sommige plaatsen in Nederland voorkomen, waarbij de zonnepanelen hun opgewekte energie niet meer kwijt kunnen bij het netwerk en deze particulieren dus een deel van hen opbrengst mislopen.
Zoveel mogelijk groen is dus niet alleen maar gras. Voor een keer zou het leuk zijn als de gemeente en bedrijven er echt wat moois van maken waarbij allerlei insecten er ook baat bij hebben ipv het stond mooi op papier maar bij de uitvoering is 90% wegbezuinigd.

VERTROUWELIJK

Uw contactpersoon:
Martin Bloem – m.bloem@enneus.nl
Arjan Rozema – a.rozema@enneus.nl
Jennifer Wyduba – j.wyduba@enneus.nl
Alinde Vloo – a.vloo@enneus.nl

Hoofdkantoor Groningen
Sylviuslaan 5
9728 NS Groningen

Postbus 473
9700 AL Groningen

Kantoor Utrecht
Jaarbeursplein 6
3521 AL Utrecht

T. 050 – 711 52 55
info@enneus.nl
www.enneus.nl

Bijlage 6; Samenvatting kernpunten anterieure overeenkomst

In deze bijlage wordt een korte samenvatting gegeven van de afspraken die zijn gemaakt in de afgesloten anterieure overeenkomst.

Artikel 1; participatie – lokaal eigendom

Doel is dat de coöperatie Eekerpolder 50% van de aandelen van initiatiefnemer heeft verkregen op het moment van ingebruikname van het park. Als dat de coöperatie Eekerpolder of een andere lokale coöperatie niet lukt dan wordt er een financiële bijdrage geleverd door initiatiefnemer aan een Gebiedsfonds.

Tevens regelt dit de voorwaarden waaraan een coöperatie moet voldoen.

Artikel 2; financiële participatie

In dit artikel wordt geregeld dat als de coöperatie geen 50% van de aandelen heeft, initiatiefnemer een financiële afdracht (tot maximaal 50%) doet aan een gebiedsfonds. De hoogte van dit bedrag wordt bepaald door een onafhankelijk deskundige.

Artikel 3; beheer / besteding Fonds

Artikel drie regelt waaraan de financiële bijdrage aan het gebiedsfonds moet worden besteed. Dit betreft aan ontwikkelingen zoals natuur, landschap, recreatie of aan initiatieven die de leefbaarheid binnen de gemeente vergroten.

Artikel 4; bouwverkeer

In dit artikel zijn afspraken opgenomen over bouwverkeer ten tijde van de aanleg van het zonnepark. Hierbij moeten we denken aan veiligheidsmaatregelen, opname staat wegen, bermen etc.

Artikel 5 Inrichting / beheer Zonnepark Eekerpolder

Het realiseren en het beheer van de landschappelijke inpassing wordt in dit artikel beschreven.

Artikel 6 Fietspad

De Eekerpolder wordt aan de openbaarheid onttrokken. Als alternatief wordt een fiets / voetpad aangelegd naast de dijk. In dit artikel worden hierover afspraken gemaakt. De kosten voor aanleg en onderhoud worden betaald door initiatiefnemer.

Artikel 7 ontmanteling

In artikel 7 is geregeld dat het gebied in de oude toestand wordt teruggebracht als het zonnepark na de vergunning periode wordt opgeruimd, dus dat de panelen worden verwijderd en de agrarische bestemming terugkomt. De grond blijft in eigendom bij de particuliere eigenaren. Via een recht van opstal plaatst initiatiefnemer de zonnepanelen. Initiatiefnemer moet aan het einde van de exploitatieperiode de zonnepanelen verwijderen. Om er zeker van te zijn dat de initiatiefnemer de

kosten hiervoor kan dragen wordt door initiatiefnemer een bankgarantie afgegeven. Daarnaast is een boetebeding opgenomen voor als initiatiefnemer niet aan de verplichting van opruimen voldoet.

Artikel 8 Opstalrecht

De Eekerweg wordt aan de openbaarheid onttrokken. In dit artikel wordt geregeld dat de gemeente toestaat dat er hekwerken worden geplaatst op gemeentelijke gronden.

Artikel 9 / 10 en 11 Slotbepalingen

In de laatste artikelen worden standaard bepalingen opgenomen die gaan over het begin en het einde van de anterieure overeenkomst. De ontbindende voorwaarden, afspraken over contractovername en slotbepalingen.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1443
Extern Zaak ID	1895ESUITE780392022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	8.c
Titel	Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt (78039-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
8c Raadsvoorstel inzake Ambitiedocument Centrum Oldambt
8c.1 Ambitiedocument Centrum Oldambt
8c.2 Participatieverantwoording

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Beeldvormende raadsbijeenkomst	15 september 2022
Raadsvergadering	28 september 2022
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**

Voorgesteld besluit

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

Besluit (Aangenomen conform voorstel)

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

Raadsvoorstel

Onderwerp	Raadsbesluit Ambitiedocument Centrum Oldambt
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	15 september 2022
Datum raadsvergadering	28 september 2022
Zaaknummer	78039-2022:131961
Steller	Rob Tutert en Anton Saman
Portefeuillehouder(s)	Erich Wünker
Medeverantwoordelijke(n)	Gert Engelkens

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	Detailhandelsvisie Winschoten 2021 Programma Wonen 2021-2026 Winschoten Centrumvisie 2025 (uit 2013)
Voorgesteld raadsbesluit	**De raad besluit:** 1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar; 2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording; 3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap; 4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en 5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.
Samenvatting	Afgelopen najaar is het college begonnen met de ontwikkeling van een Ambitiedocument voor het centrum van Oldambt. We hebben u daarover bijgepraat tijdens een aantal technische avonden, waaronder op 16 november 2021 en 31 augustus 2022 en in raadsbrieven. Het ambitiedocument beschrijft de ambitie die we hebben voor het centrum van Oldambt voor de komende tien jaar met een doorkijk naar 2050. Daarmee wordt voortgebouwd op de investeringen van de afgelopen jaren en wordt ingespeeld op de actualiteit van vandaag.

	In de ontwikkeling hebben we inwoners en ondernemers intensief betrokken via het participatietraject. Dit participatietraject is uitgevoerd conform de Participatienotitie die op 16 november met de Raad is gedeeld. De resultaten hebben direct bijgedragen aan de inhoud van het Ambitiedocument waardoor er brede steun is voor de ambities. In een separaat document wordt verantwoording afgelegd over de participatie.
Bijlage(n)	1. Ambitiedocument Centrum Oldambt 2. Participatieverantwoording
AVG	Alle meegezonden stukken zijn AVG-proof.

TOELICHTING

Inleiding

Afgelopen najaar is de gemeente begonnen met de ontwikkeling van een Ambitiedocument voor het centrum van Oldambt. Dit Ambitiedocument was nodig, zo bleek ook bij de vaststelling van de detailhandelsvisie vorig jaar. Er is behoefte aan een gezamenlijke en integrale aansturing van het centrum. In die structuur kunnen gemeente, bewoners en ondernemers aan een meerjarenprogramma werken, waarin gezamenlijke doelen worden nagestreefd. De basis voor dat meerjarenprogramma, is dit Ambitiedocument.

Wij hebben een plan van aanpak en proces opgesteld om tot een integrale visie te komen. Essentieel onderdeel daarvan was om de samenleving van Oldambt, waaronder ondernemers en vastgoed, te betrekken. Dit is in een participatienotitie opgenomen en met de raad besproken in november 2021.

Het participatieproces kenmerkte zich door drie opeenvolgende stappen: ophalen, toetsen en concluderen. De inbreng en resultaten van deze stappen zijn telkens in het Ambitiedocument in wording opgenomen en hebben daarmee direct invloed gehad op de inhoud van het document. Naast dat de gemeente een groep actieve meewerkers heeft betrokken, is de samenleving ook breder betrokken om ruimte te geven aan het zogenaamde stille midden. Veel betrokkenen hebben van zich laten horen: in de eerste flitspeiling hebben 873 mensen gereageerd en in de tweede flitspeiling 690. Uit die tweede flitspeiling blijkt dat er brede steun is voor de ambities van de gemeente, een mooi resultaat. Zo vindt bijna 70% het een (heel) aantrekkelijk idee om meer water in het centrum te krijgen en is 80% voor het idee om de Langestraat op te knappen. Het idee om de driften aantrekkelijker te maken, kan rekenen op steun van 72%.

Motivatie

1. **Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;**

Het centrum van Oldambt (Winschoten) is een belangrijk onderdeel van de gemeente. Het heeft een stevige regionale functie en een verzorgingsgebied van ongeveer 80.000 mensen: het centrum wordt veel bezocht door bezoekers uit de regio en Duitsland. Tegelijkertijd is het centrum van Oldambt een kwetsbaar gebied dat om een zorgvuldige benadering en aanpak vraagt. De grote (historisch bepaalde) omvang staat op gespannen voet met jarenlange krimp. Het winkelcentrum is hierdoor te groot en er is sprake van leegstand en verpaupering.

Met het investeringsprogramma van 9 jaar geleden is ingezet op het kleiner en compacter maken van het winkelcentrum. Dit heeft de kwaliteit van het gebied verbeterd, maar er is meer nodig. We zien nog steeds leegstand en verpaupering op bepaalde plekken en het winkelcentrum moet nog compacter. Naast winkels en openbare voorzieningen vraagt de verblijfs- en ontmoetingsfunctie voor diverse doelgroepen om versterking. Ook speelt een aantal grote projecten in het centrum, zoals de Poort van Winschoten (bouw nieuw gemeentehuis en transformatie Liefkenshoek) en de St Lucas locatie. Deze moeten in

samenhang met elkaar worden ontwikkeld.

Tegelijkertijd zien we kansen in de aantrekkende economie en woningmarkt. De sterke groei van Blauwestad valt hierbij in het bijzonder op. Ook is het provinciale beleid gericht op het versterken van de regionale kleinere kernen zoals Winschoten en bieden stimuleringsprogramma's zoals het NPG, de Regiodeal Oost-Groningen en Europese programma's (bv. Leader) kansen voor Oldambt.

De ambitie
De ambitie is om, voortbouwend op de rijke historie, een aantrekkelijk, dynamisch, duurzaam en toekomstbestendig centrum te realiseren met een stevige regionale functie als tweede koopstad in de provincie waarin de essentiële centrumfuncties als detailhandel, wonen, werken en stedelijke voorzieningen samengaan met een ruimtelijke structuur en inrichting die tot verblijven en ontmoeten uitnodigen.

Het blijft de ambitie om als koopstad een stevige regionale rol te spelen en als aantrekkelijk en aangenaam te bezoeken centrum te boek te staan. Dat kan ook, mede door de stevige investeringsimpuls in 2013-2017.

Om de ambitie van aantrekkelijke koopstad te realiseren is meer nodig dan alleen de focus op een compact en goed functionerend winkelgebied. Meer ruimte voor wonen is van belang, evenals ruimte voor andere bedrijvigheid en voorzieningen. Aandacht voor het winkelgebied moet hand in hand gaan met hoogwaardige verblijfskwaliteit, een aantrekkelijk en gemengd stedelijk milieu waarin woonkwaliteit, historie, cultuur en moderne stedelijke voorzieningen samenkomen en er aandacht is voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. Een goed functionerend centrum kenmerkt zich door een samenhang tussen al deze aspecten, met als resultaat een plezierige reuring en dynamiek gedurende de hele dag.

De plannen
Het centrum van Oldambt (Winschoten) is door zijn omvang en zijn veelheid aan opgaven een kwetsbaar systeem. Dat vraagt om een zorgvuldige en precieze aanpak. Het gaat daarbij om een aantal hoofdelementen met daarbij verschillende ingrepen die kleiner van aard en omvang zijn maar met elkaar wel veel betekenis en effect kunnen hebben.

De hoofdlijn bestaat uit een compact kernwinkelgebied waarin de Langestraat centraal staat, versterking van de Noordpool, versterking van de Zuidpool, kansen benutten om woningen toe te voegen, inzetten op verblijven en ontmoeten met een reeks van concrete verbetermaatregelen.

Het betreft een samenhangend pakket van voorstellen. Juist in die samenhang zit de kracht.

2. **Kennis te nemen van de participatieverantwoording;**

In de participatieverantwoording is beschreven wat de resultaten zijn van het participatieproces. De resultaten van de stappen zijn voortdurend meegenomen in het proces van het Ambitiedocument. Het participatieproces kenmerkte zich door drie opeenvolgende stappen: ophalen, toetsen en concluderen. We hebben met een brede adviesgroep van meewerkers in verschillende bijeenkomsten gewerkt aan het Ambitiedocument. Ook hebben we een bijeenkomst georganiseerd met dorps- en wijkverenigingen. Om ook het 'stille midden' te bereiken, hebben we twee flitspeilingen georganiseerd. Bij de tweede flitspeiling hebben we ook voor het eerst gewerkt met Consul.

De meewerkers hebben in het proces aangegeven dat ze blij zijn met de allesomvattende visie voor het centrum. Ze geven daarbij ook aan dat ze vooral verwachten dat de gemeente aan de slag moet: 'het is kwart over 12!' De dorp- en wijkverenigingen waren over het algemeen ook blij met de plannen. Zij gaven enkele aandachtspunten mee, zoals de rijke geschiedenis van Oldambt en klimaatadaptatie. Uit de tweede flitspeiling, waarin de ambities zijn voorgelegd, blijkt dat er ook breder grote steun is voor de ambities van de gemeente. Zo vindt bijna 70% het een (heel) aantrekkelijk idee om meer water in het centrum te krijgen en is 80% voor het idee om de Langestraat op te knappen. Het idee om de driften aantrekkelijker te maken, kan rekenen op steun van 72%.

Dit alles laat zien dat er draagvlak is voor het Ambitiedocument. Evenwel zijn participanten, waaronder de meewerkers, niet gecommitteerd aan het Ambitiedocument en het staat hen vrij om volledig vrij om te

oordelen over het eindresultaat.

3. **Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;**

Met het ambitiedocument is onze verwachting dat het centrum kan worden ontwikkeld tot een aantrekkelijk, dynamisch en duurzaam gebied. Hiermee stelt u als raad de ontwikkelrichting, en daarmee een kader voor de te realiseren projecten, vast. De verschillende projecten zijn in stappen onderverdeeld: stap 1 en stap 2. De projecten in stap 1 zijn de komende vijf jaar te realiseren.

Deze projecten moeten verder worden uitgewerkt en in een latere fase worden voorgelegd aan de raad voor besluitvorming. Dan is er ook meer zicht op de exacte uitwerking en de benodigde uitvoeringskredieten. Bij deze uitwerkingen speelt de participatie van de samenleving opnieuw een belangrijke rol. Door zo getrapt te werken, is er enerzijds focus en richting (door het Ambitiedocument als ontwikkelrichting) en anderzijds een voortdurende open blik voor de actualiteit en ruimte voor flexibiliteit (in het voorbereiden van projecten).

4. **Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen;**

Het college heeft nog geen financiering of dekking voor de projecten die in het Ambitiedocument worden voorgesteld. Dat is in lijn met afspraken die aan het begin van het traject zijn gemaakt: we ontwikkelen de ambitie niet binnen bepaalde financiële kaders; de opgaven staan centraal.

Het is in deze fase niet mogelijk om per project aan te geven wat dit precies gaat kosten. Met uitzondering overigens van de Poort van Winschoten (bouw nieuw gemeentehuis en ontwikkeling Liefkenshoek): daarvoor heeft u in 2019 al de financiële kaders bepaald. Wel hebben we op hoofdlijnen verkenningen uitgevoerd naar de financiële opgaven.
Het is de inschatting dat het realiseren van alle ambities en projecten die in dit Ambitiedocument zijn opgenomen 70-80 miljoen euro aan investeringen vraagt. We houden daarbij geen rekening met de huidige inflatie. Voor de projecten in de eerste stappen van het proces bedraagt deze inschatting 30-35 miljoen euro. Dit betreffen investeringen in de infrastructuur en openbare ruimte en het afdekken van onrendabele toppen van relevante commerciële ontwikkelingen.

Het Ambitiedocument is nodig om vervolgstappen richting financiering vanuit verschillende bronnen op te kunnen starten. Het rondkrijgen van financiering voor in ieder geval de projecten uit de eerste stap (voor de komende vijf jaar) is noodzakelijk om de projecten uit te kunnen voeren. We komen graag bij u terug met een plan hiervoor.

5. **Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen.**

Zodra het ambitiedocument door u is vastgesteld moet er een doorstart worden gemaakt met het programma Centrumplan Oldambt. Voor de verschillende deelprojecten die onder de paraplu van het programma worden uitgevoerd zullen per deelproject voorstellen aan uw raad worden gedaan om een krediet beschikbaar te stellen. Deze projecten zullen eerst op programmaniveau verder uitgewerkt moeten worden, er zullen aanvullende onderzoeken moeten worden uitgevoerd en subsidieaanvragen worden voorbereid. Zonder een gedegen aanpak van de uitvoering, inclusief de financiering daarvan en het beschikbaar stellen van capaciteit, wordt het niet mogelijk geacht om het ambitiedocument daadwerkelijk te gaan uitvoeren.

Voor de verschillende deelprojecten die onder de paraplu van het programma worden uitgevoerd (zie de hierna aangegeven lijst) zullen per deelproject voorstellen aan uw raad zullen worden gedaan om een krediet beschikbaar te stellen. Deze projecten zullen eerst op programmaniveau verder uitgewerkt moeten worden, er moeten aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd en subsidieaanvragen voorbereid. Dit alles passend binnen de opgestelde integrale aanpak voor de financiering van de deelprojecten.

Buiten de deelprojecten om zullen op programmaniveau eerst kosten worden gemaakt voordat de

deelprojecten tot uitvoering kunnen worden gebracht. Dit gaat om voorbereidingsuren en voorbereidingskosten. Deze kosten zijn onvermijdelijk en absoluut noodzakelijk. Zonder een goede voorbereiding kan geen sprake zijn van uitwerking laat staan uitvoering van de ambitieus geformuleerde deelprojecten. Verwacht wordt dat de voorbereiding van alle deelprojecten ruim een jaar in beslag zal nemen.

Het gaat hierbij in eerste instantie om de voorbereiding van activiteiten die in stap 1 (0 tot 5 jaar) van het Ambitiedocument zijn benoemd:

- start en uitvoering project Langestraat Noord: leegstand omzetten naar een hernieuwde Langestraat door een combinatie van verkleining van winkels en toevoeging van woningen;
- sloop (deel) Sint Lucas en realisatie van een tijdelijk park;
- uitvoering van een verkennings- en haalbaarheidsstudie naar het terugbrengen van het Omsnijdingskanaal;
- aankoop en sloop van de Blauwlocatie;
- doortrekken van het water naar het Schönfeldplein;
- herinrichting van het Israëlplein met waterelementen en doortrekken water/waterelementen in de Venne;
- uitwerken woonprogramma voor de binnenstad: omvang, doelgroepen, woonproducten-, en ontwikkeling kwaliteitskader (beeldkwaliteit, prioriteringskaart en afsprakenkader ontwikkelende partijen);
- op locatieniveau uitwerken van plannen voor woningbouw mede in combinatie met parkeren;
- plan van aanpak openbare ruimte vaststellen (inrichting, vergroening, herschikking parkeervoorzieningen en verblijfs- en ontmoetingsplekken);
- uitvoeren van een verkennings- en haalbaarheidsstudie naar een museum en/of toeristisch informatiecentrum;
- plan van aanpak driften (met name tussen Langestraat en Venne) maken;
- doorzetten en uitbreiden stimuleringsaanpak pui- en gevelverbeteringen;
- verkenning en realisatie parkeerverwijzingssysteem;
- een groene verbinding tussen het Stadspark en het Centrum realiseren.

Voor de komende jaren is voor de voorbereiding en begeleiding van deze activiteiten een budget van € 500.000,-- nodig, waarbij het voornamelijk zal gaan om de volgende werkzaamheden:

- programmamanagement centrum Winschoten;
- planeconomische advisering (opstellen van grondexploitaties);
- projectbegeleiding initiatieffase projecten;
- juridische advisering en overeenkomsten gebiedsontwikkeling;
- advisering retail/detailhandel (uitwerking deelprojecten);
- stedenbouwkundige en planologische advisering (uitwerking deelprojecten);
- opzetten en uitvoeren participatietrajecten per deelproject
- uitvoering haalbaarheidsstudies;
- voorbereiding subsidieaanvragen;
- communicatiekosten.

Hierbij gaat het om interne en externe capaciteit, o.a. een programmamanager, projectleiders, communicatiemedewerker, financieel adviseur, retaildeskundige, juridische, planeconomische en stedenbouwkundige medewerkers etc.

Het programmateam heeft, zoals hiervoor opgemerkt, allereerst de taak om geld te vinden voor de projecten die zijn genoemd in stap 1. Daarnaast moeten zij de projecten in stap 1 voorbereiden zodat deze (afzonderlijk) kunnen worden voorgelegd aan uw raad.

Het voorstel is om voor de kosten hiervan (€ 500.000) een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen, zodat de plannen in het ambitiedocument verder kunnen worden uitgewerkt.

Betrokkenheid (externe) partners

In de participatieverantwoording hiervoor is uitgebreid toegelicht hoe het programmateam ondernemers en inwoners heeft betrokken.

Daarnaast is het hele proces in samenspraak met provincie doorlopen en was de provincie onderdeel van ambtelijke programmateam en daarmee inhoudelijk betrokken bij het Ambitiedocument.

Het is belangrijk dat ook in het vervolg, in de projecten die volgen, inwoners en ondernemers worden betrokken.

Consequenties

Met het ambitiedocument is onze verwachting dat het centrum kan worden ontwikkeld tot een aantrekkelijk, dynamisch en duurzaam gebied. Het Ambitiedocument is nodig als ontwikkelrichting. De verwachting is dat zonder dit integrale plan, de inzet op het centrum te gefragmenteerd is, zodat er geen duurzame impact wordt gemaakt. Het risico van nieuwe leegstand en verpaupering neemt toe.

Het onderschrijven van dit Ambitiedocument vraagt dat u zich met de inhoud hiervan committeert en de bereidheid uitspreekt om te investeren.

Vervolg

Het Ambitiedocument schetst de ambitie voor het centrum voor de komende jaren, uitgewerkt in een stapsgewijze aanpak van een groot aantal samenhangende interventies. Het behouden van samenhang is essentieel en tevens de kracht van deze aanpak. Het betekent dat de programmatische aanpak van de centrumontwikkeling noodzakelijk is voor het vervolg en dat voldoende financiering wordt gevonden voor alle plannen.

Verder heeft het participatieproces laten zien dat velen uit de samenleving heel betrokken zijn en ook betrokken willen blijven. Dat betekent dat de uitwerking van de projecten ten alle tijde in een proces met de direct betrokkenen moet worden aangepakt.

Zodra het ambitiedocument door u is vastgesteld moet er een doorstart worden gemaakt met het programma Centrumplan Oldambt. Zoals hiervoor ook aangegeven zullen voor de verschillende deelprojecten die onder de paraplu van het programma worden uitgevoerd per deelproject voorstellen aan uw raad worden gedaan om een krediet beschikbaar te stellen. Deze projecten zullen eerst op programmaniveau verder uitgewerkt moeten worden, er zullen aanvullende onderzoeken moeten worden uitgevoerd en subsidieaanvragen worden voorbereid. Ervan uitgaande dat hiervoor een voorbereidingskrediet van € 500.000,-- (zie uitleg hiervoor in dit voorstel) door uw raad beschikbaar wordt gesteld, kan het vervolg voortvarend worden opgepakt.

Voor meer informatie over het vervolg, verwijzen wij naar hoofdstuk 5 van het Ambitiedocument.

Winschoten 30 augustus,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 augustus 2022

Besluit

1. Het Ambitiedocument Centrum Oldambt vast te stellen als ontwikkelrichting voor het centrum voor de komende tien jaar;
2. Kennis te nemen van de participatieverantwoording;
3. Het college opdracht te geven de projecten uit het ambitiedocument stapsgewijs en in onderlinge samenhang verder uit te werken, te beginnen met de projecten uit de eerste stap;
4. Het college opdracht te geven een integrale aanpak voor de financiering voor de projecten uit de eerste stap op te stellen en aan de raad voor te leggen; en
5. Voor de voorbereiding van de projecten uit de 1e fase van het Ambitiedocument (periode tot begin 2024) een budget van € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze kosten kunnen incidenteel worden gedekt uit de reserve cofinanciering investeringen.

Datum raadsvergadering
28 september 2022

Onderwerp
Ambitiedocument Centrum Oldambt

Agendapunt

Zaaknummer
78039-2022

Winschoten, 28 september 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

Centrum Oldambt

Ambitiedocument

30.08.2022

gemeente Oldambt

*Winschoten, Venne

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

1. Inleiding: waarom willen we een ambitiedocument? 7
- 1.1. Het centrum vraagt aandacht 7
- 1.2. We bouwen verder op wat er al is gedaan 7
- 1.3. Met het ambitiedocument zetten we de volgende stap 7
- 1.4. We hebben samen aan het ambitiedocument gewerkt 7

2. Analyse: opgave, kansen en uitdagingen 9
- 2.1. Het centrum van Oldambt: een introductie 9
- 2.2. Onze ambitie: centrum Oldambt is méér dan koopstad 9
- 2.3. Uitdagingen in het centrum van Oldambt 9
- 2.4. Voorwaarden voor een aantrekkelijke koopstad: een gezond winkelgebied 10
- 2.5. Kansen voor (meer) woningbouw in het centrum 11
- 2.6. Kansen voor meer stedelijke voorzieningen in het centrum 12
- 2.7. Resultaten participatie 12

3. De ambitie in een notendop: onderscheidend, compact, verbonden, levendig, klimaatadaptief en circulair 15
- 3.1. Ambities 15
- 3.2. Onderscheidend, met oog voor geschiedenis en toekomst 16
- 3.3. Compact centrum 17
- 3.4. Verbonden 18
- 3.5. Levendig en uitnodigend 20
- 3.6. Klimaatadaptief 22
- 3.7. Circulair en toekomstbestendig 23

4. Van ambitie naar realiseren 25
- 4.1. Een compact kernwinkelgebied 25
- 4.2. Kansen voor woningen 25
- 4.3. Bevorderen verblijven en ontmoeten 25
- 4.4. Versterking van de Noordpool 25
- 4.5. Versterking van de Zuidpool 28
- 4.6. Een reeks van concrete verbetermaatregelen 30

5. Ontwikkelstrategie 37
- 5.1. Versterking van de Noordpool 37
- 5.2. Versterking van de Zuidpool 37
- 5.3. Kansen voor woningen 37
- 5.4. Bevorderen verblijven en ontmoeten en concrete verbetermaatregelen 37
- 5.5. Financiën 37
- 5.6 Aanpak voor het vervolg 37

Colofon 42

gemeente Oldambt

lysias ADVIES

BRDG Advies
Ruimtelijk Economisch Advies & Procesmanagement

DA AD

Voorwoord

Voor u ligt het ambitiedocument Centrumontwikkeling Oldambt. Dit document is het fundament voor een toekomstbestendig centrum voor de regio. Het centrum van Winschoten is een belangrijk koopcentrum. Gedurende het uitgebreide participatietraject in de aanloop naar dit ambitiedocument, werd bovendien nog eens duidelijk dat het zoveel méér is dan dat. Ons centrum heeft enorm veel potentie.

Dat begint bij een rijke historie en een achterland dat strekt tot voorbij de gemeentegrenzen van Oldambt. Ook vanuit omliggende steden en zelfs van over de grens in Duitsland, komen bezoekers naar Winschoten. Niet alleen om te winkelen of voor de dagelijkse boodschappen, maar ook voor horeca, cultuur, sport en niet te vergeten werk of school en een fijne plek om te verblijven en elkaar te ontmoeten. Die basis, in combinatie met de aantrekkende economie en woningmarkt en de groei van Blauwestad, zorgt voor kansen.

Tegelijk is er ook de bittere noodzaak om nu in actie te komen, want stilstand betekent achteruitgang. Ook onze ondernemers dragen de gevolgen van de toename van online winkelen, nog eens versterkt door de coronacrisis. Leegstand is ook hier een probleem. Daarom is in de detailhandelsvisie al voorgesorteerd op een compacter centrum door vol in te zetten op versterking van de Zuidpool, de Noordpool en de Langestraat. Compacter, zodat de levendigheid behouden blijft. Want een aantrekkelijk en gezond winkelgebied is voor het centrum van groot belang.

Daarbij hebben we de nodige uitdagingen op specifieke plekken in het centrum, zoals de St. Lucas locatie, de Liefkenshoek, de afgebrande panden in de Langestraat en de locatie Blaauw. Dit ambitiedocument zorgt ervoor dat we al die ontwikkelingen in samenhang met elkaar kunnen oppakken, zodat we nu geen dingen doen die later niet in het geheel blijken te passen.

In het centrum van de toekomst worden sommige winkelstraten woonstraten, komen nieuwe woningen in diverse segmenten en brengen al die bewoners een hoop levendigheid. Kwalitatief hoogwaardige verblijfplekken, aan het (nieuwe) water en in het groen, trekken bewoners en bezoekers. De horeca en de winkels profiteren daarvan. Er is ruimte voor niche ondernemingen, leuke winkeltjes met streekproducten of juist een bijzonder serviceniveau. Ten slotte is er ook meer verbinding; tussen noord en zuid, met belangrijke bronpunten en logische routes.

Daar floreren we uiteindelijk allemaal bij. Onze inwoners, ondernemers, bezoekers en de gemeente.

Tenslotte een woord van dank aan iedereen die het afgelopen half jaar heeft meegedacht over onze ambities. Van de respondenten die meededen aan de online peilingen, tot de vele experts die we hebben gesproken, de mensen van de provincie, het Nationaal Programma Groningen en in het bijzonder de groep met de meewerkers – ca. 20 vertegenwoordigers uit de samenleving. In de participatienotitie die separaat is bijgevoegd, leest u meer over hun betrokkenheid.

Wat ons betreft gaan we op deze voet verder. Het centrum is van ons allemaal, laten we daar samen aan bouwen. Wij zien uit naar het vervolg.

Namens het college van Oldambt,

Wethouder Erich Wünker
Wethouder Gert Engelkens

Luchtfoto gemeente Oldambt

1. Inleiding: waarom willen we een ambitiedocument?

1.1. Het centrum vraagt aandacht

Het centrum van Oldambt is een van onze mooiste stadsdelen. Het centrum bepaalt in belangrijke mate de uitstraling en identiteit van onze gemeente en gemeenschap. Daarbij komt: het centrum is van iedereen en iedereen heeft belang bij een mooi en aantrekkelijk centrum.

Tegelijkertijd is het centrum van Oldambt een kwetsbaar gebied dat om zorgvuldigheid vraagt. Met name het winkelgebied heeft het moeilijk. Winschoten is nog steeds de tweede koopstad van de provincie Groningen maar de retail- en detailhandel ervaart de gevolgen van digitalisering en het sterk toegenomen gebruik van online winkelen. Het winkelgebied en het aantal winkels zijn daardoor de afgelopen jaren sterk gekrompen en er is een overschot aan winkelvloeroppervlak. Deze trend zet door, verwachten wij.

Het centrum vraagt aandacht. We hebben een (te) ruim winkelaanbod en relatief veel leegstand. Het Actieprogramma Binnenstad Winschoten 2013 en de daarin opgenomen visie staat nog steeds maar de actualiteit van vandaag vraagt een aanscherping van deze visie. Daarin moet ook ruimte zijn voor kansen die sindsdien zijn ontstaan:

- Blauwestad wordt succesvol (door)ontwikkeld en is sinds 2021 door de Pieter Smitbrug goed verbonden met het centrum van Oldambt.
- De woningmarkt trekt aan en biedt ook kansen voor meer wonen in het centrum.
- Ondernemers zijn actief en samen met de gemeente is een nieuwe Detailhandelsvisie opgesteld en vastgesteld.
- De provincie wil nadrukkelijk samen met de gemeente Oldambt optrekken.
- Stimuleringsprogramma's zoals het Nationaal Programma Groningen, de Regio Deal en het Europees Leader Programma bieden mogelijkheden voor nieuwe investeringen.

1.2. We bouwen verder op wat er al is gedaan

We starten niet opnieuw. De gemeente heeft eerder, in 2013, de 'Winschoten centrumvisie 2025' met actieprogramma opgesteld. Dat deed zij in samenwerking met de provincie en belanghebbenden en met het doel de kwaliteit en de aantrekkingskracht van het centrum van Winschoten te versterken.

Op basis van deze visie en het actieprogramma is fors gesaneerd in het aanwezige winkelvloeroppervlak. Ruim 8.000 vierkante meter is uit de markt genomen en nog eens 10.000 vierkante meter is uit bestemmingsplannen gesaneerd. Door transformatie van functies en een stimuleringsregeling zijn straatdelen van het winkelgebied getransformeerd naar woongebieden en is er geïnvesteerd in de openbare ruimte. Het Oldambtplein en de Venne met haar waterwerken en een aantrekkelijk stationsgebied zijn goede voorbeelden. Ook zijn delen van de Torenstraat-Zuid, waar eerder winkels waren, van functie veranderd. Een andere ingreep was het kopen en slopen van een deel van het vastgoed in het zuidelijke deel van het centrum. Op deze locatie is een parkeerplein gerealiseerd dat de toegankelijkheid van het centrum vergroot. Ook is hier een belangrijke investering gedaan in zorgvastgoed: het LTS project, nu Emmaheerdt. Met de instelling van de versnellingskamer in 2017 is de aanpak van de leegstand in gezamenlijkheid met de ondernemers en de vastgoedeigenaren opgepakt. Ook heeft de gemeente gebruik gemaakt van de Leegstandsverordening en sinds 1 januari 2015 kunnen mensen gratis parkeren in het centrum.

1.3. Met het ambitiedocument zetten we de volgende stap

Al deze investeringen hebben bijgedragen aan een verbeterd centrum. Maar tegelijkertijd is de constatering dat het niet af is. Bouwen aan het centrum is feitelijk nooit af. Actuele ontwikkelingen vragen voortdurende aandacht.

Dit ambitiedocument beschrijft de ambitie die we hebben voor het centrum van Oldambt voor de komende tien jaar met een doorkijk naar 2050. Daarmee bouwen we voort op en actualiseren we het eerdere beleid. Hierin nemen we mee alle actuele ontwikkelingen zoals verwoord in recente beleidsprogramma's zoals het Programma Wonen en de Detailhandelsvisie, de actuele plannen voor de St. Lucas locatie, de Poort van Winschoten (met de bouw van het nieuwe gemeentehuis), de aanpak van de leegstand, de plannen voor Omnisport, IHP-onderwijs, de komst van de sneltrein Wunderline naar Bremen en alle overige opgaven in het centrum. Dit ambitiedocument is de integrale basis met een uitvoeringsagenda voor de komende tien jaar, die bestaat uit een samenhangend geheel aan te nemen stappen. Het vasthouden aan deze samenhang is cruciaal voor het te bereiken succes. Ná vaststelling van het Ambitiedocument door de raad, worden op basis van de Uitvoeringsagenda de projecten die voortvloeien uit dit Ambitiedocument uitgewerkt en vervolgens ook weer aan het college en de raad worden voorgelegd.

1.4. We hebben samen aan het ambitiedocument gewerkt

Dit ambitiedocument is tot stand gekomen in een samenwerking tussen de verschillende disciplines binnen de gemeente Oldambt, de organisatie van Blauwestad van de provincie Groningen en op basis van een participatieproces met de samenleving in en rondom de gemeente Oldambt. In dit participatieproces is met verschillende doelgroepen op meerdere momenten gecommuniceerd. Tevens is een groep meewerkers samengesteld uit alle doelgroepen. De meedenkers hebben in verschillende fasen meegedacht en meegewerkt aan het ambitiedocument. Ook zijn met verschillende betrokkenen, waaronder het college, raadsleden en het Omgevingskwaliteitsteam van het Nationaal Programma Groningen, in kleine groepen rondwandelingen door het centrum gemaakt. In een separate rapportage doen we verslag van het participatieproces.

Blauwestad wordt succesvol verder ontwikkeld en is sterker verbonden met het centrum van Winschoten

Het centrum van Oldambt is een van onze mooiste stadsdelen

Oldambtplein vroeger en nu

Venne met haar waterwerken

Aantrekkelijk stationsgebied

Luchtfoto plangebied Winschoten

2. Analyse: opgave, kansen en uitdagingen

2.1. Het centrum van Oldambt: een introductie

Winschoten is dé centrumplaats voor Oost-Groningen en de tweede koopstad van Groningen. Er zijn voorzieningen op het gebied van horeca, onderwijs, zorg en cultuur. Samen met (niet-dagelijkse recreatieve) winkels, denk aan mode, woninginrichting en sport en spel – biedt Winschoten het grootste aanbod na de stad Groningen. De Langestraat is de belangrijkste winkelstraat van Winschoten en de centrale as van het kernwinkelgebied.

Winschoten heeft een forse regionale aantrekkingskracht en een verzorgingsgebied van ruim 80.000 inwoners.
Uit de Detailhandelsvisie blijkt dat circa de helft van de bestedingen in de detailhandel wordt gegenereerd door consumenten van buiten de eigen kern. Het centrum is ook aantrekkelijk voor onze Duitse buren: circa 10 procent van de omzet komt voort uit aankopen van Duitse bezoekers.

Belangrijk voor het karakter van het centrum is dat Winschoten een rijk verleden heeft. De stad kent als het ware vijf 'historische lagen': van textiel-, zaden- en handelsvestingstad; graan- en havenstad, bestuurscentrum; rentenierssstad; arbeidersstad tot woon- en zorgstad. Dat verleden is nog steeds vindbaar en zichtbaar.

2.2. Onze ambitie: het centrum Oldambt is méér dan een koopstad

Het blijft de ambitie om als koopstad een stevige regionale rol te spelen en als aantrekkelijk en aangenaam te bezoeken centrum te boek te staan. Dat kan ook, mede door de stevige investeringsimpuls in 2011-2014.

Om de ambitie van aantrekkelijke koopstad te realiseren is meer nodig dan alleen de focus op een compact en goed functionerend winkelgebied. Meer ruimte maken voor wonen is aan de orde evenals ruimte voor andere bedrijvigheid en voorzieningen. Aandacht voor het winkelgebied moet hand in hand gaan met hoogwaardige verblijfskwaliteit, een aantrekkelijk en gemengd stedelijk milieu waarin woonkwaliteit, historie, cultuur en moderne stedelijke voorzieningen samenkomen en er aandacht is voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. Een goed functionerend centrum kenmerkt zich door een samenhang tussen al deze aspecten, met als resultaat een plezierige reuring en dynamiek gedurende de hele dag.

De ambitie is om, voortbouwend op de rijke historie, een aantrekkelijk, dynamisch, duurzaam en toekomstbestendig centrum te realiseren met een stevige regionale functie als tweede koopstad in de provincie waarin de essentiële centrumfuncties als detailhandel, wonen, werken en stedelijke voorzieningen samengaan met een ruimtelijke structuur en inrichting die tot verblijven en ontmoeten uitnodigen.

2.3. Uitdagingen in het centrum van Oldambt

In het centrum van Oldambt spelen veel grotere en kleinere ontwikkelingen, verspreid over een relatief groot gebied. Deze ontwikkelingen staan letterlijk en figuurlijk met elkaar in verbinding. Het terugbrengen van het winkelareaal, het bouwen van woningen in het centrum, de toekomst van St. Lucas locatie en de ambitie van de Langestraat als centraal kernwinkelgebied hangen allemaal met elkaar samen. Ook kan de wijze waarop invulling zal worden gegeven aan de ontwikkellocatie Liefkenshoek niet los worden gezien van de planontwikkeling rondom het nieuwe gemeentehuis.
De groei van Blauwestad betekent ook dat het centrum van Oldambt intensiever door de inwoners van Blauwestad wordt gebruikt.

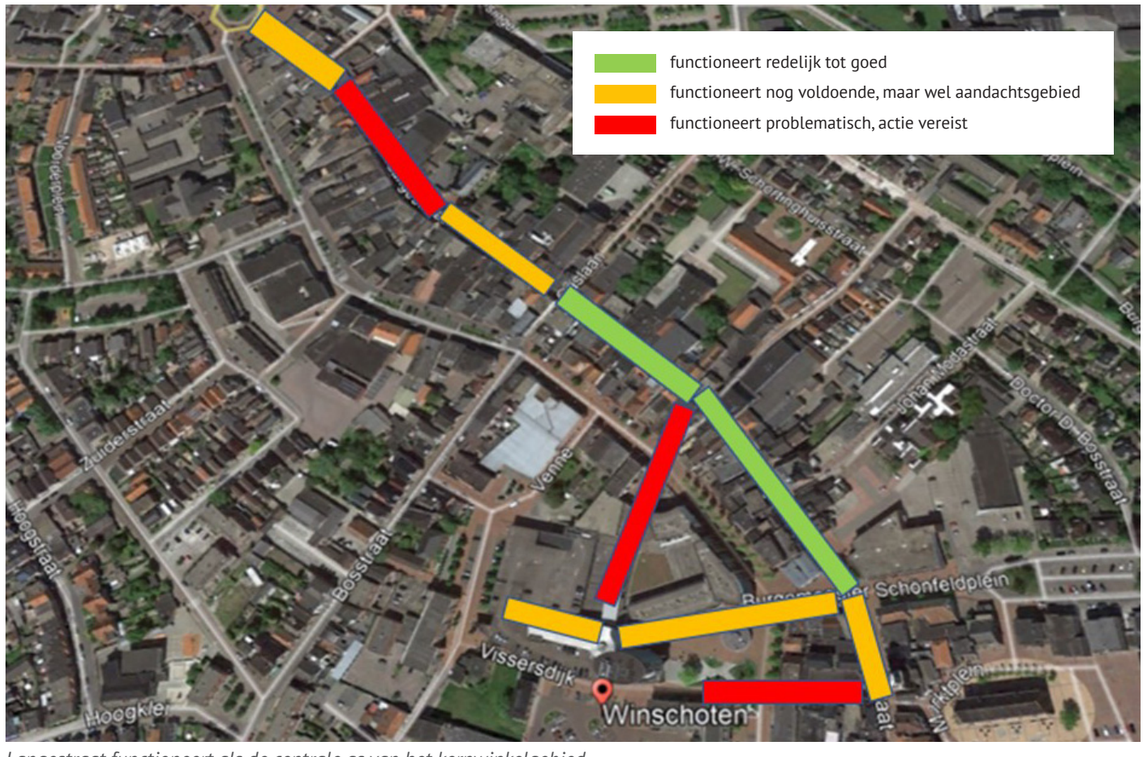

Langestraat functioneert als de centrale as van het kernwinkelgebied

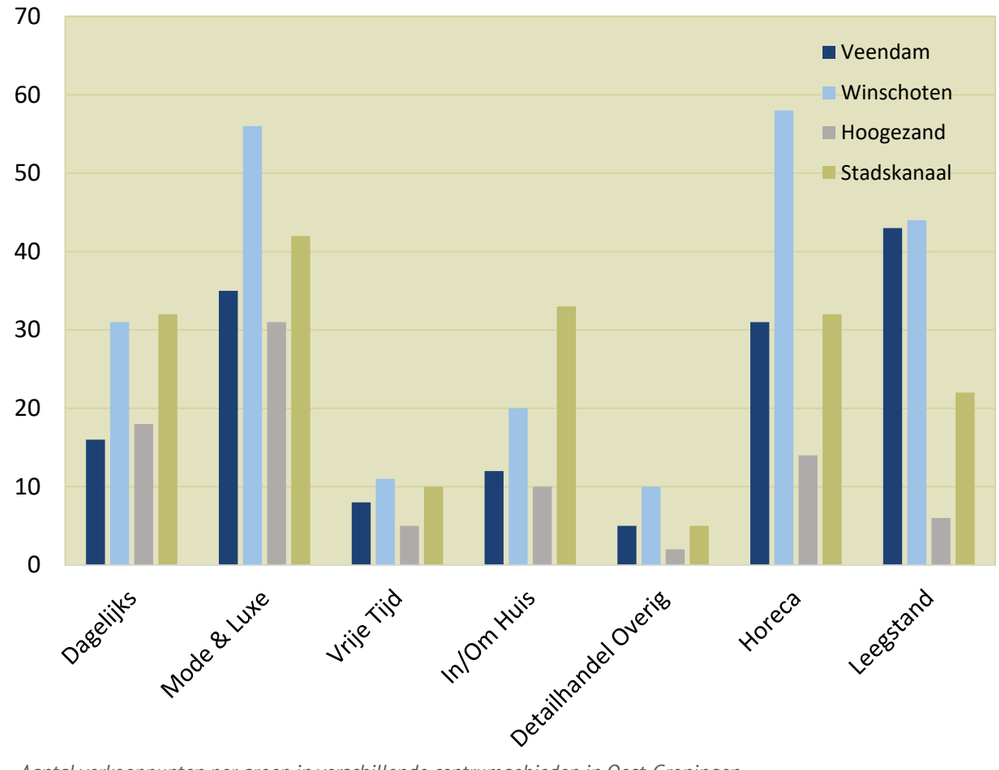

Aantal verkooppunten per groep in verschillende centrumgebieden in Oost-Groningen

Leegstand op meerdere locaties, panden in slechte conditie

Om meer grip te krijgen op de complexe opgave voor het centrum is een aantal malen gesproken met het Omgevingskwaliteitsteam van het Nationaal Programma Groningen (NPG). Dit is een onafhankelijke groep van inhoudelijk deskundigen die vanuit het NPG beschikbaar is voor advisering over complexe ruimtelijke vraagstukken. Het Omgevingskwaliteitsteam stelt vast dat het centrum van Winschoten omvangrijk is met een van oudsher kenmerkende structuur die zich niet meer verhoudt met het huidige gebruik. Hoe om te gaan met de leegstand is een belangrijke vraag. Zij zien een drietal opgaven: het centrum moet compacter en daardoor sterker worden; er zijn meer functies (naast winkelen meer wonen, kleine bedrijven en ambachten, stedelijke voorzieningen) om het centrum divers en levendiger te maken; en het centrum mag meer circulair. Zij bepleiten om beschikbare ruimte niet direct aan economische activiteiten te geven, maar de kansen te benutten door beter in te spelen om het veranderen van het klimaat (meer en hevige neerslag, langere perioden van meer warmte), daarmee ook het verhogen van de verblijfskwaliteit en een zekere flexibiliteit te behouden om in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Ingrepen in de hoofdstructuur zijn niet aan de orde. Wel het versterken en intensiveren van de samenhang. Niet alleen binnen het centrum maar ook met de omliggende regio en in het bijzonder Blauwestad. Ook wordt in het bijzonder aandacht gevraagd voor de relatie Langestraat – De Klinker noordzijde en het station aan de zuidzijde.

2.4. Voorwaarden voor een aantrekkelijk centrum: een gezond winkelgebied

Recent is in samenspraak met de ondernemers in het centrum de Detailhandelsvisie geactualiseerd en is de situatie van de detailhandel nader geanalyseerd. In algemene zin zien we dat de positie van 'koopstad Winschoten' al jaren onder druk staat door enerzijds bevolkingsdaling en anderzijds veranderend koopgedrag. Weliswaar groeit de bevolking de afgelopen jaren met name door nieuwe vestigers (Blauwestad), er is nog steeds sprake van natuurlijke bevolkingsdaling. Ook het veranderend koopgedrag van consumenten maakt dat de bestedingen teruglopen en daardoor ook het winkelaanbod in Winschoten. De opkomst van het online winkelen in plaats van het 'recreatieve shoppen' (met name in mode) wordt in Winschoten met zijn grote aantal recreatieve winkels hard gevoeld.

Gevolg hiervan zijn afnemende passantenaantallen, afnemende omzet voor ondernemers en groeiende leegstand. Ook zien we panden in slechte conditie en open gaten in straatwanden. Deze situatie is eerder al onderkend en vanuit de detailhandelvisies 2012 en, meer recent, 2021, worden passende acties geformuleerd. Denk hierbij aan het concentreren van winkels in een compact winkelgebied met aantrekkelijk aanbod en goede ruimtelijke structuur en een kwalitatief passende uitstraling. Deze investeringen in de openbare ruimte zijn zichtbaar en tegelijkertijd vragen verschillende delen van het centrum nog zeker de aandacht.

Ingezoomd: Langestraat

De Langestraat, ooit tezamen met de Torenstraat de langste aaneengesloten winkelstraat van Nederland, is de belangrijkste winkelstraat van Winschoten en de centrale as van het kernwinkelgebied. De Langestraat functioneert op sommige plekken redelijk tot goed, met name het zuidelijk deel en het middengedeelte. Andere delen hebben het lastiger, met name de Langestraat-Noord.

Het problematisch functioneren van de Langestraat-Noord heeft verschillende oorzaken:

- In de Langestraat-Noord zijn geen trekkers. Hierdoor worden consumenten vanuit het zuiden niet voldoende verleid door te lopen
- Bij de Langestraat-Noord is zeer weinig parkeerruimte beschikbaar. Er is daardoor geen goed bronpunt, waardoor er geen automatische passantenstroom is.
- De weinig aantrekkelijke architectuur en gevels en de leegstand zijn zowel oorzaak van het slecht functioneren van het winkelgebied als gevolg daarvan. Het helpt niet dat een brand enkele jaren geleden een gat in het winkellint heeft geslagen.
- Rond de Vituskerk zit een 'knik' in de Langestraat, daardoor kan de consument niet verder de straat in kijken. Daarmee ontbreken goede zichtlijnen.
- De leegstaande panden hebben een grote maatvoering die in deze tijd niet meer goed ingevuld kan worden met nieuwe winkels.

De locatie De Klinker/Jumbo/Aldi kan een belangrijke bijdrage leveren aan het functioneren van de 'Langestraat-Noord'. Deze supermarkten zijn belangrijke trekkers mét een parkeerterrein (dat kan functioneren als bronpunt). Dit komt in de praktijk alleen niet goed van de grond:

- De Langestraat is vanaf de ingang van de supermarkten niet zichtbaar. De Jumbo is niet goed te zien vanaf de aanrijroute naar het centrum (de Meester. D.U. Stikkerlaan) doordat de supermarkt 'met de rug' naar het centrum en de Aldi gekeerd is."
- Het parkeerterrein is verborgen achter de supermarkten. Bezoekers van de supermarkten worden daardoor niet verleid de Langestraat in te lopen.
- Meester D.U. Stikkerlaan en het Oldambtplein vormen een barrière tussen de Langestraat en de supermarkten.

Straatbeeld Langestraat-Noord

De Jumbo en Aldi zijn met de achterkant gericht naar de Langestraat, wat een goede uitwisseling bemoeilijkt

Kans: Langestraat-Noord en de St. Lucas locatie als bronpunt
De Langestraat-Noord ligt op een interessante locatie en dit biedt perspectief. Met name de nabijheid van het oude St. Lucas-ziekenhuis, inmiddels in bezit van de gemeente Oldambt, biedt kansen.

De St. Lucas locatie voldoet namelijk aan alle eisen die gelden voor een potentieel bronpunt:

1. De locatie ligt bijna tegen de Langestraat aan en kan met een doorbraak op de juiste plek en goede ontwikkeling van de tussenruimte aantrekkelijk met de Langestraat verbonden worden.
2. De locatie is voor de autobezoeker vanaf de noordzijde van Winschoten zeer goed te bereiken doordat het grenst aan de Meester D.U. Stikkerlaan. Dat is de belangrijkste aanrijroute vanaf de A7.
3. De locatie biedt de mogelijkheid om voldoende parkeervolume te creëren.
4. De locatie biedt ruimte om een aantal belangrijke trekkers te huisvesten.

De St. Lucas locatie kan potentieel een enorme impuls geven aan de Langestraat-Noord en de rest van het centrum. Daarvoor is een goede stedenbouwkundige opbouw nodig. Dat wil zeggen: een goede aansluiting van de St. Lucas locatie op de Langestraat. Ook is een passend programma nodig met de juiste mix van retail (trekkers en ondersteunende winkels), horeca en terrassen en wonen.

De impact die ontwikkeling 'bronpunt Lucas' heeft, wordt niet of in beperkte mate gevonden bij een invulling door middel van een volledig woningbouwprogramma (grondgebonden woningen) of een park of parkachtig gebied. Weliswaar zorgen woningen voor extra consumenten in de nabijheid van het centrum en Langestraat-Noord. De omvang en het omzetpotentieel staat in geen verhouding tot de impact van een programma met (supermarkt)trekkers en parkeren. Er ligt potentieel een grote kans om een kwaliteitsimpuls aan dit gebied te geven door het water via het trace van het oude Omsnijdingskanaal terug te brengen. Dat kan bijdragen om het woonklimaat sterk te verbeteren evenals de verblijfskwaliteit.

Vastgoed herbestemmen voor wonen

Levendigheid, intensiever gebruik van de openbare ruimte

Gevarieerd aanbod van stijlen en afmetingen

Grote transformatielocatie St. Lucas locatie

2.5. Kansen voor (meer) woningbouw in het centrum

In het centrum is voldoende fysieke ruimte beschikbaar om wonen te kunnen intensiveren. Zo is er veel leegstand in het centrum van Winschoten. Ook zijn er diverse locaties (al dan niet in bezit van gemeente), waar ruimte ontstaat voor woningbouw. Daarnaast is er steeds meer belangstelling voor wonen boven winkels in het centrum. Als we vastgoed herbestemmen voor wonen, kan dit bijdragen aan deze opgave. Daarnaast ontstaat er ook ruimte op de locatie gemeentehuis en de St. Lucas locatie. Het is belangrijk dat we de kansen voor woningen in het centrum benutten in lijn met de Woonvisie van de gemeente en plannen voor andere plekken binnen de gemeente. De kansen in het centrum zijn interessant nu de woningmarkt aantrekt. Nieuwe woningen kunnen waarde creëren en het centrum sterker maken. Zo levert het een bijdrage aan het behoud van voorzieningen in het centrum en zorgt het voor levendigheid, doordat de openbare ruimte intensiever wordt gebruikt. De verwachte toename van bestedingen van direct omwonenden is ook goed voor de locale economie. Verder nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid toe als een winkelstraat na sluitingstijd niet is uitgestorven.

Het is belangrijk om te kijken welke woningen zorgen voor de grootste meerwaarde. We zien dat de kwaliteit van woningen en woonomgeving van essentieel belang is. Dat geldt te meer nu er in Winschoten veel kwetsbare woningen staan (2022, Woningmarktonderzoek). Van het totaal aantal woningen in Winschoten is de helft aan te merken als lager dan gemiddelde kwaliteit. Woningen die worden toegevoegd aan het centrum moeten daarom van hoogwaardig niveau zijn. Een gevarieerd aanbod van stijlen en afmetingen is eveneens waardevol.

Naast kwalitief goede woningen, denken we ook dat een goede mix van doelgroepen en een divers aanbod van woningen een bijdrage kunnen leveren aan de doorstroming in het centrum. Ook vergroten ze de leefbaarheid. Hierbij valt te denken aan:

- Gezinnen: moderne stadswoningen met veilige binnenruimten.
- Vitale senioren en jonge alleenstaanden: levensloopbestendige koopwoningen of appartementen.
- Jonge stellen: passende moderne stadswoningen.
- Meer vermogenden: nu landelijk wonen maar straks kwalitatief hoogwaardige koopappartementen dichtbij voorzieningen.
- Kleine ondernemers: woningen met werkplaats en/of winkelruimte of extra werkruimte.

In aanvulling op bovenstaand aanbod, kunnen we ook met nieuwe woonconcepten werken. Actuele ontwikkelingen in de woningmarkt bieden hier ruimte voor:

- (Beperkt aantal) volledig gemeubileerde short-stay woningen.
- Woningen met bed&breakfast.
- Thuiswerkwoningen met gemeenschappelijk kantoor of werkruimte.
- Wonen rondom een stadstuin.

Verder onderzoek is nodig om te beoordelen welke (combinatie van) mogelijkheden het meest kansrijk is. Met een divers aanbod van nieuwe, kwalitatief hoogstaande woningen en woonconcepten kan wonen in het centrum voor ieders wat wils bieden. Hier profiteert uiteindelijk de hele gemeente van en zal het centrum aantrekkelijker maken om in te wonen, te winkelen, uit te gaan en te werken.

2.6. Kansen voor meer stedelijke voorzieningen in het centrum

Werken aan de benoemde opgave betekent naast versterken van de positie van de detailhandel en het intensiveren van wonen in het centrum ook werken aan verbreding van het voorzieningenpakket in het centrum. Vanuit het participatieproces wordt hier veel aandacht voor gevraagd en zijn er suggesties gedaan. Hierbij valt te denken aan:

- Culturele voorzieningen zoals een museum om de rijke gelaagde historie van deze stad en streek veel expliciter te maken.
- Ook wordt aandacht gevraagd voor meer ontmoetingsruimten voor jongeren en ouderen. Uit het gesprek met jongeren kwam naar voren dat voor hen eigenlijk geen adequate voorzieningen zijn. Zij voelen zich daardoor snel aangetrokken tot de stad Groningen. Mogelijk kan het jongerencentrum 't Spoor hierin voorzien, als deze naar het centrum verplaatst.
- Horeca en leisurevoorzieningen: er wordt aandacht gevraagd voor meer ruimte voor meer en andere horeca en leisure zoals een bioscoop.
- Sportvoorzieningen: er is al geruime tijd aandacht voor een concentratie van sportvoorzieningen in de vorm van een omnisportcentrum. Ook daarvoor is ruimte in het centrum of aan de rand daarvan.

2.7. Resultaten participatie

In een aantal stappen (ophalen, verkennen van voorstellen, bespreken van oplossingen) is op verschillende manieren (digitaal, gesprekken, werkgroepen) en met uiteenlopende doelgroepen over het centrum gesproken. De resultaten zijn telkenmale in het ontwerpproces meegenomen. In een separate rapportage is verslag gedaan van dit proces. De resultaten zijn gebundeld en samengevat in naastgelegen schema.

Wonen rondom een stadstuin

Divers aanbod van verschillende woningtypes

Sfeer en uitstraling verbeteren
- Verblijfsplekken creëren.
- Openbare ruimte verbeteren.
- Achterkanten en dichte gevels verlevendigen.
- Transformatie winkels/opslag tot horeca, diensten, et cetera.
- St. Lucas locatie en Blaauw-locatie aanpakken.
- Verblijfskwaliteit driften verhogen.
- Panden met 'voeten op de grond' zetten.

Servicegraad in centrum verhogen
- Openbaar toilet, fietsenstalling en oplaadplek.
- Voldoende en toegankelijke parkeervoorzieningen

Compact kernwinkelgebied
- Winkels verplaatsen richting Langestraat.
- Winkels verkleinen.
- Leegstand aanpakken.

Voortbouwen op rijke historie
- Joodse geschiedenis.
- Rosarium.
- Textiel-, zaden- en handelsvestigingstad.
- Rentenierssstad.
- Arbeidersstad.
- Winkel -en waterstad.

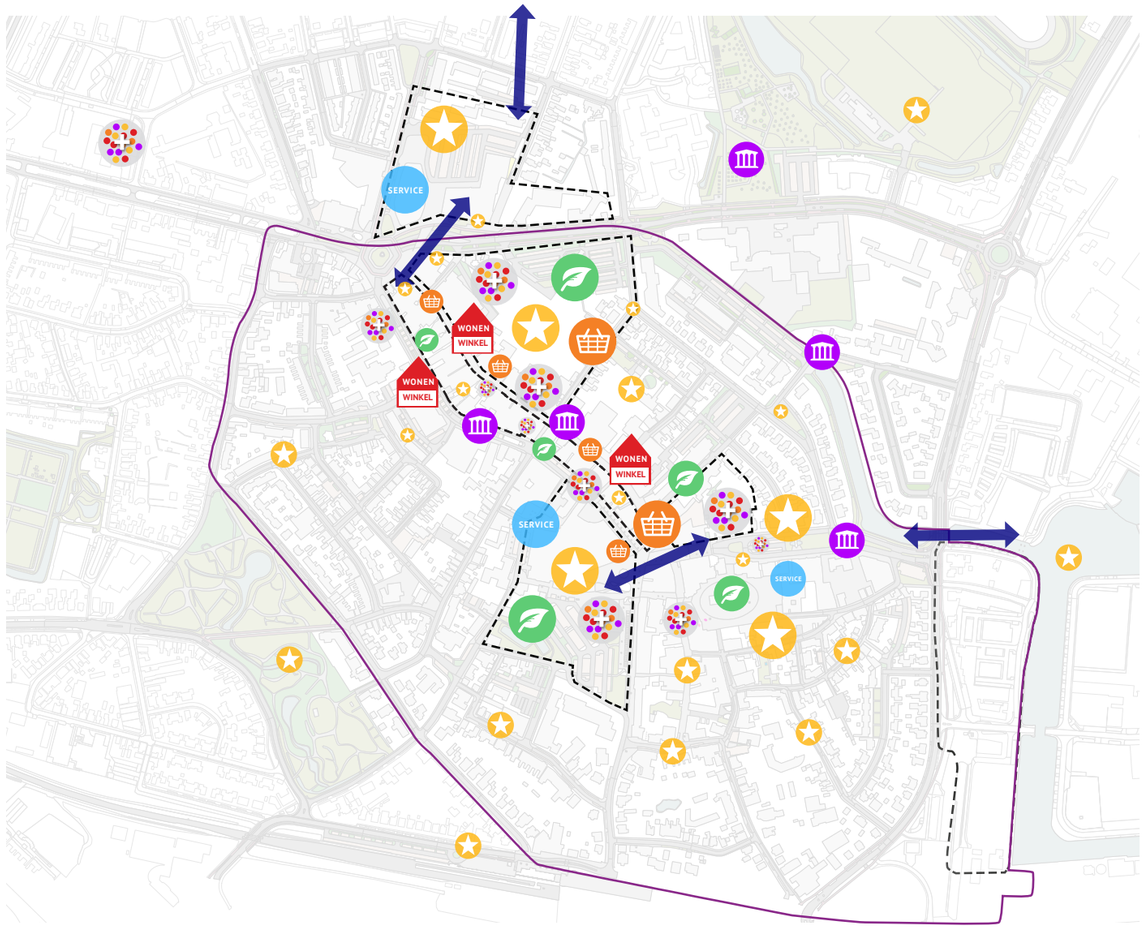

Sfeer en uitstraling verbeteren

Servicegraad in centrum verhogen

Compact kern-winkelgebied

Voortbouwen op rijke historie

Transformatie winkels/opslag tot woningen

Samenhang tussen onderdelen verbeteren

Programma toevoegen

Centrum klimaatadaptief maken

Kernpunten uit het participatieproces

Transformatie winkel/opslag tot woningen en grote winkels tot kleinere winkels
- Wonen boven winkels stimuleren.

Samenhang tussen onderdelen verbeteren
- Bronpunten verbeteren en toevoegen.
- Diverse rondjes door centrum.
- Fiets- en voetgangersroute verbeteren.
- Rozenroute maken.
- Verbinding met Blauwestad verbeteren (fiets, water).

Programma toevoegen
- Winkelaanbod vergroten.
- (Dag-) horeca toevoegen.
- Wonen.
- Historisch stadsmuseum.
- Evenementen koesteren en uitbreiden.
- Omnisportpark (onderwijs en sport) nabij centrum.

Centrum klimaatadaptief maken
- Centrum vergroenen.
- Straten vergroenen.
- Stadstuinen toevoegen.
- Aansluiting Stadspark verbeteren.
- Water toevoegen.

3. De ambitie in een notendop: onderscheidend, compact, verbonden, levendig, klimaatadaptief en circulair

3.1. Ambities

Zoals eerder benoemd is de ambitie om, voortbouwend op de rijke historie, een aantrekkelijk, dynamisch, duurzaam en toekomstbestendig centrum te realiseren met een stevige regionale functie als tweede koopstad in de provincie waarin de essentiële centrumfuncties als detailhandel, wonen, werken en stedelijke voorzieningen samengaan met een ruimtelijke structuur en inrichting die tot verblijven en ontmoeten uitnodigen.

Om deze ambitie hanteerbaar en uitvoerbaar te maken, werken we deze uit in een aantal meer concrete ambities dat voortkomt uit de uitgevoerde analyses en de gesprekken in het participatieproces:

Onderscheidend, met oog voor geschiedenis en toekomst
Winschoten heeft potenties. De historie van Winschoten onderscheidt Winschoten van andere plaatsen. Deze historie (vestingstad, water, Joodse geschiedenis, graanrepubliek, langste winkelstraat, molens, rozen, et cetera.) kan benut worden voor het verder ontwikkelen van het centrum. Het is niet van belang noodzakelijkerwijs iets nieuws te verzinnen maar vooral nieuw perspectief te maken door voort te bouwen op de kracht van Winschoten.

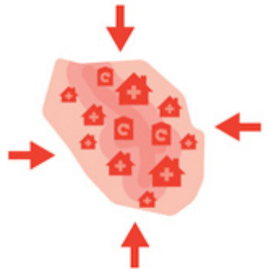

Compact winkelcentrum
De tijden zijn veranderd en het draagvlak voor met name het omvangrijke winkelcentrum is afgenomen. De ambitie is om het centrum sterk te maken door het compacter te maken en aan te laten sluiten bij de draagkracht en koopkracht van de samenleving in de regio. We willen het winkelgebied dus verkleinen en de winkels dichter bij elkaar brengen. Bij dit proces voegen we nadrukkelijk wonen als functie toe, mogelijk met andere functies en voorzieningen.

Verbonden
Het centrum is afhankelijk van de regio waarin het zich bevindt. Daarmee is de verbinding met de regio van groot belang. Dat geldt voor de omliggende kernen waaronder de nu sterk groeiende Blauwestad. Ook de aantrekkelijkheid voor bezoekers uit bijvoorbeeld Duitsland is belangrijk. Dat vraagt om directe en logische verbindingen, een logische oriëntatie en een goede vindbaarheid van voldoende parkeervoorzieningen. We willen laagdrempelig en gastvrij zijn. Ook in het centrum zelf is aandacht nodig voor verbinding tussen de belangrijke bronpunten zuidpool en noordpool, mede door de langgerektheid en karakteristieke parallelle structuur.

Levendig en uitnodigend
Actuele ontwikkelingen zorgen voor meer ruimte voor diverse functies. Een mix van winkels, horeca, wonen, werken en culturele en sportvoorzieningen, zeker met prettige verblijfsplekken, zorgt meer dynamiek en levendigheid. Inzetten op versterking van de ontmoetingsfunctie draagt bij aan het verbeteren van het sociale klimaat en onderlinge verbondenheid van mensen.

Klimaatadaptief
Het veranderende klimaat heeft effect op de wijze waarop we de stad en de openbare ruimte beleven. Denk bijvoorbeeld aan effecten als hittestress op warme dagen en wateroverlast. Voldoende schaduw en groen is van groot belang, net als waterberging en watergangen. Dit draagt belangrijk bij aan de verblijfskwaliteit van het centrum.

Circulair en toekomstbestendig
Zoals met alles moeten we zuinig zijn op wat we hebben en zoveel mogelijk opnieuw benutten wat van functie verandert. Hergebruik van bestaande gebouwen is nadrukkelijk aan de orde, evenals de verduurzaming van gebouwen die we gebruiken. Daar ligt zeker een grote opgave in Winschoten in en rondom het centrum. Bevorderen van ambachtelijke bedrijvigheid draagt ook bij aan bewuster gebruik en hergebruik van producten en materialen. Toekomstbestendig is ook flexibiliteit inbouwen: ruimte houden om op toekomstige ontwikkelingen in te kunnen spelen, multifunctioneel gebruik mogelijk maken.

3.2. Onderscheidend, met oog voor geschiedenis en toekomst

Winschoten was vroeger, ongeveer in de eerste helft van de vorige eeuw, een stad waar het aangenaam vertoeven was. De rijke geschiedenis was voelbaar en zichtbaar, door de Langestraat met zijn historische panden werd druk geflaneerd, met het Stadspark, het Rosarium, het Marktplein en stadstuinen waren er aangename groene verblijfsplekken en tot op de dag van vandaag leeft de stad op bij evenementen.

Delen van de rijke historie zijn helaas vrijwel verdwenen uit het straatbeeld. De structuur van de oude vestingstad, de waterlopen door de stad en de Joodse geschiedenis zijn nu alleen te vinden aan de hand van kaarten, tekeningen en foto's. Een aantal bijzondere panden is gesloopt en er zijn diverse gaten in de eerder gesloten straatwanden gevallen. Daarmee is niet alleen fysiek historisch materiaal verloren, maar is ook het typische karakter van de stad onder druk komen te staan. We willen het historische karakter van Winschoten herstellen en daarmee de verblijfskwaliteit verhogen. Dat kunnen we op verschillende manieren doen. In algemene zin gaat het om het sluiten van straatwanden, het herbestemmen van historische panden, het programmatisch vullen van leegstaande panden en het terugbrengen van water en groen.

Meer precies denken we aan de volgende ingrepen:

- We herstellen de voormalige waterloop vanaf de haven richting de Venne tot aan het nieuwe gemeentehuis.
- We onderzoeken of de tweede historisch belangrijke waterloop, het Verbindingskanaal, in ere kan worden hersteld. Daarmee zou het water tot aan de St. Lucas locatie en de Blaauw-locatie kunnen komen.
- We onderzoeken of het onderbrengen van een historisch museum in een deel van de oudste gebouwen van het St. Lucas mogelijk is.
- We kunnen het Stadspark met het Rosarium verbinden met het centrum door de tuin van het St. Lucas-ziekenhuis, in oude glorie te herstellen.
- We kunnen het gebied ten zuidwesten van de Venne steviger betrekken en de sporen van de Joodse geschiedenis in beeld brengen, met aandacht voor de herinrichting en opwaardering van de verblijfswaliteit van de driften (de smalle stegen) in Winschoten, van oudsher bijzondere verbindingen tussen Langestraat en Venne.
- Met de herinrichting van de St. Lucas locatie kunnen we nieuwe driften ten noordoosten van de Langestraat vormen die nieuwe winkelrondjes en verblijfsplekken opleveren.

De historische kwaliteiten van Winschoten blijken zo bij uitstek geschikt om de transformatie van het centrum op een eigentijdse manier gestalte te geven.

Rosarium

Marktplein

Doctor D. Bosstraat 16

Burgemeester Schönfeldplein - voormalig Hotel der Nederlanden

Zomerfestival Winschoten

Stadspark

Stadhuis Winschoten

De gereformeerde kerk de Venne

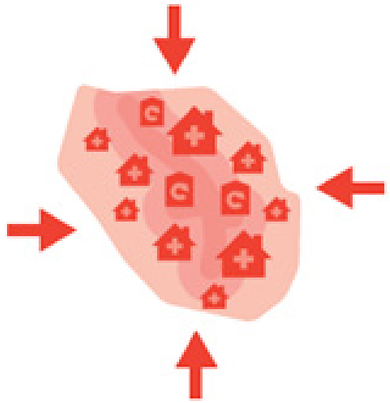

3.3. Compact centrum

We willen een compact, gevuld en levendig centrum, waarin mensen wonen, winkelen en ontspannen. Dat kunnen we realiseren door een concentratie van winkelfuncties in het centrumgebied (noordelijk deel Torenstraat, 't Rond en Langestraat) in combinatie met het opwaarderen van bestaande openbare ruimtes en het toevoegen van nieuwe verblijfsplekken.

Speciale aandacht is er voor de verbindingen tussen de verschillende gebieden in en rond het centrum. Zo worden de nu vaak onduidelijke entrees tot het winkelgebied aangepakt en omgevormd tot heldere en uitnodigende aankomstplekken. Bij bestaande straten en driften wordt onderzocht hoe de verblijfskwaliteit kan worden verbeterd, verkeersstromen goed functioneren, maar niet sfeerbepalend zijn en waar concentratie van dag- en nachthoreca kan helpen de bezoeker langer in Winschoten te houden.

Het doortrekken van het water tot in het centrum levert mogelijk een haventje aan Burgemeester Schönfeldplein en een vaarverbinding met Blauwestad op. Ook de fietsverbindingen naar en door het centrumgebied worden verbeterd en uitgebreid. De inzet om tot een levendig en compact centrum te komen zal dus decentraal van karakter zijn. Op verschillende plaatsen in het centrum vinden ingrepen plaats die helpen om straatwanden te sluiten, gevels op straatniveau en bovengelegen verdiepingen levendiger te krijgen, interessant programma toe te voegen, te vergroenen en het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van Winschoten zichtbaar en voelbaar te maken.

Langestraat | oplossen leegstand en wonen boven winkels

3.4. Verbonden

Een aantrekkelijk centrum van Winschoten is niet alleen voor de inwoners van de stad van belang, maar dient ook als regionaal voorzieningencentrum en wordt veel door Duitsers bezocht. De ontwikkeling van Blauwestad is daarin een belangrijke kans. Om de regionale functie te behouden verdienen de verkeersroutes tussen het deel van Winschoten boven en onder de A7 aandacht. De langzaamverkeersroute is met de bouw van de Pieter Smitbrug over het Winschoterdiep en de snelweg al beduidend verbeterd. Recent is een fietsroute door het stadspark gerealiseerd die het centrum en de Pieter Smitbrug met elkaar verbindt.

Daarnaast kunnen we het water richting het centrum doortrekken en zo een nieuwe vaarverbinding maken die eindigt bij een aanlegplek in het centrum. Het autoverkeer vanuit de regio en Duitsland komt nu uit op functionele parkeerterreinen rondom het centrum, die nog geen uitnodigende uitstraling en een blik op een levendig centrum bieden.

Met een eerste focus op de Langestraat als ruggengraat van het centrum en de aansluiting hiervan op de bronpunten kan de gemeente stapsgewijs werken aan een breder levendig centrum waarbij met oude en nieuwe driften verbindingen richting de Venne en de St. Lucas locatie worden gelegd. In de driften liggen kansen om nieuwe woningen boven winkels in de Langestraat te ontsluiten en kleine horeca- of winkelprogramma's te laten landen. Daarmee ontstaan nieuwe te wandelen 'rondjes' door het centrum, veranderen gesloten zijgevels en achterkanten in levendige gevels.

Een greep uit de bestaande driften in Winschoten

Referenties aangename levendige groene stegen

Verkeersroutes

Winschoten en Blauwestad

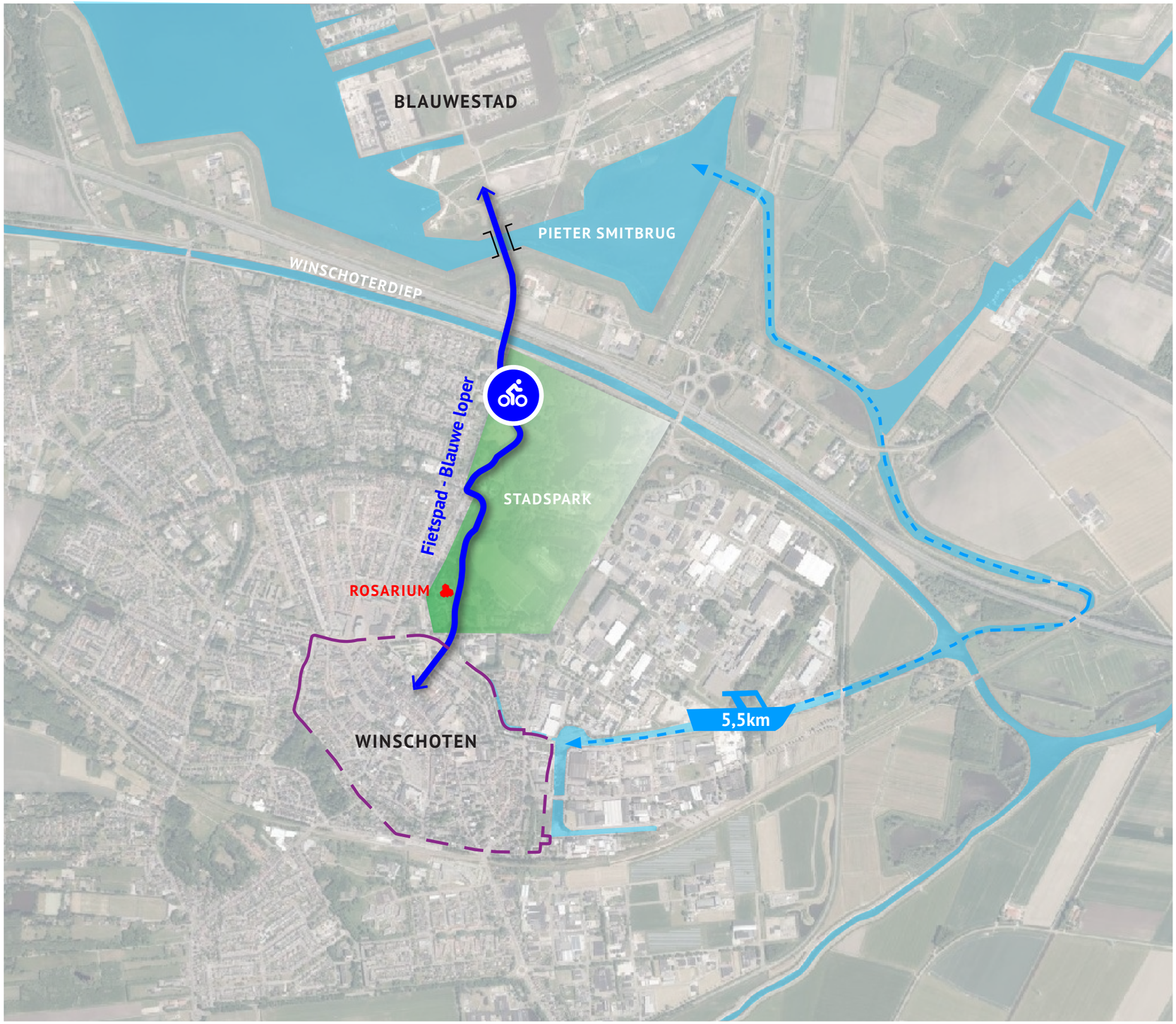

Nieuwe fietsverbinding tussen Winschoten en Blauwestad

3.5. Levendig en uitnodigend

Voor een levendig centrum is een breed winkelassortiment niet voldoende. We hebben plekken in de openbare ruimte nodig waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, aangenaam kunnen verblijven, aan een evenement kunnen deelnemen en cultuur kunnen opsnuiven. Daarbij is belangrijk dat we bepaalde gebieden, straten en pleinen gebruiken voor een bepaald programma: wanneer alles overal een beetje is heeft dat minder impact.

Daarom richten we de pijlen in eerste instantie op de Langestraat en omgeving. We willen de gevelwanden aansluiten, het vastgoed vullen met winkels met daarboven woningen, gedateerde architectuur vervangen door kwalitatief hoogwaardige, luifels verwijderen zodat de panden weer 'met de voeten op de grond' staan en een aantal panden dat een winkelfunctie is verloren, transformeren tot stedelijke wooncomplexen. Delen van het centrum waar het winkelen als hoofdfunctie is verdwenen, krijgen met woonfuncties een nieuwe kwaliteit.

Vanuit het compacte centrum bouwen we verder aan een levendige en uitnodigend centrum. Zo maken we nieuwe groene verblijfsplekken, verbinden we de parken en het Rosarium met vergroende langzaamverkeersroutes en creëren we meer aangename verblijfsplekken in het centrum met ruimte voor daghoreca. Dit moet bijdragen aan de ontmoeting tussen mensen, met bijzondere aandacht voor jongeren en ouderen, en daarmee aan een versterking van het sociale klimaat.

Langestraat - levendig centrum

Winkelstraat met woonfuncties

De identiteit Rozenstad zichtbaar maken in de entree wegen | Meester D.U. Stikkerlaan

Burgemeester Schönfeldplein bestaande toestand en impressie Burgemeester Schönfeldplein gelegen aan de haven met boulevard

3.6. Klimaatadaptief

Met klimaatadaptatie verminderen we de kwetsbaarheid voor klimaatverandering. In de gebouwde omgeving liggen volop kansen om klimaatadaptieve maatregelen te treffen. Zo kunnen we door toepassing van waterelementen (groene greppel in stedelijk gebied) en het verwijderen van verharding de wateroverlast beperken en droogte en hitte in de stad voorkomen. Groene daken en groene gevels hebben vergelijkbare positieve effecten en ook de toepassing van halfverharding draagt bij aan het beperken van de hittestress in de stad.

Rondom het centrumgebied ligt een aantal mooie parken en het buitengebied is over het algemeen dichtbij. In het centrum is groen beperkt aanwezig, de openbare ruimte is veelal verhard. Daarnaast ontbreken goede verbindingen tussen het groen in de stad of zijn deze slecht vindbaar. De ambitie om Winschoten te vergroenen komt tot uiting in het verbeteren van de verbindingen tussen de parken, het centrum en het buitengebied. Maar ook in het vergroenen van straten en pleinen, het herintroduceren van water op een aantal plekken en het (al dan niet tijdelijk) laten groeien van stadstuinen en educatieve moestuinen als ontmoetingsplek voor de bewoners in het centrum op lege plekken.

Met groen kan de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte verbeterd worden. Hierbij denken we aan toevoeging van bomen in het centrum, het vergroenen van gevels, bijvoorbeeld in de driften, en de introductie van een Winschoter rozenroute. Met de gebouwde waterelementen in het hart van een deel van de Venne is al een begin gemaakt met het terugbrengen van water in het centrum. Deze waterelementen zouden op termijn nog kunnen worden verlengd over de Venne. Het doortrekken van het water richting centrum uitmondend in een kleine haven zou niet alleen een verandering van het beeld opleveren, maar zou ook de waterbuffercapaciteit fors vergroten.

Natuurlijke waterelementen

Groene daken

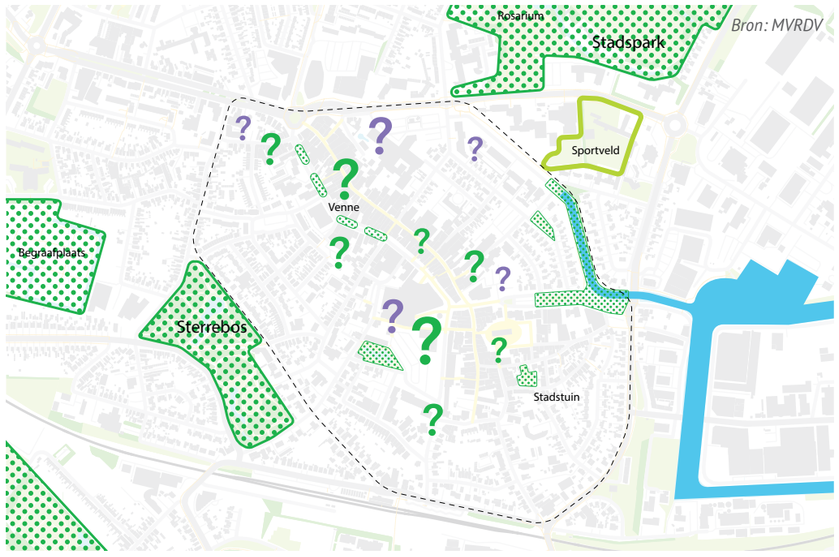

- Rondom het centrum liggen een aantal mooie parken en het buitengebied is in het algemeen dichtbij
- In het centrum is groen en water beperkt aanwezig, openbare ruimte is veelal verhard
- Goede verbindingen tussen groenelementen ontbreken

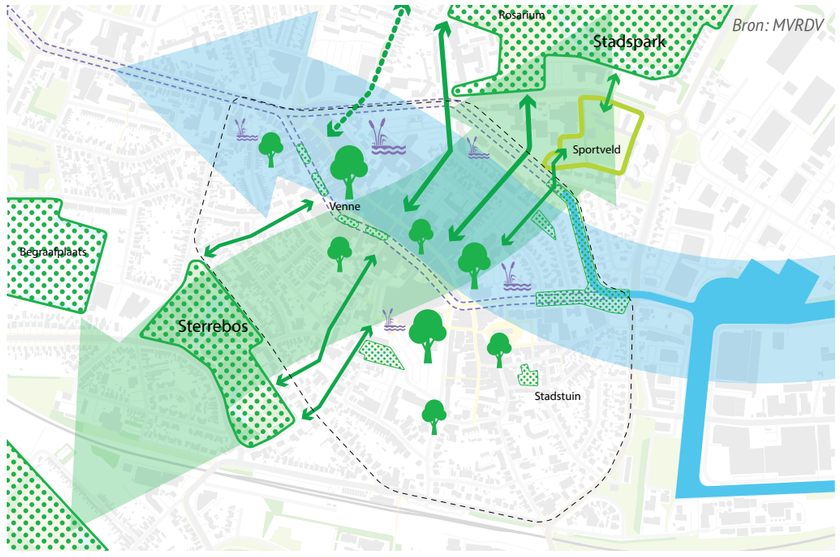

- Verbeteren verbindingen naar parken en groen buitengebied
- Toevoegen groen en water in het centrum, op alle schaalniveaus: straten, parken, privé tuinen en gebouwen
- Historische waterstructuren gebruiken als kans om water opnieuw te introduceren in het centrum

Kansen toevoegen groen & water

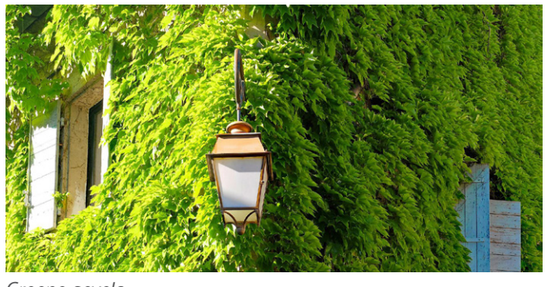

Groene gevels

Vergroenen van straten

Educatieve moestuinen als ontmoetingsplek voor de bewoners in het centrum op lege plekken

Entrees van de stad voorzien van rozen

3.7. Circulair en toekomstbestendig

Historische panden zijn vaak van belang in het collectief geheugen van de stad. Daarnaast zijn zij met relatief hoge ruimtes goed te transformeren naar verschillende functies. Renovatie en transformatie van bestaande gebouwen is door de grote benodigde hoeveelheid energie bij nieuwbouw veelal duurzamer dan sloop en nieuwbouw, al wordt die nieuwbouw nog zo goed geïsoleerd. Intensief onderzoek naar hergebruikmogelijkheden van de historische panden in Winschoten is dus op z'n plaats.

Zo is voor de vrijgekomen gebouwen op de St. Lucas locatie een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar hergebruik ten behoeve van een nieuw programma. Er is gekeken naar de bouwtechnische staat van de gebouwen, de ruimtelijke mogelijkheden om er een nieuw programma in onder te brengen, de architectonische kwaliteit van de gebouwen en tenslotte naar de financiële consequenties. Uit dit onderzoek is onder andere naar voren gekomen dat de meer recente bouwdelen weliswaar bouwtechnisch in goede staat zijn, maar slechts met een ingrijpende verbouwing geschikt zijn voor nieuwe programma's. De oudste bouwdelen lenen zich daartoe beter, alhoewel de bouwtechnische staat van die bouwdelen relatief slecht is. Het advies is om de hergebruikopties van de oudste delen nader te onderzoeken. Ook de kelder en fundering van de recentere bouwdelen kunnen in een circulair ontwerp- en bouwproces opnieuw benut worden.

Met onze aanpak maken we de stad toekomstbestendig.

Dit doen we onder meer door ons niet te focussen op één locatie, maar te werken met een serie aandachtspunten en locaties waarop deze kunnen landen. We richten ons op het complexe netwerk in het centrum, het maken van bijzondere verblijfsplekken, het dichten van gaten en het verstevigen van de verbindingen tussen de verschillende elementen die samen een werkend centrum maken.

Herbestemming oudste delen St. Lucas locatie - mogelijk tot museum of woonfunctie

Overzicht locatie St. Lucas-ziekenhuis

legenda:

- plangebied
- ontwikkelingsgebieden
- winkelzone
- winkelkern
- cultuur/ontspanning
- museum
- verblijven & ontmoeten
- bouw gemeentehuis
- wonen en retail
- winkels en wonen
- horeca en wonen
- versterken woonklimaat
- ontwikkelingsgebied wonen
- ontwikkelingsgebied uitwerking
- parkeren
- toiletten
- fietsenstalling
- sloop
- haventje
- vergroenen
- groene verbinding Stadspark-Centrum
- driften (stegen)
- introductie water
- versterken waterelementen

In deze kaart zijn alle ambities voor het centrum Oldambt in kaart gebracht. De ambities zullen gefaseerd in tijd gerealiseerd worden.

4. Van ambitie naar realiseren

Wat gaan we dan precies doen? Het centrum van Oldambt is door zijn omvang en zijn veelheid aan opgaven een kwetsbaar systeem. Dat vraagt om een zorgvuldige en precieze aanpak. Het gaat daarbij om een aantal hoofdelementen met daarbij verschillende ingrepen die kleiner van aard en omvang zijn maar met elkaar wel veel betekenis en effect kunnen hebben. Op basis van de genoemde ambities, de uitgevoerde analyses en de vele gesprekken met een brede groep betrokkenen is een reeks van voorstellen opgesteld. De hoofdlijn bestaat uit een compact kernwinkelgebied, versterking van de Noordpool, versterking van de Zuidpool, toevoegen van woningbouw en een reeks van concrete verbetermaatregelen.

4.1. Een compact kernwinkelgebied

De recent vastgestelde Detailhandelsvisie zet door op het compacter maken van het kernwinkelgebied door het zoveel mogelijk concentreren in het noordelijk deel van de Torenstraat, 't Rond en de Langestraat. Deze "winkelas" vormt de verbinding tussen twee belangrijke gebieden in het centrum: de Noordpool en de Zuidpool. In dit gebied blijven winkels de primaire functie. Wel worden kleinere winkels bevorderd en wordt gevelverbetering gestimuleerd. Wonen boven en achter de winkels wordt bevorderd.

4.2. Kansen voor woningen

Toevoegen van woningen in het centrum kan veel bijdragen aan het verlevendigen van het stedelijk milieu. Daarbij is van belang een reeks van woonproducten te ontwikkelen en aan te bieden voor een aantal doelgroepen: zowel jong als oud, meer en minder te besteden, gezinnen en alleenstaanden. Door de sterke groei van Blauwestad ligt er ook de kans de wooncarrière van Blauwestadbewoners door te zetten in het centrum van Oldambt. Daar kan kleiner worden gewoond en zijn voorzieningen dichterbij. De komende 10 jaar zijn er ook kansen om het coorporatiebezit door sloop- en nieuwbouw te vernieuwen. Deel daarvan is ook te realiseren in het centrum. Er is ruimte voor ongeveer 700 woningen in het centrum door de diverse kleine en grotere ontwikkellocaties. Welke locaties interessant zijn en hoeveel woningen gerealiseerd kunnen gaan worden, moet in lijn met de Woonvisie verder worden uitgewerkt.

4.3 Bevorderen verblijven en ontmoeten

Door te investeren in plekken in de openbare ruimte en in functies die het ontmoeten bevorderen, wordt de sociale functie van het centrum versterkt. Denk daarbij aan het toevoegen van horeca-functies, leisure voorzieningen en evenementen, en het inspelen op voorzieningen voor verenigingen, creëren van ontmoetingsplekken op verschillende locaties en voor verschillende doelgroepen. Dit is belangrijk in de inrichting van de openbare ruimte en het creëren van ruimte en investeren in deze functies. Dat vergroot de aantrekkelijkheid van het centrum niet alleen voor de Oldambsters, maar ook voor bezoekers van buiten. Belangrijk is dat de verschillende doelgroepen actief worden betrokken bij de planvorming en de realisatie.

4.4. Versterking van de Noordpool

Hieronder verstaan we het noordelijk deel van de Langestraat, de omgeving Klinker en de St. Lucas locatie. Door een integrale aanpak van het noordelijk deel van de Langestraat door opheffen leegstand, toevoegen en verkleinen van winkels, toevoegen van kwalitatief hoogwaardig woningbouw aan de achterzijde in een hoogwaardige openbare ruimte met nieuwe verbindingen richting St. Lucas locatie, wordt een stevige impuls gegeven aan de Noordpool. Daarbij past dat de locatie van het ziekenhuis wordt voorbereid op een verdere ontwikkeling van wonen, retail en verblijfsruimte. Direct slopen van het bestaande ziekenhuis met uitzonderling van de oudste gebouwen, past hier eveneens in. Hergebruik van de oude gebouwen voor culturele functies (zoals een museum) verdient nadere verkenning en uitwerking. De herontwikkeling van de Blaauw-locatie dient hieraan ondersteunend te zijn. Deze locatie zal worden ingezet voor infra en parkeren ten behoeve van het centrum van Oldambt.

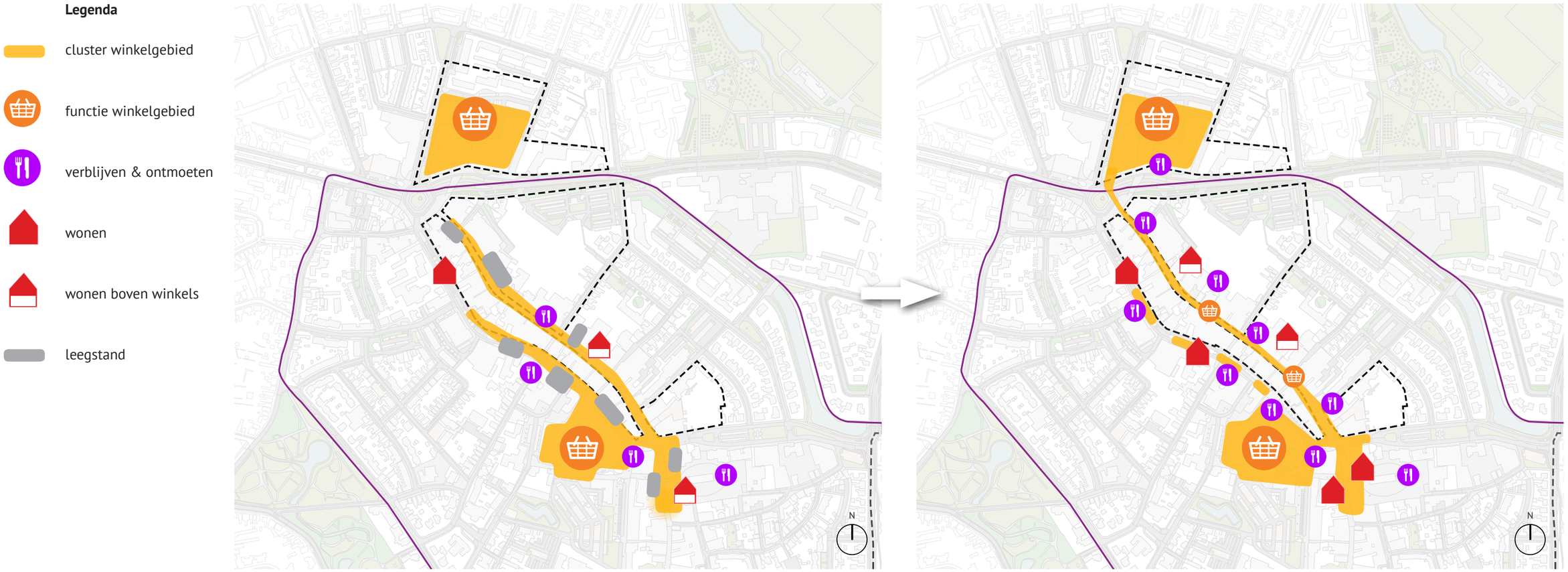

Huidige toestand - versnippering van het kernwinkelgebied

Nieuwe toestand - concentratie kernwinkelgebied

St. Lucas locatie
Met de verplaatsing van het ziekenhuis naar Scheemda is de St. Lucas locatie vrijgekomen en wacht die op een nieuwe bestemming. Vanuit de ambities circulair te bouwen en zorgvuldig met cultuurhistorisch belangrijke relicten om te gaan, is een haalbaarheidstudie uitgevoerd naar de hergebruikmogelijkheden. De verschillende delen van het ziekenhuis zijn onderzocht op cultuurhistorische waarde, bouwtechnische en ruimtelijke kwaliteit. Vervolgens is bekeken welke woonprogramma's goed zouden passen in de aanwezige gebouwen en wat de financiële consequenties zijn van de verschillende opties. Conclusie van het onderzoek is dat de jongste bouwdelen bouwtechnisch relatief goed zijn, maar weinig geschikt voor een woonprogramma en dat de oudste bouwdelen zich beter voor hergebruik lenen. Hier is wel een ingrijpende verbouwing voor nodig. Voorts is geconstateerd dat de kelder en fundering van goede kwaliteit zijn en kunnen worden hergebruikt. Voor de oudste bouwdelen van het voormalige St. Lucas-ziekenhuis is een herbestemming als historisch museum een optie die nader onderzocht kan worden.

Voor de invulling van de St. Lucas locatie zijn verschillende opties mogelijk. Zo is een invulling als bronpunt voor het centrum met retail- en parkeervoorzieningen goed denkbaar. In deze optie verlaten enkele relatief grootschalige winkels hun panden in het centrum om zich op de St. Lucas locatie te vestigen in naar actuele inzichten ontwikkelde nieuwbouw. De bestaande panden komen vrij voor kleinschaliger winkels of herbestemming tot wonen. Via deze nieuwe entree tot de stad vinden bezoekers hun weg richting Langestraat en het centrum.

Bij een tweede type invulling staat wonen centraal. Voortbordurend op de villapark-structuur ten oosten van de St. Lucas locatie gaat het om een invulling met grondgebonden woningen in een groene setting. Hiermee wordt een soepele aansluiting op het Stadspark gemaakt en de opmaat gegeven om ook naar mogelijke herontwikkeling van de huidige scholenlocatie ten noorden van het Doctor J.H. Hommesplein te kijken, waarbij het voormalige Verbindingskanaal het gebied opnieuw met water zou kunnen dooraderen.

Een derde optie is dat de St. Lucas locatie op korte termijn niet wordt ontwikkeld tot bouwlocatie, maar eerst wordt ingericht als park in verbinding met het Stadspark. Ook in deze denklijn is herintroductie van het water een interessant element. Er wordt dan substantieel groen in de directe nabijheid van het centrum toegevoegd en waarmee ook het Rosarium eenvoudig in de loop van de bezoeker kan worden opgenomen. Dit scenario verhoudt zich goed tot een mogelijke herontwikkeling van de scholenlocatie in de richting van een omnisportgebied.

Het onderzoek in denkbare scenario's voor de St. Lucas locatie heeft een koers opgeleverd waarbij een invulling wordt gezocht waarin de voordelen van elk van de drie bovengenoemde scenario's een plek krijgen. Bij voldoende programmatische behoefte aan invulling met een retailprogramma en voldoende vraag om de achterblijvende panden en locaties opnieuw te vullen, lijkt dit een goede basis om Winschoten als tweede koopstad van de provincie opnieuw gestalte te geven. De toevoeging van een woonprogramma op de locatie is dan goed denkbaar. Hiermee kan voorzien worden in een mix van grondgebonden woningen en appartementen. Gezien de omvang van de locatie, de benodigde parkeerbehoefte bij genoemde programma's en de wens om het centrum te vergroenen lijkt er ruimte voldoende om ook een groene verbinding met het Stadspark en Rosarium te kunnen maken.

Waterkwartier en omgeving
Het Waterkwartier en omgeving is voor Oldambt een onderscheidend gebied door de positie aan het water in combinatie met historische gebouwen zoals de Schippersbeurs, de Phaff-fabriek, de Tramwerkplaats en andere industrieel erfgoed. In het gebied is verder in recente jaren een historische haven gerealiseerd. In het gebied speelt met name de herbestemming van de Phaff-fabriek en de Halte Democratie.

De opgave is om het gebied te versterken als levendig waterfront met een mix van functies (wonen, horeca, historie) waarbij de erfgoedpanden behouden worden door ontwikkeling. Op termijn is daar ook het Posttil terrein en de Tramweg bij te betrekken.

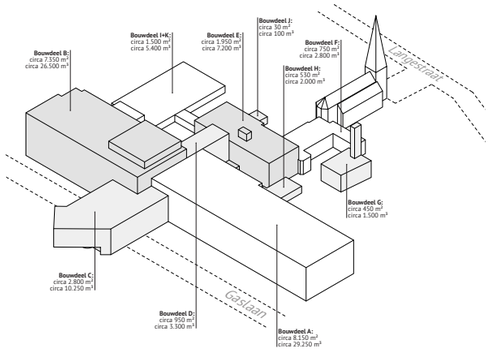

Overzicht St. Lucas locatie bestaande situatie

Archiefbeeld van het oorspronkelijke St. Lucas-ziekenhuis

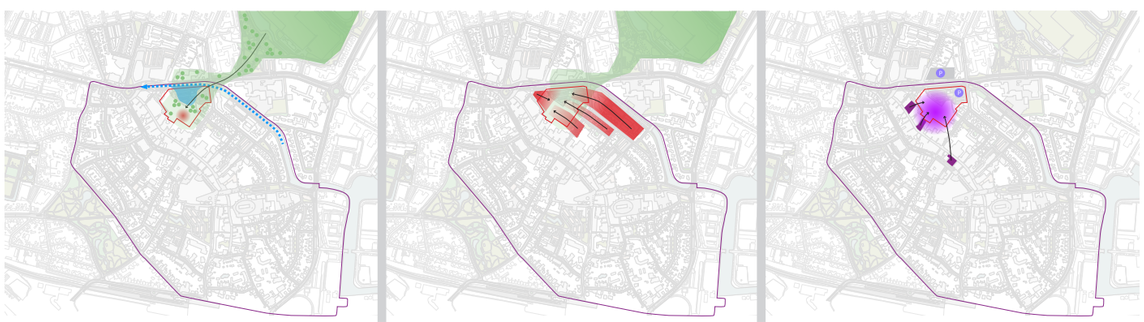
Bij invulling van de St. Lucas locatie zijn verschillende opties denkbaar

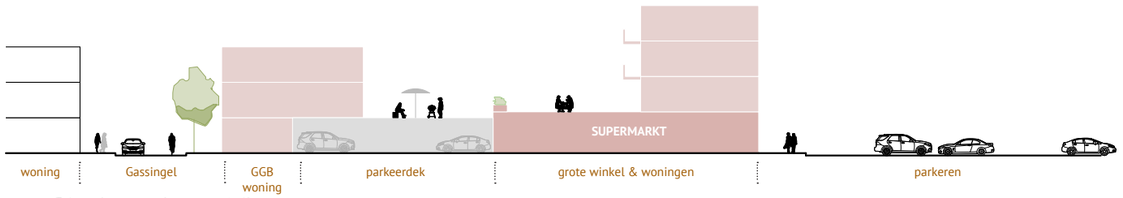

nu en 5 jaar | wonen boven retail

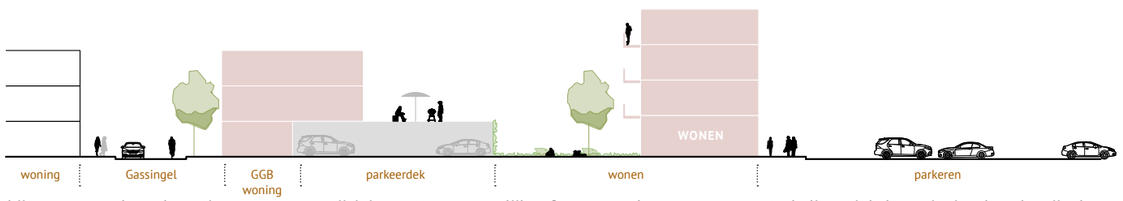

bij een eventuele toekomstige programma wijziging, met een mogelijke afname van de vraag naar grootschalige winkelvoorziening, kan de vrijgekomen ruimte ingevuld worden met woningen

wonen winkel horeca

Principe doorsneden | wonen & retail op St. Lucas locatie

Impressie - toevoeging woonprogramma op St. Lucas locatie

4.5. Versterking van de Zuidpool

Met de komst van het nieuwe gemeentehuis ontstaat een stevige kwaliteitsimpuls voor de Zuidpool. Hieronder verstaan we het gebied Burgemeester Schönfeldplein-Israëlplein-Liefkenshoek. Met de komst van het nieuwe gemeentehuis wordt ook de openbare ruimte in de directe omgeving aangepakt. Een belangrijke kans is om het water door te trekken naar het Burgemeester Schönfeldplein en de fysieke relatie met Blauwestad te versterken. Een technisch goed uitvoerbaar project dat verdere verkenning op haalbaarheid verdient. De ontwikkellocatie Liefkenshoek mede in combinatie met de initiatieven voor het uitbouw van 't Rond is, naast het gemeentehuis, een tweede aanjager voor de Zuidpool. Op deze locatie zijn kansen voor stedelijke voorzieningen gericht op leisure (bijvoorbeeld een bioscoop) maar ook voor woningbouw.

Marktplein

Het Marktplein is een karakteristiek plein in Winschoten omgeven door horeca met centraal de kerk. Voorheen bevond zich hier een begraafplaats. Het Marktplein ligt wat verscholen. Door het feit dat dit alleen nachthoreca betreft is de levendigheid gedurende de dag beperkt. Ook omdat het niet in de logische looproutes ligt. Het perspectief voor dit plein is dat indien een (gedeeltelijke) transformatie naar daghoreca, wonen en andere functies kan plaats vinden, dit een hele bijzondere en aangename plek kan worden. Bevorderen van deze transfomatie is aan de orde.

Poort van Winschoten: bouw nieuw gemeentehuis

Gemeente Oldambt bouwt een nieuw gemeentehuis tussen het oude stadhuis en de bestaande vestiging van HEMA. Er is overleg gaande over de integratie van de plannen. De bestaande kantoorlocatie van de gemeente wordt afgebroken. Rondom komt nieuwe openbare ruimte en herschikking van parkeren. Er is sprake van een woonprogramma van grondgebonden woningen en appartementen.

Burgemeester Schönfeldplein

Het water van de Rensel stroomde tot begin vorige eeuw over het huidige Schönfeldplein via de Venne door het centrum. Tot de jaren dertig kwam het water tot aan het Marktplein. Na de demping van het water werd het een open ruimte met wegen rondom het monument, enkele stukjes groen en parkeervoorzieningen. Er leeft een breed gedragen wens om het water terug te brengen tot in het hart van Winschoten. Met de bouw van het nieuwe gemeentehuis en herontwikkeling van de Poort van Winschoten opent zich een prachtige kans om deze wens te realiseren. Niet alleen kunnen bootjes tot in het centrum van de stad komen en levert dit water een bijdrage aan klimaatadaptatie. Het biedt ook gelegenheid

Marktplein

Burgemeester Schönfeldplein

Poort van Winschoten

het gehele karakter van de het Schönfeldplein te veranderen. Ten noorden van het nieuwe water ontstaat ruimte voor een rustige langzaamverkeersroute vanuit het Havenkwartier richting centrum terwijl aan de zuidzijde van het water de straat kan worden verbreed ten behoeve van terrasfuncties en mogelijke herontwikkeling panden aldaar. In combinatie hiermee kan dan ook de aansluiting op het Marktplein worden verbeterd. Het bestaande monument kan in deze herinrichting een mooie nieuwe plek krijgen.

Herontwikkeling Zuidpool

4.6. Een reeks van concrete verbetermaatregelen

Door een aantal concrete maatregelen te treffen, zijn we in staat de grandeur terug te brengen in de Langestraat.

Voeten op de grond

Sommige winkelpanden zijn in de loop van de tijd zo verbouwd dat deze niet aansluiten op de oorspronkelijke architectonische kwaliteit van het hele pand. De begane grond is zo – ongewenst – een laag die zich onafhankelijk van de bovengelegen verdiepingen gedraagt. Dit wordt versterkt door luifels en glaspuien die onder meerdere panden doorlopen. Met eigenaren en winkeliers willen we de historische panden opnieuw 'met de voeten op de grond' zetten. Met een pandbreedte van 6 tot 8 meter doen we recht aan de oorspronkelijke korrel van de stad en krijgen de straatgevels hun grandeur weer terug.

Luifels verwijderen

Luifels, met name zware, dragen bij aan een knip tussen het straatniveau en bovengelegen verdiepingen. Met een actief beleid op verwijdering van luifels en gevel- en puiverbetering zetten we in op herstel van de verbinding tussen de onder- en bovenkant van de panden en komen de prachtige, langzaam golvende straatwanden van de Langestraat goed in beeld.

Horeca

Bij een levendig centrum hoort daghoreca: plekken waar je even kunt zitten voor een kop koffie of een lunch. De mogelijkheden om specifieke delen van de openbare ruimte hierop in te richten worden onderzocht, in combinatie met het vergroenen van het centrum en de optie om het water opnieuw naar binnen te brengen. Aanvullend denken we dat op enkele plekken in de Langestraat een klein café/restaurant met terras helpt om de levendigheid te brengen.

Wonen boven winkels

De ruimte op de verdieping boven winkels heeft soms een woonfunctie, maar in veel panden is het slechts een opslagruimte of staat het leeg. Dat bevordert het gebruik van het centrum en de kwaliteit van het straatbeeld niet. Met een actief beleid om wonen boven winkels te faciliteren en de kansen die er in Winschoten liggen om deze via bijvoorbeeld de driften te ontsluiten kan de eerste verdieping weer onderdeel gaan uitmaken van de levendige straat, overdag en 's avonds. In bestaande winkelpanden, maar ook in nieuwbouw, willen we wonen boven winkels dan ook actief stimuleren, in lijn met de Woonvisie.

Respecteer de korrel

In de naoorlogse periode zijn in het centrumgebied panden gesloopt en vervangen door nieuwbouw die de maat van twee of meer historische panden besloeg. Met de huidige tendens om het winkeloppervlak per winkel te verkleinen of het vertrek van grootschaliger retailformules uit het centrum liggen er kansen de fijne korrel van het centrum in ere te herstellen. Dit kan in geval van sloop en nieuwbouw relatief eenvoudig gebeuren, maar is ook bij herbestemming van bestaande panden goed uitvoerbaar.

Gaten dichten

Bij nieuwbouw van panden op open plekken wordt de korrel van de stad gerespecteerd. Pandeigenaren worden uitgedaagd zich in hun nieuwbouwplannen qua maat, schaal en architectuur rekenschap te geven van

Voeten op de grond

Luifels verwijderen

Horeca

Wonen boven winkels

de oorspronkelijk bebouwing op de locatie. Niet om de historische stad opnieuw te bouwen, maar om ook bij nieuwe invullingen met eigentijdse architectuur de bijzondere karakteristieken van de historische stad te behouden.

Winkel wordt woning
Op locaties waar winkelpanden vrij komen voor nieuwe programma's, willen we stadse woningen toevoegen. In een deel van de Torenstraat-Blijhamsterstraat worden winkels al getransformeerd tot woningen. Dit levert een ander, maar opnieuw levendig straatbeeld op. Er is daarbij aandacht nodig voor de overgang van openbare- naar privéruimte, met bijvoorbeeld een stoepje.

Nieuwe straten
Er kunnen ook geheel nieuwe straten onstaan. Zo is aan de achterzijde van het noordelijk deel van de Langestraat ruimte voor een hele nieuwe woonstraat met een voorzijde richting St. Lucas locatie, al dan niet met ondersteunende functies op de begane grond. De huidige doodlopende distributiestraat wordt daarmee een levendige woonstraat die via een nieuwe drift langs de kerk verbonden wordt met de Langestraat.

Met de nieuwe drift ten noorden van de kerk richting de St. Lucas locatie en de transformatie van de achterzijde van winkels aan de Langestraat tot woonstraat (met een extra hoge begane grond zodat er ook gewerkt kan worden) ontstaat een nieuwe route richting het Oldambtplein. Hiermee krijgen De Klinker en de winkelvoorzieningen die nu met de achterzijde richting de Meester D.U. Stikkerlaan zijn gepositioneerd, een betere aansluiting op het centrumgebied.

Een nieuwe woonstraat aan de achterzijde van het noordelijke deel van de Langestraat

Respecteer de korrel bij vervangende nieuwbouw

Gaten dichten

Winkel wordt woning

Nieuwe straten

Driften

Tussen de Langestraat en de Venne liggen op veel plekken driften, typische Winschoter stegen die de verbindingen tussen de hoofdstraten vormen. Sommigen hebben een bijzondere wandel- of verblijfskwaliteit, anderen zijn somber of zelfs ontoegankelijk. Met de driften heeft Winschoten een unieke kwaliteit in handen die kan helpen winkel- of wandelrondjes te maken. De driften moeten daarvoor overzichtelijke, veilige, aangename steegjes worden, liefst met verrassende besloten terrasjes, woningentrees en groene gevels.

De verkleining van het interne winkeloppervlak van een aantal panden aan de Langestraat biedt ook voor de driften kansen. Niet alleen kan hiermee een nieuwe invulling voor het vrijkomende deel aan de achterzijde van het pand (aan de Venne of op de St. Lucas locatie) als bewoning of horeca worden gevonden, maar ook ontstaat hiermee de mogelijkheid de woningen boven de winkels op een eenvoudige manier te ontsluiten.

Vanuit het programma Leader en het stegen-en-driften-projecten in het eerdere programma (versterking binnenstad 2015) zijn al enkele pilots uitgevoerd. Daar bouwen we op voort. We willen beginnen met een pilot met één drift om kennis op te doen en een instrumentarium op te bouwen waarmee ook andere driften kunnen worden verbeterd tot bijzondere stedelijke ruimtes.

Transformatie van de bestaande driften

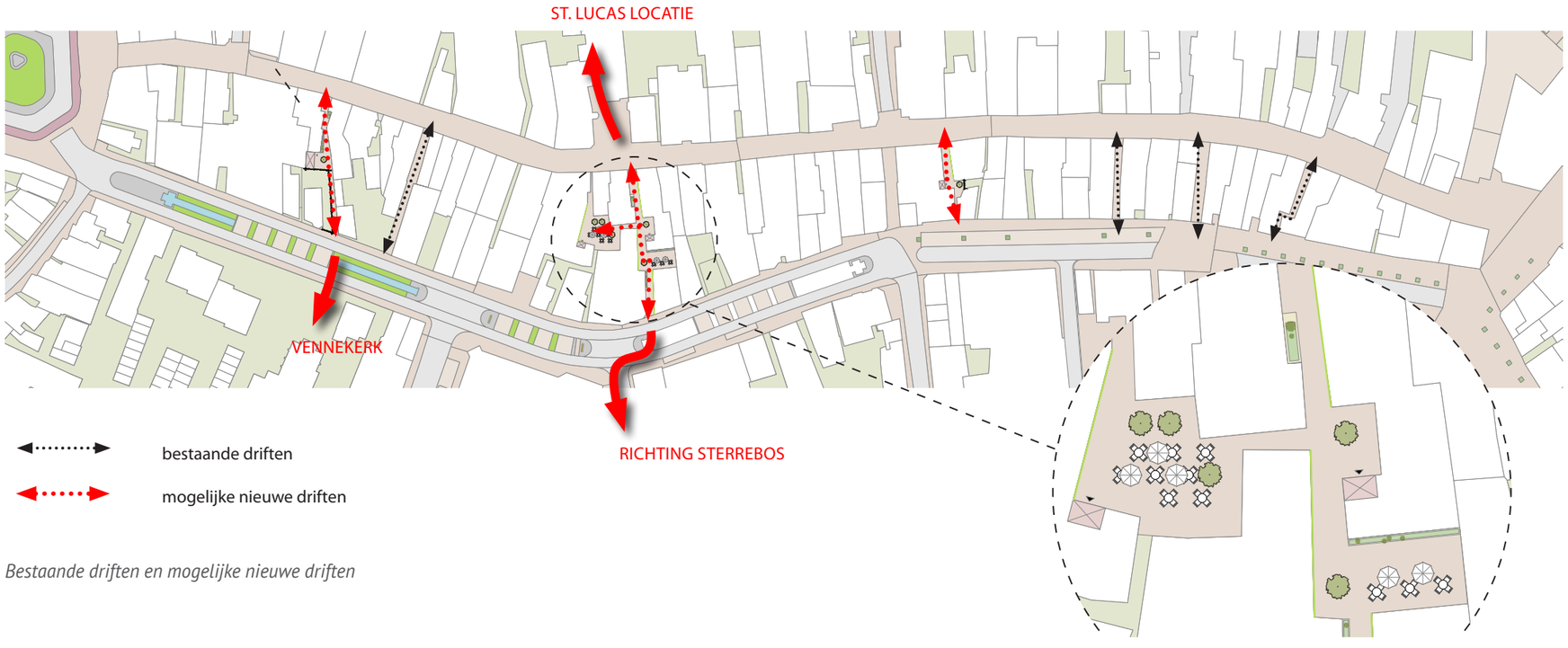

Bestaande driften en mogelijke nieuwe driften

Venne

Met de verbetering van de driften wordt de Venne steviger opgenomen als onderdeel van de winkelrondjes die de bezoeker kan lopen. De verkleining van benodigde winkeloppervlakken maakt het mogelijk enkele panden die zich nu met een gesloten achterkant naar de Venne presenteren nieuwe invullingen te geven, zoals werkplaatsen, broedplaatsen, kleine dienstverlenende voorzieningen of horeca. Met name de noordzijde van de straat ligt goed op de zon en biedt hiertoe kansen.

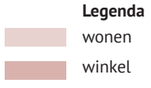

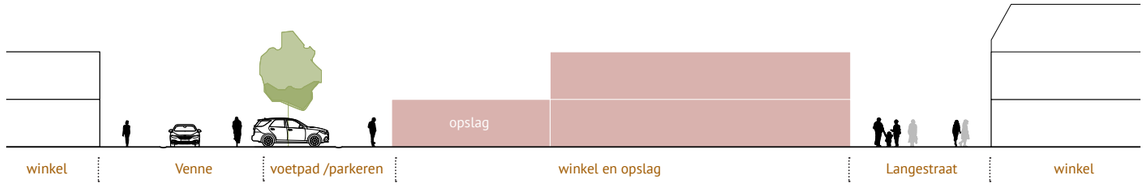

Bestaande situatie

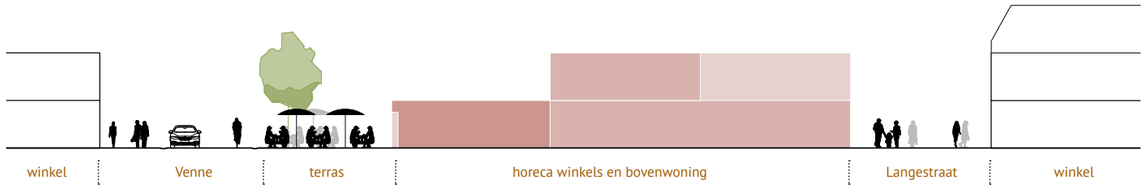

Minimale aanpassing | horeca i.p.v. opslag aan de Venne voor een levendiger straatbeeld en woning creëren in bestaand winkelpand

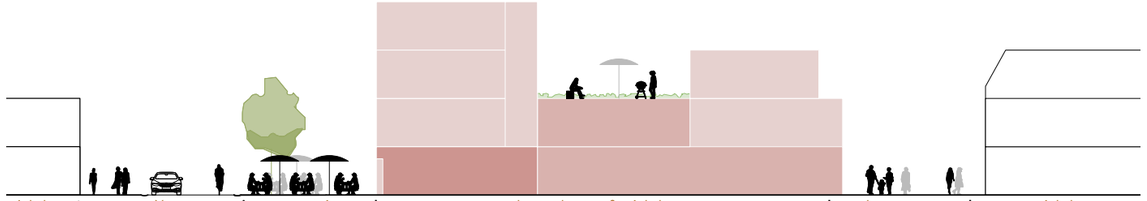

Maximale aanpassing | nieuw woonblok toevoegen op horeca + wonen boven bestaande winkel

Principe doorsneden wonen boven winkels | Langestraat & Venne

Nieuwe invulling - Venne

Waterelementen verlengen

In samenhang met de zoektocht naar alternatieven voor de verkeersafwikkeling en parkeren op de Venne, willen we onderzoeken of we op termijn de reeds aangelegde waterelementen (smalle watergoot) kunnen verlengen. Daarmee neemt de verblijfskwaliteit van de straat beduidend toe en groeien ook de kansen voor invulling van de huidige lege plekken en herbestemming van bestaande panden.

Mogelijke transformatie Venne over 5 tot 10 jaar

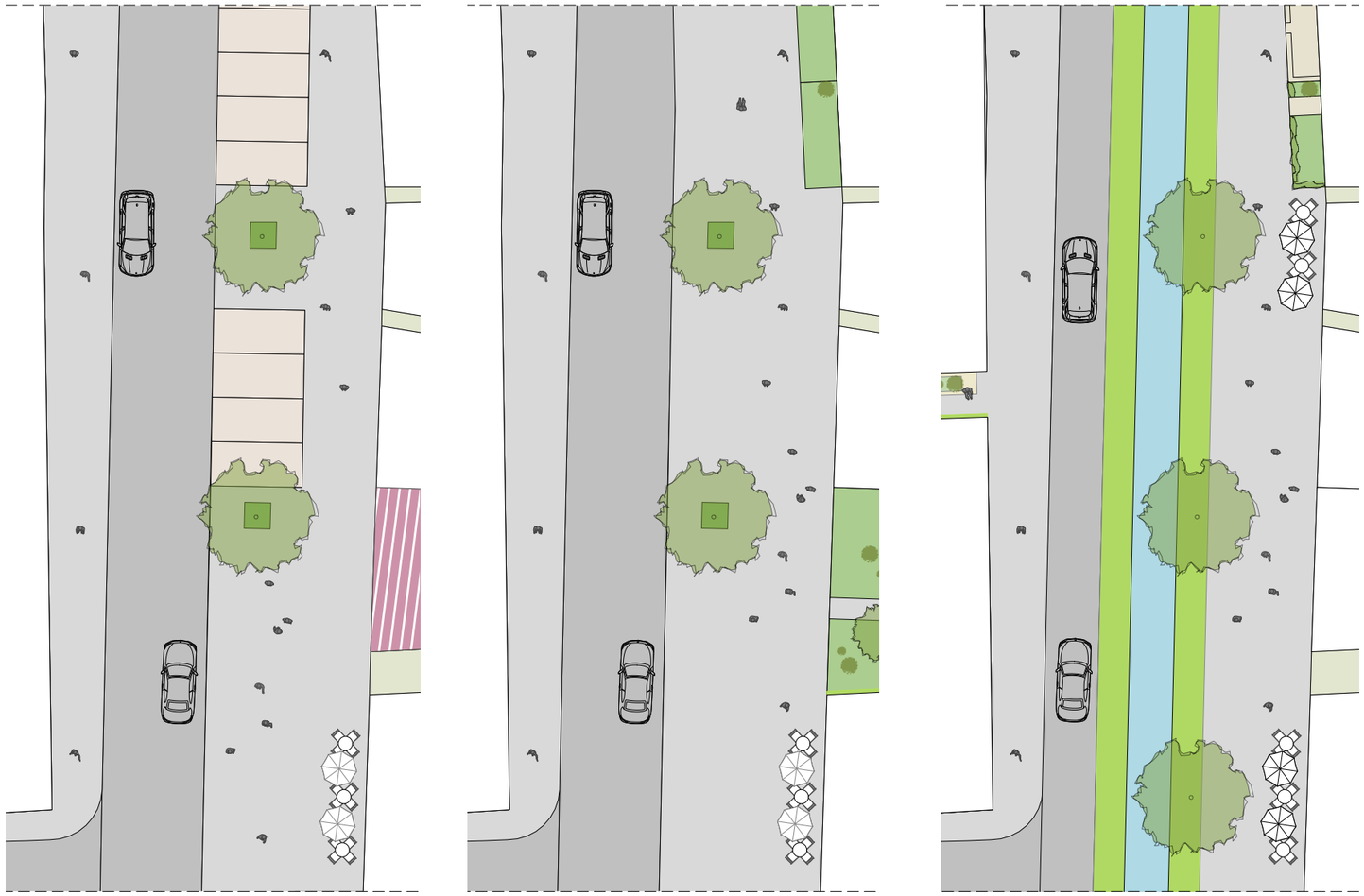

bestaande situatie

morgen

over 5 tot 10 jaar

Mogelijke transformatie Venne in stappen

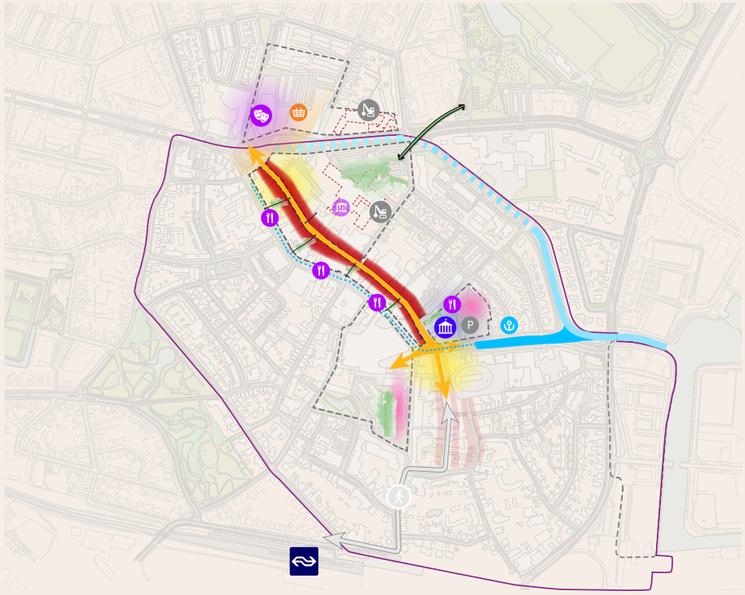

Stap 1

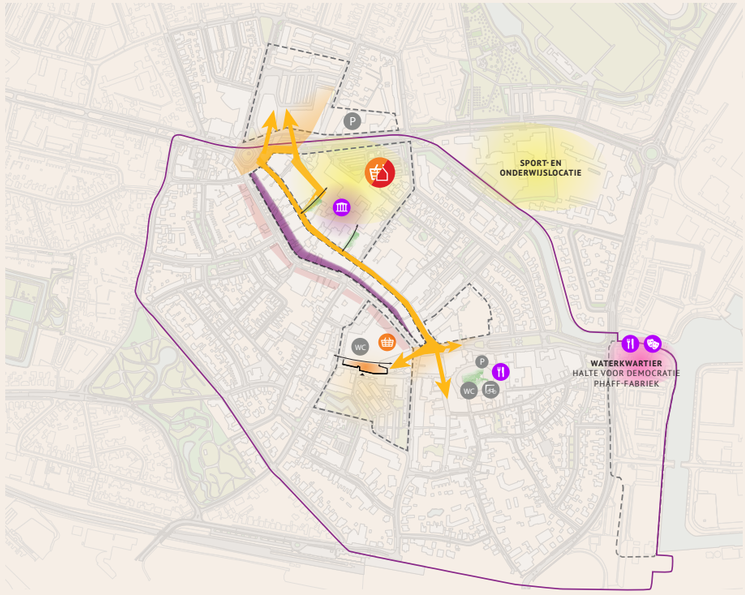

Stap 2

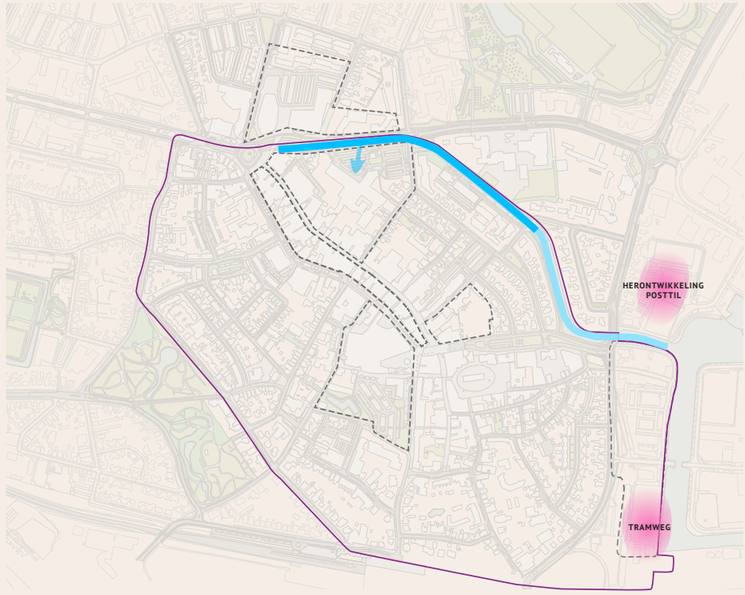

Stap 3

Ontwikkelstrategie in stappen

5. Ontwikkelstrategie

Er zijn veel opgaven en er moet veel gebeuren. Dat kan niet allemaal in één keer, onder meer vanwege de beschikbare capaciteit en financiële middelen. Tegelijkertijd hangen de projecten met elkaar samen en zij moeten dan ook integraal en in samenhang worden ontwikkeld. Er is bijvoorbeeld sprake van een gevoelige balans tussen de Noordpool en de Zuidpool. Die kunnen elkaar versterken als deze gelijkmatig en gelijktijdig worden opgepakt, maar ze kunnen ook elkaars concurrent worden als de ontwikkelingen niet zorgvuldig gebeuren. Er kan dus niet willekeurig een keuze worden gemaakt tussen de projecten. Dat kan wel in de tijd door op een logische en samenhangende wijze projecten achtereenvolgens aan te pakken. In een slimme volgtijdelijke aanpak kan een project voortbouwen op het succes van een voorgaand project. Zo kunnen we groeien in ambitie.

Om dit te kunnen doen is een ontwikkelstrategie nodig. De projecten en stappen in deze ontwikkelstrategie zijn niet in beton gegoten. Op veel terreinen veranderen de omstandigheden snel dus dat vraagt om flexibiliteit. De hier gepresenteerde ontwikkelstrategie biedt mogelijkheden over de wijze waarop de gemeente, met de overige betrokken partijen, haar ambities kan en wil realiseren.

In dit hoofdstuk werken wij per hoofdelement (zie ook hoofdstuk 4) uit welke projecten nodig zijn en in welke stappen we die kunnen nemen. Het hoofdelement 'een compact kernwinkelgebied' nemen we mee in Versterking van de Zuidpool en Versterking van de Noordpool. Verblijven en ontmoeten nemen we samen met de concrete verbetermaatregelen.

5.1. Versterking van de Noordpool

Het gaat hier hoofdzakelijk om de de versterking van de Langestraat Noord en de ontwikkeling van de St. Lucas locatie.

De St. Lucas locatie is een grote en belangrijke ontwikkellocatie die, zeker op termijn, kan bijdragen aan de versterking van de Langestraat aan de noordzijde. Deze hangt direct samen met de aanpak Langestraat Noord. Als de voorgenomen transformatie van de Langestraat lukt, dan is een verdere versterking mogelijk door op het terrein van St. Lucas in te zetten op een combinatie van wonen en retail die bijdraagt aan de dynamiek van dit deel van het centrum. Hier ligt een uitdagende ontwerpopgave om de combinatie van aantrekkelijk wonen, retail van voldoende omvang en de daarbij behorende parkeerbehoefte vorm te geven. Een aanvullende ambitie is om ook het water door te trekken naar dit gebied. Het slopen van het grootste deel van het ziekenhuis is in alle gevallen aan de orde omdat hergebruik van het bestaande gebouw niet realistisch is. Ook is sloop van de gebouwen op de Blaauw-locatie direct aan de orde.

Stap 1:
- Uitvoering project Langestraat Noord. We zetten leegstand om naar een hernieuwde Langestraat door een combinatie van verkleinen van winkels en toevoegen van woningen.
- Sloop St. Lucas, realisatie (tijdelijk) park.
- Aankoop en sloop van de Blaauw-locatie.
- Uitvoeren van een verkennings- en haalbaarheidstudie naar het terugbrengen van het Omsnijdingskanaal.

Stap 2:
- Herontwikkeling St. Lucas locatie met wonen en retail.
- Aanpassing infrastructuur en parkeren.

Stap 3:
- Doortrekken water Omsnijdingskanaal.

5.2. Versterking van de Zuidpool

De Zuidpool is te zien als een combinatie van een aantal projecten: Poort van Winschoten (gemeentehuis en omgeving en Liefkenshoek), afronding van 't Rond, aantrekkelijk maken van de openbare ruimte (onder meer vergroenen) met als extra ambitie het doortrekken van het water naar het Schönfeldplein. De transformatie en verbetering van het Marktplein is daarbij ook aan de orde.

Stap 1:
- Bouw gemeentehuis (lopende project).
- Herontwikkeling Liefkenshoek.
- Doortrekken van het water naar het Schönfeldplein.
- Herinrichting Israëlplein met waterelementen en doortrekken water/waterelementen in de Venne.

Stap 2:
- Doorontwikkeling 't Rond.
- Transformatie en verbetering Marktplein.

5.3. Kansen voor woningen

De woningmarkt trekt aan en er liggen kansen om woningen toe te voegen in het centrum. Zo kunnen we meer mensen en ook andere doelgroepen aantrekken, dynamiek en draagvlak voor voorzieningen realiseren, en open plekken en leegstand aanpakken. Door het aanbieden van verschillende woonproducten voor diverse doelgroepen kan een stevige kwaliteitsimpuls gegeven worden.

Het recent uitgevoerde parkeeronderzoek is bij de uitwerking relevant.

Stap 1:
- Nader uitwerken van de vastgestelde Woonvisie voor de Binnenstad: omvang, doelgroepen, woonproducten-, en ontwikkeling kwaliteitskader (beeldkwaliteit, prioriteringskaart en afsprakenkader ontwikkelende partijen).
- Op locatieniveau uitwerken van plannen voor woningbouw mede in combinatie met parkeren.
- Opstellen gebiedsvisie Waterkwartier.

Stap 2:
- Transformatie Waterkwartier: locatie Halte voor Democratie en Phaff-fabriek naar wonen.
- Transformatie onderwijs- en sportlocatie Stikkerlaan naar omnisport, onderwijs en wonen.
- Realisatie Waterkwartier.

Stap 3:
- Transformatie Tramweglocatie naar wonen.
- Posttil-terrein transformeren naar woongebied.

5.4. Bevorderen verblijven en ontmoeten en concrete verbetermaatregelen

Er zijn op diverse locaties verbetermaatregelen aan de orde. Het gaat daarbij om verbetering van de openbare ruimte, vergroenen van de openbare ruimte, herschikking van de parkeervoorzieningen, aantrekkelijk maken van de driften, verbeteren en verfraaien van de gevels. Daarnaast zijn er verschillende suggesties voor gedaan voor het inrichten van een centrum waarin de geschiedenis van Oldambt en Winschoten zichtbaar wordt gemaakt.

Stap 1:
- Plan en aanpak openbare ruimte (inrichting, vergroening, herschikking parkeervoorzieningen en verblijf- en ontmoetingsplekken).
- Uitvoeren verkennings- en haalbaarheidsstudie naar museum of toeristisch informatiecentrum.
- Plan en aanpak driften met name tussen Langestraat en de Venne.
- Doorzetten en uitbreiden stimulering aanpak pui- en gevelverbeteringen.
- Verkenning en realisatie parkeerverwijzingssyteem.
- Groene verbinding Stadspark- Centrum.

Stap 2:
- Realisatie van museum/toeristisch informatiecentrum.

5.5. Financiën

We hebben deze ambitie samen met de samenleving, ontwikkeld. Daarbij hebben we aan het begin van het traject met elkaar afgesproken dat we dat niet doen binnen bepaalde financiële kaders, maar dat de opgaven centraal staan. We hebben onderzocht wat het realiseren van het ambitiedocument zou kosten. Daarbij hebben we gekeken naar investeringen in de openbare ruimte en infrastructuur, naar gemeentelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en naar commerciële ontwikkelingen. Het is in deze fase niet mogelijk om per project aan te geven wat dit precies gaat kosten. Sterker nog, dat zou ook een schijnzekerheid geven omdat er nog geen uitgewerkte projecten zijn en veel afhangt, zeker in deze tijd, van omstandigheden op dat moment. Dat moet in de fase hierna plaatsvinden.
Wel hebben we op hoofdlijnen verkenningen uitgevoerd naar de financiële opgave. Voor de Poort van Winschoten (bouw nieuw gemeentehuis en ontwikkeling Liefkenshoek) zijn al financiele kaders door de gemeenteraad bepaald in 2019.

Het is de inschatting dat het realiseren van alle ambities en projecten die in dit Ambitiedocument zijn opgenomen 70-80 miljoen euro aan investeringen vragen. We houden daarbij geen rekening met de huidige inflatie. Voor de projecten in de eerste stappen van het proces bedraagt deze inschatting 30-35 miljoen euro. Dit betreffen investeringen in de infrastructuur en openbare ruimte en afdekken van onrendabele toppen van relevante commerciële ontwikkelingen. Wat betreft woningbouw is in dit stadium niet aan te geven wat hiervan het resultaat kan zijn. Daar zijn keuzes te maken over verdeling van het woningbouwprogramma en kwaliteitsaspecten zoals het parkeren. Het project Bouw gemeentehuis is buiten deze verkenning gehouden omdat daar al financiële afspraken over bestaan.

5.6 Aanpak voor het vervolg

Het ambitiedocument schetst de ambitie voor het centrum voor de komende jaren uitgewerkt in een stapsgewijze aanpak van een groot aantal samenhangende interventies. Het behouden van samenhang is essentieel en tevens de kracht van deze aanpak. Het betekent dat de programmatische aanpak van de centrumontwikkeling noodzakelijk is voor het vervolg. Verder heeft het participatieproces laten zien dat velen uit de samenleving heel betrokken zijn en ook betrokken willen blijven. Dat betekent dat de uitwerking van de projecten ten alle tijde in een proces met de direct betrokkenen moet worden aangepakt.

Stap 01

legenda:

- plangebied
- ontwikkelingsgebieden
- winkelzone
- winkelkern
- cultuur/ontspanning
- museum
- verblijven & ontmoeten
- bouw gemeentehuis
- wonen en retail
- winkels en wonen
- horeca en wonen
- versterken woonklimaat
- ontwikkelingsgebied wonen
- ontwikkelingsgebied uitwerking
- parkeren
- toiletten
- fietsenstalling
- sloop
- haventje
- vergroenen
- groene verbinding Stadspark-Centrum
- driften (stegen)
- introductie water
- versterken waterelementen

Stap 02

legenda:

- plangebied
- ontwikkelingsgebieden
- winkelzone
- winkelkern
- cultuur/ontspanning
- museum
- verblijven & ontmoeten
- bouw gemeentehuis
- wonen en retail
- winkels en wonen
- horeca en wonen
- versterken woonklimaat
- ontwikkelingsgebied wonen
- ontwikkelingsgebied uitwerking
- parkeren
- toiletten
- fietsenstalling
- sloop
- haventje
- vergroenen
- groene verbinding Stadspark-Centrum
- driften (stegen)
- introductie water
- versterken waterelementen

Stap 03

legenda:

- plangebied
- ontwikkelingsgebieden
- winkelzone
- winkelkern
- cultuur/ontspanning
- museum
- verblijven & ontmoeten
- bouw gemeentehuis
- wonen en retail
- winkels en wonen
- horeca en wonen
- versterken woonklimaat
- ontwikkelingsgebied wonen
- ontwikkelingsgebied uitwerking
- parkeren
- toiletten
- fietsenstalling
- sloop
- haventje
- vergroenen
- groene verbinding Stadspark-Centrum
- driften (stegen)
- introductie water
- versterken waterelementen

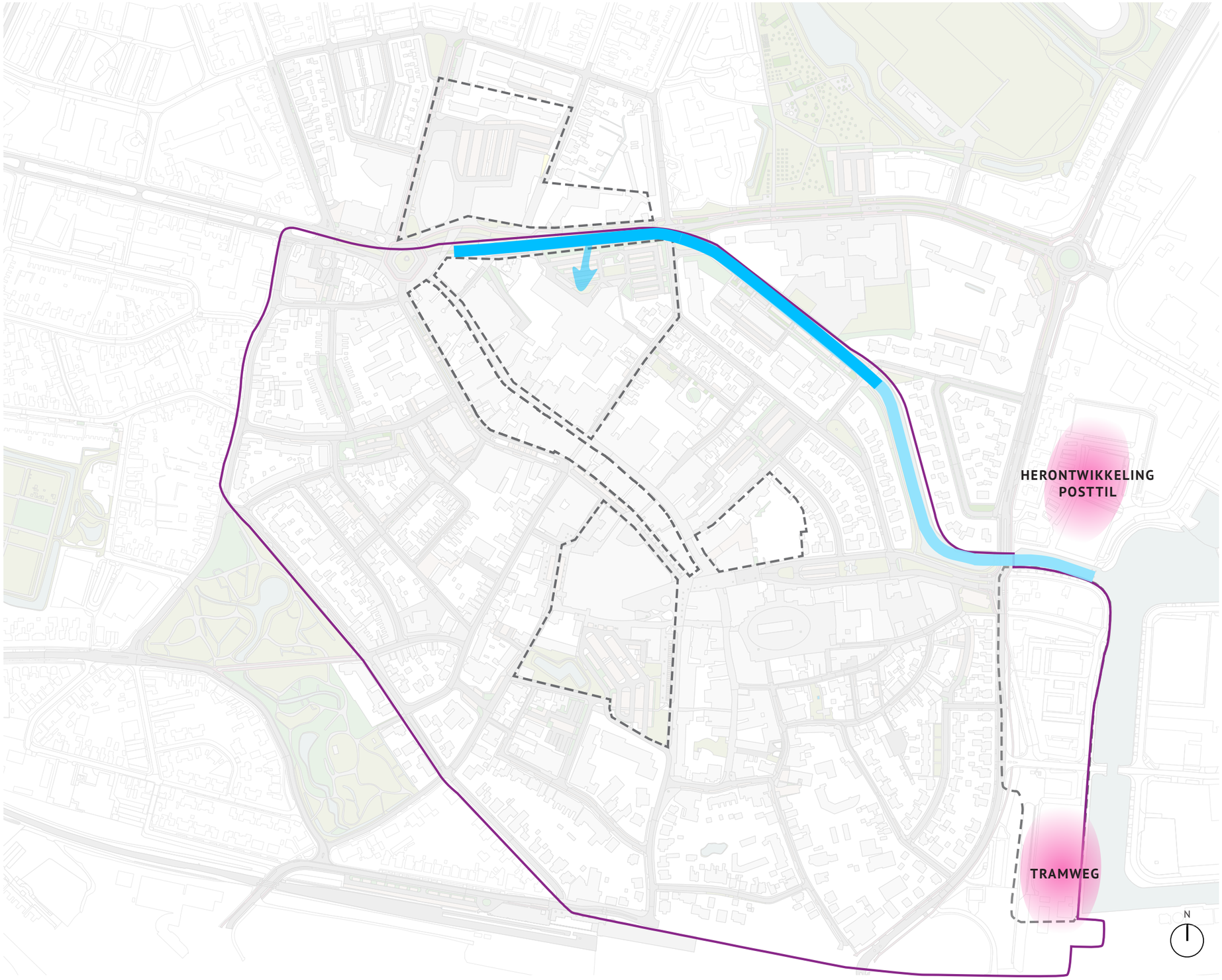

Colofon

Ambitiedocument Centrum Oldambt

gemeente Oldambt

Gemeente Oldambt

Lysias Advies B.V.

Broekhuis Rijs & De Gier Advisering

DAAD Architecten BV

voor een aantal afbeeldingen is er gebruikt gemaakt van:

- 'Winschoten - Verkenning ruimtelijke scenario's binnenstand' van MVRDV November 2021
- Beeldbank Oldambt
- Google maps
- Beeld gemaakt door DP6

Datum:
30 augustus 2022

Participatie-verantwoording

Ontwikkeling Ambitiedocument Centrum Oldambt

juli 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding 1

2. Kader 3

3. Betrokkenheid 4

4. Het participatieproces en het Ambitiedocument 6

5. Resultaten 7

5.1 Rondwandelingen 7

5.2 Informatiebijeenkomst 24 november 2021 7

5.3 Eerste flitspeiling 7

5.4 Eerste bijeenkomst met meewerkers: ophalen 9

5.5 Tweede bijeenkomst met meewerkers: terugleggen 9

5.6 Derde bijeenkomst met meewerkers: bespreken concept 11

5.7 Bijeenkomst met dorp- en wijkverenigingen 11

5.8 Inloopbijeenkomst 12

5.9 Tweede peiling en Consul 14

Bijlagen

Bijlage 1: Betrokkenen 16

Bijlage 2: Verslagen bijeenkomsten 17

Bijlage 3: Resultaten flitspeilingen 32

1. Inleiding

In de afgelopen periode (november 2021 - mei 2022) is gewerkt aan de totstandkoming van het Ambitiedocument Centrum Oldambt. Dat hebben we niet alleen gedaan, maar samen met alle partijen die zich betrokken voelen bij de centrumontwikkeling. Dat is ook meer dan terecht: de rijke historie, het belang voor de gemeente en gemeenschap, en de potentie van het centrum vragen een gezamenlijke inzet en een breed draagvlak.

In dit document legt het college verantwoording af over de participatie bij de totstandkoming van het ambitie-document.

2. Kader

De gemeenteraad, het college en de ambtenaren zijn er samen verantwoordelijk voor dat het voor inwoners en maatschappelijke partners helder en duidelijk is waar ze kunnen participeren, binnen welke kaders en wat de gemeente met de uitkomsten van de participatie gaat doen. Dit hebben we in algemene zin geschetst in de participatievisie uit 2021 van de gemeente en specifiek voor dit participatietraject in een participatienotitie.

Op 16 november is de gemeenteraad geïnformeerd over het participatieproces in de totstandkoming van het Ambitiedocument aan de hand van een toelichting op deze participatienotitie. In de participatienotitie benoemen we met welk doel, wanneer, met wie, in welke rol en in welke periode participatie plaatsvindt (op basis van het afwegingskader van ProDemos[1]). Voor het overzicht herhalen we dat hier.

Waarom?	Doel van de participatie is om het draagvlak voor het ambitiedocument te vergroten en de kwaliteit ervan te verhogen.
Wanneer?	Participatie vindt plaats in de beleidsvormingsfase. Deelnemers geven advies en denken mee. In de fase na vaststelling is wederom ruimte voor participatie; daar gaat deze verantwoording echter niet over.
Wie?	Bij de start van dit proces is middels een stakeholderanalyse in kaart gebracht welke personen en partijen op enige wijze betrokkenheid hebben bij het centrum. Hierbij is breed gekeken naar zowel inwoners, ondernemers, onderwijs, wooncorporaties, belangenorganisaties etc.
Welke rol en verantwoordelijkheid?	We hebben betrokkenen vervolgens geplaatst binnen de Ringen van invloed, in vier categorieën: beslissers, meewerkers, meedenkers en meeweters, elk met een eigen rol en verantwoordelijkheid in het proces bij de totstandkoming van het ambitiedocument. In de volgende paragraaf gaan we hier verder op in.
Hoe lang?	Het participatietraject duurde ca. 6 maanden, van november 2021 tot en met mei 2022, met inbegrip van enige vertraging als gevolg van corona. In verband met de vorming van de coalitie en het programma van de nieuwe raad, vindt het besluitvormingsproces plaats na het zomerreces van 2022.

[1]) Zie: https://prodemos.nl/samenwerking/gemeenten/burgerparticipatie/afwegingskader-burgerparticipatie/

3. Betrokkenheid

In een stakeholdersanalyse hebben we in kaart gebracht welke partijen betrokken zijn of zouden moeten worden. We onderscheiden zoals gezegd vier categorieën: beslissers, meewerkers, meedenkers en meeweters. Het participatie- en communicatieproces is ingestoken naar rol en betrokkenheid. Dat betekent maatwerk, zonder partijen uit te sluiten. Uiteindelijk hebben alle stakeholders op verschillende momenten in het proces gelegenheid gehad om mee te denken over de plannen en de richting van het ambitiedocument.

Samenstelling	Betrokkenheid
Meebepalers *Beslissers* - Gemeenteraad Oldambt - College Oldambt - College van GS *Toeleveranciers* - Programmateam Centrumontwikkeling Oldambt (gemeenten + provincie) - Ambtelijke organisatie	De gemeente heeft een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om de centrumontwikkeling van Oldambt. Onze gemeenteraad heeft onder meer de taak om het algemeen belang te bewaken en verschillende belangen tegen elkaar af te wegen. De algemene kaders voor het proces zijn opgenomen in de participatienotitie die met de raad is gedeeld. Deze notitie sluit aan op de kaders die door de gemeenteraad zijn gesteld als het gaat om participatie. Het college van Oldambt vervult de rol van bestuurlijk opdrachtgever. Er is bewust voor gekozen om het hele college deze rol te geven, gezien de raakvlakken met alle portefeuilles. De provincie is vertegenwoordigd in het programmateam, net als bij het actieprogramma 2013. De provincie, en in het bijzonder de projectorganisatie Blauwestad, is direct betrokken bij het proces. De medewerkers die vanuit hun werkveld raakvlakken hebben met de centrumfunctie van Oldambt maken onderdeel uit van het programmateam Centrumontwikkeling Oldambt of zijn in 1-op-1 interviews inhoudelijk bevraagd. Verder zijn alle medewerkers regelmatig geïnformeerd over de centrumontwikkeling.

Meewerkers

Beïnvloeders
- Vertegenwoordiging ondernemers (afgevaardigden Cityclub Winschoten, horecaondernemers, vastgoedeigenaren)
- Enkele grote werkgevers
- Woningbouwcorporatie(s)
- Waterschap

Toeleveranciers
- Gebiedsregisseur Binnenstad
- Marketing Oldambt
- SWO (jeugd/jongeren)
- GeneRaadCie
- Klimaat en biodiversiteit
- Stichting Oud-Winschoten

Gebruikers
- Wijkplatform centrum
- Onderwijsinstellingen
- Cultuurhuis De Klinker

Uit de meewerkers is een brede adviesgroep geformeerd, bestaande uit ca. 20 deelnemers met uiteenlopende achtergronden. Van inwoners tot ondernemers en van jong tot oud. Ook hebben we mensen met diverse kennis- of interessegebieden betrokken, denk aan onderwijs, cultuur, klimaat.

De meewerkers hebben in drie stappen meegewerkt aan het ambitiedocument en hebben daarmee direct invloed gehad op het resultaat. De bijeenkomst in januari stond in het teken van 'ophalen'. In maart hebben we gesproken over de eerste uitwerkingen en in april hebben we gesproken over een conceptversie van het ambitiedocument.

Meewerkers hebben op persoonlijke titel meegedacht, zonder last of ruggespraak, om een zo open mogelijk gesprek te kunnen voeren over visie en ambitie zonder daarbij beperkt te worden door bestaande structuren of afspraken. Ook betekent dit dat deelnemers zich op geen enkele wijze behoeven te committeren aan het eindresultaat. Het staat hen vrij geheel onafhankelijk op het ambitiedocument te reageren.

Meedenkers

Gebruikers
- Overige ondernemers / niet-leden van Cityclub
- Jeugd/jongeren: inwoners van de toekomst
- Centrumbewoners (ook via wijkplatform in adviesgroep)
- Bewoners omliggende dorpen
- Nieuwe Oldambtsters (die 5 jaar geleden hier naartoe zijn verhuisd)
- (Duitse) bezoekers: dagrecreanten, verblijfsrecreanten

Via flitspeilingen, Consul en inloopbijeenkomsten hebben we de samenleving van Oldambt de kans gegeven om input te geven aan de voorkant en reactie te geven op het concept ambitiedocument.

Het is een bewuste keuze om zowel aan de start van het proces als aan het einde online te peilen om zo het zogenoemde 'stille midden' te bereiken. Daaronder verstaan we de inwoners die zich via traditionele vormen van participatie, zoals bijeenkomsten, niet zo snel uitspreken maar wel degelijk zinvolle inbreng hebben. Dit heeft geleid tot een respons van beide keren ca. 800 respondenten. In de analyse is gezorgd voor een representatieve weging, waardoor de uitkomsten van met name de laatste peiling een goed beeld geven van het draagvlak voor de ambities in het ambitiedocument.

Meeweters

Gebruikers
- Inwoners van de regio
- Medewerkers gemeente Oldambt
- NPG

Tot slot hebben we gezorgd dat iedereen kennis kon nemen van de ontwikkelingen. We hebben hiervoor gebruik gemaakt van verschillende kanalen, zoals de gemeentelijke website, De Oldambtster (tot januari) en sociale media

4. Het participatieproces en het Ambitiedocument

De ontwikkeling van het Ambitiedocument en het participatieproces kunnen niet los van elkaar worden gezien. De resultaten van de participatie zijn telkens meteen meegenomen in het werkproces van het programmateam met het Ambitiedocument. Daarmee is het Ambitiedocument een weergave wat we hebben opgehaald in de samenleving. We willen daarvoor betrokkenen ook bedanken: ondanks de coronapandemie en de zorgen die dat met zich meebracht, hadden zij telkens een constructieve houding. Deze positieve en waardevolle ervaring vraagt dat ook bij de uitwerking van projecten die uit het Ambitiedocument voortvloeien, de samenleving weer wordt betrokken.

5. Resultaten

5.1 Rondwandelingen

Met verschillende betrokkenen, waaronder het college, raadsleden, de adviesgroep (meewerkers) en het Omgevingskwaliteitsteam van het Nationaal Programma Groningen, hebben we bij de start van het proces in kleine groepen rondwandelingen door het centrum gemaakt. Op deze manier konden we de deelnemers meenemen in de samenhang tussen de projecten, de problemen waar we tegenaan lopen en de kansen die we zien voor ons prachtige centrum.

Met het Omgevingskwaiteitsteam van het NPG zijn tegelijkertijd inhoudelijke gesprekken gevoerd die hebben bijgedragen tot een beter begrip van de opgave voor het centrum van Oldambt. De verslagen zijn in de bijlage opgenomen.

5.2 Informatiebijeenkomst 24 november 2021

Op 24 november 2021 organiseerden we een informatiebijeenkomst over de Poort van Winschoten en de centrumontwikkeling. We hebben hier onder meer een toelichting gegeven op het proces van ontwikkeling van het ambitiedocument. Inwoners konden digitaal meekijken en meedoen. Deze bijeenkomst is terug te kijken op www.gemeente-oldambt.nl/poortvanwinschoten.

5.3 Eerste flitspeiling

De eerste flitspeiling is gehouden in oktober en
november 2021, zowel in Nederland als in Duitsland. Via de huis-aan-huiskrant en sociale media is de flitspeiling onder de aandacht gebracht.

De flitspeiling geeft inzicht in hoe mensen het centrum nu ervaren, wat zij aantrekkelijk vinden en wat zij graag beter willen zien. Hiernaast zijn de resultaten weergegeven.
In totaal hebben 737 mensen in Nederland en 136 mensen in Duitsland gereageerd.

Binnenstad Winschoten

Nederlandse respondenten

Duitse respondenten

Hoe vaak komt u in het centrum van Winschoten?

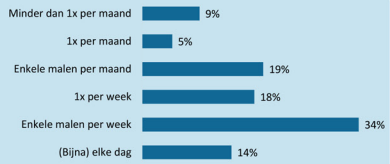

Hoe komt u meestal naar het centrum?
1. Auto (75 procent)
2. Fiets (37 procent)
3. Lopend (20 procent)

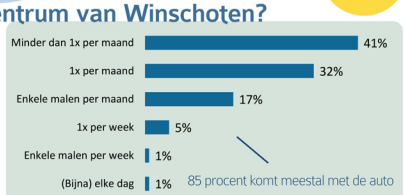

85 procent komt meestal met de auto

62 procent bezoekt ook andere Nederlandse steden:
1. Groningen
2. Bad Nieuweschans
3. Delfzijl

Waarvoor komt u normaal gesproken naar het centrum?

71% 1. Winkelen
64% 2. Boodschappen
26% 3. Horeca bezoek
18% 4. Culturele instellingen
13% 5. Werk

85% 1. Winkelen
31% 2. Feestdagen of evenementen
23% 3. Horeca bezoek
10% 4. Culturele instellingen
9% 5. Boodschappen

Hoe ervaart u Winschoten op het gebied van...

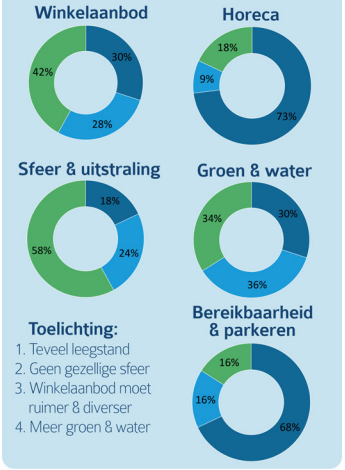

Toelichting:
1. Teveel leegstand
2. Geen gezellige sfeer
3. Winkelaanbod moet ruimer & diverser
4. Meer groen & water

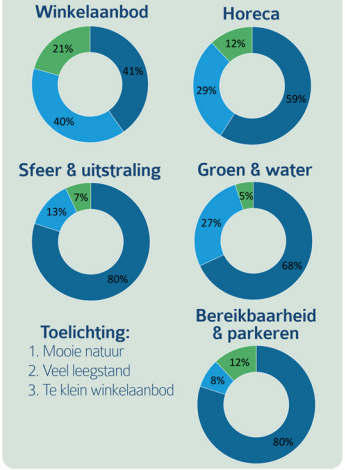

Toelichting:
1. Mooie natuur
2. Veel leegstand
3. Te klein winkelaanbod

Wat vindt u aantrekkelijk aan het centrum zoals het nu is?

1. Renovatie van de Venne
2. De Langestraat
3. Het winkelaanbod
4. De oude panden
5. Gratis parkeren

1. Het voetgangersgebied
2. Verschillende winkels
3. Fijne sfeer
4. De weekmarkt

Is er iets dat u graag beter ziet in het centrum?

1. Leegstand aanpakken
2. Winkelaanbod vergroten
3. Oude panden renoveren of slopen
4. Sfeer & uitstraling verbeteren
5. Centrum groener maken

1. Leegstand aanpakken
2. Meer winkels
3. Gebouwen beter onderhouden
4. Betere verkeersveiligheid
5. Openbare toiletten plaatsen

Zijn er functies en/of winkels die u mist?

1. Kledingwinkels
2. Kleine speciaalzaken
3. Grote ketens
4. Electronicazaak
5. Sportwinkel
6. Bioscoop

C&A
H&M
Baby/kinderkleding
Primark
Zara

Kent u een binnenstad die als inspiratie kan dienen voor het centrum van Winshoten?

Groningen
Assen
Zwolle
Emmen
Deventer
Leeuwarden

Deze peiling is in november 2021 uitgevoerd door Pro Public. De Nederlandse peiling is door 745 respondenten ingevuld, de Duitse door 137. De Nederlandse resultaten zijn gewogen op leeftijd, geslacht en postcode binnen gemeente Oldambt. Op de uitkomsten van de Nederlandse peiling is een standaard betrouwbaarheidsmarge van 5 procent van toepassing.

5.4 Eerste bijeenkomst met meewerkers: ophalen

Tijdens de eerste twee (online) bijeenkomsten in januari 2022 hebben we in kleine groepen gesproken over de opgaven van het centrum. De rode draden uit deze gesprekken zijn weergegeven in onderstaand overzicht.

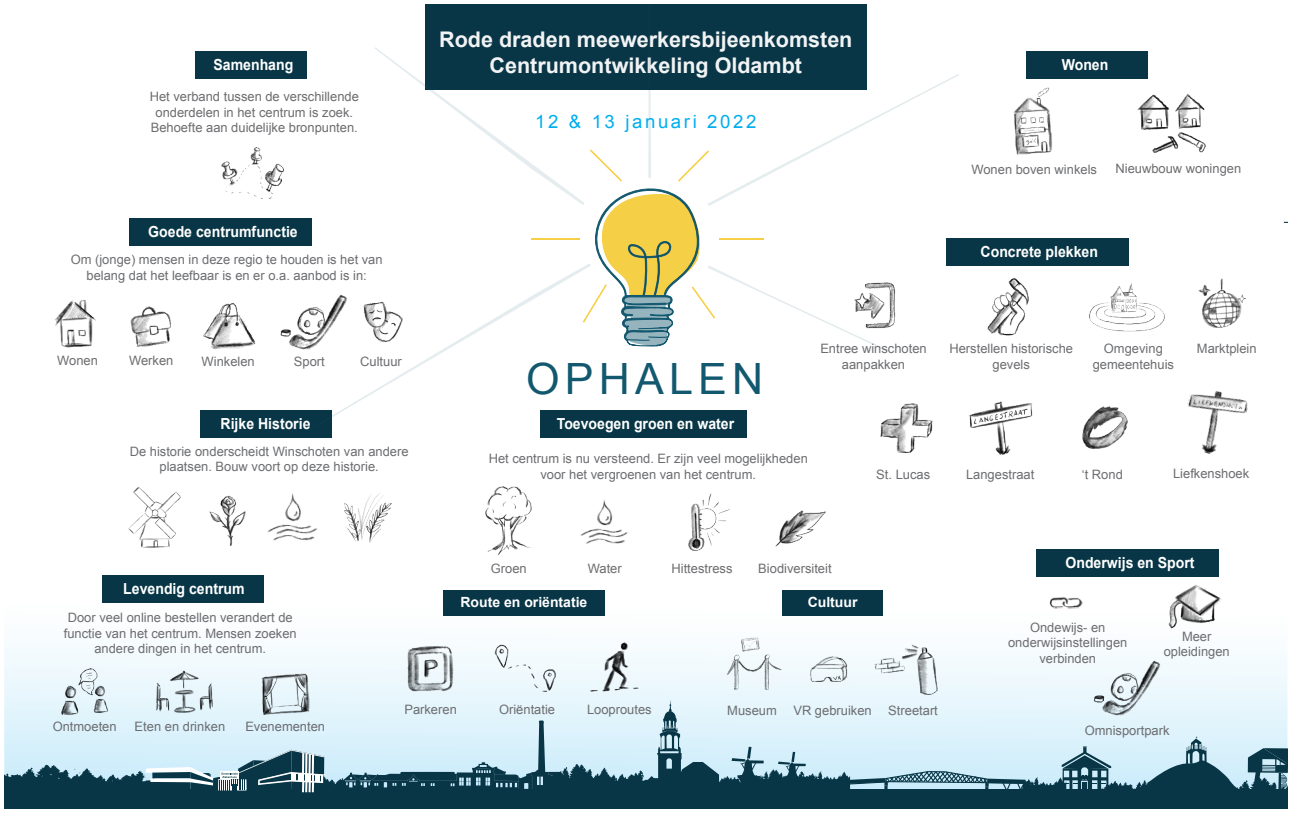

5.5 Tweede bijeenkomst met meewerkers: terugleggen

In maart ging het over de eerste vertalingen van de ophaalsessie. De stedenbouwkundige presenteerde de rode draden en de vertaling naar bouwstenen en sfeerbeelden voor het ambitiedocument (zie ook onderstaande kaart). Hier ontstond al snel het beeld dat we het over veel zaken eens zijn.

Er was ook aandacht voor de mogelijke ontwikkelrichtingen van het Sint Lucas terrein aan de hand van een aantal scenario's, waarbij niet zozeer is gekeken naar de scenario's op zich, maar vooral de positieve en negatieve kanten ervan zijn benoemd.

Op onderstaande kaart zijn de bouwstenen op een rij gezet. We lichten daarna de belangrijkste resultaten uit de bijeenkomst toe.

Sfeer en uitstraling verbeteren
- verblijfsplekken creëren
- openbare ruimte verbeteren
- achterkanten en dichte gevels verlevendigen
- transformatie winkels/opslag tot horeca, diensten, etc.
- Lucas en Blauwlocatie aanpakken
- verblijfskwaliteit driften verhogen
- panden met 'voeten op de grond' zetten

Servicegraad in centrum verhogen
- openbaar toilet, fietsenstalling, oplaadplek
- voldoende en toegankelijke parkeervoorzieningen

Compact kernwinkelgebied
- winkels verplaatsen richting Langestraat
- winkels verkleinen
- leegstand aanpakken

voortbouwen op rijke historie
- Joodse geschiedenis
- Rosarium
- textiel-zaden- en handelsvestingstad
- graan- en havenstad, bestuurscentrum
- rentenierssstad
- arbeidersstad
- winkel- en waterstad

Transformatie winkels/opslag tot woningen
- wonen boven winkels stimuleren

Samenhang tussen onderdelen verbeteren
- bronpunten verbeteren/toevoegen
- diverse rondjes door binnenstad
- fiets- en voetgangersroutes verbeteren
- rozenroute maken
- verbinding met Blauwestad verbeteren (fiets, water)

Programma toevoegen
- winkelaanbod vergroten
- (dag-)horeca toevoegen
- wonen
- historisch stadsmuseum
- evenementen koesteren/uitbreiden
- *omnisportpark (onderwijs en sport) nabij centrum*

Binnenstad klimaatadaptief maken
- binnenstad vergroenen
- straten vergroenen
- stadstuinen toevoegen
- aansluiting stadspark verbeteren
- water toevoegen

Winschoten Koopstad

Het is belangrijk om te weten wat voor stad we willen zijn. Dat is de basis voor veel andere keuzes. In de bijeenkomst lijkt een voorkeur te zijn voor het versterken van de koopstadgedachte. Winschoten heeft die potentie en onderscheidt zich daarmee van de naburige gemeenten.

Een compact centrum is van belang om een goede koopstad te zijn. Er is niet zozeer behoefte aan meer winkels, maar aan clustering en meer diversiteit. Ook moeten de verschillende onderdelen van het centrum goed met elkaar verbonden worden.

Zeker voor jongeren is de verblijfskwaliteit van belang. Er is behoefte aan plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan deels ingevuld worden door horeca en terrassen, maar er moeten ook plekken in de openbare ruimte zijn waar mensen bij elkaar kunnen komen, bijvoorbeeld op het marktplein. Daarbij gaat het deels om stenen en groen, maar vooral om reuring: er moet iets te doen zijn.

Inrichting

Meewerkers verschillen van mening over het nut van het kunnen lopen van rondjes door de binnenstad. De Langestraat is van oudsher een flanneerstraat.

Het is belangrijk om te voorkomen dat er gaten vallen in de straatwanden. Het toevoegen van (stads)tuinen op plekken waar panden gesloopt worden kan, maar moet een tijdelijke oplossing zijn. Op termijn moeten de straatwanden weer gesloten worden. Dat zorgt voor de stedelijkheid die bij Winschoten past.

Verder benoemen meewerkers dat er niet teveel vaste obstakels worden gemaakt. Ook extra voorzieningen zoals toiletten en stallingen moeten geïntegreerd worden in gebouwen. Als suggestie voor de fietsenstalling is de kelder van het voormalige Rabobankgebouw genoemd.

Het wonen boven winkels biedt een mogelijkheid om de binnenstad te verlevendigen, ook na sluitingstijd van de winkels. Daarbij geldt dat voor diverse doelgroepen wonen dichtbij of in het centrum waardevol is.

Vergroening en toevoegen van water

De vergroening van de stad en verblijfsplekken spreekt aan. Dit draagt tegelijkertijd bij aan bevorderen van biodiversiteit en tegengaan van hittestress. Over het toevoegen van water op het Schönfeldplein is iedereen het eens. Dit biedt ook kansen voor het Marktplein. Ook zouden de wadi's in de Venne verlengd kunnen worden. Daarnaast kan water toegevoegd door waterspeelplekken te maken, die met name voor de jongste jeugd interessant zijn.

Cultuur en historie

Het centrum moet een plek krijgen waar cultuur en historie samenkomen. Gebruik innovatieve manieren, zoals sociale media en apps, om de historie en de routes te laten zien.

5.6 Derde bijeenkomst met meewerkers: bespreken concept

In april hebben we een conceptversie van het ambitiedocument gepresenteerd aan de meewerkers. De meewerkers waren blij dat er gewerkt is aan een allesomvattende visie voor het centrum. Zij gaven enkele belangrijke aandachtspunten mee:

- Zorg voor voldoende parkeren.
- We moeten fietsen weren uit de Langestraat om gevaarlijke situaties te voorkomen.
- Het Marktplein is nu een te groot en versteend plein en lastig om overheen te fietsen. De behoefte bestaat om het oude karakter terug te brengen, waar het toevoegen van water vanuit Schönfeldplein bij zou kunnen helpen. Wel is de vraag of dit prioriteit moet hebben ten opzichte van de andere ontwikkelingen.
- Het Sint Lucas terrein vraagt snel aandacht, we moeten daar niet te lang mee wachten. Er is begrip voor eerst afmaken waar we al mee zijn begonnen, maar tegelijk moeten we nadenken over wat met het ziekenhuisterrein willen. Optie is om er op de lange termijn water heen te brengen en er een haven te maken.
- Daghoreca toevoegen is een goed idee, maar wel met mate en op de goede plekken.
- Meewerkers geven aan enthousiast te zijn over de voorstellen maar dat we vooral moeten beginnen: 'het is kwart over 12!'

5.7 Bijeenkomst met dorp- en wijkverenigingen

Alle dorp- en wijkverenigingen zijn in februari benaderd om mee te denken over de centrumontwikkeling van Oldambt. Eerst hebben we via een mail een uitvraag gedaan naar wat zij vanuit het dorp of de wijk belangrijk vinden met betrekking tot het centrum. Op basis van deze input en die van de meewerkers is een eerste vertaling gemaakt. Vervolgens hebben we een bijeenkomst met de dorp- en wijkverenigingen georganiseerd waarin we de bouwstenen en sfeerimpressies voor het ambitiedocumenten hebben gepresenteerd en in gesprek zijn gegaan.

In het algemeen zijn de deelnemers enthousiast over de plannen. In het gesprek kwamen de volgende zaken naar voren:

- De rijke geschiedenis, bijvoorbeeld de rozenstad, moet zichtbaarder zijn.
- De aanwezigheid van veel jongeren rondom de campus biedt kansen voor het centrum. Er moet worden nagedacht over wat jongeren aantrekt, maar ook rekening worden gehouden met leefstijlaspecten.
- Aandacht is nodig voor klimaatadaptatie, natuur- en groen, maar ook beheer en onderhoud van die maatregelen.
- Er wordt gevraagd of de locatie Blaauw ook mee wordt genomen in de plannen. De programmamanager antwoordt dat daar ook over wordt gesproken met de eigenaar met als inzet om tot oplossingen en ik elk geval sloop van wat er nu staat, te komen.
- Vanuit het perspectief van de dorpen is vooral de winkelfunctie belangrijk. De stedenbouwkundige peilt hoeveel behoefte er is om rondjes te kunnen lopen door het centrum (wat voor jeugd niet zo belangrijk lijkt te zijn)? Dat lijkt niet per se belangrijk, geredeneerd vanuit de veronderstelling dat winkelen door inwoners gericht gaat. In het verlengde hiervan wil de stedenbouwkundige graag weten of de aanwezigheid van grotere winkelformules kruisbestuiving oplevert voor kleinere winkels. Een deelnemer reageert: "Grote winkelformules zitten buiten de kern van het centrum. Dus dat effect wordt nog niet echt zo gezien. Wellicht is dat er wel als je die winkels dichter naar het centrum haalt. Tegelijk hebben de grote winkels juist ook veel gerichte klanten."

- Iemand merkt op: “Een terrasje pakken, is voor de meeste Winschoters niet weggelegd. Wees daar dus reëel in in je plannen.” De stedenbouwkundige reageert daarop dat het idee van terrassen door de hele binnenstad wellicht niet reëel is, maar dat het misschien wel geconcentreerd kan op een bepaalde plek. Ook uit de eerste flitspeiling bleek die behoefte.
- Er zijn diverse suggesties om banden met het onderwijs aan te halen. Gedacht wordt aan zowel universiteit als HBO, maar bijvoorbeeld ook aan het Alfacollege en diverse lagere scholen in het centrum.

Deelnemers hebben ook gereageerd op de ideeën voor de Sint Lucas locatie:
- Het idee van een park of museum wordt goed ontvangen. Tegelijkertijd is ook nuchterheid nodig: we zijn geen Rotterdam, is er voldoende animo voor een museum? Een park (in combinatie met een andere functie) lijkt dan passender.
- Het idee om een aantal oude bouwdelen te behouden vanwege de historische waarde wordt gewaardeerd.
- Groen als verbindende factor is de juiste keuze, bijvoorbeeld door een verbinding te maken met het stadspark en het gebied rondom De Klinker.
- Een andere interessante optie is een mix tussen vergroening en versterking van de winkelstad.

5.8 Inloopbijeenkomst

Op 20 april is een inloopbijeenkomst georganiseerd voor alle inwoners van Oldambt. Zo’n 50 à 60 belangstellenden hebben aan de hand van onderstaande platen kennis genomen van de plannen en vragen kunnen stellen.

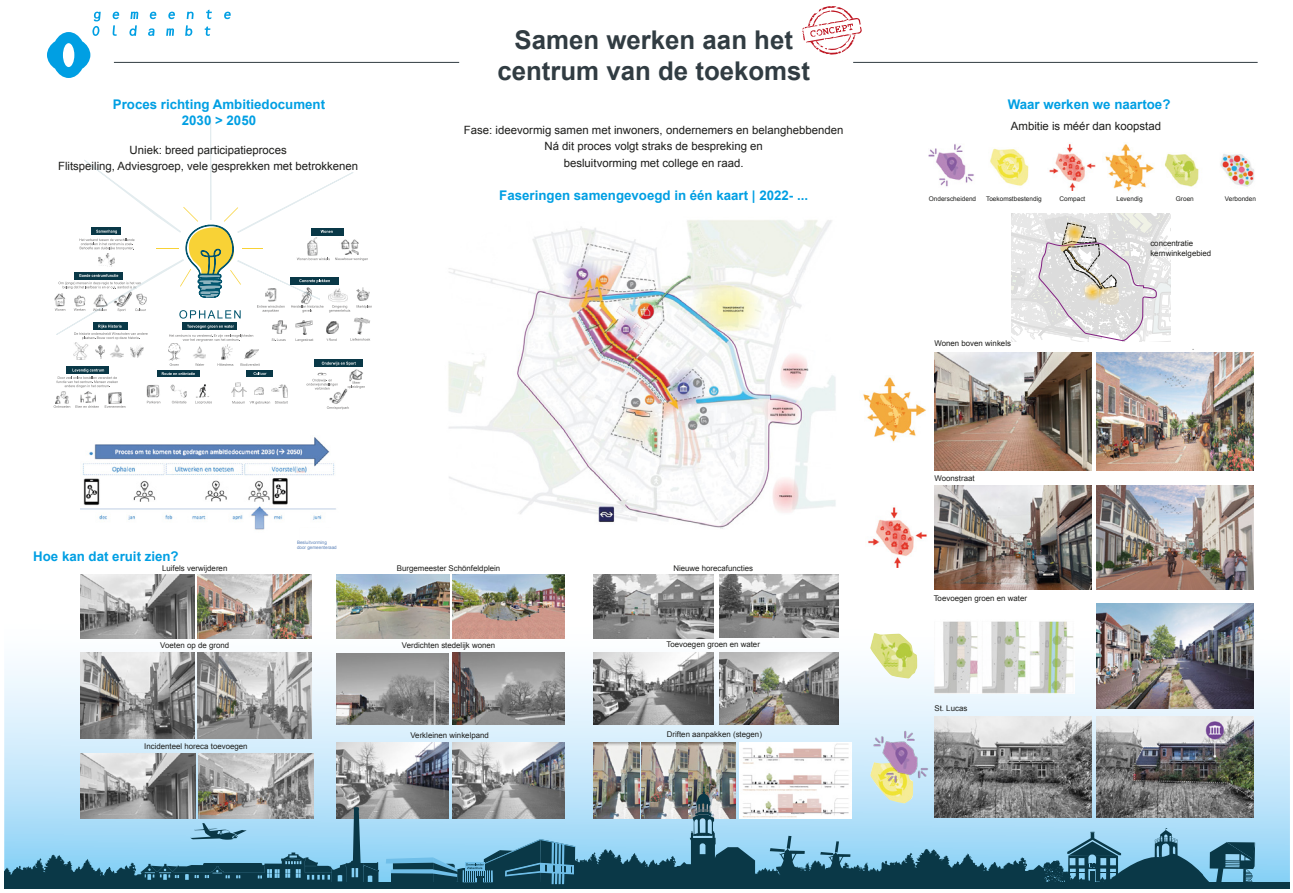

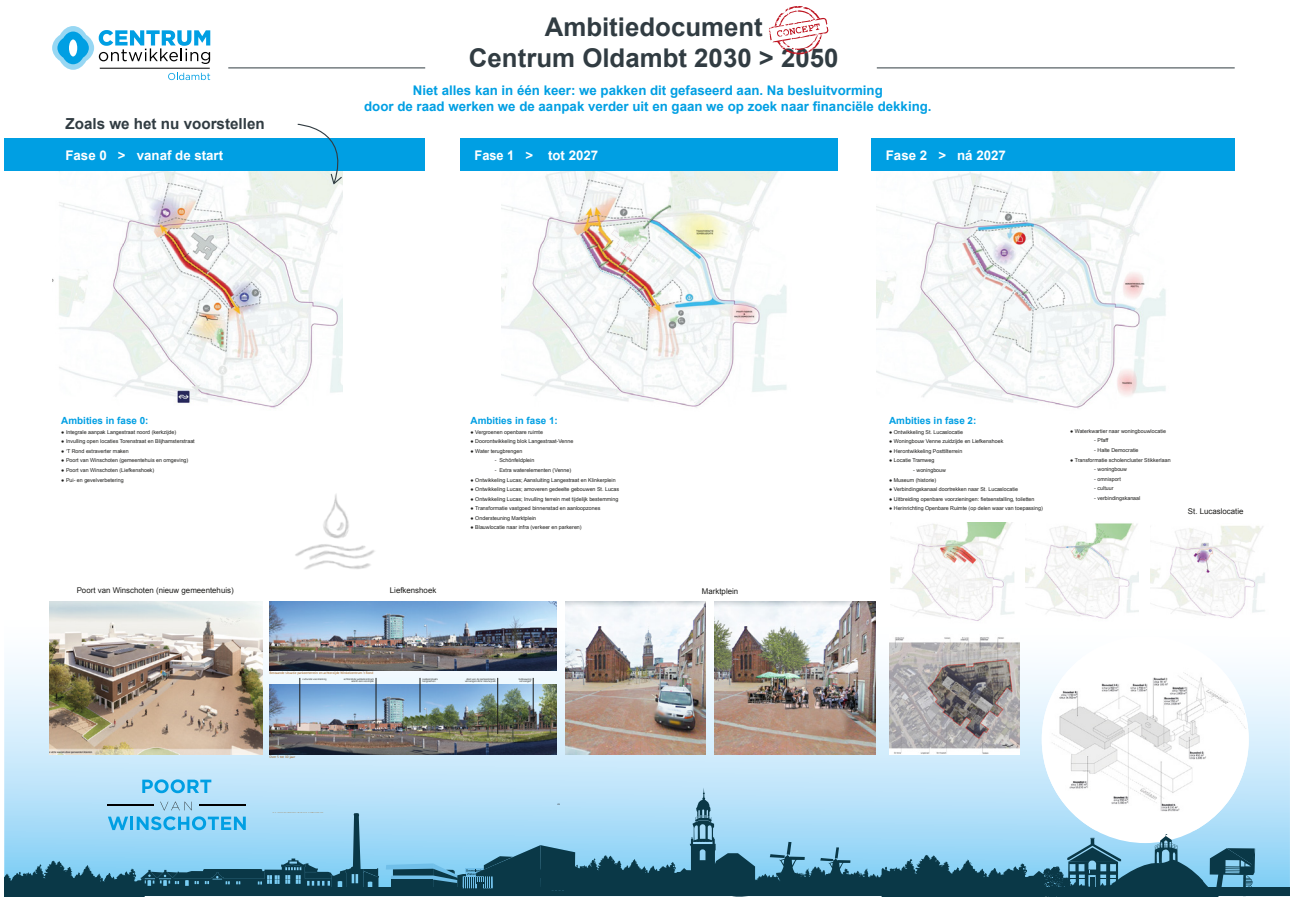

Over het algemeen is er veel enthousiasme: aanwezigen vinden het een mooie visie en zijn blij dat de inwoners op verschillende momenten betrokken zijn. Ze vragen wel aandacht voor ambitie versus concrete plannen, voor de financiële haalbaarheid en voor de ontwikkeling van centra van omliggende dorpen. Toezicht en handhaving op het verkeer door de Venne is ook belangrijk. Verder geven betrokkenen aan dat het zaak is nu ook tempo te maken in de uitvoering en dat acties ook om opvolging vragen (bijvoorbeeld bloembakken).

Water

- Er is veel enthousiasme voor het toevoegen van groen en water in het centrum.
- De haven Schönfeldplein moet volgens sommige aanwezigen groter worden zodat er ook gekeerd kan worden. Mogelijk moeten we daarvoor panden aanschaffen.
- Bewoners van huizen die grenzen aan de Rensel zijn tegen het bevaarbaar doortrekken van het water naar het Schönfeldplein omdat ze overlast verwachten.

Mobiliteit en parkeren

- Er is een goede routing en oriëntatie nodig, ook voor parkeren.
- CCW pleit voor het gezamenlijk maken van een mobiliteitsvisie.
- We kunnen een blauwe parkeerzone maken aan de Venne.
- Er is aandacht nodig voor voldoende parkeren, onder meer op het Liefkensplein.
- We moeten parkeerplaatsen ter hoogte van de slijterij meer richting de Liefkenshoek verplaatsen.

Locaties die extra aandacht behoeven

- Er is aandacht nodig voor de afgebrande panden aan de Langestraat.
- Het pand van Bristol (Langestraat 97) mag niet worden afgebroken omdat het een Joods monument is.
- Er is enthousiasme over een gedeeltelijke sloop van het St. Lucasziekenhuis en een tijdelijke invulling. Het is daarbij belangrijk dat een deel van de historie behouden blijft.

- We moeten niet alle pijlen op het St. Lucas terrein richten: maak eerst af waar je mee begonnen bent.
- De zorg bestaat dat parkeren bij het St. Lucas terrein, in combinatie met een doorsteek bij kerk, ervoor zorgt dat het noordelijke deel van de Langestraat niet meer bezocht wordt.
- Een aanpak van de Blaauw-locatie lijkt te ontbreken.

5.9 Tweede peiling en Consul

De tweede flitspeiling is gehouden in mei. Via de huis-aan-huiskrant en sociale media is de flitspeiling onder de aandacht gebracht. Aanvullend hebben we voor het eerst gebruik gemaakt van Consul, waar betrokkenen ook met elkaar in gesprek konden over de verschillende voorstellen.
In de flitspeiling en op Consul hebben we de ambities en ideeën uit het ambitiedocument voorgelegd.
In totaal hebben 690 mensen gereageerd. In algemene zin is er veel steun voor de ambities en ideeën. Hiernaast zijn de resultaten weergegeven.

AANPAK CENTRUM WINSCHOTEN
GEMEENTE OLDAMBT
MEER WATER IN HET CENTRUM
heel onaantrekkelijk
onaantrekkelijk
neutraal/geen mening
aantrekkelijk
heel aantrekkelijk
Wilt u dit toelichten?
1.Meer sfeer/gezelligheid/levendigheid - 44%
2.Water is leuk/mooi/rustgevend - 29%
3.Goed voor toerisme - 10%
OPKNAPPEN LANGESTRAAT
Wilt u dit toelichten?
1.Meer sfeer/gezelligheid/levendigheid - 31%
2.Meer groen is mooi - 29%
3.Meer woningen - 10%
OPKNAPPEN DRIFTEN
Wilt u dit toelichten?
1.Meer sfeer/gezelligheid/levendigheid - 38%
2.Meer groen - 20%
3.Gevoel van veiligheid - 8%
VAN WINKEL- NAAR WOONSTRAAT
Wilt u dit toelichten?
1.Tegen leegstand - 30%
2.Meer levendig/gezellig - 22%
3.Meer woningen - 11%
AANPASSEN MARKTPLEIN
*heel onbelangrijk tot heel belangrijk
Wilt u dit toelichten?
1.Meer gezelligheid/sfeer - 35%
2.Meer terrassen - 24%
3.Meer groen - 17%
RENOVATIE ST LUCAS
*heel goed tot heel slecht
Wilt u dit toelichten?
1.Geen winkels, genoeg leegstand - 17%
2.Meer woningen - 17%
3.Een park is een goed idee - 17%
VERDERE VRAGEN OVER HET CENTRUM
1. Hoe belangrijk vindt u dat het centrum op deze manier onderscheidend is? 9% 15% 23% 30% 22%
2. Hoe belangrijk vindt u het dat het centrum compact is? 10% 18% 14% 35% 23%
3. Hoe belangrijk vindt u het dat het centrum levendig en uitnodigend is? 6% 12% 5% 32% 44%
4. Hoe belangrijk vindt u het dat het centrum circulair en toekomstbestendig is? 8% 11% 23% 31% 27%
5. Hoe belangrijk vindt u het dat het centrum toegankelijk is voor mensen uit de regio? 7% 12% 8% 31% 42%
6. Hoe belangrijk vindt u het dat het centrum klimaatbestendig is? 6% 10% 19% 29% 36%
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
Heel onbelangrijk
Onbelangrijk
Neutraal / geen mening
Belangrijk
Heel belangrijk
Deze peiling is in mei 2022 uitgevoerd door Pro Public in opdracht van gemeente Oldambt. In totaal hebben 690 respondenten de peiling ingevuld. De uitkomsten zijn waar nodig gewogen op geslacht, leeftijd en postcode om deze representatief te maken voor de bevolking.. Er is een standaardbetrouwbaarheidsmarge van 95% van toepassing.

Bijlage 1: Betrokkenen

Er hebben ongeveer 20 mensen meegewerkt aan het Ambitiedocument. Een aantal daarvan is hieronder weergegeven. De anderen zijn bij de gemeente bekend. Alle meewerkers hebben op persoonlijke titel meegedacht, zonder verplichting tot last of ruggespraak met hun eventuele achterban, om een zo open mogelijk gesprek te kunne voeren over visie en ambitie zonder daarbij beperkt te worden door bestaande structuren of afspraken.

We hebben de inbreng van de meewerkers gebruikt, maar het uiteindelijke Ambitiedocument is geen precieze weergave van ieders inbreng – dat kan niet en dat is niet wenselijk. Meewerkers zijn daarom op geen enkele wijze gecommitteerd aan de inhoud van het Ambitiedocument en het staat hen daarom vrij om achteraf volledig vrij om te oordelen over het eindresultaat.

Meewerkers

Naam	Organisatie/achtergrond	Rol
Pascal Meinders	Cityclub Winschoten	Twee vertegenwoordigers
Richard Nieuwenhuizen	Restauranteigenaar en KHN-afdeling	Eigenaar en vertegenwoordiger
Chris Kruizinga	Vastgoed	Eigenaar
Gert Smits, directeur	Grote werkgever OOG	Directeur Bestuurslid
Sander Dijk	Waterschap Aa en Hunze	Gebiedsplanoloog
Edwin van der Woude	Marketing Oost-Groningen (voorheen Marketing Oldambt)	Voormalig directeur
Kevin Wojcik	GeneRaadCie (jongeren)	Vertegenwoordiger
Robert Jalink	Stichting Oud-Winschoten	Vertegenwoordiger
Marijke Valeton	Bewonerscommissie 4 windenbuurt	Vertegenwoordiger

Dorp- en wijkverenigingen

1. Bad Nieuweschans
2. Beerta
3. Drieborg
4. Ganzedijk Hongerige Wolf
5. Nieuwe Beerta
6. Blauwestad
7. Finsterwolde
8. Midwolda
9. Oostwold
10. Centrum
11. Bomenbuurt
12. Parkwijk/Kloostervallei
13. Zuid
14. Heiligerlee
15. Westerlee
16. Nieuw Scheemda / 't Waar
17. Nieuwolda
18. Scheemda

Bijlage 2: Verslagen bijeenkomsten

Eerste bijeenkomst met meewerkers

Rode draden meewerkersbijeenkomsten Centrumontwikkeling Oldambt – januari 2022

Op 12 en 13 januari zijn vier bijeenkomsten met meewerkers georganiseerd. In dit memo geven we puntsgewijs de inbreng weer. Deze inbreng verwerken we in de denkrichtingen die we eind februari / begin maart presenteren.

Deze gesprekken vinden plaats in het kader van de eerste stap in het proces om te komen tot een Ambitiedocument Centrumontwikkeling Oldambt 2030-2050. De eerste stap betreft het ophalen: bij de meewerkers is opgehaald wat zij van belang vinden en welke punten van aandacht zij mee willen geven. Volgende stappen zijn het teruggeven van eerste richtingen voor de inhoud van het Ambitiedocument, mogelijk in scenario's (feb-maart) en het opstellen en bespreken van het advies aan college en raad (april).

Algemeen
- Waardering voor de verschillende invalshoeken van de deelnemers.
- Ondanks de lastige situatie waarin enkele deelnemers zich bevinden (met name de ondernemers) door de corona-maatregelen toch veel bereidheid om mee te denken over de toekomst.
- Oproep om plannen te maken met ambitie, maar ook nu al tot daden te komen.
- Werken aan het centrum is niet alleen een ruimtelijk plan maken, maar ook functies en organisaties in de binnenstad samenbrengen en tot actie brengen. Deze gesprekken zijn daar al een mooi begin van.

Het belang van een goede centrumfunctie
Om (jonge) mensen in deze regio te houden is het van belang dat het leefbaar is en dat er een breed aanbod is op het gebied van wonen, werken, winkelen, eten, drinken, cultuur en sport. Het gaat om het totaalplaatje. Winschoten heeft hier als centrumplaats een belangrijke rol in. Ook voor bedrijven is dit van belang om in de toekomst voldoende geschikt personeel te vinden.

Het belang van een goed functionerend centrum van Winschoten met een duidelijke regionale functie wordt breed onderkend. Belangen zijn groot, het centrum is van en voor iedereen.

Bouw voort op de rijke historie
Winschoten heeft veel potentie, maar de basis is nu niet op orde. Veel ingrepen uit het verleden hebben Winschoten er niet mooier op gemaakt. De historie van Winschoten onderscheidt Winschoten van andere plaatsen. Deze historie (vestingstad, water, joodse geschiedenis, graanrepubliek, langste winkelstraat, molens, rozen, etc.) kan benut worden voor het verder ontwikkelen van het centrum.. Het is niet van belang perse iets nieuws te verzinnen maar vooral voort te bouwen op de kracht van Winschoten.

Levendig centrum
Door veel online bestellen verandert de functie van het centrum. Mensen zoeken andere dingen in het centrum. Het gaat om de beleving: winkelen, wonen, recreëren, cultuur, onderwijs, etc. spelen hierin een belangrijke rol.
- Zorg voor meer plekken om te ontmoeten/verblijven/recreëren in het centrum met bankjes, water, groen, etc..
- Horeca mist op verschillende plekken in het centrum. Horeca is van belang voor de detailhandel en andersom. Terrasje, biertje, hapje, etc. zodat mensen meer uren in het centrum verblijven.
- Toegankelijkheid en levendigheid van centrum zorgt ervoor dat mensen langer verblijven, bijvoorbeeld vooraf een hapje eten of na die tijd als er iets te doen is. Om zes uur een lege winkelstraat is minder prettig.
- Het is van belang dat de openbare ruimte op orde is. Zorg voor een openbaar gebied met hoge verblijfskwaliteit.
- Servicegraad in centrum verhogen. Denk aan: openbaar toilet, openbare fietsenstalling, stadsgarderobe, laadplekken voor elektrische fietsen en scooters
- Aantrekkelijk maken voor onder andere Duitse bezoekers: gemütlichkeit, een dagje Winschoten.
- Laat het bruisen: voortzetten, uitbreiden en verbinden (Pura Vida) van evenementen. Als er evenementen zijn, dan

is er sprake van regionale aantrekkingskracht en toeloop van bezoekers,, bijvoorbeeld Adrillenmarkt, Nacht van Winschoten, Waterbei, de Run, Middeleeuws Winschoten, openluchttheater over de molens in Winschoten.
- Belangrijk dat het centrum voor iedereen toegankelijk blijft, ook voor mensen die minder te besteden hebben.
- Tegelijkertijd is er behoefte aan winkels en restaurants die ook aantrekkelijk zijn voor mensen die in de Blauwestad wonen.
- Behoefte aan niche winkels, specialistische zaakjes of een steengoede brasserie.
- Meer cultuur en vermaak toevoegen aan centrum: bioscoop, maar kan ook zijn galerijen en werkplaatsen voor kunstzinnige dingen; ook op andere momenten contact met andere kunstdisciplines.
- Denk ook aan startups en minderheden. Skateparkjes, maar bijvoorbeeld ook chopperfietsen met werkplaatsen. Brengt wel iets unieks mee. Geef creatievelingen een pand met 'deur open'. Dat trekt mensen aan die binnenlopen of met mooi weer op de stoep schilderen of fiets repareren.

Samenhang
- Het verband tussen de verschillende onderdelen in het centrum is zoek. Het centrum heeft nu geen kop en staart meer. Behoefte aan duidelijke bronpunten. Lucasterrein, Liefkenshoek en het nieuwe gemeentehuis hebben deze potentie.
- Verbinding mist, bijvoorbeeld tussen Schönfeldplein en 't Rond. Er is ruimte om er iets knus van te maken, bijvoorbeeld met afscheidingen. Ook groen en water kunnen daarbij helpen.
- Verbinden van grootschalige detailhandel aan kleinschalige detailhandel.
- Blauwestad verbinden aan centrum en andersom.

Concrete plekken waar iets moet gebeuren
- Entrees van Winschoten aanpakken. Nu veel lelijke plekken.
- Gebied vanaf het politiebureau tot aan de Stikkerlaan aanpakken. Lucas en Blauwlocatie zijn een doorn in het oog.
- Klinker, Aldi, Jumbo, etc. meer onderdeel maken van het centrum. Bijvoorbeeld door de Stikkerlaan te verleggen, waardoor achterkanten weer voorkanten worden.
- Suggestie om Postill te verhuizen naar de Lucas-locatie en van Postill een woonlocatie te maken.
- Noordelijk deel Langestraat (Maushörn) aanpakken. Grote panden slopen en kleinere detailhandel plus wonen realiseren.
- Leegstand. Het centrum moet compacter gemaakt worden. Er is nu teveel m^2 winkeloppervlak verspreid over het centrum.
- Herstellen van historische gevels. Zorg voor aaneengesloten gevels met (oud)stedelijke uitstraling.

Route en oriëntatie
- Aandacht voor parkeren, routing, oriëntatie en looproutes. Bezoekers van Winschoten weten nu vaak niet waar ze moeten zijn en hoe ze daar moeten komen.
- Aandacht voor de verkeerssituatie bij de Stikkerlaan en Oldambtplein.
- Gezien regiofunctie blijft grote groep bezoekers met auto komen. Stimuleren om je op een andere manier in de binnenstad te bewegen (lopen, fietsen, ebikes, etc.).
- Voldoende gratis parkeren. Wordt als vrij vol ervaren. Hoe kunnen we dit aantrekkelijker maken? Plekken dicht bij de winkels worden ingenomen door personeel. Bezoekers moeten ver lopen. Is daar iets aan te doen?
- Iets doen aan geleiding bezoekers door het centrum/verdeling parkeerdruk/P-route.

Toevoegen groen en water
- Het centrum is nu versteend. Er zijn veel mogelijkheden voor het vergroenen van het centrum. Zo kan ook de verbinding gemaakt worden tussen de verschillende onderdelen van het centrum.
- Veel enthousiasme om water verder terug te brengen in het centrum. Blauwestad verbinden met het centrum over het water.

- Starten bij het water terugbrengen tot aan het nieuwe gemeentehuis over het Schonfeldplein. Water heeft een aantrekkingskracht en kan een belangrijke rol spelen bij het klimaatadaptief maken van het centrum en het voorkomen van hittestress. Kritisch noot: kijk naar het nut, wat brengt het en wat kost het.
- Groen zorgt voor geborgenheid (bijvoorbeeld bij grotere parkeerplaatsen)
- Bij het groen ook aandacht voor het onderhoud. Scholen kunnen hier wellicht een (kleine) rol in spelen.

Cultuur
- Rijke cultuur toegankelijk maken voor iedereen, starten bij de jongste jeugd door bijvoorbeeld samenwerking tussen Klinker en de scholen.
- Stadsmuseum om verhaal van Winschoten uit te dragen. Mogelijke thema's: historie communisme, graanrepubliek, Joodse geschiedenis. Van daaruit routes lopen: rozenroute, centrumwandeling + historie panden.
- VR of augmented reality gebruiken (route met verschillende plekken en qr codes die je kan scannen).
- Streetart gebruiken om verhaal te vertellen/route aan te duiden.

Onderwijs en sport:
- Behoefte aan een omnisportpark nabij het centrum. Faciliteer jeugd om te gaan sporten, maak het toegankelijk.
- Aantrekkelijke entree naar Winschoten maken met sportvoorzieningen, onderwijs, nauw aansluitend aan het centrum.
- Verbinden onderwijs- en onderzoeksinstellingen aan de instellingen in de stad.
- Kijken hoe we onderwijsinstituten uit de stad Groningen kunnen verbinden aan Winschoten, inclusief studentenhuisvesting van (internationale) studenten). Mogelijk Winschoten als springplank van Duitsland naar stad Groningen en andersom.
- Kansen: opleidingen op de volgende gebieden: signmaking, zorg- en welzijn (servicepunt?), ICT, horeca en dienstverlening. Benodigd: ruimte voor dit soort activiteiten, die niet kostenverhogend zijn voor het onderwijs.

Marktplein
- Het Marktplein is op deze manier geen onderdeel van het centrum. Het is nu weggemoffeld, je moet er speciaal naartoe lopen.
- Marktplein sukkelt al tientallen jaren en heeft een negatief imago. Het is doods en troosteloos. Karakteristieke panden zijn verdwenen door brand.
- Het plein ligt niet in de zon en heeft geen echte 'trekker'.
- Het plein is van oudsher een begraafplaats. De markt was vroeger in de Torenstraat (brede stuk). Huidig Marktplein is ook geen logische plek voor een marktplein. Voorbeeld is de Grote Markt in Groningen. Dat ligt op kruispunt van wegen. Daar gebeurt het. Daar komt horeca, winkels. en markt samen. In
- Met de fiets kun je ook niet over het Marktplein heen omdat het is ontworpen als voetgangersgebied.
- Marktplein: gras, bomen, buurtje.
- Voor de jonge jeugd is het wel belangrijk om avond/nacht horeca te hebben.
- Keuze moet gemaakt worden: of het is onderdeel van het centrum of je laat het erbuiten. Het lijkt lastig om het op een goede manier te betrekken.

Wonen

Wonen kan een bijdrage leven aan de levendigheid in het centrum, ook buiten de uren dat de winkels open zijn.
- Er is vraag naar woningbouw in het centrum. Appartementen in het centrum zijn populair. Toevoegen van 600 woningen in het centrum is realistisch.
- Toevoegen van woningen in het centrum kan helpen om centrum verder te verdichten.
- Wonen boven winkels heeft veel potentie en draagt bij aan levendigheid en sociale veiligheid. Het biedt ook kansen voor ondernemers: "het is goud geld wat je laat liggen". Emmen kan als inspiratie dienen.
- In Oldambt met name vraag van senioren. Verwachting dat de piek in de vraag is tussen nu en 20 jaar. Interessant is om te kijken naar wat gebeurt er daarna. Voor wie zijn die appartementen dan. Extra belangrijk om kwalitatief goede appartementen te bouwen. Mooie, ruime appartementen blijft vraag naar.
- Nieuwbouw wordt altijd wel verkocht. Het is van belang om te kijken naar wat je achter laat.

- Het is belangrijk om te kijken naar een goede samenstelling. Naast appartementen is het ook van belang dat er vrijstaande grondgebonden eengezinswoningen worden gerealiseerd aan de rand/in het centrum. Het gaat erom om Winschoten als geheel omhoog te trekken.
- Zorgen voor betaalbare starterswoningen m.n. ook voor jongeren die terug willen komen naar de regio.
- Zorg voor appartementen voor ouderen, waardoor de doorstroming op gang komt.
- Gemiddelde bouwjaar van de woningvoorraad van Acantus is 1976. Hier speelt een enorme verduurzamings-opgave.

Ideeën/suggesties

- Op Lucas: Markthal-achtige invulling met wonen (sociale huur).
- Mogelijk aanschaf Rabbinaatswoning.
- Elektrisch busje laten rijden tussen parkeerplaatsen buiten het centrum en centrum. Hyzon bij betrekken? Waterstofbus?
- Nieuwe inwoners Blauwestad nog beter bevragen wat zij willen van het centrum; bijv. via makelaars.
- Kabelbaan van de haven naar het centrum.
- Rozenroute maken. Concept van de rozenstad uitbuiten. Route, rozenthee drinken onderweg. Ook leuk voor de Duitsers. (Achtergrond: 80% rozenstammen ter wereld komt uit Winschoten, we hebben een rosarium, daar kunnen we meer mee.)
- Water doortrekken naar het centrum richting Venne. (Er is al iemand die daar wel een pannenkoekenschip wil neerleggen.)
- Kans: afhaalloketten waar winkeliers pakketjes heen kunnen brengen.
- Kennis en inbreng jonge generatie gebruiken in het centrum.

Inspiratie

- Bourtange was in jaren 60 vervallen stadje. Is nu 2de best bezochte plek van de provincie. Mensen komen niet voor winkels en restaurants, maar voor de vestingstad. Winkels en restaurants hebben daar wel profijt van. Je moet dus een trekker maken.
- Ootmarsum. Mensen komen daar voor thema kunst en de ateliers. Zoveel bezoekers dat er inmiddels ook horeca en hotels omheen zijn. Les: Kiezen voor één thema in het centrum.

Aandachtspunten/kritisch noot

- Niet toestaan van kamerbewoning in centrum, voorbeeld Blijhamsterstraat. Dit draagt niet bij aan de leefbaarheid.
- Weghalen manifestatiehal bij Oude Klinker. manifestatiehal was de plek voor alle Winschoters, bijvoorbeeld de vogeltjesmarkt.
- Jumbo en Aldi staan met de rug naar het centrum.
- Twijfels over plek en invulling nieuw gemeentehuis.
- Geen gerollebol meer over straat door bijvoorbeeld twee verschillende ondernemersverenigingen; doe dingen in samenhang. Want het straalt wel af op Winschoten als geheel.
- Jongeren en oorspronkelijke inwoners trek je minder snel met museum, zoeken naar toegankelijke manieren om het verhaal van Winschoten te vertellen.
- Openbaar vervoer in de regio is summier (1x p.u. bus naar Bellingwolde).
- Bedrijventerreinen zijn vol. Zorgen dat er voldoende/nieuwe ruimte is om nieuwe bedrijven te vestigen (gevolg: meer bewoners, bezoekers, gebruikers centrum).

Tweede bijeenkomst met meewerkers

Rode draden meewerkersbijeenkomsten Centrumontwikkeling Oldambt – 9 maart 2022

Op 9 maart is de tweede werksessie met de meewerkers georganiseerd. In dit memo geven we terug wat we op hebben gehaald op 12 en 13 januari, de reacties op de bouwstenen voor de visie en de reacties op de concept ingrepen op het St. Lucas-terrein. Deze inbreng verwerken we in een concept ambitiedocument dat we eind april presenteren.

Wat we op hebben gehaald op 12 en 13 januari

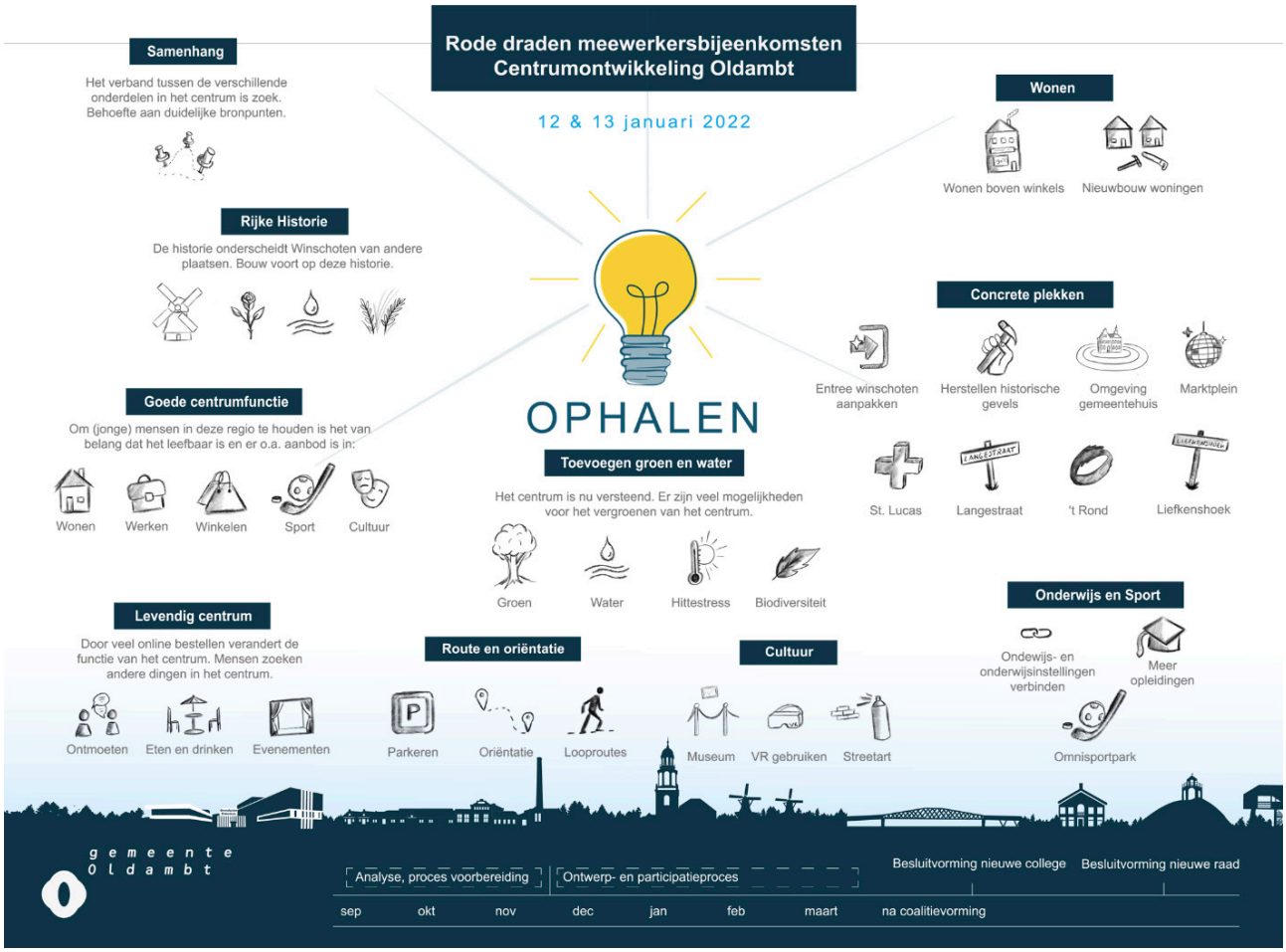

Bouwstenen van de visie
Stedenbouwkundige Rob Hendriks heeft de rode draden uit de eerste meewerkersbijeenkomst vertaald in bouwstenen voor het ambitiedocument. In de uitwerking heeft hij geconstateerd dat we het over heel veel zaken eens zijn. Over de ontwikkeling van het Lucas-terrein bestaan nog wel veel verschillende ideeën. In de presentatie[1)] zijn de bouwstenen vertaald in sfeerbeelden.

Na de presentatie van Rob Hendriks zijn we in deelsessies in gesprek gegaan over:
- Welke onderdelen zijn we het over eens? Waar nog niet?
- Ontwikkelrichtingen St. Lucas

Per onderdeel zijn hieronder de rode draden van de bespreking weergegeven.

[1)] De presentatie is niet bijgevoegd omdat de beelden nog in bewerking zijn.

1. Waar zijn we het over eens? En waar nog niet?

Op onderstaande kaart zijn de bouwstenen op een rij gezet.

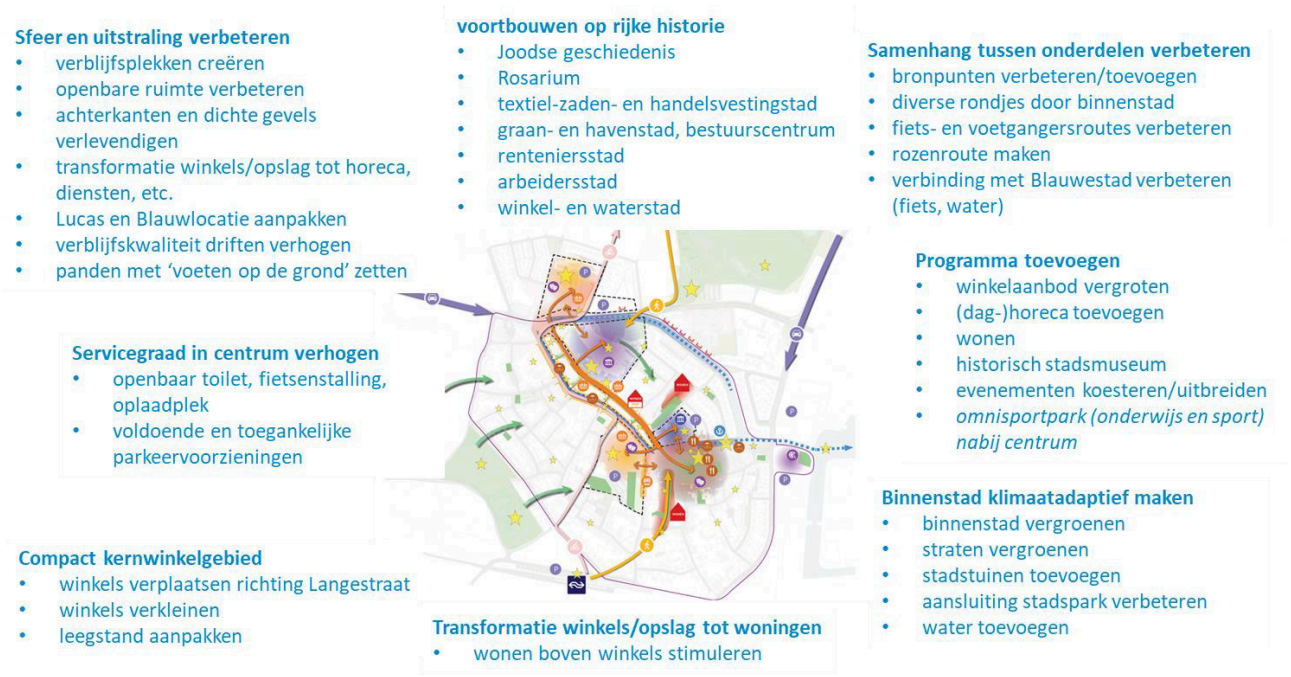

Rode draden uit bespreking

Winschoten Koopstad?

Over heel veel onderdelen zijn de meewerkers het eens. Als basis voor verschillende keuzes, zeker met betrekking tot het Lucasterrein, is het echter belangrijk dat je weet wat voor stad je wilt zijn. Er lijkt een voorkeur te zijn voor het versterken van de koopstadgedachte. Winschoten heeft die potentie en onderscheidt zich daarmee van de naburige gemeenten.

Een compact centrum is van belang om een goede koopstad te zijn, maar het is niet helemaal duidelijk wat daaronder wordt verstaan. Er is geen behoefte aan meer winkels, maar aan clustering en meer diversiteit. Ook moeten de verschillende onderdelen van het centrum goed met elkaar verbonden worden.

Zeker voor jeugd is de verblijfskwaliteit van belang. Er is behoefte aan plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan deels ingevuld worden door horeca en terrassen, maar er moeten ook plekken in de openbare ruimte zijn waar mensen bij elkaar kunnen komen, bijvoorbeeld op het marktplein. Daarnaast gaat het niet alleen om stenen en groen, maar vooral om reuring, er moet iets te doen zijn.

Inrichting

De meewerkers verschillen van mening over het nut van het kunnen lopen van rondjes door de binnenstad. De Langestraat is van oudsher een flanneerstraat.

Het is belangrijk om te voorkomen dat er gaten vallen in de straatwanden door (stads)tuinen toe te voegen op plekken waar panden gesloopt worden. Groen kan dienen als tijdelijk oplossing, maar op termijn moeten de straatwanden weer gesloten worden. Dat zorgt voor de stedelijkheid die bij Winschoten past.

Zorg bij de inrichting van de openbare ruimte dat er niet teveel vaste obstakels worden gemaakt. Ook extra voorzieningen zoals toiletten en stallingen moeten geintegreerd worden in gebouwen. Als suggestie voor de fietsenstalling is genoemd de kelder van het voormalige Rabobankgebouw.

Het wonen boven winkels biedt een mogelijkheid om de binnenstad te verlevendigen, ook na sluitingstijd van de winkels. Ook wonen dichtbij het centrum voor diverse doelgroepen is van belang.

Vergroening en toevoegen van water

De vergroening van de stad, verblijfplekken, etc. spreekt aan. Dit draagt tegelijkertijd bij aan bevorderen van

biodiversiteit en tegengaan van hittestress. Over het toevoegen van water op het Schönfeldplein is iedereen het eens. Dit biedt ook kansen voor het Marktplein. Ook zouden de wadi's in de Venne verlengd kunnen worden. Daarnaast kan water toegevoegd door waterspeelplekken te maken, die met name voor de jongste jeugd interessant zijn.

Cultuur en historie
Het centrum moet een plek krijgen waar cultuur en historie samenkomen. Gebruik social media en apps om de historie en de routes te laten zien.

Rol gemeente
De gemeente mag zich assertiever opstellen als het gaat om de ontwikkeling van het centrum en zeker met betrekking tot de leegstand en verpauperde panden. Als voorbeeld worden de afgebrande panden in de Langestraat genoemd.

2. Ontwikkelrichtingen St. Lucas

	Wat spreekt aan?: - Meer groen op het Lucas biedt mogelijkheden om een compacter centrum te maken. - Mogelijkheid om Lucas te verbinden met het rosarium, maar wel met een ander karakter, bijvoorbeeld een arboretum (bomentuin) - Een groene setting is ook mogelijk als tijdelijke situatie. Je doet dan nu ook wat aan de huidige situatie en sluit toekomstige ontwikkelingen niet uit. - Oude delen van het ziekenhuis behouden! - Kans om museum in monumentale deel te plaatsen. - Park biedt kans om een plek voor jongeren te maken. Wat spreekt minder aan?: - Er moet nu geïnvesteerd worden! Doe het niet tijdelijk. Tijdelijk wordt vaak definitief. - Iets groen is mooi, maar groen als functie alleen is te beperkt. - Water is interessant, maar ga geen tweede haven aanleggen. Waterspeelplekken is een optie. - De vraag is of het brengen van water realistisch is. - Het is geen structurele oplossing. Het is meer wat je doet als er geen goed idee is. - Onduidelijkheid over schoollocaties
	Wat spreekt aan?: - Levendigheid toevoegen en mogelijkheid om doelgroepgericht woningen te bouwen, ook voor jonge mensen. - Mogelijkheid om jaren-30 sfeer door te trekken. Wat spreekt minder aan?: - Het is niet nodig om het Lucas alleen voor wonen op te offeren. Het zou enorm zonde zijn van de potentie van het terrein. Andere plekken lijken logischer om woningbouw te realiseren, zeker voor grondgebonden woningen. - In het verleden hebben daar ook geen woningen gestaan in dat segment. Het bouwt dus niet voort op historie. - Denk ook aan voldoende parkeren.

Wat spreekt aan?:
- Nu investeren is noodzaak om koopstad te blijven. Als we willen dat Winschoten de koopstad blijft dan is het nodig om Lucas te ontwikkelen met retail en horeca. Dat is het onderscheidende vermogen van Winschoten. Wonen kan op vrijkomende plekken in de stad.
- Als dit bronpunt goed is, dan blijven mensen ook langer in de binnenstad.
- Spectaculaire publiekstrekker met gezicht richting de Langestraat, bijvoorbeeld markthal/graanschuur waar retail en wonen in ondergebracht kunnen worden.
- Mogelijkheid om extra parkeren toe te voegen.
- Mogelijk Postill deels te verplaatsen naar Lucas en op Postill wonen maken.
- Zichtlijnen verbeteren en goede verbinding maken met de Langestraat.
- Horeca toevoegen irt Langestraat.
- Mogelijkheid om ook een bioscoop toe te voegen.

Wat spreekt minder aan?:
- Het risico ontstaat dat doelstelling om compact centrum te realiseren hierdoor niet goed van de grond komt. Mogelijk ontstaan er dan nieuwe gaten in het centrum.
- Maak er geen tweede Rond van: niet teveel meters erbij en zorg ervoor dat het een goede relatie met de omgeving heeft.

Derde bijeenkomst met meewerkers

In april hebben we een conceptversie van het ambitiedocument gepresenteerd aan de meewerkers. Dat hebben we gedaan aan de hand van verschillende kaarten. De reacties hebben we verwerkt in een nieuwe kaart, die hieronder is afgebeeld.

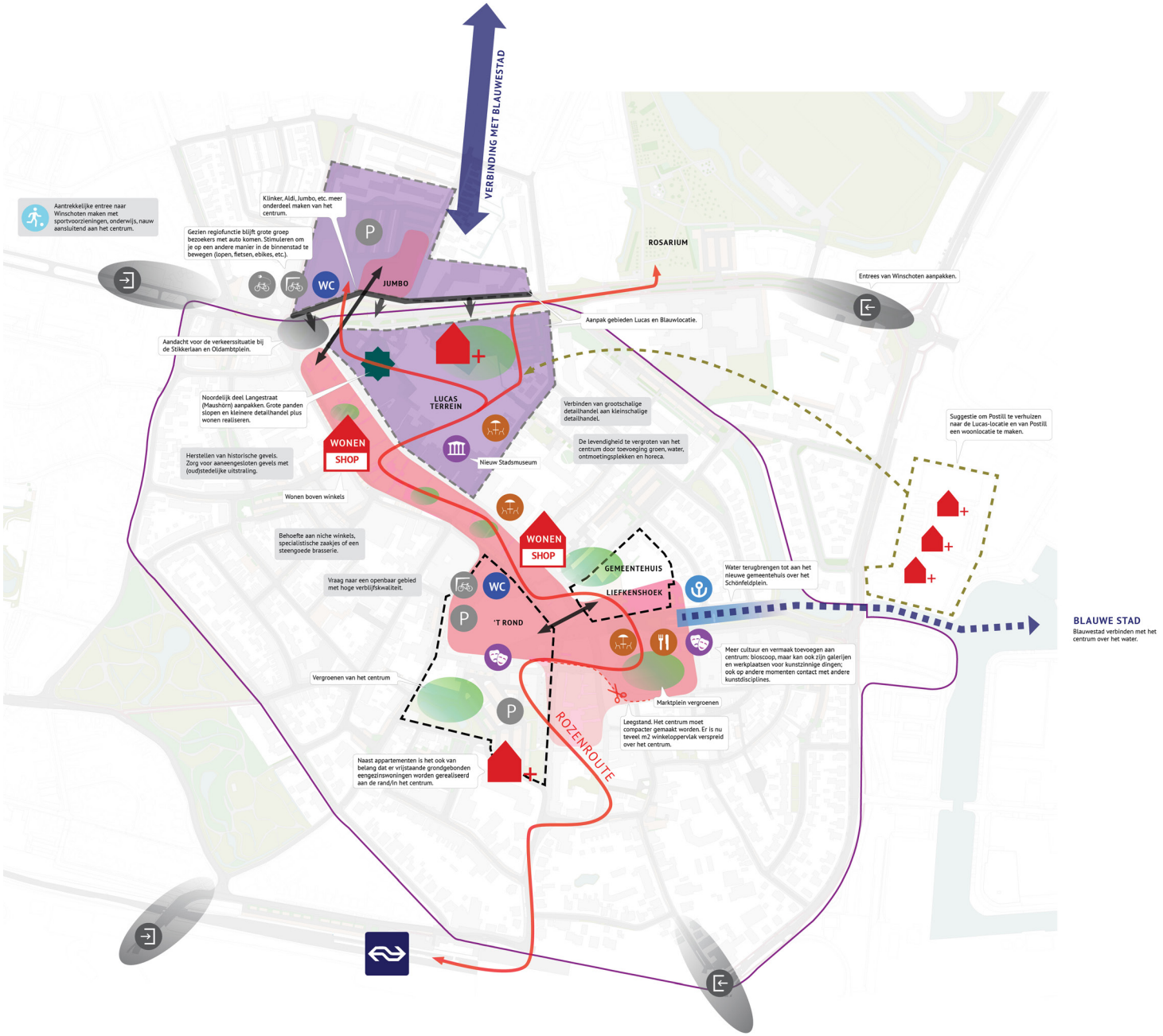

Bijeenkomst met dorp- en wijkverenigingen

Bijeenkomst 17 maart dorpen en wijken inz. Centrumontwikkeling Oldambt
Digitaal via Teams

Fase: Ophalen/terugleggen eerste ideeën

Aanwezigen:		
Bé Perdok	Dorpsbelangen Scheemda	Werkt ook al een aantal jaren aan het centrum van Scheemda
Gerard Wolters	Dorpsbelangen Midwolda	
Jaap de Winter & Jo Roels	Wijkplatform Bomenbuurt	Voorman centrum bij gemeente Oldambt, lid wijkplatform bomenbuurt Lid wijkplatform
Ton Mulders	Dorpsbelangen Nieuw Beerta	Voorzitter
Richard Hopman	Gebiedsregisseur gemeente Oldambt	Heeft Winschoten, Westerlee, Heiligerlee als aandachtsgebieden
Rob Tutert	Programmamanager Centrumontwikkeling Oldambt	Werkt aan een ambitiedocument voor het centrum.
Rob Hendriks	Stedenbouwkundige/ architect bij DAAD architecten	Tekent aan de binnenstad.
Kirsten Olthuis	Communicatieadviseur gemeente Oldambt	Werkt vanuit communicatie mee aan het proces richting het Ambitiedocument.

Introductie
De binnenstad kent van oorsprong een rijke historie, maar op dit moment is er van alles aan de hand. Oorzaken zijn breed; o.a. krimp, moeilijke tijden in de retail. Daarnaast zijn er een aantal grote dingen die nu spelen zoals het project Poort van Winschoten, de herbestemming van de locatie St. Lucas, verbeteringen in de Liefkenshoek en de aanpak van een aantal specifieke plekken zoals die van de afgebrande panden in de Langestraat. Naast die uitdagingen is er vooral ook veel nieuw perspectief als gevolg van de groei van Blauwestad, het aantrekken van de woningmarkt en nieuwe kansen vanuit het Nationaal Programma Groningen.

Al die ontwikkelingen pakken we in samenhang op en momenteel werken we aan een Ambitiedocument voor de komende periode tot 2030, met een doorkijk naar 2050.
Met een projectteam van gemeente denken we nu na over de ambities voor het centrum. Ook de provincie is hierbij nauw betrokken.

Als we kijken naar het centrum, kijken we breed en dat betekent dat we ook de rol van het centrum voor de regio heel belangrijk vinden.

Verder is het idee op dit moment om niet heel groots van alles te doen; maar vooral te kijken waar we op kleine plekken ingrepen kunnen doen om de koopstad te versterken en de omgeving te verbeteren. Zodat dat we ook een verblijfsstad en een woonstad creëren.

Verder belangrijk: wat we nu laten zien is niet in beton gegoten, het zijn denkrichtingen waarvan we graag willen horen hoe er tegenaan gekeken wordt. Besluitvorming vindt plaats door de nieuwe gemeenteraad en we willen in de discussie met de raad ook transparant zijn over alle input die we hebben opgehaald.

Wat hebben we tot nu toe opgehaald?
We hebben in ons proces ook een adviesgroep met vertegenwoordigers van inwoners, ondernemers en organisaties die meedenkt over het centrum. Daar hebben we al veel ideeën opgehaald. Een korte samenvatting:

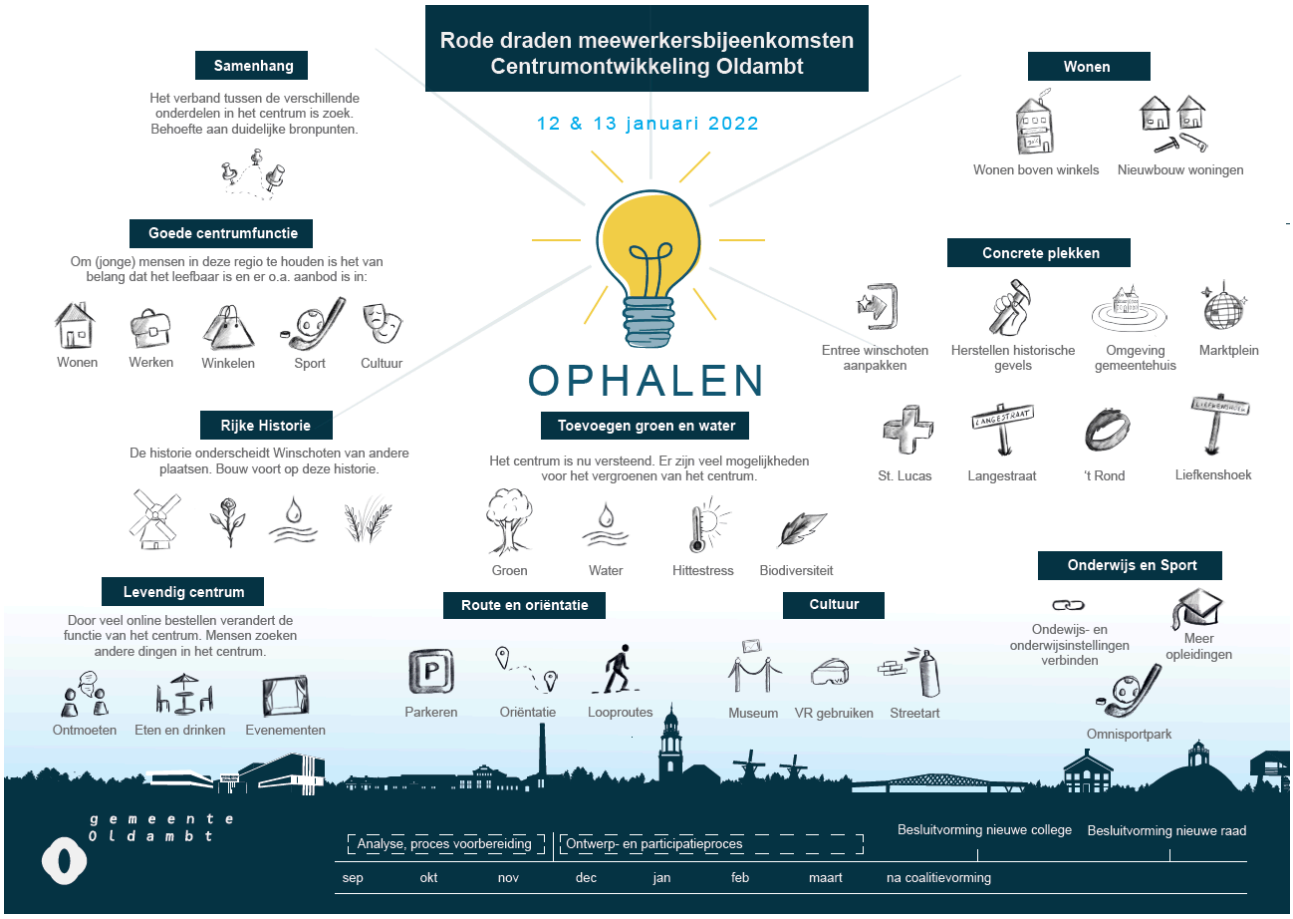

Bouwstenen van de visie
Stedenbouwkundige Rob Hendriks heeft de rode draden uit de eerste meewerkersbijeenkomst vertaald in bouwstenen voor het ambitiedocument. In de uitwerking heeft hij geconstateerd dat we het over heel veel zaken eens zijn. In de presentatie zijn de bouwstenen vertaald in sfeerbeelden.

De plannen concentreren zich in eerste instantie op de kern van het winkelgebied, de Langestraat, door het daar goed te organiseren en attractief te maken. Daarna kan worden bekeken hoe je vanuit de Langestraat kunt gaan uitbreiden, bijvoorbeeld door via de driften verbindingen te maken.

Er wordt veel groen toegevoegd, de verkeersbewegingen worden logischer geregisseerd en een serieuze optie die ook breed ondersteund wordt, is om het water verder terug te brengen het centrum in, in het verlengde van wat er bijvoorbeeld al aan de Venne is gebeurd.

Figuur 1 Oogst van de Adviesgroep

Inventarisatie dorpen en wijken
In voorbereiding op de bijeenkomst van vanavond is onder de dorps- en wijkverenigingen al een uitvraag gedaan van hoe er tegen het centrum aan gekeken wordt. De samenvatting van alle reacties daarop komt vrij goed overeen met de ideeën die ook via de adviesgroep zijn ingebracht en die ook ondersteund worden door de flitspeiling die er aan het begin van het proces onder inwoners is gehouden.

Samenvatting van de reacties van de dorps- en wijkverenigingen (februari 2022):

- Hoe belangrijk is de binnenstad van Winschoten voor uw dorp of wijk:
  - Allen: Belangrijk tot heel belangrijk
  - Uitgelicht:
    - Blauwestad: Klinker concept, winkels, (huidige en toekomstige) restaurants, behoud van historische panden, behoud van de sfeer door bovenstaande
    - Midwolda: Belangrijk wat betreft voorzieningen. Echter is het behouden en verbeteren van voorzieningen in de dorpen ook belangrijk. Ook daar zijn investeringen nodig.
    - Nieuwe Beerta: om dagelijkse boodschappen zoals voeding, maar ook andere inkopen zoals kleding, schoeisel, sportkleding e.d. te kunnen kopen. Daarnaast gaan onze inwoners ook naar Winschoten voor ontspanning; theater, bioscoop en gezellig uit eten, even een terrasje bezoeken tijdens het winkelen. Daarom is het belangrijk dat Winschoten horecagelegenheden heeft met een gezellig terras
    - Oostwold: veel minder belangrijk dan vroeger, nu meer aankopen online.

- Voor welke voorzieningen gaan uw dorps- wijkgenoten voornamelijk naar Winschoten?
  - Bibliotheek, supermarkt, winkelen, theater, park, speciaalzaken, markt, (schoenen, kaas, speciaalzaken), horeca (restaurant/café), cultuur, tandarts, voortgezet onderwijs, bioscoop, fitness

- Meer onderscheidend in regio?
  - Geen eenheidsworst zijn. Bijna alle winkelcentra zijn voorzien van dezelfde winkels
  - Is goed zo
  - meer sfeer in centrum aanbrengen (o.a. Burg. Schönfeldplein, Hema, is zeker aantrekkelijker te maken) Bestrating vlotter maken
  - zinloos is om de concurrentie aan te gaan met Stadskanaal, Delfzijl, Appingedam of Veendam. Eerder nuttig om in samenspraak te werken aan het sterker maken van de regio

- Door in te spelen op de behoefte van de inwoners van de omliggende dorpen, winkels in het centrum te hebben die niet altijd tot een 'keten' behoren, anders is het net of dat je weer de dezelfde winkels tegen komt. Probeer verpaupering tegen te gaan; voor kom dat winkelpanden lang leeg blijven staan. Inwoners van dorpen dicht bij de Duitse grens hebben de keuze om ook voor hun boodschappen en andere inkopen naar Duitsland te gaan. Daarom is het belangrijk dat Winschoten zich kan onderscheiden van andere steden
- Leegstaande panden slopen - verwijderen. Alle winkels concentreren in overdekt gezellig centrum. De helft (noordzijde) van de Langestraat afbreken waardoor voldoende parkeergelegenheid ontstaat

Denkrichting
Van alle ideeën die zijn opgehaald is een soort eerste interpretatie gemaakt van hoe het zou kunnen worden. Rob Hendriks laat daarvan een aantal impressies zien.

De rode draad van zijn verhaal:

- 'Groene en blauwe ingrepen'; stadstuinen, groen en water. Klimaatadaptatie.
- Wonen; toevoegen van allerlei typen woningen op diverse plekken in het centrum.
- Compacter maken winkelgebied, aanvullen met meer niche achtige (kleinere) winkels. Kijken of leegstaande panden weer kunnen worden gevuld.
- Op plekken waar dat niet lukt, kleine stadstuinen toevoegen of kijken of er een andere functie kan worden gegeven aan de invulling van panden op de begane grond.
- Opwaardering van de driften, door ze weer open te maken en er nieuwe functies aan te geven. De driften zijn ook geschikt om woningen boven winkels te ontsluiten.
- Bronpunten noord- en zuidpool verder afmaken, denk aan: achterkanten gebouwen tot voorkanten maken, groen toevoegen.
- Samenhang creëren in het centrum.

Kanttekeningen:
- Rob Tutert merkt op dat alles wat hier besproken wordt nog niet in beton gegoten is. De plaatjes zijn het begin van planvorming. Er ligt nog niks vast, het besluitvormingsproces moet nog plaatsvinden met het nieuwe college en de nieuwe raad. Alle draagvlak voor de denkrichtingen die we in het uitgebreide voortraject met elkaar ontwikkeld hebben, zo ook het gesprek van vandaag, draagt daar natuurlijk aan bij.
- Bewust is ervoor gekozen om eerst nog los te denken van financiën, dus om eerst te kijken wat wenselijk is.

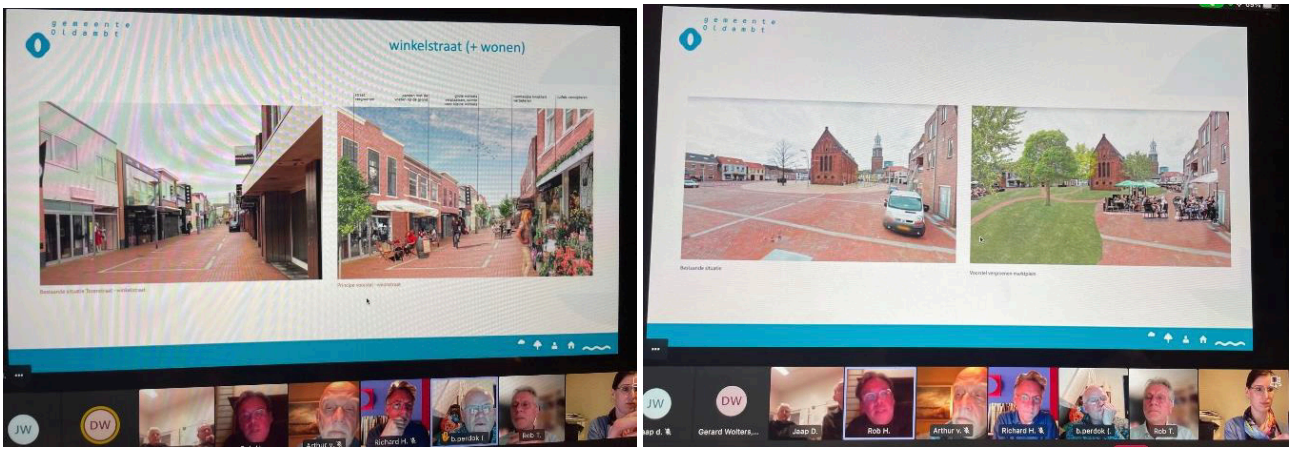

Figuur 2 Impressies van de architect zoals toegelicht tijdens de bijeenkomst; nog zonder verdere status. De schetsen laten zien wat mogelijk is en hoe het er bijvoorbeeld uit zou kunnen zien als je meer groen toevoegt.

St Lucas locatie
Aparte aandacht is er voor de St Lucas locatie. Rob Hendriks licht toe dat het hele gebouw is geanalyseerd in bouwdelen die in verschillende tijden zijn gebouwd. Van elk van die gebouwdelen is de cultuurhistorische waarde in kaart gebracht en gekeken of het de moeite waard is om te behouden. Daarnaast is er gekeken naar de bouwtechnische staat.

Tussentijdse conclusie van het onderzoek is dat het lastig zal zijn om grote delen her te gebruiken, maar dat er vooral kansen zijn om de oudere bouwdelen te behouden, ook al zijn ze in bouwtechnisch slechte staat. Het gebouw heeft een relatief grote diepte, waardoor het vooral geschikt is voor functies die weinig daglicht behoeven.

Daarnaast zijn er voor de ontwikkeling van het St Lucas terrein een aantal denkrichtingen bedacht, van het aanleggen van een park in aansluiting op het stadspark, tot wonen in het groen, tot een combinatie van wonen en retail. Die denkrichtingen worden de komende periode nog verder uitgewerkt.

Reacties vanuit de deelnemers op de denkrichtingen voor de St Lucas locatie:

- Parkidee is mooi, museum ook. Tegelijkertijd nuchterheid: we zijn geen Rotterdam. Is er voldoende animo voor een museum? Wellicht wel voor een park i.c.m. iets anders.
- Waardering van het idee om een aantal oude bouwdelen te behouden vanwege de historische waarde.
- Groen als verbindende factor is sowieso goed; verbinding maken met het stadspark en het gebied rondom De Klinker.
- Mix maken tussen vergroening en versterking van winkelstad.

Reacties
In het gesprek naar aanleiding van de presentatie komen de volgende zaken naar voren:

- De deelnemers zijn enthousiast over de plannen. De aanbeveling wordt gedaan om een soort thema aan de plannen mee te geven. Iemand oppert: “Laat mensen die wat korter hier in de omgeving wonen, meedenken over de kracht van het centrum. Bijvoorbeeld in de richting van de graanrepubliek en dan breder: het eten van de toekomst. Maak het centrum een plek waar je lekker kunt eten. Het publiek is breed met Duitsland als achterland.”

- Rijke geschiedenis: “Je ziet het, maar vraagt je ook af: wat is het dan? Dat zou je inzichtelijker moeten maken.” Denk aan de geschiedenis van de rozenstad.

- Met betrekking tot onderwijs/jeugd merkt iemand op: “Er is een grote campus in Winschoten met leerlingen die ook verblijven in het centrum. Misschien iets doen met foodtrucks? Dit is ook een kans om reuring in de binnenstad te krijgen.”
  Tegelijk is er ook oog voor het bevorderen van een gezonde leefstijl van de jeugd, er wordt opgemerkt dat daar vooral ook aan moet worden gedacht. “Niet alleen maar fastfood.”

- Er wordt aandacht gevraagd voor klimaatadaptatie, natuur- en groen, maar ook beheer van die maatregelen. Onderhoud is een belangrijk aandachtspunt.

- Er wordt gevraagd of de locatie Blaauw ook mee wordt genomen in de plannen.
  Rob Tutert antwoordt dat daar ook over wordt gesproken met de eigenaar met als inzet om tot oplossingen en ik elk geval sloop van wat er nu staat, te komen.

- Er is al eens gesproken over realisatie beeldentuin met medewerking van leerlingen van Minerva en ook over realisatie van een groententuin.
  Financiën rondom dit soort initiatieven blijven steeds een heikel punt; de oproep is om structurele budgetten te reserveren voor realisatie van kleine verbeteringen – tuintjes etc. – én onderhoud.

- Vanuit het perspectief van de dorpen is vooral de winkelfunctie belangrijk. Rob Hendriks peilt hoeveel behoefte er is om rondjes te kunnen lopen door het centrum (wat voor jeugd niet zo belangrijk lijkt te zijn)? Volgens een deelnemer is dat niet persé belangrijk, geredeneerd vanuit de veronderstelling dat winkelen door inwoners gericht gaat. “Voor mensen die van buiten komen is dat wellicht anders, maar voor een groot deel zullen eigen bewoners bezoekers zijn.” Iemand anders vult aan: “Het idee van rondjes lopen is leuk, maar dan moet je op de Venne ook aanbod hebben en dat is er op dit moment niet echt.”
  Een ander merkt op: “Streef naar een goede mix van winkels en horeca met terrassen, dan gaan de mensen vanzelf door de hele straat óf het rondje heen lopen. Het nodigt uit, juist ook voor bezoekers uit andere dorpen of de Duitse bezoekers.”

- In het verlengde hiervan wil Rob Hendriks graag weten of de aanwezigheid van grotere winkelformules kruisbestuiving oplevert voor kleinere winkels. Reactie van een deelnemer: “Grote winkelformules zitten buiten de kern van het centrum. Dus dat effect wordt nog niet echt zo gezien. Wellicht is dat er wel als je die winkels dichter naar het centrum haalt. Tegelijk hebben de grote winkels juist ook veel gerichte klanten.”

- Iemand merkt op: “Een terrasje pakken, is voor de meeste Winschoters niet weggelegd. Wees daar dus reëel in in je plannen.”
  Reactie Rob Hendriks: “Het idee van terrassen door de hele binnenstad is wellicht niet reëel, maar misschien kan het wel geconcentreerd op een bepaalde plek. Ook uit de flitspeiling die we aan het begin van het traject hebben gehouden, bleek die behoefte.”

- Iemand vindt de locatie van Albert Heyn niet logisch. “Als je toch het centrum opnieuw in gaat richten, moet je misschien ook een herverdeling van bepaalde winkels maken.”
  Rob Tutert vult aan dat dit ook een van de denkrichtingen voor St. Lucas is.

- Een deelnemer vraagt of er iets in het ambitiedocument zit dat verder gaat dan de ruimtelijke inrichting? Te denken valt aan een maatregelenpakket waar mensen een beroep op kunnen doen, die zelf iets willen doen. Rob Tutert vult reageert: “Voor de gevels in de binnenstad is al een regeling. Het is een mooie gedachte om in die richting verder te denken.”

- Er zijn diverse suggesties om banden met het onderwijs aan te halen. Gedacht wordt aan zowel universiteit als HBO, maar bijvoorbeeld ook aan het Alfacollege en diverse lagere scholen in het centrum.

Bijlage 3: Resultaten flitspeilingen

Flitspeiling 1

De uitgebreide resultaten zijn hier (link) te vinden.

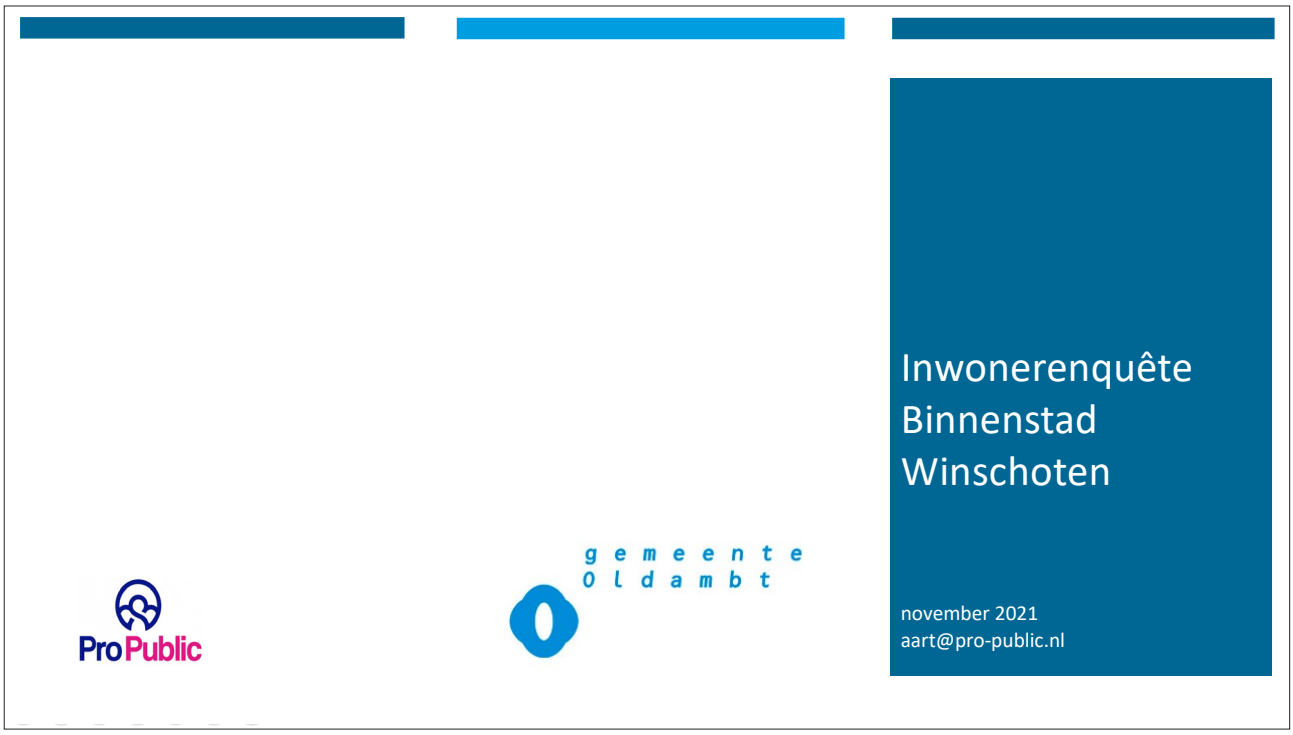

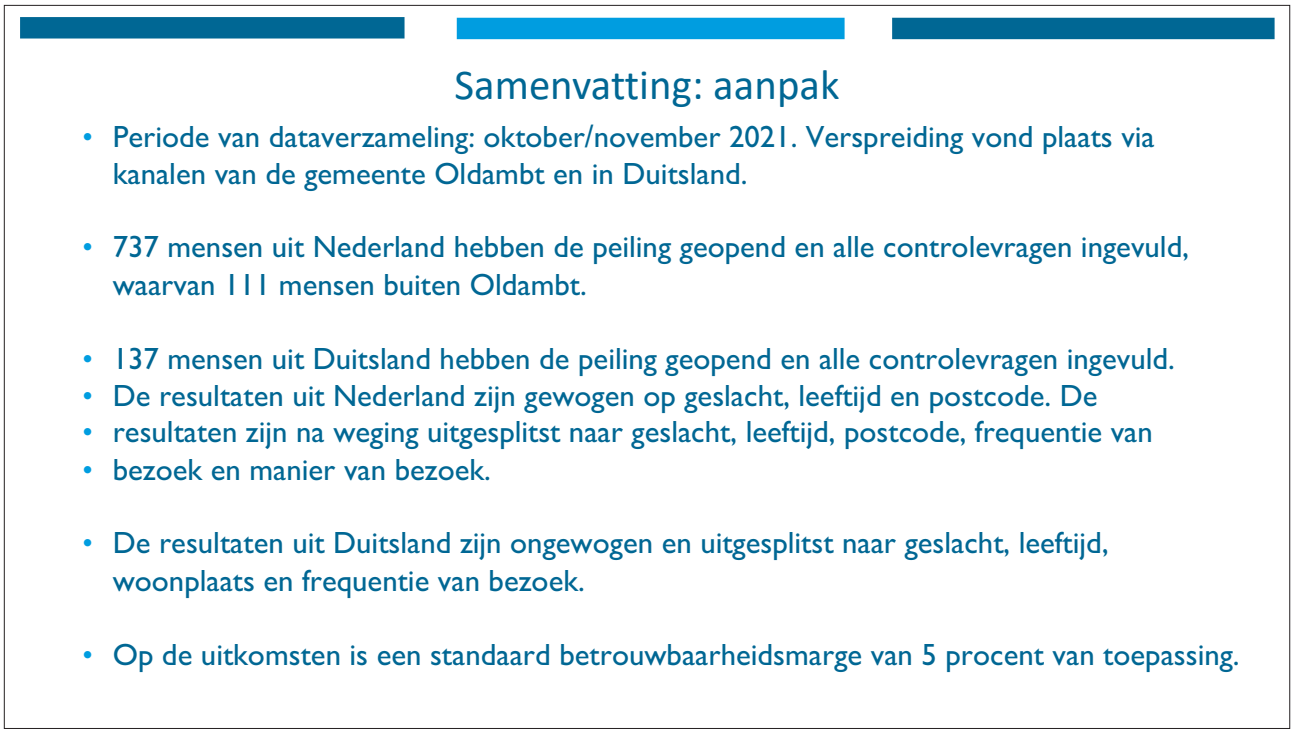

Samenvatting: uitkomsten

- De meeste respondenten komen naar het centrum van Winschoten om te winkelen (NL 71%, DE 85%). Daarna komen de Nederlanders vooral voor boodschappen (64%) en de Duitsers voor feestdagen of evenementen (31%).
- 42% van de respondenten uit NL vindt winkelaanbod van Winschoten (heel) onplezierig, tegenover 73% uit DE die het (heel) plezierig vinden. De meerderheid van beide groepen is tevreden over de horeca in het centrum.
- 58% van de respondenten uit NL ervaart de sfeer en uitstraling in Winschoten (heel) onplezierig, maar 80% uit DE vindt het juist (heel) plezierig.
- Over bereikbaarheid en parkeren zijn de respondenten tevreden, 68% (NL) en 81% (DE) ervaart het als (heel) plezierig. Over het groen en water zijn de meningen meer verdeeld. 67% van de Duitse respondenten geeft aan het (heel) plezierig te vinden, tegenover 30% van de Nederlandse respondenten.
- De respondenten uit Duitsland zijn dus een stuk positiever over het centrum van Winschoten dan de respondenten uit Nederland.

Samenvatting: uitkomsten

- 73% (NL) en 77% (DE) van de respondenten vindt niks specifieks aantrekkelijk van het huidige centrum. De rest noemde vooral de gerenoveerde Venne, de Langestraat en het winkelaanbod.
- Wanneer wordt gevraagd wat er verbetert moet worden, noemt bij beide groepen een heel groot de deel dat de leegstand moet worden aangepakt. Ook de twee redenen daarna (winkelaanbod vergroten en oude panden renoveren) hebben indirect te maken met de leegstand.
- Zowel bij de Nederlandse als Duitse respondenten geven velen aan dat ze meer kledingwinkels en kleine speciaalzaken in het centrum willen zien.
- Andere steden die volgens de respondenten als inspiratie zouden kunnen dienen voor Winschoten zijn Groningen, Emmen en Leer (DE). Redenen daarvoor zijn de gezellige sfeer en de vele verschillende winkels.

Flitspeiling 2

De uitgebreide resultaten zijn hier (link) te vinden.

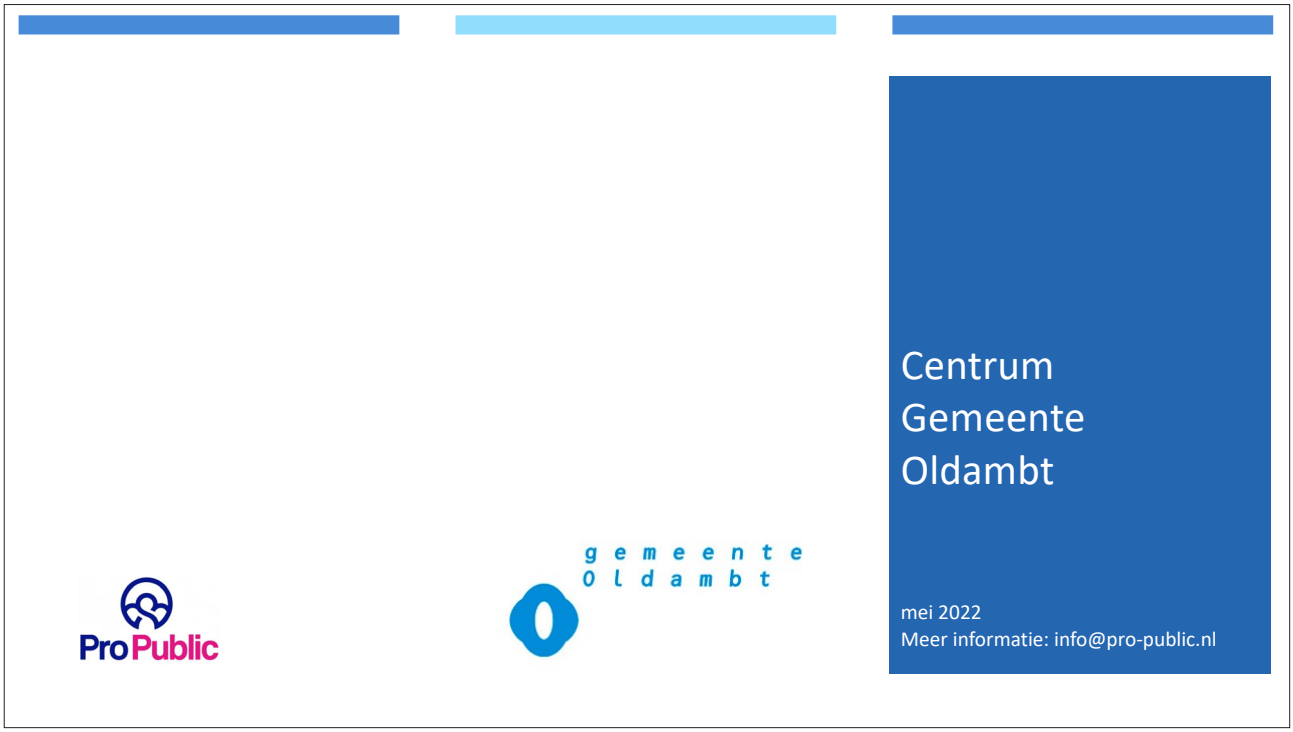

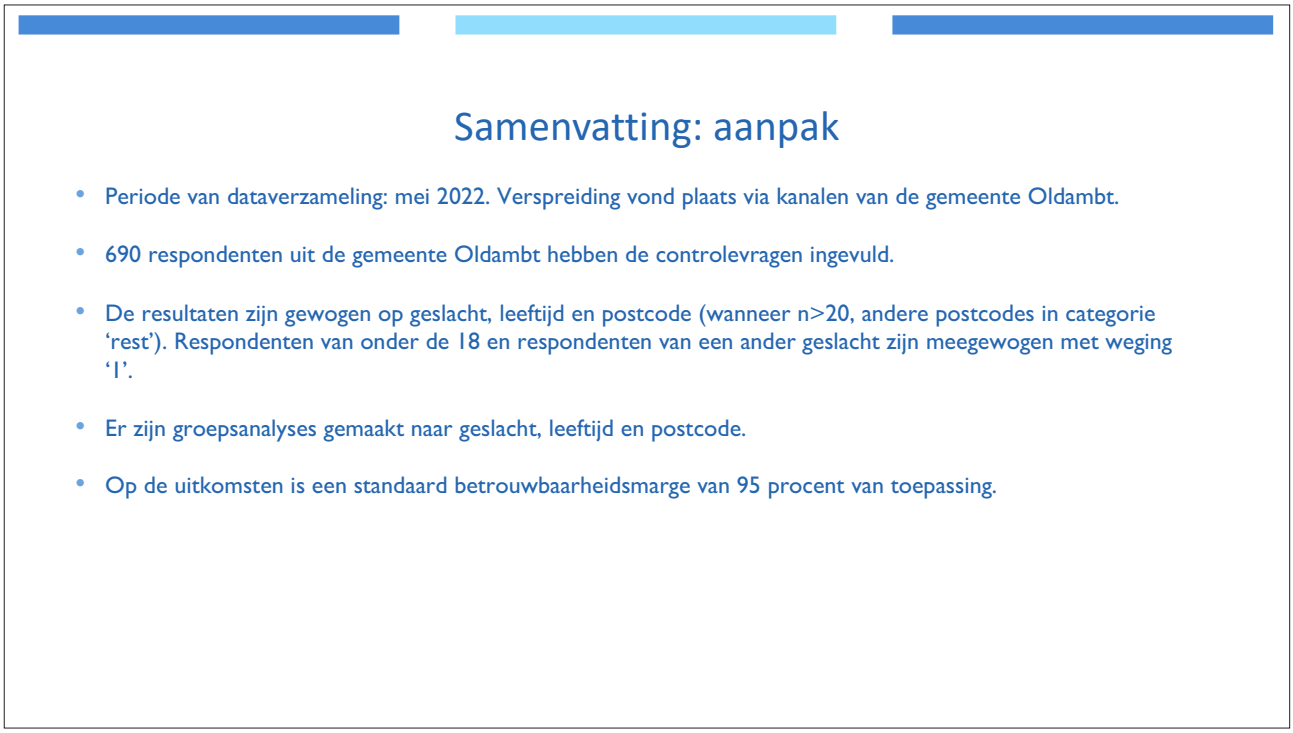

Samenvatting: uitkomsten

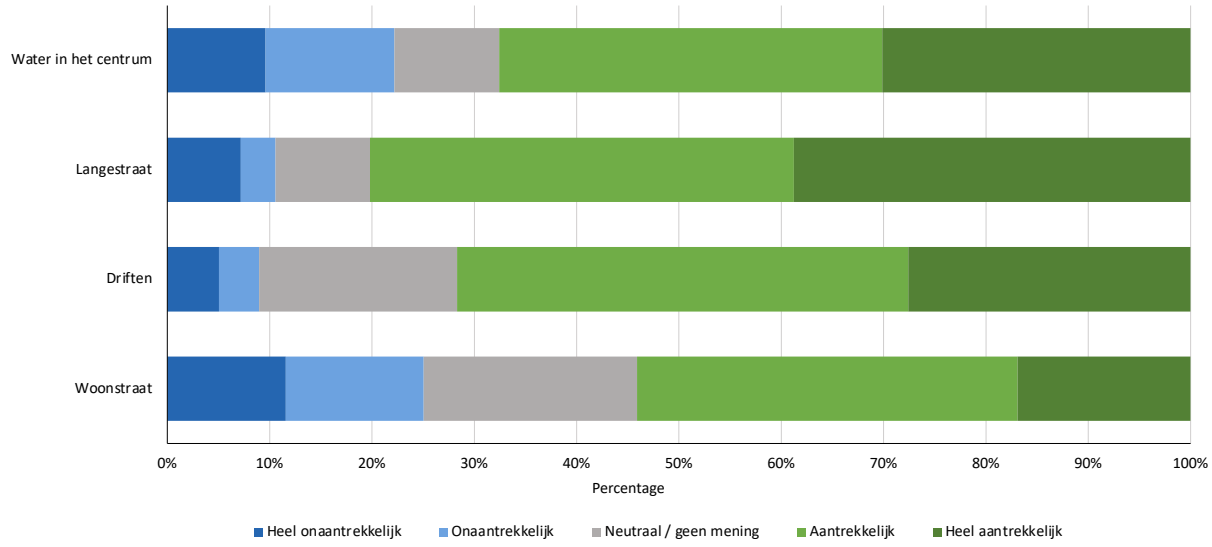

Samenvatting: uitkomsten

- 67 procent vindt het idee om meer water in het centrum te krijgen (heel) aantrekkelijk. Meer sfeer en gezelligheid en dat water mooi is zijn de meest genoemde argumenten voor. Gebrek aan ruimte is het meest genoemde argument tegen. Meer fonteinen worden het meest als mogelijke toevoeging genoemd.
- 80 procent vindt het idee om de Langestraat op te knappen (heel) aantrekkelijk. De meest genoemde argumenten zijn meer sfeer/levendigheid, meer groen in de stad en meer woningen. Ook meer terrassen worden vaak als toevoeging genoemd.
- 72 procent vindt het voorstel om de driften aantrekkelijker te maken (heel) aantrekkelijk. De meest genoemde argumenten hiervoor zijn meer sfeer en levendigheid, meer groen in de stad en een groter gevoel van veiligheid. Goede verlichting wordt vaak als toevoeging genoemd.
- 54 procent vindt het voorstel om meer richting woonstraten te gaan (heel) aantrekkelijk. Als tegenargument wordt vaak genoemd dat een winkelstraat voor de winkels moet zijn. Als argument voor wordt het tegengaan van leegstand het meest genoemd.

Samenvatting: uitkomsten

- 67 procent vindt het opknappen van het marktplein (heel) belangrijk. Meer sfeer en gezelligheid en meer terrassen zijn de meest genoemde argumenten voor. Het terugbrengen van de weekmarkt wordt het vaakst als mogelijke toevoeging genoemd.
- 68 procent vindt het idee om het oude St. Lucas op gedeeltelijk op te knappen (heel) goed. De meest genoemde toelichtingen zijn dat er geen winkels moeten komen en dat het goed is dat er meer woningen komen.

Samenvatting: uitkomsten

- 52 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten onderscheidend is. Het bewaren van de geschiedenis wordt het meest genoemd als argument.
- 58 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten compact is. De gezelligheid en sfeer wordt het vaakst als toelichting genoemd.
- 76 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten levendig en uitnodigend is. Het bevorderen van de gezelligheid/levendigheid wordt het vaakst als toelichting genoemd.
- 58 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten circulair en toekomstbestendig is. Als toelichting wordt het meest genoemd dat dit logisch en belangrijk voor de toekomst is.
- 73 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten toegankelijk is voor mensen uit de regio. Als toelichting wordt het verbeteren van de parkeergelegenheid het meest genoemd.
- 65 procent vindt het (heel) belangrijk dat het centrum van Winschoten klimaatbestendig is. Als toelichting wordt het verhogen van de hoeveelheid groen in de stad het meest genoemd.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1457
Extern Zaak ID	1895ESUITE636692022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	8.d
Titel	Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio (63669-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
8d Raadsvoorstel inzake Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33-regio
8d.1 Perspectief
8d.2 Marktanalyse
8d.3 Reactienota
8d.4 Addendum marktanalyse

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Beeldvormende raadsbijeenkomst	12 oktober 2022
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**
Raadsvergadering	23 november 2022

Voorgesteld besluit

het Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio vast te stellen.

Besluit

het raadsvoorstel door te schuiven naar de volgende raadsvergadering, voor oordeelsvorming.

Raadsvoorstel

Onderwerp	Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	12 oktober 2022
Datum raadsvergadering	26 oktober 2022
Zaaknummer	63669-2022:275884
Steller	Dick Abee
Portefeuillehouder(s)	Erich Wünker
Medeverantwoordelijke(n)	.

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	De gemeenten Midden-Groningen, Veendam, Oldambt en de provincie Groningen hebben de handen ineengeslagen om tot één gezamenlijk en regionaal ruimtelijk economisch perspectief te komen voor de A7/N33-regio. Op 15 december 2020 zijn uw raad, de overige gemeenteraden en Provinciale Staten hierover geïnformeerd. Middels de Raadsbrief van 19 november 2021 is uw raad geïnformeerd over hoe we tot de eerste aanzet van het voorliggende perspectief zijn gekomen en hoe het vervolg van het open planproces zou verlopen.
Voorgesteld raadsbesluit	**De raad besluit:** het Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio vast te stellen
Samenvatting	In dit voorstel wordt u geïnformeerd over het ruimtelijk en economisch perspectief voor de A7/N33-regio dat de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen gezamenlijk hebben opgesteld (zie bijlage 1). Het perspectief richt zich op het gebied vanaf de stad Groningen in oostelijke richting, met daarin plaatsen als Hoogezand, Veendam, Zuidbroek en Winschoten. Met dit perspectief geven de betrokken gemeenten samen met de provincie richting aan hoe de A7/N33-regio zich tot 2040 verder kan ontwikkelen. Uw raad wordt met dit voorstel verzocht het perspectief vast te stellen als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Hoewel het document over veel meer gaat dan enkel bedrijventerreinen wordt u ook verzocht het perspectief vast te stellen als regionale bedrijventerreinenvisie om daarmee in overeenstemming met de provinciale regelgeving ontwikkelingen in het buitengebied mogelijk te maken. Om tot een perspectief voor de A7/N33-regio te komen is een open planproces doorlopen. Na de vele reacties van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties is het perspectief op een aantal onderdelen aangepast. Zo geldt onder andere:

<table>
<tr><td></td><td>
- Dat wij afzien van een uitbreiding van bedrijventerrein Rengers bij Kolham en in plaats daarvan nader willen verkennen waar rondom Hoogezand-Sappemeer ontwikkelruimte te realiseren;
- Dat wij een vervolgonderzoek voorstellen voor de Eekerpolder als alternatieve locatie voor bedrijven die een kavel vragen van meer dan 20 ha en dus afzien van de locaties bij de Tussenklappenpolder en Scheemda/Westerlee.

Er is een uitgebreide toelichting opgenomen op alle doorgevoerde wijzigingen.

NB: Dit voorstel ligt tevens in de gemeenteraden van de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de Staten van de provincie Groningen.
</td></tr>
<tr><td>Bijlage(n)</td><td>
<table>
<tr><th>Nr.</th><th>Titel</th><th>Soort bijlage</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Perspectief</td><td>Rapport</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Marktanalyse</td><td>Rapport</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Reactienota</td><td>Rapport</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Addendum marktanalyse</td><td>Rapport</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>AVG</td><td>ja</td></tr>
</table>

TOELICHTING

Inleiding

Doel en wettelijke grondslag

De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen willen een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie zijn voor inwoners, ondernemers, agrariërs, organisaties, instellingen, toeristen en recreanten. Eigenlijk voor eenieder die woont, werkt, onderneemt of de gemeente en provincie bezoekt. Om hier invulling aan te geven zetten de betrokken gemeenten en de provincie onder andere in op het creëren van werkgelegenheid.
Hoewel het vertrekpunt een economische is geweest, is een belangrijk uitgangspunt bij de verkenning voor de A7/N33-regio dat economie in samenhang wordt bekeken met opgaven op het terrein van energie, klimaat, leefbaarheid, landbouw, natuur, recreatie en toerisme en duurzaamheid. Want de druk op de ruimte is enorm. Door integraal te kijken en over de gemeentegrenzen heen, middels een gebiedsgericht en open planproces, kan beter invulling worden gegeven aan deze opgaven en een impuls worden gegeven aan deze regio.

Voor de provincie geldt dat zij een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft en inzet op het aantrekken van nieuwe bedrijven. Er is regelmatig belangstelling vanuit bedrijven om zich hier te vestigen. Zo lang het gaat om wat kleinschaliger bedrijven bieden de bestaande bedrijven- en industrieterreinen daar nog ruimte voor. Echter, voor grootschalige, duurzame en hoogwaardige industrie is de beschikbare ruimte beperkt. Vanuit onze ervaringen met dit soort bedrijven weten we dat proceduretijden een belangrijk criterium is bij het bepalen van de keuze voor een locatie. Op provinciale schaal zijn daarom verschillende gebiedsverkenningen gestart om te inventariseren wat geschikte locaties zijn om dit soort bedrijven te kunnen vestigen. Dat gebeurt samen met gemeenten met een gebiedsgerichte aanpak en een open planproces. In de kadernota 2020-2024 is dit ook als zodanig bekrachtigd door Provinciale Staten.

Clustering van (grote) bedrijven in de economische kernzones binnen de provincie is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Het gaat dan om de kernzones Groningen-West, de Eemshaven, Delfzijl, de A7/N33-regio en de N366-regio (zie onderstaande afbeelding).

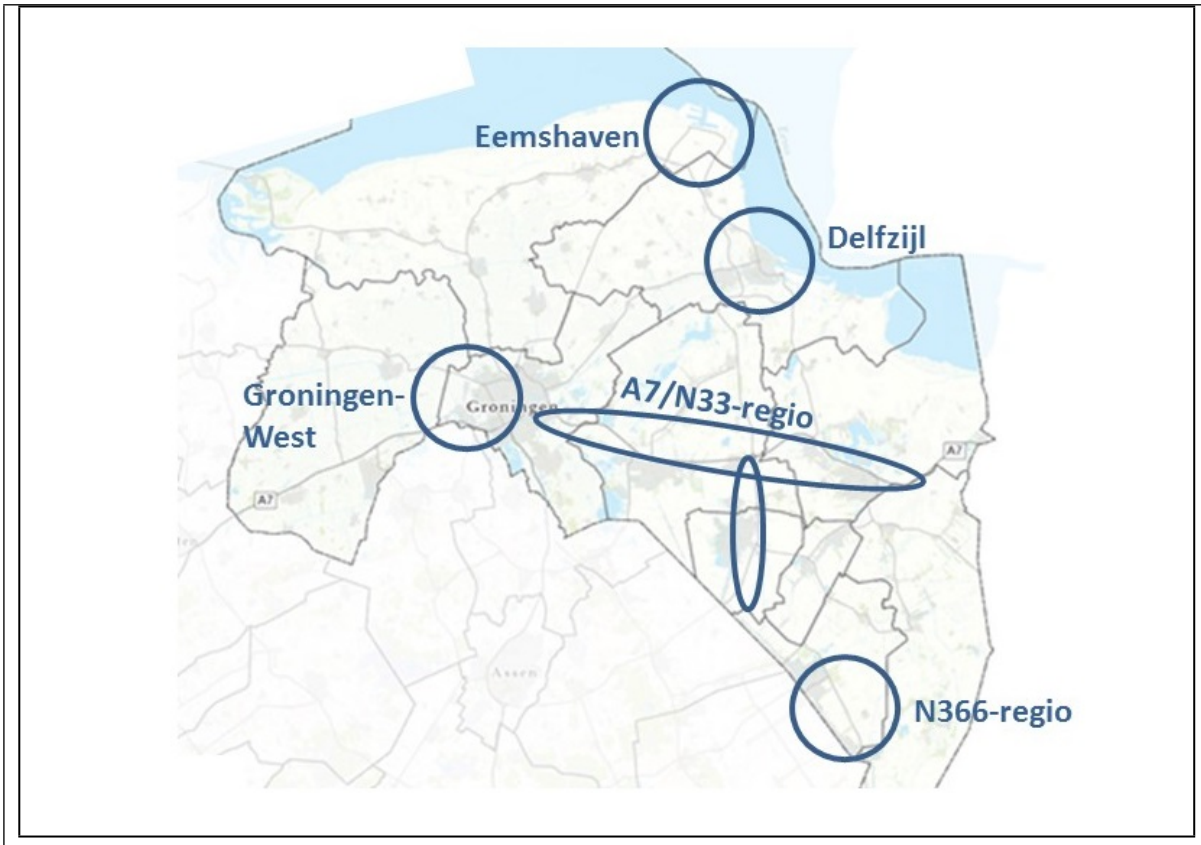

Aansluiting zoeken bij de bestaande economische kernzones geeft ook meteen goed weer dat er natuurlijk al een hele economie in het gebied aanwezig. Eén die ook haar eigen groeikracht heeft, maar ook uitdagingen kent waar het bijvoorbeeld gaat over herstructurerings- en transformatieopgaven. Welke economische kansen er zijn voor de A7/N33-regio (zowel als het gaat om "bestaand" als om "nieuw") maakt allemaal onderdeel uit van dit perspectief.

Voor de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam geldt dat zij afzonderlijk ook de ambitie hebben om de werkgelegenheid binnen hun gemeente een impuls te geven. Daarbij hebben de A7 en de N33 altijd een rol gespeeld. Ten tijde van de bestuurlijke herindeling is zelfs verkend of er één A7 gemeente kon worden gevormd, waar de huidige gemeenten Midden-Groningen en Oldambt dan beide deel van uit zouden gaan maken. Uiteindelijk is er een gemeente Midden-Groningen gekomen en een gemeente Oldambt, maar deze gemeenten hebben in verschillende bestuurlijke gremia altijd de potentie van de A7 onderkend. Ook in overleg met de gemeente Veendam in relatie tot de N33 als belangrijke economische as in het gebied. De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam en de provincie hebben elkaar bestuurlijk als zodanig gevonden om de economie in de A7/N33-regio een impuls te geven.

Waar het binnen het perspectief gaat over het aantrekken van nieuwe bedrijven en (nieuwe) vestigingslocaties voor bedrijvigheid heeft de provincie regels gesteld in de omgevingsverordening. Daarin staat dat een nieuw bedrijventerrein en uitbreiding van een bedrijventerrein alleen mogelijk is als dat past in een regionale bedrijventerreinenvisie.[1] Ook wordt uitgelegd wat wordt verstaan onder een *regionale bedrijventerreinvisie*.[2] In het kort komt het erop neer dat er niet zomaar in het buitengebied een nieuw bedrijventerrein kan worden gerealiseerd, maar dat de provincie in de omgevingsverordening voorschrijft dat gemeenten daarvoor gezamenlijk een regionale visie opstellen. Dat is wat nu gebeurt met het perspectief voor de A7/N33-regio. Het is uiteindelijk aan de raden van de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam om het perspectief vast te stellen als een regionale bedrijventerreinenvisie. Provinciale Staten hoeven dat niet te doen.

Omdat het perspectief veel breder is dan enkel een regionale bedrijventerreinenvisie als bedoeld in de omgevingsverordening is ervoor gekozen om Provinciale Staten het perspectief wel vast te laten stellen

[1] Zie hoofdstuk 2 (ruimtelijke ordening) van de provinciale omgevingsverordening: artikel 2.17.1.
[2] Zie hoofdstuk 2 (ruimtelijke ordening) van de provinciale omgevingsverordening: artikel 2.16.

als bouwsteen voor de nieuwe provinciale omgevingsvisie. Zo speelt het thema over hoe om te gaan met grote bedrijven op provinciale schaal, net als veel van de andere genoemde thema's die naar voren komen in het perspectief.
Kort samengevat stellen zowel de gemeenten als de provincie het perspectief vast als bouwsteen voor hun omgevingsvisies, maar stellen alleen de gemeenten het perspectief ook vast als regionale bedrijventerreinenvisie (conform de regels van de provinciale omgevingsverordening).
Voor de gemeente Veendam geldt dat zij haar nieuwe omgevingsvisie al heeft vastgesteld en de bevindingen in het perspectief zoveel mogelijk heeft geïntegreerd.

Het perspectief is richtinggevend en dient als een ruimtelijk en economisch kader, maar moet dus nog wel vertaald worden naar (juridisch gezien) hardere plannen zoals omgevingsvisies en bestemmingsplannen (waar zienswijzen en beroep tegen ingesteld kunnen worden).

Belangrijke nuance die tot slot bij de benaming "A7/N33-regio" nog is te maken, is dat het slechts om een geografische aanduiding gaat. De A7 en N33 zijn weliswaar belangrijke economische assen/structuren in het gebied, maar het perspectief gaat nadrukkelijk over het hele gebied.

Procesbeschrijving en planning
De gemeenten Midden-Groningen, Veendam, Oldambt en de provincie Groningen hebben de handen dus ineengeslagen om tot één gezamenlijk en regionaal ruimtelijk economisch perspectief te komen voor de A7/N33-regio. Zij zien potentie om de economie in dit gebied een impuls te geven. Daarom hebben zij gezamenlijk een opdracht geformuleerd om dit nader te verkennen. Zoals genoemd is een belangrijk uitgangspunt bij deze verkenning dat dit gebeurt in samenhang met opgaven op het terrein van energie, klimaat, leefbaarheid, landbouw, natuur, recreatie en toerisme en duurzaamheid. Er is daarom nadrukkelijk gekeken naar wat het beste aansluit bij de omgeving en hoe opgaven het beste landschappelijk ingepast kunnen worden; ontwikkelingen worden niet overal zomaar toegestaan. Vanuit de colleges van B&W en het college van Gedeputeerde Staten is hier positief op gereageerd en is het opstellen van een perspectief na de zomer van 2020 gestart.

Er zijn vervolgens in het najaar van 2020 twee bureaus gecontracteerd: een economisch bureau en een ruimtelijk bureau. Het economisch bureau, Buck Consultants International (hierna BCI), heeft een marktanalyse uitgevoerd (zie bijlage 2) en heeft daarvoor gesprekken gevoerd met verschillende bedrijven in de regio. In de marktanalyse is in beeld gebracht wat de kracht is van het gebied en waar de economische potentie zit. Dat is ruimtelijk vertaald in het perspectief. Voor een groot deel zit de potentie in de bestaande economie (immers de bestaande bedrijven in het gebied zijn de economische basis voor de toekomst). Er is gekeken naar mogelijkheden voor herstructurering, transformatie, verduurzaming, versterking van wat je hebt en het optimaal benutten van bestaande kwaliteiten. Daarnaast is gekeken naar nieuwe impulsen van buitenaf. Om zo de economie als geheel een impuls te geven.

Deze analyse is gebruikt als onderlegger voor het doorlopen van een open planproces samen met het ruimtelijk bureau H+N+S Landschapsarchitecten. Het schrijven van dit regionaal ruimtelijk economisch perspectief kon niet zonder inbreng van professionele (ervarings)deskundigen en betrokken bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en inwoners. Daarom is door de betrokken overheden ingezet op een open planproces. Verschillende deskundigen, bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en inwoners hebben in het voorjaar van 2021 tijdens drie workshops meegedacht over de huidige en toekomstige kansen van de A7/N33-regio. Zij hebben verschillende belangen ingebracht die door de betrokken overheden zijn vertaald naar een eerste versie (een concept) van een perspectief.

Vervolgens is deze eerste versie in het najaar van 2021 breed gedeeld, zodat iedereen die dat wilde kon meedenken over het perspectief. Het perspectief is beschikbaar gesteld via het online participatieplatform www.destemvanprovinciegroningen.nl. In een periode die nog werd gedomineerd door het coronavirus kon men online reacties achterlaten. In februari en maart 2022 zijn er in de drie gemeenten in totaal zeven inloopbijeenkomsten georganiseerd waar veel gebruik van is gemaakt. Ook kon men reacties per mail sturen. Daarnaast zijn er ook nog veel individuele gesprekken gevoerd met inwoners en grondeigenaren.

Belangrijk hierbij om te vermelden is dat de marktanalyse van BCI in beeld brengt waar de economische potentie zit in het gebied en dat het perspectief, zoals opgesteld door H+N+S, daarvoor een ruimtelijk kader biedt in samenhang met andere belangrijke thema's. Samen met alle reacties die zijn opgehaald tijdens het open planproces leidt dit tot verschillende beleidsmatige keuzes. Het is aan de politiek om die

keuzes op basis van deze voordracht te maken en daarmee richting te geven voor het gebied.

Het perspectief biedt in die zin - gelet op de strategische beleidscyclus - een ruimtelijk en economisch kader.

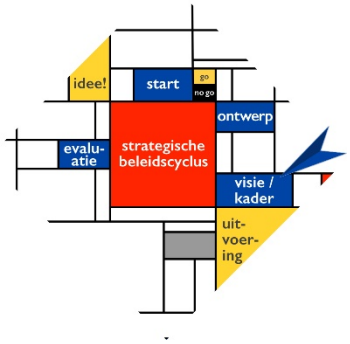

Nadere toelichting op het perspectief
Bij dit punt zullen wij eerst kort het perspectief schetsen en daarna ingaan op de wijzigingen die zijn doorgevoerd in het perspectief, mede naar aanleiding van het open planproces dat is doorlopen.

Het perspectief
Dit perspectief geeft richting aan hoe de A7/N33-regio zich tot 2040 verder kan ontwikkelen. Wij onderscheiden daarbij drie strategieën die in samenhang moeten worden bekeken. Het gaat om:

- Een groenblauwe strategie: natuur, water en landschap;
- Een rode strategie: leefbaarheid en bebouwing - in dorpen, steden en in het landelijk gebied;
- Een paarse strategie: industrie/bedrijventerreinen.

<u>Strategieën</u>
De groenblauwe strategie gaat over het behouden en waar mogelijk versterken van de eigenschappen van het landschap. Denk dan aan:

- De groene ruimtes in de strook van de A7;
- Plekken waar het landschap kan worden hersteld en/of behouden;
- Dat de (kringloop)landbouw de ruimte krijgt als drager van het open landschap.

De rode strategie gaat over ontwikkelingsmogelijkheden voor het combineren van wonen en werken op de erven, in dorpen en steden. Denk dan aan:

- Het gebruiken van vrijkomende agrarische erven als economische broedplaatsen;
- Het veranderen en verbeteren van verouderde bedrijventerreinen, die dicht op de woonwijken liggen;
- Het verder ontwikkelen van stations- en centrumlocaties.

De paarse strategie gaat over het maken van een regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen. Denk dan aan:

- Bestaande bedrijventerreinen opnieuw inrichten;
- Benutten restruimte op bestaande bedrijventerreinen;

- Het versterken en uitbreiden van vier industrie-energieknooppunten;
- Het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven van 3 tot 10 hectare;
- Een onderzoek starten naar een plek en draagvlak in het gebied voor één of meer nieuwe bedrijven die kavels vragen van meer dan 20 hectare.

De strategieën zijn bepaald op basis van de kwaliteiten van het gebied, een aantal basisideeën en de economische actielijnen die in de uitgevoerde marktanalyse van BCI naar voren komen. De actielijnen en basisideeën staan hieronder kort beschreven. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het volledige rapport van het perspectief en de analyse van BCI (bijlagen 1 en 2). De bedoeling is dat ontwikkelingen in het landschap, de leefomgeving en de bedrijfslocaties elkaar - waar mogelijk - versterken. Zodat we maximaal investeren in de leefbaarheid en de vitaliteit van het gebied.

Economische actielijnen en basisideeën

De A7/N33 regio is een diverse regio met kenmerken als een open landschap, een historische verwevenheid van landbouw en industrie, veel bedrijven in de maak- en procesindustrie, variatie in steden en kleine kernen, goede verbindingen (weg, water en spoor), natuur, water en recreatiemogelijkheden. Daarnaast ligt de regio centraal in de nationale energie infrastructuur. Er zijn kansen voor economische ontwikkeling en er is ook al veel om trots op te zijn en op voort te bouwen.

Bureau BCI, heeft voor ons een marktanalyse uitgevoerd en acht economische actielijnen voor het gebied beschreven. Voor deze actielijnen is gebruik gemaakt van (data)analyses, beleidsdoelstellingen van gemeenten en provincie, gesprekken met bedrijven en workshops met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Met deze actielijnen willen we versterken wat er is en zorgvuldig besluiten wat de juiste plek is voor nieuwe ontwikkelingen. Het gaat om de volgende actielijnen:

- Combineren van wonen en werken in woonkernen.
- Kringlooplandbouw als duurzame toekomst.
- Stimuleren van woningbouw.
- Toerisme en leisure (recreatie) als stimulering van de lokale economie.
- Bestaande bedrijventerreinen (gedeeltelijk) opnieuw ontwikkelen.
- De toepassing van duurzame energie in productieprocessen.
- De aanleg van duurzame industriële-energieknooppunten stimuleren.
- Vestiging van nieuwe grootschalige bedrijven.

In de door BCI uitgevoerde marktanalyse is in beeld gebracht welke kansen er zijn voor huidige en nieuwe bedrijvigheid in de A7/N33-regio. In het perspectief is vervolgens ruimtelijk vertaald wat er moet gebeuren om de economische kansen te combineren met het behouden en misschien zelfs versterken van de mooie en karakteristieke kanten en plekken in het gebied. Daarbij gaat het zeker niet alleen om het kiezen van nieuwe plekken voor bedrijven en hoe we nieuwe ontwikkelingen het beste kunnen inpassen. Want de economische kansen zitten niet alleen op bedrijventerreinen, maar juist ook op de erven en in de dorpen en steden. Juist die kansen willen we ondersteunen en aanmoedigen. Er komt veel af op het gebied rondom de A7 en de N33, denk bijvoorbeeld aan opgaven op het gebied van energie, klimaat, leefbaarheid, landbouw, natuur, recreatie en toerisme en duurzaamheid. Om de uitdagingen aan te kunnen denken wij dat een aantal basisbeginselen/ basisideeën van belang zijn voor de toekomst van het A7/N33-gebied. Met een goede balans tussen de kwaliteit van het landschap en economische ontwikkeling. Onderstaand noemen wij kort de verschillende basisideeën.

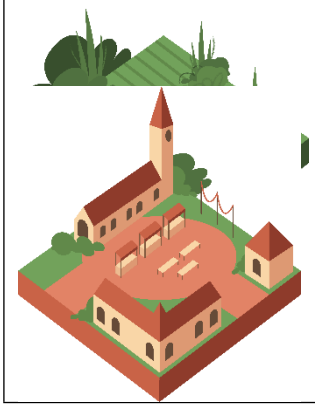

Het eerste basisidee gaat over trots zijn op het landschap en hoe dat met alles dat er speelt mogelijk blijft. Volgens ons moet er daarom ruimte zijn voor groen/blauwe structuren (zoals landschap, natuur, beplanting en water).

Het tweede basisidee gaat over de leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid in de dorpen en kernen; over gemeenschapszin. Het behouden en vergroten van de omgevingskwaliteit en diversiteit van erf, lint, dorp en stad vinden wij dan ook belangrijk.

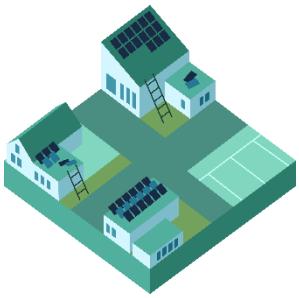

Als derde basisidee geldt dat er al een hele economie zit in het gebied die ook een transitie door moet maken. Wij vinden het daarom belangrijk dat er ruimte wordt geboden aan bestaande/groeiende bedrijven. Het juiste bedrijf komt op de juiste plek en aanwezige ruimte voor bedrijven wordt optimaal benut. Zo liggen er ook uitdagingen op het gebied van herstructureren van bestaande bedrijventerreinen.

Het vierde basisidee speelt op (boven)regionaal niveau. Er liggen kansen voor het gebied voor de vestiging van nieuwe bedrijven. Bedrijven die grote kavels vragen en de economie in de regio kunnen versterken. Wij vinden het belangrijk om die bedrijven te faciliteren.

Doorgevoerde wijzigingen en aandachtspunten
Tijdens het open planproces hebben wij veel reacties ontvangen. Wij lichten hier toe hoe het perspectief is aangepast op basis van deze reacties.

Vooraf
De meeste reacties richtten zich vooral op hoofdstuk 8 van het conceptperspectief en dan in het bijzonder de mogelijke uitbreiding van bedrijventerrein Rengers bij Kolham en de mogelijke vestiging van bedrijven groter dan 20 hectare bij Westerlee/Scheemda of in de Tussenklappenpolder. Zoals u kunt lezen in de reactienota gaat het om circa 400 reacties die zich hierop richten. Voordat wij hier nader op ingaan vinden wij het belangrijk om te benadrukken dat het gaat om één onderdeel binnen de paarse strategie van het perspectief, te weten: kansen voor de vestiging van nieuwe bedrijven. Over de hoofdstukken 1 t/m 7 zijn weinig reacties ontvangen. Ondanks de vele, vaak kritische, reacties over hoofdstuk 8 zitten er dus ook veel positieve punten in het perspectief.
Wij gaan logischerwijs eerst en vooral in op het aspect waar de meeste reacties over zijn ontvangen: de paarse strategie (industrie/bedrijventerreinen). Dat wil echter niet zeggen dat andere aspecten in het perspectief minder belangrijk zijn, zoals de groenblauwe strategie (natuur/water/landschap) of de rode strategie (leefbaarheid en bebouwing). Het perspectief gaat uit van drie strategieën - een groenblauwe, rode en paarse strategie - die in samenhang dienen te worden bezien.

Waar het gaat over de paarse strategie (industrie/bedrijventerreinen) vinden wij de gekozen opbouw die in beide documenten zit goed (dat geldt voor zowel de marktanalyse als het perspectief). In de marktanalyse is in beeld gebracht hoe de economie in de A7/N33-regio een impuls kan krijgen. BCI geeft aan dat dit kan door de bestaande kwaliteiten en de autonome groeikracht optimaal te benutten (versterken wat je al hebt) en door zorgvuldig en goed onderbouwd te kiezen voor nieuwe impulsen van buitenaf (niet alles zomaar overal). In het perspectief is dat ruimtelijk vertaald naar een vijftraps regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen. Dat houdt in dat er aandacht moet zijn voor:

- Bestaande bedrijventerreinen opnieuw inrichten;
- Benutten restruimte op bestaande bedrijventerreinen;
- Het versterken en uitbreiden van vier industrie-energieknooppunten;

- Het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven van 3 tot 10 hectare;
- Een onderzoek starten naar een plek en draagvlak in het gebied voor één of meer nieuwe bedrijven die kavels vragen van meer dan 20 hectare.

Het perspectief kent dus een zorgvuldige opbouw: het gaat zeker niet alleen om het vestigen van nieuwe bedrijven van buitenaf, maar ook over herstructurering en benutten van restruimtes.

Daarnaast merkten wij bij veel reacties, ook tijdens de georganiseerde inloopbijeenkomsten, dat over een aantal economische aspecten onduidelijkheid bestond. Belangrijk is het onderscheid tussen reguliere vraag (lokale/regionale bedrijven) en bovenregionale vraag (grootschalige bedrijven), maar ook het verschil tussen vraag en aanbod (bijvoorbeeld het aanbod van kavels op bestaande bedrijventerreinen). Voor een goede vergelijking dient naar vraag en aanbod op het lokale/regionale schaalniveau te worden gekeken en naar vraag en aanbod op het bovenregionale schaalniveau.

	Vraagzijde	Aanbodzijde
Lokaal-regionaal Gemengd/MKB Kavels <3 hectare	A ⟷	B
Bovenregionaal Grootschalig Kavels >3 hectare	C ⟷	D

Zoals in het begin van deze voordracht al is benoemd zien wij dat er vraag is van grote(re) bedrijven in de provincie (C), maar dat voor de aanbodzijde geldt dat wij weinig kavels beschikbaar hebben om dit soort bedrijven te faciliteren (D). Om de economie in de regio in zijn totaliteit een impuls te geven vinden wij het belangrijk om ook daarop in te spelen en voorbereid te zijn op die vraag (als één van de onderdelen van het vijftraps regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen). Waar het gaat om het bedienen van de reguliere vraag (A) geldt dat er nog aanbod is op bestaande bedrijventerreinen. Daarbij past dan ook het benutten van restruimtes (B).

BCI heeft een aanvullende opdracht gekregen en deze zaken beter in beeld gebracht. De door BCI uitgevoerde marktanalyse is intact gebleven, maar daar is een addendum voor opgesteld - een soort oplegnotitie (zie bijlage 4). Daarin wordt ook de samenhang met verschillende uitgevoerde economische onderzoeken uiteengezet. Verder hebben wij ons voordeel gedaan met een behoefteraming voor bedrijventerreinen die momenteel voor de hele provincie wordt uitgevoerd door de Stec groep.

<u>Nieuwe vestigingslocaties</u>

Het perspectief kent 2040 als tijdshorizon. We kijken dus een aanzienlijke tijd vooruit. Daarbij hoort in eerste instantie dus het benutten van restruimtes op bestaande bedrijventerreinen, maar ook herstructurering en het nadenken over nieuwe vestigingslocaties voor met name grote(re) bedrijven. We willen voorbereid zijn en kunnen inspelen op de (toekomstige) vraag, maar ook enige flexibiliteit inbouwen. Dat houdt in dat we vraaggericht willen ontwikkelen; in plaats van aanbodgericht waarbij kant en klare bedrijventerreinen worden opgeleverd en vervolgens kavels worden uitgegeven.

De in het perspectief opgenomen nieuwe vestigingslocaties zijn daarom bedoeld voor zowel grote(re) bedrijven (die kavels nodig hebben van 3 hectare of meer) als voor kleinere bedrijven. Zo geldt voor Midden-Groningen en Oldambt bijvoorbeeld dat er namelijk ook een gebrek is aan schuifruimte voor transformatieprojecten en een beperkte beschikbaarheid van vestigingsruimte voor bedrijven kleiner dan 3 hectare van binnen en buiten de regio.

Maar ook voor een gemeente als Veendam geldt dat enige flexibiliteit gewenst is. De ontwikkeling van SHINE bij Wildervank is daar een goed voorbeeld van. SHINE is een innovatief bedrijf dat medische isotopen wil gaan produceren voor de gezondheidssector in Europa. Door flexibel te zijn kan ook gekeken worden wat voor aanpalende bedrijven zich bij SHINE kunnen vestigen die zich bijvoorbeeld richten op onderzoek.

Uiteraard kijken wij voor kleinere bedrijven wel altijd eerst naar het benutten van de restruimtes op de bestaande bedrijventerreinen.

Er zijn in het perspectief een aantal nieuwe terreinen benoemd voor grote(re) bedrijven, te weten uitbreidingen van de Gouden Driehoek bij Zuidbroek, Reiderland bij Winschoten-Oost en de Dallen bij Wildervank (met de ontwikkeling van SHINE). Dit vinden wij logische nieuwe vestigingslocaties grenzend aan bestaande bedrijventerreinen en ze sluiten ook mooi aan op de ontwikkeling van de duurzame

industrie/energie knooppunten.

Uitbreiding Gouden Driehoek bij Zuidbroek

Uitbreiding Reiderland bij Winschoten-Oost

Uitbreiding Dallen bij Wildervank/Veendam

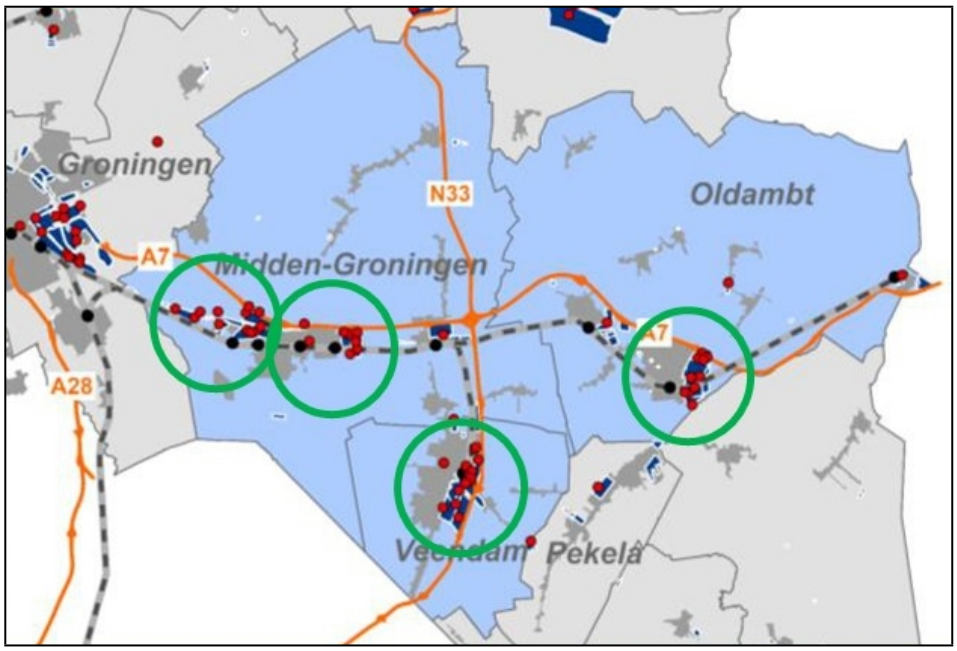

De in het perspectief benoemde duurzame industrie/energie knooppunten:
meer samenhang tussen economie en energie (en tussen vraag en aanbod van energie)

<u>Wijzigingen die wij t.o.v. het conceptperspectief hebben doorgevoerd zijn:</u>

- Dat wij afzien van een uitbreiding van bedrijventerrein Rengers bij Kolham en in plaats daarvan nader willen verkennen waar rondom Hoogezand-Sappemeer ontwikkelruimte te realiseren is;
- Dat wij een vervolgonderzoek voorstellen voor de Eekerpolder als alternatieve locatie voor bedrijven die een kavel vragen van meer dan 20 ha en dus afzien van de locaties bij de Tussenklappenpolder en Scheemda/Westerlee.
- Dat wij willen verkennen wat de uitbreidingsmogelijkheden bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie bij Scheemda zijn (ook wel bekend als Scheemder Hoogte).

Rengers-West:
Uitbreiding bedrijventerrein Rengers bij Kolham heeft het nieuwe college van B&W van de gemeente Midden-Groningen standpunt over ingenomen. In het coalitieakkoord staat beschreven dat zij hiervan afziet.

De gemeente Midden-Groningen heeft ruimte nodig voor het (grotere) lokale bedrijfsleven om te kunnen door ontwikkelen, alsook voor bedrijven om te verplaatsen uit gebieden waar wonen en bedrijvigheid teveel is verweven. Dat biedt kansen voor zowel de leefbaarheid, als voor de economie. Ook zullen de terreinen aantrekkelijk zijn voor sectoren die aanvullend zijn aan het bedrijfsleven van Midden-Groningen.

Het gebied rondom Hoogezand-Sappemeer kent specifieke uitdagingen. De forse druk op de woningmarkt in de Regio Groningen-Assen leidt tot druk op bestaande bedrijventerreinen en een verplaatsing- en vervangingsvraag: lokale bedrijven die moeten worden verplaatst (als gevolg van binnenstedelijke transformatie naar wonen) en bedrijven uit bijvoorbeeld Groningen die op zoek moeten naar andere locaties waarvoor een kern als Hoogezand-Sappemeer interessant is.

Daarom willen wij nader verkennen waar ontwikkelruimte rondom Hoogezand-Sappemeer te realiseren is. De gemeente Midden-Groningen en de provincie werken dit gezamenlijk uit. Tijdens de inloopbijeenkomsten zijn door inwoners alternatieven aangedragen die bij de nadere verkenning door gemeente en provincie worden meegenomen.

XXL locaties Scheemda/Westerlee en Tussenklappenpolder:
In het perspectief is ook een ruimtelijke vertaling gemaakt voor het eventueel kunnen vestigen van bedrijven die kavels vragen van meer dan 20 hectare. Dit is beschreven in het perspectief als een bijzondere categorie, want de inpassing van bedrijven met een dergelijke omvang is tot nu toe een ongekend fenomeen in de A7/N33-regio. Terwijl zich aan de andere kant wel potentiële vestigers aandienen in de regio, bijvoorbeeld in de categorie automotive/batterijenfabriek. Vaak zijn dit grote buitenlandse bedrijven die voor een West-Europese vestiging meerdere ijzers in het vuur houden. In principe zijn in de A7/N33-corridor als internationale verbinding tussen Noord-Nederland en Noord-Duitsland, met een zeehaven op niet al te grote afstand en een aangenaam vestigingsklimaat voor medewerkers voorwaarden voor dergelijke bedrijven aanwezig. In het perspectief van het ‘vijftraps-beleid’ past het om voor deze categorie nader onderzoek in een vervolgfase aan te bevelen: onderzoek naar de economische positieve bijwerking voor de regio van een dergelijk bedrijf; onderzoek naar de aanspraak die een dergelijk bedrijf maakt op hulpbronnen (bijv. energie en water); onderzoek naar draagvlak bij bewoners en andere betrokkenen in de omgeving. Denk ter illustratie aan de vestiging van Tesla in Duitsland.

Gigafactory Tesla - Berlijn/Brandenburg, Duitsland

In het conceptperspectief zijn wij uitgegaan van twee locaties die daarvoor in aanmerking komen: bij Scheemda/Westerlee en de Tussenklappenpolder. Daarbij uitgaand van clusteren rond de verkeersknoop A7/N33. Echter, dit levert meteen een enorm spanningsveld op met andere waarden in het gebied, zoals:

- De gevolgen voor het kenmerkende Groninger landschap en de cultuurhistorie met de oude Dollardboezem, de plek van de slag bij Heiligerlee en de Groningse stuwwallen;
- De stapeling van lasten voor de inwoners van onder andere Westerlee, Scheemda en Meeden door gaswinning, zoutwinning, stikstofopslag, windmolenpark, plannen voor grote zonneparken, een spoorverdubbeling en dan ook nog grootschalige industrie;

- De gevolgen voor de landbouw (vruchtbare landbouwgrond) en natuurwaarden.

Een duidelijke bestuurlijk en politieke afweging. Inwoners van Westerlee, Scheemda en Meeden hebben zich massaal laten horen en aangegeven dat het genoeg is geweest: Geen XXL bij Scheemda, Westerlee en Meeden. Wij stellen dan ook voor om af te zien van de locaties Scheemda/Westerlee en Tussenklappenpolder.
Tijdens de inloopbijeenkomsten in Westerlee is nog wel een interessante alternatieve locatie aangedragen, te weten de Eekerpolder.

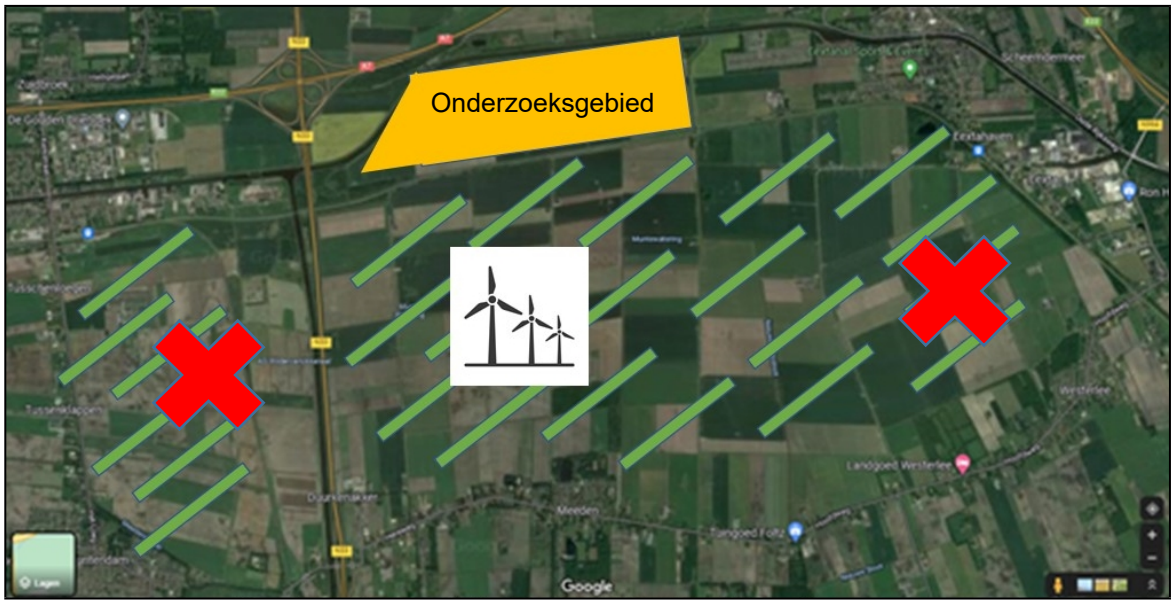

Nader onderzoek doen naar Eekerpolder als alternatief voor bedrijven die kavels vragen van meer dan 20 hectare

Gelet op de interesse die er vanuit de markt is voor het gebied en wat het voor de regio zou kunnen betekenen, stellen wij voor om de Eekerpolder nader te verkennen. Gezien het DNA van het gebied met een historische verwevenheid tussen de maak- en procesindustrie en de landbouw zou het wat ons betreft dan sowieso moeten gaan om doelgroepen die veel waarde en arbeid toevoegen. De vestiging van een hyperscale datacenter in dit gebied is bijvoorbeeld niet aan de orde; het kabinet heeft hier onlangs een verbod voor ingesteld[3] en wij vinden dit ook niet passen bij het gebied. Verder sluiten wij geen sectoren uit, maar zijn wij van mening dat er wel kritisch moet worden gekeken naar het type bedrijf, wat het toevoegt, of het past in de keten en of het past bij het karakter van het gebied.

Bij een dergelijke nadere verkenning hoort ook het opnieuw in gesprek gaan met de omgeving en met partijen die grondposities hebben in de Eekerpolder. Tot nu toe is de teneur overigens dat de (direct) omwonenden de meerwaarde van dergelijke XXL bedrijven niet zien en dat de stapeling van lasten in het gebied al groot/enorm is.

Wij denken echter dat de Eekerpolder een goed alternatief zou kunnen zijn. Deze locatie ligt niet nabij de dorpen en zou, mits ruimhartig ingepast en goed ontsloten, geschikt kunnen zijn. Er staan nu windmolens en er komen grote zonneparken. Daarnaast zitten er locaties van de Gasunie en de NAM en is het een verzamelpunt van veel grote kabels en leidingen. Al met al een grote (civiel)technische uitdaging, maar vanuit een gedachte van meervoudig ruimtegebruik en energie-inclusief ontwikkelen interessant om nader te verkennen. Ook voor deze locatie geldt dan nog steeds dat het gaat om het starten van een

[3] Het kabinet beperkt de mogelijkheid tot vestiging van hyperscale datacenters om te voorkomen dat nieuwe hyperscale datacentra zich op ongewenste plekken in Nederland kunnen vestigen. Van het verbod om in een bestemmingsplan of omgevingsplan hyperscale datacentra toe te laten is in de provincie Groningen alleen de gemeente Het Hogeland uitgezonderd (en dan alleen het deel dat voorheen de gemeente Eemsmond was).

vervolgonderzoek, waarin de al eerder genoemde aspecten als economische meerwaarde en draagvlak betrokken dienen te worden. Maar bijvoorbeeld ook ontsluitingsmogelijkheden - zodat de omliggende dorpen niet met extra verkeer worden belast - en hoe planologisch gezien de juiste ruimtelijke kaders geschapen kunnen worden om daarmee proceduretijden te verkorten en ook daadwerkelijk interessant te worden voor bedrijven.

Arbeidsmarkt
Het is lastig om dit nu al te vertalen naar concrete economische cijfers, omdat er momenteel geen gegadigden/bedrijven zijn in de categorie 20ha+. Veel gehoorde vragen/reacties hierover tijdens de inloopbijeenkomsten zijn:

- Wat levert het ons op?
- Hoe komt een bedrijf aan voldoende personeel? Er is krapte op de arbeidsmarkt. MKB bedrijven kunnen nu al vacatures niet ingevuld krijgen, laat staan als er een bedrijf komt die duizenden arbeidsplaatsen moet opleveren.
- En waar moeten al die mensen wonen, als er al een woningtekort is?

Dat zijn inderdaad belangrijke aandachtspunten die bij het vervolgonderzoek betrokken dienen te worden. Vraag en aanbod, ook op de arbeidsmarkt, ontwikkelen zich nu eenmaal grillig en het is daarbij moeilijk om tot 2040 vooruit te kijken. BCI besteedt hier in haar oplegnotitie aandacht aan. Ook al zijn op bovenstaande vragen op dit moment geen sluitende antwoorden te geven, wij vinden het te voorbarig om daarom de Eekerpolder niet nader te onderzoeken. Om nog een voorbeeld te noemen: Een bedrijf als SHINE, dat zich nu bij Wildervank wil vestigen, weet dat het over een aantal jaren (wanneer het bedrijf operationeel wordt) voldoende geschoold personeel nodig heeft en investeert daar daarom nu al in.

Kansen rond Scheemder Hoogte
Rond Scheemder Hoogte doen zich kansen voor die wij hebben toegevoegd aan het perspectief. Als gemeente ontwikkelen wij daar reeds een bedrijventerrein aan de westzijde van de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Gedurende het open planproces dat wij voor het perspectief doorlopen zijn ons ook de gronden aan de oostzijde van de rioolwaterzuiveringsinstallatie aangeboden. Daarnaast is op bedrijventerrein Eexta nog een perceel aanwezig dat nu nog een agrarische bestemming heeft. Wij stellen voor om deze terreinen direct langs de A7 toe te voegen aan het perspectief, om daarmee ook op de toekomstige lokale/regionale en bovenregionale vraag in te kunnen spelen.
Voor deze nieuwe vestigingslocaties bij Scheemder Hoogte geldt dat dit nader onderzocht dient te worden, omdat deze locaties nog niet in het conceptperspectief waren opgenomen en ook geen onderdeel waren van het open planproces.

Toegevoegde gebieden rond Scheemder Hoogte

<u>Overige wijzigingen en aandachtspunten:</u>
Naast de bovengenoemde wijzigingen is er nog een aantal andere punten waarvan wij het belangrijk vinden om te belichten.

- Het thema over de landbouw is uitgebreid. Hierover stonden al goede aanknopingspunten in het perspectief, maar gelet op de actualiteit rondom het nationaal programma landelijk gebied is dit uitgebreid. Onze provincie is een landbouwprovincie en blijft ook een landbouwprovincie.
- Wij hebben veel reacties ontvangen om vooral te stoppen met het realiseren van zonneparken op (vruchtbare) landbouwgronden. Het advies vanuit de omgeving luidt om veel meer in te zetten op zon-op-dak en meervoudig en multifunctioneel ruimtegebruik. Wij denken dat het goed is om deze signalen te betrekken bij de op te stellen regionale energiestrategie.
- Vanuit verschillende hoeken, waaronder de netbeheerders, zijn er positieve signalen over de ontwikkeling van duurzame industrie/energie knooppunten. Om zo vraag en aanbod (van energie) dichtbij elkaar te hebben. Ook een interessante gedachtegang voor de regionale energiestrategie.
- In relatie tot het aantrekken van nieuwe bedrijven kwam al aan de orde dat wonen ook een belangrijk thema is. De regio heeft wat dat betreft iets te bieden (aantrekkelijke woonmilieus). Dat biedt kansen, mede gelet op de stevige woningbouwopgave die er is. Vanuit inwoners komt de roep om ook in de kleinere kernen te kijken naar mogelijkheden voor woningbouw. Wij geven dit graag mee als advies voor de uitwerking richting omgevingsvisies en woonvisies.
- Vanuit de omgeving is er ook nadrukkelijk de oproep om steviger in te zetten op recreatie en toerisme in de regio. Dat nemen wij ter harte.

Op basis van de reacties hebben wij het perspectief op een aantal onderdelen aangepast. Het voert te ver om in dit voorstel tot in detail in te gaan op alle reacties. Met dit voorstel wordt een antwoord gegeven op veel reacties, maar zeker niet alle. Zo zijn er door de verschillende organisaties (de eerste 19 reacties in de reactienota) ook uitgebreide reacties naar ons gestuurd. Sommige hebben niet alleen betrekking op het perspectief voor de A7/N33-regio. In die reacties zitten goede aanknopingspunten waarover wij graag met deze organisaties in gesprek gaan en blijven. Zij hebben daarover een brief ontvangen.

Motivatie

Met dit perspectief geven de betrokken gemeenten samen met de provincie richting aan hoe de A7/N33-regio zich tot 2040 verder kan ontwikkelen.
Doel is om het perspectief na de informele inspraak vast te laten stellen door de gemeenteraden als regionale bedrijventerreinenvisie en als bouwsteen voor de omgevingsvisies. Het perspectief zal ook aan Provinciale Staten worden voorgelegd om als bouwsteen te dienen voor de provinciale omgevingsvisie.

Betrokkenheid (externe) partners

Voor de totstandkoming van het ruimtelijk en economisch perspectief voor de A7/N33-regio is ingezet op een gebiedsgericht en open planproces. De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen vinden het belangrijk om samen met de omgeving tot een perspectief te komen (een nieuwe werkwijze en een duidelijk voorbeeld van interactieve beleidsvorming, waarbij wij in gesprek zijn gegaan met belanghebbenden en belangstellenden en wat heeft geleid tot wijzigingen in het conceptperspectief).
In het voorjaar van 2021 zijn drie workshops gehouden met verschillende bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties. Op basis van de workshops en de verschillende belangen die zijn ingebracht hebben de betrokken gemeenten en de provincie samen met H+N+S een eerste versie voor een perspectief opgesteld. Die eerste versie is in het najaar van 2021 gedeeld met de brede omgeving. Via inloopbijeenkomsten, een website (stemvanprovinciegroningen.nl) en per mail zijn vervolgens veel reacties binnengekomen. Daarvoor is een reactienota opgesteld waarin alle reacties een plek hebben gekregen (zie bijlage 3).
De reacties hebben geleid tot een aantal wijzigingen in het perspectief. De wijzigingen staan vermeld onder “Doorgevoerde wijzigingen en aandachtspunten”. In de reactienota (bijlage 3) staan enkel alle reacties.

Consequenties

De kosten van de totstandkoming van het Perspectief zijn gedragen door de drie gemeenten en de provincie samen. De bijdrage van de gemeenten waren ieder € 30.000.

Vervolg

Naar aanleiding van de vaststelling van dit perspectief zullen de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen in gesprek over hoe het perspectief concreet vertaald kan worden en waar prioriteit aan gegeven zal worden. Zodra daar meer over bekend is zullen raden en Staten en

omgeving daarbij betrokken worden.

Winschoten 12 juli,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 juli 2022

Besluit

het Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio vast te stellen

Datum raadsvergadering
26 oktober 2022

Onderwerp
Vaststelling Ruimtelijk en Economisch perspectief voor de A7/N33 -regio

Agendapunt

Winschoten, 26 oktober 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Zaaknummer
63669-2022

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio

gemeente Midden-Groningen

gemeente Veendam

gemeente Oldambt

provincie Groningen

juli 2022

Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio

	Voorwoord	04
	Inleiding	08
1.	Kenmerken en kwaliteiten	12
2.	Economische opgaven en actielijnen	24
3.	Ruimtelijke uitdagingen en principes	36
4.	Perspectief voor de regio	58
	Colofon	86

Voorwoord

Als gemeenten Midden-Groningen, Veendam en Oldambt hebben wij samen met de provincie Groningen de handen ineengeslagen om tot één gezamenlijk en regionaal ruimtelijk en economisch perspectief te komen voor de A7/N33-regio.

We zien veel kansen om de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in deze regio te stimuleren, onder andere vanwege de goede verbindingen en de kracht van de aanwezige bedrijvigheid. De regio is goed vertegenwoordigd in de logistieke sector en heeft een strategische positie t.o.v. de stad Groningen, de havens (Eemshaven, Delfzijl) en Noord-Duitsland. Maar de A7/N33 wordt vooral gekenmerkt door de historische verwevenheid tussen de ontginningsgeschiedenis, de landbouw en de

(maak)industrie. Hier wordt nog uitgevonden, geproduceerd, gebouwd en te water gelaten.

Tegelijkertijd heeft de regio een rijke cultuurhistorie met mooie lintdorpen en kenmerkend voor het landschap zijn de prachtige vergezichten. De regio heeft troeven in handen als De Dollard (als onderdeel van UNESCO werelderfgoed De Waddenzee), De Graanrepubliek en de Oldambtster erven, Borgerswold, het Zuidlaardermeer, het Schildmeer en 't Roegwold. Kwaliteiten waar we zuinig op willen zijn.

Daarom bekijken we het gebied in samenhang met opgaven op het terrein van energie, klimaat, leefbaarheid, landbouw, natuur, duurzaamheid, recreatie en toerisme. Het gaat om het vinden van een balans tussen ontwikkeling en behoud. En tussen bestaand en nieuw. In het perspectief is in beeld gebracht wat de kracht is van de regio en waar de potentie zit. Want we willen versterken wat we hebben en de bestaande kwaliteiten optimaal benutten. Zo wordt gekeken naar mogelijkheden voor herstructurering, transformatie en verduurzaming van bedrijfsterreinen. Daarnaast willen we zorgvuldig kiezen voor impulsen van buitenaf. Wij kijken nadrukkelijk naar wat het beste aansluit bij de omgeving en de arbeidsmarkt en hoe opgaven het beste landschappelijk kunnen worden ingepast.

Het opstellen van dit perspectief doen wij met inbreng van professionele (ervarings-) deskundigen en betrokken bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en inwoners. Dat past bij de integrale en gebiedsgerichte manier van samenwerken die wij voor ogen hebben en hoe wij onze inwoners bij de plannen willen betrekken. Om de economie in de gehele provincie te stimuleren en om de keuzes voor de toekomst te maken. Want mensen wonen, werken en recreëren graag in het gebied, maar er komen veel uitdagingen op de regio af en de druk op de ruimte neemt toe. Om die keuzes te kunnen maken stellen we graag iedereen in de gelegenheid om met ons mee te denken.

Daarom hebben wij met verschillende inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties gesproken over de huidige en toekomstige kracht van de A7/N33 regio en de opgaven die er spelen. Wat we hieruit hebben opgepikt is dat mensen de balans tussen enerzijds economische ontwikkeling en anderzijds de versterking van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten in de regio erg belangrijk vinden. Dit is vertaald naar een eerste versie van dit perspectief dat met iedereen is gedeeld. Vervolgens hebben wij alle inbreng van belanghebbenden tot ons genomen en een aantal wijzigingen doorgevoerd in deze definitieve versie van het perspectief. De wijzigingen kunt u desgewenst lezen in het voorstel dat wij naar de gemeenteraden en Provinciale Staten hebben gestuurd met als beslispunt om het perspectief vast te stellen. Zodat het perspectief als bouwsteen kan

dienen voor de gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies.

Het perspectief, dat dus wordt vertaald in de omgevingsvisies, dient als een soort raamwerk om iedereen ook in de toekomst met veel plezier in onze regio te kunnen laten wonen, werken en recreëren.

Annemiek Hoesen – Spithorst
Wethouder gemeente Midden-Groningen

Henk Jan Schmaal
Wethouder gemeente Veendam

Erich Wünker
Wethouder gemeente Oldambt

Mirjam Wulfse
Gedeputeerde provincie Groningen

Inleiding

Eind 2020 hebben de Provincie Groningen en de gemeenten Midden-Groningen, Veendam en Oldambt besloten gezamenlijk een perspectief op te stellen voor de ruimtelijke en de economische ontwikkeling in de regio aan weerszijden van de A7 en de N33. Een aantal tendensen langs deze transportassen (vestiging van nieuwe bedrijven, ontwikkelingen op gebied van hernieuwbare energie, open ruimte die onder druk komt te staan) vragen om gezamenlijke afstemming. Het perspectief biedt een venster op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio met 2040 als tijdshorizon. Een marktanalyse van de economische kansen van de regio ligt aan de basis van het perspectief en de ruimtelijke kwaliteiten (inclusief de mogelijkheden om die te versterken) vormen een belangrijk vertrekpunt.

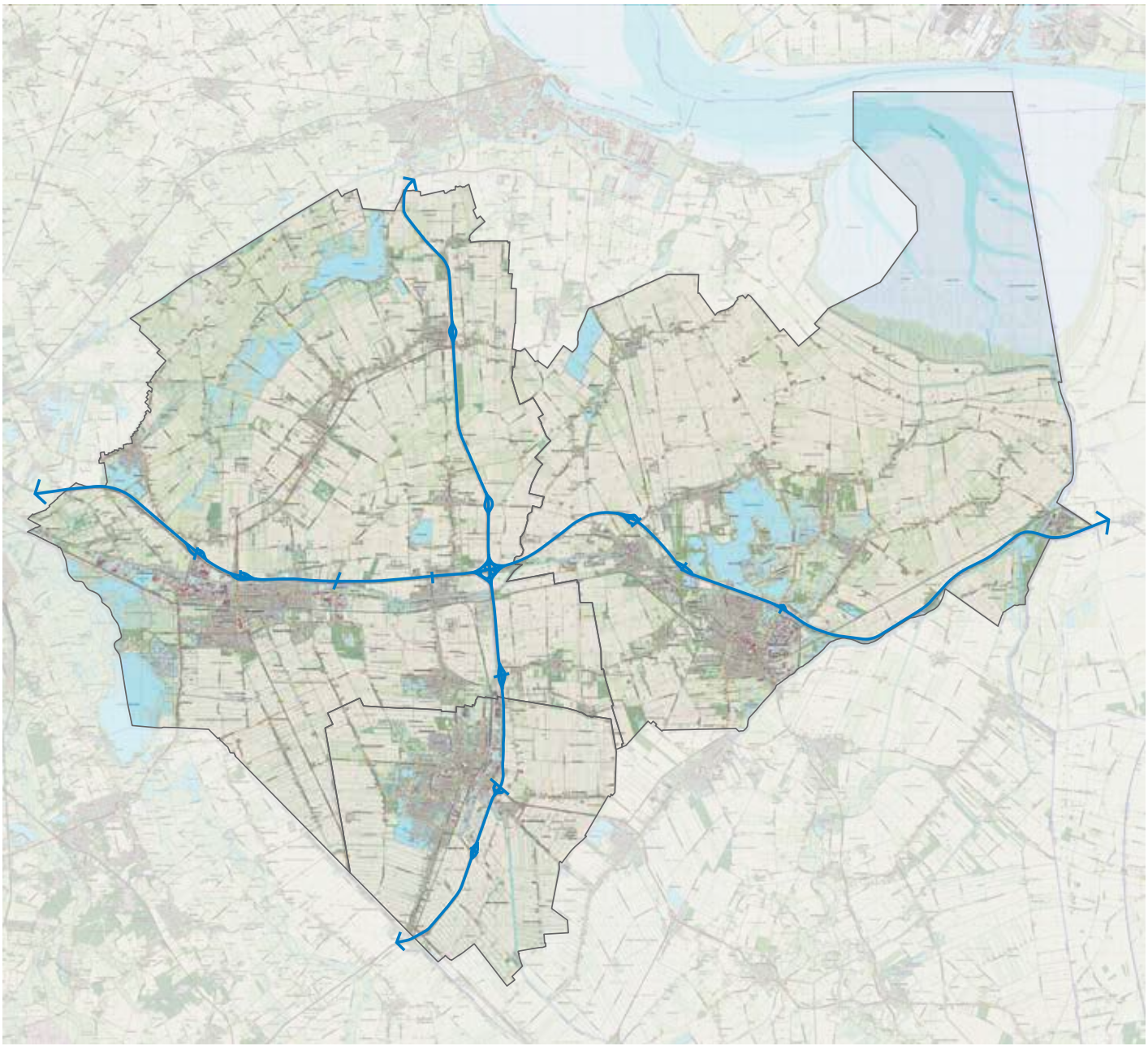

I.1 De A7/N33-regio: grondgebied van de gemeenten Midden-Groningen, Veendam en Oldambt met het knooppunt in het hart*

Het doel van het ruimtelijk-economische perspectief is om de economische kansen voor het gebied op zo'n manier ruimtelijk te vertalen dat de karakteristiek en de landschappelijke kwaliteiten van het gebied worden behouden en waar mogelijk worden versterkt.

* De bronnen van de in dit rapport gebruikte beelden zijn opgenomen in het colofon

Het perspectief is tot stand gekomen op basis van onderzoek van Buck Consultants International (BCI) en H+N+S Landschapsarchitecten i.s.m. Stichting Libau en is begeleid door een ambtelijke projectgroep van provincie en gemeenten. Het perspectief is verrijkt met de inzichten van verschillende belanghebbenden op basis van:

- een drietal online werkbijeenkomsten (met verschillende bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties);
- inloopbijeenkomsten en individuele gesprekken;
- reacties die per mail en via de website (stemvanprovinciegroningen.nl) zijn ontvangen.

Parallel aan het opstellen van dit perspectief zijn er een aantal processen die relatie hebben met de ruimtelijk-economische toekomst van de A7/N33-regio. Om er enkele te noemen: de verstedelijkingsstrategie Regio Groningen-Assen, de ruimtelijk-economische visie voor het westelijk deel van de A7-zone en de Verkenning Ontwikkelzones Grootschalige Bedrijven Groningen. Voor zover van belang voor het Ruimtelijk-economische perspectief A7/N33-regio zijn de conclusies en/of eerste uitkomsten van deze studies en onderzoeken afgestemd en meegenomen. Verder maakt de gemeente Midden-Groningen deel uit van het NOVI-gebied Groningen (inclusief de bijbehorende uitwerkingen) met een bijzondere taakstelling op gebied van wonen en economie.

In deze rapportage worden achtereenvolgens de kenmerken en kwaliteiten (hoofdstuk 1), de economische opgaven en actielijnen (hoofdstuk 2) en de ruimtelijke opgaven en principes (hoofdstuk 3) beschreven. Tot slot wordt het economische en het ruimtelijke verhaal geïntegreerd tot een samenhangend perspectief voor de regio in een drietal strategieën (hoofdstuk 4).

I.2 Snelweg – landschap – lint; een terugkerend motief

1. Kenmerken en kwaliteiten

Vooraf

De A7/N33-regio is op het eerste gezicht niet eenvoudig te duiden, anders dan dat deze langs twee grote wegen ligt die het gebied letterlijk doorkruisen. Bij het tekenen van een kaart van de regio ligt ook de vraag voor: waar begint en eindigt de regio? Loopt deze door tot de stad Groningen en tot en met Delfzijl? Doet Bad Nieuweschans op dezelfde wijze mee als Winschoten? Hebben het lange lint van Slochteren en de ontginningslinten van de Veenkoloniën nog relatie met de A7 en de N33?
Een tweede blik op de regio biedt mogelijke handvatten. Hoewel de regio wellicht niet eenduidig als gebied is te kenschetsen zijn er wel degelijk kenmerken waarmee de regio is te duiden die helpen grip te krijgen op het gebied

en op de opgaven. Ook zijn er onmiskenbare kwaliteiten die vanuit verschillende invalshoeken steeds naar voren komen en die, hoe divers de regio ook is, voor een zekere consistentie zorgen en houvast bieden. Zo ontstaat op het tweede gezicht herkenbaarheid en een fundament om dit ruimtelijk-economische perspectief op te bouwen. De belangrijkste karaktertrekken komen hierna langs.

1.1 Het grote open landschap van oost-Groningen: veen, klei en (veel) water van rivieren, diepen en meren. Uitsnede van 'Caerte van de Groeninger Eylanden ende Watte' (ca. 1660), Nicolaus Visscher

Kenmerkend voor de A7/N33-regio

Drie kenmerken die het waard zijn kort te beschrijven zijn: ten eerste de relatie tussen de corridor en de regio, ten tweede de verschillende schaalniveaus (de lokale, regionale en bovenregionale schaal), die in de regio aan de orde zijn en ten derde de dynamiek in de regio, die niet overal gelijk is maar in de verschillende onderdelen onderling wel sterke gelijkenissen vertoont.

Het eerste kenmerk is dat een regio aan een (inter)nationale corridor als de A7/N33-regio vanuit verschillende snelheden te begrijpen is. Er is enerzijds de letterlijke hoge snelheid van de snelwegen die het gebied doorkruisen, die symbool staat voor veel van de snelle ontwikkelingen en veranderingen die in deze corridor plaatsvinden. Denk aan de uitbreidingen van bedrijventerreinen, aan grote zonneparken die worden ontwikkeld, aan het nieuwe windpark en aan de stikstoffabriek. Het zijn vaak grote ontwikkelingen die veel aandacht vragen en een inpassingsvraagstuk opleveren. Tegelijkertijd zijn er ook tragere processen, gevormd door alles wat zich in de luwte achter de corridor afspeelt, die niet altijd zo'n eenduidige ruimtelijke weerslag hebben maar net zo belangrijk zijn: de landbouwtransitie, de klimaatopgave, de leefbaarheid in de dorpen en de ijle bebouwingslinten, enz. Dit is het trage landschap, waar processen spelen die veel effect zullen hebben op de toekomst van de regio. Een perspectief op de A7/N33-regio moet dan ook recht doen aan deze twee snelheden, oog hebben voor de opgaven die er spelen en de snelheden op elkaar afstemmen.

1.2 Zonneveld ten noorden van de A7 bij Hoogezand als voorbeeld van een 'snelle' dynamiek

1.3 Leegstaande Oldambtster boerderij als voorbeeld van de ‘langzame’ en tijdloze ontwikkeling

Het tweede kenmerk is dat er verschillende schaalniveaus van belang zijn. Allereerst het lokale niveau, dat van het dorp of de stad, van het lokale centrum en de plaatsgebonden bedrijvigheid. Dan het regionale niveau, waar dit perspectief zich specifiek op richt en dat gaat over de verbanden tussen de afzonderlijke delen van de regio en de ligging aan de A7/N33, spoor en kanaal. Het gaat ook over de bedrijvigheid die een rol speelt op de regionale schaal; de maak- en procesindustrie, de logistiek, enz. En ten derde is er de bovenregionale schaal, die gaat over de positie van het plangebied ten opzichte van de stad Groningen, van de industrie- en havenclusters Delfzijl en Eemshaven en zelfs daarbuiten in relatie tot Noord-Duitsland. Elke schaal levert andere opgaven op, maar onderling zijn ze verbonden – het een kan niet zonder het ander.
Het derde kenmerk is dat van de dynamiek, oftewel waar ontwikkelingsdruk zich manifesteert en er vraag is naar nieuwe bedrijventerreinen, nieuwe woonwijken en nieuwe natuur of recreatie. Wat in een gebied als de A7/N33-regio speelt is dat de ontwikkelingen op één plek soms ten koste gaan van de ontwikkelingen op een andere plek. Denk aan de centrumontwikkeling in de grotere kernen in relatie tot het kleinbedrijf in de kleine dorpen en linten, nieuwe bedrijventerreinen in relatie tot verouderde terreinen elders, of druk op de woningmarkt in de nabijheid van de stad Groningen, ten opzichte van dreigende leegstand en verpaupering elders. In dit perspectief wordt telkens gezocht naar de balans, om niet met de ene ontwikkeling de ander teniet te doen maar om juist verbanden te zoeken en integraal te kijken naar de ruimtelijk-economische mogelijkheden in de regio.

Kwaliteiten van de A7/N33-regio

Dit perspectief gaat uit van de bestaande situatie en kijkt van daaruit naar de mogelijke ontwikkelingsrichtingen voor economie en ruimte. Wat heeft de regio te bieden, waar ontbreekt het aan? Uit de analyse blijkt dat er veel is om trots op te zijn en om op door te bouwen.

Een open landschap van formaat als kwaliteit

Het landschap van de A7/N33-regio is vooral een landschap van de grote open maat. Dat is voor de inwoners de normaalste zaak, maar wie de A7 richting het westen rijdt ervaart dat de schaal hier indrukwekkend is. Deze schaal en openheid komen vaak onder druk te staan, zeker in de corridor door ontwikkelingen aan de randen van kernen (waardoor deze soms tegen elkaar lijken te groeien tot een doorgaande bandstad) en door grootschalige ontwikkeling zoals zonne- en windparken en grootschalige bedrijvigheid. Waar de A7 en N33 vrij in het open landschap liggen, gedragen ze zich als zeer aantrekkelijke parkways. Dit betekent ook dat snelwegen, spoor en kanalen meer zijn dan een gebundelde ontwikkelcorridor, ze vormen het visitekaartje voor de regio. Dit imago van de regio draagt ook bij aan haar economische spankracht. Daarom is het niet alleen vanuit ruimtelijk perspectief van belang om spaarzaam om te gaan met ruimte en om vooral de open maat intact te houden. Die vormen een steeds zeldzamer goed.

1.4 Openheid, ruimte en horizon een grote landschappelijke kwaliteit van het gebied

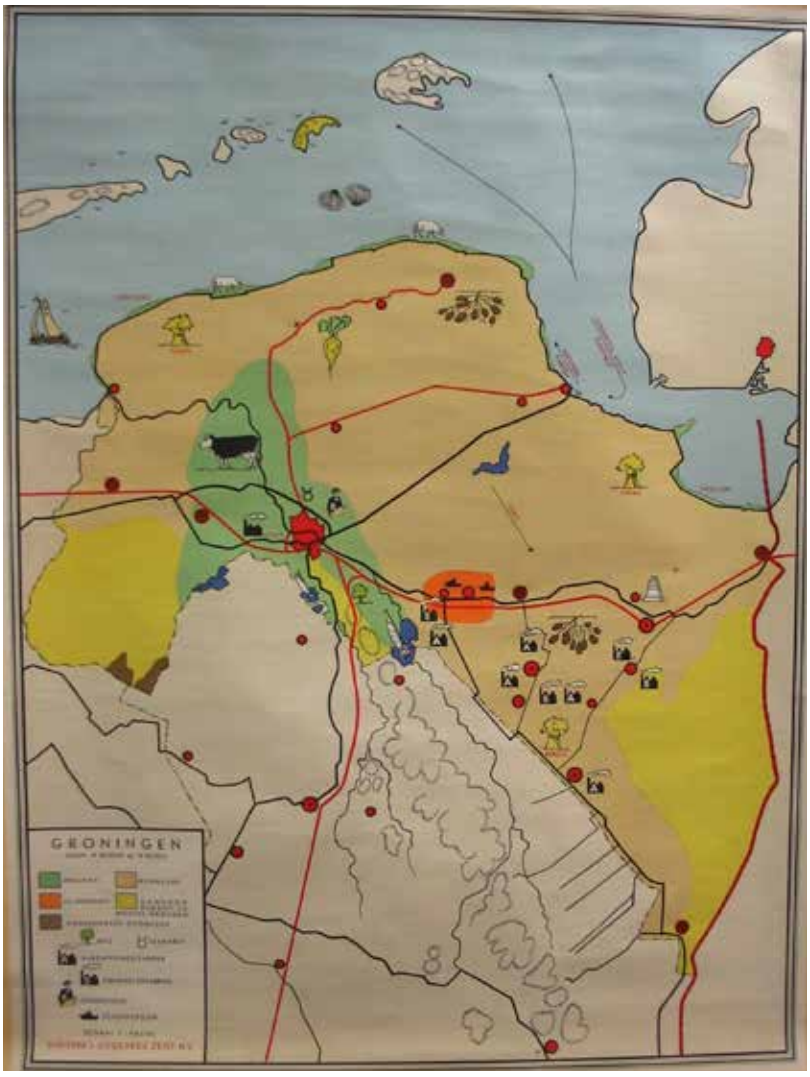

1.5 Oude schoolwandkaart van Groningen met (strokarton) industrie midden in het landbouwgebied van Oost-Groningen

Historische verwevenheid van landbouw en industrie

De landbouwrevolutie die zich in Groningen heeft voltrokken is nog steeds duidelijk afleesbaar in het landschap: in de grote boerderijen van Oldambt, de strakke verkaveling van de Veenkoloniën, in de kanalen én in de aanwezigheid van de aan de landbouw gelieerde bedrijvigheid: denk aan de Avebé en de uit de strokartonindustrie ontstane bedrijven als Eska en Essity. Het zijn voorbeelden van deze lange lijn in de geschiedenis, die in het licht van de landbouwtransitie een vervolg kan krijgen. Zo kan de landbouw nieuwe betekenis krijgen als leverancier van grondstoffen voor de productie van biobased bouwmaterialen, biobrandstoffen, enz. En zo kan de maak- en procesindustrie tegelijkertijd een perspectief

bieden voor de agrarische sector in de regio. Het toont ook aan dat de grenzen tussen stad en land niet altijd hard hoeven te zijn, maar dat er mogelijkheden zijn om deze, ook via economische verbanden weer aan elkaar te verknopen.

De maak- en procesindustrie als fundament

De aanwezigheid van de (maak- en proces)industrie in de corridor en de bijhorende werkgelegenheid vormen een belangrijke kracht van de regio – en een belangrijke troef naar de toekomst toe. Hier wordt nog uitgevonden, geproduceerd, gebouwd en te water gelaten. Op veel plaatsen in Nederland is die industriekant dicht bij de kernen verdwenen.
De keerzijde van deze nabijheid van de industrie is op sommige plekken ook goed zichtbaar – soms liggen industriegebied en woonwijk 'koud' tegen elkaar aan, zonder vorm van tussenruimte

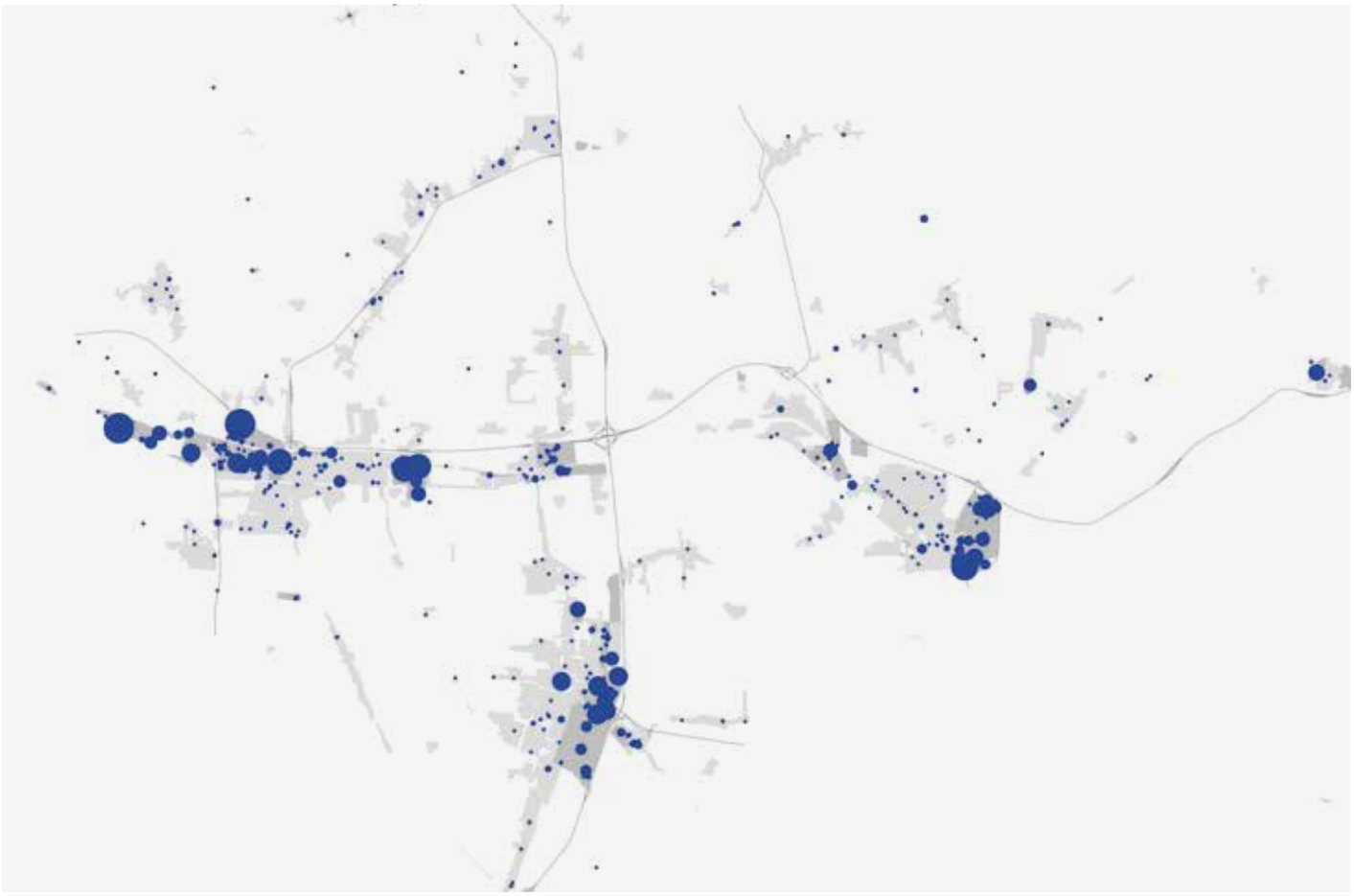

1.6 Huidige banen in de industrie op de kaart; de (maak)industrie is goed vertegenwoordigd in de regio

of overgang. Dit historisch gegroeide gegeven is vooral aan de westkant van de regio duidelijk zichtbaar. Om de (maak)industrie ook in de toekomst ontwikkelmogelijkheden te bieden is het zaak deze spanning op te lossen, zonder de industrie te verbannen naar de randen van de gemeenten. Het is immers ook een deel van de identiteit en van de cultuur van de regio. Nieuwe en groeiende bedrijven – zoals EAZ-Wind, dat kleine windturbines bouwt – trekken vanuit de omgeving naar terreinen voor de (maak)industrie in de corridor en kunnen zo in de regio blijven en doorgroeien. Daarom geldt voor deze tak van de economie: behouden, vernieuwen, en gebruiken als basis voor nieuwe vormen van maak- en procesindustrie die passen bij de regio.

Een breed palet aan woon-werkmilieus

De A7/N33-regio heeft een grote hoeveelheid (potentieel) aantrekkelijke woonvormen in de aanbieding, al dan niet gecombineerd met werken aan huis. Wie door de regio rijdt kan niet anders dan concluderen dat er veel gebeurt in de linten en dorpen – er wordt veel opgeknapt, herbouwd en bijgebouwd. Er is ook zeker nog veel werk aan de winkel en even zo vaak is er sprake van sleetsheid of zelfs leegstand, maar de dorpen en linten zijn bezig met een opwaartse curve. Ook bij uitzoomen naar een hoger

1.7 Kwaliteit (hier van een erfensemble in Oldambt) als belangrijke voorwaarde voor een gewild en vitaal leefmilieu

1.8 Drie voorbeelden van de verschillende woonkwaliteiten, die de regio te bieden heeft

schaalniveau gebeurt er veel. Blauwestad ontwikkelt zich langzaam maar zeker tot een uniek woongebied (zeker met de nieuwe aantrekkelijke en doeltreffende fietsverbinding naar Winschoten), maar het wonen aan water komt ook ten zuiden van Hoogezand en ten westen van Veendam voor. Dat laatste geval laat bovendien zien dat een duidelijke zonering wonderen doet: Veendam heeft een duidelijke woonkant aan het landschap en een werkkant richting de N33, met het centrum als schakelpunt.
De centra van de drie grote kernen in de regio kampen soms zichtbaar met het op peil houden van de kwaliteit en voorzieningen. Hier biedt de transformatie van binnenstedelijke (of daaraan grenzende) verouderde bedrijventerreinen naar woon-werkgebieden mogelijk kansen voor een kwaliteitsslag. Dit voegt een nieuw soort woonmilieu toe dat de regio nog niet echt kent (vaak ook aan het water!). Daarnaast zijn het herbestemmen van grote boerderijen tot woonwerklocaties en centraal wonen nabij stationslocaties twee aantrekkelijke richtingen, die de moeite waard zijn verder uit te zoeken.

Multimodaal verbonden

Bij een deel van de afslagen van de A7 (en ook de N33) is de overgang vanaf de snelweg wel heel abrupt; direct na de afslag draait men een aan twee kanten bewoonde weg in. Het zegt iets over hoe de snelwegen bij aanleg het bestaande cultuurlandschap van stad en dorp hebben doorgesneden. Tegelijkertijd is de snelweg daardoor soms meer een regioweg dan een (inter)nationale verbindingsweg – ook gezien de vrij hoge afslagendichtheid, die voor de regio voor een

goede verbondenheid zorgt.
Op bovenregionaal schaalniveau is die goede verbondenheid ook belangrijk, zeker ook richting het grote industrie- en havencomplex bij Delfzijl en de Eemshaven via de N33. En internationaal gezien zorgt de A7 voor de verbinding tussen de Groningse en Noord-Duitse economische complexen. Met een reeks treinstations op korte afstand van elkaar is de regio ook met het openbaar vervoer in potentie goed verbonden (vooral de oost-westverbinding); op deze manier is ook de spoortoegankelijkheid voor bedrijven gewaarborgd. En liggen in de corridor het Winschoterdiep en het

1.9 Het spoor: belangrijke drager in logistieke ketens en goede verbinding tussen Stad en regio

1.10 Het Winschoterdiep en de kanalen: dragende verbindingen in de A7/N33 corridor

A.G. Wildervanckkanaal, waarmee er ook over water sprake is van een goede verbinding tussen de bedrijventerreinen en het achterland. Die driedubbele verbondenheid is een grote kans. Voor de weg is die erkend, maar als het gaat over de A7/N33-regio, dan moeten eigenlijk de spoorverbindingen Groningen-Winschoten/Groningen-Veendam en de kanalen zeker worden meegenomen. Voor de duurzame economische ontwikkeling van de regio kunnen naast de weg ook het spoor en het water (opnieuw) van grote waarde zijn.

Een groot natuur-, water en recreatielandschap

De regio verschiet langzaam van kleur – met meer tinten groen en blauw. Bijvoorbeeld in de vorm van de aantrekkelijke natuurcorridor ten westen van Hoogezand, die het Zuidlaardermeer verbindt met het Schildmeer, of langs het – ooit functioneel aangelegde – vaarnetwerk van kanalen en wijken, waar jachthavens en woonwijkjes langs gerealiseerd worden en waar met het aanbrengen van een paar ontbrekende schakels een groot aaneengesloten vaarnetwerk zou kunnen ontslaan. Of door het toenemende aantal toeristen dat op de regio af komt, die in het cultuurhistorische erfgoed en de grote open ruimten met de groen omlijste erven als oases aan de horizon een aantrekkelijk recreatielandschap kunnen beleven. In potentie ligt het er al, maar de netwerken voor langzaam (en sportief!) verkeer zijn een aandachtspunt – inclusief goede verbindingen over en onder de

1.11 Op gebied van natuur en (water)recreatie (brug over de A7 bij Blauwestad) zijn er in de A7/N33-regio nog volop kansen!

A7 en N33. Een landschap dat verschiet van kleur kan bijdragen aan de transitie van het gebied, met nieuwe kansen en verdienmodellen voor de landbouw in het vooruitzicht.

1.12 Door de aanwezige productie en de infrastructuur van hernieuwbare energie fungeert de A7/N33 regio als een belangrijk knooppunt in het nationale netwerk

Scharnierpunt in de nationale energie infrastructuur

Het is onmiskenbaar, de bijzondere positie die de regio (en de provincie meer in het algemeen) inneemt in het energiesysteem van Nederland. Het gebied is een zwaartepunt in de gasinfrastructuur (tel alleen het aantal NAM-terreinen eens!) en het wordt doorkruist door de hoogspanningslijnen vanuit Eemshaven en Delfzijl die het land van stroom voorzien. En er zijn in de regio forse stappen gemaakt in de productie van hernieuwbare energie. Dat lijkt een goede uitgangspositie voor de nieuwe economie, met mogelijkheden voor ontwikkelingen in relatie tot waterstof (waar een deel van de gaswinninginfrastructuur voor kan worden hergebruikt) en voor een voortrekkersrol in de energietransitie (incl. aanlanding van wind op zee). De verdere ontwikkeling van de energieproductie en de aansluitingen op de energie-infrastructuur zullen worden uitgewerkt in de Regionale Energie Strategie. Maar de regio kan wel al voortbouwen op de positie die ze inneemt en voorsorteren op haar positie in de nieuwe economie door bedrijven aan te trekken, die vooroplopen in de toepassing van hernieuwbare energie in hun producten. De maak- en procesindustrie in de regio biedt daar goede uitgangspunten voor.

2. Economische opgaven en actielijnen

Vooraf

Als bouwsteen voor het integrale ruimtelijk-economische perspectief zijn in de marktanalyse acht economische actielijnen geformuleerd. De actielijnen zijn tot stand gekomen door inzichten uit (data)analyses, beleidsambities van gemeenten en provincie, gesprekken met bedrijven, meerdere workshops met belanghebbenden en expertise van Buck Consultants International (BCI).

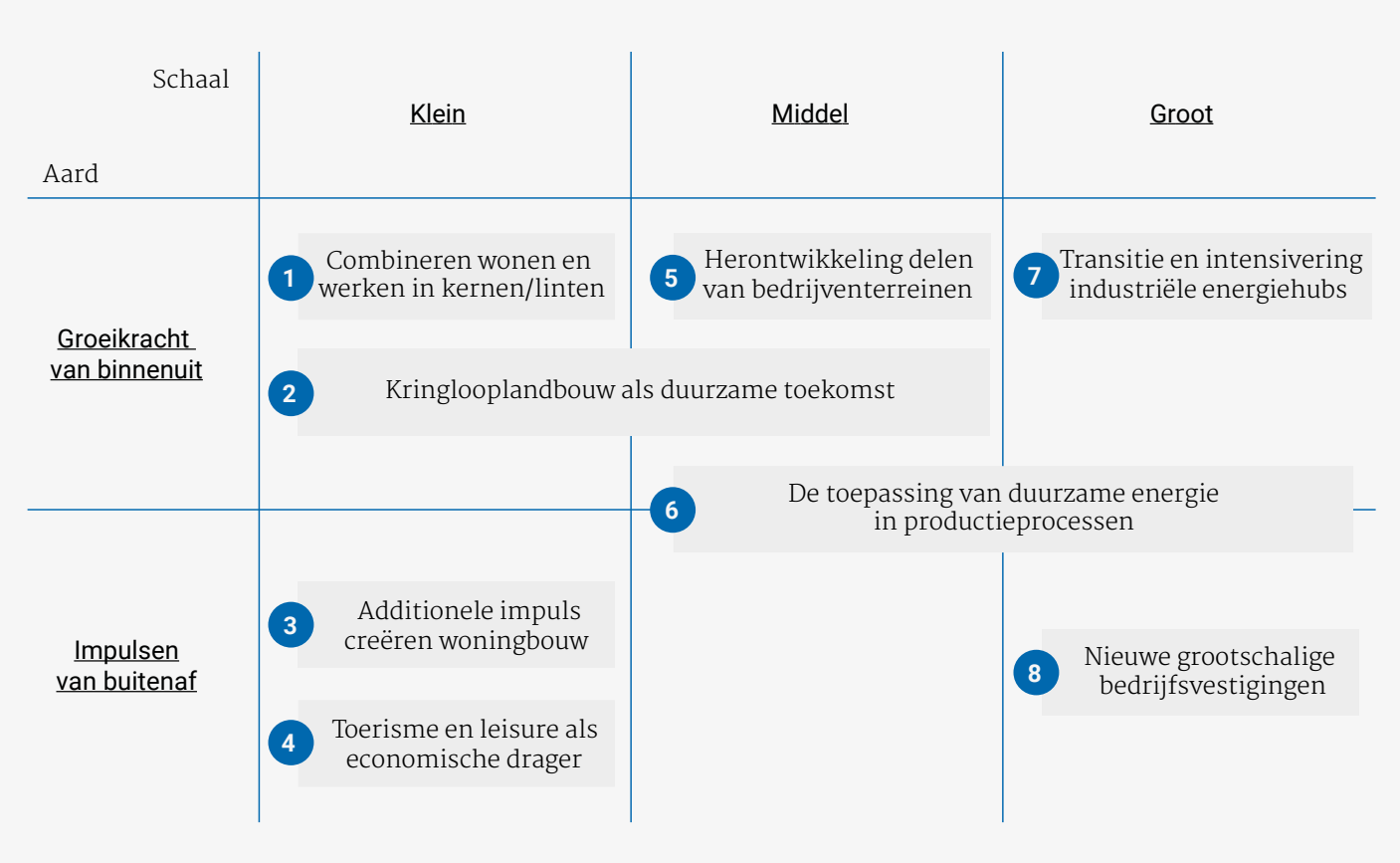

2.1 De acht economische actielijnen naar schaalgrootte en aard geordend (zie de Marktanalyse A7/N33 regio van BCI. Er wordt hier een andere nummering toegepast dan in het rapport van BCI).

De aard van de actielijnen varieert en deze zijn gericht op het verzilveren van kansen (waar wenselijk) en het tegengaan van bedreigingen (waar mogelijk). Ze sluiten ook goed aan bij de twee leidende principes uit de marktanalyse:

- optimaal benutten van bestaande kwaliteiten en de autonome groeikracht (‘versterken wat je al hebt’) en
- zorgvuldig en onderbouwd kiezen voor nieuwe impulsen van buitenaf (‘niet alles zomaar overal’)

1. Combineren wonen en werken in kernen en linten

Een substantieel deel van de werkgelegenheid (ongeveer twee-derde) in de regio is niet gevestigd op bedrijventerreinen, en zit verspreid in de centrumgebieden, woonkernen, linten en in het buitengebied. Op deze plekken waar wonen en werken naast elkaar bestaan zijn mogelijkheden voor vestiging van uiteenlopende kleinschalige economische activiteiten. Dat kan gaan om startende bedrijven en middelgrote bedrijven met lichte activiteiten, die niet per definitie aan een bedrijventerrein zijn gebonden. Deze bedrijven kunnen in kernen en linten van waarde zijn voor de leefbaarheid en economische dynamiek. In het perspectief is aandacht voor deze economische functie in relatie tot diversiteit en kwaliteit van woon- en werklandschappen belangrijk. Een goede afweging blijft wel nodig voor de bedrijven met omgevingshinder (geluid, geur, stof en verkeer). Voor deze bedrijven heeft vestiging op bedrijventerreinen de voorkeur.

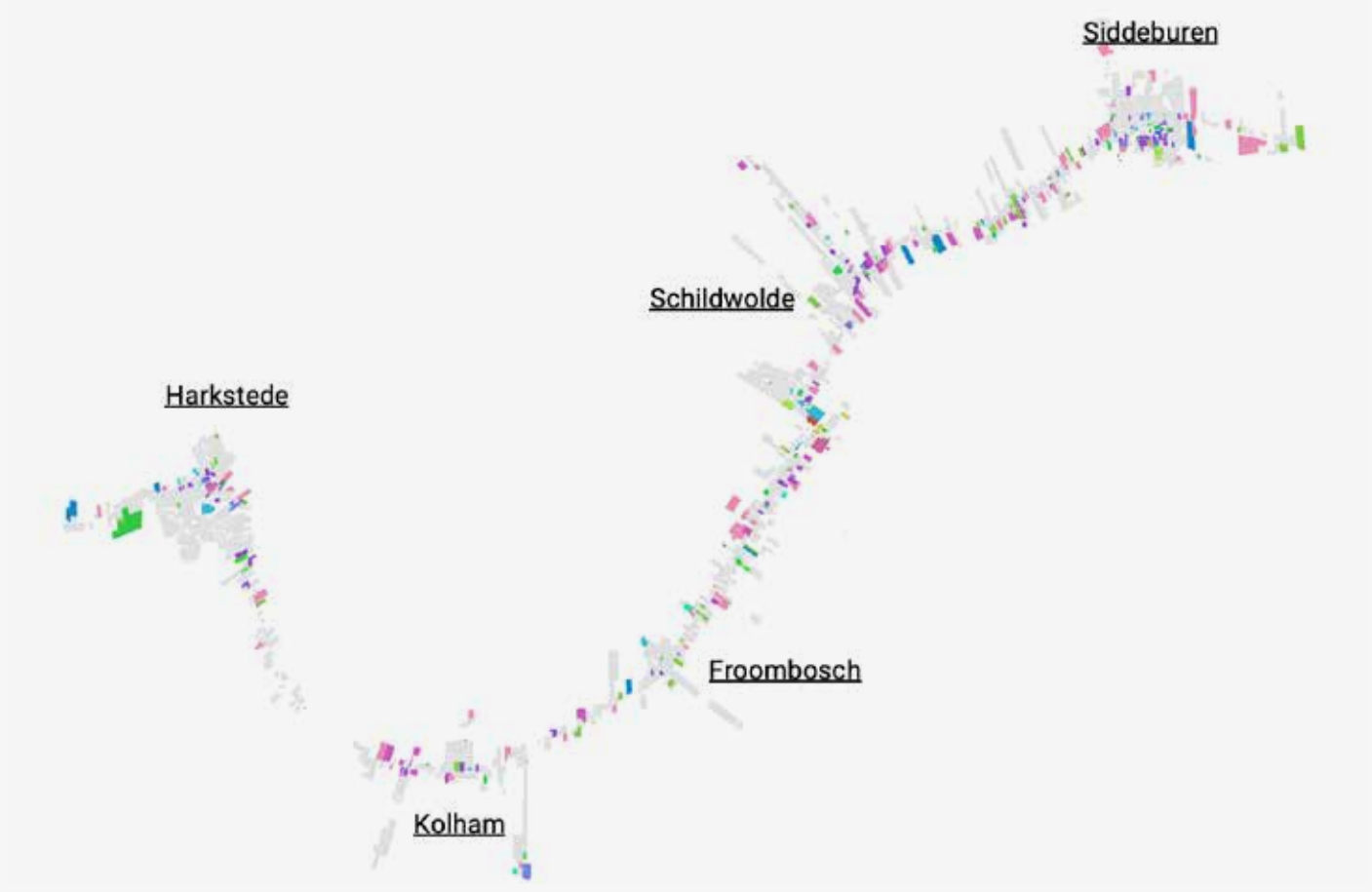

2.2 Wonen en werken (voorzieningen en diensten) naast elkaar in de cultuuras Slochteren. Elke kleur staat voor een ander soort bedrijvigheid

2. Kringlooplandbouw als duurzame toekomst

De landbouwsector – en niet alleen de landbouwsector – staat voor een enorme opgave waar het gaat om de transitie van het landelijk gebied. Het Rijk heeft immers recent een startnotitie opgesteld voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarbij het toekomstbestendig ontwikkelen van het landelijk gebied het hoofddoel is. Het NPLG bevat doelen voor onder andere emmissiereductie van stikstof, broeikasgassen en waterkwaliteit en het Rijk wil in het NPLG de maatregelen opnemen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat. De provincies hebben nu de opdracht gekregen om op gebiedsniveau tot een uitwerking daarvan te komen. Hoe dit binnen de provincie Groningen een vervolg krijgt zal in het komende jaar duidelijker worden. In ieder geval geldt dat Groningen een landbouwprovincie is en dat de provincie ook wil dat dit zo blijft, maar dat er wel iets moet veranderen.
Voor de A7/N33-regio geldt dat de landbouwsector een belangrijke economische pijler is en dat deze historisch gezien ook sterk verweven is met andere sectoren, zoals de (voedings)industrie. Op dit moment werken veel stakeholders in de regio aan nieuwe perspectieven voor de Groningse landbouw, door slim gebruik te maken van natuurlijke processen en zuiniger om te gaan met grondstoffen. In de toekomst is de beoogde circulaire landbouw zowel een leverancier van voedsel als een leverancier van grondstoffen voor onder meer de industrie en de bouwsector. De verwaarding (het economisch aantrekkelijk maken) van reststromen uit de akkerbouw en voedingsindustrie speelt daar een belangrijke rol in.

2.3 De kleigronden in de regio zijn drager van akkerbouwbedrijven

2.4 In de veenkoloniën en in het kleigebied vormt ook de melkveehouderij een belangrijke landbouwsector

De A7/N33-regio beschikt over een waardevol open landschap met een landbouwsector die fungeert als een sterke economische drager. In Noord-Nederland lopen er diverse programma's in relatie tot kringlooplandbouw.
In de komende jaren zullen steeds meer principes vertaald worden naar regionale toekomstbeelden en concrete handelingsperspectieven. Voor de A7/N33-regio is het van belang om goed aangehaakt te zijn op deze programma's, zoals 'Fascinating' of het 'CAN-DO-IT' project. Ook sociaaleconomische thema's spelen hierin een belangrijke rol, omdat veel werkgelegenheid direct of indirect gelieerd is aan de landbouwsector.

2.5 Het waterlint, een veelvoorkomend en gewild woonmilieu in de regio, zoals in Wildervank

3. Additionele impuls creëren woningbouw

Het creëren van een mogelijke extra woningbouwimpuls vertaalt zich naar economische dynamiek voor de regio en kan ook bijdragen aan het realiseren van sociaal-maatschappelijke doelstellingen. De behoefte aan betaalbare en duurzame woningen in Nederland is op dit moment groot en ook de A7/N33-regio kan een bijdrage leveren aan het terugdringen van de woningnood. In de regio Groningen-Assen wordt binnen de Verstedelijkingsstrategie gewerkt aan een Woondeal om de woningtekorten aan te pakken, met ook een ontwikkelopgave voor Hoogezand. In de gemeenten Veendam en Oldambt ligt de nadruk meer op de kwalitatieve opgave voor de woningmarkt. Het inzetten op een aantrekkelijke omgeving voor wonen met verschillende woon(-werk)milieus kan goed aansluiten bij het realiseren van economische ambities en versterking van de regionale arbeidsmarkt.

4. Toerisme en leisure als economische drager

De toeristische sector wordt door de gemeenten beschouwd als een groeiende bedrijfstak. In de drie gemeenten worden inspanningen geleverd om het aantal toeristen te laten groeien en de sector te versterken. De kwaliteit van de dorpen, het landschap en de natuur bieden goede kansen voor toerisme en leisure. Recreatieve voorzieningen en evenementen zorgen niet alleen voor banen, maar zorgen ook voor een positieve beleving door inwoners van de regio en bieden ook vrijetijdsmogelijkheden.
In de gemeenten Veendam en Midden-Groningen wordt sterk ingezet op de unieke kwaliteiten van de 'oude' Veenkoloniën en kansen voor groene woon- en recreatiemilieus (o.a. Wildervank en Meeden). Ook zijn er initiatieven voor leisure, bijvoorbeeld met Veendammer Poort aan de N33.
In de gemeente Oldambt wordt vooral ingezet op speerpunten voor de binnenstad van Winschoten, Blauwestad en Bad Nieuweschans en worden de pijlen ook op de Duitse markt gericht.
De gemeenten hebben een goed zicht op het functioneren van de toeristisch-recreatieve sector, maar geven aan dat er sprake is van een onbenut ontwikkelpotentieel. De opgave is om de krachtige eigenschappen van de regio optimaal te blijven verzilveren in goede samenhang met de landschappelijke kwaliteiten die in het ruimtelijk-economische perspectief duidelijk terug moeten komen.

2.6 De meren, diepen, kanalen, vaarten en wijken vormen een kansrijk waterrecreatiemilieu in de regio. Het Zuidlaardermeer vanuit het Zuidoosten

5. Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen

Het belang van goede en toekomstbestendige vestigingslocaties voor bedrijven is groot. Bedrijven willen adequaat inspelen op veranderingen in markten, wensen van personeel en een goede uitstraling naar klanten. Bedrijven investeren bij voorkeur in uitbreidingen en optimalisaties op de huidige locatie en willen dat combineren met andere onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals energietransitie en duurzame inrichting.
Herontwikkeling van bedrijventerreinen staat al jaren hoog op de agenda van de A7/N33-gemeenten. Gemeenten willen de bestaande bedrijventerreinen zo veel mogelijk optimaliseren, intensiveren en verduurzamen. Het werken aan de toekomstbestendigheid van de terreinen draagt bij aan de versterking van het concurrentievermogen van de regio, de gemeenten en uiteindelijk de individuele bedrijven. De vraag naar bedrijventerreinen hoeft niet altijd op nieuwe locaties te worden opgevangen. Door kwalitatieve verbetering van bestaande bedrijventerreinen ontstaan ook mogelijkheden om het effectieve terreinaanbod voor bedrijven te vergroten.
Er is geconstateerd dat een deel van de bedrijventerreinen in de A7/N33-regio kenmerken vertoont van veroudering. De mate van deze veroudering, en daarmee de urgentie voor herontwikkeling, verschilt per terrein. Op basis van gesprekken met gemeenten

2.7 Ook al hebben ze vaak een karakteristieke uitstraling, een aantal bedrijventerreinen in de regio (of delen ervan) zijn verouderd of anderszins toe aan een nieuwe impuls

2.8 Kaartbeeld met in geel de bedrijventerreinen die ‘boven aan het lijstje’ staan voor herontwikkeling (op basis van een inventarisatie bij de gemeenten). Deze terreinen, op basis van het Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem (IBIS) zijn (deels) verouderd en aan vernieuwing toe

zijn prioritaire bedrijventerreinen aangemerkt met de grootste urgentie voor herontwikkeling of transformatie. Bij het (her)ontwikkelen zal nagedacht moeten worden over de juiste interventiestrategieën en rol van de gemeente. Een aanpak is vooral kansrijk als deze is gericht op deelzones van bedrijventerreinen met grote betrokkenheid vanuit gevestigde bedrijven en ontwikkelende partijen, die zich organiseren als trekker van de herontwikkeling. Gemeenten en provincie kunnen mee investeren (bijv. met onderhoudsgelden of leningen) als er ook voldoende elementen van energietransitie en duurzame(re) inrichting in de plannen zitten.
Ook kunnen gemeenten individuele bedrijven die willen investeren op de huidige locatie faciliteren, bijvoorbeeld door versnelde vergunningverlening of aanpassing van het bestemmingsplan om investeringen in groei en verduurzaming mogelijk te maken. In het integrale ruimtelijk-economische perspectief zou het zeker moeten gaan over het optimaal benutten van de kwaliteit op de bestaande bedrijventerreinen, waar op dit moment circa 17.000 banen zijn gevestigd.

6. De toepassing van duurzame energie in productieprocessen

De energiesector is belangrijk voor de Groningse economie. De provincie ziet veel kansen voor nieuwe duurzame economische activiteiten, (groene) banen en kennis, en wil koploper zijn als het gaat om energietransitie. In de Regionale Energiestrategie (RES) van Groningen is afgesproken welke bijdrage geleverd wordt aan duurzame energieopwekking via zon en wind op land. Er is veel belangstelling vanuit de markt voor het realiseren van zonneparken (ook binnen de A7/N33-regio). De gemeenten maken in het kader van de RES Groningen gezamenlijke afspraken over de ruimtelijke aspecten van nieuwe locaties voor grondgebonden opweklocaties zoals zonneparken.
De energiesector zal ook in de toekomst een belangrijke sector blijven in de regionale economie. De werkgelegenheid uit zonne-energieprojecten is echter vooral tijdelijk van aard (realisatiefase). In de exploitatiefase is er zeer beperkte structurele werkgelegenheid in onderhoud, monitoring en beveiliging. De provincie en ook de A7/N33-regio kunnen zich in de komende tien jaar gaan profileren als de nieuwe kraamkamer van bedrijven die vooroplopen in nieuwe toepassingen in duurzame energie.
De bedrijventerreinen kunnen een belangrijke rol spelen in het opwekken van groene energie op het grote dakoppervlak van het bedrijfsvastgoed. Zeker bij herstructurering en uitbreiding kunnen de bedrijfsdaken geschikt worden gemaakt voor zonnepanelen. Daarvoor moeten er nog wel stappen worden gezet m.b.t. de beschikbare netcapaciteit, de draagkracht van de dakconstructie en richting verzekeraars. Ook fungeren bedrijventerreinen in de toekomst als schakels in nieuwe energienetwerken waar opslag en distributie van hernieuwbare energie zal gaan plaatsvinden. De bedrijventerreinen zijn onlosmakelijk verbonden met energietransitie. Energietransitie en economische vernieuwing gaan hand in hand.

2.9 De regio als nieuwe kraamkamer van bedrijven die voorlopen in de energietransitie, zoals EAZ-wind in Hoogezand

2.10 Een overzicht van de grote daken in Winschoten (groot genoeg om mee te tellen voor de RES); vooral de bedrijfsdaken aan de oostzijde van de stad (Reiderland, Rensel, Hoogebrug) vallen op. Niet alle daken zijn constructief geschikt voor zon, maar de potentie is het onderzoeken waard.

7. Transitie en intensivering industriële energiehubs

De energietransitie en overgang naar een volledig circulaire economie vraagt om meer lokale productie, korte ketens en het sluiten van kringlopen. Zeker de industriële bedrijven staan voor grote opgaven m.b.t. energie, technologie, milieu en klimaat. De transities zijn niet alleen economische opgaven, het zijn ook ruimtelijke opgaven. De bedrijventerreinen met veel industriële bedrijvigheid hebben daarom de potentie om een belangrijke functie te vervullen, omdat ze goed verbonden zijn met infrastructuur (weg, water, spoor, elektriciteit en gas).
Er liggen economische kansen voor duurzamer vervoer van grondstoffen, goederen en reststromen die nu nog onvoldoende worden benut. De aanwezige verbindingen over water (en spoor) kunnen een sleutelrol gaan spelen in het robuuste netwerk waarop de nieuwe economie gaat draaien. Ook de elektrificatie van de bestaande industrie is een enorme opgave met grote impact op het elektriciteitsnetwerk – waarvoor uitbreidingen van het elektriciteitsnetwerk vaak nodig zullen

zijn. De industriële bedrijven in de A7/N33-regio staan voor een uitdaging om de productie- en verwerkingsprocessen duurzaam in te richten en uitwisseling te organiseren tussen verschillende ketens. Argumenten voor het versterken van industriële energiehubs:

- Infrastructuur is al aanwezig (weg, water en/of spoor)
- Goede aansluitingen op energienet (ook voor teruglevering)
- Duurzaam vervoer en transport beter mogelijk
- Onderlinge uitwisseling van warmte en reststromen
- Meer samenwerking tussen bedrijven (ladingen, opslag, arbeid)
- (Milieu)ruimte voor groei en innovaties van bedrijven
- Ruimte voor experiment en ontwikkeling duurzame (productie) technieken

Binnen de A7/N33-regio zijn vier industriële hubs geïdentificeerd (omgeving Foxhol; Sappemeer-Oost; Veendam omgeving A.G. Wildervanckkanaal; Winschoten omgeving Reiderland, Rensel en Hoogebrug). Om tot een versnelling in de transities te komen en de hubs te intensiveren zullen bedrijven en andere stakeholders (incl. de netbeheerders) met elkaar in contact moeten komen om tot een gezamenlijk ruimtelijk-economisch toekomstbeeld te komen.

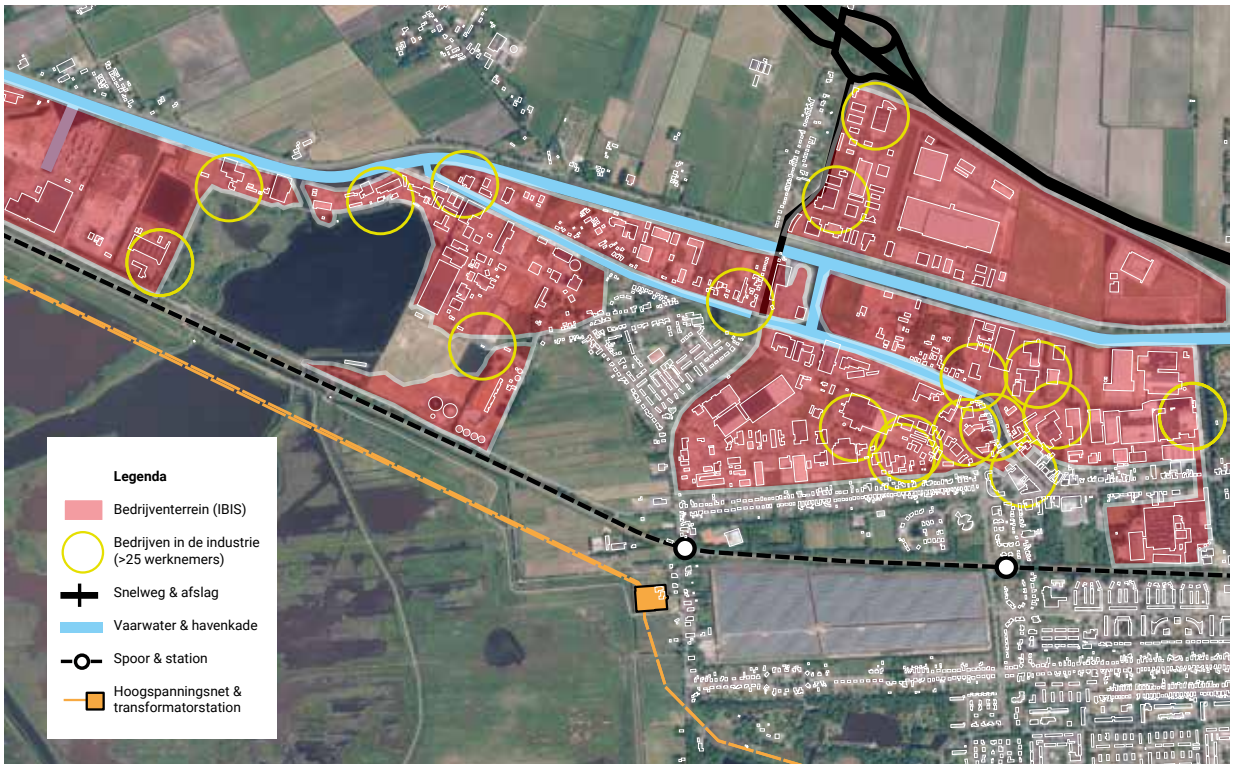

2.11 Voorbeeld van een cluster bedrijventerreinen (rond Foxhol) met veel industrie; de verduurzaming (in combinatie met herstructurering) van de productieprocessen en het terrein biedt grote kansen, ook voor het oplossen van het warmtevraagstuk in aangrenzende wijken

8. Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen

De A7/N33-regio staat in de belangstelling van grote spelers van buitenaf, vanwege specifieke kwaliteiten die grootschalige bedrijven aanspreken (ruimte, duurzame energie, authenticiteit, arbeidsaanbod). Het ontbreekt echter aan een heldere regionale visie over het accommoderen van dit type ruimtevraag. De initiatieven die binnenkomen kunnen niet adequaat (snel) en integraal beoordeeld en afgewogen worden op wenselijkheid. Er is een marktanalyse uitgevoerd naar grootschalige doelgroepen; op basis daarvan zijn uit een overzicht van tien bovenregionale doelgroepen de vijf meest kansrijke geselecteerd. Dat zijn grootschalige bedrijven in de segmenten: Agro & Food, Modulaire bouwmaterialen, Hyperscale datacenters, E-commerce en Automotive & Batterijen-fabricage.

2.12 De regio kent een traditie van vestiging van grootschalige bedrijven van oudsher in de sectoren scheepsbouw en emballage, tegenwoordig ook in de logistiek

	Fase 1 **Beoordeling marktpotentie**	Fase 2 **Match huidige vestigingsvoorwaarden**
Agro & food	●	●●●●○
Modulaire bouwmaterialen	●	●●●●○
Hyperscale datacenters	●	●●●○○
E-commerce	●	●●●○○
Batterijenfabriek / automotive	●	●●●○○

2.13 Overzicht van grootschalige bedrijven die in de Marktanalyse van BCI kansrijk worden geacht voor vestiging in de A7/N33-regio

3. Ruimtelijke uitdagingen en principes

Vooraf

Dit hoofdstuk geeft een beeld van wat er moet gebeuren om de economische kansen zó in de regio te laten ‘landen’, dat de waarden en kwaliteiten, die de regio karakteriseren, overeind blijven en de ruimtelijke kwaliteiten zo mogelijk nog worden versterkt. Daarbij gaat het zeker niet alleen om het kiezen van nieuwe locaties voor bedrijven. Zoals is gesignaleerd zit de economische vitaliteit van de regio niet alleen op bedrijventerreinen, maar juist ook op de erven, in de linten en in de centrumlocaties van de dorpen en steden. En het faciliteren en stimuleren van deze vormen van verspreide bedrijvigheid, waardoor levendigheid en groeikracht wordt gecreëerd, is een belangrijk uitgangspunt voor beleid.

Zo is ook de kwaliteit van de leefomgeving meer en meer een economische factor aan het worden. Zeker voor de bedrijven in de kennis- en diensteneconomie geldt dat recreatiemogelijkheden, aantrekkelijke woonmilieus en nabijheid van landschap en natuur een vestigingsfactor zijn geworden. Een viertal koppels van ruimtelijke uitdagingen en principes zijn van belang voor de toekomst van de A7/N33-regio. In dit hoofdstuk komen telkens eerst de uitdaging en daarna het principe aan bod.

3.1 Het op peil houden van de kwaliteit van woning en woonomgeving als basisconditie voor de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de regio als plek om te wonen en te werken

Uitdaging 1: De kwaliteit van het landschap en het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven versterken elkaar

De regio kent een aantal opgaven met het oog op de toekomst. Het centrale deel behoort (door bodemdaling vanwege veenoxidatie en gaswinning) tot de laagste delen van de provincie. Klimaatverandering (met perioden van intense buien enerzijds en grote droogte anderzijds) plaatst een dergelijk gebied voor een grote wateropgave: peilverhoging (om de oxidatie van het veen tegen te gaan) en vergroting van het bergend vermogen kunnen daarbij een oplossing bieden. Ook is de 'doorwaadbaarheid' van de transportcorridors een belangrijk gegeven: de economische functies langs de A7 en de N33 moeten de relaties tussen de kernen en het buitengebied niet verstikken. En de landbouw, die zelf een belangrijke transitie doormaakt in de richting van kringlooplandbouw, moet als dragende functie achter de openheid van het gebied ruimte houden en ontwikkelingsmogelijkheden krijgen.

Naast toekomstopgaven zijn er kansen die kunnen worden benut. Zo komen in de regio drie landschappen (Veenkoloniën, Centrale Woldgebied en Duurswold samen met het 'schiereiland' Winschoten en de Dollardpolders in het noordoosten) bij elkaar. Dat levert een rijk palet aan patronen, landschapsbeleving en nederzettingen op.

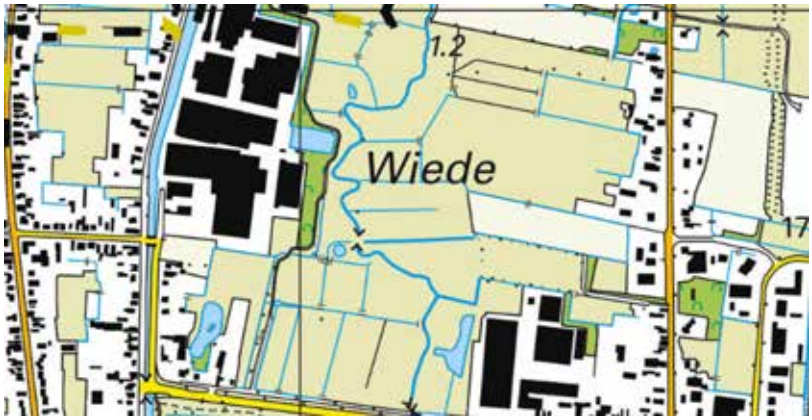

3.2 Viermaal een landschappelijk relict, van boven naar onder: het oude gedempte Winschoterdiep bij Martenshoek zorgt voor een abrupte overgang; de buitenplaats Langwijk ligt verstopt tussen kanaal en lint; de Oude Ae ten noorden van Veendam ligt aan de achterkant van de linten; en het Meedenerdiep is 'doorgeknipt' bij Scheemda ten gunste van het Winschoterdiep.

Ruimtelijk principe 1: Groenblauwe structuur als onderlegger voor economische ontwikkeling

In het licht van genoemde opgaven kan het kiezen van de groenblauwe structuur van de regio als uitgangspunt bij de verdere ontwikkeling uitkomst bieden. Dat betekent:

- Water als ordenend principe hanteren. Dat betekent het landgebruik afstemmen op het watersysteem. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (bedrijvigheid, duurzame energie) worden als aanjager ingezet voor het klimaatadaptief maken van het watersysteem. Daarbij wordt de waterstructuur van de regio zoveel mogelijk als één verbonden systeem vormgegeven om de ecologische kwaliteiten en de recreatiemogelijkheden te vergroten. Daarnaast is er in de regio een aantal plekken met een hoog overstromingsrisico (bv langs hooggelegen boezemkanalen); bij voorkeur die plekken onbebouwd laten of als het niet anders kan op die plekken overstromingsbestendig bouwen.
- Natuurontwikkeling: aan de westzijde van de regio vormt Groeningen een groot aaneengesloten complex van natuur- en recreatiegebieden van het Zuidlaarder- tot het Schildmeer. Elders is het zaak om de natuurgebieden en -gebiedjes aaneen te smeden tot eigenstandige complexen van formaat.
- De variatie in de Groningse landschappen, die in de A7/N33-regio bij elkaar komen, versterken. Veenkoloniën, de Wolden en het zeekleigebied hebben elk hun eigen karakteristieke waterstructuur, nederzettingsvormen en opbouw van erven. Het gaat erom die eigenheid te koesteren. De randen en overgangen tussen de verschillende landschappen kunnen worden geaccentueerd door ze te voorzien van bosopstanden. Dit zou in het kader van de provinciale bosopgave nader kunnen worden uitgewerkt. Behoud van variatie en het leggen van accenten komt ook de recreatieve aantrekkelijkheid ten goede.
- De lintdorpen als belangrijke dragers van ruimtelijke kwaliteit in de regio koesteren. De transparantie van de linten en de groene dwarsrelaties zijn belangrijk voor de leefbaarheid. Daartoe is het van groot belang een ruime zone langs linten te vrijwaren van gebouwde ontwikkelingen,

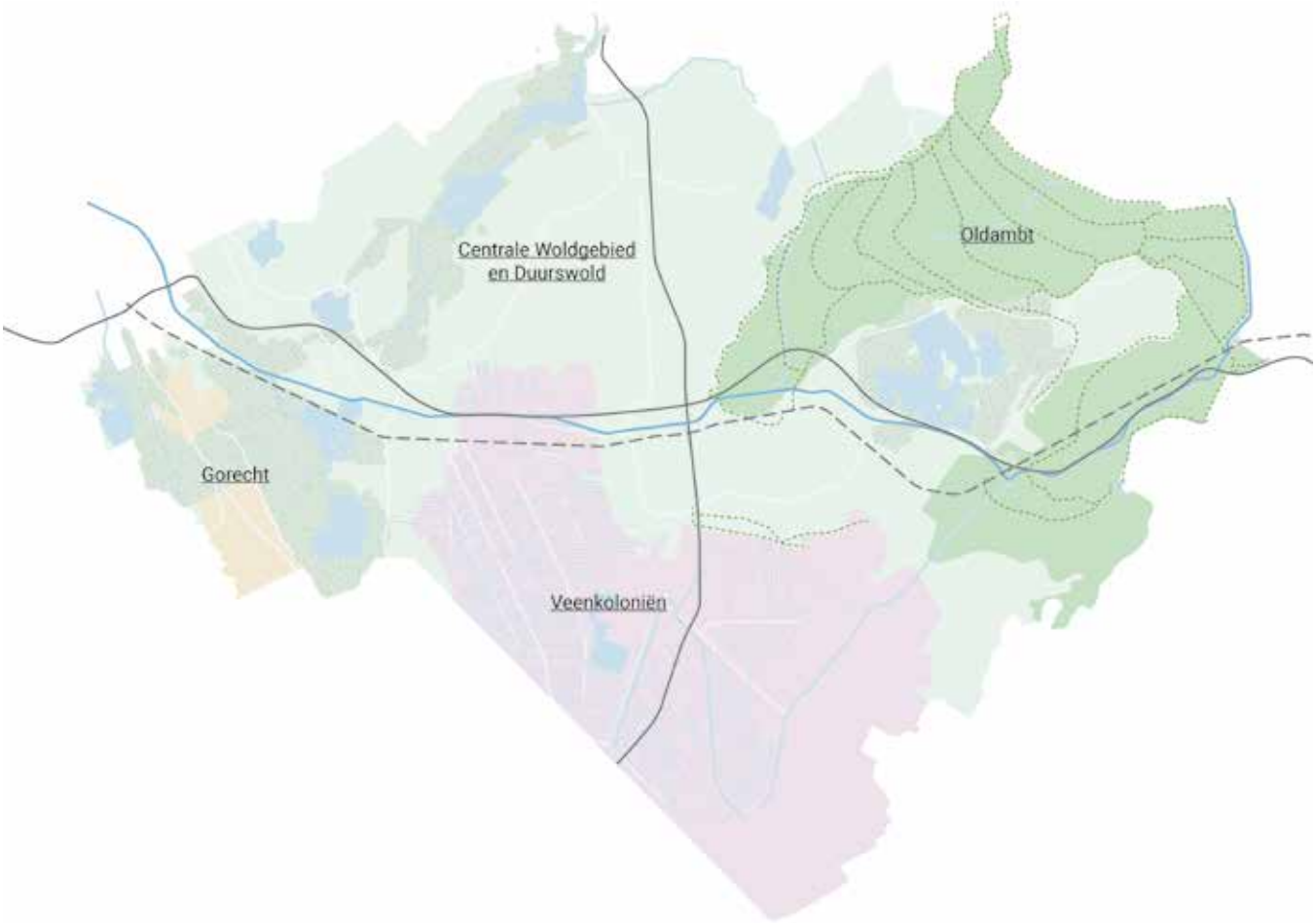

3.3 Op kaart de variatie in landschappen rond de A7/N33 en de aanwezige landschappelijke structuren en natuurcomplexen

zodat dergelijke ruimtelijke 'buffers' ook levensvatbaar blijven voor de landbouw.

- De grote open ruimten zoveel mogelijk héél laten. Met name ten noorden van de A7 liggen aan weerszijden van de N33 tussen de linten van Slochteren aan de ene kant en de linten van Nieuw Scheemda en Nieuwolda aan de andere kant grote open agrarische landschappen (elk met een eigen karakter en mate van openheid); deze zorgen ervoor dat de A7/N33-regio en de Appingedam-Delfzijl regio los van elkaar blijven liggen en zijn van structurele betekenis op provinciaal

3.4 De linten liggen vrij, met doorzichten vanaf de weg het landschap in. Zoals het lint van Slochteren-Siddeburen

niveau. Vandaar dat bundeling en concentratie van economische ontwikkeling in en aan de bestaande economische complexen aan de zuidzijde van de A7 als ruimtelijk principe belangrijk is.

- De landschappelijke relaties tussen gebieden aan weerszijden van de A7 en de N33 versterken. Dat betekent het behouden van een aantal strategische open ruimten die de kernen verbinden met het open landschap aan de overzijde van de corridor. En tevens het ecologisch en recreatief netwerk haaks op de transportassen A7 en N33 verbeteren door de infra-barrières royaal oversteekbaar te maken.

3.5 Kaartbeeld met een aanzet voor de groenblauwe structuur als landschappelijke ruggengraat van de regio

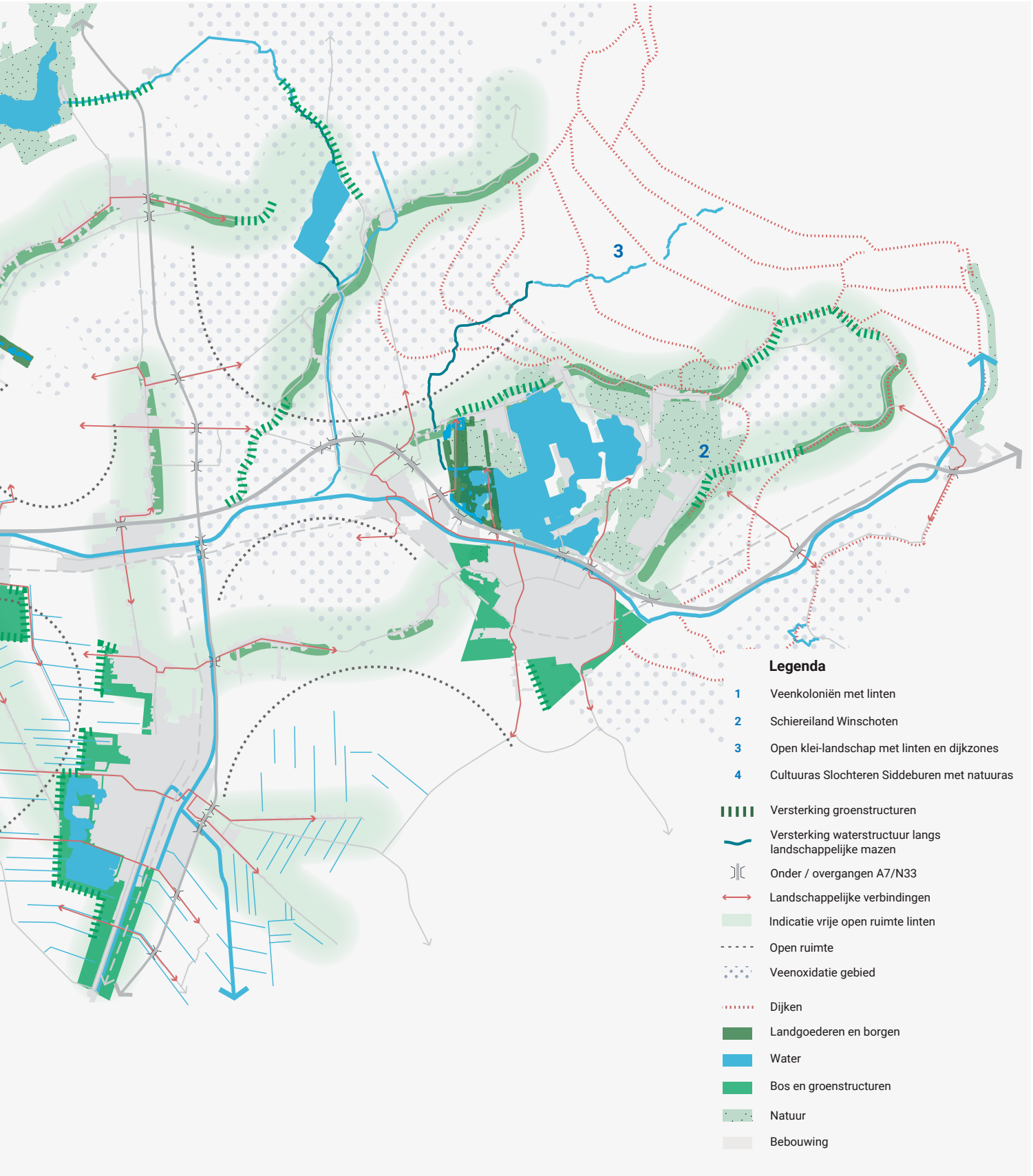
3
2
Legenda
1 Veenkoloniën met linten
2 Schiereiland Winschoten
3 Open klei-landschap met linten en dijkzones
4 Cultuuras Slochteren Siddeburen met natuuras
Versterking groenstructuren
Versterking waterstructuur langs landschappelijke mazen
Onder / overgangen A7/N33
Landschappelijke verbindingen
Indicatie vrije open ruimte linten
Open ruimte
Veenoxidatie gebied
Dijken
Landgoederen en borgen
Water
Bos en groenstructuren
Natuur
Bebouwing

Uitdaging 2: De leefbaarheid en de aantrekkingskracht van het lokale vestigingsmilieu voor bewoners en bedrijven worden groter en de economie is ingebed in de kwaliteiten en kenmerken van de regio

De verschillende leefmilieus in de regio hebben stuk voor stuk hun aantrekkelijke kanten. Het is zaak de kwaliteit ervan op peil te houden. Hier en daar slaat de veroudering toe. Erven komen leeg te staan, delen van woonwijken verouderen. De tendens van een vertrekkende jonge beroepsbevolking is maar moeilijk te keren, waardoor vergrijzing aan de orde is. Voorzieningen verdwijnen naar verder afgelegen locaties. Uiteindelijk is een goede (ruimtelijke en sociale) kwaliteit van de woon- en werkmilieus één van de belangrijkste basisvoorwaarden voor leefbaarheid, die in stand moet worden gehouden. Het verduurzamen van de woningvoorraad in het aardbevingsgebied is een kans om de kwaliteit van het gebied als leefomgeving een impuls te geven.

In de scope van dit ruimtelijk-economische perspectief is het van belang om middels economische ontwikkeling de vitaliteit van de samenleving een impuls te geven. Dat kan onder meer door die werkgelegenheid te bieden, die aansluit op de arbeidsmarkt van de regio. Dat vormde een belangrijk uitgangspunt bij het formuleren van de economische principes uit het vorige hoofdstuk. En omgekeerd geldt ook: de woonmilieus in de regio moeten hun aantrekkingskracht behouden en nieuwe woonmilieus moeten de kwaliteiten hebben om de werknemers van de groeiende en zich vestigende bedrijven een passende woning en woonomgeving te bieden.

Het ‘doorspekt’ zijn van de woonmilieus met vestigingen van bedrijven kan helpen om de vitaliteit ervan op peil te houden. In de linten zorgen vestigingen van het midden- en kleinbedrijf voor afwisseling en reuring overdag. In de centrummilieus van dorp en stad houden bedrijven naast winkels en andere voorzieningen de loop van en naar de centrale locaties erin. Maar de combinatie van wonen en industrie moet worden vermeden. De stationslocaties in de regio kunnen middelpunten van stedelijke activiteit en bedrijvigheid worden. In deze gevallen zijn de verschillende vormen van bedrijvigheid in de samenleving ingebed en is er sprake van uitwisseling

en wederkerigheid. Op de lokale schaal is de hoge mate van spreiding van vestigingen van diverse bedrijven in gemengde woon-werkmilieus kenmerkend. Dit is een belangrijk ruimtelijk-economisch principe dat waar mogelijk gefaciliteerd en gestimuleerd moet worden.

3.6 Het op peil houden van het basis voorzieningenniveau in de kernen is van groot belang voor de leefbaarheid. Spoorstraat, Zuidbroek.

3.7 Stations kunnen brandpunten van stedelijke activiteit en bedrijvigheid vormen en zijn schakelpunten tussen kern en regio

Ruimtelijk principe 2: Omgevingskwaliteit en diversiteit van erf, lint, dorp en stad behouden en vergroten

Dat betekent:

- Leefbaarheid in dorpen en steden en de kwaliteit van de woonmilieus een impuls geven met verduurzaming en versterking (voor de woonmilieus in het aardbevingsgebied) van de woonvoorraad als aanjagers.
- De aantrekkelijkheid van de linten als veelzijdige woon- en werkmilieus garanderen en vergroten. Niet alle voorzieningen zijn er meer aanwezig maar de bewoners en bedrijven krijgen er een surplus aan omgevingskwaliteit voor terug.
- Stationslocaties en de (voormalige) havengebieden in de centra van stad en dorp worden middelpunten van gemengde stedelijke activiteit: wonen, winkels en andere voorzieningen, bedrijven.
- Vooral in Hoogezand, waar bedrijventerreinen en woonwijken soms direct in elkaars invloedssfeer liggen, ligt een opgave om de

knelpunten op te lossen d.m.v. herstructurering, transformatie en/of verplaatsing van de bedrijventerreinen.

- Nieuwe woongebieden zowel de grotere (als onderdeel van de verstedelijkingsstrategie Regio Groningen-Assen) als de kleinere in- en uitbreidingen, krijgen een duidelijke kwaliteitsdrager mee: wonen in het lint, woonwijken aan water, woonmilieus aan groene dragers.
- Vanwege de krapte op de woningmarkt elders lijkt de regio plotseling aantrekkelijk te worden voor vestiging van inwoners van buitenaf. Ook deze groei, die langzaam op gang aan het komen is, inzetten voor kwaliteitsverbetering van de woonmilieus.
- Nieuwe concepten voor openbaar vervoer en langzaam verkeer (fiets) ontwikkelen om de linten en ook de bedrijvenlocaties bereikbaar te houden. De trein in combinatie met een daarop afgestemd systeem van korte buslijnen vormen een te onderzoeken uitgangspunt voor zo'n nieuw OV-concept.
- Vrijkomende agrarische bebouwing kan aantrekkelijk zijn als vorm van (gedeeld) wonen of voor de vestiging van bedrijven (op de grotere erven).

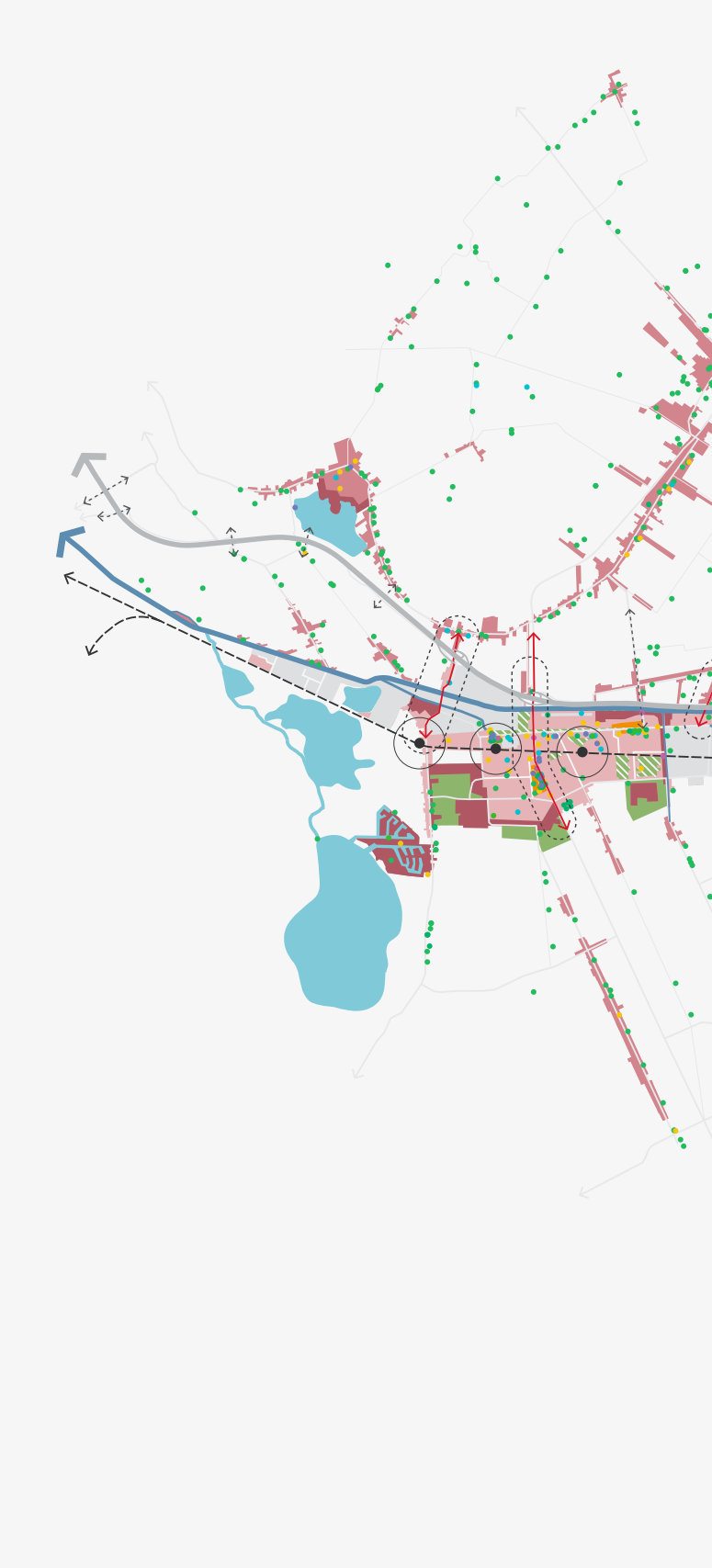

3.8 Kaartbeeld met de constellatie van woon- en werkmilieus op de erven en in de linten, dorpen en steden als het ankerpunt voor de verdere ontwikkeling van de bebouwing in de regio

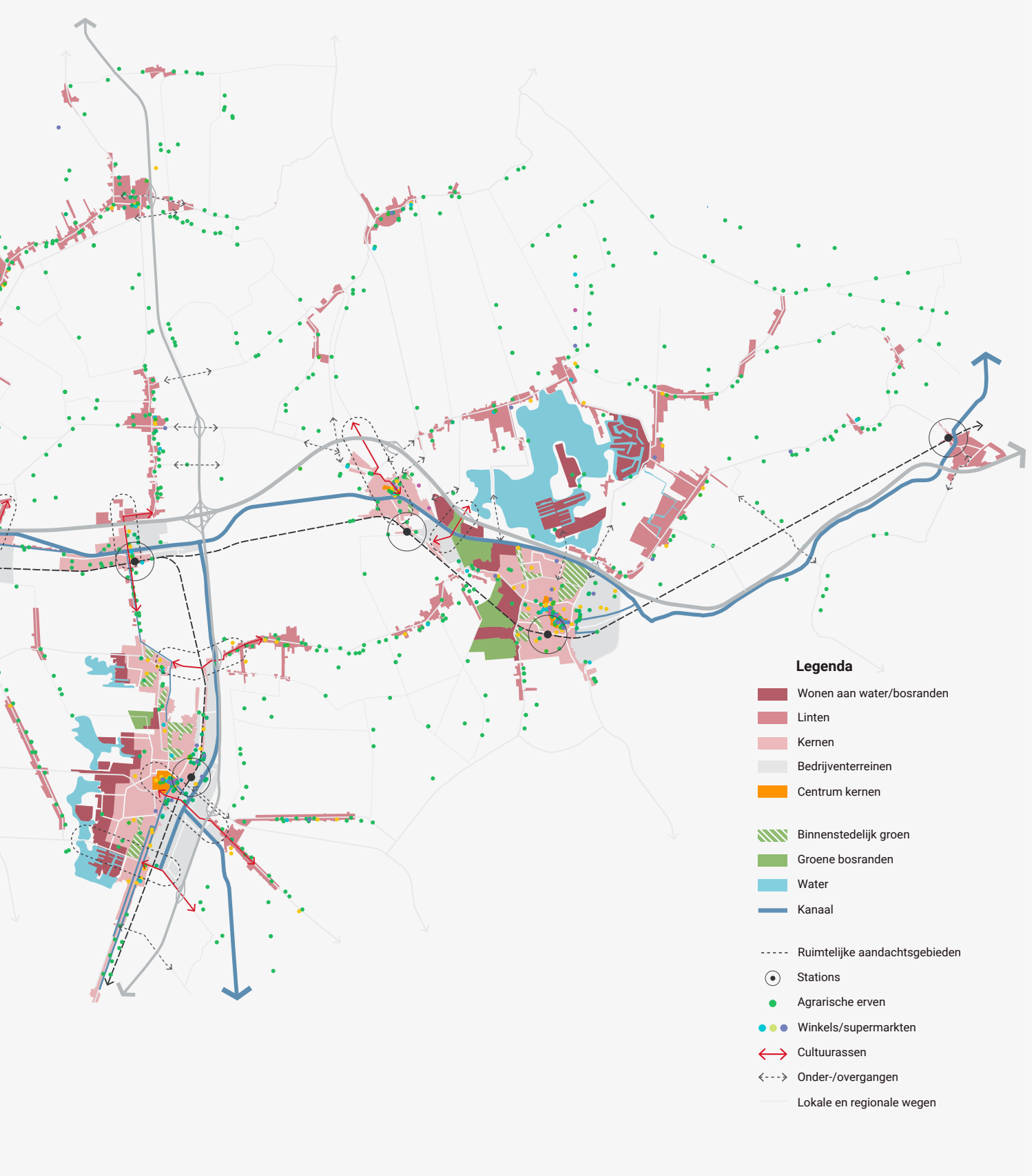
Legenda
Wonen aan water/bosranden
Linten
Kernen
Bedrijventerreinen
Centrum kernen
Binnenstedelijk groen
Groene bosranden
Water
Kanaal
Ruimtelijke aandachtsgebieden
Stations
Agrarische erven
Winkels/supermarkten
Cultuurassen
Onder-/overgangen
Lokale en regionale wegen

Uitdaging 3: Het juiste bedrijf komt in de A7/N33-regio op de juiste plek en de aanwezige ruimte voor bedrijven wordt optimaal benut

Naast de overal verspreide kleine bedrijven op de lokale schaal lijkt voor de bedrijven die te groot zijn voor vestiging in de gemengde milieus van de linten, dorpen en steden, of die te veel overlast veroorzaken, een bundelings- en concentratiebeleid aan de orde. Het is van belang het vestigingsbeleid voor bedrijventerreinen zó in te richten dat een bedrijf op een plek komt, waar het qua korrelgrootte, milieucategorie, bereikbaarheidseisen, energievoorziening en uitstraling goed past. Ook is van belang om enerzijds voldoende ruimte op nieuwe bedrijventerreinen beschikbaar te hebben om bedrijven te kunnen bedienen in hun ruimtevraag, maar anderzijds moet er voor worden gewaakt dat er een overmaat aan nieuwe bedrijventerreinen wordt gecreëerd, zodat leegstand en suboptimale invulling op bestaande terreinen worden veroorzaakt.
Het palet van bedrijventerreinen in de regio is omvangrijk, rijk en breed; de ruimtelijke condities van de huidige voorraad bedrijventerreinen (850 ha!) zijn qua grootte, ligging, ontsluiting gedifferentieerd. Voor veel verschillende typen bedrijven zijn de vestigingscondities in de regio aanwezig.

3.9 Bedrijven die uit hun jas zijn gegroeid komen terecht aan de rand van het dorp (Siddeburen). Het is van belang dat bedrijven door kunnen groeien in de regio

Ruimtelijk principe 3: De werklocaties in de A7/N33-regio vormen een rijkgeschakeerd palet van bedrijventerreinen elk met een specifieke omvang, set kwaliteiten en vestigingsmogelijkheden

Dat betekent:

- Voortbouwen op de rijkdom en variatie aan bedrijvenlocaties en de vestigingscondities verder benutten; naar schaal (bedrijventerreinen voor M-, L- en XL-bedrijven), naar modaliteit (aan weg, water, spoor, nabij stad en dorp), naar milieucategorie en naar energievraag.
- Multimodaal ontsloten locaties reserveren voor bedrijven met een bijbehorend bereikbaarheidsprofiel. Zo kunnen watergebonden bedrijven, die vanwege de transformatie van bedrijventerrein aan het water in de stad Groningen worden uitgeplaatst, in de A7/N33-regio een plek krijgen.
- Heldere profilering van de bedrijventerreinen in de regio, die aangeeft voor welke type, omvang en bereikbaarheidseisen van bedrijven de bedrijfslocaties geschikt zijn. Zo'n profilering vormt een goed uitgangspunt voor een regionaal bedrijventerreinenbeleid. Op de kaart 'profilering bestaande bedrijventerreinen' is daar een eerste voorzet voor gegeven.
- Herstructurering van verouderde bedrijventerreinen op gang brengen in samenwerking tussen gemeente (faciliterende/stimulerende rol) en bedrijven (trekkende rol). Daarbij kan de verduurzamingsopgave van de bedrijven en de bedrijventerreinen als impuls worden gebruikt.
- Bij herstructurering van bedrijventerreinen en bij nieuwe vestigingen van bedrijven de dakcapaciteit voor zon ten volle benutten (inclusief het bouwtechnisch mogelijk maken daarvan). Op die manier kan een flink deel van de 850 ha bestaand bedrijventerrein voor de productie van zonne-energie worden ingezet. Op bedrijventerreinen waar de productieprocessen restwarmte opleveren (met name in de industrie-energiehubs!) onderzoeken of die kan worden ingezet voor het oplossen van het warmtevraagstuk van de omliggende wijken. Gezien de doorlooptijd en kosten van netverzwaring voor de elektriciteitsvoorziening is contact met de netbeheerders in een vroeg stadium hierbij van groot belang.
- Verkeershinder vanwege M- en L-bedrijfslocaties op lokale wegen in

3.10 Herstructurering en herbestemming van (delen van) oude bedrijventerreinen biedt mogelijkheden voor bedrijven en voor de aanliggende stedelijke gebieden

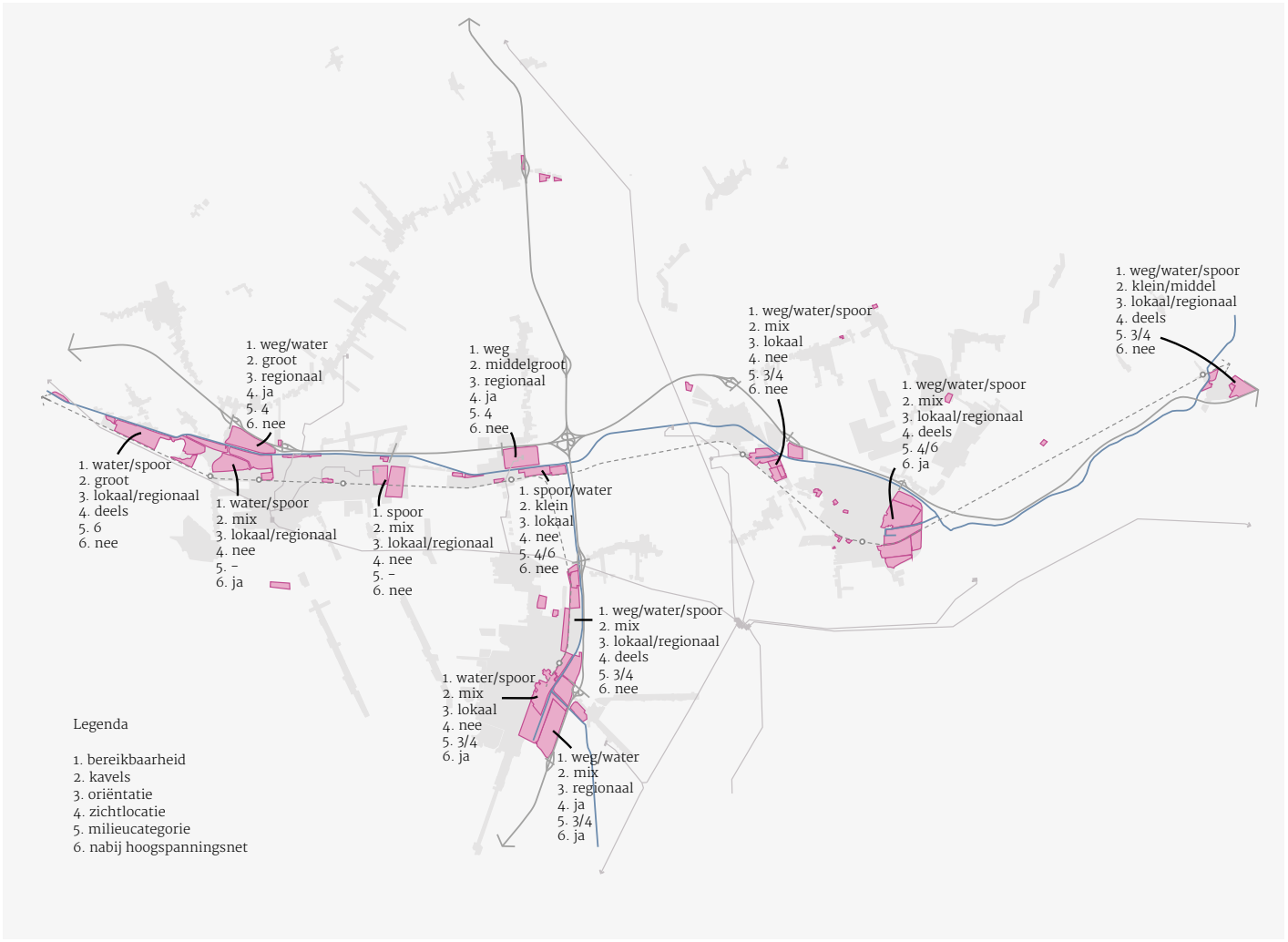

3.11 Kaartbeeld profilering bestaande bedrijventerreinen op basis van de belangrijkste vestigingsfactoren

lint, stad en dorp beperken. Sommige bedrijventerreinen veroorzaken door hun ligging t.o.v. lint, dorp of stad zwaar vrachtverkeer in de kern of door woonwijken; betere routing of een nieuwe aansluiting op het hoofdwegennet kan dan een oplossing zijn.

- Regie voeren over de inpassing en inrichting van werklocaties. Bij herstructurering van bestaande bedrijventerreinen is er niet alleen gelegenheid om de bedrijven en het complex als geheel te verduurzamen; er liggen ook kansen om de omgevingskwaliteit (bijv. waterberging als landschappelijk element) te vergroten. En ook bij de inrichting van nieuwe werklocaties is er gelegenheid voor zorgvuldige inrichting en inpassing door bijv. in de beplanting en de wateroplossingen aansluiting met het omliggende landschap te zoeken.

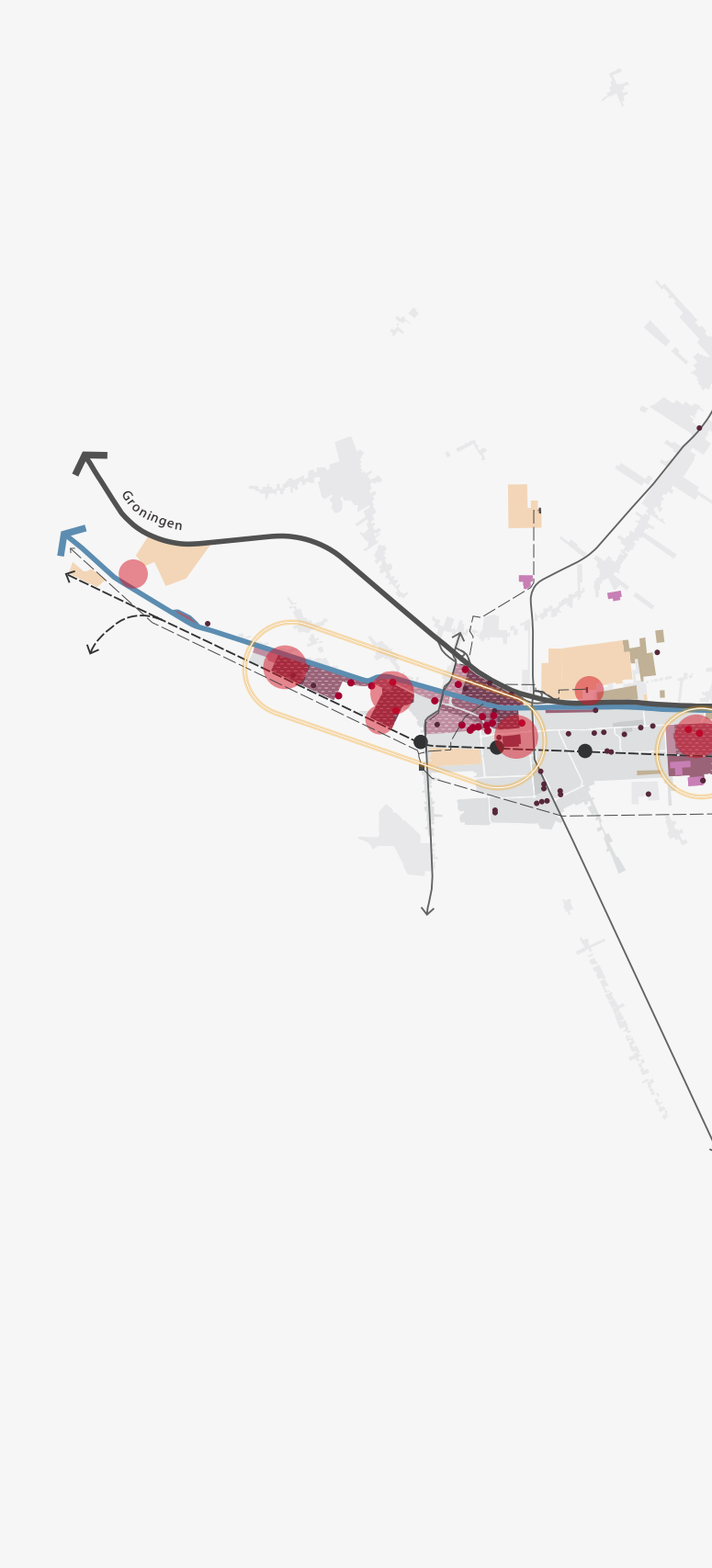

3.12 Kaartbeeld met de bedrijventerreinen langs de diverse onderdelen van de multimodale corridor A7/N33 met een rijkgeschakeerd palet van vestigingscondities

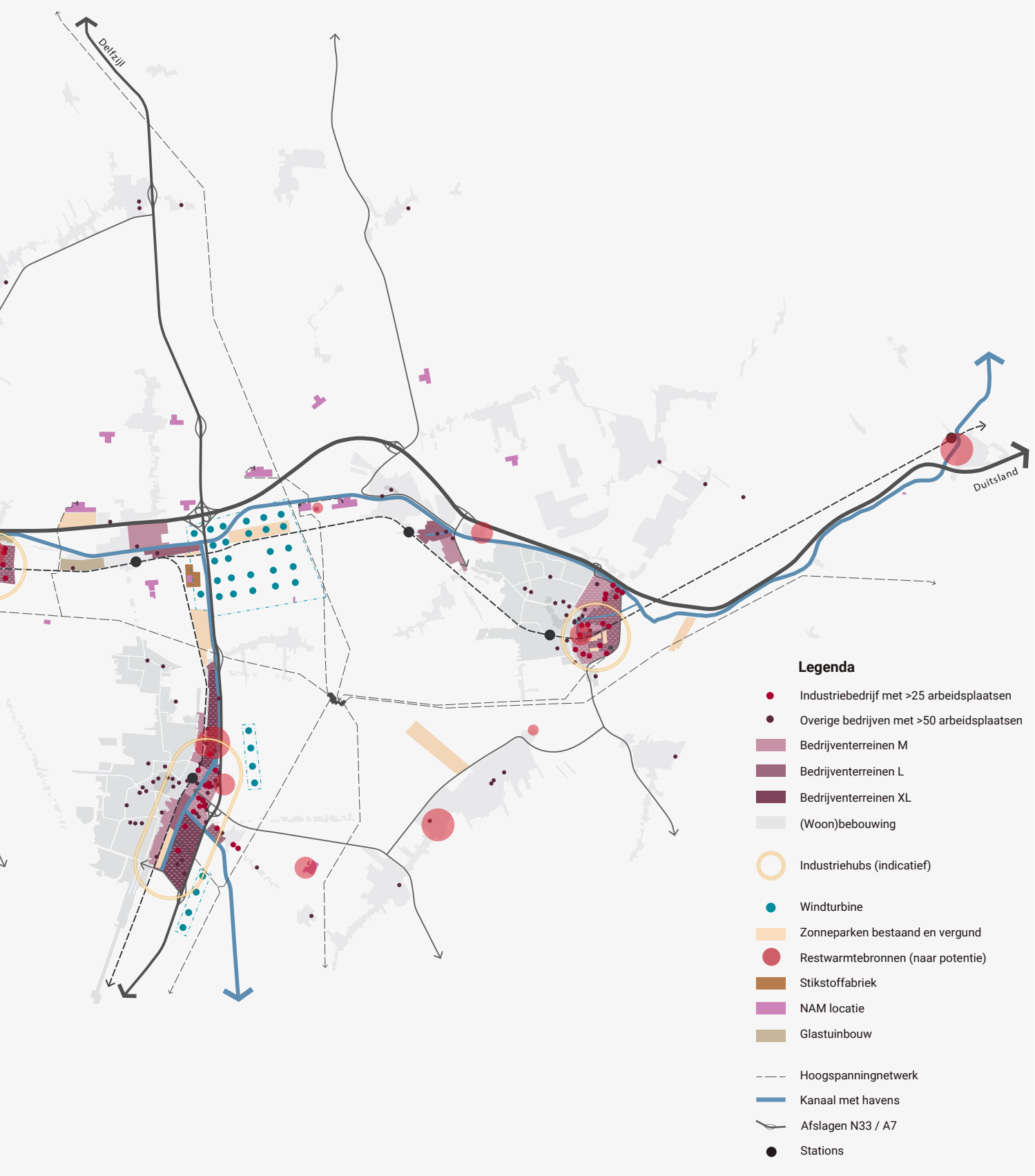
Delfzijl
Duitsland
Legenda
Industriebedrijf met >25 arbeidsplaatsen
Overige bedrijven met >50 arbeidsplaatsen
Bedrijventerreinen M
Bedrijventerreinen L
Bedrijventerreinen XL
(Woon)bebouwing
Industriehubs (indicatief)
Windturbine
Zonneparken bestaand en vergund
Restwarmtebronnen (naar potentie)
Stikstoffabriek
NAM locatie
Glastuinbouw
Hoogspanningnetwerk
Kanaal met havens
Afslagen N33 / A7
Stations

Uitdaging 4: De economie van de A7/N33-regio neemt een specifieke plek ten opzichte van de andere clusters voor grootschalige bedrijvigheid in de provincie en die positionering vraagt provinciale en regionale regie

Op het schaalniveau van de provincie als geheel (en zelfs daarboven) is er sprake van een viertal grote economische clusters, waar grootschalige bedrijven (die een bedrijfskavel vragen groter dan 5 ha) terecht kunnen: Eemshaven, Delfzijl, Groningen-Zuid (ter Apel) en de A7/N33-regio. Op basis van het (bereikbaarheids)profiel van deze locaties heeft de Verkenning Ontwikkelzones Grootschalige Bedrijven Groningen (STEC, 2021) beschreven dat de A7/N33-regio een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor een breed scala aan grootschalige bedrijven en dat de corridor een wezenlijke plus t.o.v. de andere zoekgebieden biedt voor de segmenten logistiek en overige industrie. Deze conclusie is in overeenstemming met de Marktanalyse A7/N33-regio (BCI, 2021), die het scala aan grootschalige bedrijven dat het meest kansrijk is voor de regio aanscherpt met bedrijven in een vijftal sectoren (e-commerce en datacenters als invulling van het logistieke segment en agrofood, modulaire bouw en automotive/batterijen als nadere invulling van het industrie-segment).

Ten aanzien van de grootschalige vestigingen, die kavels vragen vanaf 3 ha, wordt in de marktanalyse geadviseerd dat voor de vestiging van dergelijke bedrijven gekozen moet worden als uit nadere analyse blijkt dat ze van meerwaarde zijn voor de economische structuur van de regio en een inpasbaar water- en energiegebruik hebben. En ook dat ze aansluiten bij de gestelde gemeentelijke en provinciale ambities ten aanzien van structurele werkgelegenheid. Daarmee is het zaak dat de regio voorbereid is op de komst van dergelijke bedrijven en een filosofie heeft voor een aanpak van een dergelijke ruimtevraag.

3.13 Voor veel grotere bedrijven is een goede ligging aan de corridor en vrij van de kernen en linten een belangrijke vestigingsfactor, zoals in de zuidwesthoek van het knooppunt A7/N33

Ruimtelijk principe 4: op de grote schaal moeten landschappelijke kwaliteit, de verblijfskwaliteit en leefbaarheid in de kernen en de economische ontwikkeling in samenhang (en niet los van elkaar) worden ontwikkeld

Bij een multimodale vervoerscorridor, op een in (inter)nationaal perspectief gezien aantrekkelijke plek als die van de A7/N33-regio hoort ook plek te zijn voor grootschalige economische ontwikkelingen. De regio beschikt over goede verbindingen (ook internationaal en via water en spoor), heeft de stad Groningen om de hoek en biedt interessante connecties met de economische complexen in Eemshaven en Delfzijl. Hierdoor ontstaan kansen voor het aantrekken van grootschalige economische ontwikkelingen. Het inpassen van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen in de A7/N33-corridor betekent:

- De corridor-kwaliteit van de A7/N33-regio verder verbeteren door het infrastructuur-netwerk te completeren (verdubbeling N33 Zuidbroek-Appingedam, Wunderline, spoorboog Veendam – Winschoten, flessenhalzen in de kanalen wegnemen, goede distributielijn van goederen tussen bedrijfslocaties realiseren)
- Heldere keuzen maken op regionaal niveau waar ruimte is voor welke grootschalige ontwikkeling. Zo moet grootschalige opwekking van zonne-energie de ontwikkeling van de economie in de regio niet in de weg zitten. Goed per snelweg, spoor en/of water ontsloten locaties in de A7/N33-corridor worden – mits ze in de groenblauwe structuur van de regio passen – benut of gereserveerd als werklocaties.
- Een ruimtelijke reservering voor een terrein voor grootschalige bedrijven wordt zoveel mogelijk in aansluiting op bestaande bedrijvenclusters gemaakt. Zo vermindert de kans op versnippering van de open ruimte.
- Vanwege de grote investeringen in benodigde energie-infrastructuur moeten bedrijven, die grote hoeveelheden energie afnemen, nabij locaties van grootschalige energieopwekking en knooppunten in het energienetwerk (hoofd- en tussenstations) worden gesitueerd. Dit geldt met name voor de grote vestigingen in het industriële segment.
- Bij de ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein zoveel als mogelijk

koppelkansen benutten (bijvoorbeeld door te sturen op duurzame energieopwekking op de locatie, of op een klimaatadaptieve inrichting) opdat economische winst wordt gecombineerd met winst op andere beleidsterreinen.
- De ruimte op terrein voor grootschalige bedrijven binnen de gekozen profilering en op basis van de gekozen regionale positionering invullen. Dit vereist regionale regie.
- Nieuwe grootschalige ontwikkelingen worden als gebiedsontwikkelingsproject aangepakt en doorlopen een navenant gebiedsproces met belanghebbenden en omwonenden. De inrichtings- en inpassingsplannen getuigen van een zorgvuldige omgang met de water- en klimaat opgave en een royale landschappelijke inpassing. De groenblauwe structuur (zie uitdaging 1) geldt daarbij als ruimtelijk kader. Met zo'n gebiedsontwikkelingsproces moet in een vroeg stadium begonnen worden, opdat zowel een eventuele grote partij als ook de omgeving niet voor verrassingen komen te staan.
- Een ruimtelijke reservering voor een terrein voor grootschalige bedrijven wordt zó gesitueerd, dat de (kringloop)landbouw als drager van het grootschalige open landschap optimale ontwikkelingsmogelijkheden houdt.

3.14 Op het schaalniveau van de provincie (en daarboven) is het de vraag hoe de A7/N33 zich kan profileren. Voor grootschalige energie-, data- en havengebonden bedrijven zijn gebieden als de Eemshaven beter geschikt

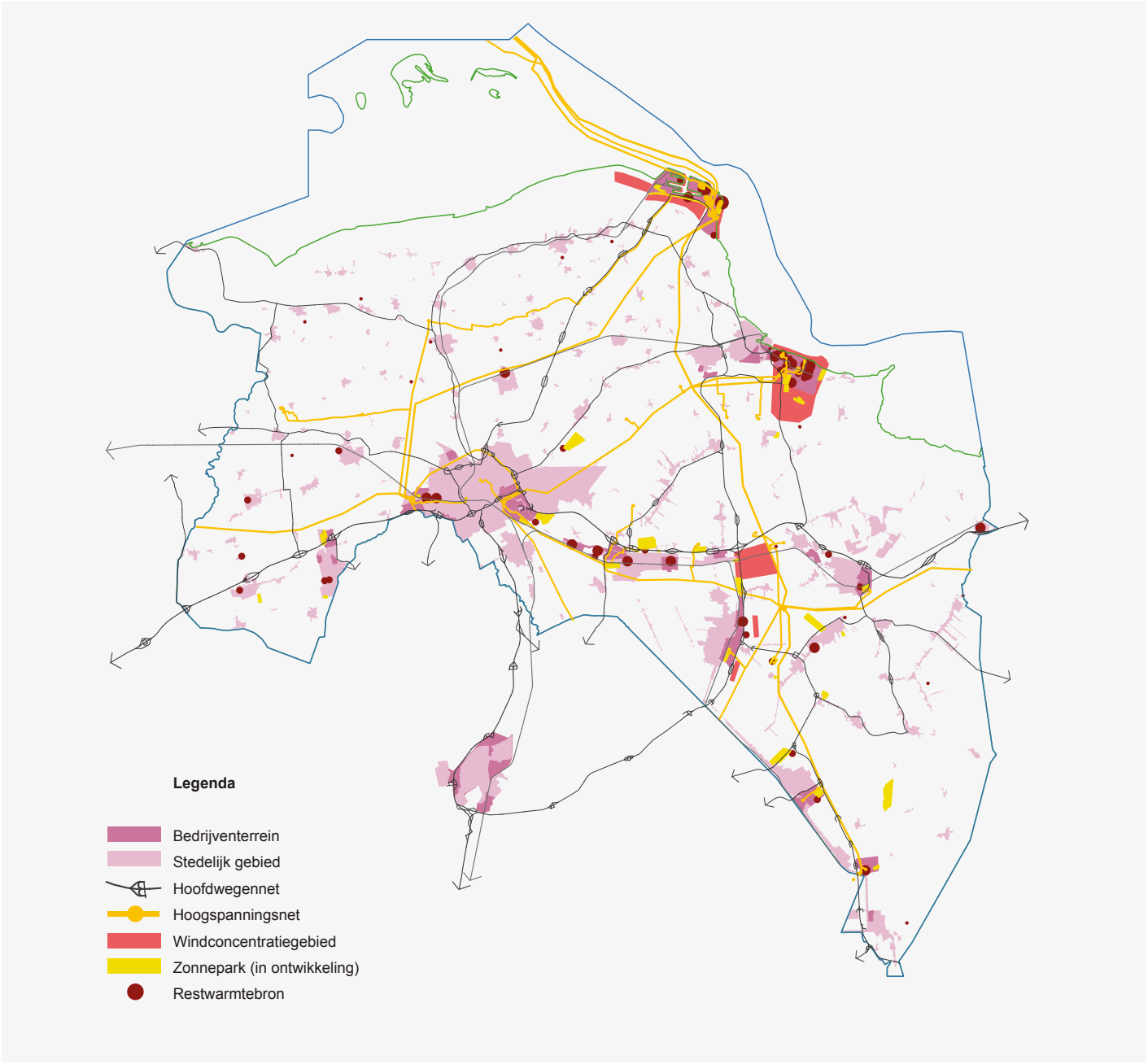

3.15 Kaartbeeld met de positie van de A7/N33-regio ten opzichte van de andere economische clusters: Eemshaven, Delfzijl en Ter Apel met uitstekende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven in de segmenten logistiek en (maak-) industrie

4. Perspectief voor de regio

Vooraf

In dit hoofdstuk komen we tot de synthese van de economische actielijnen uit de marktanalyse van BCI en de ruimtelijke principes uit het vorige hoofdstuk van dit perspectief. Die vallen samen te brengen in een drietal met elkaar samenhangende ruimtelijke strategieën, achtereenvolgens:

- een ‘groenblauwe’ (gericht op de doorontwikkeling van het landschap van de regio),
- een ‘rode’ (gericht op de doorontwikkeling van de stedelijke structuur van de regio) en
- een ‘paarse’ (gericht op de doorontwikkeling van de bedrijventerreinen van de regio).

Deze strategieën vormen de basis voor een regionaal ruimtelijk beleid, dat de economische ontwikkeling als basis voor een vitale en

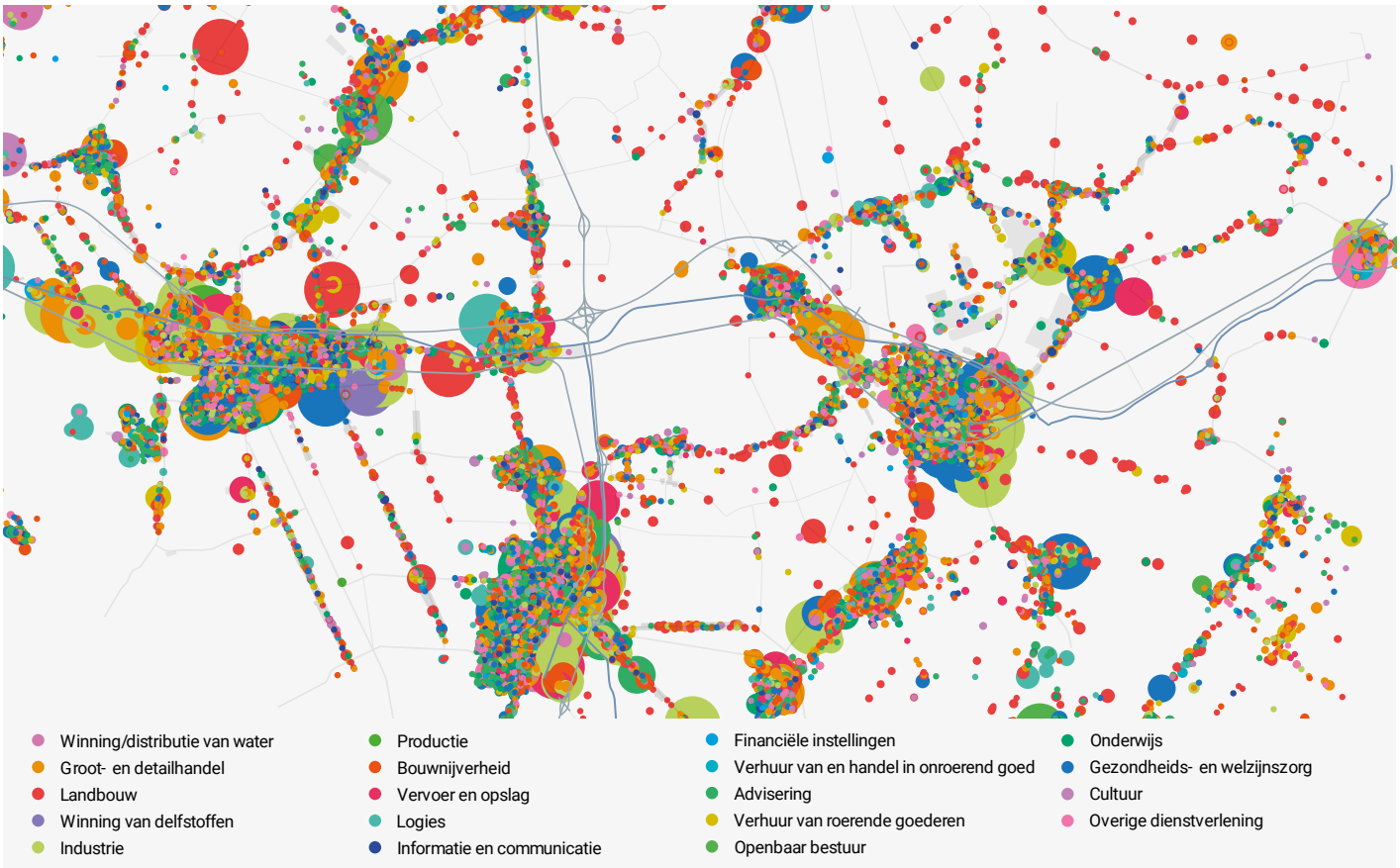

4.1 De bedrijvigheid in de A7/N33-corridor op kaart (uitsnede). Elke kleur staat voor een andere bedrijfstak en de grootte van de bol staat voor het aantal arbeidsplaatsen

aantrekkelijke regio ondersteunt en waarin de ruimtelijke kwaliteiten worden gerespecteerd en de kansen worden benut. De groenblauwe strategie vormt de contramal van de beide andere strategieën en in die zin horen ze ook bij elkaar.
De strategieën vormen samen het perspectief voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio in de periode tussen nu en 2040 en zijn de basis voor de samenwerking tussen gemeenten, provincie en andere betrokken partijen om de gemeente-overstijgende ambities en plannen tot realisatie te brengen.
De drie regionale ruimtelijke strategieën worden hieronder beschreven en geconcretiseerd in een aantal ontwikkelprincipes ter uitwerking van het Ruimtelijk Economisch Perspectief A7/N33-regio.

Strategie I: Het veiligstellen van de landschappelijke karakteristiek voor de toekomst

Cultuurhistorische kwaliteiten (de borgen, de kerken, de overige monumenten), de waterstructuur (om langs te fietsen, als vaarnetwerk), de landschappelijke verschillen en hun ontstaansgeschiedenis, de grote openheid en de verten van het landschap, de linten als occupatie- en uitvalsbasis voor tochten, de natuur (in de zone Zuidlaardermeer – Roegwold), het zijn allemaal bijzonderheden die het landschap van de regio te bieden heeft. In de marktanalyse van BCI worden recreatie en toerisme een economische drager van de regio genoemd. Ook uit de werksessies is dit nadrukkelijk naar voren gekomen als nog onbenut potentieel. Die dragende functie hangt zeker samen met het karakter en de kwaliteiten van het landschap. In een regio als die van de A7/N33 zijn het met name de economische ontwikkeling en de opwekking van duurzame energie die voor ontwikkelingsdruk op het landschap zorgen. Deze strategie biedt een aantal handelingsperspectieven voor de omgang met het landschap, die gericht zijn op zorgvuldige vormgeving en inpassing van nieuwe ontwikkelingen in het landschap, op zo'n manier dat de ruimtelijke karakteristiek en kwaliteiten ervan worden versterkt:

Groene ruimtes in de A7-corridor

Er zijn plekken waar de ontwikkeling van stedelijke uitbreidingen of productielocaties voor zonne-energie de verschillende kernen in de regio aan elkaar dreigen te plakken of een barrière dreigen te leggen tussen de stadsrand en het landschappelijke 'uitloop'-gebied. Zulke ontwikkelingen dreigen tussen Sappemeer en Zuidbroek, tussen Foxhol en Westerbroek en aan de westkant van Veendam. Om te voorkomen dat er een bandstad langs de infracorridor ontstaat, of wijken worden afgesneden van hun landschap ligt er op een aantal plekken een duidelijke grens: hier heerst het landschap.

4.2 Een duidelijke rand helpt verrommeling voorkomen en doorbreekt het continue silhouet van de stad

4.3 De loop van de Oude Ae ten noorden van Veendam als aanknopingspunt voor een nieuwe landschappelijke structuur

Plekken waar de relatie met het landschap kan worden hersteld

Deze richtlijn geldt voor een aantal plekken waar door ingrepen de herkenbaarheid van het landschap is verdwenen. Als zich kansen voordoen (doordat infrastructuur moet worden aangepast, doordat groot onderhoud moet worden gepleegd) kunnen ruimtelijke en landschappelijke verbanden, die verdwenen zijn, worden hersteld. Dit geldt voor de plek waar het lint van Westerbroek en het Winschoterdiep elkaar ontmoeten, ten noorden van Veendam in de polder Wiede, waar de Oude Ae doodloopt op de strak verkavelde Tussenklappenpolder.

Plekken om de landschappelijke maat te behouden

Op deze plekken is het van belang om de maat van de open ruimte te behouden, omdat er anders cruciale (door)zichten gaan verdwijnen. Dit is het geval in de open ruimte tussen het nieuwe zonneveld boven Hoogezand en het lint van Kolham – Slochteren, waar dit monumentale lint klem dreigt komen te liggen. En het geldt ook voor de grote open ruimte tussen Slochteren en Noordbroek; deze ruimte vormt de contramal van de verstedelijkte zone onder en langs de A7. Ook aan de oostkant van de N33 ter hoogte van Wildervank is zo'n cruciale open ruimte, waar vanuit het monumentale lint gezien een ruime strook open landschap een buffer naar de N33 vormt. Zoals in hoofdstuk 3 al als ruimtelijk principe werd gemunt: aan weerszijden van de lange linten is het zaak om een strook aan te houden als vrije en open ruimte voor landbouwkundig gebruik.

4.4 De landschappelijke maat is nog aanwezig aan de oostkant van Wildervank. Het open landschap tussen de N33 en het lint is hier een belangrijke kwaliteit.

De N33 ligt in de regio altijd soeverein in het landschap, los van de bebouwing

Dit geeft de N33 een speciale positie; vanuit de linten ligt de snelweg altijd op afstand en vanaf de snelweg kun je de kwaliteiten van de linten op afstand waarnemen. Dit aspect van de N33 geeft deze snelweg in de regio en het landschap erlangs een eigen gezicht, dat het behouden waard is.

De A7 verschiet, afhankelijk van de plek in de regio, van kleur

Soms manifesteert hij zich als snelweg langs de stedelijke kern (en wordt hij als regioweg gebruikt) en soms is het een grote parkway die royaal door het landschap snijdt met het karakter van een internationale verbinding. Deze gedaantewisseling past goed bij de A7 als economische as, die landschappen verbindt. Wel vraagt de ligging van de A7 aan (Hoogezand – Sappemeer) of door (Winschoten) stedelijk gebied om speciale maatregelen (om de barrière te nemen, met de fietsbrug tussen Blauwestad en Winschoten als mooi voorbeeld) en inpassing (met name geldt dit voor de zone ten noorden van de A7 ter hoogte van Sappemeer; hier ligt het landschap koud tegen de snelweg zonder enige bemiddeling). Er is een initiatief in gang gezet om de bijzondere positie van de A7 als internationale nordic route te accentueren door middel van een kunstproject; dit kan de route als embleem en ontwikkelingsdrager extra kracht bij zetten.

4.5 De A7 ligt soms vrij in het landschap als parkway, en soms als regioweg langs een stedelijke kern

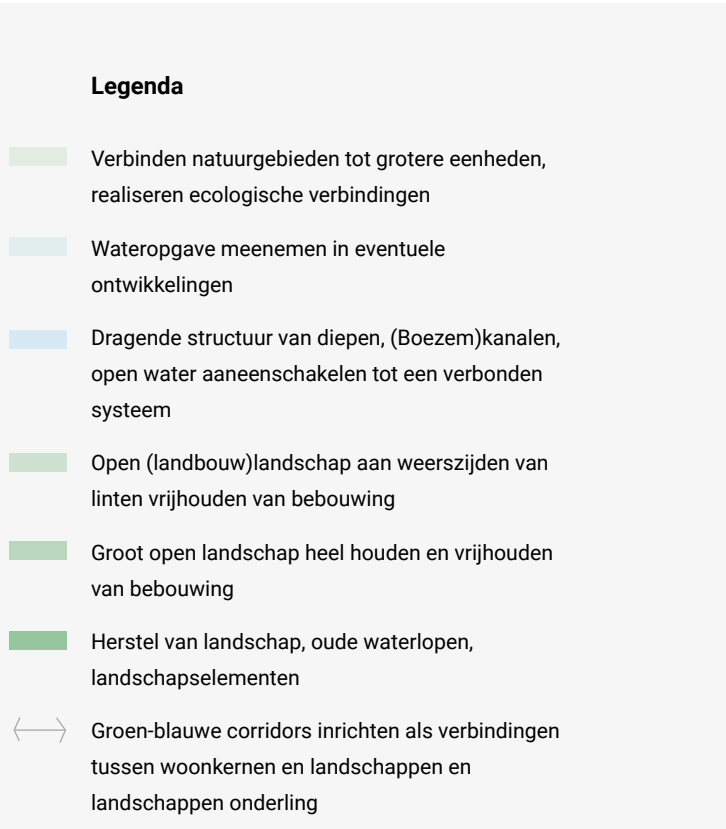

4.6 De groenblauwe strategie op kaart

(Kringloop)landbouw krijgt de ruimte als drager van het open landschap

Het is de landbouw die zorgdraagt voor het open landschap als tegenhanger van de dynamiek en de hectiek van de corridor. Het is van belang om de ontwikkelingsruimte, die de landbouw nodig heeft, niet te versnipperen door de (tussen)ruimtes te klein te maken; met de ontwikkeling van bedrijventerrein en installaties voor zonne-energie dient hiervoor te worden opgepast. De toekomstige ontwikkeling van de landbouw zal het samenspel moeten zoeken met de wateropgave (in de laagste en bodemdalingsgevoelige gebieden en met de natuuropgave (in de westelijke rand van de regio langs het Groeningen-project). En eigenlijk liggen er overal in het gebied kansen om vormen van recreatief ondernemerschap te combineren met het boerenbedrijf.

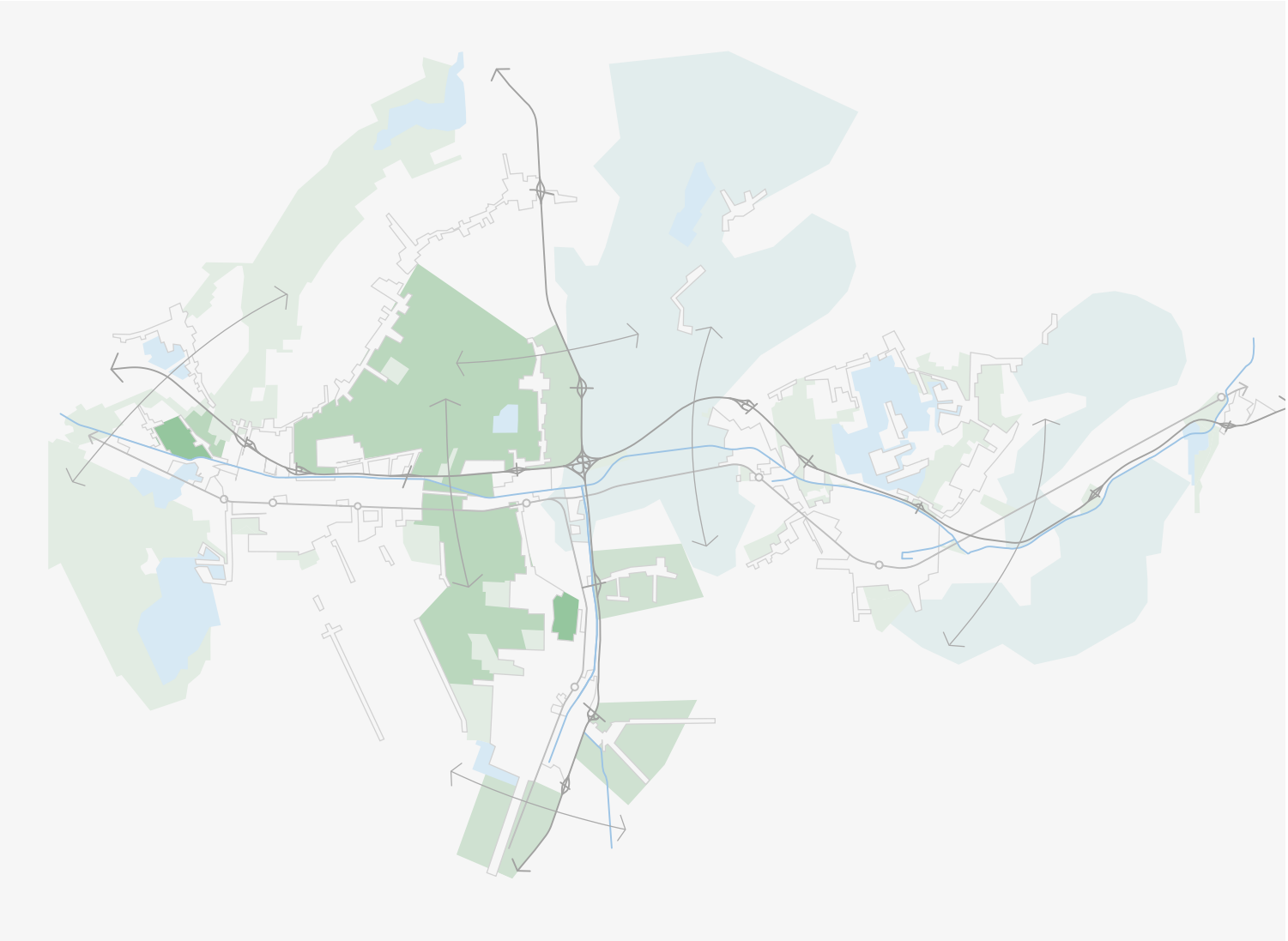

Strategie II: benutten van ontwikkelingsmogelijkheden van de erven, linten, dorpen en steden als woon- en werkmilieus, met speciale aandacht voor vrijkomende erven, transformatie en structuurversterking

Zoals gezegd bevindt twee-derde van de werkgelegenheid zich niet op bedrijventerreinen maar in de bebouwing op erven, in linten, dorpen en steden. De bedrijven en diensten die overal verspreid in de regio te vinden zijn, vormen een belangrijke voedingsbodem voor de fijnmazige economie. Veel starters beginnen hier hun bedrijf. Bedrijven en diensten zorgen ook voor levendigheid en ‘reuring’ in de linten, straten en wijken; overdag is er van alles te doen en te beleven. Die verspreide vestigingen verdienen een adequaat ruimtelijk beleid. De regio biedt verschillende aanknopingspunten voor beleid, dat de werkmilieus (en de menging daarvan met het wonen) op de erven en in de linten, dorpen en steden verder kan ontwikkelen en stimuleren:

4.7 Allerhande bedrijven kunnen zich vestigen op vrijkomende agrarische erven. Op deze manier kan deze grote kwaliteit in stand worden gehouden

Vrijkomende agrarische erven als economische broedplaatsen

Zowel in de Veenkoloniën als in de kleigebieden (Oldambt!) is sprake van stoppende boeren en leegkomende bebouwing op erven. Een heel goede manier van hergebruik van de vaak monumentale boerderijen met hun grote schuren is de vestiging van een bedrijf. Allerhande bedrijven vestigen zich in vrijkomende bebouwing: bedrijven in de dienstverlening, in de recreatieve sector, maar ook productie- en distributiebedrijven. Bedrijfsvestigingen op erven verdienen ondersteuning; op deze manier kunnen de erven met levendige functies in stand worden gehouden en zo de landschappelijke karakteristiek verstevigen. Bestemmings- en omgevingsplannen moeten de mogelijkheden daarvoor bieden. Als wederdienst zou van de initiatiefnemers een passende erfinrichting en een zorgvuldige verbouwing van de opstallen kunnen worden verlangd. Eenzelfde soort beleid geldt ten aanzien van leegkomende bebouwing in linten. Ook in linten komen soms kapitale panden en voormalige bedrijfsgebouwen leeg te staan, die zich uitstekend lenen voor de vestiging van een bedrijf.

Transformatie van verouderde bedrijventerreinen, die dicht op woonwijken zijn gelegen

In de stedelijke kernen in de regio is sprake van bedrijventerreinen die door woonbebouwing ingesloten zijn geraakt. Als daar de veroudering (van bedrijfspanden, van openbare ruimte) dan ook nog toe slaat is er alle reden om te kijken of die terreinen zich lenen voor transformatie naar gemengde stedelijke milieus. Vaak maakt de ligging van dergelijke bedrijventerreinen ze ook nog extra aantrekkelijk voor zo'n transformatie: bij een station, aan het water, nabij het centrum. Die condities maken de locaties interessant, juist voor de ontwikkeling van gemengde milieus wonen-werken-voorzieningen. Bedrijven die geen overlast veroorzaken en dienstverlenende instanties lenen zich heel goed voor dit – voor de kernen in de regio vaak nieuwe – type stedelijke milieu. Alle stedelijke kernen hebben inmiddels onderkende, of nog potentiële transformatielocaties in huis: Hoogezand (langs Oude Winschoterdiep), Zuidbroek (aan de beide uiteinden van het lint), Veendam (tussen station en A.G. Wildervanckkanaal) Winschoten (langs de Tramhaven). Actief ruimtelijk beleid kan de grote kansen, die hier liggen voor de ontwikkeling van gemengde woon-werkmilieus, helpen verzilveren. Hier ligt grote ruimtelijke kwaliteitswinst voor het oprapen!

4.8 Tegen de bestaande centra aan liggen vaak (in potentie) aantrekkelijke gebieden om te wonen én te werken; centraal gelegen, aan het water of bij het spoor, en met karakter

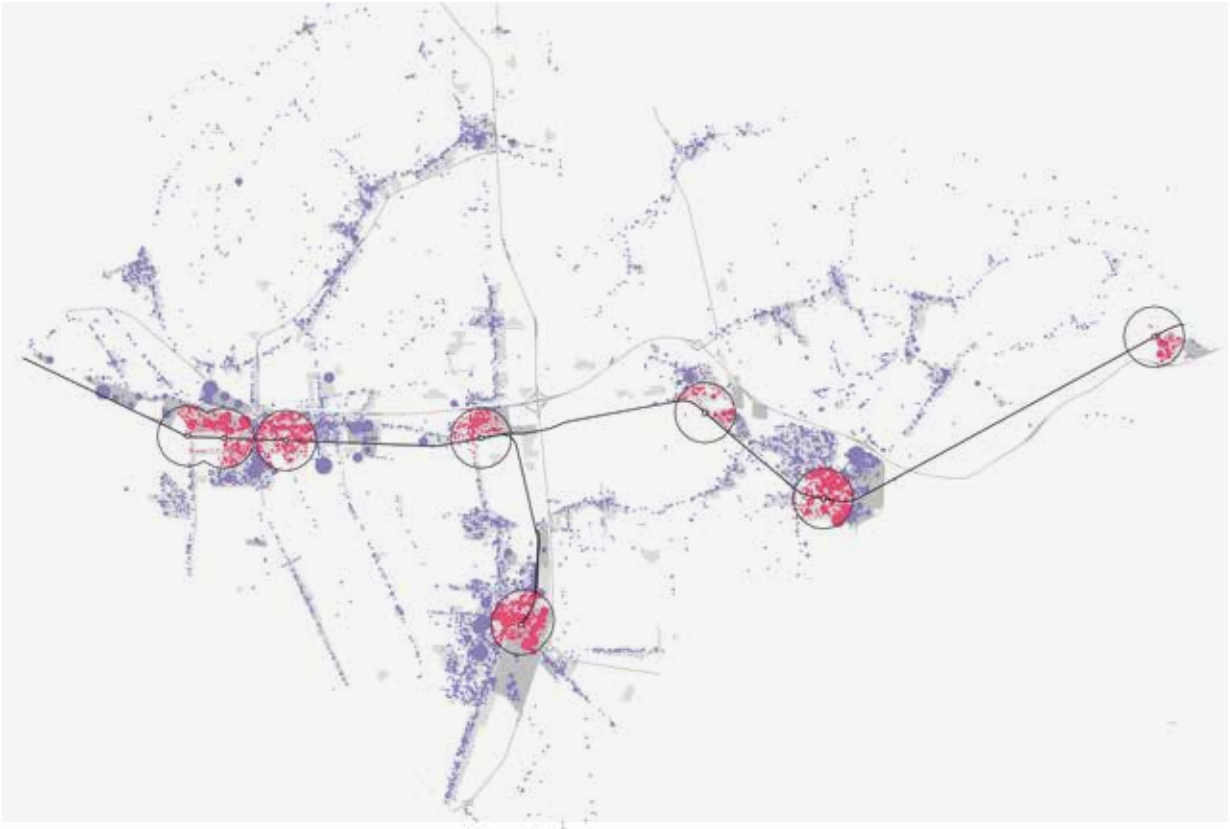

4.9 Binnen een straal van 1 km rondom de stations zijn er meer dan 16.000 arbeidsplaatsen te vinden, een aanzienlijk percentage van het totaal

Verdere ontwikkeling en intensivering van stations- en centrumlocaties

De regio kent een relatief hoog aantal van wel acht stationslocaties. Behalve het feit dat die de grote stad in de nabijheid brengen, scheppen die ook nog gelegenheid voor een doorontwikkeling naar een specifiek type kansrijk economisch centrummilieu. Clusters van persoonlijke en zakelijke dienstverlening, instellingen op gebied van gezondheid en onderwijs, horeca en detailhandel vormen hier belangrijke concentraties van werkgelegenheid. Er is nog altijd een herschikking van voorzieningen in de regio gaande, waarbij dit type centrumlocaties nabij treinstations, ook vanuit het oogpunt van bereikbaarheid hoge ogen zou moeten gooien. Zeker wanneer een ondersteunend net van busverbindingen voor de bereikbaarheid van deze plekken vanuit de lange linten zorgt, kan er nabij treinstations sprake zijn van een constellatie van werkfuncties met een duurzaam effect. Alle treinstations in de regio bieden aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van deze centrale werkmilieus.

In de structuur van de regio kunnen door de hierboven beschreven

strategie interessante en krachtige ruimtelijke structuren ontstaan, die het karakter van de regio versterken en de aantrekkelijkheid ervan, ook als recreatieve bestemming, vergroten. Op het kaartbeeld dat de ‘rode’ ontwikkeling illustreert is dit zichtbaar. Transformatielocaties liggen zoals gezegd in deze regio vaak aan het water en tegen de stations(centrum) locaties aan en kunnen hiermee een hecht verband gaan vormen. Water, bebouwing, ontsluiting en openbare ruimte kunnen een interessant verweven geheel gaan vormen dat een ‘plus’ op de stedelijke structuur zet. Op hun beurt vormen deze nieuwe centrale zones vaak het aangrijpingspunt van de lange linten in de regio (lint van Noordbroek aan Zuidbroek, lint van Ommelanderwijk aan Veendam, lint Kolham – Slochteren aan de noordkant van Hoogezand, lint van Zuiderveen aan Winschoten). En die aansluitingen van de linten op de centrale zones in de kernen liggen bijna altijd haaks op de infracorridor van A7 en N33 en zorgen daar voor een welkome onderbreking

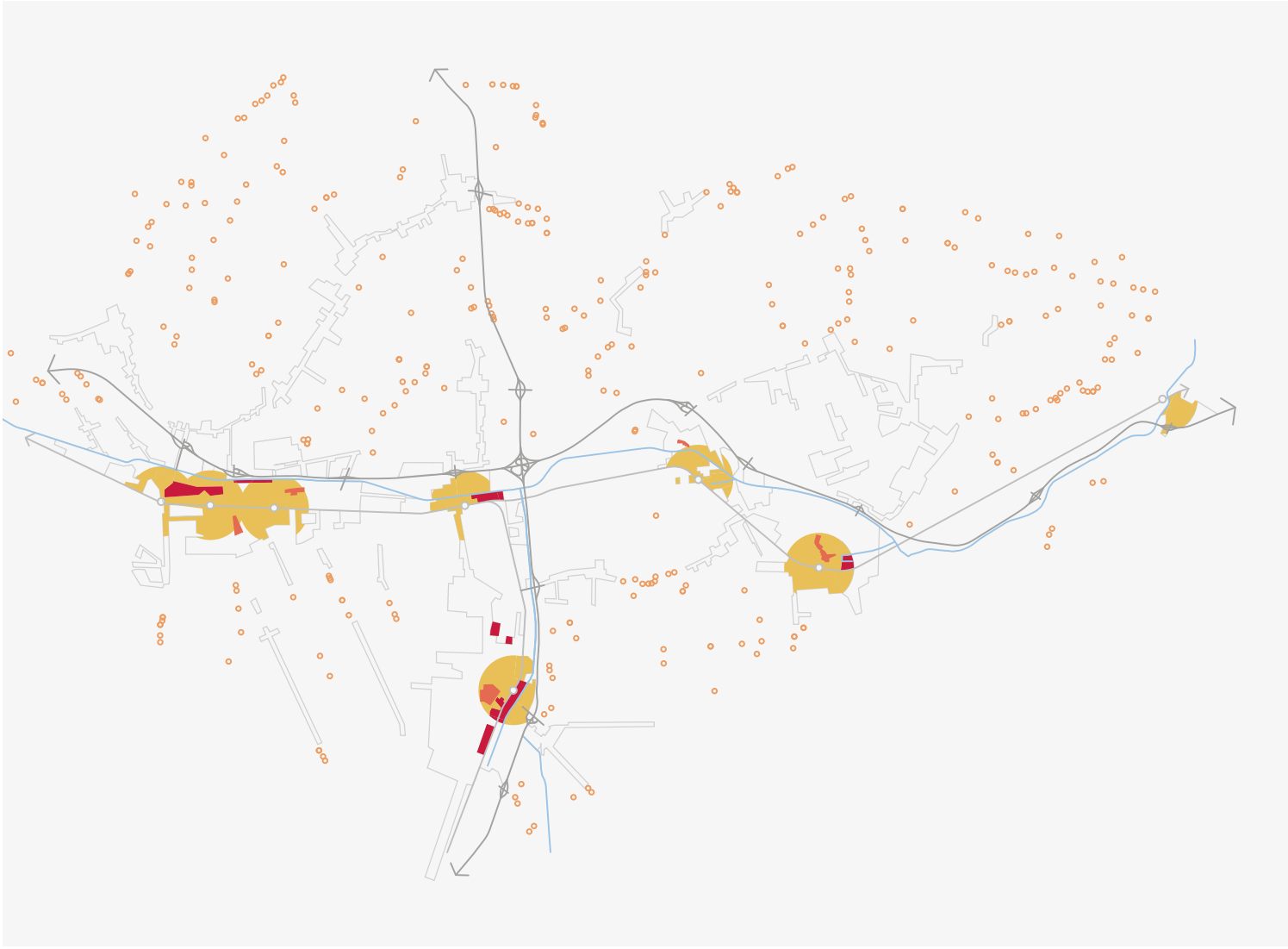

van de lineaire (‘bandstedelijke’) ontwikkeling langs de corridor. Op deze manier ontstaat er een constellatie van linten, die de randen en de visuele begrenzing van de grote open ruimten vormen en een aantrekkelijke binnenkant van de grotere dorpen en steden.

Tenslotte: eigenlijk gaat deze hele tweede strategie over het benutten van de inbreidingsmogelijkheden en de ontwikkelingsmogelijkheden van (woon-)werkmilieus binnen de bestaande bebouwde gebieden. Traditioneel is het ruimtelijk economisch beleid gericht op het zoeken naar uitbreidingsmogelijkheden van bedrijventerreinen. Het gevaar daarvan is, dat er door de nadruk op uitbreiding en aanbod een drain wordt getrokken op de werklocaties in het bestaand bebouwd gebied. En dat zou zonde zijn van de grote kansen die hier liggen! In die zin spoort de hier voorgestelde strategie geheel met de ladder voor duurzame verstedelijking.

4.10 De rode strategie op kaart

Strategie III: naar een regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen

Alvorens voorstellen te doen voor regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen is het goed om de ruimtevraag van bedrijven nader te beschouwen. Een viertal typen dynamiek (die vaak tegelijkertijd aan de orde zijn) kan leiden tot een vraag naar bedrijfsruimte op een bedrijventerrein in de regio:

Vier typen dynamiek op bedrijventerreinen

1. Autonome groei van bedrijven in de regio

Vanwege het uit de jas groeien van bijvoorbeeld een bedrijf in de categorie MKB dat in een lint of een dorp is gevestigd en de gang naar bedrijventerrein wil maken. Het gaat in dit geval om kleine nieuwvestigingen van 'eigen' bedrijven in de regio. Volgens BCI gaat het hier qua omvang (op basis van de historische ontwikkeling) om een vraag van circa 2 ha per jaar, op een totale voorraad van 850 ha in de hele regio.

2. Ruimtebehoefte als gevolg van transformatie van bedrijventerrein

Zoals eerder gesteld komt er in de regio een dynamiek op gang van transformatie van bedrijventerrein op aantrekkelijke plekken (aan het water, bij het station) naar woningbouw of gemengd stedelijk gebied. Bedrijven in deze gebieden worden uitgeplaatst en vragen meest om een plek op een bedrijventerrein. In deze categorie vallen ook de bedrijven die vanwege transformatie van werkgebied naar woongebied in de stad Groningen op zoek zijn naar een locatie in de A7/N33-regio. Ook in deze categorie gaat het om een vraag van enkele hectares per jaar. Het zijn lange trajecten (10-15 jaar) en gaat om enkele bedrijven per jaar in de regio, deels vanuit Groningen. In Midden-Groningen is de vraag in deze categorie groter, vanwege een aantal transformatie-projecten die hier op stapel staan.

3. Ruimtebehoefte als gevolg van herstructurering verouderd bedrijventerrein en ontwikkeling van industrie-energiehubs

Herstructurering van bedrijventerreinen kan leiden tot een ruimtevraag bijv. doordat er ruimte voor water of voor de opwekking van of de infrastructuur voor duurzame energie moet worden gecreëerd; of wanneer de grenzen van de milieuruimte zijn bereikt. Ook kan er behoefte aan 'schuifruimte' ontstaan om de verouderde kavelstructuur, de toegankelijkheid en de openbare ruimte of het imago te verbeteren. Dat kan leiden tot een additionele vraag naar ruimte op bedrijventerrein elders in de regio. Ook in deze categorie gaat het om een vraag van enkele hectares per jaar.

4. Ruimtebehoefte in verband met de vestiging van grootschalige bedrijven van buiten de regio

Zoals blijkt uit de marktanalyse van BCI is de vestiging van grootschalige bedrijven in een vijftal sectoren kansrijk om de economie van de regio te versterken. Het gaat hier om bedrijven die bedrijfskavels groter dan 1 ha nodig hebben. De ruimtebehoefte van dit type bedrijven valt moeilijk in te schatten. Een actief regionaal wervingsbeleid in combinatie met het beschikbaar hebben van voldoende vestigingsmogelijkheden (voor als de gelegenheid zich voordoet) is hier de strategie.

Vijftraps-ruimtelijk beleid voor bedrijvigheid

Om klaar te zijn voor de genoemde typen dynamiek en voor de vestiging van de bedrijven op bedrijventerreinen in de regio, bereiden gemeenten zich gezamenlijk voor op de toekomst middels een ‘vijftraps’-ruimtelijk beleid, waarin aan alle vijf de trappen tegelijk wordt gewerkt:

Herstructureren bestaande bedrijventerreinen

Dit is misschien wel de belangrijkste, maar vaak ook de ingewikkeldst op gang te brengen ontwikkeling. Het gaat om zo’n 850 ha bedrijventerrein, waarop zoals in de betreffende actielijn van de marktanalyse wordt gesteld vaak grote winst valt te behalen op delen van bedrijventerreinen die verouderd zijn: ruimtewinst door efficiënter en compacter gebruik van de ruimte; energiewinst door besparing en de overstap op de inzet en opwek van duurzame energie; en klimaatwinst door de CO2-uitstoot te verminderen en de waterberging en buffering beter te organiseren.
De gemeenten hebben een achttal bedrijventerreinen aangewezen, waar de herstructurering en verduurzaming prioritair worden aangepakt. Daar beginnen, waar bedrijven initiatieven tonen om tot kwaliteitsverbetering en verduurzaming te komen, is het motto. En behoedzaamheid in het ontwikkelen voor nieuwe terreinen kan er ook voor zorgen dat bedrijven in eerste instantie naar verbetermogelijkheden op hun eigen locatie kijken. De meest kansrijke locaties om het herstructureringsproces te starten zijn op kaart 2.8 weergegeven.

Het versterken en intensiveren van een viertal industrie- energiehubs

De relatief sterke vertegenwoordiging van bedrijven in de sector industrie in de A7/N33-regio maakt haar geschikt voor het initiëren van pilots gericht op het inrichten van terreinen met veel industriële vestigingen als energie-hubs. Op deze combinaties van industrie- en energieterreinen voorzien de bedrijven zoveel mogelijk in hun eigen duurzame energie (vraag en aanbod dicht bij elkaar) en worden ook zoveel mogelijk de principes van circulaire stromen en gesloten kringlopen gevolgd. Zo kunnen (rest) producten van de landbouw in de regio als grondstof worden benut. En kan ook de restwarmte die vrijkomt bij de industriële processen worden ingezet als voeding voor warmtenetten in de wijken die grenzen aan de terreinen. Een viertal clusters van terreinen (bij Foxhol, Sappemeer-Oost, Veendam (bij Wildervanck kanaal) en Winschoten (bij Reiderland) is als pilot voor deze ontwikkeling geselecteerd. Ook door hun ontsluiting (over de weg, maar ook over water en per spoor) en doordat ze door hun grote energievraag knooppunten in het energienetwerk zijn, maken de genoemde terreinen een switch in hun regionale positie: van een terzijde-ligging naar een centrale hub-positie in de transport en energienetwerken en de kringlopen van grond- en afvalstoffen. Wat gezegd is over energie geldt ook voor water; vanwege klimaatverandering en de langere perioden van grote droogte, die daarmee gepaard kunnen gaan, is het wenselijk dat (industriële) bedrijven besparen op de inzet van zoet (koel) water in hun productieprocessen.

4.11 De bedrijventerreinen met veel industriële vestigingen kunnen worden ontwikkeld tot industrie-energiehubs

4.12 Belangrijk om te onderzoeken is de verwachte elektriciteitsvraag door elektricifactie van de industrie, om zeker te weten dat de energieinfrastructuur deze omschakeling aan kan en er waar nodig voorbereidingen voor netverzwaring kunnen worden getroffen

Benutten van de restruimte op bestaande bedrijventerreinen

Dit is een voor de hand liggend en belangrijk onderdeel van het bedrijventerreinen-beleid. Op een aantal van de (nieuwere) bedrijventerreinen is nog restcapaciteit aanwezig. Het is zaak die capaciteit volgens het principe 'het juiste bedrijf op de juiste plaats' te benutten.
Het opzoeken van de qua omvang, milieucategorie en bereikbaarheidseisen beste plek voor een bedrijf en daarbij eerst kijken naar de bestaande locaties is de eerste stap in de 'ladder' van een efficiënte ruimtebenutting voor bedrijven. Zeker in Midden-Groningen (waar de bedrijventerreinen en woonwijken soms dicht bij elkaar liggen) is de milieuruimte op bestaande terreinen beperkt. Volgens de IBIS-opgaven uit 2020 is het restaanbod tientallen hectaren groot, maar dit getal is inmiddels door de werkelijkheid ingehaald. Gemeenten en provincie actualiseren momenteel het aanbod op bestaande bedrijventerreinen. Wel is duidelijk dat er voor bedrijven die een bedrijfskavel zoeken groter dan 3 ha in de regio nu geen plek is. En voor Midden-Groningen en Oldambt geldt, dat er momenteel ook nauwelijks nog ruimte is op bestaand terrein voor bedrijven die kleiner zijn dan 3 ha.

4.13 Het is belangrijk om de capaciteit van de bestaande terreinen ten volle te benutten; op deze manier kunnen bedrijven in de categorie tot max. plm. 3 ha. nog een plek krijgen op de bestaande terreinen

Ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven die kavels vragen tussen de 3 en 10 ha

Vanwege het gebrek aan bedrijventerrein met kavels groter dan 3 ha en vanwege de kansrijkheid van grootschalige vestigingen van bedrijven van buiten de regio, zoals gesignaleerd in de marktanalyse van BCI, is het voorbereiden en ontwikkelen van bedrijventerrein voor bedrijven die kavels tussen de 3 en 10 ha vragen onderdeel van de ruimtelijke strategie. Grotere vestigingen in de sectoren agro & food, e-commerce en modulaire bouwmaterialen komen in aanmerking voor dergelijke terreinen. In elk van de drie gemeenten is in aansluiting op bestaand bedrijventerrein en goed ontsloten via de A7 of de N33 de ontwikkeling van dergelijk terrein mogelijk: voor Midden-Groningen in de 'Gouden Driehoek' in de oksel van de A7 en de N33, in Veendam in een zuidelijke uitbreiding van de Dallen en in Winschoten middels een oostelijke uitbreiding van Reiderland over de N367 heen.

Voor deze locaties is een vraaggerichte ontwikkeling mogelijk. Daarbij wordt de grond verworven, wordt een masterplan opgesteld en een minimale omvang als voorwaarde voor vestiging in het bestemmingsplan opgenomen. En wordt het plan verder ingevuld op het moment dat grootschalige bedrijven zich daadwerkelijk aandienen. Het gaat om een specifieke toevoeging aan het palet van bedrijventerreinen in de regio en het is van groot belang dit vestigingsbeleid voor grootschalige bedrijven consequent en als regio gezamenlijk vol te houden. Invulling van deze terreinen met 'gewone' bedrijven maakt het ontwikkelen van weer nieuw bedrijventerrein – ten koste van landschappelijke kwaliteit en gronden voor landbouw – binnen de kortste keren nodig.

Nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven van deze schaal vormen een integrale gebiedsontwikkelingsopgave en vereisen een planvormingsproces, waarin onder meer de landschappelijke vormgeving en inpassing, het toekomstig watersysteem en de productie van hernieuwbare

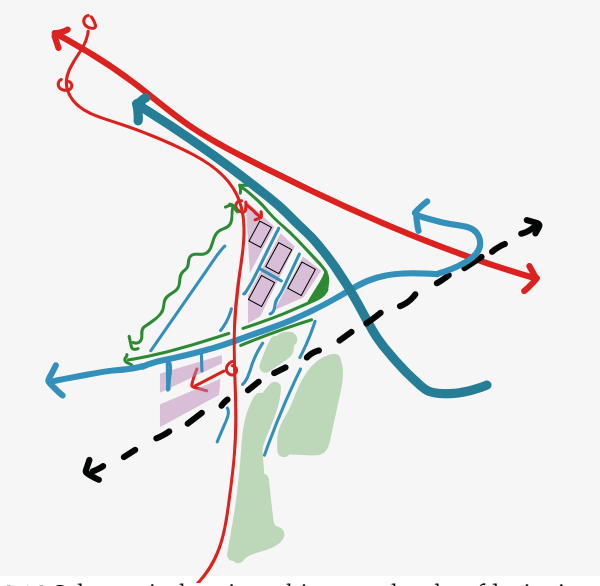

4.14 Schematische uitwerking van het hoofdprincipe voor de uitbreiding aan de oostkant van Winschoten: de landschappelijke structuur en de heldere slagen vormen een sterke basis voor de inpassing.

energie (incl. netwerkvereisten) worden meegenomen.
Voor Midden-Groningen en Oldambt is er – vanwege het gebrek aan schuifruimte voor hun transformatieprojecten en vanwege het ontbreken van vestigingsruimte voor bedrijven kleiner dan 3 hectare van binnen en buiten de regio – additioneel ontwikkelingsruimte voor bedrijven nodig. Binnen de ontwikkelprincipes die bij de groenblauwe strategie horen wordt daarom voor Oldambt nader verkend of er ook ontwikkelruimte is te realiseren bij Scheemder hoogte, waar de gemeente reeds een bedrijventerrein ontwikkelt. Voor Midden-Groningen wordt rondom Hoogezand-Sappemeer nader verkend waar ontwikkelruimte te realiseren is.

4.15 De Gouden Driehoek vanuit het Oosten met op de voorgrond ruimte voor een eventuele uitbreiding. Zie fig. 4.18

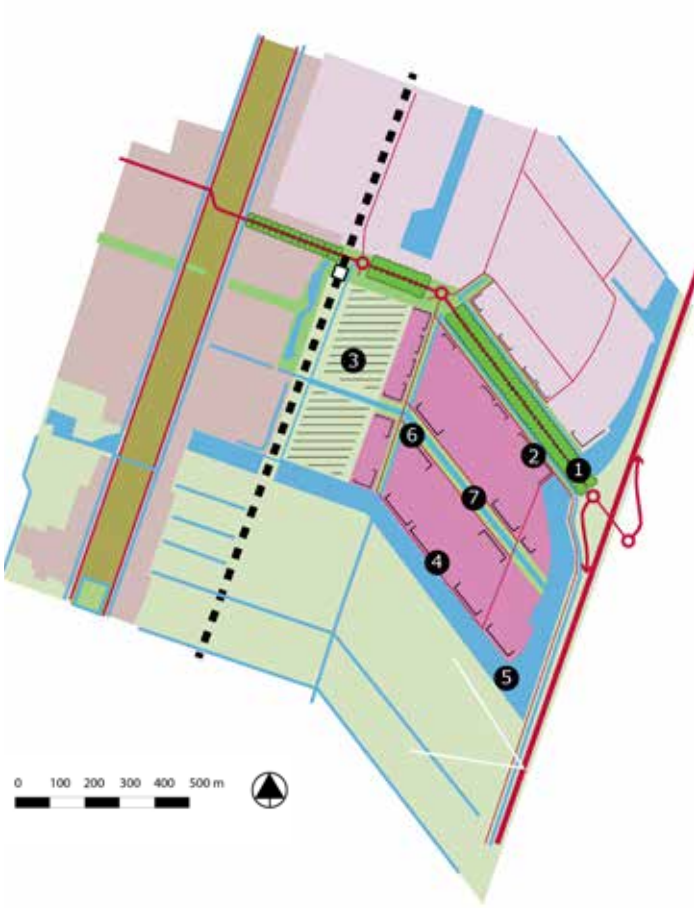

4.17 Mogelijke uitwerking voor de Dallen III met: 1) Dalweg ontwikkelen tot laan met allure en brede bermsloten, 2) voorkanten bedrijven gericht op laan en de kop bij de aansluiting op de N33, 3) stevige brede buffer langs het spoor, 4) bebouwingswand zuidzijde in verlengde rand woningbouw, 5) zuid en oostzijde fors water afgestemd op beeld N33 noordzijde, 6) ventweg parallel aan Dalweg met centrale ontsluiting bij rotonde, 7) centrale wijk bepaalt interne ontsluiting en korrel verkavelingsopzet

4.16 Het huidige bedrijventerrein Dallen II vanuit het noordoosten; opvallend zijn de grote waterpartijen tussen N33 en de kavels

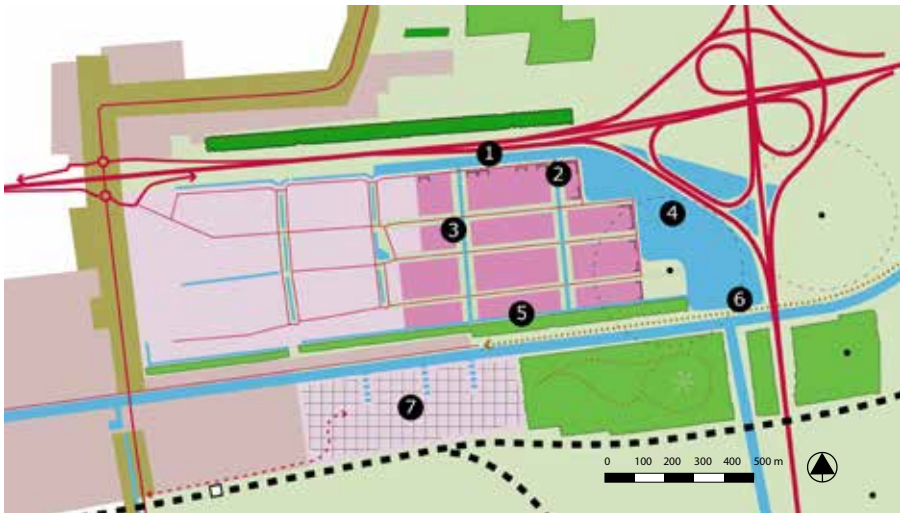

4.18 Mogelijke uitwerking voor de Gouden Driehoek met 1) weg buitenom, 2) voorkanten naar A7/N33, 3) parkachtig casco met overwegend Noord-Zuid hoofdstructuur, 4) waterrijke overgang naar knoop A7/N33, 5) groene buffer langs achterkanten naar Winschoterdiep, 6) recreatieve verbinding langs het Winschoterdiep en 7) kans voor herstructurering van Industrieweg-West naar een per spoor goed ontsloten waterrijk suburbaan woonmilieu met parkachtige uitloop aan de oostzijde

4.19 Mogelijke locatie voor additionele ontwikkelruimte voor bedrijven - nader te verkennen: Scheemder Hoogte, gemeente Oldambt

Proefuitwerking vraaggerichte ontwikkeling

Om een beeld te krijgen bij de mogelijkheden voor vraaggerichte uitbreiding van de locaties is een studie gedaan om enkele hoofdprincipes te destilleren. Geen plan, maar een poging om op de landschappelijke logica door te bouwen en ruimte te krijgen voor nieuwe bedrijvigheid, maar ook voor de inpassing in de omgeving, de wateropgave en om tot een aantrekkelijke 'rand' met bedrijven te komen die qua schaal een slag groter zijn dan de meeste bedrijventerreinen die nu in de regio te vinden zijn. Dit houdt ook in dat bij een nadere uitwerking tot een masterplan en bestemmingsplan andere keuzes gemaakt kunnen worden, omdat dit vanuit toekomstige ontwikkelingen gewenst is. Zo speelt bijvoorbeeld rondom Wildervank de mogelijke komst van een station en mogelijke uitbreiding van woningbouw. De proefuitwerkingen zijn in die zin een momentopname en dus indicatief.
Uitgangspunt bij een eventueel andere invulling is dat er goed naar de landschappelijke inpassing wordt gekeken, dat een buffer naar de aanwezige bebouwing belangrijk is en dat de oppervlakte van het uitbreidingsgebied niet wijzigt.

Het starten van een onderzoek naar een locatie en draagvlak in de regio voor de vestiging van één of meer bedrijven die kavels vragen van> 20 ha

Het in de A7/N33-regio scheppen van de vestigingsmogelijkheden voor bedrijven die kavels van 20 ha of meer nodig hebben vormt een aparte categorie. De inpassing van bedrijven met een dergelijke omvang is tot nu toe een ongekend fenomeen in de A7/N33-regio. Terwijl zich aan de andere kant wel potentiële vestigers, bijv. in de categorie automotive/batterijenfabriek in de regio aandienen. Vaak zijn dit grote buitenlandse bedrijven die voor een West-Europese vestiging meerdere ijzers in het vuur houden en vervolgens kijken of een van de beoogde gegadigden met een aantrekkelijk bod toehapt. In principe zijn in de A7/N33-corridor als internationale verbinding tussen Noord-Nederland en Noord-Duitsland, met een zeehaven op niet al te grote afstand en een aangenaam vestigingsklimaat voor medewerkers voorwaarden voor dergelijke bedrijven aanwezig. In het perspectief van het 'vijftrapsbeleid' past het om voor

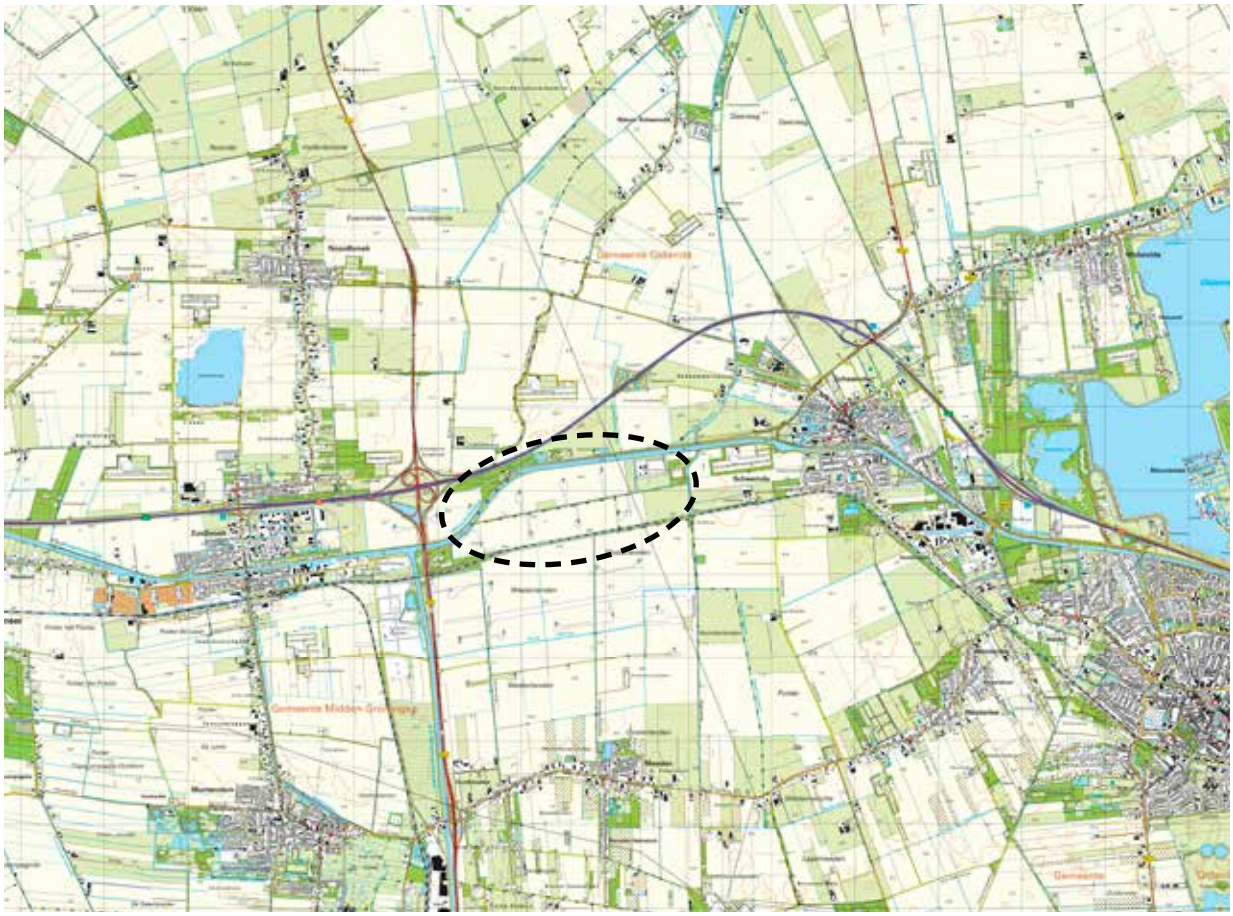

4.20 De Eekerpolder is door zijn positie in de corridor, dichtbij een knooppunt in het elektriciteitsnetwerk en vanwege de potentiële bebouwbare ruimte geschikt voor de eisen die bedrijven in de grootste categorie vragen

Meest kansrijke segmenten A7/N33	Bandbreedte omvang kavel (in hectare)	Beschikbaarheid geschikte kavels in harde plannen	Toelichting
Agro & Food	1 tot 5	Beperkt	Binnen het segment voedselverwerkende industrie moet voor nieuwe vestigingen worden gedacht aan kavels van 1-5 hectare. Voor dit segment zijn binnen de A7/N33 regio ***op bedrijventerreinen nog diverse vestigingsmogelijkheden*** te vinden.
Modulaire bouwmaterialen	4 tot 6	Zeer beperkt	Prefab fabrieken maken gebruik van ruime bedrijfshallen, maar kavels van 4-6 hectare kunnen in de meeste gevallen volstaan. Voor dit grotere segment zijn in de regio mogelijk nog ***in zeer beperkte mate vestigingsmogelijkheden*** te vinden
Hyperscale datacenters	10 tot 100+	Niet beschikbaar	Hyperscale datacenters vestigen zich op kavels vanaf 10 hectare (standalone) tot 100 hectare en groter. Dit is fors groter dan een aantal jaren geleden en de omvang blijft groeien. In de regio zijn ***kavels >10 hectare momenteel niet beschikbaar.***
E-commerce	5 tot 7	Zeer beperkt	Voor middelgrote e-commerce distributiecentra volstaan kavels vanaf circa 5 hectare, maar grotere spelers gebruiken een veelvoud van deze oppervlakte. Voor het middelgrote segment ***in zeer beperkte mate vestigingsmogelijkheden*** te vinden.
Batterijenfabriek / automotive	50 tot 100+	Niet beschikbaar	Schaalgrootte is van belang voor batterijproducenten en fabrieken voor automotive. Voor een typische fabriek met een substantiële output moet gedacht worden aan een kavel van 50-100+ hectare. In de regio zijn ***kavels >50 hectare niet beschikbaar.***

4.21 Overzicht van de ruimtewens van grootschalige bedrijven die in de Marktanalyse van BCI kansrijk worden geacht voor vestiging in de A7/N33-regio

deze categorie nader onderzoek in een vervolgfase aan te bevelen: onderzoek naar de economische positieve bijwerking voor de regio van een dergelijk bedrijf; onderzoek naar de aanspraak die een dergelijk bedrijf maakt op hulpbronnen (bijv. energie en water); onderzoek naar draagvlak bij bewoners en andere betrokkenen in de omgeving.

Binnen de in dit perspectief geformuleerde principes en op basis van de vele ontvangen reacties op het concept perspectief is één locatie denkbaar voor een dergelijke ontwikkeling: de Eekerpolder. Deze locatie is door zijn positie in de corridor, dichtbij een knooppunt in het elektriciteitsnetwerk en vanwege de potentiële bebouwbare ruimte geschikt voor de eisen die bedrijven in deze categorie doorgaans stellen. En bovendien ligt deze op een plek, waar de landschappelijke setting zodanig is, dat een dergelijke grootschalige ontwikkeling niet bij voorbaat uitgesloten is. Uiteraard moet in een gebiedsontwikkelingsstudie worden onderzocht welke gebiedsopgaven er met de ontwikkeling van een dergelijk groot bedrijventerrein kunnen worden opgelost. En ook welke kwaliteiten (op gebied van groenblauwe structuur, infrastructuur, voorzieningen) zo'n nieuw bedrijvenlandschap voor de

omgeving kan opleveren. De locatie kent nog grote hindernissen die genomen moeten worden. Zo is er sprake van bodemdaling, is de ontsluiting een aandachtspunt om nadelige effecten op de regionale en lokale wegen zoveel als mogelijk te voorkomen; en is er veel boven- en ondergrondse infrastructuur aanwezig (zon, wind en kabels en leidingen). Daarentegen zijn er ook koppelkansen voor meervoudig ruimtegebruik en energie inclusief ontwikkelen.

Onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van een mogelijke locatie voor bedrijven van een dergelijke omvang moet plaatsvinden in een proces, waarbij de lokale betrokkenen van begin af aan worden meegenomen. Voor de Eekerpolder geldt nadrukkelijk dat het gaat om een aanbeveling om nader onderzoek uit te voeren.

De eerste drie trappen van het ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen zijn – mede op

4.22 De paarse strategie op kaart

grond van de marktanalyse van BCI – bedoeld om de vraag die voortkomt uit de dynamiek als gevolg van autonome groei, transformatie en herstructurering van bedrijventerrein op te vangen, de laatste twee trappen dienen om de vraag van grootschalige bedrijven van buiten de regio te bedienen. Zie figuur 4.22

Tot slot

Het is begrijpelijk dat de ‘paarse’ strategie de meeste uitleg vergt; deze heeft de grootste ruimtelijke impact en is belangrijk voor de economische vitaliteit van de regio. Maar de meeste uitleg betekent niet dat de ‘paarse’ strategie voor gaat; de keuze voor drie strategieën met ook een ‘groenblauwe’ en ‘rode’ strategie houdt in dat deze parallel bekeken moeten worden en dat ze samenhangen. Alleen wanneer de ‘paarse’ strategie ook een duidelijke ‘groenblauwe’ en ‘rode’ component heeft, kan deze bijdragen aan de kwaliteit van de regio als geheel, zo is de stelling in dit perspectief. En andersom geldt ook dat ‘rode’ en ‘groenblauwe’ ontwikkelingen niet de ‘paarse’ strategie in de weg moet gaan zitten. En zonder kleuren te noemen betekent dit dat ontwikkelingen in landschap, leefomgeving en bedrijfslocaties elkaar waar mogelijk moeten versterken, om zo de dynamiek die ontstaat maximaal in te zetten voor de leefbaarheid en de vitaliteit van de regio.

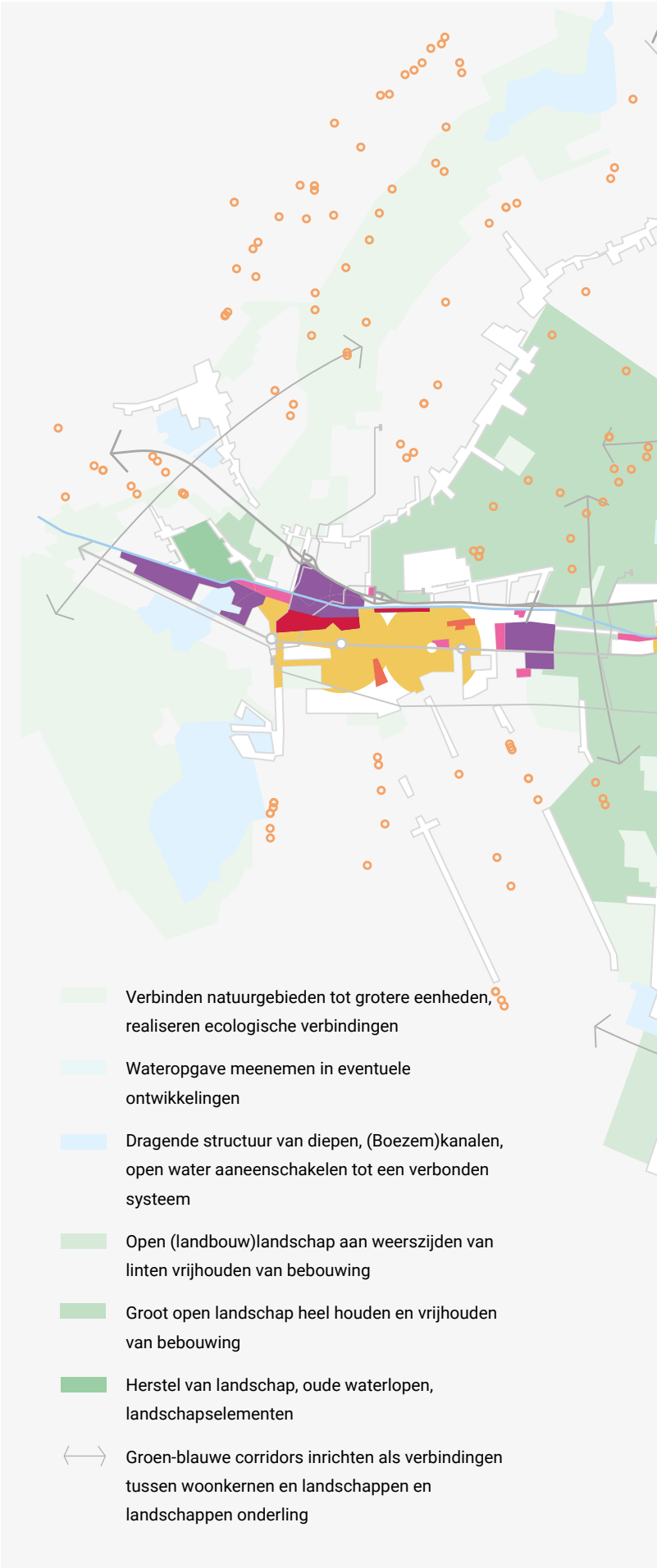

4.23 De groenblauwe, rode en paarse strategieën op kaart

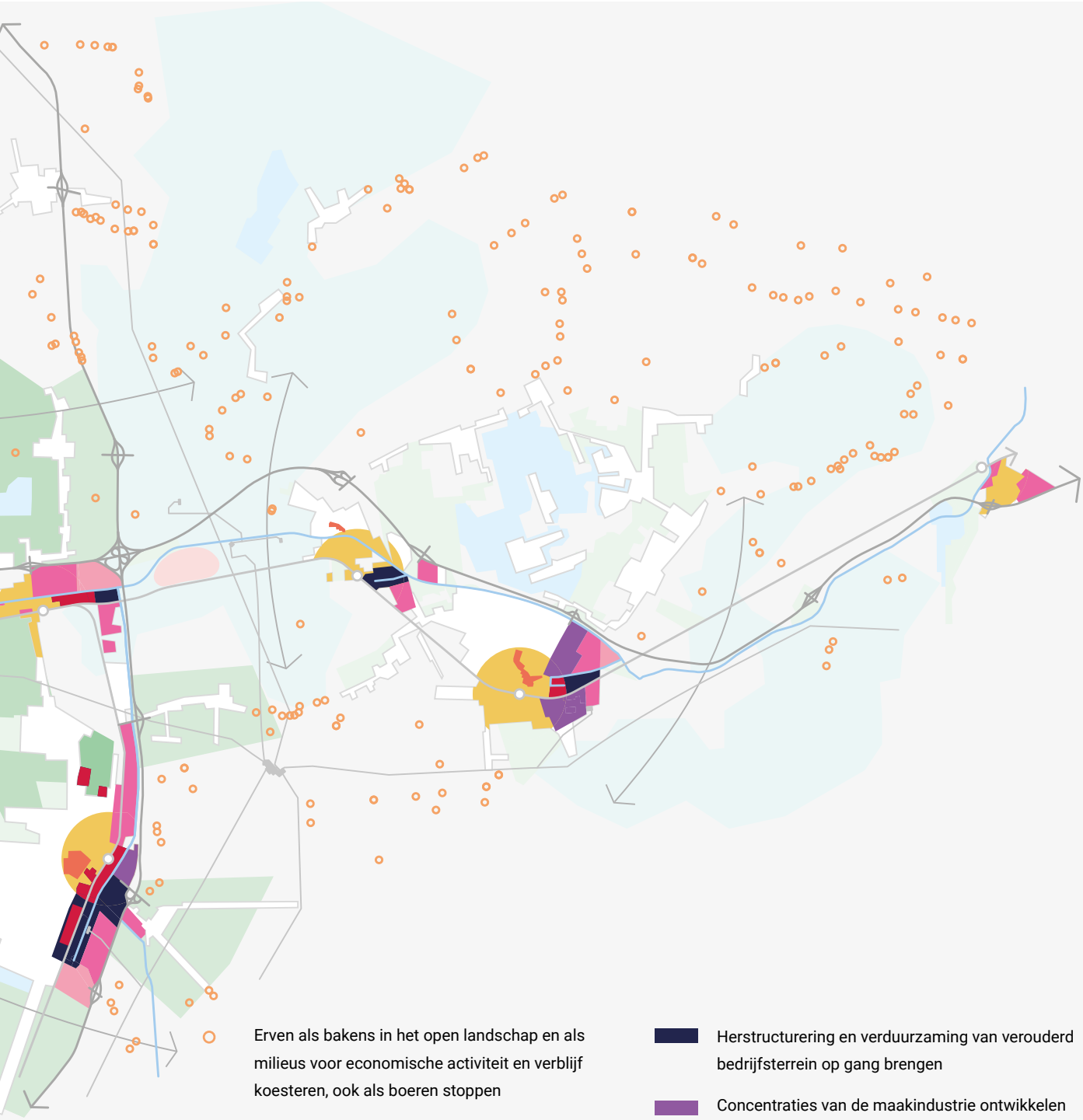

Erven als bakens in het open landschap en als milieus voor economische activiteit en verblijf koesteren, ook als boeren stoppen

Stationslocaties verder ontwikkelen als concentraties van werken, wonen en voorzieningen en als middelpunten van het web van verbindingen

Centrumgebied van stad en dorp doorontwikkelen als zwaartepunten van stedelijke en dorpse activiteit en als uitvalsbasis voor recreatie en toerisme in de regio

Transformatiegebied inzetten voor een ontwikkeling van bedrijventerrein naar gemengd stedelijk milieu

Herstructurering en verduurzaming van verouderd bedrijfsterrein op gang brengen

Concentraties van de maakindustrie ontwikkelen tot gecombineerde hubs voor industrie en energie

Benutten van restruimte op bestaande bedrijfsterreinen

Ontwikkelen van nieuw bedrijfsterrein voor bedrijven met kavels tot 10 ha

Mogelijke locatie voor bedrijven met kavels boven de 20 ha verder onderzoeken

* Scheemder Hoogte wordt nader verkend; rondom Hoogezand-Sappemeer wordt ook nader verkend waar ontwikkelruimte te realiseren is

Colofon

Opdracht

Dit ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio is in de periode oktober 2020 – juni 2021 opgesteld door H+N+S Landschapsarchitecten en Stichting Libau in opdracht van de provincie Groningen en de gemeenten Midden-Groningen, Veendam en Oldambt. Aan het perspectief ligt een marktanalyse ten grondslag van de hand van Buck Consultants International.
Na het doorlopen van een open planproces is het perspectief in juli 2022 op onderdelen aangepast.

Tekst en beeld

Jandirk Hoekstra, Jan Wilbers, Hestia Zinsmeister (H+N+S Landschapsarchitecten), Arnoud Garrelts (Stichting Libau), met bijdragen van Paul Bleumink en Jordi Hubers (Buck Consultants International). Het kaartmateriaal, de foto's en de schema's in dit werkboek zijn gemaakt door H+N+S Landschapsarchitecten en Stichting Libau behalve indien anders aangegeven.

Stuurgroep

Annemiek Hoesen - Spithorst (Wethouder Gemeente Midden-Groningen), Henk Jan Schmaal (Wethouder Gemeente Veendam), Erich Wünker (Wethouder Gemeente Oldambt), Mirjam Wulfse (Gedeputeerde Provincie Groningen)

Projectgroep

Johan Lingbeek (projectleider), Petra Wetterauw (beiden Provincie Groningen), Jeroen van Brussel (Gemeente Midden-Groningen), Dick Abee (Gemeente Oldambt), Piet Plantenga (Gemeente Veendam)

Bijdragen

Aan het tot stand komen van dit perspectief is bijgedragen door deelnemers aan een drietal online werkbijeenkomsten. Hieraan hebben deelgenomen: verschillende inwoners en vertegenwoordigers van dorpsverenigingen of beheerteams; vertegenwoordigers van bedrijven uit verschillende sectoren die gevestigd zijn in de regio; en verschillende maatschappelijke organisaties. De eerste aanzet voor het perspectief is vervolgens gedeeld met de brede omgeving, waarop veel reacties zijn binnengekomen. Vervolgens is het perspectief op onderdelen aangepast.

Disclaimer

De auteurs van kaart, beeld en tekst zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorstellen, suggesties en principes, die in dit document zijn geformuleerd.
De eigendom van het materiaal berust bij de opstellers en hun opdrachtgevers.
Bij openbaarmaking van het geheel of delen van de tekst en/of het beeldmateriaal moet steeds de bron worden vermeld.

Geraadpleegde onderzoeken en rapporten

- Marktanalyse A7/N33-Regio: Buck International Consultants, 2021;
- Ontwikkelzones voor grootschalige bedrijven in Groningen: STEC, 2021.
- Koers Verstedelijkingsstrategie Regio Groningen-Assen Fase 2: De Zwarte Hond, 2020.
- Verkenning klimaatadaptatiestrategie Werkregio Groningen & Noord-Drenthe: AT Osborne 2020.
- Eerste opzet Omgevingsvisie Midden-Groningen: gebied van kansen en mogelijkheden: Gem Midden-Groningen, 2020
- Werkboek Ruimte RES Groningen: H+N+S, 2020. Contour Omgevingsagenda Noord-Nederland: Twijnstra & Gudde, 2020.
- Omgevingsvisie Oldambt: Gemeente Oldambt, 2017.
- Ontwikkelingsperspectief Pekela – Veendam: Libau 2016

Beeldmateriaal van derden

Alle beelden door H+N+S Landschapsarchitecten en Stichting Libau met uitzondering van:

1.1 Dominii Groningae nec non maximae partis Drentiae [Nicolaum Visscher], Groninger Archieven (NL-GnGRA_817_2318) **1.5** Onbekend **2.1, 2.13, 4.21** Uit: Marktanalyse A7/N33-Regio: Buck International Consultants, 2021 **2.3, 2.4** Provincie Groningen **2.6** Uit: presentatie Midden-Groningen **2.9** EAZ Wind **3.2** Schermafbeelding Topotijdreis **3.6** Donald Trung Quoc Don (Ch⊠ Hán)(CC BY-SA 4.0 International/https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Coop,_Zuidbroek_(2019)_02.jpg **3.7** Smiley.toerist (CC BY-SA 3.0 https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.en) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Veendam_busstation_II.jpg **4.3.** Gouwenaar (CC BY-SA 4.0 International/https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2720180409_langs_de_boorden_van_de_Oude_AE_tussen_Veendam_en_Muntendam.jpg **4.12.** TenneT **4.13.** Bewerking schermafbeelding Ruimtelijkeplannen.nl **4.18.** Uit: presentatie gemeente Veendam **4.19, 4.20.** Uitsnede TOP25 Raster, via PDOK.

Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio

Buck Consultants International

Marktanalyse A7/N33 regio

Naar duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid

Bouwsteen voor het integraal ruimtelijk en economisch perspectief

In opdracht van:

Gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam
Provincie Groningen

Buck Consultants International

Nijmegen, 31 augustus 2021

Buck Consultants International

Marktanalyse A7/N33 regio

Naar duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid

Bevindingen

Bevindingen

1) De marktanalyse is een bouwsteen voor het integraal ruimtelijk en economisch perspectief

De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam en de provincie Groningen stellen een integraal ruimtelijk en economisch perspectief op voor de A7/N33 regio - het gebied vanaf de stad Groningen in oostelijke richting, met als grootste kernen Hoogezand, Veendam, Zuidbroek en Winschoten. Een belangrijke bouwsteen voor het integraal perspectief is een economische markt- en doelgroepenanalyse. Buck Consultants International heeft de markt geanalyseerd en komt op basis van analyseresultaten en input van stakeholders tot economische actielijnen, die in positieve zin bijdragen aan het duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid in de A7/N33 regio. De acht actielijnen zijn benut als economische bouwstenen voor het integraal perspectief.

2) Een goede en stabiele economische basis om op voort te bouwen

De A7/N33 regio ligt in een dynamische economische omgeving, waar in de komende jaren op voortgebouwd kan worden. Er zijn met de A7, N33 en verschillende water- en spoorwegen meerdere vervoersassen die de regio doorkruisen. Ook zijn er sterke economische relaties met de groeiende stad Groningen en met de industriële havengebieden Eemshaven en Chemiepark Delfzijl. De regio is met de A7-corridor ook een belangrijke toegangspoort richting het (Noord-)Duitse en Scandinavische achterland.

De A7/N33 regio telt met de drie gemeenten samen 126.4050 inwoners en circa 51.000 banen, waarvan 22.400 in Midden-Groningen, 16.000 in Oldambt en 12.600 in Veendam. De economische samenstelling van de regio kenmerkt zich door een stevige industriële basis, die in de afgelopen jaren (in aantal banen) stabiel is gebleven. De regionale arbeidsmarkt is iets minder gespannen dan in andere Nederlandse regio's en er is sprake van een relatief hoge pendelstroom van de drie gemeenten naar de stad Groningen. Het aandeel lager opgeleiden in de regio ligt met 34% iets boven het landelijk gemiddelde van 28%. Het areaal aan uitgegeven bedrijventerreinen bedraagt ruim 850 hectare, waarvan het overgrote deel geconcentreerd is (direct) aan de A7 en N33. Het areaal aan bedrijventerreinen in de drie gemeenten is samen groter dan de gemeente Groningen (690 hectare). In totaal zijn er 17.000 banen (33%) gevestigd op de bedrijventerreinen in de A7/N33 regio. Dat komt neer op gemiddeld 20 banen per hectare. Ongeveer de helft van deze banen op bedrijventerreinen valt binnen de industriële sector.

© Buck Consultants International, 2021

3) Twee leidende principes voor een ruimtelijk-economische koers

De marktanalyse van de A7/N33 regio is primair uitgevoerd vanuit een economische invalshoek. Uiteraard zijn er veel raakvlakken en dwarsverbanden met ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken. Voor zover mogelijk zijn deze verbanden met thema's als energie, wonen, leefbaarheid etc. benoemd. De ruimtelijke vertaling en -impact van de acht economische actielijnen is ondergebracht in het integraal ruimtelijk en economisch perspectief. De volgende twee leidende principes staan zowel in de marktanalyse als in het integraal perspectief centraal:

- ➔ Het optimaal benutten van de bestaande kwaliteiten en autonome groeikracht ('versterken wat je al hebt')
- ➔ Het zorgvuldig en goed onderbouwd kiezen voor nieuwe impulsen van buitenaf ('niet alles zomaar overal')

Alle betrokken regionale stakeholders zijn het erover eens dat het belangrijk is om zowel aandacht te hebben voor de bestaande economische structuren met onderscheidende kwaliteiten als voor het aantrekken van nieuwe impulsen van buitenaf. Vanuit die gedachte zijn ook de bestaande bedrijventerreinen zeer waardevol, omdat daar veel van de huidige bedrijvigheid is geconcentreerd. Op de bestaande bedrijventerreinen is nog (beperkt) ruimte beschikbaar voor verdere economische ontwikkeling, vooral voor de groei van lokale en regionale bedrijven in het kleine en middelgrote segment. Voor deze typen bedrijven zijn niet alleen bedrijventerreinen relevant, maar ook de gemengde vestigingslocaties, zoals centrumgebieden, linten, erven en vrijkomende agrarische bebouwing in het buitengebied. De bedrijven die nu in de A7/N33 regio zijn gevestigd, zowel binnen als buiten de bedrijventerreinen, vormen het belangrijkste economische fundament voor de toekomst.

Het aantrekken van additionele economische impulsen van buiten de regio vraagt om zorgvuldige en goed onderbouwde keuzes. In de verschillende workshops met stakeholders is deze zorgvuldigheid meermaals benadrukt, omdat het belangrijk is dat de voordelen goed worden afgezet tegen eventuele nadelen. Dit geldt vooral voor het aantrekken van grootschalige bedrijven, die veel ruimte, energie en/of water gebruiken. Grootschalige ontwikkelingen zijn doorgaans niet of zeer moeilijk inpasbaar op (of aangrenzend aan) de bestaande bedrijventerreinen. Dit vraagt daarom om een volledig nieuwe gebiedsontwikkeling in het waardevolle landschap.

© Buck Consultants International, 2021

4) Combineren van autonome groei van gevestigde bedrijven met nieuwe impulsen van buitenaf

Op basis van diverse regionale analyses naar de historische economische ontwikkeling, de verwachte groei van werkgelegenheid, uitgiftecijfers en economische perspectieven van sectoren is de verwachting dat de regionale economie in de komende jaren licht zal blijven doorgroeien. Om daarbovenop een extra economische plus te kunnen realiseren in werkgelegenheid zijn economische impulsen van buitenaf van nodig. Deze impulsen kunnen bovendien een positief spin-off effect hebben op de bestaande bedrijven in de A7/N33 regio.

De behoedzame groei van de regionale economie zal gepaard gaan met een wisselend beeld van groei en krimp voor verschillende bedrijfstakken. Deze economische perspectieven worden ook herkend door veel van de gevestigde ondernemers, die in het kader van dit onderzoek zijn gesproken en ook hebben deelgenomen aan de workshops. Ondernemers geven aan dat de uitdaging voor de A7/N33 regio vooral zit in het garanderen van een hoogwaardig ondernemersklimaat (kwantitatief én kwalitatief) en ondersteuning van overheden bij het doormaken van grote transities op het gebied van energie, technologie, klimaat etc. Het gaat voor bedrijven niet altijd om méér ruimte, maar juist ook om kwalitatief geschikte en toekomstbestendige ruimte.

De verwachting voor de bedrijventerreinenmarkt is dat deze, zonder eventuele grote vestigers van buitenaf meegerekend, licht zal blijven doorgroeien in de komende 10 tot 15 jaar. Een nieuwe provinciale behoefteraming zal scherper inzicht moeten geven in de omvang van de uitbreidings- en vervangingsvraag. In de komende jaren zullen er jaarlijks nieuwe uitgiftes blijven plaatsvinden op de bedrijventerreinen, maar er zullen door verplaatsingen van bedrijven ook locaties worden achtergelaten. In de meeste gevallen kiezen bedrijven voor uitbreiding op de huidige locatie of voor verplaatsing over korte afstand. Het aanbieden van voldoende ‘schuifruimte’ is nodig om de groei- en verplaatsingsdynamiek op gang te houden.

Naast het ontwikkelen van nieuwe locaties is het ook van belang om duurzaam te investeren in het kwalitatief op peil houden van de bestaande bedrijventerreinen (en andere werklocaties). Economische kansen liggen dus niet alleen op de nieuwe bedrijventerreinen, maar juist ook op de bestaande bedrijventerreinen, waar een belangrijk deel van het duurzaam verdienvermogen van de regio nu al is gevestigd.

© Buck Consultants International, 2021

5) Beperkte beschikbaarheid van kavels op de bestaande bedrijventerreinen

De bestaande bedrijventerreinen in de regio zijn sterk geconcentreerd rondom de infrastructuur en dan met name aan de zuidkant van de A7. Het overgrote deel van het areaal is (direct) gelegen aan de A7 en N33. Er zijn een aantal sterke clusters van bedrijvigheid aanwezig in de regio op goed bereikbare locaties op korte afstand van woongebieden (dicht op het arbeidsaanbod).

Het nog beschikbare aanbod van kavels op bedrijventerreinen in de regio (o.b.v. IBIS) lijkt op het eerste oog voldoende om alle lokale en regionale ruimtevraag op te kunnen vangen. De huidige gegevens zijn echter nog niet up-to-date. Provincie en gemeenten werken momenteel aan actualisatie van gegevens over de bedrijventerreinen. De gegevens in IBIS geven inzicht in de verkochte en aangeboden bedrijventerreinen. Dit brengt de huidige vraag naar kavels niet goed in beeld. Daarom is onder de gemeenten geïnventariseerd welke marktvraag zij op dit moment nog kunnen bedienen. Onderstaande tabel heeft het beeld voor de regio, maar de situatie op lokaal en/of gemeenteniveau kan hiervan afwijken. Voor grotere bedrijven is het lastig om een goede plek te vinden en ook voor de kleinere bedrijven knelt het soms ook al. Met de huidige gegevens zien we het volgende regionale beeld:

Segment	Beschikbaarheid aanbod op bedrijventerreinen	Toelichting
Klein Tot 5.000 m²		Voldoende aanbod voor kleinschalige ontwikkelingen op de bedrijventerreinen en ook op diverse plekken daarbuiten, zeker voor niet-hindergevende bedrijven.
Middel 0,5 tot 3,0 ha		Teruglopend aanbod op de bedrijventerreinen voor de groei en verplaatsing van lokale en regionale bedrijven tot maximaal 3 hectare. Aanbodknelpunten treden geregeld op.
Groot 3,0 tot 7,0 ha		Zeer beperkt kwalitatief geschikt aanbod op bedrijventerreinen voor de grotere ruimtevragen vanuit de regio zelf of van buiten de regio (nieuwe grote vestigers)
XXL Vanaf 7,0 ha		Geen direct/snel beschikbaar aanbod voor (zeer) grootschalige ontwikkelingen op goed ontsloten en aaneengesloten XXL-kavels (integrale gebiedsontwikkelingen).

Voor toekomstige ruimtelijk-economische ontwikkelingen is meer inzicht nodig. Naast inzicht in het beschikbare aanbod, maximale kavelomvang en de huidige ruimtevraag zijn er ook ideeën voor herstructurering van bedrijventerreinen en bedrijfsverplaatsingen. Ook gelden voor een aantal bedrijventerreinen bepaalde eisen, zoals milieuruimte. Deze ontwikkelingen en beperkingen geven een beter inzicht in de vraag naar bedrijventerreinen.

© Buck Consultants International, 2021

6) Toenemende marktbelangstelling A7/N33 regio door (grote) bedrijven van buitenaf

Er is in de afgelopen jaren vanuit diverse (internationale) bedrijven toenemende marktbelangstelling getoond voor vestiging in de regio. De A7/N33 corridor beschikt over een aantal specifieke kwaliteiten, die grootschalige bedrijven aanspreekt, zoals de potentie voor ontwikkeling van grote kavels, de beschikbaarheid van veel duurzame energie en het arbeidsaanbod. De Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij Noord-Nederland (NOM) benadrukt ook dat er sprake is van een groeiende belangstelling vanuit de internationale markt voor grootschalige kavels in de gehele provincie Groningen. De A7/N33 regio komt daarbij vaak in beeld als potentiële vestigingslocatie.

Om de grootschalige doelgroepen te kunnen accommoderen is veel aaneengesloten fysieke ruimte nodig. Op de bestaande bedrijventerreinen in de drie gemeenten is zoals gezegd sprake van kleinschalige en/of middelgrote verkaveling. Grote ruimtevragers zijn dan niet of nauwelijks ruimtelijk in te passen. Ook het samenvoegen of herontwikkelen van meerdere kavels tot één grote kavel is ontoereikend voor dit grootschalige segment.

De nieuwe economische impulsen van buitenaf kunnen wel sterk bijdragen aan de gezamenlijke groeiambities. Het is in dat kader echter wel verstandig om selectief om te gaan met het toelaten van nieuwe initiatieven, zeker als deze een grote claim leggen op de ruimte. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van de economische baten in termen van werkgelegenheid, toegevoegde waarde, innovatie etc. versus de (te minimaliseren) negatieve effecten op de landschappelijke kwaliteit, het energie- en waterverbruik, leefkwaliteit etc.

Een brede aanpak vanuit economie is nodig, waarbij uitdrukkelijk ook oog moet zijn voor de mogelijkheden op bestaande bedrijventerreinen en kleinschalige vestigers daarbuiten. Voor grootschalige XXL-ontwikkelingen zou het *‘ja, mits’* principe van toepassing moeten zijn. We creëren ruimte voor grootschalige ontwikkelingen, mits het niet op de bestaande bedrijventerreinen ingepast kan worden én het ook resulteert in een substantiële economische impuls voor de regio. Voor de gemeente Oldambt kan de ontwikkelpotentie aan de A7 ook grensoverschrijdend, in samenwerking met de Duitse partners, vormgegeven worden.

© Buck Consultants International, 2021

7) Economische actielijnen als bouwsteen voor het integraal ruimtelijk en economisch perspectief

Als bouwsteen voor het integraal perspectief zijn acht economische actielijnen geformuleerd. De actielijnen zijn tot stand gekomen door inzichten uit (data)analyses, beleidsambities van gemeenten en provincie, gesprekken met bedrijven, meerdere workshops met stakeholders en expertise van BCI. De actielijnen zijn gericht op het verzilveren van kansen (waar wenselijk) en het tegengaan van bedreigingen (waar mogelijk). Ze sluiten ook goed aan bij de twee leidende principes. De aard van de actielijnen (zie tabel) varieert en is zowel gericht op het stimuleren van de groeikracht van binnenuit als op het realiseren van nieuwe impulsen van buiten de regio.

Verder is er een onderscheid gemaakt in de schaalgrootte van actielijnen:

- Klein: de fijnmazige economie
- Middel: de concentraties van werken
- Groot: de extensieve(re) bedrijfsfuncties

Tot slot zijn de actielijnen gekoppeld aan belangrijke economische beleidsambities van provincie en gemeenten (zie sheet 15):

- Versterken regionale concurrentiekracht
- Aantrekkelijk maken vestigingsklimaat
- Versnelling realiseren in verduurzaming
- Leefbaarheid en sociaaleconomisch

Hierna worden de acht actielijnen (A t/m H) kort toegelicht van klein naar groot.

Schaal / Aard	Klein	Middel	Groot
Groeikracht van binnenuit	A Combineren wonen en werken in kernen/linten	B Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen	C Transitie en intensivering industriële energiehubs
	D Kringlooplandbouw als duurzame toekomst		
		E Toepassing van duurzame energie in productieprocessen	
Impulsen van buitenaf	F Additionele impuls creëren woningbouw		H Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen
	G Toerisme en leisure als economische drager		

© Buck Consultants International, 2021

Combineren wonen en werken in kernen en linten (actielijn A)

Een substantieel deel van de werkgelegenheid (ongeveer 2/3e) in de regio is niet gevestigd op bedrijventerreinen, maar zit verspreid in de centrumgebieden, woonkernen, linten en buitengebied. Op deze plekken waar wonen en werken naast elkaar bestaan zijn mogelijkheden voor vestiging van uiteenlopende kleinschalige economische activiteiten. Dat kan gaan om startende bedrijven en middelgrote bedrijven met lichte activiteiten, die niet per definitie aan een bedrijventerrein zijn gebonden. Deze bedrijven kunnen in kernen en linten van waarde zijn voor de leefbaarheid en economische dynamiek. In het integraal perspectief zal aandacht moeten zijn voor deze economische functie in relatie tot diversiteit en kwaliteit van woon- en werklandschappen. Een goede afweging blijft wel nodig voor de bedrijven met omgevingshinder (geluid, geur, stof en verkeer). Voor deze bedrijven heeft vestiging op bedrijventerreinen de voorkeur.

Kringlooplandbouw als duurzame toekomst (actielijn D)

De landbouwsector is en blijft een belangrijke economische pijler voor de A7/N33 regio en is historisch gezien ook sterk verweven met andere sectoren, zoals de (voedings)industrie. Op dit moment werken veel stakeholders in de regio aan nieuwe perspectieven voor de Groningse landbouw, door slim gebruik te maken van natuurlijke processen en zuiniger om te gaan met grondstoffen. In de toekomst is de beoogde circulaire landbouw zowel een leverancier van voedsel als een leverancier van grondstoffen voor onder meer de industrie en de bouwsector. De verwaarding van reststromen uit de akkerbouw en voedingsindustrie speelt daar een belangrijke rol in.

De A7/N33 regio beschikt over een waardevol open landschap met een landbouwsector die fungeert als een sterke economische drager. In Noord-Nederland lopen er diverse programma's in relatie tot kringlooplandbouw. In de komende jaren zullen steeds meer principes vertaald worden naar regionale toekomstbeelden en concrete handelingsperspectieven. Voor de A7/N33 is het van belang om goed aangehaakt te zijn op deze programma's, zoals Fascinating of het CAN-DO-IT project. Ook sociaal-economische thema's spelen hierin een belangrijke rol, omdat veel werkgelegenheid direct of indirect gelieerd is aan de landbouwsector.

© Buck Consultants International, 2021

Additionele impuls creëren woningbouw (actielijn F)

Het creëren van een mogelijke extra woningbouwimpuls vertaalt zich naar economische dynamiek voor de regio en kan ook bijdragen aan het realiseren van sociaal-maatschappelijke doelstellingen. De behoefte aan betaalbare en duurzame woningen in Nederland is op dit moment groot en ook de A7/N33 regio kan een bijdrage leveren aan het terugdringen van de woningnood. In de regio Groningen-Assen wordt binnen de Verstedelijkingsstrategie gewerkt aan een Woondeal om de woningtekorten aan te pakken, met ook een ontwikkelopgave voor Hoogezand. In de gemeenten Veendam en Oldambt ligt de nadruk meer op de kwalitatieve opgave voor de woningmarkt. Het inzetten op een aantrekkelijke omgeving voor wonen met verschillende woon(-werk)milieus kan goed aansluiten bij het realiseren van economische ambities en versterking van de regionale arbeidsmarkt.

Toerisme en leisure als economische drager (actielijn G)

De toeristische sector wordt door de gemeenten beschouwd als een groeiende bedrijfstak. In de drie gemeenten worden inspanningen geleverd om het aantal toeristen te laten groeien en de sector te versterken. De kwaliteit van de dorpen, het landschap en de natuur bieden goede kansen voor toerisme en leisure. Recreatieve voorzieningen en evenementen zorgen niet alleen voor banen, maar zorgen ook voor een positieve beleving door inwoners van de regio en bieden ook vrijetijdsmogelijkheden. Ook grensoverschrijdend liggen er kansen voor de regio.

In Veendam en Midden-Groningen wordt sterk ingezet op de unieke kwaliteiten van de ‘oude’ Veenkoloniën en kansen voor groene woon- en recreatiemilieus (o.a. Wildervank en Meeden). Ook zijn er initiatieven voor leisure, bijvoorbeeld met Veendammer Poort aan de N33. In Oldambt wordt vooral ingezet op speerpunten voor de binnenstad van Winschoten, Blauwestad en Bad Nieuweschans. Ook worden er concrete kansen gezien voor grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland, onder meer in een fysieke aanpak gericht op positieve recreatief-toeristische effecten. De gemeenten hebben een goed zicht op het functioneren van de sector, maar geven aan dat er sprake is van een onbenut ontwikkelpotentieel. De opgave is om de krachtige ‘assets’ van de regio optimaal te blijven verzilveren in goede samenhang met het landschappelijke kwaliteiten die in het integraal perspectief duidelijk terug moeten komen. Voorbeelden zijn de Graanrepubliek, De Dollard als onderdeel van het Waddengebied en de Borgmeren, ‘t Roegwold en het Schildmeer.

© Buck Consultants International, 2021

Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen (actielijn B)

Het belang van goede en toekomstbestendige vestigingslocaties voor bedrijven is groot. Bedrijven willen adequaat inspelen op: veranderingen in markten, wensen van personeel en een goede uitstraling naar klanten. Bedrijven investeren bij voorkeur in uitbreidingen en optimalisaties op de huidige locatie en willen dat combineren met andere onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals energietransitie en duurzame inrichting.

Herontwikkeling van bedrijventerreinen staat al jaren hoog op de agenda van de A7/N33 gemeenten. Gemeenten willen de bestaande bedrijventerreinen zo veel mogelijk optimaliseren, intensiveren en verduurzamen. Het werken aan de toekomstbestendigheid van de terreinen draagt bij aan de versterking van het concurrentievermogen van de regio, de gemeenten en uiteindelijk de individuele bedrijven. De vraag naar bedrijventerreinen hoeft niet altijd op nieuwe locaties te worden opgevangen. Door kwalitatieve verbetering van bestaande bedrijventerreinen ontstaan ook mogelijkheden om het effectieve terreinaanbod voor bedrijven te vergroten.

Er is geconstateerd dat een deel van de bedrijventerreinen in de A7/N33 regio kenmerken vertoont van veroudering. De mate van deze veroudering, en daarmee de urgentie voor herontwikkeling, verschilt per terrein. Op basis van gesprekken met gemeenten zijn prioritaire bedrijventerreinen aangemerkt met de grootste urgentie voor herontwikkeling of transformatie. Bij het (her)ontwikkelen zal nagedacht moeten worden over de juiste interventiestrategieën en rol van de gemeente.

Een aanpak is vooral kansrijk als deze is gericht op deelzones van bedrijventerreinen met grote betrokkenheid vanuit private partijen, die zich organiseren als trekker van de herontwikkeling. Gemeenten en provincie kunnen mee investeren (bijv. met onderhoudsgelden of leningen) als er ook voldoende elementen van energietransitie en duurzame(re) inrichting in de plannen zitten. Ook kunnen gemeenten individuele bedrijven die willen investeren op de huidige locatie faciliteren, bijvoorbeeld door versnelde vergunningverlening of aanpassing van het bestemmingsplan om investeringen in groei en verduurzaming mogelijk te maken. In het ruimtelijk en economisch perspectief zou het zeker moeten gaan over het optimaal benutten van de kwaliteit op de bestaande bedrijventerreinen, waar op dit moment circa 17.000 banen zijn gevestigd.

© Buck Consultants International, 2021

Toepassing van duurzame energie in productieprocessen (actielijn E)

De energiesector is belangrijk voor de Groningse economie. De provincie ziet veel kansen voor nieuwe duurzame economische activiteiten, (groene) banen en kennis, en wil koploper zijn als het gaat om energietransitie. In de Regionale Energiestrategie (RES) van Groningen is afgesproken welke bijdrage geleverd wordt aan duurzame energieopwekking via zon en wind. Er is veel belangstelling vanuit de markt voor het realiseren van zonneparken (ook voor de A7/N33 regio) en op daken. De gemeenten maken eind 2021 gezamenlijke afspraken over de ruimtelijke aspecten van nieuwe locaties voor grondgebonden opweklocaties zoals zonneparken. De locaties voor zonneparken zijn door gemeenten bepaald (in een energie- of zonnevisie).

De energiesector zal ook in de toekomst een belangrijke sector blijven in de regionale economie. De werkgelegenheid uit zonne-energieprojecten is echter vooral tijdelijk van aard (realisatiefase). In de exploitatiefase is er zeer beperkte structurele werkgelegenheid in onderhoud, monitoring en beveiliging. De provincie en ook de A7/N33 regio kunnen zich in de komende 10 jaar gaan profileren als de nieuwe kraamkamer van bedrijven die vooroplopen in nieuwe toepassingen in duurzame energie.

De bedrijventerreinen kunnen een belangrijke rol spelen in het opwekken van groene energie op het grote dakoppervlak van het (logistiek) bedrijfsvastgoed. Ook fungeren bedrijventerreinen in de toekomst als schakels in nieuwe energienetwerken waar opslag en distributie van hernieuwbare energie zal gaan plaatsvinden. De bedrijventerreinen, met veel productieprocessen waar duurzaamheidswinst te behalen valt, zijn onlosmakelijk verbonden met energietransitie. Energietransitie en economische vernieuwing gaan hand in hand.

© Buck Consultants International, 2021

Transitie en intensivering industriële energiehubs (actielijn C)

De energietransitie en overgang naar een volledig circulaire economie vraagt om meer lokale productie, korte ketens en het sluiten van kringlopen. Zeker de industriële bedrijven staan voor grote opgaven m.b.t. energie, technologie, milieu en klimaat. De transities zijn niet alleen economische opgaven, het zijn ook ruimtelijke opgaven. De bedrijventerreinen met veel industriële bedrijvigheid hebben daarom de potentie om een belangrijke functie te vervullen, omdat ze goed verbonden zijn met infrastructuur (weg, water, spoor, elektriciteit en gas).

Er liggen economische kansen voor duurzamer vervoer van grondstoffen, goederen en restromen die nu nog onvoldoende worden benut. De aanwezige verbindingen over water (en spoor) kunnen een sleutelrol gaan spelen in het robuuste netwerk waarop de nieuwe economie gaat draaien. Ook de elektrificatie van de bestaande industrie is een enorme opgave met grote impact op het elektriciteitsnetwerk. De industriële bedrijven in de A7/N33 regio staan voor een uitdaging om de productie- en verwerkingsprocessen duurzaam in te richten en uitwisseling te organiseren tussen verschillende ketens. Argumenten voor het versterken van industriële energiehubs:

- Infrastructuur is al aanwezig (weg, water en/of spoor)
- Goede aansluitingen (KV) op energienet (ook voor terugleveren)
- Duurzaam vervoer en transport beter mogelijk
- Onderlinge uitwisseling van warmte en reststromen
- Meer samenwerking tussen bedrijven (ladingen, opslag, arbeid)
- (Milieu)ruimte voor groei en innovaties van bedrijven
- Ruimte voor experiment en ontwikkeling duurzame (productie)technieken

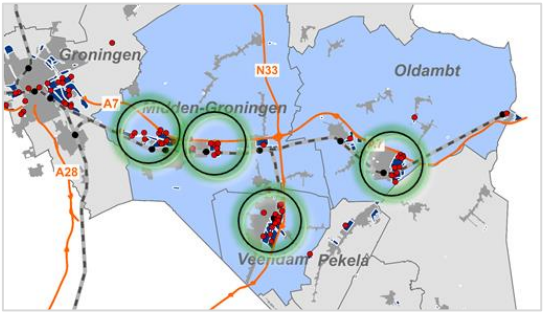

Vier industriële energiehubs (zie ook p.48)

Binnen de A7/N33 regio zijn vier industriële energiehubs geïdentificeerd (omgeving Foxhol / Sappemeer Oost / Veendam omgeving A.G. Wildervanckkanaal / Winschoten omgeving Reiderland, Rensel en Hoogebrug. Om tot een versnelling in de transities te komen en de hubs te intensiveren zullen bedrijven en andere stakeholders met elkaar in contact moeten komen om tot een gezamenlijk ruimtelijk-economische toekomstbeeld te komen.

© Buck Consultants International, 2021

Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen (actielijn H)

De A7/N33 regio staat zoals eerder benoemd in de belangstelling van grote vestigers van buitenaf, vanwege specifieke kwaliteiten die grootschalige bedrijven aanspreekt (ruimte, duurzame energie, authenticiteit, arbeidsaanbod). Het ontbreekt echter aan een integraal regionaal kader over het accommoderen van dit type ruimtevraag. De initiatieven die binnenkomen kunnen niet adequaat (snel) en integraal beoordeeld en afgewogen worden op wenselijkheid. Er is een marktanalyse uitgevoerd naar grootschalige doelgroepen (zie verdieping B):

Fase 1 - Beoordeling van de marktpotentie voor 10 bovenregionale doelgroepen

Fase 2 - Match 5 meest kansrijke doelgroepen met regionale vestigingsvoorwaarden

In fase 1 zijn de bovenregionale doelgroepen beoordeeld op marktpotentie. In de beoordeling zijn aspecten als werkgelegenheidscreatie, sectorale dynamiek en groeiverwachting en aansluiting op de regionale arbeidsmarkt meegenomen. In fase 2 is voor de 5 meeste kansrijke doelgroepen gekeken naar arbeidsaanbod en kennispropositie, bereikbaarheidsprofiel, kavels (zie tabel rechts) en sectorspecifieke vestigingseisen.

De zeer grootschalige vestigingsmogelijkheden, in de dimensies van hyperscale datacenters en batterijenfabrieken (zie rode bollen in tabel) zoeken, zijn momenteel niet beschikbaar in de A7/N33 regio. Voor de overige doelgroepen zijn er nog vestigingsmogelijkheden te vinden, waarbij kavels vanaf 3 ha in omvang zeer beperkt beschikbaar zijn (oranje bollen).

De structurele werkgelegenheid in grootschalige typen bedrijfsvestigingen kan sterk uiteen lopen. In verdieping B is per segment meer inzicht gegeven in het aantal banen voor een gemiddelde grootschalige bedrijfsvestiging.

Meest kansrijke segmenten A7/N33	Bandbreedte omvang kavel (in hectare)	Beschikbaarheid geschikte kavels in harde plannen
Agro & Food	1 tot 5	Beperkt
Modulaire bouwmaterialen	4 tot 6	Zeer beperkt
Hyperscale datacenters	10 tot 100+	Niet beschikbaar
E-commerce	5 tot 7	Zeer beperkt
Batterijenfabriek / automotive	50 tot 100+	Niet beschikbaar

© Buck Consultants International, 2021

8) Essentie en integraliteit van de acht economische actielijnen

De acht actielijnen (zie tabel) zijn verschillend van aard, maar hangen wel sterk met elkaar samen. Het realiseren van de gewenste economische structuurversterking (o.a. werkgelegenheid), versnelling in de energietransitie en circulaire economie en een duurzaam en multifunctioneel gebruik van de ruimte gaan hand in hand. Een integrale benadering van economie en ruimte is nodig om tot duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid te komen.

Actielijn	Relevantie	Integraliteit	Ruimte
A. Combineren van wonen en werken in kernen/linten	Faciliteren van kleinschalige en lokale economische dynamiek	Versterking sociaaleconomische ontwikkeling en leefbaarheid	Optimaal benutten van bestaand en het vrijkomend vastgoed
B. Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen	Tegengaan verouderingsproces door stimuleren economische dynamiek	Verduurzamen van bestaande terreinen i.c.m. energietransitie	Intensiveren van ruimtegebruik, revitaliseren en/of transformeren
C. Transitie en intensivering industriële energiehubs	Beter benutten van potentieel goed ontsloten industriële terreinen	Transitie naar duurzame, circulaire en hoogwaardige economie	Focus op vier industriële hubs met het grootste potentieel
D. Kringlooplandbouw als duurzame toekomst	Hernieuwd perspectief voor relatie landbouw-agrofood als sterke sector	Evenwicht duurzaamheid, natuur, gezonde voeding en economie	Landbouw als leverancier voor (voedsel)industrie en bouw
E. Toepassing van duurzame energie in productieprocessen	Belangrijke rol bestaande en nieuwe bedrijventerreinen energieopwekking	Bedrijvigheid en duurzame energie zijn goed te integreren met elkaar	(Tijdelijk) opwekken energie op kavels en daken bedrijfsvastgoed
F. Additionele impuls creëren woningbouw	Extra woningbouw in kernen vertaalt zich in economische dynamiek	Aantrekkelijkheid woonmilieus als economische vestigingsfactor	Onderdeel van verschillende woonagenda's en woondeals
G. Toerisme en leisure als economische drager	Kwaliteit van dorpen, landschap en natuur biedt economische kansen	Versterken van cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteiten in de regio	Sterke relatie met kwaliteiten landschap in integraal perspectief
H. Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen	Aantrekken grote ontwikkelingen kan substantiële banenimpuls opleveren	Eisen bedrijven moeten aansluiten op vestigingsvoorwaarden regio	Nieuwe grootschalige locatie(s) nodig voor dit type vestigers

© Buck Consultants International, 2021

9) Actielijnen en mogelijke betekenis voor beleidsopgaven

De acht economische actielijnen zijn afgezet tegen de economische beleidsambities van provincie en gemeenten. Onderstaande tabel illustreert dat toepassing van duurzame energie in productieprocessen en vestigingen van grootschalige bedrijven positief kunnen uitwerken op economie en verduurzaming, maar dat het ook op gespannen voet kan staan met de leefbaarheid in kernen en linten. Onderstaande tabel is een ruwe inschatting van de betekenis op basis van individuele gesprekken met bedrijven en gemeenten en workshops met stakeholders.

Actielijnen		Beleidsopgaven			
		Regionale concurrentiekracht	Aantrekkelijkheid vestigingsklimaat	Versnelling in verduurzaming	Leefbaarheid en sociaaleconomisch
A	Combineren van wonen en werken in kernen en linten		++		++
B	Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen	+	++	++	+
C	Transitie en intensivering industriële energiehubs	++	++	+++	
D	Kringlooplandbouw als duurzame toekomst	+	+	+	++
E	Toepassing van duurzame energie in productieprocessen	+		++	
F	Additionele impuls creëren woningbouw	+	+		++
G	Toerisme en leisure als economische drager	++	+		+
H	Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen*	+++	++	–	– –

** sterk afhankelijk van type vestiging (onderzocht in marktanalyse)*

Mogelijk Negatief — *Mogelijk Positief*

– – –	– –	–		+	++	+++

© Buck Consultants International, 2021

10) Om grootschalige (en XXL) bedrijvigheid te kunnen accommoderen is nieuwe ruimte nodig

De beschikbaarheid van grotere kavels vanaf 3 hectare is beperkt op de bedrijventerreinen in de A7/N33 regio. Ook voor het XXL-segment vanaf 7 tot 100+ hectare is momenteel geen aanbod beschikbaar. In de rest van Nederland zijn de XXL-locaties overigens ook zeer beperkt beschikbaar, zeker naarmate de kavelomvang toeneemt. Er liggen daarom mogelijkheden voor de A7/N33 regio om een onderscheidende propositie aan te bieden aan mogelijke investeerders.

Om in de toekomst meer proactief (in plaats van reactief) te kunnen optreden bij het accommoderen van grootschalige bedrijven is het zinvol om in regionaal verband op voorhand al te kijken naar de ontwikkeling van grotere kavels op goed bereikbare locaties. Uiteraard dient stevig gemotiveerd te worden waarom deze bedrijven niet terecht kunnen op de bestaande bedrijventerreinen met nog uitgeefbaar aanbod. Naast de grote kavelomvang zijn ook andere kwalitatieve aspecten relevant, zoals de beschikbaarheid van duurzame energie, de maximaal toegestane milieucategorieën en eventueel multimodale bereikbaarheid. Genoemde aspecten zijn ook belangrijke uitgangspunten in de provinciale omgevingsverordening en bij de ladder voor duurzame verstedelijking.

Er worden twee categorieën van nieuwe ruimte voor grootschalige bedrijven onderscheiden:

1. Grootschalige uitbreidingen (3-7 ha): aangrenzend aan de bestaande bedrijventerreinen zouden er ‘logische’ of ‘organische’ grootschalige uitbreidingen gerealiseerd kunnen worden. Dit kan zijn voor bedrijven uit de regio zelf of voor bedrijven van buitenaf. De meest kansrijke nieuwe doelgroepen voor dit segment (3-7 ha) uit de marktanalyse zijn agro & food, modulaire bouwmaterialen en e-commerce.
2. Gebiedsontwikkeling XXL (7-100+ ha): het accommoderen van XXL-ontwikkelingen is niet mogelijk op of aangrenzend aan de bestaande bedrijventerreinen. Hiervoor is een volledig nieuwe gebiedsontwikkeling nodig op een strategisch gekozen locatie. De ontwikkeling richt zich dan op het aantrekken van XXL-vestigers van buitenaf met een internationale bedrijfsvoering. De meest kansrijke doelgroepen voor het XXL-segment zijn de hyperscale datacenters en de batterijen- en autofabrieken.

© Buck Consultants International, 2021

11) Integrale afweging nodig voor aantrekken grootschalige vestigingen van buitenaf

Vanuit de drie gemeenten en provincie is er bereidheid om de noodzakelijke stappen te zetten om kansrijke bovenregionale doelgroepen met veel meerwaarde voor de regio aan te trekken. Er worden vooral kansen gezien om de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de A7/N33 regio te stimuleren met impulsen van buitenaf.

Het is belangrijk om als samenwerkende overheden adequaat (snel) in te kunnen spelen op nieuwe grootschalige initiatieven die in de komende jaren op de regio af zullen komen. Gezien de landschappelijke impact van grootschalige ontwikkelingen is een integraal beoordelingskader zinvol om aspecten die voor de regio belangrijk zijn goed mee te laten wegen. Het zou moeten gaan over de vraag wat de regio er op lange termijn daadwerkelijk aan heeft. Gedacht kan worden aan het meewegen van de volgende aspecten:

- Wat levert het op aan structurele en duurzame werkgelegenheid (bijv. per m²)?
- Hoe is de aansluiting van de nieuwe werkgelegenheid bij de regionale arbeidsmarkt?
- Kunnen bestaande bedrijven in de regio profiteren van de nieuwe ontwikkeling (spin-off)?
- Wordt er gebruik gemaakt van duurzaam multimodaal goederenvervoer?
- Wat is het effect op het water- en energieverbruik?
- Zijn de activiteiten op een goede manier landschappelijk in te passen?

Het is vanuit economisch perspectief wenselijk om voort te bouwen op de kwaliteiten die al in de A7/N33 regio aanwezig zijn, zodat nieuwe impulsen van buitenaf ook van meerwaarde zijn voor de huidige economische structuur. Het zorgvuldig landschappelijk inpassen van mogelijke nieuwe grootschalige en XXL-ontwikkelingen zou hoe dan ook moeten gebeuren. De economische baten voor omgeving en regio zullen onder aan de streep positief moeten opwegen tegen de landschappelijke lasten.

© Buck Consultants International, 2021

12) Goede regionale afstemming belangrijk bij ontwikkeling nieuwe grootschalige kavels

Afgezien van de A7/N33 regio zijn er ook andere regio's in de provincie Groningen met ambities en ruimtelijke mogelijkheden voor het aantrekken van nieuwe grootschalige en XXL-ontwikkelingen. Dit vraag om een goede onderlinge afstemming tussen vestigingslocaties en beoogde doelgroepen. Het gelijktijdig aanbieden van meerdere min of meer vergelijkbare grote kavels op verschillen locaties is risicovol.

Provincie en regio's zullen zorgvuldig moeten kijken naar welke doelgroepen het beste passen op de verschillende vestigingslocaties met een specifiek economisch cluster. De bedrijventerreinen zijn idealiter complementair aan elkaar, zodat er geen sprake is van onderlinge concurrentie. Kortom, niet alle bedrijven overal toestaan, maar sturen op de beste locatie voor het specifieke bedrijf.

De provincie heeft recent laten onderzoeken wat de meest interessante zoekgebieden zijn voor potentiële nieuwe grootschalige ontwikkelingen. Naast de A7/N33 regio zijn dat Chemiepark Delfzijl, Eemshaven/Oostpolder en Zuid-Groningen. De vestigingslocaties in Delfzijl en Eemshaven zijn als haven- en industriegebied met een directe zeehavenverbinding aantrekkelijk voor segmenten in onder meer de chemie, energie (o.a. waterstof), offshore en recycling. De marktpotentie voor grootschalige doelgroepen voor Zuid-Groningen wordt nog verkend wat de potentie is van het gebied.

Een goede regionale afstemming is belangrijk bij het ontwikkelen van nieuwe grootschalige locaties. Hierbij past voor de A7/N33 regio een vraaggerichte benadering, waarbij aan de voorkant (op hoofdlijnen) wordt vastgelegd waar grootschalige bedrijvigheid wenselijk is en onder welke condities (de integrale afweging). Om adequaat in te kunnen spelen op initiatieven vanuit de markt is het zinvol om bepaalde ruimtelijke procedures alvast te doorlopen.

© Buck Consultants International, 2021

Buck Consultants International

Marktanalyse A7/N33 regio

Naar duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid

Analyses

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Economie A7/N33 regio

3 Kansen en bedreigingen

4 Economische actielijnen

5 Uitwerking actielijnen

Verdiepingen:

A Economische achtergronden A7/N33 regio

B Marktpotentie bovenregionale doelgroepen

© Buck Consultants International, 2021

1 Inleiding

- De gemeenten Midden-Groningen, Veendam, Oldambt en de provincie Groningen werken aan een integraal ruimtelijk en economisch perspectief voor de A7/N33 corridor - het gebied vanaf de stad Groningen in oostelijke richting, met als grootste kernen Hoogezand, Veendam, Zuidbroek en Winschoten

- Gemeenten en provincie zien veel kansen om de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in het A7/N33 gebied te stimuleren om de volgende redenen:
  - Concentratie van logistieke en industriële bedrijvigheid
  - Verbindingen over weg, water en spoor
  - Belangstelling van grote internationale vestigers
  - Aantrekkelijkheid voor recreatie en toerisme

- Een belangrijke bouwsteen voor het integraal perspectief is een economische markt- en doelgroepenanalyse met helder inzicht in de uitgangssituatie, de belangrijkste marktontwikkelingen en de marktpotentie voor bestaande en nieuwe bedrijvigheid

- Buck Consultants International is gevraagd om de marktpotentie van de A7/N33 als economische corridor te onderzoeken en kansen te identificeren die bijdragen aan het duurzaam verdienvermogen voor bedrijvigheid

© Buck Consultants International, 2021

Vraagstelling

Wat is de economische potentie van de A7/N33 regio en wat zijn de meeste kansrijke (additionele) doelgroepen? Welke vestigingsmogelijkheden zijn er op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen in het gebied en hoe sluit dat aan op de marktvraag?

- Verkenning huidige situatie A7/N33: inzicht in de economische omvang en samenstelling, omvang regionale arbeidsmarkt, areaal en kwaliteit van de bedrijventerreinen en het perspectief voor ontwikkeling van economische sectoren.

- Groeikracht van binnenuit: de groeipotentie van binnenuit door gevestigde bedrijven, beschikbaarheid en kwaliteit van bedrijventerreinen en stimulerende maatregelen voor extra economische groei en meer kwaliteit.

- Nieuwe impulsen van buitenaf: analyse van de marktpotentie voor het aantrekken van bovenregionale doelgroepen, match tussen eisen van bovenregionale doelgroepen en vestigingsvoorwaarden van de regio en oplossingsrichtingen voor geïdentificeerde knelpunten.

- Economische actielijnen: verzilveren van kansen en verbeteren van de match tussen regionale propositie van bedrijventerreinen en de ruimte voor werken met de vestigingseisen van de doelgroepen, advies over additionele bedrijventerreinen/specifieke proposities en aanknopingspunten voor ruimtelijke vertaalslag.

© Buck Consultants International, 2021

2 Economie A7/N33 regio

Een goede basis om op voort te bouwen

- A7/N33 regio bestaat hoofdzakelijk uit de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam, maar er zijn ook sterke relaties met andere economische zones in de provincie Groningen en daarbuiten

- Positionering van de A7/N33 regio:
  - Meerdere belangrijke vervoersassen doorkruisen de regio (A7, N33, waterwegen en spoorverbinding)
  - Nabijheid van de dynamische en groeiende stad Groningen
  - Een achterland van twee groeiende havengebieden met aanzienlijk ambities i.r.t duurzaamheid
  - De A7 is een belangrijke toegangspoort richting Duitsland en Scandinavië

- De A7/N33 regio staat niet op zichtzelf en beschikt over een goede regionaal economische basis om op voort te bouwen.

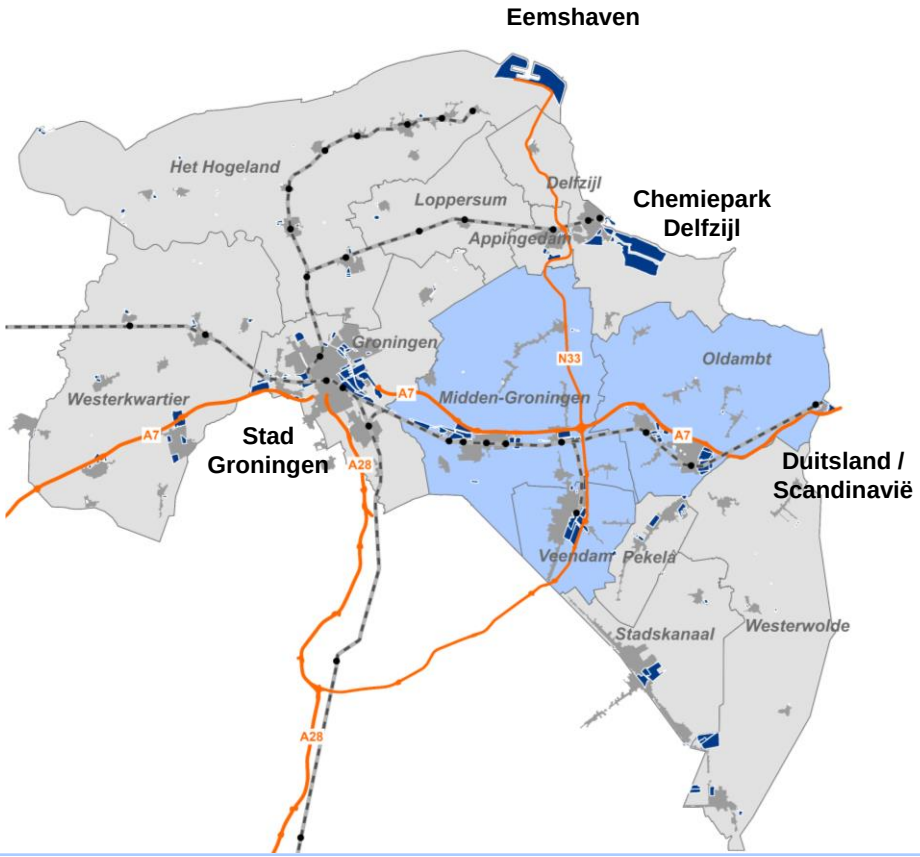

© Buck Consultants International, 2021

Nadere blik op huidige economische situatie A7/N33 regio

Buck Consultants International

Economische samenstelling

- De ontwikkeling van het aantal banen in de regio laat in de periode 2011-2020 een stabiel beeld zien. Tot 2015 was er sprake van een afname van banen, maar in de afgelopen jaren is dit tot op het oude niveau gegroeid
- Belangrijke constatering is dat de robuuste industriële basis, die de A7/N33 regio kenmerkt, behouden is gebleven
- Op dit moment is ongeveer 33% van de banen op bedrijventerreinen gevestigd. De overige 67% zit op andere locaties, zoals centrumlocaties, woonwijken, linten en het landelijk gebied.

Regionale arbeidsmarkt

- De arbeidsmarkt is Oost-Groningen is minder gespannen dan in andere delen van Noord-Nederland.
- Er is sprake van een hoge uitgaande pendelstroom richting de stad Groningen
- Een hoger aandeel van de werknemers in de regio is laag opgeleid (34% / 28% NL)

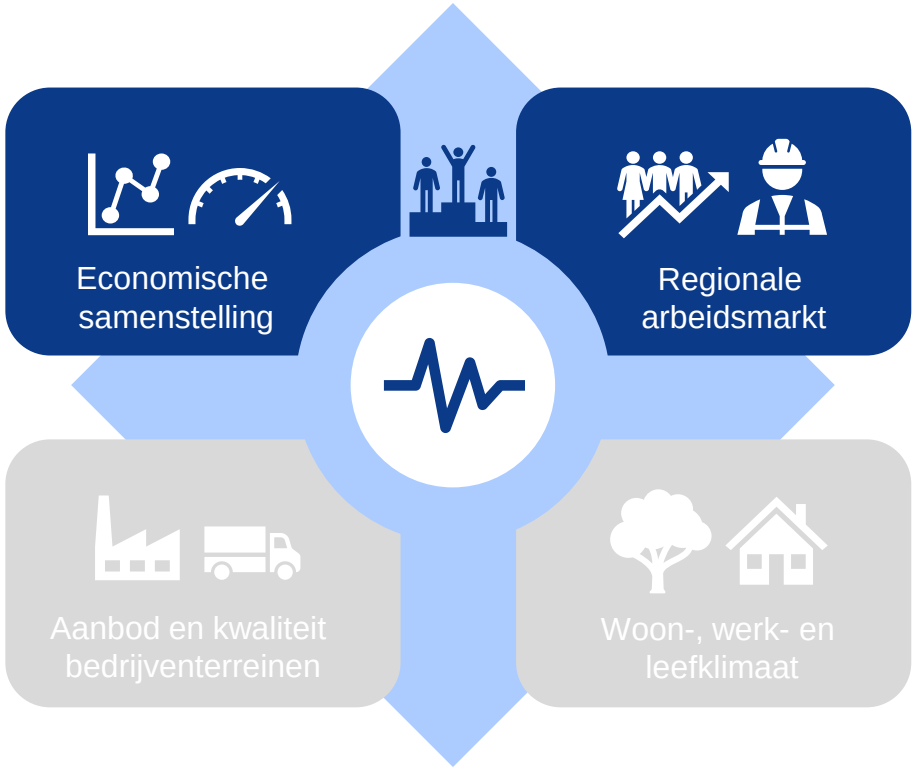

© Buck Consultants International, 2021

Nadere blik op huidige economische situatie A7/N33 regio

Buck Consultants International

Aanbod en kwaliteit bedrijventerreinen

- De uitgifte op bedrijventerreinen in de regio was in de periode 2010-2019 circa 2,5 hectare per jaar. Het aandeel binnen de provincie Groningen bedraagt daarmee slechts 7% ten opzichte van een aandeel in het totale oppervlak van 28%.
- De regio telt in totaal 64 planfasen van bedrijventerreinen, waarvan er 14 een uitgegeven oppervlak hebben van 20 hectare
- In IBIS hebben 23 van de 64 terreinen het label verouderd. In de praktijk blijkt dat hier een sterke differentiatie in zit. Per gemeenten zijn er een aantal bedrijventerreinen, waarvoor concrete plannen voor herontwikkeling zijn.

Woon-, werk- en leefklimaat

- De woningbouwopgave in de regio is kwantitatief vrij beperkt vergeleken met de stad Groningen.
- Ongeveer 2/3^{e} van de banen in de regio is buiten de bedrijventerreinen. Dit uit zich in een hoge diversiteit van wonen en werken in kernen en linten
- De leefbaarheid en economische vitaliteit staan in sommige kleine kernen in toenemende mate onder druk door een terugloop van voorzieningen

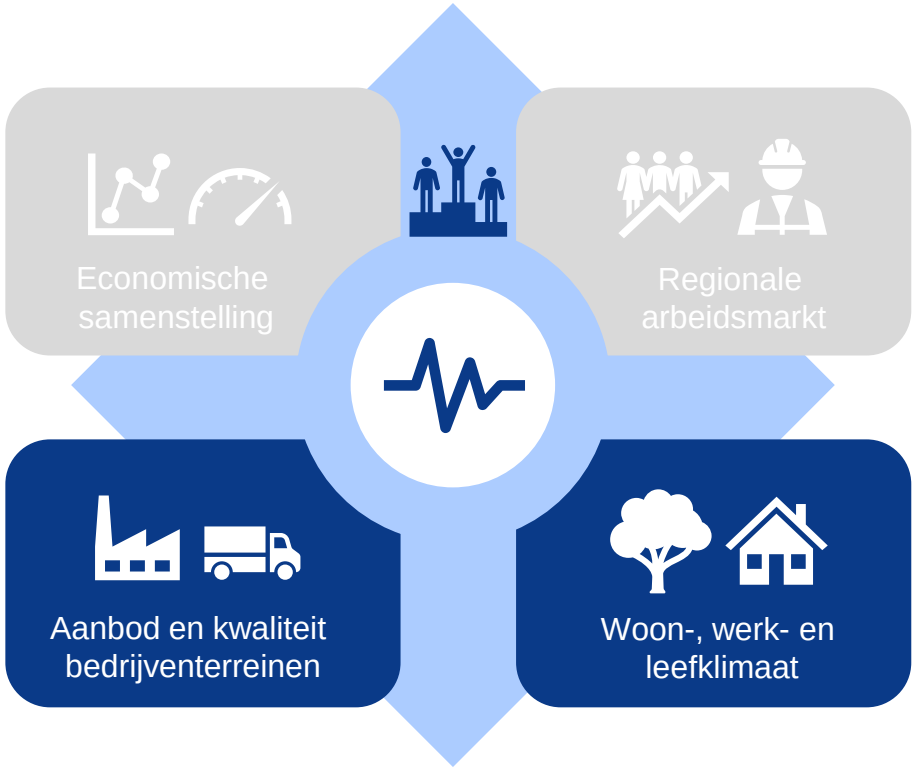

© Buck Consultants International, 2021

Economische samenstelling en ontwikkeling banen

- De A7/N33 regio telt circa 51.000 banen (2019), waarvan 22.400 in Midden-Groningen, 16.000 in Oldambt en 12.600 in Veendam
- De regio telt ongeveer 9.900 banen in de industrie (aandeel 19%) en in elke gemeente staat de sector in de top 4.

Sector	A7/N33 regio	Aandeel	Midden-Groningen	Oldambt	Veendam
★ Bouw	2.900	6%	1.200	900	700
Financiele instellingen	500	1%	200	200	100
★ Handel	8.600	17%	3.900	3.000	1.700
Horeca	1.700	3%	800	600	300
★ Industrie	9.900	19%	5.100	2.300	2.500
Informatie en communicatie	900	2%	400	300	200
Landbouw en Visserij	2.400	5%	1.500	700	200
Nutsbedrijven	500	1%	300	-	200
Onderwijs	2.700	5%	1.200	800	700
Overheid	2.800	5%	900	600	1.200
Overig diensten	2.200	4%	900	900	500
Vervoer en opslag	1.700	3%	700	400	600
★ Zakelijke diensten	4.600	9%	2.000	1.000	1.600
★ Zorg	9.500	19%	3.400	4.200	1.800
Totaal	50.900	100%	22.400	16.000	12.600

- Het aantal banen is lichte gegroeid in de afgelopen jaren na een periode van krimp tussen 2011 en 2015 (niet in tabel, zie bijlage 1):
  - 2011-2015: -5,7%
  - 2015-2019: +4,5%

Let op: door afronding komen de totalen niet in alle gevallen overeen met de som der delen

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijventerreinen

- In de regio was in 2019 ruim 850 hectare aan bedrijventerrein uitgegeven (zie tabel). Opgeteld is het areaal in de A7/N33 regio groter dan in de gemeente Groningen.

Bestaande voorraad bedrijventerreinen per gemeente (IBIS, 2020)

Gemeente	Uitgegeven (ha)	Aandeel (%)
Provincie Groningen	3.074	100%
Groningen	686	22%
Het Hogeland	562	18%
Delfzijl	398	13%
Midden-Groningen	**316**	**10%**
Veendam	**273**	**9%**
Oldambt	**259**	**8%**
Westerkwartier	200	6%
Westerwolde	159	5%
Stadskanaal	109	4%
Pekela	72	2%
Appingedam	22	1%
Loppersum	18	1%

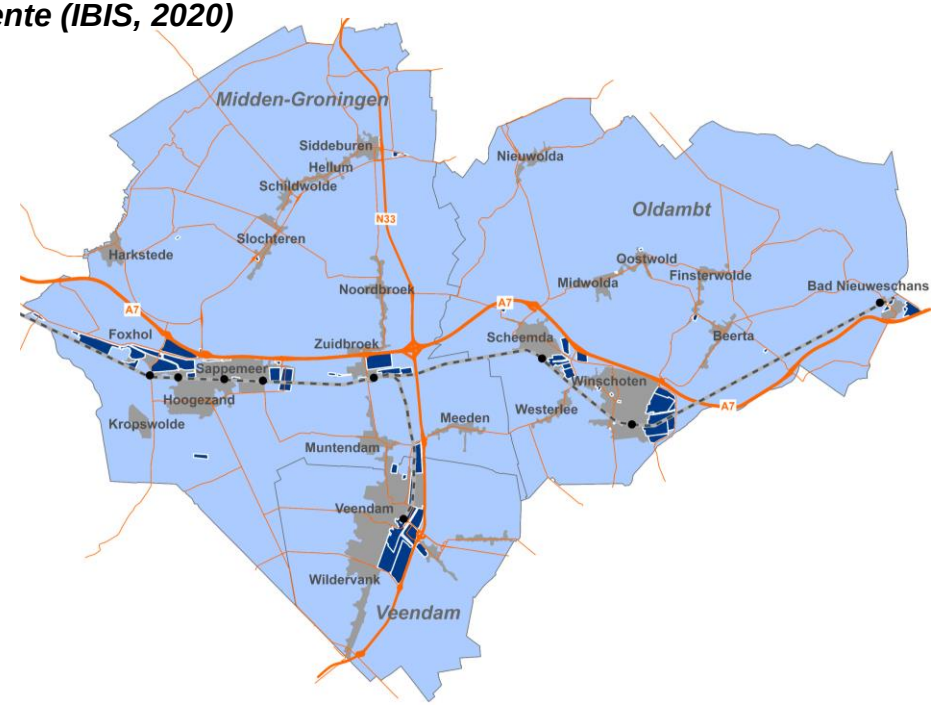

- De kaart laat zien dat er een sterke concentratie van bedrijventerreinen is (direct) aan de A7 en N33. Ook is te zien dat het aantal bedrijventerreinen ten noorden van de A7 zeer beperkt is. Er is sprake van een mooi clustering op goed bereikbare locaties dicht bij de kernen (de arbeid).
- Ook is te zien dat er 3-4 clusters aanwezig zijn: ten noordwesten van Hoogezand, bij Zuidbroek, ten oosten van Veendam aan het kanaal en ten oosten van Winschoten.

Bron: IBIS, 2020

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijventerreinen

- Circa 33% van de banen in de regio is op bedrijventerreinen gevestigd. Het gaat in totaal om 17.000 banen, waarvan bijna de helft binnen de industrie.

A7/N33 gemeenten	2019	Bedrijventerrein		Aantal (ja)	
		Nee	Ja		
★ Bouw	2.871	61%	39%	1.112	**7%**
Financiele Instellingen	491	81%	19%	93	
★ Handel	8.596	68%	32%	2.774	**16%**
Horeca	1.732	96%	4%	76	
★ Industrie	9.923	18%	82%	8.140	**48%**
Informatie en Communicatie	876	62%	38%	337	
Landbouw en Visserij	2.387	98%	2%	43	
Nutsbedrijven	525	21%	79%	416	
Onderwijs	2.748	93%	7%	204	
Overheid	2.768	93%	7%	181	
Overig Diensten	2.244	91%	9%	194	
★ Vervoer en Opslag	1.699	33%	67%	1.132	**7%**
★ Zakelijke Diensten	4.592	73%	27%	1.242	**7%**
Zorg	9.491	89%	11%	1.061	
Totaal	50.943	67%	33%	17.005	

- De overige 67% is buiten de bedrijventerreinen gevestigd, bijvoorbeeld in centrumlocaties, woonwijken, linten en het landelijk gebied.

Bron: IBIS, 2020; LISA 2019

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijfsverplaatsingen vooral binnen de gemeentegrenzen

- Een gemiddeld bedrijventerrein in Nederland trekt in zeer beperkte mate werkgelegenheid van buiten de regio aan. Onderzoeken van het PBL en het CBS hebben laten zien dat veruit de meeste bedrijven die naar een bedrijventerrein verhuizen afkomstig zijn uit dezelfde gemeenten als waar ze zich vestigen. Volgens onderzoek van CBS (2013) gaat het om circa 75% van de bedrijven.

- Ook onderzoeken naar de wensen van ondernemers laten zien dat 95% van de ondernemers de fysieke ruimte voor uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten niet buiten de gemeentegrenzen wil zoeken.

- Het is daarom voor een gemeente belangrijk om goed te luisteren naar de wensen van lokale ondernemers. Het beleid voor bedrijventerreinen is bij voorkeur ondernemersgericht en vraagt om lokaal maatwerk, ook in relatie tot herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen.

- **Bedrijven zijn dus over het algemeen sterk lokaal geworteld en verplaatsen niet of nauwelijks over een grote afstand vanaf de huidige vestigingsplaats. Circa 40% van de bedrijven verhuist binnen 1 kilometer en 75% binnen 5 kilometer.**

© Buck Consultants International, 2021

Aanbod bedrijventerreinen A7/N33 regio

- Het nog beschikbare aanbod van kavels op bedrijventerreinen in de regio (o.b.v. IBIS) lijkt op het eerste oog voldoende om alle lokale en regionale ruimtevraag op te kunnen vangen. De huidige gegevens zijn echter nog niet up-to-date. Provincie en gemeenten werken momenteel aan actualisatie van gegevens over de bedrijventerreinen.

- De gegevens in IBIS geven inzicht in de verkochte en aangeboden bedrijventerreinen. Dit brengt de huidige vraag naar kavels niet goed in beeld. Daarom is onder de gemeenten geïnventariseerd welke marktvraag zij op dit moment nog kunnen bedienen. Onderstaande tabel heeft het beeld voor de regio, maar de situatie op lokaal en/of gemeenteniveau kan hiervan afwijken. Voor grotere bedrijven is het lastig om een goede plek te vinden en ook voor de kleinere bedrijven knelt het soms ook al. Met de huidige gegevens zien we het volgende regionale beeld:

- Uit een verdieping samen met de drie gemeenten blijkt dat het uitgeefbare aanbod kleiner is dan in de ‘systemen’ staat en dat niet alle kavels daadwerkelijk ‘vrij’ uitgeefbaar zijn. Veelvoorkomende situaties voor kavels zijn:
  - Kavel is inmiddels uitgegeven
  - In optie genomen door nieuwe vestigers
  - Strategisch gereserveerd voor toekomstige uitbreiding
  - Privaat eigendom voor specifieke doeleinden (bijv. terminal)
  - Incourante restkavel vanwege de vorm, ligging of omgeving (geen marktbelangstelling)
  - Zachte planstatus en ook geen ontwikkelwens of perspectief

© Buck Consultants International, 2021

Aanbod bedrijventerreinen A7/N33 regio

Buck Consultants International

- Voor toekomstige ruimtelijk-economische ontwikkelingen is meer inzicht nodig. Naast inzicht in het beschikbare aanbod, maximale kavelomvang en de huidige ruimtevraag zijn er ook ideeën voor herstructurering van bedrijventerreinen en bedrijfsverplaatsingen. Ook gelden voor een aantal bedrijventerreinen bepaalde eisen, zoals milieuruimte. Deze ontwikkelingen en beperkingen geven een beter inzicht in de vraag naar bedrijventerreinen

Gemeente	Kern	Plannaam	Direct uitgeefbaar		Niet-direct uitgeefbaar	
			Gemeente	Particulier	Gemeente	Particulier
Midden-Groningen	Foxhol	Korte Gron.Weg	0,6			
Midden-Groningen	Kolham	Bedrijvenpark Rengers	12,5			
Midden-Groningen	Muntendam	Rscg Noord			2,6	
Midden-Groningen	Zuidbroek	Gouden Driehoek	6,1		1,8	
Midden-Groningen	Zuidbroek	Industrieterrein Fase II			2,3	
Oldambt	Nieuweschans	Bolwerck	6,5		9,8	
Oldambt	Scheemda	Eextahaven Fase III 1e Fase 2e Deel	6,2			
Oldambt	Scheemda	Eextahaven III 1e en 2e Fase	7,7			
Oldambt	Scheemda	Scheemder Hoogte			16,0	
Oldambt	Scheemda	Scheemdermeer				19,0
Oldambt	Winschoten	Hoogebrug 2	4,4			
Oldambt	Winschoten	Hoogebrug 3	11,4			
Oldambt	Winschoten	Hoogebrug I		2,2		
Oldambt	Winschoten	Rensel	1,7			
Veendam	Veendam	Dallen II (Fase I)	9,3			
Veendam	Veendam	Groningen Railport / Rscg		1,5		
Veendam	Veendam	Lloyd	3,3			
		Eindtotaal	69,7	3,7	32,5	19,0

Midden-Groningen	19,2		6,7	
Oldambt	37,9	2,2	25,8	19,0
Veendam	12,6	1,5		

Bron: IBIS, 2020

© Buck Consultants International, 2021

Beoordeling A7/N33 regio door bedrijfsleven

Buck Consultants International

Wat zijn sterke punten?

- Grote **diversiteit** van economische activiteiten in de regio
- De **weidsheid** van het gebied is een kwaliteit die behouden moet worden
- Meerdere bedrijven zijn wereldwijd leidend met **innovatieve** oplossingen
- Brede basis van kleine- en middelgrote bedrijven met **'roots'** in de regio
- Sterke **agrarische sector** op vruchtbare kleigronden voor akkerbouwgewassen
- Nog ruim voldoende arbeidskrachten te vinden met hoog **arbeidsethos**
- Goede **bereikbaarheid** van de bedrijventerreinen door ligging aan A7/N33
- Gunstige internationale **ligging** t.o.v. Eemshaven, Hamburg en Rotterdam
- De **energiesector** is sterke troef van veel bedrijven de regio (direct of indirect)
- **Industriële bedrijven** die volledig zijn ingebed in de economische structuur

Wat zijn beperkingen?

- Het industrieel DNA is nog **onvoldoende herkenbaar** (een gemêleerd gezelschap)
- Grote bedrijven in **transitie** zijn hard op zoek naar samenwerking met anderen
- **Strijd om de ruimte** tussen duurzame energie en bedrijvigheid
- Grote **investeringen** in bereikbaarheid hangen al jaren boven de markt
- Bedrijfsleven **organiseert** zich vooral op lokaal niveau (beperkte slagkracht)
- Geen direct beschikbaar aanbod van **grote kavels** op bedrijventerreinen
- Energietransitie en circulaire economie vinden plaats op **bedrijventerreinen**
- Het ontbreekt aan een profiel en **integraal perspectief** voor komende 20 jaar
- Hoog opgeleide **jongeren** vertrekken nog te vaak naar andere regio's voor een baan die in deze regio ook te vinden is
- Verdwijnen banen aan **onderkant** industrie

© Buck Consultants International, 2021

3 Kansen en bedreigingen

Op basis van: positionering, economische data en bedrijfsleven

Kansen

- Beter benutten van **kwaliteiten** in de dorpen, het landschap en de natuur
- Ruimte voor opwekking van **duurzame energie** (waterstofeconomie)
- Transitie naar een **moderne landbouw** biedt veel kansen (kringlooplandbouw)
- Noord-Nederland mogelijk aantrekkelijker in de komende jaren om te **wonen**
- Ontstaan **overloop** van bedrijvigheid uit de gemeente Groningen (door transformaties)
- Aanhoudende belangstelling vestiging **grote internationale bedrijven**
- Goede voedingsbodem om economie te genereren uit **recreatie en leisure**
- Kwaliteit door bestaande **functiemenging** in lintbebouwing met: agrarische bedrijven, detailhandel en publieke functies

Bedreigingen

- **Verouderingsproces** bedrijventerreinen door ontbreken van economische dynamiek
- Bedrijventerreinen vormen harde **overgang** naar landschap en dorpen (hinder)
- Onbenut potentieel op multimodaal ontsloten **industriële vestigingslocaties**
- Versnipperd aanbod van **kleine kavels** op bedrijventerreinen zonder perspectief
- **Autonome** kracht gevestigde bedrijven ook realiseren van een extra ‘plus’
- Mogelijk te veel aandacht voor aantrekken van bedrijven van buiten en te weinig aandacht voor perspectief **gevestigde bedrijven**
- Landschapsvervuilende duurzame energie **opwekking** (passende schaal)
- Te weinig draagvlak onder **voorzieningen**

© Buck Consultants International, 2021

4 Economische actielijnen

Waar moet het integraal perspectief op ingaan?

- **Opgaven**
  - Verzilveren van kansen (waar wenselijk)
  - Tegengaan van bedreigingen (waar mogelijk)
- **Aard**
  - Door groeikracht van binnenuit
  - Door nieuwe impulsen van buitenaf
    - Naast autonome groeikracht gevestigde bedrijven realiseren extra ‘plus’
    - Ook in verleden heeft A7/N33 regio impulsen van buitenaf gehad
    - Impulsen zorgen voor extra dynamiek binnen bestaande economische structuur
- **Schaalgrootte**
  - Klein: fijnmazige economie
  - Middel: concentraties van werken
  - Groot: extensieve economische functies
- **Beleid**
  - Regionale concurrentiekracht
  - Aantrekkelijkheid vestigingsklimaat
  - Versnelling in verduurzaming
  - Leefbaarheid en sociaaleconomisch

© Buck Consultants International, 2021

Economische actielijnen

De A7/N33 regio open zal moeten staan voor nieuwe economische impulsen van buitenaf om de gewenste werkgelegenheidsgroei en daarmee de extra ‘plus’ te kunnen realiseren. Tegelijkertijd is het zaak om ook duurzaam te investeren in het kwalitatief op peil houden en toekomstbestendig maken van de bestaande bedrijventerreinen en andere locaties waar gewerkt wordt. Economische kansen liggen niet alleen op nieuw te realiseren bedrijventerreinen, maar juist ook op de bestaande bedrijventerreinen, waar een belangrijk deel van het duurzaam verdienvermogen van de regio is gevestigd.

- **A** Combineren van wonen en werken in kernen/linten
- **B** Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen
- **C** Transitie en intensivering industriële energiehubs
- **D** Kringlooplandbouw als duurzame toekomst
- **E** Toepassing van duurzame energie in productieprocessen
- **F** Additionele impuls creëren woningbouw
- **G** Toerisme en leisure als economische drager
- **H** Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen

© Buck Consultants International, 2021

8 actielijnen: verschillend van aard en schaal

Buck Consultants International

Aard \ Schaal	Klein	Middel	Groot
Groeikracht van binnenuit	A Combineren wonen en werken in kernen/linten	B Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen	C Transitie en intensivering industriële energiehubs
	D Kringlooplandbouw als duurzame toekomst		
		E Toepassing van duurzame energie in productieprocessen	
Impulsen van buitenaf	F Additionele impuls creëren woningbouw		H Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen
	G Toerisme en leisure als economische drager		

© Buck Consultants International, 2021

8 actielijnen en mogelijke betekenis voor beleidsopgaven

Actielijnen		Beleidsopgaven			
		Regionale concurrentiekracht	Aantrekkelijkheid vestigingsklimaat	Versnelling in verduurzaming	Leefbaarheid en sociaaleconomisch
A	Combineren van wonen en werken in kernen en linten		++		++
B	Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen	+	++	++	+
C	Transitie en intensivering industriële energiehubs	++	++	+++	
D	Kringlooplandbouw als duurzame toekomst	+	+	+	++
E	Toepassing van duurzame energie in productieprocessen	+		++	
F	Additionele impuls creëren woningbouw	+	+		++
G	Toerisme en leisure als economische drager	++	+		+
H	Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen*	+++	++	–	– –

** sterk afhankelijk van type vestiging (onderzocht in marktanalyse)*

Mogelijk Negatief — *Mogelijk Positief*

– – – | – – | – | | + | ++ | +++

© Buck Consultants International, 2021

5 Uitwerking actielijnen

Actielijnen dragen bij aan beleidsopgaven

- **A** Combineren van wonen en werken in kernen/linten
- **B** Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen
- **C** Transitie en intensivering industriële energiehubs
- **D** Kringlooplandbouw als duurzame toekomst
- **E** Toepassing van duurzame energie in productieprocessen
- **F** Additionele impuls creëren woningbouw
- **G** Toerisme en leisure als economische drager
- **H** Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen

Regionale concurrentiekracht
- Basis voor economische ontwikkeling
- Onderscheidend vermogen en profilering

Aantrekkelijkheid vestigingsklimaat
- Kwaliteit in de bedrijfsomgeving
- Goede infrastructuur en arbeidsmarkt

Versnelling in verduurzaming
- Energietransitie en circulaire economie
- Transitie van alle bedrijfstakken

Leefbaarheid en sociaaleconomisch
- Behoud hoge kwaliteit landschap
- Sociaal-economische doelstellingen

© Buck Consultants International, 2021

A Combineren van wonen en werken in kernen/linten

Buck Consultants International

Relevantie

- Hoge aantrekkelijkheid van gebied voor wonen en werken vormt goede basis voor ontwikkeling economie
- Het is belangrijk om werklocaties kwalitatief op orde te hebben en te houden, met ook voldoende (schuif)ruimte voor het faciliteren van lokale dynamiek in de kernen.
- Versterken van sociaaleconomische ontwikkeling en leefbaarheid

Integraliteit

- Ruimtelijke kwaliteit en historie fundament onder modern vestigingsklimaat en kleinschalige economie
- Goede ruimtelijke afweging blijft nodig voor typen economische activiteiten

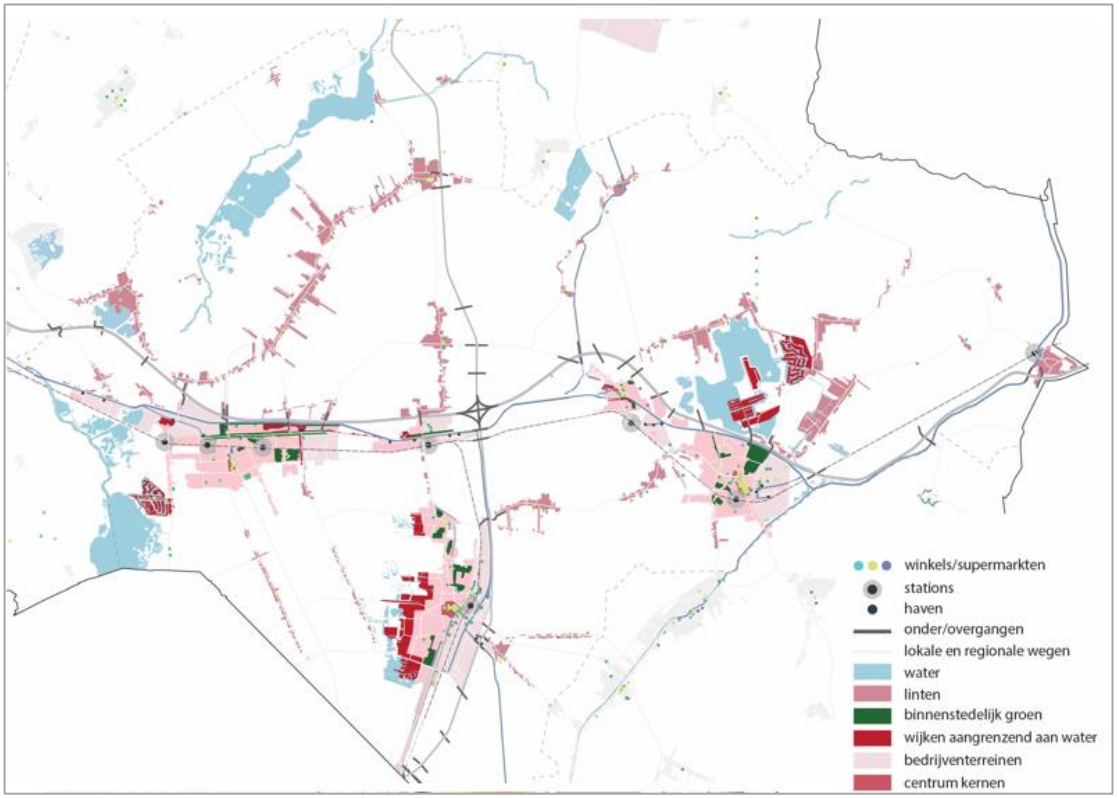

Bron: H+N+S: Kleine kernen en linten bomvol bedrijvigheid

© Buck Consultants International, 2021

Aanknopingspunten

- Een groot deel van de bedrijvigheid (ongeveer 2/3e) in de regio is niet gevestigd op de bedrijventerreinen, maar zit verspreid in de woonkernen, de linten en in het buitengebied. Op deze plekken waar wonen en werken naast elkaar bestaan is nog voldoende ruimte voor kleinschalige bedrijfsvestigingen, zoals starters en MKB. Ook de economische invulling van vrijkomende agrarische erven speelt een rol, vooral in Oldambt.

- Door de ruimtelijk-planologische beperkingen die vaak aan de orde zijn in kleinere dorpskernen is er soms beperkt ruimte beschikbaar voor verdere groei van de gevestigde ondernemers. Bij vraagstukken over uitbreiding of verplaatsing wordt (al dan niet terecht) direct gekeken naar de mogelijkheden op bedrijventerreinen. In de centrumontwikkelingen van Veendam, Winschoten en Hoogezand-Sappemeer zal ook voldoende aandacht moeten zijn voor de werkfunctie.

- De mate waarin deze bedrijven zijn verbonden en verweven met de kernen moet niet onderschat worden, zeker omdat veel winkels en voorzieningen in de afgelopen jaren al zijn gesloten of vertrokken. De leefbaarheid staat soms al onder druk. Een goede afweging blijft echter nodig voor typen economische activiteiten met omgevingshinder (geluid, verkeer etc.). Voor deze bedrijven heeft vestiging op bedrijventerreinen de voorkeur.

© Buck Consultants International, 2021

B Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen

Buck Consultants International

Relevantie

- Het belang van goede vestigingslocaties voor bedrijven (ook in deze corona-recessieperiode) is groot. Ze willen adequaat inspelen op: veranderingen in markten, wensen van personeel en een goede uitstraling naar klanten. Bedrijven investeren doorgaans liever in uitbreiding en optimalisatie van de huidige vestigingslocatie en willen dat combineren met andere onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals de energietransitie en een duurzame inrichting van de kavel. Veroudering ontstaat door elkaar versterkende problemen m.b.t. infrastructuur, ruimte, milieu representativiteit en economie

Integraliteit

- Investeringen in duurzame vestigingslocaties met kwaliteit voor bedrijven, duurzaam ruimtegebruik en energietransitie (privaat en publiek)
- Herontwikkeling van bedrijventerreinen staat al jaren hoog op de agenda van de A7/N33 gemeenten. Gemeenten willen de bestaande bedrijventerreinen zo veel mogelijk optimaliseren, intensiveren en verduurzamen

© Buck Consultants International, 2021

Noodzaak van herontwikkeling

Buck Consultants International

Oorzaken veroudering

- Veroudering gebouwen
- Veranderingen in manier van werken
- Veranderende eisen bedrijven t.a.v. gebouwen
- Veranderende eisen bedrijven t.a.v. omgeving
- Veranderende eisen samenleving (milieu etc.)
- Betere alternatieven beschikbaar

Gevolgen op bedrijfs(terrein)niveau

Direct

- Gebrekkige uitstraling en matige ontsluiting (extern, intern, parkeren)
- Sociale onveiligheid en criminaliteit
- Inefficiënt ruimtegebruik (leegstand en onbenutte restkavels)
- Milieuoverlast (bijv. geluid, stank, stof)

Indirect

- Negatief effect op publieke opinie
- Economische functies bedrijven (zwakkere bedrijven blijven achter)
- Vastgoedwaarde loopt terug

Gevolgen op regionaal niveau

- Te snelle veroudering van bedrijventerreinen (functionaliteit, representativiteit, ontsluiting)
- Te ruim en goedkoop aanbod van uitleglocaties
- Onvoldoende vraaggestuurd – gedifferentieerd terreinaanbod
- Matige ruimtelijke kwaliteit en onvoldoende intensief gebruik greenfields

© Buck Consultants International, 2021

Buck Consultants International

Waarom herontwikkeling?

Gevestigde bedrijven

- Betere ondernemings-omstandigheden
- Waarde van de investeringen
- Kwaliteit bedrijfsomgeving

Vastgoedpartijen/eigenaren

- Waarde onroerend goed
- Investeringsklimaat

Overheid

- Fysieke ruimte voor werkgelegenheid
- Benutten schaarse ruimte
- Verbeteren ruimtelijke kwaliteit
- Verbetering van milieu/energie
- Vergroting van de veiligheid

Waarom gebeurt het (te) weinig?

Herstructurering is complex en risicovol

- Lange doorlooptijden/gebrek continuïteit
- Hoge kosten
- Groot aantal betrokkenen

Vooral gemeenten en provincies nemen het voortouw

- Beheer van de openbare ruimte, veiligheid
- De ‘strijd’ om de ruimte
- Ambities verduurzaming (klimaat en energietransitie)

Bedrijven wachten vaak af

- Geen direct bedrijfsbelang
- Een beperkt collectief verantwoordelijkheidsgevoel
- Alternatieve keuzemogelijkheden

© Buck Consultants International, 2021

Veroudering A7/N33 regio

- Er zijn 23 van de in totaal 64 bedrijventerreinen in de A7/N33 gemeenten in IBIS aangemerkt als verouderd
- De totale netto omvang van deze terreinen is 425 hectare, maar dit betekent niet dat het oppervlak volledig verouderd is. De mate van veroudering verschilt per bedrijventerreinen
- Samen met de gemeenten is een eerste onderverdeling en prioritering aangebracht op basis van lopende plannen en lokale kennis

Voorbeeld: Bedrijventerrein Rensel, Winschoten

Gemeente	Kern	Planfase	Netto omvang
Midden-Groningen	Westerbroek	Westerbroek	70
Midden-Groningen	Sappemeer	Sappemeer Oost	46
Midden-Groningen	Sappemeer	Sappemeer Oost/Oud	17
Midden-Groningen	Zuidbroek	Industrieterrein Fase I	17
Midden-Groningen	Zuidbroek	Industrieterrein Fase II	9
Midden-Groningen	Zuidbroek	Wa Scholtenweg	6
Midden-Groningen	Hoogezand	Hoogezand Noord	6
Midden-Groningen	Muntendam	Duurkenakker	5
Oldambt	Winschoten	Rensel	34
Oldambt	Scheemda	Eextahaven I	19
Oldambt	Scheemda	Scheemdermeer	19
Oldambt	Scheemda	Eextahaven Ii	5
Oldambt	Heiligerlee	Bedrijventerrein Heiligerlee	4
Oldambt	Winschoten	Nassaustraat	1
Veendam	Veendam	Dallen I/Ind.Weg/Meihuizenweg	43
Veendam	Veendam	Zwaaikom	37
Veendam	Veendam	Vrijheid	34
Veendam	Veendam	Stolberg	26
Veendam	Ommelanderwijk	Phoenix	12
Veendam	Veendam	Beneden Dwarsdiep	5
Veendam	Veendam	Beneden Verlaat	5

© Buck Consultants International, 2021

Veroudering A7/N33 regio

- De veroudering op de bedrijventerreinen loopt sterk uiteen. Niet overal is de urgentie voor herontwikkeling even groot.
- In elke gemeenten zijn er bedrijventerreinen aangemerkt die ‘boven aan het lijstje’ staan voor herontwikkeling:

Midden-Groningen	Oldambt	Veendam
Industrieterrein Zuidbroek Fase I	Rensel	Dallen I / Meihuizenweg
Hoogezand-Noord	Eextahaven I	Vrijheid
		Beneden Dwarsdiep
		Beneden Verlaat

- Het zijn bijvoorbeeld bedrijventerreinen met reeds lopende initiatieven voor herontwikkeling of terreinen met een zeer hoge urgentie door grote economische waarde.

- De gemeenten geven ook aan dat belangrijke maatschappelijke vraagstukken op het gebied energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, (digitale) bereikbaarheid en diverse andere elementen van het vestigingsklimaat een belangrijke rol spelen bij de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen.

- Om tot concrete actie te komen is een verdiepend inzicht nodig in zowel de mogelijkheden voor het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen als ook de betekenis van relevante trends en ontwikkelingen die op de bedrijventerreinen afkomen.

© Buck Consultants International, 2021

Aanknopingspunten

- Er is geconstateerd dat een deel van de bedrijventerreinen in de A7/N33 regio kenmerken vertoont van veroudering. De mate van veroudering, en daarmee de urgentie voor herontwikkeling, verschilt per terrein.

- Per gemeente zijn enkele prioritaire bedrijventerreinen aangemerkt met de grootste urgentie voor herontwikkeling of transformatie. Bij het (her)ontwikkelen van deze locaties zal nagedacht moeten worden over de juiste interventiestrategieën en rol van de gemeente.

- Een aanpak is vooral kansrijk als deze is gericht op deelzones van bedrijventerreinen met grote betrokkenheid vanuit private partijen, die zich organiseren als trekker van de herontwikkeling. Gemeenten en provincie kunnen mee investeren (bijv. met onderhoudsgelden of leningen) als er ook voldoende elementen van energietransitie en duurzame(re) inrichting in de plannen zitten.

- Ook kunnen gemeenten individuele bedrijven die willen investeren op de huidige locatie faciliteren, bijvoorbeeld door versnelde vergunningverlening of aanpassing van het bestemmingsplan om investeringen in groei en verduurzaming mogelijk te maken.

- In het integraal perspectief zou het zeker moeten gaan over het optimaal benutten van de kwaliteit op de bestaande bedrijventerreinen, waar in totaal 17.000 banen zijn gevestigd.

© Buck Consultants International, 2021

Alleen een integrale benadering zorgt voor succesvolle Intensivering en transitie van de industriële energiehubs

Buck Consultants International

TED^{B}

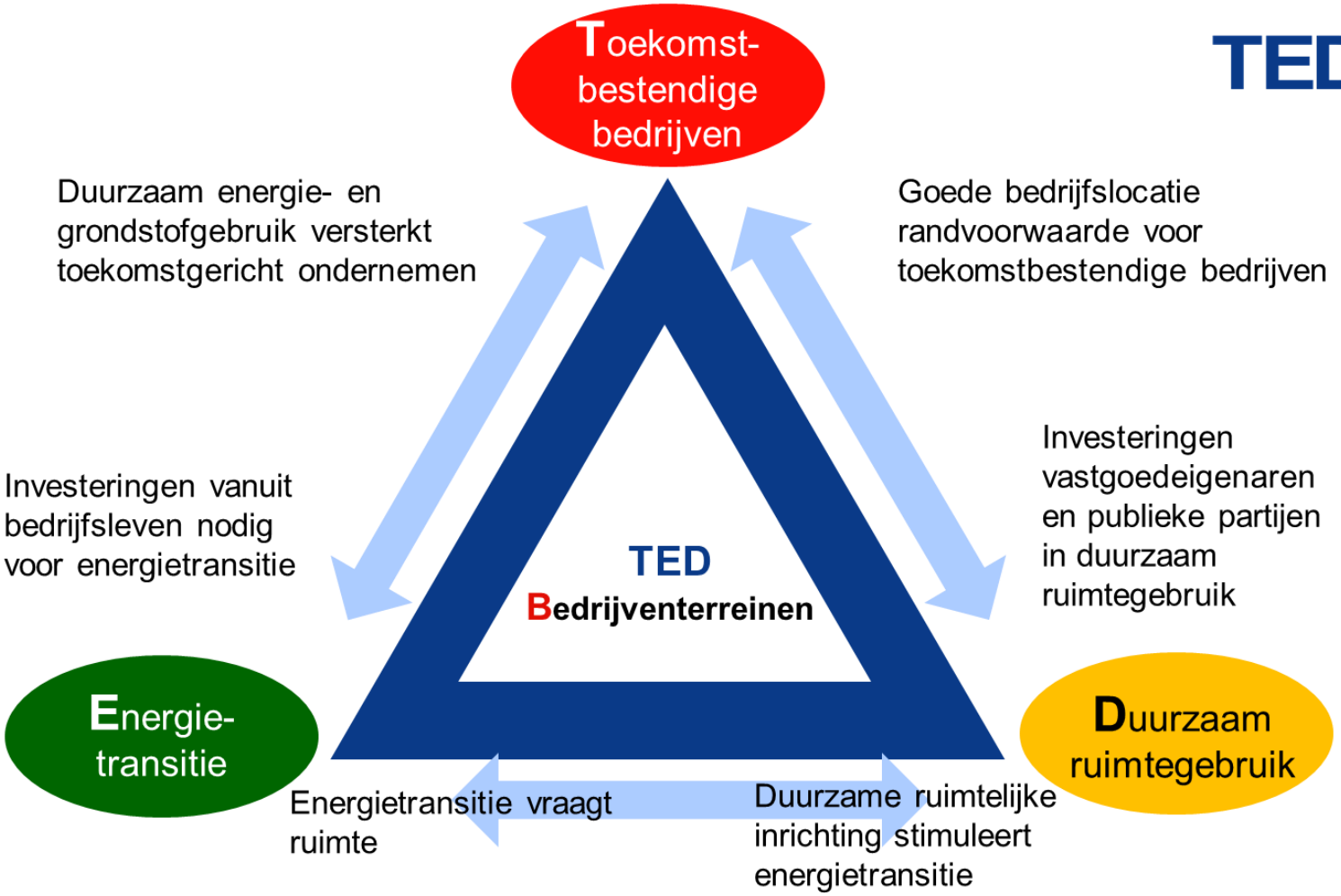

© Buck Consultants International, 2021

C Transitie en intensivering industriële energiehubs

Buck Consultants International

Relevantie

- De energietransitie en overgang naar een volledig circulaire economie vraagt om meer lokale productie, korte ketens en het sluiten van kringlopen. Industriële bedrijven staan voor grote opgaven m.b.t. energie, technologie, milieu en klimaat.
- De transities zijn niet alleen een economische opgave, het zijn ook een ruimtelijke opgaven. De industriële bedrijventerreinen hebben de potentie om een belangrijke functie te vervullen, omdat ze goed verbonden zijn met infrastructuur.

Integraliteit

- Versterken industriële energiehubs draagt bij aan beter benutten van infrastructuur, intensief ruimtegebruik, energietransitie en circulariteit
- Een circulaire economie vraagt om ruimte, vooral op goed ontsloten locaties met voldoende milieuruimte

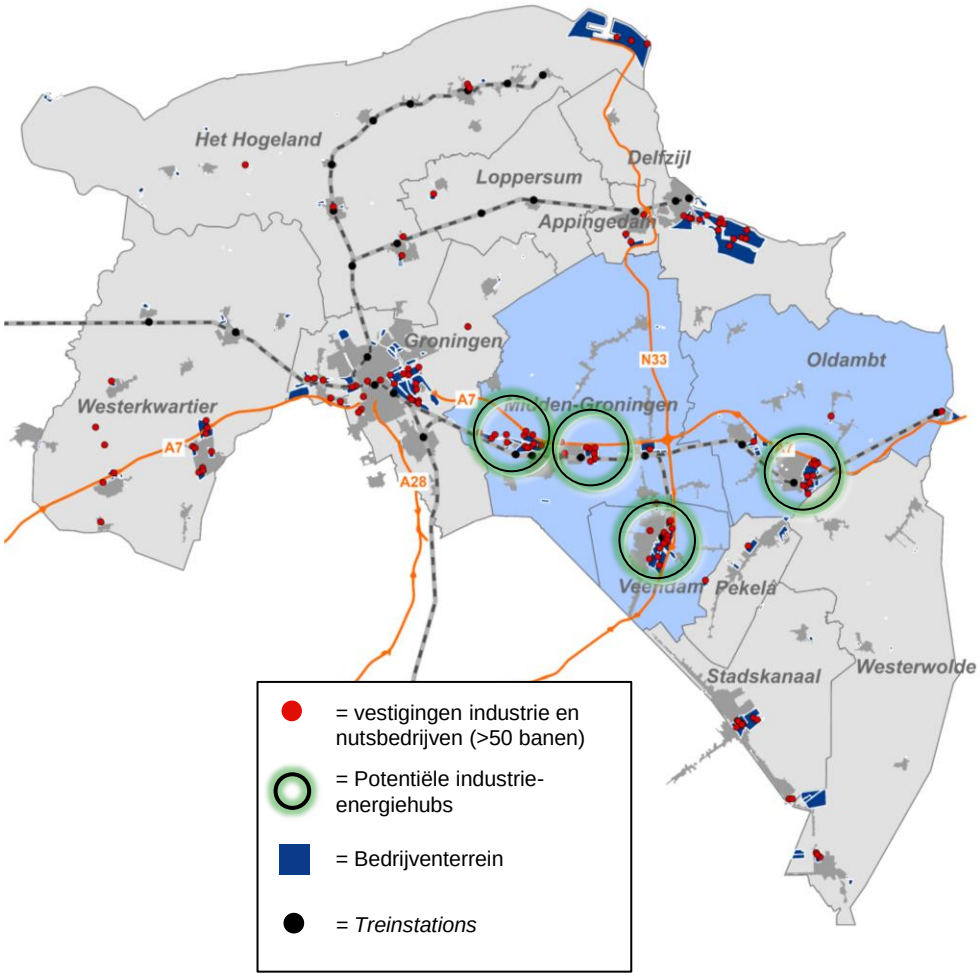

© Buck Consultants International, 2021

Aanknopingspunten

- Er liggen economische kansen voor duurzaam vervoer van: grondstoffen, reststromen en goederen die nu nog onvoldoende worden benut. De aanwezige verbindingen over water (en spoor) kunnen een sleutelrol gaan spelen in het robuuste netwerk waarop de nieuwe economie gaat draaien. Ook de elektrificatie van de bestaande industrie is een enorme opgave met grote impact op het elektriciteitsnetwerk. De industriële bedrijven in de A7/N33 regio staan voor een uitdaging om de productie- en verwerkingsprocessen duurzaam in te richten en uitwisseling te organiseren tussen verschillende ketens. Voordelen van versterken industriële energiehubs:

  - Infrastructuur is al aanwezig (weg, water, spoor)
  - Goede aansluitingen (KV) op energienet (ook terugleveren)
  - Duurzaam vervoer en transport beter mogelijk
  - Uitwisseling van warmte en reststromen
  - Meer samenwerking bedrijven (ladingen, opslag, arbeid)
  - (Milieu)ruimte voor groei en innovaties van bedrijven

- Gevestigde bedrijven staan voor een uitdaging om de productie- en verwerkingsprocessen duurzaam in te richten en uitwisseling te organiseren tussen verschillende ketens. Onderlinge samenwerking tussen bedrijven is hiervoor noodzakelijk. Het slim clusteren van productie- en verwerkingsactiviteiten is daarvoor nodig om tot enkele robuuste industriële hubs te komen om ook continue stromen mogelijk te maken. Daar waar veel energie wordt verbruikt liggen ook de kansen voor besparing, uitwisseling en opwekking.

© Buck Consultants International, 2021

- De industriële bedrijvigheid in de A7/N33 regio is sterk verbonden aan bodem, grondstoffen en geografische ligging (aan het water). De regio huisvest bedrijven die toonaangevend zijn in de volgende branches:
  - Grondstofverwerking
  - Zetmeelindustrie
  - Scheepsbouw
  - Verpakkingsmaterialen
  - Houtbouw/modulaire bouw
  - Recycling en circulair
  - NAM-locaties

- In de A7/N33 zijn vier industriële hubs geïdentificeerd (omgeving Foxhol, Sappemeer Oost, Veendam omgeving A.G. Wildervanckkanaal en in Winschoten omgeving Reiderland, Rensel en Hoogebrug. Om tot een versnelling in de transitie te komen en de hubs te intensiveren zullen bedrijven en andere stakeholders betrokken moeten worden om tot een gedeeld ruimtelijk-economische toekomstbeeld te komen.
- Ook bieden de industriële energiehubs ruimte voor experiment en ontwikkeling van nieuwe duurzame (productie)technieken. Binnen bestaande industriële netwerken, zoals de Noordelijke Productie Alliantie en Industrietafel Noord-Nederland wordt hier al over nagedacht.

© Buck Consultants International, 2021

Hub 1 Omgeving Foxhol

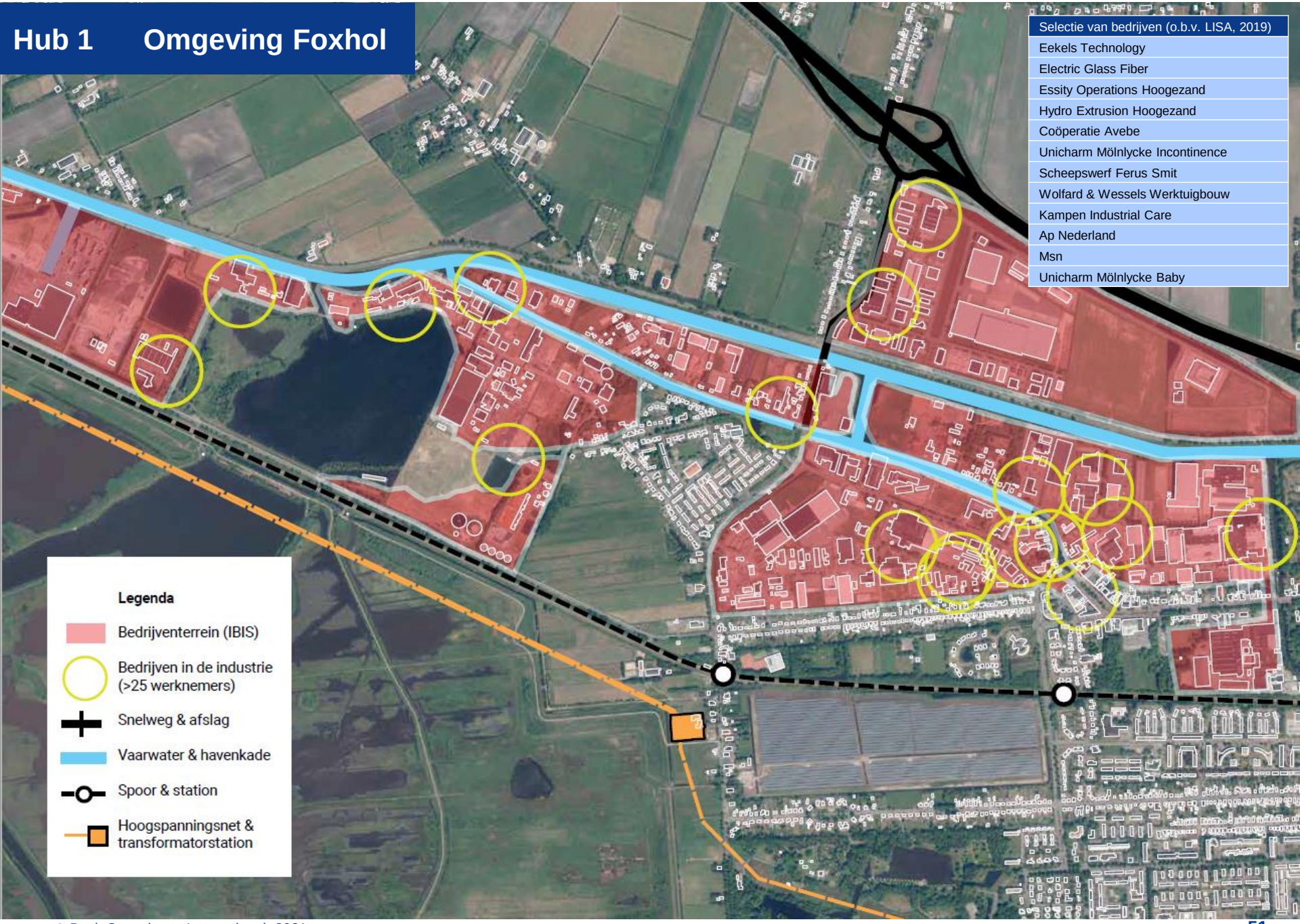

Selectie van bedrijven (o.b.v. LISA, 2019)
Eekels Technology
Electric Glass Fiber
Essity Operations Hoogezand
Hydro Extrusion Hoogezand
Coöperatie Avebe
Unicharm Mölnlycke Incontinence
Scheepswerf Ferus Smit
Wolfard & Wessels Werktuigbouw
Kampen Industrial Care
Ap Nederland
Msn
Unicharm Mölnlycke Baby

© Buck Consultants International, 2021

Hub 2 Sappemeer Oost

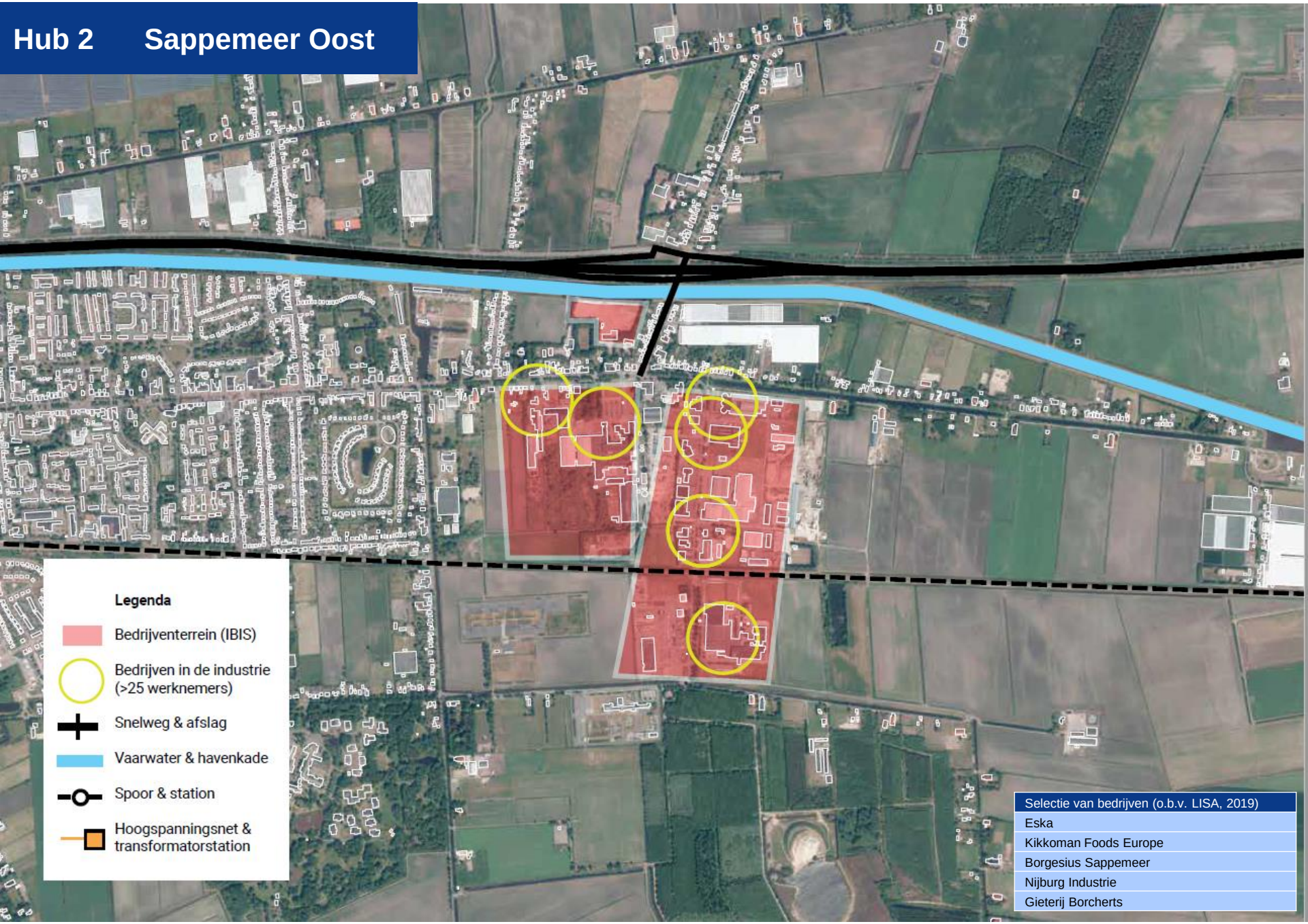

Selectie van bedrijven (o.b.v. LISA, 2019)
Eska
Kikkoman Foods Europe
Borgesius Sappemeer
Nijburg Industrie
Gieterij Borcherts

© Buck Consultants International, 2021

Hub 3 Veendam A.G. Wildervanckkanaal

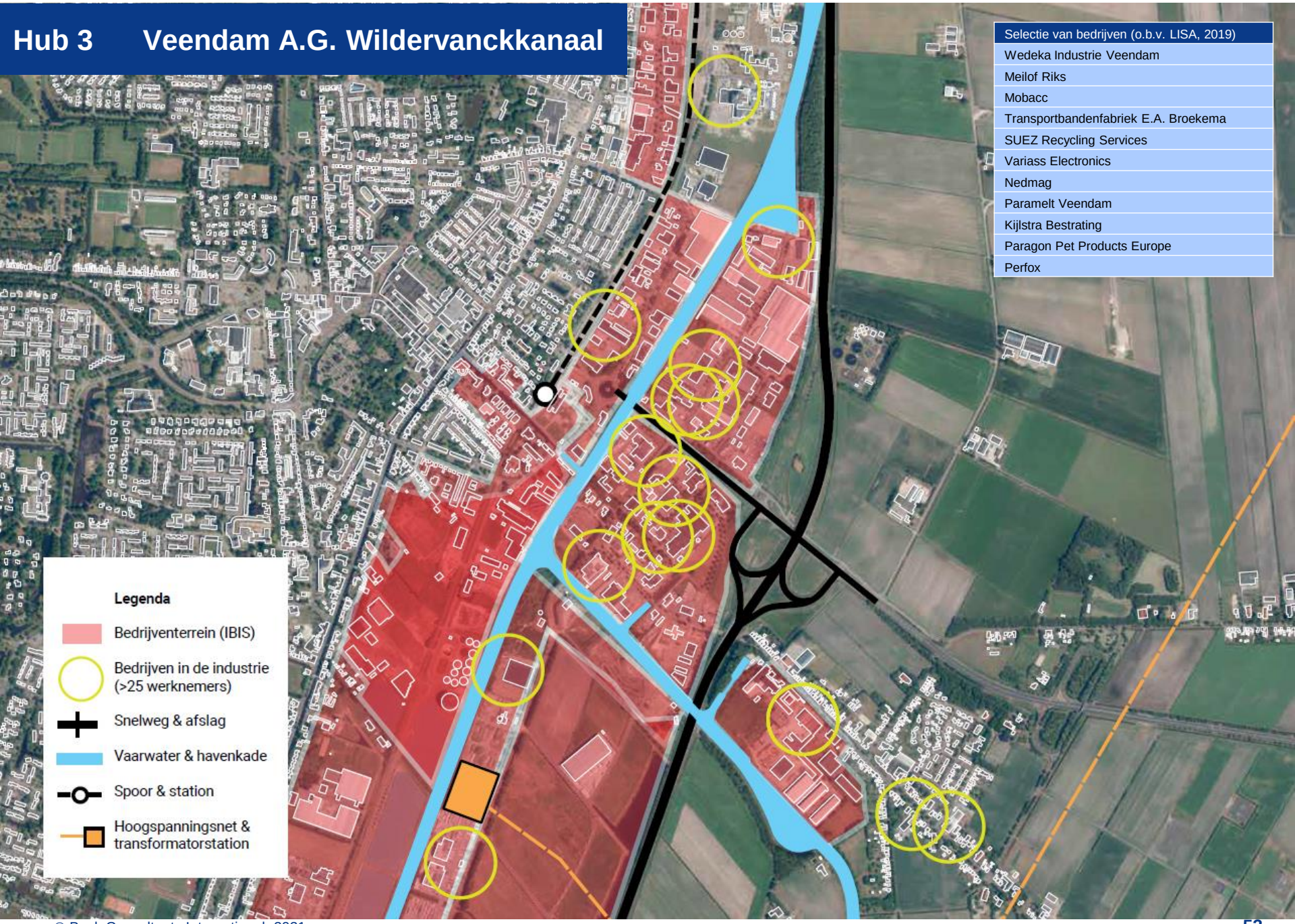

Selectie van bedrijven (o.b.v. LISA, 2019)
Wedeka Industrie Veendam
Meilof Riks
Mobacc
Transportbandenfabriek E.A. Broekema
SUEZ Recycling Services
Variass Electronics
Nedmag
Paramelt Veendam
Kijlstra Bestrating
Paragon Pet Products Europe
Perfox

© Buck Consultants International, 2021

Hub 4 Winschoten Reiderland / Rensel / Hoogebrug

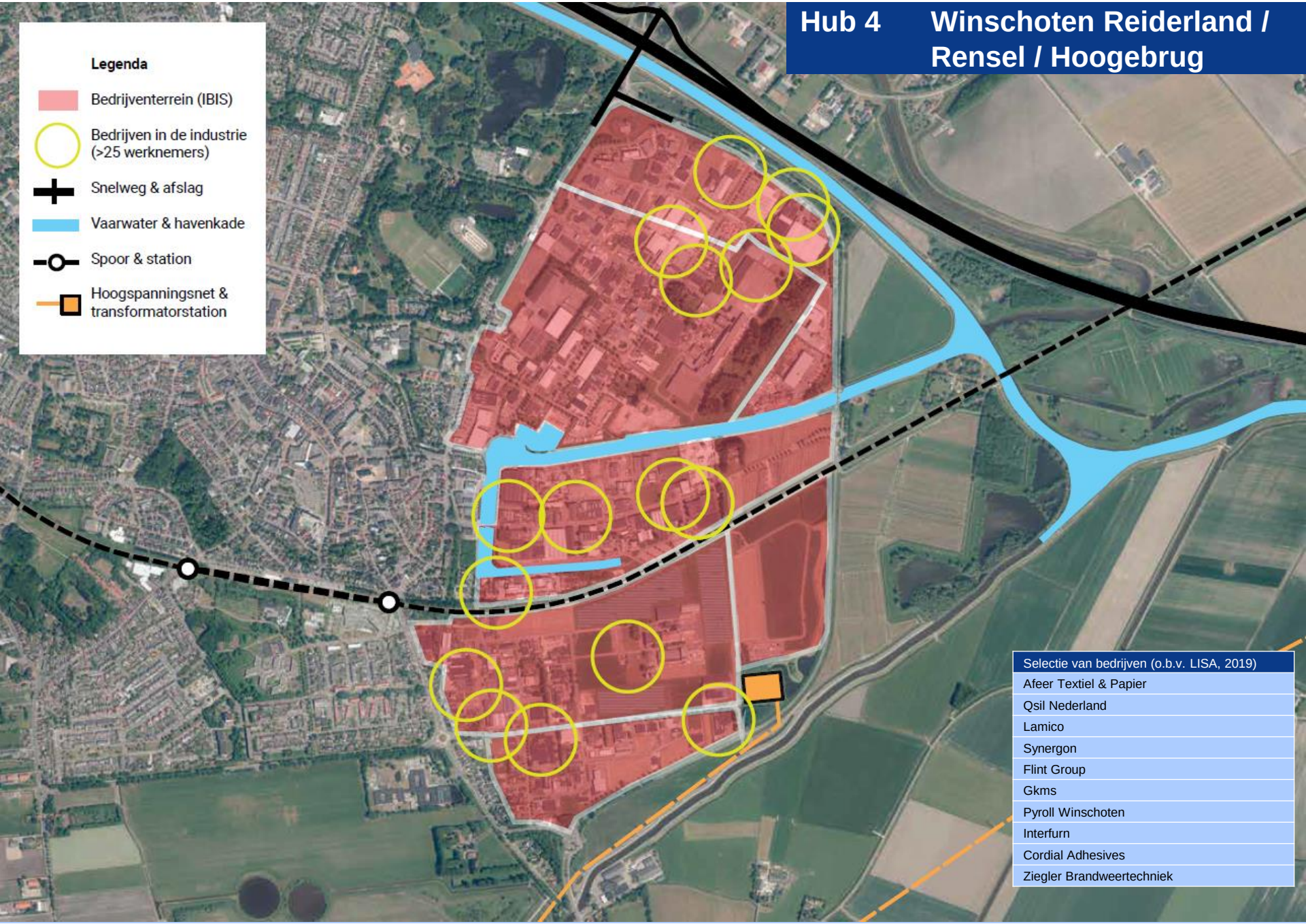

Selectie van bedrijven (o.b.v. LISA, 2019)
Afeer Textiel & Papier
Qsil Nederland
Lamico
Synergon
Flint Group
Gkms
Pyroll Winschoten
Interfurn
Cordial Adhesives
Ziegler Brandweertechniek

© Buck Consultants International, 2021

D Kringlooplandbouw als duurzame toekomst

Buck Consultants International

Relevantie

- Een nieuw perspectief voor de Groningse landbouw door slim gebruik te maken van natuurlijke processen en zuiniger om te gaan met grondstoffen
- Eiwittransitie en benutten van reststromen uit de akkerbouw en voedingsindustrie (circulair)

Landbouw in Oldambt;

Goud in innovatie

Integraliteit

- Aantrekkelijk landschap en boerennatuur omzetten naar maatschappelijke waardering en vernieuwende verdienmodellen (relatie met actielijn toerisme)
- Combineren van ecologische principes met moderne technologie en nieuwe partnerschappen
- Evenwicht in duurzaamheid, natuur, gezonde voeding en economie
- Relatie landbouw – agrofood als sterke sector in de regionale economie
- (Circulaire) landbouw als leverancier van voedsel en grondstoffen voor de industrie en de bouw

Fascinating

Avebe

Aanknopingspunten

- CAN-DO-IT project (Circular Agriculture in North-Netherlands: Daring scenarios and Interlinked Transformation).
- Food Agro Sustainable Circular Nature Technology in Groningen (Fascinating programma)
- Productie van bouwmateriaal en gebruik van restmateriaal is interessant in relatie tot biobased bouwen en houtbouw (breed draagvlak in provincie/regio)

© Buck Consultants International, 2021

E Toepassing van duurzame energie in productieprocessen

Buck Consultants International

Relevantie

- De energiesector is belangrijk voor de Groningse economie. De provincie ziet veel kansen voor nieuwe duurzame economische activiteiten, (groene) banen en kennis, en wil koploper zijn als het gaan om energietransitie. In de Regionale Energiestrategie (RES) Groningen is afgesproken welke bijdrage geleverd wordt aan duurzame energieopwekking via zon en wind.

Integraliteit

- Er is een strijd om de ruimte gaande tussen duurzame energie en bedrijvigheid (beter om dit met elkaar te integreren)
- Geen zonnevelden in gebieden die door hun ligging t.o.v. infrastructuur en stedelijk gebied geschikt zijn voor economische functies
- Op bedrijventerreinen zijn mogelijkheden voor duurzame energie (inzet van daken en restwarmte van industriële processen)
- Opwekking aansluiten op industriehubs

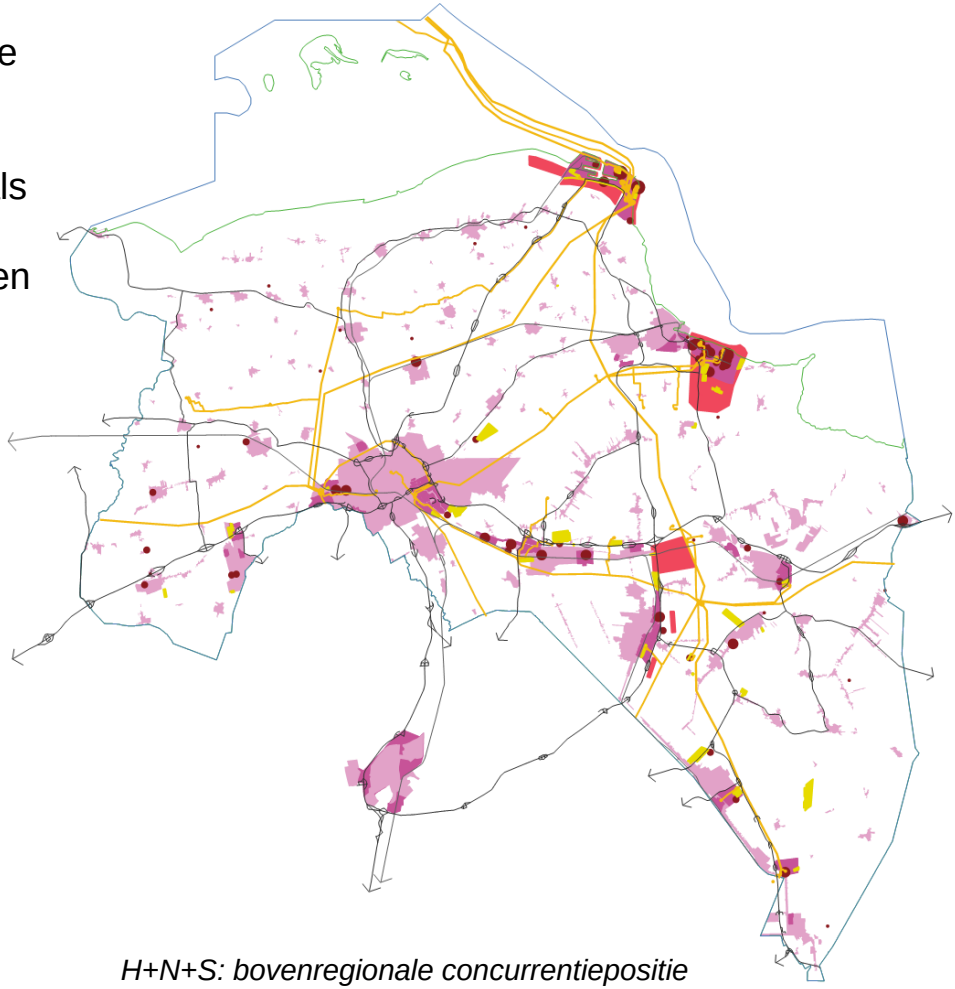

H+N+S: bovenregionale concurrentiepositie (infrastructuur: weg, spoor, kanaal, energienet))

© Buck Consultants International, 2021

Aanknopingspunten

- De energiesector zal ook in de toekomst een belangrijke sector blijven in de regionale economie. De werkgelegenheid uit zonne-energieprojecten is vooral tijdelijk van aard (realisatiefase). In de exploitatiefase is er zeer beperkte structurele werkgelegenheid in onderhoud, monitoring en beveiliging.

- De provincie en ook de A7/N33 regio kunnen zich in de komende 10 jaar gaan profileren als de nieuwe kraamkamer van bedrijven die vooroplopen in nieuwe toepassingen in duurzame energie.

- De bedrijventerreinen kunnen een belangrijke rol spelen in het opwekken van groene energie op het grote dakoppervlak van (logistiek) bedrijfsvastgoed. Ook fungeren bedrijventerreinen als schakels in nieuwe energienetwerken waar opslag en distributie van hernieuwbare energie plaatsvindt. In de regio is veel duurzame energie (inclusief infrastructuur!) beschikbaar voor een nieuw type ‘schone’ maakindustrie

- Bedrijventerreinen fungeren als schakels in nieuwe energienetwerken waar opslag en distributie van hernieuwbare energie plaatsvindt en zijn onlosmakelijk verbonden met energietransitie. Energietransitie en economische vernieuwing gaan hand in hand.

© Buck Consultants International, 2021

F Additionele impuls creëren woningbouw

Relevantie

- Het creëren van een extra impuls in woningbouw vertaalt zich naar economische dynamiek voor de regio en draagt ook bij aan het realiseren van sociaal-maatschappelijke doelstellingen. De behoefte aan betaalbare en duurzame woningen in Nederland is op dit moment groot en de A7/N33 regio kan een bijdrage aan leveren aan het terugdringen van de woningnood.
- De krimpproblematiek zet economische vitaliteit, voorzieningen en leefbaarheid in kernen mogelijk onder druk. Er is een kwalitatieve opgave om verpaupering, lage sociaaleconomische status en criminaliteit tegen te gaan

Integraliteit

- Aantrekkelijke woonmilieus (bestaand en nieuw) als economische vestigingsfactor. Woonmilieus voor starters (en groeiers) aanbieden betekent ook voeding voor de regionale arbeidsmarkt

Aanknopingspunten

- In de regio Groningen-Assen wordt binnen de Verstedelijkingsstrategie gewerkt aan een Woondeal om de woningtekorten aan te pakken, met ook een ontwikkelopgave voor Hoogezand.
- In de gemeenten Veendam en Oldambt ligt er vooral een kwalitatieve opgave voor de woningmarkt. Het inzetten op een aantrekkelijke omgeving voor wonen met verschillende woon(-werk)milieus kan goed aansluiten bij het realiseren van economische ambities en versterking van de regionale arbeidsmarkt.
- Koppeling met het brede concept van houtbouw (biobased bouwen), bijvoorbeeld om versnelling aan te brengen in woningbouw op een flexibele wijze (aanvullen bij groei en verplaatsen bij krimp).

© Buck Consultants International, 2021

G Toerisme en leisure als economische drager

Buck Consultants International

Relevantie

- De toeristische sector is voor de gemeenten een belangrijke sector. In elke gemeenten worden inspanningen geleverd om het aantal toeristen te laten groeien en de sector te versterken. De kwaliteit van de dorpen, het landschap en de natuur biedt goede kansen voor toerisme en leisure. Recreatieve voorzieningen en evenementen zorgen niet alleen voor banen, maar zorgen ook voor een positieve beleving door inwoners van de regio en bieden ook vrijetijdsmogelijkheden.

Integraliteit

- Landschap en cultuurhistorie zijn een economische drager en leveren een positieve impuls aan de leefbaarheid
- Zorgvuldig omspringen met het landschap en versterken van de cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteiten in de regio

Aanknopingspunten

- In Veendam en Midden-Groningen wordt sterk ingezet op de unieke kwaliteiten van de ‘oude’ Veenkoloniën en kansen voor groene woon- en recreatiemilieus (o.a. Wildervank, Meeden). Ook zijn er initiatieven voor leisure, bijvoorbeeld met Veendammer Poort aan de N33.
- In de gemeente Oldambt wordt ingezet op speerpunten voor de binnenstad van Winschoten, Blauwestad en Bad Nieuweschans. De gemeenten hebben een goed zicht op het functioneren van de toeristisch-recreatieve sector, maar geven aan dat er nog wel sprake is van een onbenut ontwikkelpotentieel. De opgave is om de krachtige ‘assets’ van de regio optimaal te blijven verzilveren in goede samenhang met het landschappelijke kwaliteiten.
- Andere voorbeelden zijn de Graanrepubliek, De Dollard als onderdeel van het Waddengebied en de Borgmeren, ‘t Roegwold en het Schildmeer.

© Buck Consultants International, 2021

H Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen

Relevantie

- De A7/N33 staat in de belangstelling van grote vestigers van buitenaf, vanwege specifieke kwaliteiten die grootschalige bedrijven aanspreek (beschikbare ruimte, duurzame energie, authenticiteit, arbeidsaanbod).

- Het ontbreekt op dit moment echter aan een heldere regionaal kader voor het ruimtelijk accommoderen van dit type ruimtevragers. De initiatieven die binnenkomen kunnen niet adequaat (snel) en integraal beoordeeld en afgewogen worden op wenselijkheid. Ook de Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij Noord-Nederland (NOM) benadrukt dat er sprake is van een toenemende belangstelling vanuit de markt voor grotere kavels in de provincie Groningen, maar zeker ook in de A7/N33 regio.

- Er is een marktanalyse uitgevoerd naar grootschalige doelgroepen (zie verdieping B):

  - In **fase 1** zijn de bovenregionale doelgroepen **beoordeeld op marktpotentie**. In de beoordeling zijn aspecten als werkgelegenheidscreatie, sectorale dynamiek en groeiverwachting en aansluiting op regionale arbeidsmarkt meegenomen.

  - In **fase 2** is voor de meest kansrijke doelgroepen (zie tabel) gekeken naar de **match met huidige vestigingsvoorwaarden:** arbeidsaanbod en kennispropositie, bereikbaarheidsprofiel, kavels en sectorspecifieke vestigingseisen.

© Buck Consultants International, 2021

Integraliteit

- Vestigingseisen moeten aansluiten op vestigingsvoorwaarden (arbeidsaanbod, kennispositie, bereikbaarheid, kavels, energienet etc.)

Selectie bovenregionale doelgroepen		
Productie	A	Batterijen
	B	Agro/Food
	C	Automotive
	D	Hightech (assemblage)
	E	Chemie
Circulair	F	Bouwmaterialen (prefab)
	G	Biobased
Logistiek	H	XXL-logistiek
	I	E-commerce
Data	J	Hyperscale Datacenters

Fase 1: Beoordeling marktpotentie	
1	Werkgelegenheidscreatie
2	Sectorale dynamiek
3	Sectorale groeiverwachting
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt
5	Aansluiting op economische kansen regio
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid

Aanknopingspunten

- Complementariteit met ontwikkelingen in Eemshaven en Chemiepark Delfzijl
- Marktanalyse naar doelgroepen

© Buck Consultants International, 2021

Fase 1: Beoordeling marktpotentie bovenregionale doelgroepen

Doelgroepen			Goed	Redelijk	Matig	Beperkt
Productie	A	Batterijen		●		
	B	Agro/Food		●		
	C	Automotive (elektrisch/waterstof)		●		
	D	Hightech (assemblage)				●
	E	Chemie				●
Circulair	F	Modulaire bouwmaterialen (prefab)		●		
	G	Biobased			●	
Logistiek	H	XXL-logistiek			●	
	I	E-commerce		●		
Data	J	Hyperscale Datacenters	●			

Kleurcodes

	Goed: verder onderzocht op vestigingsvoorwaarden
	Redelijk: verder onderzocht op vestigingsvoorwaarden
	Matig: (voorlopig) afgevallen voor verdere verkenning
	Beperkt: afgevallen voor verdere verkenning

© Buck Consultants International, 2021

De 4 afgevallen bovenregionale doelgroepen

Biobased

Bovenregionale investeringen vinden beperkt plaats. Als het gaat om grotere vestigingen zijn deze bovendien vaak havengebonden, dit kan de A7/N33 regio niet bieden. Gebiedsontwikkelingen in de Eemshaven en Delfzijl komen daar beter voor in aanmerking.

XXL-logistiek

Dergelijke vestigingen hebben vaak West-Europa als bedieningsgebied. De ligging van de regio is onvoldoende centraal ten opzichte van grotere bevolkingsconcentraties en de majeure Europese transportroutes. De belangstelling vanuit de XXL logistieke vastgoedmarkt is daarom beperkt.

Hightech assemblage

Het economisch profiel van de regio past beperk bij dit segment. Vestigingsbeslissingen draaien vaak rond relatief lage loonkosten in combinatie met beschikbaarheid van (hoogopgeleid) talent. Zeker in het veld van buitenlandse investeringen zijn er nauwelijks projecten die in (Noord)-Nederland landen.

Chemie

Nieuwe productievestigingen landen vaak in een bestaand chemisch complex zoals dat in Delfzijl bestaat of bijvoorbeeld op Chemelot (Geleen). De mogelijkheid om aan te haken op bestaande chemische infrastructuur (buisleidingen) en om afnemer/toeleverancier te zijn van andere on site bedrijven is in de regio niet beschikbaar. Gebiedsontwikkelingen in de Eemshaven en Delfzijl komen hier beter voor in aanmerking.

© Buck Consultants International, 2021

Fase 2: Match grootschalige bovenregionale doelgroepen met regionale vestigingsvoorwaarden

Vestigingsvoorwaarden		Elementen	Oplossingsrichtingen
1	Arbeidsaanbod en kennispositie	Kwantiteit en kwaliteit van het aanbod	Investeren in scholing op specifieke competenties (in industrie en logistiek bijvoorbeeld)
2	Bereikbaarheidsprofiel	Weg, water, spoor	Beter toegankelijk maken multimodale ontsluiting
3	Vestigingsmogelijkheden	Kavels op bedrijventerreinen (omvang, aantal, kwaliteit)	Herontwikkeling, kavels samenvoegen, eventueel bedrijventerreinen toevoegen als bestaande terreinen niet voldoen
4	Sectorspecifieke vestigingseisen	Elektrische netcapaciteit, grote kavels, specifieke expertise	Afhankelijk van de doelgroepen die als kansrijk worden beoordeeld

© Buck Consultants International, 2021

Resultaat fase 2: match kansrijke doelgroepen met het huidige vestigingsmilieu van de regio

Kansrijke doelgroep	Arbeidsaanbod / kennispositie	Bereikbaar-heidsprofiel	Vestigings mogelijkheden	Sectorspecifieke vestigingseisen	Match huidige vestigingsvoorwaarden
Hyperscale datacenters	++ / +++	++++	+	+++	● ● ● ○ ○
Batterijenfabriek / Automotive	++ / +++	++++	+	++	● ● ● ○ ○
Food	++++	++++	+++ / ++++	++++	● ● ● ● ○
Modulaire bouwmaterialen	++++	++++	+++	++++	● ● ● ● ○
E-commerce	++++	++	+++	++++	● ● ● ○ ○

- Vooral voor hyperscale datacenters en batterijenfabrieken is de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel beperkt in de regio.
- De bereikbaarheid is voor de meeste doelgroepen voldoende. E-commerce is een uitzondering. Dit gaat niet om de kwaliteit van de fysieke infrastructuur, maar vooral om de enigszins perifere ligging ten opzichte van bevolkingsconcentraties en goederenstromen. Als de herkomst van goederen de regio/provincie zelf is, speelt dit probleem veel minder.
- Grootschalige vestigingsmogelijkheden in de dimensies van hyperscale datacenters en batterijenfabrieken zijn momenteel niet beschikbaar in de regio. Voor de overige doelgroepen zijn er nog vestigingsmogelijkheden.
- Vooral batterijenfabrieken hebben enkele sectorspecifieke vestigingseisen die minder goed passen bij de regio, dit hangt vooral samen met de schaal (tot wel 2.000 werknemers) en de relatief grote afstand tot automotive clusters.

© Buck Consultants International, 2021

Conclusie: marktpotentie en match vestigingsvoorwaarden

	Fase 1 **Beoordeling marktpotentie**	Fase 2 **Match huidige vestigingsvoorwaarden**
Agro & food		
Modulaire bouwmaterialen		
Hyperscale datacenters		
E-commerce		
Batterijenfabriek / automotive		
Biobased		Afgevallen na beoordeling fase 1
XXL-logistiek		
Hightech (assemblage)		
Chemie		

© Buck Consultants International, 2021

Conclusie: marktpotentie en match vestigingsvoorwaarden

	Fase 1 **Beoordeling marktpotentie**	Fase 2 **Match huidige vestigingsvoorwaarden**
Agro & food		
Modulaire bouwmaterialen		
Hyperscale datacenters		
E-commerce		
Batterijenfabriek / automotive		

- **Agro & food:** een al sterk segment in de regio met vooral kansen vanuit diversificatie van de markt (ingredients, plantaardig voedsel, kant-en-klaar maaltijden).
- **Modulaire bouwmaterialen:** groeisegment vanwege sterke behoefte aan extra woningen en hogere milieueisen aan bouwen. Past goed bij de economische structuur van de regio (bijv. houtbouw/biobased bouw).
- **Hyperscale datacenters:** reële marktbelangstelling maar een match met de regio ‘onder voorwaarden’: de regio zal potentiële investeerders reëel zicht moeten kunnen geven op beschikbaarheid van een voldoende grote kavel in combinatie met voldoende netcapaciteit en daarvoor ook het tijdpad kunnen aangeven om succesvol te kunnen acquireren.
- **E-commerce:** er liggen kansen, maar vooral voor reeds in de regio gevestigde spelers en voor consolidatie-distributiecentra van al gevestigde logistiek dienstverleners. Nationale en internationale spelers zullen een sterke voorkeur hebben voor een vestigingslocatie dichter bij de (inter-)nationale transportroutes en grotere bevolkingsconcentraties.
- **Batterijenfabriek / Automotive:** marktsegment is geïnteresseerd in de regio. Naast het (op dit moment) ontbreken van voldoende grote kavels, het ontbreken van gekwalificeerd personeel en het (nog) niet aanhaken op Europese subsidieregelingen in de regio is een inhaalslag te maken met verschillende internationaal concurrerende regio’s.

© Buck Consultants International, 2021

Bandbreedte kavelgrootte bovenregionale doelgroepen

Buck Consultants International

Meest kansrijke segmenten A7/N33	Bandbreedte omvang kavel (in hectare)	Beschikbaarheid geschikte kavels in harde plannen	Toelichting
Agro & Food	1 tot 5	Beperkt 	Binnen het segment voedselverwerkende industrie moet voor nieuwe vestigingen worden gedacht aan kavels van 1-5 hectare. Voor dit segment zijn binnen de A7/N33 regio ***op bedrijventerreinen nog diverse vestigingsmogelijkheden*** te vinden.
Modulaire bouwmaterialen	4 tot 6	Zeer beperkt 	Prefab fabrieken maken gebruik van ruime bedrijfshallen, maar kavels van 4-6 hectare kunnen in de meeste gevallen volstaan. Voor dit grotere segment zijn in de regio mogelijk nog ***in zeer beperkte mate vestigingsmogelijkheden*** te vinden
Hyperscale datacenters	10 tot 100+	Niet beschikbaar 	Hyperscale datacenters vestigen zich op kavels vanaf 10 hectare (standalone) tot 100 hectare en groter. Dit is fors groter dan een aantal jaren geleden en de omvang blijft groeien. In de regio zijn ***kavels >10 hectare momenteel niet beschikbaar.***
E-commerce	5 tot 7	Zeer beperkt 	Voor middelgrote e-commerce distributiecentra volstaan kavels vanaf circa 5 hectare, maar grotere spelers gebruiken een veelvoud van deze oppervlakte. Voor het middelgrote segment ***in zeer beperkte mate vestigingsmogelijkheden*** te vinden.
Batterijenfabriek / automotive	50 tot 100+	Niet beschikbaar 	Schaalgrootte is van belang voor batterijproducenten en fabrieken voor automotive. Voor een typische fabriek met een substantiële output moet gedacht worden aan een kavel van 50-100+ hectare. In de regio zijn ***kavels >50 hectare niet beschikbaar.***

© Buck Consultants International, 2021

Mogelijke oplossingsrichtingen knelpunten doelgroepen van buiten

Knelpunten	Oplossingsrichtingen
Beperkte beschikbaarheid grote kavels (>10 ha) • *Hyperscale datacenters* • *Batterijfabrieken / automotive*	• Gezien de zeer beperkte beschikbaarheid van kavels > 10 hectare in de regio, maar ook elders in Nederland, liggen er kansen voor de regio om hieraan te werken en daarmee een onderscheidende propositie te kunnen aanbieden aan mogelijke investeerders • Dit moet wel in afstemming zijn met de grotere regio, gelijktijdig in één regio meerdere grote kavels op verschillende bedrijventerreinen in de markt zetten is risicovol • Indien de regio op grote ruimtevragers wil acquireren verdient het aanbeveling om te beginnen met het doorlopen van de vereiste procedures om een dergelijke ontwikkeling mogelijk te maken
Beperkte elektrische netcapaciteit • *Hyperscale datacenters* • *Batterijfabrieken / automotive*	• Hyperscale datacenters, en in mindere mate batterijfabrieken, hebben forse elektrische netcapaciteit nodig met bovendien voorkeur voor groene stroom. Vooral voor hyperscale datacenters zijn vaak opwaarderingen van het elektriciteitsnet vereist. • Om een sterkere uitgangspositie te creëren voor het aantrekken van een hyperscale datacenter verdient het aanbeveling om niet alleen een locatie aan te wijzen, maar ook voor te sorteren op voldoende capaciteit van het elektriciteitsnet.

© Buck Consultants International, 2021

Mogelijke oplossingsrichtingen knelpunten doelgroepen van buiten

Knelpunten	Oplossingsrichtingen

Beschikbaarheid technisch personeel
 	
• *Hyperscale datacenters*
• *Batterijfabrieken / automotive*
	• De doelgroepen hyperscale datacenters en batterijfabrieken zoeken specifieke vaardigheden die in de huidige samenstelling van de beroepsbevolking in de regio beperkt beschikbaar zijn
	• Bij concrete belangstelling van marktpartijen of voor het sterker positioneren van de regio voor acquisitie op deze doelgroepen dient aandacht uit te gaan naar meer toegespitst onderwijs op de volgende vlakken:
	  ○ Operationeel technisch personeel voor datacenters. De aanwezigheid van Google in de Eemshaven geeft al een eerste impuls, additionele hyperscale datacenters kunnen dit verder stimuleren. Als de regio wil inzetten op de komst van meer hyperscale datacenters, zal geïnvesteerd moeten worden in het uitbreiden van de opleidingscapaciteit
	  ○ Technische vakkrachten voor een batterijenfabriek (HBO/MBO niveau)

Toegang tot Europese subsidies • *Batterijfabrieken / automotive*	• Indien de regio kiest voor acquisitie op batterijfabrieken/automotive, moet een verkenning worden uitgevoerd rond de vraag op welke manier toegang gekregen kan worden tot Europese subsidies
Nabijheid automotive cluster (batterijfabrieken) • *Batterijfabrieken / automotive*	• Geen ‘knop’ waar overheden aan kunnen draaien/op kunnen sturen

© Buck Consultants International, 2021

Verdieping A
Economische achtergronden A7/N33 regio

© Buck Consultants International, 2021

Vergelijking provincies Nederland

Buck Consultants International

Provincie Groningen in de middenmoot qua groei aantal banen. Ontwikkelingen op COROP-niveau laten zien dat de stad Groningen (Overig Groningen) een belangrijke aanjager is voor de groei van banen.

Provincie	2015	2019
Drenthe	214.970	3%
Flevoland	173.470	12%
Friesland	284.460	6%
Gelderland	973.600	7%
Groningen	**271.130**	**7%**
Limburg	514.270	4%
Noord-Brabant	1.229.240	9%
Noord-Holland	1.476.170	11%
Overijssel	564.370	8%
Utrecht	699.630	9%
Zeeland	178.130	3%
Zuid-Holland	1.650.320	8%
Nederland	8.229.760	8%

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

COROP	2015	2019	Δ 15-19
Delfzijl en omgeving	18.740	-4%	-660
Oost-Groningen	50.900	4%	2.170
Overig Groningen	201.490	9%	17.890

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Aandeel banen naar sector

Buck Consultants International

Verschil in aandeel banen (%) tussen Noord-Nederland (Drenthe, Friesland en Groningen) en de drie COROP-regio's in Groningen

Sector	Noord-Nederland	Delfzijl en omgeving	Oost-Groningen	Overig Groningen
Bouw	6%	6%	7%	4%
Financiele instellingen	2%	2%	1%	1%
Handel	16%	15%	18%	14%
Horeca	5%	4%	3%	5%
Industrie	11%	19%	16%	7%
Informatie en Communicatie	3%	1%	1%	5%
Landbouw en Visserij	4%	6%	4%	3%
Nutsbedrijven	1%	1%	1%	1%
Onderwijs	7%	5%	6%	10%
Overheid	6%	4%	5%	6%
Overige diensten	4%	4%	5%	5%
Vervoer en Opslag	4%	10%	4%	3%
Zakelijke diensten	12%	10%	9%	14%
Zorg	19%	15%	20%	20%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Delfzijl en omgeving: hoger aandeel industrie en vervoer, minder diensten

Oost-Groningen: hoger aandeel industrie, minder diensten

Overig Groningen: hoger aandeel ICT en onderwijs, minder industrie

Aandeel	**Verschil** (procentpunten)
Fors hoger	> +2,5
Hoger	+0,5 tot +2,5
Gelijk	-0,5 tot +0,5
Lager	-0,5 tot -2,5
Fors lager	< -2,5

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen Delfzijl en omgeving

Delfzijl en omgeving	2015	2019	Δ 15-19
Bouw	1.180	1.090	-8%
Financiele instellingen	450	320	-29%
Handel	2.610	2.680	3%
Horeca	590	670	14%
Industrie	3.490	3.410	-2%
Informatie en Communicatie	140	160	14%
Landbouw en Visserij	970	1.030	6%
Nutsbedrijven	160	200	25%
Onderwijs	940	900	-4%
Overheid	510	680	33%
Overige diensten	640	680	6%
Vervoer en Opslag	1.800	1.850	3%
Zakelijke diensten	1.930	1.740	-10%
Zorg	3.330	2.670	-20%
Totaal	18.740	18.080	-4%

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen Oost Groningen

Buck Consultants International

Oost-Groningen	2015	2019	Δ 15-19
Bouw	3.010	3.560	18%
Financiele instellingen	560	480	-14%
Handel	9.290	9.380	1%
Horeca	1.550	1.840	19%
Industrie	8.340	8.380	0%
Informatie en Communicatie	530	730	38%
Landbouw en Visserij	2.280	2.330	2%
Nutsbedrijven	290	310	7%
Onderwijs	3.030	3.120	3%
Overheid	2.850	2.910	2%
Overige diensten	2.430	2.540	5%
Vervoer en Opslag	1.950	1.930	-1%
Zakelijke diensten	4.350	4.780	10%
Zorg	10.440	10.780	3%
Totaal	50.900	53.070	4%

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen Overig Groningen

Buck Consultants International

Overig Groningen	2015	2019	Δ 15-19
Bouw	8.870	9.310	5,0%
Financiele instellingen	2.400	2.410	0,4%
Handel	28.810	31.640	9,8%
Horeca	9.120	11.550	26,6%
Industrie	16.130	15.930	-1,2%
Informatie en Communicatie	9.720	11.420	17,5%
Landbouw en Visserij	5.580	5.700	2,2%
Nutsbedrijven	3.010	3.250	8,0%
Onderwijs	19.400	21.920	13,0%
Overheid	14.140	14.060	-0,6%
Overige diensten	8.990	10.080	12,1%
Vervoer en Opslag	5.800	6.230	7,4%
Zakelijke diensten	29.450	31.670	7,5%
Zorg	40.070	44.210	10,3%
Totaal	201.490	219.380	8,9%

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen A7/N33 gemeenten

Buck Consultants International

Δ 15-19

Sector	Midden-Groningen	Oldambt	Veendam
Bouw	-3,7%	19,9%	5,2%
Financiele instellingen	-7,9%	-18,8%	13,2%
Handel	10,1%	-1,1%	-6,6%
Horeca	21,7%	10,6%	16,8%
Industrie	-0,9%	-2,5%	3,1%
Informatie en communicatie	2,0%	114,2%	154,2%
Landbouw en Visserij	6,0%	6,3%	3,2%
Nutsbedrijven	25,7%	-31,7%	9,2%
Onderwijs	8,4%	-1,6%	5,1%
Overheid	2,7%	2,2%	0,9%
Overig diensten	5,5%	11,6%	11,7%
Vervoer en opslag	10,1%	-33,2%	19,5%
Zakelijke diensten	-3,0%	9,4%	4,6%
Zorg	19,0%	22,5%	-22,6%
Totaal	6,0%	6,7%	-0,5%

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen A7/N33 gemeenten

A7/N33 gemeenten	2011	2015	2019	Δ11-15	Δ15-19	Δ15-19	
Bouw	2.825	2.735	2.871	-3%	5%	136	
Financiele Instellingen	592	533	491	-10%	-8%	-42	
Handel	8.337	8.391	8.596	1%	2%	205	★
Horeca	1.558	1.487	1.732	-5%	16%	245	★
Industrie	10.915	9.954	9.923	-9%	0%	-31	
Informatie en Communicatie	589	580	876	-2%	51%	296	★
Landbouw en Visserij	2.422	2.256	2.387	-7%	6%	131	
Nutsbedrijven	474	465	525	-2%	13%	60	
Onderwijs	2.938	2.636	2.748	-10%	4%	112	
Overheid	2.715	2.720	2.768	0%	2%	48	
Overig Diensten	2.108	2.055	2.244	-3%	9%	189	★
Vervoer en Opslag	2.642	1.739	1.699	-34%	-2%	-40	
Zakelijke Diensten	4.780	4.495	4.592	-6%	2%	97	
Zorg	8.805	8.694	9.491	-1%	9%	797	★
Totaal	51.700	48.740	50.943	-5,7%	4,5%	2.203	

Groei van 2.200 banen tussen 2015 en 2019:

- Midden-Groningen +1.260
- Oldambt +1.000
- Veendam -60

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Samenstelling banen A7/N33 gemeenten

Buck Consultants International

Top 5 sectoren:

- Industrie (9.923)
- Zorg (9.491)
- Handel (8.596)
- Zakelijke diensten (4.592)
- Bouw (2.871)

2019

Sector	Midden-Groningen	Oldambt	Veendam	A7/N33
Bouw	1.239	887	745	2.871
Financiele instellingen	164	190	137	491
Handel	3.906	2.952	1.738	8.596
Horeca	762	637	333	1.732
Industrie	5.084	2.343	2.496	9.923
Informatie en communicatie	363	302	211	876
Landbouw en Visserij	1.504	659	224	2.387
Nutsbedrijven	328	43	154	525
Onderwijs	1.157	848	743	2.748
Overheid	881	648	1.239	2.768
Overig diensten	862	876	506	2.244
Vervoer en opslag	719	403	577	1.699
Zakelijke diensten	1.960	986	1.646	4.592
Zorg	3.447	4.228	1.816	9.491
Totaal	22.376	16.002	12.565	50.943

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling bedrijfsvestigingen A7/N33 gemeenten

Buck Consultants International

A7/N33 gemeenten	2011	2015	2019	Δ11-15	Δ15-19	Δ15-19	
Bouw	944	900	1.041	-5%	16%	141	★
Financiele Instellingen	132	115	112	-13%	-3%	-3	
Handel	2.064	1.885	1.890	-9%	0%	5	
Horeca	380	352	364	-7%	3%	12	
Industrie	497	426	443	-14%	4%	17	
Informatie en Communicatie	312	318	362	2%	14%	44	
Landbouw en Visserij	789	751	741	-5%	-1%	-10	
Nutsbedrijven	28	29	34	4%	17%	5	
Onderwijs	337	313	395	-7%	26%	82	★
Overheid	28	25	32	-11%	28%	7	
Overig Diensten	982	987	1.106	1%	12%	119	★
Vervoer en Opslag	283	240	264	-15%	10%	24	
Zakelijke Diensten	1.509	1.565	1.712	4%	9%	147	★
Zorg	730	732	940	0%	28%	208	★
Totaal	9.015	8.638	9.436	-4%	9%	798	

Ontwikkeling	Verschil
Zeer sterke groei	> 10%
Sterke groei	+5% tot +10%
Groei	+1% tot +5%
Gelijk	-1% tot +1%
Krimp	-1% tot -5%
Sterke krimp	-5% tot -10%
Zeer sterke krimp	> -10%

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Vestigingen naar grootteklasse

A7/N33 gemeenten	Vestigingen	200+	100-200	50-99	5-49	2-4	≤ 1
Bouw	1.041		2	2	114	165	758
Financiele Instellingen	112			1	32	36	43
Handel	1.890		11	12	396	677	794
Horeca	364		2	2	92	147	121
Industrie	443	10	18	25	107	84	199
Informatie en Communicatie	362		2		15	66	279
Landbouw en Visserij	741	1	2		71	372	295
Nutsbedrijven	34	1	1		9	8	15
Onderwijs	395	1	4	3	83	141	163
Overheid	32	5	3	4	14	5	1
Overig Diensten	1.106		1	1	65	233	806
Vervoer en Opslag	264		2	4	58	68	132
Zakelijke Diensten	1.712		3	9	112	312	1.276
Zorg	940	7	7	8	216	150	552
Totaal	9.436	25	58	71	1.384	2.464	5.434
		0,3%	**0,6%**	**0,8%**	**15%**	**26%**	**58%**

Bron: LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Banen en vestigingen (niet) op bedrijventerreinen

Buck Consultants International

Banen A7/N33 regio:

- Op bedrijventerreinen 17.005 33%
- Niet op bedrijventerreinen 33.938 67%

2019	Banen		Vestigingen	
Midden-Groningen	22.376		4.512	
Op bedrijventerrein	7.295	**33%**	414	**9%**
Niet op bedrijventerrein	15.081	67%	4.098	91%
Oldambt	16.002		2.982	
Op bedrijventerrein	5.355	**33%**	381	**13%**
Niet op bedrijventerrein	10.647	67%	2.601	87%
Veendam	12.565		1.942	
Op bedrijventerrein	4.355	**35%**	286	**15%**
Niet op bedrijventerrein	8.210	65%	1.656	85%
A7/N33 gemeenten	50.943		9.436	
Op bedrijventerrein	17.005	**33%**	1.081	**11%**
Niet op bedrijventerrein	33.938	67%	8.355	89%

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Ontwikkeling banen (niet) op bedrijventerreinen

Buck Consultants International

Banen op bedrijventerreinen in afgelopen jaren stabiel. Aantal banen buiten bedrijventerreinen sterker gegroeid.

	2011	2015	2019	Δ11-15	Δ15-19	Δ15-19
Midden-Groningen	22.535	21.118	22.376	-6,3%	6,0%	1.258
Op bedrijventerrein	7.447	7.166	7.295	-3,8%	1,8%	129
Niet op bedrijventerrein	15.088	13.952	15.081	-7,5%	8,1%	1.129
Oldambt	15.692	14.996	16.002	-4,4%	6,7%	1.006
Op bedrijventerrein	4.712	5.601	5.355	18,9%	-4,4%	-246
Niet op bedrijventerrein	10.980	9.395	10.647	-14,4%	13,3%	1.252
Veendam	13.473	12.626	12.565	-6,3%	-0,5%	-61
Op bedrijventerrein	4.603	4.005	4.355	-13,0%	8,7%	350
Niet op bedrijventerrein	8.870	8.621	8.210	-2,8%	-4,8%	-411
A7/N33 gemeenten	51.700	48.740	50.943	-5,7%	4,5%	2.203
Op bedrijventerrein	16.762	16.772	17.005	0,1%	1,4%	233
Niet op bedrijventerrein	34.938	31.968	33.938	-8,5%	6,2%	1.970

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Sectoren wel/niet op bedrijventerreinen

Buck Consultants International

Vooral op bedrijventerreinen gevestigd:

- Industrie 82%
- Nutsbedrijven 79%
- Vervoer en opslag 67%

	A7/N33 gemeenten	2019	Bedrijventerrein		Aantal (ja)	
			Nee	Ja		
★	Bouw	2.871	61%	39%	1.112	**7%**
	Financiele Instellingen	491	81%	19%	93	
★	Handel	8.596	68%	32%	2.774	**16%**
	Horeca	1.732	96%	4%	76	
★	Industrie	9.923	18%	82%	8.140	**48%**
	Informatie en Communicatie	876	62%	38%	337	
	Landbouw en Visserij	2.387	98%	2%	43	
	Nutsbedrijven	525	21%	79%	416	
	Onderwijs	2.748	93%	7%	204	
	Overheid	2.768	93%	7%	181	
	Overig Diensten	2.244	91%	9%	194	
★	Vervoer en Opslag	1.699	33%	67%	1.132	**7%**
★	Zakelijke Diensten	4.592	73%	27%	1.242	**7%**
	Zorg	9.491	89%	11%	1.061	
	Totaal	50.943	67%	33%	17.005	

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Sectoren op bedrijventerreinen

Buck Consultants International

Wisselend beeld van ontwikkeling sectoren op bedrijventerreinen:

A7/N33 gemeenten	2011	2015	2019	Δ11-15	Δ15-19	Δ15-19
Bouw	1.072	1.149	1.112	7,2%	-3,2%	-37
Handel	2.417	2.540	2.774	5,1%	9,2%	234
Industrie	8.621	8.165	8.140	-5,3%	-0,3%	-25
Vervoer en Opslag	1.830	1.221	1.132	-33,3%	-7,3%	-89
Zakelijke Diensten	1.554	1.562	1.242	0,5%	-20,5%	-320

Samenstelling banen op bedrijventerreinen naar sector voor de A7/N33 gemeenten:

	Bedrijventerrein totaal	Bouw, handel en reparatie	ICT en zakelijke diensten	Industrie en nutsbedrijven	Logistiek en groothandel	Overig
Midden-Groningen	100%	10%	7%	62%	16%	5%
Oldambt	100%	19%	7%	38%	14%	23%
Veendam	100%	18%	18%	47%	14%	3%
A7/N33	17.005	2.499	1.672	8.556	2.519	1.759

62% van de banen op bedrijventerreinen in de gemeente Midden-Groningen binnen sectoren industrie en nutsbedrijven.

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Grootste bedrijventerreinen in provincie Groningen

Buck Consultants International

Er zitten 9 bedrijventerreinen uit A7/N33 gemeenten in provinciale top 25:

Gemeente	Bedrijventerrein	Banen
Groningen	Winschoterdiep/Eemskanaal	16.034
Groningen	Eemspoort	5.950
Groningen	Kranenburg	3.046
Delfzijl	Oosterhorn	2.980
Groningen	Driebond	2.770
Groningen	Peizerweg/Suikerunie	2.270
Groningen	Kranenburg West	2.262
Groningen	Euvelgunne	2.005
Stadskanaal	Bedrijvenpark Stadskanaal	1.917
Westerkwartier	Leeksterhout	1.917
Groningen	Zernike Science	1.903
Groningen	Hoendiep	1.618
Oldambt	Reiderland 2	1.477
Midden-Groningen	Bedrijvenpark Rengers	1.418
Oldambt	Reiderland 1	1.167
Stadskanaal	Dideldom	1.162
Westerkwartier	Oldebert	1.116
Delfzijl	Farmsumerpoort (Gem/Gsp)	1.109
Veendam	Vrijheid	1.023
Veendam	Zwaaikom	973
Midden-Groningen	Westerbroek	942
Midden-Groningen	Martenshoek Noord	935
Midden-Groningen	Martenshoek Zuid	915
Midden-Groningen	Sappemeer Oost	847
Westerwolde	T Heem	842

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Grootste (in banen) bedrijventerreinen A7/N33 regio

Buck Consultants International

Gemeente	Bedrijventerrein	2011	2015	2019	Δ11-15	Δ15-19	Δ15-19	
Midden-Groningen	Bedrijvenpark Rengers	1.642	1.786	1.418	8,8%	-20,6%	-368	
	Westerbroek	1.013	774	942	-23,6%	21,7%	168	★
	Martenshoek Noord	1.088	875	935	-19,6%	6,9%	60	
	Martenshoek Zuid	823	705	915	-14,3%	29,8%	210	★
	Sappemeer Oost	1.015	1.020	847	0,5%	-17,0%	-173	
	Gouden Driehoek	495	558	594	12,7%	6,5%	36	
	Sappemeer Oost/Oud	86	486	501	465,1%	3,1%	15	
	Middenstraat	246	164	267	-33,3%	62,8%	103	
	Korte Gron.Weg	141	139	178	-1,4%	28,1%	39	
	Hoogezand Noord	242	184	160	-24,0%	-13,0%	-24	
	Industrieterrein Fase I	159	135	160	-15,1%	18,5%	25	
Oldambt	Reiderland 2	498	1.629	1.477	227,1%	-9,3%	-152	
	Reiderland 1	1.260	1.058	1.167	-16,0%	10,3%	109	★
	Rensel	915	817	642	-10,7%	-21,4%	-175	
	Hoogebrug 2	508	630	630	24,0%	0,0%	-	
	Hoogebrug I	493	470	502	-4,7%	6,8%	32	
	Eextahaven I	541	496	413	-8,3%	-16,7%	-83	
Veendam	Vrijheid	1.083	932	1.023	-13,9%	9,8%	91	
	Zwaaikom	803	829	973	3,2%	17,4%	144	★
	Tradepark	861	676	652	-21,5%	-3,6%	-24	
	Lloyd	567	389	415	-31,4%	6,7%	26	
	Dallen II (Fase I)	176	256	401	45,5%	56,6%	145	★
	Dallen I/Ind.Weg/Meihuizenweg	382	416	385	8,9%	-7,5%	-31	
	Beneden Verlaat	253	155	159	-38,7%	2,6%	4	

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijvigheid (niet) op bedrijventerreinen Oldambt

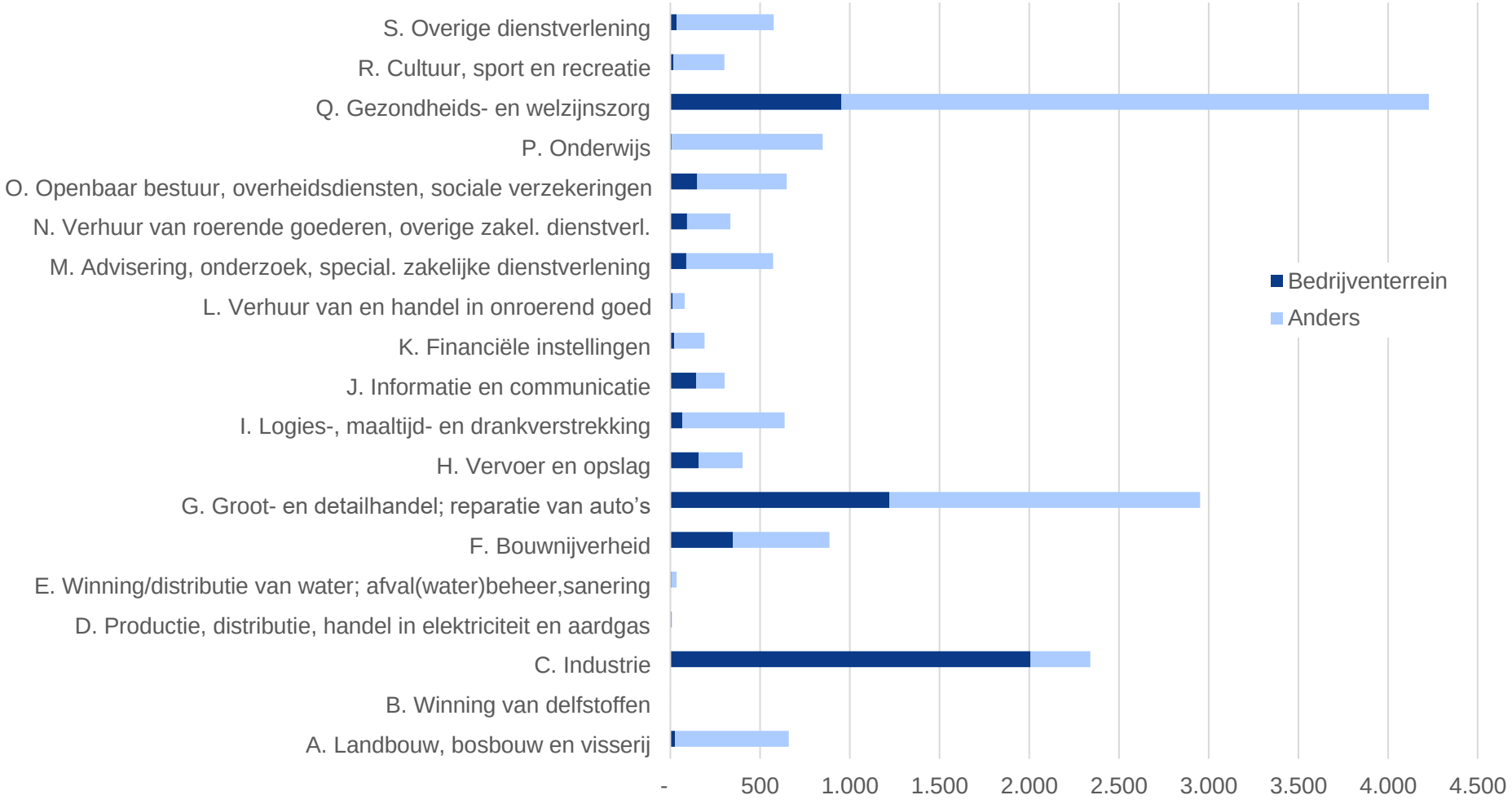

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijvigheid (niet) op bedrijventerreinen Midden-G

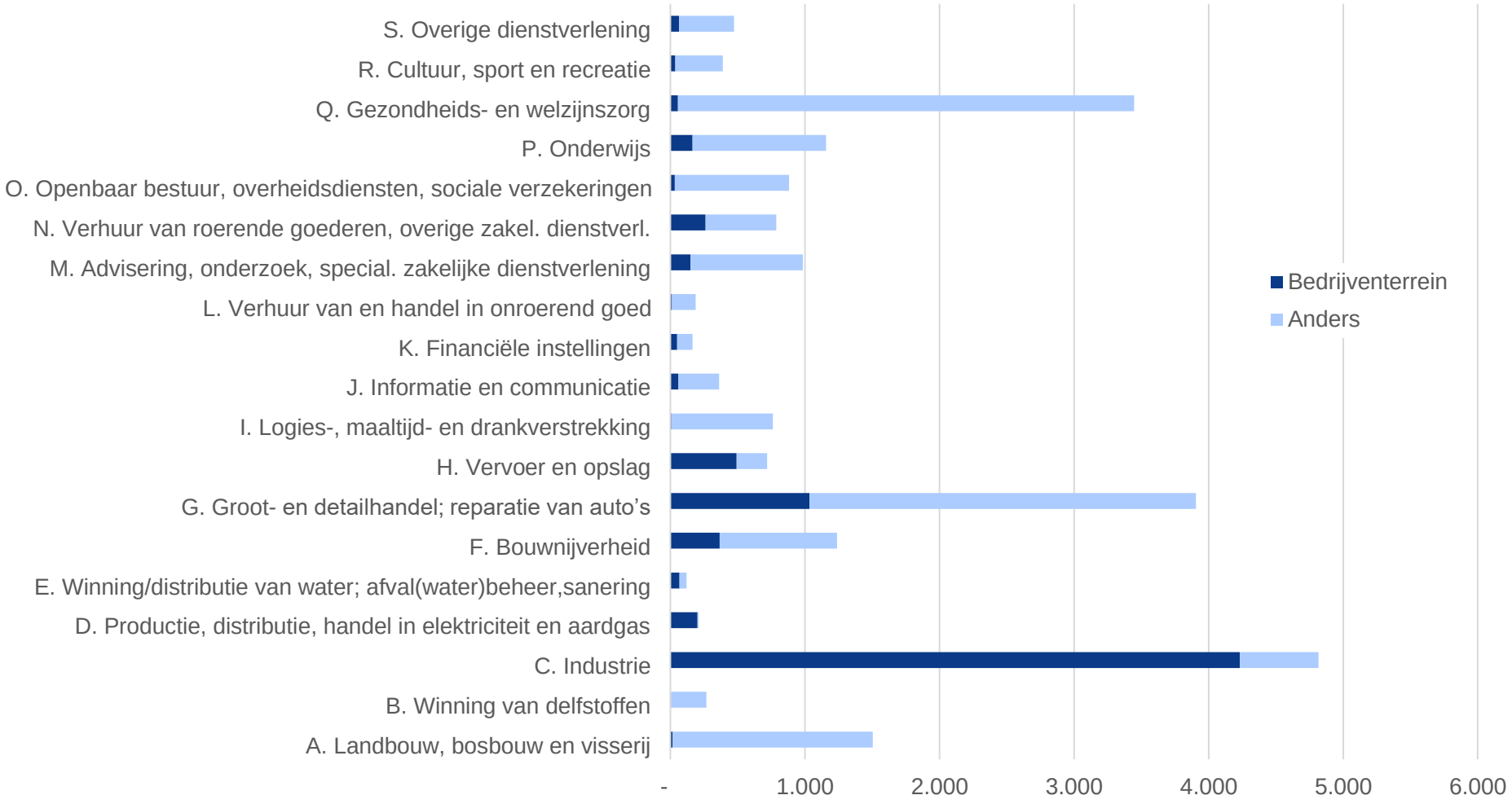

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Bedrijvigheid (niet) op bedrijventerreinen Veendam

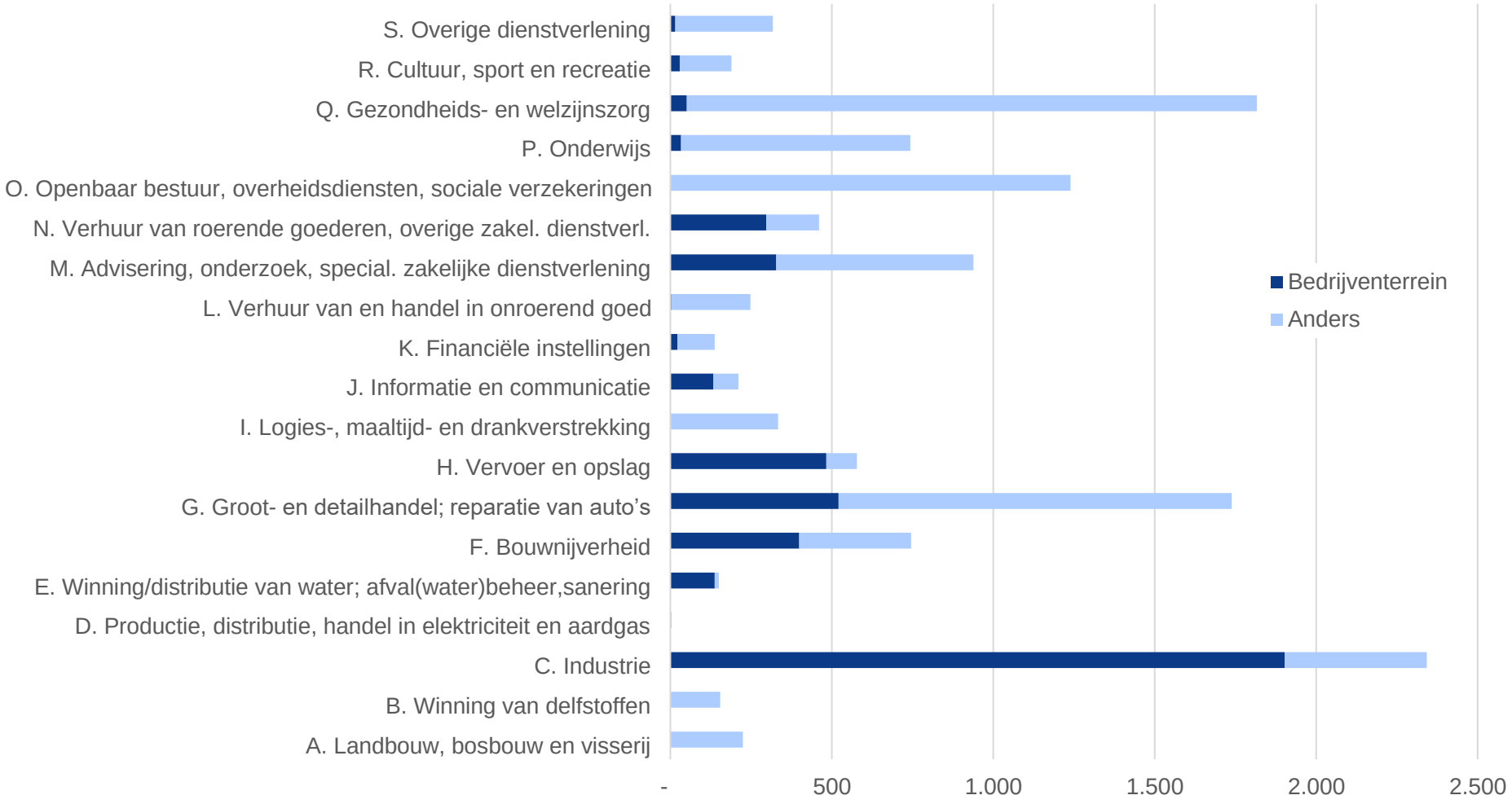

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Historische uitgifte 2010-2019

Buck Consultants International

Uitgiftetempo van gemeenten in de A7/N33 regio op basis van IBIS is 2,3 hectare per jaar in de periode 2010-2019. Gegevens zijn niet up-to-date, omdat niet alle uitgiften op bedrijventerreinen tussen 2017 en 2020 nog zijn verwerkt in IBIS voor drie gemeenten.

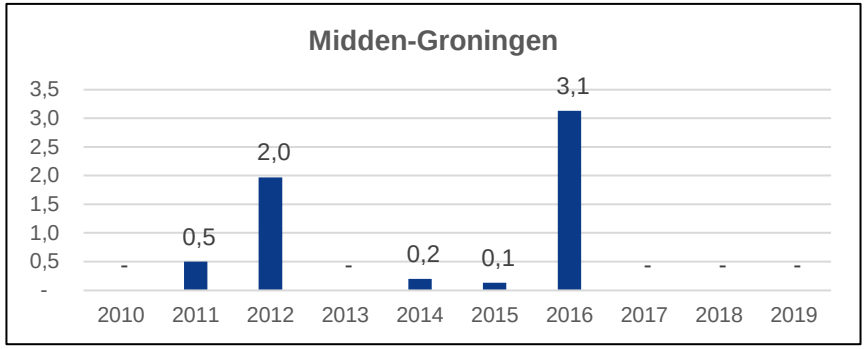

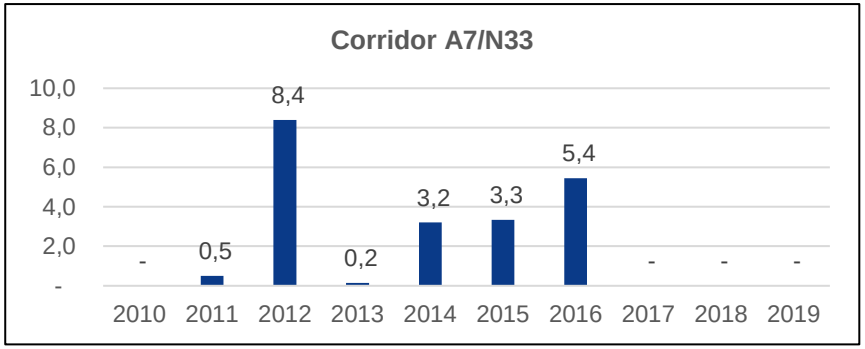

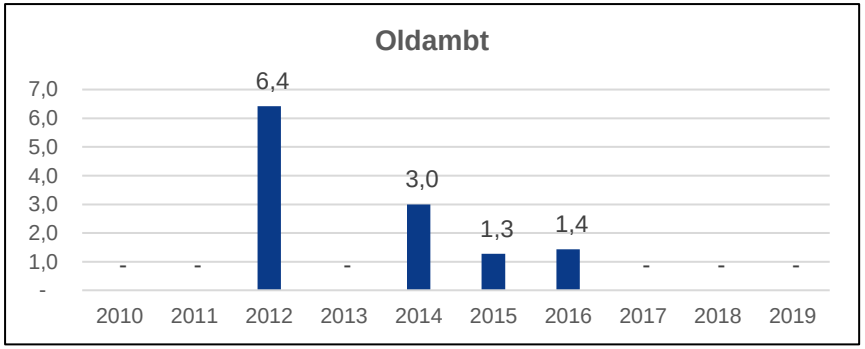

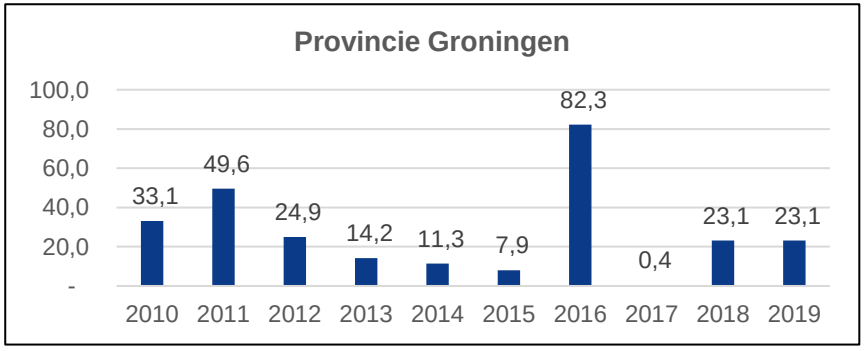

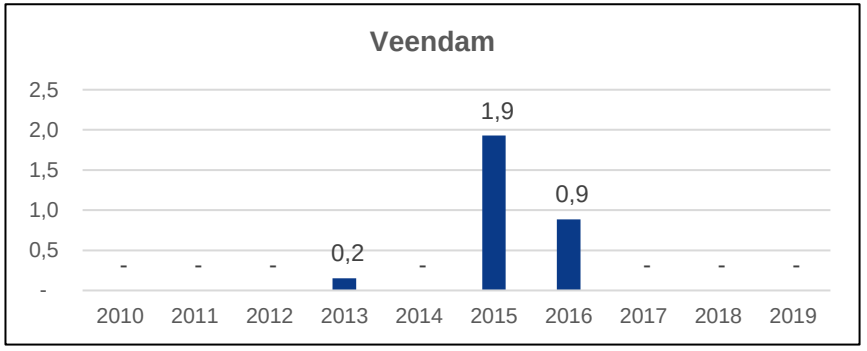

© Buck Consultants International, 2021

Grote vestigingen industrie en nutsbedrijven

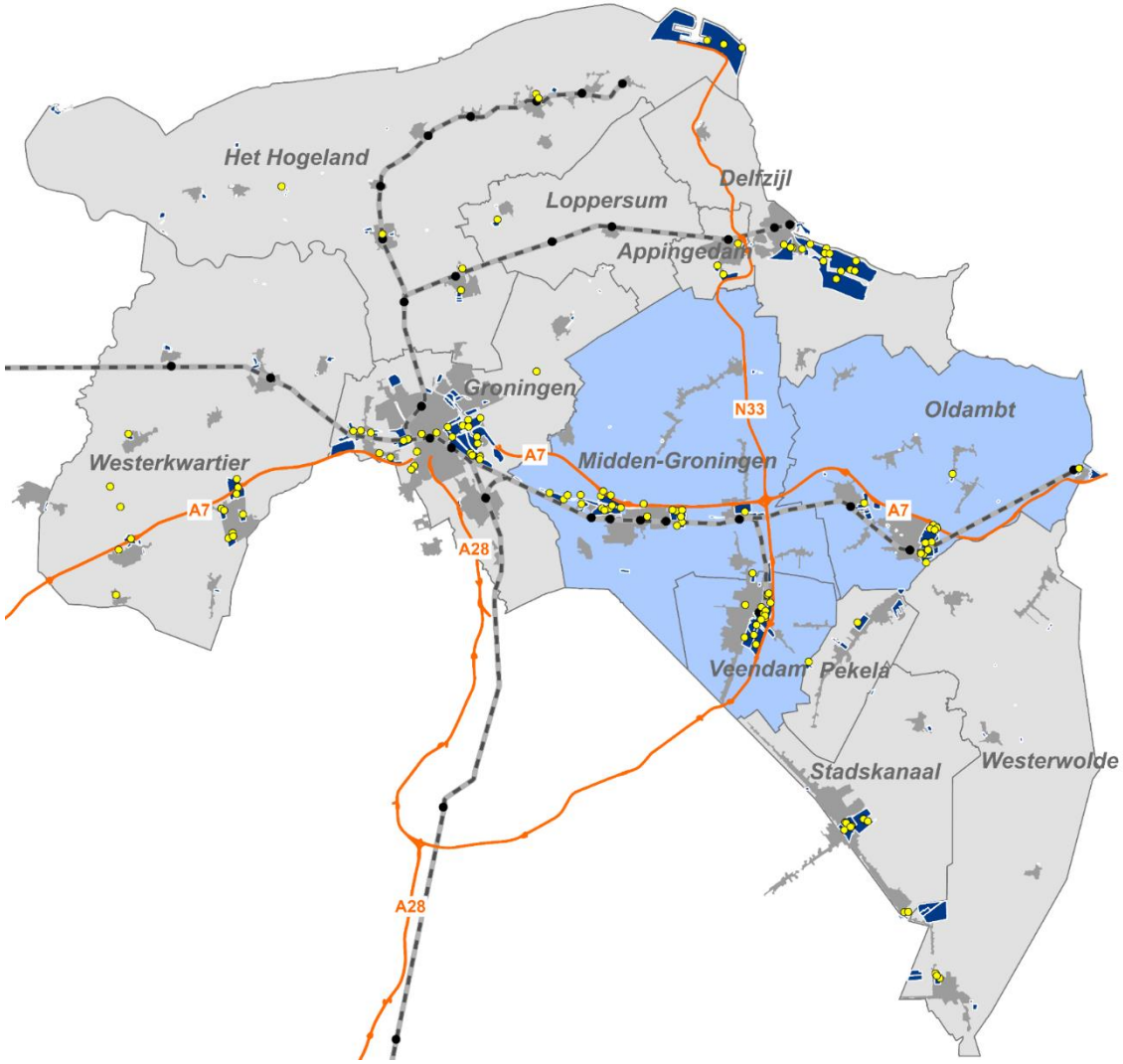

Industrie en nutsbedrijven
Vestigingen >50 banen

Prov. Groningen:142 vestigingen
A7/N33: 54 vestigingen

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Grote vestigingen logistiek en groothandel

Logistiek en groothandel
Vestigingen >50 banen

Prov. Groningen: 63 vestigingen
A7/N33: 11 vestigingen

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Grote vestigingen bouw, handel en reparatie

Bouw, handel en reparatie
Vestigingen >50 banen

Prov. Groningen: 37 vestigingen
A7/N33: 4 vestigingen

Bron: IBIS 2020, LISA, 2019 (bewerking BCI)

© Buck Consultants International, 2021

Pendelstromen Midden-Groningen

Op basis van de geregistreerde pendel data telt de gemeente Midden-Groningen 18.800 banen van werknemers en 26.400 inwoners met een baan bij een werkgever

Ongeveer 8.100 personen wonen en werken in de gemeente. Het saldo van inkomende stromen is lager dan uitgaande stromen.

Belangrijkste bestemmingsgemeenten van werkenden uit Midden-Groningen zijn: Groningen, Veendam en Oldambt.

Inkomend	Midden-Groningen	Uitgaand
10.100	8.100	17.200

Herkomst	
Groningen (gem.)	1.800
Veendam	1.100
Oldambt	1.000
Assen	600
Stadskanaal	500
Tynaarlo	500
Delfzijl	400
Pekela	300
Westerwolde	300

Bestemming	
Groningen (gem.)	7.800
Veendam	1.700
Oldambt	1.000
Delfzijl	700
Assen	600
Haren	500
Emmen	400
Meppel	400
Stadskanaal	400

NB: het CBS rond af op duizendtallen waardoor de totalen niet in alle gevallen overeenkomen met de som der delen

Bron: CBS, 2019

© Buck Consultants International, 2021

Pendelstromen Oldambt

Op basis van de geregistreerde pendel data telt Oldambt 13.000 banen van werknemers en 16.000 inwoners met een baan bij een werkgever

Zo'n 6.400 personen wonen en werken in de gemeente. Het saldo van inkomende stromen is iets kleiner dan uitgaande stromen.

Belangrijkste bestemmingsgemeenten van werkenden uit Midden-Groningen zijn: Groningen, Midden-Groningen en Veendam.

Inkomend	Oldambt	Uitgaand
6.100	6.400	8.600

Herkomst	
Pekela	1.100
Midden-Groningen	1.000
Groningen (gem.)	700
Westerwolde	700
Veendam	500
Delfzijl	500
Stadskanaal	400
Appingedam	200
Assen	100

Bestemming	
Groningen (gem.)	2.200
Midden-Groningen	1.000
Veendam	800
Delfzijl	800
Assen	500
Emmen	500
Stadskanaal	400
Westerwolde	400
Pekela	400

NB: het CBS rond af op duizendtallen waardoor de totalen niet in alle gevallen overeenkomen met de som der delen

Bron: CBS, 2019

© Buck Consultants International, 2021

Pendelstromen Veendam

Op basis van de geregistreerde pendel data telt Veendam 10.800 banen van werknemers en 11.800 inwoners met een baan bij een werkgever

Zo'n 3.500 personen wonen en werken in de gemeente. Het saldo van inkomende stromen is iets kleiner dan uitgaande stromen.

Belangrijkste bestemmingsgemeenten van werkenden uit Midden-Groningen zijn: Groningen, Midden Groningen en Oldambt.

Inkomend	Veendam	Uitgaand
6.600	3.500	7.600

Herkomst	
Midden-Groningen	1.700
Oldambt	800
Stadskanaal	700
Groningen (gemeente)	600
Pekela	600
Westerwolde	400
Aa en Hunze	400
Assen	300
Tynaarlo	200

Bestemming	
Groningen (gemeente)	2.200
Midden-Groningen	1.100
Oldambt	500
Assen	500
Stadskanaal	400
Pekela	300
Hoogeveen	300
Delfzijl	200
Emmen	200

NB: het CBS rond af op duizendtallen waardoor de totalen niet in alle gevallen overeenkomen met de som der delen

Bron: CBS, 2019

© Buck Consultants International, 2021

Verdieping B
Marktpotentie bovenregionale doelgroepen

© Buck Consultants International, 2021

A Batterijen

A1 Werkgelegenheidscreatie

- Voor zowel (technische) vakkrachten als hoogopgeleide technici creëren batterijfabrieken met 1500+ FTE een behoorlijke werkgelegenheid.

A2 Sectorale groeiverwachting

- De groeiverwachting van de batterij-sector is hoog, waarbij de vraag naar lithium-ion batterijen voornamelijk wordt gestuwd door de groei van elektrisch aangedreven voertuigen. De EU is in 2017 gestart met de 'European Battery Alliance' (EBA), een initiatief om Europa wereldwijd marktleider te laten worden in deze sector. Dit gaat gepaard met het beschikbaar stellen van financiële middelen en ondersteunt zowel de concurrentiepositie van de Europese auto-industrie als de omslag naar schone energie. Subsidieprogramma's zijn echter al gestart waardoor andere regio's een voorsprong genieten. Om enkel aan de Europese vraag te voldoen zijn er naar verwachting de komende jaren 10-20 'gigafabrieken' nodig, tot 25-80 additionele gigafabrieken in 2040.

- Daarnaast groeit de toepassing van batterijen als opslag van (duurzaam opgewekte) energie. De verwachting is dat dit op middellange termijn zo'n 10% van de batterijmarkt gaat innemen.

Recente en aangekondigde investeringen

Voorbeelden	Omschrijving
Northvolt fabriek Skellefteå, Zweden	Momenteel wordt de nieuwe de EV-batterijfabriek van Nortvolt ontwikkeld in Zweden op een kavel van 100 hectare. Start productie vindt plaats in 2021 met een voorziene output van 32 GWh in 2024 op basis van 100% groene energie. Er worden 2.000+ banen voorzien.
CATL Fabriek Erfurt, Duitsland	De Chinese batterijen producent CATL is gestart met de bouw van een nieuwe EV-batterijfabriek in Erfurt op een kavel van 70 hectare. Start productie vindt plaats in 2022 met met een voorziene output van 24 GWh na verloop van tijd (er wordt over een uitbreidingsvariant van 60+ GWh gesproken). Er worden 2.000+ banen voorzien in de initiële 24 GWh variant.
SK Innovation fabriek Komárom, Hongarije	Het Zuid-Koreaanse SK Innovation bouwt momenteel een tweede EV-batterijfabriek in Hongarije met een output van 16 GWh (de eerste fabriek is operationeel vanaf dit jaar met een output van 7,5 GWh). Start productie van de tweede fabriek vindt plaats in 2022 en brengt meer dan 1.000 banen met zich mee.
Automotive Cell Company, Haute-de-France, Frankrijk	Automotive Cell Company is een joint venture tussen Total en PSA. Total, die afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de ontwikkeling van nieuwe brandstoffen en batterijproducenten heeft overgenomen, en autofabrikant PSA van onder meer Citroën, Peugeot en Opel/Vauxhall ambiëren een toonaangevende positie in Europa. In Noord-Frankrijk wordt in een naar 24 GWh uitbreidbare productielocatie van 8 GWh geïnvesteerd. Met een tweede fabriek in Duitsland moet over 10 jaar de capaciteit vergroot worden naar 48 GWh. Dit staat gelijk aan ongeveer een miljoen batterijen per jaar, zo'n 10 tot 15 procent van de Europese productie.

© Buck Consultants International, 2021

A Batterijen

Buck Consultants International

A3 Sectorale dynamiek

- De combinatie van Europees beleid en de nabijheid van een grote afzetmarkt (de auto-industrie), maakt dat Europa de afgelopen jaren een sterke toename in het aantal investeringen m.b.t. batterijfabrieken heeft gezien. Uit de kaart blijkt dat de komende jaren investeringen in nieuwe fabrieken met aan jaarlijkse productiecapaciteit van meer dan 300 GWh staan gepland. Dit is echter (lang) niet voldoende om aan de Europese vraag te voldoen.

- Naar verwachting vertaalt de Europese productie van elektrische voertuigen zich in 2040 naar een batterijvraag van 700 tot 1.500 GWh/ jaar. Dit staat voor 45-95 gigafabrieken (uitgaande van 15 GWh/ jaar/ fabriek). Als daar de al geplande productiecapaciteit (300 GWh/ jaar) vanaf wordt getrokken, blijft er tot 2040 nog een additionele jaarlijkse vraag van 400-1.200 GWh bestaan. Dat betekent dat tot 2040 naar verwachting nog 25-80 extra gigafabrieken nodig zijn om te voldoen aan de Europese vraag (uitgaande van 15 GWh/ jaar/ fabriek). Een deel van deze additionele productiecapaciteit zal ook buiten Europa landen.

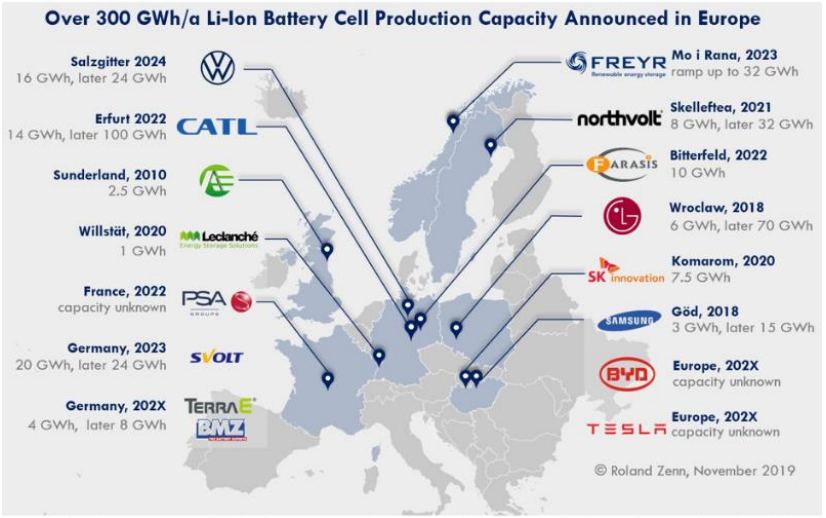

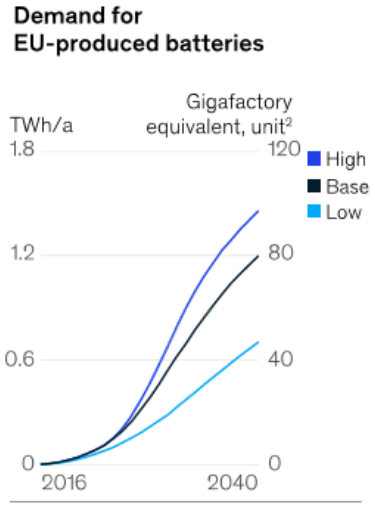

Bronnen: Faraday Insights, McKinsey, Roland Zenn, 2019

A Batterijen

A4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Het personeel in de regio is relatief goed geschikt om te kunnen werken op de productieafdeling. Voor het meer hoog opgeleide personeel dat nodig is voor de ontwikkeling van batterijen is de regionale arbeidsmarkt minder geschikt. Bovendien is de omvang van de arbeidsmarkt vrij klein, wat niet goed aansluit bij de grootschalige werkgelegenheid die batterij producerende bedrijven met zich meebrengen.

A5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Batterijproductie draagt bij aan de beoogde en gedragen transitie naar duurzame energie en CO2-reductie. Batterijen vinden toepassingen in realiseren van schone mobiliteit (elektrisch vervoer) en het stabiliseren van het stroomnet. De opslag in batterijen van bijvoorbeeld wind- en zonne-energie biedt mogelijkheden om energie tijdelijk op te slaan en terug te voeren naar het net.

- Dit biedt kansen voor dwarsverbanden met inter- en intraregionale projecten in de groene industrie, als de aanleg van zonne- en windparken en het waterstofproject NortH2. Aanwezigheid van kennisinstellingen toegespitst op ‘nieuwe/ schone energie’ kan dit verder ondersteunen.

© Buck Consultants International, 2021

A Batterijen

Buck Consultants International

A6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Een batterijfabriek kan behoorlijk ‘stand-alone’ produceren door de lage noodzaak tot nabijheid van toeleveranciers. Echter, voor hoofdzakelijk afnemers in de automotive sector is het wel waardevol dat batterijfabrieken zich nabij assemblagelocaties bevinden. De eerder gepresenteerde voorbeelden van investeringen en illustraties laten zien dat recente investeringen hoofdzakelijk in Duitsland liggen en bestaande clusters volgen, zoals bij Volkswagen (investering in Salzgitter), Ford (investering in Willstät) en PSA (in Haute-de-France). In de regio A7/N33 bevinden zich geen grote gevestigde automotive-spelers.

- Er zijn wel interessante cross-sectorale verbindingen met energieopslag batterijen denkbaar. Voor productie met beperkte milieubelasting is groene energie nodig (zie voorbeeld Northvolt vorige pagina). De (toekomstige) beschikbaarheid van wind op zee maar ook de ontwikkelingen rondom het Groningse ‘waterstofcluster’ biedt mogelijke aanknopingspunten.

A	Batterijen	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++++
2	Sectorale dynamiek	+++++
3	Sectorale groeiverwachting	++++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++ / +++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	++

© Buck Consultants International, 2021

B Food

B1 Werkgelegenheidscreatie

- Werkgelegenheid hangt samen met de mate van automatisering en omvang van de vestiging. Uitgaande van kavels van 1-5 hectare moet gedacht worden aan 50-300 FTE.

B2 Sectorale groeiverwachting

- De vraagzijde in de Nederlandse markt voor voedsel is sterk verzadigd en kent slechts beperkte groei (0-1% volumegroei/ jaar). Wereldwijd groeit de bevolking echter en neemt de welvaart toe, waardoor de mondiale vraag naar verwerkt voedsel stijgt. De verwachting is dat de marktgroei op de middellange termijn rond de 2 tot 3% per jaar.

- Kansen liggen vooral bij de export, verwerkingsindustrie en plantaardig voedsel. In een aantal segmenten met een bovengemiddelde groeiverwachting waar te nemen. Door toegenomen welvaart, veranderende levens- en gedragsstandaarden en de milieu-urgentie lijken ondergenoemde een structurele verandering:
  - Duurzaam (minder impact op milieu, kortere ketens, biologisch, plantaardige alternatieven voor vlees en zuivel);
  - Gemak (kant-en-klaarproducten/maaltijden, verwerkt/voorgesneden en eenpersoonsverpakkingen);
  - Gezond (minder suiker, zout en vetten);
  - Vers (meer onbewerkte producten, lokaal, meer vers voorbereid).

Voorbeelden	Omschrijving
Agristo, Wielsbeke, België	Diepvriespatat en andere aardappelsnacks- en specialiteiten zijn voorbeelden van verwerkt en verpakt voedsel. Deze houden verband met de groeifactor gemak. De nieuwe fabriek van Agristo met 6 ha aan productielijnen creëert 160 banen. Hiermee doelen ze in te spelen op de groeiende, mondiale markt, met name in Azië.
Beyond Meat, Enschede, Nederland Alpro West-Vlaanderen, België	De zogenoemde 'eiwittransitie' neemt een prominente rol in de groeiende rol van duurzaam voedsel. De omzet van plantaardig voedsel is beoogd met 70,5% te stijgen naar 7,7 miljard in 2025. Zo investeert vleesvervangerproducent Beyond Meat in nieuwe fabriek van 0,5 ha die tientallen banen meebrengt. Er wordt gesteld ''niet alleen de productie dichter bij de consument brengen, maar ook gebruik te maken van een lokale keten van toeleveranciers." Plantaardige zuivelproducent Alpro investeert 187 mln in nieuwe en uitbreiding van bestaande activiteiten, wat 398 nieuwe arbeidsplaatsen oplevert.
Vion, Leeuwarden, Nederland	Vion gaat vleesvervangers introduceren als onderdeel van de bedrijfsstrategie om voedselketens te bouwen die aansluiten bij de marktvraag. De uitbreiding zal naast de Nederlandse en Duitse thuismarkten ook andere delen van Europa, zoals het VK, Italië en Frankrijk bedienen.
Hello Fresh Nuneaton, Verenigd Koningkrijk	De aanbieder van verse maaltijdpakketten heeft de bouw van een nieuwe verwerkingslocatie aangekondigd: 2,14 hectare van omvang met 400 werknemers per shift Deze nieuwe locatie ontvangt verse voedselproducten van lokale en nationale leveranciers, om vervolgens maaltijdpakketten samen te stellen en deze te distribueren naar consumenten door het gehele land. Er is een grote marktpotentie in activiteiten in deze sector, en sluit perfect aan bij de trend naar gemak, gezond en vers voedsel.

Bronnen: Conway, FNLI, ING, NOM PBL, Rabobank 2018-2020

© Buck Consultants International, 2021

B Food

B3 Sectorale dynamiek

- De subsectoren in de food met de grootste/meest frequente investeringen in nabije geografieën bevestigen dit: de verwerking van melk(vervangende) producten, diepvriesproducten of conservering. Met name de substituten voor vlees en zuivel op eiwitbasis is een relatief onontgonnen markt met potentieel. De jaarlijkse marktgroei is 10% en de verwachte marktwaarde stijgt van 2,5 miljard euro in 2015 naar 5 miljard euro in 2025.

- In Groningen zijn de afgelopen jaren weinig investeringen in nieuwe locaties gemaakt. Zoals genoemd zijn de export, verwerkings-industrie en plantaardig voedsel kansrijk in het inspelen op de dynamiek van de foodsector. Zowel nieuwe spelers kunnen instappen of bestaande/gevestigde bedrijven kunnen adaptieve bedrijfsstrategieën aannemen.

- De A7/N33 heeft een relatieve perifere ligging ten opzichte van afzetmarkten met grote consumentenomvang in zowel Nederlandse als Europese context. Echter, landbouwgebieden lenen zich als schoolvoorbeeld voor de Material Index. Omdat het volume en gewicht van het eindproduct vele malen kleiner is dan de beginproducten, heeft locatie nabij de primaire schakel de voorkeur. Dit is niet alleen kostenefficiënter maar ook duurzamer door minder transport.

Subsectoren Food naar meest frequente investeringen 2015-2020

Land	Subsector
België	1.Chocolade- en zoetwarenproductie uit cacaobonen 2. Productie van diepvriesproducten 3. Overige diverse voedselproductie (mn. het mengen van gekochte gedroogde en/of gedehydrateerde ingrediënten voor bijv. (soep)mixen en bouillon)
Nederland	1. Productie van verwerkte melk- en melkvervangende producten (poeder-, gecondenseerde- en verdampte melk) 2. Groothandel verse groente en fruit 3. Productie van diepvriesproducten
Frankrijk	1. Productie van droge pasta, deeg en meelmengsels o.b.v. ingekocht meel 2. Productie van verwerkte melk- en melkvervangende producten (poeder-, gecondenseerde- en verdampte melk) 3. Conserveren van groente en fruit (inblikken)

Groeiverwachting zuivel- en vleesalternatieven tot 2025, EU+UK

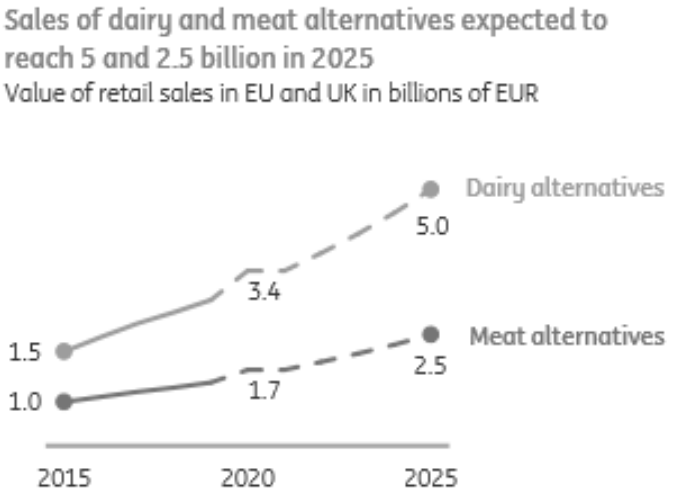

Bronnen: Conway, ING, Invest in Holland, 2020

© Buck Consultants International, 2021

B Food

B4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Het personeel in de regio is goed geschikt om te kunnen werken op de productieafdeling, door het relatief lage opleidingsniveau in de regio. In de regio is naast de productiesector ook de landbouwsector relatief groot, wat hier mooi op elkaar aansluit.

B5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Nederland heeft een vooraanstaande rol in de Europese en mondiale landbouwsector. Daarin bekleedt het bij uitstek agrarische Noord-Nederland een belangrijke rol. Met meer dan 5300 bedrijven valt Nederland onder de sterkste spelers, en is pionier in het ontwikkelen van duurzame voedseloplossingen. Nederland heeft al een positie in de top 5 met het hoogste marktaandeel plantaardig vlees en zuivel in de EU. Er kan gebruik gemaakt worden van gevestigde bedrijven in de regio door diens marktdifferentiatie te faciliteren, alsmede het aantrekken van nieuwe spelers in de secundaire ring van de voedselverwerkingsindustrie. Initiatieven als het Protein Competence Center (PCC), waar ook Avebe, de RuG en de Hanzehogeschool Groningen bij aangesloten zijn, leiden mogelijk op termijn tot kansen op nieuwe productielocaties. Bestaande locaties zijn echter ook geschikt voor het toepassen van nieuwe technologieën.

- Hoewel het geen leidende rol speelt kan de foodsector gebruikt worden voor het testen/toepassen van nieuwe energiezuinige concepten en productieprocessen en kunnen (mede) daardoor zo efficiënt mogelijk ingericht worden. Dit draagt bij aan de omslag richting een duurzame/ circulaire economie die minimaal conflicteert met de CO2-reductie doelstellingen.

© Buck Consultants International, 2021

B Food

B6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- In de voedingsmiddelenindustrie spelen sluitende ketens een steeds belangrijkere rol. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met andere bedrijven. In Groningen en Drenthe is een behoorlijke agrarische activiteit, met focus op aardappel- en suikerbietenteelt, pootaardappelen en melkveehouderij. De (grootschalige) verwerking van de agrarische producten vindt al lange periode plaats op locaties als Hoogkerk (suikerbieten door Suiker Unie); aardappels worden verwerkt door Avebe te Foxhol/Ter Apelkanaal of Aviko in Warffum. Er liggen niet alleen kansen voor clustervorming maar ook bij samenwerkingen met aanwezige distributiecentra van supermarkten en groothandels in Groningen.

B	Food	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++
2	Sectorale dynamiek*	+++
3	Sectorale groeiverwachting*	+++ / ++++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	++++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+++++

** gebaseerd op variërende groeiverwachtingen in verschillende subsegmenten*

© Buck Consultants International, 2021

C Automotive (elektrisch)

C1 Werkgelegenheidscreatie

- Veel processen in de automotive industrie zijn arbeidsintensief. Autofabrieken zijn van grote omvang en brengen een grote werkgelegenheid met zich mee. Op basis van de naast genoemde voorbeelden en aantal medewerkers in bestaande fabrieken wordt de werkgelegenheidscreatie geschat op 5000-7000 FTE.

C2 Sectorale groeiverwachting

- In 2019 is de Europese automotive industrie met ongeveer 1% gekrompen. Ook wereldwijd is de markt gekrompen. De vooruitzichten voor de komende jaren zijn dat de markt verder krimpt.

- Het segment Electrische aangedreven automotive industrie groeit echter wel. Voor de periode 2020-2030 wordt wereldwijd een gemiddelde jaarlijkse verkoopgroei van meer dan 20% verwacht. De verwachting is dat in 2040 ongeveer 70% van alle in Europa verkochte voertuigen in verschillende segmenten (personenauto's, bestelwagens, vrachtwagens en bussen) elektrisch zal zijn.

Recente en aangekondigde investeringen

Bedrijf	Omschrijving
Tesla fabriek, Berlijn, Duitsland	Begin 2020 is Tesla gestart met de ontwikkeling van de nieuwe 'gigafabriek' in Berlijn. Het gaat om een ontwikkeling op een kavel van 300 hectare. Start van de productie begint eind 2021, waarbij 7.000+ banen worden voorzien.
Automotive productie, Servië	Servië is in de afgelopen jaren één van Europese de topbestemmingen geweest op het gebied van investeringen in de automotive industrie door de lage kosten en beschikbaarheid van arbeid. Kijkend naar recente investeringen blijken grote verschillen in schaalgrootte. Dit varieert van 10 tot 100 hectare en van 500 werknemers tot 5.000 werknemers. Over het algemeen gaat het in lagelonenlanden om arbeidsintensieve processen, onder matige condities (zwaar werk/ laag loon).

Verwachte ontwikkeling van de automotive industrie, 2016-2040

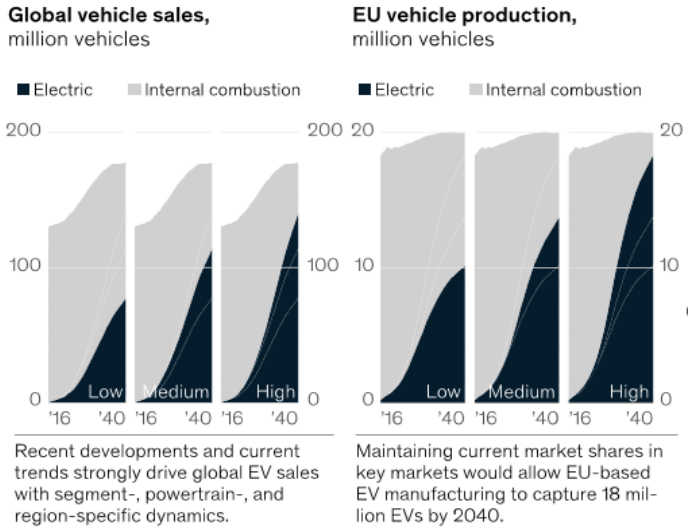

Bronnen: BloombergNEF, Markets and Markets, McKinsey Verband der Automobilindustrie, BCI bureau-expertise 2019/2020

© Buck Consultants International, 2021

C Automotive (elektrisch)

Buck Consultants International

C3 Sectorale dynamiek

- Dalende batterijkosten maken het waarschijnlijk dat de totale eigendomskosten van een elektrische personenauto tegen het midden van de jaren 2020 gelijk zullen zijn aan die van auto's met verbrandingsmotor.
- Aanscherping van de duurzaamheids- en efficiëntiedoelstellingen zullen autofabrikanten ertoe aanzetten om een groter deel van hun productie te elektrificeren. Dit naast andere trends in de sector zoals de deeleconomie, autonoom rijden en vervoer als een dienst die verdere stimulansen bieden voor elektrificatie door wagenparkbeheerders. Bestaande autofabrikanten zullen intern hun productie omschakelen, waardoor eigen overcapaciteit ingezet wordt en de sectorale dynamiek als zijnde nieuwe productielocaties laag blijft.
- Veel Europese regeringen hebben plannen aangekondigd om de verkoop van voertuigen met verbrandingsmotor tegen 2030 dan wel 2040 te verbieden. Nederland beoogt dit in 2030 te verbieden, ter uitbreiding van al bestaande zero-emissie zones.

- De productie van elektrische auto's vindt veelal plaats vanuit bestaande productielocaties. De toeleverende industrie is vaak geclusterd rond de (bestaande) productielocaties en in lagelonenlanden. Toeleveranciers zijn gevestigd in Zuid-Duitsland rond de BMW-fabrieken of Noord-Frankrijk voor PSA. Projecten als Tesla, een fabrikant die nog bouwt aan een wereldwijd netwerk van productielocaties (en graag nabij een bestaand netwerk van toeleveranciers gevestigd zal willen zijn), zijn dun gezaaid.

(Geplande) Batterijlocaties met productie

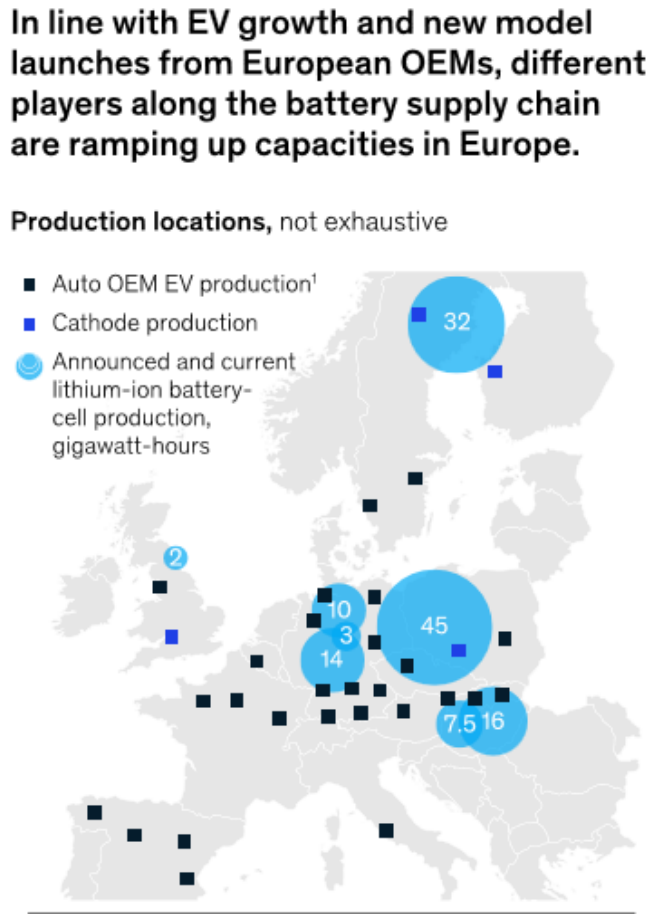

Bron: McKinsey, 2020

© Buck Consultants International, 2021

C Automotive (elektrisch)

Buck Consultants International

C4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Hoewel het personeel in de regio relatief goed geschikt is om te kunnen werken op de productieafdeling, sluit specifiek de automotive-industrie niet echt aan bij de regionale markt. Daarnaast vragen automotive-fabrieken doorgaans veel tot zeer veel personeel, wat de regio gezien haar geringe omvang niet kan bieden.

C5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Uitgaande van elektrische/waterstof aangedreven autoproductie kan de doelgroep bijdragen aan de ontwikkeling tot de regionale, duurzame doelstellingen. Deze doelgroep maakt een snelle ontwikkeling door, waarbij innovatie een belangrijke positie inneemt. Elektrische/waterstof aangedreven autoproductie draagt bij aan de mondiale omslag van fossiele naar duurzame energie. Als dit wordt gecombineerd met een zo schoon mogelijk productieproces conflicteert deze doelgroep beperkt met de CO2-reductie doelstellingen. Er zijn dan ook aansluitingen denkbaar met de Groningse waterstofcluster die toekomstige toepassingen kunnen hebben op de nieuwe, duurzame shift m.b.t de automotive industrie.

C6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- De onderzochte A7/N33 corridor beschikt niet over automotive producerende activiteiten. Het is gebleken dat bestaande netwerken en ketens erg belangrijk zijn voor automotive productie. Cross-sectorale verbanden zijn mogelijk wel te leggen met (nog niet aanwezige) partijen in de waterstofcluster, al zijn grootschalige toepassing van waterstof in de automotive industrie echter nog geen zekerheid. In relatie met de (nog niet aanwezige) batterijsector is er wel potentie, al lijken deze investeringen ook neer te dalen in de kern van clusters met toeleveranciers.

C	Automotive	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++++
2	Sectorale dynamiek	++ / +++
3	Sectorale groeiverwachting	++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+ / ++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+

© Buck Consultants International, 2021

D Hightech (assemblage)

Buck Consultants International

D1 Werkgelegenheidscreatie

- De daadwerkelijke banencreatie hangt af van de omvang, mate van automatisering en deelsector van de ‘High Tech Systemen en Materialen (HTSM). Het wordt gekenmerkt door de vele MKB’s en startup in deze innoverende sector. Werkgelegenheidscreatie varieert dan ook van enkele tot enkele tientallen en enkele honderden FTEs.

D2 Sectorale groeiverwachting

- Door onder andere groeiende koopkracht en technologische ontwikkelingen blijft de vraag naar hightech producten blijft wereldwijd toenemen. In West-Europa groeit de maatschappelijke urgentie voor oplossingstoepassingen voor bijvoorbeeld vergrijzing. Daarnaast zijn schaalvoordelen en (kosten)efficiëntie steeds belangrijker en bestaan veel eindproducten voor een steeds groter deel uit elektronica, software en nieuwe materialen. In de auto-industrie is bijvoorbeeld in de afgelopen tien jaar het aandeel van elektrische componenten en -systemen in de “bill-offmaterials” verdubbeld. Verwacht wordt dat ook de markt voor complexe toepassingen explosief zal toenemen. Bijvoorbeeld 3D nanofabricage wordt genoemd als driver voor de ‘implosie van traditional manufacturing’ en groeit voor de periodes 2019-2024 en 2024-2029 respectievelijk 18.4% and 21.2% tot $38 miljard.

- Nederland ambieert de export van HTSM te laten groeien van € 41,3 miljard in 2010 tot € 74,6 miljard in 2025.

Bedrijf	Omschrijving
Enapter, Steinfurt Duitsland	In de Duitse ‘Steinfurter Campus Cluster’ is de bouw van een nieuwe manufacturing icm R&D centrum aangekondigd. Het betreft onderzoek en productie van halfgeleiders en verwante apparaten. De nieuwe fabriek en andere (onderzoeks)werkgelegenheid levert 300FTE op.
Kuhn, Geldrop, Nederland	Recentelijk heeft Kuhn geïnvesteerd in de uitbreiding van haar productielocatie landbouwmachines en apparatuur productie.

HTSM ontwikkelt en produceert hoogwaardige eindproducten, halffabricaten, componenten en materialen welke worden toegepast in bijvoorbeeld medische apparatuur, halfgeleiderproductie, auto’s, logistieke systemen, vliegtuigen, satellieten en energiesystemen. Machinefabrieken produceren complexe, fijnmechanische onderdelen op basis van moderne producttechnieken.

Bronnen: BCC research, ConwayAnalytics, RVO, HollandHighTech, 2019

© Buck Consultants International, 2021

D Hightech (assemblage)

Buck Consultants International

D3 Sectorale dynamiek

- De hightech industrie wordt gekenmerkt door een snel groeiende de mondiale concurrentie. Nederlandse ‘Original Equipment Manufacturers; en toeleveranciers kunnen zich nu nog onderscheiden in innovatie, design en specialisatie in nichemarkten, maar de opkomende economieën als China, India maar ook Costa Rica lopen in. Het is belangrijk dat Nederland zijn hoogwaardige kennispositie behoudt en verder uitbouwt om concurrerend te blijven.

- Ruim 50% van alle private R&D-investeringen in Nederland gaat al naar de topsector HTSM. Maar R&D-investeringen moeten worden opgevoerd van € 3,45 miljard in 2011 naar bijna €5 miljard in 2025. Hierdoor zal het aantal banen in onderzoek en ontwikkeling van de Nederlandse hightech sector toenemen. Die stijging zal relatief hoger zijn dan de stijging van het totaal aantal operatief werkzame personen.

- Research & Development is dus cruciaal en door duidelijke clustervoordelen zijn gevestigde bedrijven, wetenschappelijke kennisinstituten en technische vakscholen essentiële in het economisch landschap. De figuren laten zien dat HTSM in gespecialiseerde subsectoren zich clustert.

HTSM in Nederland en Noord-Nederland

© Buck Consultants International, 2021

D Hightech (assemblage)

Buck Consultants International

D4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Het personeel in de regio is relatief goed geschikt om te kunnen werken op de productieafdeling en daarmee goed inzetbaar voor de assemblage. Voor het meer hoog opgeleide personeel dat nodig is in het productieproces is de regionale arbeidsmarkt minder geschikt. De relatief kleine vraag naar personeel sluit wel goed aan bij de regionale markt.

D5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- In Drenthe (Assen, Roden, Dwingeloo) en Groningen, bevinden zich actoren die zich gespecialiseerd hebben in sensortechnologie. In Nood-Nederland is rond Drachten een innovatiecluster.

- Astron (radioastronomie) en SensorUniverse zijn als HTSM spelers aanwezig in de (ruimere) regio. Het Amerikaanse PRA International heeft recentelijk geïnvesteerd in ‘Research And Development In The Physical, Engineering, and Life Sciences’ in Assen.

© Buck Consultants International, 2021

D Hightech (assemblage)

Buck Consultants International

D6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Variass Electronics vindt haar bestaan in Veendam. Versterking en uitbreiding van deze subsector heeft zeker potentie in de corridor A7/N33. Hightech producten en diensten vinden hun toepassingen in alle andere Nederlandse topsectoren. ‘Hightech’ is dus compleet geïntegreerd in cross-sectorale verbanden waar ze zorgt voor innovatie en efficiëntie, waarvoor R&D cruciaal is. Hightech levert dus een belangrijke bijdrage aan de concurrentiekracht en prestatie komt alleen tot stand door intensieve samenwerking met wetenschappelijke disciplines en andere sectoren als de voedsel(verwerkende)industrie, lifescience, logistiek en energie.

- Zoals genoemd innoveert de sector snel en is R&D Technische universiteiten in Twente, Delft en Eindhoven, kennisinstituten als TNO en FOM en Rotterdam als industriecluster maken dat deze hoogwaardige sector voornamelijk in Zuid- en West-Nederland is gecentreerd. Ze genieten dan ook relatieve concurrentieposities die nieuwe bedrijvigheid aantrekt.

D	Hightech	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	++ / +++
2	Sectorale dynamiek	++
3	Sectorale groeiverwachting	++ / +++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+ / ++

© Buck Consultants International, 2021

E Chemie

E1 Werkgelegenheidscreatie

- Chemie creëert substantiële en vaak hoogwaardige werkgelegenheid. Dit kan variëren van kleine fabrieken met 50 werknemers tot grotere productielocaties met 500+ werknemers.

E2 Sectorale groeiverwachting

- De chemie zit vooraan in productieketens en had daardoor in 2019 veel last van de economische groeivertraging (2,5% lagere productie in 2019). De energietransitie heeft grote gevolgen voor het chemische productieproces en onzekerheid over keuzes in klimaatbeleid vertragen investeringsbeslissingen. Dit zet de concurrentiepositie onder druk, maar het is ook een kans voor investeringen in vernieuwing/verduurzaming. Hiermee kunnen bedrijven een voorsprong nemen op de internationale concurrentie. De chemie zal zich op meerdere fronten moeten hervormen en fors investeren:
  - Verder opvoeren van de energie efficiëntie en vergroening van productieprocessen
  - Vergroening van grondstoffen en producten
  - Loskoppeling van (laagcalorisch) Gronings gas (in 2022). Dit heeft in 2020 en 2021 grote impact.

Recente en aangekondigde investeringen

Voorbeelden	Omschrijving
Teijin Aramid, Delfzijl	Teijin Aramid is een producent van het sterke Twaron-vezel. In Delfzijl werken nu zo'n driehonderd mensen, in Emmen ruim zeshonderd. De komende tijd vindt een uitbreiding plaats, waardoor de productiecapaciteit in beide fabrieken met 25% toeneemt en tientallen banen worden gecreëerd. De uitbreiding is nodig vanwege de toenemende vraag naar Twaron, omdat het een licht, veilig en duurzaam product is.
Avantium, Delfzijl	Onlangs heeft Avantium aangekondigd haar eerste commerciële FDCA-fabriek op Chemie Park Delfzijl te vestigen. De fabriek produceert grondstoffen voor groene plastics en industriële suikers. Het betreft een investering van 150 miljoen, waarmee 60 hoogwaardige banen worden gecreëerd.

Bronnen: ING, Rabobank 2020, Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie) bureauexpertise BCI

© Buck Consultants International, 2021

E Chemie

Buck Consultants International

E3 Sectorale dynamiek

- Het personeel in de regio is relatief goed geschikt om te kunnen werken op de productieafdeling. Voor het meer hoog opgeleide personeel dat nodig is in het productieproces is de regionale arbeidsmarkt minder geschikt. De aanwezigheid van de kennis rondom aardgas sluit wel mooi aan bij deze sector.

E4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Het personeel in de regio is relatief goed geschikt om te kunnen werken op de productieafdeling. Voor het meer hoog opgeleide personeel dat nodig is in het productieproces is de regionale arbeidsmarkt minder geschikt. De aanwezigheid van de kennis rondom aardgas sluit wel mooi aan bij deze sector.

E5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- De chemische industrie is, door de input voor productieprocessen, sterk verbonden met zowel de olie- en gassector als waterstofindustrie. Waterstof wordt steeds belangrijker als substituut voor het gebruik van fossiele brandstoffen. Er bevinden zich daarmee relevante en belangrijke bestaande clusters (Delfzijl, Emmen en Bremen als industriecluster) in de ruimere regio waarmee aansluiting vruchtbaar zou kunnen zijn. Deze economische kansen zullen zich op het gebied van innovatie toespitsen. Chemie kan innovatieve oplossingen ontwikkelen voor de energiesector.

© Buck Consultants International, 2021

E Chemie

Buck Consultants International

E6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Chemische fabrieken investeren vaak in bestaande locaties die beschikken over toeleveranciers on-site en met andere chemische bedrijven (die feedstock leveren of afnemen via buisleidingen) binnen hetzelfde bedrijvenpark. In Noord-Nederland zijn er chemieclusters in Delfzijl (enigszins verbonden met de Eemshaven) en Emmen. Zolang er uitgebreid kan worden op/ rondom deze locaties ligt het voor de hand dat bedrijven zich vestigen nabij deze bestaande bedrijvigheid. Ten tweede is de chemische industrie sterk gerelateerd met die van waterstof, waardoor er mogelijkheden bestaan voor verbinding met de (opkomende) Groningse waterstofindustrie. Kortom, er zijn vruchtbare integratie- en clustermogelijkheden.

E	Chemie	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++ / ++++
2	Sectorale dynamiek	++
3	Sectorale groeiverwachting	++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	++++

© Buck Consultants International, 2021

F Modulaire bouwmaterialen (prefab)

Buck Consultants International

F1 Werkgelegenheidscreatie

- De doelgroep vraagt om technisch geschoolde vakkrachten, maar creëert -door digitalisering en gerobotiseerde industrie- niet enorm veel werkgelegenheid.

F2 Sectorale groeiverwachting

- Nederland staat de komende jaren voor een (grote) woningbouwopgave, waardoor er een behoorlijke behoefte is aan bouwmateriaal.
- Houtbouw (biobased bouwen) biedt kansen om versnelling aan te brengen in woningbouw op een flexibele wijze (aanvullen bij groei en verplaatsen bij krimp).
- Met de abrupte bouwstop ten gevolge van de stikstofcrisis vers in gedachten is circulair bouwen een essentieel alternatief voor het uitstoot-intensievere traditionele bouwen. De verschillende schakels in de bouwketen staan voor de opgave om vernieuwing in producten en processen t.b.v. duurzaamheid grootschalig toe te passen om zo hun bijdrage te leveren aan ‘Nederland circulair in 2050’. Daarnaast heeft bevat Grondstoffenakkoord de doelstelling voor 50% circulair materiaalgebruik in 2030 en volledige circulariteit in 2050. De verwachting is dat prefab- en modulair bouwen op basis van (nieuwe/hergebruikte) duurzame materialen de komende jaren dus een vlucht gaat nemen. Dit betekent dat de vraag naar productielocaties voor deze bouwelementen (‘prefab fabrieken’) ook toe zal nemen.

Voorbeelden	Omschrijving
New Horizon, Oosterhout	New Horizon specialiseert zich in de levering van bestaande materialen voortkomend uit sloop voor de ontwikkeling van nieuwe gebouwen.
StoneCycling, Venlo	StoneCycling maakt van het puin van gesloopte gebouwen nieuwe bakstenen en tegels.
Wienerberger, Doetinchem	Clickbrick is een circulair bouwsysteem voor het droogstapelen van bakstenen. Het gaat dus om demontabele gevels.
Jan Snel, Eemshaven	Jan Snel produceert modulaire bouwsystemen en heeft sinds 2018 een productiehal van 4.000 m2 in de Eemshaven (niet meer dan 50 FTE). Er is gekozen voor deze locatie door de toename projecten in het noorden van Nederland en Duitsland. De Eemshaven kan daarnaast ook worden gebruik om producten naar andere havens te verschepen.
Van Wijnen, Heerenveen	Van Wijnen gaat op termijn jaarlijks 4000 demontabele bouwpakketten van nieuwe, duurzame huizen produceren. Doordat de woningen demontabel en remontabel zijn en uit modulaire componenten bestaan, is er een hoge mate van circulariteit. Er wordt 50 miljoen geïnvesteerd in de prefab fabriek van 12 hectare met een gegenereerde werkgelegenheid van 200 FTE.
Plegt-Vos, Almelo	Ook Plegt-Vos investeert in een nieuwe fabriek van 9ha waar, grotendeels door robots, prefab woningen en appartementen worden geproduceerd. Het levert 70 extra banen op.

© Buck Consultants International, 2021

F Modulaire bouwmaterialen (prefab)

Buck Consultants International

F3 Sectorale dynamiek

- Tussen 2020-2025 bestaat de jaarlijkse groei gemiddeld nog uit 60.000 woningen, tussen 2025-2030 is dit 45.000 woningen per jaar. Het resterende woningtekort zal echter de komende decennia blijven bestaan. Zeker Noord-Nederland heeft potentie voor (additionele) marktinvesteringen, omdat er geanticipeerd kan worden op de groeiende behoefte naar woningen in de regio, de toekomstige realisatie van de Lelylijn en het ontlasten van de leefdrukte van de Randstad. Modulaire materialen/'bouwpakketten' kunnen tevens worden vervoerd, ten behoeve van een groter verzorgingsgebied.
- Er is met name krapte in (middel)grote stedelijke gebieden en in de sector van sociale huurwoningen en bereikbare koopwoningen voor starters. Prefab is goedkoper, sneller en duurzamer (behoeft aanzienlijk minder grondstoffen), en is uitermate geschikt voor deze categorie huizen.

- Naast woningbouw als grote bijdrager vragen infrastructuur- en rioolprojecten ook veel bouwmaterialen. Al kan het niet eens allemaal worden hergebruikt; vrijkomende materialen uit sloop voorzien niet in de vraag. Deze mismatch tussen vraag en aanbod neemt na verloop van tijd af doordat de vraag vanuit de nieuwbouw op de langere termijn redelijk stabiel is en het aanbod uit sloop groeit. In de periode 2018-2020 is de vraag zeven keer groter het aanbod, in de periode 2041-2050 daalt dit naar vier maal. Vanuit duurzaamheidsperspectief bevestigt dit dus de noodzaak naar circulair bouwen.

Woningtekort in Nederland

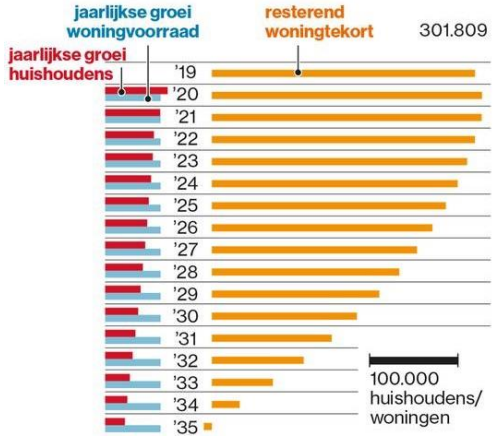

Materiaalstroom vrijkomend bij sloop en benodigd in nieuwbouw (woning- en utiliteitsbouw, infrastructuur en riool), jaarlijks gemiddelde

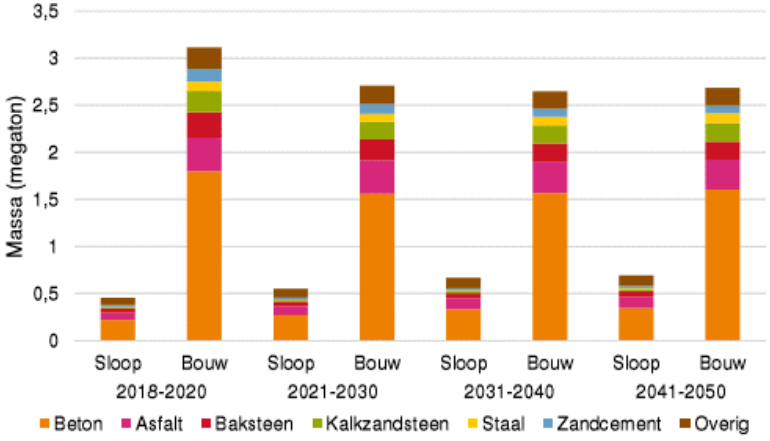

Bronnen: TNO/EIB, 2018

© Buck Consultants International, 2021

F Modulaire bouwmaterialen (prefab)

Buck Consultants International

F4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- De bouwsector is relatief groot in de regio. De verwachting van de mogelijke bedrijven in deze sector is dat er technisch geschoold personeel wordt gevraagd in relatief geringe omvang. Aangezien er vooral lager opgeleid personeel gevraagd wordt, sluit dit mooi aan bij het profiel van de regio. In de geringe omvang van de vraag kan waarschijnlijk wel worden voorzien vanuit de regio.

F5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Duurzaamheid past in de woon- en mobiliteitsvisies van gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam maar ook op groter schaalniveau. Bijvoorbeeld in de context van wonen in het aantrekkelijk maken van de regio en anticiperen op demografische ontwikkelingen. Er vindt relatief veel innovatie plaats op het gebied van nieuwe bouwmaterialen en circulaire componenten. Verbindingen met kennisinstituten zijn dan ook kansrijk. De innovatie en toepassing ervan hebben een belangrijke rol in de verduurzamingsopgave en dragen dus bij aan de ontwikkeling tot innovatieve energieprovincie. Deze doelgroep draagt zeker bij aan de milieudoelstellingen van de provincie. Verduurzaming van de gebouwde omgeving en bouwprocessen zijn van belang voor ‘Nederland Circulair 2050’ en daarmee het terugdringen van CO2-uitstoot. De nabijheid van de haven en het wegennetwerk A7/N33 bieden echter wel mogelijkheden voor de import van materialen en de export van bouwonderdelen.

F6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- De aanknopingspunten voor clustervorming zijn enigszins beperkt. In Noord-Nederland zijn diverse verbindingen denkbaar met leveranciers of verwerkers van bouwmaterialen in de regio, zoals bijvoorbeeld Jan Snel (Eemshaven).

F	Modulaire bouwmaterialen	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	++ / +++
2	Sectorale dynamiek	++++
3	Sectorale groeiverwachting	++++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	++++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	+++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+++

© Buck Consultants International, 2021

G Biobased

G1 Werkgelegenheidscreatie

- De werkgelegenheidscreatie is erg afhankelijk van de schaalgrootte van de activiteit. Het kan gaan over 10+ hectare kavels met honderden werknemers (bijvoorbeeld productie met restromen), maar ook over kleinere ontwikkelingen waarbij nieuwe concepten etc. worden toegepast die nog niet zijn opgeschaald. Als er niet uitgegaan wordt van een grootschalige productie, blijft de werkgelegenheidscreatie relatief beperkt.

G2 Sectorale groeiverwachting

- De afgelopen jaren is de transitie naar een Biobased Economy minder snel gegaan dan verwacht. Dit komt door de aanhoudend 'lage' prijzen voor fossiele grondstoffen, de lage CO2 beprijzing, de hoge kosten van opschaling van pilots (R&D) naar productie op schaal en het (vermeend) hoge risicoprofiel van business cases voor productie en gebruik van duurzame biomassa. De noodzaak voor verduurzaming neemt echter steeds verder toe, door o.a. concretisering van afspraken in Europees verband en de doorvertaling van het nationaal klimaatakkoord. Door opschaling en markversnelling is de verwachting dat dat de biobased economy in de komende jaren –op iets langere termijn- een groeiende plaats krijgen in de economie en klimaatopgave en als doelgroep steeds interessanter wordt.

Voorbeelden	Omschrijving
Attero, Groningen	Aan de oostkant van de stad Groningen staat de gecombineerde afvalscheidings- en vergistingsinstallatie van Attero. Hier wordt het restafval uit een groot deel van de provincie Groningen verwerkt. In de scheidingsinstallatie worden metalen, vervangende brandstoffen en organisch afval uit het afval gehaald. Een speciaal ontwikkelde scheidingsinstallatie haalt er kunststof verpakkingen en drankenkartons uit, zodat deze gerecycled kunnen worden. Na de scheiding van het restafval ondergaat het organische afval een was- en zeefbehandeling en wordt dan naar de vier vergistingsreactoren gepompt. Hier zetten bacteriën de organische materialen om in biogas. Attero Groningen is gevestigd op een kavel van ongeveer 10 hectare en er weken 50-100 FTE.
Suiker Unie, Groningen	Bij de verwerking van suikerbieten ontstaan verschillende reststromen. Bij vergisting hiervan wordt biogas geproduceerd en blijven waardevolle mineralen achter in het digestaat. Het digestaat wordt in de landbouw als meststof afgezet, waardoor een mineralenkringloop wordt gesloten. Bij het productieproces ontstaat ook bio-ethanol, biomethaan en veevoer. Bio-ethanol en biomethaan vormen een duurzaam alternatief voor fossiele brandstoffen en wordt gebruikt voor de chemische industrie.

Bronnen: Rabobank, Royal HaskoningDHV; 2019-2020

© Buck Consultants International, 2021

G Biobased

Buck Consultants International

G3 Sectorale dynamiek

- Hoewel de biobased-industrie qua profiel goed past bij de regio, kenmerken biobased-bedrijven zich vooral door hun vraag naar personeel voor de R&D-afdeling. Dit hoger opgeleide personeel is waarschijnlijk niet voldoende te vinden in de regio.

G4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Hoewel de biobased-industrie qua profiel goed past bij de regio, kenmerken biobased-bedrijven zich vooral door hun vraag naar personeel voor de R&D-afdeling. Dit hoger opgeleide personeel is waarschijnlijk niet voldoende te vinden in de regio.

G5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Innovatie speelt een belangrijke rol in de transitie naar een biobased economy. De clustermogelijkheden met agrofood, chemie, energie en toepassing/ opschaling van vernieuwende concepten in de industrie zorgt ervoor dat deze doelgroep in sterke mate kan bijdragen aan de ontwikkeling tot innovatie energieprovincie. Door opschaling en markversnelling is verwachting dat dat de biobased economy in de komende jaren een groeiende plaats krijgen in de economie en klimaatopgave.

G6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- De EU heeft Noord-Nederland aangewezen als een van de zes voorbeeldregio's voor de biobased economie. De combinatie van sterke agrofood-, chemische en energiesectoren stelt Groningen in staat om een pioniersrol te spelen in de transitie naar een biobased economy. De aanwezigheid van al deze sectoren biedt dus zeker potentie voor clustervorming en bovendien kan beschikbaarheid van duurzame energie de ontwikkeling versnellen omdat biobased processen veel energie vragen.

G	Biobased	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	++
2	Sectorale dynamiek	+++ / ++++
3	Sectorale groeiverwachting	++ / +++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+++++

© Buck Consultants International, 2021

H XXL-logistiek

H1 Werkgelegenheidscreatie

- Recente (aangekondigde) investeringen in XXL-distributiecentra laten een gemiddelde werkgelegenheidscreatie zien van zo'n 250-400 banen. Dit zijn vooral om magazijn- en expeditiemedewerkers.

H2 Sectorale groeiverwachting

- Hoewel al jaren gediscussieerd wordt over de 'verdozing van het landschap' is het aantal nieuwe XXL-distributiecentra van groter dan 40.000 m2 is in Nederland explosief toegenomen: een verdubbeling van 30 over in 2017-2018 naar 61 centra in 2020.
- De vraag naar logistieke warehousing is de afgelopen jaren gegroeid, en deze groei blijft naar verwachting aan, door een aantal factoren:
  - De bloeiende Europese economie vóór Corona, die leidt tot een grotere vraag van consumenten en bedrijven;
  - De snelle groei, versneld dóór Corona, van e-commerce, wat leidt tot meer vraag naar specifieke e-commerce warehousing m.b.v. logistieke faciliteiten voor inpakken en retourneren;
  - De groeiende wereldhandel, die heeft geleid tot een toename var Europese distributieoplossingen bij Amerikaanse en Aziatische multinationals;
  - Lage rentetarieven die financiële investeringen in warehousing aantrekkelijk maken.

Voorbeelden	Omschrijving
DHL, Zandbommel	Deze logistieke dienstverlener bouwt een distributiecentrum van 4 ha op een totale kavelgrootte van 9 ha. De kaveloppervlakte van een dergelijk XXL-DC is al snel het dubbele van het gebouwoppervlak, in verband met manoeuvreer- en parkeerruimte voor vrachtwagens, parkeerruimte voor personeel en gewenste uitbreidingsmogelijkheden. Er komen 350 banen bij.
Inditex, Lelystad	Inditex, als overkoepelend voor haar vele modemerken, investeert in een zeer omvangrijk distributiecentrum van 17 ha op een totale kavel van 35 hectare. Hier kunnen 400 werknemers aan de slag.
Primark, Roosendaal	Primark neemt haar intrede in een nieuw distributiecentrum van 9 ha op een totale kavelgrootte van 16 ha. Hiermee genereert de retailer 400FTE's.
Arvato Bertelsmann, Venlo	Deze logistieke dienstverlener investeert in een nieuwe kavel van 6,1 hectare, waarvan 4 ha gebruikt wordt tbv haar distributiecentrum. Er is een werkgelegenheidscreatie van 200 banen.
Sanitairwinkel.nl, Spierings Smart Logistics, 's-Hertogenbosch	Deze Brabantse locatie van 9,3 hectare beschikt over 5,5 hectare aan distributiecentrum. Deze gecombineerde locatie is multitenant.

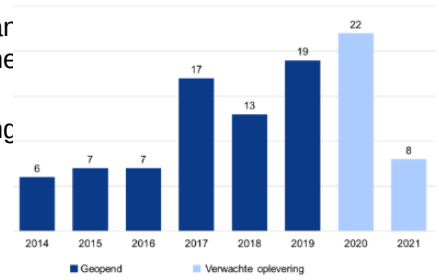

Top regio's XXL-DC's 2013-2019[1)]

1	West-Noord-Brabant	18
2	Noord-Limburg	15
3	Groot-Rijnmond	14
4	Midden-Noord-Brabant	12
5	Zuidoost-Noord-Brabant	8
6	Groot-Amsterdam	7
7	Midden-Limburg	4
8/9	Flevoland	3
	Arnhem-Nijmegen	3

© Buck Consultants International, 2021

H XXL-logistiek

H3 Sectorale dynamiek

- Door al maar toenemende populariteit van e-commerce groeit de behoefte aan grote, centrale duurzame distributiecentra met consolidatiecentra (kleine distributiecentra) aan de rand van steden.
- Mechanisering en robotisering faciliteren het toenemend aantal nodige handelingen om orders gereed te maken. De trend naar schaalvergroting wordt gestimuleerd door ontwikkelingen in deze industrie.
- XXL-distributiecentra (>40.000 m2) zitten in de lift door ontwikkelingen in het wegtransport, nu Europa bijvoorbeeld fors investeert in het creëren van robuuste, internationale transportverbindingen (TEN-T). Voor bedrijven wordt het belangrijk om hun centrale voorraden te bundelen in grote warehouses met een goede bereikbaarheid in/nabij de trans-Europese netwerken.
- Verreweg de meeste van de XXL-Distributiecentra wordt verwezenlijkt in de corridor Rotterdam/Antwerpen – Brabant/Limburg – Ruhrgebied, en dit geldt ook voor de toekomstige al aangekondigde grotere warehouses. Een aanzienlijke eigen afzetmarkt, de centrale ligging ten opzichte van de Europese markt en infrastructurele hubs faciliteert en versterkt deze concurrentiepositie. Noord-Nederland met provincie Groningen heeft op basis van deze zaken een relatieve perifere ligging.

Nieuw (aangekondigde) XXL-distributiecentra 2013-2019 in Nederland, België en Duitsland - in relatie tot TEN-T

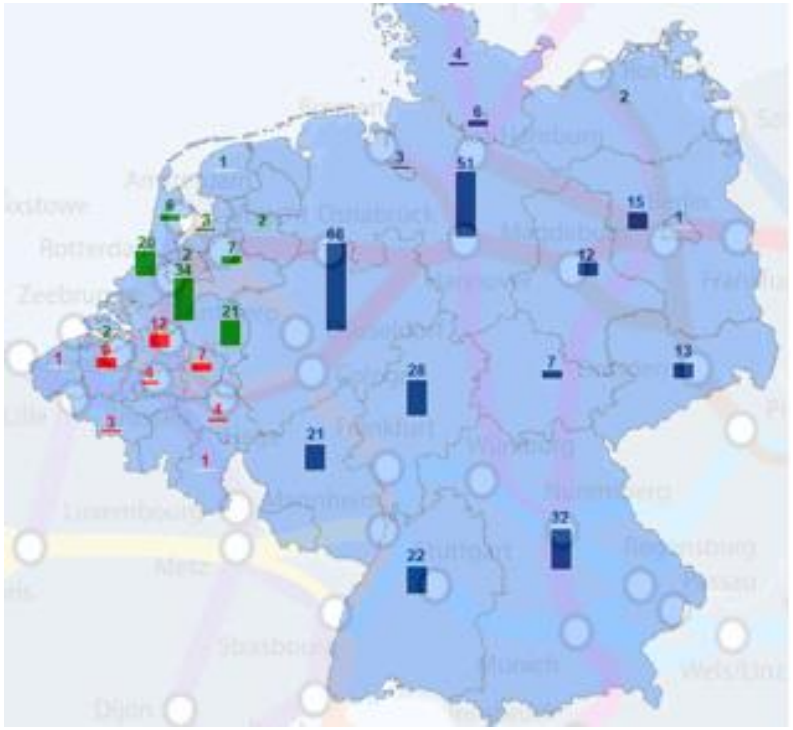

© Buck Consultants International, 2021

H XXL-logistiek

Buck Consultants International

H4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- In de regio relatief weinig mensen actief in de logistieke sector, maar in het gebied rondom Delfzijl is het aandeel van logistieke bedrijven groter. Het personeel wat gevraagd wordt voor de bedrijven in deze sector wordt vooral ingezet op de bedrijfsvloer, wat goed aansluit bij het opleidingsprofiel van de regio. Ook de relatief geringe omvang sluit goed aan.

H5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- De nabijheid van de Eemshaven en ligging in de corridor met twee verkeersaders als geografische bepaling. Vanuit benadering van een grotere context, Bremen maakt onderdeel uit van het TEN-T netwerk en belichaamt een prominente spot, met verbindingen naar Hamburg (en Scandinavië). In Noord-Nederland (Groningen en Drenthe geen vestigingen, Friesland beschikt er over één) is ondervertegenwoordigd in de XXL-logistiek.
- XXL-logistiek behoeft veel ruimte en gaat gepaard met veel verkeersstromen. De corridor kan insteken als pionier en goedkoper, minder gecongestioneerd alternatief voor (stedelijke) regio's in de Randstad/Brabant/Limburg.
- Echter, de relatieve afstanden blijven klein door kwalitatief goede nationale infrastructuur en de Groningse markt kan bediend worden vanuit deze gevestigde locaties. Hoewel ze dus voor onder andere de detailhandel twijfelachtig zijn, zijn er wel kansen wat betreft de XXL-logistiek in de supermarktbranche. Door verse producten zijn hierin korte transportketens van belang, met het oog op een snelle verwerking en levering.

H6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Grootschalige logistieke activiteiten concentreren zich in beperkte make in het noorden van Nederland. In de afgelopen jaren is er vooral in het zuiden en oosten van Nederland sprake geweest van een sterke groei van XXL-logistiek.
- Vooral door de gunstige ligging ten opzichte van de Nederlandse mainports en het omvangrijke Duitse (Ruhrgebied) en Belgische (Vlaamse Ruit) achterland.

H	XXL-logistiek	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++
2	Sectorale dynamiek	++++
3	Sectorale groeiverwachting	+++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+ / ++

© Buck Consultants International, 2021

I E-commerce

I1 Werkgelegenheidscreatie

- De aard van dit subsegment en omvang van ondernemingen bepaalt in zeer grote mate de werkgelegenheid. Op enkele tientallen grote spelers na, is het overgrote merendeel van webshops startup of MKB-er. Vooral in e-com logistiek is de werkgelegenheid fors

I2 Sectorale groeiverwachting

- Een webshop exploiteren is een populaire en sterk groeiende manier van ondernemen. Het gemak en vrijheid van ondernemen en lage opstart- en overheadkosten maakt het aantrekkelijk om een webshop te beginnen. Omzet bedroeg in 2019 26,2 miljard online; 10,5% meer dan in 2018. De coronacrisis geldt niet alleen als extra stimulans voor meer webwinkels en ongekende omzet, maar ook voor online verkoopkanalen voor fysieke winkels (omnichannel). Het aantal webshops is volgens het CBS afgelopen tien jaar verdriedubbeld naar ruim 48.000 in 2020. Er zijn momenteel 2775 webshops in de provincie Groningen.
- Zoals genoemd bij de behandeling van XXL-logistiek wordt de behoefte voor grote, gecentraliseerde en kleine, regionale consolidatiecentra veroorzaakt door de sterk groeiende markt van e-commerce. De verwerking en bezorging van online bestelde goederen aan consumenten spitst zich voornamelijk toe op de detailhandel, maar ook bijvoorbeeld in de foodsector en online boodschappen.
- PWC voorspelde al dat online boodschappen doen het ‘nieuwe normaal’ zou worden, maar de situatie omtrent corona zorgt dat deze ontwikkeling in een stroomversnelling is gekomen en tevens publiekelijk zichtbaarder. Verwacht wordt dat deze trend zich aanhoudt omdat mensen die ‘’nu hun boodschappen doen via internet en het gemak ervan ervaren. Dat blijft.”

Voorbeelden	Omschrijving
In de top 10 NL grote spelers Bol.com, Waalwijk Coolblue, Tilburg Wehkamp, Zwolle Zalando, Bleiswijk	Omzet van Bol.com (1,67 miljard), Coolblue (1 miljard) en Wehkamp (530 miljoen), met 900-2000FTE.
Grote regionale spelers EDC Retail, Veendam Koopjesdrogist.nl, Oude Pekela Gadero, Groningen Winparts, Winneweer	Omzet per bedrijf tot 25 miljoen, werkgelegenheid tussen de 60 en 160 FTE.
Overgrote meerderheid van alle (nieuwe) webshops 23.000 bedrijven	ABN AMRO stelt dat het gros van de nieuwkomers in de sector ZZP’er is of nauwelijks personeel heeft; momenteel heeft meer dan de helft van alle webshops (23.000 bedrijven) slechts een of twee medewerkers.

Aantal Nederlandse webwinkels per subsector, 2014-2020

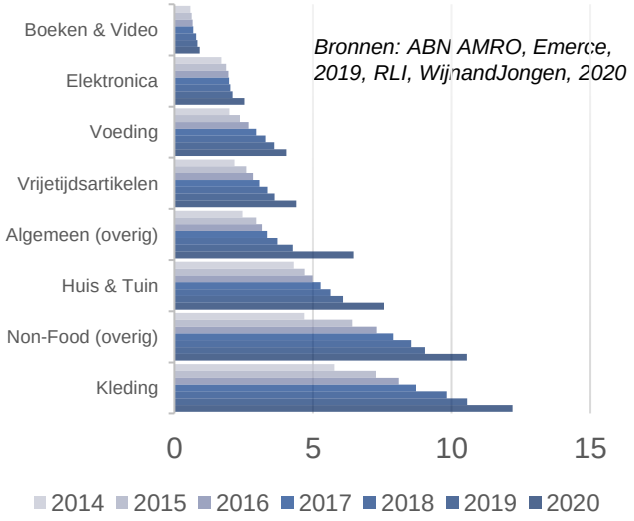

Bronnen: ABN AMRO, Emerce, 2019, RLI, WijnandJongen, 2020

© Buck Consultants International, 2021

I E-commerce

Buck Consultants International

I3 Sectorale dynamiek

- Snelle en flexibele afwikkeling en levering wordt steeds belangrijker en normaler geacht voor en door klanten. De verwachting is dat same-day delivery (zeker van versproducten) binnen afzienbare tijd de nieuwe norm is in e-commerce. Ook bestellen klanten vaker in kleinere hoeveelheden. Dat maakt dat steeds kleinere auto's met een hogere frequentie en lagere beladingsgraad de stad ingaan om goederen te leveren. Lokale consolidatiecentra aan de rand van steden en met kleine elektrische voertuigen in de binnenstad en woonwijken bezorgen, wordt als efficiënte en duurzame oplossing gezien door beperkte uitstoot en overlast. (beperkte) Decentralisatie en nieuwe consolidatiecentra zouden dus een kans zijn voor de A7/N33 corridor om vanuit daar de regionale markt te faciliteren, met goede infrastructuurverbindingen naar het gecentraliseerde Zuid-Nederland.

- De zogenoemde last mile is momenteel relatief duur en inefficiënt ten opzichte van de totale logistieke keten. Het zorgt voor de grootte milieubelasting en is tussen de 13% en 75% van de totale logistieke kosten. Daarom wordt er gedoeld om de efficiëntie, beheersbaarheid en duurzaamheid te vergroten en congestie te laten afnemen. Door schakels in logistieke ketens worden aan elkaar koppelen wordt erop gedoeld een 'vlug, vers, volledig, veilig en voorspelbaar' te leveren.

- Echter, de relatieve afstanden blijven klein door kwalitatief goede nationale infrastructuur en de Groningse markt kan bediend worden vanuit deze gevestigde locaties. Zeker omdat de omzet, frequentie en vraag groeit is het steeds rendabeler door met een volle vracht te leveren aan het Noorden, vanuit de distributiecentra vanuit Zuid-Nederland.

© Buck Consultants International, 2021

I E-commerce

Buck Consultants International

I4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- In de regio zelf zijn relatief weinig mensen actief in de logistieke sector, maar in het gebied rondom Delfzijl is het aandeel van logistieke bedrijven veel groter. Het personeel wat gevraagd wordt voor de bedrijven in deze sector wordt ingezet op de bedrijfsvloer en als vervoerder, wat goed aansluit bij het opleidingsprofiel van de regio.

I5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Vanuit een ruimtelijk-economisch perspectief is regio A7/N33 relatief perifeer gelegen t.o.v. belangrijke logistieke hubs en een compacte, omvangrijke afzetmarkt. Dit omvat bijvoorbeeld internationale haven (Rotterdam, Hamburg), (spoor)wegenknooppunten, dichtbevolkte gebieden of grote distributiecentra. Hoewel deze regio dus weinig interessant lijkt voor grote spelers van buitenaf, is er meer potentieel voor kleinere, regionale e-commerce spelers. Door o.a. hun wortels in en kennis van de regio, lokaal georiënteerde afzetmarkt, specifieke productassortiment (zoals versmarkt) of lage grondprijzen kan de regio A7/N33 wel een voedingsbodem zijn voor het faciliteren van kleine spelers op de markt.
- De netgenoemde decentralisatiestrategieën en consolidatiecentra zouden kansrijke ontwikkelingen zijn om als regionale hub voor grote spelers de eigen, regionale markt te faciliteren. Door haar goede infrastructuurverbindingen naar het gecentraliseerde Zuid-Nederland en ligging van grotere plaatsen als Groningen, Assen of Emmen.

I6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Door de groei in e-commerce met betrekking webwinkels of omnichannels lokaal maar niet realistisch dat de grote bedrijven kunnen worden aangetrokken.

I	E-commerce	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	+++ / ++++
2	Sectorale dynamiek	++++
3	Sectorale groeiverwachting	+++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	+++

© Buck Consultants International, 2021

J Hyperscale datacenters

J1 Werkgelegenheidscreatie

- Een recente verkenning door BCI laat zien dat een hyperscale datacenter met een oppervlakte van 50.000 m² (kavel van 10-12 hectare) een werkgelegenheid van ongeveer 350 banen oplevert (direct + indirect).

J2 Sectorale groeiverwachting

- Het aantal hyperscale datacenters groeit al jaren sterk en het is de verwachting – gedreven door de prognose dat tot 2030 het dataverkeer gaat ver-20-voudigen – dat deze groei versneld doorgaat. Hierbij is Europa, en binnen West-Europa Nederland het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk en Ierland nadrukkelijk in beeld als vestigingslocatie. Momenteel zijn er wereldwijd ongeveer 500 hyperscale datacenters in bedrijf.

J3 Sectorale dynamiek

- De Synergy Research Group rapporteert (eind 2019) dat er wereldwijd circa 150 hyperscale initiatieven in de fase van planning of bouw zitten. In 2020 is de marktvraag nog groter geworden. Ook Nederland is nadrukkelijk in beeld als potentiële vestigingslocatie

Voorbeelden	Omschrijving
Google, Eemshaven, Nederland	Google is de bekendste naam onder de techreuzen en is met een hyperscale datacentrum aanwezig in de Noord-Oost Groningse geografie. De groeiende stoom data via internet vraagt om een steeds grotere capaciteit van datacenters. Via het datacenter in de Eemshaven gaan onder meer Gmail, Google Maps en YouTube. Google investeert 500 miljoen euro in een uitbreiding van 45 hectare. In de bouwfase zijn er 1.000 mensen aan het werk en de structurele banengroei beslaat ongeveer 100.
Zeewolde	In Zeewolde wordt het grootste datacentrum van Nederland gebouwd door een nog onbekend, Amerikaans bedrijf. Het zal 166 hectare omvatten.
Google; CyrusOne, Middenmeer	Google investeert de resterende 500 miljoen van de 1 miljard in 70 hectare die 125 vaste banen opleveren. CyrusOne heeft aangekondigd interesse te hebben in 33 hectare om daar het derde hyperscale datacentrum, na Microsoft en Google, van Agriport in Middenmeer te bouwen.
Aruba SPA, Rome, Italië	Het voorbeeld van Aruba SPA is een voorbeeld van een project van kleinere omvang. Aruba SPA is marktleider in de Italiaanse markt voor domeinen, hosting, cloud-services en andere online diensten. Dit data centrum van 7,4 ha genereert 200 banen.

Wereldwijde groei in Cloud dataverkeer (prognose 2010-2030)

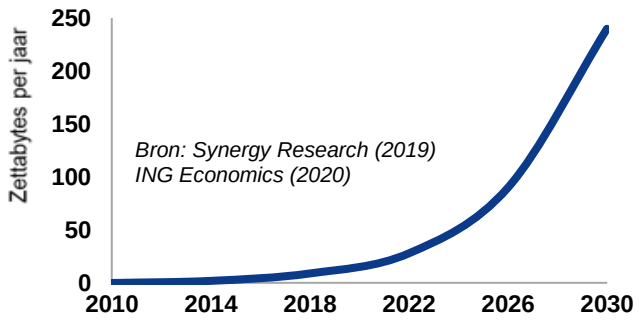

© Buck Consultants International, 2021

J Hyperscale datacenters

Buck Consultants International

J4 Aansluiting regionale arbeidsmarkt

- Bedrijven in deze sector vragen vooral hoog opgeleid personeel uit de informatie en communicatiesector. Deze sector is vrij klein in de regio en bovendien is er relatief weinig hoog opgeleid personeel. De relatief kleine vraag naar personeel van datacenters leidt naar verwachting niet tot knelpunten op de regionale arbeidsmarkt.

J5 Aansluiting op economische kansen ruimere regio

- Datacenters verbruiken veel energie, maar worden wel steeds energiebewuster en zijn op zoek naar manieren om het verbruik te verminderen. Door hoge eisen te stellen aan het energieverbruik van nieuw te vestigen datacenters kan de sector bijdragen aan het ontwikkelen van innovatieve energie-oplossingen. In het verminderen van CO2 uitstoot spelen datacenters (nog) geen prominente rol. Gebruik van duurzaam opgewekte energie (die in steeds ruimere mate beschikbaar is in Noord Groningen) kan een datacenter echter CO2-neutraal maken. Bovendien zijn er kansen voor restwarmtegebruik door omliggende (woon)gebouwen of industrie.

J6 Relatie met bestaande bedrijvigheid

- Hyperscale datacenters kunnen uitstekend uit de voeten op een solitaire locatie. Onderzoek wijst uit dat de aanwezigheid van (hyperscale) datacenters nauwelijks relatie heeft met of leidt tot het aantrekken van andere typen bedrijvigheid en clustervorming wordt in de praktijk nergens gezien. Wel zien we dat operationele hyperscale datacenters de positie verder willen verstevigen door ontwikkeling van satelliet-vestigingen. Dit zijn doorgaans kleinere datacenters in de nabijheid van de ‘hyperscale’ met bijvoorbeeld een belangrijke back-up functie.

J	Hyperscale datacenters	Marktpotentie
1	Werkgelegenheidscreatie	++++
2	Sectorale dynamiek	+++++
3	Sectorale groeiverwachting	++++
4	Aansluiting op regionale arbeidsmarkt	+ / ++
5	Aansluiting kansen ruimere regio	++
6	Relatie met bestaande bedrijvigheid	++

© Buck Consultants International, 2021

Buck Consultants International

Fase 1: Beoordeling marktpotentie bovenregionale doelgroepen

Doelgroepen			Goede match	Redelijke match	Matige match	Beperkte match
Productie	A	Batterijen		●		
	B	Agro/Food		●		
	C	Automotive (elektrisch/waterstof)		●		
	D	Hightech (assemblage)				●
	E	Chemie				●
Circulair	F	Modulaire bouwmaterialen (prefab)		●		
	G	Biobased			●	
Logistiek	H	XXL-logistiek			●	
	I	E-commerce		●		
Data	J	Hyperscale Datacenters	●			

Kleurcodes

	Goede match, verder onderzocht op vestigingsvoorwaarden
	Redelijke match, verder onderzocht op vestigingsvoorwaarden
	Matige match, (voorlopig) afgevallen voor verdere verkenning
	Beperkte match, afgevallen voor verdere verkenning

© Buck Consultants International, 2021

Fase 2: Match grootschalige bovenregionale doelgroepen met regionaal vestigingsmilieu

Vestigingsvoorwaarden		Elementen	Oplossingsrichtingen
1	Arbeidsaanbod en kennispositie	Kwantiteit en kwaliteit van het aanbod	Investeren in scholing op specifieke competenties (in industrie en logistiek bijvoorbeeld)
2	Bereikbaarheidsprofiel	Weg, water, spoor	Beter toegankelijk maken multimodale ontsluiting
3	Vestigingsmogelijkheden	Kavels op bedrijventerreinen (omvang, aantal, kwaliteit)	Herontwikkeling, kavels samenvoegen, eventueel bedrijventerreinen toevoegen als bestaande terreinen niet voldoen
4	Sectorspecifieke vestigingseisen	Elektrische netcapaciteit, grote kavels, specifieke expertise	Afhankelijk van de doelgroepen die als kansrijk worden beoordeeld

© Buck Consultants International, 2021

Hyperscale datacenters

Buck Consultants International

Arbeidsaanbod/ kennispositie van de regio

- Bij de vestiging van een hyperscale datacenter is sprake van een permante werkgelegenheid om het datacenter operationeel te houden. Voor de bouw van datacenters worden vaak buitenlandse gespecialiseerde bouwbedrijven gebruikt. Tijdens de bouwperiode is daarom een mix van 800 – 1.200 Nederlandse en buitenlandse bouwvakkers aan het werk. De arbeidsmarkt is voldoende ruim om dit te kunnen accommoderen.
- Als het gaat om structurele werkgelegenheid is er ook een tweedeling te herkennen met vooral operationeel ondersteunende en operationeel technische werknemers met (high level) de volgende rollen

Operationeel ondersteunend (ca 50% totale werkgelegenheid)	**Operationeel technisch** (ca. 50% totale werkgelegenheid)
• Beveiliging • Projectmanagers • Sales& marketing • HR/finance/directie • Overig	• Onderhoud • Operationeel • IT • Implementatie

- De ervaringen met Google in de Eemshaven wijzen er op dat operationeel ondersteunend personeel prima te vinden is in Groningen. Het gaat voor een hyperscale datacenter om circa 50-75 ondersteunende banen. Operationeel technisch personeel is echter beperkt beschikbaar in de regio.
- In de praktijk zullen in Groningen gevestigde hyperscale datacenters daarom een beroep moeten doen op de internationale markt van gekwalificeerd personeel voor het invullen van (een deel van) de 50-75 operationeel technische banen.

© Buck Consultants International, 2021

Bereikbaarheidsprofiel

- Voor datacenters gaat bereikbaarheid vooral over digitale connectiviteit, aan bereikbaarheid over de weg of per spoor worden geen zeer hoge eisen gesteld. Dit is ook terug te zien in het vestigingspatroon van hyperscalers, vaak aan de rand van steden of perifeer zonder hoogwaardige ontsluiting via de weg.
- Voor digitale connectiviteit leggen hyperscale datacenters vaak verbinding met ‘connectiviteitsclusters’ als Amsterdam of Frankfurt waar een veelheid aan glasvezelverbindingen tussen datacenters in binnen- en buitenland bijeenkomen. De omvang van hyperscale partijen en hun financiële slagkracht maakt het voor hen mogelijk om ook vanuit verder weg gelegen locaties zelf te investeren in verbindingen met een connectiviteitscluster, ofwel: ze zijn niet sterk afhankelijk van bestaande netwerken.

Vestigingsmogelijkheden

- Hyperscale datacenters vestigen zich momenteel op kavels vanaf circa 10 hectare. Dit is fors groter dan een aantal jaren geleden en de omvang blijft groeien. Een voorbeeld van een partij die heeft aangekondigd te willen investeren in Zeewolde spreekt zelfs over een kavel groter dan 160 hectare. Vooralsnog is dit een uitzondering.
- In de regio zijn kavels > 10 hectare momenteel niet beschikbaar. Op korte termijn kan de regio daarom geen passend aanbod doen om aan deze forse ruimtevraag per vestiging te voldoen

Sectorspecifieke vestigingseisen

- Naast de genoemde vestigingscriteria zijn relatief lage grondkosten, beschikbaarheid van groene stroom, voldoende elektrische netcapaciteit en koelwater (vaak oppervlaktewater) factoren waar hyperscale partijen naar kijken.
- De grondkosten in Groningen zijn acceptabel voor hyperscale partijen die in praktijk ook investeren in gebieden met hogere grondkosten

© Buck Consultants International, 2021

- Groene stroom is in geheel Nederland beperkt beschikbaar maar is niet per sé locatie gebonden. Groene stroom kan immers ingekocht worden bij de partijen die het produceren of aanbieden, het elektrische netwerk kan stroom vervoeren naar elke locatie in Nederland. Het heeft wel voordelen om nabij productie van groene stroom te vestigen, bijvoorbeeld waar zeewindenergie aan land komt. Als daar direct op aangehaakt kan worden scheelt dit investeringen in elektrische infrastructuur
- In grote delen van Nederland is de elektrische netcapaciteit aan het vollopen. Zomaar een hyperscale datacenter aansluiten is lang niet altijd eenvoudig. Voor het eerder genoemde voorbeeld van een mogelijke vestiging van een datacenter in Zeewolde is de schatting dat daar 3x meer energie geconsumeerd wordt dan in de gemeente Amsterdam. Er zal daarom zorgvuldig gekeken moeten worden of uitbreiding van het elektrische net noodzakelijk is. Dit zijn zeer forse investeringen met looptijden tot circa 7-10 jaren.
- Het koelen van hyperscale datacenters gaat efficiënt met koelwater. Dit stelt veel waterschappen echter voor problemen. Er zijn echter ook alternatieve koelmogelijkheden beschikbaar die van de kant van de hyperscalers echter extra investeringen vergen. Dit aspect moet met de datacenterpartijen worden besproken, het is niet per definitie aan de regio om een oplossing aan te bieden

Knelpunten en oplossingsrichtingen

Knelpunten	Oplossingsrichtingen
Beperkte beschikbaarheid operationeel technisch personeel	• Meer talent opleiden binnen de Groningse opleidingsinstellingen. De aanwezigheid van Google in de Eemshaven geeft al een eerste impuls, additionele hyperscale datacenters kunnen dit verder stimuleren. Als de regio wil inzetten op de komst van meer hyperscale datacenters, zal geïnvesteerd moeten worden in het uitbreiden van de opleidingscapaciteit.

© Buck Consultants International, 2021

Knelpunten	Oplossingsrichtingen
Tekort aan grote kavels	• Net als in de rest van Nederland zijn kavels > 10 hectare niet of nauwelijks beschikbaar in de regio. Het biedt kansen om dergelijk aanbod beschikbaar te maken, maar dat moet wel in afstemming zijn met de grotere regio. Gelijktijdig in één regio meerdere grote kavels op verschillende bedrijventerreinen in de markt zetten is risicovol
Beperkte elektrische netcapaciteit	• Niet elke regio kan op korte termijn voldoende elektrische netcapaciteit beschikbaar maken voor de (mogelijke) komst van hyperscale datacenters. Bij een eventuele beslissing om nieuwe grote kavels in de markt te zetten dient dit aspect van het begin van de nieuwe ontwikkeling te worden meegenomen. Voor het aantrekken van hyperscale datacenters zit de aantrekkelijkheid vooral in de combinatie van grote kavels én beschikbaarheid van elektrische netcapaciteit

© Buck Consultants International, 2021

Batterijen / automotive

Arbeidsaanbod/ kennispositie van de regio

- Schaalgrootte is van belang voor batterijproducenten. Voor een typische batterijfabriek met een output van 15-25 GWh/ jaar moet gedacht worden aan een kavel van 50-100 hectare en zo'n 1.000-2.000 werknemers variërend van (technische) vakkrachten tot onderzoekers.
- Hoewel in de regio momenteel geen batterijenfabrieken gevestigd zijn, zijn er wel verschillende opleidingen in de regio die aansluiten op dit type productie. Op universitair niveau sluiten de opleidingen natuurkunde en scheikunde goed aan. In het hoger onderwijs en middensegment (waar technische vakkrachten worden opgeleid) liggen ook mogelijkheden maar per direct ruim 1.000 gekwalificeerde krachten vinden in de regio is wel een uitdaging. Met extra inspanning bovenop de bestaande stevige basis in onderwijsaanbod kan de regio voorsorteren op de mogelijke komst van een batterijenfabriek.
- In andere Nederlandse regio's is ook interessante kennis rond batterijtechnologie. DSM en Sabic zijn wereldspelers op het gebied van materiaaltechnologie voor batterijen en er zijn aantal veelbelovende hightech startups voor batterij-materialen (LeydenJar) en nieuwe batterijconcepten (Elestor, DrTen).

Bereikbaarheidsprofiel

- Productiematerialen worden veelal over het water aangevoerd. In de ruimere regio is hiervoor de Eemshaven beschikbaar als overslagpunt. Het eindproduct leent zich ook voor vervoer over de weg. Gezien de behoorlijke werkgelegenheid in een batterijenfabriek (1.000 – 2.000 werknemers), is het van belang om via de weg goed ontsloten te zijn. Een bedrijventerrein met directe toegang tot de A7 past hier goed bij.

© Buck Consultants International, 2021

Vestigingsmogelijkheden

- Er zijn momenteel geen bedrijventerreinen beschikbaar die voldoende groot zijn voor een batterijenfabriek die naar kavels van 50-100 hectare zoekt.

Sectorspecifieke vestigingseisen

- Naast de genoemde vestigingscriteria kijken batterijenfabrieken naar een aantal sectorspecifieke vestigingseisen: nabijheid automotive cluster, toegang tot (Europese) subsidies, toegang tot schone energie en relatief lage grondkosten.
  - De grootste afnemer van batterijen is de automotive sector. Vestiging nabij autoproducenten versnelt levertijden en drukt de kosten van vervoer. In de regio (maar ook elders in Nederland) kan niet gesproken van een sterk automotive cluster met een keten van toeleverende bedrijven rond een OEM.
  - Landen met sterke automotive clusters (zoals onder andere Duitsland, Frankrijk en Tsjechië) hebben snel aangehaakt op het initiatief van de Europese Commissie om in de Europese Batterij Alliantie 3,2 miljard Euro overheidssteun beschikbaar te maken. Nederland neemt vooralsnog een afwachtende houding aan. Om succesvol te kunnen acquireren op dit segment waar zeer hoge investeringen mee gemoeid zijn, is het een groot voordeel deel om toegang te zoeken tot de Europese subsidiegelden.
  - Groene stroom is in geheel Nederland beperkt beschikbaar maar is niet per sé locatie gebonden. Groene stroom kan immers ingekocht worden bij de partijen die het produceren of aanbieden, het elektrische netwerk kan stroom vervoeren naar elke locatie in Nederland. Het heeft wel voordelen om nabij productie van groene stroom te vestigen, bijvoorbeeld waar zeewindenergie aan land komt. Als daar direct op aangehaakt kan worden scheelt dit investeringen in netcapaciteit.

© Buck Consultants International, 2021

- In verhouding tot de zeer forse investeringen die nodig zijn voor een nieuwe batterijenfabriek, zijn grondkosten niet de belangrijkste component. Het gaat echter om kavels van 50-100 hectare waarmee relatief lagere grondkosten toch een reëel voordeel kunnen opleveren. De grote behoefte aan aanvullende Europese productiecapaciteit van batterijen op korte termijn maakt dat grondkosten in Groningen geen obstakel zullen in locatiebeslissingen van batterijfabrieken.

Knelpunten en oplossingsrichtingen

Knelpunten	Oplossingsrichtingen
Beschikbaarheid technisch personeel	• Met name in het middensegment van technisch operationeel personeel zal meer talent moeten worden opgeleid
Beperkte beschikbaarheid grote kavels	• Voor het aantrekken van ruimtevragers die veel ruimte én veel energie vragen zal aanbod gecreëerd moeten worden om succesvol te kunnen acquireren. Bedrijven zullen naar een gegarandeerde timeline vragen voordat zij een vestigingsbeslissing nemen. De provincie en gemeenten zullen daarom vast de procedures moeten doorlopen voor het kunnen aanbieden van een dergelijke propositie en daarvoor een beslissing moeten nemen rond de in te zetten locatie
Nabijheid automotive cluster	• Dit is geen knop waar overheden aan kunnen draaien
Toegang tot Europese subsidies	• Indien de regio kiest voor acquisitie op dit segment moet een verkenning worden uitgevoerd rond de vraag op welke manier toegang gekregen kan worden tot Europese subsidies

© Buck Consultants International, 2021

Food

Arbeidsaanbod/ kennispositie van de regio

- Binnen het segment voedselverwerkende industrie moet voor nieuwe vestigingen worden gedacht aan kavels van 1-5 hectare en worden circa 50-300 banen gecreëerd.
- Noord-Nederland is sterk op het gebied van voedselproductie. Niet alleen is de agrarische sector sterk vertegenwoordigd (met name aardappel en suikerbietenteelt en melkveehouderij), ook in de verwerkende industrie zijn sterke spelers actief in de regio zoals suikerunie, Avebe en Aviko. Nederland is sterk in het ontwikkelen van duurzame voedseloplossingen, en in de regio dragen initiatieven als het Protein Competence Center bij aan kennisontwikkeling.
- In volume zit er momenteel weinig groei in de Nederlandse food-industrie. Kansen liggen vooral bij de export, verwerkingsindustrie en plantaardig voedsel. De toenemende aandacht voor duurzaamheid (minder impact op milieu, kortere ketens, biologisch, plantaardige alternatieven voor vlees en zuivel), gemak (kant-en-klaarproducten/maaltijden, verwerkt/voorgesneden en eenpersoonsverpakkingen), gezond (minder suiker, zout en vetten), en vers (meer onbewerkte producten, lokaal, meer vers voorbereid) zijn segmenten waar voor de regio kansen liggen.
- Zowel geredeneerd vanuit gekwalificeerd arbeidsaanbod als vanuit kennispositie sluit de propositie van de regio goed aan bij de eisen van voedselverwerkende bedrijven.

Bereikbaarheidsprofiel

- Voor de eisen die de voedselverwerkende industrie stelt aan bereikbaarheid, beschikt de regio over prima ontsluiting via de weg.

© Buck Consultants International, 2021

Vestigingsmogelijkheden

- Voor de relatief beperkte ruimtevraag van voedselverwerkende bedrijven (1-5 hectare) zijn in de regio vestigingsmogelijkheden beschikbaar.

Sectorspecifieke vestigingseisen

- De A7/N33 heeft een relatieve perifere ligging ten opzichte van afzetmarkten met grote consumentenomvang in zowel Nederlandse als Europese context. Echter, landbouwgebieden lenen zich als schoolvoorbeeld voor de Material Index. Omdat het volume en gewicht van het eindproduct vele malen kleiner is dan de beginproducten, heeft locatie nabij de primaire schakel de voorkeur. Dit is niet alleen kostenefficiënter maar ook duurzamer door minder transport.
- In de voedingsmiddelenindustrie spelen sluitende ketens een steeds belangrijkere rol. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met andere bedrijven. In Groningen en Drenthe is een behoorlijke agrarische activiteit, met focus op aardappel- en suikerbietenteelt, pootaardappelen en melkveehouderij. De (grootschalige) verwerking van de agrarische producten vindt al lange periode plaats op locaties als Hoogkerk (suikerbieten door Suiker Unie); aardappels worden verwerkt door Avebe te Foxhol/Ter Apelkanaal of Aviko in Warffum. Er liggen niet alleen kansen voor clustervorming maar ook bij samenwerkingen met aanwezige distributiecentra van supermarkten en groothandels in Groningen.

Knelpunten en oplossingsrichtingen

De propositie van de regio sluit goed aan op de vestigingseisen van de voedselverwerkende industrie.

© Buck Consultants International, 2021

Modulaire bouwmaterialen

Arbeidsaanbod/ kennispositie van de regio

- De doelgroep vraagt om technisch geschoolde vakkrachten, maar creëert -door digitalisering en gerobotiseerde industrie- niet enorm veel werkgelegenheid, rond de 50-150 werknemers per vestiging
- Er vindt relatief veel innovatie plaats op het gebied van nieuwe (modulaire) bouwmaterialen en circulaire componenten. Het is in dit segment niet per sé noodzakelijk om kennis in de regio te ontwikkelen
- Het arbeidsaanbod in de regio goed sluit aan bij de vestigingseisen die worden gesteld aan fabricage van modulaire bouwmaterialen

Bereikbaarheidsprofiel

- Voor modulair bouwen is met name transport via de weg belangrijk. Hiervoor biedt de regio prima mogelijkheden

Vestigingsmogelijkheden

- Prefab fabrieken maken gebruik van ruime bedrijfshallen, maar kavels van ca 5 hectare kunnen volstaan. Voor dit segment zijn in de regio nog vestigingsmogelijkheden te vinden.

Sectorspecifieke vestigingseisen

- Het segment stelt geen zeer specifieke eisen (behalve hierboven al genoemd) aan de vestigingsregio

© Buck Consultants International, 2021

E-commerce

Buck Consultants International

Arbeidsaanbod/ kennispositie van de regio

- Werkgelegenheid binnen E-commerce groeit snel, en dit is de afgelopen periode nog verder aangejaagd door Covid-19. De omvang van E-commerce bedrijven verschilt sterk, in deze rapportage wordt vooral naar grotere ruimtevragers gekeken die in vaak ruimte logistieke hallen gevestigd zijn.
- In het Nederlandse topsegment (Bol.com, Coolblue, Wehkamp) spreken we over een werkgelegenheid van circa 1.000 tot 1.500 man, vooral in de logistiek.
- Het type werkgelegenheid past goed bij het regionale profiel
- Voor middelgrote e-commerce distributiecentra volstaan kavels vanaf circa 5 hectare, maar grotere speler gebruiken een veelvoud van deze oppervlakte.

Bereikbaarheidsprofiel

- Vanuit ruimtelijk-economisch perspectief is de regio A7/N33 relatief perifeer gelegen ten opzichte van belangrijke logistieke hubs en omvangrijke afzetmarkten. Voor grote nationale/ internationale spelers van buitenaf, is het bereikbaarheidsprofiel van de regio beperkt interessant. De markt zit vooral bij regionale groothandelaars (B2B en B2C) die, eventueel vanuit geconsolideerde distributiecentra van 3PL providers de Nederlandse of eventueel Noordwest-Europese markt willen bedienen (zoals bijvoorbeeld Oldenburger Fritom in Veendam.
- De regio kent goede infrastructuurverbindingen met grotere steden in het noorden én met de rest van Nederland. Dit voldoet prima voor E-commerce activiteiten.

Vestigingsmogelijkheden

- Voor middelgrote spelers zijn er nog vestigingsmogelijkheden in de regio

© Buck Consultants International, 2021

Sectorspecifieke vestigingseisen

- De vestigingseisen lijken sterk op die van andere logistieke bedrijven. Wat vooral afwijkt is de relatief hogere werkgelegenheid (een ruime arbeidsmarkt van relatief laagopgeleiden helpt daarvoor) en de manier van vervoeren: er wordt meer gebruik gemaakt van bestelbusjes die veel relatief kleine pakketje aan huis bezorgen.

© Buck Consultants International, 2021

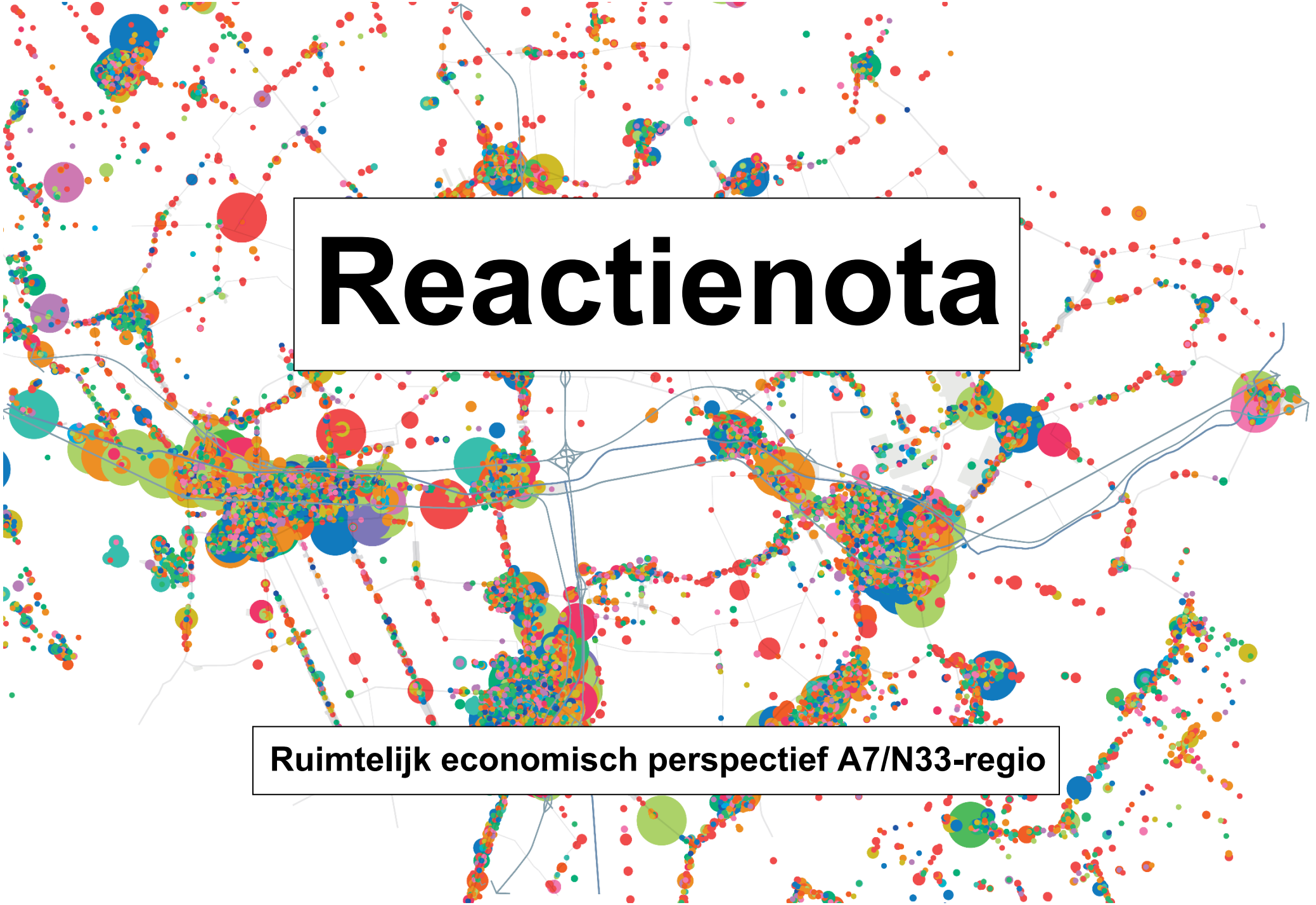

Reactienota

Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-regio

Inhoud

- **Inleiding / toelichting**
- **Deel A - reacties organisaties**
- **Deel B - reacties website + per mail ontvangen reacties**
- **Deel C - reacties tijdens inloopbijeenkomsten**

1. Inleiding / toelichting

Voor de totstandkoming van een ruimtelijk en economisch perspectief voor de A7/N33-regio is ingezet op een gebiedsgericht en open planproces. De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen vinden het belangrijk om samen met de omgeving tot een perspectief te komen. Via inloopbijeenkomsten, een website (stemvanprovinciegroningen.nl) en per mail zijn veel reacties binnengekomen. Alle reacties hebben een plek gekregen in deze reactienota. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen in het perspectief. De wijzigingen staan vermeld in de voordracht die aan de gemeenteraden en Provinciale Staten wordt voorgelegd. In deze reactienota staan dus enkel alle reacties weergegeven.

Gelet op de hoeveelheid reacties bestaat deze reactienota uit drie onderdelen. Een deel A, een deel B en een deel C.

Deel A bevat de reacties van verschillende organisaties en geeft daarmee al een mooi totaaloverzicht. In deel A zijn bijvoorbeeld de reacties van dorpsverenigingen, natuur en milieuorganisaties en andere organisaties terug te vinden. Het gaat in totaal om 19 reacties. Naast de reacties van de verschillende dorpsverenigingen is ervoor gekozen om de reacties van inwoners van de Duurkenakker (bij Muntendam/Meeden) hier ook onder te brengen, om daarmee recht te doen aan de problematiek die daar speelt.

Naast de reacties van organisaties zijn er ook heel veel reacties via de website en per mail ontvangen. Deze reacties staan in deel B. Het gaat in totaal om 404 reacties. Daarbij is als onderverdeling gekozen voor "Westerlee", "Kolham" en "Algemeen". Aangezien heel veel van de reacties over de mogelijke vestiging van grote bedrijven bij Westerlee/Scheemda gaan en een uitbreiding van bedrijventerrein Rengers bij Kolham. Dit geeft overzicht gelet op de hoeveelheid reacties. Er zijn ook reacties waarvan onduidelijk is of die betrekking hebben op bijvoorbeeld Westerlee of juist Kolham. Waar dat niet duidelijk is zijn reacties opgenomen bij "Algemeen". Ook zijn er een aantal uitgebreide reacties van inwoners vanuit Kolham en Westerlee die niet alleen betrekking hebben op een locatie, maar die veel breder zijn. Die reacties staan ook onder "Algemeen".

De reacties tijdens de inloopbijeenkomsten zijn opgenomen in deel C van deze reactienota. Die reacties zijn onderverdeeld per gehouden inloopbijeenkomst. Daarnaast zijn er ook nog veel individuele gesprekken gevoerd met inwoners en grondeigenaren.

Via de bladwijzers kunt u gemakkelijk naar de verschillende onderdelen in het document navigeren.

Deel A

reacties organisaties

Achtereenvolgens gaat het om de volgende reacties:

1. Geen Draagvlak Westerlee d.d. 11 december 2021
2. Open brief Geen Draagvlak Westerlee aan college B&W Oldambt d.d. 01 maart 2022
3. Vereniging Dorpsbelangen Westerlee d.d. 17 december 2021
4. Dorpsbelangen Scheemda
5. Vereniging Dorpsbelangen Nieuw-Scheemda en 't Waar d.d. 29 december 2021
6. Dorpsraadcoöperatie Meeden d.d. 30 december 2021
7. Vereniging Dorpsbelangen Kolham d.d. 20 januari 2022
8. Bewoners Wildervank d.d. 19 november 2021 + brief d.d. 13 september 2021
9. Bewoners Duurkenakker d.d. 05 maart 2022 + afzonderlijke reactie bewoner Duurkenakker
10. Bewoners en dorpsverenigingen Tjuchem / Steendam, december 2021
11. Stichting Landschap Oldambt
12. Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt d.d. 4 februari 2022
13. Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen
14. LTO Noord d.d. 3 maart 2022
15. Landbouwvereniging De Eendracht
16. Natuur en Milieufederatie Groningen mede namens Stichting Groninger Landschap d.d. 09 maart 2022
17. Staatsbosbeheer d.d. 24 maart 2022
18. Rover
19. TenneT

GEEN DRAAGVLAK
WESTERLEE SCHEEMDA MEEDEN

Aan:

Gemeenteraad Oldambt

Gemeenteraad Midden-Groningen

Gemeenteraad Veendam

Provinciale Staten

Westerlee, 11 december 2021

Betreft: Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33 regio

Geachte raadsleden en statenleden,

Zaterdag 20 november ontvingen wij een brief namens de verantwoordelijke gedeputeerde van de provincie Groningen en wethouders van gemeenten Oldambt, Midden-Groningen en Veendam. De brief gaat over het ruimtelijk economisch perspectief voor de A7/N33 regio.

In de brief roepen de gedeputeerde en wethouders op om mee te denken over de plannen om een sterke regio te worden waar iedereen met veel plezier kan wonen, werken en recreëren. In de plannen staat beschreven hoe zij aankijken tegen de regionale ruimtelijke en economische invulling van de regio. De plannen zijn gebaseerd op de kansen die beschreven staan in een marktanalyse. In de brief staat dat de marktanalyse tot stand gekomen door gesprekken over de meningen, belangen en inzichten van verschillende inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

In de bijlage van de brief staat een samenvatting van de uitdagingen en plannen om de regio tussen nu en 2040 te ontwikkelen. Aan het eind is een afbeelding toegevoegd die enkel is bedoeld om ons te wijzen op de locatie. Voor een toelichting worden wij verwezen naar pagina 81 van een plan dat we kunnen vinden op de website www.destemvanprovinciegroningen.nl. Daar vinden we een perspectiefplan en de marktanalyse.

Tot onze schrik lezen we op de pagina's 80 t/m 85 van het perspectiefplan dat het agrarische gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda kansrijk is voor bedrijven die grote kavels van meer dan 20 hectare vragen.

Met de direct omwonende inwoners van Westerlee hebben we deze plannen besproken en onze zorgen geuit bij Dorpsbelangen Westerlee. Over de plannen hebben wij grote zorgen. De emoties die deze plannen oproepen in ons dorp zijn groot en leiden tot slapeloze nachten en onmacht maar ook tot actiebereidheid. Naast de inzet van Dorpsbelangen verenigen wij ons daarom in GeenDraagvlakWesterlee. Met GeenDraagvlakWesterlee zetten we in op het voorkomen van de komst van industrie en grootschalige fabrieken in het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda.

We vragen aandacht voor onze zorgen en vragen bij de gemeente Oldambt en de provincie Groningen. Tot nu toe is de algemene reactie dat de plannen nog slechts een verkenning zijn en dat de volgende gemeenteraad daarover beslist. Voor ons is dit echter nu al een belangrijk punt maar zeker ook bij de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022.

Daarom delen wij onze zorgen ook met u als raadsleden en statenleden in de vorm van drie vragen die we hieronder eerst stellen en vervolgens toelichten:

1. Wij voelen ons door de brief over de plannen voor onze omgeving overdonderd. Wij ervaren de mogelijkheid om een reactie te geven als ondoorzichtig en gericht op het voorkomen van inspraak. **Wat is uw beoordeling van het participatieproces tot nu toe en wat zijn uw ideeën over het vervolgproces?**

2. Op 30 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Oldambt ingestemd met de omgevingsvisie waarin is vastgelegd hoe de toekomstige ontwikkeling van de gemeente Oldambt vorm wordt gegeven. Het gaat daarbij om strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn staan. Deze omgevingsvisie is samen met inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden opgesteld. De plannen voor grootschalige industrie in het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda zijn niet in overeenstemming met de kaders voor de lange termijn die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in de Omgevingsvisie. **Geeft u een positieve of negatieve reactie voor een vervolgonderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van het onderzoek naar het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda, en waarom geeft u die positieve of negatieve reactie?**

3. **Welke vervolgstappen zet u op de nota ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33 en de marktanalyse?**

Met vriendelijke groet,

U kunt uw reactie sturen aan geendraagvlakwesterlee@gmail.com,

Namens de verenigde bewoners van GeenDraagvlakWesterlee

<u>Toelichting vragen</u>

Deze vragen lichten we hieronder graag toe.

Ad. 1. Wat is uw beoordeling van het participatieproces tot nu toe en wat zijn uw ideeën over het vervolgproces?

In het Programma Zon en Wind, paragraaf 6.3 (juni 2021) spreekt de gemeente Oldambt van maatschappelijk draagvlak als: ‘er voldoende ondersteuning en goedkeuring is door de gemeenschap. Of dat een (voldoende) deel van de omwonenden zich <u>niet</u> tegen een initiatief verzet. De initiatiefnemer moet zich inspannen om het maatschappelijk draagvlak zo veel mogelijk te vergroten.’

Hierboven beschrijven wij hoe wij als direct omwonenden van het gebied tussen Westerlee/Meeden/Scheemda op de hoogte zijn gebracht van de plannen voor de regio A7/N33. De inhoud van de brief en de bijlage geven geen duidelijkheid over de omvang en concreetheid van de plannen. Daarvoor wordt verwezen naar documenten op internet waarop we op pagina 81 van het perspectiefplan meer kunnen lezen. Al met al vraagt het aan inwoners een behoorlijk doorzettingsvermogen om de echte plannen voor ‘ons’ gebied te achterhalen en te begrijpen.

Ook het geven van een reactie via de site www.destemvanprovinciegroningen.nl vraagt om doorzettingsvermogen. Hiervoor moeten eerst drie stappen worden genomen. De reactietermijn

staat niet in de brief genoemd. Via een nieuwsbrief die op 3 december is gestuurd, blijkt de reactietermijn tot 31 december 2021 te zijn. Bijzonder, omdat de inloopavonden nog in januari 2022 moeten plaatsvinden. De website is bovendien regelmatig uit de lucht. We hopen toch niet dat de communicatie van provincie en gemeenten is gericht op het voorkomen van (voldoende) verzet tegen een initiatief.

In de brief aan de omwonenden staat dat er over de plannen is gesproken met verschillende inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Onbekend is met wie is gesproken. Tijdige gesprekken met direct omwonenden en betrokken bedrijven vooraf, waren logisch geweest. Zeker gezien de impact van de plannen en het belang van draagvlak. Er is voldoende tijd geweest om eerder met de omwonenden en de betrokken bedrijven in gesprek te gaan. Er ligt immers al veel werk aan ten grondslag. Er is een marktanalyse gedaan door een extern bureau Buck Consultants International uit Nijmegen. De perspectiefnota is gemaakt door een extern bureau H+N+S Landschapsarchitecten uit Amersfoort en Stichting Libau uit Groningen. Ook is er een animatie gemaakt over vooral de positieve elementen van het perspectiefplan.

Opvallend is verder dat de provincie en de gemeente initiatiefnemers zijn van het regioplan A7/N33. Dit wijkt af van de serviceformules die de gemeente Oldambt in paragraaf 2.2 van haar omgevingsvisie heeft beschreven. Daar staat dat de initiatiefnemer aan zet is. In het krantenartikel in het DvnN zegt de wethouder echter: ‘Let wel, er is niets concreets.’

Ad. 2. Geeft uw fractie een positieve of negatieve reactie voor een vervolgonderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van het onderzoek naar het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda, en waarom geeft u die positieve of negatieve reactie?

In het perspectief voor de A7/N33 regio staat op de pagina’s 80 t/m 85 dat het agrarische gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda kansrijk is voor bedrijven die grote kavels van meer dan 20 hectare vragen. Als voorbeeld worden batterijenfabrieken en automotive genoemd. De plannen zijn dus gericht op meerdere bedrijven. De omvang van deze bedrijven is veelal fors groter dan 20 ha. Het gaat eerder om 50 tot 100 hectare per bedrijf.

De vraag is waarom de provincie en gemeenten naast de Eemshaven en Delfzijl nog een 3e grootschalig industriegebied in de provincie wil ontwikkelen? De vraag is hoe deze wens zich verhoudt met de omgevingsvisie van de gemeente Oldambt. Daarin staat over het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda onder meer dat:

- landbouw de hoofdfunctie van dit gebied is;
- het bedrijventerrein Eexta bestemd is voor combinaties van wonen en werken;
- de focus van de gemeente op vestiging van het midden en kleinbedrijf.

Wij vragen ons ook af in welke mate deze plannen bijdragen aan de leefbaarheid en Brede Welvaart van inwoners? Vooralsnog wordt alleen werkgelegenheid als belangrijk argument genoemd door de wethouder van Oldambt. De vraag is of deze grote fabrieken wel een oplossing bieden aan extra werkgelegenheid en aan de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in deze regio? Of is het zo dat hier ook vooral buitenlandse werknemers nodig zijn, net als in Delfzijl en de Eemshaven?

De plannen zetten de leefbaarheid van ons gebied nog verder onder druk. Er is al sprake van overlast door het nieuwe windmolenpark N33, zoutwinning, opslag van stikstof en plannen voor zonneweides. Met het argument dat er dan ook nog wel grootschalige fabrieken bij kunnen, zet de provincie en de gemeente Oldambt de leefbaarheid nog meer onder druk. De impact op de omwonenden van het gebied Westerlee, Meeden en Scheemda wordt daardoor veel te groot.

In de perspectiefnota A7/N33 staan enkele argumenten beschreven waarom dit gebied kansrijk zou zijn:

- *De positie in de corridor A7/N33*: Wij vinden het bijzonder dat dit als argument voor grootschalige fabrieken in dit gebied wordt genoemd. Hoe verhoudt zich dat met de genoemde problematische bereikbaarheid voor zwaar goederentransport en de effecten daarvan op regionale en lokale wegen?
- *Dichtbij knooppunt elektriciteitsnetwerk*: In het gebied Westerlee, Meeden en Scheemda zijn wij in de afgelopen jaren al geconfronteerd met een groot windmolenpark dat grote impact heeft op de leefomgeving door verstoring van het weidse landschap, geluid- en lichtoverlast. Het kan toch niet zo zijn dat dit windmolenpark nu de groene stroom gaat leveren voor alleen grote fabrieken?
- *Potentieel bebouwbare ruimte*: Landbouwgrond is belangrijk voor de agrarische functie in het gebied. Bovendien vindt er in dit gebied uitholling van de bodem plaats door zoutwinning, loopt er een leiding van GTS waarin stikstof onder een druk wordt getransporteerd en kent het een hoge grondwaterstand. De impact en kosten van het bebouwbaar maken van dit gebied zullen aanzienlijk zijn.
- *Landschappelijke setting is zodanig dat grootschalige ontwikkeling niet bij voorbaat is uitgesloten*: De opmerking over de landschappelijke setting is een subjectief argument. Wij koesteren het weidse en open landschap rondom Westerlee. Naast de genoemde karakteristieke elementen in het gebied als de zichtlijn van Westerlee naar het noorden en het boerenerf noemen wij het natuurgebied De Garst, de belevingsroute van de Slag bij Heiligerlee, het landgoed Westerlee en de karakteristiek van Westerlee als lintdorp. Waarom zijn het oordeel van de inwoners over hun leefomgeving en de ambities uit de omgevingsvisie om het Groene lint van Westerlee door te ontwikkelen hierin niet meegenomen?

Wij hebben veel vragen over de plannen voor grootschalige industrie in dit gebied in relatie tot de overige uitdagingen en ruimtelijke principes die in de perspectiefnota zijn opgenomen. Ook hebben wij veel vragen over de relatie van deze plannen met de door de gemeenteraad voor de lange termijn vastgestelde omgevingsvisie en de daarin beschreven ontwikkelstrategie. Voor onze toekomst en die van onze kinderen is het voorkomen van deze plannen uitermate belangrijk. Daarom horen we graag of uw fractie een positieve of negatieve reactie geeft op een vervolgonderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van het onderzoek naar het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda.

Ad. 3. Welke vervolgstappen zet uw fractie op de nota ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33 en de marktanalyse?

Op 30 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Oldambt ingestemd met de omgevingsvisie waarin is vastgelegd hoe de toekomstige ontwikkeling van de gemeente Oldambt vorm wordt gegeven. Het gaat daarbij om strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn staan. Deze omgevingsvisie is samen met inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden ingevuld. Er staat dat de sterke kwaliteiten van de gemeente moeten worden behouden. Dat zijn bijvoorbeeld de weidse polders met weinig bebouwing en de identiteit van de mensen die er wonen. Er is volgens de omgevingsvisie wel ‘ruimte voor pionieren’ om economische activiteiten te bevorderen. Pionieren staat niet gelijk aan het bieden van ruimte voor grootschalige bedrijven. Wanneer de provincie en de gemeente daar denken een argument te hebben, wordt dat in de teksten ontkracht. In paragraaf 4.3 van de Omgevingsvisie onder andere het volgende:

- ‘We bieden ruime herbestemmingsmogelijkheden. Voor zover een ander gebruik van gebouwen geen afbreuk doet aan de waarden en leefbaarheid van het gebied staan wij positief tegenover initiatieven. Hierin is dus veel mogelijk, bijvoorbeeld een recreatieve invulling of kleinschalige bedrijvigheid. Ja, mits de karakteristieke waarden en leefbaarheid van het gebied gewaarborgd zijn.’
- ‘Bevordering van economische activiteiten is een belangrijk uitgangspunt voor de dorpen en wijken. Om die reden zullen we ondernemerschap stimuleren. Nieuwe functies moeten zoveel mogelijk gerealiseerd worden in bestaande panden.’
- ‘De gemeente ziet de vijfde ontginning als een kans om de leefbaarheid verder te verbeteren en gewetensvol vorm te geven aan een veranderend landschap. … De nieuwe ingrepen mogen het landschap wel veranderen maar niet overheersen omdat andere belangen zoals toerisme, leefbaarheid, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit een belangrijke rol moeten blijven spelen.
- ‘De agrarische sector is beeldbepalend voor onze gemeente…..Grotere bouwpercelen dan vier hectare zijn niet toegestaan….. Er zijn ook bedrijven die niet mee gaan in de innovatieve agrarische ontwikkelingen en zicht richten op een verbreding van bedrijfsactiviteiten. In de linten is vermenging van functies mogelijk, bijvoorbeeld (dag)recreatieve activiteiten. Er liggen kansen bij trends op het gebied van gezondheid, streekproducten en eerlijke producten.’
- ‘In de gemeente Oldambt zijn drie bedrijventerreinen aanwezig, te weten in Scheemda/Heiligerlee, Winschoten en Bad Nieuweschans. … Bedrijven in een milieucategorie hoger dan categorie twee passen het beste op een bedrijventerrein en kunnen zich vestigen op één van de bestaande bedrijventerreinen. Vestiging buiten deze bedrijventerreinen is slechts mogelijk in bijzondere omstandigheden waarbij een maatwerkbenadering noodzakelijk is….. De gemeente Oldambt heeft een focus op vestiging van het midden- en kleinbedrijf. Enerzijds vanuit het oogpunt van werkgelegenheid waarin met name het midden- en kleinbedrijf een belangrijke rol speelt, anderzijds vanuit het oogpunt dat met name voor dit type bedrijven onze bedrijventerreinen geschikt zijn. Op dit moment is er nog voldoende ruimte beschikbaar op onze bedrijventerreinen. Mocht dit ineens ingevuld worden dan zullen we zoeken naar een uitbreiding van bedrijventerrein bij Winschoten.’

In paragraaf 2.2 Maatwerk in benadering staat dat de Omgevingsvisie een belangrijk kader is voor initiatieven die nog niet mogelijk zijn op basis van regels voor fysieke leefomgeving. Daarover staat dat:

- De mate van impact op de leefomgeving de te volgen benaderingswijze van een initiatief bepaalt.
- Dat mede een toets van een participatieproces onderdeel van de quick scan zal zijn.
- Bij het beoordelen van initiatieven de gemeente uitgaat van de genoemde kernwaarden en thema’s per gebied in zowel deze Omgevingsvisie als de vertaling hiervan in het Omgevingsplan.’

De plannen voor nieuwe terreinen voor bedrijven met een kavelgrootte boven de 20 ha zoals beschreven in de nota ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio zijn niet in overeenstemming met de kernwaarden en de wijze waarop ruimte wordt geboden voor de bevordering van economische activiteiten in de door de gemeenteraad vastgestelde Omgevingsvisie. Al met al wijkt het plan in het gebied Westerlee, Meeden, Scheemda aan alle kanten af van de kaders die de gemeenteraad in de omgevingsvisie heeft vastgesteld. Wij horen daarom graag uw vervolgstappen.

Open brief aan het College van B&W van de gemeente Oldambt,

Eind november 2021 stuurde u een aantal inwoners van Westerlee en Scheemda een brief als start van het Open Planproces voor het 'Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33- regio'. U vraagt in deze brief om mee te denken, omdat het schrijven van het perspectief niet kan zonder onze inbreng. U schrijft ook dat u met onze reactie kijkt of en zo ja hoe, u de eerste versie van het perspectief kan aanpassen of verbeteren. Wij waarderen dit open planproces en uw vraag.

Het perspectief heeft sindsdien heel wat teweeggebracht. Niet alleen bij de inwoners die u per brief informeerde maar bij heel veel inwoners van Westerlee, Scheemda en Meeden. Via de website www.stemvanprovinciegroningen.nl, brieven van verontruste bewoners, gesprekken met ambtenaren en lokale en regionale politici, inspraakmogelijkheden, sociale media en tijdens de inloopavonden is massaal op uw verzoek gereageerd. Inwoners van de drie dorpen hebben zich zelfs verenigd in de nieuwe stichting Geen Draagvlak. Bij de stichting zijn momenteel ruim 300 adressen aangesloten die staan voor ongeveer 1.000 individuele inwoners. Duidelijk mag zijn dat er geen draagvlak, maar grote weerstand, is tegen punt 8 uit het 'perspectief': de ontwikkeling van nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen ten zuiden van Scheemda aan de westkant van het bedrijventerrein Eexta.

Wij roepen u dan ook op om u vóór de gemeenteraadsverkiezingen uit te spreken tegen een verdere uitwerking van de plannen voor (grootschalige) industrie op de beoogde locatie tussen Westerlee, Scheemda en Meeden en het perspectief in aangepaste vorm aan te bieden aan de gemeenteraad. Wij roepen u ook met klem op om de bestemming van dit gebied te behouden zoals deze nu is; ten behoeve van de landbouw met boerenerven als bakens in het open (Dollard) landschap!

We doen onze oproep niet alleen omdat wij geen verandering willen in ´onze achtertuin´. We doen dit vanuit een negental zorgen over de impact van de ontwikkeling van (grootschalige) industrie op ons gebied en op de leefbaarheid voor mens en dier. Zie de bijlage.

Door gehoor te geven aan onze oproep doet u recht aan het democratisch proces. U voorkomt ook dat het gevolgde proces terecht komt in een vacuüm als gevolg van de raadswisseling na de verkiezingen van 16 maart. Het zou u als college sieren om de impasse te doorbreken tussen de politiek en de bevolking van Westerlee, Scheemda en Meeden. U geeft ons als inwoners daarmee ook de ruimte om gelijkwaardig en actief mee te denken over de andere opgaven en actielijnen van het perspectief.

Stichting Geen Draagvlak – Westerlee, Scheemda en Meeden, 1 maart 2022

- Bijlage: Zorgen over de impact van (grootschalige) industrie tussen Westerlee, Scheemda en Meeden.

De Stichting Geen Draagvlak wil voorkomen dat er XXL industrie of nieuwe bedrijventerreinen in het gebied tussen Westerlee, Scheemda en Meeden worden gerealiseerd.

Voor contact of meer informatie: info@geendraagvlak.nl

Bijlage: Zorgen over de impact van (grootschalige) industrie tussen Westerlee, Scheemda en Meeden

1. Visie op de impact van (grootschalige) industrie op het kenmerkende Groninger landschap ontbreekt:
Er wordt al een locatie voor grootschalige industrie gekozen terwijl de politiek niet weet wat dat betekent voor de natuur, mens en dier. Wil de politiek dat het kenmerkende Groninger landschap met uitgestrekte vergezichten, agrarisch landschap, rust en ruimte op korte termijn verdwijnt? Juist in een tijd dat rust en ruimte zo belangrijk zijn voor de mensen die er wonen en voor de toeristen die dit gebied juist steeds beter weten te vinden. Rust en ruimte zijn het nieuwe goud! Waarom wordt de (grootschalige) industrie niet geclusterd op de daarvoor bestemde bestaande locaties als de Eemshaven, Delfzijl en Oosterhorn?

2. De stapeling van lasten voor de inwoners van Westerlee, Scheemda en Meeden door de gevolgen van:

a. Gaswinning door de NAM;
b. Zoutwinning door Nobian;
c. De opslag en het ondergrondse vervoer van stikstof uit een oude zoutcaverne naar Zuidbroek;
d. Het windmolenpark N33 (35 enorme turbines);
e. Plannen voor zonneweides;
f. Spoorverdubbeling voor de sneltrein vanuit Groningen naar Oldenburg;
g. Uitbreiding Tennet-station;
h. En dan ook nog plannen voor grootschalige industrie!

3. Het niet serieus nemen van omwonenden (gebrekkige participatie):
De werkwijze tot nu toe geeft ons als omwonenden het gevoel niet serieus te worden genomen. Serieus nemen betekent niet alleen dat mensen hun mening mogen geven, het afvinken van de mogelijkheden voor inspraak en het aantal reacties op de website. We willen als inwoners serieus genomen worden door het over de inhoud van punt 8 van het perspectiefplan te hebben. Dus over de impact en wenselijkheid van grootschalige industrie in dit gebied, over geschiktere alternatieve locaties in de provincie en over de argumenten tegen de locatie tussen Westerlee, Scheemda en Meeden. Inspraak betekent dat politici en besluitmakers daadwerkelijk luisteren naar de reacties en er naar handelen.

4. Onjuiste verwijzing naar organisaties bij de totstandkoming van de plannen:
Vertegenwoordigers van organisaties die vorig jaar bij de workshops over deze plannen zijn geweest, zeggen dat er helemaal niet gesproken is over grootschalige industrie en over deze nieuwe locatie voor grootschalige industrie. Zij zeggen dat er is gesproken over de aandacht en kansen voor bewoners, over brede welvaart voor alle inwoners, over de herwaardering en het opknappen van bestaande industrieterreinen en over de inpassing ervan in de natuur. Zij vinden het zelfs vervelend dat de namen van hun organisaties worden genoemd als partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van de plannen. Zij zeggen dat in de workshops vooral een positief beeld is gegeven over de plannen, net als in de animatie die op de website van de provincie staat.

5. Groene energie als argument om grootschalige industrie te verleiden/faciliteren:
We maken ons zorgen dat de groene energie die het windmolenpark Meeden en de zonneweides in onze regio opleveren, straks vooral wordt gebruikt om grootschalige bedrijven te verleiden/faciliteren om hier XXL fabrieken te plaatsen. En dat deze XXL fabrieken al die groene energie opslurpen. Dat betekent dat voor inwoners alleen de lasten van windmolens en zonneweides overblijven en dat de lusten voor grote buitenlandse investeerders zijn.

6. Geen goede analyse van de behoefte aan werkgelegenheid voor de regio + geen juist beeld van de werkelijke bijdrage aan de werkgelegenheid door grootschalige industrie:
We maken ons zorgen over het argument van werkgelegenheid dat de voorstanders van dit plan steeds noemen. Er is geen goede analyse gemaakt van de concrete extra banen die nieuwe grootschalige industrie oplevert. Ook is onbekend in welke mate XXL fabrieken bijdragen aan nieuwe banen en werkgelegenheid voor die inwoners die nu in onze regio aan de kant staan. Bovendien is er ook hier juist sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Nu al worden vacatures moeizaam ingevuld en vooral met inwoners van buiten. In de stukken en de toelichting van de ambtenaren gaat het alleen om fictieve aantallen. Feit is dat de werkgelegenheid van grootschalige industriële bedrijven juist helemaal niet terecht komt in de regio waar die bedrijven staan, maar juist in goedkope lonenlanden. Er is ook geen analyse gemaakt over wat er precies nodig is in deze regio en hoe daarop kan worden aangesloten. Hoe ga je om met werkgelegenheid in een regio waarin bijvoorbeeld:

a. Ongeveer een kwart van de inwoners 65-plus is en in de komende periode verder oploopt en waar juist extra capaciteit in de zorg nodig is;
b. 17% van de inwoners niet kan lezen/schrijven (gemeente Oldambt);
c. Juist het MKB de motor is van de werkgelegenheid voor mensen met een laag opleidingsniveau;
d. Vacatures in de industrie nu al niet door de bewoners van de regio kunnen worden ingevuld en er vooral mensen worden 'gehaald' die tijdelijk naar de regio komen om te werken;
e. Waar nieuwe grootschalige industrie het personeel van de lokale bedrijven weg kan trekken;
f. Waar de huidige agrariërs al veel lokale werkgelegenheid bieden die verdwijnt als je grote XXL bedrijven plaatst.

7. Het gebruik van Brede welvaart als argument gebruikt voor het perspectiefplan A7/N33:
Brede welvaart is een belangrijk onderdeel van het plan. Geldt dat niet voor de inwoners van Westerlee, Meeden en Scheemda? Het plaatsen van XXL bedrijven gaat alleen om mogelijke (en nog onzekere) economische opbrengsten. Brede welvaart omvat zoveel meer dan alleen inkomen en geld. Brede welvaart wordt juist gerealiseerd door ons prettige woonklimaat, de natuurlijke en ruimtelijke leefomgeving, de stilte, de mooie sterrenhemel, de sociale samenhang in buurten en onze trots op onze agrarische en landelijke omgeving.

8. De vernietiging van cultuurhistorische waarden van het gebied tussen Westerlee, Scheemda en Meeden:
Juist dit gebied is de oudste boezem van de Dollard! Het is de plek waar ooit de Slag bij Heiligerlee plaatsvond. Het gaat om het karakteristieke lintdorp Westerlee, om de stokoude houtwallen en om de natuurgebieden De Garst en De Hoogte als onderdeel van de Groningse Stuwwallen. Door het gebied lopen niet voor niets de landelijke lange afstand Dollard-fietsroute en de belevingsroutes Westerlee/Heiligerlee.

9. De vernietiging van de ecologische en agrarische waarde van het gebied:
Het gebied bevat zeer vruchtbare landbouwgrond die nodig is voor productie van voedsel voor mens en dier. Deze landbouwgrond wordt door punt 8 van het plan opgeofferd voor gebouwen en wegen voor grote buitenlandse XXL fabrieken. In dit gebied tussen Westerlee, Scheemda en Meeden gaat landbouw juist hand in hand met natuur. Dit gebied is een goed leefgebied voor flora en fauna. Er leven bijvoorbeeld meer dan 25 vogelsoorten die voorkomen op de rode lijst, maar ook reeën, vossen, hazen, vleermuizen en eekhoorns. Waar moeten zij een plek vinden als dit gebied wordt opgeofferd aan nieuwe industrie en XXL fabrieken?

VERENIGING Dorpsbelangen
Westerlee

Aan het projectteam *Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33*,
T.a.v. mevrouw P. Schuls-Wetterauw,

Westerlee, 17 december 2021

Onderwerp: Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33

Wij vragen uw aandacht voor het volgende. Eind november viel bij een deel van de inwoners van Westerlee een in de bus als uitvloeisel van het *Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33* opgesteld door de provincie Groningen en de gemeenten Oldambt, Veendam en Midden Groningen.

De Vereniging Dorpsbelangen Westerlee heeft met verbazing en ontsteltenis kennis genomen van de plannen om een groot industrieterrein aan te leggen ten noorden van Westerlee, zoals deze verwoord is in het plan Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-Regio.

Er staan in de plannen heel goede uitgangspunten ten aanzien van leefbaarheid, het behoud van het open landschap en het belang van agrariërs in onze omgeving. Ook wordt er aandacht besteed aan recreatie en werkgelegenheid. Wij staan achter het grootste deel van het rapport. Echter: in het laatste hoofdstuk komt pas de aap uit de mouw! Uit het niets komt de mededeling: Westerlee krijgt een groot industrieterrein in de achtertuin! Zonder onderbouwing worden de mooie open landschapsstructuren en de boerenerven, die een paar hoofstukken eerder nog werden aangemerkt als zeer belangrijk voor het gebied, omgeploegd en moeten deze plaats maken voor megafabrieken!

In de 3 gemeenten ligt nog 850 ha aan bedrijventerreinen die ingevuld kunnen worden, maar nee, er moet landbouwgebied worden opgeofferd ten behoeve van een grote batterijenfabriek of datacenter. Of deze belangstelling serieus is, is maar de vraag en of daar voldoende werknemers voor te vinden zijn in onze regio is niet onderzocht. Er wordt wel gezegd dat er meer woningen gebouwd moeten worden, maar of mensen uit de Randstad naar Oost Groningen willen verhuizen is nog maar de vraag. Voor de woningnood in het Westen zijn veel regio's in de race dichterbij dan Oost Groningen. En velen zullen dat verkiezen in plaats van te verhuizen naar onze regio. En voor werknemers van buiten Nederland hoeven wij toch zeker onze rust en ruimte niet op te geven!

Wij steunen het initiatief om de werkgelegenheid in onze regio op peil te houden, maar die moet echter wel passen bij de schaal van onze omgeving en daarvoor is er voldoende potentieel bij de bestaande bedrijventerreinen. Grote bedrijven passen beter bij andere grote bedrijven zoals in Delfzijl en de Eemshaven.

Tenslotte willen wij nog iets kwijt over het proces wat de provincie en de 3 gemeenten hebben gekozen. Eén van de voorwaarden die wordt gehanteerd om de plannen te concretiseren is dat er voldoende draagvlak moet zijn. En daar gaat het vanaf het begin al mis. De brief die is gestuurd is voor veel mensen lastig te lezen. Daarnaast is de brief selectief verspreid. Het lijkt erop dat dit bewust is gebeurd.

Op de website kunnen de inwoners een reactie achter laten, maar dan moet men zich wel eerst registreren. Ook dat werkt weer drempelverhogend. Het is ook niet duidelijk in hoeverre deze reacties worden meegewogen in de draagvlakmeting en ook het aantal duimpjes dat gegeven kan worden niet. Intussen is er ook een maximumtermijn aan het insturen van reacties verbonden en was de site een aantal keren onbereikbaar.

Wij pleiten er voor dat de initiatiefnemers met voor iedereen begrijpelijke informatie komt en de geplande inloopavonden in januari alleen laat doorgaan als dat vrijelijk kan zonder corona beperkingen. Als dat niet kan zien wij graag dat het hele proces opschuift.

Westerlee wil graag een leefbaar dorp blijven waar inwoners aantrekkelijk kunnen wonen in een rustige en open omgeving. Er wordt al grote overlast door de windturbines, de gas- en zoutwinning en de opslag van stikstof ondervonden. Een groot industrieterrein in de achtertuin kan daar zeker niet meer bij!

Voor meer informatie en het maken van een afspraak kunt u contact opnemen met Cornelis van der Poel, telefoonnummer 0597-672753 of een mail sturen naar dorpsbelangen@westerlee.nl

Namens het bestuur

Cornelis van der Poel

Secretaris Vereniging Dorpsbelangen Westerlee

Rapport Ruimtelijk economisch perspectief N33/A7.

Dorpsbelangen Scheemda heeft in de vergadering van afgelopen week aangegeven onaangenaam verrast te zijn door bovengenoemd rapport. Vooraf – in de maandelijkse overleggen - geen enkele informatie ontvangen van de gemeente Oldambt. Ook de mededeling, dat er met Dorpsraden en inwoners over gesproken is vinden we vreemd. Niet dus. In ieder geval niet met Dorpsbelangen Scheemda en dit geldt eveneens voor omwonenden m.n. aan de Eexterweg en Kolkenweg.

In brede zin bevat dit rapport positieve punten, zoals daar zijn de samenwerking tussen de betrokken gemeenten, werkgelegenheid, leefbaarheid in de dorpen , herontwikkeling van verouderde bedrijfsterreinen (in Scheemda het gebied met o.a. bedrijven HOZA en Henkel) en zorgvuldig kijken of er nog ruimte is op de nu aanwezige bedrijfsterreinen.

Belangrijk is ook dit te benadrukken. We willen de belangen van Scheemda goed in het oog houden. Industrie moeten we wel omarmen om ook voor onze jonge inwoners kwalitatief goede banen te creëren.

Dit betekend niet een mega industrieterrein te plannen op de open ruimte tussen Scheemda en Westerlee. Is ook in tegenstelling met een aantal genoemde zaken in het rapport n.l. het behouden van de bestaande eigenschappen (o.a. open ruimte, goede landbouwgrond).

Het is ook voor ons van belang te kiezen voor samenwerking met andere belanghebbenden (o.a. Dorpsbelangen Westerlee, Geen draagvlak Westerlee en uiteraard de betrokken omwonenden) om zodoende sterker te staan. Doen we dit niet, dan bestaat het gevaar achter de feiten aan te lopen.

Laten we elkaar op de hoogte houden. Communicatie onderling van belang. Jammer in deze periode echter alleen digitaal mogelijk.

Namens Dorpsbelangen Scheemda

Albert Oosterhoff

Voorzitter.

Onderstaand de reactie van de Vereniging Dorpsbelangen Nieuw Scheemda en ’t Waar op de notitie Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio.

Vereniging
Dorpsbelangen
Nieuw Scheemda
en ’t Waar

Kamer van Koophandel: 02073854
secretaris@nieuw-scheemda.nl
of secretaris@t-waar.nl

Nieuw Scheemda, 29-12-2021

Als dorpsbelangenvereniging van Nieuw Scheemda en ’t Waar hebben we niet deelgenomen aan de discussie omtrent het ruimtelijk-economisch perspectief van de A7/N33-regio.
We verkeerden in de veronderstelling dat uitbreiding van de industrie aan zou sluiten bij bestaande industriegebieden zoals de Gouden Driehoek bij Zuidbroek of een gebied direct grenzend aan A7 of N33. Clustering van industriegebieden nabij infrastructuur die berekend is op zwaar verkeer, vinden we logisch. Dat er ook een industriegebied zou worden gepland op het platteland nabij dorpen, zoals nu tussen Scheemda en Westerlee, gaat ons voorstellings-vermogen te boven. Zo wordt verrommeling van het landschap in de hand gewerkt!
Ook in deze notitie wordt veelvuldig gerefereerd aan de kwaliteit van het Groninger landschap en het behoud hiervan, met o.a. opmerkingen als:

- hoe opgaven het best landschappelijk kunnen worden ingepast
- karakteristiek en landschappelijke kwaliteiten worden behouden en waar mogelijk versterkt
- niet alles zomaar overal
- de grote open ruimten zoveel mogelijk héél laten
- van belang om spaarzaam om te gaan met ruimte en om vooral de open maat intact te houden. Die vormen een steeds zeldzamer goed.

Bovengenoemde stellingen onderschrijven we volledig, maar is 100% tegenstrijdig met het voorstel van een grootschalig industriegebied tussen Scheemda en Westerlee.
Waarom respecteren provincie en gemeenten hun eigen uitgangspunten niet?
Voor genoemde industrieën in de categorie automotive/batterijenfabriek dient geen stuk open landschap te worden opgeofferd maar deze horen thuis in de industriegebieden van Delfzijl en Eemshaven. Zoals ook in deze notitie aangegeven, levert de locatie ten zuiden van Scheemda en nabij Westerlee knelpunten op t.a.v. bereikbaarheid en lokaal verkeer.
Onbegrijpelijk waarom provincie/gemeenten kiezen voor een plek waarbij een stuk open landschap wordt ingeleverd en ook qua infrastructuur problemen oplevert.
De provincie heeft door actief beleid en medewerking aan de windparken al veel schade aangericht aan het Groninger Landschap en het plattelandsleven. Zo worden we in Nieuw Scheemda en ’t Waar aan ene kant geconfronteerd met windpark N33 en aan de andere kant met de windparken Geefsweer en Delfzijl Zuid.
Dergelijke hinder zullen onze dorpen natuurlijk niet ondervinden van betreffende industrie-gebied tussen Scheemda en Westerlee. Maar dergelijk beleid zet de deur wel open voor (verdere) aantasting van ons landschap en de rust waar we als inwoners van onze dorpen voor hebben gekozen.
Daarom: stop met dit beleid en kies voor het landschap en hun inwoners.
Industriegebieden zijn zeker ook essentieel, maar hiervoor is voldoende ruimte aanwezig in en nabij reeds bestaande industriegebieden en er zijn zeker locaties die veel minder impact hebben op landschap en inwoners. Verder vinden we het van groot belang dat bij eventuele nieuwe industrieën terdege rekening wordt gehouden met de benodigde energie. Er zijn nu al voldoende (geplande) energie-slurpers in onze provincie, hetgeen onze energietransitie enorm belast.
Verder leveren grote datacentra voor de omgeving niet zo veel op, de veronderstelde werkgelegenheid is minimaal en vaak niet voor eigen bewoners.

Aan:
Provincie Groningen
Projectteam *Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33*
T.a.v. mevrouw P. Schuls-Wetterauw

Adres: Molenlaan 5
9651 DD Meeden
Tel.: 0598-633350
Web: www.drcmeeden.nl
Mail: secretaris@drcmeeden.nl
KvK: 0113 633 6
Bank: NL51 RABO 0132 6859 22

Betreft: Reactie ruimtelijk economisch perspectief A7/N33

Meeden, 30-12-2021

Geacht projectteam,

Als Dorpsraadcoöperatie Meeden hebben wij kennis genomen van het Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33. Dit ziet er ogenschijnlijk eerst positief uit ten aanzien van leefbaarheid, open landschap en behoud van agrariërs in het gebied. Toch willen wij hierbij nadrukkelijk onze zorgen kenbaar maken over mogelijke plannen die aan het einde van het perspectief naar voren worden gebracht. Het gaat hier om het gebied Tussenklappenpolder en het stuk ingeklemd tussen Scheemda, windparkN33 en Westerlee aan de westkant van bedrijventerrein Eexta. Er zouden zich potentiële bedrijven in bijvoorbeeld de categorie automotive/batterijen kunnen aandienen om zich op deze plaatsen te vestigen. Er wordt onderzoek gepleegd naar de haalbaarheid. Maar ook de mogelijkheid van zonneparken wordt onderzocht.

Landschappelijk gezien zou het kunnen betekenen dat het dorp Meeden ingesloten zou worden door deze bedrijven. Aan de kant van de Tussenklappenpolder is al de stikstoffabriek gebouwd en is tussen de gebieden het windparkN33 al nadrukkelijk aanwezig. Dit zou samen met de mogelijke plannen een strook van bedrijvigheid opleveren, waarbij er dan geen enkele plek van rust en wijde vergezichten meer te zien zal zijn als men even wil recreëren buiten het dorp. Immers, het spoor, de N33. de A7, de waterwegen en hoogspanningsleidingen zijn ook al zichtbaar in het landschap. Tevens zou door de toegenomen bedrijvigheid het (vracht)verkeer aanzienlijk kunnen toenemen door Meeden, dat de leefbaarheid én veiligheid ook niet ten goede komt.

Wij zien meer in duurzame kringlooplandbouw en herontwikkeling van (delen van) bestaande industrie- en bedrijventerreinen. Wellicht is hier ook (door afbraak) voldoende oppervlakte te verkrijgen, waardoor nieuwe, duurzame activiteiten zijn te ontplooien. In ieder geval moet er aangesloten worden bij bestaande terreinen, waarbij ook het oogpunt van inpassing in het landschap rondom niet uit het oog moet worden verloren. Anders zal stukje bij beetje het landschap ook volgebouwd kunnen worden en dat is niet de bedoeling. De zogenaamde ‘paarse’ strategie lijkt ons dan ook niet toepasbaar.

Als het landschappelijk belang voldoende in acht wordt genomen, dan zal ook het recreatieve aspect voldoende aanwezig blijven, waardoor de leefbaarheid in het dorp en omliggende plaatsen voldoende op peil zal kunnen blijven.

Met vriendelijke groet namens het bestuur,

Johan Mulder
Secretaris Dorpsraadcoöperatie Meeden U.A.

Vereniging Dorpsbelangen Kolham

Correspondentieadres (secretariaat):
Hedi Boersema
Hoofdweg 123
9615 AC KOLHAM
E-mail : vdkolham@yahoo.com
Telefoon : (06)31954986

Aan:
Provincie Groningen / Provinciale Staten
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Betreft : **Ontwikkelingen Rengers (A7-zone Kolham)**

Deze brief is ook per mail verzonden.

Kolham, 20 januari 2022

Geachte Provinciale Staten,

Recentelijk hebben wij met u gesproken over de nieuwe plannen voor ontwikkeling van het Rengerspark-West en de bestaande problematiek van Rengerspark-Oost en de A7. Waarbij wij vinden dat dit een steeds grotere negatieve impact heeft op de leefbaarheid van Kolham.

De dorpsvisie van Kolham is "rust, ruimte en groen, een genot om in te wonen met en voor elkaar". De inwoners van Kolham maken zich hierover zorgen omdat in feite een "nieuw Martenshoek" (combinatie van woonhuizen en industrie) wordt gecreëerd, bovenop de huidige lichtvervuiling van het Rengerspark en de lawaaioverlast van de A7 en de verkeersonveiligheid in het dorp en dat dit een steeds grotere impact krijgt op de leefbaarheid van Kolham. Het door de inwoners zo gewaardeerde landelijke en open karakter van Kolham dreigt verloren te gaan op deze manier.

Wat wij aan u als college van B&W en de gemeenteraad van Midden-Groningen vragen is een duidelijke landschappelijke en economische visie over de toekomstige inrichting van het dorp Kolham en de directe omgeving (noord- en zuidzijde van de A7), waarbij het dorp Kolham juist een herkenbaar onderdeel wil blijven van de Woldstreek (8 lintdorpen) en niet worden 'opgeslokt' door industriële ontwikkeling vanuit Hoogezand.

Wij zijn tot nu toe niet betrokken geweest bij de huidige ontwikkeling en plannen (ruimtelijk economisch perspectief A7/N33 regio én ruimtelijk perspectief A7 corridor) en dat is jammer. Wij willen namelijk graag constructief meedenken en in gezamenlijkheid naar goed passende totaaloplossingen en alternatieven te zoeken, die er naar onze mening zeker zijn.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.

Namens de Vereniging Dorpsbelangen Kolham,

Hedi Boersema

Jaap Kloosterhuis
Voorzitter

Hedi Boersema
Secretaris

Bijlage 1 : *Dorpsvisie Kolham 2017-2025*
Bijlage 2 : *Visualisatie impact Rengerspark-Oost, Rengerspark-West*

vernieuwde

Dorpsvisie Kolham 2017 - 2025

Kolham is Rust, Ruimte en Groen, een genot om in te wonen

Dorpsrandpark Kolham

Inhoudsopgave

1. Inleiding vernieuwde Dorpsvisie Kolham

2. Kolham: ruimtelijk en historisch kader

3. Woon- en leefomgeving

4. Verkeer en vervoer

5. Participeren en Nabuurschap

6. Herindeling Midden Groningen

7. Leefbaarheid

8. Communicatie en dorpsactiviteiten

9. Werkgelegenheid

Bijlagen

1. Inleiding vernieuwde Dorpsvisie Kolham

Anno 2016 worden we geconfronteerd met aardbevingen, herindeling van gemeenten, participatie samenleving, toenemende verkeersmobiliteit, vergrijzing, vluchtelingenopvang en druk op voorzieningen als gevolg van economische ontwikkelingen. Dit is aanleiding geweest voor de Vereniging Dorpsbelangen Kolham (VDK) om de bestaande dorpsvisie uit 2006 op hoofdlijnen aan te passen.

De totstandkoming van deze vernieuwde visie is gerealiseerd door de belangrijkste uitkomsten te delen met de inwoners van Kolham via de Social Media (Facebook) en een bijeenkomst met de bewoners op 26 oktober 2016.

Kolham is rust, ruimte en groen, een genot om in te wonen met en voor elkaar. Deze visie geldt als uitgangspunt voor nadere beleidsafspraken met de gemeente en andere instanties voor de lange termijn (2025). Als dorp doen we er alles aan om onze identiteit en zelfstandigheid te bewaren met participatie als uitgangspunt:

“Met elkaar en voor elkaar”

Prettig wonen, leven en werken in Kolham is voor 2025 het gewenste toekomstbeeld voor alle leeftijdsgroepen. De kinderen kunnen in Kolham naar de kinderopvang en basisschool en veilig opgroeien. Vrijwilligers nemen in Kolham een belangrijke positie in en hebben een grote bereidheid om zich in te zetten voor activiteiten en de leefbaarheid binnen het dorp. De druk op voorzieningen is tot een aanvaardbare norm teruggebracht.

Hierdoor kunnen mensen in Kolham zo lang als mogelijk is blijven wonen in hun vertrouwde woonomgeving. Inwoners, verenigingen, instellingen en organisaties spannen zich gezamenlijk in om de leefbaarheid van het dorp in stand te houden.

Het dorpshuis is het kloppend hart van het dorp en vervult een spilfunctie bij nieuwe multifunctionele voorzieningen door- en voor de inwoners. Door het afnemen van de gasproductie behoren aardbevingen tot het verleden en de waarde van woningen is toegenomen. De vluchtelingen problematiek behoort eveneens tot het verleden. Het Kompas (beleidsnotitie Midden Groningen) biedt perspectief tot een grote mate van zelfvoorziening.

Namens de Vereniging Dorpsbelangen Kolham wil ik hierbij de werkgroep die zich heeft beziggehouden met het updaten van de dorpsvisie, en Jan Hasenoot in het bijzonder, bedanken voor de bijdrage aan de totstandkoming van deze vernieuwde Dorpsvisie.

Jaap Kloosterhuis
Voorzitter Vereniging Dorpsbelangen Kolham
23 oktober 2016

2. Kolham: ruimtelijk en historisch kader

Kolham is een klein dorp binnen de gemeente Slochteren, en na de herindeling binnen de gemeente Midden Groningen, met ca. 1340 inwoners (stand 1 januari 2016).

In Kolham zijn diverse voorzieningen aanwezig zoals de basisschool, kerk, dorpshuis en sportaccommodaties (tennisbanen/ijsbaan). De kenmerkende lintbebouwing met veel open stukken en weidse zichtlijnen zijn kenmerkend voor Kolham. Ten noorden van het dorp heeft een groot deel van de oorspronkelijke landbouwgrond plaats gemaakt voor natuurontwikkeling. De komst van het Dorpsrandpark en het beheer van het productiebos heeft tot een forse toename geleid van deze natuurontwikkeling.

Door de ligging nabij Hoogezand is het dorp, wat betreft voorzieningen, erg op deze plaats georiënteerd. Ook heeft Kolham via de A7 een uitstekende (bus-)verbinding met de stad Groningen. Juist deze ligging is er de oorzaak van geweest dat er de laatste jaren vele voorzieningen uit het dorp zijn verdwenen maar ook het bedrijventerrein Rengerspark dankt er zijn bestaan aan. Er is een evenwicht ontstaan tussen enerzijds de ontwikkeling van industrie langs de A7 en anderzijds de ontwikkeling van de natuur van het herinrichtingsgebied Midden Groningen. De ontwikkeling van Meerstad heeft geen gevolgen gehad voor Kolham. Meerstad is thans volledig opgenomen binnen de gemeente Groningen.

Naast vele typisch Groninger boerderijen kent Kolham een aantal in het oog springende gebouwen die het beeld van het dorp in belangrijke mate bepalen: de kerk uit 1641 met de pastorie, het station langs het voormalige Woldjerspoor, de zgn. Daalwoningen langs de Eikenlaan, de oude school, tegenwoordig wooneenheden en de korenmolen “De Entreprise” die, na in 2000 grotendeels door brand te zijn verwoest, thans weer geheel in oude luister is hersteld.

3. Woon- en leefomgeving

Het is fijn wonen in Kolham. Er is genoeg diversiteit in het dorp. Geen overheersende groepen. Er is respect naar elkaar toe. De “soepelheid” waarmee asielzoekers hun weg vonden in de tijdelijke opvang en het proces daarom heen is daarvan een goed voorbeeld.

Rust, ruimte en groen zijn de uitgangspunten voor de woonomgeving in Kolham. Dit is voor velen een reden om hier te wonen. De agrarische bestemming ten zuiden van het dorp dient in stand te blijven. Bedrijven en industrie mogen niet verder richting het dorp Kolham komen.

Het productiebos is verdwenen wat een natuurlijke buffer vormde tussen het dorp en de A7. Het verdwijnen van dit bos zorgt voor lawaaihinder vanaf de A7 en lichtvervuiling vanaf bedrijventerrein Rengerspark. Bij het aanbrengen van lichtreclame dient rekening te worden gehouden met lichtvervuiling. Ook het toenemend autoverkeer en het verhogen van de maximum snelheid naar 130 km op de A7 geven reden tot zorg met name fijnstof heeft invloed op onze schone lucht.

De natuur rondom Kolham ten noorden met het Dorpsrandpark en de aangrenzende productiebossen (Mainschoar) moeten in tact blijven voor de komende decennia.

Kolham is de afgelopen twee jaar al meerdere keren betrokken geweest bij aardbevingen als gevolg van de gaswinning. Het dorp bevindt zich binnen de door de NAM vastgestelde contouren. De rust en vertrouwde woonomgeving staat onder druk. Zowel psychisch, emotioneel als economisch hebben aardbevingen impact (waardevermindering eigen woningbezit) en vergt van de bestuurders een constante alertheid van alle zaken rondom (vermindering) van de gaswinning. Ook compensatie blijft een aandachtspunt. Volgens de Algemene Rekenkamer heeft de Groningse gasbel de Staat inmiddels 265 miljard euro opgeleverd. Laat ons niet een gevangene worden van onze eigen woon- en leefomgeving en verminder de gasproductie.

Binnen het dorp zijn diverse sportverenigingen actief, naast de tennisvereniging, schaatsvereniging zijn er diverse andere binnen sporters actief die gebruik maken van de gymzaal in het dorpshuis. Veel van deze verenigingen hebben last van een toenemende vergrijzing. Het zou mooi zijn indien er meer activiteiten vooral voor de jeugd aanwezig zijn. Een idee is om naast de ijsbaan een skeelerbaan of atletiekbaan aan te leggen.

De bossen ten noorden van Kolham bieden veel ruimte voor de wandelsport. Ook voor fietsers zijn er volop mogelijkheden onder andere met verbindingen naar het ‘t Roegwold en aangrenzende natuurgebieden. Ten zuiden van Kolham (Rengerspark) zou nog wat meer aandacht moeten zijn voor wandel- en fietsmogelijkheden. Het Rengerspark is eigenlijk een industriegebied en verdient thans niet de naam “park”.

Gewenst

a. De agrarische bestemming ten zuiden van het dorp tussen Rengerslaan Noord en de Knijpslaan en de A7 anderzijds dienen intact te blijven en worden niet bestemd als bedrijventerrein. Het bedrijventerrein Rengerspark biedt nog voldoende ruimte voor nieuwe bedrijven.

b. Kolham moet binnen de contouren blijven van de door de NAM vastgestelde grens voor compensatie en andere regelingen. De gaswinning moet drastisch naar beneden zodat aardbevingen niet meer voorkomen.

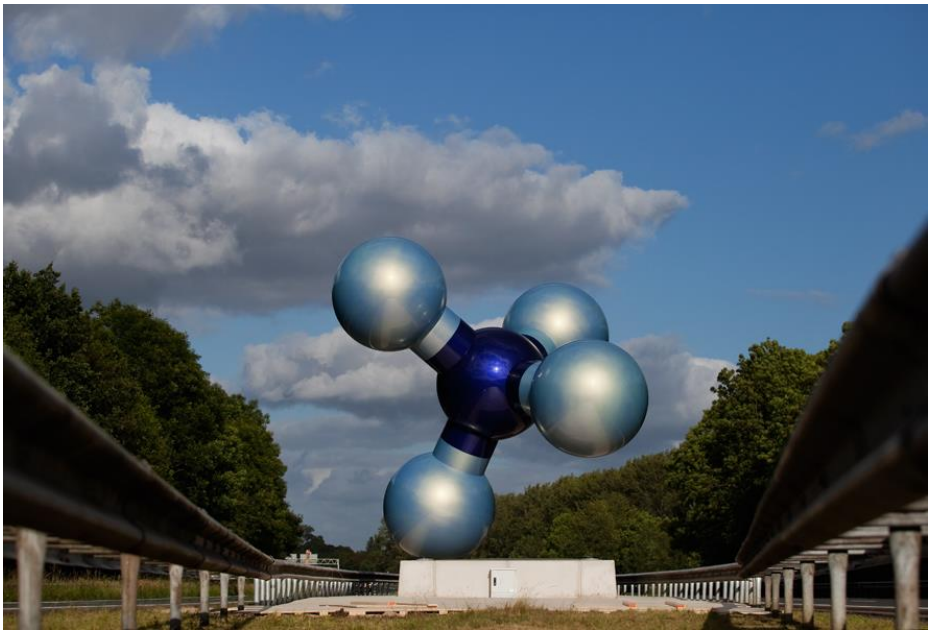

4. Verkeer en vervoer

De bestaande busverbindingen dienen in stand te blijven met name voor de vele forenzen die hun werk hebben in de stad Groningen. Voor bewoners van de Rengerslaan Noord en bezoekers/werknemers van het Rengerspark is geen bushalte meer aanwezig. Thans moeten zij ter hoogte van hotel de Boer in Hoogezand naar de bushalte (niet overdekt). Het bestaande bushalte(hokje) aan de Rengerslaan Noord moet in ere hersteld worden.

De hoeveelheid verkeer op zowel de Hoofdweg als de Rengerslaan is de afgelopen jaren fors toegenomen. Bij belemmeringen op de snelweg A7 worden deze wegen als sluipwegen gebruikt. De snelheid van het verkeer op de Hoofdweg en Rengerslaan Noord blijven een constante ergernis en het wachten is op het moment dat er weer een ongeluk gebeurt. Een oplossing is niet direct voorhanden. De wegbeheerder zou als maatregel kunnen overwegen (tijdelijk) digitale borden te plaatsen op de wegen waarop staat aangegeven hoe hoog de snelheid is.

Gewenst

a. De Rengerslaan Noord en de Hoofdweg in Kolham moeten op het gebied van verkeerssnelheid meer aandacht krijgen van zowel de gemeente/provincie als de verkeerspolitie. Verkeer remmende maatregelen moeten ten uitvoer worden gebracht.

b. De bestaande busverbindingen zijn essentieel voor de forensen uit Kolham en dienen in stand te worden gehouden. Ook moet de bushalte ter hoogte van het Rengerspark in ere hersteld worden.

5. Participeren en Nabuurschap

De verzorgingsstaat bestaat niet meer. Veel verantwoordelijkheden komen bij de burgers te liggen. Dit geldt voor de zorg, de openbare ruimte en het verenigingsleven. De economische omstandigheden nopen veel gezinnen tot het hebben van twee banen (m/v) waardoor de ruimte om iets te kunnen betekenen voor de “oude” buurman of -vrouw onder druk komt te staan. Op dit moment (2016) zijn in Kolham 140 adressen met 70+ inwoners. Goed en gezellig oud worden in Kolham, dat willen de meesten. Zij zijn verknocht aan hun dorp en willen hier hun oude dag doorbrengen.

Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe als gevolg van de vergrijzing. Voor deze groep wordt ingezet op het geschikt maken van de bestaande woning. De diversiteit van de huidige huurwoningen loopt niet meer in de pas met het “oude” woonplan van de gemeente Slochteren. Naast het dorpshuis in Kolham ligt een braakliggend terrein waar enige jaren geleden huurwoningen stonden. Wellicht biedt deze ruimte perspectief voor de ontwikkeling van multifunctionele gelijkvloerse woningen en/of zelfstandige woonvormen met ambulante zorg.

Een initiatief van het dorpshuis is te komen tot een eigen dorpskeuken. Ook zou het dorpshuis gebruikt kunnen worden voor contacten en activiteiten voor de buren. Immers, de meeste ouderen willen graag in de buurt wonen van voorzieningen. Het dorpshuis kan veel betekenen voor deze groep. Iedere 14 dagen vindt een bijeenkomst plaats in het dorpshuis voor de actieve 50-plusser. Thans is het eerder 60+ en er wordt gezamenlijk veel plezier beleeft.

Naar voorbeeld van Loppersum en Wedde zou een dorpsconsulent een welkome aanvulling zijn binnen het dorp. Zoals eerder gesteld zal de vergrijzing in toenemende mate aandacht vragen van zorgverzekeraars, gemeente en eerstelijnszorg. De dorpsconsulent is iedere week aanwezig in het Dorpshuis voor ondersteuningsvragen (WMO) van inwoners en hij/zij signaleert problemen en kan de daarvoor geschikte instanties inschakelen. Verder is de consulent belast met de coördinatie van mantelzorg en vrijwilligers.

Gewenst

a. Onderzoek de mogelijkheden voor de oudere inwoners van Kolham om hier hun “oude dag” door te brengen, zowel huisvesting als voorzieningen, middels een stageproject WO/HBO. Overweeg het braakliggend perceel naast het dorpshuis te bestemmen voor multifunctionele woningen. Onderzoek de mogelijkheid tot meer Kangaroe woningen.

b. Stel een dorpsconsulent vanuit de gemeente aan die de informele zorg regelt, kan ook voor meerdere dorpen.

6. Herindeling Midden Groningen

Met de herindeling op komst in de nieuwe gemeente Midden Groningen bestaande uit de gemeenten Slochteren, Hoogezand Sappemeer en Menterwolde worden naar verwachting de bestaande (overheids-)voorzieningen gecentraliseerd. We zien dit nu al met een aantal regelingen die ondergebracht worden bij één van de gemeenten. Een voorbeeld is de Onroerendzaakbelasting. De vrees is dat de afstand van de bestuurders naar de dorpen groter wordt. Kolham wenst dat het alle ruimte krijgt om het eigen karakter te behouden ook als de herindeling volledig is ingevoerd. We willen geen wijk worden van Midden Groningen. Het convenant met de gemeente Slochteren dient in tact te blijven en nageleefd te worden.

Kolham beschikt over een actieve dorpsgemeente met enthousiaste vrijwilligers (Vereniging Dorpsbelangen Kolham, Stichting Dorpshuis en diverse commissies/werkgroepen). Gepleit wordt om een overheidsloket te openen in het dorpshuis van voor allerlei overheidszaken. Kolham wenst het dorpse karakter te behouden en de leefbaarheid te vergroten met meer faciliteiten van de overheid. Het document Kompas, samen kom je verder, waarin de beleidsuitgangspunten zijn vastgesteld voor de nieuwe gemeente Midden Groningen biedt erg veel perspectief voor de lange termijn. Immers wij willen ook samen verder en beschouwen de nieuwe gemeente ook als onze bondgenoot.

Gewenst

a. De gemaakte afspraken met de gemeente Slochteren in het bestaande convenant worden overgenomen in een nieuw convenant met de gemeente Midden Groningen.

b. Gepleit wordt om een overheids-/zorgloket te openen in het dorpshuis van voor allerlei burgerzaken.

7. Leefbaarheid

We gingen vroeger naar de dorpswinkel, groenteboer, bakker of café voor de sociale contacten. Helaas zijn deze voorzieningen niet meer aanwezig in Kolham. Het dorpshuis is thans de aangewezen plek daarvoor en vervult een cruciale rol en met verve. Kolham kent een bloeiend verenigingsleven met maar liefst 22 verenigingen en clubs die gebruik maken van het dorpshuis. De tweewekelijkse bijeenkomst (spelletjesmiddag) voor de ouderen van Kolham, de Vrouwen van Nu en sinds kort de Meiden van Nu, de toneelvereniging, de klaverjasclubs en de jaarlijkse strijd tussen alle verenigingen om de "Mainschaor" bokaal geven behoorlijk gelegenheid tot onderling contact van de inwoners. Ook op sportief gebied blijft de gymzaal niet ongebruikt (volleybal, badminton, zaalvoetbal, biljarten e.d.). Ook de aanwezige sportaccommodatie in het dorpshuis is van groot belang voor de schoolgaande jeugd van de openbare school Oetkomst die hier dagelijks gebruik van maakt.

Het dorpshuis wordt nu vooral gebruikt door verenigingen, maar in de toekomst is er steeds meer behoefte aan een laagdrempelige ontmoetingsplek voor 'individuen' (los van verenigingsleven) om de leefbaarheid op peil te houden. Het dorpshuis moet ook vooral een toegankelijke plek worden. Dit moet zich niet alleen uiten in een andere uitstraling maar ook in openingstijden, faciliteiten, functies, prijzen, activiteiten. Het dorpshuis is thans volop bezig met een vitaliseringsproject voor de komende jaren. De hoop is dat dit op de wat langer termijn gestalte krijgt in een aangepast gebouw met een veelheid aan nieuwe activiteiten en voorzieningen.

Kolham bezit een lokale lagere school en kinderopvang. Deze voorzieningen hebben al onder druk gestaan de afgelopen jaren maar met het samensmelten van scholen in de omgeving (Scharmer) is het leerlingenaantal op een behoorlijk niveau. Verwacht wordt dat het aantal leerlingen op niveau blijft en er geen enkele aanleiding is om de school te sluiten.

Gewenst

a. Het dorpshuis is het kloppend hart van Kolham. Naast de verenigingen die gebruik maken van het dorpshuis moeten een aantal laagdrempelige voorzieningen worden gerealiseerd zoals uitbreiding van eerstelijnszorg, vestiging van zzp'ers; afhaalpunt pakketten; kleine dorpswinkel; huiskamerproject, repaircafé, etc.

b. Voor de leefbaarheid is de school van groot belang. Indien er sprake is van fusies met scholen in andere dorpen dan biedt Kolham een uitstekende gelegenheid als middelpunt tussen de overige buurdorpen.

8. Communicatie en dorpsactiviteiten

Naast het dorpshuis is de Vereniging Dorpsbelangen Kolham ook van essentieel belang voor Kolham (opgericht in 1981 en inmiddels 35 jaar jong). Zij vervult haar taak als intermediair/spreekbuis van het dorp naar allerlei-(overheid)instanties voor het wel en wee van de inwoners van het dorp. Verantwoording legt zij af in een jaarvergadering aan de leden (meer dan 400) en per kwartaal met het uitbrengen van het verenigingsblad “De Hamster”. Ook via Social Media (Facebook) is het vertegenwoordigd.

Daarnaast organiseert het allerlei activiteiten (4 mei herdenking, Sinterklaas intocht, Kerstmarkt, school-/dorpsfeest etc.). Twee keer per jaar voert het overleg met het bestuur van Stichting Dorpshuis om activiteitenplannen af te stemmen. Dit wordt gedaan door tientallen vrijwilligers die zich jaarlijks inzetten en beloond worden met een gezellige vrijwilligersavond.

Ook de natuur wordt niet vergeten. Zo onderhouden vrijwilligers het Dorpsrandpark Zwaneveldsgat en de Kolhamster Mainschoar. Overwogen wordt om nog meer samen te gaan werken met de andere dorpen om gezamenlijk activiteiten te organiseren. Het Slochter Wold Spektoakel is hiervan een treffend voorbeeld.

Gewenst

Meer samenwerking met andere dorpen gericht op leefbaarheid en activiteiten.

9. Werkgelegenheid

Kolham was van oudsher een agrarisch dorp met veel landbouwers. Dit is door de jaren achterhaald. Voor het werk is Kolham aangewezen op Hoogezand en Groningen en andere plaatsen in de Noordelijke provincies. Thans hebben zich naast enige lokale bouwbedrijven veel zzp'ers gevestigd die vanuit hun woning werken. Verder biedt het bedrijventerrein Rengerspark veel werkgelegenheid.

Gewenst

Er is geen aanleiding om veranderingen te wensen op het gebied van werkgelegenheid.

Bijlagen

Dorpsrandpark Zwaneveldsgat

Uit een dorpsenquête bleek dat ook de kinderen in Kolham een eigen speelplek wilden. Aan de noordelijke rand van het dorp werd een prima plek voor speelnatuur gevonden, grenzend aan natuurgebied Midden-Groningen. Een terrein van Staatsbosbeheer werd bij de plannen betrokken, waardoor het kon uitgroeien tot een park met een oppervlakte van circa 20 hectare. Samen met de Vereniging Dorpsbelangen Kolham, kinderen van de basisschool en Staatsbosbeheer zijn de ideeën verder uitgewerkt en is het park in 2012 gerealiseerd. Naast de eerder genoemde functies vormt dit terrein eveneens een recreatieve buffer voor het aangrenzende natuurgebied.

Het park is gesitueerd op het voormalige rangeerterrein van de Woltjerspoorbaan. Als knipoog naar het verleden is in het park een stukje spoorrails herplaatst. Het beheer wordt grotendeels uitgevoerd door Exmoorpony's. De Exmoor stamt af van de wilde oerpony die ooit in heel West-Europa voorkwam. Dit ras is niet door de mens gefokt, maar de laatste ondersoort van het wilde oerpaard. Deze paardjes worden verzorgd door Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Slochteren (ANLS).

Een ander deel van het beheer wordt uitgevoerd door een vrijwilligersgroep uit het dorp. De trimbaan bevordert een goede conditie van de bewoners. In de zwemplas kan in de zomermaanden heerlijk worden gezwommen. De kwaliteit van dit water wordt regelmatig door de provincie Groningen gecontroleerd.

In het park ligt ook een volkstuinencomplex. Paardenmest van de Exmoors wordt door de tuinders gebruikt voor het bemesten van hun groenten, een bijzondere samenwerking dus! U vindt de hoofdingang van het park aan de Eikenlaan.

Korenmolen “De Entreprise”

In Kolham staat een korenmolen ‘De Enterprise’. De molen is in 1906 herbouwd, nadat de vorige was afgebrand. Helaas brak er op 19 juni 2000 weer een brand uit, waardoor de molen volledig in as werd gelegd. De molen is nu weer volledig hersteld. Sinds 1972 is de molen eigendom van de Slochter Molenstichting.

Amerikaanse windmotor

Daarnaast is de Vereniging Dorpsbelangen Kolham eigenaar van een Amerikaanse windmotor. Deze windmotor is in 2010 volledig gerestaureerd en als cultuurhistorisch en landschap bepalend monument voor het nageslacht behouden. De nieuwe locatie van de Hercules is vrijwel gelijk aan de oorspronkelijke locatie (Westerpolder).

Kolhamster Mainschoar

Inwoners van Kolham (Groningen), samen met de hieronder genoemde partners verenigd in de Werkgroep Kolhamster Mainschoar, beheren per juni 2016 31 hectare bos. Het bosperceel ligt noordelijk van Kolham en grenst aan het Groningse deel van het Natuurnetwerk Nederland. Het verbindt het Slochter natuurgebied 't Roegwold met natuur ten zuidwesten van de stad Groningen. Nu nog is de provincie Groningen eigenaar van de grond en legt de verantwoordelijkheid voor het beheer bij de Kolhamsters. In 2017 zal het eigendom worden overgedragen aan Staatsbosbeheer.

De naam 'Mainschoar' (gemeenschappelijke grond waarop de inwoners samen komen om allerlei zaken te regelen en te vieren) past prima, want het is de bedoeling naast samen beheren, er ook met enige regelmaat dingen te doen en te vieren. De betrokken partijen hebben in een projectplan afspraken over de eenmalige omvorming en het daaropvolgende beheer vastgelegd.

Visualisatie plan

Huidige situatie

Toekomst?

De gevolgen voor de aanwonenden van de Rengerslaan zijn immens: zij kommen in de praktijk óp een industrie-/ bedrijventerrein te wonen. Met de bewoners van de van Arnhemslaan en de Vrouwenlaan-achter is in de plannen helemaal geen rekening gehouden (!). De 'entree' van het dorp Kolham is niet langer een open agrarisch landschap maar een bedrijventerrein vol met 'blokkendozen'.

Bij duisternis dringt het bedrijvenpark nog nadrukkelijker de leefsfeer van het dorp binnen. De hoeveelheid uitstralend kunstlicht is enorm toegenomen. Vanuit Kolham, lintdorp in de Woldstreek, wordt dit ervaren als invasief de leefomgeving binnendringen door Hoogezand.

Beeld vanuit Kolham richting huidige Rengerspark (ca 2/3 nu ingebruik)

kijkrichting onderstaande foto's

Richting zuidwesten, huidige circulaire veehouderij.

Richting zuidoosten, huidige bedrijvenpark Rengers

College van Burgemeester en Wethouders

Van de Gemeente Veendam

Wildervank, 19 november 2021

Geacht College,

Allereerst willen we u complimenteren met het “Mobiliteitsplan 2022-2030”. Het ”Mobiliteitsplan” geeft een goed overzicht van de doelen die u zich heeft gesteld en die in het “Plan van Aanpak” nader geconcretiseerd zullen worden. Het doet ons genoegen dat u o.a. de overmatige verkeersoverlast op diverse fronten aandraagt/benoemt, o.a. in de C.W. Lubbersstraat en Woortmanslaan. In het licht van deze ontwikkeling willen we graag een bijdrage leveren door een “Zienswijze” op het “Mobiliteitsplan” in te brengen.

In het kader van de concretisering van één van uw doelen, gaan we uit van onze brief van 13 september 2021 en daarom willen deze brief als “Zienswijze” indienen. Het “Mobiliteitsplan “ geeft in beknopte tekst aan wat de doelen zijn. Het beeld wordt pas helder als de totale visie en uitvoeringsplannen zijn uitgewerkt.

Als bewoners van de C.W. Lubbersstraat/Woortmanslaan hebben wij te weinig houvast om een afwachtende houding aan te nemen.

Wat ons o.a. zeer doet verbazen is dat de C.W. Lubbersstraat als ***erftoegangsweg met verblijfsfunctie met een 30 km zone*** is om gecategoriseerd naar een ontsluitings-/doorstromingsweg, deze categorisering vinden wij onacceptabel. Wij vernemen graag waarom dit zo in het plan opgenomen is. ***We hechten er waarde aan dat de functie van erftoegangsweg onverkort gehandhaafd blijft.*** Het bevreemdt ons bovendien dat de extreme belasting van zwaar landbouw- en vrachtverkeer in onze smalle straat niet is uitgewerkt in het “Mobiliteitsplan”. Wellicht ten overvloede, wijzen wij u er nog op dat de heer C. Wildervanck, verkeerspsycholoog, in het recente verleden **de C.W. Lubbersstraat als erftoegangsweg met verblijfsfunctie met 30km zone heeft gecategoriseerd. Het is absurd en niet acceptabel dat de C.W. Lubbersstraat in één pennenstreek een zwaardere invulling krijgt.**

Wij moeten er als burgers op kunnen vertrouwen, dat als er eenmaal een wijziging in straatbepaling plaatsvindt, deze afdoende borging heeft.

In het “Mobiliteitsplan” geeft u aan dat pas in uiterste nood, wegen aangelegd zullen worden. Voor de bewoners en aanwonenden van de C.W. Lubbersstraat/ Woortmanslaan duldt dit geen uitstel. Eerst zal er een beeld van de infrastructuur aangegeven moeten worden, voordat Shine (Isotopenfabriek) begint met de bouw van zijn bedrijf. Het verkeer dat in relatie staat met Shine zal niet alleen van de N33 komen maar zeker ook uit de omliggende gemeenten en Veendam zelf.

Door de komst van Shine zal de overlast fors toenemen: met name het personen- en vrachtverkeer zal door o.a. toeleveringsbedrijven, pakketdiensten etc. een behoorlijke belasting geven. Derhalve houden wij, na jarenlange strijd, vast aan onze brief van 13 september jl. waarin ***ónze*** doelen zijn vermeld.

In de Raadsvergadering van 8 november 2021 is een motie aangenomen met betrekking tot het doortrekken van de Bendikstraat middels een brug over het Oosterdiep. Genoemde motie ondersteunen we van harte want deze Bendiksbrug bepleiten wij al jaren en is broodnodig. De komst van de Bendiksbrug kan de steeds maar toenemende stroom van verkeer verdelen waarbij de C.W. Lubbersstraat, Woortmanslaan en het Oosterdiep ontlast zullen worden. Wij onderschrijven dan ook niet het “waterbedeffect” waarover u schrijft in het “Mobiliteitsplan”. Van groot belang is dat er een eerlijke herverdeling van de verkeersstromen plaatsvindt. Wij gaan er vanuit dat het onderzoek door een ***onafhankelijke*** partij zal plaatsvinden. Graag ontvangen wij, wie dit onderzoek zal gaan verrichten en de uitslag van dit onderzoek. Ook zouden we graag betrokken worden bij het onderzoek. Op welke termijn kunnen we de uitslag verwachten?

Wij zien tevens een bijdrage in de vorm van een éénrichtingsweg, als één van de oplossingen voor de reductie van de intensieve verkeersbelasting. In de nabije toekomst zal de verkeersstroom drastisch toenemen door de nieuw te bouwen woonwijken, de uitbreiding van het industrieterrein Dallen 2: o.a. Zonnepanelenfabriek, Dallen 3: vooralsnog Shine, het openen van een trein-busstation aan het einde van de C.W. Lubbersstraat en de gigantische zware verkeersbelasting, die er nu ook al is. Met betrekking tot de omvang van deze ontwikkelingen zou er tevens een aparte ontsluitingsweg voor de industrieterreinen gerealiseerd moeten worden ter voorkoming van het extra verkeer.

U stelt in het “Mobiliteitsplan” dat de lintdorpen veelal aangewezen zullen zijn op alternatieven voor het regulier busvervoer zoals de “hubtaxi” en waarschijnlijk zal deze in de buurt van de C.W. Lubbersstraat, zijn station krijgen. Dit zal betekenen dat de aan- en toevoer van passagiers ook door de C.W. Lubbersstraat zal gaan. Ook dit punt moet meegenomen worden in het onderzoek.

Tevens is de aanpak van het kruispunt nabij de Gele Brug niet in het “Mobiliteitsplan” meegenomen.

In het “Mobiliteitsplan” wordt gesproken over “verkeersveilig en toegankelijk, duurzaam en vitaal, aantrekkelijk en leefbaar, bereikbaar en bedrijvig”. Maar waar

blijft de kwaliteit en veiligheid van onze fysieke leefomgeving? Als deze punten ook van toepassing zijn op ons woon- en leefgebied, dan zijn het realiseren van de Bendiksbrug en het inrichten van de C.W Lubbersstraat als éénrichtingsweg met behoud van de erftoegangsweg +30 km-zone, van cruciaal belang.

Zoals meerdere malen aangeboden, zijn wij gaarne bereid tot verdere toelichting en het meedenken in een oplossing. Onze brief van 13 september 2021 voegen we, voor de volledigheid bij, als “Document voor de Zienswijze”.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Aleid Ketel-Otto

Henk Robben

Dineke de Boer

Jelko en Gerda van der Wiel-Oppewal

Bijlage: Brief (Zienswijze)13 september 2021

College van Burgemeester en Wethouders

Leden van de Gemeenteraad

Van de Gemeente Veendam

Wildervank, 13 september 2021

Betreft: Ernstige verkeers-, geluids- en trillingsoverlast C.W. Lubbersstraat en Woortmanslaan

Geacht College van Burgemeester en Wethouders

Geachte Leden van de Gemeenteraad

In vervolg op onze brief van 16 maart 2021 willen we onze bezorgdheid uiten over de ophanden zijnde reconstructie “Kruispunt: Oosterdiep, C.W. Lubbersstraat, Apollolaan”.

De reconstructie zal de veiligheid ter plekke (hopelijk) dienen maar zal zéker niet van invloed zijn op het verkeersaanbod in de C.W. Lubbersstraat en de Woortmanslaan.

Wij willen hiermee dus nogmaals expliciet aangeven dat de reconstructie van het bovengenoemde kruispunt geen oplossing is voor de overlast van de u welbekende problematiek in de C.W. Lubbers-straat en de Woortmanslaan.

De extreem toegenomen zware verkeersdrukte in de afgelopen jaren zal met de groei van de economie en ontwikkelingen in Veendam, zoals de komst van SHINE, alleen maar verergeren.

In dit geval pleiten we voor een garantie uwerzijds om het verkeer van en naar SHINE *niet* door de C.W. Lubbersstraat en Woortmanslaan te laten rijden, zoals dit ook toegezegd is op één van de informatiebijeenkomsten door de heer H. Buurlage, Directeur SHINE Europa.

Op onze brief van 16 maart jl. waarin we o.a. een oplossing aandragen voor de aanleg van de Bendiksbrug hebben we, tot onze spijt, nog geen antwoord mogen ontvangen.

Ook zouden wij graag van u vernemen wanneer de meetapparatuur m.b.t. de verkeersintensiteit en snelheid voor de CW. Lubbersstraat en Woortmanslaan in de beide straten wordt geplaatst. Dit is reeds besproken en toegezegd tijdens de meeting van 29 maart jl.

Als de Bendiksbrug verwezenlijkt gaat worden zal het vele verkeer uit Veendam direct naar de Industrieweg geleid worden om vervolgens de N33 op te gaan.

Wat betreft het SUEZ-verkeer; deze zou ook gediend zijn met een aparte entree vanaf het Oosterdiep (Bendiksbrug) zodat het SUEZ-verkeer niet onnodig meer door de C.W. Lubbersstraat zijn weg behoeft te vervolgen.

Vervolgens zien we een toekomst voor de C.W. Lubbersstraat (is erftoegangsweg) als een één-richtingsverkeersweg waar alleen het noodzakelijke zware landbouw-/vrachtverkeer, d.w.z. alleen het bestemmingsverkeer, toegelaten dient te worden.

Met betrekking tot de lijndienst van QBUZZ richting Assen is er door de heer Henk Robben al aangegeven dat er een alternatieve route voorhanden is. Deze grote bussen zijn veel te zwaar voor een nauwe straat als de C.W. Lubbersstraat en brengen derhalve veel trilling en verkeersoverlast teweeg.

Wij hopen dat u de brief van 16 maart jl. ter harte wilt nemen en maken u nadrukkelijk kenbaar dat de kwestie zeer urgent is.

De inwoners van deze straten zijn ten einde raad en worden ziek van het lawaai.

Mocht u op deze brief en op de brief van 16 maart jl. binnen een maand nog niet gereageerd hebben dan zullen wij helaas genoodzaakt zijn andere vervolgstappen te nemen.

Zoals eerder meerdere malen aangeboden, wij zijn gaarne bereid tot verdere toelichting en het meedenken in een oplossing.

Wij zien uw reacties zo spoedig mogelijk met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet, hoogachtend,

Jelko van der Wiel

Aleid Ketel-Otto

Henk Robben

Dineke de Boer

Muntendam, 5-3-2022

Beste provincie,

Tot onze schrik moesten we in de media lezen dat er plannen bestaan om te bezien of er nog meer economische ontwikkelingen in onze zeer nabije omgeving (lees Tussenklappenpolder/langs N33) gerealiseerd kunnen gaan worden.

In de visie A7-N33 staat vermeld: *Het opstellen van dit perspectief doen wij met inbreng van professionele (ervarings-) deskundigen en betrokken bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en inwoners. Dat past bij de integrale en gebiedsgerichte manier van samenwerken die wij voor ogen hebben en hoe wij onze inwoners bij de plannen willen betrekken.*

1. Ontsluiting?

In het plan Visie A7/N33 ontbrak de visie hoe deze terreinen rond de A7 en N33 mogelijk worden ontsloten. Als gevolg hiervan kunnen we geen juiste en correcte visie geven op de plannen aangezien we niet weten welke impact deze terreinen daadwerkelijk op onze leef- en woonomgeving hebben. Het is niet duidelijk of onze straat Duurkenakker Muntendam opnieuw een toegangsweg wordt naar een groot industrieterrein.

Met enkele buren wonende aan de Duurkenakker te Muntendam woonden we de bijeenkomst in Zuidbroek bij maar kwamen nadien terug met hetzelfde gevoel waarmee we de afgelopen 30 jaar terugkeerden van de vele bijeenkomsten die we waren genoodzaakt bij te wonen rondom de vele grote plannen en projecten die in onze directe omgeving van Duurkenakker Muntendam zijn gerealiseerd. Niet komen is geen optie weten we uit ervaring... je hebt geen poot om op te staan… dan hoor je achteraf… “dan had u maar bezwaar moeten maken”.

Wij kwamen tot de conclusie dat de overheden (en initiatiefnemers?) eind januari 2022 opnieuw hun vinkje konden zetten: Bewoners geïnformeerd en vooraf betrokken.
Wij kregen die avond een vaag gevoel dat plannen al in een verder stadium waren dan ze werden gepresenteerd. Er waren schijnbaar in afgelopen jaren al gesprekken geweest over de Isotopenfabriek (nu Wildervank), en de geruchten van een inwoner van Zuidbroek over mogelijk een Teslafabriek werden niet ontkend door de man van de gemeente. Op de vraag hoe dan het mogelijke gebied tussen Zuidbroek-Muntendam en Duurkenakker ten westen van de spoorlijn zou moeten worden ontsloten daar kregen we geen antwoord op. Op Duurkenakker houden we ons hart vast omdat een ontsluiting via Zuidbroek of Muntendam geen optie is. Wij krijgen ernstig het vermoeden dat we mogelijk in de toekomst nog meer vrachtverkeer voor onze deuren langs krijgen! Weer een onzekere periode in het verschiet...

1.1. Aan je lot overgelaten: inspraak, zeggenschap over je eigen omgeving, eerlijke verdeling van lusten en lasten, begrip, draagvlak, participatie en transparantie?

Het was naar de bewoners van Duurkenakker Muntendam onwaardig en niet rechtmatige dat bij het de ontwikkeling en ontsluiting van het Rail Service Centrum rond 2003 in Veendam vanwege regiobelang de Raad van State al onze argumenten in 1 klap van tafel veegde door het verhogen van de geluidswaarden op de gevels van onze woningen in 2002. We kwamen te wonen aan de toegangsweg van de destijds nieuwe grootste inlandse containerterminal en douanekantoor met zijn vele vrachtverkeer. (Hadden we daar al inspraakrondes moeten benutten, bijeenkomsten moeten bijwonen, zienswijzes moeten

schrijven, bezwaar moet maken, in beroep moeten gaan, provinciehuizen en gemeentehuizen moeten bezoeken en onze kostbare tijd moeten besteden … Het liet ons verdwaasd achter… dit hadden ze ons ook direct kunnen vertellen dat ze de geluidswaarden verhoogden en je daarna geen poot meer had om op te staan… dat had ons veel moeite bespaard).
Vanaf 2013 bij het toepassen van 4 rijkscoördinatieregelingen en daarmee 2 samenhangende andere grote projecten waaronder de nieuwe toegangsweg de Transitieweg ontsloten in de Duurkenakker Muntendam werd vooraf geen rekening is gehouden met de gevolgen voor onze leefomgeving. We hadden als bewoners van Duurkenakker Muntendam geen controle of grip op de hele situatie, op de omgevingsvergunningen en er was totaal geen erkenning, aandacht of begrip voor onze situatie. Er was geen menselijke maat voor de complexe situatie waar wij als belanghebbenden op Duurkenakker Muntendam in terechtkwamen en de weg volledig in kwijt raakten. We deden er niet toe. Er vond met de stapeling van projecten voor ons geen evenwichtige belangenafweging plaats zoals normaal in de samenleving plaatsvindt. Ondanks dat onze leefomgeving voor ons van grote betekenis is, werden we zonder juiste inspraak opgezadeld met de negatieve factoren die deze inpassingsplannen en daarmee samenhangende projecten met zich meebrachten. Dit alles kwam bovenop de al bestaande overlastsituatie op Duurkenakker Muntendam.

2. Wanneer houdt de ellende voor ons hierop, op Duurkenakker?

Of worden wij hier dan toch eindelijk weggekocht, zoals wethouder Ko Boddema van destijds (2003) nog de gemeente Menterwolde ons tijdens de aanleg van het RSCG-terrein ten zuiden van de Duurkenakker en de ontsluiting daarvan in de Duurkenakker in 1999 voorspelde (“Jullie wonen hier geen vijf jaar meer, dan wordt het hier onleefbaar en worden jullie weggekocht)? Met zijn voorspelling van onleefbaarheid heeft hij gelijk gekregen, alleen de daarmee gepaard gaande belofte van uitkopen wordt niet nagekomen. Ons werd rond 2017 fijntjes door de advocaat van de gemeente verteld dat de gemeente niet gehouden is zich aan destijds gedane toezeggingen te houden!

Hoe dan ook: Duurkenakker lijkt zo langzamerhand het afvoerputje van de gemeente Midden-Groningen (maar ook van de gemeente Veendam) te worden en krijgt alle bouwverkeer voor de kiezen om telkens de dorpskernen te ontlasten en wordt aan alle kanten ingesloten door industrie.
Niemand schijnt ons serieus te nemen of überhaupt te beseffen dat **AAN DE DUURKENAKKER <u>NOG STEEDS MENSEN WONEN</u>**

De dorpswethouder van Muntendam Jaap Borg wist niet eens waar Duurkenakker lag, maar had even gegoogeld voor te beslissen omtrent het vaststellen van het zonnepark!! Hij wist dus ook niet dat er daadwerkelijk nog mensen woonden en dat het zonnepark wel degelijk impact had op onze omgeving. Wij zijn het meer dan zat om als afvoerputje te dienen en telkens alles voor onze kiezen te krijgen!!!!

Dat Duurkenakker in de afgelopen 25 jaar in getransformeerd in verkeersader en een industriezone en de weg dient als toegangsweg naar de nieuwe grote containerterminal en douanekantoor (RSCG), industrieterrein en hoofdtoegangsweg naar de plaats Veendam wordt geen rekening gehouden met het feit dat er gewoon nog normale burgers wonen.
Elk project werd apart in procedure gebracht en de stapeling en gigantische overlast scheen niemand wat te deren. Ondanks dat een planschade-expert van een planschadebureau Antea Group in 2017 toegaf dat hij deze situatie in **NEDERLAND** nog niet eerder had zien langskomen.

Zoals bekend bij gemeente, Provincie en rijksoverheid zitten wij op Duurkenakker Muntendam opnieuw en nu alweer bijna 5 jaar in de gigantische overlast en hiermee ellende van de aanleg en de bouw van meerdere grote nieuwe energietransitie projecten.
Daarnaast voldoet de Meedenerbrug die al dit verkeer moet verwerken niet aan de geluidsnormen. Elke vrachtwagen betekent voor een dubbele dreun in ons huis. Alsof het constant onweert. Dit extra verkeer werd bovenop de al bestaande overlastsituatie op Duurkenakker gedrukt zonder vooraf bewoners op de hoogte te stellen en rekening te houden met eerdere toezeggingen.
We hoopten dat het einde in 20222 enigszins in zicht was na jaren van extra ellende en overlast. Dat als het stof van onderstaande projecten was neergedaald we eindelijk in een wat rustiger vaarwater kwamen op Duurkenakker. Echter na 20 jaar onzekerheid en allerlei projecten worden we opnieuw opgezadeld met een nieuw plan Visie A7/N33 wat opnieuw grote negatieve gevolgen kan hebben voor onze leefomgeving en veel onzekerheden met zich meebrengt.

3. **De huidige stapeling van grote energietransitie projecten**:

3.1. Tijdelijke agrarische bestemming?

Het bestemmingsplan in de Tusschenklappenpolder ten oosten van de spoorlijn werd in de afgelopen jaren ondanks de grote projecten niet gewijzigd van agrarisch naar industrie. Het gebied krijgt een tijdelijke agrarische bestemming voor 30 jaar waarmee de gemeente bovengenoemde projecten geen ontwikkelingen vindt. Echter de gemeente gaf wel de naam Transitieweg aan de ruim 2 kilometer lange nieuwe weg die werd ontsloten in de Duurkenakker Muntendam om bovengenoemde projecten te kunnen ontsluiten.

Hoe ironisch is het dat het gebied in de Tussenklappenpolder een tijdelijke agrarische bestemming heeft gekregen voor 30 jaar. Daarmee had het gebied ter hoogte van Cluster 1 te Meeden/Muntendam (75% van Windpark N33) door de Provincie Groningen nooit mogen worden aangewezen als zoekgebied voor windmolens vanwege het feit dat Cluster 1 niet aan industriebestemming grenst maar aan een tijdelijke agrarische bestemming voor 30 jaar.

Leeftijdsdiscriminatie

Hoe onrechtmatige is deze tijdelijke agrarische vergunning met de lange duur van 30 jaar. Voor ons als bijna zestigers betekent de leeftijdsdiscriminatie. We zullen binnen 30 jaar onze woning moeten verkopen. Voor die tijd zal het gebied nog niet in de oude agrarische landschappelijke staat zijn teruggebracht en ook zal de witte en rode feestverlichting van de windturbines er nog hangen en de vrije horizon nog niet zichtbaar zijn. Daarnaast kunnen we de potentiële koper van ons huis niet garanderen dat dit daadwerkelijk na afloop van de tijdelijke agrarische vergunningsperiode gaat gebeuren omdat juridisch niets is vastgelegd dat projecten na 30 jaar moeten worden verwijderd en het gebied in de oude staat moet worden teruggebracht omdat ook de Raad van State bepaalde bij de goedkeuring van een tijdelijke agrarische vergunning voor 30 jaar dit niet vastlegde en sprak over 'mogelijk'. Vanwege al deze ellende zullen we bij verkoop van ons huis een behoorlijk financieel verlies moeten incasseren.

3.2. Stapeling en rijkscoördinatieregelingen

De 4 megaprojecten die in eerste instantie alle 4 onder de rijkscoördinatieregeling vielen echter alle 4 projecten werden apart van elkaar in procedure werden gebracht maar voor ons een stapeling betekenen. We konden 4x i.v.m. de stapeling van RCR geen gebruik konden maken van normale procedures waar andere Nederlanders wel toegang tot hebben en wat in onze ogen in strijd is met de rechten van de mens.

3.2.1. <u>Projecten werden ondanks de stapeling van 4 rijkscoördinatieregelingen in 1 gebied, alle 4 apart in procedure gebracht.</u>

Wij vinden het zeer onrechtmatig, voelen ons ernstig benadeeld en vinden het geen normaal maatschappelijk risico als 4 overlappende megaprojecten in 1 kleine polder en een nieuw aangelegde weg en een dijkverzwaring in een kort tijdsbestek worden gerealiseerd allen onder de rijkscoördinatieregeling vallen, echter elk project apart in procedure wordt gebracht.
De Crisis- en herstelwet beperkt het recht van lagere overheden om in beroep te gaan tegen besluiten over grote werken en geeft de rechter de mogelijkheid om kleine gebreken in besluiten als dit aannemelijk is dat belanghebbenden daardoor niet zijn benadeeld buiten beschouwing te laten. Onzes inziens zijn we ernstig benadeeld vanwege het feit dat het niet mogelijk was om dit aan te tonen omdat ondanks de stapeling van projecten het destijds niet was toegestaan om de stapeling van factoren van alle projecten mee te nemen in de zienswijzen. Als reden werd gegeven dat ten tijde van het indienen van de zienswijze de andere projecten nog niet definitief waren. Terwijl achteraf bleek dat de partijen zoals overheid, initiatiefnemers en grondeigenaren onderling wel degelijk contact hadden, samenwerkten en afspraken maakten m.b.t. de 4 overlappende rijkscoördinatieregeling projecten en de nieuw aan te leggen Transitieweg en de veiligheid van de dijk.

3.2.2. <u>Geen juridische basis voor de 4 inpassingsplannen die onder de Crisis- en Herstelwet en rijkscoördinatieregeling vallen ten noorden van Duurkenakker Muntendam.</u>

Op Duurkenakker Muntendam zijn we geconfronteerd met een stapeling van 4 grote energietransitie projecten die alle 4 op het moment van verlenen van de (voorlopige) vergunning onder de rijkscoördinatieregeling vielen en daarmee 2 samenhangende grote projecten. Deze projecten hebben in korte tijd de omgeving van Duurkenakker getransformeerd in een industriezone. We vinden de Crisis- en herstelwet onrechtmatige wetgeving met waarmee ons een normale gang naar de rechter is ontzegd wat volgens ons in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) waarbij iedereen naar de rechter moet kunnen stappen en iedereen gelijke rechten heeft, maar de Crisis- en herstelwet bood ons deze rechtszekerheid niet want dat mag in sommige gevallen niet.
Onzes inziens moeten n.a.v. onderstaande uitspraken en uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie in juni 2020 alle onderdelen m.b.t. Windpark N33, Energiepark Duurkenakker, Stikstofinstallatie Gasunie en Stikstofbuffer Heiligerlee achteraf opnieuw getoetst moeten worden. Of met de toepassing van de rijkscoördinatieregelingen, de beoordeling van de verstrekte omgevingsvergunningen, de verstrekte watervergunningen en aanlegvergunningen en uitspraken van de rechters en Raad van State aan alle EU-richtlijnen is voldaan aan en deze geen nadelige gevolgen hebben gehad voor onze gezondheid en overlast als aanwonenden van Windpark N33 en 3 bovengenoemde projecten en flora en fauna.

3.2.3. **Wij vinden het onrechtmatig dat voor ons de leefmilieuverordening niet werd ingezet ondanks de stapeling van 4 grote energieprojecten ter hoogte van Duurkenakker en de ontsluiting van deze projecten in de Duurkenakker om rijksweg N33 te kunnen bereiken.**

Er werd in al die jaren niets gedaan voor de bescherming van ons woon- en werkklimaat (ons leefmilieu). Grote overlast gevende projecten werden niet geweerd of gereguleerd maar juist toegestaan bovenop de al bestaande en bekende verkeers- en geluidsoverlast op Duurkenakker. De Raad van State vond het van groot belang dat het uitgangspunt van de rijkscoördinatieregeling een zorgvuldige voorbereiding moest zijn. We vinden dat de gemeente Menterwolde en Midden-Groningen in gebreke is gebleven en onze belangen heeft geschonden door vooraf gaande aan de toepassingen van de 4 rijkscoördinatieregelingen en de nieuwe Transitieweg en dijkverzwaring niet te melden of signaal af te geven aan Rijk of initiatiefnemers dat in het rond het jaar 2000 toezeggingen zijn gedaan aan de bewoners van Duurkenakker dat mochten er ontwikkelingen plaatsvinden ten noorden van Duurkenakker (West-Veenwolde) het niet meer leefbaar zou zijn op Duurkenakker en ons vanaf het begin niet te betrekken in deze grote plannen.

3.2.4. De projecten

3.2.4.1. **Energiepark Duurkenakker (RCR)**

- *Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Menterwolde waren begin 2017 dus overtuigd van het Energiepark Duurkenakker en gaf initiatiefnemer Sunvest op eigen gezag zonder ons als aanwonenden vooraf in kennis te stellen een tijdelijke vergunning voor een 43 ha groot zonnepark en deed hierbij tevens de toezegging aan initiatiefnemer Sunvest en hiermee voorkeursrecht en het comfort voor een vergunning van 30 jaar. Zoals Cees van Werken van Sunvest verwoordde: "De provincie en de gemeente willen dit park en werken goed mee" en later Bob Schulte van Sunvest stelde in de raadsvergadering dat Sunvest hierbij al het comfort had gekregen van de voormalige gemeente Menterwolde dat er medewerking zou komen voor het verlenen van een vergunning van 30 jaar. Er waren vooraf al zoveel toezeggingen gedaan aan Sunvest dat er geen weg meer terug was voor de gemeente. Hoe onterecht was het dat er op 21 maart 2017 een gemeentelijke publicatie was die nog meldde over instandhoudingstermijn van 10 jaar.*

- Dat de polder ten noorden van Duurkenakker een tijdelijke agrarische vergunning van 30 jaar krijgt terwijl er 30 jaar lang geen enkele agrarische hoofdactiviteit mogelijk is en RVO de percelen zelf afkeurt als landbouwgrond vanwege een Stikstoffabriek, windturbines en 45 ha zonnepanelen Het is onze ogen onwetmatig:

  Artikel 4.1 uit het inpassingsplan windpark N33 heeft een voorlopige bestemming met een geldigheidsduur van 30 jaar. Dat is in strijd met artikel 3.2 van de WRO waarin staat dat een voorlopige bestemming maximaal 5 jaar mag gelden. Bij het inpassingsplan is gebruik gemaakt van een nogal exotische constructie om dat mogelijk te

maken. In het besluit uitvoering CHW elfde tranche (gewijzigd bij twaalfde tranche) is bij wijze van "experiment" deze lange duur mogelijk gemaakt. Dit artikel (7o) heeft echter een einddatum van 15 juli 2021.
Dat maakt dat op dit moment de juridische basis ontbreekt voor het wijzigen van een planregel uit artikel 4.1 van het inpassingsplan met een looptijd van 30 jaar. Daarvoor is eerst een wetswijziging noodzakelijk. Artikel 2.4 CHW, waarop deze einddatum gebaseerd is, dient ertoe om voor omwonenden de rechtszekerheid nog enigszins te garanderen. Binnen 5 jaar weet je in elk geval waar je aan toe bent. Op deze manier kan de overheid over een paar jaar bijvoorbeeld besluiten om de turbines nog 100 meter hoger te maken.

Er een graasdierenpremie onder de panelen kan worden aangevraagd en zo de ondernemer 2x subsidie voor hetzelfde terrein kan opstrijken terwijl wij achterblijven op een industriezone met de overlast en de waardevermindering van ons huis en een energierekening die stijgt en planschade nul.

*Het voelt als een mes in de rug omdat het gebied eruitziet als een industrieterrein maar het volgens de gemeente geen ontwikkelingen zijn ondanks de naam Transitieweg. Echter wij ervaren dat ons landelijke buurtschap achterblijft te midden van bedrijventerreinen en onderdeel is geworden van deze bedrijventerrein zijn geworden omdat we **aan de korte toegangsweg naar deze terreinen wonen** om de rijkswegen te kunnen bereiken.*

3.2.4.2. **Windpark N33 (RCR)**

Daarnaast is Windpark N33 sinds 2020 in bedrijf, maar mag eigenlijk niet draaien omdat de verlichting (en de kleur: wit i.p.v. grijs) van het windpark niet aan het inpassingplan voldoet. Daarnaast hebben we op Windpark N33 te maken met een type molen die bromtonen en een hoge piep veroorzaken, 's nachts af en toe een kloppend geluid in je oren waarvan ik eerst dacht dat het de hartslag was (de buurman die doof is hoort de windmolens) en welk problemen nog steeds niet is opgelost. Het blijkt dat de molens op windpark N33 van het type direct drive - zijn. Een techniek zonder tandwielen. Deze veroorzaakt de trilling en dat maakt een laagfrequent geluid.

Aangezien pas na de vergunningverlening bekend was welke type windturbine zou worden gebouwd kregen we geen kans in een zienswijze op te reageren en hadden we ook niet kunnen voorzien dat er een type molen werd geplaatst die zoveel laagfrequent geluid zou produceren. We stelden eind 2019 tijdens een overleg met Yard nogmaals de navraag welk type turbine werd geplaatst. Na opnieuw een mail te hebben gestuurd kregen we op 6-8-2020 bericht van Dennis Hendriks van Yard welke type er werd gebouwd. Het betrof type SWT-DD-130 van Siemens Gamessa. De hoogte werd 200 meter. Alle turbines van Windpark N33 werden dezelfde dus 35 units. Bij de specificaties van dit type staat vermeld dat de rotor een diameter

heeft van 130 meter. Bij de hoogte van de turbines moeten nog de hoogte van de betonvoeten worden opgeteld.

3.2.4.3. **Stikstoffabriek Gasunie** (Rijkscoördinatieregeling)

3.2.4.4. **Onderdeel van de Stikstofbuffer Heiligerlee** (Rijkscoördinatieregeling)

3.2.4.5. **De nieuw aangelegde Transitieweg voor bovenstaande projecten**
Weg ten behoeve van bovengenoemde projecten die is ontsloten in onze straat (buurtschap Duurkenakker) om de N33 te kunnen bereiken. Waarvan in 2017 werd beloofd dat deze (landbouw)weg na de bouw van bovengenoemde projecten in 2022 zou worden afgesloten met een slagboom voor regulier verkeer.

Naast het Energiepark Duurkenakker kwamen in 2017 er langzamerhand achter dat we ondanks eerdere toezeggingen aan bewoners op Duurkenakker we voor de zoveelste keer ook vooraf niet werden meegenomen in de andere grote projecten. Wat waren we verbaasd dat de vergunning voor de Transitieweg al in 2016 was vergund ook zonder ons in kennis te stellen terwijl er op een algemene informatieavond van Gasunie in 2015 nog werd gezegd dat die weg er alleen maar kwam als de Stikstoffabriek zou worden gebouwd. Het werd duidelijk dat de initiatiefnemers, gemeente en grondeigenaren onderling al lang contacten hadden en afspraken hadden gemaakt ondanks dat dit in eerste instantie door hen allen werd ontkend. Ondanks dat plotseling de enorme projecten elkaar in een snel tempo opvolgden en het op een gegeven moment een stapeling van overlappende en samenhangende projecten werd, werd elk project apart in procedure gebracht terwijl ze in een kort tijdsbestek werden gerealiseerd in een klein gebied en grote impact hebben op onze leefomgeving.

3.2.4.6. **De dijkverzwaring van de dijk van het A.G. Wildervanckkanaal**
Voor de veiligheid van bovenstaande projecten is de dijk van het A.G. Wildervanckkanaal die niet aan de veiligheidsnormen voldeed onlangs versterkt. In februari 2022 lekte de dijk ondanks de versterking opnieuw kwelwater als gevolg van de vele regenval met als gevolg een hoge waterstand in het kanaal.

Vanaf september 2021 tot eind 2022 werden we geconfronteerd met de grondtransporten van het Waterschap Hunze en Aa's voor de dijkverzwaring en verbreding van het A.G. Wildervanckkanaal. Eerdere berichten dat er serieus werd gekeken of grond en klei via het schip werden aangevoerd zijn van de baan. De vrachtauto's met zand en klei zullen 1,5 jaar lang de Meedenerbrug moeten passeren om de werkzaamheden bij de dijk te kunnen bereiken en door onze straat moeten racen om de 3,2 lange dijk, 20 meter te verbreden en op te hogen.

Of de lawaaioverlast nog niet erg genoeg is komen er sinds 2019 tot de dag van vandaag de vele grondtransporten van vrachtwagen met oranje dichte containers van het bedrijf Theo Pouw Secundaire Bouwstoffen B.V. en nu de

Romein uit de Eemshaven. Een bedrijf met en een opslagterrein voor (vervuilde) grond over de brug gedenderd. We vragen ons af of we een verlengstuk van de Eemshaven zijn geworden. Ondanks dat er een spoorlijn is aangelegd naar de Eemshaven in worden de oranje (kleine) containers op het RSCG in Veendam gelost. Van een chauffeur begrepen we dat de afgesloten containers zwaar vervuilde grond van een chemische fabriek uit Zwitserland bevatten. Waarom worden deze containers niet in de Eemshaven zelf gelost en we vragen we ons daarnaast af wat moeten we met die rotzooi in ons land? We hopen niet dat met deze grond de dijk van het A.G. Wildervanckkanaal achter ons huis in de afgelopen maanden is opgehoogd aangezien daar in ons land in het verleden slechte ervaringen met thermisch gereinigde vervuilde grond zijn geweest! Het is enkele reis met een vrachtwagen 50 km en minstens 40 minuten rijden naar de Eemshaven! Blijkbaar is er een enorme tijdsdruk want de betreffende vrachtwagens jakkeren in groten getale met hoge snelheid over Duurkenakker en de bonzende Meedenerbrug die niet aan de geluidsnormen voldoet en elke vrachtwagen is een dubbele dreun.

4. Meedenerbrug voldoet niet aan geluidsnormen

De klachten m.b.t. de veel overlast gevende Meedenerbrug naast ons huis die niet aan de geluidsnormen voldoet. In opdracht van de Provincie Groningen werd meer dan 2 jaar geleden een geluidsonderzoek gedaan in onze woning (na bijna 20 jaar melden). De normen werden overschreden echter het probleem is nog steeds niet opgelost!! Elke vrachtwagen die de brug passeert betekend een dubbele dreun die 3 seconden aanhoudt en klinkt als het gedonder bij onweer. U kunt begrijpen dat wij ons ernstig zorgen maken over de mogelijke komst van een industrieterreinen met het vele vrachtverkeer in de Tussenklappenpolder want wij kunnen voorzien dat ook voor deze terreinen de toegangsweg Duurkenakker wordt omdat Zuidbroek en Muntendam geen optie zijn.

4.1. *Voorzorgbeginsel werd niet toegepast ondanks stapeling van 4 RCR projecten en nieuwe weg.*

Wij vinden het onrechtmatig en voelen ons als burger niet beschermd door de overheid, rechters en Raad van State vanwege het feit dat het voorzorgbeginsel niet werd toegepast op Duurkenakker. De belangen van aanwonenden werden nooit meegenomen en er werd nooit serieus naar de gevolgen op onze leefomgeving gekeken. Er is voordat de rijkscoördinatieregeling werd toegepast nooit naar draagvlak gevraagd bij aanwonenden. De rechtsbescherming van ons als burgers bij deze ingrepen in onze directe leefomgeving (gezondheid en milieu) schoot onzes inziens ernstig tekort. Ondanks de stapeling van 4 grote projecten en een extra weg werd er geen rekening gehouden met de toen al bestaande en bekende overlast en gezondheidsrisico's op Duurkenakker.

Ondanks de verschillende projecten binnen één planologisch gebied liggen is vooraf in de planologische besluiten geen borging opgenomen voor de cumulatieve verkeers- en geluidsoverlast, fijnstof en de hiermee gepaard gaande gezondheidsrisico's bovenop de al bestaande overlast en gezondheidsrisico's en de hogere geluidswaarden waar we al jaren mee geconfronteerd werden. Ondanks dat er verschillende projecten binnen één planologisch besluit vielen is geen borging opgenomen voor de cumulatieve naleving van de geluidsnormen op grond van het Activiteitenbesluit in het bestemmingsplan of omgevingsvergunning. Elk project werd apart in procedure gebracht.

Onzes inziens is het onrechtmatig dat het voorzorgbeginsel niet werd toegepast m.b.t. Windpark N33 en de cumulatie van geluid van andere hinderende factoren op Duurkenakker.

Zoals er geen normen voor een combipark (windmolen tussen zonnepanelen) zijn. Het is bekend dat een harde ondergrond het geluid van windmolens extra weerkaatst.

5. **Bestemmingsplan gewijzigd van agrarisch naar bedrijventerrein**

Onlangs kwamen we er bij toeval achter dat de agrarische bestemming op onze woning met schuur en het land in 2013 is aangepast naar een bestemmingplan bedrijventerrein.
De gemeente had het blijkbaar niet nodig gevonden om ons hier op enig momentpersoonlijk van op de hoogte te stellen. Hoe vreemd dat in 2012 de gemeente wel de moeite nam om persoonlijk langs te komen om uitleg te geven over de geluidszones i.v.m. met de uitbreiding van het Rail Service Centrum in Veendam. De gemeente nam in 2013 niet de moeite om persoonlijk langs te komen om te melden dat er plannen waren om onze agrarische bestemming te veranderen in een bedrijventerrein. Dat wij hier al sinds jaar en dag geen regiokranten ontvangen op Duurkenakker en destijds nog lang niet alles op Overheid.nl werd gepubliceerd doet schijnbaar niet ter zake. Dat de gemeente ondanks de toezeggingen in 2003 niet de moeite nam vinden wij een kwalijke en onrechtmatige manier van handelen om een bestemmingsplan aan te passen zonder de bewoners waarvan het bestemmingsplan wijzigt hier persoonlijk van op de hoogte te stellen. Je kunt stellen dat we ons opnieuw belazerd voelen door de gemeente.

6. ***In het kort samengevat de situatie op Duurkenakker***

- De Poort van Veendam/ afslag Veendam Noord (woon-/werkverkeer en RSCG/industrieterrein Veendam) geworden met een enorme toename van verkeer (hetgeen overigens altijd werd ontkend dat dit zou gebeuren),
- Hebben we nu al een aantal jaren mega veel bouwverkeer voor de deur langs (lees: over de dreunende brug) te verduren gehad,
- Is onze woonomgeving vol gezet met een zonnepanelen, windturbines en een Stikstoffabriek (bouw nog steeds gaande),
- Zijn naast onze woning in het kanaal (onnodig) de houten meerpalen vervangen door mega zeewaardige stalen remmingwerken (en containervervoer is er niet meer),
- Is de dijkverzwaring pas afgerond
- Zijn de roekennesten van de onnodig gekapte bomen langs de N33 verplaatst naar de bomen langs de op- en afritten naast onze woning (om te voorkomen dat ze naar dorpskernen zouden vertrekken) met als gevolg hier een enorme kolonie en veel overlast,
- Komt de gemeente haar belofte niet na (dat wij hier weggekocht zouden worden bij ontwikkelingen ten noorden van de Duurkenakker, omdat het hier mede wat betreft verkeer onleefbaar zou worden (brief gemeente Menterwolde 1999),
- Biedt de gemeente geen hulp (zoals wel beloofd) bij aanvraag planschade en blijken wij daarvoor (omdat elk project los gezien wordt) niet of nauwelijks in aanmerking te komen (de gemeente heeft ons steeds voorgeschoteld dat wij middels planschade voor alle ellende gecompenseerd zouden worden) en
- Liggen **we 's nachts regelmatig wakker** van het bulderen van de windturbines van Windpark N33 en
- Als je denkt alles gehad te hebben, moeten wij nu lezen dat wellicht ook de rest van de Tussenklappenpolder in aanmerking komt voor verdere economische ontwikkelingen (met als gevolg weer jaren bouwverkeer voor onze deur en over de brug om dorpskern Zuidbroek wederom te ontlasten??) en volledig ingesloten te worden door nog meer industrie.

Maar blijkbaar werkt het zo dat als eenmaal jouw leefomgeving toch al volledig is vernield, er telkens nog wel meer bij kan en niemand (lees: noch gemeentes, noch provincie) zich daar verantwoordelijk voor voelt.
Bij aankoop van onze woning woonden wij hier nog rustig (aan een weg tussen twee dorpen) in een volledig landelijke omgeving (zowel voor, als achter de woning), maar in hele korte tijd is het er niet fraaier op geworden. Blijkbaar heet dat vooruitgang (alleen geldt dat niet voor iedereen en blijven de bewoners aan de Duurkenakker met de ellende achter).

Dat we nu meegenomen worden in de plannen bij de Omgevingsvisie komt op een moment dat we alle vertrouwen in de politiek totaal zijn verloren. Na in 2003 **aan de toegangsweg** van het nieuwe Rail Service Centrum in Veendam (de destijds grootste inlandse containerterminal) te zijn beland door de Spoorhavenweg in onze straat te ontsluiten om de N33 te kunnen bereiken werden al onze argumenten en feiten in 1 klap bij de Raad van State van tafel geveegd door de geluidswaarden van onze woning te verhogen. Na 2013 worden we geconfronteerd met 4 rijkscoördinatieregelingen. De plannen werden in alle stilte en geheimhoudingsplicht van grondeigenaren voor zowel Windpark N33, en ondanks dat er hieromtrent al zoveel speelde voor een 50 ha groot zonnepark waarvan de panelen in eerste instantie onder de rijkscoördinatieregeling vallende Energiepark Duurkenakker tot de weg Duurkenakker waren ingepland. Er werd geen enkele rekening gehouden met eerdere toezeggingen aan bewoners van Duurkenakker in Muntendam. Pas toen alle plannen bekend waren werden we op de hoogte gebracht en hadden we het te slikken…. Vanwege de rijkscoördinatieregeling en een tijdelijke agrarische vergunning van 30 jaar. We zaten er voor de bühne bij. Nooit is er enig begrip getoond voor onze situatie. Altijd moesten we zelf in actie komen en blijkbaar is nu de planschade nul terwijl onze omgeving is verpest en we een enorme overlast ervaren.

7. Daarnaast vragen wij ons af waarom deze ontwikkelingen hier moeten komen!

7.1. Werkgelegenheid scheppen als er al een schreeuwend tekort is aan personeel zelfs in deze regio.

7.1.1. Momenteel wordt overal bij bestaande bedrijven om technisch maar ook hooggekwalificeerd personeel gevraagd omdat het een ernstig tekort is.

7.1.2. Het lijkt ons zinsvoller om leerlingen en werklozen een goede opleiding te geven en hier geld in te investeren. Volgens ons kan de provincie het geld beter besteden in het opleiden van mensen voor dit soort banen dan om banen te gaan creëren.

7.1.3. Mede door de uitstroom van de babyboom zullen de komende jaren nog meer banen verdwijnen.

- Ter info: Op 16-02-2022 op Menterwolde info:

-

MENTERWOLDE.INFO
Dagelijkse internetkrant in de voormalige gemeente Menterwolde e.o.
Nieuws en/of adverteren?
René Beishuizen, Mail: info@menterwolde.info / Bel: 06 - 2280 2461

Home | Politiek | Nieuws | vv Muntendam | ZNC | vv Meeden | Sport | Agenda | Regio | Rubrieken | Politieberichten

Terug naar Muntendam

PINKSTERFEESTEN MUNTENDAM 4-5 JUNI 2022 TENT OPEN 19.00 UUR MEER INFO? KLIK HIER

2 op 10 ondernemers in Oost-Groningen vinden moeilijk personeel

Gepubliceerd op 15 februari 2022 09:49

In Oost-Groningen hebben 2 op 10 (20.8 procent) ondernemers moeite om voldoende personeel te vinden. Noord- en Zuidwest-Drenthe (allebei 35.4 procent) hebben te maken met het grootste personeelstekort van het land. Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In Delfzijl en omgeving en overig Groningen zijn de percentages 20.0 en 28.4.

Landelijk gezien heeft ruim 27 procent van de ondernemers last van een tekort aan arbeidskrachten.

Zoektocht

De zoektocht naar arbeidskrachten heeft vooral te maken met de aantrekkende economie. Daardoor moeten steeds meer vacatures worden ingevuld.

Zoeken
Zoek

jongerencentrum Malgré Tout
vr. & za. 21:00 tot 02:00
zevenwoldsterweg 10 Meeden
www.malgre-tout.nl
info@malgre-tout.nl

Meest gelezen
Groninger Huis verkoopt gezondheidscentrum De Rotonde aan huurders
Hardrijders betrapt op N33 ter hoogte van Meeden
Brand in Westerlee: Schuur afgebrand, woning blijft behouden
Verkeer op N33 - bij Meeden - stond weer stil voor defecte brug
SKV trakteert eerste Muntendammer 'overstapper'

bouwbedrijf B.V. iden
Noordbroek
Tel: 0598 - 453148
info@bouwbedrijfiden.nl

- Nu lopende actie bij Bollegraaf Appingedam waar 10 vakanties van 3000 euro worden aangeboden als iemand er komt werken.
  Bron: https://www.bollegraaf.com/werken

-

7.2. Waar moeten we de werknemers/arbeidsmigranten huisvesten in deze huizencrisis?

Moeten wij net als bij de bouw van de Stikstoffabriek van Gasunie en andere projecten bij ons in de polder constateren dat de bewegwijzering in het buitenlands was en dat het merendeel buitenlandse werknemers zijn die waarschijnlijk allen niet onder de beste omstandigheden worden gehuisvest.

Bord ter hoogte van de nieuw aangelegde Transitieweg ter hoogte van Duurkenakker in 2019.

7.3. Waarom niet eerst grote braakliggende bedrijventerreinen ontwikkelen in onze provincie

Grote bedrijventerreinen rond Delfzijl (al sinds jaren 70 braakliggend)
Grote bedrijventerreinen rond Eemshaven
Grote bedrijventerreinen bij Groningen richting al grote ontsluitingsweg aangelegd.

7.4. Zwakke dijk A.G. Wildervanckkanaal en Tussenklappen

De zwakke dijk van het A.G. Wildervanckkanaal met de fijne zandlaag onder het kanaal en een groot risico op piping met als gevolg dat er begin september met een 4 kilometers lange kostbare dijkverzwaring en verbreding wordt begonnen om het risico op een doorbraak te voorkomen en de projecten te beschermen. Maar deze dijk onlangs tijdens het hoge water toch weer kwelwater lekte.

Men zou toch verwachten dat uit maatschappelijk oogpunt (landsbelang) ter hoogte van de stikstofinstallatie elk risico moet worden vermeden. Onzes inziens konden bij een overstroming de stikstof-en procesinstallaties en de ondergrondse hoofdtransportleidingen voor aardgas- en stikstoftransportleidingen in de omgeving beschadigen. De economische schade door de domino-effecten die hiervan het gevolg zullen zijn, kunnen miljoenen euro's per dag bedragen.

Ter info: Beheer programma waterschap Hunze en Aa's 2016-2021

Kwel- en infiltratiekaart van het waterschap Hunze en *Aa's*

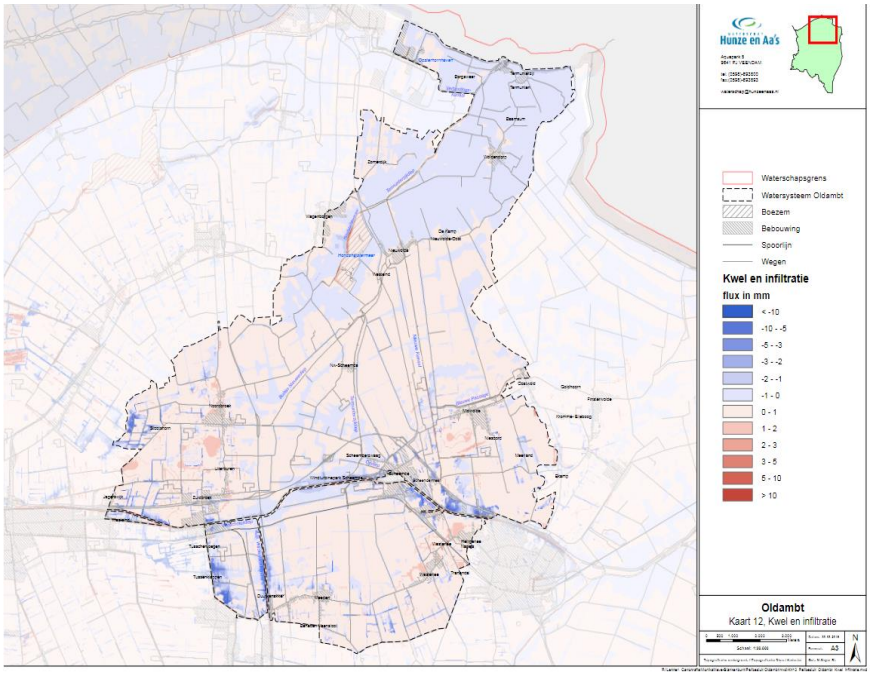

7.5. Geen duidelijk uitleg om wat voor een categorie industrie het gaat en welke veiligheidsnormen en geluidszones hierbij horen.

Onvoldoende informatie op de bijeenkomsten om een goed inzicht te krijgen als niet duidelijk is welke soort industrieën hier bedoeld zijn met welk lawaai, hoe hoogte, welke uitstoot. Of hier dan ook weer ontheffingen voor kunnen worden aangevraagd. Wel werd er verteld dat men op zoek is naar grote kavels.

7.6. Gebied kostbaar om bouwrijp te maken

De plannen rond Veenwolde gingen jaren geleden in de ijskast om te ontwikkelen als bedrijventerrein vanwege de lage ligging en het dikke veenpakket bleek het veel te kostbaar om te ontwikkelen.

7.7. Genoeg is genoeg. Het landschap is al enorm aangetast en we hebben als gebied al genoeg gedaan in het kader van landsbelang en de energietransitie.

Misschien is het niet bekend bij de Rijksoverheid dat we naast Windpark N33 in dit gebied in een straal van ca 7 km rondom ons huis te maken hebben met een optelsom van mijnbouwactiviteiten - en energietransitie projecten. Het gevolg is dat onze omgeving veranderd in een energielandschap. We hebben te maken met een overkill aan energieprojecten in onze directe omgeving terwijl we er als aanwonenden alleen de overlast ondervinden, de schade moeten dragen en er niet van mee profiteren. In de ondergrond wordt sinds de jaren 6o naar gas geboord en vanaf 1972 wordt er zout gewonnen. De verwachting is dat de effecten nog jarenlang merkbaar zullen zijn in de vorm van aardbevingen en bodemdaling. We bevinden ons op een kruispunt van en hiermee een netwerk aan gasbuizen onder de grond. De bovengrond is recentelijk getransformeerd met 34 turbines van Windpark N33 met een hoogte van ruim 200 meter hoog en er is een 43 ha groot zonnepark aangelegd die bestaat uit een aaneengesloten glazen vlakte met daartussen witte transformatorhuisjes van Energiepark Duurkenakker. Eén van de grootste zonneparken van Nederland. De uitgeholde zoutcavernes worden ingezet voor gas-, stikstof- en waterstofopslag. Aan de oostkant van het dorp bevindt zich het grootste Nederlandse verdeelstation van Tennet met meerdere hoogspanningsleidingen die over en langs het dorp en door het gebied lopen. Op het station vinden momenteel grote uitbreidingen plaats. Aan de westkant van ons kleine dorp wordt de grote Stikstoffabriek met drie 80 meter hoge witte torens van Gasunie gebouwd zodat de gaskraan in Groningen dicht kan en het geïmporteerde gas geschikt kan worden gemaakt voor de Nederlandse gastoestellen zodat de gaskraan in Groningen dicht kan. Daarnaast zijn er meerdere initiatieven voor nog meer grote zonneparken.

Met vriendelijke groet,

Marianne de Wit
Duurkenakker 6
9649JP Muntendam

Tel: 0598-614811

Reactie bewoner Duurkenakker:

Zoals je weet zitten wij hier nog steeds midden in de rotzooi van alle projecten en zijn de klachten m.b.t. de veel overlast gevende Meedenerbrug na meer dan 2 jaar nog steeds niet opgelost.
Tot mijn schrik moet ik vervolgens lezen in de media dat er plannen bestaan om te bezien of er nog meer economische ontwikkelingen in onze zeer nabije omgeving (lees Tussenklappenpolder/langs N33) gerealiseerd kunnen worden.
Inmiddels is:

- Duurkenakker al de Poort van Veendam / afslag Veendam Noord (woon-/werkverkeer en RSCG/industrieterrein Veendam) geworden met een enorme toename van verkeer (hetgeen overigens altijd werd ontkend dat dit zou gebeuren),
- hebben we nu al een aantal jaren mega veel bouwverkeer voor de deur langs (lees: over de dreunende brug) te verduren gehad,
- is onze achtertuin (en voortuin) vol gezet met een zonnepanelen, windturbines en een Stikstoffabriek (bouw nog steeds gaande),
- zijn naast onze woning in het kanaal (onnodig) de houten meerpalen vervangen door mega zeewaardige stalen remmingwerken (en containervervoer is er niet meer),
- is de dijkverzwaring achter onze woning nog in volle gang,
- zijn de roekennesten van de onnodig gekapte bomen langs de N33 verplaatst naar de bomen langs de op- en afritten naast onze woning (om te voorkomen dat ze naar dorpskernen zouden vertrekken) met als gevolg hier een enorme kolonie en veel overlast,
- komt de gemeente haar belofte niet na (dat wij hier weggekocht zouden worden bij ontwikkelingen ten noorden van de Duurkenakker, omdat het hier mede wat betreft verkeer onleefbaar zou worden (brief gemeente Menterwolde 1999),
- biedt de gemeente geen hulp (zoals wel beloofd) bij aanvraag planschade en blijken wij daarvoor (omdat elk project los gezien wordt) niet of nauwelijks in aanmerking te komen (de gemeente heeft ons steeds voorgeschoteld dat wij middels planschade voor alle ellende gecompenseerd zouden worden) en
- als je denkt alles gehad te hebben, moeten wij nu lezen dat wellicht ook de rest van de Tussenklappenpolder in aanmerking komt voor verdere economische ontwikkelingen (met als gevolg weer jaren bouwverkeer voor onze deur en over de brug om dorpskern Zuidbroek wederom te ontlasten??) en volledig ingesloten te worden door nog meer industrie.

Wanneer houdt de ellende voor ons hier op?
Of worden wij hier dan toch eindelijk weggekocht, zoals wethouder Ko Boddema van destijds nog de gemeente Menterwolde ons tijdens de aanleg van het RSCG terrein ten zuiden van de Duurkenakker en de ontsluiting daarvan in de Duurkenakker in 1999 voorspelde (“Jullie wonen hier geen vijf jaar meer, dan wordt het hier onleefbaar en worden jullie weggekocht)? Met zijn voorspelling van onleefbaarheid heeft hij gelijk gekregen, alleen de daarmee gepaard gaande belofte van uitkopen wordt niet nagekomen. Ons werd fijntjes door de advocaat van de gemeente verteld dat de gemeente niet gehouden is zich aan destijds gedane toezeggingen te houden!

Hoe dan ook: Duurkenakker lijkt zo langzamerhand het afvoerputje van de gemeente Midden-Groningen (maar ook van de gemeente Veendam) te worden en krijgt alle bouwverkeer voor de kiezen om telkens de dorpskernen te ontlasten en wordt aan alle kanten ingesloten door industrie. Niemand schijnt ons serieus te nemen of überhaupt te beseffen dat AAN DE DUURKENAKKER NOG STEEDS MENSEN WONEN (de laatste wethouder van de gemeente wist niet eens waar Duurkenakker lag, maar had even gegoogled voor te beslissen omtrent het zonnepark!!) en wij het meer dan zat zijn om als afvoerputje te dienen en telkens alles voor onze kiezen te krijgen!!!!
Maar blijkbaar werkt het zo dat als eenmaal jouw leefomgeving toch al volledig is vernield, er telkens nog wel meer bij kan en niemand (lees: noch gemeentes, noch provincie) zich daar verantwoordelijk voor voelt.

Bij aankoop van onze woning woonden wij hier nog rustig (aan een weg tussen twee dorpen) in een volledig landelijke omgeving (zowel voor, als achter de woning), maar in hele korte tijd is het er niet fraaier op geworden. Blijkbaar heet dat vooruitgang (alleen geldt dat niet voor iedereen en blijven de bewoners aan de Duurkenakker met de ellende achter).

Aangezien ik niet weet aan wie ik deze noodkreet moet richten binnen de gemeente/provincie, zou ik jou willen vragen deze door te sturen naar de juiste personen.

Tjuchem / Steendam december 2021

Gebiedsontwikkeling A7/N33; blik op Regio Duurswold

Als bewoners en dorpsverenigingen van Steendam en Tjuchem (met steun vanuit het samenwerkingsverband van de 6 Schilddorpen, waartoe ook nog Siddeburen, Hellum, Schildwolde en Overschild behoren) willen wij aandacht vragen voor de kansen die een beter doordacht gebruik van de (nieuwe) N33 c.q. de aansluitingen op de N33 naar het 'binnengebied' Duurswold met zich mee kunnen brengen. Dit voor in ieder geval de 4e actielijn "Toerisme en leisure (recreatie) als stimulering van de lokale economie", met als (meer dan) bijvangst het versterken van de leefbaarheid voor bewoners en het stimuleren van (kleinschalige) woningbouw.

Om te beginnen een paar beleidsinhoudelijke 'haakjes uit overheidsgelederen'.

- Uit het Rapport Ruimtelijk-Economisch Perspectief:

Blz. 29 *"De gemeenten hebben een goed zicht op het functioneren van de toeristisch-recreatieve sector, maar geven aan dat er sprake is van een onbenut ontwikkelpotentieel. De opgave is om de krachtige eigenschappen van de regio optimaal te blijven verzilveren in goede samenhang met de landschappelijke kwaliteiten die in het ruimtelijk-economische perspectief duidelijk terug moeten komen."*

- Uit het Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie 2021-2023 Provincie Groningen.

Blz. 14 *"Gebiedsgericht werken Onze provincie kent een grote verscheidenheid aan bestemmingen. De binnenstad van Groningen is een toeristisch-recreatieve trekpleister. Daarentegen wordt de toeristische potentie van het Groninger Ommeland - op de zomer van 2020 na - nauwelijks benut. De diversiteit vraagt om een gebiedsgerichte aanpak, waarbij wij ons - samen met gemeenten - inspannen om de gezamenlijke doelen en ambities te verwezenlijken"*
Blz. 15 *"Routeontwikkeling. We maken in eigen beheer een inventarisatie van wat er aan routes beschikbaar is, waar (nog) behoefte aan is en waar ontwikkeling nodig is"*

Wij hebben eerder gepleit – gelijk ook onze gemeente Midden-Groningen – voor behoud van de aansluiting Geerlandweg op de vernieuwde N33. Dat is van wezenlijk belang voor een goede ontsluiting van het recreatieve gebied Duurswold, met zo min mogelijk overlast van gemotoriseerd verkeer door de dorpen.
Die Geerlandnoodzaak bepleiten wij hier andermaal en nu driedubbel onderstreept, mede vanwege de actuele ontwikkelingen en breed groeiende focus op dit gebied in het perspectief van recreatie en toerisme (R&T).

Gebiedsduiding Duurswold
Onze reactie focust in accent op het gebied rond het Schildmeer, met als omliggende dorpen Siddeburen, Tjuchem, Steendam, Schildwolde, Hellum, Overschild. Dat is niet het hele gebied dat historisch als Duurswold wordt aangeduid. Onze 'bereikbaarheidsblik' is dus ruimer dan deze Schildmeerbegrenzing. Zo maakt het gebied ook deel uit van 't Roegwold, van Groeningen en van de Ecologische Hoofdstructuur / Natuur Netwerk Nederland. Gebieden die in samengang en samenhang recreatief-toeristisch in de kansenaandacht staan.
De kansen voor vaar/waterrecreatie zijn – met het Schildmeer in het hart – ook legio in dit gebied. Op het eerste oog niet direct van belang in relatie met de aanpak van de N33, maar met het oog op plezierbotentransport e.d. is goede bereikbaarheid van tewaterlaatplekken wel van groot belang.

Kansrijke recreatief toeristische ingrediënten in ontwikkeling in het gebied

- De gemeente Midden-Groningen (lees ook de voormalig gemeente Slochteren) heeft vanaf eind vorige eeuw meerdere visies op het gebied Schildmeer/Steendam, met als focus ideeën/impulsen om van het gebied een 'toeristische trekpleister' te maken. Tot de jaren 70/80 van de vorige eeuw was dit een toeristische 'hotspot', in ieder geval in regionaal perspectief. O.m. door de financiële crisis uit het eerste decennium, de groeiende aardbevingsproblematiek en de gemeentelijk herindeling is deze ambitie wat op de achtergrond geraakt. Door de brede aandacht die R&T, als ook economische kansenfactor, de laatste jaren krijgt staat deze ambitie – in actueelstand – weer op de agenda.
- Ook de bewoners van Steendam en omgeving – Steendam is het enige dorp dat letterlijk met de voeten aan/in het Schildmeer staat - hebben zich recent via de Dorpsvereniging Steendam voorstander verklaart van meer 'toeristische reuring' in het gebied. Reuring die past bij en rekening houdt met het natuurrijke karakter van het gebied (zie Dorpvisie Steendam 2020 – 2030 op www.steendam.info)
- De gemeente heeft vorig jaar opdracht gegeven om – mede in het perspectief van impulsen op R&T-gebied – een gebiedsvisie Schildmeer – Steendam – Tjuchem op te laten stellen. Dit is in opdracht gegeven bij Bureau PAU uit Stad en Bureau voor Landschapsarchtitectuur en Stedenbouw La4sale uit Amsterdam. De visie is in samenspraak met de dorpen tot stand gekomen en ligt bij de gemeente ter besluitvorming (o.m. met uitvoeringsbudget vanuit NPG-middelen)
- Bij het Project Toukomst zijn vele ideeën ingediend die raken aan meer/betere aandacht voor R&T. Daar zitten er meerdere bij die vanuit onze regio zijn ingediend door meerdere betrokkenen. Goede vaarbereikbaarheid van het Schildmeer, sport/bewegen rond het Schildmeer (w.o. de Triathlon van het Noorden naar Stad v.v.), mogelijkheden voor paardrijden, voor mountainbiken ….. Deze ideeën 'liften' nu mee in het grotere geheel van overkoepelende Toukomstbundels.
- Aan de Damsterplas (zandafgraving op 300 meter van het Schildmeer) wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het Kultuureiland Damsterplas. Dit wordt een belevenispark op het snijvlak van kunst, cultuur en natuur, dat het gehele jaar geopend zal zijn. Dit met mogelijkheid tot wandelen langs educatieve natuurroutes, kunstroutes, picknicken, vissen, kleinschalige muziek- en theatervoorstellingen, workshops, streekmarkten etc.
  Dit project wordt o.m. gesteund met investeringsbijdragen door de gemeente Midden-Groningen en de Regio Groningen-Assen.
- Een belangrijk (en groots) project dat als eerste door de Toukomstorganisatie is gehonoreerd is De Barst (https://www.toukomst.nl/projecten/debarst/), dat als volgt wordt ingeleid: *"Aan de rand van het Schildmeer verrijst uit de gebarsten Groninger bodem het grootste openluchttheater van ons land. De natuurlijke tribune tegen de heuvel biedt plaats aan meer dan vijfduizend bezoekers. Elke zomer vindt er een groots theaterspektakel plaats."*
  De Barst staat uiteraard ook symbool voor de aardbevingsproblematiek. Het krijgt dus – naast de culturele betekenis – ook 'eeuwigdurende' status als landmark van de 'Slochter' gasgeschiedenis. Dit kan ook een goede reden zijn voor de Toukomstorganisatie om het ingediende idee voor een 'gasmuseum' in dit gebied te realiseren. Dit zou bijv. kunnen met gebruikmaking van de gaswinlocatie aan de Geerlandweg, zodra die uit de NAM-keten kan worden gehaald.

Ideaalplaatje vanuit dorpenperspectief, in relatie tot aanpak N33

Voorgaande opsomming laat duidelijk zien dat er door diverse overheidsgeledingen wordt herkend en erkend dat ons gebied prachtige kansen heeft voor (economische) impulsen op R&T-terrein. Die gezamenlijk beoogde grotere aantrekkelijkheid voor 'buitenstaanders' vraagt natuurlijk ook extra aandacht voor de infrastructuur, in termen van optimale bereikbaarheid en (parkeer)voorzieningen. De verdubbeling van de N33 biedt daarvoor uitstekende kansen, maar dan moet er wel beter ingespeeld worden op 'de situatie ter plekke'. Dat houdt in ieder geval in dat de aansluiting Geerlandweg op de N33 behouden blijft en de bestaande knelpunten in en rond Steendam worden aangepakt.
Puntsgewijs hieronder een toelichting op het hoe en waarom:

- Zowel in Siddeburen (Oudeweg) als Steendam (Damsterweg) is ca. 70% doorgaand verkeer, met alle overlast en onveilige situaties vandien. Opheffen van de aansluiting Geerlandweg – zoals nu nog voorzien in het liggende concept-tracé – zou die situatie nog verergeren. Dit zelfs al op basis van de huidige aantrekkingskracht, laat staan na feitelijke realisatie van bovengeschetste ontwikkelingen.
- In de Gebiedsvisie Schildmeer – Steendam – Tjuchem wordt gepleit voor het afwaarderen van de Hoofdweg (tussen beide dorpen) en de Damsterweg (tussen kruispunt Damsterweg – Groeveweg – Laskwerderweg – Tolweg aan de noordkant en de t-splitsing met de Geerlandweg aan de zuidzijde.
- Tussen het bovengenoemde kruispunt en de Hoofdweg in de kern van Tjuchem loopt de Laskwerderweg. Deze weg zou opgewaardeerd moeten worden, als 'compensatie' voor de afwaardering van de Hoofdweg tussen Tjuchem en Steendam.
- Onderzocht zou moeten/kunnen worden of ter hoogte van de opgewaardeerde Laskwerderweg een (ont)knooppunt met de aldaar te verleggen N33 kan worden gemaakt, die – al of niet met gebruik van het huidige en straks niet meer gebruikte deel van de N33 – een goed/beter bereik van Fivelpoort / Appingedam kan bewerkstelligen. Dit verbetert de aansluiting tussen Tjuchem en Appingedam en verder, alsmede richting Overschild en verder.
- De afslag N33 – N362 kan verbeterd worden vormgegeven + met minder investeringen omdat Fivelpoort bereikbaar blijft vanaf N33 bij Laskwerderweg.
- De aansluiting N33 op de Geerlandweg zou verbeterd moeten worden en aan beide zijden op/afrijdbaar. Dit vraagt ongetwijfeld om verhoogde investering ter plekke, maar de vraag is of dat niet opweegt tegen de impuls die het zou betekenen voor de R&T-economische ontwikkeling van ons (focus)gebied.
- De aansluiting van de N387 zou beduidend eenvoudiger kunnen worden uitgevoerd. Daarmee ontstaat een logischer aansluiting, passend bij de schaal van Siddeburen en omgeving, en bovendien ontstaat er vrijval van middelen die dan als compensatie voor de grotere investering bij de Geerlandweg kan dienen (in het kort: eenzijdige directe aansluiting tussen N387 op N33 richting Zuidbroek, afslag N387 richting Siddeburen aan oostzijde van de N33 richting Oudeweg (ter hoogte van de Oosterzandenweg geeft bovendien directe aansluiting richting Tjuchem en verder), de oprit N33 Siddeburen richting Eemskanaal kan ook via eenzijdige oprit vanaf de Oudeweg, de afslag N33 – Siddeburen resp. N387 kan op vergelijkbare eenzijdige manier worden ingericht als nu het geval is).

Uiteraard is dit een geschrift op hoofdlijncontouren (en van de hand van leken / betrokken dorpsbewoners). Wij rekenen er wel op dat onze inbreng serieus bekeken, beoordeeld en becommentarieerd gaat worden. Uiteraard zijn wij ten volle en gaarne bereid het hier beschrevene nader toe te lichten.

Met landschappelijk bereikbare groet,

Gerrit de Vries, Tjuchem
Joke Dallinga, Tjuchem
Aukje Woltjer, Steendam
Fred Mahler, Steendam

e-mail: dorpsverenigingsteendam@gmail.com

Stichting Landschap Oldambt

Zienswijze ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio

Het is zeker te prijzen dat op het terrein van de ruimtelijke opgaven, overheden de handen ineen slaan om een verkenning te laten maken van de uitdagingen waar we in Groningen voor staan. Hierbij gaat het echter vooral om het creëren van een attractief vestigingsklimaat voor bedrijven. Maar dit moet over meer gaan dan alleen bedrijfsterreinen; denk aan wonen, recreëren, scholing, etc.

Het "zoek"gebied A7/N33

Bijzonder is dat de voorliggende verkenning inzoomt op de A7/N33-regio en geen bredere scope heeft voor de hele provincie Groningen en de andere relevante vestigingsvoorwaarden. De drie gemeenten en de provincie nemen deze regio als een bijna geïsoleerd en op zich zelf staand gebied, zonder de andere sterke industriële vestigingsgebieden in de provincie zoals Sea Ports/Delfzijl, Eemshaven, Oostmahorn, etc. te benoemen. Daarbij is het van belang, dat als er naar de regio wordt gekeken, ook de Pekela's hierbij betrokken worden.
Complicerend is dat er meerdere gemeenten aansluiten en samenwerking tussen deze gemeenten niet altijd gemakkelijk gaat. De Provincie in haar regisserende rol laat zich hier van haar zwakste kanten zien.

Een interessant punt in de verkenning is dat er gezocht wordt naar aansluiting bij de sterke punten van het A7/N33-gebied op het terrein

van landschappelijk waardevolle gebieden met hun unieke kwaliteiten en de groene en blauwe dooradering.
Daarnaast haakt het in op de betrekkelijke ijlheid van de economische structuur, de relatief hoge werkloosheid en de lage verdiencapaciteit van de inwoners. Op zoek naar perspectief, o.a. via het creëren van werkgelegenheid, kom je dan al snel uit op het versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

In het rapport wordt het Integraal Bedrijventerrein Informatie Systeem (IBIS) als handvat gepresenteerd als instrument voor een inventarisatie van de huidige bedrijfsterreinen en de bezetting daarvan. Hieruit komt zonneklaar naar voren dat veel bedrijfsterreinen verouderd zijn. Daarnaast wordt geconcludeerd dat de huidige bedrijfsterreinen in de regio de komende 20-40 jaar te weinig ruimte bieden voor nieuwe vestigingen. Leggen we daar de uitdagingen naast dan zijn er twee duidelijke conclusies te trekken.

Renovatie en herverkaveling
Allereerst onderschrijven we de absolute noodzaak om tot een hele stevige renovatie en herverkaveling te komen van de verouderde bedrijfsterreinen. Hier is veel winst te halen en de drie gemeenten en de Provincie zullen veel middelen en capaciteit vrij moeten maken om deze impuls te realiseren. Een meebewegende overheid is hierbij cruciaal!
Een dergelijke renovatie en herverkaveling levert op zich al winst op in aantal beschikbare ha's, het vestigingsklimaat wordt er sterk door verbeterd en de nieuw ingerichte bedrijfsterreinen kunnen binnen de kaders van het proces duurzaam/ecologisch opgewaardeerd worden. Het huidige IBIS geeft hierover te weinig informatie. Er zal dus een aanvullende inventarisatie uitgevoerd moeten worden die bruikbare handvaten geeft om op deze wijze en met dit doel te herverkavelen en te renoveren.

Reservering voor nieuwe bedrijfsterreinen

In 'Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio' wordt een inschatting gemaakt van de ruimte die nodig is om vestiging van bedrijven in de komende decennia te faciliteren. Schematisch wordt aangegeven binnen welke verschillende bandbreedtes, gerekend naar omvang, kavels beschikbaar zouden moeten komen. Het is evident dat er een ruimtelijke reservering beschikbaar moet komen, ook voor bedrijven die veel ruimte vragen.

Deze ruimtewensen van met name grootschalige bedrijven zijn afkomstig uit de marktanalyse van BCI. Hier wreekt zich dat er uitsluitend gekeken is naar de regio A7/N33 en er op geen enkele manier aansluiting is gezocht met de andere, eerder genoemde industrie gebieden als Eemshaven, Oostmahorn en Sea Ports.

Om de werkgelegenheid in de regio A7/N33 een stevige impuls te geven is het nog maar de vraag of deze super grote ruimtevragers dat perspectief geven. Onze stelling is dat bedrijven met 20-50 werknemers verreweg de grootste bijdrage aan de werkgelegenheid leveren. Dat neemt niet weg dat grote ruimte vragers een aanjager kunnen zijn voor vele kleinere bedrijven.

Westerlee/Scheemda/Meeden

In het rapport wordt voor die grote ruimte-vragers een plangebied aangemerkt van 500 tot 750 ha bij Westerlee, in een van de oudste Dollard-polders. Onderstaande kaart laat duidelijk de dijkprofielen van de Dollard-polders zien met de jaartallen waarin zij gerealiseerd zijn. Op kaarten van de ruilverkaveling Meeden-Scheemda zijn nog drie kolken en oude dijken, oude lanen en waterlopen terug te vinden in. Een van deze kolken bestaat nog en is omzoomd door een bosje. De weg van Scheemda naar Westerlee heet daarom ook de kolkenweg.

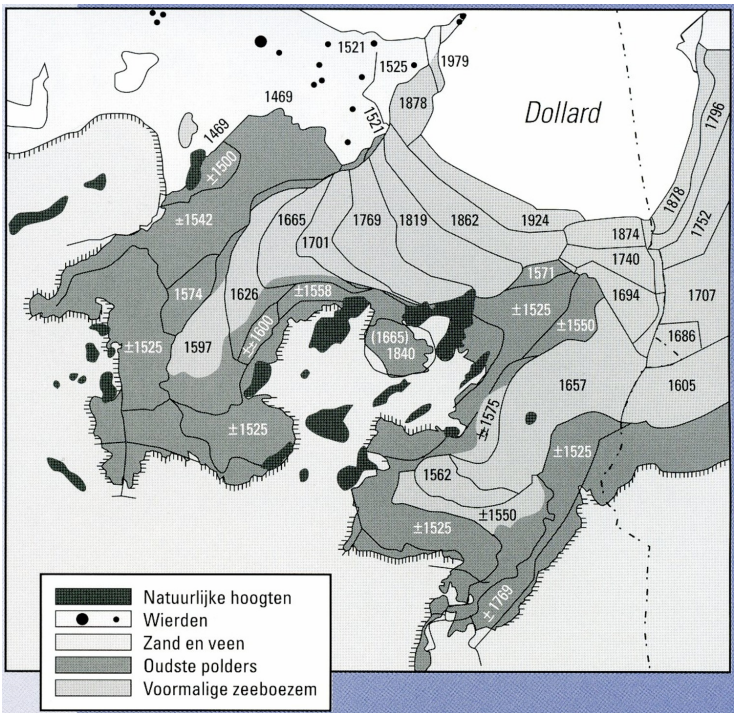

Dit deel van de Dollard-polders biedt ons, ondanks de eeuwen die verstreken zijn, nog steeds een leesbaar landschap waar de sporen van de ontstaandsgeschiedenis van ons gebied duidelijk zichtbaar zijn. Dat uitgerekend dit een plangebied is om te verkennen of er ruimte geschapen kan worden voor grootschalige industrie met dozen tot aan de horizon vinden wij onbegrijpelijk.
Los van de vraag of we deze grote bedrijven willen faciliteren, is het absurd dat dit plangebied juist in een van de oudste Dollard-polders bij Westerlee-Scheemda-Meeden is getekend.

Resumerend komen we tot de volgende **opmerkingen**, wij:

- zien het belang van een ruimtelijke oriëntatie voor de uitdagingen waar we als regio voor staan;
- vinden het van eminent belang de werkgelegenheid en de vestigingsvoorwaarden in dit gebied op basis van wederkerigheid te faciliteren;
- achten het noodzakelijk en onvermijdelijk dat bewoners de volle ruimte wordt gegeven om reserves of aanmoedigingen aan te geven.
- vinden dit een kreupele verkenning met een veel te smalle scoop;

- nemen luid en duidelijk afstand van het plangebied Westerlee/Scheemda/Meeden;
- willen een van de oudste Dollardpolders beschermen tegen de oprukkende verdozing met grote, ruimte vragende industrieën;
- hadden graag gezien (en verwacht) dat de Stichting Landschap Oldambt betrokken werd bij de voorbereidingen en verkenning A7/N33;
- maken langs deze weg onze zienswijze kenbaar;

Resteren ons nog tal van **vragen** waar we graag antwoorden op willen ontvangen.

1. Kunt u aangeven wat exact de stand van zaken is met betrekking tot het areaal bedrijventerreinen in de A7/N33 regio?
2. Waarom is in de verkenning geen oriëntatie op de aanpalende industriegebieden opgenomen?
3. In het rapport wordt aangegeven dat er 850 ha. bedrijventerreinen zou liggen. Kunt u dat onderbouwen met cijfers?
4. Hoeveel bestaande bedrijventerreinen zijn helemaal uitgegeven?
5. Hoeveel ha is nu nog op deze bestaande terreinen beschikbaar?
6. Hoeveel bestaande terreinen moeten/kunnen worden gerevitaliseerd en herverkaveld?
7. Hoeveel ha levert revitalisering en herkaveling aan ruimte op?
8. Wie zou volgens u de regisseur moeten zijn van deze herverkaveling?
9. Waarom is er niet gekeken naar andere sterke industriegebieden als Eemshaven, Oostmahorn, Sea Ports?
10. Zijn er mogelijkheden om samen met Ost-Friesland een inventarisatie te maken van de behoefte en de beschikbare ruimte en het aanbod in EDR-verband?
11. Zou deze route ingezet kunnen worden met Europees geld?
12. Hoe ziet het vervolg er uit?

Een LANDMARK, als lens naar de Toukomst

Iconisch beeld op de kruising A7/N33

De verbeelding van een duurzame toekomst
Een Iconisch beeld op de kruising A7/N33
Een uitdagende opdracht aan bestuurders, techneuten en Oost-Groningers

Het Oldambt en de Veenkoloniën
Wie aan het Oost Groningen denkt, denkt aan polders en verveningen.
Wie zich in het gebied bevindt, ziet weidsheid, ziet oneindige graanvelden ziet landschappen die man made zijn en ziet een eindeloze horizon, waarin de kromming van de aarde aan de einder te zien is.
Het Oldambt en de Veenkoloniën zijn anders dan elders.
Het is een regio die tot de verbeelding spreekt.
Daarom is een plan opgevat om in het kader van maatschappelijke ontwikkelingen binnen de samenleving die verbeelding te laten zien.
Wie bij Zuidbroek over de A7 of de N33 het gebied binnenrijdt moet in één oogopslag kunnen zien welk gebied men betreedt en welke grens hij/zij overschrijdt.

Een landmark, als een iconisch beeld, die de zinnen zal prikkelen, uitdagend en eigenwijs is in een gebied dat zich transformeert.

Langs de A7 symboliseren moleculen de gaswinning bij Slochteren en iets verderop een verwijzing naar de aardbevingen en haar gevolgen in een monument.
Een landmark op de kruising A7/N33 zal een tweeledig doel beogen:
In overdrachtelijke zin een lens naar de toekomst en het markeren van een kruising van wegen en werelden. Het zou een uitdaging zijn om daar een iconisch beeld te realiseren, dat de verbeelding van kracht en eigenzinnigheid uitstraalt. Het is tevens een plek waar kunst, cultuur, landschap, energie en mobiliteit samen komen.

Nu er een verkenning ligt voor het Ruimtelijke-economische perspectief A7/N33 is dit ook het moment om de ingrepen in de ruimte kwalitatief te voorzien van een markering, die daar een verbeelding van is.

Combinatie van kenmerken en wensen voor een landmark

De ideeën zijn ontstaan vanuit de gedachte een positieve bijdrage te leveren aan de energiediscussie, als onderdeel van bredere maatschappelijke ontwikkelingen en meer bekendheid te geven aan het Oost Groningse gebied.
Een “Zonnetoren” op de kruising A7/N33 die zijn weerga niet kent, architectonisch uitdagend en kunstzinnig vorm gegeven is de verbeelding van de uitdaging, waar het gebied voor staat en altijd voor heeft gestaan.

Er bestaan al uiteenlopende creatieve zonnepanelen installaties zoals grote libellen met zonnepanelen, bomen met zonnepanelen en kleine windmolens, gekleurde zonnepanelen, zonnetoren, etc.

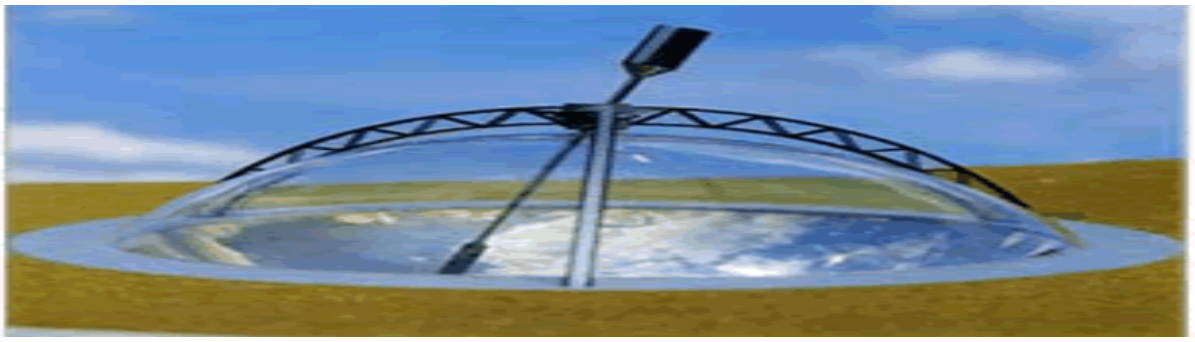

Stichting Landschap Oldambt

info@landschapoldambt.nl

Provincie Groningen, de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam
t.a.v. Projectteam ruimtelijk economisch perspectief A7/N33
via mailadres: p.wetterauw@provinciegroningen.nl

Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt
Postbus 186
9200 AD Drachten
info@grajk.nl

Oudeschip, 4 februari 2022

Betreft: Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33 regio

Geachte projectteam,

Middels deze brief reageren wij op het document Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33. Als vereniging van de jonge agrariërs in de provincie Groningen staan wij voor de toekomst van onze sector. Het is te hopen dat, na het lezen van deze brief, het volgende blijft hangen:

1. Mindset landbouwgrond

2. Groningen is een landbouwprovincie

3. Met efficiënte veehouderij kringlopen sluiten

Mindset landbouwgrond
De denkrichtingen voor de gebiedsontwikkeling zijn, naar onze mening, dubbelledig. Zo kun je geen landschap ‘’herstellen’’ door het geheel te ontdoen van zijn aard en dan vervolgens ook nog ruimte geven aan (kringloop)landbouw. Ruimte geven door ruimte af te nemen van een sector valt is niet mogelijk.
Het lijkt ons voor eenieder helder dat een sector die vanuit de politieke meerderheid word gestimuleerd om te extensiveren niet gebaat is door verlies van oppervlakte. Het is daarom des te onbegrijpelijker dat degene die het rapport heeft gemaakt denkt de agrarische sector op lange termijn te helpen door de oppervlakte te gaan verkleinen.
Daarnaast is het idee van landbouwgrond inruilen voor industrie discutabel. Voor uw idee, het Compendium voor de leefomgeving rekent met het getal dat de Nederlandse consument .7 ha aan landoppervlakte nodig voor de huidige consumptie. Dat betekent dat we drie maal de landoppervlak van Nederland nodig hebben. Dit in combinatie met de uitspraken van Rob van Wijk over de grote strategische waarde van landbouwgrond is het weggeven van agrarische oppervlakte aan de industrie niet alleen slecht voor jonge boeren in Groningen maar ook voor de strategische positie van ons handelsland. Kortom; verlies is verlies en dat is niet goed te praten met containerbegrippen.

Groningen is een landbouwprovincie
Naast het verlies van oppervlakte verliest de verwerkende en toeleverende industrie volume. Dit is slecht voor de innovatiekracht en de verdeling van geld in de keten. Groningen is een landbouwprovincie met de daarbij behorende ontwikkelde infrastructuur die door verlies van oppervlak inlevert wat negatieve impact heeft op de resterende oppervlakte. Onwenselijk in een landbouwprovincie.

Met efficiënte veehouderij kringlopen sluiten
Groningen is een netto-importeur van koolstof, dat wil zeggen dat er meer organische stor (in de vorm van dierlijke mest) geïmporteerd wordt dan geëxporteerd. In de gestelde economische actielijnen naar schaalgrootte en aard geordend door BCI staat als groeikracht van binnenuit gesteld dat kringlooplandlandbouw een belangrijke opgave is. Het lijkt ons inderdaad een goede zet dat de provincie Groningen zich uitspreekt om onze kringloop meer sluitend te maken. Dit kan makkelijk door ruimte te geven aan niet grondgeboden efficiënte veehouderij die met haar positieve koolstof uitstoot bijdraagt aan het meer sluitend krijgen van onze kringlopen in de provincie. We kunnen deze suggestie wel waarderen, echter ontbreekt dan in het rapport de ontwikkelingsmogelijkheden van niet grondgebonden veehouderij hiervan in het gestelde gebied. Graag zien wij dit zwart op wit. Zo versterken we wat we al hebben.

Samengevat zeggen we dus dat het verlies van landbouwgrond slecht is voor de toekomstbestendigheid van onze sector, provincie en handelsland. Daarnaast is de denklijn om kringlooplandbouw handen en voeten te geven de uitgelezen kans en noodzaak dat uitbreiding van niet grond geboden veehouderij weer mogelijk moet worden.

Het bestuur van Grajk.

ANOG
BOEREN MET 'N GRUINE RAAND

Zienswijze/reactie op rapport "Perspectief A7/N33

Aan colleges van

- Provinciale Staten van provincie Groningen
- B & W van de gemeente Midden Groningen
- B & W van de gemeente Veendam
- B & W van de gemeente Oldambt.

Van: Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen(ANOG)

De ANOG is een collectief van 350 agrariërs in oost Groningen die het agrarisch Natuur en Landschapsbeleid tot uitvoer brengt op het boerenland. Als basis hiervoor dient het Natuurbeheersplan van de provincie Groningen waarbij de ANOG de opgaven voor akkervogels in het open akkergebied in vult. We voeren in oost Groningen rond de 700 hectare aan agrarisch natuurbeheer uit in opdracht van de provincie.

Bij de totstandkoming van het rapport Perspectief A7/N33 heeft de ANOG een beperkte bijdrage door deelname aan de gesprekken vanuit de lijn maatschappelijke organisaties geleverd. Hier hebben we onze zorg over de impact van deze ruimtelijke ingrepen al naar voren gebracht. We zien dit onvoldoende terug in het rapport "Perspectief A7/N33" en dienen daarom deze zienswijze in.

Nederland blijkt langzamerhand een (te) klein land te worden om alle opgaven die er zijn of willen zien te realiseren zonder dat er conflicten tussen de opgaven ontstaan. Dat ziet de ANOG ook bij de massieve omschakeling van agrarisch open gebied rondom de A7/N33 naar een industriegebied voor grootschalige "inplaatsers".

De agrarische ruimte in noordoost Nederland is de laatste strohalm voor het instant houden van de akkervogelpopulaties zoals o.a. de veldleeuwerik, gele kwikstaart, diverse soorten kiekendieven, graspiepers en patrijs. Voor vele soorten geldt dat hier de hoogste populaties van Nederland worden geteld. Boeren maken hierbij het verschil en de ANOG is trots, als uitvoeringsorganisatie, op deze behaalde resultaten.

De kritische massa aan "open akkerland" is hierbij cruciaal en daar wordt nu bij deze massieve omschakeling een dikke streep doorgezet. Grote industrielocaties passen niet bij het behoud van deze leefgebieden en zullen de akkervogelpopulaties negatief beïnvloeden. Dit is tegen de afspraken en opgaven voor natuur en biodiversiteit die er liggen vanuit EG, landelijk en provinciaal. Minimaal behoud van de huidige omvang van de biotoop voor akkervogels is een voorwaarde om aan de afgesproken en vastgelegde doelen te voldoen. De ANOG verzet zich dan ook tegen de (economische) wensdroom dat het gebied ontvankelijk moet zijn voor grootschalige industriële ruimtegebruikers wat ten koste gaat aan opgaven rond natuur en biodiversiteit.

Agrarische
Natuurvereniging
Oost
Groningen

Lageweg 14c
9698 BN Wedde
0597 72 69 66
info@anog.nl
www.anog.nl

IBAN NL49RABO038.26.52.630
KVK 02081153
BTW NL81244797B01

Aanvullend nog ons bezwaar op weergave van onze rol in het proces. In de externe reactie op vragen wordt soms verwezen naar de discussie die in het voortraject heeft plaatsgevonden met externe partijen. De indruk wordt gewekt alsof daarmee ook de instemming van de partijen is verkregen op de planvorming. De ANOG wenst zo niet in die context meegenomen te worden als instemmende partij.

Met vriendelijke groet,

Ing. D A Doornbos

Vice Voorzitter ANOG

Agrarische
Natuurvereniging
Oost
Groningen

Lageweg 14c
9698 BN Wedde
0597 72 69 66
info@anog.nl
www.anog.nl

IBAN NL49RABO038.26.52.630
KVK 02081153
BTW NL81244797B01

t: 088 888 6666
e: info@ltonoord.nl
w: www.ltonoord.nl

Vestiging Drachten
Lavendelheide 9
9202 PD Drachten

Postadres
Postbus 186
9200 AD Drachten

Hoofdkantoor
Zwartewaterallee 14
8031 DX Zwolle

Provincie Groningen
T.a.v. het College van Gedeputeerde Staten
Postbus 610
9700 AP Groningen

Per email: p.wetterauw@provinciegroningen.nl

Datum: 3 maart 2022 Referentie: 00622/gr/gk-nv

Betreft: **Zienswijze Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-regio**

Geacht College,

Hierbij dient LTO Noord met het oog op de belangen van haar leden in de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam een zienswijze in op het Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-regio.

De visie die door de drie gemeenten en de provincie Groningen is opgesteld in samenspraak met een aantal maatschappelijke organisaties, is op een aantal aspecten best gewaagd te noemen. Wij willen nog wel benadrukken dat deelname aan de werksessies niet automatisch betekent dat we als landbouworganisatie ook met alles kunnen instemmen. Dat er toekomstige ontwikkelingen gaan plaats-vinden, dat begrijpen wij als LTO Noord ook. Maar, we hebben wel moeite met die ontwikkelingen die wederom landbouwgrond gaan kosten. Hierbij wijzen we me met name op de mogelijkheden voor aanleg van grote bedrijvenlocaties, waar bedrijven kunnen komen van boven de 20 hectare. Dit zal een gigantisch weerslag hebben op het landschap en het landbouwareaal. Dit, terwijl we nu al een tekort hebben aan goede landbouwgronden. Dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen hebben ook weer allerlei nadelige gevolgen. Denk hierbij aan de waterhuishouding, luchtkwaliteit (stikstofproblematiek, etc..), geluid- en lichthinder voor de omgeving, toename transportbewegingen, etc.
Nog meer van deze ontwikkelingen, naast die van bijvoorbeeld de Oostpolder bij de Eemshaven, kunnen we niet hebben. LTO Noord roept de Colleges dan ook met klem op dit niet te gaan doen en deze ontwikkeling stop te zetten.
Revitalisatie van bestaande oude bedrijventerreinen is toe te juichen. Daar zal volgens ons ook de meeste energie op moeten worden ingestoken en dus niet op de aanleg van nieuwe XL-locaties.

Vanuit de regio meer insteken op toekomstbestendige landbouw juichen wij toe. Als voorbeeld wordt genoemd het Fascinating-programma. Als medeoprichter van dit ‘eiwitprogramma’ vinden wij dat deze ontwikkeling meer aandacht verdient en er ook meer naar de economische potentie hiervan moet worden gekeken. Het programma biedt namelijk niet alleen grote kansen en mogelijkheden voor meer eiwitteelt, maar ook nieuwe verwerkingsmogelijkheden en dus werkgelegenheid. Dit past beter in de huidige economische structuur van Groningen en is ook beter inpasbaar in de huidige ruimtelijke structuur.

In de betreffende regio is in een groot aantal gebieden een grotere toename van bodemdaling. Dit wordt veroorzaakt door de gaswinning en soms ook door veenoxidatie. De landbouw heeft hier veel last van. Echter, er is ook perspectief om dit voor de toekomst te veranderen.
Hierbij willen we noemen het ophogen van landbouwgronden met slib uit de Eems-Dollard. Dit biedt kansen om de goede gronden voor de landbouw te behouden en biedt ook weer toekomstperspectief voor de sector. Met als gevolg behoud van de voedselproductie en werkgelegenheid.
Wij vragen de overheden om deze ontwikkeling een prominente plaats te geven in de visie. Behouden en versterken van wat er al is, in plaats van nieuwe avonturen aangaan.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en dat onze reactie een plek krijgt in de aangepaste versie van de visie. Wij zien dan ook met belangstelling uw reactie op deze zienswijze tegemoet.

Hoogachtend,

P.G. Bos, regiomanager Noord

Contactpersoon: G. (Geert) Kloetstra, E gkloetstra@ltonoord.nl, M 06-12261267

Aan: Projectgroep economisch perspectief A7/ N33-Regio

Betreft: bezwaar inrichten gebied A7 Kolham

Landbouwvereniging de Eendracht

Het voornemen om uitbreiding van Rengerspark richting noorden zijn wij zeker niet mee eens.

Argumenten:

- Afstand natuur industrie.

- Landbouw gebeid moet robuust blijven. Dit om het gebied levensvatbaar te houden voor de boeren in dit gebied. Gebied Scharmer/Woudbloem wordt op deze manier ingesloten.

- Het is in de 80e jaren door de herinrichting in gericht als modern agrarische grond. Dit gebied was één van de duurste gebieden in Nederland die zo zijn ingericht. Hierover wordt nog steeds ruilverkavelingslasten betaald.

- Jonge boeren moeten expansie houden om hun bedrijf in de toekomst te kunnen runnen.

- Het opofferen van een modern bedrijf in dat gebied is een stuk kapitaal vernietiging.

- Bewoners van Rengerslaan worden in gesloten in de industrie. Het vrije wonen wordt hun ontnomen door de gebouwen. Gevolg waardedaling van hun woningen.

Het landbouwgebied heeft vanaf 1980 keer op keer veel ingeleverd. Veel boeren zijn noodgedwongen vertrokken. De agrarische ondernemers die er nu nog zijn moeten blijven. Zij hebben een belangrijke functie om het gebied te onderhouden. De omliggende gebieden profiteren hiervan.

Ons voorstel is om N387 en Sappemeer noord langs rijksweg oost de industrie daar verder te ontwikkelen. Aansluiten aan zonnepark.

Namens Landbouwvereniging “De Eendracht”
Jan fokken van Gijssel (voorzitter)
Goldbergweg 1
9616 TM Scharmer.
Mail: landbouwverenigingeendracht@outlook.com

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
nmfgroningen.nl
bank NL 39 TRIO 0379 4674 10

natuur en milieu federatie groningen

Provincie Groningen
T.a.v. College van GS
Postbus 610
9400 AP Groningen

Ons kenmerk: 22-01-BH Groningen, 9 maart 2022
Betreft: reactie Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33

Geacht college,

Hartelijk dank voor de geboden mogelijkheden om mee te denken over het Ruimtelijk-economisch perspectief A7-N33. Eerder hebben wij input geleverd bij één van de stakeholdersbijeenkomsten vorig jaar. De provincie en betrokken gemeenten langs de A7 en N33 betrekken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij het opstellen van het ruimtelijk- economisch beleid, dit vinden wij een goede zaak. Wij deze brief brengen wij u graag onze reactie op het perspectief (visie).

De visie is goed leesbaar en geeft in begrijpelijke taal de ambities van de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam weer op het terrein van bedrijvigheid. Het is positief dat u de kwaliteiten van de verschillende landschappen als uitgangpunt neemt bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Aan de hand van 8 ‘economische actielijnen’ wordt de visie uitgewerkt. In de basis kunnen wij instemmen met 7 van de 8 actielijnen. Wij verzetten ons wel tegen actielijn 8 om de vestiging van grootschalige bedrijven in de regio mogelijk te maken. Hieronder geven wij onze reactie en aanbevelingen per actielijn.

Actielijn 1
Het combineren van wonen en werken in de kernen en op erven in het buitengebied biedt kansen voor versterking van de leefbaarheid, stimuleert meervoudig ruimtegebruik en maakt behoud van cultureel erfgoed, zoals karakteristieke boerderijen, mogelijk. Het onder voorwaarden verruimen van de bestemming van dergelijke erven vergroot het perspectief van deze actielijn.

Actielijn 2
Kringlooplandbouw als drager voor het open landschap is een goed uitgangspunt. Naast het sluiten van regionale kringlopen tussen landbouwbedrijven in de regio vragen wij nog een stap verder te gaan en natuurinclusieve landbouw te stimuleren. Dit betekent dat meer ruimte voor natuur buiten bestaande natuurgebieden waarbij de biodiversiteit wordt versterkt.

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
nmfgroningen.nl
bank NL 39 TRIO 0379 4674 10

Actielijn 3
Wij vragen u bij het stimuleren van woningbouw zoveel mogelijk de mogelijkheden in of in aansluiting op bestaande kernen te benutten. Woningbouw in de grotere kernen langs de A7 sluit goed aan bij de bestaande ruimtelijke structuur. De bestaande infrastructuur, met name het spoor, kan hier goed worden benut. Het is belangrijk dat waardevolle (open) landschappen daarbij worden ontzien.

Actielijn 4: Toerisme en leisure (recreatie) als stimulering van de lokale economie.
Bij het stimuleren van toerisme en recreatie in het gebied is het belangrijk dat de bestaande landschappelijke kwaliteiten en natuurwaarden van het gebied als uitgangspunten worden genomen. Sluit bij nieuwe recreatie aan op bestaande voorzieningen en routes. Vrijwaar kwetsbare en rustige gebieden zodat waardevolle natuur maar ook rust en donkerte als belangrijke kwaliteiten behouden blijven.

Actielijn 5: Bestaande bedrijventerreinen (gedeeltelijk) opnieuw ontwikkelen.
Wij ondersteunen ten harte de herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen. Het beter inrichten van verouderde bedrijventerreinen voorkomt onnodige aanleg van nieuwe terreinen. Het is belangrijk dat bij de herinrichting voldoende oog is voor de leefbaarheid en dat bestaande conflicten (zoals woningen op te korte afstand van bedrijven) worden opgelost. Herstructurering van bedrijventerreinen kan door kavelruil of verplaatsing van bedrijven mits dit niet leidt tot extra milieuhinder.

Wij missen in het perspectief het (glas)tuingebouwgebied Sappemeer-Noord. Recent is er, met de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan, een streep gezet door de (grootschalige) uitbreidingsmogelijkheden van de glastuinbouw. Dit is een begrijpelijke keuze gelet op ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Wel biedt het bestaande gebied, met name het deel langs de A7, mogelijkheden voor herstructurering en inpassing van nieuwe functies, zoals (kleinschalige) bedrijvigheid, duurzame energie-opwek en tuinbouw. Belangrijk is dat dit in samenhang wordt gedaan met behoud en versterking van de leefbaarheid en cultuurhistorische waarde van de linten (waaronder het Achterdiep).

Actielijn 6: De toepassing van duurzame energie in productieprocessen.
De transitie naar duurzame energie heeft een hoge prioriteit. Zet daarbij maximaal in op de mogelijkheden in stedelijk gebied, waaronder ‘zon op dak’. Benut de wettelijke mogelijkheden (Omgevingswet) om de mogelijkheden hiervoor af te dwingen. Laat ook inwoners meeprofiteren en beslissen, leg in lijn met het Klimaatakkoord lokaaleigendom van minimaal 50% bij duurzame energieprojecten vast.

Actielijn 7: De aanleg van duurzame industriële energiehubs stimuleren.
Wij ondersteunen het voorstel om industriële energiehubs aan te wijzen en te ontwikkelen mits de natuurwaarden en leefbaarheid hier niet onder lijden. Deze ontwikkeling biedt kansen voor zowel het verduurzamen van bedrijven en woonwijken (warmtetransitie) en draagt bij aan een circulaire economie. Het vraagt wel om een goede (financiële) ondersteuning van initiatieven om deze complexe opgaven van de grond te krijgen. Ook is het nodig dat er slimme

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
nmfgroningen.nl
bank NL 39 TRIO 0379 4674 10

investeringen worden gedaan in de netinfrastructuur waarbij de impact van nieuwe infrastructuur op het landschap zoveel mogelijk wordt beperkt.

Actielijn 8: Vestiging van nieuwe grootschalige bedrijven.
Wij vragen u om prioriteit te leggen bij het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen. De mogelijkheden hiervoor moeten ten volle worden benut. Hierbij ligt ook een belangrijke relatie met de energietransitie en het toekomstperspectief van bedrijfssectoren. Dat er aanvullend ook ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen moet worden gevonden is voorstelbaar. Het is belangrijk dat de omvang en schaal inpasbaar is per locatie. Voordat deze stap wordt gezet is het nodig om een gedegen analyse te maken van de beschikbare ruimte op bestaande bedrijventerreinen (ook na herstructurering). De noodzaak om een zoekgebied voor grootschalige bedrijven aan te wijzen is minder logisch of niet goed aangetoond.

- Marktonderzoek

De aanleiding is het marktonderzoek waaruit een bepaalde vraag blijkt naar locaties voor vestiging van grootschalige (XXL-) bedrijven uit verschillende sectoren waaronder automotive, logistiek en datacentra. In het marktonderzoek wordt daarbij een 'ja mits' beleid voorgesteld. Dit betekent dat er ruimte moet komen voor grootschalige bedrijven als een nieuw bedrijf niet op de bestaande bedrijventerreinen ingepast kan worden én het ook resulteert in een substantiële economische impuls voor de regio. Nieuwe vestigingsmogelijkheden voor grootschalige bedrijven wordt, in zowel in het marktonderzoek als het ruimtelijk-economisch perspectief, gezien als een vanzelfsprekendheid. 'De bedrijven vragen (mogelijk?), wij draaien in ieder geval!' Er ontbreekt een scenario dat het niet wenselijk is om hier ruimte voor te reserveren of aan te wijzen. Het kan ook een bewuste keuze zijn om juist in te zetten op het MKB-bedrijf in samenhang met de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en het benutten van het potentieel op erven in het buitengebied. Een strikt beleid voor nieuwvestiging van grootschalige bedrijven lijkt defensief maar kan ook innovatie stimuleren

- Brede welvaart

Bekijk de afweging over het aantrekken van nieuwe grootschalige bedrijven niet alleen vanuit een economisch perspectief (een substantiële economische impuls) maar vanuit de brede welvaart. Het is noodzakelijk om immateriële zaken, zoals leefbaarheid, gezondheid en natuur en milieu, volwaardig mee te nemen en niet alleen te kijken naar economische groeicijfers. Als bedrijven ruimte vergunt krijgen moet daar iets tegenover staan. Naast voldoende aandacht voor verduurzaming is het ook belangrijk dat bedrijven zich inspannen om werkgelegenheid te bieden aan kwetsbare mensen (sociale werkplaats) en het aanbieden van opleidingen en stageplaatsen. Door 'brede welvaart' als uitgangspunt te nemen krijgt de leefbaarheid en de impact van bijvoorbeeld de mijnbouwactiviteiten in een deel van de regio ook de rol die hiervoor nodig is. Signalen uit het gebied geven aan dat de weerstand tegen nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het mogelijke aanwijzen van een zoekgebied voor een grootschalig bedrijventerrein, erg groot is. Naast de lastige inpassing van energieprojecten (waarvan er in de toekomst nog veel meer nodig zijn) zal de uitbreiding van bedrijventerreinen ook maatschappelijk een flinke opgave worden. Dit wordt nog versterkt als er zich onder deze

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
nmfgroningen.nl
bank NL 39 TRIO 0379 4674 10

grootschalige bedrijven ook grote energieverbruikers bevinden, zoals 'hyperscale datacenters'. Hierdoor wordt de opgave voor energietransitie nog groter.

- Arbeidsplaatsen

Het doel om nieuwe arbeidsplaatsen te bieden is begrijpelijk in een regio waar de werkloosheid hoger is dan het gemiddelde in ons land. Het is niet duidelijk hoeveel werkgelegenheid deze bedrijven opleveren. In datacenters is het aantal banen relatief beperkt gelet op de omvang. Een deel van het werk kan ook op afstand worden uitgevoerd. Daarnaast is het de vraag of het soort banen aansluiten bij de beroepsbevolking van de regio.

- Logistiek

Voor de sector logistiek is het de vraag of de A7/N33 regio hierbij een logische keuze is. Op landelijk niveau zijn er een aantal andere regio's in het oosten en zuiden die hier ook op inzetten. In de relatie met Duitsland zijn de routes A1 en A28/ A37 meer onderdeel van internationale verbindingen dan de A7 richting Duitsland. De A37 wordt door aanleg van een ontbrekende snelweg tussen Meppen en Bremen ook een aantrekkelijke route voor (vracht)verkeer op de route Nederland – Hamburg – Scandinavië. Nog meer uitzoomend zijn met name de regio Brabant en Limburg, A 2 (Amsterdam-Eindhoven- Maastricht) en A58/A67 (Antwerpen- Brabant- Roergebied) belangrijk. Het aantrekken van grote logistieke bedrijven naar Groningen is uit dit oogpunt niet logisch en wenselijk.

Keuze gebied Scheemda-Westerlee

De keuze om een gebied tussen Scheemda en Westerlee als zoekgebied aan te wijzen is niet duidelijk gemotiveerd. Het lijkt er meer op dat er sowieso een plek moet worden aangewezen om vestiging van grootschalige bedrijven mogelijk te maken. De oudste Dollardpolder lijkt daarvan het slachteroffer te worden. Het gebied maakt onderdeel uit van de 'Wiede Leegte', de ring van (Dollard) polders rond het 'schiereiland van Winschoten'. Polders die nog grotendeels vrij gewaard zijn van bebouwing en hierdoor zeer karakteristiek zijn voor Groningen. De polders zijn in het huidige provinciaal beleid ook beschermd tegen aantasting van de open ruimte. De aanleg van een grootschalig bedrijventerrein doet grote afbreuk aan dit karakter. De ontwikkeling van een groot bedrijventerrein in dit gebied vraagt daarnaast ook om de aanleg van nieuwe infrastructuur (waaronder een aansluiting op A7) om overlast in de kernen te voorkomen.

Er ontbreekt in de huidige verkenning een afweging van alternatieve locaties. Naast het gebied bij Scheemda wordt alleen de Tussenklappenpolder ook genoemd als mogelijke locaties voor grootschalige bedrijven. Deze aanwijzing ontbreekt echter op de kaart. De Tussenklappenpolder scoort los van de waterhuishouding in beginsel op andere ruimtelijke aspecten gunstiger. Er is een betere aansluiting op de infrastructuur en het grootschalig open landschap wordt er minder aangetast. Nog beter is om voor de vestiging van grootschalige bedrijven aan te sluiten bij de ontwikkelingsmogelijkheden van de bestaande industriecomplexen in Delfzijl (Oosterhorn) en de Eemshaven. Het op deze terreinen meer ruimte te geven aan duurzame bedrijven en verouderde (fossiele) industrieën, zoals ALDEL, te ontmoedigen, biedt kansen voor de toekomst.

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen
telefoon (050) 313 08 00

e-mail info@nmfgroningen.nl
nmfgroningen.nl
bank NL 39 TRIO 0379 4674 10

natuur en milieu federatie groningen

Conclusie

Op basis van het voorgaande komen wij tot de conclusie dat de Ruimtelijk economische verkenning A7-N33 die nu voor ligt voor een deel een goede basis vormt voor de ontwikkeling van ruimtelijk-economische opgaven in de regio A7-N33. Het is positief dat de gemeenten dit samen met de provincie willen uitvoeren.

Het ontwikkelen van een nieuw bedrijventerrein dat uitsluitend is bestemd voor grootschalige bedrijvigheid (XXL-bedrijven) is volgens ons ongewenst en ook niet nodig. Wij vragen u om de aanwijzing voor een vestigingslocatie van XXL-bedrijven te staken. Durf als gezamenlijke overheden ook een standpunt in te nemen dat de regio zich niet leent voor de vestiging van XXL-bedrijven. Versterk de economische structuur door de bestaande kwaliteiten verder te benutten en koester vooral het open landschap dat een steeds schaarser goed wordt (ook in Groningen). Het is niet voor niets dat steeds meer partijen, vooral na het advies van het college van Rijksadviseurs uit 2019, zich zorgen maken over de ‘verdozing van Nederland’ door de bouw van steeds grotere bedrijfspanden.

Wij hopen dat u de genoemde punten wilt meenemen bij de vaststelling van het Ruimtelijk-economisch perspectief A7-N33. Wij gaan graag met u in gesprek om de genoemde punten toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Natuur en Milieufederatie Groningen

Jan-Willem Lobeek
Directeur-bestuurder.

Mede namens Het Groninger Landschap.

Provincie Groningen
Johan Lingbeek
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN
Per e-mail naar: J.Lingbeek@provinciegroningen.nl

Datum 24 maart 2022
Onderwerp zienswijze A7-N33
Behandeld door J. Zijlstra
Ons kenmerk Z22-1835 / D22-9670
Uw kenmerk
Bijlagen

Geachte heer Lingbeek,

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om te reageren op uw Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-regio. (versie sept. 2021).

Uw perspectief fungeert als raamwerk om vertaald te worden in omgevingsvisies. De uitdagingen en spanningen tussen landschap, natuur en vestigingsklimaat vind ik goed verwoord.

<u>Groenblauwe strategie</u>
Ik wil mijn voorkeur uitspreken voor de door u genoemde groenblauwe strategie. Door landschap en natuur als basis te nemen, en te verweven met de ruimtelijke ontwikkelingen zien wij mogelijkheden om natuur en mens met elkaar te verbinden.
Door dit innovatief en met slimme functiecombinaties vorm te geven kan dit invulling geven aan grote maatschappelijk opgaven zoals klimaatadaptatie, stikstofopgave, woningbouw, verduurzaming landbouw en herstel van de biodiversiteit.

Natuur kan dan als raamwerk verweven worden in de regio. Belangrijk hierbij is wel dat bij elke ruimtelijke ontwikkeling de vraag wordt gesteld hoe deze een meerwaarde kan opleveren voor de natuur en/of het landschap.

Vanuit dit uitgangspunt denk ik dat er een sterke innovatiekracht kan ontstaan vanuit de regio. Ik verwacht verrassende ontwikkelingen. Hierbij denk ik aan economische meerwaarde voor ontwikkeling van natte teelten in het veenweidegebied, natuurinclusieve landbouw of slimme oplossingen voor de energietransitie met minder schade voor landschap natuur. (bv. aquathermie, bodemwarmte).
Wanneer er gekozen wordt voor een zonering vanuit bestaande natuurgebieden verwacht ik een toename van de zogenaamde ecosysteemdiensten. Denk hierbij aan het leveren van schoon drinkwater, voorkomen van wateroverlast, natuurlijke plaagbestrijding, vermindering van CO_2 uitstoot maar ook een toename van economische inkomsten van bv. de recreatieve sector.

Als u nog vragen hebt dan kunt u contact opnemen met J. Zijlstra via 06-29639859 of johan.zijlstra@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

ing. H. van der Wal
hoofd Staatsbosbeheer Groningen

Zienswijze gebiedsontwikkeling A7-N33

Met grote belangstelling heeft Rover de stukken tot haar genomen. Hierbij moesten wij meteen terugdenken aan pagina 18 uit het provinciale coalitieakkoord:

Wij blijven ook inzetten op een snellere spoorverbinding Groningen-Bremen/Hamburg. Tevens onderzoeken wij de Nedersaksenlijn, optimalisatie van de Hanzeroute via Noord-Duitsland richting Scandinavië en aansluiting op de Emslandstrecke richting Midden Duitsland.

Deze bovenstaande uitsnede van het provinciaal coalitieakkoord is leidend geweest voor de beoordeling van beide documenten. In vergelijking tot de genoemde wegen komt in onze optiek de spoorinfrastructuur er wel erg bekaaid af als middel voor ontsluiting en bereikbaarheid van deze regio in onze provincie. Dit in zowel in regionale bereikbaarheid per trein als nationaal en internationaal.

Het tweede kader en meetlat is volgens ons de conceptvisie mobiliteit 'Wat Groningen beweegt' inzake het van het Ruimtelijke Economische Perspectief. Waarbij wij de voor ons belangrijke punten zullen benoemen in samenhang met deze plannen. Uit de visie mobiliteit de volgende punten:

Goederenvervoer en Logistiek. Dit is een nieuw thema vanuit het beleidsdomein mobiliteit. Goederenvervoer en logistiek zijn niet alleen belangrijke gebruikers van infrastructuur, maar ook cruciaal voor werkgelegenheid en economische ontwikkeling in onze provincie. We willen samen met bedrijven goederenvervoer en logistiek beter en slimmer organiseren. Zo kunnen we de capaciteit op (vaar)wegen zo goed mogelijk benutten. We stimuleren bedrijven om hun vervoersstromen gezamenlijk te bundelen en zo duurzaam mogelijk te organiseren.

Op pagina 22 staat het volgende:

- We willen ervoor zorgen dat je per trein sneller in de Randstad kunt komen. Daarnaast willen we de langeafstandsverbindingen met Duitsland (en verder) verbeteren, evenals de zuidoostelijke verbinding met de Nedersaksenlijn.

Op pagina 34 staat het volgende:

- We stimuleren een modal shift van wegvervoer naar spoor en water. Dit doen we door met slimme innovaties meer capaciteit vrij te maken op bestaande sporen en waterwegen.

Wunderline

In een recente brief aan de Tweede Kamer over internationaal spoor:

- https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/kamerstukken/2021/12/03/ontwikkelingen-internationaal-personenvervoer-per-spoor

In deze brief vonden wij geen enkel spoorplan terug in Noord-Nederland. Dus de Wunderline ook niet. Graag wijzen wij even op deze link: https://wunderline.nl/wunderline-zorgt-voor-grenzeloze-verbinding/

In onze waarneming komt het Rijk expliciet haar aandeel niet na uit de getekende Coöperatie Overeenkomst met de deelstaten Bremen en Niedersachsen met betrekking tot opwaardering van het baanvak Groningen HS – Bad Nieuweschans.

Recent lazen we het volgende bericht op de website van Wunderline:
https://wunderline.nl/wunderline-community-2/

Tijdens het lezen van dit bericht vielen ons een paar citaten op die per direct ook in deze plannen verwerkt horen te worden. Het gaat om de volgende citaten:

- Ruijters gaf nadrukkelijk aan dat de Wunderline aan dit plan kan bijdragen, maar dat het project meer en grotere ambities moet hebben. Hij pleitte met name voor elektrificatie van het spoor aan Nederlandse zijde van de grens, omdat waterstof “geen lange-termijn oplossing is.”
- Wim van de Camp, Nederlandse ambassadeur van het Year of Rail, was ook aanwezig om mee te praten over Europese ontwikkelingen. Hij sprak kritisch over de nationale financiële bijdragen en is van mening dat de EU zich nadrukkelijker moet uitspreken voor de trein.

Met beide waarnemingen is Rover het zeer hartgrondig eens. Met betrekking tot de elektrificatie als dat vooral onze nationale overheid zwaar in gebreke blijft bij het opnemen van het project in het nationale MIRT. Daarom een recent voorbeeld hoe tussen Stettin en Berlijn een verouderde spoorlijn wordt aangepakt om die op de minimale standaard van 160km/u te brengen:

- https://www.deutschebahn.com/de/konzern/Aktuelles/Baustart-in-Angermuende-Deutlich-schnellere-Zugverbindung-zwischen-Berlin-und-Stettin-ab-2025-6974712
- https://www.deutschebahn.com/pr-berlin-de/aktuell/presseinformationen/Baustart-in-Angermuende-Deutlich-schnellere-Zugverbindung-zwischen-Berlin-und-Stettin-ab-2025-6974608

Voor de Wunderline ligt bij ons de volgende standaard te citeren uit beide persberichten van de Deutsche Bahn:

- Tempo 160, zweigleisig, elektrifiziert • 20 Minuten weniger Fahrzeit

Ook voor ons de norm van reistijdverkorting tussen Groningen HS en station Bad Nieuweschans.

- Investitionen von fast einer halben Milliarde Euro

Met de huidige middelen die resteren uit het RSP-Zuiderzeelijn krijgt u deze transformatie niet voor elkaar. Aangezien de actuele stand van spoorinfrastructuur ver onder het nationale gemiddelde is in kwantiteit en kwaliteit om een echt goed product op het spoor te zetten. Wij vinden dus stevige investeringen in de spoorinfrastructuur noodzakelijk voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van dit gebied.

Wij gaan ervan uit dat u ook in het bezit bent van het boekwerk van de heer Muijzert. Rondom de Wunderline had hij ook enige voorstellen met betrekking tot het baanvak Groningen HS – Bad Nieuweschans – Ihrhove. Met de volgende punten daaruit kunnen wij alleen maar mee instemmen:

Bladzijde 11: sectie Wunderline!

5. Spoor Zuidbroek – Winschoten Bestaand spoor verdubbelen • Verhogen capaciteit, verminderen kwetsbaarheid • Brug over A.G. Wildervanckkanaal moet 2 à 3 meter omhoog Links op de foto de spoorbrug over het A.G.Wildervanckkanaal, rechts de spoorbrug over de N33 Op

bovenstaande foto is te zien dat de brug reeds in twee sporen is verbreed, maar om klasse-5 schepen tot 3500 ton er onder door te laten varen is het nodig de brug 3 à 3,5 meter te verhogen. Ook het viaduct over de N33 zal daardoor hoger moeten. Dat laatste viaduct ligt los met rubberen blokken op de steunmuren. De steunmuren staan weer los op een betonfundament. Bij het verhogen moet het viaduct omhoog worden getild en de oude steunmuren worden vervangen met hogere muren. Daarna kan het viaduct weer op z'n plek gelegd worden. Uitvoerbaar in een weekend. De spoorbanen oost en west moeten ook omhoog en het spoorbed moet geheel verbreed worden voor dubbel spoor. De provincie wil Scheemda – Winschoten (4 kilometer) verdubbelen, want dat zijn minder kosten. Scheemda – Zuidbroek strandt op de hoogte van de bestaande bruggen.

Wij zien dit als onderdeel van de complete hoogstnoodzakelijke complete verdubbeling van deze spoorlijn die achter is gebleven bij de standaard Arnhem – Oberhausen. Of Twente – Osnabrück.

Bladzijde 12: sectie Wunderline!

6. Spoor Groningen – Leer – Oldenburg Geen nieuwe Friesenbrucke, maar tweesporige spoortunnel onder de Eems • 400 meter van dijk tot dijk • Te financieren samen met Duitsland

Ook met bladzijde 12 zijn wij het met hem eens maar ook wegens het volgende. Recent persbericht op de website van de Deutsche Bahn wegens de dienstregelingswissel van 12 december 2021: https://www.deutschebahn.com/pr-duesseldorf-de/aktuell/regionale-presseinformationen/Neue-IC-Linie-verbindet-Metropolen-und-Regionen-in-Hessen-und-NRW-6987010

Dit ook vanwege directe snelle verbinding met Midden-Duitsland via de Emslandstrecke. Dus een Duitse ICE4 zal over het spoor moeten kunnen. Bij Ihrhove linksaf naar de veerboot in de Eemshaven naar Borkum zonder overstappen.

Ook zullen de Noordelijke provincies samen met de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen moeten gaan onderhandelen over een echte hoogwaardige grensoverschrijdende S-Bahn zoals tussen Zwitserland en Frankrijk: https://www.lemanexpress.ch/en/

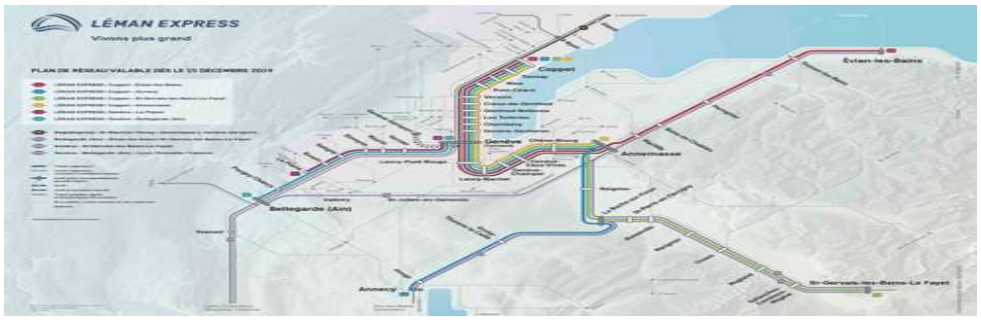

Dat de noordelijke reiziger per trein directe verbindingen krijgt met Emden, Meppen, Papenburg en Münster via een grensoverschrijdende regionale exprestrein.

Nedersaksenlijn

De enige standaard die geldt voor Rover in het dossier Nedersaksenlijn is dat deze wordt uitgevoerd in dezelfde technische specificaties als de Hanzelijn. IC 200 ontwerp en geen enkele kruising meer op maaiveld met overige verkeersinfrastructuur. Waarbij 8 stoptreinen tussen Groningen HS en Emmen per uur horen te verkeren voor de noodzakelijke modal shift van auto naar het OV. En Groningen – Emmen – Enschede/Arnhem/Nijmegen hoort gewoon in IC kwaliteit. Met een halfuur reistijd per IC tussen Groningen – Emmen.

Transport en Logistiek

Graag mogen wij de provincie Groningen aan dit beleidsdocument herinneren:

- https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Downloads/Ontwikkelingsvisie_Eemsdelta_2030.pdf

Op bladzijde 94 staat een interessant citaat:

Aansluiting Delfzijl met spoorverbinding Groningen – Nieuweschans

Voor de veiligheid en de leefbaarheid van elf kernen (onder andere Winschoten, Hoogezand-Sappemeer, Groningen, Appingedam en Delfzijl) is het goed om het spoor vanaf Oosterhorn een andere route te laten volgen. De verkeersdruk op dit spoor is nu nog beperkt maar zal gaan toenemen. De verwachting is echter dat in 2030 ca**. 21%** van het goederenvervoer het transport van gevaarlijke stoffen voor het chemiepark Oosterhorn betreft. Knelpunt daarbij is dat de treinen die de gevaarlijke stoffen vervoeren tussen de reizigerstreinen door rijden en dat kan problemen opleveren voor de dienstregeling. Tevens leidt dit tot een extra geluidsbelasting van 3-7 dB(A). Ook vanwege de landelijke ambities om het vervoer via de weg steeds meer via spoor en water te laten verlopen kan het tracé steeds drukker orden.

Doel: verbetering van de externe veiligheid en leefbaarheid

Termijn: vervolgaanpak voor 2025 bepalen

Eerste vervolgstap: de gemeente Delfzijl neemt het initiatief voor het uitvoeren van een onderzoek naar de noodzaak en de haalbaarheid

Product: een haalbaarheidsonderzoek

Pagina 13 uit de voorstellen van Piet Muijzert:

7. Spoor Veendam – Eemshaven Nieuw enkel vrachtspoor vanaf Veendam langs de N33 Midden/Noord naar de Eemshaven • Aanzienlijke verbetering bereikbaarheid van Eemshaven per spoor • Impuls voor verdere ontwikkeling Eemshaven • Spoor gaat ook onder aquaduct Eemskanaal/Damsterdiep

Dit natuurlijk met de bijbehorende emplacementen en elektrificatie tot de zeehavens. Ook terminal Veendam weer reactiveren.

Maar hierbij horen de volgende (inter)nationale kaders:

- https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/rapporten/2020/06/18/marktvisie-ambitienetwerk-spoorgoederen
- https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/kamerstukken/2020/12/18/voortgang-spoorgoederenvervoer
- https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/kamerstukken/2020/11/26/aanbieding-definitieve-havennota-2020-2030
- https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/kamerstukken/2019/11/13/studie-ten-t-specificaties-spoornetwerk
- https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/brochures_images/ports2013_brochure_lowres.pdf
- https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/en/maps.html
- https://info.emsachse.de/infrastruktur.html

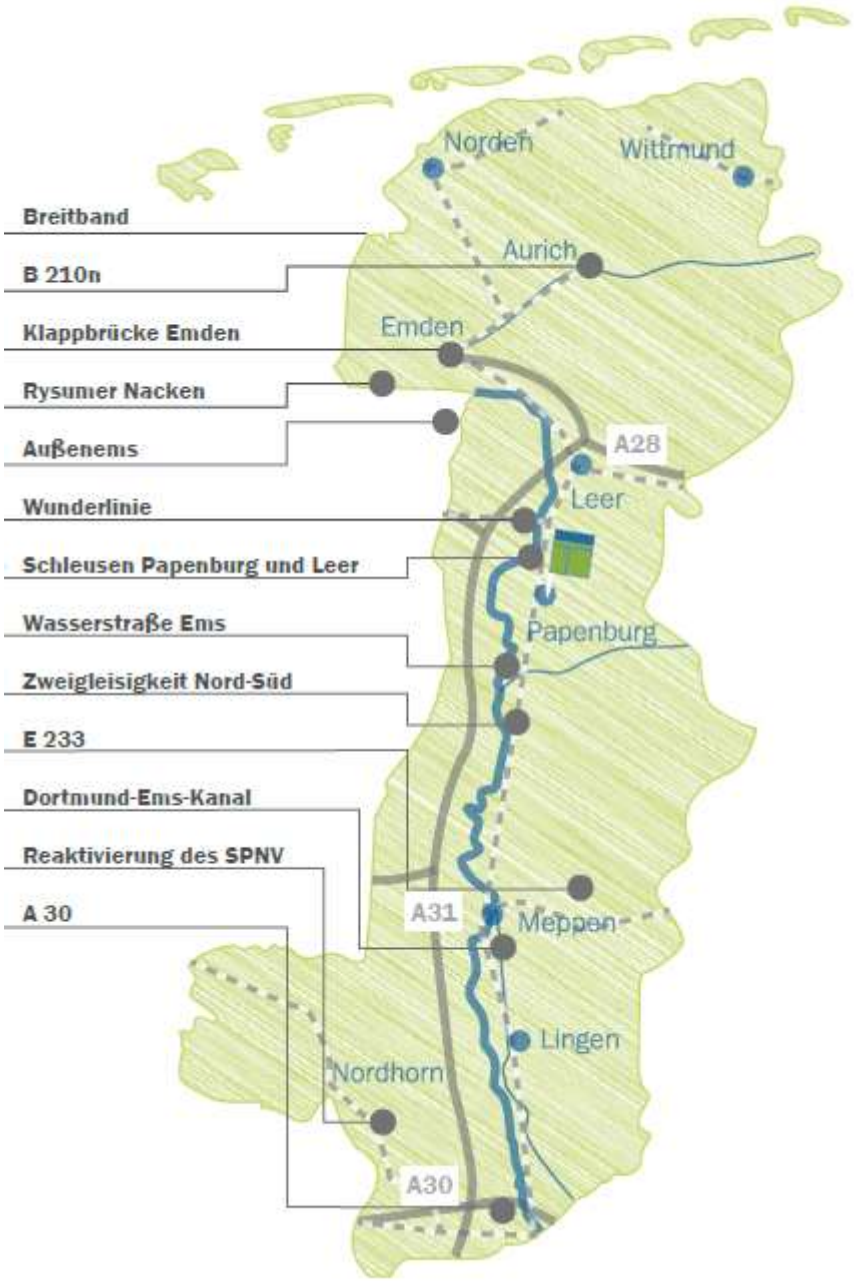

Het bovenstaande kaartje van de Ems-Achse e.v. zegt voldoende over de ambitie voor spoorverdubbeling van de Emslandstrecke. Het extra treinverkeer tussen Nederland en Duitsland via de noodzakelijke zuidelijke aansluiting bij Ihrhove richting Meppen, Papenburg, Münster maar ook Keulen en Frankfurt am Main of Bazel.

Wij zijn van mening ook dat het goederenvervoer waar het kan naar het spoor moet. Maar wij zijn wel tot de conclusie gekomen dat er te weinig spoorinfrastructuur ligt om in de provincie Groningen zonder conflicten tussen het personenvervoer en het goederenvervoer per spoor dienstregelingen uit te kunnen voeren.

Dit heeft ook te maken met de gebiedsontwikkeling A7-N33 waar voor ons twee belangrijke spoorprojecten door lopen voor de bereikbaarheid van deze regio, maar ook via deze regio per spoor.

Graag zien wij dat het spoor als benodigde infrastructuur naar een hoger niveau wordt getrokken in de plannen voor de gebiedsontwikkeling A7 – N33. Wart actueel in de documenten staat is riant onvoldoende aandacht daarvoor.

Met vriendelijke groet,

Frank Menger

Secretaris afdeling Groningen Rover

Geachte mevrouw Wetterauw,

Dank voor het betrekken van TenneT bij het Ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33-regio. Het is positief om te zien dat de beschikbaarheid van aansluit- en transportcapaciteit op het elektriciteitsnet in dit perspectief is benoemd als voorwaarde voor de ontwikkeling van (grootschalige) bedrijfslocaties. In aanvulling hierop wil ik vanuit de rol van TenneT als beheerder van het hoogspanningsnet graag de volgende aspecten naar voren brengen:

- Bij het nader uitwerken van bedrijfslocaties met grootschalig elektriciteitsverbruik is het wenselijk als tijdig rekening wordt gehouden met het beschikbaar stellen van geschikte locaties en tracés voor hoogspanningsinfrastructuur. Dit geldt met name bij locaties waar vestiging van datacenters wordt toegestaan, aangezien deze een hoge vermogensvraag hebben.
- De beperkingen van het ruimtegebruik die bestaande en eventuele nieuwe hoogspanningsinfrastructuur met zich meebrengt zijn relevant voor de invulling van het gebied, zoals de belemmerde strook van hoogspanningsverbindingen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de 110kV-hoogspanningslijn Kropswolde-Meeden die door de Tussenklappenpolder loopt.

Mochten deze aanvullingen nog vragen opleveren, dan hoor ik het graag.

Deel B

reacties website + per mail ontvangen reacties

	Westerlee
1	Wij wonen net 2 jaar in Westerlee, zijn de grote stad ontvlucht en hoopten rustig en landelijk te kunnen leven. Maar alsof gaswinning, zoutwinning, windmolens en zonneparken nog niet genoeg zijn nu dus een XXL industrieterrein en Tennet onthult net ook nieuwe plannen. Het is genoeg, geen industrie en/of andere landschaps- leefomgevings- milieu- of andere vervuilende plannen.
2	k word hier zo intens verdrietig van...wij zijn hier komen wonen om te genieten, van deze toen nog prachtige landelijke omgeving . Intussen heeft de Tennet uitbreidingen gedaan , zijn er windmolen, bij de vleet neergezet en zijn er telkens weer plannen voor zonneparken waar we tegen moeten strijden Nu weer paralel aan het Emergobos, waar we nu nog reetjes zien lopen ..... . En dan nu ook nog een Industrieterrein in Westerlee....Is het landschap al niet verruineerd?? Nee tegen een Industrieterrein en Nee tegen verdere uitbreidingen van welke vorm van energie dan ook in dit gebied !!
3	Het is een verschrikkelijk plan!! De omgeving is al genoeg door de windmolens die er zo nodig moesten komen aangetast. Plaats de fabrieken idd bij bestaande industrie terreinen. Ik heb hier ook niet mee ingestemd al die jaren dat er verkiezingen waren mbt de gemeente of provincie, om het landschap en mijn dorp waar ik in woon(Westerlee) zo te laten verpesten door deze walgelijke plannen! Alles voor het geld!
4	Gisteren naar de inloopbijeenkomst geweest in W'lee, punt 1 tm 7 zijn prima in het plan, maar punt 8 (Vestiging van nieuwe grootschalige bedrijven) moet van tafel, dat is duidelijk. Ga met dit soort bedrijven naar de industrieparken ergens anders in de provincie. BLIJF VAN DIT MOOIE EN WIJDSE LANDSCHAP AF!!. Focus op wonen en kleinschalige bedrijven in de kleinere industrieparken in onze gemeente. De ambtenaar van de provincie liet gisteren weten dat ze nog aan de voorkant van de plannen zitten, ben benieuwd of dat ook zo is, ervaringen uit het verleden lieten vaak zien dat er al van alles beslist is..... Ben ook benieuwd welke politieke partijnen in de gemeente Oldambt tegen deze plannen zijn, kan ze een hoop stemmen opleveren in W'lee, H'leen en S'da bij de gemeentelijke verkiezingen.....
5	Gemeente Belangen Oldambt is de enige partij die zich durft uit te spreken tegen de plannen. Landelijke partijen zijn zowiezo meer gebonden aan landelijk beleid en durven tot nu toe geen stelling te nemen. Dat is zorgelijk en beangstigend. Eigenlijk weet je op die manier niet waar je op stemt. Als het over het direct vervuilen en vernietigen van ons open wijdse boerenlandschap gaat is dit minachting van alle stemgerechtigde groningers. Onze ruimte en wijdsheid dreigt verkocht te worden aan multinationals met geen enkele roots of binding met de streek. Onze politiek verkoopt onze directe leefomgeving omgeving. Vruchtbare kleigrond en ruimte worden minachtend verkwanseld terwijl de droogte wereldwijd toeneemt en de wereldvoedselprijzen de komende jaren extra onder druk komen met de toenemende droogte, kijk naar Canada en Amerika en Australië waar 40 graden normaal is in de zomers van nu. Onze ruimtelijkheid kun je niet in geld uitdrukken en weg is weg. Hulde aan de boeren die ons dagelijks voeden.

6	Ik heb nog een paar punten te zeggen voor jullie allemaal punt 1 zorg dat jullie hier scholen bouwen voor mensen die in de 20 a 30 jaar en ouder zijn die ook wat willen doen in hun leven die het slecht gaat door dat ze niet meer naar school terug kunnen gaan en toch weer graag willen gaan leren en studies doen en niet altijd graag in de avonden naar school willen gaan maar overdag en ook niet te ver weg maar mooi dicht bij westerlee punt 2 laat voor de jongens weer technische scholen komen en voor bouwen en boeren bedrijven leren dat missen we hier ook leer scholen voor oudere mensen zoals jeugd in westerlee punt 3 winkels drogist en kruidenier .fruit en groente boer.bakker .visboer.slager.boeken en tijdschrift winkel.bibliotheek. gewone winkel waar man alles kan kopen .handwerk winkel haken breien naaien en nog veel meer winkel .ijswinkel .koffie en thee winkel .landwinkels .dvd en cd lp radio winkel .kleren winkels voor grote maten en een maatje meer en bruidsmode kinder mode heren en dames mode westerlee punt 4 laten hier ook weer leuke dingen komen voor de jeugd waar niet om gedacht wordt die ouder zijn in duitsland doen ze heel erg veel met de jeugd daar leren ze ook meer het vak natur kochen und backen farming en zitten ze niet alle dagen achter de pc en telefoons dat hoop ik ook eens gedaan te zien die internet wereld denk eens na over anderen die er niet bij horen omdat ze niet kunnen of te dik zijn of ziek zijn of rugproblemen hebben of nog veel meer suikerziektes en ga maar door iedereen hoort erbij in het leven klein of groot breed of slank dik of dun zorg dat je vriendschap krijgt en zorg voor mens en dier.
7	punt 1 luister naar burgers en de plannen en niet naar jullie zelf punt 2 geef aandacht aan dieren natuur water bossen en planten punt 3 geef jongeren hier een mooie plek waar ze ook zijn kunnen en leven met hun kinderen en waar kinderen zicht goed voelen punt 4 hier geen fabrieken en industrieterreinen en geen kerncentrales zijn jullie levens moe geworden denk eens aan de ramp in china en tsunamies daar geen mens leeft daar meer alles is weg de natuur pakt alles terug daar in china en japan punt 5 kern energie is straling waarom moeten wij hier kern energie hebben en grote fabrieken daar van weg met dit straling moeten wij hier niet hebben mensen worden daar ziek van je kunt er dood aan gaan alleen dat begrijpen jullie niet daar allemaal denk eens na hoge bazen en pieten en ondernemers en projectleiders en leidsters en gemeente punt 6 ik ben helemaal voor mooie huizen en normaal leven en werk en parken. En dieren boederijen en geen grote dingen zoals jullie van plan zijn hier in westerlee winschoten scheemda en overall.
8	Te gek voor woorden dit plan! We willen ruimte en een open landschap. De windmolens bij Meeden zijn al erg genoeg! Er is nog genoeg plaats voor fabrieken in de Eemshaven of andere plaatsen waar al vergelijkbare bedrijven staan!

9	Wat zijn uw ideeën over hoe we ook in de toekomst met veel plezier in deze regio kunnen wonen, werken en recreëren? - Ik denk dat er veel verandert de komende jaren: wonen, werken en recreëren zal zich meer op dezelfde plek afspelen. Ik verwacht dat de trend van thuiswerken zich zal voortzetten. Ik verwacht dat robots steeds meer het werk van productie zullen uitvoeren. Deze regio zal een plek zijn waar gezinnen zich graag vestigen: Het is de ideale plek: ruimte om je kinderen te zien opgroeien in je betaalbare huis, werken en recreëren in en rondom je eigen dorp, ietwat afgelegen maar vanwege de n33 en de a7 toch dichtbij de rest van Nederland. Wat vindt u belangrijk voor de omgeving waarin u woont/werkt? - Ik ben met mijn gezin vanuit de randstad naar deze regio verhuisd. Ik zocht een omgeving waar geleefd werd en niet gejaagd. Waar je niet in de file hoeft staan om bij je werk aan te komen. Ik zocht een omgeving waar je de horizon kan zien, waar je de geschiedenis in het landschap kunt lezen. Ik twijfelde tussen Friesland en Groningen. En koos voor Oost-Groningen. Dit is inmiddels twintig jaar geleden, ik heb geen spijt van die beslissing. Onze drie kinderen hebben hier een goede start gehad, alledrie netjes het gymnasium afgerond en alledrie van plan om in deze regio te blijven wonen. En wat vindt u van deze eerste versie van het perspectief? - ik vind het goed dat er wordt nagedacht over de toekomst van een regio. Maar het zou beter zijn als dit gebeurde samen met inwoners van die regio. Dé aangewezen clubs om aan te voelen wat inwoners belangrijk vinden bij het opstellen van zo'n perspectief zouden toch de Dorpsbelangen zijn. Het is toch logisch dat je zo'n eerste versie van het perspectief op z'n minst aan hen voorlegt voordat je het publiceert. In de inleiding schrijven jullie: "Tijdens een drietal online werkbijeenkomsten met o.a. vertegenwoordigers van dorpsraden zijn de (tussen) resultaten becommentarieerd en verrijkt met de inzichten van betrokkenen." Dat was toch de ideale mogelijkheid om bijvoorbeeld Dorpsbelangen Westerlee haar input te laten leveren? Verder vind ik dat er best goede dingen in het perspectief te lezen zijn: hergebruik van monumentale boerderijen, de opmerking dat de meeste werkgelegenheid zich niet op bedrijventerreinen bevindt, landbouw als drager van het open landschap. Allemaal zaken waar ik achter sta. Wat ik miste is het perspectief op de windparken. Als de turbines na 20 jaar zijn afgeschreven en worden weggehaald, krijgen de inwoners hun nachtrust weer terug. Maar krijgt de regio dan haar weidsheid weer terug? Dat mag ik toch hopen .. Het idee over 'zoekgebied voor vestigen van XXL-bedrijven' lijkt me een proefballonnetje dat nog snel even toegevoegd werd. Uit de grote hoeveelheid reacties op deze site blijkt wel dat dat ballonnetje doorgeprikt is. Er is gewoon geen ruimte voor en geen behoefte aan XXL-bedrijven in ons land.

10	Mijn vertrouwen in de overheid daalt met de dag. Het nieuwe jaar is nog maar net begonnen, of daar kwam het nieuws dat men besloten heeft de gaswinning in Groningen te verdubbelen. Een belofte vanuit de Nederlandse overheid is weinig meer waard, blijkt ook nu helaas wederom. En dan zie hier, in het nu nog mooie Westerlee, de plannen voor een XXL industrieterrein. Onthutsend en diep bedroevend vind ik deze plannen. Ook vrees ik met grote vreze, zoals velen met mij, dat deze plannen geen plannen zijn zoals men pretendeert, maar reeds een vaststaand gegeven. Ditzelfde fenomeen hebben wij immers recentelijk van dichtbij mogen meemaken in ons buurdorp. En dit met alle gevolgen van dien. Tot voor kort was ik trots hier te wonen en prees ik deze regio veelvuldig aan. Wat een Groen en wat een Uitzichten. Prachtig en uniek. Dat geeft een mens letterlijk lucht, in de breedste zin van het woord en in de letterlijke zin; Zuurstof, schone lucht. En dat hebben wij mensen hard nodig. Dat werd in dit coronatijdperk ook nog eens extra en pijnlijk duidelijk. Maar die trots werd al getemperd door de komst van de enorme windturbines met hun felle rode en knipperende lichten die nabij mijn huis verrezen en de stikstoffabriek die nog recenter verrees en in haar volle glorie de avonden hier al volop verlicht, en oude bekende TenneT met zijn felle groene lichten natuurlijk niet te vergeten. Alledrie flinke landschapsvervuilers. En dan laat ik de enorme zonneparken die gepland staan in onze directe omgeving, nog even buiten beschouwing, en ach oja, de aardbevingsschade en de zoutwinning zijn ook nog steeds een feit… Wanneer is het eens genoeg?? Een volmondig NEE zeg ik dan ook tegen de plannen voor een industriegebied. De schade die hier reeds is aangebracht aan het Groninger landschap is al te groot. De komst van een XL industrieterrein zou mijn inziens een nekslag zijn voor dit dorp. De bestuurders van de lokale en provinciale overheden wil ik dan ook met klem vragen, dit de mensen hier niet aan te doen en hen te beroepen op hun zorgplicht voor de inwonende burgers. Burgers die al flink verwaarloosd zijn, nog een extra dreun geven, getuigt niet van positief, betrouwbaar, opbouwend leiderschap. Als je werkelijk wilt investeren in de toekomst, investeer dan in de natuur. Koester het groene landschap, het is er al te weinig. En als er dan echt perse iets moet gebeuren met dit gebied, leg dan een XL natuurgebied aan i.p.v. een XL industrieterrein. ‘De groene longen van Groningen’. Hoe mooi zou dat zijn. Dan kunnen de inwoners trots zijn op hun dorp. Onderschat niet wat de directe leefomgeving voor invloed heeft op de algehele (volks)gezondheid! Daarnaast wordt het een aantrekkelijk gebied voor toerisme, recreatie. Mooie fietsroutes, wandelpaden.. Rest mij te zeggen dat ik hoop er echt naast te zitten en dat er nu werkelijk geluisterd en werkelijk rekening gehouden wordt met de burgers die het aangaat, de inwoners van Westerlee, van kop tot staart!
11	Met verbazing heb ik het document gelezen en de plannen rondom de ontwikkeling A7/N33. Dat het gebied verder wordt ontwikkeld om het economisch belang te dienen is een goed plan. De plannen voor een XXL-industrieterrein tussen Westerlee en Scheemda is qua plek een slechte en verbazingwekkende keuze. Het tast het Groninger landschap, naast de windmolens nog verder aan. Het landschap, de luchtkwaliteit en het woongenot wordt om zeep geholpen. Naar mijn idee hebben de inwoners van Groningen al genoeg zorgen omtrent de aardbevingsproblematiek en de gaskraan die nu weer wordt open gezet. Deze problematiek tezamen met de wind- en zonneparken is meer dan genoeg. Een heel slecht plan om in dit mooie landschap een XXL-industrieterrein te ontwikkelen. Als compensatie komt er vast weer een subsidieronde. Hopelijk valt dan iedereen 'in de prijzen'. Maar zover zou het niet moeten komen. Provincie en gemeenten, luister s.v.p. naar de inwoners en kies eens een keer niet voor het geld maar voor het welzijn van de inwoners.
12	Ik vind dat je plannen niet zo maar door kan zetten. Je mag niet zomaar mensen gaan duperen. Zeker als het gaat om hun leefomgeving. Het kan ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid. Mensen hebben rustpunten nodig. Ook veel diersoorten zijn afhankelijk van de leefomgeving. De windturbines bij Meeden heeft al de rechten van de bewoners genegeerd. Als er al plannen gemaakt moeten worden, dan kies ik voor het behouden van het huidige landschap, en geen zonnepanelen, windturbines, en geen industrieën. Wel inrichting voor natuurgebieden, en eventueel toerisme. Dit zou ook veel geld opbrengen.

13	Laat ons Landschap met rust, breek die lelijke windmolens af. En helemaal geen grote industrieterreinen in dit gebied. Laat Meeden en Westerlee geen heveskes worden. Er zijn belangrijkere dingen, zoals geluk, rust, natuur. De windmolens hebben er al voor gezorgd dat een aantal vleermuissoorten en andere dieren verdwenen zijn. En wij laten ons toch niet behandelen zoals de Amerikanen vroeger de indianen behandelden? Moet er eerst een oorlog komen?
14	Absoluut tegen, is nergens voor nodig. Wessels rooibanden kan bijv. 20 vacatures niet gevuld krijgen. Puur landschapsterrorisme. Kijk eens naar bijv. Windmolens verwerking in frankrijk. Het word verschroot en onder de grond gestopt. Laten ze qua energieopwekking maar inhammen in het land bij hoge eb en vloedstanden maken waar turbines ven deze natuurkrachten millieuvriendelijk Stroom opwekken. Groot industrie hoort thuis aan de kustrand , niet in een leefomgeving. En zowiezo willen we hier geen bebouwing op de landbouwgronden en zeker geen datacenter ! GRRRR!!!
15	Om maar te beginnen met een quote uit het document Ruimtelijk Economisch Perspectief: “De regio kent een rijke cultuurhistorie met mooie lintdorpen en kenmerkend voor het landschap zijn de prachtige vergezichten.” Waarna iedereen vervolgens een document leest dat dit standpunt compleet tegenspreekt. Mijn reactie slaat voornamelijk op het stuk over het realiseren van grote industriekavels (>20 ha) in het gebied ten noorden van Westerlee. Het moge duidelijk zijn aan de hoeveelheid reacties en de inhoud ervan dat de bewoners van Westerlee en omgeving dit plan niet zien zitten. De bewoners willen de groene ruimte behouden, het uitzicht behouden, ruimte bieden voor natuur, dieren, sporters, etc. En het behoud van natuur is juist nu enorm belangrijk, met thema’s als verduurzamen, vergroenen, biodiversiteit, hittestress en waterhuishouding in het achterhoofd. We hoeven de weilanden niet vol te bouwen, niet met woningen en ook niet met industrie. Er zijn andere opties, betere locaties voor alle partijen, zoek verder naar andere ruimte. Die is er! Om nog een kort beeld te schetsen van de inhoud van jullie document Ruimtelijk Economisch Perspectief (90 bladzijden lang) en de prioriteiten: het woord ‘wooncomfort’ kwam 0 keer voor; het woord ‘bewoner/inwoner’ kwam 10 keer voor; Het woord ‘mensen’ kwam 2 keer voor; Het woord ‘ draagvlak’ kwam 2 keer voor; Het woord ‘wonen’ kwam gelukkig nog 22 keer voor; Tegenover: het woord ‘bedrijven’ kwam 240 keer voor; het woord ‘industrie’ kwam 61 keer voor. Dit is misschien een simpele methode om te polsen waar de focus ligt, maar wel een hele duidelijke. Jullie geven aan “Het gaat om het vinden van een balans tussen ontwikkeling en behoud.” Misschien nog wel de mooiste vergelijking: het woord ‘behoud’ kwam 10 keer voor, het woord ‘ontwikkeling/ontwikkelzones’ 123 keer. De balans is in het allereerste document dat jullie aan ons presenteren al ver te zoeken. Mijn verzoek aan jullie: Zoek de balans MET bewoners, vergeet ze niet, luister oprecht, handel ernaar en werk samen. Het gaat in eerste instantie om de mensen die er wonen, hoe ze wonen, hoe ze hun dagelijkse leven invullen, wat is van waarde in de omgeving en waarom, wat is zo speciaal in dit gebied en hoe kunnen we dit behouden. Ik denk dat iedereen ontwikkeling van de provincie aanmoedigt, maar wel op de juiste manier, met de juiste mensen aan tafel en de juiste plannen met positieve impact op de omgeving.
16	Een beter plan voor de leefbaarheid, het landschap en de economie in de regio A7/N33. Een mooie slogan voor een politieke partij in een populistische strijd naar de verkiezingen. Uit het verleden behaalde resultaten, kunnen we stellen dat zulke mooie praatjes nooit het beloofde resultaat bieden. Ook dit "beter" plan zal waarschijnlijk alleen de economie in de regio A7/N33 en het binnentreden van de industrie in deze prachtige omgeving behelzen. Toch wel krom boeren uitkopen/wegwerken vanwege stikstof en CO^2 en hier pal naast het prachtige natuurgebied de Garst, XXL industrie te plannen, dat valt toch niet uit te leggen. En dit alles onder het mom van een beter plan voor de leefbaarheid en het landschap! Persoonlijk leef ik hier al héél goed, ik heb geen enkele behoefte om nog beter te leven. En wat het landschap betreft, kom hier eens kijken!! Hier hoeft niets aan verbetert te worden.

17	Na de windmolens de fabrieken? Nee, bedankt! Westerlee is waar ik ben opgegroeid, waar je kan genieten van het weidse uitzicht en van de stilte 's avonds. Met de komst van de windmolens werd het al minder plattelands - in plaats van stilte hebben we nu zoemende wieken en in plaats van weidse uitzichten hebben we witte palen met rode lichten. Toch hebben we de velden nog. Waar je tijdens je wandeling de herten en hazen ziet. Waar je na een lange werkdag je hoofd leeg kan maken. Waar je buren en vrienden tegenkomt die ook een rondje wandelen. Echter zal dit niet langer een plek te zijn om ontspannen te wandelen wanneer er fabrieken komen. Herten maken plaats voor grote vrachtwagens, hazen voor fabriekshallen. Het eens zo weidse uitzicht van Westerlee zal voor altijd verloren gaan. “De eerste uitdaging gaat over dat we trots zijn op ons landschap en hoe we met alles dat er speelt ervoor kunnen zorgen dat we daar ook trots op kunnen blijven.” staat in jullie plannen. De landschappen zijn op het moment iets om trots op te zijn. Met de komst van de nieuwe bedrijventerreinen zal veel, wanneer niet alles, van deze trots als sneeuw voor de zon verdwijnen. Er wordt altijd gesproken over de jeugd die het Oldambt en de omliggende gemeentes verlaat. Ik geef deze jeugd groot gelijk, want de omgeven zal niet meer te herkennen zijn wanneer er fabrieken staan. Eerst was het een plek om tot rust te komen, weg uit de drukte van Stad, maar dit zal niet langer het geval zijn. De fabrieken zorgen weliswaar voor werkgelegenheid, maar zijn de inwoners van de omliggende dorpen ook geschikt om daar te werken? Is er überhaupt gekeken of het aanbod aan werknemers ook past bij de vraag van de fabrieken? Dit mis ik in de plannen en analyses. Verder vraag ik me ook af of er is gekeken naar de bereikbaarheid van de nieuwe bedrijventerreinen? Vooral het bedrijventerrein bij Westerlee/Scheemda roept vragen op – Waar moeten de vrachtwagens langs op weg naar de A7 en N33? Dwars door de dorpen? Dit roept onveilige en overlast veroorzakende situaties op. “De tweede uitdaging gaat over de leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid in de dorpen en kernen; over gemeenschapszin.” Dit doet de provincie op het moment heel goed. Door het publiceren van deze plannen wordt de gemeenschapszin gekweekt. Het is de gemeenschap die lijnrecht tegenover de provincie staat. Het is juist deze gemeenschap die weet wat de gevolgen zullen zijn van de plannen, die weet dat de leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid van de dorpen achteruit zal gaan. Met de komst van de fabrieken zal ik Westerlee niet meer herkennen, het wordt een compleet ander dorp. Bij het doorlezen van de plannen is me wel een ding duidelijk geworden. De provincie en de gemeentes hechten meer waarde aan de potentiële economische groei dan aan het welzijn van de inwoners. De vraag waarom het aantal inwoners in de betroffen gemeentes af zal nemen is alvast beantwoord…
18	Wat een ontzettend slecht plan, het is echt onbegrijpelijk dat de planners op deze plek een industrieterrein bedacht hebben. Er zijn in wel betere plekken denkbaar dan deze waar de bewoners van in iedergeval Westerlee, Meeden en Scheemda last van zullen krijgen door verkeer doordat er geen directe aansluiting op de A7 of N33 is . Om nog maar te zwijgen van de afbreuk aan het landschap en woongenot. Een van de kenmerken van bewoners van deze omgeving is dat ze gewend zijn aan reizen naar hun werk. Je zou daarom ook voor Delfzijl, de Eemshaven kunnen kiezen of anders voor een locatie die dunner bevolkt is. Als je in het rapport leest dat er gelet moet worden op het open karakter van het landschap in deze omgeving, hoe kun je dit plan dan bedenken? Ook ben ik erg benieuwd hoe de politiek met de mening van ons omgaat. Aan de ene kant hoor je van de politiek dat ze dichter bij de burgers / kiezers willen staan. Maar uit de daden is dat nog niet gebleken, het windmolenpark is zo'n voorbeeld waar de politiek de plank behoorlijk gemist heeft.

19	Een heel slecht plan, dit soort grootschalige plannen horen niet thuis op de geplande plek. De leefomgeving van in de eerste plaats Westerlee maar ook Scheemda en Meeden zullen er door aangetast worden. Doordat onderandere verkeer van de A7 N33 door deze plaatsen zal gaan. Er zijn veel betere locaties die dun bevolkt zijn zoals de polders, richting Delfzijl of in de buurt van de Eemshaven. Het is wel te hopen dat we niet dezelfde kant op gaan als met de windmolens in dit gebied die ons domweg door de strot zijn geduwd. Als de politiek het werkelijk meent dat zij dichter bij de burgers wil staanen meer oog heeft voor wat de burgers willen, heeft zij de gelegenheid dit te laten zien en voor dit plan een andere locatie te kiezen.
20	Een slecht plan. Het landschap is al ernstig aangetast door enorme windmolens. En nu dreigt het weidse uitzicht tussen Westerlee en Scheemda ook nog te verdwijnen. Werkgelegenheid en gebiedsontwikkeling zijn belangrijk, echter dit mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid in een klein dorp als Westerlee. Heb de plannen even doorgebladerd; waarom wordt er niet gekeken naar minder dicht bevolkte gebieden ten noorden van de A7?
21	Ik stem tegen dit waanzinnige plan.
22	Mijn eerste reactie was, nee, hoe kunnen ze dit bedenken! In ons mooie landelijke Westerlee horen geen XXL fabrieken! Ik woon al ruim 50 jaar met veel plezier hier, toen de kinderen jong waren konden ze daar heerlijk spelen en vooral met een groepje naar de “Hoge Waaln”. Ook veel gewandeld in het natuurgebied “De Garst” en dan genieten van de natuur, rust, en het weidse uitzicht en dan te bedenken dat dit alles verloren gaat door de komst van de fabrieken! En het vele verkeer. Dus ik ben fel tegen dit ‘niet te bevatten’ plan!
23	Dit nooit! Wat een onzalig plan! Na zoutwinning, windmolens en zonneparken, ook nog eens XXL industriegebied. Als je wandelt of fietst in het natuurgebied "De Garst" heb je een weids uitzicht, dat nu al verpest wordt door de windmolens. En dan ook nog eens industrie? dit mag niet gebeuren!!!
24	Anti ! En waarom moeten wij dit lezen in de krant
25	Dit kan niet waar zijn. Na alle windmolen ellende hier ook nog een mega industriegebied (datacenter?) aan koppelen? Gebied tussen Scheemda en Westerlee is prachtig met hoogteverschil / stuwwal de Garst. Er zijn veel beter plekken in het gebied te vinden. Laat dit vooral aansluiten op bestaande 'industriële' gebieden en voorkom versnippering. Ook de infrastructuur ontbreekt. Niet doen!!!
26	Laat de natuur en voedsel voorzieningen met rust. Er zijn geen goede ontsluitingswegen o.i.d.
27	Ik stem tegen dit besluit, de mooie weidsheid van ons mooie Westerlee gaat hier meer weg. Om nog niet spreken over meer auto/ vracht verkeer in het dorp
28	Voor Oldambt is de ruimte ten oosten van Winschoten, ruim voldoende, daarnaast reeds bestaande industrieterrein optimaliseren en logischer indelen
29	Absoluut tegen, behoud wat we nog hebben! Stemmen voor een leefbaar, groen Groningen.
30	Het mag duidelijk zijn dat de VCP fractie in Oldambt absoluut tegen de voorgenomen plannen is. Wij doen niet mee aan landschapsvervuiling. Het open karakter van het gebied moet blijven bestaan. Er is al genoeg vernield!

31	Ik rij dagelijks over de A7 van Groningen naar Scheemda langs zonneparken, NAM lokaties, waterstoffabriek en idioot hoge windmolens met een bloedend hart over de teloorgang van de provincie. Waar blijft de natuur?
32	Het slechtste plan ooit. Dit mag niet gebeuren. Waarom horen we niet dat ook tussenklappenpolder onderdeel is van zoekgebied waar mogelijk xxl industrie komt. Wie gaat daar werken, hoeveel inwoners kunnen in dit werk instormen? Hoe ziet de demografie er uit van het gebied? Dit moet gestopt worden.
33	Wij westerlingen zijn 14 jaar gelden naar westerlee gekomen, voor de ruimte rust en zeker voor de uitzicht over de landschapen en het natuurschoon. we waren zo trots dat we hier mogen wonen. De reeen die bij ons voor en achter lopen. En nu willen jullie er een industrie gebied van maken. Ik schaam me nu al kapot als er bezoek komt door die windmolens, EN NU DIT. Te belachelijk voor worden dat jullie dit hier überhaupt aan denken het hier te vestigen. Daarom maak ik een hele dikke BEZWAAR tegen dit belachelijke plan. Want westerlee is al aangetast door die gigantische windmolens die behoorlijk voor overlast zorgen! Onze mooie zonsondergang niet meer mooi zijn door die horizonvervuilers. En dan het vreselijke rode licht die savond ook nog eens brand. Hoe kunnen jullie deze plan doorzetten er gaat niemand akkoord in westerlee met dit belachelijke plan DUS IK MAAK BEZWAAR TEGEN DIT BELACHELIJKE PLAN!!!!!!!!!!!!!!!!
34	Je moet niet willen dat je een ongeschonden dorp als Westerlee gaat bevuilen met een industrie terrein van dergelijke grote . We hebben er voor gekozen om in een dorp te wonen waar geen industrie terrein is, maar waar je nog kan genieten van het boeren leven. Er word al genoeg aan industrie gedaan in de omstreken ,wat ons al behoorlijk stoort. Ook zonnepanelen of windmolens moeten we er niet, tis weer net als jaren terug .de randstad heeft gas van noord nederland ,en nu draait de randstad op elektriciteit van noord nederland, en de noordelingen zitten hier met aardbevingsschade of lawaai - horizonbevuiling
35	Wij zijn tegen het plan om grootschalige industrie te plaatsen bij de dorpskernen scheemda en Westerlee. Hierbij sluiten we ons aan bij de argumenten die hieronder zijn aangegeven (leefbaarheid, schade voor mens en dier, veel te dicht bij dorpen geplaatst, industrie komt niet overeen met al bestaande industrie). Daarnaast zijn wij overvallen door de manier waarop hierover niet (genoeg) wordt gecommuniceerd. Het Groninger landschap is te kostbaar om te verkwanselen aan grootschalige industrie waarvan de financiële opbrengsten boven de belangen van de inwoners wordt gesteld/een kostbaar bezit. Verder hebben wij grote zorgen over wat het plaatsen van deze fabrieken hebben op de volksgezondheid. Wij zijn TEGEN.

36	ik heb het ontwikkelingsperspectief doorgenomen. Het gedeelte over grootschalige productie van baterijen of een grote speler op het gebied van automotive in de nabijheid van het dorp zint me absoluut niet. ik ben van mening dat we vooral moeten verbeteren wat we hebben, maar vooral niet met grootschalige productielocaties voor batterijen of Automotive. de belasting van de infrastructuur zal wederom, ik denk hierbij aan een windmolenpark, voor veel overlast zorgen bij aan-/omwonenden. Op grote productielocaties worden veel grondstoffen verbruikt. die moeten allemaal worden aangevoerd per vrachtwagen, schip of goederentrein (Het landelijk spoornetwerk wordt al tot aan zijn maximum capaciteit gebruikt). De A7 en N33 liggen weliswaar in de nabijheid, maar alle transportbewegingen moeten op basis van de huidige infrastructuur over de dorpswegen plaatsvinden. dan moet er nog gekeken worden naar de risico's op het gebied van veiligheid en milieu. welke impact heeft zo'n locatie op het omliggende ecosysteem. Hoe worden de mate van uitstoot en omgevingslawaai geïnterpreteerd en hoe belangrijk is het welzijn van de gemeenschap. In Heerenveen heeft Hewlett Packard ooit een fabriek met subsidie laten bouwen die vervolgens niet door HP werd gebruikt. Het zou jammer zijn dat ons landschap ondergeschikt zou zijn aan subsidiehonger. Dat vind ik sowieso over subsidies op weides vol zonnepanelen, dat mag van mij direct stopgezet worden, maar dat is een andere kwestie. Ons weidse westerlee een groot industriepark, ik zeg NEE.
37	Ik ben 100% tegen op het plan van industrie om/ achter Westerlee. Er zijn elders plekken zat, ook staat er genoeg aan oude industrie weg te kwijnen. Dit is weer prestige!!!
38	Vol ongeloof heb ik het stuk doorgelezen en is dit dagelijks onderwerp van gesprek in het dorp. Allerlei vraagtekens heb ik over dit plan. Een dejavu naar de situatie wat zich in Meeden heeft afgespeeld omtrent de windmolens. Het klinkt leuk de bewoners en onze mening erbij betrekken, maar het vertrouwen hierin is wel geschaad. er sprake van creëren van draagvlak of liggen de plannen allang klaar? Ik heb nog niemand gehoord die positief is over dit plan. Ik vind het zo zonde dat de wereld alleen maar om meer meer meer, groter groter groter en geld geld geld lijkt te draaien. Nu lijken de betrokken gemeentes ook verblind door dit principe. Laten we alsjeblieft zuiniger zijn op de natuur en onze weidsheid, dat maakt onze provincie uniek. Er liggen genoeg mooie ontwikkelingsplannen van een Groninger landschap of Staatsbosbeheer. Dat levert misschien minder geld op, maar blijere mensen en natuur.
39	heb met verwondering en verbazing de plannen mogen doorlezen, ontwikkeling gebieden/ ruimtes plannen voor groei, meer arbeidsplaatsen... er word gesteld dat dit een noodzaak is voor de toekomst ? ik heb hier een heel andere visie op dan de planologen , er is nu in het noorden een goed evenwicht in vraag en aanbod van gekwalificeerd personeel ! (we hebben geen extra fabrieken nodig !! we hebben een zekere balans gevonden in wonen en werken en nog redelijke betaalbare woningen,! al dient er wel bijgebouwd te gaan worden. industrialisatie, (grote fabrieken)zijn niet nodig voor deze regio, laten we inzetten voor de komende 30 jaar herontwikkeling oude fabrieksterreinen , modernisering winkelpanden en huizen. Ontwikkeling van de recreatie mogelijkheden, kenniscentrum, ecologisch landbouw ! ontwikkeling terrein A7/ N33 absoluut niet nodig, Het is een Prachtige agrarisch gebied, , met een agrarische bestemming! ook zou op deze manier het landschap van agrarisch/ recreatief overgaan in (windmolens akker en graslanden dan fabrieken, bebouwde kom) waar is plaats voor de boer en de natuurliefhebber (En ons mooie Groninger land) ? laten we de industrie geconcentreerd houden waar ze nu zijn en horen(Delfzijl , Veendam, Groningen / Hoogkerk, Hoogezand en Eemshaven... ook is de locatie ongeschikt(grondstructuur en infrastructuur zijn er totaal niet op berekend ook zal de druk op de woningmarkt toenemen. Conclusie NEE ! NIET DOEN.

40	Ik ben tegen dit project, tegen deze industrie. Wat een vernieling van het landschap. Wat een veroorzakers van onrust, lawaai, luchtkwaliteits-achteruitgang. Noem maar op. Wij zijn hier komen wonen voor rust, natuur met vergezichten. Ik sluit me aan bij de andere reacties. Zorg voor leefbaarheid in dit gebied, houdt het aantrekkelijk voor inwoners en recreanten en plaats dit soort industrie en zonneparken op plekken verder van de bewoonde wereld en waar leegstand is. Dit willen we hier niet !!!
41	Geen bedrijven terreinen tussen Westerlee en Scheemda, open landschap, rust en ruimte is zeer belangrijk voor de mensen die zich daar een huis hebben gekocht, gewoon te belachelijk voor woorden deze plannen.
42	Zeer slecht plan. Na overlast van zoutwinning, gaswinning en windmolens nu ook nog overlast van zware industrie. Zware industrie moet je plaatsen waar al zware industrie is en niet in een gebied waar rust en ruimte de boventoon voert. En bovendien, waar moet al dat personeel vandaan komen? Veel bedrijven hebben al te maken met personeels tekorten. Aub verpest deze omgeving NIET.
43	Ons lijkt het een slecht plan om ‘in’ ons dorp Westerlee een fabrieksterrein te realiseren. Dit veroorzaakt allerlei soorten van overlast, waaronder meer verkeer (en er wordt al veel te hard gereden hier op de Hoofdweg), geluidsoverlast, stankoverlast, verwoesting van het mooie weidse uitzicht op de natuur rondom Westerlee en ga zo maar door. Dit levert negatieve gevolgen op voor mens, natuur en dier. Het dorp wordt minder aantrekkelijk om te gaan wonen. Wij vinden dat zo’n groot fabrieksterrein absoluut niet past in de omgeving Westerlee/ Scheemda/Meeden!!! De windmolens zijn al erg genoeg.
44	Ben verbaasd over de grootschalige plannen voor grote bedrijven en/of fabrieken in dit gebied. Dit zal veel meer drukte op de wegen betekenen die hier zeker niet voor gemaakt zijn en nog maar te zwijgen over eventuele vervuiling die ongetwijfeld zal toenemen. Dit zou je niet moeten willen in een mooi landelijk en wijds gebied rondom de plaatsen Westerlee/ Scheemda. Ik ben recentelijk verhuist uit het drukke westen van het land om juist de rust en de ruimte te vinden in een plaats zoals Westerlee. Voor wat betreft de plannen van de voorgenomen ontwikkeling van het gebied ben zie ik alleen maar nadelen en om die reden ben ik hier niet voor.

45	Inhoudelijk: De keuze voor xxl-industrie op de plek zoals die nu gekozen is absoluut onwenselijk. In dit gebied past geen grootschalige industrie. Het sluit niet aan bij de andere ondernemingen in de regio. We hebben juist in dit open gebied veel landbouw op vruchtbare grond. De kernen Scheemda en Westerlee liggen heel dichtbij, daar wil je geen grootschalige industrie (in de vorm van automotive, batterijen of datacentra). De windmolens zijn al enorme landschapsvervuiling, er komen nog zonnneparken bij, dan is grootschalige industrie echt uitgesloten. Daarnaast is er totaal geen relatie met de regionale afhankelijkheid en verwevenheid van deze industrie. Er liggen volgens de rapporten meer kansen voor kleinschalige of middelgrote industrie op gebied van agro, food of bouwgerelateerd. Laat ontwikelingen in Oldambt aansluiten op de regionale ontwikkelingen die uitgaan van lokale grondstoffen zoals bij: innovation-hub van Veendam, venture-labs die er zijn enz.. In het perspectief staan veel tegenstrijdigheden. De trage en snelle landschappen en de schaalniveaus. Deze worden expliciet benoemd. Het plan zoals dat er voor de regio Westerlee-Scheemda ligt met de inpassing van grootschalige industrie strookt totaal niet met de uitgangspunten die hier genoemd worden. Het lijkt alsof er compleet arbitrair een plek gekozen is. Vanuit een marktonderzoek blijkt dat conclusies daaruit niet overeenkomen met de analyse. Bij mij komt het gevoel naar boven dat een financiële impuls vanuit een grootinvesteerder (lees megalomane industrie) hier zijn wensen heeft geuit en ten koste van alles voet aan de grond wil zetten in Oost-Groningen en dat onze overheid daar in mee wil gaan. De onderbouwing in deze rapporten ondersteunen mijns inziens niet de keuze voor een nieuw te ontwikkelen groot industriegebied op landbouwgebied. Opmerkingen over het proces. Ik mis de transparantie en aandacht voor de gevoeligheden van de ruimtelijke ontwikkelingen. Scheemda/Westerlee heeft ook overlast van de windmolens in Meeden. Scheemda en Westerlee hebben ook te maken met de aardbevingsproblematiek (door gas- en zoutwinning) en de onrust over zonneparken die gebouwd gaan worden. Ik ervaar de politiek weer als een ivoren toren waarvanuit plannen gemaakt worden die uitgestort worden over de regio. Daarnaast is niet duidelijk in welke fase van het proces "we" zitten. Omwonenden (alleen omwonenden en waarom niet alle inwoners van de omliggende dorpen?) hebben een brief gehad over de plannen. Met de grondbezitters (de boeren) wordt al gesproken. Zo lijkt het alsof er partijen die met elkaar samenleven tegenelkaar uitgespeeld worden. In Meeden heeft dat geleid tot minder saamhorigheid. Dat risico lopen we nu ook. De provincie en de wethouders gedragen zich nu als een olifant in een porseleinkast door op deze manier het proces te doorlopen. Ik heb naar aanleiding van het perspectief, het marktonderzoek en het proces nog veel meer vragen. Deze zal ik apart mailen.
46	Wij sluiten ons aan bij de vele negatieve opmerkingen met betrekking tot de ontwikkeling van de industrieplannen ten westen van Scheemda en ten noorden van Westerlee. Wij vinden het zonde dat het karakteristieke en weidse gebied wordt opgeofferd voor industrie. Het is zinvoller hiervoor aan te sluiten bij bestaande industriegebieden of opnieuw bruikbaar maken van bestaande, verwaarloosde panden. Grootschalige industrie zou het best kunnen aansluiten bij de Eemshaven. Hopelijk neemt de politiek deze reacties serieus, al hebben we daar weinig vertrouwen in. Het klinkt heel mooi, inspraak van de burgers, maar de praktijk is zoveel anders.

47	De reacties tot nu toe laten in meerderheid zien dat men vanwege de landschappelijke aantasting van het gebied niet blij is met de plannen voor de aanleg van dit XXL-bedrijventerrein. Daar zal ik me verder niet in mengen. Even belangrijk is de vraag of de aanleg van zo'n terrein überhaupt wenselijk is. Provincie en betrokken gemeenten denken uit de marktanalyse van Buck Consultants uit te kunnen maken dat er vanuit de batterijenbranche en de auto-industrie belangstelling voor zo'n terrein is. Buck Consultants constateert echter dat die belangstelling beperkt is. Dat is ook wel logisch - de bestaande auto-industrie is elders in Europa gevestigd en neigt ernaar geconcentreerd te blijven. De toekomst van lithiumbatterijen is ongewis: de grondstof is voor zo'n 50 % in handen van Chinese staatsbedrijven, de winning ervan is zeer vervuilend en voor zover de vraag blijft, is het de vraag of het wijs is de productie van lithiumbatterijen in dit gebied te overwegen. Natuurlijk zal een grote fabriek met een flinke zak geld deze kant op kunnen worden getrokken, maar die grote zak geld kan beter elders aan worden besteed, de omvorming van de landbouw bijvoorbeeld, of het aantrekken van kleinschaliger industrie met toekomstperspectief op bestaande of nieuw aan te leggen industrieterreinen met minder last voor de directe omgeving. Wat overblijft aan noodzaak voor de aanleg van een XXL-bedrijventerrein, ook volgens het rapport van Buck Consultants, zijn ruimte- en energievretende datacenters enerzijds en verkeersintensieve distributiecentra anderzijds. Datacenters zullen, behalve tijdens de bouw, weinig werkgelegenheid scheppen en distributiecentra nemen landbouwgrond in beslag en dragen onevenredig veel bij aan zwaar vrachtvervoer. Kortom, provincie en betrokken gemeenten baseren hun plannen meer op hoop op versterking van de regio dan op een echt toekomstgerichte visie; er is mijns inzien sowieso geen perspectief voor een XXL-industrieterrein in de regio.
48	de conclusies van het rapport van Buck komen ook niet altijd overeen met de analyse. Bijv als het gaat om de beoordeling van werkgelegenheid. bij datacentra bijv krijgt het 4 sterren terwijl een ander soort industrie 50 werknemers minder heeft en 3 sterren krijgt. Mij lijtk het erg optimistisch. De onderbouwing voor de xxl industrie is zeer twijfelachtig.
49	Onbegrijpelijk deze plannen. Het gebied boven de A7 waar een "zee" van ruimte is, wordt niet aangetast omdat daar wordt ingegaan op de linten en het behoud van Oldambster boerderijen. Om hoeveel grond en boerderijen (mensen) gaat het dan? Maar het gebied bij Westerlee zou wel geschikt zijn ? Er wordt hier compleet voorbij gegaan aan het welzijn van de bewoners en de leefbaarheid van het gebied voor mens en dier. Een aantal jaren geleden is er behoorlijk geïnvesteerd in het natuurgebied "de Garst". Met een "beleefroute" die het gebied op de kaart heeft gezet. Maar als deze plannen doorgang vinden valt er straks weinig meer te beleven. Laten we zuinig zijn op dit mooie gebied met aan de ene kant een prachtig natuurgebied en aan de andere kant de weidsheid van de landerijen en dit niet verkwanselen voor een zak met geld.
50	Hoe is het mogelijk dat iemand deze plannen kan bedenken. Is het nog niet genoeg, dat we elke dag en vooral s'nachts tegen de windmolens van Meeden aan moeten kijken. Nu ook nog grote industrieterreinen en zonneparken die het landschap en ons leefplezier helemaal verpesten. Het is vooral niet dat we tegen zonne-energie zijn, maar niet op vruchtbare landbouwgronden. In de Oldambster van december 21 staat in een uitgebreid artikel met als titel Ondernemend Oldambt dat een van de perspectieven is om "het landschap te behouden en waar mogelijk versterken van de eigenschappen van het landschap" Dit strookt toch in het geheel niet met de plannen zoals die nu worden gepresenteerd. Wij zijn dus heel erg tegen de gepresenteerde plannen

51	Natuurlijk is dit een onzinnig plan. Dit gebied heeft al genoeg te verduren gehad met zout en gaswinning en vergeet die afschuwelijke windmolens niet. Als we industrie in de achtertuin willen gaan we wel naar de randstad. We worden helemaal ingebouwd, al aan beide zijde en achterkant industrieterrein en dan nu ook nog aan de voorkant?? Denk dat er genoeg andere plekken in Nederland zijn voor deze belachelijke plannen. Ik stem voor het weidse uitzicht, zonder windmolens, zonnepanelen en industrie, waar Groningen om bekend staat. Natuurlijk tegen de plannen die computerhelden op kantoor voor ons bedenken.
52	Met gezonde nieuwsgierigheid ben ik begonnen met het lezen van het marktonderzoek en het rapport over de economische mogelijkheden die de A7-N33 regio zou kunnen bieden. In de thema's A t/m G zitten goede mogelijkheden om de leefbaarheid, toerisme en de werkgelegenheid een impuls te geven. Grote vraag is: Wie het grootste belang heeft bij een nieuw industrieterrein voor XXL bedrijven. Iemand die dat bedenkt weet kennelijk niet in wat voor omgeving wij wonen en leven. Rust en ruimte zijn de kernkwaliteiten van dit gebied en worden aangeprezen om hier te recreëren en te wonen. Laat staan dat de opdrachtgever kennis heeft van de cultuur en historie van de omgeving waarin de nieuwe bedrijven moeten komen. Is dat alles dan niets meer waard en reden om grote delen van ons gebied vol te zetten met windmolens, zonneparken en nu ook nog XXL bedrijven? Nu al zijn de gevolgen van de aardgas- en zoutwinning zichtbaar in Westerlee en omgeving en niemand weet wat de gevolgen (op termijn) zijn van de stikstofopslag in de verlaten zoutcavernes in het dorp. Is het een wethouder, een burgemeester of gedeputeerde die graag wil scoren? Zijn of haar naam verbinden aan het openen van een grote fabriek? Kijk eens wat ik naar de regio heb gehaald? Waarom zouden we kostbare landbouwgrond, het prachtig open landschap en het woongenot van veel inwoners van Westerlee, Meeden en Scheemda opofferen voor nóg meer werkgelegenheid? Er zijn nu al veel vacatures die niet opgevuld kunnen worden en door de vergrijzing zal dat alleen nog maar meer toenemen. Natuurlijk is het goed om werk te creëren voor de mensen in onze regio die nu geen werk hebben, maar waarom kunnen die niet ingezet worden op de vele openstaande vacatures in onze regio (of elders)? Er zijn op bestaande industrieterreinen voldoende mogelijkheden om nieuwe bedrijven te vestigen. Laten de gemeenten daar meer werk van maken. Dat past veel beter bij onze regio en blijven de kernwaarden van rust en ruimte bestaan. En mochten dan toch XXL bedrijven belangstelling hebben voor vestiging in Noord Nederland dan hebben we altijd nog de Eemshaven en Delfzijl als locaties bij de andere grotere bedrijven. Daarmee voorkomen we versnippering van ons landschap en blijft de rest van de provincie aantrekkelijk voor wonen, werken en recreëren. En als de provincie het zo goed voorheeft met de ontwikkeling van de regio, waarom hebben ze dan een graai uit de pot gedaan die bestemd is voor de verdubbeling van de N33 richting de Eemshaven en de Wunderline? De provincie gooit sowieso de Ommelanden te grabbel met hun ambitie dat Groningen 'het stopcontact' voor Nederland moet worden. Gevolg is dat onze hele provincie ontsiert wordt door grote windmolens en zonneparken. Het spreekwoord is niet voor niets: 'beter ten halve gekeerd dan ten hele gedraald'. Bestuurders: neem dit spreekwoord ter harte en laat deze onzinnige plannen varen en gebruik uw boerenverstand. Laat Groningen de provincie blijven van rust en ruimte!

53	Het resultaat van een onderzoek naar wat er moet gebeuren om de economische kansen te combineren met het behouden en misschien zelfs versterken van de mooie en karakteristieke kanten en plekken in het gebied begint hoopvol. Ik citeer: “economische kansen zitten niet alleen op bedrijventerreinen, maar juist ook op de erven en in de dorpen en steden. Juist die kansen willen we ondersteunen en aanmoedigen." De eerste 3 uitdagingen gaan over trots zijn op ons landschap en hoe we met alles dat er speelt ervoor kunnen zorgen dat we daar ook trots op kunnen blijven. Leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid in de dorpen en kernen; over gemeenschapszin. Het behouden en vergroten van de omgevingskwaliteit en diversiteit van erf, lint, dorp en stad. Belangrijk dat er ruimte wordt geboden aan bestaande/groeiende bedrijven. Het juiste bedrijf komt op de juiste plek en aanwezige ruimte voor bedrijven wordt optimaal benut. Als je dit leest dan denk je, dit biedt perspectief, hier kunnen we met elkaar aan werken. Maar zoals gewoonlijk zit het venijn in de staart. “De vierde uitdaging speelt op (boven)regionaal niveau. Er liggen kansen voor het gebied voor de vestiging van nieuwe bedrijven. Bedrijven die grote kavels vragen en de economie in de regio kunnen versterken. Wij vinden het belangrijk om die bedrijven te faciliteren”. Onbegrijpelijk dat dit als uitdaging gezien wordt. Hiermee worden de 3 eerder genoemde uitdagingen onmogelijk. Terwijl daar al flink aan gewerkt wordt. Op de erven en in de dorpen worden al geruime tijd economische kansen gezien en omgezet in goede plannen. Denk aan toerisme in de breedste zin, natuurbeheer, voedselvoorziening, etc. Deze ontwikkelingen hebben meerwaarde voor de leefbaarheid, omgevingskwaliteit en diversiteit. Gemeenten kunnen, meer dan nu het geval is, ruimte bieden aan bestaande/ groeiende bedrijven. Een accufabriek in een agrarisch landschap. Hoe kun/ durf je het bedenken? Een goede onderbouwing hiervoor is niet te vinden. Deze grootschalige industrie heeft hier totaal geen toegevoegde waarde. De benodigde grondstoffen zijn hier niet voorradig, de energie die nodig is voor de productie is enorm. Het eindproduct moet ver weg worden afgezet. We hebben er echt niks aan. Dan hebben we het nog niet eens over al die arbeidskrachten die nodig zijn. Bedrijven in de regio kunnen al niet voldoende vakmensen vinden. Grootschalige industrie in dit gebied is een aanslag op het landschap , leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid in dit gebied . Het gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda is een open agrarisch gebied met historische waarde. Het landschap, de leefbaarheid en de rust en ruimte zijn al aangetast door de zoutwinning, windmolens en de plannen voor zonneparken op landbouwgrond rondom Westerlee. In het Oldambt is geen ruimte voor grootschalige industrie en zeker niet op landbouwgrond. Ik hoop van harte dat de politiek verantwoordelijken nu wel goed gaan luisteren naar de stem van de inwoners.
54	Hierbij laten we weten het niet eens te zijn met de eventuele vestiging van nieuwe bedrijven in de driehoek Scheemda - Kolkenweg - Westerlee, in de gemeente Oldambt.

55	Hierbij laten we weten het niet eens te zijn met de eventuele vestiging van nieuwe bedrijven in de driehoek Scheemda - Kolkenweg - Westerlee, in de gemeente Oldambt. De oriëntatie op de plannen daartoe is gemeld in de brief van 15 november 2021 van de provincie Groningen en drie gemeenten, te weten Oldambt, Midden-Groningen en Veendam aan ons, bewoners van Westerlee. De ontwikkeling van de bedrijven in de driehoek Scheemda - Kolkenweg - Westerlee is schadelijk voor wonen, landschap, natuur en ecologie en raakt ons als bewoners direct. Inhoudelijk past de vestiging van niet agrarische bedrijven, laat staan grote bedrijven zoals datacenters, hyperscale datacenters, distributiecentra etc. niet in het bestaande bestemmingsplan. Dat bestemmingsplan is onlangs nog, in 2015, vastgesteld (Bestemmingsplan buitengebied Gemeente Oldambt", NL.IMRO.1895.01BP0001-0402/NL.IMRO.1895.01BP0005-0401). Er is ons inziens niets mis met het huidige, conserverende karakter van het bestemmingsplan. De brief van 15 november en de bijlagen geven geen argumenten waarom dit karakter zou moeten worden gewijzigd. De vestiging van industrie, welke categorie dan ook, past niet bij de leefbaarheid van het dorp en de historische en natuurwaarde (o.a. de Garst) van dit Groninger landschap. Er is ons inziens dan ook geen noodzaak de bestaande visie te herzien: het huidige bestemmingsplan omschrijft al uitstekend en goed onderbouwd de juiste balans in de ruimtelijke ordening. De ontvangen brief loopt vooruit op een nieuw te ontwikkelen omgevingsvisie. Op de site van de VNG wordt toegelicht wat een omgevingsvisie is en aan welke eisen dit dient te voldoen. Het oplaten van proefballonnetjes over de vestiging van bedrijven, met concreet ingetekende vestigingsgebieden, zoals in de brief van 15 november gebeurt, past daarin niet, prematuur en ervaren wij als onzorgvuldig. Het geeft daarnaast blijk van onvoldoende verbinding met wat er lokaal speelt: nog maar kort geleden heeft in het aangrenzende N33/A7 gebied de aanpak van de overheid voor de aanleg van windturbines tot grote onrust geleid. De deuk in het vertrouwen in diezelfde overheid is nog niet hersteld.
56	Wie bedenkt zo'n onzalig idee, om in Westerlee een nieuw fabrieksterrein te realiseren? Word ik straks - wonend aan de rand van Eexta 1 - ingeklemd met nog meer verkeers-, geluidsoverlast en natuurvernietiging? Wat gebeurd er op mijn favoriete fietsroute naar Westerlee of Meeden, die ik ook vaak met Duitse gasten fiets, om met uw wens en woorden van "toerisme als groeiende bedrijfstak" te spreken? Het probleem van de "multimodale bereikbaarheid "geeft u zelf al aan. Die is er gewoon niet, zonder de "kwaliteit van de dorpen" Westerlee, Heiligerlee en Scheemda te verstoren. En zijn de windturbines, die 2/3 van onze bewoners ongewenst vinden, voor internationale bedrijven gebouwd? Welke argumenten heeft u nog, als er vanwege de klimaatverandering sommige bijgebouwd moeten worden, omdat windenergie toch de meest effectiefste energieopwekking blijkt te zijn? Bovendien hebben we straks elke akkergrond nodig voor uw gewenste duurzame extensieve landbouw, die zeker meer arbeidsplaatsen oplevert voor de "38% laag opgeleide bevolking" hier dan de gespecialiseerde vraag van een eventuele batterijenfabriek of datacenter. Dus, vergeet dit onzalige plan!
57	Juist in dit deel van Groningen is het landschap open en weids. In de vorige eeuw werden kleine dorpjes in de nabijheid van Delfzijl opgeofferd aan de industrie wat uitbleef. Wat een onzalig idee om in dit mooie en schone gebied industrie neer te plempen. De windpark aan de N33 is al een gebied wat het landschap enorm aantast. In onze omgeving mogen we al aankijken tegen de enorme windmolens aan de grens. I.p.v. de sterrenhemel te zien mogen we een schouwspel van rode lichtjes zien. Aan de ene kant willen de gemeentes en provincie de toerischte sector stimuleren, maar de toeristen zullen niet meer komen als er een enorm industrie gebied geplaatst wordt.

58	Een economisch impuls is niet verkeerd, maar concentreer deze bij de reeds bestaande industriegebieden, waar de infrastructuur reeds vorm heeft gekregen. Dergelijke fabrieken te realiseren bij dorpen als Westerlee is tegen het streven van regering en politieke partijen om de bestaande natuurgebieden zoveel mogelijk te beschermen - denk b.v. aan de stikstofuitstoot van diverse bedrijfstakken en het verkeer. Westerlee is in belangrijke mate een agrarisch en natuurlijk gebied - dat moet behouden en beschermd blijven. Maak van Groningen geen tweede Randstadgebied met al hun vervuilende en zelf giftige uitstoot. Ook daar leert de ervaring dat beloftes gemakkelijk gegeven worden, maar door eventueel kosten worden die gauw en gemakkelijk vergeten. Daar hebben we totaal geen vertrouwen in. Groningen kan economisch gezien nog veel meer halen uit het toerisme, maar dan moet je mooi Groningen niet alleen behouden, maar zelfs verbeteren. Geen windmolens en industrie, maar natuurontwikkeling en aandacht voor de historie.
59	Een onduidelijke en onleesbare brief die weer verwijst naar een groot document op internet waar op je uit moet opmaken dat er idiote plannen zijn om bij Westerlee enorme fabrieken te gaan bouwen. En dat vlak voor de kerstdagen wanneer je juist met hele andere dingen bezig bent. En dat noemt men dan burgers informeren. Plannen die voor mijn gevoel al jaren geleden zijn bekokstoofd en politiek al jaren voorgeweekt zijn en waar je als burger dan even in een drukke periode binnen korte tijd op moet reageren. Windmolens die niet op een andere plek konden en ook een zonnepark die in dezelfde polder moet komen. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat dit allemaal al vooraf bedacht is. Logisch dat hier niet open over gecommuniceerd wordt en nog logischer dat hier totaal geen draagvlak voor is binnen de omliggende dorpen. Het is bijna een rare droom, dat iemand bedenkt een open gebied zo om te vormen. In de opgaven voor de overheid wordt gesproken over stikstofreductie. Boerenbedrijven die hier de oorzaak van zouden zijn maar waarbij niet wordt gekeken naar een manier waarop deze bedrijven juist ook bij zouden kunnen dragen aan de reductie. Is dan de oplossing om goed boerenland maar om te vormen naar industrie? Over onlogische keuzes gesproken.... Daarnaast is de landelijke opgave om duizenden hectares nieuw bos te gaan maken in Nederland. Als er al ontwikkelingen zouden zijn in een mooi gebied waar al een klein bos staat zou dit daar prima bij passen. Uitbreiding van de huidige natuur, het aanleggen van bos, of misschien wel een voedselbos. Passender bij het gebied als grote industrie die lichtvervuiling, geluidsoverlast, drukte en andere ellende gaat veroorzaken. Als ik op provinciaal niveau kijk past industrie beter op andere plekken maar zeker niet in een gebied waar er nog iets van natuur is. Weidevogels die straks weer een groot deel van hun leefgebied moeten inleveren. Verschillende dieren en planten waar het leefgebied ernstig van gaat worden aangetast. Misschien geen beschermde dier- en plantensoorten maar als we zo doorgaan in Nederland komt dit vanzelf. Ook valt het me op dat de gemeente Oldambt veel geld steekt in het centrum van Winschoten en de ontwikkeling van BlauweStad. Daar waar een dure brug moest komen zodat mensen niet meer hoefden om te fietsen en een enorm prestige project... Een nieuw gemeentehuis die helemaal klimaatneutraal moet worden, uiteraard ver over de begrootte kosten zal gaan en waarbij milieu ineens wel belangrijk lijkt te zijn. Moet dit geld dan even terugverdiend worden in een van de aanliggende dorpen? Hier zie ik weinig (leefbaarheids) gelden die worden besteed. Wordt Westerlee het wingewest van de gemeente Oldambt??? En dan maar niet te spreken van de emotionele kant van het hele plan. Mensen in dit gebied hebben te maken met windmolens waar geen draagvlak voor was en waar overlast van wordt ervaren. Aardbevingsschade die sinds een paar maanden ineens ook nog eens minder serieus lijkt te worden genomen. Zoutwinning van een bedrijf die continue haar naam wijzigt waarbij het lijkt op voorbedachte rade om schade te ontwijken en waarbij (nog) geen noodfonds is en onzekerheid over wat er gebeurd bij het afsluiten van cavernes en zelfs plannen zijn om nieuwe putten te maken. De mensen in dit gebied zij het beu. Beu om te strijden voor iets waarvoor ze in Westerlee en omstreken wonen en beu om niet serieus genomen te worden.

	Groningen is al heel lang een wingewest, vanaf de winning van veen en later aardgas en zout tot de energie die met windmolens en zonneparken moet worden opgewekt. Wij zijn het beu!!! Het lijkt me duidelijk, voor dit soort absurde plannen is totaal geen draagvlak en ik hoop dat de politiek besluitnemers van deze provincie en gemeenten dan ook met klem adviseren om nu wel eens naar haar burgers te gaan luisteren. NEE!
60	Blijkbaar heeft de provincie niet zoveel geleerd van het proces van het windmolenpark bij Meeden. Toch lijkt ook met dit proces veel onduidelijk. Aan de ene kant wordt beschreven dat er nog onderzoek moet plaatsvinden en dat dit een discussiestuk is, aan de andere kant wordt er al met boeren gesproken over mogelijke verkoop van land. Hierdoor worden belangen en dorpsgenoten tegen elkaar uitgespeeld. Ik vind het ongehoord en maakt dat bewoners het gevoel krijgen dat de processen al verder uitgekristalliseerd zijn dan dat men doet voorkomen. Wees transparant in het proces, status van documenten en welke opties er bij welke uitkomsten zijn.
61	ik ben er tegen dit grote plan. niks van alles komt hier in Westerlee dit moet ophouden hier geen fabrieken ik stem nee en ben er zeer op tegen geen draagvlak grote geld uitgeverij alles gaat om macht geld nee en nogmaals nee
62	Ook wij zijn tegen dit plan. Het idee dat je in de toekomst niet meer kunt genieten van ons mooi stuk Gronings (landelijk) Landschap. Waar je al fietsend, wandelend en of hardlopend kunt genieten van het weidse gezicht, waar je trots op bent dat dat hier nog is. Maak dit niet kapot! Denk ook aan ons nageslacht!
63	Toen wij via sites hoorden van de plannen waren wij verbijsterd. Wij moesten direct denken hoe de landelijke omgeving bij onze (schoon) ouders in het smalste stukje van Limburg veranderde in een groot industrieterrein. Als dat ons voorland is in Westerlee, nee bedankt. Waar nu nog volop flora en fauna en rust heerst komt straks een XXL industrieterrein en ook nog zonneparken? Waar is de politiek mee bezig? Eerst het windpark achter in Meeden, de zoutwinning het houdt niet op. Het gevolg waarschijnlijk een verlicht terrein met lawaai en stankoverlast? Dit is het land van mijn ouders het land waar gespeeld werd de natuur ontdekt. Nu lopen de herten, de vosjes en andere dieren en bloeit er van alles maar straks niet meer. In stuk lees ik “oog voor het open landschap”. Hoezo? En dan nog de zonneparken. Waarom niet op daken ipv akkers te vervuilen. Het komt voor de politiek wel goed uit, dicht bij het windpark. Stroomvoorziening dichtbij. Wij zeggen blijf af van het landschap. Er zijn nog genoeg open plekken op bestaande industrieterreinen. Kortom wij, ons gezin, is pertinent tegen dit onzalig plan, de prullenbak in.
64	Westerlee kenmerkt zich als een idilisch dorp. Met rondom de kern een goede leefbaarheid door groen, natuur en vergezichten. Deze vergezichten zijn al verloren gegaan aan windmolens. Het is daardoor erg zorgwekkend om te horen dat er plannen zijn voor fabrieken/industrie. Het is erg voor de hand liggend om aan burgers voor te schotelen dat dit soort plannen goed is voor de werkgelegenheid. Laat de werkgelegenheid geen probleem zijn momenteel. Daar komt bij dat er wel andere plekken zijn om het landschap te vervuilen. Doe dit in een gebied waar geen/nauwelijks mensen wonen. Neem alle reactie svp ter harte en heroverweeg deze plannen.
65	Mijn eerste reactie was, nee, hoe kunnen ze dit bedenken! In ons mooie landelijke Westerlee horen geen XXL fabrieken! Ik woon al ruim 50 jaar met veel plezier hier, toen de kinderen jong waren, konden ze daar heerlijk spelen en vooral met een groep jongelui naar de “Hoge Waaln”. Ook veel gewandeld in het natuurgebied “De Garst” en dan genieten van de natuur, rust en het weidse uitzicht en dan te bedenken dat dit alles verloren gaat door de komst van de fabrieken! En het vele verkeer. Dus ik ben fel tegen dit “niet te bevatten” plan!
66	Windmolens zijn genoeg. Omgeving laten zo als die is!

67	Ik ben het absoluut niet met deze plannen eens! Er zullen ongetwijfeld beter beschikbare locaties zijn dan dit stukje natuur waar herten grazen, hazen wonen zelfs vossen lopen en roofvogels zijn neergestreken. Bijenkasten worden hier geplaatst in dit stukje land. Onbegrijpelijke locatie. We hebben al genoeg bijgedragen lees windturbines en zoutopslag!
68	Wat mij aan Westerlee opvalt ten opzichte van Hoogezand waar ik vandaan kom is de rust die de omgeving met zich meebrengt. Waar ik altijd van kan genieten is het uitzicht en kalmte van de wijde landschappen. Het plan die bedacht is zou ongetwijfeld passen bij innovaties die de provincie van plan is uit te voeren maar een terein die zo groot is als in het plan staat is niet acceptabel. Naast de mijnbouw, gaswinning, windmolens en zonneparken is het laatste wat de provincie/omgeving nodig heeft een grootschalig industrieterein waar alle inwoners van meeden/scheemda/westerlee niet om heen kunnen. Er is hopelijk een goed alternatief te bedenken voor dit plan want dit slaat nergens op.
69	Wij zijn tegen de plannen die men wil uitvoeren in en rond Westerlee. We wonen hier juist voor de rust, ruimte en de mooie vergezichten. Een mooie omgeving om onze kinderen te laten opgroeien. Wij ervaren al hinder van de windmolens in Meeden door zowel geluidsoverlast als horizon vervuiling. Wij zijn tegen ook nog industrie en velden vol zonnepanelen. Ook juist de landbouwgrond zorgt voor werkgelegenheid en duurzaamheid door niet al ons voedsel te hoeven importeren. Vervuiling, geluidsoverlast en extra verkeersdrukte zitten wij niet op te wachten in dit kinderrijke dorp.
70	Het rapport van Buck consultants is vooral geschreven vanuit het economisch belang ,al wordt er wel aangegeven dat een XXL bedrijventerrein negatief is voor het leefbaarheid en het sociaal economische leven in deze regio. In het economisch perspectief N33 /A7 wordt gewezen op de aanwezigheid van transportmogelijkheden over water, spoor en de weg. De plek waar het oog op is gevallen is, ver van de snelweg, ver van het water alleen dicht bij het spoor. Het lijkt wel of het door middel van darten is gekozen. Een rapport van 90 pagina’s en dan zo’n slechte plek aanwijzen, zo dicht bij de bebouwing aan de rand van ons mooie dorp. Dit plan moet van tafel.
71	zoveel tegenstrijdigheden inderdaad..
72	Wat hier weer gebeurd zijn zoals vele projecten van de gemeente en provincie allen eigen belang en om te kunnen scoren of te wel prestigeprojecten .dit komt niet uit de lucht vallen hier gaat jaren van voor onderzoek vooraf dus dit hebben ze allang geweten en moeten en kunnen dit nooit ontkennen er is en was dus vooronderzoek nodig en de bevolking weer niet zoals altijd ingelicht het is net de regering als je deze instanties hierover vraagt weten ze het niet meer geheugen verlies . Is hier wel een MER voor geweest ik denk het niet dit kan alleen maar winst belang zijn en geen menselijk belang .Gerrit Oldambt heeft al met meerdere projecten dit geflikt en nu weer schandalig dit moet stoppen en wel nu direct.
73	Ik kan wel janken als ik deze plannen lees.... Het gebied tussen Scheemda en Westerlee is zo mooi en weids. Het was nog mooier, voordat de windmolens bij Meeden de horizon vervuilden. Hoe is dit goed voor het aantrekken van toeristen? Dat ze de beleefroute over De Hoge Waal'n gaan lopen en dan ook nog kunnen 'genieten' van zo'n lelijk industrieterrein? Echt te belachelijk voor woorden.... Bovendien vrees ik ook voor de overlast in allerlei vormen.

74	In 2017 hebben dorpen in het Oldambt op verzoek van de gemeente een dorpsvisie geschreven. Daarin geven inwoners aan hoe zij hun leefomgeving graag zouden willen zien. Op de website van de gemeente staat dat zij de visie gebruiken in het maken van keuzes ten aanzien van de leefomgeving in het Oldambt. Om inhoud te geven aan de dorpsvisie Westerlee (2017-2025) is destijds een enquête uitgegeven door VDW. De enquête is door een representatief aantal ingevuld. De waardering ten aanzien van de woonomgeving is volgens de uitslag zeer hoog, 98% is tevreden (toen stonden er nog geen windturbines en was de problematiek rond gas- en zoutwinning nog niet in deze mate aan de orde). Naast het uitspreken van tevredenheid wordt in de visie aangegeven dat het voor wonen en welzijn zeer belangrijk is dat de rust, de ruimte, het groen en de natuur in en bij het dorp voor de toekomst behouden blijft. Ook de dorpsvisie ondersteunt daarmee alle tot nu toe geplaatste reacties en geeft weer wat voor de inwoners van Westerlee belangrijk is. GEEN XXL industrieterrein/zonneparken, WEL rust, ruimte, groen en natuur. Naast de uitkomsten van de drie workshops mag bovengenoemde uitkomst zeker niet ontbreken!
75	Wat een vreselijk idee!! We wonen hier juist om het wijdse open landschap, voor de natuur, voor de rust, voor de schone lucht etc. We zijn al opgezadeld met gigantische windmolens welke op grote afstanden nog steeds te zien zijn, savonds een zee van rode lampen geeft en meer. We willen hier de natuur en de landbouwgrond en de vergezichten houden, zonder windmolens, industrie en velden vol zonnepanelen. Jullie verknallen het mooie gebied op elke mogelijke manier.
76	Wat een slecht plan. Het landschap staat al vol met windmolens en zonnepanelen. Een groot industrieterrein laat ons prachtige Groninger landschap vervagen. Wij zijn dus tegen!
77	Wij zijn enorm geschrokken en teleurgesteld in de provincie en gemeente Oldambt! Ik denk dat er wel andere manieren zijn om het gebied aantrekkelijk te maken voor werkgelegenheid ed. Wat er nu bedacht is, is enkel economisch en niemand kijkt naar de mening van Hun inwoners en wat voor impact dit heeft op het landschap en natuur! Juist de ruimtelijke landschap en rust houd veel mensen in deze regio. Onlangs is deze regio al gedupeerd door de vele windmolens die in de weide omgeving te zien zijn, en staan te knipperen als een kermis! Ik sta er keer op keer van te kijken hoe makkelijk onze bestuurders ons in de steek laten voor ondoordachte plannen onder de noemer economisch aantrekkelijk maken en leefbaar houden van ONZE regio! Men is heel goed in het kapot maken van het zo typisch Gronings landschap maar bedenk goed, dat dit nooit meer terug komt! Dus streep er door en weer om tafel!
78	Wat zou dat ontzettend jammer zijn voor deze landelijke dorpen. Eerst de windmolens en nu industrie erbij? Zo triest..
79	Onbegrijpelijk dat een dergelijk plan wordt gelanceerd. Volgens mij is er voldoende ruimte beschikbaar richting Eemshaven. Besteed het geld dan aan verdubbeling N33 zodat die locatie beter bereikbaar is. Een industrieterrein tussen Scheemda en Westerlee is echt uit den boze.
80	Dit plan mag geen doorgang krijgen in een klein dorp met een kleinschalig landschap! Voor de rust en ruimte zijn we verhuisd naar Westerlee en nu ligt dit belachelijk plan er. Alleen al te denken aan 24-uurs geluidsoverlast, stankoverlast, luchtvervuiling, toename van fijnstof en verkeersdrukte. Een mooi stukje natuur inruilen voor industrie? Nee, zeker geen draagvlak.
81	Geen industrie in onze omgeving van het mooie Westerlee
82	Wij maken bezwaar tegen dit belachelijk plan!! Zo langzamerhand worden we overspoeld door zonneparken en windmolens en industrieterreinen. Waarom is Gemeente Oldambt zo 'naarstig op zoek' naar nieuwe en grotere industriegebieden? Wat levert dit plan op voor de omgeving. Het open landschap en de kwaliteit van leefomgeving gaan kompleet verloren. Grote overlast door (vracht)verkeer richting de A7, nauwelijks werkgelegenheid en enorme horizonvervuiling. Stoppen met dit soort plannen in ons mooie Oldambt! Genoeg is meer dan genoeg!!!!

83	Dit plan is complete waanzin! Westerlee is al genoeg veranderd (niet in goede zin) door de windmolens, zoutwinning en het zonnepanelenpark. Laten we tenminste het serene wat Westerlee nu nog uitstraalt behouden! Dit is beter voor mens en dier!
84	Geen industrie tussen Scheemda en Westerlee ! Hopelijk komen de bestuurders van de gemeente Oldambt nu eens op voor het woongenot van de inwoners en laten ze hun stem ook horen. Het woongenot is al genoeg verpest door de windmolens en de plannen voor de zonneparken. Belachelijk plan dus !
85	De reden dat wij hier zijn komen wonen is juist vanwege het uitzicht over de landerijen De twijfel om niet te kopen waren de aardbevingen en de trein die vlak achter ons huis rijdt. Afgelopen zomer werden de aantal treinritten opgehoogd en er komt nu in de spitstijden 4x meer ritten langs dus in totaal 8x per uur. Heel erg balen maar je hebt nou eenmaal geen keus. Het wordt voor jou beslist. Nu lazen wij tot onze grote schrik over de plannen van het industrie terrein. Willen ze dit gebied nou echt kapot maken? Mensen tot wanhoop drijven en het beetje geluk van woongenot, het mooie weidse uitzicht ook gaan afnemen na alle ellende die in deze omgeving al aan de hand is? Schandalig!! Niemand die hier straks nog wil wonen.
86	Aardgaswinning, zoutwinning, windmolens, zonneweides en nu ook nog een groot industrieterrein. Het woongenot in Westerlee wordt hiermee volledig afgebroken. Van een mooi rustig dorp naar een industriële omgeving. Een zeer slecht plan!!
87	Tegen dit hele plan! Dit zal de leefbaarheid (van mens en natuur) zeker niet ten goede komen! Laten we vooral zuinig zijn op het mooie landschap dat we nu (nog) hebben! verder sluiten wij ons aan bij eerder genoemde tegen argumenten van dit plan. Bewoners aan de Eexterweg, Scheemda
88	Met veel plezier wonen wij in Scheemda, ik heb er jaren ook gewerkt. Met schrik zien we onze prettige woonomgeving in deze plannen verknalt worden. We wandelen straks tussen zonnepanelen ipv akkers en weilanden, ook al zijn niet bio-divers. De wandel/fietstochten naar Winschoten, Westerlee gaan door industriegebieden ipv agrarisch gebied, waar je kunt kijken tot Oude Pekela en Veendam. Niet alleen voor ons onprettig, ook voor de dagelijkse fietstochten van scholieren. DE NAP route gaat langs Westerlee.. Nou, van het verschil in hoogte kan dan niets meer zien. Hoezo toerisme bevorderend? De gemeente Oldambt heeft geen grond meer om uit te geven aan nieuwe industrieeen. Laat ze eerst kijken naar niet gebruikte kavels in de oude industrieterreinen. En alsjeblieft geen mega datacenter wardoor er nog veel meer windmolens en zonnepanelen moeten komen. Wij proberen zo min mogelijk energie te gebruiken. Bestaf die zuinigheid niet met energieslurpende industrie. Bevorder kleinschaligheid, vul lege plekken in bebouwing op. Neem geen woongenot af.
89	Complete waanzin dit idee. De manier hoe de omwonende op de hoogte zijn gesteld en het idee om een mooi gebied om zeep te helpen... hoe komen ze er op. In de Eemshaven is vast wel plek voor dit soort ideeën. De leefbaarheid van Oldambt wordt er met dit plan niet beter op. Zeer jammer, wij als Oldambsters zijn juist trots op hoe wij hier kunnen wonen, willen wij in de industrie wonen dan trekken we massaal wel naar het zuiden en westen van het land. Dit is geen plan ten goede van de omgeving en haar inwoners, dit is puur om de zakken te vullen van de grote jongens. Mocht dit plan er doorkomen, dan mag de provincie en gemeente zich de ogen uit de kop schamen! Het wordt in ieder geval niet gesteund door ons, familie uit Westerlee.
90	Gezien de vele goed onderbouwde reacties lijkt het mij overbodig hier eenzelfde referaat te houden dus ik houd het graag hierbij : Wat een ongelooflijk stom, alles vernietigend plan van de gemeente. Ik mag hopen dat dit gauw van tafel geveegd wordt en niet er doorgedrukt wordt zoals die afzichtelijke molens in mijn achtertuin!

91	Natuurlijk zou ik ook hier mijn mening kunnen verkondigen, maar anderen zijn daar duidelijk beter in en hebben dat reeds gedaan. Graag wil ik toch ook wijzen naar de column geschreven door Erik Hulseggen, die op 19 december is geplaatst op de website van RTVNoord, genaamd Doodlopende Weg: https://www.rtvnoord.nl/nieuws/880830/column-doodlopende-weg
92	Volstrekt oneens met deze plannen. Het lijkt me duidelijk dat de economische belangen van de gemeente Oldambt in deze situatie zwaarder wegen dan de belangen van er inwoners. Ik zie niet in hoe een dergelijk industrieterrein van megagrootte van belang kan zijn voor de inwoners. Eerst zijn er in het landschap al een paar landschapsvervuilende windmolens geplaatst, die nu lijken te worden gebruikt als argument om juist het gebied bij Westerlee aantrekkelijk te laten zijn voor megagrote industrie. Dat het goed zou zijn voor de werkgelegenheid ben ik ook niet van overtuigd. In een regio waar de scholing gemiddeld wat lager ligt, denk ik niet dat deze beroepsgroep enorm profiteert van automotive en gelijksoortige bedrijven. Het lijkt me ook extreem uit verhouding om zo'n groot bedrijf bij een dorp van 2000-3000 inwoners neer te zetten. Waarom niet bouwen in bestaande grootschalige gebieden als de Eemshaven? Omdat dit niet in de gemeente Oldambt ligt? Daarnaast ligt er geen goede infrastructuur en is zo'n dorp niet berekend op een toestroom van werkverkeer en werknemers. Kortom, ik ben het volstrekt oneens met deze plannen en de argumenten die door jullie worden genoemd zijn behoorlijk politiek gekleurd.
93	Onbegrijpelijk dit plan. Zo'n groot XXL industrieterrein past en hoort niet bij een dorp. Vernieuw of breidt dan de bestaande industrieterreinen uit in de desbetreffende gemeentes. Naar mijn mening tast je hierdoor het landschap en de leefomgeving minder aan dan met dit plan. Het weidse uitzicht aan de Langeweg in Scheemda is al grotendeels verpest door de XXL windmolens. Laat dat niet ook nog verpesten door een XXL industrieterrein.
94	Wat een slecht plan. Onder de noemer van o.a werkgelegenheid en economische ontwikkeling wordt het geheel mooi verpakt. In deze regio waar al zoveel gaande is met mijnbouw (gas en zout), windmolens en zonneparken(in ontwikkeling) kan je ook geen draagvlak meer verwachten. Hoe duurzaam is het om landbouwgrond in te wisselen voor grijs?! Het rijmt ook totaal niet met mooi omschreven plannen van de gemeente; "We willen een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie zijn voor inwoners, ondernemers, agrariërs, organisaties, instellingen, toeristen en recreanten." Ook bij het aanwijzen van 'karakteristieke panden' was het de gemeente veel aangelegen om dorpsgezichten te behouden "omdat het van groot belang is bij de beleving van de ruimtelijke kwaliteit." Wees dan ook zuinig op die ruimte en het aanzicht in dit gebied!
95	Zeer op tegen. Laat westerlee wat het is. Zo'n industriegebied hoort hier niet.
96	Regelmatig wandelen we naar achteren, de doodlopende weg op, genietend van de rust en kijkend over de velden. Regelmatig kiezen we de weg achterlangs om te genieten van de mooie luchten en de bijzondere zonsondergangen. Moeten we dit dan gaan missen en een stuk woongenot opgeven? Denk het niet! Ook wij als gezin zeggen NEE tegen deze belachelijke plannen voor Westerlee!

97	Zo hoor je via de Media dat onze leefomgeving steeds meer in trek komt als recreatiegebied vanwege het landelijke karakter, de weidsheid, de fiets en wandelmogelijkheden met haar prachtige vergezichten. Juist door het landelijke karakter, de dorpsgezichten en de overblijfselen van wat eens was zonder stedelijke en industriële licht en lawaaivervuiling is onze leefomgeving aantrekkelijk. Scheemda is een forensendorp, door de A7 en de N33 en het spoor is werkgelegenheid elders prima te bereiken. Delfzijl is een industriegemeente met legio mogelijkheden om geconcentreerd grote industrie te herbergen. Oterdum en Heveskes moesten destijds wijken tbv, en is qua plaatsgemaakte hectares niet ingevuld. Alternatieve Energieopwekking is in mijn ogen een koers die gevaren moet worden, maar wel weldoordacht. Geen windmolens en zonneparken die magnetische velden veroorzaken en resonantie die schadelijk is voor mens en natuur. Verspreiding van opwekking via daken en langs de bermen van onze infrastructuur is acceptabeler dan het prijsgeven van onze landbouw en natuurgronden. Tevens wordt te landelijk gedacht qua opwekking elektriciteitsbehoefte . Natuurlijke bronnen zijn er genoeg die te weinig worden benut. Van overheden verwachten wij als burgerbevolking dat zij een lange-termijn-analyse hanteren die aan ons ecosysteem geen schade toebrengt, en de leefomgeving afstemt op duurzaamheid en leefbaarheid met verantwoorde benodigde voorzieningen. Elektriciteitsopwekking moet volgens mij gehaald worden uit de altijd aanwezige eb en vloedwisselingen. Er zijn in Europa plekken waar dit maximaal resultaat boekt met hoogteverschillen tussen 8 en 12 meter. Zijn wij dan gek om onze landbouw (lees voedselvoorziening en weidsheid) op te offeren voor windenergie en zonneparken, hoe gaat het met de waterhuishouding onder de zonneparken. Hoe reageert de vogeltrek op de magnetische velden. Er zijn veel vraagtekens waar nog geen antwoord op is. Daarom is de overhaaste alternatieve energiewinning geen goede aanpak. Verder over onze economische doelen, de werkgelegenheid. Grootschaligheid leidt tot machtsconcentratie, geldopeenhoping bij grootindustriëlen. Waar kleinschaligheid aan meer mensen werkgelegenheid bied aan productie breedschalige levensbehoeften , is het geld beter verdeeld, en zal dat qua omzet onze economie ten goede komen. Dan nu nog een punt van zorg, is onze overheid bezig met een meerfasenplan? Oproepen van groeiende weerstand tegen huidige energieplannen en omgevingsverkrachting waardoor wij straks kerncentrales als acceptabel gaan zien! En dan dumping van het afval in onze zoutkoepels waar niemand kan garanderen dat het op de lange duur niet toch fout kan gaan? Is de behoefte aan grotere productie niet voortgekomen uit een te grote bevolking t.o.v. wat ons kleine landje kan herbergen. De natuur leert ons dat bij tekorten er uitdunning plaatsvindt, om te kunnen overleven. Moeten wij dan ook niet een halt hanteren voordat wij onszelf uitroeien!

98	Uitgenodigd om mee te denken over het ruimtelijk en economisch perspectief wordt ik al lezende steeds achterdochtiger. Want: alle belangrijke onderwerpen worden aangestipt, maar het draait om de belangstelling van partijen die grote kavels zoeken in de nabijheid van groene energie. Tenminste daar wordt de meeste tekst aan gewijd. Aangezien in in de toekomst mogelijk tegen deze industrie moet aankijken beperk ik me tot dit onderwerp. Communicatie: Welke inwoners hebben aan de discussienota's (benaming van mw Wetterauw) meegeschreven? De direct betrokkene aanwonenden worden middels een brief uitgenodigd op nota's die al klaar zijn. Erger nog, de grondeigenaren moeten uit de krant vernemen dat er plannen zijn. Een gemiste kans op participatie. De marktanalyse spreekt van "inpassen in het landschap". Maar waarom niet gekeken naar de betekenis voor omwonenden? Ingepast in het landschap betekent in het geval van Hyperscale bedrijven, ingeklemd tussen de dorpen Scheemda, Westerlee en Meeden. Gezamenlijk hebben deze dorpen de lasten van gaswinning, zoutwinning, zonneparken, windmolens. En in ons geval de steeds verdergaande uitbreiding van de terreinen Eextahaven2 en 3. En tegelijk wordt het spoor verdubbeld, waardoor treinverkeer met een hogere frequentie dichter op onze woningen komt. Houdt het dan nooit op? Onbegrijpelijk dat onze bestuurders meegaan in de gedachte dat we ruimte moeten zoeken voor hyperscale bedrijven. Wie wordt daar beter van? De marktanalyse geeft daar geen antwoord op. We willen koploper zijn in de energietransitie. een mooi streven, maar dan moet je geen bedrijven uitnodigen die een enorme energie vraag hebben. En daarbij, de windmolens en zonneparken worden gebouwd met subsidie, opgebracht door burgers. Die kijken tegen de installaties aan, hebben daar aantoonbaar last van en zien vervolgens het rendement verdwijnen. Van transitie is geen sprake. Hoeveel mensen vinden er werk per ha. bedrijventereinen. Waar het gemiddelde nu op 20 lich (zie nota) bieden de datacentra 2 per ha. In de marktanalyse wordt aangegeven dat de impact voor verduurzaming en leefbaarheid negatief is. Waarom dan toch hier doorzetten? Wat is de betekenis voor toerisme en / of kringlooplandbouw. Waar het ene komt, moet het andere verdwijnen. Met alleen een terrein aanwijzen ben je er niet. Ontsluiting, infrastructuur, energiebehoefte, koeling, waar gaan nieuwe werknemers wonen en zijn daar terreinen voor bedacht? Geen enkel zicht op meerwaarde voor de gemeenschap. Kort en goed. Dit deel van de overigens goede aanzetten, zie ik graag uit het plan verdwijnen.

99	Na de eerste emoties van december vorig jaar wil ik op de valreep nog wat laatste opmerkingen over deze plannen sturen. Na een aantal gesprekken met lokale en provinciale politici ontstaat er een beeld van de aanleiding tot de plannen en hoe deze verder vorm krijgen. Het lijkt duidelijk dat de eerste vragen kwamen van een amerikaans bedrijf. En de conclusie lijkt gerechtvaardigd dat het in eerste aanzet om een hyperschale-datacentre ging. De marktanalyse van Buck consultants acht de propositie voor zo'n datacentre ook het meest kansrijk in onze regio. Deze analyse wordt verder uitgewerkt in het ruimtelijk en economisch perspectief, wat eindigt in een aantal strategieën. Dit is het vertrekpunt voor vele reacties die in onze omgeving verwoord worden door stichting "Geendraagvlak". En waar de aanleiding voor grootschalige industrie de meeste reacties oproept, is de "bijvangst eigenlijk veel interessanter. Voortkomend uit de gemeentelijke herindeling (Midden Groningen) ligt er een plan voor de hele regio. En daar zullen best wat politieke afwegingen / prestige in meespelen. Toch is het waardevol dat er op zo'n grote schaal naar bedrijvigheid, kansen en bedreigingen is gekeken. En de verschillende strategieën die elkaar moeten kunnen versterken. Daar wil ik een paar punten uitlichten. •Dit geeft veel handvatten voor een integrale benadering van de problemen die onze regio en provincie kennen. •Een grote kans om middels burgerparticipatie inhoud te geven aan de eigen leef- en werkomgeving. •En mooi materiaal voor de plannen in het kader van het Nationaal Programma Groningen. Kanttekeningen: • Waar het om grootschalige industrie gaat, mis ik provinciale sturing. Het lijkt nu alsof gemeente Oldambt zegt: "Wij willen ook grootschalige industrie". En binnen de begrenzing van de regio blijft er binnen de gestelde randvoorwaarden niet veel keus over. • Als er al zo snel na de plannen van de Oostpolder al weer zo'n 500 hectare nodig is, kun je er op wachten dat ook dit niet genoeg blijkt. Het zou beter te zijn te zoeken naar een locatie die ook toekomstbestendig is, met goede ontsluitingsmogelijkheden en waar er minder last is voor omwonenden. Het terrein bij Scheemda / Westerlee, is aan drie kanten omgeven door bebouwing. •Grootschalige industrie behoeft m.i. minimaal een aansluiting op vaarwater, die is op de voorgestelde locatie niet te realiseren •De stukken zijn vanuit economisch perspectief geschreven. De factor "mens" ontbreekt. Voor een integrale benadering kun je daar niet zonder.

	•Bv: wat doet het met de inwoners van Meeden als de stroom van de windmolens, waar zij serieus last van hebben, wegvloeit naar een buitenlandse partij? •In de stukken is geen enkele aandacht voor het benutten van de ervaren “brede welvaart” in onze provincie. • Onze wethouder hamert op “werkgelegenheid”. Buck voert aan dat datacenters die niet of nauwelijks brengen. Daarnaast kent ook onze regio honderde vacatures. •Hoe kan het dat de bedrijventerreinen iedere tien jaar in oppervlak lijken te verdubbelen, terwijl de woningbouw in de dorpen al jaren op slot zit? • Na het besluit van de regering nieuwe vestigingen van hyperscale-datacenters beperkt toe te staan vervalt de eerste aanleiding, waar al deze plannen me zijn begonnen. Dat vraagt om een heroverweging wat betreft de noodzaak van een grootschalig terrein in de nabijheid van goedkope energie. • Er zou veel meer beleid moeten komen in de energietransitie. Als we uit noodzaak ons landschap en waardevolle agrarische gronden moeten opofferen zou het toch ook onder de streep rendement moeten hebben. M.a.w. in plaats van meer energie, streven naar minder en groene energie. • Het is vreemd dat de opstellers van het economisch perspectief al een voorschot nemen door te stellen dat: “de rode en de groenblauwe ontwikkelinge niet de paarse strategie in de weg moet gaan zitten”. Dit is een keuze die volgens mij de participatie en daarna de politiek thuis zou horen. • Vanuit deze overwegingen zou het inzetten op een integrale benadering, passend bij de noden van onze inwoners, veel meer in de lijn liggen dan streve naar “meer en groter”. • De vestiging van grootschalige industrie in onze regio heeft geen enkel effect op de armoede die hier is en de manier waarop we deze mensen kunne helpen hier uit te komen. De integrale aanpak kan daar hopelijk wel iets in betekenen. Uiteraard valt hier nog veel meer over te zeggen. Voor nu wil ik het hierbij laten. Ik wens jullie allen veel wijsheid en inzicht in de noden en behoeften van de inwoners van deze regio. En ik hoop dat deze keer niet het geld, maar het welzijn leidend mag zijn.
100	Het lijkt zo langzamerhand niet meer belangrijk te zijn om het belang van de inwoners voor te laten gaan op uitbreiding en geld verdienen ! Een prachtig landschap wat verloren gaat door idiote ideeën. Rust en ruimte is belangrijk voor de gezondheid van bewoners. We willen niet opgesloten zitten tussen windmolens, boortorens, zoutputten en straks ook enorme blokkendozen voor industrie! Een prachtig gebied met natuur en rust laten we niet verkloten door politieke willekeur.
101	Zijn het meer dan zat: hebben we nog niet genoeg ellende: mijnbouwschade (gas en zoutwinning), herrie en landschap vervuiling door windmolens.. Schadevergoeding is er niet bij (of je wordt afgescheept met een fooi of het wordt op de lange baan gegooid). De opgewekte stroom van de molens en zonnepaneelparken gaan naar grote bedrijven als Facebook die dit dan lekker goedkoop kunnen inkopen. Los eerst alle schade van iedereen maar eens op, stop de zout en gaswinning per direct en bouw die kerncentrales maar in de achtertuin van die lui die deze dingen zo graag gebouwd willen hebben! (inwoner van Westerlee)
102	Tegen het plan, het is nu gelukkig nog rustig wonen in deze omgeving. Dat wil ik en waarschijnlijk mijn leeftijdsgenoten die hier in de buurt willen blijven wonen, ook zo houden. Natuurlijk ook de nieuwe generatie die komen gaat zal dit willen. Het is ook een vervuiling voor het landschap, waar er nog weinig van over is, door de zonneparken en windmolens.
103	Tegen dit plan. Het is jammer dat de regio volstaat met zonneparken en windmolens. Juist er voor zorgen dat de prachtige weidse uitzichten bewaard blijven. Met de rust en ruimte wat juist bij deze hoort.

104	Wij zijn er ook fel op tegen. We hebben de industrie hier niet nodig en ook het extra verkeer niet. Landschapsvervuiling!
105	Ook wij zij tegen dit onzinnig plan , weg vergezichten , geen behoefte aan grote grijze dozen in ons open landschap, er zijn volgens mij betere locaties voor dit plan
106	een idioot plan we worden inmiddels begraven tussen de windmolens en zonneparken. en dan maar afwachten wat deze industrie voor gevolgen heeft voor in de toekomst . niet alleen voor de mensen die er nu wonen maar ook voor de jongeren die in dit gebied willen blijven wonen .we worden een wingebied eerst de gevolgen ondergaan van de gaswinning .nu windmolens zonneparken waarschijnlijk ook een kerncentrale in de provincie en grote veestalen .er is nu al bijna geen wild meer te bespeuren laat staan als we dit plan accepteren.de leefbaarheid en woonplezier komt hierdoor in het geding .we hebben ook geen kerstverlichting daar zorgen de windmolens wel voor s avonds rood overdag wit .nee het word er niet mooier op het is nu genoeg
107	Echt helemaal gestoord . Natuurlijk ga ik niet akkoord het is vlak achter mijn huis. Waar al windmolens zijn geplaatst . Ondanks iedereen ook daar op tegen was is dat gewoon door gegaan. Net zo als dit de deal is toch vast alweer gesloten. Waarom zou je dit steunen. Goed voor de economie???. Welke die van de hoge pieten zelf. Goed voor natuur en mens???. Nu is het nog goed voor dier en mens. Straks niet meer. Want dan is er weer een heel stuk natuur weg. Misschien heeft de bedenker van dit plan zelf een stuk tuin waar hij deze onzin in kon plaatsen. Wij hier in het noorden hebben het goed. Blijf van ons mooie natuur af. Maar ach wie ben ik. Bouw heel provincie Groningen lekker vol met z'n allen. Net zo als die windmolens die niet allemaal zijn aan gesloten. Oh oh oh wat zijn we goed bezig met z'n allen. Goed voor de economie en natuur tsssssss voel jezelf voor je kop. Echt achterlijk belachelijk lelijk verkloten van de natuur. Bedankt .
108	Ik ben tegen het plan om zo grootschalig een fabriek en/of datacenter te bouwen. Het is onvoorstelbaar wat wij hier voor de kiezen krijgen, De zoutkoepels, aardbevingschade, dubbel spoor, Windmolens Meeden met hele irritante lichtjes en geluid. Alsof dat nog niet genoeg is wordt dit ook nog eens bedacht. We zijn inderdaad geen zeurpieten, maar nu gaat het echt te ver. Werkgelegenheid levert het echt niet op voor mensen in onze regio. Ons leefklimaat is nu genoeg aangetast. Ga naar Eemshaven, stroom en ruimte zat. Het groene stroom van Meeden mag dan toch wel gebruikt worden door de huishoudens waarvoor het bedoeld is? Want zo is het ons toch voorgerekend? 1 megawatt voor 1000 huishoudens. We moeten van het gas af. Maar de datacentra vreten onze groene stroom op. Dit mag niet gebeuren!
109	Een heel slecht plan om dit open gebied vol te zetten met grijze dozen en andere industriële activiteiten. De windmolens hebben dit voor een deel al vernield met de verlichting en geluidsoverlast. Als daar grootschalige industrie bij komt, blijft er niets van over, ook omdat er een volledige nieuwe infrastructuur moet worden aangelegd. Verder verdwijnt hier veel goede landbouwgrond door waar elders in de toekomst ook al veel van wordt afgehaald. Grootschalige industrie past beter rond gouden driehoek of bij rondweg Winschoten.
110	Wij (gezin met 2 jonge kinderen) hebben specifiek voor Westerlee gekozen door de combinatie van de natuurlijke, open en rustige ligging i.c.m. de bereikbaarheid en aansluiting op de A7/N33. We balen enorm van de windmolens, maar die staan er nu. Bij nog meer ingrijpende veranderingen aan het karakter van onze directe woonomgeving overwegen wij te verhuizen. Wij blijven graag wonen op ons mooie plekje, en wensen onze kinderen een mooie jeugd toe in Westerlee, ik ga er vanuit dat de provincie ons daar in helpt.

111	Citaat uit Bijlage 1 bij documentnr. 2021-091966: Beknopte samenvatting ruimtelijke economisch perspectief A7/N33-regio (pagina 2): "De eerste uitdaging gaat over dat we trots zijn op ons landschap en hoe we met alles dat er speelt ervoor kunnen zorgen dat we daar ook trots op kunnen blijven. Volgens ons moet er daarom ruimte zijn voor groen/blauwe structuren (zoals landschap, natuur, beplanting en water)." Om daar trots op te kunnen blijven is het zeker nodig dat er geen nieuwe industrieterreinen, zelfs met een kavelgrootte boven de 20 ha, tussen Westerlee en Scheemda gepositioneerd worden. Laat de open ruimte die er nu is open zodat we daarover altijd trots kunnen zijn.
112	We worden weer verrast door deze nieuwe plannen, er geen informatie naar de burgers gegaan over deze plannen. Via de sociale media heb ik deze plannen gezien. Wij zijn als inwoners van Scheemda, Westerlee en Meeden overvallen met een groot windmolenpark N33/A7. Iedere dag 24 uur worden we daar weer aan herinnerd. En dat is er nog een ander plan voor een zonnepark met veel zonnepanelen. Als inwoner van Scheemda heb ik daar niet voor gekozen. We hebben gekozen om in een landelijk gebied met bos (Midwolderbos) (Blauwe stad) te gaan wonen. De windmolens die we hebben lijkt me voldoende. We hebben in Nederland al veel natuur en landbouwgrond opgeofferd voor industrie en grote data centers. Dus ga met deze industrie naar de nog niet volgebouwde industrie terreinen en laat dit gebied met rust. Waar kun je nog een gebied vinden waar door de landerijen van dorp naar dorp kunt wandelen en fietsen. Genieten van de gewassen die er geteeld worden. De mooie natuur en de diverse dieren die leven in dit gebied. Stop met het kapotmaken van dit mooie landschap wat er nog is tussen de mega windmolens. Dus ik ben tegen deze plannen.
113	Eerst altijd gewoond bij mijn ouders in Westerlee. Toen met mijn vriendin besloten om ook een huis te kopen in Westerlee, omdat het hier zo lekker rustig is en je hier zo in de natuur bent. Je hoeft ook maar een stukje met de hond te gaan lopen en dan kijk je over de bijna ongeschonden landerijen uit, net of je niet in Westerlee bent. Helaas is het niet helemaal ongeschonden gebleven omdat je tegen de windmolens aankijkt. Ik snap dat er verduurzaamd moet worden maar waarom moeten er zoveel windmolens in het mooie landschap staan?! Ik moet er al helemaal niet aan denken dat er industriegebied komt. Industrie moeten ze ver van de bewoonde wereld zetten, zodat niemand er last van heeft. Ik ben tegen de plannen die op tafel liggen!!
114	De omgeving van Westerlee moet niet worden opgeofferd voor industrieterreinen. Het verpest het leefklimaat voor de inwoners van deze gebieden. Ook blijft er niets over van de landelijke omgeving. Dus... in de prullebak met deze plannen.
115	Wij waren verbijsterd toen we van dit plan hoorden!! Ons groene ,open landschap staat al vol met windmolens die ons door de keel zijn gedrukt en veel overlast geven en nu willen ze ons ook nog opschepen met een industrieterrein . Dit hoort in Delfzijl/Farmsum, waar al ruimte is gemaakt voor zulke projecten. Niet in ons open landschap. Ongelofelijk om zoiets op deze plek te bedenken. De mensen in deze omgeving zijn al de dupe van landschapsvervuiling, geluids- en lichtoverlast door windmolens en van bodemverzakking door gas- en zoutwinning. Mensen kiezen niet voor niets om in dit gedeelte van het land te wonen. Wij willen geen verlengde tweede randstad worden!
116	Wij zijn hier 12 jaar geleden heen verhuis om de natuur ligging rust en ruimte , na het lezen van dit hele slechte idee om van Westerlee de rust en natuur te ontnemen en hier voor allemaal drukte en milieu onvriendelijke dingen neer te plaatsen daarom laten wij ook zeker weten dat wij hier op tegen zijn , zoek maar naar ander gebied om deze plannen voort te zetten maar niet in ons mooie Westerlee (Gewoon belachelijk plan)
117	Ik ben fel tegen! Niet te rijmen met de rust en ruimte hier en wat denk je van de vervuiling waar we tegenaan gaan lopen en stank van fabrieken? Snap überhaupt de mensen niet die zo'n plan ontwikkelen. Erg in strijd met dat we een zo'n groen en co2 neutraal ect ect land moeten worden. Idd word hier er alles maar door gejast aan plannen: zonneweides zoutkoepels, windmolens ect. Het landschap verdwijnt, de huizen dalen straks in waarde zo vlak naast al deze troep!! Maar ach… het zijn wij maar!! Klinkt mij als al lang beklonken plannen dit! Laat al die meneren die dit bedenken het maar naast hun deur bouwen en laat ons landschap met rust!

118	Beste Mensen Dit is het laatste vrije gebied rondom ons dorp Scheemda. In het noorden ligt de A7, in het westen de windmolens van Meeden en geplande zonneparken, aan de oostkant de industriegebieden van Eextahaven, rond Westerlee de zoutkoepels en nu nog.....???? Ik ben geen voorstander van deze zogenaamde uitbreiding en al helemaal niet voor nog een giga datacenter in onze regio waar ook sprake van is. Laten we de opgewekte groene stroom gebruiken om het eigen verbruik op te lossen De toeristen zullen het gebied gaan mijden, inwoners zullen verhuizen en boeren zullen vertrekken. Het gebied bij Meeden, Scheemda en Westerlee zal desastreus veranderen. Dit plan moet echt van tafel.
119	Tegen! Ik heb weinig toe te voegen aan onderstaande reacties. Wij wonen met veel plezier in Westerlee. We zijn hier gaan wonen vanwege de rust en ruimte. De plannen die op tafel liggen zijn niet te rijmen met woonplezier en recreatie. De bedoeling is onder andere werkgelegenheid creëren, maar waar moet het personeel weg komen?? Vrijwel in elke sector wordt geschreeuwd om personeel, overal zijn tekorten. En waar iedereen erop wordt gewezen zuinig te zijn op onze natuur, waar we juist in zouden moeten investeren, zou hier een groot gebied ten gronde gericht gaan worden.
120	Ondanks dat ik begrijp dat er economische ontwikkeling nodig is begrijp ik niet waarom dit op deze locatie moet gebeuren. Waarom niet de reeds bestaande gebieden uitbreiden. De windmolens bij de n33 zorgen al voor geluidsoverlast, hierdoor is het woongenot van veel inwoners al minder geworden. Hoe moet dat straks als er opeens een grote fabriek bij je in het gezichtsveld staat. Er blijft zo weinig over van het mooie landschap.
121	Nee dit mag niet gebeuren . Ik ben geboren en getogen in het mooie Westerlee . Woon heerlijk vrij aan de rand van de landerijen waar dit plaats moet gaan vinden. Laat ons met rust , er zijn toch wel genoeg andere plekken waar dit kan worden gerealiseerd ? Laat Westerlee het mooie groene Westerlee . STOP
122	Absoluut tegen! Lees gerust de reacties van alle omwonenden. Daar heb ik weinig meer aan toe te voegen. De windmolens zijn al lelijk genoeg in onze omgeving. We wonen er niet vlakbij maar de rode lampen zijn zelfs bij ons te aanschouwen. Laat staan alle drukte, hectiek en vervuiling van een nieuw te bouwen industrieterrein. Laat het duidelijk zijn dat niemand hierop zit te wachten!
123	Ik ben fel tegen het besluit om industrie terreinen tussen Westerlee en Scheemda aan te leggen. Hier worden de inwoners van dit gebied niet blij van. Leg mooie natuurgebieden aan waar mensen van kunnen genieten. Geen industrie.
124	Als je echt de inwoners wilt betrekken in een zo verregaand plan dan zou het netjes zijn om iets van een referendum te houden of een huis aan huis flyer voor alle inwoners. Deze plannen gaan zo ver en niet alleen voor de bewoners van Westerlee en Scheemda, ook voor de mensen in andere dorpen. Hoe worden zij op de hoogte gehouden van deze plannen? Er zou bijv voor ieder dorp/stad een soort van flyer gemaakt kunnen worden waarop de plannen voor dat gebied uitgewerkt worden, waarbij er ook aandacht is voor mensen die minder makkelijk grote stukken moeilijke teksten lezen. Het gaat hier ook om een zorgplicht!
125	Het zal toch niet waar zijn dat ons vredig dorp bedolven wordt onder de industrie? Westerlee zegt NEE!!!

126	Wat een onzalig plan en dat onder het motto de omgeving is daar toch al verpest....ongelofelijk. Er is nog een prachtige strook beschermd natuurgebied (de Garst) dat ga je toch niet verpesten met industrie? Dat mag niet en dat kan niet waar zijn. In deze tijd van CO2 reductie en al die andere milieu zaken ga je toch niet voor dit soort industrie op deze plek? Ik ben ZWAAR tegen!!! Maar ik vermoed dat deze site allemaal onderdeel is van een al lang beklonken plan en dat we kunnen protesteren wat we willen. Wat ik daarnaast ook ongelofelijk slecht vind is, dat we als bewoners eerst een praktisch onleesbare brief in huis krijgen, die bij velen waarschijnlijk zo de prullenbak in gegaan is, zodat gemeente en provincie kunnen zeggen....maar we hebben het toch aangekondigd. Wees dan ook echt transparant en niet zo stiekem. Gemeente en provincie weten dat het zo werkt, dit is allemaal tactiek.
127	Wat een slecht en ondoordacht en onderbouwd plan! Kleinschalige werkgelegenheid voor onze regio is prima, maar niet op de schaal die nu op papier gezet is. De leefbaarheid van onze regio wordt hierdoor nog verder aangetast. Onder onze bodem wordt gas en zout gewonnen. We weten wat daar de gevolgen van zijn! Inmiddels kijken we ook tegen veel grote windmolens aan en horen continue een laagfrequent geluid, waar we wakker van liggen en de lichten van de windmolens verstoren de natuur. De volgende stap is het binnenhalen van grote industrie. De vraag waar al die duizenden werknemers vandaan moeten komen wordt niet beantwoord. Bedrijven hebben nu al onvoldoende personeel om het werk uit te voeren. Laat staan dat er nog meer werk wordt gecreëerd waar in ons land geen mensen voor te vinden zijn. Welke garanties krijgen we dat dit aangevuld wordt door werknemers in onze regio en niet door Polen en Roemenen. Laten we de leefbaarheid van ons gebied hoog houden en werk creëren dat er écht toe doet, op een schaal die past bij onze omgeving én op een locatie waar nu al industrie te vinden is, op grote afstand van woningen. Niet op zo'n korte afstand van meerdere dorpskernen! en dan nog de zonneweides op kostbare landbouwgrond, laten we eerst alle daken volleggen en dan kijken of we de taluds bij wegen volleggen maar niet op de landbouwgrond. laten we op onze boeren zeer zuinig zijn en niet vergeten dat ze voedsel produceren en ook niet dat zij ons door de oorlog van 1940 meegeholpen hebben dat we niet geheel verhongerd zijn. Laten we eerst onze bestaande industrieterreinen upgraden. ik ben hier komen wonen voor de rust en voor de landelijke omgeving. Ga met ons mensen in gesprek en ga niet je eigen zin doordrammen. de tip is luister, luister en creëer draagvlak.
128	Wij zijn fel tegen deze plannen. We willen Westerlee behouden zoals het nu is. Blijf aub van onze mooie natuur af. Zoek een minder bewoonbare plek voor deze industrie. We hebben in ons uitzicht al meer dan genoeg aan de vele windmolens .
129	Dit is zo verschrikkelijk jammer. Een prachtig stuk Gronings landschap tussen twee dorpen, waar je heerlijk kunt lopen, wat ook heel veel buurtbewoners met plezier doen. Dit mag toch niet vanwege één of andere geldwolf met een ontzaglijk plan verwoest worden. Ik ben woest en snap niet dat dit zomaar kan, zonder een referendum met de bewoners van deze gemeente.

130	Enkele jaren geleden ben ik naar Westerlee verhuisd. Een fijn dorp in een prachtig landschap in schitterend Oost-Groningen. Het viel net binnen het aardbevingsgebied, maar daar was mee te leven. Helaas zijn het niet alleen aardbevingen die de kwaliteit van het leven aantasten. Er is ook de zoutwinning. Gigantische cavernes rondom Westerlee zorgen voor bodemdalingen en bevingen. En boven de grond mogen we 'genieten' van een immens hoog windmolenpark met overdag 'zichtvervuiling', 's nachts 'lichtvervuiling' en als toetje een bromtoon die bij ongunstige wind ook in Westerlee te horen is. Omdat Westerlee zo handig dicht bij het transformatorstation in Meeden ligt zijn er daarnaast ook de nodige plannen voor grote zonneparken. Nou ja, erger kan het niet, dachten we. En toen viel er een brief door de bus waarin een plan werd aangekondigd om tegen Westerlee aan een groot industrieterrein te ontwikkelen. Die hadden we niet zien aankomen. Ongeloof en onthutsing. Vooral ook het argument dat het gebied hier toch al was aangetast, dus dan kun je het maar beter hier plaatsen dan op een andere plek waar het landschap nog zo mooi is. Een argument dat bedacht is door iemand die niet in Westerlee woont. Westerlee ligt aan de NAP-fietsroute, de langste fietsroute van Nederland, en hierdoor maken veel toeristen kennis met het prachtige Oost-Groningen. Het geplande industriegebied ligt precies op deze route. Als Groningen denkt dat het toerisme een impuls krijgt met een fietsroute die langs windmolenparken, zonneparken en industrieparken loopt, dan schiet men behoorlijk in de eigen voet. Juist rond Westerlee zijn er toeristische kansen. Het prachtige landschap rondom het Oldambtmeer smeekt om te worden ontdekt door toeristen. Bedek het dan niet met windmolens, zonnepanelen en fabrieken. Er zijn zoveel andere plekken waar een industriegebied gebouwd kan worden zonder overlast. Dat ligt dan wat verder van het transformatorstation in Meeden, maar het leggen van een wat langere stroomdraad weegt niet op tegen de schade die het gebied nu dreigt te gaan oplopen. Kort na de brief kreeg ik opnieuw een brief van de gemeente door de bus. De schrik sloeg ons om het hart, maar nu viel het mee. In de brief gaf de gemeente aan dat ons pand was aangemerkt als een 'karakteristiek' pand. Karakteristieke panden zijn, zo lees ik op de website van het Erfgoedloket Groningen, gebouwen die karakteristiek zijn voor het dorp of het landschap en bepalen mede de identiteit of het aanzicht van het gebied. De gemeente hecht er waarde aan om die te behouden. Het schept wat verplichtingen voor ons, maar daar voldoen we graag aan, want we willen de identiteit en het aanzicht van Westerlee graag behouden. We rekenen er dan wel op dat de identiteit en aanzicht ook de provincie en gemeente aan het hart gaat. En een gigantisch industrieterrein past dan niet!
131	Dat kan niet waar zijn! Ieder normaal weldenkend mens zou hier tegen zijn. Dus wie bedenkt dan zoiets? Is het hier ondertussen gewoon het bekende "afvoerputje" geworden? Na de problemen met de windmolens, aardgas- en zoutwinning, kan een XXL industriegebied er ook nog wel bij? Is geld belangrijker dan de gezondheid en het welbevinden van de 1500 inwoners in Westerlee? Dit mag niet gebeuren! Ik zeg: NEE, GEEN DRAAGVLAK WESTERLEE!

132	Natuurlijk begrijp ik de economische beweegreden, maar een landbouw gebied ontginnen voor industrie dat begrijp ik echt niet. De provincie heeft ons de windmolens al in de maag gesplitst. Als ik nu achter in mijn sta dan zie ik alleen maar rode lampjes. De hele provincie staat er vol mee. Horizon vervuiling mag blijkbaar en wordt door de provincie toegestaan. De windmolens hadden ook geen draagvlak bij de bewoners. Nu willen ze ook nog een groot industrie park xl maken, wat verkeerstechnisch natuurlijk heel ongunstig ligt. Al het verkeer naar het industrie park moet door ons dorp. Blijkbaar is er ook niet over nagedacht, dat alle het personeel met de auto moet komen. Onze provincie heeft het woord milieu niet hoog in hun vaandel staan maar denkt alleen maar in geld. In de gemeente Oldambt zijn wel andere plekken te bedenken, zodat het personeel minder moet reizen en beter bereikbaar. Het ziekenhuis is toch ook alleen maar bereikbaar met de auto, hierover is niet goed nagedacht. Onze bestuurders van de provincie en gemeente denken alleen maar macht en eigen belang en niet aan de bewoners van het mooie dorp Westerlee. Iemand van de gemeente heeft blijkbaar met deze plannen ingestemd. De gemeenteverkiezingen komen er weer aan, laten we massaal stemmen op bestuurders die tegen zijn! Vervolgens lees ik in het plan dat de bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben meegedacht. Welke dan? Kortom wordt weer een vies spelletje door onze provincie gespeeld.
133	Het enige wat bij mij van het hele plan blijft hangen is het xxl industrieterrein tussen Westerlee en Scheemda. Ik ben hier fel tegen. De omgeving van Westerlee is al onevenredig zwaar belast door het windmolenpark, verschillende geplande zonneparken, 12 nieuwe zoutputten en daar zou dan een xxl industriepark bij moeten? Ook nog in een van de oudste dollardpolders op de vruchtbaarste gronden? Waarom moet de leefomgeving hier zo om zeep geholpen worden? Dergelijke grootschalige industrie hoort hier niet thuis, niet in dit weidse agrarische landschap bij een dorp dat al zo onevenredig veel voor de kiezen krijgt
134	Wij hebben echt heel pas een huis gekocht in Westerlee en komen uit het westen. De reden dat we dit gedaan hebben is omdat dit een geweldige plek is met heel veel ruimte natuur en een prachtig weids landschap, op de windmolens na die wij direct uit ons keuken raam zien. Vooral s avonds een vreselijk aangezicht. Vol ongeloof hebben wij kennis genomen van de plannen van de provincie om eigenlijk direct achter ons een industrie gebied te realiseren met bedrijven groter dan 20 HA. Allemachtig hadden we dat geweten!! Natuurlijk werkgelegenheid is een belangrijk ding voor iedereen, maar is dat ook zo? Veel wordt geautomatiseerd, dus denken wij dat die werkgelegenheid wel los zal lopen. Nu kijken wij op een prachtig grasland beheerd door de lokale boeren, die hier van oudsher zijn en deel van cultuur uitmaken. Waarom een gigantisch bedrijven park wat het woongenot compleet doet onder sneeuwen. De gemoedelijke aanblik zal met rasse schreden veranderen in een kil symbool van de economie. De door de gemeente Oldambt omarmde bevordering van toerisme en het promoten van het Groningse landschap zoals dat wij hebben gelezen op de website van de gemeente is dus blijkbaar veranderd. Dit staat ook in de plannen zoals wij ze nu hebben gelezen maar dat is natuurlijk complete lariekoek als het plan zoals het nu wordt gepresenteerd uitgevoerd wordt. Economie is belangrijk maar moet ten alle tijden ten dienste staan van de samenleving en niet andersom. Ook al wonen wij hier nog nauwelijks, we zijn nog druk aan het verhuizen, vinden wij de plannen zoals voorgesteld desastreus voor het omliggende gebied en snappen wij de zorgen van de omwonenden maar al te goed. Wij komen uit het westen en hebben daar ons hele leven gewoond en neem van ons aan dat het dicht bouwen van gebieden hoe dan ook de aanblik van de leefomgeving dramatisch zal veranderen en niet in positieve zin. Wij zijn dan ook van mening dat dit plan nadrukkelijk niet moet worden uitgevoerd.
135	Ik woon hier voor rust. Niet voor 24 uurs economie met vrachtwagens, geluidsoverlast, lichtoverlast en gedoe. Het is een prachtig stukje boerenland tussen de dorpen Westerlee en Scheemda in: laat dit zo. Behoudt onze leefomgeving. Straks eet ik uit onze moestuin, terwijl er nog geen 100 meter verderop een groot industrieterrein staat.

136	Dag projectteam. We kregen een brief en dachten “wat houdt dat nu in”? Vlak daarna kregen we een flyer van Dorpsbelangen Westerlee waarin de door u opgezette plannen verduidelijkt werden. Direct naar de website www.destemvanprovinciegroningen gegaan en het plan doorgelezen. In eerste instantie lazen wij mooie en goede dingen over de leefbaarheid, het belang van de plaatselijke agrariërs en het behoud van het mooie landschap. Allemaal onderwerpen die ook wij in 2017 in de enquête voor de Dorpsvisie “Samen Werken aan onze Toekomst” als zeer belangrijk benoemd hebben. Maar hoe verder wij in het plan kwamen hoe moeilijker het was om te geloven wat wij daar lazen. Scheemda en Westerlee krijgen een groot industrieterrein in de achtertuin want er moet ruimte gemaakt worden voor megafabrieken! Echt ongeloof. Wij en alle buurtjes om ons heen zijn in shock!!!! E.e.a. betekend volgens ons dat de plaatselijke agrariërs ingesloten raken dus genoodzaakt zullen zijn om te vertrekken en dat er daardoor, naast het mega industrieterrein, goede grond vrij komt om opgeofferd te worden voor zonneparken. Je kunt natuurlijk zeggen acht wat maakt men zich druk. Het unieke open landschap heeft toch al ingeboet. Kijk maar eens naar die hoeveelheid windgeneratoren die het gebied nu bijna omsluiten. Kijk eens naar de vele onnodige en lichtvervuilende rode lampjes. Kijk naar de dode vogels die zich op de wieken te pletter gevlogen hebben en dan nog het ziekmakende lage frequent geluid dat veel mensen uit hun slaap houdt. Maar er is nog meer. Denk aan de zorgen die wij hebben over het transport en de ondergrondse opslag van stikstof, de schade die de gas- en zoutwinning te weeg gebracht hebben en nog steeds brengen. Wij lazen in een stuk van “onze” gemeente (Oldambt) dat het gebied toch eigenlijk al verprutst was, dus zou een “beetje” meer (industrieterrein > 20-100ha.) ook niet erg meer zijn. Mogelijk gaat het om geld en is de leefbaarheid van ons (de mensen in dit gebied) ondergeschikt. Hoewel wij de ervaring hebben dat er toch niet naar ons geluisterd wordt en dat ook deze site alleen maar ingericht is om een vinkje te kunnen zetten voor: (wij hebben iedereen aan het woord gelaten), hebben wij toch nog een heel klein beetje hoop dat er bestuurders zijn die zeggen “het leek een interessant plan, maar we moeten toch hier maar niet doen”. Onze conclusie is in ieder geval dat als het plan wel door gaat wij genoodzaakt zijn te vertrekken. En dat dan in de wetenschap dat de huidige bestuurders er geen traan om zullen laten.
137	Geen Draagvlak Westerlee. Op dit moment hebben zich meer dan 110 huishoudens gemeld om samen hier tegen in te gaan en we hopen dat u hierbij wilt aansluiten. Opgave van naam adres en evt. tel.nr. bij geendraagvlakwesterlee@gmail.com Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen
138	Ik ben tegen!!!! Dit hoort niet in een boeren dorp!
139	Geachte Bestuurders van de provincie Groningen, gemeenten Oldambt, Veendam en Midden-Groningen. Met grote ontzetting heb ik de plannen doorgenomen en ben ik verbaast dat jullie dit gebied willen inrichten als industrie. Ik kan mij niet voorstellen hoe jullie tot deze conclusie zijn gekomen, verbijsterend. Als inwoner van Scheemda kan ik mij betere locaties bedenken om een nieuw stukje industrie te ontwikkelen en ik weet zeker dat jullie als bestuurders ook betere locaties kennen. Uiteraard ben ik voorstander om onze regio economisch te gaan versterken maar niet op deze manier. Luister goed naar naar jullie inwoners en zorg voor alternatieven zodat een debacle zoals met de windmolens niet nog eens voorkomt, gebruik uw nuchtere boerenverstand.
140	Ik heb alle reacties even doorgelezen, en moet constateren dat iedereen, net als wij, verre van blij worden van deze plannen. Ik ben geboren en getogen in Westerlee, en het zou mij zeer aan het hart gaan als mijn mooie dorp wordt verkwanseld aan de industrie. Ik begrijp dat onze input wordt gebruikt om de volgende versie van het plan te verbeteren. Ik denk daaruit te kunnen afleiden dat het, hoe dan ook, doorgaat. Gemeente Oldambt zal er wel een mooi bedrag aan overhouden, dat moet wel haast de reden zijn dat wethouder Wunker hiermee akkoord gaat. Geen enkele inwoner van ons dorp wordt beter van deze onzalige plannen.

141	Met grote verbijstering heb ik kennis genomen van bepaalde onderdelen van dit plan. In het bijzonder ben ik verbaasd over het voornemen om grote industriekavels (>20 ha) te realiseren in het gebied ten noorden van Westerlee. In de toelichting van het plan wordt een drietal strategieën omschreven, de belangrijkste van deze drie betreft mijn inziens de groenblauwe strategie: Het behouden en waar mogelijk versterken van de eigenschappen van het landschap. Het landschap dat als belangrijkste kenmerken open en weids heeft. In dit kader kan het genoemde onderdeel van het plan dan ook direct worden afgeschreven, aangezien een industriegebied onder geen beding in dit landschap ingepast kan worden zonder daarbij in grote mate afbreuk te doen aan deze gebiedskenmerken. Dit betreft een gebied dat reeds zwaar is aangetast door de plaatsing van de enorme windturbines. We moeten zuiniger zijn op ons landschap en het niet willen opofferen voor industrie. Bij de versterking van de lokale economie zal mijn inziens gefocust moeten worden op versterking van bestaande structuren/gebieden. Daarnaast wil ik bepleiten dat evenals het realiseren van nieuwe industriegebieden ook de aanleg van zonneparken een onherstelbare afbreuk doet aan het Groningerlandschap. De ambitie van de provincie om koploper te worden in de energietransitie kan enkel aangemoedigd worden, maar ik hoop dat de planmakers daarbij de waarde van het landschap in acht nemen en zoeken naar alternatieve oplossingen (bijvoorbeeld beter benutten van dakoppervlak door zonnepanelen te plaatsen, woonwijken te voorzien van geothermie en onderzoek te doen naar kernenergie).
142	Industrie: Een goed plan. Voor werkgelegenheid prima Waarom zo groot schalig. Nog veel ruimte op bestaande industrieterreinen. Was voor kort nog een groot probleem voor gemeentes. Aangekocht terrein was te veel en te groot. Bracht gemeentes in verlegenheid. Sprake van een accufabriek? Bakeliet en lood is geen schone industrie met de zuren die gebruikt worden. We hebben de schoonste lucht van nederland en dan met deze industrie? Breng ons schone industrie . We leveren al veel diensten als zoutmolen en aardgas waarvan de problemen nog lang niet zijn opgelost. Proeven met stoffen in de grond opslaan (stikstof,waterstof en kernafval.) Veel onzekerheden. Bezin eer ge begint. Nog zeer veel vraagtekens.
143	Zo jammer dat dit idee is ontstaan in het brein van mensen die pretenderen trots te zijn op onze mooie provincie Groningen, die pretenderen trots te zijn op ons karakteristieke Groninger landschap, die pretenderen trots te zijn op onze prachtige gemeente Oldambt, die pretenderen trots te zijn op het schitterende dorp Westerlee, omdat ze hier of in de regio misschien wel zijn opgegroeid..... Als je ECHT trots bent op ONS dorp Westerlee, waar groen, ruimte en rust hoog in het vaandel staat, zorg je er voor dat deze plannen onmiddellijk in de ijskast worden gezet, voorzien van een goed functionerend slot, waarna de sleutel heel, heel ver weggegooid dient te worden, onvindbaar voor een ieder. Hoezo fabrieken zitten te wachten op een geschikte locatie in Groningen???? In de vorige eeuw werd om dezelfde reden de Eemshaven aangelegd. Hele dorpen (Oterdum, Heveskes) moesten er, jammer genoeg, voor wijken. En nu.....wat is er van dit project terechtgekomen? Hoezo fabrieken zitten te wachten op een geschikte locatie in Groningen. Het moge duidelijk zijn: IK STEM TEGEN!
144	Net als iedereen ben ook ik overvallen door het plan om grootschalige industrie te creëren aan de grens van ons mooie lintdorp Westerlee. Financieel gewin zal een grote motivator voor gemeente Oldambt zijn maar is welzijn en een fijne woonomgeving voor je inwoners niet belangrijker? Oude bedrijventerreinen liggen er verlaten bij dus waarom een nieuw industriegebied creëren waar gezien de vele reacties niemand blij mee is. Ik hoop dat dit plan geen realiteit wordt. Dat we als inwoners gehoord worden en dat onze mogelijkheid tot “inspraak” niet als formaliteit afgevinkt zal worden. Dus NEE tegen dit onzalig plan en ja tegen natuur, uitzicht en landelijke rust en de boer die gras maait voor zijn koeien.
145	Ik ben tegen de plannen in Westerlee Oldambt ik zeg nee tegen plannen rond de A7 en N33

146	Dag. Graag wil ik reageren op de plannen A7/N33 Een uitwerking van het plan is dat de ruimte nabij het dorp Westerlee zal worden ingevuld met industrie en ook nog wel grote industrie. Wanneer ik lees en mensen buiten de provincie spreek over de waarde welke Groningen vertegenwoord dan wordt: ruimte en vergezichten ingebracht. Blijkbaar iets wat niet Groningers aan Groningen bindt. Wanneer er industrie komt in de "ruimte" van Groningen, dan levert dat allicht werkgelegenheid op. Maar het kost ook werkgelegenheid omdat Groningen minder aantrekkelijk wordt. Daarnaast is Westerlee een dorp in verval. 1 School is dicht, een kerk is gesloopt, geen nieuwbouw, een voetbalclub die qua ledental onder druk staat. Kortom: mochten de plannen worden doorgezet zal naast het feit dat ons door van binnen al aan het uithollen is ook aan de buitenkant ernstig aan kwaliteit inboeten. Voorwaar geen rooskleurig beeld van de toekomst van ons dorp. Het zal u niet verbazen dat ik tegen de plannen ben. Om industrie de kans te geven zou ik wil aandringen om de bestaande gebieden maximaal te gebruiken en eventueel de randen daarvan wat oprekken. Groningen staat voor kernwaardes als ruimte en vergezichten. Aan ons en de bestuurders om dat te bewaren en bewaken.
147	Laten ze deze rotzooi mooi daar in het westen houden . Die westerlingen willen toch overal met de bek vooraan staan . Groningen helpen mbt aardbevingen doe ze ook al niet. En janken dat er geen ruimte is hoeft ook niet. Bouw maar in de hoogte zou ik zeggen. □😠□😠
148	Idd ook ik heb het met verbijstering gelezen wat de plannen zijn . Ongeloof dat in dit mooie gebied fabrieken gepland staan . Hoe is het mogelijk , het is hier zo mooi en dan wordt het zo bedorven als deze plannen door gaan .
149	Ons gebied A7/ N33 is van oorsprong een open landschap met veeteelt, akkerbouw en hier en daar bosranden. Wandelen, fietsen, velen genieten daarbij van de weidsheid en de prachtige luchten en zonsondergangen. Daarbij verrast worden door allerlei dieren in hun natuurlijke habitat. Wat zou goed zijn? Enige aanpassing/ uitbreiding van fiets-en wandelpaden en bosranden. NU de belasting van dit gebied door mijnbouw (zout en gas) en meer zichtbaar een zee van rode/ witte lampjes van een windmolenpark - dag en nacht, week in, week uit..... Nabije toekomst: een industriepark?????? Wie bedenkt dit??? Straks wandelen tussen fabriekshallen??? STOP MET VERDERE VERPESTING VAN ONZE LEEFOMGEVING!!!!
150	Met verbijstering las ik de brief van de gemeente Oldambt, de gemeente Veendam, de provincie Groningen en de gemeente Midden Groningen die ergens in november dit jaar bij ons op de deurmat viel. Plannen voor ons dorp Westerlee, tussen de A7 en de N33, eerst mooie woorden dat we er zo mooi kunnen leven, wijdse gezichten, groen/blauwe structuren, enzovoort. En als verrassing nog even de woorden “ Er liggen kansen voor het gebied voor de vestiging van bedrijven”. We leven hier bijzonder goed, rustig, groen, uitgestrekt, wonend in een lintdorp, genieten van de natuur. En dat willen we ook zo houden. Dus voor ons inwoners. GEEN. Vestigingen van nieuwe bedrijven, geen vervuiling in ons landschap, geen luchtvervuiling, geen zwaar verkeer door onze dorpen, geen overlast van de industrie. Er zijn hier in en rondom de regio regio industriegebieden die verwaarloosd zijn en opgeknapt kunnen worden om daar nieuwe industrie neer te zetten. Hoe bedenk je het om vruchtbare grond te verpesten voor industrie. We zijn hier dan ook faliekant OP TEGEN. We willen graag in gesprek met diegene die dit bedacht hebben. Hopen dat we nog niet te laat zijn en dat ze , de gemeenten en de provincie, ons deze plannen niet door de strot drukken. Wij als inwoners van ons dorp en omliggende dorpen willen graag meepraten over de toekomst maar dan wel als er ook geluisterd wordt naar deze inwoners. Uitbreiding van de Gouden Driehoek Zuidbroek zou een optie kunnen zijn, anders het gebied richting de Duitse grens langs de A7. GEEN VERPESTING VAN ONS LANDSCHAP EN ONS UITZICHT.

151	Met veel plezier wonen wij aan de tweede garstelaan te Westerlee. Vlak achter ons huis ligt het natuurgebied ‘de Garst’. Dit gebied maakt deel uit van de Groningse stuwwallen. Door dit natuurgebied loopt de historische wandeling ‘De Beleefroute Slag bij Heiligerlee’. Deze route gaat door de natuurgebieden ‘De Hoogte’ (Heiligerlee) en ‘De Garst’ (Westerlee). Het mooie natuurgebied grenst aan een groot agrarisch gebied wat zo kenmerkend is voor omgeving Westerlee. Hier genieten wij dagelijks van. Wonen in een omgeving met veel natuur en rust. Hier hebben we bewust voor gekozen. De schrik is bij ons dan ook erg groot toen we kortgeleden hoorden van de plannen om het agrarische gebied tussen Westerlee, Meeden en Scheemda te gaan gebruiken voor xxl-bedrijven. Dit op hemelsbreed 400 meter van ons huis. Lig er wakker van, wat een ontzettend slecht plan is dit! Willen we wel blijven wonen vlakbij een groot industriegebied? Dat is nu de vraag.. Wij zijn van mening dat een groot industriegebied met xxl-bedrijven niet past vlak achter ons dorp Westerlee. Destijds is er ondanks vele acties voor gekozen een flink aantal windmolens te plaatsen bij ons buurdorp Meeden. Windmolens waarvan je in het donker in de verste verte rode knipperlichten ziet branden. Verknoei het landschap tussen Westerlee, Meeden en Scheemda nu nog niet meer met een groot bedrijventerrein. Doe dit de bewoners niet aan. Het is juist een mooie omgeving om te wonen. Aantrekkelijk door zijn natuurgebied, landbouwgronden, vergezichten en rust. Laten we hier zuinig op zijn. Dus FABRIEKEN BIJ WESTERLEE? IK ZEG NEE!
152	Wat kan ik nog aan alle reacties toevoegen. Westerlee beschikt over een prachtig stuk natuur. Eén van de weinige plekken in Nederland met voldoende rust en ruimte. Met lede ogen hebben we aan moeten zien dat de omgeving deels is verpest door een afschuwelijk windmolenpark met de daarbij ontstane overlast. Hebben we hier niets van geleerd? Moeten we nog een dorp opofferen aan allerlei industriële plannen en commerciële doeleinden? Koester onze natuurgebieden en wees zuinig op onze landbouwgronden. Er zijn voldoende bestaande industriegebieden die ruimte bieden voor uitbreiding. Bescherm onze leefomgeving en laat Westerlee zijn wat het is, een prachtig dorp waar het goed toeven is. Stop dus alle onzalige plannen ter industrialisatie van dit gebied.
153	Geen industrie terrein Westerlee en Scheemda. Het wordt tijd dat de open ruimte voor landbouw en natuur blijft.
154	Wat fijn om te lezen dat er zoveel organisaties zulke mooie plannen hebben ontwikkeld voor deze prachtige regio. Des te vreemder is het dat bij navragen aan de inwoners van oa. Scheemda, dat er maar zo weinig mensen op de hoogte zijn van deze 'mooie' plannen. Dit zijn plannen die schreeuw je van de daken. Werkgelegenheid, rijkdom etc. en dat allemaal voor de inwoners. Jammer, was het maar zo... Toch is het helaas wel weer gelukt om heel veel inwoners weer stress en spanning te bezorgen! Wat hangt ons nu weer boven ons hoofd. Hoe is het toch mogelijk dat in een toch betrekkelijk korte tijd, deze prachtige omgeving zo verkwanseld wordt. We hebben straks alleen nog dat mooie lied en clip van De heleboel - (hoe het ooit eens was bij ons in)De polder. In ieder geval een oproep voor de gemeente Oldambt, bezint eer gij begint!!
155	Een mooi dorp in Oost Groningen met boeren die het landschap op een goede manier onderhouden en daarmee ook voor plezier voor het dorp generen. Door het wild en de vogels die er zijn en de gewassen die in loop van het jaar met het seizoen mee veranderen. Er is in de loop van de tijd al veel gevraagd van deze regio. Denk aan de winning uit de bodem en de energietransitie. In de omgeving is veel veranderd wat ten koste gaat van het weidse agrarische landschap. Laten we zorgen dat zelfvoorzienend worden in de energie wat we hier gebruiken. En dit vooral creëren op de plekken waar dit gebruikt wordt en daarbij de natuur en het landschap in zijn waarde laten. Denk aan eerst op daken of onrendabele stukken en hoeken land. En dan niet een nieuw grootschalige industrie die ook nog weer eens veel energie verbruikt.... Wat is dan de volgende stap? Een zonnepark aan de andere kant van het dorp? Dat is immers aangemerkt als zoekgebied door de gemeente Oldambt. Laat het landschap en het woongenot met rust! Ik maak bezwaar tegen dit plan en hoop dat de politiek en partijen die de vraag daar deze kavels hebben neergelegd gauw tot bezinning komen. En het plan van tafel vegen.

156	Als klein dorp met "doorgaand" vrachtverkeer waar de gemeente geen oren naar heeft. Waar grote ondernemingen als Verol midden in de nacht met meerder vrachtwagens langs denderen en waar ook de gemeente niets tegen doet. Waar de gemeente het oude ziekenhuis voor tonnen moet betalen aan gas en licht. De gemeente moet zich niet bezig houden met zulke grote projecten waar ze geen verstand van hebben. Hoe vaak moeten ze in geldsanering komen door wanbeleid. Nu weer laat men zich verleiden door winstbejag. Beloften die niet kunnen worden waargemaakt. We zijn in een agrarisch dorp komen wonen om het gejaag en onverschilligheid in het westen te ontvluchten. Het gejaag en onverschilligheid is ook bij de gemeente ingeslopen. Schoenmaken houd je bij de leest en rus de gemeente na behoren. Wees geen ambtenaar die beleid kan maken en uitvoeren waar hij/zij geen verstand van heeft.
157	Wij zijn erg geschokt door de plannen die zijn ontwikkeld ten behoeve van het kapitaal. Dit alles ten koste van de natuur, het milieu en de leefbaarheid van o.a. de dorpen Westerlee en Scheemda. Hieruit spreekt een zeer eenzijdige visie. Verdienen ten koste van alles. Geen rekening houdend met het terugdringen van industriële vervuiling, alleen al tijdens het aanleggen van de benodigde infrastructuur . Wij zullen zeker letten op de politieke partijen die hiermee durven in te stemmen. Van ons geen steun meer.
158	Dit kan toch niet waar zijn! Aan de werkgelegenheid in n-o Groningen heeft nooit een bestuurder (er zijn ooit een paar uitzonderingen geweest)zijn vingers aan durven branden. Nu ineens, plotsklaps, zomaar uit het niets; Dollar-en eurotekens!!! Meeden is kapotgemaakt, we stomen door naar Westerlee! Alles vernielen, milieu? Ach wat boeit het. Euro's ,Dollars!!!!! Westerlee na een paar jaar verontreinigd kapotgemaakt, ziek en verdrietig achterlatend Is dit wat jullie willen? Ik mag het toch hopen van niet!!!
159	Er is zeker noodzaak om de regio een economische boost te geven, dat is goed, maar niet ten koste van de leefomgeving, rust en ruimte wat voor veel inwoners bepalend is geweest om hier te gaan wonen. Vele inwoners ondervinden nu al erg veel hinder door de windmolens in ons gebied. Er is in het Eemshavengebied genoeg ruimte voor industrie. Hier is geen draagvlak voor deze plannen. We willen dat er naar de bewoners wordt geluisterd en niet zo als met de windmolens waar totaal geen rekening met de mening van bewoners is gehouden. Zorg voor onze agrariërs, de horeca en de bedrijven die toerisme mogelijk maken in ons gebied. Maar vooral voor leefbaarheid van de bewoners door goede voorzieningen. Waar een ieder kan wonen, werken en ontspannen. Samen met elkaar!
160	Misleidende informatie van het Projectteam A7 / N33, d.d. 14-12-2021: Het projectteam noemt vele instanties die hebben geholpen bij het opstellen van het plan. Ik heb 2 instanties gevraagd hierop te reageren en geef hierbij het resultaat: Staatsbosbeheer, afdeling Groningen: "Wij zijn niet betrokken bij de plannen, zijn slechts op hoofdlijnen geïnformeerd" Het Groninger Landschap: "Bij het opstellen van dit plan zijn wij geconsulteerd als eigenaar van natuurgebieden in het plangebied". "....." 'Dit maakt ons op geen enkele wijze afzender of medeverantwoordelijk voor dit plan". Zo werkt het Projectteam kennelijk. PROVINCIE EN GEMEENTE LET OP UW ZAAK!
161	dit is inderdaad heel zorgelijk. Ik ben ook benieuwd welke vragen er gesteld zijn in die sessies. Welke personen van die organisaties hebben er aan tafel gezeten. Op deze manier voelt het alsof je verraden wordt door de partijen die in een andere setting belangen voor je behartigen. Ik mag ook hopen dat er meerdere partijen zijn die zich ook nu opnieuw zullen uitspreken nu deze plannen voor liggen. Dat je op onderdelen meegedacht hebt betekend natuurlijk niet dat je met het uiteindelijke plan eens zult zijn. Ik hoop dat zij zich ook zullen uitspreken. Dan moeten ze wel op de hoogte zijn van dit stuk!
162	Een ieder die woonachtig is in deze mooi omgeving heeft hier bewust voor gekozen het lijkt me niet dat we het prachtige landschap wat we hier hebben zonder vorm van protest op laten offeren aan industrie. Hier schieten woorden te kort.

163	Rust, ruimte en natuur. Dit zijn o.a. 3 onderdelen waarvan we kunnen concluderen dat deze volledig opgaan in ons dorp Westerlee. Hier is dus totaal geen plaats voor de plannen zoals geschetst. Landbouwgronden laten vervagen voor vervuilende industrie in deze regio is "not done".
164	Gister hoorde ik vol verbazing van een inwoner van Westerlee over deze plannen! Ik mag dan wel geen inwoner zijn van Westerlee, maar kijk vanuit mijn achtertuin (de vogelzangsterweg in Scheemda) uit over een mooi stukje natuur met daarachter Westerlee. Het verbaast mij enorm dat wij er op deze manier achter moesten komen en niet per brief op de hoogte zijn gesteld van het feit dat wij straks uitkijken op een industrieterrein! Nu twee jaar wonen we hier en laat ik mijn kinderen de reeën en egels zien in onze achtertuin en weilanden. In de toekomst mag ik ze uitleggen waarom de overheid hier een industrieterrein ging plaatsen ten koste van de natuur en de inwoners van ook omliggende dorpen (waaronder Scheemda!!!). Ik had gedacht dat windmolens plaatsen hier al genoeg ellende had bezorgt: Landschap vervuiling, geluidsoverlast en wanneer het donker is noemt men het weleens het red light district. Zéér bijzondere gang van zaken...
165	Het is een slecht plan. Het ruimtelijke karakter van onze provincie wordt wederom aangetast. Alle argumenten tegen dit plan worden door andere reageerders uitstekend verwoord.
166	We zijn hier ruim 2 jaar geleden komen wonen om het uitzicht en de vrijheid, nu hoor en lees ik van de plannen en ik zou het vreselijk vinden om in een vervuilde omgeving te wonen en daarbij word ons uitzicht verpest door mega fabrieken. Ik stem daarom dan ook tegen.
167	Ik ben trots op Westerlee. Een lintdorp in Groningen, dat zich kenmerkt door een open landschap, met de bijbehorende vergezichten en mooie natuur waarin het heerlijk recreëren is. Wandelen en fietsen, genieten van flora en fauna. Wij wonen hier al 45 jaar met veel plezier. Wij moesten al wel een aantal ontwikkelingen meemaken, die het woongenot ondermijnden. Zoals gaswinning en zoutwinning en het vestigen van windmolenpark N33. Toch is er nog genoeg van waarde over, die het voor ons leefbaar maakt. Maar nu lees ik plannen over ontwikkeling van het gebied waar ik woon, die de leefbaarheid ernstig ondermijnen. Wij wonen straks midden in een industriegebied, waardoor rust, ruimte en recreatiemogelijkheden verdwenen zijn. Ons woonplezier wordt door de plannen aangetast. Er zijn hier ook, getuige het rapport, plannen voor grootschalige industrie, zoals datacentra en batterijfabrieken. Maar zitten we te wachten op zulke industrie die de spaarzame groene energie, gesubsidieerd met de energiebelasting die wij moeten ophoesten en die hier, vaak al ten koste van ons landschap, wordt opgewekt, op gaat slokken? Er zijn genoeg andere gebieden in de regio, waar de leefbaarheid niet zo wordt aangetast. Bestuurders wijzig uw plannen en laat Westerlee in zijn waarde!!!!!
168	De plannen die zijn neergelegd in het rapport omtrent ontwikkeling A7/N33 steken in op economische ontwikkeling van het gebied. In de genoemde uitdagingen wordt een groen/blauwe strategie genoemd, die leefbaarheid, karakteristiek en herkenbaarheid van de dorpen centraal stelt. Uitganspunt is het behouden en vergroten van de omgevingskwaliteit en diversiteit. Voor Westerlee wordt deze strategie in de plannen helemaal genegeerd. Alles is hier gericht op de paarse strategie, die ontwikkeling van industrie als aanjager van de economische ontwikkeling van het gebied propageert. Westerlee is een prachtig lintdorp is met het zo kenmerkende agrarisch karakter, open landschap met vergezichten, stuwallen, natuur en wandel- en fietsroutes. Dit karakter, wordt door de plannen voor Westerlee desastreus vernietigd. Klaarblijkelijk wordt er van uitgegaan dat het dorp toch al is aangetast door aardgas- en zoutwinning, die gepaard gaan met bodemdaling, bevingen en het windmolenpark N33. De nog resterende leefbaarheid, die voor ons als bewoners zeer hoge waarde heeft wordt totaal vernietigd. Wij komen straks aan de rand van een groot industrieterrein te wonen. Grootschalige industrie zal ons woongenot vernietigen! Maar ja.... leefbaarheid is een factor die niet in directe economische waarde uit te drukken is en klaarblijkelijk voor Westerlee er niet toe doet! Is dit een groene economische ontwikkeling??? Wij kunnen dit niet over onze kant laten gaan!!

169	Hier een tegenstem van een bezorgde bewoner uit Westerlee voor dit plan. Het is toch ONVOORSTELBAAR dat naast de bodembeweging die onze regio treft, de bodemdaling door de zoutwinning, de windmolenparken met hun rode discolichten en het nodige lawaai die ze veroorzaken, überhaupt zo'n plan geopperd wordt!!!! Dan heb ik het nog niet eens over de waardevermindering van de huizenprijs. Ook nog niet over de rust die verloren gaat en het landelijke uitzicht. Ooit ben ik van de drukke Randstad hier naar het prachtige Oost Groningen "gevlucht "om de rust en de ruimte op te zoeken. Velen die hier wonen hebben hetzelfde gedaan. Het kan toch niet zo zijn dat ik ooit weer terug moet "vluchten" naar de Randstad omdat het daar stiller is om te wonen dan hier op het platte land door industrie en windmolenparken en wie weet allemaal nog meer aan horizonvervuiling en rustverstoring. Dit is aboluut GEEN goed plan
170	2,5 haar geleden hier komen wonen en we vielen direct voor het uitzicht en vrijheid die we hier hebben. Bij de komst van de windmolens is het al een al disco in de avond. De hoofdweg is al een drukke weg en we hopen dan ook echt niet dat hier tegenover ons ook nog eens van die megafabrieken neergezet worden, hiermee wordt ons woonplezier er niet beter op en wij stemmen dan ook volop tegen!!! We zijn dan ook enorm geschrokken over dit plan en hopen dan ook van harte dit dit hier van de baan wordt geschoven. We moeten er niet aan denken om in die vuile uitstoot te moeten gaan wonen. Dan is de keus, helaas voor ons, snel gemaakt.
171	De Vereniging Dorpsbelangen Westerlee heeft met verbazing en ontsteltenis kennis genomen van de plannen om een groot industrieterrein aan te leggen ten noorden van Westerlee. Er staan in de plannen heel goede uitgangspunten ten aanzien van leefbaarheid, het behoud van het open landschap en het belang van agrariërs in onze omgeving. Ook wordt er aandacht besteed aan recreatie en werkgelegenheid. Wij staan achter het grootste deel van het rapport. Echter: in het laatste hoofdstuk komt pas de aap uit de mouw! Uit het niets komt de mededeling: Westerlee krijgt een groot industrieterrein in de achtertuin! Zonder onderbouwing worden de mooie open landschapsstructuren en de boerenerven, die een paar hoofstukken eerder nog werden aangemerkt als zeer belangrijk voor het gebied, omgeploegd en moeten deze plaats maken voor megafabrieken! In de 3 gemeenten ligt nog 850 ha aan bedrijventerreinen die ingevuld kan worden, maar nee, er moet landbouwgebied worden opgeofferd ten behoeve van een grote batterijenfabriek of datacenter. Of deze belangstelling serieus is, is maar de vraag. En of daar voldoende werknemers voor te vinden zijn in onze regio is niet onderzocht. Er wordt gezegd dat er meer woningen gebouwd moeten worden, de vraag is of mensen uit de Randstad wel willen verhuizen naar Oost Groningen. Voor de woningnood in het Westen zijn veel meer regio's in de race. En velen zullen dichterbij de Randstad verkiezen boven verhuizen naar onze regio. En voor werknemers van buiten Nederland hoeven wij toch zeker onze rust en ruimte niet op te geven! Wij steunen het initiatief om de werkgelegenheid in onze regio op peil te houden, maar die moet echter wel passen bij de schaal van onze omgeving en daarvoor is er voldoende potentieel op bestaande bedrijventerreinen. Grote XXL bedrijven passen beter bij andere grote bedrijven zoals in de Eemshaven. Tenslotte willen wij nog iets kwijt over het proces dat de provincie en de 3 gemeenten hebben gekozen. In de bief wordt aangegeven dat er voldoende draagvlak moet zijn. De brief die is gestuurd is voor veel mensen lastig te lezen. Daarnaast is de brief selectief verspreid. Op de website kunnen de inwoners een reactie achter laten, maar dan moet men zich wel eerst registreren. Ook dat werkt zeer drempelverhogend. Het is ook niet duidelijk in hoeverre deze reacties worden meegewogen in de draagvlakmeting en op welke manier. Wij pleiten er voor dat de initiatiefnemers met voor iedereen begrijpelijke informatie komt en de geplande inloopavonden in januari alleen laat doorgaan als dat vrijelijk kan zonder corona beperkingen. Als dat niet kan zien wij graag dat het hele proces opschuift. Westerlee wil graag een leefbaar dorp blijven waar inwoners aantrekkelijk kunnen wonen in een rustige en open omgeving. Er wordt al grote overlast door de windturbines, de gas- en zoutwinning en de opslag van stikstof ervaren. Een groot industrieterrein past mede daarom niet bij Westerlee!

172	Compleet in schok stond ik met jullie brief over het ‘Ruimentijk-economisch perspectief A7/N33 in handen. Een groot industrieterrein achter ons mooie huis? Op een stuk dat hemelsbreed nog geen 2 km lang is? Vervuilende fabrieken tussen twee dorpen in? Even dacht ik dat ik in een slechte film beland was. Dit soort plannen kunnen toch alleen maar in een hele slechte film bedacht worden? Niet dus! Ook onze eigen gemeente kan dit! Laat ik allereerst aangeven dat ik begrijp dat er een economische impuls aan dit gebied gegeven dient te worden. Maar dit over de ruggen van jullie inwoners? Hoe kan een kavel tussen twee mooie dorpjes hiervoor gekozen worden? Een hoop mensen raken op deze manier hun leef-en woongenot kwijt. In jullie plannen noemen jullie dat jullie ‘allereerst trots zijn op ons prachtige landschap’. Dit valt voor mij niet te rijmen met de keuzes die jullie hier in dit prachtige gebied willen gaan maken. Er worden zonneparken uit de grond getoverd, windmolens ontsieren onze horizon, maar dit kan ik allemaal nog rijmen ivm het milieu. Maar nu willen jullie een weiland verder alles vol bouwen met milieuvervuilende fabrieken? Misschien is het wijs om een andere baan te zoeken? Iets in de filmINDUSTRIE? Daar is genoeg RUIMTE voor slechte filmscripts.
173	Absoluut niet mee eens!!! Als ik bekijk wat voor impact alleen al het windmolenpark heeft en wat een afschuwelijk effect dit al op het landschap heeft, snap ik niet dat er plannen zijn voor nog meer troep in deze regio… ik snap het ook niet eerlijk gezegd dat dit zomaar kan… als wij als burger een wijziging willen in een bestemmingsplan krijg je met allerlei instanties, vergunningen, meningen te krijgen en dit plan?? Is in strijd met hoe de natuur en het landschap er hier hoort uit te zien!!!
174	Absoluut niet eens met deze plannen. Zoals het er staat, komt het erop neer dat het gebied toch al is aangetast dus kan er nog wel meer bij. Niet te geloven. Het geeft geen goed gevoel, ondanks dat er benoemd wordt dat er nog geen concrete plannen en afspraken zijn gemaakt. Het vertrouwen in de politiek en een eerlijke procedure is zeer laag (gezien de ervaringen met het windmolenpark). Mensen wonen hier met plezier voor de rust en de ruimte. Kinderen willen hier opgroeien en gezondheid. Een grootschalig bedrijventerrein past daar zeker niet in. Ik ben hier absoluut op tegen!! En ik mag HOPEN dat er iets gedaan wordt met al deze meningen en dat dit niet een stap in de procedure is, die formeel doorlopen moet zijn om de plannen alsnog door te laten gaan!
175	Geef dit gebied een recreatieve bestemming door het bos De Garst uit te breiden.
176	Eerst die vreselijke windpark N33 ons door de strot duwen en nu komen jullie met dit onzalige plan! Houdt het dan nooit op? Deze plan moet echt van tafel!
177	Ontsteld over de plannen voor mogelijk grootschalige bedrijven in onze achtertuin, denk ik nu terug aan het gesprek met de ecoloog die onderzoek uitvoerde in het bos naast ons huis. De beste man mocht er verder niets over zeggen, maar gaf aan dat er 'plannen waren in de omgeving'. Ik had toen nog de hoop dat het ging om het windmolenpark, en dat ze nog serieus zouden onderzoeken welk kwaad het zou doen voor de natuur (en mensen in de omgeving). Helaas. Van stilte en donker, naar herrie en lichtvervuiling. Ik had de man gewezen op de nesten, de enorme roofvogels die ik regelmatig in het bos zag. De reeën. Nu vermoed ik dat er al lang onderzoek is gedaan voor deze plannen. Ik heb helaas niet de kennis en tijd om de nu voorliggende plannen helemaal uit te pluizen, maar mijn gezond verstand zegt me dat er andere mogelijkheden moeten zijn voor economische groei en werkgelegenheid, waar we onze kostbare natuur en landbouw landschap niet voor hoeven op te geven. Rekenen en adviseren naar een bepaald doel (het plan dat je voor ogen heb) lukt altijd. De grote vraag is dus: Wat is nu echt het doel? Mijn doel is om hier fijn te wonen en te leven. In rust en ruimte. Ik wil niet dat het gebied tussen Scheemda en Westerlee gebruikt gaat worden als bedrijventerrein.

178	Houdt het dan nooit op? Ik wordt hier cynisch en somber van. Dit heeft niks te maken met groei en ontwikkeling van onze hoek van de provincie, maar met groot geld en grote politieke belangen. Gaswinning, windmolens, zonneparken... Hebben we als provincie niet al genoeg bijgedragen aan het economische welzijn van ons land? Zoek een plek waar een dorp en de directe omgeving niet beïnvloed wordt. Áls het al zo nodig is dat dergelijke bedrijven zich hier vestigen. Volgens mij is er al een tekort aan werknemers, dus wie gaan deze banen allemaal vervullen?
179	Het is ook een keer genoeg! Na een windpark zonder draagvlak een stikstoffabriek en meerdere zonneparken nu ook nog een groot industriegebied..... hier is de Eemshaven voor! Ongelofelijk dat de inwoners van Meeden nu dit plan weer gepresenteerd krijgen. En straks nog een zonnepark onder de turbines. Doe maar wat aan de lampen en geluidsoverlast van de turbines!!!! Genoeg is genoeg!
180	Verschrikkelijk! Waarom moet ons wijdse landschap zo vervuild worden. Uitzicht vervuiling met name! Zo veel zonnepanelen parken staan er al, ipv mooi groene landbouw. Al die molens aan de horizon. Wat volgt nog meer....
181	Niet normaal die troep in de achtertuin, alsof er nog niet genoeg vernield is in ons mooie landschap. We gaan hier natuurlijk niet mee akkoord,we zullen er alles aan doen om het tegen te houden. Wat zo een prachtig land schap is zal veranderen is een stinkend industrie gebied. We zijn het er niet mee eens en gaan dus zeker NIET akkoord
182	Met afgrijzen heb ik de plannen gelezen voor wat betreft de plannen A7/N33. Ben verhuisd naar een dorp, Westerlee, voor de rust, omgeving en schone lucht. Waarom een gebied dat al zucht onder het windmolenjuk ook nog eens industrialiseren? is het te mooi en schoon? Waar halen jullie dit soort waanideeën toch vandaan. Zelf zullen jullie hier wel niet in de buurt wonen. Er zijn genoeg "oude" industrieterreinen waar plek is of gemaakt kan worden. Waarom natuur opofferen? zoveel is er al niet meer door die absurde zonnepaneel velden. Waar je vroeger nog vee van allerlei soorten zag grazen, zijn nu alleen maar zonnepanelen te zien. Windmolens, stikstoffabriek, gas en zout uit de grond en nu ook nog eens enorme bedrijventerreinen? Moet dit gebied hoe dan ook kapot? Hoe kun je woongenot en grote bedrijventerreinen in 1 plan samen laten komen? Strookt totaal niet. Het mag duidelijk zijn, ik ben absoluut tegen dit plan.
183	Ik ben absoluut geen voorstander van grootschalige industrie bij Westerlee (XXL) ik ben hier komen wonen voor de rust en ruimte. We hebben inmiddels een windpark en een stikstof fabriek achter in de tuin. Is het dan nu echt zo dat alle stroom naar de fabriek en de grote bedrijven moet gaan? Mogen de bewoners die er wonen nu echt ingebouwd worden aan alle kanten? En laat ik duidelijk zijn dat ik ook tegen het plan ben om anders de polder bij de stikstof fabriek vol te bouwen! Want dat plan komt nu ook weer op tafel hoorde ik. Vooruitgang prima maar houdt wel een beetje het woongenot van de dorpsbewoners in het oog… want nooit geen lusten maar lasten en frustratie.
184	Niet te geloven, dat was mijn eerste reactie toen ik het stuk las. Ik snap dat men deze regio een economische boost wil geven. Dit gaat ten koste van ons woon-en leefklimaat. De windturbines bij Meeden maken al herrie, er wordt al zout en gas gewonnen met alle gevolgen van dien. In plaats van de dorpen aantrekkelijker maken, wordt het alleen maar onaantrekkelijker voor de bewoners en toeristen. De landbouw moet de CO2 uitstoot verminderen en dan wel op landbouwgrond fabrieken plaatsen? Niet te begrijpen
185	Ik stem - TEGEN -. Ergens is het ook wel een keer klaar. Laat ook een stukje natuur over. We hebben al windmolens, gebouwen en andere rotzooi genoeg.
186	IK STEM TEGEN, er wordt al te veel natuur opgeofferd voor het "grote geld". Het kan toch niet zo zijn dat de beleefroute (Slag bij Heiligerlee) langs grote industrie gaat. Achter voormalig Philips, nu Qsil, ligt veel braakliggend industriegrond waarom daar niet? Is het misschien omdat het windpark Meeden daar te ver vandaan ligt? Het is wel toevallig dat na 1 jaar dit plan wordt gepresenteerd om gebruik te maken van het windpark wat er koste wat het koste daar moest komen. Nee geen mooie natuur opofferen voor grootschalig industrie.

187	Met verbazing en ontzetting heb ik het plan gelezen. Weg het open landschap, flora en fauna en de rust van het wonen in het dorp Westerlee. En dat voor..... Industrieterreinen brengt misschien werkgelegenheid en economische voordelen met zich mee, maar ook veel meer drukte, verkeer, vervuiling. Dus NEE, geef mij maar de weidsheid van het gebied, de natuur en dieren waar we met volle teugen van genieten. Dus aub zet dit plan NIET door.
188	Ik stem tegen. We hebben rondom Meeden al windmolens, Zonnepark, industrie van Nedmag en er wordt verderop al weer wat gebouwd. Het is nu wel klaar!!!
189	ABSOLUUT TEGEN ! Hoe haal je het überhaupt in je hoofd zo n plan te bedenken en te willen realiseren in het woongebied van mens (en dier) je hond mag niet loslopen om te voorkomen dat het beestje de natuur en woongebied van andere dieren verstoord. En dan wel dit achter dat mooie gebied neerpoten? Geloof dat er genoeg plekken zijn die minder bewoond zijn waar van alles mogelijk is. Onmenselijk als dit gerealiseerd gaat worden. Denk na !
190	Absoluut tegen. Ik neem aan dat jullie geen woorden nodig hebben na alles wat er de afgelopen jaren is gebeurd. Gebruik jullie verstand! Dit plaats je niet in zo'n prachtige omgeving. Denk aan de natuur en de mensen die hier wonen!
191	Absoluut op tegen! Helemaal eens met de voorgaande argumenten.
192	Absoluut tegen dit plan, hoef verder niet uitgebreid uit te leggen, want alles is hieronder al gezegd!
193	Eerst de windmolens en nu dit? Onze mooie dorp vergallen door industrie? NOOIT!
194	Geen nieuwe grootschalige bedrijventerreinen in de A7/N33 regio die ten koste gaan van weidse uitzichten, natuur en landbouwgronden!
195	Ik ben ook tegen het plan om bij Westerlee een groot industrieterrein aan te leggen!
196	Verbaasd en ongerust over de plannen zoals hier beschreven. Een mooi landelijk dorp waar rust en ruimte is. Groninger landschap en woongenot is al ontzettend aangetast met de komst van het turbinepark N33. Zonneparken gaswinning en ga zo maar door. Onzalig plan wat absoluut niet door mag gaan. Er zijn genoeg plaatsen voor industrie / uitbreiding in de provincie. Niet pal tegen een dorp aan!
197	Geacht projectteam A7/N33 Bedankt voor uw reactie, dit kan ik persoonlijk zeer op prijs stellen. Echter in uw reactie zie ik bepaalde dingen staan die mij niet gerust stellen: " Bij het opstellen ervan hebben verschillende bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties meegedacht .... " Uit de reacties die geplaatst worden zie ik dat er geen draagvlak is. Wie hebben geholpen met opstellen? "De binnen gekomen reacties worden verwerkt en volgend jaar wordt het (aangepaste) plan besproken ... " Uit deze woorden maak ik op dat het geen nieuw plan is maar dat hoe dan ook dit industriegebied er komt. Het plan wordt alleen nog aangepast? We weten allemaal hoe het verloop is van de windmolens, ook deze bewoners hebben inspraak gehad en kijk waar dat toe geleid heeft. Wij hebben geen inspraak, dit is voor het afvinken van de protocollen lijst die u verplicht bent om te volgen.
198	Geen woorden voor, wie bedenkt dit. Weg open landschap. Weg schone lucht. Weg heerlijk wandelen en fietsen. Weg woongenot. Vreselijk. Het is denk ik wel duidelijk. IK BEN TEGEN!!!
199	Heel slecht plan. Hebben wij al niet genoeg ellende en problemen. Is het leuk wonen in het dorp en in de buitengebieden van Westerlee ... Helemaal niet. Denk aan de windmolens, de zoutopslag van Nobian die al voor zoveel problemen geeft voor de omwonenden. Dan straks ook nog een industrieterrein met grote fabrieken. Gevolg lawaaioverlast, zwaar verkeer. En zwaar verkeer is er ook al in de buitengebieden en hard rijden. De leefbaarheid is weg.....

200	Werkelijk bizar. Met grote ogen dit plan gelezen. Er is geen draagvlak voor industrie in dit gebied. Het Groninger landschap en woongenot is al ontzettend aangetast met de komst van het turbinepark n33. Zonneparken gaswinning en ga zo maar door. Onzalig plan wat absoluut niet door mag gaan. Er zijn genoeg plaatsen voor industrie / uitbreiding in de provincie. Niet pal tegen een dorp aan!
201	Triest dat dit de manier is om inwoners mee te laten praten. Groot deel is hier niet van op de hoogte en als dat wel zo is is het ingewikkeld om überhaupt te vinden waar je kunt reageren. En het eerst aanmaken van een account is voor veel mensen al te veel gevraagd en haken af. Willen jullie echt weten wat mensen er in dit gebied van vinden? Plaats een makkelijke poll online of stuur een kaart met antwoordnummer waar mensen aankunnen geven hoe ze naar deze plannen kijken. 1 ding is zeker niemand zit te wachten op de grote bedrijven/industrieën dichtbij hun woonomgeving. En na het hele windmolenpark gebeuren die er gewoon doorheen gedrukt is hebben de inwoners al het gevoel dat ze toch niet gehoord worden en dat het toch al een gelopen race is. En dit windpark zorgt nog dagelijks voor geluidsoverlast waarvan altijd gezegd was dat dit niet het geval zou zijn. Nou daar zitten we ook de komende 30 jaar mee opgescheept. Net als het zonnepark wat er even doorgedrukt wordt. Dan is het wel een keer genoeg of niet? Er is genoeg plek voor grote bedrijven/ industrieën in de eemshaven. Of bij andere industriegebieden. Niet tussen 2 dorpen in en al helemaal niet waar ze sl overlast genoeg van andere dingen hebben. Daarbij komt dat de zogenoemde economische voordelen en werkgelegenheid tegen valt. Heel veel is geautomatiseerd in deze fabrieken en vaak zijn de fabrieken ook nog van buitenlandse bedrijven. Die niks om onze leefomgeving geven. Ik hoop dat iedereen zich laat horen en dat dit grote bedrijven plan gauw van tafel gaat!
202	Wat kan ik nog aan alle reacties toevoegen. Westerlee beschikt over een prachtig stuk natuur. Eén van de weinige plekken in Nederland met voldoende rust en ruimte. Met lede ogen hebben we aan moeten zien dat de omgeving deels is verpest door een afschuwelijk windmolenpark met de daarbij ontstane overlast. Hebben we hier niets van geleerd? Moeten we nog een dorp opofferen aan allerlei industriële plannen en commerciële doeleinden? Koester onze natuurgebieden en wees zuinig op onze landbouwgronden. Er zijn voldoende bestaande industriegebieden die ruimte bieden voor uitbreiding. Bescherm onze leefomgeving en laat Westerlee zijn wat het is, een prachtig dorp waar het goed toeven is. Stop dus alle onzalige plannen ter industrialisatie van dit gebied.
203	Ik ben wel heel benieuwd naar de verdere stappen en hoe deze reacties meegenomen worden in dit discussiestuk. De vragen (3!!!)inleidend op dit forum zijn erg algemeen. Hoe nemen jullie de reacties hier mee in de aanpassing van de plannen? Ik vraag me af hoe de inwoners van de andere kernen van de A7/N33 meegenomen zijn in het kennen van deze site en het perspectief. Lang niet alle inwoners van deze gemeenten zijn op de hoogte. Het gaat verder dan alleen de direct omwonenden! Welk tijdspad is er verder opgesteld, wanneer worden bepaalden besluiten definief (oa aangepast bestemmingsplan?) en hoe wordt de mening van inwoners meegenomen. De post hierboven is erg algemeen.
204	Verbaasd en ongerust over de plannen zoals hier beschreven. Een mooi landelijk dorp waar rust en ruimte is. Hier bewust voor gekozen en dit willen we graag behouden zowel voor onszelf als voor onze kinderen die hier in de ruimte op kunnen groeien. Een grote industrie past hier niet bij.
205	Met verbazing de plannen met betrekking tot het aanleggen van een industrie terrein tussen Westerlee en Scheemda gelezen. Zo dicht bij ons mooie landelijke dorp Westerlee. Dit kan en mag niet gebeuren. De gevolgen van het industrie terrein gaat verder dan de dorpen Scheemda en Westerlee. De uitstoot van afvalstoffen zal als de wind Zuid West is zo over de Blauwe Stad waaien. Of moeten we in de toekomst spreken van Grijze stad ? De toekomstige bewoners mogen ook wel worden ingelicht, zullen zich nog wel bedenken alvorens daar een kavel te kopen. Het schoonste stukje lucht van Nederland dreigt verloren te gaan. Dit kunnen we niet laten gebeuren. Spijt is verstand dat te laat komt. Daarom reageer nu massaal !!

206	Niet te geloven dit plan!! Kijk eerst eens verder in de regio waar nog ruimte genoeg is om te bouwen. Dit gebied en dit plan is zo ondoordacht. In de Eemshaven is er nog plek genoeg. Ook in Veendam is het industrie gebied nog niet volgebouwd. Heeft niemand dan niets geleerd van de windmolens problematiek in Meeden. Ook daar hebben wij in Westerlee hinder van! Meeden is nu een dorp waar verdeeldheid onder de bewoners is opgetreden, wij in ons mooie Westerlee willen dit niet meemaken! Hoe kun je het bedenken om industrie zo dicht bij een dorp te willen plaatsen. Bedenkend hoe de infrastructuur er uit gaat zien, wat te denken van het vele vrachtverkeer, geluidsoverlast, vervuilde lucht enz..We hebben al genoeg aan de zoutwinning, daardoor bodemdaling en de aardbevingsproblematiek. Hoe een uniek landbouwgebied met vruchtbare klei vol te zetten met fabrieken. De boer lijkt nergens meer belangrijk te zijn voor ons voedsel. De ooit mooie vergezichten (nu Windmolens met rode lichten) zijn we al kwijt. Wat er nu nog van onze leefomgeving over is, koesteren wij als bewoners. Zo te hopen dat we gehoord worden! En dit zal de provincie wel niet willen leuk vinden, maar maak en makkelijker link om TEGEN te kunnen stemmen !
207	Op Westerlee.nl is door dorpsbelangen een rechtstreekse link gemaakt. Zegt het voort!
208	Er wordt gevraagd om draagvlak, maar er is GEEN DRAAGVLAK voor dit plan!!!! Alle gepubliceerde reacties op deze site geven dit aan en wij willen als bezorgde bewoners Westerlee onze stem laten horen onder de naam "Geen Draagvlak Westerlee" . Via het emailadres geendraagvlakwesterlee@gmail.com kunt u zich aanmelden met uw naam, adres, telefoonnummer en emailadres. Wij hopen met uw en onze ideeën dit tegen te kunnen houden. Wij houden u op de hoogte van wat er gebeurt en wat we gezamenlijk kunnen doen. Meldt u aan en we houden u op de hoogte. Vriendelijke groet, bezorgde bewoners Westerlee
209	Naast de zonneparken, windmolens, zoutwinning en gaswinning wordt nu weer een mooi en rustiek gedeelte landschap opgeofferd. Niks meer rust, ruimte. Flora en fauna die verstoord wordt. Wat krijgen we terug? Inderdaad, een hoop ellende wat gaat zorgen voor co2 uitstoot. Worden wij als bewoners gehoord? Of is alles al in kannen en kruiken? Wordt dit naast de zovele mislukte paradepaardjes de zoveelste mislukking? Momenteel zijn er meer vacatures dan werknemers, hoe ziet men dit probleem voor zich? Een industrieterrein dat volgebouwd is en niet in gebruik genomen kan worden wegens personeelsvereniging? Alleen maar vragen die bij me opkomen maar passende antwoorden komen niet. Niet ver van dit mooie natuurgebied ligt een 8ndustriegebied waar nog ruimte genoeg is om te bouwen. Gebruik uw boerenverstand en laat dit allemaal niet gebeuren.
210	Vol ongeloof hebben we kennisgenomen van de voorgenomen plannen A7/N33, de komst van XXL bedrijven tussen Westerlee en Scheemda. Wij wonen aan de Berkenlaan, het natuurgebied De Garst grenst aan onze achtertuin. Daarachter de akkers en velden, in de verte zien we Scheemda liggen. Al 32 jaar genieten we van de rust en ruimte rondom Westerlee, maar voor hoelang nog? Dit zal ruw verstoord worden als bovengenoemde plannen doorgaan, terwijl we al te maken hebben met de geluidsoverlast van windmolenpark N33, het brommend geluid ’s avonds en ’s nachts. En wat te denken van de bodemdaling rond Westerlee door gas- en zoutwinning, met alle gevolgen van dien. De afgelopen jaren is er weinig tot niets voor Westerlee gedaan, door de komst van Blauwe Stad zijn er geen bouwprojecten voor nieuwe woningen meer geweest. Krijgen we nu als ‘cadeautje’ XXL bedrijven in onze achtertuin? En waar moet al het zwaar verkeer dan langs? Er zijn toch wel betere opties, direct aan de A7 gelegen, waar het geen consequenties heeft voor de leefomgeving van burgers. Bestuurders van Provincie Groningen en de deelnemende gemeentes: gebruik uw gezond verstand, het plan zal geen draagvlak hebben in Westerlee, dat mag duidelijk zijn.
211	“In de toekomst met veel plezier kunnen wonen, werken en recreëren”… uiteraard gaat dit niet gepaard met industrie in een dorp. Als je kiest voor een dorp, kies je voor rust, saamhorigheid en natuur. Dit is dus precies wat we belangrijk vinden en staat haaks op de plannen. Een absolute NEE!

212	Wij willen geen grootschalig bedrijventerrein in onze buurt. Wij hebben nu al overlast van de vele vrachtwagens die door onze straat met hoge snelheid rijden. Onze woning uit 1904 begint aan de straatzijde al te verzakken. Mede door al het verkeer dat er langs raast. Dus NEE.....niet nog meer verkeerd langs onze woningen en door onze Hoofdweg. ER is door alles wat erom ons heen is gebeurd al teveel op het bordje van ons allemaal gelegd.
213	Nee. Hier in Westerlee is het nog leefbaar. Graag zo laten als het is.
214	Nee, dit mag niet gebeuren. In het dorp waar we met zoveel plezier SAMEN wonen. Een dorp met veel saamhorigheid, liggend in een fijne omgeving. Waar we genieten van de natuur en het bos. Het kan niet waar zijn dat deze plannen gemaakt zijn. Dit past niet bij de omgeving en de manier waarop wij willen leven en onze kinderen willen opvoeden. Laat dit niet eenzelfde procedure worden als bij de windmolens in Meeden... Laat het gezond verstand het opnemen tegen de eurotekens. Absoluut geen draagvlak.... Dit mag niet gebeuren.
215	Westerlee. Ons mooie Westerlee. Van ons en onze kinderen. Westerlee... daar waar je woont tussen de bossen, tussen het groen. Waar reetjes in je achtertuin dartelen en kinderen slootje springen. Daar waar frisse lucht is en de koeien buiten grazen. Ja... dat is ons Westerlee. Een plek waar wij onze kinderen graag zien opgroeien. Dan denk ik niet aan een plek waar industrie is, niet aan een plek waar mega grote fabrieken staan. Waar rook de lucht vervuild. Dan denk ik niet aan een plek waar mensen vanuit hun prachtig aangelegde tuinen naar hoge schoorstenen moeten kijken. Het raakt ons.. in onze harten. Verbijsterd zijn we!
216	Hierbij wil ik mijn ongenoegen kenbaar maken over de plannen van de provincie Groningen, om mega industrie te willen realiseren in het landbouwgebied tussen Scheemda en Westerlee. Als wij trots willen zijn en willen blijven op onze prachtige regio dan past mega industrie absoluut niet in dit plaatje. Naast de vele klachten van licht- en luchtvervuiling over het windpark N33, de bezwaren tegen teveel zonneweides rondom Westerlee, de uitbreidingsplannen van Nobian (voorheen Akzo), die het zout onder onze woningen weghaalt, waardoor er schade is ontstaan, is er nu alweer een dreiging van de woonkwaliteit op uw politieke agenda! Het getuigt wederom van het feit dat de provincie Groningen geen respect heeft voor onze leefomgeving. Natuurlijk is werkgelegenheid belangrijk voor onze regio, maar niet ten koste van alles. Westerlee is een klein dorp, waar kleine voorzieningen bij passen en geen grootschalige industrie! Kennelijk bent u van mening dat ons landschap toch al is verpest en dat er nog wel meer bij kan…. Toerisme en recreatie voegen meer toe aan deze mooie omgeving dan industrie. Ook de gezondheid van de inwoners is een aspect waar we in de toekomst meer rekening mee dienen te houden. Ook een zeer belangrijke taak voor de provincie! Veel mensen hebben nu al téveel lichamelijke en psychische klachten vanwege het achteruitgaan van onze woonkwaliteit door geluids-, licht- en stankoverlast. En dan wilt u ook nog mega industrie vestigen tussen Scheemda en Westerlee, waardoor nog meer overlast?! Ik ben er faliekant op tegen om waardevol landbouwgrond om te zetten naar industriële toepassing (en alle negatieve effecten die daarbij komen). M.a.w. een onzalig plan!!! Verder hoop ik dat de visie van de provincie Groningen voor de toekomst verder gaat dan het ‘scoren van punten voor eigen gewin’.
217	Hoe kan dit nu een rationeel plan zijn? Er ziten al voldoende industrie en mega windmolens te dicht op woongebied, waardoor bewoners gezondheidsproblemen hebben. Waarom zou je dan in vredesnaam nog meer industrie in de “achtertuin” planten? Juist het woongenot, de ruimte en de natuur zijn redenen van ons om hier te wonen. Woningen gaan in waarde achteruit met deze ontwikkelingen, dus wie wordt er nu daadwerkelijk beter van? Er is in mijn optiek genoeg werkgelegenheid op redelijke afstand, dus dat kan het argument ook niet zijn. Ik ben benieuwd wat hier tegenin te brengen is.
218	Zoals de meeste anderen al hebben aangegeven is dit plan zeer slecht voor milieu en inwoners van de gebieden rondom dit plan. Hoe kun je er nu voor kiezen om zo'n mooi dorpsgezicht te vernielen. Verder zal er natuurlijk overlast onderaan door uitstoot en extra reisbewegingen. Er zijn toch ook andere industrie terreinen waar dit mogelijk is. Daar ligt immers de infrastructuur al. Echt te belachelijk voor woorden dit plan.

219	De geplande grootschalige bedrijventerreinen in de A7/N33 regio betekenen het einde van natuur en landbouwgronden. Het unieke karakter van het gebied gaat daarmee voorgoed verloren, niet alleen voor de inwoners van de dorpen, maar ook voor provinciegenoten die het gebied graag bezoeken. Elders komt men tot inzicht en wordt met veel aandacht en zorg natuur en leefbaarheid voor mens en dier weer hersteld. Laat voor deze plannen de les zijn: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald!
220	Wonende aan de Garst -middenin de natuur- met uitzicht op het windpark kan ik me niet nog meer verkrachting van de natuur voorstellen. Wie geniet er nou niet van reeën aan de horizon? Men denkt in € . Ik ben dus tegen dit plan en voor het uitbreiden van het natuurgebied de Garst.
221	Bij de toekomstvisie provincie Groningen en gemeente Oldambt kun je je afvragen of er wel een goede toekomst is voor bijvoorbeeld Westerlee. Wij hebben hier al veel voor onze kiezen gekregen, aardgaswinning, zoutwinning, windmolens, zonneweides en nu ook nog een groot industrieterrein. Ontwikkeling moet doorgaan maar niet ten koste van de leefomgeving. Dat is de basis van waar we vanuit moeten gaan. Dus kort en krachtig: Dit is geen goed doordacht plan. Grootschalig industrie past hier niet.
222	Laat ze dit gewoon lekker in het Westen van. Het land doen. En niet hier alles nog meer stukmaken. Dus ik ben TEGEN!!
223	De kloof tussen eerzame burgers enerzijds en de politiek (gemeente en provincie) kan niet groter zijn dan door deze plannen worden getoond. Hoezo nieuwe bestuurscultuur? Eerst negeren gemeentelijke en provinciale bestuurders de bewoners van Meeden volkomen en trakteren ze hen op lawaaige windmolens met enorme lichtvervuiling. Dan staat dat er nog geen jaar en dan beargumenteren de bestuurders dat het landschap zo vernield is, dat er in het rustige Westerlee wel ruimte is voor grootschalige datacenters en accufabrieken. Ik dacht altijd dat we daar de Eemshaven voor hadden maar ik had het dus mis. Westerlee een landelijk gelegen dorp met veel middenstand en een grote bloeiende agrarische sector kan volgens de gemeentelijke bestuurders wel worden aangetast voor een grootschalige industriële sector. Luister nu eens echt naar de lokale bevolking en leg het dan uit. Ik snap het niet, concentreer het dan in de tussenklappolder of ten noorden van de A7 os ten westen van het OZG. Waarom in Westerlee. Ver van de N33 en ver van de A7. Al het vrachtverkeer richting het industriegebied moet dwars door Meeden. Het gebied heeft geen verbinding met de A7. Het zal toch niets te maken dat voor het geldelijk gewin, iedere gemeente zijn eigen lokale bevolking opoffert voor een klein industrieterrein? Mocht dat wel zo zijn, graag met spoed één grote gemeentelijke herindeling ten oosten van de stad Groningen en concentreer dan alles rond de kruising N33 en A7. Bezin en haal dit ondoordachte plan direct van tafel.
224	Op eens de eerste spijt van het hier heen verhuizen. Behoud de omgeving van Meeden, Westerlee, Heiligerlee en Scheemda. De windmolens zijn al een enorme inpakt in het landschap en industrie zal overlast geven op vele gebieden, een betere lokatie, waarbij minder mensen hun woongenot en minder omgevingsschade zal zijn moet toch te vinden zijn. Behoud de omgeving Meeden, Westerlee, Heiligerlee en Scheemda!
225	Onvoorstelbaar dat er überhaupt over gedacht wordt om de grond tussen Westerlee en Meeden in te richten als industriegebied voor megafabrieken. Dat in één document noemen met leefbaarheid in onze regio is één grote grap. Schades door gaswinning lopen tot voorbij ons dorp, zout wordt onder onze huizen weggetrokken, windmolens worden in onze land gekwakt, ongeacht de weerstand in de dorpen. Groningen is zo mooi... De leefbaarheid is prima hier. Wanneer leert de overheid nu eens dat overal ingrijpen en bouwen het voor de inwoners niet beter maakt.. Blijf alsjeblieft met al deze plannen ver van onze mooie omgeving, want al het woongenot wordt op deze manier kapot gemaakt.
226	Na eerst horizonvervuiling en geluidsoverlast van de windmolens willen ze ons ook nog eens geluidsoverlast en luchtvervuiling door de maag splitsen. Wie bedenkt zoiets? En dan ook nog zo dichtbij ons mooie dorp. Stop met deze idiote plannen.

227	Vol bewondering heb ik het document over perspectief A7/N33 gelezen. een mooi geschreven stuk met diverse tegenstrijdigheden. leefbaarheid in combinatie met grote bedrijventerreinen dit in combinatie met het vrije open landschap wat dan weer aantrekkelijk zou moeten zijn. Er staat mij nog iets bij over een windmolen park waar na afloop van de plaatsing verzucht werd dat de tot standkoming geen schoonheidsprijs verdiende en dat daar lering uit getrokken moest/zou worden. verder kan ik mij zeer wel vinden in de reactie van .., goed verwoordt.
228	Naar Westerlee verhuisd voor de rust en de ruimte. Om te genieten zonder industrie en de bijbehorende vervuiling. Als ik een fabriek in de achtertuin wilde, dan was ik wel naar IJmuiden verhuisd. Stop deze dwaze plannen!
229	Ik ben zeer verbaasd dat er prachtig landbouw grond opgeofferd moet worden voor industrie en zonneweides. We zijn trots op ons open weidse uitzicht, dat willen we ook zo houden. Begrijp best dat er inversteerders zijn die snel geld willen verdienen met subsidies. Als zo'n zonnepark eenmaal is aangelegd wordt dit weer verkocht aan een andere inversteerders. Oude industrie terreinen eerst opknappen.
230	Wij westerlingen zijn 14 jaar geleden naar Westerlee gekomen voor de ruimte, rust en zeker voor de uitzichten over landschappen en de natuurschoon zo als de herten die altijd voor en achter bij ons lopen.en nu wil u er een industriegebied van maken. Te belachelijk voor woorden en daarom maak ik graag bezwaar tegen dit belangrijke plan.wat westerlee is natuurlijk al aangetast door die gigantische windmolens die behoorlijk voor overlast zorgen! Onze mooie zonsondergang niet zo mooi meer zijn horizonvervuiling en echt een verschrikkelijke gezicht is zodra het donker wordt met zijn rode lampen. IK MAAK BEZWAAR TEGEN DIT BELACHELIJKE PLAN!!!!
231	Wij zijn ander half jaar geleden van Amsterdam hierheen verhuist. Amsterdam weigert zelfs een windmolenpark rond de A10, en dan zou hier een zware grote industrie moeten komen? 24 uur per dag aan en af voer, lichtvervuiling, millieuvervuiling en onherstelbare landschapsschade.
232	Ongelofelijk he. Kan er met mijn hoofd niet bij, wie er überhaupt zo'n plan op tafel kan leggen in een dorpje. Hoorde al dat er (of het waar is is een 2de maar goed) dat er aan mensen al een bod is gedaan voor het uitkopen. En dat maak ons zo boos en machteloos Echt waar

233	Ongelofelijk,wat een gotspe van ‚onze' bestuurders op gemeentelijk en provinciaal niveau om te zeggen dat recreatie, ruimte, natuurbeheer, karakteristieke eigenschappen van het landschap en het welzijn van mensen in hun provincie en gemeenten heel belangrijk voor ze is terwijl ze met zo'n plan aan durven te komen wat betreft grootschalige industrie/bedrijven met de nodige hinder zoals genoemd in eerdere reacties. Waarom moet welzijn nu steeds opgeofferd worden voor welvaart? Grote(re) industrieën horen thuis in gebieden zoals eerder genoemd,de Eemshaven of Delfzijl of eventueel andere,nieuw te ontwikkelen gebieden die niet ingeklemd liggen tussen dorpen en waarbij het landschappelijke,weidse karakter van onze provincie niet verder aangetast wordt. Er zijn inderdaad genoeg verpauperde en afgedankte industrieterreinen die ruimte bieden voor economische groei en dat moet en kan daar op verantwoorde schaal,inclusief de plaatsing van zonnepanelen op de daken van deze vernieuwde gebieden en gebouwen,dus ook op energietransitie gebied ligt daar een hele grote uitdaging. In het aangewezen gebied,in Westerlee,voor deze grootschalige industrie leven weidevogels,hazen,roofvogels,reigers,reeën en de koeien en schapen van de boeren die bloeiende randen bij hun weilanden creëren. Langs het gebied loopt een belangrijke internationale fietsroute waar s'zomers duizenden fietsers,waaronder veel toeristen,gebruik van maken om te genieten van weidse velden met koolzaad,wuivend graan of grazende koeien. Tevens ligt aan ditzelfde gebied de prachtige beleefroute die van Westerlee doorloopt naar Heiligerlee. Het gebied ‚De Garst' is notabene een beschermd natuur gebied van Staatsbosbeheer en zou dan straks grenzen aan een industrie terrein. Als al die mooie plannenmakers,bestuurders en zogenaamde adviesbureaus en hoe ze zichzelf ook allemaal noemen nu eens de moeite namen om het gebied te verkennen,te bekijken en er rond te wandelen op een mooie voorjaarsdag of er met hun gezin of geliefden eens door te fietsen dan zouden ze zich kapot schamen dat ze geloven in al die ronkende onzin die ze nu over ons uitstorten in hun visies,plannen,concepten en strategieën. LAAT GRONINGEN AAN DE GRONINGERS(en de bekeerde westerlingen die hier voor de rust naar toe komen). Dit plan moet van tafel. Het is echt te zot voor woorden. Als Koot en de Bie nog zouden bestaan had ik hen gevraagd om hier een sketch van te maken.
234	De aardbevingsproblematiek in onze regio is nog in volle gang, de windmolenparken schieten als paddenstoelen uit de grond met horizon- lucht vervuiling en vervelende bromtonen als gevolg en de provincie Groningen denkt er alweer over na om het de inwoners minder naar de zin te maken. Ik spreek de hoop uit dat, in tegenstelling tot de gebeurtenissen in Meeden en de overlast gevolgen voor veel omwonenden van dien, dit keer beter zal worden geluisterd naar de geluiden van directe omwonenden. Niet alleen een politieke bril en euro tekens of zwichten voor druk vanuit grote bedrijven waarvan niet eens volledig duidelijk is welke eigenaren hierachter zitten. Het is belangrijk dat Groningen - de provincie die bekend staat om zijn ruimte, natuur en vergezichten- aantrekkelijk blijft om te wonen en te leven en voormelde kwalificaties zal behouden. Natuurlijk is het belangrijk om na te denken over het ontwikkelen van werkgelegenheid in onze provincie, maar niet ten koste van het leef genot van de inwoners en goede agrarische gronden. Te gemakkelijk worden gronden opgeofferd voor zonneweides, windmolens en industriële doeleinden. Immers, niet alleen is er een klimaat crisis, de voedselcrisis is niet veel geringer. Goed agrarische gronden zijn van levensbelang! Politici, denk goed na en heb visie voor de lange termijn.
235	Wie wil er niet wonen tussen windmolens, accufabrieken, datacenters en zonneparken? Wij genieten nu van de open ruimte om heerlijk te wandelen te fietsen en te hardlopen. Onze dochter laten we kennis maken met de prachtige natuur, weidse vergezichten, reigers en grazende koeien. Op het geboortekaartje van onze dochter stonden 3 hertjes, aangezien we met regelmaat hertjes in de tuin hebben en tegenkomen in het bos. Met de komst van fabrieken, windmolens en zonneparken in onze achtertuin zal het woonplezier en de leefbaarheid aanzienlijk afnemen met mogelijk een te koop bord in de tuin als gevolg.

236	Als inwoner van Westerlee voel ik me bedreigd door wat er zomaar in korte tijd met onze directe leefomgeving gebeurt. Overal hoge windmolens met rode flikkerende lampjes. Een groot industrieterrein naast ons dorp. En een bericht van de gemeente dat de grasvelden om westerlee erg geschikt zijn voor zonnepanelen terwijl juist de meerderheid van de inwoners aangeeft wat te zien in het onzichtbaar plaatsen van zonnepanelen op lege bedrijfsdaken. Ondertussen wordt de bodem leeggeboord. Schokkend. Juist in deze tijd van corona, zou je een omgekeerde beweging verwachten. Weer meer waardering voor weidsheid en natuur. Ik ben trots op onze leefomgeving als ik terugrijdt vanuit het westen van het land. Nu lijkt het erop dat we hier onze leefomgeving ook gaan verpesten en straks niet meer in contact kunnen komen met de natuur en het landschap om ons heen. Grote industrie naast een mooi dorp als Westerlee, is onbegrijpelijk. Bovendien komt veel van de groningse elektriciteit van windmolens en zonnepanelen waar wij tegenaan kijken als we rondlopen en fietsen in ons dorp niet ten goede aan ons, maar wordt gebruikt voor de energievoorziening van grote datacentra in onze provincie. Wij mogen onze energierekening zelf betalen en krijgen naast een zeer vervuilde omgeving hier geen enkele vergoeding voor. Ik hoop dat er bij de gemeenteraadsverkiezingen politieke partijen zijn die ons wel willen helpen om gewoon prettig te blijven wonen in onze prachtige landelijke omgeving. En een politiek die opkomt voor het behoud van de gymzaal in Westerlee. Ook deze kan zomaar wegbezuinigd worden. Het gemeentehuis mag echter wel 25 miljoen kosten, waarbij de tegenvallende kosten achteraf nog niet eens meegerekend zijn. Ik vertrouw erop dat de gemeente Oldambt naast ons staat, bij het leefbaar houden van ons prachtige dorp en het behoud van agrarische- en natuurgronden. Geen grote industrie- en zonneparken direct naast ons dorp.
237	Wat een bijzonder slecht plan. Een mooi rustig agrarisch gebied wordt binnen enkele jaren omgetoverd tot industriegebied waar niemand hier in de buurt om gevraagd heeft. Ik er ook niets van. Een agrariër/locatie mag er absoluut niet bijkomen, maar een hele polder vol zetten met industrie, panelen of windmolens moet kunnen? De inleiding van het plan is nog prima, ik citeer: "We willen een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie zijn voor inwoners, ondernemers, agrariërs, organisaties, instellingen, toeristen en recreanten. Eigenlijk voor eenieder die woont, werkt, onderneemt of onze gemeente en provincie bezoekt." Echter niets in het plan draagt hier aan bij. Het verbaast me keer op keer dat "duurzaamheid" enkel wordt gezien in investeren in nieuwe duurzame energie of industrie. Hiervoor wijkt er dan keer op keer een stukje landbouw en landschap. Wees nou eens zuinig op onze dorpen en landerijen. Ik steun Westerlee en omgeving om dit tegen te houden.
238	Helemaal mee eens xxx, duurzaamheid betekent ook betrokkenheid en aandacht voor/bij de inwoners. Die worden nu compleet niet meegenomen in dit plan.
239	Voorgenomen plannen omtrent het realiseren van een bedrijven terrein tussen dorpen als Scheemda en Westerlee, tast de leef omgeving en natuur enorm aan. Industrie hoort niet op z'n plek wat nu landbouw grond is. Eerst Windmolens, nu dit. Daarbij is het gebeid op gebied van aansluiting met de grote wegen totaal geen logische plek. Gemeentes, Provincie en overheid verliezen bij deze projecten hun inwoners compleet uit het oog. Enige wat ze kunnen zien is, wat het onder aan de streep in euro's voor hun oplevert.
240	Met grote verbazing en ontzetting heb ik de kennisgeving gelezen. Nog meer horizonvervuiling buiten de rode-, en witte lichten van de grote hoeveelheid windmolens. Wat een slecht plan. Wij zijn enige jaren geleden met een intentie voor o.a.. rust en ruimte in Westerlee gaan wonen. Dit gaat ten koste van gezondheid, leefbaarheid, natuur, inkomsten en leef genot. Dit moet tegengehouden worden. Gemeente Oldambt, College van B&W neem het voor jullie inwoners op en pak de handschoen op dit mag GEEN DOORGANG op welke wijze dan ook gaan vinden. Nog meer geluidsoverlast, verkeer, fabrieken, windmolens enz enz Schande!!!! WEG ERMEE!!! Vereniging Dorpsbelangen laat van u horen!

241	Afgelopen voorjaar verhuisd van Winschoten naar Westerlee in verband met de landelijke ligging en het weidse karakter. En dan deze plannen. Het is om te janken en hilarisch tegelijk. Westerlee is maar een klein lintdorp, maar heeft al genoeg ingeboet in de slipstream van het windmolenpark bij Meeden. Innovatie is een goed iets, begrijp me niet verkeerd, maar doe dat niet door het plaatsen van grote autoassemblage bedrijven op juist die locatie die nu als interessant is aangemerkt, waardoor het toch al kleine dorp in de verdrukking komt en waarbij het aanzicht van het dorp compleet en moedwillig wordt gemolesteerd. Dat kun je toch niet met droge ogen verkopen? Ten overvloede: ik ben dus faliekant tégen de plannen. Tegelijkertijd vraag ik me oprecht af of onze stem echt wordt meegeteld in de besluitvorming, maar goed; je moet wat hè.
242	Voorkom dat het gebied Scheemda/ Westerlee van rust, ruimte & natuurschoon niet naar een grootschalig(schandalig) industriegebied!! Wat natuurlijk al aangetast is door windmolens die behoorlijk voor overlast zorgen!
243	Dit ruimtelijk economisch advies gaat helemaal niet in op de geschiedenis van het gebied. Je kunt merken dat de samenstellers hier zich niet in hebben verdiept. Het plan van een grootschalig industrie terrein tussen Westerlee en Scheemda is een verkrachting van het landschap., de oude Dollard boezem. De provincie heeft altijd het beleid gehad om het open Dollard landschap "OPEN " te houden. Is dit nu veranderd. Grootschalige industrie hoort thuis bij Delfzijl, waar nog ruimte genoeg is. Het lijkt wel of de provincie geen totaal overzicht meer heeft en een paar gemeentes maar laat aanmodderen, net als in het verleden gebeurde. De afstand tot Delfzijl is maar beperkt. Verder is er helemaal niet gekeken wat zo' n industrieterrein voor impact heeft op de woonomgeving. Ook zie ik niets over de kosten van infrastructuur die gemaakt moeten worden, deze zullen er niet om liegen. Wat mij betreft kan het plan terug naar de tekentafel en moet het door betere deskundigen bekeken worden.
244	Wat een onzalig plan om een industrieterrein te plannen in een open landschap zo dicht op het dorp Westerlee. We hebben hier al overlast van het windmolenpark Meeden. En dan nu ook nog eens zo'n ingreep in het landschap, waardoor ons uitzicht nogmaals verpest wordt? Hoe durven jullie dit voor te stellen!!!! Schande !!!!! Als er dan toch industrie moet komen in onze omgeving, plan dat dan in het verlengde van de gouden driehoek bij Zuidbroek richting het oosten; tussen de spoorlijn en de A7. Zo verpest je ons uitzicht en woongenot niet. Tevens kun je gemakkelijker de aan- en afvoer regelen via loskades aan het Winschoterdiep en op- en afritten van de A7. Stap af van het plan om de locatie ten zuiden van Scheemda te gebruiken hiervoor. En houd vooral rekening met de mening van de burger!!!!!
245	Geen industrie in onze landelijke omgeving van het mooie Westerlee. In het voormalig Oterdum is nog plaats genoeg.
246	Met ontzetting namen wij kennis van de voorgenomen plannen omtrent het realiseren van een bedrijven terrein vlak bij onze huizen (Westerlee) Waar wij nu kunnen genieten van het uitzicht kijken wij met elkaar straks tegen een industrieterrein aan met zoals het nu lijkt mega bedrijven . Behalve ons uitzicht verdwijnt hiermee ook de rust in ons dorp De windmolens bij Meeden halen ons s nachts uit de slaap, de lucht kleurt s avonds rood van de lampen op de wieken ….tel dan daarbij op de overlast van grote (batterij/automotive) fabrieken (lawaai, beduidend meer (vracht) verkeer,nog meer licht vervuiling , stank overlast etc . Veel inwoners zijn hier komen wonen voor de rust….het weidse uitzicht,,,,het lekker kunnen wandelen en fietsen door de velden Dit alles wordt ons ontnomen …….. Het enige wat belangrijk lijkt zijn de euro tekens in de ogen van provinciale en gemeentelijke bestuurders .
247	helemaal mee eens het lijkt erop alsof elk stuk grond geld moet gaan opleveren. waarom word er geinvesteerd in akkers vol zonnepanelen en windmolens(dit valt bij mij niet onder groene energie), er blijft geen grassprietje groeien! . als je echt een groen wil investeren plaats er dan een natuurgebied, zo kan de omgeving ook trots zijn op de provincie. als de industrie nog meer groeit zal het me niks verbazen dat alle gemeentes gaan fuseren en heel de omgeving een stad word. de lokale boeren doen het in mijn ogen beter dan het beleid wat de gemeentes en provincies voor ogen hebben.

248	Verbijsterd heb ik het document “Ruimtelijk- economisch perspectief A7/N33 en de Marktanalyse die de basis van genoemd document vormt gelezen. Niet verbijsterd over de noodzaak om de regio een economische boost te geven, dat is goed, maar verbijsterd over het feit dat het unieke open landschap in deze regio daarvoor opgeofferd wordt en dat daarbij woongenot van een groot aantal inwoners om zeep geholpen wordt. Ik ben één van die Westerlingen die juist voor dit unieke open landschap en de rust vanuit de Randstad naar Groningen gekomen is. Echter door onjuiste keuzes veranderde dit unieke landschap al snel door de plaatsing van het windpark N33 en is er overlast in de vorm van geluid en lichtvervuiling. Er liggen plannen om op goede landbouwgrond zonneparken aan te leggen en nu is men ook nog voornemens om nabij boerderijen en woningen grote industrieterreinen te gaan exploiteren. Dit zijn geen plannen om met plezier te wonen en te werken. Dit geeft nu al zorgen en straks grote overlast. De toeristen zullen het gebied gaan mijden, inwoners zullen verhuizen en boeren zullen vertrekken. Het gebied bij Meeden, Scheemda en Westerlee zal desastreus veranderen. Ik ben van mening dat het een onzalig plan is om juist in de oksel van de A7 en de N33 industrieterreinen te realiseren met een grote van 50 tot 100 + ha. Dit plan moet echt van tafel.
249	Met belangstelling heb ik kennis genomen van uw plannen voor de ontwikkeling van het gebied rondom de A7/N33. De besproken strategieën zijn reëel en als basis voor toekomstig beleid te hanteren. Per regio, streek, stad, dorp dient te worden bekeken welke strategie het beste toepasbaar is waarbij medezeggenschap nadrukkelijk in de besluitvorming aanwezig en medebeslissend is. T.a.v. de voorgestelde strategieën denk ik dat voor het gebied rond de A7/N33 de groenblauwe en rode strategie goed inpasbaar zijn in het landschap en de leefomgeving. De paarse strategie doet teveel afbreuk aan de landbouw en het karakteristieke open landschap en wel om de volgende redenen: - wereldwijd staat de productie van voedsel onder grote druk. Enerzijds neemt in West Europa en met name in Nederland door de wens van meer natuur en de noodzaak van woningbouw, industrie en infrastructuur het areaal landbouwgrond af. Anderzijds wordt er wereldwijd door klimaatinvloeden en het gebruik van landbouwgronden voor non-food producten (olie, katoen, industriële producten) minder voedsel geproduceerd. Daarentegen groeit de wereldbevolking gestaag. De productie van voedsel zal in de komende decennia belangrijker zijn dan ooit. Nergens ter wereld is de voedselproductie zo efficiënt als in Nederland en dat dienen we te koesteren. Het behoud van Groningen als landbouwprovincie is van zeer groot belang. - In Nederland is sprake van agglomeratie op grote schaal. Op veel plaatsen waar tot voor kort nog open gebieden waren worden deze nu en in de nabije toekomst gevuld door industrie, woningen, infrastructuur en nieuwe natuur. Juist in onze provincie is nog open ruimte dat niet alleen voor Groningen karakteristiek is maar ook op economisch en sociaal gebied een juiste invulling heeft. - In uw paarse strategie wilt u onderzoeken of er ruimte is voor bedrijventerreinen voor zeer grote bedrijven tussen Scheemda en Westerlee. Weliswaar is in dit gebied momenteel een windmolenpark maar over 18 tot 20 jaar zal dit gebied weer een open landbouwgebied zijn. Dat u hier mogelijk een groot industriepark denkt te kunnen vestigen lijkt mij in strijd met de andere door u geopperde strategieën. Als u dit soort bedrijven wilt faciliteren denkt u dan vooral aan daarvoor geschikte locaties als de Eemshaven.
250	Wat een constructieve reactie. U heeft dit ontzettend goed verwoord en ik kan daar alleen maar mee instemmen. Dank daarvoor!

251	Wat een slecht doordacht en onderbouwd plan! Werkgelegenheid voor onze regio is prima, maar niet op de schaal die nu op papier gezet is. De leefbaarheid van onze regio wordt hierdoor nog verder aangetast. Onder onze bodem wordt gas en zout gewonnen. We weten wat daar de gevolgen van zijn! Inmiddels kijken we ook tegen veel grote windmolens aan en horen continue een laagfrequent geluid, waar we wakker van liggen. De volgende stap is het binnenhalen van grote industrie. De vraag waar al die duizenden werknemers vandaan moeten komen wordt niet beantwoord. Bedrijven hebben nu al onvoldoende personeel om het werk uit te voeren. Laat staan dat er nog meer werk wordt gecreëerd waar in ons land geen mensen voor te vinden zijn. Laten we de leefbaarheid van ons gebied hoog houden en werk creëren dat er écht toe doet, op een schaal die past bij onze omgeving én op een locatie waar nu al industrie te vinden is, op grote afstand van woningen. Niet op zo'n korte afstand van meerdere dorpskernen!
252	geschikt personeel om op de beoogde locatie te werken is hier niet, het is mijn ervaring dat technisch personeel steeds verder weg gezocht moet worden. Als er een Turnaround/onderhoudsstop op fabrieken in de regio is dan is 70 tot 80% van de monteurs niet in staat Nederlands te spreken, Engels is in sommige gevallen zelfs al te veel gevraagd... hoe is dat hier in het marktonderzoek gewogen? ik heb op dit moment geen vertrouwen in de data van het onderzoek, het is niet te controleren. Hoe is de data vertaald naar een conclusie/aanbeveling?
253	Ik kan niet slapen, lig op bed en hoor het laag monotoon gebrom van de windmolens bij de N33 (het raam is open) en denk aan het ontwikkelingsperspectief. Ik vraag me af hoe het in de toekomst zal zijn, mocht er toch een groot bedrijven terrein tussen Westerlee en Scheemda komen… Zullen wij last krijgen van die “ongewenste” buur…
254	Voorkom dat het gebied A7/N33 nog verder verandert van een landschap van rust & ruimte naar een grootschalig industriegebied met zonnepanelen, windmolens, en grote blokkendozen (batterijfabrieken). De huidige belangstelling voor dit gebied is misschien vleiend voor de lokale en regionale politici en ambtenaren maar wees je er vooral van bewust of dit bijdraagt aan de brede welvaart van de Groningers die nu en straks in dit gebied wonen en leven en of je hiermee niet nog meer concessies doet aan de rust & ruimte in dit gebied. Voor mij betekent brede welvaart dat de waardevolle ruimtelijke en rustige landbouw- en natuurgebieden voor inwoners van deze gemeenten nu en de toekomst behouden blijven. Wat dan wel, kies juist voor echt groene gemeenten waarin natuur en landbouw centraal staan in plaats van zogenaamd groene gemeenten met windmolens, zonnepanelen en batterijfabrieken. En kijk ter inspiratie tav participatie nog eens naar de documentaire Tegenwind om te zien hoe het niet moet.

Aanvullend op mijn vorige reactie wil ik u wijzen op de volgende argumenten om punt 8 – de plannen voor grootschalige industrie in het gebied tussen Westerlee, Scheemda en Meeden- van het perspectiefplan A7/N33 uit het rapport te halen: 1. Visie op de impact van grootschalige industrie op het kenmerkende Groninger landschap ontbreekt: De locatiekeuze voor grootschalige industrie wordt al gemaakt terwijl de visie ontbreekt op de impact en wenselijkheid van grootschalige industrie als datacenters, batterijenfabrieken en automotive. Willen provincie en gemeenten het kenmerkende Groninger landschap zo in de uitverkoop doen dat op korte termijn de waarden van uitgestrekte vergezichten, agrarisch landschap, rust en ruimte verdwijnt. Juist in een tijd dat die rust en ruimte zo belangrijk zijn voor de mensen die er wonen en voor de toeristen die de regio juist steeds beter weten te vinden. Rust en ruimte zijn het nieuwe goud, waarom grootschalige industrie dan niet clusteren op de daarvoor bestemde bestaande locaties Eemshaven, Delfzijl en Oosterhorn? 2. De stapeling van lasten voor de inwoners van Westerlee/Scheemda/Meeden door de: a. Gevolgen van gaswinning door de NAM b. Gevolgen van zoutwinning door Nobian c. Gevolgen van de opslag en het ondergrondse vervoer van stikstof uit een oude zoutcaverne naar Zuidbroek. d. Gevolgen van het windmolenpark N33 (35 enorme turbines) e. Plannen voor zonneweides f. Spoorverdubbeling ivm de sneltrein vanuit Groningen naar Oldeburg g. En dan ook nog plannen voor grootschalige industrie 3. Gebrekkige participatie omwonenden: De werkwijze tot nu toe en de toon van de projectleider tijdens de toelichting aan PS geeft ons het gevoel dat we als omwonenden niet serieus worden genomen. Serieus nemen betekent niet alleen het afvinken van de mogelijkheden voor inspraak voor omwonenden en het aantal reacties op de website. We willen als inwoners serieus genomen worden door het over de inhoud van punt 8 van het perspectiefplan te hebben. Dus over de impact en wenselijkheid van grootschalige industrie in de provincie, over geschiktere alternatieve locaties in de provincie en over de argumenten tegen de locatie tussen Westerlee/Scheemda/Meeden.

vervolg: 4. Onjuiste verwijzing naar organisaties bij de totstandkoming van de plannen: Opvallend is dat een aantal organisaties dat bij de workshops aanwezig is geweest, laat weten dat er helemaal niet over grootschalige industrie is gesproken. Zij vinden het zelfs vervelend dat de namen van hun organisaties door de projectgroep en de bestuurders worden genoemd als partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van de plannen. Zij laten ons weten dat in de workshops vooral een positief beeld is gegeven van de plannen (zoals ook in de animatie die op de website te vinden is). Zij geven aan dat er gesproken is over aandacht en kansen voor bewoners, over brede welvaart voor alle inwoners, over de herwaardering van bestaande industrie en de inpassing ervan in de natuur. Zij herkennen de plannen voor grootschalige industrie niet. En ook de genoemde locaties voor nieuwe grootschalige industrie buiten de Eemshaven/Delfzijl zoals bij Westerlee/Scheemda/Meeden is niet aan de orde geweest. Bijzonder is ook dat de projectleider de verslagen van de workshops niet met de inwoners wil delen maar alleen mondeling wil toelichten. 5. Groene energie als argument om grootschalige industrie te verleiden/faciliteren: We maken ons zorgen dat de groene energie die in het windmolenpark Meeden en zonneweides in de regio opleveren straks vooral wordt gebruikt om grootschalige bedrijven te verleiden/faciliteren om in deze regio te komen. Dit betekent dat voor inwoners alleen de lasten van windmolens en zonneweides overblijven en de lusten voor grote buitenlandse investeerders;

vervolg: 6. Geen goede analyse van de behoefte aan werkgelegenheid in de regio en van de daadwerkelijke bijdrage aan de werkgelegenheid door grootschalige industrie. We maken ons zorgen over het argument van werkgelegenheid dat de boventoon voert en niet op de concrete bijdrage aan banen/werkgelegenheid voor inwoners van de regio. Het gaat in de stukken en de toelichting van de ambtenaren alleen om fictieve aantallen die ooit eens voorbijgekomen zijn. Veel werkgelegenheid van deze grootschalige industriële bedrijven vindt helemaal niet plaats in de regio waar die bedrijven komen maar juist in goedkope lonenlanden waarna de onderdelen naar de locatie worden getransporteerd. Verder is er geen analyse gemaakt over wat er precies nodig is in deze regio en hoe daarop kan worden aangesloten. Hoe ga je om met werkgelegenheid in een regio waarin bijvoorbeeld: a. 17% van de inwoners niet kan lezen/schrijven; b. Ongeveer een kwart van de inwoners 65-plus is en in de komende periode verder oploopt en waar juist extra capaciteit in de zorg nodig is; c. juist het MKB de motor is van de werkgelegenheid voor mensen met een laag opleidingsniveau; d. vacatures in de industrie nu al niet door de bewoners van de regio kunnen worden ingevuld en er vooral mensen worden ‘gehaald’ die tijdelijk naar de regio komen om te werken; e. waar nieuwe grootschalige industrie de lokale bedrijven leeg kan trekken; f. waar de huidige agrariërs al veel lokale werkgelegenheid bieden en die dan dus verdwijnt als je grote XXL bedrijven plaatst.

7. Het gebruik van Brede welvaart als argument gebruikt voor het perspectiefplan A7/N33 terwijl vooral gekeken wordt naar de (nog onzekere) mogelijke economische opbrengsten. Brede welvaart omvat zoveel meer dan alleen inkomen/geld. De Brede welvaart wordt juist gerealiseerd door factoren als het woonklimaat, de natuurlijke leefomgeving, de sociale samenhang in buurten, de trots die er is op de eigen omgeving etc. 8. De vernietiging van cultuurhistorische waarden van het gebied Westerlee/Scheemda/Meeden. Dit is de oude boezem van de Dollard, het is de plek waar ooit de Slag bij Heiligerlee plaatsvond. Het gaat om het karakteristieke lintdorp Westerlee. De natuurgebieden De Garst en De Hoogte als onderdeel van de Groningse Stuwwallen. 9. De vernietiging van de ecologische waarde van het gebied waarbij zeer vruchtbare landbouwgrond die nodig is voor productie van voedsel voor mens en dier in het plan wordt opgeofferd aan grote buitenlandse megafabrieken. Juist in een gebied dat zich uitermate goed leent voor landbouw en waar natuur (stokoude houtwallen) en landbouwgebieden hand in hand gaan en een goed leefgebied bieden aan flora en fauna, bijvoorbeeld meer dan 25 vogelsoorten die voorkomen op de rode lijst, reeën, hazen, vleermuizen en eekhoorns. Vanuit GEEN DRAAGVLAK nodigen we de bestuurders van harte uit om met ons door te praten over onze zorgen en rond te kijken in ons mooie karakteristieke Groninger landschap.

255	Hierbij wil ik mijn ongenoegen kenbaar maken over uw plannen om mega industrie te willen realiseren in het landbouwgebied tussen Scheemda en Westerlee. Als wij trots willen zijn en willen blijven op onze prachtige regio dan past mega industrie absoluut niet in dit plaatje. Naast de vele klachten en (lucht)vervuiling van het landschap over het windpark N33, de bezwaren tegen teveel zonneweides rondom Westerlee, de uitbreidingsplannen van Nobian (voorheen Akzo), die het zout onder onze woningen weghaalt, waardoor er schade is ontstaan, is er nu alweer een dreiging van de woonkwaliteit op uw politieke agenda! Het getuigt wederom van het feit dat de provincie Groningen geen respect voor onze omgeving heeft. Natuurlijk is werkgelegenheid belangrijk voor onze regio, maar niet ten koste van alles. Westerlee is een klein dorp, waar kleine voorzieningen bij passen en geen grootschalige industrie! Kennelijk bent u van mening dat ons landschap toch al is verpest en dat er nog wel meer bij kan…. Toerisme en recreatie voegen meer toe aan deze mooie omgeving dan industrie. Ook de gezondheid van de inwoners is een aspect waar we in de toekomst meer rekening mee dienen te houden. Ook een taak voor de provincie! Veel mensen hebben nu al téveel lichamelijke en psychische klachten vanwege het achteruitgaan van onze woonkwaliteit door geluids- en stankoverlast. En dan wilt u ook nog mega industrie vestigen tussen Scheemda en Westerlee?! Ik ben er dan ook faliekant op tegen om waardevol landbouwgrond om te zetten naar industriële toepassing (en alle negatieve effecten die daarbij komen). Verder hoop ik dat uw visie voor de toekomst verder gaat dan het ‘scoren voor eigen gewin’.
256	Maak geen industrieterrein van landbouwgrond bij Westerlee! Het is nu een mooi open gebied, verpest het niet! Als er dan toch fabrieken bij moeten vergroot dan ergens anders een industrie terrein. Waardeer mooie open gebieden waar het nog betrekkelijk rustig is. Zulke plekken zijn er steeds minder. Laat het zoals het nu is.
257	Helaas lukt het me maar steeds niet om mijn account te activeren. Nu hoop ik dat het hier lukt om mijn ongenoegen kenbaar te maken omtrent de plannen in Westerlee. Ik stem tegen!!!!!!
258	Ik ben het met de plannen nabij de 1e garstelaan niet eens. Industrieterreinen behoren niet nabij woningen te worden gesitueerd. Er zijn in de gemeente vast wel plaatsen die geen overlast aan omwonenden geven.

259	Graag reageer ik op het plan om industrieterrein te ontwikkelen nabij het dorp Westerlee. Wanneer mensen buiten Groningen hun reaktie geven op wat zij van Groningen vinden dan hoor of lees je altijd: de ruimte en vergezichten. Blijkbaar is dat iets wat niet Groningers aanspreekt. Wanneer we die ruimte gaan inruilen voor industrie dan snijden we onszelf in de vingers. Heb je misschien een aantal mensen aan het werk gekregen maar die ben je weer kwijt omdat het minder aantrekkelijk wordt voor niet Groningers om te komen. En..... dan heb je ingeleverd op de leefbaarheid in onze omgeving en in en om ons dorp. Daarnaast is Westerlee een dorp die qua leefbaarheid onder druk staat. Er worden geen nieuwe huizen gebouwd, de scholen worden kleiner (1 school is al verdwenen) de plaatselijke kruidenier is 70+ en zal er mee stoppen en dan zijn we die voorziening ook kwijt. Dus in en om ons dorp treed het verval in! Dus..... stop met het ontwikkelen van industrieterrein in de ruimte om ons heen. Maak maximaal gebruik van de bestaande industrieterreinen. We moeten de kernwaarden van de provincie bewaren en bewaken.
260	Als jullie de mensen willen informeren met dit waardeloze plan zorg dan ook dat de mensen kunnen reageren want niks dat werkt om je stem te laten horen ik vraag me af wat voor mensen dit kunnen bedenken het landschap is al verpest door die windmolens dus kan dit der nog bij bah ik stem tegen
261	?????????????????? wat is dat voor raar bericht op site van Dorpsbelangen Scheemda ??? waarom lees ik dit soort zaken niet gewoon in de krant of waarom wordt er niet aan iedere burger per brief geïnformeerd want Dorpsbelangen Scheemda vertegenwoordigt mij niet ……???? Weet u wat de impact van zoutwinning stikstoffabriek Zuidbroek Windpark N33 en gebruik zoutcavernes voor afval is?? Tot aan de hoogste rechter ga ik dit bestrijden.
262	Wij maileden inzake het wanstaltige plan industrie te plempen tussen Scheemda en Westerlee;nu berieken mij soortgelijke signalen vanuit Kolham / Westerbroek in casu Borgweg . Is het doel van U en uw medeambtenaren vanuit uw luxe en gasloze stulpjes (door ons betaald) onze mooie Provincie en haar bewoners kapot te maken met industrieterrein opdat gaswinning vervolgens hervat kan worden? Is dit de nieuwe bestuurscultuur? Is dit wat ons kabinet bedoelt dit omzien naar anderen? Zo ja dan moeten we dat maar eens aan de rechter voorleggen met onze ...hoe het wel moet dus.
263	Ik heb kennisgenomen van de plannen die de provincie heeft in het gebied tussen de A7/N33 tussen Scheemda/Meeden/Westerlee. Ik woon zelf direct grenzend aan het gebied dat is aangewezen als mogelijke locatie voor ontwikkeling van grootschalige industrie. Zoals u wellicht zult begrijpen ben ik hiervan geschrokken. (Evenals vele andere omwonenden en direct betrokkenen) Als de plannen door zouden gaan is het rustige leefklimaat en wijde uitzichten meteen verdwenen met als bijkomstigheid de negatieve gevolgen voor het milieu. Een grote aantasting van het woongenot voor veel mensen die recreëren in dit gebied en het aanliggende natuurgebied. (Het uitzicht is al een stuk slechter sinds de aanwezigheid van de windmolens). Ik zou graag op de hoogte gehouden worden over alle (concept) besluitvorming omtrent deze plannen.

264	Ik wil even reageren op de ontwikkelingsplannen a7/n33 ten noorden van Westerlee.Om maar met de deur in huis te vallen vind ik het een onzalige idee om het landschap daar op te offeren aan groot industrie zonnepanelen en datacenters enzovoort. Waar blijven jullie met je toeristische plannen waar de provincie mee schermt ? Het landschap word onaantrekkelijk voor mens en dier(herten) en van vervuiling verspilling van landbouwgrond enz Bezint eer ge begint .Ik hoop dat de gemeente Oldambt de juiste beslissingen neemt en zich niet laat paaien door het grote geld.
265	Met zorg heb ik uw plannen voor mijn woonplaats Westerlee gelezen. Ik heb deze goed bekeken, en ik wil u verzoeken de kruising A7/N33 nogmaals te beoordelen. De Gouden Driehoek kan verder volgebouwd worden met industrie en ook de Oostelijke hoek, zowel noord als zuid leent zich prima als vestigingsgebied. De Zuid-Oosthoek (Parel van het Oldambt) heeft ruimte tot de oversteek van de weg naar Scheemderzwaag, verderop is het OZG gevestigd. De bossages van de Zuid-Oosthoek kunnen volgens mij wel weg, u wil immers graag een open landschap behouden. Mocht u nog vinden dat het landbouwgebied noord van Westerlee het meest geschikt is, dan vraag ik u met klem de bewoners van het dorp te sparen voor wat betreft geluid en stankoverlast, door nieuw te bouwen industrie zo ver mogelijk in de Noord-Westhoek van dit gebied te plannen. Waarbij ten minste een strook van 700 tot 1000 meter naar de bewoning wordt vrijgehouden. Ik hoop dat u mijn mening in uw overwegingen wil meenemen.
266	Wat een ontzettend slecht plan om tussen westerlee en scheemda industrie toe te staan. De overlast van de windmolens is nog niet genoeg? Waarom niet het industrieterrein bij Zuidbroek en Veendam verder uitbreiden? Er staat al een nieuwe fabriek en het stuk tussen Zuidbroek en Veendam is uitermate geschikt om verder te ontwikkelen, de n33 is daar dichterbij, er is een kanaal en een spoor. De gemeente oldambt wat mooie vergezichten heeft en een mooi open landschap is al deels verpest door de windmolens en om het dan ook nog eens vol te zetten met industrie gaat veel te ver. Uiteraard snap ik dat het goed is voor de werkgelegenheid maar dit kan ook op andere plekken.
267	Hierbij wil ik reageren op de komst van XXL bedrijven bij Westerlee. Ik vraag me af wat voor nut het heeft om bij de bijeenkomst te zijn, als op 2 januari op tv Noord de ondertekst staat: Definitief, komst van grote bedrijven in Groningen. Groningen wordt het Ruhrgebied van Nederland. Het lijkt een sport te worden van mijn vaderlands bestuur hoe men met een rotvaart de Groningers geestelijk kapot te kunnen krijgen.

268	Aan de provincie Groningen, Graag stuur ik u een mail over het volgende; Onlangs kregen wij als bewoners van het dorp Westerlee (GN) een brief in de bus namens de provincie. In deze brief (die moeilijk te lezen was) werd een ‘plan’ uitgelegd. In de brief werden de plannen gepresenteerd die de gemeente en de provincie hebben met een stuk landbouwgrond in ons dorp. In datzelfde gebied zijn kortgeleden een groot aantal windmolens geplaatst, tegen de zin van een groot deel van de bewoners (Meeden). Ondanks alle protesten is dit plan er gewoon doorheen gedrukt. Nu wordt ditzelfde gebied aangewezen als geschikte locatie voor een XXL industrieterrein (voor het vervaardigen van onder andere accu’s) onder het mom van ‘de natuur is daar toch al aangetast’. Onbegrijpelijk vinden wij dit. Eerst ram je er een plan doorheen (waar de raad van State over heeft gezegd tegen de burgers ‘jullie hebben gelijk in jullie bezwaren, maar het landsbelang gaat voor’ – dan ben je dus altijd uitgepraat…) en nu benoem je datzelfde gebied als geschikt, vanwege de aantasting die er toch al is. Wij maken ons grote zorgen en voelen aan alles dat alle acties vanuit gemeente en provincie (brief, uitnodigen bijeenkomsten etc.) puur en alleen worden georganiseerd om straks te kunnen zeggen dat de procedures gevolgd zijn. Wij hebben niet het gevoel ook maar enigszins inspraak te hebben of gehoord te worden. Wij hebben niet het vertrouwen dat onze mening daadwerkelijk zal tellen. Ik wil dat u hiervan op de hoogte bent en er straks niet gezegd wordt (net als bij de windmolens) ‘Goh wat vervelend, zo had het niet gemoeten’ en vervolgens moeten we het er maar mee doen.
269	Graag willen we via deze weg reageren op de plannen van de provincie in onze omgeving. Het bijwonen van de geplande bijeenkomsten zie ik , in de huidige omstandigheden niet zitten. Toch willen we graag aandacht voor de volgende punten; + zijn de industrieterreinen in Heiligerlee en Winschoten effectief + gebruikt? En ruim niet gebruikte panden op + het landschap is al vervuild door de vele windmolens, gebruik de + ruimte daar + wat leveren de geplande bedrijven op aan werkgelegenheid , + vervuiling, gebruik opgewekte stroom . het landschap boven de A7 mag + niet aangetast worden staat er, wat betekent dat voor de ruimte onder + de A7, we zitten rondom al in de zoutwinning, daar komt ook al een + forse uitbreiding langs het Zuiderveen + en waar worden de zonnepanelen voor het Ommelander Ziekenhuis gepland, worden we niet een 2e Maasvlakte? Eigenlijk is de conclusie; wat levert het op voor de bewoners van het Oldambt? Blijft het hier prettig wonen? En nog een puntje, hoever is er al achter de schermen toegezegd aan verschillende bedrijven? Mogen we voor de vorm nog reageren, of is alles al in kannen en kruiken ? Het klinkt als een negatief verhaal, maar we willen graag prettig blijven wonen en vinden het bezwaarlijk als er keuzes worden gemaakt voor ‘het grote geld’ en niet voor de bewoners van het gebied.
270	Geen landbouwgrond gebruiken voor industrie achter Westerlee

271	Nav het bericht in het DvhN van vanochtend wel ik hierbij laten weten, dat ik het onbegrijpelijk vind, en dus ook mordicus TEGEN de plannen ben, om een industrieterrein aan te leggen ten westen van Westerlee. Dit gebied is al voldoende vervuild met windmolens, waarvan de opbrengsten totaal niet ten goede komen aan de burgers. Dit gebied is juist mooi open en weids en daarmee een voorbeeld voor 'Het Groninger Landschap'. Grote industrie past totaal niet in dit gebied. M.i. is het Eemshaven gebied daar de beste plek voor. Het landelijke gebied tussen Westerlee, Scheemda en Meeden is van oudsher een landbouwgebied. De dorpjes zijn boerendorpjes en leveren daardoor het woongenot aan de bewoners. Grote industrie past daar absoluut niet tussen. De hele omgeving en beleving van het gebied wordt dan verstoord. Ik zou graag een petitie tekenen tegen de komst van deze industrie, indien die er is, maar hoop dat dit bericht ook mee telt in de besluitvorming. Vanzelfsprekend ben ik bereid dit nader toe te lichten indien gewenst.
272	Bij deze wil ik bezwaar maken tegen de plannen van een XXL industrieterrein in Westerlee. Wij zijn bewust gaan wonen in een dorp, met daaromheen landerijen. Dit voor de rust en ruimte. Nu worden er plannen ontwikkeld voor een XXL industrieterrein tegenover onze woning. Dit druist geheel in tegen de bewuste keuze voor een dorp/rust en ruimte. Verder ben ik van mening dat wij dat wij in ons kleine landje en met name in het oorspronkelijke agrarische Groningen moeten waken dat dit wordt volgebouwd met allerlei industrie. Ik snap dat daar allerlei voordelen mee te behalen zijn (werkgelegenheid, economie kortom geld), maar geld alleen is never nooit niet gelukmakend. Betreffende werkgelegenheid, momenteel kunnen bedrijven nauwelijks aan personeel komen, dus zullen er arbeiders van elders aangetrokken moeten worden om te werken in deze XXL fabrieken. Die moeten vervolgens weer ergens wonen, maar er is al woningnood. Moeten we alle groen in onze regio dan maar volbouwen. Lijkt mij niet. Vervolgens proberen we met zijn allen om allerlei dieren en planten in leven te houden of weer terug te krijgen in onze provincie. Indien deze leefruimte voor de flora en fauna wordt volgebouwd, blijft er steeds minder ruimte over voor de toch al moeilijk hebbende flora en fauna. Zo kan ik nog wel even doorgaan, maar ik denk dat ik mijn mening al wel duidelijk heb gemaakt. Wij zijn het TOTAAL NIET EENS met de plannen voor XXL industrie in Westerlee.
273	Goedemiddag, en opnieuw worden wij geconfronteerd met een.plan voor een zonnepark in de omgeving van Westerlee, dus ook in de buurt van, opnieuw Meeden. Het is genoeg denken wij. Een XXL industrie terrein, windmolenpark N33, zonnepark langs de N33. Én nu ook nog bij Westerlee/Pekela. Ik weet toch zeker dat hier, in ieder geval van de inwoners, geen draagvlak voor is. Subsidie slepers.

274	Ik woon 40 jaar in Westerlee in die 40 jaar heb ik niet kunnen bedenken wat ons nu boven het hoofd hangt. Rust, ruimte en een weids uitzicht. Voor een groot deel is het weidse uitzicht verpest door windmolens in Meeden. Ondanks groot protest van de bewoners toch geplaatst. Velen ondervinden daar veel hinder van, zowel in Meeden en zelfs in Westerlee, een brommerig geluid. Dag en nacht!! Ik kan mij de onmacht van deze mensen heel goed voorstellen. Vechten tegen de bierkaai. Nu zijn wij aan de beurt, een bedrijventerrein XXL. Wie verzint dit in de godsnaam. Mensen die geen binding hebben met Westerlee. Geen gevoel voor de natuur, voor de dieren die er leven, waar wij als bewoners van genieten. Zonnepanelen en industrie. Is dat de toekomst?? In grote getale. Schijnbaar wel. Nu wij als bewoners bijeen geroepen zijn, een formaliteit. Luisteren is een woord dat bij vele vele instanties een woord is dat in hun woordenboek niet voorkomt. Heb altijd van uit huis meegekregen dat je de overheid en de gemeente niet moet en kunt vertrouwen. Volgens mij een waar woord. Zelfs Staatsbosbeheer neemt geen deel aan dit gebeuren, de overheid strijdt niet tegen de overheid is mij verteld. Van inspraak is vaak geen sprake, de plannen zijn dan al in een vergevorderd stadium. Geld bejag!! Landbouwgrond dat opgeofferd dient te worden. Volgens mijn informatie zijn hier ook al mensen voor benaderd. Een ding is zeker wanneer deze plannen door gaan, is het gebeurd met de rust en de ruimte. Wij krijgen verkeers en verkeershinder hiervoor terug. Het is onomkeerbaar. De volgende 40 jaar zie ik met angst en beven tegemoet. Ben nl. van plan om 100 te worden. Kunt u mij geruststellen? Heb nog heel veel vragen en velen met mij denk ik.
275	Graag zou ik mijn intense onvrede willen uiten over de plannen (of discussie zoals het genoemd wordt) om rondom westerlee industrie en zonneparken aan te leggen. Gezien de windmolen ramp die zich aan de rand van ons dorp heeft voltrokken begrijp ik niet waar de gemeente het lef vandaan haalt om het nog onleefbaarder te maken dan het nu al is. Meerdere keren per week zijn de windmolens duidelijk te horen. Op de vraag: “wat wordt hier aan gedaan”, wordt gezegd dat er gekeken wordt naar de zelfde windmolens in Denemarken. De oplossing is echter heel simpel namelijk ‘s nachts uitzetten. v.w.b. de industrie en zonneparken rondom westerlee (tussen westerlee en scheemda & westerlee en oude Pekela) is mij verteld dat er al mensen zijn benaderd (met biedingen op huizen en kavels). Dit is dus anders dan u mij telefonisch op zaterdag ochtend 4 dec. heeft verteld. Dit is dus een leugen geweest. Zoals u zich hopelijk kunt voorstellen, zitten wij niet te wachten op grootschalige industrie en zonneparken in onze mooie leef omgeving! U verpest namelijk alles waar wij al jaren aan werken/ gewerkt hebben! Ongetwijfeld zal er geroepen worden dat het allemaal wel mee valt om vervolgens achteraf excuses te bieden en niet thuis te geven bij klachten! Wij als Groningers vertrouwen u, de gemeente, provincie en overheid niet meer! Wellicht is dit een mooie kans om wat van dit vertrouwen terug te winnen! Mijn oprechte en indringende verzoek: BLIJF VAN DIT GEBIED AF! Wij, hierin durf ik te spreken voor alle inwoners, willen deze bedrijven niet, nog de zonneparken, de industrie of de windmolens! Luister naar de mensen in de provincie! Zij wonen er namelijk!

	Kolham
276	Wij zijn trots op ons dorp KOLHAM! Op ons mooie natuurgebied: 't Roegwold dat met zoveel moeite is gerealiseerd... Op boer Tepper en zijn gezin dat zó hard werkt aan een biologisch bedrijf! Ons nieuwe Kindcentrum... DIT PLAN IS ABSURD! Straks wil niemand hier meer wonen... Het kan toch niet wáár zijn dat zoveel moois wordt weggevaagd voor nóg meer industrie in ons dorp? WIJ ZIJN TEGEN!!!
277	Hoe is het mogelijk dat er in Kolham een boerengezin momenteel zo in onwetendheid moet zitten zodat de provincie er een financieel gewin op nahoudt. Als je je verdiept in de bedrijfsvoering van boer Tepper dan kan je niet anders dan trots zijn op zo'n bevlogen boerengezin. Ze voldoen bijna aan alle opgelegde regels en maatregelen. Die tevens goed gekeurd zijn door de provincie. Dus provincie en gemeenten; maak nou niet alles stuk door industrialisatie en financieel gewin. Laat Groningen dit boerenland behouden. Dit is iets waar we trots op moeten zijn en moeten koesteren.
278	Helemaal mee eens! Dit is niet te geloven, er is geen boerenbedrijf in de omgeving die het beter voor elkaar heeft en het beter doet dan dit boerengezin...zó verdrietig wat hier gebeurd. Hoe er met mensen wordt omgegaan...DIT MAG NIET GEBEUREN!
279	Geschokt door dit plan. Ons huis daalt in waarde maar ook de natuur is voor kolham en zeker voor de rengerslaan erg belangrijk, aangezien wij aan de ene kant al een druk kruispunt, weg en bedrijven hebben, heeft de boer, het land en de dieren veel meerwaarde. Dit plan is vanuit een financieel perspectief van de gemeente zonder enige rekening met de omwonenden. Ik woon aan de rengerslaan mijn tuin grenst aan de weilanden, ik word doodongelukkig van het idee de stad ontvlucht te zijn naar een lamdelijke omgeving en straks op een industriepark te wonen met inkijk op tuin en in huis van bedrijven die in mijn achtertuin worden geplaatst alle overlast van (vracht) verkeer en werkzaamheden, bedrijven, afvalstoffen en een kleurloze omgeving. Machteloos. Dat een ander kiest hoe wij moeten wonen. Ga maar ergens anders wonen? Wie koopt mijn huis met dit bestemmingsplan? Wat is de waarde als al het waardevols en pracht om onze huizen heen word afgenomen. Enkel economisch gekeken en negerend voor levens en gevoelens van echte gezinnen, levens. Stop dit plan alstublieft.
280	Mee eens! Dit mag niet gebeuren!!!
281	Er zijn zoveel betere plekken te verzinnen voor een dergelijk bedrijventerein, dan in de buurt van woonwijken. Wij wonen aan de Rengerslaan, dit zou voor ons betekenen dat we tussen twee bedrijventereinen in komen te wonen. We zijn hier komen wonen in 2021 en hebben de stad achter ons gelaten, met het idee dat het een rustige plek zou zijn om een gezin te stichten. Met dit plan lijkt daar echter weinig van over te blijven, het idee dat onze kinderen te midden van een industrieterein opgroeien vinden we een stuk minder aantrekkelijk. Werkgelegenheid hoeft niet gecreerd worden in andermans tuin. Mochten wij in de toekomst ons huis weer willen doorverkopen, maken we ons zorgen over de economische waarde van de huizen in onze straat, dit zal vast dalen als gevolg van deze plannen.
282	Mee eens! Is er net een nieuw Kindcentrum in KOLHAM, met de intentie jonge gezinnen aan te trekken...met een industriepark in het vooruitzicht, is dit natuurlijk helemaal niet meer aantrekkelijk! Wie verzint dit überhaupt?...DIT MAG NIET GEBEUREN!
283	Komen straks tussen 2 industrie parken te wonen. Nu nog vrij uitzicht naar boerderij en koeien (typisch groningens) straks metalen blokkendozen. Met als gevolg dat onze woongenot verdwijnt en de woning minder waard is. (Onze oudedag voorziening).

284	Hierbij wil ik graag reageren op de plannen om in de nabije toekomst een bedrijven/industrie terrein te bouwen ten westen van de Rengerslaan Kolham. Dit mag absoluut niet gebeuren en wel om volgende redenen. Het oostelijk gebied van de Rengerslaan is reeds volgebouwd met bedrijven en nu zelfs ook met een McDonalds. Dus dit gedeelte zijn de bewoners al kwijt aan deze gevolgen van nog meer expansie voor het verwijderen van ons dierbare natuur gebieden rondom Kolham en specifiek rondom de Rengerslaan. Deze ontwikkeling kunnen we helaas niet meer stoppen voor de oostzijde, maar nu deze nieuwe plannen voor de westkant naar voren zijn geschoven is het natuurlijk diep triest dat we van dit stukje natuur ook beroofd worden. Schande provincie Groningen!! Hebben jullie dan niets geleerd van het verleden dat je trots moet zijn op onze provincie en vooral om de slogan "Er gaat niets boven Groningen"? Als dit doorgaat moet de slogan gewijzigd worden in "Er valt niet meer te leven in Groningen" en dit willen toch niet met zijn allen?
285	Mee eens! Dit mag niet gebeuren!!!
286	Ik ben tegen uitbreiding van het bedrijventerrein Rengerspark. In de eerste plaats, omdat er rond het mooie dorp al heel veel gebouwd is ten nadele van het dorp. Zonnepark, McDonalds, industrieterrein Rengerspark en de scheepsbouw. Hoewel de scheepsbouw een lange historie heeft en niet echt als storend ervaren kan worden, is het wel degelijk industrie. Nu ook nog een uitbreiding gepland staat voor Rengerspark West, kan ik niet anders concluderen, dan dat er niet tot nauwelijks rekening is gehouden met de bewoners in de naaste omgeving en met het karakter van het dorp Kolham. Naast dat alles is het onmenselijk om een prachtig boerenbedrijf van de familie Tepper uit te 'kopen' en op te heffen. Uitkopen is geen oplossing om tegemoet te komen aan het verlies wat de familie en hun bedrijf zal lijden (en dat is niet alleen financieel), nóch een oplossing om het karakter van het dorp Kolham en haar weidse omgeving te respecteren. We ontkomen niet aan vernieuwingen ten behoeve van duurzaamheid en uitbreiding van economische mogelijkheden, maar die hoeven niet allemaal in eenzelfde regio plaats te vinden. De familie Tepper is zeer duurzaam bezig, een voorbeeld voor de toekomst en een trots voor Kolham. Een dergelijk initiatief, hun energie in duurzaam boeren mag niet verloren gaan ten koste van industrie. Uitbreiding van bedrijventerrein Rengerspark II is ongewenst, ongepast en onverantwoord om Kolham een dorp te kunnen blijven noemen met al haar bepalende, karakteristieke en mooie eigenschappen. Ik voorzie grote problemen en overlast voor de bewoners en keur het plan niet alleen af, het had niet eens op papier moeten staan!! Mijn enige advies: van tafel ermee!!! De wortel van alle kwaad is geldzucht. Laat geld deze keer eens níet de doorslag geven voor Midden-Groningen om door te zetten, maar laat mensen, de bewoners op de 1e plaats komen.
287	Helemaal mee eens! Wij zijn ook zó teleurgesteld ... wie bedenkt dit? WÉG MET DIT PLAN!!
288	Een verbijsterend plan... namens de rengerslaan, de valckweg, de van arnhemslaan en vrouwenlaan achter in kolham zullen een 40tal schriftelijke eerste reacties aan de gemeente midden-groningen worden aangeboden.

289	Op vrijdag 19 november werden wij opgeschrikt door een brief van de gemeente en de provincie over een uitbreiding van het Rengerspark. Dit zou betekenen dat ons huis in plaats van op een prachtig weiland met koeien opeens zou uitkijken op bedrijven, loodsen, parkeerplaatsen en weg. Wij wonen nu ongeveer 10 jaar aan de Rengerslaan, een fijn straatje met betrokken buren. Een straatje die aan 2 kanten nu al is ingebouwd door industrie, de ene kant het rengerspark en aan de andere kant de werven van foxhol en foxham. Een derde kant wordt ingenomen door de A7 en misschien straks dus aan alle kanten ingeklemd. Het huis die we hebben gekocht voor het uitzicht aan de achterzijde, het huis waar we achterin de tuin nog betrekkelijke rust hebben. De schrik was enorm en gedachten zweven van gelijk te koop zetten die handel tot we vechten dit uit tot de laatste snik gaan door het hoofd. Nadat we van de grootste schrik zijn bekomen, staat vooral strijdvaardigheid bovenaan. Dit gaat toch niet zomaar gebeuren. De plannen zijn bestudeerd, de bestemmingsplannen uitgezocht en dan komt er een ding boven drijven; de enorme onzorgvuldigheid van de plannen. Ten eerste de tekening doet geloven dat half Foxhol onder water komt te staan, straten zijn weggevaagd waar ambtenaren niet van weten dat ze bestaan en er lijkt onvoldoende research te zijn gedaan naar het gebied. En dan daar bovenop nog het feit dat er alleen maar is gekeken naar de economische belangen van de gemeente en de provincie. Ik dacht dat deze gemeente zijn bewoners zo hoog in het vaandel had staan, er is geen enkel onderzoek gedaan naar de maatschappelijke impact van deze plannen. Wat maakt het uit dat minimaal 80 bewoners van dit gebied onteigend worden of een loods in de achtertuin hebben staan. Al snel kregen we een ambtenaar op bezoek en alhoewel deze beste man er natuurlijk ook niet persoonlijk voor verantwoordelijk is, kon hij ons ook zeker geen geruststelling bieden. Als je op de inhoud van de plannen vraagt, hebben ze nog geen idee. Wat voor bedrijven komen er dan, dat weten we nog niet. Zijn er andere alternatieven, we kunnen wel wat plekken bedenken aan de noordzijde van de a7 waar niemand woont, dit wil de provincie niet. Hoe breed wordt de groenstrook, dat weten we niet en ga zo maar door. Er komen alleen maar meer vragen en minder antwoorden. Als reden voor nieuwe bedrijfsterreinen wordt vooral schuifruimte genoemd, ze willen met alle geweld zorgen dat een situatie als in Martenshoek Hoogezand met woningen naast industrie niet meer mogelijk is en daarom wordt naar de buitengebieden gekeken. Bij ons roept dat alleen de vraag op creëer je nu geen nieuw Martenshoek in Kolham? Hoeveel is groen nog waard in deze maatschappij? Hoeveel is een agrarisch bedrijf nog waard? Ik hoop dat de gemeente Midden Groningen en de provincie tot inkeer komen en het belang van hun bewoners boven het vage economische belang van weer een leegstaand industrieterrein gaat stellen.
290	Helemaal mee eens, wij kunnen het niet beter verwoorden! Dit plan kan toch niet wáár zijn?
291	Met grote verbazing en ontzetting hebben wij kennis genomen van het plan ruimtelijk-economisch perspectief A7/N33 met een mogelijke uitbreiding Rengerspark West Kolham. In 1999 werden wij ook opgeschrikt met een vergelijkbaar plan. Na een hoop protest is toch Rengerspark Oost Kolham ontwikkeld. Weg ons mooi uitzicht, de weilanden met koeien en de reeën. In plaats hiervan hebben we nu uitzicht op grote gebouwen met horizon- en lichtvervuiling, een drukke doorgaande weg gelijk achter de woningen alsmede illegale straatraces op het bedrijventerrein in het weekend. Kolham is een mooi klein lintdorp met , zoals het plan nu is, straks onze straat ingesloten laat worden door twee grote bedrijvenparken. Dit kan en mag toch niet waar zijn? Ons woongenot zal hierdoor, nog verder, aangetast worden. Daarnaast moet voor dit plan een mooi goed draaiende biologische boerenbedrijf en een aantal woningen het veld ruimen. Noodzakelijke en kostbare landbouw(grond) alsmede ecologische hoogstructuur gaat verloren. Het college van Midden-Groningen vindt leefbaarheid heel belangrijk. Echter uit deze plannen blijkt hier niets van. Het is duidelijk dat wij als direct betrokkenen het niet eens zijn met dit plan. In gesprekken met Provincie en de gemeente Midden-Groningen zal ons doel dan ook worden om te kijken naar een alternatieve locatie met minder overlast voor de omwonenden. Het huidige plan moet worden herzien.
292	Mee eens! DIT MAG NIET GEBEUREN!!!

293	Wij, bewoners van de Rengerslaan, zijn zeer bezorgd over het plan wat aan ons "gepresenteerd" is (op de deurmat). Niet alleen wordt een weiland met complete boerderij en het gezin wat daar woont opgeofferd voor dit plan, maar zoals het nu lijkt ook verscheidene woningen. Na het aardbevingsleed, krijgen we nu dit er ook nog bij. We wonen hier al jaren met veel plezier in een fijne buurt, maar nu overheerst bij alle buren ongeloof, onbegrip, verdriet en woede. Straks wonen we midden op een industrieterrein, terwijl in het bestemmingsplan onherroepelijk een agrarische bestemming is vastgelegd. Maar in het economisch belang is blijkbaar alles geoorloofd.... Het moge duidelijk zijn dat wij het niet met deze plannen eens zijn!
294	De afgrond ingeduwd door dit onzalige plan met de bijbehorende mensonterende communicatie! Voor de bühne en show mogen we meepraten, de vraag is of ze er wat mee doen? Wij krijgen na een werkbezoekje op ons verzoek (eis) juist het gevoel dat er NIET geluisterd wordt! Andere belangen spelen en wij moeten daar voor wijken. Veel belangrijker dat de gemeente de eisen van bedrijven die zich willen vestigen de ruimte krijgen. Ons eindstation is ONTEIGENING. We hebben nu mogen ervaren hoe mensonterend de overheid met ons omgaat. Zonder scrupules. Zonder gene. Zonder enige vorm van empathie! Vasthoudend aan hun eigen plan! Ons mooie kringloop landbouwbedrijf waar de laatste 10 jaren voor miljoenen in geïnvesteerd is, wordt door de provincie en gemeente van de kaart geveegd. In zijn geheel! Inclusief (t)huis! De nieuwste duurzame stal is van februari 2021! De verf is nog nat. Wij vinden wat van deze behandeling! Wij vinden dat de zittende partijen hier echt op een wrede manier met hun burgers omgaat! En dan nog te communiceren dat er plaats moet zijn voor recreatie, wonen, en ook voor kringloop landbouwers...behalve dan voor ons! Verbijsterd gemeente, gemeenteraadsleden, burgemeester, provincie raadsleden en provincie. U zorgt ervoor dat er maar 1 recht is hier in het noorden. En dat is ONRECHT! Mensen alles afnemen waar ze zo hard voor gewerkt hebben....de kinderen een trauma wat ze hun hele leven mee moeten nemen. De overheid is voor hen door corona en door ze nu alles af te gaan nemen een zeer onbetrouwbaar instituut! Met dank voor uw bijdrage gemeente Midden Groningen!
295	En als kers op de taart van de gemeente.....moet je via de achterdeur horen dat "WIJ" en "ons bedrijf" DE BESTE OPTIE zijn! Echt zo RESPECTLOOS GEMEENTE MIDDEN GRONINGEN! En dan de beslissingen over de gebieden zogenaamd over de gemeenteraadsverkiezingen heen tillen om juist niet te worden afgerekend op besluiten die moeten worden genomen. Hoe kun je dit bedenken!!!! En burgers dit zo aandoen op een onfatsoenlijke manier!
296	Ik vind het een goed idee dat op de bedrijven meer zonnepanelen moeten komen zodat de zonneparken minden nodig zijn. In het plan zou ook het woongenot va de bewoners meegenomen worden, hiervan zie ik bijna niets terug in de plannen. Het voornemen het Rengers park in westelijke richting uit te breiden is nu voor de 2e keer als optie aangedragen. Omdat dit plan te realiseren moeten een boeren bedrijf een camping en 13 woonhuizen verdwijnen (zeer kostbaar). Ook het kanaal moet verbreed worden in oostelijke richting ten koste van de bedrijven die aan het winschoterdiep zijn gevestigd ter hoogte van de uitbreiding. De weidse uitzichten van de bewoners die er dan nog wonen, zijn hun uitzichten kwijt. Ik zal mij dan ook verzetten tegen deze plannen.

297	Mijn gezin en ik wonen in het mooie landelijke dorp Kolham. Een fijn dorp waar het rustig wonen is en waar mensen in harmonie leven, zoals je ook verwacht in een dorp. Nu ga ik even terug in de tijd en dan heb ik het over de MC Donalds die zich vrij recent heeft gevestigd op het Rengerspark. Hier zijn destijds ook een aantal huishoudens die hier ook over zijn geïnformeerd via een brief. Daarna ging dit als een lopend vuurtje door het dorp. Het VDK (vereniging dorpsbelangen Kolham), is de vereniging die gaat over zaken die zich afspelen in en rond Kolham. Zij zijn in gesprek geweest met de Gemeente Midden-Groningen, maar het was vrij snel duidelijk dat de handen al geschud waren met firma MC Donalds. Alleen de mast met de letter 'M' kwam lager te staan, en MC Donalds mocht komen terwijl een groot gedeelte van de mensen er op tegen was! Nu kom ik terug op het nieuwste plan van provincie en gemeente, ik begrijp dat er ruimte moet komen voor nieuwe bedrijven maar creëer dit op de bestaande locatie of sloop oude bedrijven en bouw er iets nieuws. Ik vind het ook een zeer kwalijke zaak dat het agrarische bedrijf van de familie .... wordt benadeeld door deze kwestie, en dat zij mogelijk moeten wijken voor een lelijk industrie terrein. Niemand zit te wachten op lelijke blokken in een open gebied! Wij wonen hier in Groningen in een redelijk landelijk gebied waar het wonen en werken nu goed is. Ik vind het jammer dat de provincie en gemeentes hier niet op een goede manier mee om gaan, want het landschap wordt hierdoor vervuild en het woongenot verstoord. Het economische belang mag gewoon niet voor het maatschappelijke belang zijn. Hopelijk wordt dit meegenomen in het besluit.
298	Geachte damen en heren In 1985 hebben wij het huis aan de Rengerslaan .. in Kolham gekocht. De reden hiervan was het vrije uitzicht over de landerijen en de rust die hiervan uitstraalt. Wij hebben veel tijd, geld en energie hierin gestoken, zodat wij een mooie plek hadden om oud te worden en te genieten. Na het overlijden van mijn man in 1998 is dit ook de reden geweest om hier te blijven wonen; samen met mijn buren die mij in die tijd veel gesteund hebben!! Nu is de provincie en de gemeente van plan om mij dat af te nemen, ik ben er kapot van!!

299	En dan lees je ineens: inwoners en bedrijven denken mee over toekomst gebied rond A7/N33… En dan ligt er maarzo een brief op de mat waar je vreselijk verdrietig van wordt… Allereerst wisten de bewoners van niks, en konden ze niet eens hierover nadenken! In 2007 zijn wij met heel veel liefde en plezier aan de Rengerslaan komen wonen! Eindelijk ons "droomhuisje" met koeien achter het huis, hoe mooi kun je het hebben, 's avonds heerlijk achter in de tuin, de zon onder zien gaan, serene rust, en ruimte! Het landleven zit in ons bloed, het is voor ons het ultieme genieten van rust en ruimte. En dan komt er een brief, al onze dromen vallen in duigen! Hoe kunt u, hoe kunt u, groen en ruimte inruilen voor beton en herrie, niet te filmen, dit wordt zeker beslist door mensen die 3 hoog achter in de stad wonen, die niet weten wat gezond leven is. Gezond! Dat word je van en in de natuur en niet tussen blokken beton en vrachtwagens. Ik weet mijn frustratie niet eens helemaal te omschrijven, zo erg dit, weg woongenot! En waarheen??? Hoop dat het niet doorgaat, er is elders ruimte genoeg, dichter bij de stad. En daar komt bij: Hoe kunnen jullie een jong boerengezin hun levenswerk ontnemen? Onmenselijk gedrag! Gedacht wordt alleen aan de financiën voor de overheid.
300	Inwoner Foxhol: Hebben de plannen gelezen wat zeer absurd is. Natuur nog verder kapot maken. Wonen hier sinds 1977 met veel plezier, wel is het flink drukker geworden de laatste jaren. Waar wij bang voor zijn met de nieuwe plannen dat het verkeer nog verder toeneemt. Dus zorgen genoeg. Gewoon een streep door dit plan! Hoop dat het lukt!
301	Wij stemmen tegen het absurde plan om achter onze huizen een bedrijventerrein te realiseren dit gaat ten koste van de natuur en ons woon genot in westerbroek.
302	Wij zijn in Scharmer geweest aangaande het industrieterrein tussen de a7 en rengerslaan Nu is er net miljoenen geïnvesteerd in het natuurgebied het roegewold en dan bouw je aan de overkant van de A 7 industrie, een bever otter route aangelegd en die moeten dan tussen de industrie doorzwemmen, best wel vreemd. Wat te denken van de bedrijven die in dit gebied liggen een agrarisch bedrijf een camping en de rengerslaan die voor een achter hun woning industrie krijgen Waarom niet bij de A 7 bij de meubelhallen Kolham daar liggen al zonnepanelen op agrarisch land daar kan ook een industrieterrein bij Maar ook bij het tuinbouw gebied in Sappemeer is nog grond vrij en liggen de wegen al. Dan geeft Hoogezand Sappemeer aan dat ze de entree van Hoogezand beter willen maken volgens mij doe je dat niet met een industrieterrein.

303	U hebt een prachtig stuk geleverd. Vol van geweldige kreten, zeer geschikt voor de pers en om de mensen op het verkeerde been te zetten. Zoals: Een stevige groene buffer. Doorzetting van de landschappelijke structuur op het terrein. Een ruime groene overgang naar het landschap. Een passende schaal naar het water. Aansluiting op de landschappelijke structuren. U zet een soort plattegrond op pag.78. Je ziet direct al dat deze plattegrond niet kan kloppen, immers het water loopt door tot de zuidkant van het Winschoterdiep waar o.a. Bouwcenter Meijer zit. Dat kan gewoon niet de bedoeling zijn. Denk ik dan. Opmerkingen van mijn kant: 1. Ik weet een andere plek die veel geschikter is n.l. aan de zuidkant van de A7, ter hoogte van km paal 220 re. Tussen de A7 en het Winschoterdiep. De gebouwen van de boer die daar zit zullen veel goedkoper zijn dan die van de fam. ... aan de Valckelaan. Bovendien kan een bouwboer gewoon ergens elders beginnen. Dat geldt niet voor de fam. .... Waar moeten die in vredesnaam elders een soortgelijk, prachtig en uniek bedrijf opzetten? Naar ik hoor zou bedoelde locatie kunnen worden ingericht met zonnepanelen. Echter, leg die zonnepanelen maar op bestaande daken van bijvb. het huidige Rengerspark en andere. Reining heeft nog wel wat ruimte. 2. Als het industrieterrein er komt (Valckelaan 1) zullen de woningen aan de Rengerslaan- gedeelte tussen de A7 en de brug aan alle kanten worden ingesloten. Het komt er dan uit te zien als een vlak naoorlogs industrieterrein., met woningen bij en op de industrie. Op moderne industrieterreinen zie je geen woningen staan. Waarom moeten wij wel op zo'n industrieterrein wonen? 3. De waarde van de woningen op dit stuk zal aanmerkelijk dalen. Wat doet u daaraan? 4. De Valckelaan wordt nu nogal gebruikt als wandelpad. Er zal daar ergens ook een afslag van de A7 komen. Waar kan men dan wandelen? Komt er op het nieuw in te richten terrein een goede mogelijkheid om te wandelen / bijv. tot op Rijksweg west? 5 Gevreesd moet worden dat de bewoners van bedoeld gedeelte worden geconfronteerd met licht vervuiling. Zorgt u ervoor dat er geen zeer hoge lichtmasten worden geplaatst zoals op het bestaande gedeelte van het Rengerspark (Eekels)? Tevens moet gevreesd worden voor extra lawaai. 6. Bestaande Rengerspark. Hoezo park? De bomen die destijds geplant zijn aan de A. Plesmanlaan zijn op een paar na dood. Ze zijn nooit aangeslagen. Waarom zijn ze niet vervangen. Daar is toch toezicht op zeker. De struiken bij de vijver aan de W.A. Scholtenlaan zijn alle afgezaagd. Hoezo Park? 7. Ten slotte en voor mijn vrouw en mij heel belangrijk. We hebben daar achter de huizen n.l. aan de westzijde een stuk land van xxx M2. West van de huisnummers .., .., .., .., .. en ... Kadaster: Gem Slochteren xxx. Blad /ruit .... Waarop we o.a. groente telen voor de voedselbank. Gedurende 6 jaar hebben wij ongeveer 20.000 stuks, kg of kroppen geleverd. Wat gebeurt er met dat land en met de overige tuinen?

304	Waarom dit gebied? Er loopt een grote buis (riool?) en een kleinere buis (water?). De grote buis zou eerst halverwege onze toenmalige pachtwei (in het verlengde van de Van Arnhemslaan) komen, maar is verder naar de A7 verlegd vanwege de waterspitspoelmuis die halverwege het land bleek te wonen. Destijds werd ons verteld dat de buizen niet overbouwd mogen worden. Verder is er nog een NAM locatie. In een tijd van groot tekort aan woningen zouden er 12 gezinnen en een boerderij een nieuw huis moeten zoeken. Waar vinden we die? En hoe betalen we dat? Dan hebben we het nog niet eens over het financiële en emotionele aspect hiervan. Het eventuele uitkopen van onze huizen en vooruitstrevende boerderij met landerijen (kapitaalvernietiging!!!). Verder zitten wij hier bij een ecologische zone te weten de Onnerpolder, Westerbroeksemadepolder zo richting Roegwold. Bij Westerbroek is kortgeleden nog een ecologisch verbindingsgebied aangelegd. Dan te midden in dit gebied plan je een bedrijventerrein. Nog meer stikstof en C02 uitstoot!!! Verder het persoonlijke aspect van ons. We zijn druk bezig met het verduurzamen en levensloopbestendig maken van onze woning. We hadden de nieuwe dakpannen al uitgezocht en toen kwam de bom!!! HOE NU VERDER? Wij willen hier niet weg maar gezien onze leeftijd kan dit zomaar veranderen. Ons huis dan onverkoopbaar en minder waard. Verder willen wij niet onvermeld laten dat het voor ons niet gewoon een huis is maar al 45 jaar ons thuis, ons leven in een huis dat past als een oude jas. Samen met onze paarden en honden willen wij hier oud worden. We willen zo snel mogelijk weten of het zwaard van Damocles gaat vallen en hoe die gaat vallen. Met zorgelijke en verdrietige groet.

305	Begin november werden wij opgeschrikt door een brief van de gemeente Midden-Groningen waarin plannen om het bedrijventerrein Rengers uit te breiden werden uitgelegd. We zijn ontzettend van deze brief geschrokken! Afgelopen mei hebben we de stad Groningen verlaten en zijn we in Koiham komen wonen. Toen we ontdekten ons eerste kindje te verwachten gingen we op zoek naar een plek waar we ons/ze kinderen) zagen opgroeien. En die plek hebben we gevonden, aan de Rengerslaan in Kolham! Een fijn huis, mooie tuin, met uitzicht op de koeien en 's avonds een prachtige zonsondergang. We lopen veel met onze dochter in de tuin, het lijkt een echt buitenkind te zijn, heerlijk vindt ze het. We zijn verliefd op dit plekje geworden, niet alleen vanwege het huis, maar juist ook vanwege het weidse uitzicht achterin de tuin. Het idee dat we straks misschien tussen twee industriegebieden wonen beangstigd ons, dit is niet wat we voor ogen hadden en waarom we deze plek hebben gekocht. Sterker nog, als we van deze plannen hadden geweten (het is gelukkig nog niet zeker) hadden we waarschijnlijk verder gezocht. Want dit is niet wat je wilt, zeker niet voor kinderen om op te groeien. Wat doet het met de luchtkwaliteit als we aan beide kanten tussen de industrie zitten? Zouden we er levensjaren op verliezen? Hebben onze kinderen meer kans op luchtwegproblemen (bijv. astma)? Het is bekend dat mensen die wonen bij de Industrie of grotere wegen erop achteruitgaan. We hebben het huis gekocht in een tijd van woningkrapte, wat als we het in de toekomst verkopen en er een stuk minder voor kunnen krijgen omdat het huis tussen twee industriegebieden staat? Dat het zal leiden tot waardedaling van het huis staat vast. Het zal namelijk zeker ten koste gaan van de mooie plek die het nu is. In de afgelopen maanden hebben we geïnvesteerd in de verduurzaming van het huis: de spouwmuur en het dak zijn volledig geïsoleerd. Dit heeft behoorlijk wat gekost, waardoor we nu veel van ons spaargeld kwijt zijn. We hebben het namelijk gedaan met het oog op de toekomst, door het huis weer een stuk duurzamer achter te laten en er een fijne woonplek van te maken. Maar, mocht het huis (een stuk) minder waard worden zal dit grote financiële gevolgen voor ons hebben, ons huis aan de Rengerslaan is namelijk ons eerste koophuis. Zoals u merkt heeft de brief het een en ander teweeggebracht, we zitten met vragen, onzekerheden en vinden het een erg naar vooruitzicht ais de beoogde plannen doorgaan. We willen u dan ook vragen om deze plannen te heroverwegen. Alvast hartelijk bedankt!

306	Allereerst ben ik blij dat u de moeite neemt om deze brief te lezen. Als klein meisje ben ik geboren in Kolham en heb mijn jeugd hier doorgebracht. De ruimte, natuur en uitzicht staan mij nog vers op het geheugen. Nadat ik was verhuisd miste ik dat gevoel. Vorig jaar heb ik mijn droomhuis gekocht aan de rengerslaan en kwam mijn jeugd herinnering weer terug van de ruimte, natuur en het mooie uitzicht wat wij momenteel hebben. Voordat we het huis kochten hebben we nog geïnformeerd over het bestemmingsplan achter het huis. Het zou namelijk erg zonde zijn als dat uitzicht zou verdwijnen. De gemeente verzekerde ons dat er geen sprake zou zijn dat het bestemmingsplan gewijzigd zou worden. Het gaat namelijk om archeologische waarde en de grond is vastgesteld als agrarische grond. Wat waren wij opgelucht toen we dat hoorden. Tot afgelopen vrijdag 19 november 2021. Een jaar na de koop van ons huis kregen we een brief van jullie in de brievenbus. Na het lezen van de brief was er verdriet, woede en ongeloof. Jullie hadden beloofd dat het bestemmingsplan niet gewijzigd zou worden en nu ligt er een plan om er een industrieterrein van te maken. Waar gaat het mis? Communicatie bij de gemeente? Overleg met de burgers? Inde brief geven jullie aan alles in overleg te doen met de omwonenden. Met wie hebben jullie overlegt vraag ik mij af? De gehele straat was niet op hoogte. Dan kan ik concluderen dat er geen overleg heeft plaatsgevonden. Tot ons grote verdriet willen jullie het mooie uitzicht wegnemen, de rust, ruimte en natuur. Dan zitten we voortaan tussen twee industriegebieden in gebouwd. Het Rengerspark aan de voorzijde en over een paar jaar aan de achterzijde van het huis. Ten eerste lijkt mij dit niet gezond voor de mensen die in deze straat wonen, tussen beide industriegebieden inwonen. Koeien en weiland zijn altijd nog gezonder dan industrie. Dat jullie het land van de boeren het huis van hun willen inruilen voor industrie is onbegrijpelijk. De boer heeft sinds vorig jaar een nieuwe schuur en heeft vorige maand nog een nieuwe vergunning gekregen voor een stieren schuur. Lopen jullie bij de gemeente dan allemaal langs elkaar heen? Ais jullie al wisten dat jullie die mensen zouden gaan uit kopen hoe durven jullie die mensen dan zoveel geld te laten investeren om alles milieuvriendelijk te maken terwijl het toch met de grond gelijk gemaakt wordt? Schaam jullie diep als gemeente. Achter een bureau is het makkelijk oordelen. Hup, dat gezin met huis en land halen we gewoon van de kaart. Het zal maar om jullie eigen woning gaan. Wacht, dat gebeurd toch niet want dan zit u op de goede plek, namelijk in het bestuur van de gemeente en houdt u het tegen. Chapeau! Verder ben ik erg benieuwd hoe jullie het gaan compenseren. Als er een industriegebied achter mijn huis komt neemt de waarde van de woning af. Graag zou ik dit gecompenseerd willen hebben. Dit geldt niet eileen voor mij maar voorde gehele straat. Na alle aardbevingen die we hebben meegemaakt waarvan nooit alle schades zijn vergoed krijgen we dit grapje weer. Wanneer houdt het op? Hopelijk krijgen we snel duidelijkheid op deze vragen.
307	Er is al veel gezegd en geschreven over het onverwacht bericht van een industrie ontwikkeling ten westen van de Rengerslaan zuid. Eind 90er jaren heeft men ook geprobeerd in opvolging van het industrie terrein ten oosten van de Rengerslaan de verwachting te scheppen voor een industrie ten westen van de Rengerslaan zuid. Wel daar is hard tegen geprotesteerd door 50 BEWONERSGEZINNEN van de Rengerslaan zuid en tevens door een GROOT AANTAL BEWONERSGEZINNEN van de Borgweg te Scharmer. In herhaling wordt nu weer de verwachting geschept om op deze locatie een industrie te realiseren Maar bedenk wel dat er een hele bewonerswisselíng heeft plaats gevonden en deze behoorlijk is verjongd en zeker niet hun woongenot zullen opgeven. Duidelijk mag zijn dat: Het een groot inbreuk zal zijn ín het woongenot van genoemde bewoners aan de Rengerslaan zuid in zijn geheel door de realisering van genoemde industrie ten WESTEN van de Rengerslaan zuid, bedenk dat deze dan ingeklemd zit tussen 2 industrie locaties. Daar komt dan bij dat de woningen op de woningmarkt aanzienlijk zullen dalen en dat dus financieel een behoorlijke strop zal zijn, voorai ook voor veel jonge gezinnen met kleine kinderen die er in de laatste jaren door de rustige omgeving een huis hebben gekocht. Wel nu ter zake, ik ben het helemaal eens met de reactie die veel bewonersgezinnen plaatsen en zal dan ook hun terzijde staan in de eventuele protestacties.

308	Op 18 november kregen wij een brief waarin de mogelijkheden omtrent de uitbreidingen en kansen voor bedrijventerreinen in de provincie Groningen waren "onderzocht'. Tot onze grote schrik is stond er ook een uitbreiding voor het Rengerspark bij als mogelijke uitbreidingsoptie. Ik woon hier sinds 2017 en heb hier een gezin gestart. Wij wonen hier nu met zijn vieren. Ik, mijn vrouw en twee kleine kinderen. In die tijd dat we er wonen heb ik ook het huis wat er sinds 1913 staat grondig verbouwd. Het huis heb ik onder andere gekocht voor het mooie weidse uitzicht, wat het een landelijke uitstraling geeft en decentrale ligging ten op zichte van familie en werk. Wij komen beide uit de voormalig gemeente Slochteren en wilden daar ook graag blijven wonen. Wij hebben de afgelopen jaren het Rengerspark en andere bedrijvigheid zien uitbreiden en wat ons opvalt is dat er een hogere verkeersdruk rondom de Rengerslaan is ontstaan. Zowel overdag als ook 's nachts. Dit geeft voornamelijk door vrachtvervoer lawaai en milieuoverlast. Mocht het Rengerspark worden uitgebreid, dan worden wij effectief van alle kanten ingesloten. Aan drie kanten door een bedrijventerrein enaan deandere kant de snelweg A7, met een dan nog veel) drukkere op/afrit en Rengersiaan. Van landelijke ligging en lintbebouwing is dan geen sprake meer. Waar wij bang voor zijn is dat het geen goede en gezonde leefomgeving meer zal zijn voor zowel ons als onze kinderen. Als je de bedrijventerreinen in de buurt ziet, dan komen daar steeds hogere en grotere golfplaten gebouwen. Het is alleen daarom al niet geschikt om te bouwen nabij woningen. Ook takelen de terreinen vaak in afzienbare tijd af en wordt daardoor de omgeving nog minder aantrekkelijk. Ook ben ik benieuwd hoe hier lokaal aan het Schone Lucht Akkoord kan worden voldaan? Gelukkig gaat het qua elektrifisering de goede kant op, maar dit zie ik voor transporten uitstoot van bedrijven op deze manier niet voor 2030 gebeuren. Als ik eerder van deze plannen had geweten, dan had ik dit huis nooit gekocht. Wij kunnen hier dan niet gelukkig blijven wonen, en denken dat er minimaal een forse planschade zal ontstaan. Wij zullen alles in onze macht doen om de uitbreiding van het Rengerspark tegen te gaan.
309	Ook wij zijn heel erg geschrokken van de plannen voor een uitbreiding van het Rengerspark en willen deze plannen tegenhouden. Wij zijn in september 2018 aan de Rengerslaan komen wonen. We hebben, na jaren op het bedrijventerreinaan de Ulgersmaweg in Groningen te hebben gewoond, het huis gekocht vanwege de ruimte, de rust, de grote tuin en ook vanwege het prachtige uitzicht over de weide voor ons huis. We hebben ruim overgeboden op de vraagprijs omdat het zo'n mooie plek is. We zien vanuit ons raam de koeien en de ooievaars lopen in het gras en kunnen kilometers ver kijken. Het zou voor ons een enorme teleurstelling zijn om in plaats hiervan (weer) uitte kijken op bedrijven. - Ik weet niet of wij in het nieuwe plan kunnen blijven wonen waar we nu wonen. Welke financiële gevolgen dit heeft weten we nog niet, maar ik zou me voor kunnen stellen dat de woningwaarde er niet door omhoog zai gaan. En de verkoopbaarheid van het huis ook niet. -Ons woonplezier halen we uit het feit dat het een fijn huis is met een prachtige ligging en een grote tuin. We hebben al wat buren leren kennen en vindende sfeer hierin Kolham erg fijn. We hebben al vaak tegen elkaar gezegd: "Hier gaan we nooit meer weg.. ". Door deze plannen staat dit nu opeens weer in een heel ander licht. -Waar zijn we bang voor? Voor het verlies van ons woonplezier, ons uitzicht en van ons mooie rustige plekje, voor lawaaien lucht- en lichtvervuiling voor de deur, voor af- en aanrijdend verkeer, voor alles wat we dachten achter ons te hebben gelaten toen we uit Groningen vertrokken. - We maken ons zorgen over de sfeer van de buurt, het verlies van woongenot, het verpesten van het groen waarover we uitkijken. Waardevermindering zal ook niet uitblijven. Ondanks de aardbevingsschade van de afgelopen jaren is dit een prachtige plek om te wonen en dat moet wat ons betreft zo blijven.

310	Ondertussen woon ik hier 4 jaren en ik heb het huis gekocht o.w.v. zíjn landelijke, niet stedelijke ligging. De scheepsbouwwerven aan de overkant van het kanaal tussen Groningen en Hoogezand en het ietwat industriële karakter daarvan heb ik eerder als charmant, interessant ervaren. Van het plan om een industrieterrein in mijn achtertuin te hebben ben ik geschrokken en wat verdrietig geworden: Dàt was niet de bedoeling! Integendeel: met een stukje grond rond het huis en grote weilanden met koeien en paarden errond heb ik mijn eigendom tot nu toe ervaren als een stukje paradijs. Ook goed om met de wereld verbonden te zijn via de straat en bijvoorbeeld het openbaar vervoer. Niet goed om gestoord te worden door lawaai, op- en afrijdende vrachtwagens, uitstoot van fabrieken, werkgeluiden van 's morgens tot's avonds: neen, alsjeblief niet! Ik heb geen idee of ik in het nieuwe plan kan blijven wonen waar ik woon: te bang geweest tot nog toe omdat uit te pluizen en daar nog verdrieriger van te worden. Op dit moment heb ik genoeg battles to fight. En het plan is alleen al door er te zijn en de zeemzoete presentatie ervan afschrikwekkend. Ik wil alle industrie en op/omkoperijen hier ver vandaan houden. In het bijzonder hoop ik dat de buur (bij mij in de achtertuin) zeer zeker met zijn koeien blijft waar hij/zij is. Altijd al eigen koeien willen hebben en nu heb ik ze eindelijk!!!!
311	Dit is niet de manier waarop je de bevolking van je gemeente informeert. De bewoners, van het gebied waar het over gaat, hadden graag in een eerder stadium meegepraat. Nu zijn ze geconfronteerd met een reeds uitgewerkt `vaststaand' plan, waarbij zij niet het gevoel hebben nog enige inspraak te hebben. We hebben te maken met een buurt waar voor een groot deel ouderen wonen die digitaal niet vaardig zijn. De inspraakavonden moeten uitgesteld worden en in lijn gebracht worden met de covid regelgeving. Inwoners durven niet te komen in verband met de angst voor covid, maar kunnen ook niet digitaal aansluiten. Alle inwoners zouden de kans moeten krijgen op inspraak. • Het plan is onzorgvuldig tot stand gekomen. Als je alleen al naar de tekeningen kijkt, zie je dat deze niet overeenkomen met de werkelijke situatie. Ook lijkt er geen rekening gehouden te zijn met de Vrouwenlaan Achter en de Van Arnhemslaan. De daadwerkelijke beschikbare grond komt bij lange na niet overeen met de gestelde hoeveelheid grond in de planning. Er is onvoldoende rekening gehouden met de bufferzone's achter de Rengerslaan, om de Vrouwenlaan Achter en de Van Arnhemslaan heen. Ook is er geen rekening gehouden met o.a. de persleidingen en waterleidingen met afstellocaties die door de weide heen lopen. • Het plan is een economisch plan, er is geen enkel onderzoek gedaan naar maatschappelijke belangen, milieubelangen en leefbaarheid voor de inwoners van Kolham en dan in het bijzonder de inwoners van de Rengerslaan, de Vrouwenslaap Achteren de Van Arnhemslaan. Kolham raakt zijn unieke dorpsgezicht kwijt, met zijn lintbewoning. We zijn met een Rengerspark West een verlenging van Hoogezand. Als je op de A7 aan komt rijden, zie je niet meer een prachtig dorp maar het begin van Hoogezand. • Er zijn betere alternatieven, bijvoorbeeld het stuk land ten oosten van de Knijpslaan en ten noorden van de A7, of de Tussenklappenpolder in Sappemeer Oost. In dit gebied heb je te maken met circa 80 huishoudens, 3 boerenbedrijven en een bedrijf in de toeristische sector. Er zijn genoeg terreinen die minder inwoners belasten. De provincie wil niet bouwen aan de noordzijde van de A7, maar dit principe heeft de provincie bij Leek en Groningen al geschonden. Ook ligt aan de noordzijde vele kassencomplexen en zonnepaneelvelden. Dus het kan niet zo zijn dat deze alternatieven gelijk van de tafel geveegd worden en daardoor niet onderzocht worden.

	• Er wordt op deze wijze opnieuw een nieuw Martenshoek gecreëerd, weer worden woningen en bedrijven/industrie met elkaar vermengd op een oneigenlijke wijze. De Rengerslaan, de Vrouwenlaan Achter, en de Van Arnhemsiaan wordt ingeklemd tussen drie industrie en/of bedrijventerreinen en de A7. De waarde van de huizen zal enorm dalen, nu wordt als uniek verkooppunt het uitzicht genoemd. De bewoners zullen in ieder geval een beroep doen op planschade. De leefbaarheid zal afnemen, mensen wonen hier voorde rust aan de achterzijde. Het stukje "robuust" grasveld/groen van 100 meter, is geen geste aan de bewoners, maar gewoon voorgeschreven. Deze groenstrook gaat niets veranderen aan het gevoel op een bedrijventerreín te wonen, het uitzicht, de vervuiling, de overlast en de waardedaling. • Geuroverlast zal toenemen, geluidsoverlast zal toenemen en lichtoverlast zal toenemen. Het gevoel van onveiligheid zal worden verhoogd, we hebben nu al te maken met veel overlast van straatraces, rondhangende jongelui, drugscriminaliteit etc., dit zal versterken ais aan de achterzijde ook een terrein is, zeker als we eerst jaren te maken met een leegstaand terrein. De gemeente is tot dusver niet in staat om de huidige overlast aan te pakken. De bereikbaarheid van Hoogezand met de Rengersbrug en Knijpsbrug houdt nu al te wensen over. Als er nog meer verkeer bij komt is een verkeersinfarct te verwachten. De pogingen van de gemeente om deze situatie te verbeteren, heeft tot dusver niks opgeleverd. Er is nu al veel last van sluipverkeer vanuit Scharmer naar Hoogezand over de Valckelaan en door de Rengerslaan, dít zal toenemen. • In de regiokrant van afgelopen week staat bij de ontwikkelmogelijkheden die besproken moeten worden op de inspraakavond: 'door het landschap te herstellen en te verbeteren. Zo kan het onder andere gebruikt worden voor kringlooplandbouw'. Het boerenbedrijf van de familie ... is al een kringloopbedrijf, dit miljoenenbedrijf zou moeten wijken voor bedrijven, maar er is geen te verwachten nieuwe locatie. Het onteigenen van dit bedrijf is in tegenspraak met jullie visie op het gebied.

312	Naar aanleiding van de plannen van de Provincie en Gemeente om opnieuw ruimte te maken voor uitbreiding van bedrijventerrein in onze achtertuin, mijn reactie. Ik ben in 1981 met mijn gezin kamen wonen, mijn vrouw was erg gecharmeerd van deze woning met de mooie glas in lood ramen en ik op de royale schuur en de mooie lap tuin, want tuinieren was en is nog steeds mijn hobby. Of het mogelijk is om hier te blijven wonen, wanneer deze plannen uitgevoerd zullen worden, is nog maar de vraag ,ook ben ik bang dat de woningen in waarde zullen dalen. Woonplezier haal ik vooral uit de mensen die op dit stukje Rengerslaan wonen, met name de goede contacten onderling, het groeten naar elkaar, de spontane gesprekjes, de kinderen in de speeltuin, kortom de goede betrekkingen, het zo nodig omzien naar elkaar en het wederzijds respect voor ieders persoonlijke levenssfeer, dat is niet alleen plezierig, maar geeft ook voldoening en bevordering van welzijn en welbevinden van de mensen die wonen op dit stukje Rengerslaan. Waar ik bang voor ben is dat de beslissende instanties door slimme en goedgebekte woordvoerders c.q. projectleiders ons willen overtuigen van de noodzaak om de plannen uit te voeren om de werkgelegenheid in dit gebied te bevorderen in het belang van de gemeenschap, dus die van ons, het mag wat achterdochtig overkomen, maar die achterdocht is bij mij ontstaan door de hele situatie met het windmolenpark in Meedhuizen en hoe daar, door de overheden, met de bewoners is omgegaan, dat is ook mijn vrees en tevens mijn bezorgdheid. Ik maak mij zorgen over de belangenafweging van de behoefte aan bedrijfsuitbreidingen versus het welzijn/welbevinden van de bewoners. Ook maak ik mij zorgen over het voortbestaan van dit deel van de Rengerslaan op langere termijn, want ieder kan concluderen dat we totaal ingesloten zullen raken door van diverse terreinen een geheel te gaan maken door een aansluiting te maken met de reeds bestaande bedrijventerreinen om ons heen. Ook de berichtgeving, die ons gestuurd is, is mij te vaag en ik moet er niet aan denken dat het laatste stukje open ruimte wat er nog over is volgebouwd gaat worden met van die grote vierkante stalen blokkendozen waar wij als bewoners tegenaan moeten kijken. Dit is m.i. in geen enkel opzicht behoud of rekening houden met natuur, maar het opofferen daarvan want waar betonen asfalt ligt vindt geen diertje voedsel. Trieste gevoelens bekruipen mij op dit punt.

313	Wij wonen nu 3 jaar aan de Rengerslaan ... Totaal onbekend met de omgeving hier (we komen beiden uit Bedum/ Onderdendam, maar we vielen als een blok voor de prachtige omgeving hier. We houden beiden wel van drukte, maar ook zeker van rust. Dit vinden we hier allebei. Drukte aan de voorkant; de drukke weg en het bedrijventerrein Rengerspark. Maar omdat we beiden een eigen bedrijf hebben is rust voor ons ook belangrijk; dat vinden we achter door een heerlijke tuin met daarachter een (relatief) vrij uitzicht en grazende koeien op z'n tijd. Voor ons de perfecte combinatie. Het is hier zo mooi en gemoedelijk wonen! Iedereen zorgt voor elkaar en let op elkaar (positieve controle). Maar ook de boer die zijn koeien achter ons laat grazen zorgt er tevens voor dat hij de sloot, waar ook wij verantwoordelijk voor zijn, ieder jaar schoon graaft. Hij vraagt daar niks voor. Zo gaat het in deze buurt. Sociaal en ervoor elkaar zijn. Toen we het huis gingen bezichtigen vertelde de makelaar (xxx) en destijds tevens wethouder van Slochteren ons, dat er geen aanvragen waren om op de grond achter het betreffende huis te gaan bouwen. Mocht dat ooit wel het geval zijn, dan zou het minstens 20/25 jaar duren voordat het zover zou zijn. Maar nu is het opeens na 3 jaar al het geval?? Als er inderdaad een bedrijventerrein gaat komen op de grond achter ons huis, dan zou het betekenen dat we ingesloten zitten tussen 2 bedrijventerreinen... Daar zitten we totaal niet op te wachten! Dan zit je ingestoten in de drukte, zowel voor als achter. Weg uitzicht, weg rust. Voor ons zou dat betekenen dat we andere woonruimte moeten gaan zoeken, want daar kunnen we ons absoluut niet in vinden. Maar verkoop van de woning zal lastig worden als je erbij moet vertellen dat er een bedrijventerrein/woningen/weg komt "in de achtertuin". En als het al zou lukken om te verkopen dan zal het zeker met verlies zijn. Want het zal jullie bekend zijn dat je moet betalen voor ruimte en uitzicht. Dat heeft ons ook zeker geld gekost bij de aanschaf van de woning, maar daar kies je voor en dat heb je ervoor over. Maar je kiest er niet voor om na een paar jaar ingesloten te worden door 2 bedrijventerreinen. Of 2 drukke wegen. Of woningen. Er zal sprake zijn van een flinke waardedaling van onze woning. Als hij al verkoopbaar is... Maar wij zullen weg willen en zitten dan dus met een groot probleem. Twee huizen is iets teveel van het goede... Jullie benoemen in jullie brief naar de bewoners dat jullie een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie willen zijn voor inwoners, ondernemers, agrariërs enz en dat jullie vragen om mee te denken. Dat zullen we zeker doen. Ik hoop oprecht dat de brieven die jullie nu onder ogen krijgen van een aantal bewoners, ervoor zal zorgen dat jullie óók met ons mee denken. Ieder normaal denkend mens moet toch kunnen bedenken dat het geen goed plan is om mensen te laten wonen tussen 2 bedrijventerreinen in. Of tussen 2 drukke wegen in? En dan wonen wij hier nog maar kort. Maar het merendeel van onze buren wonen híer al 30 jaar of langer. Zij zijn helemaal verknocht aan hun vrije uitzichten rust aan de achterkant. Aan de voorkant ís het met de jaren uiteraard al een stuk drukker geworden. Zowel het toenemende verkeer als ook de komst van Rengerspark jaren geleden. De rust en ruimte achter heft de drukte aan de voorkant op. Dat moet je niet willen veranderen. Als jullie een aantrekkelijke gemeente/provincie willen zijn voor jullie burgers, moet je denken aan hun welzijn. Het wonen op dit prachtig `stee' is goed voor een ieders welzijn. Moet alles nou wijken voor verkeer en/of bedrijven? (lees economie/geld)
314	Ik woon hier inmiddels al bijna 32 jaar en heb het huis gekocht om zijn landelijke ligging en het is een leuk huis. Ik kan hier wel blijven wonen alleen zakt de waarde van mijn huis gigantisch (ligging op industrieterrein). Mijn woonplezier komt juist door de landelijke ligging, als je op je terras zit lopen de koeien haast in mijn achtertuin op het weiland. Ik ben bang dat ik straks lelijke panden achter mijn huis heb staan i.p.v. weilanden en koeien en dat mijn huis straks geen dubbeltje meer waard is. Ik maak mij zorgen dat ik mij hier niet meer gelukkig ga voelen en dat ik hier niet meer wil wonen en hier ook niet meer weg kan (wie wil er nou een huis kopen op een industrieterrein).
315	Ik ben hier 17 jaar geleden verhuisd vanwege de ruimte en de rust. De toenmalige eigenaar zat zelf in de gemeente van hoogezand en vertelde ons toen dat het agrarisch gebied was en er geen industrie zou komen en dan 17 jaar later dit. Zelf zijn we druk aan het investeren ín ons huis, buiten en binnen en nou denk je .....?.....?. We zouden zonnepanelen krijgen maar heb de boel eerst maar op houden gezet i.a.v. deze waanzin.

316	Wij hebben in 1976 dit huis gekocht, Vrouwenlaan achter ... Het landelijke gevoel, de koeien rondom de laan, af en toe reëen (hoorden we van de verkoper), zon rondom van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. De rust en ruimte en toch dichtbij voorzieningen en diverse busverbindingen. De redenen dat we voor dit huis gingen. Alle jaren een goede verstandhouding met elkaar en we zorgen voor elkaar, noaberschap in hoge mate. Het is een klein "dorpje" tussen de landerijen, een oase van rust in de drukke wereld om ons heen. Het is onze Vrouwenlaan achter. Maar helaas: het is steeds drukker geworden, regelmatig files voor de deur. Dan ineens een bedreiging: Rengerspark. Hoe we ook protesteerden met elkaar, het bedrijventerrein kwam er. Dan de aardbevingen. We zijn net bijgekomen van alle schade en stress. De komst van MacDonalds, nog meer drukte en rommel vrezen we. En dan nu opnieuw de dreiging van het bedrijventerrein Rengers. Een bom midden in coronatijd. Gaan we naar inloopavonden? Dacht het niet! De reëen zijn inmiddels vertrokken en moeten wij nu ook?? Er is een groot gebrek aan woningen en dan moeten wij met z'n allen ons huis uit?? Houdt het dan nooit op!! We leveren al in op ons woongenot. Laat ons hier blijven met onze paarden en honden en onze "buurvrienden". Wij maken op dit moment ons huis levensloopbestendig (evenals de meeste buren) en willen hier blijven tot onze dood, in deze nog acceptabele woonomgeving. We zijn boos, verdrietig en bezorgd.
317	Zo kan het volgens ons ook! Het nieuwe bedrijventerrein een slag draaien langs de snelweg. De groenstrook achter de huizen (nr. 13 en nr. 2 Vrouwenlaan achter) doortrekken naar Van Arnhemslaan, Veenborg, enz. dan langs het bedrijventerrein naar de snelweg + een ontsluiting ventweg. Het perceel weiland tussen de boerderij en de Vrouwenlaan inrichten als "parkje" voor de aangrenzende bewoners met wandelpad door de stevige groene buffer. Hebben we er allemaal wat aan. Als voorbeeld de Dreven Hoogezand en het Zwaneveldsgat in Kolham. Ook hoeven er dan geen woonhuizen gesloopt worden.
318	Als dit zou gebeuren zal dat ons woongenot ten zeerste aantasten. Wíj wonen hier sinds 1984 en zijn hier komen wonen omdat we ten eerste de straat geweldig vinden en ons uitzicht achter het huis, we kunnen tot bijna de stad Groningen kijken en in de zomer heerlijk landelijk met de koeien van de boer achter ons, het uitzicht zal verdwijnen en wij moeten dan tegen grote gebouwen aan kijken. We maken ons zorgen om al deze dingen hier genoemd en daarbij dat onze huizen minder waard zouden worden.
319	Wij zijn al jaaaaaaaaren in strijd mbt bevingsschade aan ons huis. In dec vechtzaak en hopelijk kunnen we dan iets afsluiten. De moed zakte me in de schoenen toen ík de brief las. Ik dacht nee ik ben al "op". Dus ben blij dat we dit niet alleen hoeven doen. Naast idd de mogelijke waarde daling. Weg woongenot uitzicht. Het gevoel van niemand wil toch tussen bedrijventerreinen wonen? De overlast van lawaai stank? Toen wij hier kwamen wonen was de Rengerslaan nog een doorgaande weg. Dus als ik zeg voor mijn rust dan lieg ik. Maar ben er nu wel heel blij mee. Ik maak me zorgen over overlast en niet als het er staat maar ook als ze gaan bouwen wat doet dat met onze huizen naast de bevingsschade die er nu al is. Overlast van verkeer, luchtverontreiniging?? Onveilige situaties. Op het andere terrein is veel overlast met auto's, motoren, criminaliteit, drugs etc. Dan woon je ertussen in...

320	Op vrijdag 19 nov. kregen wij post van onze provincie en onze gemeente. Onderwerp: Ruimtelijk Economisch Perspectief A7/N33-regio (mooie naam). Maar eigenlijk bedoelen ze hier mee we gaan van jullie woonomgeving een industrieterrein maken. Weg woongenot, weg uitzicht, weg fijn zitten in de tuin (we moeten er niet aan denken). Wij wonen hier sinds 1960 en hebben hier altijd met veel plezier gewoond. We hadden een prachtig uitzicht aan de voorzijde zelfs tot aan de Knijpsbrug, en aan de achterzijde tot Scharmer. Toen we jaren geleden geconfronteerd werden met plannen voor een bedrijventerrein wisten we in eerste instantie niet wat ons te wachten stond. Maaaaaar we kregen een zogenaamde voorlichting/inspraakavond. Hier werd natuurlijk een prachtige presentatie gehouden (werkgelegenheid en alles werd er bij gehaald). Er zou een nieuwe weg komen zodat al het verkeer niet meer over de Rengerslaan hoefde, en er zou tegenover huisnr. 123-129 een waterpartij en een vergaderruimte komen. Dit alles om te voorkomen dat de bedrijven te dicht bij onze woningen zouden komen. Helaas werden wij enige jaren later geconfronteerd met het gebouw waar nu ... in zit. Dit alles op een afstand van ongeveer 70 m. van onze woningen. Wij schrokken ons kapot dat dit zo dicht op onze woningen kwam. Dus GEEN waterpartij en GEEN vergaderruimte maar WEG uitzicht! Als dit alles doorgaat wonen wij straks op het bedrijventerrein Rengers met voor uitzicht op een groot gebouw en achter uitzicht op een geluidswal of hele grote schuren. Trouwens weinig tot geen vertrouwen in de zogenaamde stevige groene buffer zoals op de tekening staat.

321	Op vrijdag 19 november j.l. ontvingen wij per post het document met nummer 2021-093399 met een bijlage waarin een uiteenzetting werd gegeven over het onderwerp Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33-regio. Na het lezen van de brief en de bijhorende bijlage kwamen er toch wel wat gemengde gevoelens naar boven inclusief een heleboel vragen. Vragen zoals, "Hoe kan een provincie spreken over inspraak van inwoners terwijl dit als koude boodschap op een vrijdagmiddag op de deurmat ligt?". Maar ook vragen zoals: "Waarom zouden we agrarische bronden inruilen voor industrie waarbij de aanname is dat we van het eerste welen het tweede niet kunnen consumeren?". Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de vele vragen die daarop volgden en zijn niet gelimiteerd tot de inhoudelijke plannen. Even wat achtergrond achter deze brief om ons perspectief van de situatie te schetsen. Dit jaar (2021) hebben we na een grondig onderzoek gekozen om ons huis te verbouwen en niet te verhuizen. Dit waren de twee opties die we in overweging hebben genomen. De redenen om te blijven na 14 jaar plezierig wonen, waren met name de locatie en de bijzondere vergezichten achter het huis (dit waren de doorslaggevende redenen). Toen de keuze eenmaal gemaakt was hebben we dat omgezet in grootschalige eerbouwplannen waarbij we investeren om ons huis energiezuinig te maken en ook om te zetten in een gas loze woning. Om dat mogelijk te maken worden alle kozijnen vervangen door kunststof variant met triple glas, alle vloeren op de begane grond worden vervangen door gasbeton met vloerverwarming. Daarnaast wordt de gasgestookte cv ketel en kookplaat vervangen dooreen all-electric warmtepomp en het koken op inductie. Bij het maken van de taxatie benodigd voor de investering van deze verbouwing werd door de taxateur nog specifiek gemeld dat het uitzicht achter het huis uniek is en mede de waarde van de woning bepaald. Dus op basis van deze keuzes en input hebben wij besloten om een investering te doen van ruim €140.000,- deels door overwaarde aangevuld met tienduizenden euro's uit eigen middelen. We proberen hiermee onze omgeving nog leefbaarder te maken waarbij we zelf een bijdrage doen in de perikelen rondom de gaswinning. De verbouwing wordt uitgevoerd door de aannemer die in onze straat woont en de kozijnen worden afgenomen bij een regionale producent. Hiermee proberen we invulling te geven aan het ondersteunen van de lokale economie. En we zijn met deze partijen dan ook al de verplichting aangegaan om te leveren. De eerste vraag die rees toen de brief werd bezorgd in relatie tot deze grootschalige verbouwing was dan ook: Moeten we het nog wel door laten gaan? U kunt zich voorstellen dat het niet door laten gaan van de verbouwing alleen maar negatieve gevolgen zou hebben voorde regio. Maar met deze gepresenteerde plannen nemen we deze optie om alles af te blazen wel serieus in overweging. Wij kunnen het ons niet veroorloven om straks in een huis te wonen wat niet meer betaalbaar is door de investering die gedaan is op basis van de huidige marktwaarde. De locatie en specifiek de landerijen achter de woning levert hier een belangrijke bijdrage in. Bij het lezen van de plannen zelf begrijpen we nog niet goed waarom er niet is gekeken naar gebieden rondom de A7 die minder impact hebben op omwonenden.

322	De faciliteiten voor de terugkeer van de otter (aangelegde waterwegen) in de weilanden achter ons huis zijn net dit jaar afgerond en nu willen we er praktisch een bedrijventerrein naast zetten, dat klinkt niet logisch. Wellicht is de strook ten noorden van de snelweg tussen de afslag Hoogezand en rijksweg oost een optie met minder impact. Daarnaast kunnen we ons geen overheidsorgaan voorstellen die niet weet waar het eten voor onze mensen vandaan komt. Dat zijn toch echt de agrarische bedrijven en geen andere industrie. Het een inruilen voor het ander klinkt evenmin niet logisch. Het mag duidelijk zijn dat de (aanloop naar de) gepresenteerde plannen ons erg aantast in het gevoel dat we de juiste keuze hebben gemaakt en ook hoe we de financiële schade te boven kunnen komen. Laat staan het verminderde woongenot wat het met zich mee brengt. We zijn dus ook tegen de gepresenteerde plannen en zouden graag op zeer korte termijn met de provincie hierover in gesprek willen gaan om de gevolgen te bespreken en daarbij tot oplossingen te komen. Wij moeten er persoonlijk niet aan denken dat we onze mooie woonlocatie met een forse investering die een behoorlijke bijdrage levert in het terugdringen van CO2 uitstoot in een landelijke omgeving op te moeten geven. Dan zijn we toch echt met tegengestelde belangen bezig en lijkt het er op dat industrie/economie prevaleert boven het voortbestaan van de mensheid door wat de aarde ons te bieden heeft. Graag lichten we onze zorgen toe in een persoonlijk gesprek en hopen dat (lokale) inwoners zeggenschap hebben in dit proces.

323	Kort geleden ontvingen wij een brief over een plan voor de uitbreiding van bedrijventerrein Rengerspark. Toen wij hoorden dat als onderdeel van dit plan de boerderij en land liggende aan de Valckelaan zal veranderen in een verlenging van dit bedrijvenpark, waren wij geschokt en dagen ontdaan door de ideeën van hoe ons leven en woonplezier hierdoor zal veranderen. Wetende dat dit nog een plan is en niet definitief, hopen wij dat u de moeite neemt naar ons en mijn buurtgenoten te luisteren, voordat er een beslissing word genomen, waar wij machteloos in zouden kunnen staan. Wij hopen dat u beseft geen keus voor een aantal groeiende bedrijven of de doorstroom van het verkeer te maken, maar ook voor gezinnen, ouderen, jonge starters en mensen die simpelweg geen optie hebben hun biezen te pakken en naar een ander landelijk gelegen woning te vertrekken, die laatste zijn wij. Woonplezier, rust en overlast Wij zijn in de Rengerslaan komen wonen, omdat wij beiden dood ongelukkig waren in een buitenwijk van de stad Groningen. Wij hebben hectiek op ons werk en zijn gewend om alles altijd alleen te moeten bolwerken. Ikzelf werk met mensen die niet of nauwelijks passend zijn in de maatschappij, heb altijd mensen om mij heen en probeer hun meestal complexe problemen op te lossen. Dit kan ik doen, met alle liefde, omdat ik rust kan vinden thuis. Omdat ik in mijn tuin loop en lachend naar de koeien kan staren die schuilen onder de schaduw van onze bomen, langslopen en die je bijna kan aanraken.. zo mooi en dichtbij. Ik kan ervoor anderen zijn, omdat ik woon in een straat waar ik niet continue bezig hoef te zijn met anderen, met geluiden van vrachtverkeer, personeel, werkzaamheden. Gaan wij die rust nog vinden als er een bedrijf in het weiland achter ons huis staat? Gaan wij die nog vinden als er verkeer over geasfalteerde wegen continue op en af rijdt.. als ervan alle kanten inkijk in onze tuin is, waar een 1.80m schutting niks tegen kan beginnen.. en wij onze vrijheid in ons eigen huis en tuin hierdoor verliezen? Ik denk dat u zelf het antwoord wel weet en wij hopen beiden dat u zich in onze schoenen verplaatst en denkt aan een gekochte woning, waarom wij deze kopen omringt door weiland en wat dit met u zal doen als u buiten u wens om opeens op een bedrijventerrein woont. Gezondheid Misschien is dit het laatste wat wij zouden willen delen. Maar wellicht van groots belang. De rust die ik ervaart heb, de ligging van onze tuin met kijk op natuur en landbouw, dieren, heeft mij persoonlijk en ons als huishouden, behoorlijk uit een donker dal gehaald. Depressie en het overwerkt zijn kunnen mensen breken en het had ons zeker gebroken als wij in een drukke woonwijk of stad hadden gewoond. Balans is voor een ieder lastig, wij hebben deze najaren gevonden.. en willen vechten om dit te behouden. Ik weet wat mijn lichaam en geest doen op momenten van stress en onzekerheid, drukte, onbegrip en wanhoop.. wij weten dat dit niet nodig is, door ons leven te houden zoals dit is, daar kan u aan bij dragen.

	Wij hopen dat u willig bent tegemoet te komen aan ons verzoek het plan te laten vervallen en niet te denken aan de papieren, de financiële winst van bedrijven, of de enkele minuten kortere weg naar de snelweg voor vrachtverkeer.. wij hopen dat u ziet en begrijpt dat dit ten niet gaat aan alle nadelen voor een ieder wonende aan de Rengerslaan. <u>De boer en zijn natuur</u> Na alle rellen en protesten die er zijn geweest.. na alle berichtgevingen over hoe belangrijk de boeren voor ons zijn, gaat u de boer die centraal staat voor een heel groot stuk Kolham en de volledige Rengerslaan, opkopen en zijn werk en passie ontnemen? Dat lijkt mij een verwarrende, rigoureuze keuze. Enige tijd terug schoot ik in de lach toen ik vanuit de Rengerslaan de snelweg op reed en richting de stad ging. Ik zag een klein veldje direct grenzend aan de snelweg, 3 paarden dieje tussen de verkeersborden heen kon zien en een groot bord waar iets als 'Het groenste stuk van Groningen!' op stond. Is dat tegenwoordig natuur? Zijn de vervuilde vijvers/slootjes tussen de bedrijven van het Rengerspark, die je herkent aan het bruine water en de stukken karton in het water, onze natuur? Is dat waarde gemeente en waar u kiest dat wij met z'n allen heen gaan? Ik kan niet meer als onbegrip en verwarring voelen bij dit stukje dat ik u mee geef. Vandaag reed ik langs de Valckelaan en heb ik de auto even stil gezet naast het weiland. Ik was aan het genieten van hoe de boer over zijn weiland liep en de grond controleerde, terwijl 20 koeien hem volgden.. ze hielden de snelle pas niet aldoor bij, je zag ze af en toe hobbelend een stukje rennen om dicht bij de boer te blijven. Je zag ze bijna kont aan kont, 20 koeien, de man die hen verzorgd en voed, volgen als een koning. Een prachtig gezicht en treurig om te denken dat er iemand of meerderen op een kantoor zitten en voor ons, de boeren zijn bedrijf, de koeien, een bewuste keuze maakt waardoor dit er straks misschien niet meer zal zijn. <u>Financiële gevolgen</u> U zou natuurlijk kunnen denken, iet wat ongevoelig voor emotionele waarde dat komt kijken bij een woonplek en huis, 'dan ga je toch ergens anders wonen' , 'dan zoek je toch ergens anders een huis bij een weiland of natuur', maar ook u zal weten dat de waarde van een woning enorm zal dalen wanneerje uitkijkt op bedrijven, wanneerje geen privacy hebt in je eigen tuin, wanneer natuur ontnomen word. Ook als wij het bouwen voor zijn is het bestemmingsplan reden voor mensen om niet te komen kijken, om niet te kopen of om veel minder te betalen. Ook u heeft vast vernomen dat woningen duurder zijn geworden en woningnood is ontstaan. Als alle woningen duurder worden en wij verkopen door alle gevolgen van het plan ons huis minder snel en krijgen minder voor de verkoop.. hoe denkt u dan dat wij nog een plekje zullen vinden, wat wij kunnen betalen, waar wij dezelfde rust ervaren, waar wij weer opnieuw alles op zullen moeten bouwen? En als ook daar over natuur, landbouw, de boer en zijn vee hetzelfde word gedacht.. is dit plekje aan de Rengerslaan, alle plekjes aan de Rengerslaan, waardevoller dan gedacht. Ik hoop dat u ons serieus neemt. De tijd neemt voor onze, al dan niet super lange, verhalen. Ik hoop dat u ons als mensen ziet, ons hoort en ons wil helpen. Het plan? Doe het alstublieft niet!
324	Hierbij enkele punten voor de gemeente waar wij ons zorgen over maken. We hebben helaas geen brief kunnen schrijven. Het hele dorpsgevoel is weg omdat je eigenlijk in het midden op een industriepark komt te wonen. Huis stuk minder waard. Huis onverkoopbaar want wie wil het 'midden' van een industriegebied wonen. Geluidsoverlast en zorgen over de gezondheid voor de eventuele uitstoot van bedrijven. De ooievaars die elk jaar terug komen zijn hun plek kwijt op de weilanden achter ons huis. Nieuwe hangplek jongeren/dealen of carmeetings. Uitzicht weg waar wij het huis om gekocht hebben.

325	Wij wonen hier nog niet zo lang namelijk 4 maand, en in die 4 maand zijn we ontzettend tevreden over hoe wij hier wonen. Super trots!! Al jaren willen wij graag vrijstaand wonen en dat is nu eindelijk gelukt!! Verliefd op ons droomhuis en met een bijzonder vrij uitzicht op de weilanden. Koeien staan zo dichtbij dat ze bijna in onze achtertuin staan. Mooier kan niet, prachtig vinden wij dat!! En dat inruilen voor industrie, daar worden wij absoluut niet vrolijk van, dus wij zeggen NEE NEE NEE!!! En voor ons het ergste is, voor de koop van dit huis, ter controle met de gemeente gebeld of er ook bouwplannen waren voor nu en in de toekomst, er werd ons verteld dat er geen bouwplannen waren, niks van bekend werd er gezegd. Wij voelen ons zeer genaaid. En niet zo'n klein beetje ook. Wij hebben er geen woorden voor!! Alleen maar boosheid en veel onzekerheid voor ons en ook voor onze kinderen. Enorm bedankt voor deze ellende niet alleen voor ons, voor de hele straat en het boerengezin, verschrikkelijk voor die mensen!
326	Wij zijn vorig jaar hier komen wonen en hebben dit huis gekocht vanwege de rust en de ruimte. Met het nieuwe plan in het vooruitzicht zijn wij ons uitzicht kwijt, het gevoel van ruimte en de rust en ons huis is ook nog is minder waard geworden sinds dit plan op tafel ligt. We zijn bang dat het bedrijven terrein ervoor gaat zorgen dat er nog meer verkeer door de straat komt. Ook vrezen wij voor geluidsoverlast, dat hebben wij namelijk nu ook al van het andere gedeelte van het Rengerspark. Wij zijn van mening dat er nog genoeg braakliggende bedrijventerreinen zijn, laat dat eerst maar opgevuld worden. We hopen dat er ook echt naar ons (Rengerslaan) geluisterd gaat worden!
327	Wij ontvingen de brief van de provincie op 19 november 2021. Hierin staan de plannen A7/N33. Hieronder leest u onze reactie. Wij zijn erg geschrokken van deze plannen. Het gaat om onze directe woonomgeving. Ons uitzicht is nu over de weilanden, dit wordt allemaal industriegebied als de plannen doorgaan. Wij wonen hier sinds 2014 en hebben dit huis vooral gekocht vanwege het vrije uitzicht. Wij vragen ons af of we hier kunnen blijven wonen, omdat er ook een nieuwe afrit A7 in de plannen staat. Ook vragen wij ons af of wij hier wel willen blijven wonen, omdat ons vrije uitzicht verdwijnt met deze plannen. Wij willen niet tegen grote loodsen en andere blokkendozen aankijken. Ook vrezen wij geluidsoverlast en lichtvervuiling. Wij komen van het platteland en hebben vrij uitzicht nodig voor ons welbevinden. Ook de rust en vredigheid vinden wij erg waardevol. Dit raken wij allemaal kwijt, hierdoor raken wij een deel van ons geluk en psychisch welbevinden kwijt. Als we moeten verhuizen zal er veel minder belangstelling voor ons huis zijn, want wie gaat er nu midden op een industrieterrein wonen? Dus de waarde van ons huis is ook weg, zodat we niets vergelijkbaars kunnen kopen. Wij zijn bang voor onze toekomst, ons huis was onze oudedagvoorziening, deze waarde valt helemaal weg. Ons woongenot valt weg en we vrezen voor onze toekomst.
328	Onlangs ontvingen ook wij namens de gemeente en provincie een brief met daarin plannen voor uitbreiding van het Rengerspark. De belangen en motivatie binnen zowel deze brief als www.stemvanprovinciegroningen.nl hebben wij uitvoerig doorgelezen en ook besproken, tevens hebben wij de mogelijke nieuwe locatie voor deze plannen zelf bekeken als omwonenden en zijn van mening dat deze aangegeven locatie een zéér grote impact zal geven op ons woongenot van inmiddels ruim 21 jaar aan de Rengerslaan. Wij denken hierbij aan de sterk toenemende verkeersdrukte en (geluids)overlast wat NU al speelt bij het huidige Rengerspark vlak achter ons huis. Daarnaast zullen deze plannen voor ons een groot verlies betekenen van het mooie karakter van deze woonstreek en daarbij natuurlijk de nu nog vrije en ook rustige omgeving en uitzicht tegenover ons en, waarvoor wij hier juist zijn komen wonen.. Deze brief schrijf ik u, omdat wij trots zijn op onze mooie buurt, maar ons grote zorgen maken gezien de pannen op deze locatie in de toekomst met daarbij zéér ingrijpende gevolgen voor onze woonomgeving wat, gezien de nog andere wél geschikte mogelijke locaties, nooit zou mogen gebeuren.

329	Wij hebben dit huis gekocht voor het vrije uitzicht en de koeien in de wei direct aan onze tuin. De schrik was dan ook groot toen we de brief van de provincie Groningen op onze deurmat viel..... Industrie doet afbreuk aan ons woongenot, uitzicht, lawaai, uitstoot van de bedrijven en tevens ontstaat er een ongevraagde waardedaling aan onze woning omdat het nagenoeg onverkoopbaar wordt doordat we dan ingesloten zitten tussen de industrie van Foxhol/Hoogezand, bestaande industrie van Kolham en de te bouwen industrie achter onze woning te Kolham.
330	Op 19 november ontvingen we een brief, gedateerd 15 november 2021 welke begint met "wij willen een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie zijn voor bewoners, ondernemers, agrariërs, organisaties, instellingen, toeristen en recreanten". Uit deze brief blijkt dat er sprake is van uitbreiding van het Rengerspark. Hierbij willen wij reageren op wat een uitbreiding van het Rengerspark met ons zou doen. We hebben in 1992 een perceel aan de Rengerslaan in Kolham gekocht en daarna zelf ons huis gebouwd. Destijds hebben we heel bewust voor deze plek gekozen, omdat deze voldeed aan een aantal van onze wensen; we wilden weg uit de drukke stad, we wilden en willen rustig en landelijk wonen. Aanvankelijk was erachter en voor ons huis weiland. Door de komst van het bedrijventerrein Rengerspark is het weiland achter ons huis al verdwenen, hiermee is ook een stuk landelijkheid weg. Wanneer het Rengerspark uitgebreid wordt, verwachten wij: - Verdwijnen van het idee dat we landelijk en rustig wonen - Verdwijnen van een mooi uitzicht over weiland en vee - Uitzicht op minder mooie bedrijfsgebouwen - Meer verkeersdrukte (verkeer dat op het bedrijventerrein hoort te zijn, rijdt ook door onze straat, dit gebeurt nu ook al met verkeer vanaf het bestaande terrein) - Nog meer overlast van straatraces, nu alleen nog achter ons huis, maar straks ook voor ons huis - Meer lichtvervuiling en lawaai - Dat kinderen niet meer rustig en veilig buiten kunnen spelen - Het dorpsgevoel zal verdwijnen - Vervuiling van de lucht en omgeving door de bedrijven De uitbreiding van het bedrijvenpark zal niet alleen ons woongenot aantasten, maar ook dat van onze straatgenoten. Ook het gevoel dat we wonen in een sterke en aantrekkelijke gemeente en provincie wordt door bovenstaande verwachtingen ingrijpend verminderd. In de eerste zin van de brief worden ook agrariërs genoemd. In dat kader vinden we het onbegrijpelijk dat een agrariër met zijn gezin gedwongen wordt een boerderij te verlaten, waarin ze veel hebben geinvesteerd en waar ze hun hele toekomst op gericht hebben, een toekomst die ze nu in duigen zien vallen en niet weten hoe ze nu verder moeten. Tevens wordt in de brief "toeristen en recreanten" genoemd. Dicht bij de beoogde uitbreiding van het Rengerspark is een camping gevestigd. Toeristen en recreanten maar zoeken veelal rust, groen en ruimte. De camping (en het dorp) zal door de uitbreiding van het bedrijventerrein minder aantrekkelijk worden voor toerisme en recreatie, waardoor er minder toeristen komen en ook de camping zal verdwijnen.

331	Ik woon op Rengerslaan .. sinds 2002 en met veel plezier. Het is een rustige straat en in het westen uitzicht over de landerijen. Ik wil dat graag zo houden. Aan de oostkant van de Rengerslaan hebben we al een industrieterrein en als eraan de westkant ook een industrieterrein komt, dan zitten we helemaal ingeklemd. Het uitzicht naar het westen is dan helemaal verdwenen en daarmee wordt de leefbaarheid in de buurt zeker negatief beïnvloed. Dit heeft tot gevolg dat de waarde van de panden inde straat zal dalen. Velen van ons hebben al te maken met aardbevingsschade en dan ook nog ingesloten worden door industrie, daar zit niemand op te wachten. Bovendien is er op dit moment naar mijn mening voldoende ruimte voor industrie elders in de omgeving: het huidige Rengerspark is nog lang niet volgebouwd en elders in de gemeente Midden-Groningen is er ook nog voldoende ruimte. Ook in andere gemeenten is er nog ruimte: b.v. in de Westpoort bij Groningen, Winschoterdiep/Rode Haan en aan de Energieweg in Waterhuizen/Westerbroek. Het opkopen van de boerderij met landerijen aan de Valckelaan is in mijn ogen kapitaalvernietiging: het gaat hier om een goedlopend bedrijf dat de laatste jaren veel heeft geïnvesteerd en nog zal willen investeren. Bovendien is er de laatste jaren al teveel goede landbouwgrond opgeofferd aan nieuwe natuur of industrie. Ik hoop dat dit plan niet doorgaat en dat we nog jaren kunnen genieten van onze omgeving.

332	Precies 10 jaar geleden zijn wij komen wonen aan de Rengerslaan .. in Kolham. Wij, .., wonen hier inmiddels 10 jaar met veel plezier. We hebben het huis verbouwd en we zijn hier een gezin geworden dankzij onze twee zoons .. en ... Zij wonen dus ook al hun hele leven aan de Rengerslaan .. in Kolham. Ze gaan hier naar school, hebben hier hun vrienden en spelen in de straat en in de Speeltuin. De Speeltuin die de bewoners van de Rengerslaan al sinds jaar en dag zelf onderhouden. Ook wij zitten inmiddels in het bestuur en organiseren veel voor de speeltuin, maar ook voor de buurt, want de speeltuinvereniging is tevens een soort buurtvereniging. Jaarlijks hebben we een gezamenlijke barbecue en kerstborrel (nu helaas even niet vanwege corona, maar normaal gesproken komt de hele buurt dan samen) Zo'n straat ís het ook. Bijna een dorpje op zich. Men helpt elkaar hier en we hebben allemaal goed contact met elkaar. 's Winters staat iedereen samen sneeuw te scheppen en lopen de huizen leeg voor de intocht van Sinterklaas (jong en oud). Zomers wordt er vaak een praatje gemaakt op straat. Een keer in de 3 jaar is er een school/dorpsfeest in Kolham (nu helaas ook niet door corona) en zet de hele straat zich in om de mooiste versieringen te maken en met succes want we vallen elke keer in de prijzen. Ook buiten onze straat hebben we veel contacten in het dorp. De kinderen gaan hier naar een prachtige nieuwe school. Een fijne kleine dorpsschool, waar samenwerken en samen doen hoog in het vaandel staan. De kinderen hebben veel vriendjes en ook wij hebben daar de nodige vriendschappen gesloten met de ouders. We hebben een actieve rol in het helpen op school, in de organisatie van het school-/dorpsfeest en een hoop andere activiteiten die er voor de kinderen worden georganiseerd. Nu zou je denken, wat heeft dit alles te maken met de plannen van de provincie (die wij geheel onverwachts op onze deurmat kregen). Nou heel veel. Want hoeveel onrust deze brief heeft veroorzaakt is haast met geen pen te beschrijven. Er gaat dan van alles door je hoofd. Wat gaat er gebeuren, wat kunnen we verwachten. Komt er een groot industrieterrein met scheepsbouw achter onze straat en wat gaat dit voor overlast geven. Wonen we straks midden op een industrieterrein en zijn we ons uitzicht op de weilanden kwijt? Of moeten onze huizen straks ook wijken voor deze waanzin. Ja, waanzin, want er staan nog zoveel industrieterreinen half leeg, dus waarom moet er nog meer bij.... Kunnen we hier straks niet meer wonen vanwege de overlast, maar is ons huis onverkoopbaar geworden..... En dan? Waar moeten we heen? In Kolham is niet genoeg plek om 60 huishoudens te herhuisvesten, maar niemand wil hier weg natuurlijk. Onze kinderen gaan hier naar school, hebben hun vriendjes hier. We hebben ze niks van deze plannen verteld, omdat wij ze niet dezelfde onrust willen laten voelen als die wij ervaren. Want het is zo al erg genoeg voor ze soms. Met alle vragen die ze hebben over de impact van Corona en de impact van de aardbevingen, die ook ons hebben geraakt. Al 3 keer hebben we strijd moeten voeren over de schade aan ons huis en is dat dan straks allemaal voor niks geweest, omdat we hier toch niet kunnen blijven wonen? Misschien gaat deze gedachtegang veel te ver en valt het straks allemaal mee en blijft het slechts bij plannen.... Maar ik hoop dat u zich realiseert wat dit ene briefje op de deurmat teweeg heeft gebracht in een hechte gemeenschap en bij alle 60 gezinnen die daar wonen! Hopelijk gaan jullie eerst écht met ons in gesprek (zoals in alle krantenartikelen wordt geïnsinueerd dat dit reeds is gebeurd) en gaan jullie dan pas verder kijken naar de plannen en bíj voorkeur de alternatieven.

333	Met verbijstering hebben wij kennis genomen van de plannen m.b.t. tot de natuur achter ons huis. Wij wonen al jaren met plezier aan de Rengerslaan. De nabijheid van een centrum als Hoogezand en de goede bereikbaarheid van de stad Groningen voor zowel winkels en werken heeft ons besloten om toentertijd hier te gaan wonen. Maar de belangrijkste reden om voor deze locatie te kiezen was wel de natuurlijke omgeving met het weidse uitzicht over de landerijen. Zonder dit laatste waren we nooit in deze omgeving blijven wonen. De laatste jaren is de natuur in de weilanden achter ons huis er zeer op vooruitgaan. Er is die jaren een grote populatie zwaluwen ontstaan die in en rond onze huizen elk jaar opnieuw komen broeden, in een tijd dat juist deze vogelsoort het op andere locaties moeilijk heeft. Maar ook zilverreigers, ooievaars en reeën zijn zeer regelmatig te zien in dit gebied en een enkele keer zelfs een hermelijn. Maar ook beschermde soorten ais vleermuizen komen in dit gebied voor en zelf meegemaakt dat ze ons huis als tijdelijke verblijfplaats hebben gebruikt. Dit is waarschijnlijk mede te danken aan werkwijze van de aangrenzende boerderij met oog voor de natuur. De Rengerslaan ligt al ingeklemd tussen de A7 en scheepswerven en tegenover ons is het huidige Rengerspark ontstaan ten koste van een natuurstrook. Wanneer nu ook nog de enige aangrenzende weilanden met weids uitzicht worden opgeofferd aan een industriepark, wordt onze straat in zijn geheel omsloten door industrie en komt daarmee expliciet te liggen in een industriegebied. Ook al zijn het nog plannen, toch verwachten we nu al dat dit financiële gevolgen zal hebben. Huidige en toekomstige kopers zullen zich nu wel twee keer bedenken voor ze hier een huis willen kopen of de vraagprijs willen betalen. Met deze plannen stort je de huidige bewoners in een onzekere tijd.
334	We wonen sinds 1988 met veel plezier aan de Rengerslaan. In deze jaren hebben we vele veranderingen meegemaakt, eerst een drukke straat, daarna de nieuwe weg met daarbij het bijbehorende bedrijvenpark. Wat er TOEN beloofd was, dat er aan de overkant eerst een waterpartij zou komen, plus een multifunctioneel gebouw (postkantoor, vergaderruimte e.d). Wij kijken nu tegen een grijs pand aan. Niet dat we daar last van hebben, maar toch ..... Nu zijn WEER nieuwe plannen, nu achter ons huis. Wij vinden het niet normaal dat er zoveel voor moet wijken, om jullie plannen te kunnen uitvoeren. Het wonen aan onze straat wordt er wel heel anders door als dit allemaal doorgaat. En met onze eerdere ervaringen en plannen met betrekking op het bedrijvenpark, is het geloof in de nu voorgestelde plannen nogal sceptisch.
335	Wij zijn in 2009 aan de Rengerslaan komen wonen omdat wij een huis zochten met slaapkamer en badkamer beneden omdat mijn de ziekte van Parkínson heeft. Het huis moest een stukje grond hebben voor mijn 2 paarden, in een rustige buurt staan en met winkels in de buurt. Het perfecte huis. U schrijft in u brief dat het doel is een sterke regio waarin iedereen met veel plezier kan wonen. De bewoners van de boerderij moeten weg. Die wonen daar nu al niet meer met veel plezier. Ik vind dit een zeer kwalijke zin in uw brief. U schrijft in punt 1: Wij, de gemeente zijn trots op het landschap en hoe kunnen we dat blijven. Wij, de bewoners zijn ook trots op het landschap en ik kan uw vraag beantwoorden. We kunnen trots blijven door er geen industrie terrein van te maken maar eerst alle leegstaande panden in de regio te verkopen of te verhuren, want er is heel wat leegstand als ik om me heenkijken en waarom moet er dan nieuwbouw komen. In punt 2 schrijft u dat u de omgevingskwaliteit wilt behouden. Dat doet u echt niet door in onze achtertuin een industrieterrein neer te zetten. Punt 3 en 4 heb ik al opgelost. Nieuwe bedrijven kunnen in de leegstaande panden in de omgeving. Kansen kunnen ook op een andere en vaak betere manier worden opgelost.

336	Wij wonen hier 31 jaar. Wij hebben het huis gekocht om de vrije ligging, het uitzicht over de landerijen maar toch redelijk dicht bij Hoogezand, Haren en Groningen, voor onze studerende kinderen die naar het hoger onderwijs gingen, een belangrijk punt. Wij hopen in het nieuwe plan te kunnen blijven wonen, maar zijn daar gezien de rapporten niet zeker van. Een financieel gevolg zou kunnen zijn dat de woning met kavels in waarde zullen dalen, nu wordt het een unieke woonplek genoemd, maar met de opsomming van de plannen, waarin wij kunnen 'meedenken' vragen we ons toch het een en ander af. Wij hebben de jaren dat wij hier wonen, de soorten vogels van een enkel musje zien uitbreiden naar: ijsvogeltjes, Vlaamse gaai, buizerd, roodborstjes, merels, diverse vinkjes, koolmeesjes ,ook spreeuwen, kraaien, roeken, reigers etc met daarbij de sloten vol met kwakende kikkers, eenden, reeën in de achtertuin, de grazende koeien van de boer, het ooievaarsnest met elk jaar jongen. De natuur doet het hier goed en wij zijn er zuinig op, hebben veel groen geplant en halen uit bovenstaande veel woonplezier. Wij proberen op deze manier ons steentje aan het verbeteren van het klimaat bij te dragen. De plannen maken ons onrustig en wantrouwig, wij vragen ons af of deze plannen m.b.t. deze historische streek, met de nu al duidelijk waarneembare $tekens in de ogen bij de diverse Gemeenten, rekening houden met de veeteelt/landbouw boeren en hun investeringen voor de toekomst van hun kinderen en met de bewoners die hun vrije uitzicht aan de voorzijde van de woning al afgenomen is en zoals de kaart nu aangeeft ook aan de achterzijde van de woning het vrije landelijke kwijt zullen raken, bewoners die al jaren in deze streek wonen en er geworteld zijn en die er zeker niet op zitten te wachten industrie als uitzicht te hebben. Wij worden dagelijks geconfronteerd met berichten over klimaat doelstellingen halen, er wordt van ons verwacht maatregelen te nemen, te investeren in energiebesparende maatregelen/energieneutraal wonen, we doen ons best daarvoor en zien daar zeker de noodzaak van in. Maar als men dan met zulke plannen komt om van een mooi stuk groen een industrieterrein te gaan maken maken wij ons daar grote zorgen over. Daarbij vragen we ons af hoe ver zijn die plannen af, het zal toch niet zo gaan, als bij het project van de Skaeve Huse, waar de bewoners erg laat zijn geinformeerd, waar de Gemeente Groningen de aanzienlijke subsidie al binnen had, voordat de brieven met informatie naar de bewoners werden gestuurd, en waarbij zoals later bleek protesteren geen kans meer maakte? Een bezorgde bewoner.

337	hallo via tussenwegen hebben we van deze plannen kennisgenomen. Notabene zullen we volgens de plannen uitzicht in het vooruitzicht krijgen van mooie schoorstenen van industriele bezigheden. We krijgen zo langzamerhand steeds meer de indruk dat we zo langzamerhand weggepest worden uit onze leefomgeving. Reeds 7 jaren worden we inmiddels opgescheept met de aardbevingsellende die niet opgelost word dan word je getrakteerd met een gashogedrukleiding die bijna onder je huis doorgelegd wordt en uiteindelijk gaan jullie in feite bewoners verdringen en vriendelijk verzoeken om maar te verkassen als je het niet aan staat. Het is dus zo dat de boeren moeten oprotten zodat jullie industrie extra stikstof kan produceren. Tevens wekt alles onze indruk dat het hele groninger gebied opgeofferd gaat worden om de rest van het land te voorzien van energie. Kijk uzelf eens aan in de spiegel. U wil alles steeds meer en groter en meer economie en industrie en grotere industrieterreinen terwijl u eens moet beseffen dat onze aardbol het nu niet meer trekt. Verder is er kosten nog moeite gespaard voor ecologische verbindingszones is het de bedoeling dat de otters en de bevers via de achterdeur van uw fabrieken de voordeur uit kunnen zwemmen? U voert klakkeloos maar uit wat opperhoofd rutte en groepsleden bedenkt maar denk eens helder na en geef eens gezond tegengas. Ik begreep dat het slechts nog een studie is met als lerares mevr .. maar we voelen op onze klompen aan dat de plannen in vergevorderd stadium is, zo is helaas onze ervaring als men over bijeenkomsten begint. We moeten het gewoon maar even ter kennisgeving aannemen wat er gaat gebeuren. Wel nu u kunt op geduchte tegenstand rekenen. Tevens maken wij ons ook ernstige zorgen over een landkaartje die er bestaat over een gebied tussen het winschoterdiep en het oude winschoterdiep in uw plannen wat zo te zien in de toekomst onder water word gezet. We moeten ons daar geen zorgen over maken, maar die opmerking heb we vaker van de gemeente gehoord. Waar rook is is vuur. We begrijpen inmiddels dat de visie is niet de mensen helpen die geleidelijk met woning en al de grond in zakken door de gaswinning, maar gewoon de bewoners verdringen en daarna de aarde nog meer uitputten met grote fabrieken, want geld alleen is voor u belangrijk. 7 jaar geleden heb ik mn zegje gedaan bij de laatste raadsvergadering van de gemeente hoogezand vanwege de aardgaspersleiding en de bevingsschade. De mededeling was toen van diverse raadsleden en de toenmalige burgemeester {hier moet een oplossing voorkomen}, maar hebben wij ooit wat gehoord? Dacht t niet, want u ging weer over tot de orde van de dag. Intussen word ons gebied onleefbaar. ZIEK WORD JE ER LETTERLIJK VAN.
338	Zou 't niet verstandig zijn om te zorgen voor betaalbare woningen ipv grote datacenters of anderefabrieken. Vlgs mij word het land geteisterd door een groot woningtekort en door leegstaande kantoorpanden en fabrieks hallen. Misschien een extra laan parallel aan de vrouwenlaan achter met betaalbare woningen lijkt me veel zinvoller. En dan een echt mooi parkje erbij om te recreëren. Zou mooi aansluiten op de camping. En dan de bestaande bewoners eens ondersteunen met de bevingschade. Beter samen met de bewoners optrekken dan tegen de bewoners optreden.

339	Geachte gedeputeerde en wethouders, Graag nodig wij u vieren (eventueel bijgestaan door mevrouw ..), als ondertekenaars van de door ons ontvangen brief de datum 19 november 2021, op korte termijn uit, om te praten over de door u getekende stukken over het “Rengerspark deel 2 langs de A7”. De brief die vooraf gegaan is door een kort telefoontje op 18 november 2021 door een ambtenaar van de gemeente Midden Groningen, waarin werd medegedeeld dat er iets met onze grond zou zijn ten westen van onze boerderij. Helaas bleek uit de brief dat dat toch wel heel anders was! En zoals het onze goede overheid betaamt, wordt dit soort nieuws net voor het weekend gestuurd, zodat je het hele weekend gaar kunt koken in je eigen sop en niemand erover aan kunt spreken! Echt om waanzinnig van te worden en helemaal uit je dak te gaan! Menselijk gezien vonden wij dat de gemeente of de provincie aan zet waren na het karige telefoontje en wazige briefjes, maar helaas er komt maar niets. Tot aan vanmorgen diezelfde ambtenaar weer belt. Hij noemde het plan niet onomkeerbaar....maar zo voelt het voor ons niet! Jullie hebben met een pennenstreek ons in een put geduwd...en we zijn nog steeds aan het vallen dag in dag uit. Een zeer ongezonde ongewenste situatie, vandaar nu deze eigen actie! Op dit moment nog niet bijgestaan door een advocaat of een adviseur maar onze eigen beleving in deze mail verwoord! Graag laten wij u dan ook met eigen ogen zien, wat de impact is van uw eigen pennenstreek. Die raakt namelijk ons gezin en ons bedrijf in zeer grote mate! Het “thuis” voor onze kinderen is/wordt met uw pennenstreek weggevaagd. Dan hebben we het nog niet eens over de toekomst die onze meisjes hier voor ogen hadden. Of ons pensioen die in ons bedrijf zit. U vaagt in 1 klap al die dromen van de kaart. Juist nu we net de afgelopen jaren zowel het huis (gasloos en verlengd)), als de schuren, als ook de melkveestal (februari 2021) hebben verbouwd en gebouwd, zouden wij het veld moeten ruimen? U zet met uw pennenstreek ons bedrijf “op slot”. Het is nu op dit moment niet meer verkoopbaar op de vrije markt, mochten wij daar behoefte aan hebben of genoodzaakt toe zijn. De enige koper die nu vrij spel heeft, is de overheid en dit soort nieuws moeten we maar in een briefje lezen? Als onze tv of shovel wordt weggehaald, dan noemen we die persoon een inbreker en moet deze veroordeeld worden. Hoe noemen wij dan mensen die ons huis en de stallen van hun marktwaarde ontdoen?

Dit nieuws durft u als wethouder en gedeputeerde op deze wijze te communiceren? Wij zijn van mening dat de provincie alsook de gemeente Midden Groningen in deze met zeer grof geschut over onze landerijen, schuren, dieren en ons thuis is gegaan! Als ex-manager heb ik ooit een cursus slecht nieuws vertellen gehad. Ik kan u deze van harte aanbevelen dit om te voorkomen dat u dit zo in de toekomst nogmaals doet en nog meer mensen met een pennenstreek de afgrond in duwt! Onze wereld, die van de dieren, de toekomstplannen, de kinderen, onze dromen, met 1 briefje mogen die ineens niet meer bestaan. Maar ook het dagelijkse uitje van de opa's en oma's, van 84, 84, 88 en 93 woonachtig in Kolham en Hoogezand, naar onze boerderij om even tussen de dieren te lopen en met onze kinderen samen te zijn daar zet u zo een streep doorheen? Nota bene waarvan er 2 speciaal voor naar Hoogezand zijn verhuisd!

Dan tot overmaat van ramp, wethouder .., stuurt u ons op 20 november 2021 een brief, waarin we 10.000 euro aan subsidie mogen besteden aan onze woning vanwege het bevingsgebied waarin wij ons bevinden met ons bedrijf. Wij kunnen ons voorstellen dat u geen enkel idee heeft hoe dit aan moet voelen! Vandaar deze uitnodiging! Wij leggen dit heel graag aan u uit, en hopen daarmee enigszins een soort van empathisch gevoel bij u allen daarmee uit te kunnen leggen wat empathie voor mensen als ons dan zou betekenen.

In de brief wordt verwezen naar .... Als je die belt, wordt je meteen afgescheept naar een "ambtenaartje" bij de gemeente Midden Groningen die ze dan deze week wel even in zou schakelen en naam en nummer door zou geven! Meer empathisch gaat het helaas ook niet worden met de overheid waar wij nu mee te maken hebben!

Mevrouw .. is op de hoogte van wat er zich de afgelopen jaren heeft afgespeeld met de gemeente Midden Groningen en ons. Dat deze gemeente na de samenvoeging met Slochteren ons uitmelkt met de WOZ belasting! Dat deze gemeente ons huisvuil op onze aparte postcode in het buitengebied heel vaak niet kan vinden. Dat een kapotte dam van de gemeente wordt genegeerd, zodat wij na heel veel tijd en bellen en mailen ombudsmannen en vrouwen uiteindelijk zelf de schade op moeten lossen, moeten betalen, en moeten laten repareren, omdat wij onze dieren op de gepachte en eigen percelen willen laten grazen. Dat na heel veel tijd verder de gemeente dan uiteindelijk toch schoorvoetend over de dam moet komen en toe moet geven dat het hun eigen dam is!

Dat de gemeente leuke wetjes aanneemt voor het binnen de bebouwde kom helpen van boeren door de Jacobskruiskruid te verwijderen. Wat goed zijn we toch bezig he....Waarbij vergeten is te vermelden dat de meeste agrariërs zich buiten de bebouwde kom bevinden. Zo ook wij op 200 meter! Dat dit kruid toch echt schadelijk is voor onze dieren en dat wij zelf maar gaan maaien, omdat onze gemeente alleen maar geld kan opstrijken maar niet uitgeven aan haar burgers, maar liever een peperduur gemeentehuis neer zet. Dat de gemeente ons heel vaak vergeet dat wij gronden pachten, waarbij er een strookje van de gemeente is dat wij in gebruik hebben, en als ze daar ineens gebruik van willen maken, ze het zonder te overleggen ineens in gebruik nemen en een plaat van 20 bij 30 meter 30 centimeter dik op aanbrengen om een boring te kunnen doen voor Enexis. Dat we voor die strookjes al 3 jaar wachten op een gebruikersovereenkomst, maar dat de gemeente dat juridisch maar niet voor elkaar krijgt, omdat er een passage in staat dat wij als gebruikers alle schade (al dan niet zelf veroorzaakt) moeten betalen. Dat we dit niet doen na de ervaring met de dam lijkt ons logisch. Dat de gemeente niet eens enige vorm van empathie op kan brengen voor ouderen, die ze maar wat graag een zwemabonnement willen verkopen, maar dat ook actieve wedstrijdzwemmers erop af komen op dat goedkope abonnement en dat niet samen gaat in 1 bad met slecht zienden e.d. die de maaiende armen van die wedstrijdzwemmers niet kunnen zien is werkelijk stuitend. Nog stuitender was dat Wethouder Drenth tijdens het gesprek hierover met mijn ouders alleen maar oog voor het kabbelende water buiten en niet mijn ouders van toen 83. Dat ik daar zelfs tranen van in mijn ogen kreeg van deze behandeling en me afvroeg of hij dat bij zijn eigen ouders zo ook zou doen? Ze zelfs dat abonnement maar deels vergoed kregen voor de resterende openstaande tijd. Hoe zielig kun je zijn die oude mensjes dat geld niet gewoon de gehele som te vergoeden voor al het leed, de klappen op hun kop van de maaiende armen en de boosheid die ze hebben moeten ervaren!
En hoe stuitend is het dan dat er in 2018 doodleuk een vergunning is gegeven voor de nieuwe melkstal. Ik hoop dat u een inschatting kunt maken wat zo een stal kost? Met koeien op waterbedjes en dergelijke? Sterker nog de gemeente Midden Groningen gaat nog gewoon door en verleend eind oktober 2021 nog een vergunning voor verlenging van de stierenstal. Hoe willen jullie deze “desinvesteringen” dan nog goedpraten met het plan wat er nu ligt? Worden aanvragen dan geheel niet getoetst tegen de “toekomstplannen” van de provincie c.q. gemeente?

	Kort samengevat. Wij gaan niet praten met allerlei loopjongens, ambtenaartjes die er daadwerkelijk verder toch niets over te zeggen hebben! Wij willen weten hoe concreet deze plannen zijn en welk tijdsframe er gehanteerd gaat worden. Wij willen een datum en jaartal weten. Wij gaan geen inloopavonden bezoeken, of onze mening geven op websites, of met allerlei ambtenaren praten over onze situatie. Het moge duidelijk zijn dat wij tegen deze idiote plannen zijn. Tegen de immense (ons persoonlijke) kapitaalvernietiging. Onze tijd is veel te kostbaar voor het geneuzel waar de gemeente Midden Groningen en blijkbaar ook de provincie zich maar al te vaak schuldig aan maakt. Dat “dit plan en de communicatie” zo wordt aangevlogen geeft meteen alweer aan hoe weinig wij betekenen als burgers en als agrariërs die voor productie van voedsel altijd 24x7 uur per dag 356 dagen per jaar aan het werk zijn voor ANDEREN! O.a. ook voor U! Wij EISEN dan ook 1 aanspreekpunt (of team) die ons (en in de toekomst onze advocaat en adviseur) gaan begeleiden over hoe nu verder! Er moet op zeer korte termijn duidelijkheid komen of dit plan doorgaat of niet. Zo niet dan dient dit ook duidelijk naar de buitenwereld gecommuniceerd te worden, zodat ons bedrijf van het slot gaat en de marktwaarde weer terug komt! Dat ons bedrijf nu door deze plannen tot 0 euro is gedegradeerd met wat warme grond kunnen wij natuurlijk niet zomaar mee akkoord gaan! Daar moet wel op korte termijn actie op worden ondernomen door de gemeente of de provincie! Uiteraard zien wij dat hele grote geld voor de provincie en gemeente die ze kunnen verdienen aan onze top locatie aan de A7. We zien de dollartekens al doorschemeren in de brief. Het grote geld om aan ONZE grond te verdienen met industrie lonkt....de dure vierkante meters...de waanzinnige veelvoud WOZ belastingen...dat is allemaal belangrijker dan eten blijkbaar! GROEN WORDT WEGGEVAAGD VOOR GRIJS! In de brief wordt ook nog gerefereerd aan de ruimte voor agrariërs voor kringlooplandbouw die er toch zou zijn in de provincie Groningen. Wij vertellen u graag alles over ons bedrijf en hoever wij met kringloop zijn! Dat wij hier 2 duurzame MDV stallen hebben gebouwd e.d. laten wij u graag zien. Wij leveren onze duurzame melk en pure Nederlandse duurzame vlees ook aan AH die hiervoor de lijn “beter voor...” in de markt heeft gezet. Wij zijn duurzaam, alleen zijn zowel de provincie als de gemeente minder duurzaam met ons! Kapitaalvernietiging van burgers lijkt het devies! Wij nodigen u alle 4 persoonlijk dan ook heel graag uit op donderdag 9 december 2021 om 10 uur of op dinsdag 14 december 2021 om 10 uur. Deze 2 data leek ons voor een ieder ver genoeg weg om even de agenda voor 2 uurtjes vrij te maken! Mocht dat niet zo zijn dan horen wij dat graag. Wij vernemen graag wanneer wij u allen mogen verwelkomen!

	Algemeen
340	Wat een ongelofelijk slecht plan, Ons prachtige landschap vernietigen met foeilelijke bedrijfshallen, hele laagwaardige slechtbetaalde werkgelegenheid en je kunt er op wachten dat er dan ook windmolenparken en zonneparken naast worden gezet. Na de misdaden van het gaswinnen nu notabene door eigen provincie en gemeente nog een keer vernaggeld. Alles uit de kast halen om dit megalomane geldbeluste wangedrocht tegen te houden, goed stemmen met de gemeenteraadsverkiezingen opletten welke partijen hiervoor zijn dan weet je alvast wat niet te stemmen.
341	Wij zijn absoluut tegen alle plannen, behoud het Groningse open landschap
342	Wij zijn absoluut tegen!!!

343	Mijn voorstellen: In Veendam ligt o.a. het Railport er maar stilletjes bij, waarom bekijkt de provincie deze optie niet? Of wat te denken van de leegstaande scheepswerven langs het Winschoter Diep? Een pijnpunt van provincies is dat ze merken dat er weinig affiniteit tussen inwoners en het orgaan provincie is. Hoe komt dat toch? Dat komt door dit soort initiatieven. Vanachter een bureau op de afdeling beleid wordt er een kaart van het gebied bekeken en hee! daar is nog een lege vlek. Volbouwen! of zoals dat heet in ambtelijke termen: ontwikkelen. Zonder dat er ook maar iemand is gaan kijken, want de provincie heeft geen medewerkers meer die buiten komen. Die zijn allemaal ondergebracht in de Omgevingsdiensten. En u zult denken: ach de zoveelste mopper bewoner die vanuit een 'Not in my backyard' perspectief ageert. Maar niets is minder waar. Ik heb namelijk zelf jaren bij een provincie gewerkt en weet waar ik over spreek. Ik heb het helaas met eigen ogen moeten zien hoe Provincies met inwoners en gebied omgaan. Kom eens kijken beste beleidsmakers, kijk eens wat de windmolens en de stikstof fabriek met de horizon hebben gedaan. Maar die situatie is nu eenmaal hoe het is, onomkeerbaar, maar stop daar nu dan mee. Stop met het aantasten van de natuur in uw Provincie. Industrie bouwen met behoud van natuur kan niet! Ja, op papier in nota's, plannen en minuten kan het en ziet het er geweldig uit, maar we weten allemaal waar we over een aantal jaar staan. Dan moet de handhaving aankloppen bij die nu zo geroemde bedrijven, Daarom provincie: kijk naar bestaande eventueel verlaten en/of minder actieve industrieterreinen, geef die dan die economische boost. En houdt uw provincie mooi. Ja, dat kan.
344	Absurd! Leeft de vraag 'hoe kunnen we dit gebied nog lelijker maken?' soms in het provinciebestuur? Met uitzicht op de stikstof fabriek en knipperende rooie lampen in al mijn ramen, zeg ik NEE tegen groot industrie! Ik hou van mijn Groninger land. Informatievoorziening is ronduit slecht! Wij hebben een schriftelijke uitnodiging gehad maar verder niemand van onze vrienden/ kennissen/ familie in Zuidbroek. Het heeft in het bokkeblad gestaan (leest onze generatie niet) en op Twitter (dan moet je PS of Midden Groningen ook maar net volgen) was de reactie daarop. Dit betekent niet dat er draagvlak is in Zuidbroek, dit betekent dat Zuidbroek van niks weet! En dat geldt vast netzo in de omliggende dorpen. Ergens denk ik dat het zo'n vaart niet zal lopen en dat het hier nooit aantrekkelijk genoeg is voor grote bedrijven. Midden Groningen krijgt zijn bedrijventerrein niet eens gevuld. Aan de andere kant, 1 grote fabriek, is mij al teveel. Ik ben op het platteland gaan wonen, niet op een industrieterrein. Ook in werkgelegenheid geloof ik niet, technisch personeel is amper te vinden. Ik geloof er ook niet in dat dit gebied aantrekkelijk is voor mensen uit andere delen van NL, zie de blauwe stad als goed voorbeeld.
345	Ik ben tegen deze plannen
346	Het lijkt me duidelijk, voor dit soort absurde plannen is totaal geen draagvlak en ik hoop dat de politiek besluitnemers van deze provincie en gemeenten dan ook met klem adviseren om nu wel eens naar haar burgers te gaan luisteren. NEE!!!!!!!

347	Wat worden inwoners in godsnaam beter van megadatacenters en distributiecentra? Woon hier sinds 2014 en het is verbijsterend om te zien hoe makkelijk bestuurlijk Groningen haar grootste troef (haar cultuurlandschap) in de uitverkoop zet. Toen ik voor 2020 de trein nam van Groningen naar Winschoten, had ik na het passeren van de graansilo van Sprik op station Zuidbroek altijd het gevoel: Hier beginnen de schilderijen van Edward Hopper, de Amerikaanse 20eeuwse schilder die wijdsheid, licht en vervreemding zo goed wist te vangen. Nu vervreemdt het landschap langs de spoorlijn op geheel andere wijze. Geconfisceerd door de dollarkoorts rond megawindturbines en zonneparken. Uit naam van de toekomst.... De mensen van nu lijken er niet meer toe te doen. Ook dit plan is weer helemaal niet geschreven vanuit de menselijke samenlevingen die er in Oost-Groningen zijn. Alleen al het feit dat je een gebied definieert vanuit zijn snelwegen getuigt van een grote geestelijke armoede en slechts focus op wat er te verdienen valt en denkend vanuit groei, groei, groei. Iedereen weet toch inmiddels dat we daarmee de aardbol al bijna naar de klote hebben geholpen! En waar de gekozen locatie (roze vlek) tussen Westerlee en Scheemda vandaan komt is mij ook een raadsel, vervoerstechnisch een onlogische plek en nu juist een prachtig verstild stuk tussen twee oude groene bebouwingslinten op de verhoogde klei/zandruggen Eexta en Westerlee. Ook wonderbaarlijk dat 3 online sessies tussen ambtenaren genoeg waren om dit rapport op te stellen. En men pretendeert met inwoners te hebben gesproken, maar onduidelijk blijft wie dat zijn en waarom. Bestuurders zouden meer oog moeten hebben voor het menselijk weefsel van dit gebied: door tientallen jaren van leegloop van hoogopgeleide jongeren is de organisatiekracht relatief laag en deze kalft ook steeds verder af door trends van individualisering en digitalisering. Helaas heeft dit gebied na de jaren 80 de aansluiting bij de kenniseconomie gemist, de oude maakindustrie is verdwenen en er kwam weinig voor terug. Dorpsgemeenschappen raken nu al verdeeld over de omgang met ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen: Finsterwolde (zonnepark), Oudeschans (loodsen), Meeden. Zet in op vestiging van (jongere) mensen die iets willen bijdragen aan dit gebied en zorg dat het ook met ov goed bereikbaar wordt en blijft. Toerisme heeft potentie maar dan moeten er wel veel meer middelen naar erfgoed en musea. Het unieke van de Oost-Groninger cultuurlandschappen is de hoge 'leesbaarheid' van hoe de mens bodem en landschap naar zijn hand heeft gezet. Dat zie je overal terug in de bouwwerken en de dorpsstructuren. We hebben een rijke schakering aan kleine musea waar deze verhalen worden verteld en getoond. Deze draaien nu veelal op (oudere) vrijwilligers en hebben een flinke investering in menskracht nodig op mee te gaan met de snel veranderende tijden. Van een consumptiemaatschappij naar een betekeniseconomie!
348	Ik kies voor de groen blauwe aanpak.
349	Nog meer open ruimte zal verdwijnen en worden opgevuld met logge grote bedrijven. Voor de burger worden er voorlichtingen en informatie-avonden georganiseerd om de indruk te wekken dat hij/zij enige invloed zal hebben. Niets is minder waar. Het feit dat deze plannen er al zijn betekent gewoon dat ze ook gerealiseerd gaan worden. Democratie in Nederland en ook in Oost-Groningen is een dictatoriale democratie geworden. Hoezo inspraak ? Kijk naar de windmolenparken, de klimaatmaatregelen, enz. Laat je niet voor de gek houden !
350	Dit is ongeloofelijk en sta hier echt versteld van. Ben het hier absoluut niet mee eens.
351	Wij begrijpen de noodzaak om de regio een economische boost te geven maar deze locatie daarvoor aanmerken is ons inziens een domme en ondoordachte keuze. Er zijn vele locaties die hier meer voor geschikt zijn dan de locatie die op dit moment aangemerkt wordt.

352	betrouwbaarheid heeft met binnenlaten of binnengaan en draagvermogen te maken. als je een huis wil bouwen, zoek je een plek uit waar je je goed voelt ,en dat de bodem draagkrachtig is. als deze bodem uitgeput wordt [door intensieve landbouw of gas magnesium en zout winning ,dreigt er structuurbederf en daarmee veranderd het karakter en daarmee wordt de huidige plantengroei en samenhangende wezens verpest .voor mij staat een natuurkundige regel vast. En dat is dat :overspanning of overbelasting lijd tot moeheid vervorming breuk chaos en uitval. Chaos kan ook psychose zijn en dood. Dit kan diverse vormen aan nemen. Het doet mij ontzettend veel pijn hoe mijn vaderlands over de Groningers heen walsen. Alles is al beklonken.dat burgers erbij betrokken worden is alleen maar een formaliteit. Wie bouwt nou mensen in tussen windmolens en zonneparken .Nooit geen donkere nacht [enorme gebieden met rode lampen, overdag worden het flitspalen ,slagschaduw geluidsbronnen hoog in de lucht. Ook geluid wat men niet kan horen en wel te meten is geluid. Daar komt geluid van industrie en snelwegen er nog bovenop. Nederland is een klein land .Een rivieren delta. Ik geloof in de kracht van water. Rivieren stromen dag en nacht . afsluitdijk Oosterschelde dam. [enkele voorbeelden] Probeer het platte land te behouden. Wees er trots op .Er zijn in de jaren 60/70 voor miljoenen geïnvesteerd in ruilverkaveling om efficiënt te kunnen boeren. toen moesten kleine natuurgebiedjes wijken voor grootschalig landbouw] zonneparken lijken efficiënt maar heeft niets met vergroening en klimaatverandering te maken. Het zal klimaat verandering versnellen omdat het verglazing van landschap is en alleen maar voor meer thermiek zorgt. En als het regent zal het minder water toelaten in de aarde. water zorgt voor koeling van de planeet en word opgeslagen in vegetatie en gecontroleerd weer afgestaan. vegetatie speelt een belangrijke rol in het leven. Als je het woord leef spiegelt staat er feel wat voel betekend en dat is een prikkel. snelwegen kunnen met prefab dijken voorzien worden waar panelen op de zuidzijde gemonteerd worden. Dit zal duurder zijn maar het mes snijdt aan 2 kanten. Mega fabrieken horen niet op het platte land. Wat heb je eraan als de plaatselijke bevolking er ongelukkig van wordt .Of heb niets met de plaatselijke bevolking als bestuurder. Maar ook bestuurders moeten zich aan normen en waarde houden.
353	Geen nieuwe grootschalige bedrijventerreinen in de A7/N33 regio die ten koste gaan van weidse uitzichten, natuur en landbouwgronden! Laten we het unieke karakter van dit gebied behouden. Er zijn inmiddels al zoveel initiatieven ontplooid die dit landschap al voorgoed veranderd hebben zoals het plaatsen van enorme windmolens en zonneparken. Hierdoor is duidelijk in beeld gebracht dat het Noorden de afvalput is van de rioolpolitiek van ons land. Met dank aan de ongekozen bestuurders in alle lagen van de politiek.
354	Werkgelegenheid? Er is al werk zat. Wij wonen hier niks voor niks mooi op het platteland en dat blijft plat. Einde discussie. Wij zijn tegen dit plan en zijn niet de enigste. Luister voor 1 x naar het vlok inplaats de portomone.
355	Ook wij stemmen tegen dit plan.
356	NEE. Dit mag niet gebeuren.
357	Wij zijn tegen dit plan. Stop met het oude denken dat overal maar industrieterreinen moeten komen en durf eens te kiezen voor het behoud en uitbreiding van ons weidse Groninger landschap. Stuur eens een gerenomeerd onderzoeksbureau met die opdracht het veld in. Wedden dat er supermooie initiatieven, kansen en mogelijkheden uitkomen.
358	Gelukkig leeft deze website nu wat meer onder de getroffen bevolking. Nu zullen we moeten afwachten of onze vertegenwoordigers hun naar ook eer aan doen. Ik snap dat er ook andere belangen spelen en bedrijven ook kansen moeten krijgen om zich te vestigen. Helaas is hier prijs leidend, en dat betekend goedkoop vervuilend vervoer, lelijke panden en geen oog voor natuur en landschap. Als er dan ergens bedrijven bij moeten of verplaatsen, zorg dan in elk geval dat de omwonenden worden uitgekocht en dit ook bij het bedrijventerrein wordt gevoegd. Zo heb je echt gescheiden bedrijventerrein en woningen. Ook is het voor het aanzicht van een dorp of stad geen gezicht als het aan alle kanten is ingesloten door bedrijfspanden met schreeuwerige reclames.

359	Hier ben ik op tegen.
360	Geen industrie meer op onze mooie flora en fauna gebieden het belemmert onze mooie uit zicht.
361	Ik snap niet dat dit door zou moeten gaan. Ik snap dat bedrijven een plekje nodig hebben, maar om nou dit gebied er voor op te offeren. Voor de provincie en de gemeentes valt er natuurlijk weer geld te verdienen, maar voor de leefbaarheid is het een ramp. Denk dat ze niet eens personeel kunnen vinden (uit de buurt) Tegen de plannen!
362	Ik ben er op tegen er is ruimte genoeg in de Eemshaven bij Delfzijl!!
363	Als omwonende en beleidsmedewerker heb ik de onderliggende stukken gelezen. Het verbaast mij niet dat er nog immer “sturend” en in wollige taal voor veel ingezetenen een beleidsplan wordt geformuleerd met veel “mitsen en maren” . Kort gezegd komt het erop neer dat bestuurders grote(re) bedrijven willen aantrekken naar de regio zonder zich rekenschap te geven van de belangen van omwonenden. In de prelude lees ik onderstaande tekst: “De drie gemeenten en de provincie zien kansen om ervoor te zorgen dat er meer economische ontwikkeling en werkgelegenheid in dit gebied komt. Samen met verschillende inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties hebben we een eerste aanzet voor een plan gemaakt.” Mijn vraag is dan: Wie zijn die verschillende inwoners en overigen dan. Wonen en werken die in de directe omgeving van het plangebied? Mijns inziens Is er onvoldoende onderbouwing m.b.t. de meerwaarde voor de directe omgeving. Milieueffecten alsmede de huidig actuele stikstofeisen worden eveneens onderbelicht. Uitgangspunt is de verbinding met de A7 en N33; hetgeen inhoudt dat men bij realisatie het wegverkeer bewust zal bevorderen. Een omissie van veel bestuurders is dat men bij de planologie de infrastructuur “vergeet” en dit na realisatie tot problemen leidt. Transport over water of over het spoor is in deze tijden van milieubewustzijn een betere en voor de toekomst een meer verantwoorde keuze. Indien dit standpunt van transport (zeker voor grote(re) bedrijven) zoals aangegeven nader wordt bezien zal de locatiekeuze voor een dergelijk bedrijventerrein toch elders dienen plaats te vinden. Besturen is vooruitzien. In het oude Griekenland werden ambitieuze bestuurders geschoold in dat vakgebied. In de huidige Nederlandse situatie kan iedereen bestuurder worden; geschoold of ongeschoold. In onze democratie ligt de macht bij de ingezetenen. Bestuurders van de Provincie, de gedeputeerden en in de gemeenten het college van B&W zijn dienstbaar aan die ingezetenen. De Provinciale Staten en de Gemeenteraden zijn het controlerend lichaam van deze bestuurders. Natuurlijk was U hiervan als lezer al wel van op de hoogte, maar het betekent wel dat die bestuurders open en eerlijk naar de omwonenden en andere belanghebbenden van het voorgenomen plangebied moeten zijn en ook hun belangen dienen te vertegenwoordigen. En juist de interesse in dat belang ontbreekt mijns inziens de nota’s. Mijn voorstel is om zeer kritisch de beleidsplannen te lezen en alle belangen tegen elkaar af te wegen. Zoals ik het heb gelezen en op schema’s en tekeningen heb gezien ben ik niet overtuigd dat dit plan conform de huidige belangen, de toekomstvisie voor het gebied, de milieueisen, de infrastructuur alsmede de belangen van omwonenden kan worden gerealiseerd. Op basis van deze argumenten keur ik het plan dan ook af. Ik zie graag andere argumenten tegemoet.
364	xxx slaat de spijker op zijn kop! Ik heb daar niets aan toe te voegen.
365	Slecht plan ! niet mee eens ! er is al genoeg verknoeid ! laat de provincie / gemeente die snelle " jongens" van Buck consultants en H+N+S maar een ander opdrachtje geven !
366	Wat een vreselijk plan om te lezen. Ik heb een mooi vrijstaand huis gekocht samen met mn gezin. Wij genieten hier van de rust en ruimte om ons heen. We zouden het vreselijk vinden als ons mooie dorp word omgebouwd tot industie gebied!!
367	Ik ben er fel op tegen!
368	Wij zijn tegen!!

369	Onvoorstelbaar. Spreken we dezelfde taal? Hebben jullie enig idee wat de bewoners van deze gebieden zelf aan wensen hebben? Kom achter je bureau vandaan en ga het gebied in. Spreek met de mensen, jong en oud, en trek dan conclusies. Wat investeerders willen is niet zo belangrijk. Die komen en zijn weer vertrokken als de wind uit een andere hoek waait. Wij wonen hier en waar de wind ook wegkomt: wij willen hier blijven wonen. Ik lees nergens dat de inwoners van deze plannen gelukkiger worden, dat het ziekenhuis voldoende financiën heeft om goede zorg te kunnen bieden, dat het onderwijs een boost zal krijgen, de zorg een flinke stap voorwaarts doet, enz. Ik vrees dat het alleen over geld gaat. Het spul dat je niet kunt eten en niet kunt meenemen als je dood gaat. Waar hebben we het nu over? Een gebied ontwikkelen is toch echt iets anders dan het uitwringen en verminken. Joehoe: wakker worden.
370	Geen draagvlak
371	ik zou dan graag vernemen met wie en wanneer er overleg en contact is geweest, vermelden van de betreffende organisatie is iets anders dan constructief overleg met deze organisatie,s ! graag uw antwoord
372	Niet mee eens.
373	Perspectief? Leefbaarheid? Toekomst? Om onze leefbaarheid en perspectief te stimuleren moet dit plan juist NIET doorgaan. Waardeer de omgeving zoals die is. Dat is niet zoals het was of zoals we het willen zien maar hier moeten we het mee doen (blijkbaar). Laat het hier dan ook bij en gun de inwoners rust en ruimte. Laten we hopen dat er dit keer wel geluisterd wordt naar alle meningen hier en niet dat deze site een formeel ‘vinkje’ is dat is afgerond hiermee.
374	Zeker tegen! Zou toch bizar zijn als elk mooi stukje natuur helemaal vol gezet wordt.
375	Wat een waardeloos plan. Nergens kom ik bescherming en uitbreiding van natuurgebied tegen, nergens kom ik stimulering van biologische landbouw en veeteelt tegen, alsof er geen stikstofcrisis bestaat wordt er wederom alle ruimte gegeven aan megalomane blokkendozen, industriële landbouw en veeteelt, vervuiling, beton en asfalt. Boerenbedrijven die ermee stoppen moeten een natuurbestemming krijgen. Die stukjes schaamgroen die hier heel gemakkelijk een bos worden genoemd moeten beschermd en uitgebreid worden. De veestapel moet krimpen, zodat de dieren een dierwaardig bestaan kunnen hebben en hun dierlijke eigenschappen gewaarborgd worden (koeien moeten grazen, kippen scharrelen en varkens zoelen), en dus niet groter worden! Geen industrieterrein erbij, als ze gerenoveerd moeten worden combineer ze dan met woningbouw. Houd de groene ruimte groen, maak die liefst nog veel groener en zet in op waterstof en zonnepanelen en windturbines alleen op industrieterreinen. Daar is plek zat. Veel van Nederland is al zo lelijk. Maak Groningen een uitzondering en houd het mooi, rustig en vooral groen.
376	Absoluut tegen!
377	Geen nieuwe grootschalige bedrijventerreinen in de A7/N33 regio die ten koste gaan van weidse uitzichten, natuur en landbouwgronden! Laten we het unieke karakter van dit gebied behouden. Er zijn inmiddels al zoveel initiatieven ontplooid die dit landschap al voorgoed veranderd hebben zoals het plaatsen van enorme windmolens.
378	Met het plan zoals gepresenteerd, gaat ten koste van de leefbaarheid en het landschap. Het mooie en het karakter van de provincie holt achteruit, eerst door de windmolens, uitbreiding en de zonnepaneel parken, en nu dus door zo'n grootschalig project zoals nu voorgesteld. Het kan niet zo zijn dat alleen economische motieven leidend zijn. Ook de leefbaarheid is minstens zo belangrijk! En luister naar de burgers!

379	Toevallig woon nabij een mogelijk uitbreidingsgebied qua bedrijventerrein. Bizar slecht idee wat mij betreft, onteigenen is dan de enige optie en verspilling. Deze uitbreiding zou het namelijk compleet onleefbaar maken, voor mij, mijn gezin en ik denk ook een groot deel van de rest de omwonenden. We worden dan omringt door afstotelijke gebouwen van golfplaten, welke een hoop verkeer en vervuiling creëren. Elke dag is het klimaat en duurzaamheid in het nieuws. Dan moet je zorgen dat je niet meer natuur vernield, maar zorgen dat je de gebruikte ruimte beter benut. Overal in de provincie liggen verpauperde en verouderde bedrijventerreinen. Alles wat wordt bijgebouwd moet ook zo goedkoop mogelijk. daken ongeschikt voor zonnepanelen, regenwater kan in het riool, het licht en de verwarming hoeft in de avond echt niet uit. Het terrein wordt een jaar of 10/15 uitgebuit, het pand verouderd,en de bedrijven verkassen naar een leuker plekje waar ze weer fris kunnen beginnen.
380	precies! Goed beschreven, ik woon ook precies aan dit gebied met mijn woning en achtertuin. Alle verhouderde bedrijventerreinen liggen overal, doe daar wat mee, ipv ons hier kapot te maken.
381	Het idee om industrie / bedrijven ruimte aan de A7 / N33 te geven is een goed idee. Als ik naar de gouden driehoek kijk wat daar gerealiseerd is en nog wordt gerealiseerd is dat zeker de moeite van het overwegen waard om dit door te trekken richting de Duitse grens langs de A7. Bedrijven willen snel een snelweg op om zowel toevoer als afvoer mogelijk te maken. Ook zou het een goed idee zijn om bv bestaande oude industrieterreinen met hun vaak wat oudere onrendabel panden qua duurzaamheid te verleiden om te verhuizen naar een locatie aan de A7 / N33. Deze ontwikkeling heeft mijn aandacht en ik zal hem dan blijven volgen en waar nodig van commentaar en voorstellen voorzien.
382	Misschien wordt het eens tijd om onder die steen uit te komen? Wat een slecht commentaar zeg. Zeker zelf niet woonachtig in de buurt? Bah!
383	ik heb je profiel even bekeken bij VCP en verwonder me wat je aangeeft over het plan N33/A7. Volgens mij moet je een van beide gaan aanpassen, want je spreekt jezelf tegen. Je blijft het volgen en heeft je aandacht, maar probeer eerst eens te begrijpen wat er allemaal staat in het plan en kijk naar je eigen verhaal bij de VCP, onbegrijpelijk.
384	Ruimte vooor bedrijven aan de A7 richting Duitse Grens is helemaal niet of nauwelijks mogelijk vanwege de zichtlijnen vanaf de A7 en het spoor. Dus moeten bedrijven naar een plek tussen de dorpen. Dat is toch niet wat we willen? Daarnaast is het super als er nieuwe bedrijven naar deze regio komen. Zeker als die bedrijven aansluiten op de bedrijvigheid die er al van oudsher is (dus niet de bedrijven die aangetrokken worden door de opwekking van duurzame energie). Super als daardoor ook meer arbeidsplaatsen in de regio beschikbaar komen. Daar hebben we geen xxl-industrie voor nodig. Daarnaast heb ik het idee dat het marktonderzoek erg optimistisch is over de hoeveelheid werknemers die er voor handen zijn. Vele bedrijven in Oldambt zijn op zoek naar (technisch) personeel en kunnen die niet vinden. Daarnaast weet je ook dat vanuit het nieuwe plan zon en wind dat in de gemeenteraad is besproken ook het gebied onder de A7 in beeld is voor de ontwikkelingen rondom duurzame energie en ook de ontwikkelingen van Nobian heb je in beeld. Dan kun je deze ontwikkelingen toch niet goedkeuren!
385	De ontwikkeling om het industrieterrein de dallen verder uit te breiden waardoor de bedrijven dichter op de huidige woningen komen is iets wat mij zorgen baart. Eerst kwamen er al grote windmolens het uitzicht bederven, toen de melding van de deeltjesversneller van Shine en nu blijkt dat er plannen zijn om daar nog meer bedrijven en industrie bij te laten komen. Onbegrijpelijk dat dit zo dicht op de dorpskern moet komen terwijl er elders veel meer ruimte is waar minder mensen er last van hebben. Helaas heb ik niet de illusie dat mijn menig zin heeft om te geven. Er spelen grotere partijen en het is waarschijnlijk toch al beslist. Maar ik ben het er zeker niet mee eens. Het mooie wijdse uitzicht over het Groninger landschap wordt helaas ingenomen door bedrijven en industrie met alle overlast van dien. Daarbij komt ook nog dat er weer een trein gaat rijden (uiteraard geen station Wildervank), alleen de lasten nooit de lusten. Hoe kan dit alles qua geluid ooit passen binnen de normen?

386	Ik vind het belangrijk dat de omgeving waar ik woon haar weidsheid en natuurlijke karakter behoudt. Ik ben een tegenstander van zonnepanelenparken en nog meer windmolenparken op landbouw- en/of natuurgrond. Voor wat betreft de plannen voor het gebied A7-N33 zou het wenselijk zijn in de volgende passage de woorden 'kunnen' te vervangen door 'moeten': "De bedrijventerreinen kunnen een belangrijke rol spelen in het opwekken van groene energie op het grote dakoppervlak van het bedrijfsvastgoed. Zeker bij herstructurering en uitbreiding kunnen de bedrijfsdaken geschikt worden gemaakt voor zonnepanelen." Ik vind dat de provincie er alles aan moet doen om te voorkomen dat onze provincie vol komt te liggen met zonnepanelenparken of windmolenparken en moet inzetten op het geschikt maken van daken voor zonnepanelen, zodat kostbare landbouw- en natuurgrond behouden blijft voor ons en ons nageslacht.
387	Ik vind het belangrijk dat er genoeg ruimte voor natuur, water en recreatie overblijft en niet volgebouwd wordt met windmolens en zonneparken. Tevens vind ik het voorstel om bedrijventerrein(de gouden driehoek) leefbaar te houden en bij de natuur te betrekken dus meer ontwikkeling van natuur om de bedrijfsterreinen heen een goede zaak zoals ook in het plan weer gegeven.
388	Na lang twijfelen meld ik mij op de valreep toch aan voor de bijeenkomst in dorpshuis Bijleveld, Wildervank voor het tijdsblok 19.00-20.00 uur. Mijn standpunt omtrent de fabriek van Shine heb ik al laten weten en dat is niet veranderd. Voor mijn gevoel is alles al beslist en vraag ik mij af of men wel ter zake kundig is om voor de toekomst goede afspraken te maken met het Amerikaanse bedrijf zodat het niet zo gaat als met het gasgebeuren nu in Groningen. Gezien de ontwikkelingen op het moment over Groningen heb ik niet veel vertrouwen meer in de politiek.
389	Om in dit gebied een zonnepark en/of industrie gebied te realiseren, lijkt mij een slecht plan. Dit vanwege het bederven van een mooi landschap. (stilte, uitgestrektheid) Kortom ik ben tegen dit plan.
390	Bij deze reageer ik namens mijn moeder ivm de brief die u gestuurd heeft ivm de inloopbijeenkomst mbt Ruimtelijke economisch perspectief A7/N33-regio. Mijn moeder heeft aangegeven dat de verbeteringen die u in het gebied aanbrengt altijd goed zijn en ook ivm het Corona beleid niet verstandig is naar een inloopbijeenkomst te gaan. Mocht u de behoefte hebben om te praten over eventuele aankoop van het stukje grond, dan kunt u altijd even contact met ons opnemen. U mag mij mailen of gewoon een brief sturen naar het bij u bekend adres. Succes met uw plannen.

391	In kennis gesteld van mogelijke ontwikkelingen het bedrijventerrein de Gouden Driehoek te Zuidbroek uit te breiden. Mijn woonperceel ligt opgesloten tussen het (oude) Industriegebied aan de zuidzijde van het Winschoterdiep en het bedrijventerrein de “gouden driehoek” Er is geen hogere krijgskunde voor nodig te begrijpen dat ik nu in de let op stand zit omtrent de ontwikkelingen. Ook met de aanleg van het windmolenpark zijn wij niet gespaard gebleven voor overlast zult u begrijpen. Hieronder zal ik in een paar punten aangeven wat mijn let ops zijn en wil deze graag mondeling toelichten op 2 februari in de Broeckhof. 1 In stand houden en mogelijk uitbreiden van de bestaande bosrand tussen de Trekweg en de Gouden Driehoek met mogelijke verbetering van de beplanting teneinde ook in de winter een geluidsbeschutting te creëren. In dit bos “wonen” inmiddels veel beschermde diersoorten waaronder vleermuizen, reeën en vossen. Zelfs de ijsvogel is al gesignaleerd in dit bos. 2 Te bevorderen dat voor de plaatselijke landbouwers via de gouden driehoek hun landerijen in deze omgeving kunnen bereiken. Dit gaat nu via de Trekweg en inmiddels zijn de landouwmachines dusdanig van formaat dat de Trekweg te smal is en de berm en de dijk van het Winschoterdiep vernield worden. 3 Te bevorderen dat het bedrijventerrein verkeer niet via de Trekweg toegang krijgt. 4 Misschien is het de moeite waard te inventariseren of het mogelijk is dat de laatste 5 bewoners worden uitgekocht zodat het bedrijventerrein zelfs een laad- en losmogelijkheid krijgt aan het Winschoterdiep? 5 Levert de aanwezige windmolen een buwbeperking op? 6 Te bevorderen dat de voor het openbaar rij- en ander verkeer openstaande de Vennen een fatsoenlijk wegdek krijgt en toegang alleen geldt voor bewoners Trekweg. En voorkomen wordt, dat deze nu als sluipweg wordt gebruikt na en vanaf de Gouden Driehoek. 7 Uitermate rekening houden met de geldende geluidsnormen vanaf de Gouden Driehoek. Ik ben zoals eerder genoemd bereid nadere toelichting te geven en mee te denken in de ontwikkelingen.
392	Winschoten oost lijkt mij de enige juiste locatie.

393	Middels deze mail wil ik graag mijn zorgen uiten over de gebiedsontwikkelingen voorkomend uit het Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33. Als bestuurder van het Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt en inwoner van Scheemda geef ik graag ook mijn persoonlijke reactie op het document. De reactie van het bestuur van Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt komt ook uw kant nog op. Allereerst mooi om te lezen dat door het rapport heen aan de landbouw en de toekomst van onze sector wordt gedacht. Er wordt meermaals gesproken over het belang van de transitie van de landbouw en ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw. Een jonge boer ziet de toekomst ook vol met ontwikkelingsmogelijkheden, al wijken die af van de ontwikkelingsmogelijkheden die omschreven staan in het Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33. Waar in de provincie Groningen, en daarmee het aangewezen gebied rondom de A7-N33, stikstof een politieke crisis is voor boeren, is het tegendraads om plannen te ontwikkelen voor extra industrie. In het document Ruimtelijk Economisch Perspectief wordt gesproken over de ‘nieuwe’ industrie die bijdraagt aan de transitie van de landbouw. Industrie gericht op landbouw heeft oppervlaktes landbouwgrond nodig om een verwerking draaiende te houden, neem Avebe en Cosun Beet Company als voorbeeld. Andere industrie zoals datacentrums zijn in dit gebied meer een bedreiging voor landbouw dan een toevoeging aan de transitie van de landbouw. Er is niets tegen op de technologie, maar dit moet gebouwd worden op plaatsen in de wereld waar niet zulke hoogwaardige voedselketens plaatsvinden als hier. Daarnaast is het gebruik van water door industrie en datacentrums een bedreiging voor de sector met oog op voldoende water voor beregenen in de zomer en om veenoxidatie en inklinking van de grond te voorkomen. Dit laatste is niet alleen een probleem voor boeren, maar voor alle inwoners. Jonge boeren willen in de toekomst boeren! Als jonge boer vind ik het bijzonder om te lezen dat er wordt verwacht om het boerenbedrijf te moeten gaan combineren met recreatief ondernemerschap voor bestaansrecht in de toekomst. Ook met oog op de landbouwtransitie is volledige aandacht op het boerenerf nodig. Daarnaast zijn boeren eigenaar van het land en is het lastig te begrijpen dat er telkens weer zulke plannen, voor nieuwe industrie, in de wereld komen. De plannen om ergens industrie te vestigen, hebben invloed op de hele grondmarkt. Grond is schaars en politieke plannen drijven de grondprijzen op. Zo wordt ook het algemene belang om goedkoop voedsel te produceren over het hoofd gezien en worden boeren in een steeds onmogelijkere positie gedreven waarin alles goedkoop en tegelijkertijd duurzaam en op weinig landbouwgrond moet gebeuren. Om de landbouwtransitie te kunnen bewerkstelligen blijft landbouwgrond nodig! Met het verdwijnen van landbouwgrond op één plek, voelen alle boeren in de omgeving de gevolgen. De druk op de grondmarkt wordt alsmaar groter.

	Als bestuurder van het GrAJK ben ik voorstander van het idee om te gaan inpolderen. Inpolderen is een mogelijkheid om grond te winnen voor zowel de landbouw als de industrie. Deze reactie mag beschouwd worden in een breder perspectief dan alleen voor de gebiedsontwikkeling rondom A7-N33, maar het geldt voor de hele provincie en eigenlijk voor heel Nederland. De Nederlandse landbouw presteert op een topniveau en dat willen we graag blijven doen! Het moet ons alleen wel mogelijk gemaakt worden. Verder wil ik graag nog meegeven dat wanneer ik het met mijn vrienden over deze kwestie heb, het gevoel heerst dat reageren op het document Ruimtelijk economisch perspectief A7-N33 geen enkele invloed zal uitoefenen op het eindresultaat. Mijn vriendengroep, bestaande uit jongvolwassenen onder de 35 jaar, is gesitueerd in Scheemda, Westerlee en Meeden en hebben er weinig vertrouwen in dat er naar hun en andere inwoners wordt geluisterd. Dit gevoel komt voornamelijk voort uit het windmolenpark dat geplaatst is achter Meeden. Ik heb benadrukt dat ook bij dit rapport reageren belangrijk is. Toch hoop ik dat jullie dit algemene gevoel, van het niet gehoord worden, meenemen in de verdere beslissingen en dus meenemen dat niet alle burgers meer het belang zien van reageren ondanks dat mensen de plannen niet zien zitten.
394	Meerdere youtube presentaties van Rypke Zeilmaker https://www.ewmagazine.nl/kennis/achtergrond/2018/02/lobby-onverwachte-bondgenoten-122195w/
395	Ik ben tegen!!
396	Goedemiddag, steeds meer wordt het landschap in Groningen aangetast door windmolens (Delfzijl, Meeden en Veendam), uitbreiding boerderijen in het open landschap en door blokkendozen bij Groningen, Appingedam, Winschoten en bij Meeden. Jarenlang stond de provincie borg voor het open landschap, zelfs bomen mochten op veel plaatsen niet geplant worden. Nu wordt het landschap steeds meer gedomineerd door grote boerenschuren, windmolens en blokkendozen.
397	Snap er niks van. Open gebied ook nog volplempen. Svp concentreer zoiets in de Eemshaven = beter bereikbaar per boot en spoor.
398	Xxxl bedrijven ben het er niet mee eens, weg hartcardiologie en wel het gebied volzetten met industrie en zon wind energie stikstoffabriek.....wat is er aan de hand met het beleid voor groningen????

399	Tijdens de bijeenkomst in de Broeckhof op 9 februari heb ik aan mevr. ... aangegeven dat ik mijn punten betreffende Zuidbroek nog even op de mail naar u zou zetten, wat ik hieronder dan ook doe. Ik doe dit op persoonlijke titel (als inwoner van Zuidbroek) en als voorzitter van Stichting Avondzon (een woningbouwvereniging met 74 woningen in Noord- en Zuidbroek voor 50 plussers). Mijn bijdrage is: 1. Het verder ontwikkelen van de Gouden driehoek lijkt mij een goede zaak als dat wordt voortgezet op de manier en met bedrijven ter grootte van de bedrijven zoals ze daar nu ook gevestigd zijn. Geen megabedrijven dus, maar bedrijven die structureel werkgelegenheid opleveren voor de mensen uit onze omgeving. 2. Het herontwikkelen en het opheffen van de verrommeling van het industrieterrein aan de Industrieweg lijkt mij een goede zaak. Ook vanaf het water en vanaf de Trekweg is dit niet meer acceptabel en geen reclame voor het gebied. Wellicht geeft dit ook mogelijkheden om kavels voor woningbouw beschikbaar te krijgen in de parkachtige omgeving zoals is voorgesteld. Bedrijven die in dit gebied gevestigd worden zouden à priori niet met zwaar verkeer bevoorraad moeten worden dat steeds door de dorpskern naar de A7 moet rijden. 3. Het dorp heeft al veel voor zijn kiezen gehad met de boringen naar gas, de komst van een mega-windmolenpark, de bouw van een stikstof fabriek en in de omgeving omvangrijke zonneparken. Mede daarom en uit het oogpunt dat dit maar tijdelijk (veel) werkgelegenheid oplevert, keur ik de komst van megabedrijven naar de Tussenklappenpolder ten zeerste af. Ook op bedrijven met vervuilende industrie, als het vervaardigen van accu's, zitten we bepaald niet meer te wachten 4. Het zou fijn zijn wanneer er meer werkgelegenheid in het dorp komt dat deze mensen dan ook in Zuidbroek zouden kunnen wonen en dus zou de woningvoorraad in Zuidbroek weer moeten kunnen groeien, waar nu geen ruimte voor is. Naast de reeds eerder aangegeven locatie aan de Industrieweg zou het een optie kunnen zijn om aan de Kerkstraat, direct na de rotonde een weg aan te leggen parallel aan de A7 richting Sappemeer, die het plan Boslaan kan ontsluiten en de boeren de kans geeft om hun land zonder schade toe te brengen aan de weg langs het Winschoterdiep en tevens de mogelijkheid biedt om extra kavels beschikbaar te krijgen voor woningbouw. Dit zou meteen ook een oplossing zijn voor het forenzenverkeer vanuit deze wijk naar de A7, wat de verkeersveiligheid in het dorp ten goede zou komen. 5. Een suggestie om meer zonnepanelen te plaatsen zonder landbouwgrond daarvoor in te leveren is het wellicht de moeite waard om een inventarisatie te maken welke daken van grote gebouwen hier geschikt voor zijn. 6. Als laatste zou ik nog eens onder de aandacht willen brengen dat vooral Noordbroek geen goed openbaar vervoer meer heeft waardoor het wonen van vooral ouderen (onze doelgroep als woningcorporatie) minder graag in Noordbroek blijven wonen. Zolang ze auto kunnen rijden is het probleem te overzien, maar zodra dat niet meer kan wordt de bereikbaarheid een probleem merken wij. Voor de leefbaarheid zou het goed zijn hier aandacht voor te hebben. Ik hoop dat bovengenoemde punten een positieve bijdrage zullen hebben bij het vervolmaken van plannen voor dit gebied.
400	Voor 8 ton kunt u onze woning met grond overnemen zoals hij er nu staat. We hebben geen zin om oud te worden op een industrie terrein, bent u gelijk af van een boel problemen. Ons woongenot is toch al jaren weg mede door uw plannen, maar ook door de aardgaswinning

401	Graag wil ik als aangrenzend bewoner van dit gebied reageren op het plan “Ruimtelijk economisch perspectief A7 /N33 -regio”. Na dit moeilijk te lezen rapport met daarin de aangegeven plannen met perspectief voor de toekomst stonden een aantal positieve plannen in weergegeven waardoor het economisch perspectief gewaarborgd zal worden. Dan spreek ik over het herstructureren van de bestaande industrieterreinen, waardoor er nog een groot aantal oppervlakte aan terreinen beschikbaar komt voor de toekomstige en bestaande industrie. Maar op het punt van het creëren van een industrieterrein met kavels voor bedrijven die 20 hectare of meer nodig hebben was ik verbijsterd over de plek waar dit zou worden gesitueerd. Ik was verbijsterd, verdrietig en boos; waarom daar? Om de tekst van jullie rapport te citeren; “Een open landschap van formaat als kwaliteit” en als conclusie van pagina 16 “Daarom is het niet alleen vanuit ruimtelijk perspectief van belang om spaarzaam om te gaan met ruimte en om vooral de open maat intact te houden. Die vormen een steeds zeldzamer goed”; Maar dat zal ik niet gaan zien en dat zie ik nu niet door de reeds geplaatste windmolens als ik uit het raam kijk, want de open maat is al weg en wordt zo volledig teniet gedaan als hier ook nog grote bedrijfspanden worden geplaatst. Waarom dan ook alles met landschapsvervuiling in te vullen. Ook geeft het rapport aan op pagina 25 opgave en actielijnen; -Optimaal benutten van bestaande kwaliteiten en de autonome groeikracht (versterken wat je al hebt) -zorgvuldig en onderbouwd kiezen voor nieuwe impulsen van buitenaf (niet alles zomaar overal) Waarom dan toch het voorstel om onze dorpen te veranderen in industrieterreinen met bedrijven die het landschap met geluid en milieuvervuiling vernietigen. En om op het citaat van pagina 25 terug te komen “versterken met wat je al hebt”. Als je 1 bedrijf van 100 man plaatst met alle consequenties van dien maar je kunt toch ook 10 bedrijven van 10 werknemers op je bestaande terreinen aantrekken. Hier staat sluit mooi op aan de wens van de gemeenten pagina 30 Herontwikkeling van bedrijventerreinen al jaren hoog op de agenda van de A7/N33 gemeenten. Gemeenten willen de bestaande bedrijventerreinen van zoveel mogelijk optimaliseren, inventariseren en verduurzamen. Dan denk ik, pak dit dan als eerste speerpunt aan en zie welke mogelijkheden hierbij ontstaan van werkgelegenheid dan met landschap vervuiling en milieuverontreiniging bij de omliggende dorpen Westerlee / Eexta door groot industrie te faciliteren. Dan lees ik in het rapport op pagina 40; - De lintdorpen als belangrijke dragers van ruimtelijke kwaliteit in de regio koesteren. De transparantie van de linten en de groene dwars relaties zijn belangrijk voor de leefbaarheid. Daartoe is het van groot belang een ruime zone langs de linten te vrijwaren van bebouwde ontwikkelingen. Wat blijft er over van dit voorstel als ik naar een aantal mega grote bedrijfspanden aankijk. Het kan en mag toch niet zo zijn dat voor sommige delen dit opgaat en dat bij ons gebied omwille van groot industrie dit gebied zijn eigenheid en leefbaarheid moet opgeven. Dat is voor mijn gevoel niet uit te leggen.

En dan te bedenken; We hebben een Oldambtmeer gecreëerd om woongenot en toerisme te stimuleren. Dan kan het toch niet zo zijn dat als de toeristen in de buurt van Westerlee en Eexta fietsen dat men daar een bord tegen komt van Verboden toegang, onaantrekkelijk gebied er is hier grootschalige industrie. Laat toch wat er nog aan bestaande openheid is met rust. Want er wordt gesproken over evenwicht maar die is volledig weg na uitvoering van genoemde plannen. En als locatie voor de grootschalige industrie is naar mijn mening vrij eenvoudig gekozen voor de aanbeveling van het onderzoeksbureau zonder dat er nog andere locaties zijn onderzocht bv. aan de noordzijde van de A7 richting Delfzijl. Want dan plaats je het van de bewoners af en niet zoals nu naar de bewoners toe. Op pag. 48 wordt gesproken dat 850 ha nog op voorraad ligt. Is hier dan geen mogelijkheid om grootschalige bedrijven te plaatsen. Bijvoorbeeld zoals Avebe in Ter Apelkanaal. Hier liggen veel kleinschalige bedrijven omheen. Want gaat dit ook gebeuren op het nieuwe grote industrieterrein waar de grote bedrijven hun toeleveranciers om zich heen willen hebben. Dit wordt in het rapport tegengesproken. Pag.55. Zo moet grootschalige opwekking van zonne-energie de ontwikkeling van de economie in de regio niet in de weg zitten. Goed per snelweg, spoor en/ of water ontsloten locaties in de A7/ N33-corridor worden – mits ze in de groenblauwe structuur van de regio passen – benut of gereserveerd als werklocaties. –Een ruimtelijke reservering voor een terrein voor grootschalige bedrijven wordt zoveel mogelijk in aansluiting op bestaande bedrijvenclusters gemaakt. Zo vermindert de kans op versnippering van de open ruimte. - Vanwege de grote investeringen in benodigde energie-infrastructuur moeten bedrijven, die grote hoeveelheden energie afnemen, nabij locaties van grootschalige energieopwekking en knooppunten in het energienetwerk (hoofd- en tussenstations) worden gesitueerd. Dit geldt met name voor de grote vestigingen in het industriële segment. Als ik dit lees krijg ik hier de bevestiging dat de beleidsplannen om groot industrie in onze achtertuin te plaatsen niet via dit onderzoekplan als idee wordt aangeven maar al jaren geleden in gang is gezet met de ontwikkeling van de zonneparken en windmolens. Waarom de windmolens en zonnepanelen op die plekken? Omdat in de buurt groot industrie gevestigd gaat worden. Het zou mij niet verbazen of hier ook al met een aantal bedrijven een principe akkoord is afgesproken om zich hier te vestigen. Waarom wordt er anders al gesproken over een batterijenfabriek. Dit wordt ook mede ingegeven door de opmerking op pag.56 De groenblauwe structuur (zie uitdaging 1) geldt daarbij als ruimtelijk kader. Met zo'n gebiedsontwikkelingsproces moet in een vroeg stadium begonnen worden, opdat zowel een eventuele grote partij als ook de omgeving niet voor verrassingen komen te staan. Op pag. 80 wordt er gesproken over 2 locaties De Tussenklappenpolder en Eexta voor evt. grootschalige industrie maar in de volgende overzicht tekeningen wordt alleen het naast gelegen gebied Eexta aangegeven. Waardoor ik dan denk dat er maar 1 gebied in aanmerking komt. Waarbij ik de bevestiging krijg dat dit al een beklonken beleidsplan is waar het voor de show, middels dit rapport, de aanliggende bewoners even wordt mede gedeeld.

Daarom mijn vraag? Wat voor inspraak, invloed als belanghebbende heb ik als bewoner nog op dit voornemen. Wat gebeurt er met mijn opmerking? Wordt dit weggelegd met een opeenvolgend nummer? Graag zie ik van jullie kant dat er een overleg wordt georganiseerd waar we open, eerlijk en transparant met elkaar van gedachten kunnen wisselen en waar de vragen besproken kunnen worden.

402	Zoals bekend ben ik bezig om een vergunning te verkrijgen voor een recreatiebedrijf aan het Winschoterzijl te Winschoten. Dat project verloopt uitermate stroef omdat er bezwaar is vanuit de provincie en het uitzicht wat enige mate vervuild overkomt. Dat kan ik niet rijmen met de brief van 20 november jl, hierna meer er over. Vanaf mijn terrein kijk je uit op het door u genoemde terrein Rensel en ontwikkeling Winschoten Oost. U zult begrijpen dat uitzicht op een industrieterrein vanaf een recreatiebedrijf niet bepaald een aanbeveling zal zijn, terwijl er nu sprake is van een prachtig mini Oldambster Landschap Zaterdag 20 november ontving ik een brief namens de verantwoordelijke gedeputeerde van de provincie Groningen en wethouders van gemeenten Oldambt, Midden-Groningen en Veendam. De brief gaat over het ruimtelijk economisch perspectief voor de A7 /N33 regio. In de brief roepen de gedeputeerde en wethouders op om mee te denken over de plannen om een sterke regio te worden waar iedereen met veel plezier kan wonen, werken en recreëren. In de plannen staat beschreven hoe zij aankijken tegen de regionale ruimtelijke en economische invulling van de regio. De plannen zijn gebaseerd op de kansen die beschreven staan in een marktanalyse. In de brief staat dat de marktanalyse tot stand gekomen door gesprekken over de meningen, belangen en inzichten van verschillende inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. In de bijlage van de brief staat een samenvatting van de uitdagingen en plannen om de regio tussen nu en 2040 te ontwikkelen. Aan het eind is een afbeelding toegevoegd die enkel is bedoeld om mij te wijzen op de locatie. Voor een toelichting word ik verwezen naar pagina 77 van een plan dat we kunnen vinden op de website www.destemvanprovinciegroningen.nl. Daar vinden we een perspectiefplan en de marktanalyse. Tot mijn schrik lees ik bij de uitwerking een tekening aan die verwijst hoe het terrein industrieel kan worden ingepast en ingevuld. Duidelijk is te zien dat er redelijk grote loodsen zijn geschetst op het ongeveer 11 hectare groot gebied wat pal tegenover mijn woning en bedrijf (recreatiebedrijf). Met name de recreatieve ontwikkeling komt hiermee ernstig onder druk te staan. Het mooie mini Groninger Landschap wordt hiermee vernield en geeft schade aan mijn recreatie bedrijf. Ik heb dus ernstige bezwaren tegen een dergelijk ontwikkeling binnen een 200 meter van mijn bedrijf en woning. Mijn bedrijf en woning zijn pal tegenover het kanaal gelegen waar u nu industrie mogelijkheden acht voor uitbreiding aan de oostkant van Winschoten. Uitermate vervelend vind ik de wijze waarop deze plannen worden gepresenteerd. Je moet al de website van de stem van provincie groningen bezoeken om kennis te nemen van de voorgenomen plannen, die uitermate verstrekkende gevolgen hebben voor jouw woon en werkomgeving. U zult begrijpen dat ik niet blij ben met uw voorgenomen plannen en hiertegen op voorhand al bezwaar aanteken. Afgezien nog van de schade die ik zal ondervinden wanneer u de plannen door gaat zetten. De inloopmogelijkheid zal ik vanwege de pandemie geen gebruik van kunnen maken.

403	Naar mijn mening is het document met de naam Ruimtelijk Economisch Perspectief A7/N33-regio beslist niet goed genoeg. In de meer beschrijvende hoofdstukken is de blik van de opstellers wel redelijk goed. Maar daar waar het tot concrete uitwerkingen van de drie scenario's komt, berusten de geschetste drie perspectieven - en daardoor ook de synthese daarvan op blz. 84 en volgende - op een beperkte kijk op de ontwikkelingen in de ons land en Europa en op die in deze regio. Dus de regio wordt er niet goed meer vooruit geholpen naar 2040. En dat suggereren de bewoordingen en de redeneerlijnen wel. Er kleven daarnaast ook veel practische tekortkomingen aan de gegevens die in het document voorkomen. Deze tekortkomingen maken het onvoldoende om erop te kunnen bouwen. Ik zal ik zo dadelijk toelichten waarop ik doel. Maar eerst constateer ik dat er wat betreft de werkwijze van de maakindustrie, de economische plaats daarvan en de werkgelegenheid geredeneerd wordt op basis van bestaande en/of traditionele opvattingen. Wat dit betreft is "meer van wat er nu al is" de grondtoon, zeker waar het in het rapport gaat over de scenario's en de synthese daarvan. En zo zal het tussen nu en 2040 niet gaan in de wereld. Wat betreft de aanwendingsvormen en het gebruik van energie staat vast dat het noodzakelijk is dat dit anders zal gaan. En het energie-verbruik is een sleutel-factor in de maakindustrie. Meer van wat er al is, gaat daar dus niet op. In de meer beschouwende delen van het document wordt dat nog wel min of meer geconstateerd, maar dat is niet het geval waar het op vooruit kijken naar 2040 aankomt. Nu besef ik ook wel dat er zeker wat betreft energie erg veel onzeker is. Daarmee wordt geen rekening gehouden. Dat manco is ook te zien in het rapport van Buck. Ik doel bijvoorbeeld op de laatste alinea op blz. 11 van dat rapport, over Actielijn E. Daar ontbreekt in dat rapport de constatering dat het niet anders kan dan dat de maatschappij tussen nu en 2040 grote veranderingen zullen optreden. Het perspectief bouwt hierop voort en dat is naar mijn mening beslist onvoldoende. In een stuk met de pretenties zoals het Perspectief die bevat, is het noodzakelijk om in alle opzichten vooruit te denken en te kijken en om daar – met marges van onzekerheid - consequenties aan te verbinden. Er zal dan een vierde scenario toegevoegd moeten worden met als strekking de verkenning van denkbare ontwikkelingen, o.a. op het punt van de organisatie van de energiehuishouding en de verantwoordelijkheid van bedrijven en overheid en burgers voor ruimtelijke, financiële en bedrijfsmatige aanpak daarvan. Het zal daarin vermoedelijk niet alleen om de energiehuishouding moeten gaan, maar - onder andere - ook over vervoer, klimaatadaptatie en waterhuishouding. Maar over die terreinen weet ik minder dan over energie. In ieder geval bepleit ik dat er met het oog op een goed afgestemde energiehuishouding energiezones onderdeel gaan uitmaken van het ruimtelijk perspectief. Zoals het perspectief nu is uitgewerkt, is er op dit punt een omissie. N.B. Zo'n zone is in mijn ogen dan niet primair of speciaal opweklocatie van energie. Tot zo ver mijn algemene kritiek op het document en op het rapport van het Bureau Buck. Dan nu eerst de praktische tekortkomingen in de feitelijke gegevens die ik in het perspectief ben tegengekomen.

1. Het is voor een goed begrip van de afbeeldingen niet behulpzaam dat met woning bebouwd gebied wit zijn. Dit is het geval met de meest belangrijke afbeelding op de pagina's 84 en 85 edn ook op pagina 83, de pagina's 42 en 43 en op pagina 65. Daarnaast zijn in de afbeelding op pagina 53 de bebouwde kommen in een heel dunne grijze tint weergegeven. Dat dit alles daarnaast niet in de legenda bij die afbeeldingen is vermeld, maakt het perspectief nog moeilijker te begrijpen en dus slechter. En het kon anders, zie de afbeelding op de pagina's 42 en 43.
2. Het is storend en onjuist, dat in de afbeelding op de pagina's 84 en 85 zowel bebouwde kommen/gebieden als zonneparken in dezelfde witte "kleur" weergegeven. Het is verkeerd om deze twee, in verschijningsvorm, aard en functie zo verschillende vormen vna rujimtegebruik niet zichtbaar van elkaar te laten verschillen. En ook hier is de afbeelding in wit kleur is niet in de legenda vermeld (of in een tekstregel meegedeeld; dat kan ook en is wellicht beter).
3. In de afbeelding op de pagina's 52 en 53 zijn in geel "Zonneparken bestaand en vergund" weergegeven. Het is onjuist omdat te doen. Niet ieder zonnepark waarvoor vergunning is verleend, wordt gerealiseerd. Dit is bij voorbeeld al enkele jaren niet het geval bij het zonnepark ten westen van Zuidbroek, direct langs de A7, aan de noordzijde van die weg, tussen Van der Valk en een bosperceel. Er zouden twee duidelijk onderscheiden kleuren gebruikt moeten worden, b.v geel en paars.
4. In de afbeelding op der pagina's 84 en 85 ontbreekt – juist ten zuiden van het Winschoterdiep ten oosten van de N33 een zonnepark waarvoor eind 2020 vergunning is verleend.
5. Er zijn tegenstrijdigheden tussen de tekst en afbeeldingen zoals bij voorbeeld op het punt van de pijlen in de afbeelding op pagina 65 enerzijds en de tekst op pagina 63, rechter kolom.
6. Op pagina 53 is oostelijk van de kern van Zuidbroek direct noordelijk langs de spoorlijn te zien dat daar zonneparken zijn. Dat klopt, er zijn daar twee parken op (samen 4,5 hectare. Op pagina 79 rechtsboven ontbreken die parken en ze zullen functioneren tot plusminus 2043. De locatie van die parken is op laatstgenoemde pagina in groen weergegeven. De plek zou uitloopgebied kunnen worden. Dat zal voor 2040 niet gebeuren. N.B. Het betreft grond die eigendom is van de gemeente Midden-Groningen, nabij de Stikstoffabriek en vlakbij een groot aantal windturbines. Deze locatie leent zich er dan ook voor om in de verdere toekomst – na 2043 - een energiezone te worden. Zie hierboven en ook hieronder, bij B.
Naast deze 6 onjuiste en/of ongelukkige punten plaats ik bij het perspectief nog drie kanttekeningen, aangeduid met A), B) en C).

	A) De vraagstelling of uitbreiding van het vervoer van goederen over het spoor tussen nu en 2040 te verwachten is, komt niet ter sprake. Dit is gerelateerd aan de maakindustrie. Evenmin komt de zogeheten Nedersaksenlijn in het perspectief aan de orde. Het betreft de doortrekking in zuidelijke richting van de spoorlijn Zuidbroek – Veendam, in eerste instantie en al spoedig naar Stadskanaal en vervolgens naar Emmen of, wellicht ook naar de spoorverbinding in Duitsland tussen Emden en het Ruhrgebied. B) Zo ontbreekt in de opsomming van de feiten over de regio alles wat dicht onder het oppervlak aanwezig is. En daarbij kan het gaan om dingen die behulpzaam kunne zijn bij een goede ruimtelijke planning en dus voor dit perspectief. Ik bepleit inventarisatie naar de ondergrond voor he gehele gebied waarop het perspectief betrekking heeft. Enkele voorbeelden zijn: - De twee hoofdgasleidingen, die direct naast elkaar liggen en globaal in de richting noord-zuid door de regio lopen en de A7 kruisen tussen Scheemda en het knooppunt A7/N33. Deze zijn voor de economische ontwikkeling van de regio ook nog uitermate belangrijk. Als er geen gas meer uit het Slochterveld komt, zijn ze geschikt (te maken) voor het transport van waterstof of – en al voor 2030 - ook voor ander doelen, die aan de maakindustrie verbonden kunne zijn. - Onder de hiervoor bij punt 6 genoemde locatie loopt een Noord-zuid gashoofdleiding. Deze is mogelijk bepalend geweest voor de locatiekeuze voor de stikstoffabriek. -Er is een riool-persleidng (oost-west) in het gebied tussen Nieuw Scheemda en Noordbroek. C) Het is opmerkelijk dat aan enkele gebieden die door de Gemeente Midden-Groningen in 2019 zijn aangewezen als kansrijke zoeklocaties voor de vestiging van zonneparken in dit perspectief een andere functie wordt toegedacht. Dit is o.a het geval met een gebied tussen Kolham en Foxhol, juist ten zuiden van de A7.

404	Vanaf de tweede helft van november, toen de brief van 3 wethouders en het provinciaal bestuur op mijn deurmat viel, heeft dit plan mij bezig gehouden. Ik begrijp dat bestuurders naar de toekomst willen kijken om de juiste beslissing voor de inwoners van een regio te moeten maken. Wat mij echter heeft verbaasd dat economische groei in dit plan voornamelijk gekoppeld blijft aan nieuwe grootschalige industrie. De traditionele basisgedachte daarbij is vanzelfsprekend dat de werkgelegenheid in de regio voorop moet staan. Wanneer je echter inzoomt op dit onderwerp zijn er helemaal niet veel mensen (4% van de beroepsbevolking) beschikbaar om de grote getallen (> 1000 of zelfs >5000 nieuwe banen) waarover wethouders spreken te gaan vinden in de regio voor dit doel. Als ondernemer in Oldambt is mijn ervaring dat het werven van nieuw personeel in Oost Groningen momenteel erg moeizaam verloopt. Dus het creëren van zoveel banen ineens zal in de regio wellicht kunnen leiden tot ontwrichting van de arbeidsmarkt. Bestaande bedrijven zullen hun medewerkers zien vertrekken naar deze nieuwe fabrieken. En wanneer er dan nog vacatures over zijn zal er arbeidsmigratie moeten plaatsvinden. Aangezien binnen Nederland grenzen de mogelijkheden tot migratie beperkt zijn gebleken (denk bijvoorbeeld aan het Blauwe Stad project van nog geen 10 jaar geleden) zal er door de investeerders over de grens gezocht gaan worden naar Oost Europese arbeidsmigranten, iets wat nu reeds aan de orde van de dag is in het industriegebied Delfzijl. Met name het feit dat uit het plan naast een pallet van andere kleuren, de paarse kleur van XXL industrie het eerst wordt onderzocht is mij een doorn in het oog. Gelet op de enorme vergrijzing, een vanzelfsprekende krimp van de beroepsbevolking en tevens een nog steeds reëel te verwachten krimp van de gehele populatie, richting 2040, maakt dat de enige regiokwaliteit waarop mensen nu migreren, namelijk rust en ruimte in een landelijke gezonde omgeving niet verkwanselt moet worden door dit plan. Ik vraag mij af, met respect voor de bestuurders, hoe zij tot deze voorstellen hebben kunnen komen als je de mooie relatief authentieke polder kent tussen Westerlee, Meeden en Scheemda. Het is een historisch gebied, feitelijk de eerste en oudste polder van het Eems stroomgebied. Tevens het gebied waar de ‘Slag bij Heiligerlee’ heeft plaatsgevonden en waar onze democratie is bevochten. Een gebied waar boeren in harmonie met de bevolking wonen, werken en genieten van hetgeen onze provincie in zich heeft. De enige storende factoren zijn op dit moment 27 recent geplaatste windmolens, de zoutwinning die de bodem heeft laten dalen, en later dit jaar de stikstofopslag in de lege zoutkoepels. Tevens staat nog een verdubbeling van het spoor op de planning voor de komende jaren. Al met al meer dan genoeg ecologische belasting van het gebied. Kortom duurzame herontwikkeling van bestaande bedrijfsterreinen heeft daarom mijn voorkeur boven deze paarse XXL variant.

Deel C

reacties tijdens inloopbijeenkomsten

Hieronder vindt u per gemeente de reacties tijdens de inloopbijeenkomsten. Dit is een weergave van de verschillende reacties. Voor enig overzicht zijn de reacties onderverdeeld in thema's en locaties van de inloopbijeenkomsten. Wanneer iemand in bijvoorbeeld Winschoten is geweest en gereageerd heeft op de plannen rondom Westerlee of Kolham, dan zijn de reacties terug te vinden bij Westerlee c.q. Kolham.

Gemeente Oldambt

Bijeenkomsten Westerlee en Winschoten

Economie / werkgelegenheid:

- Het perspectief heeft een te grote economische inslag.
- Het economisch en maatschappelijk belang zal goed moeten worden afgewogen.
- De vraag is ook of we wel meer economische groei moeten willen. Moeten we een grens stellen aan de groei? Nee, is ook een antwoord.
- De armlastige gemeente Oldambt wordt benaderd door partijen die geld beloven en die zich voor financieel gewin melden bij de zwakkere gemeenten.
- Meestal zijn het geen Nederlandse bedrijven die interesse hebben. Het zijn bijna altijd multinationals.
- Het gaat niet om werkgelegenheid voor de regio. Er zijn momenteel nog wel mensen die een afstand hebben op de arbeidsmarkt, maar die zijn moeilijk plaatsbaar. Daarnaast kent de gemeente Oldambt een hoge laaggeletterdheid. Het zullen vooral mensen van buitenaf zijn die hier komen werken.
- Zorg ook voor degenen die moeilijk werk kunnen vinden. Creëer voor ieder niveau werkaanbod, maar ga ook op zoek naar hoe we deze werklozen een boost kunnen geven.
- Straks hebben we arbeidsmigranten nodig omdat de vacatures niet ingevuld kunnen worden. Er komen nu al veel mensen hier werken en die in de stad Groningen wonen en zij komen niet in het weekend naar Winschoten om te winkelen.
- De vergrijzing is enorm, waar halen we de werknemers vandaan? Dat moeten geen buitenlanders zijn.
- Zorg dat er voldoende carrièremogelijkheden zijn voor jongeren, zodat ze niet elders op zoek gaan naar werk.
- Ontwikkelingen zouden de gemeente een boost kunnen geven, maar dan moeten er wel voordelen tegen overstaan. Breng bijvoorbeeld weer hbo-scholen en andere scholen naar Oldambt, zodat de bedrijven hier terugkomen vanwege goed opgeleide werknemers. En zorg voor goede treinverbindingen en een aantrekkelijk centrum. Het werk was hier eerst voor de bewoners in de gemeente. Veel werk is naar de stad Groningen verhuisd. Daarnaast moet het aantrekkelijk blijven om te wonen in de dorpen.
- Laat bedrijven interne opleidingen verzorgen.
- 6000 banen voor een XXL bedrijf is overdreven, zeker nu alles wordt gerobotiseerd.
- Er moeten kaders worden gesteld voor de inpassing van bedrijven.
- Het is van belang om de omgeving aantrekkelijk te maken voor jongeren. Versterk de omgeving door bouw van betaalbare woningen, een aantrekkelijk centrum en meer cultuur.
- Van de totale 800 ha aan bedrijfsterrein in de regio is onvoldoende onderzocht hoeveel netto uitgegeven is en wat nog beschikbaar is. Dit zou beter uitgezocht moeten worden.
- Kijk goed naar bestaande terreinen, ga in gesprek met de plaatselijke ondernemers, wat zijn hun wensen voor bijvoorbeeld herverkaveling en uitbreiding. Zorg ook dat de locaties qua huurprijzen aantrekkelijk zijn/blijven op de bestaande terreinen.
- Zet in op herverkaveling van oude terreinen. Daardoor komen hectares vrij.
- Meer werkgelegenheid betekent nog meer krapte op de woningmarkt. Wellicht zijn bedrijven meer gemotiveerd om te investeren in herstructurering als er genoeg woonruimte is voor nieuw personeel.
- Datacenters leveren geen werkgelegenheid op.
- Is dit wel de plek waar dergelijke bedrijvigheid het beste past? En waar komt de toelevering van grondstoffen voor de XXL bedrijven vandaan?
- De landeigenaren (boeren) verkeren in een vervelende positie. Ze zijn inwoner, maar kunnen ook goed geld krijgen voor de vestiging van XXL bedrijven door verkoop van grond. Daarnaast is het vervelend dat ze al eens of meerdere keren moesten verplaatsen met hun bedrijf.
- Hebben de boeren profijt bij de verkoop van de grond? Kunnen ze aanspraak maken op subsidies?
- Ontwikkel kleinere locaties, bijvoorbeeld aan beide zijden van de rioolwaterzuiveringsinstallatie.
- Zet in op MKB bedrijven, die leveren veel meer diverse werkgelegenheid op.
- Het zonnepark op bedrijventerrein Hoogebrug is een onlogische keuze. Dit is kostbaar bedrijventerrein die goed ontsloten is; dit terrein zou een alternatief kunnen zijn voor XXL. Gemeente neemt ad hoc besluiten en heeft geen lange termijn visie.
- Een kosten-batenanalyse ontbreekt. Grote fabriek = minder toerisme/recreatie = minder werkgelegenheid binnen de toeristische sector. Stimuleer liever banen binnen toerisme/recreatie, dat levert meer banen op dan bij een chemisch bedrijf.

- Moeten we niet een pas op de plaats doen qua financiën; er is veel geld gemoeid geweest met de Corona-problematiek.
- Versterk de daken van de huidige bedrijven en plaats daar zonnepanelen op en stop met zonnepanelen op landbouwgronden te realiseren.
- Sluit aan bij bestaande bedrijventerreinen of combineer de XXL bedrijven met het gebied waar de windmolens van Meeden nu staan (dubbel ruimtegebruik). Wellicht is het mogelijk om tussen de windmolens bedrijven te vestigen.
- Maak ruimte om voor dorpsbewoners gezamenlijk een aantal EAZ molens te kunnen hebben i.p.v. eindeloze akkers vol met zonnepanelen.
- Zet het perspectief flexibel in zodat je kan inspelen op toekomstige onverwachte ontwikkelingen.
- Ontwikkel een strategie om te voorkomen dat dit in de toekomst opnieuw kan plaatsvinden nadat dit plan van tafel is.

Infrastructuur:
- Bereikbaarheid van Westerlee is niet optimaal. Er zullen door de komst van XXL bedrijven meer transportbewegingen komen. Komen er nieuwe wegen? Transport door Westerlee is onlogisch.
- Sluit infrastructuur bij bestaande terreinen aan op hoofdwegen.

Landbouw / natuur / recreatie:
- De polder in Westerlee is één van de oudste gebieden in Oldambt, de polder heeft historische waarde (slag bij Heiligerlee).
- De polder is een groot natuurgebied, waar veel dieren leven en broedgebieden zijn voor diverse vogels.
- Er is geen natuur meer overgebleven, alles is nu ingericht als zonnepark, windpark.
- Geef de natuur een impuls i.p.v. de economie.
- Blijf van de boeren af. Het betreft vruchtbare landbouwgrond. Het gebied was altijd al in gebruik voor voedselproductie c.q. landbouw. Daarnaast is het gebied een recreatiegebied met wandelroutes.
- De landbouw is onderbelicht in het perspectief. Er is te weinig aandacht in het perspectief voor de kringlooplandbouw.
- Stop de verdozing van het landschap.
- Niet de A7 moet leidend zijn, maar de kleilijn.
- De provincie Groningen is het afvoerputje van Nederland. De provincie Groningen kent echter unieke waarden; laat dit niet ten koste gaan van de inrichting van industrie- en bedrijventerreinen.
- Een XXL bedrijventerrein staat haaks op de toeristische ontwikkeling van Westerlee en Oldambt.
- Haal de zonneparken weg van de kostbare landbouwgrond.
- Flora en fauna zal veranderen. Waarom is er geen ecologisch onderzoek gedaan?
- Bedrijven hebben water nodig voor bedrijfsvoering, welk effect heeft dit op het waterpeil?
- Zet in op meer recreatie (in gezamenlijkheid met de drie noordelijke provincies) en besteed het geld daaraan en niet aan de bedrijventerreinen. Stop met deze plannen, net zoals ze dit in Noord-Brabant doen.
- Plaats een bosstrook om de windmolens van Meeden uit het zicht te halen.
- Zet een bos van 20 meter als wal om het industrieterrein en zorg voor een goede ontsluiting van het verkeer.
- In het verleden is er beloofd dat er bomen geplant zouden worden.

Overheid / overkoepelend:
- Stichting Geen Draagvlak Westerlee wil graag een presentatie geven tijdens de raadsvergadering. De vraag aan de gemeente Oldambt is om proactief te communiceren over de raadsvergaderingen en inspreekavonden.
- Dorpsbelangen geven aan zich niet te herkennen in wat er nu in het perspectief staat over de XXL locaties ten opzichte van hun inbreng bij de workshops.
- Het is onbegrijpelijk dat dit proces überhaupt is gestart.
- De brief die in november 2021 is verstuurd was onduidelijk en het was ook niet helder dat het om dit gebied in Westerlee ging.
- Er zijn ook mensen die voor deze ontwikkelingen zijn, maar niet op de bijeenkomst komen. Het is jammer om hun argumenten niet te horen.
- Welke belangen heeft de gemeente?
- Kan de provincie de gemeente overrulen qua besluitvorming?
- De wens is dat de plannen zoals ze nu voorliggen niet naar de gemeenteraad gaan. Is het perspectief niet te groot voor de gemeenteraad? Is het wel te overzien? Zijn de belangen wel goed af te wegen door ieder raadslid?
- Het is onduidelijk welke belangen de overheden hebben. Daarnaast zijn de argumenten voor de keuze voor deze plek in Westerlee niet geheel duidelijk. Het vermoeden is dat aanwezigheid van water, spoor en windmolens doorslaggevend zijn geweest.
- De onderbouwing van hoofdstuk acht is onvoldoende duidelijk voor de burger.

- Politieke trucjes zijn uitgevoerd voor de realisatie van Blauwestad. Nu wordt met het voorliggende perspectief 600 jaar geschiedenis weggegooid met dezelfde trucjes.
- De politiek moet zich richten op de eerste zeven hoofdstukken van het perspectief en hoofdstuk 8 moet verdwijnen. Zet in op herstructurering.
- Door alle opgaven te combineren, zoals klimaatadaptatie, woningbouw, werkgelegenheid geeft de provincie en de gemeenten de kans om de druk op de ruimte integraal op te pakken.
- Richt een referendum in voor deze ontwikkelingen.

Overlast:
- De inwoners van Meeden en Westerlee hebben al zoveel meegemaakt: overlast van zonneparken, windparken, zoutwinning, hoogspanningsmasten, stikstofproblemen. Men is niet tegen ontwikkeling, maar er zijn nog veel lege bedrijfspanden beschikbaar. Onderzoek dit eerst eens en ga niet zomaar weer nieuwe bedrijventerreinen ontwikkelen, terwijl er zoveel leegstand is.
- De bouw van een XXL terrein heeft grote gevolgen voor geluid, licht, geur en natuur.
- De windmolens veroorzaken al zoveel overlast dat het niet verantwoord is om ook nog een bedrijventerrein (XXL) te bouwen.
- Meer verkeersactiviteiten/bewegingen vergroten het stikstofprobleem. Er is al veel vrachtverkeer, dit zal alleen maar meer worden.
- De brug bij Winschoten is overbelast door het vele verkeer, dit geeft veel geluidsoverlast en trillingshinder.
- Besef dat bij ontwikkeling van een bedrijventerrein bij Westerlee dit een permanente overlast bezorgt voor de omwonenden. Het blijft een rare situatie dat de meerderheid kan meebeslissen over een kleine groep mensen die het echt aangaat en de consequenties ervan ondervindt.
- Wat de voordelen zijn is gissen; maar de nadelen zijn duidelijk.

Wonen / leefbaarheid:
- Waarom is de zoektocht beperkt tot een dichtbevolkt gebied?
- De mens ontbreekt in het perspectief. Het welzijn wordt onvoldoende benoemd.
- Zorg voor een balans tussen wonen, werken, natuur en welzijn. De balans slaat nu door naar de industrie, leg de focus op de mooie leefomgeving.
- Er is angst voor uitbreiding van de locatie als er eenmaal iets staat. Westerlee bestaat over 50 jaar niet meer.
- Blauwestad wordt voorgetrokken, in de dorpen moeten juist woningen gebouwd worden.
- Na 1995 zijn er geen woningen meer gebouwd. Bestuurders doen niets voor de burgers, zij moeten juist voor de burgers opkomen.
- Rust en ruimte zijn belangrijk voor opgroeiende kinderen.
- Blijf uit de kernen! Zoek op provinciale schaal naar ruimte die dunbevolkt is.
- Creëer een aantrekkelijke woon- en werkomgeving voor de jongeren, zodat ze in de regio willen blijven wonen (betaalbare huizen, meer vertier voor de jeugd, reisafstand naar het werk is niet altijd belangrijk)

Aangedragen alternatieve locaties:
- Eemshaven en Delfzijl
- Zoek een locatie dichterbij de A7 bijvoorbeeld bij het ziekenhuis/Winschoterdiep
- Gebied tussen Winschoten en Pekela (Turfweg)
- Gebied tussen Winschoten en Nieuweschans
- Eekerpolder
- Gebied tussen Gouden Driehoek en de Blauwe roos
- Grond wat al 15 jaar in bezit is van de gemeente, naast de rioolwaterzuivering bij Scheemda.
- Gebied boven de A7.

HET IS GENOEG ZO - LOOP NIET OVER DE EMOTIES HEEN - BEHOUD LEEFBAARHEID !

Jaag niet iedereen in het harnas, maar jaag naar positiviteit en samenwerking!

“Groningen voor de Groningers laten”.

Gemeente Midden-Groningen
Bijeenkomst Zuidbroek

Economie / werkgelegenheid:
- Hoe hoog is de werkloosheid in de gemeente? En kunnen deze werklozen dan wel aan het werk bij deze nieuwe bedrijven?
- Werf uit de eigen de provincie i.p.v. buitenlandse werknemers aantrekken.
- Welke bedrijven komen naar Zuidbroek? Is hier wel zoveel vraag naar?
- Hoe zit het met de restwarmte van de zonne- en windparken. Kunnen Zuidbroek en Muntendam daardoor worden verwarmd?
- Laat de opbrengsten van de zonnepanelen naar het dorp gaan, dan levert het ook nog wat op voor het dorp.
- De Kalverkampen in Siddeburen is vol; bedrijven willen wel graag uitbreiden
- Ondernemers denken graag mee over de plannen voor de N33.
- Benut de daken van bedrijven voor plaatsing van zonnepanelen.
- Wellicht levert dit plan kansen op voor het zwembad in Muntendam.
- Bouw een sportcentrum in de Tussenklappenpolder.
- Waarom is er ooit voor gekozen om de stikstoffabriek daar te plaatsen?

Infrastructuur:
- Bewoners aan de Trekweg in Zuidbroek pleiten voor een goede ontsluiting voor het verkeer.
- Leg een rechtstreekse weg aan naar de Gouden Driehoek, zodat niet dat alle verkeer door de kern van Zuidbroek moet.
- Zorg voor een goede ontsluiting van het verkeer. Zuidbroek is een racebaan, denk aan de leefbaarheid in het dorp.
- Het verkeer in de Tussenklappenpolder neemt toe (steeds zwaarder en meer); dit levert veel geluidsoverlast op.

Landbouw / natuur / recreatie:
- Op zich hebben we geen moeite met ontwikkeling, dat moet gebeuren, maar verlies het esthetische aspect niet uit het oog. De natuur wordt aan alle kanten verziekt.
- Hoe wordt omgegaan met vrijgekomen landbouwbedrijven?
- Is de grond wel geschikt voor bouw van grote/zware bedrijfsgebouwen gezien de aardbevingsproblematiek?
- Het open landschap is erg belangrijk.
- Verwijder de zonnepanelen en plaats bomen / creëer bos.
- Behoud het groen in Zuidbroek en denk aan een groene geluidswal.
- Het aangezicht vanaf het water is heel lelijk. Laat dit groen worden, zorg dat je vanuit het water een groene dijk ziet.
- Zorg voor meer groen / een groene inpassing.

Overheid / overkoepelend:
- Bewoners Duurkenakker zijn verbolgen dat zij in november niet per brief zijn geïnformeerd over het perspectief. Zij vinden de mogelijkheid voor XXL-bedrijven in de Tussenklappenpolder een slecht idee. Dijken zijn zwak, nu veel overlast van (bouw)verkeer, trillingen brug over A.G. Wildervanckkanaal en schitteringen zonnepark. Eerdere toezeggingen zijn nooit nagekomen. Maat is vol; er kan niets bij. Er wonen nog steeds mensen aan de Duurkenakker!

Overlast:
- Denk aan de geluidsoverlast van verkeer.
- Geluidsoverlast wordt steeds meer. De geluidswerende wal die beloofd was aan de Galgeweg is er nog steeds niet. Zuidbroek is een dunne schutting geworden die niets tegenhoudt.
- Verbeter en verleng de geluidswal aan de noordzijde van de A7 inclusief zonnepanelen.

Wonen / leefbaarheid:
- Er komen bedrijven bij maar de woningbouw mist, terwijl daar zoveel behoefte aan is in Zuidbroek. Er zijn geen woningen voor starters en ouderen.
- Houd rekening met de balans tussen leefbaarheid en de industrie. We krijgen er niets voor terug.
- Dus meer voorzieningen er tegenover zetten (ook woningbouw en ontsluiting van verkeer).
- De vestiging van XXL bedrijven komt de leefbaarheid niet ten goede.
- Welke ideeën heeft de gemeente bij het wel of niet in stand houden van het woonlint Trekweg?
- Kijk ook naar de woon-werkfunctie bij dit soort terreinen.
- Als er bedrijven naar Zuidbroek komen en dit werkgelegenheid oplevert, moeten er ook plannen voor woningbouw komen. Woningbouw ligt in Zuidbroek al een aantal jaren totaal stil.

Gemeente Midden-Groningen
Bijeenkomst Kolham/Scharmer

Economie / werkgelegenheid:
- In het perspectief is er onvoldoende aandacht voor de bewoners van het gebied en de impact voor hen, dit is onderbelicht. Het economisch belang voert de boventoon.
- Waarom is er voor gekozen om zo dicht bij woningen een bedrijventerrein te creëren en waarom Rengerslaan? Waarom hebben de onderzoekers niet gekeken naar gebieden met minder inwoners?
- Als de ontwikkeling Rengers-West doorgaat, dan worden de woningen aan de Rengerslaan ingeklemd tussen de industrie. De waarde van de woningen zal daardoor aanzienlijk kelderen. Er dient perspectief te worden gegeven voor de bewoners.
- Kunnen de bewoners Rengerslaan straks wel weg? Ze wonen hier al zoveel jaar met plezier, maar niet meer als er aan alle kanten industrie komt. De waarde van de woningen zal dalen n. Hoe zit het met de compensatie?
- De camping De Veenborg heeft geen bestaansrecht meer met industrie als uitzicht.
- Houd voor zware industrie rekening met bufferzones; dit betekent dat er ook niet veel uitgeefbare grond meer overblijft.
- Ontwikkeling heeft grote gevolgen voor de boerderij aldaar. Waar moeten zij straks naar toe?
- Als er een bedrijf in logistiek komt op de locatie als Post NL, dan levert dat geen extra banen op voor Kolham.
- Zijn er wel aanvragen van bedrijven?
- Is er ook wel gekeken naar de westkant van de stad Groningen?
- In Rengerspark staan veel panden leeg, focus daar op.
- Stem af met de gemeente Groningen en richt terreinen in bij Meerstad.

Infrastructuur:
- Wat gaat er gebeuren met de NAM-locatie, bestaande riolering en hoge drukleidingen?

Landbouw / natuur / recreatie:
- Kolham is een plek met nog het laatste beetje natuur, je haalt met deze plannen de ziel uit het dorp. De gemeente is een ‘groot Hoogezand’ geworden.
- Laat het beetje groen wat Kolham heeft, vooral zo blijven.
- Er is nooit een groene buffer gekomen, zoals beloofd voor de bewoners die uitkijken op de McDonalds. Er was een dubbele groene haag beloofd, maar niets is daar gekomen.
- Het gebied achter de Rengerslaan is waarschijnlijk archeologisch belaste grond.
- Wat is de minimale afstand van het inrichten van een bedrijventerrein t.o.v. de natuur?

Overheid / overkoepelend:
- Dit is een vergelijkbaar proces als bij de vestiging van McDonalds. Daarbij mocht er ook meegedacht worden, maar het plan is precies zo doorgegaan als in eerste instantie gepland. Er is niets met de inbreng van inwoners gedaan.
- Indien de plannen doorgaan, dan is er absolute noodzaak voor goede gezamenlijke afspraken en dat deze worden nagekomen.
- Verzoek aan de politiek is om snel een keuze te maken.

Overlast:
- Er is veel overlast door alle aanwezige bedrijven (lichtvervuiling). En dat wordt alleen maar meer.
- Er is angst voor nog meer geluids-, geur en (vracht)verkeersoverlast en dan vooral bij de Rengersbrug (staat nu al vaak file). Verbied het vrachtverkeer in de Rengerslaan.

Wonen / leefbaarheid:
- Denk om onze leefomgeving! We maken ons grote zorgen, de stress hierom is groot!
- Er zijn levensloopbestendige woningen gebouwd; moeten die nu wellicht weer weg?
- De bewoners van de Vrouwenlaan vinden dat er onvoldoende aan hen wordt gedacht.
- Waar stopt de behoefte, wat levert het op, wanneer is het genoeg? NU, is het genoeg!

Aangedragen alternatieve locaties:
- De strook aan de Noordkant van de A7, bij de carpoolplek/meubelhallen, waar al een zonnepark is gekomen.
- Het gebied tussen Sappemeer-Oost en Zuidbroek tussen de tuinbouwkassen.
- De gehele Rengerslaan verplaatsen, bijvoorbeeld ten noorden van A7 of juist naar westzijde van het nieuwe bedrijventerrein.
- Verplaats het bedrijventerrein richting de stad: Meerstad of Roodehaan.
- Terrein bij Reclameland en glasvezelfabriek onder Foxhol - Industrieweg.

Gemeente Veendam
Bijeenkomst Wildervank

Economie / werkgelegenheid:
- De vestiging van nieuwe bedrijven trekt ook weer andere bedrijven aan.
- Het is te prijzen dat er nagedacht en uitgezocht is waar welke bedrijven qua grootte en type zich eventueel zouden kunnen vestigen.
- Geen buitenlandse werknemers.
- Trek personeel van eigen bodem aan door uitzendbureaus in te zetten voor werving.
- Enthousiasmeer jongeren door te werven op scholen. Bied stages en/of afstudeeropdrachten aan.

Landbouw / natuur / recreatie:
- Vestiging van grote bedrijven betekent ook een grote watervraag; hier moet aan de voorkant goed over worden nagedacht. Drinkwater is niet meer beschikbaar hiervoor.
- Grond verzuurt onder de zonnepanelen.

Overlast:
- Angst voor straling, overlast, extra verkeer en radioactief afval.

Wonen / leefbaarheid:
- Liever geen bedrijventerrein hier.

Aangedragen alternatieve locaties:
- Eelde
- Eemshaven / Delfzijl

Buck Consultants International

Overzicht vraag en aanbod bedrijventerreinen A7/N33-regio

Addendum bij Ruimtelijk-Economisch Perspectief A7/N33-regio

Inhoud

1	Achtergrond	1
2	Vraag naar bedrijventerreinen	3
3	Aanbod van bedrijventerreinen	7
4	Match tussen vraag en aanbod	9
Bijlage		11

Opgesteld in opdracht van:
Gemeenten Midden-Groningen, Oldambt en Veendam
Provincie Groningen

Buck Consultants International
Nijmegen, 29 juni 2022

1 Achtergrond

Een nieuw ruimtelijk-economisch perspectief voor de A7/N33-regio

De gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Veendam en de provincie Groningen hebben gezamenlijk een ruimtelijk en economisch perspectief voor de A7/N33-regio opgesteld. Het perspectief geeft richting aan hoe de regio zich tot 2040 verder kan ontwikkelen en vormt input voor de (verdere) uitwerking van omgevingsvisies.

De (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen draagt bij aan het creëren van een **aantrekkelijk vestigingsklimaat** voor bestaande en nieuwe bedrijven. Ook sluit het uitstekend aan op één van de doelstellingen van de samenwerkende partijen, namelijk het **creëren van werkgelegenheid** door economische ontwikkeling. Als deze werkgelegenheid goed aansluit op de arbeidsmarkt van de regio, dan kan dat de **vitaliteit van de samenleving** een impuls geven.

Aan de basis van het ruimtelijk-economisch perspectief voor de A7/N33-regio ligt een uitgebreide **marktanalyse** van BCI, waarin de economische kansen (de kracht) en bedreigingen op gestructureerde wijze (aan de hand van actielijnen) in beeld zijn gebracht. Het integrale perspectief dat is opgesteld door H+N+S biedt daarvoor een ruimtelijk kader in samenhang met andere belangrijke thema's.

De bedrijven op de bestaande bedrijventerreinen in de regio zijn een belangrijke economische basis voor de toekomst en daarom is het in het ruimtelijk-economisch perspectief veel aandacht voor het **beter benutten** en toekomstbestendig(er) maken van deze terreinen. Tegelijkertijd is er ook aandacht nodig voor het ontwikkelen van **nieuwe bedrijventerreinen** om ruimte aan te kunnen bieden voor zowel (groeiende) bedrijven uit de regio zelf als voor nieuwe (vaak grootschalige) bedrijven van buitenaf met belangstelling voor vestiging in de regio.

In de afgelopen periode zijn er veel reacties binnengekomen met vragen over aspecten die te maken hebben met complexiteit rond de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Deze notitie biedt – aanvullend op de marktanalyse - een overzicht van regionale ontwikkelingen op de bedrijventerreinenmarkt (voor zowel de vraag- als de aanbodzijde). Daarbij is gebruik gemaakt uit alle uitgevoerde (en lopende) onderzoeken voor bedrijventerreinen.

Om tot een goede lokale en regionale aanbodstrategie te komen is het belangrijk om helder **onderscheid te maken** tussen de vraag naar ruimte op bedrijventerreinen door 1) lokale/regionale bedrijven en 2) bovenregionale bedrijven:

Vraag lokaal/regionaal	**Vraag bovenregionaal**
Bedrijven met lokale/regionale oriëntatie	Bedrijven met internationale oriëntatie
Overwegend kleine en middelgrote kavels	Overwegend grootschalige kavels (3+ ha)
Brede mix van typen (MKB-)bedrijven	Enkele specifieke kansrijke doelgroepen
Zoekgebied gemeente of A7/N33-regio	Zoekgebied Nederland of NW-Europa
Modelmatige prognose voor marktvraag	Bepalen marktpotentie per doelgroep

Onderstaande voorbeelden van bedrijfsvestigingen laten zien dat de ‘footprint’ enorm kan variëren en dat er feitelijk sprake is van twee soorten bedrijventerreinmarkten:

- De **lokaal-regionale markt** houdt sterk verband met de autonome economische ontwikkeling van de regio en kan op basis van modelmatige sectorale prognoses van werkgelegenheid en toegevoegde waarde vrij goed voorspeld worden. Op dit moment wordt er voor de provincie Groningen een behoefteraming opgesteld (Stec Groep)
- De **bovenregionale markt** wordt vooral bepaald door grootschalige internationaal opererende bedrijven die binnen Nederland of Noordwest-Europa locatiebeslissingen nemen. De vraag vanuit deze specifieke doelgroepen laat zich niet modelmatig ramen, maar kan wel op basis van analyses ingeschat worden (zie marktanalyse BCI).

Voorbeeld lokaal-regionaal (MKB)

Plasticflessen.nl, Zuidbroek (De Gouden Driehoek, 0,5 ha)

Voorbeeld bovenregionaal (XXL)

Gigafactory Tesla, Berlijn-Brandenburg (300 ha)

Economische actielijnen voor bestaande én nieuwe bedrijventerreinen

Als bouwsteen voor het integrale ruimtelijk-economische perspectief zijn in de marktanalyse acht economische actielijnen geformuleerd. De actielijnen zijn tot stand gekomen door inzichten uit (data)analyses, beleidsambities van gemeenten en provincie, gesprekken met bedrijven, workshops met stakeholders en expertise van Buck Consultants International (BCI).

Verschillende actielijnen zijn gericht op het verzilveren van kansen en het tegengaan van bedreigingen. Daarbij wordt ingezet op het optimaal benutten van de bestaande bedrijventerreinen en de autonome groeikracht van de A7/N33-regio (‘versterken wat je al hebt’). Het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven van buiten de regio wordt alleen mogelijk als dit zorgvuldig en goed onderbouwd gebeurt (‘niet alles zomaar overal’).

De volgende (3 van de 8) actielijnen zijn direct van toepassing op de bedrijventerreinen:

- Herontwikkeling delen van bedrijventerreinen (actielijn E)
- Transitie en intensivering industriële energiehubs (actielijn G)
- Nieuwe grootschalige bedrijfsvestigingen (actielijn H)

In de synthese van de economische actielijnen en de ruimtelijke principes zijn binnen het perspectief samenhangende **ruimtelijke strategieën** geformuleerd. De **‘paarse’ strategie** is gericht op de doorontwikkeling van de bedrijventerreinen van de regio en biedt handvatten voor regionaal ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen (‘vijftraps’-ruimtelijk beleid).

2 Vraag naar bedrijventerreinen

Verwachte autonome groeikracht vanuit lokale bedrijven uit de regio

De vraag naar extra bedrijventerreinen (uitbreidingsvraag) wordt bepaald door ontwikkeling en dynamiek van het bedrijfsleven. De uitbreidingsvraag betreft het saldo van groeiende en krimpende sectoren en hangt samen met de instroom en uitstroom van bedrijven.

Momenteel wordt een behoefteraming voor bedrijventerreinen opgesteld voor de provincie Groningen door Stec Groep. De uitbreidingsvraag wordt door Stec Groep geprognosticeerd op basis van de ontwikkeling van werkgelegenheid. Op basis van een door Stec Groep opgestelde concept bouwstenennotitie met informatie over de te hanteren uitgangspunten is ten behoeve van deze notitie een eerste grove inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de ruimtevraag in de A7/N33-regio.

De gegevens in onderstaande tabel zijn afkomstig uit de bouwstenennotitie en laten onder andere zien dat voor Oost-Groningen bij een behoedzaam scenario een negatieve ontwikkeling van de werkgelegenheid is te verwachten en bij een gunstig scenario een neutrale ontwikkeling. Voor de RGA-gemeenten, waar de gemeente Midden-Groningen onderdeel van uitmaakt, is dat voor beide scenario's een positieve ontwikkeling wordt verwacht.

De tabel laat ook zien dat verwacht wordt dat de werkgelegenheid in de komende jaren meer op de bedrijventerreinen geconcentreerd zal zijn (de zogenaamde locatietypevoorkeur stijgt). Het gemiddelde ruimtegebruik per baan (de terreinquotient) neemt in veel van de sectoren toe, bijvoorbeeld als gevolg automatisering van bedrijfsprocessen. Dat zou kunnen leiden tot een hogere ruimtevraag met hetzelfde aantal banen.

Modelinput	**Wat zijn de verwachtingen?**
Ontwikkeling werkgelegenheid	Prognose Oost-Groningen: - Scenario behoedzaam: negatieve ontwikkeling - Scenario gunstig: neutrale ontwikkeling Prognose RGA-gemeenten: - Scenario behoedzaam: positieve ontwikkeling - Scenario gunstig: positieve ontwikkeling
Locatietypevoorkeur bedrijventerrein	Lichte stijging in voorkeur voor bedrijventerreinen in Oost-Groningen en RGA-gemeenten
Terreinquotient (gemiddelde m² kavel per werkzame persoon)	Verschillen tussen sectoren: - Afval, energie en water: toename/neutraal - Industrie: toename - Bouw, handel en reparatie: toename - Logistiek en groothandel: toename/neutraal - Dienstverlening en ICT: afname

Bron: Concept Bouwstenennotitie Behoefteraming bedrijventerreinen Groningen (Stec Groep, 3 juni 2022)

Op basis van bovenstaande input is het reëel om te veronderstellen dat het ruimtegebruik op bedrijventerreinen in de A7/N33-regio nog licht zou kunnen doorgroeien tot 2040 met een wisselend beeld van groei en krimp in het ruimtegebruik voor verschillende bedrijfstakken. Het autonome en beleidsarme ontwikkelpad (uitbreidingsvraag) zal niet gaan leiden tot de substantiële economische impuls in werkgelegenheid en toegevoegde waarde, die door de gemeenten en de provincie geambieerd wordt. In een behoedzaam scenario neemt het aantal banen in de regio naar verwachting af en in een gunstig scenario zou er sprake kunnen zijn van een lichte toename, die dan in Midden-Groningen het meest aannemelijk is.

In de komende jaren zullen er jaarlijks nieuwe uitgiftes blijven plaatsvinden op de bedrijventerreinen, maar er zullen door verplaatsingen van bedrijven ook vestigingslocaties worden achtergelaten. De strategie voor het beter benutten (verdichten en intensiveren) van de bestaande bedrijventerreinen zal de additionele ruimtevraag kunnen verminderen, omdat bestaande ruimte beter wordt ingezet.

Marktpotentie aantrekken grootschalige bedrijven van buiten de regio

De A7/N33 staat in een toenemende belangstelling van grote vestigers van buiten de regio. Dit heeft vooral te maken met specifieke kwaliteiten die grootschalige bedrijven aanspreekt, zoals de beschikbare ruimte, goede bereikbaarheid, beschikbaarheid van duurzame energie, authenticiteit en het onbenutte arbeidspotentieel (zie bijlage).

Er is ten behoeve van het ruimtelijk-economisch perspectief een marktanalyse uitgevoerd naar de marktpotentie voor grootschalige doelgroepen. In een eerste fase zijn verschillende bovenregionale doelgroepen beoordeeld op marktpotentie. In de beoordeling zijn aspecten als werkgelegenheidscreatie, sectorale dynamiek en groeiverwachting en aansluiting op regionale arbeidsmarkt meegenomen. Voor de duidelijkheid: de beoordeling is tot stand gekomen door uitsluitend te kijken naar vestigingswensen van bedrijven. Het is nadrukkelijk geen (politieke) keuze om ook tegemoet te komen aan deze marktwensen.

In de tweede fase zijn voor de meest kansrijke doelgroepen de vestigingsvoorwaarden beoordeeld, zoals het arbeidsaanbod en kennispropositie, het bereikbaarheidsprofiel, beschikbaarheid van kavels en sectorspecifieke vestigingseisen.

In de marktanalyse zijn per kansrijke doelgroep conclusies getrokken en zijn mogelijke oplossingsrichtingen voor knelpunten aangedragen. Zie onderstaande tabel.

Segment / doelgroep	Voorbeeld	Fase 1 **Beoordeling marktpotentie**	Fase 2 **Match huidige vestigingsvoorwaarden**
Agro & food	Voedselverwerkende industrie	🟢	●●●●○
Modulaire bouwmaterialen	Prefabricage fabrieken	🟢	●●●●○
Hyperscale datacenters	Standalone datacenter big tech	🟢	●●●○○
E-commerce	Middelgrote Europese distributiecentra	🟢	●●●○○
Batterijenfabriek / automotive	Elektrische voertuigen batterij/autofabriek	🟢	●●●○○
Biobased	Scheidingsinstallaties of (bio)-vergister	🟡	Afgevallen na beoordeling fase 1
XXL-logistiek	Distributiecentrum van logistiek dienstverlener	🟡	
Hightech (assemblage)	Manufacturing i.c.m. R&D centrum	🔴	
Chemie	Grotere productielocaties	🔴	

Beoordeling marktpotentie bovenregionale doelgroepen

- Goed
- Redelijk
- Matig
- Beperkt

Voor de kansrijke doelgroepen is een bandbreedte bepaald voor de gemiddelde omvang van bedrijfskavels op basis van vestigingen elders in Nederland en/of Europa. Bovendien is er een grove indicatie opgesteld voor de werkgelegenheidscreatie. Belangrijk om hierbij te benadrukken is dat de werkgelegenheid sterk kan variëren per vestiging, ook als het dezelfde sector betreft. In de markt voor grootschalige vestigers komen regelmatig uitschieters voor tot enkele duizenden arbeidsplaatsen op volledig nieuw te realiseren industriecomplexen.

Zie de tabel voor de bandbreedtes en werkgelegenheidscreatie per kansrijke doelgroep:

Kansrijke segmenten	**Bandbreedte kavelomvang**	**Aanbodcategorie bedrijventerrein**				**Werkgelegenheidscreatie** *Grote variatie per vestiging*	
o.b.v. marktanalyse	*Gemiddeld*	**0 –3 ha**	**3 – 10 ha**	**10 – 20 ha**	**20+ ha**	**Indicatie FTE**	**FTE per hectare**
 Industrie agrofood	1 tot 5 hectare					30 - 300	●●●●●
 Modulaire bouwmaterialen	4 tot 6 hectare					50 - 100	●●○○○
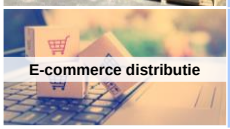 **E-commerce distributie**	5 tot 7 hectare					150 - 300	●●●●○
 Hyperscale datacenters	10 tot 100+ hectare					50 - 400	●○○○○
 Batterijen / automotive	50 tot 100+ hectare					500 - 2.500	●●●○○

Kansrijke segmenten A7/N33-regio	Conclusie: marktpotentie en match vestigingsvoorwaarden
o.b.v. marktanalyse	
 Industrie agrofood	Het is al een sterk segment in de regio met vooral kansen vanuit diversificatie van de markt (ingredients, plantaardig voedsel, kant-en-klaar maaltijden).
 Modulaire bouwmaterialen	Een groeisegment vanwege sterke behoefte aan extra woningen en hogere milieueisen aan bouwen. Past goed bij de economische structuur van de regio (bijv. houtbouw/biobased bouw).
 E-commerce distributie	Er liggen kansen, maar vooral voor reeds in de regio gevestigde spelers en voor consolidatie-distributiecentra van al gevestigde logistieke dienstverleners. Nationale en internationale spelers zullen een sterke voorkeur hebben voor een vestigingslocatie dichter bij de (inter-)nationale transportroutes en grotere bevolkingsconcentraties.
 Hyperscale datacenters	Er is reële marktbelangstelling maar vestiging is alleen mogelijk ‘onder voorwaarden’. Er is momenteel geen zicht op beschikbaarheid van een voldoende grote kavel in combinatie met voldoende netcapaciteit
 Batterijen / automotive	Marktsegmenten zijn geïnteresseerd in de regio. Naast het (op dit moment) ontbreken van voldoende grote kavels, het ontbreken van gekwalificeerd personeel en het (nog) niet aanhaken op Europese subsidieregelingen in de regio is een inhaalslag te maken met verschillende internationaal concurrerende regio’s.

Conclusie:

- **De verwachte autonome doorgroei van lokale bedrijven in de A7/N33-regio zal naar verwachting niet gaan leiden tot een substantiële uitbreidingsvraag in de periode tot 2040. In bepaalde bedrijfstakken zal er sprake zijn van een lichte groei, terwijl er in andere sectoren een afname van het ruimtegebruik zal gaan optreden. Bovendien zullen bepaalde strategische keuzes (zoals herontwikkeling en intensivering) in het ruimtelijk-economisch perspectief een beperkende impact moeten gaan hebben op de vraag naar nieuwe bedrijventerreinen.**
- **Er is aantoonbare marktpotentie voor het aantrekken van grote bedrijven van buiten de regio naar de A7/N33-regio. Er zijn specifieke kwaliteiten aanwezig die grootschalige bedrijven aanspreekt en die in andere delen van Nederland niet (meer) te vinden zijn. Als de regio in staat is om een goed ‘product’ in de markt te zetten, dan zullen bedrijven geïnteresseerd zijn. De verhouding tussen het ruimtegebruik (hectaren) (banen) en werkgelegenheidscreatie varieert sterk per doelgroep en ook per vestiging. Het is mogelijkheid om hier keuzes in te maken.**

3 Aanbod van bedrijventerreinen

Nog beschikbare ruimte voor groei van lokale bedrijven uit de regio

In onderstaande tabel is op basis van een eerste inventarisatie het harde nog uitgeefbare aanbod op de bedrijventerreinen in de A7/N33-regio weergegeven. De provincie en gemeenten werken momenteel aan actualisatie van de aanbodgegevens als onderdeel van het lopende proces voor de behoefteraming.

Gemeente	Kern	Plannaam	Hard aanbod			
			Totaal	Waarvan vrij beschikbaar	Waarvan onder optie	Waarvan (nog) niet beschikbaar
Midden-Groningen	Kolham	Bedrijvenpark Rengers	6,3		6,3	
Midden-Groningen	Muntendam	RSCG Noord	2,6	2,6		
Midden-Groningen	Zuidbroek	Industrieweg	2,3	2,3		
Midden-Groningen	Zuidbroek	Bedrijvenpark De Gouden Driehoek	5,6	0,6	5,0	
Midden-Groningen	Westerbroek	Bedriventerrein Westerbroek	7,5		7,5	
Oldambt	Nieuweschans	Bolwerck	18,0		18,0	
Oldambt	Scheemda	Eextahaven III	1,7	0,8	0,9	
Oldambt	Scheemda	Scheemder Hoogte	16,0			16,0
Oldambt	Winschoten	Hoogebrug 2	0,1		0,1	
Oldambt	Winschoten	Rensel	0,2		0,2	
Veendam	Veendam	Dallen II (Fase I)	9,3	6,3	3,0	
Veendam	Veendam	Groningen Railport / RSCG	0,8	0,8		
Veendam	Veendam	Lloyd	3,3	3,3		
		Eindtotaal	**73,7**	**16,7**	**41,0**	**16,0**
			100%	23%	56%	22%
		Midden-Groningen	24,3	5,5	18,8	0,0
		Oldambt	36,0	0,8	19,2	16,0
		Veendam	13,4	10,4	3,0	0,0

Bron: IBIS en input van gemeenten

Op de bedrijventerreinen in de A7/N33-regio is nog ongeveer 74 hectare uitgeefbaar. Hiervan is 41 hectare (56%) in optie genomen door bedrijven en 16 hectare (24%) is op dit moment nog in de planvoorbereiding (Scheemder Hoogte). Wat resteert is 17 hectare aan vrij uitgeefbaar aanbod, waarvan 10 hectare in Veendam, minder dan 1 hectare in Oldambt en iets meer dan 5 hectare in Midden-Groningen.

Het nog beschikbare aanbod van kavels op bedrijventerreinen in de regio kan naar verwachting voor een belangrijk deel voorzien in de verwachte ruimtevraag vanuit de autonome groei van lokale bedrijven. Het voorlopige samenvattende beeld per gemeente is als volgt:

Gemeente	Beschikbaarheid ruimte op bedrijventerreinen
Midden-Groningen	Nagenoeg alle gronden zijn recent verkocht of door bedrijven in optie genomen. RSCG Noord en Industrieweg (Zuidbroek) worden momenteel niet actief op de markt aangeboden, maar worden wel gezien als 'vrij' beschikbaar. Op Bedrijvenpark Rengers zijn (bijna) alle kavels in optie genomen, waardoor er geen vrij uitgeefbare ruimte meer is.
Oldambt	Op het eerste oog is er nog aanbod beschikbaar op een aantal bedrijventerreinen, maar in de dagelijkse praktijk kan de gemeente

	nauwelijks kavels aanbieden aan bedrijven. Het terrein Bolwerck in Nieuweschans is met 18 hectare volledig in optie en Scheemder Hoogte is met 16 hectare (nog) nog in planvoorbereiding. Op Eextahaven Fase III is enkel nog ruimte beschikbaar (woon-werkkavels).
Veendam	Veendam beschikt met Dallen II nog over een bedrijventerrein met 6 hectare aan vrij uitgeefbare kavels. Op Groningen Railport is nog ruimte voor specifieke doelgroepen en de locatie Lloyd staat niet in de belangstelling van bedrijven.

Nieuwe ruimte voor grootschalige bedrijven van buiten de regio

Om grootschalige doelgroepen te kunnen accommoderen is veel aaneengesloten fysieke ruimte nodig. Op de bestaande bedrijventerreinen in de drie gemeenten is deze ruimte niet beschikbaar. Grotere ruimtevragers zijn niet of nauwelijks ruimtelijk in te passen. Ook het samenvoegen of herontwikkelen van meerdere kavels tot één grote kavel is ontoereikend voor dit grootschalige segment.

Recent zijn ontwikkelzones voor grootschalige bedrijven in Groningen onderzocht, waaronder de A7/N33-regio. Het clusteren van grootschalige bedrijven in economische kernzones is een belangrijk uitgangspunt geworden, zoals ook staat beschreven in het koersdocument voor de nieuwe provinciale omgevingsvisie.

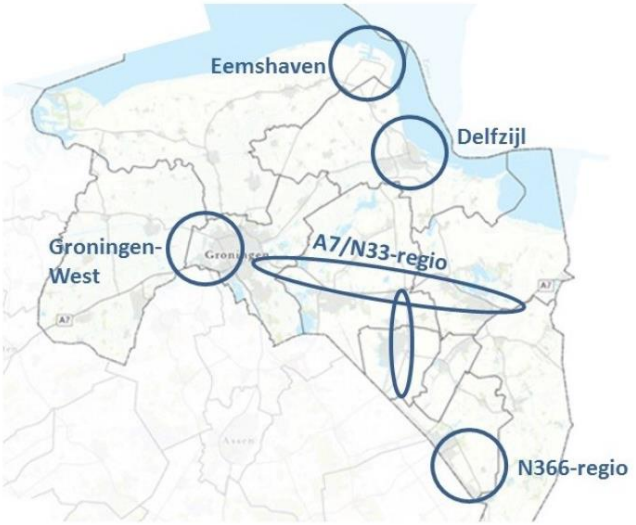

De A7/N33 regio staat zoals eerder benoemd in de belangstelling van grote vestigers van buitenaf, vanwege specifieke kwaliteiten die grootschalige bedrijven aanspreekt (ruimte, bereikbaarheid, duurzame energie, authenticiteit, arbeidsaanbod).

De beschikbaarheid van grotere kavels vanaf 3 hectare is beperkt op de bedrijventerreinen in de A7/N33 regio. Ook voor het XXL-segment vanaf 7 tot 100+ hectare is momenteel geen aanbod beschikbaar. In de rest van Nederland zijn de XXL-locaties overigens ook zeer beperkt beschikbaar, zeker naarmate de kavelomvang toeneemt.

Om in de toekomst meer proactief (in plaats van reactief) te kunnen optreden bij het accommoderen van grootschalige bedrijven is het zinvol om in regionaal verband op voorhand al te kijken naar de ontwikkeling van grotere kavels op goed bereikbare locaties. Uiteraard dient stevig gemotiveerd te worden waarom deze bedrijven niet terecht kunnen op de bestaande bedrijventerreinen met nog uitgeefbaar aanbod.

Om als regio klaar te zijn voor het accommoderen van bedrijven is als onderdeel van het ‘vijftraps’-ruimtelijk beleid aandacht voor het:

- Ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voor bedrijven die kavels vragen tussen de 3 en 10 hectare. Onder meer grotere vestigingen in de sectoren agro & food, e-commerce en modulaire bouwmaterialen komen in aanmerkingen door dergelijke bedrijventerreinen. Voor deze locaties is een vraaggerichte ontwikkeling geadviseerd.
- Het starten van een onderzoek naar een locaties en draagvlak in de regio voor de vestiging van één of meer bedrijven in de sector automotive/ batterijen met kavels vanaf 20 hectare.

In het ruimtelijk-economisch perspectief zijn verschillende zoekgebieden voor toekomstig nieuwe bedrijventerreinen benoemd voor huisvesting van grote(re) bedrijven. Voor deze potentieel nieuwe terreinen heeft een vraaggerichte ontwikkeling de voorkeur, zoals duidelijk in het ruimtelijk-perspectief staat beschreven.

Conclusie:

- **Op de bestaande 'reguliere' bedrijventerreinen is nog ruimte beschikbaar voor de verdere doorgroei van lokale bedrijven uit de regio, maar dit lijkt op dit moment onvoldoende voor de (middel)lange termijn. Op de bedrijventerreinen is nog ongeveer 74 hectare uitgeefbaar. Hiervan is echter 41 hectare (56%) in optie genomen door bedrijven en 16 hectare (24%) in planvoorbereiding. Er is nog 17 hectare aan vrij uitgeefbaar aanbod, waarvan 10 hectare in Veendam, minder dan 1 hectare in Oldambt en iets meer dan 5 hectare in Midden-Groningen. Vooral in Midden-Groningen is dit beperkt in relatie tot de actueel en verwachte marktdynamiek.**
- **Op de bestaande bedrijventerreinen in de drie gemeenten is geen ruimte beschikbaar voor grootschalige bedrijven van buiten de regio. In het nieuwe ruimtelijk-economisch perspectief zijn een aantal nader te verkennen nieuwe bedrijventerreinen benoemd voor vestiging van grote(re) bedrijven.**

4 Match tussen vraag en aanbod

Op basis van de regionaal-economische verwachting en economische perspectieven van sectoren is de verwachting dat de regionale economie in de komende jaren licht zal blijven doorgroeien. Om daarbovenop een extra economische plus te kunnen realiseren in werkgelegenheid zijn economische impulsen van buitenaf nodig. Deze nieuwe impulsen kunnen bovendien een positief spin-off effect hebben op de bestaande bedrijven in de A7/N33 regio.

De gemeente Midden-Groningen kan naar verwachting – meer dan Oldambt en Veendam – profiteren van de economische ontwikkeling van de stad Groningen. Dat kan gaan om vervangingsvraag door transformaties in het stedelijk gebied of door reguliere overloop. Het aanstaande behoefteonderzoek zal daar meer inzicht in gaan geven.

In de gemeenten Oldambt en Veendam zal de autonome groei beperkter zijn, zo laten de inputcijfers van de modelberekeningen zien. Deze gemeenten zouden het in de periode tot

2040 meer moeten hebben van nieuwe impulsen van buitenaf. Uit de recente verkopen aan bedrijven van buiten regio blijkt ook dat deze gemeenten in staat zijn om een aantrekkelijke propositie te bieden.

Het als regio kunnen aanbieden van ruimte/kavels is niet voldoende om bedrijven aan te trekken. Voldoende aanbod van gekwalificeerd personeel is in toenemende mate een locatiekeuzefactor voor grootschalige bedrijven. Het is in dat kader verstandig om bij het toelaten van nieuwe initiatieven ook als regio goed te kijken naar de match met de arbeidsmarkt.

Conclusie:

- **De uitbreidingsvraag voor de A7/N33-regio zal naar verwachting voor een belangrijk deel geaccommodeerd kunnen worden in het bestaande (plan)aanbod van bedrijventerreinen. De behoefteraming zal dit nader in beeld gaan brengen. Om voldoende 'schuifruimte' te behouden in de komende jaren zullen ook nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen nodig zijn, vooral voor de bedrijven vanaf 1 hectare.**
- **Op de bestaande bedrijventerreinen in de drie gemeenten is geen geschikte ruimte beschikbaar om grotere ruimtevragers (3 hectare en groter) ruimtelijk in te passen. Door vraaggerichte uitbreiding van enkele bestaande bedrijventerreinen wordt tegemoet gekomen aan deze marktbelangstelling van buiten de regio. Bovendien wordt een vervolgonderzoek voorgesteld voor de Eekerpolder als alternatieve locatie voor 1 of 2 zeer grootschalige bedrijven.**

Bijlage

Onbenut arbeidspotentieel

Uit nieuwe cijfers van het CBS blijkt dat het onbenut arbeidspotentieel in de bevolking van 15 tot 75 jaar in de provincie Groningen het grootst is van alle provincies. In 2021 was het onbenut arbeidspotentieel met 11,6% naar verhouding het grootst (landelijk: 10,1%). Het onbenut arbeidspotentieel bestaat uit drie categorieën: werklozen, semiwerklozen en onderbenutte deeltijdwerkers[1].

Op gemeenteniveau is het percentage onbenut arbeidspotentieel het hoogst in Midden-Groningen (10,7%). Veendam (10,2%) en Oldambt (10,1%) zitten op of rond het landelijk gemiddelde.

Figuur 1 Onbenut arbeidspotentieel naar gemeente, 2021

A7/N33-regio	
Midden-Groningen	10,7%
Veendam	10,2%
Oldambt	10,1%

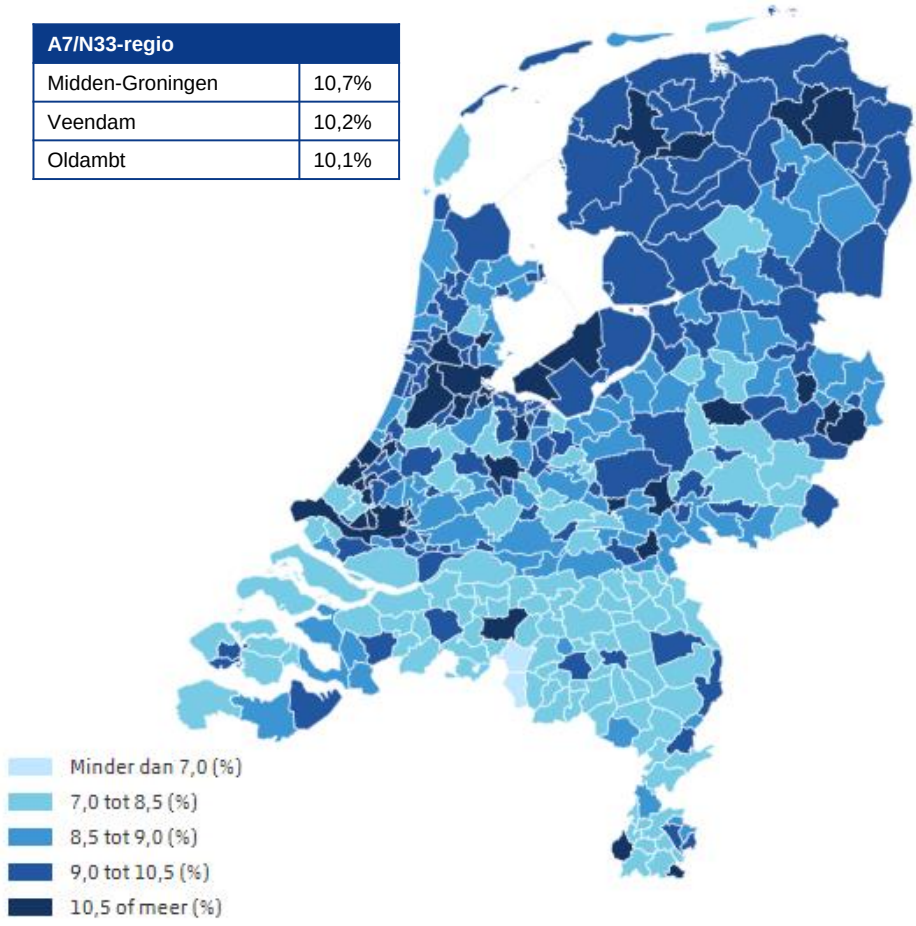

Bron: CBS, 2022

[1] Volgens richtlijnen van de International Labour Organization (ILO) is iemand werkloos als hij of zij geen betaald werk heeft, recent naar werk heeft gezocht én direct aan de slag kan. Semiwerklozen staan iets verder af van de arbeidsmarkt. Zij hebben óf recent werk gezocht óf zijn direct beschikbaar. Onderbenutte deeltijdwerkers werken in deeltijd in hun grootste werkkring, willen meer uren werken en zijn daarvoor ook beschikbaar.

Prognoses potentiële beroepsbevolking

Concept Bouwstenennotitie Behoefteraming bedrijventerreinen Groningen (Stec Groep):
In vergelijking met 10 jaar geleden is de potentiële beroepsbevolking in de provincie ongeveer gelijk gebleven, terwijl de werkgelegenheid met 6% groeide. Banengroei kan dus gerealiseerd worden met beperkte of mindere groei van de potentiële beroepsbevolking. Die banengroei kan bijvoorbeeld ingevuld worden door een toename van de arbeidspendel, mensen die meer gaan werken of door aanspraak te maken op het onbenut arbeidspotentieel. In het onderzoek naar de behoefte aan bedrijventerreinen door Stec Groep wordt inzichtelijk gemaakt hoe de pendel tussen regio's en gemeenten in elkaar zit.

Regio		2012 (Q1)	2017 (Q1)	2022 (Q1)
Delfzijl en omgeving	Werkloosheid	6,4%	5,5%	4,2%
	Netto arbeidsparticipatie	62,0%	62,0%	66,7%
Oost-Groningen	Werkloosheid	6,6%	5,9%	4,0%
	Netto arbeidsparticipatie	60,8%	61,5%	66,3%
RGA-gemeenten	Werkloosheid	6,8%	6,3%	5,3%
	Netto arbeidsparticipatie	64,2%	64,5%	69,1%

Raadsvergadering

Dossiernummer	1458
Extern Zaak ID	1895ESUITE729912022
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 oktober 2022
Agendapunt	9.a
Titel	Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold (72991-2022)
Organisatieonderdeel	Raad

Bijlagen
9a Raadsvoorstel inzake VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold
9a.1 Ruimtelijke onderbouwing, bijlagen onderzoeken
9a.2 Ruimtelijke onderbouwing, toelichting

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Beeldvormende raadsbijeenkomst	12 oktober 2022
Raadsvergadering	**26 oktober 2022**

Voorgesteld besluit

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold;
2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Besluit (Aangenomen conform voorstel)

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold;
2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Raadsvoorstel

Onderwerp	VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	12 oktober 2022
Datum raadsvergadering	26 oktober 2022
Zaaknummer	72991-2022
Steller	Engelko Abbas
Portefeuillehouder(s)	Gert Engelkens
Medeverantwoordelijke(n)	n.v.t.

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	Niet van toepassing.
Voorgesteld raadsbesluit	**De raad besluit:** 1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold; 2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.
Samenvatting	Een verklaring van geen bedenkingen, als bedoeld in artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht is nodig om te kunnen besluiten op de aanvraag omgevingsvergunning.
Bijlage(n)	1. Ruimtelijke onderbouwing, bijlagen onderzoeken; 2. Ruimtelijke onderbouwing, toelichting.
AVG	AVG proof

TOELICHTING

Inleiding

Ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold is een verklaring van geen bedenkingen nodig van de gemeenteraad, omdat het perceel behoort tot het provinciale buitengebied.

Motivatie

De initiatiefnemer heeft een plan ontwikkeld om een woning te bouwen op een perceel aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold.

Strijdigheid met het huidige/vigerende bestemmingsplan:
Het vigerende bestemmingsplan is het Consolidatieplan 'Blauwe Stad 2015'. Het projectgebied heeft de bestemming 'Wonen', maar geen bouwvlak. Uit de regels volgt dat het aantal woningen niet meer bedraagt dan het bestaande aantal. Daarnaast geldt de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3'.
Met het 'Consolidatieplan Blauwestad 2015' (vastgesteld op 19 januari 2015) heeft een klein gedeelte van de westerzijde van het perceel de gebiedsaanduiding 'overige zone - zoekgebied ruiterpad' gekregen.

De bouw van een woning is in strijd met het geldend bestemmingsplan 'Geconsolideerde bestemmingsplan Blauwestad', omdat het aantal woningen niet mag toenemen.
De strijdigheid kan een reden zijn om de omgevingsvergunning te weigeren, tenzij er goede redenen zijn om af te wijken van het bestemmingsplan.
In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) wordt de mogelijkheid gegeven om een omgevingsvergunning te verlenen voor activiteiten die in strijd zijn met het bestemmingsplan. Dit is mogelijk indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat (artikel 2.10, tweede lid en artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3 van de Wabo). In het Besluit omgevingsrecht (Bor) wordt gesteld dat deze vergunning pas kan worden verleend nadat de gemeenteraad heeft verklaard daartegen geen bedenkingen te hebben. Nadrukkelijk wordt gesteld dat de verklaring van geen bedenkingen alleen kan worden geweigerd indien de activiteit in strijd is met een goede ruimtelijke ordening (artikel 6,5 van de Bor).
Bij raadsbesluit zijn categorieën van gevallen aangewezen, waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen is vereist (vastgesteld op 20 april 2011 en gewijzigd op 19 december 2012). De aanvraag valt niet onder één van deze categorieën. Hiervoor is een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad noodzakelijk.

Het plan:
Het bouwplan betreft de bouw van een woning op de locatie aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold.

Motivering:
In het verleden stond een woning op het perceel, maar deze is in 2008/2009 gesloopt. De loods die verderop op het perceel staat, werd gesloopt in 2017. Een woning toevoegen op het perceel is op dit moment niet mogelijk op grond van het bestemmingsplan 'Blauwe Stad 2012' (vastgesteld op 26 juni 2013), omdat het aantal woningen niet meer mag bedragen dan het bestaande aantal en een bouwvlak ontbreekt.

Er zal een woning worden opgericht aan de oostkant van het perceel, op een afstand van tenminste 15 meter van de weg. Verder moet worden voldaan aan de bouwregels van de bestemming 'Wonen' van het bestemmingsplan ‘Consolidatieplan Blauwestad 2015’.

Met de nieuwbouw van een woning is er sprake van structuurversterking en wordt voldaan aan het Programma Wonen.
Daarnaast geldt vanuit stedenbouw dat het straat- en bebouwingsbeeld een impuls krijgt door nieuwbouw van een woning op de locatie, temeer er eerder een woning heeft gestaan.

Wanneer er geen zienswijzen worden ingediend, zal het voornemen van het college zijn om medewerking te verlenen niet wijzigen en zal er tevens geen grond zijn om voor te stellen een gewijzigde verklaring van geen bedenkingen af te geven. Om deze redenen stellen wij u voor om, wanneer geen zienswijzen worden ontvangen, de ontwerpverklaring aan te merken als definitieve verklaring van geen bedenkingen.

Voor de overige relevante onderdelen wordt verwezen naar de ruimtelijke onderbouwing.

Betrokkenheid (externe) partners

De ontwerpverklaring van geen bedenkingen wordt samen met het ontwerpbesluit gepubliceerd en ter inzage gelegd. Tevens wordt er aangegeven op welke wijze er zienswijzen kunnen worden ingediend. Het ontwerpbesluit wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad verzonden.
Indien er zienswijzen worden ingediend, wordt de gemeenteraad hiervan op de hoogte gesteld. In het alsdan aan de gemeenteraad voor te leggen verzoek om afgifte van een definitieve (verklaring van geen bedenkingen), wordt dan ingegaan op de zienswijzen en de beantwoording hiervan.
Het definitieve besluit omgevingsvergunning en definitieve (weigering) verklaring van geen bedenkingen wordt gepubliceerd op Overheid.nl en digitaal beschikbaar gesteld via www.ruimtelijkeplannen.nl en wordt medegedeeld aan degenen die zienswijzen naar voren hebben gebracht, middels toezending.

Consequenties

Indien de gemeenteraad geen verklaring van geen bedenkingen afgeeft, dient de omgevingsvergunning te worden geweigerd wegens het gebruiken van de gronden in strijd met het bestemmingsplan en een goede ruimtelijke ordening.
De verklaring van geen bedenkingen gaat over de activiteit 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening (afwijken van het bestemmingsplan). Een verklaring van geen bedenkingen kan slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.
Er is geen grond om op basis van ruimtelijke ordeningsaspecten de verklaring te weigeren. De vergunning kan slechts worden geweigerd indien de activiteit in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit geen goede ruimtelijke onderbouwing bevat.
Het ontwerpbesluit omgevingsvergunning en de ontwerpverklaring van geen bedenkingen worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. Een ieder kan zienswijzen naar voren brengen over het ontwerpbesluit omgevingsvergunning en het besluit op de aanvraag om het afgeven van een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen. Tegen de uiteindelijke beschikking kan beroep worden ingesteld bij de Rechtbank Groningen en de mogelijkheid om in hoger beroep te gaan bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Er is een planschadeverhaalsovereenkomst afgesloten met de initiatiefnemer.

Vervolg

Na de raadsvergadering wordt het ontwerpbesluit en het besluit op de aanvraag om het afgeven van een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen zes weken ter inzage gelegd. Indien er geen zienswijzen worden ingediend, dient het besluit binnen vier weken na afloop van de ter inzage legging te worden genomen.

Winschoten, 13 september 2022

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 september 2022

Besluit

1. Een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van de bouw van een woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold;
2. De definitieve verklaring van geen bedenkingen als afgegeven te verklaren indien blijkt dat er tegen de ontwerpverklaring en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning geen zienswijzen zijn ingediend.

Datum raadsvergadering
26 oktober 2022

Onderwerp
VVGB bouw woning aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold

Agendapunt

Zaaknummer
72991-2022

Winschoten, 26 oktober 2022

De raad van de gemeente Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter

omgevingsvergunning Ruimtelijke onderbouwing Zuiderringdijk 7 Oostwold

ontwerp

gemeente Oldambt

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

omgevingsvergunning Bijlagen ruimtelijke onderbouwing

Ruimtelijke onderbouwing Zuiderringdijk 7 Oostwold

ontwerp

Inhoudsopgave

Bijlagen ruimtelijke onderbouwing **5**

Bijlage 1 **Watertoets** **7**

Bijlage 2 **Ecologisch onderzoek** **15**

Bijlage 3 **Bodemonderzoek** **25**

Bijlage 4 **Archeologisch onderzoek** **97**

Bijlage 5 **Vooroverlegreactie Provincie Groningen** **119**

Bijlagen ruimtelijke onderbouwing

Bijlage 1 Watertoets

datum 3-6-2021
dossiercode 20210603-33-26699

Bouw één woning, Oostwold, Zuiderringdijk 7

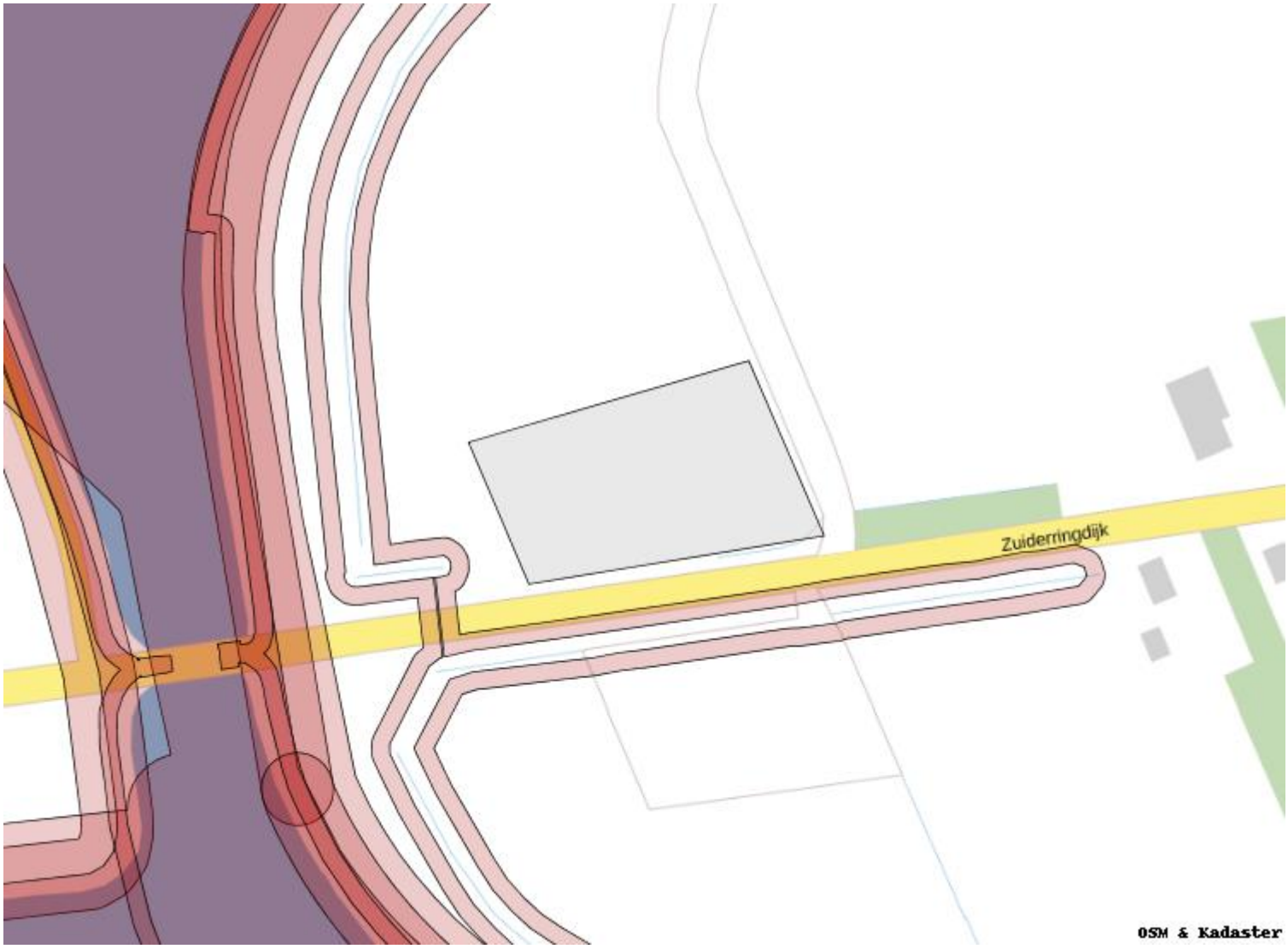

Standaard Waterparagraaf korte procedure
Via de digitale watertoets is het waterschap op de hoogte gesteld van dit plan. De aanmelding heeft ertoe geleid dat de korte procedure wordt doorlopen. Dit houdt in dat via de digitale watertoets deze standaard waterparagraaf wordt verstrekt, met voor het plan relevante adviezen.

Plannaam zoals aangemeld bij de digitale watertoets
Bouw één woning, Oostwold, Zuiderringdijk 7
planbeschrijving
Aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold bevindt zich een onbebouwd perceel. Het perceel is kadastraal aangeduid als gemeente Midwolda, sectie M, nummer 2505. Initiatiefnemer wil één woning realiseren op het perceel. Er ligt nu een gemengd stelsel, dit blijft zo. De toename van het verhard oppervlak zal circa 300 m2 bedragen.

Contactgegevens:

Planindiener:
[redacted]
BugelHajema Adviseurs
Vaart nz 48-50
9401 GN Assen
0592 316 206
[redacted]r@bugelhajema.nl

Gemeente Oldambt:
[redacted]
0597 - [redacted]
[redacted]@gemeente-oldambt.nl

Waterschap Hunze en Aa's:

[redacted]
(0598)[redacted]
[redacted]@hunzeenaas.nl

Inhoud:

1. Inleiding
2. Waterveiligheid
3. Waterkwantiteit
4. Waterkwaliteit
5. Aanvullende belangen Waterschap
6. Verdere betrokkenheid waterschap
7. Bronnenlijst

---

1 Inleiding

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van waterveiligheid en het voorkomen van wateroverlast en watertekort (waterkwantiteit). Daarnaast zorgen waterschappen voor het verbeteren van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater, zowel chemisch als ecologisch. Het is van belang dat deze taken zowel nu als in de toekomst gewaarborgd blijven. Om dit te kunnen doen worden ruimtelijke plannen en ontwikkelingen getoetst op hun impact op het goed blijven functioneren van het watersysteem. Waterschap Hunze en Aa's streeft ernaar om de impact van dergelijke plannen en ontwikkelingen zoveel mogelijk waterneutraal te houden en waar mogelijk positieve ontwikkelingen te stimuleren.

Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening (Art.12), moeten ruimtelijke plannen zijn voorzien van een waterparagraaf. Om deze waterparagraaf te kunnen opstellen moet de waterbeheerder worden geraadpleegd door middel van de Watertoets, door; vroegtijdige betrokkenheid, meedenken, informeren, adviseren en het afwegen van belangen (vooroverleg). Tot en met de uiteindelijke vaststelling van het ruimtelijk plan (voorontwerp, ontwerp en vaststelling) blijft de waterbeheerder betrokken bij het planproces.

In de waterparagraaf (+ bijlage) dient het door het waterschap afgegeven advies te zijn verwoord. Bij het afwijken van het wateradvies, dient er door de gemeente een onderbouwing te zijn opgenomen die tot het afwijken van het wateradvies heeft geleid.
In de definitieve uitgangspuntennotitie (onderdeel 1) zijn plan specifieke en aanvullende uitgangspunten (adviezen) opgenomen voor dit plan. De verdere opbouw van dit document bestaat uit 5 thema`s; waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit, aanvullende belangen waterschap en gerelateerde belangen van derden. Per thema is voor dit plan relevante informatie opgenomen en zijn uitgangspunten opgesteld. Ten slotte is de verdere gewenste betrokkenheid van het waterschap bij het vervolg van het planproces beschreven.

---

2 Waterveiligheid

Waterveiligheid betreft het voorkomen, zo mogelijk uitsluiten, van levensbedreigende overstromingsrisico's voor mens en dier en het voorkomen van schade aan have en goed. Risico's die met name zullen optreden bij de doorbraak van een zeekering (primaire kering) of boezemkade (secundaire kering). Binnen dit thema zijn, indien van toepassing, alle belangen beschreven die vanwege de waterveiligheid

extra bescherming genieten of anderzijds van belang zijn voor de waterveiligheid.

Overstromingsgevoeligheid
Voor het beheersgebied van het waterschap Hunze en Aa's is onderzocht welke gebieden overstromingsgevoelig zijn vanuit de boezem. Het plangebied ligt (deels) in een overstromingsgevoelig gebied. Nieuwe woningen, bedrijven en andere infrastructuur worden bij voorkeur op de hogere locaties gebouwd. Als er toch voor wordt gekozen om in deze lagere delen te bouwen, is het raadzaam om overstromingsbestendig te bouwen. Dit kan bijvoorbeeld door het bouwpeil te verhogen (verhoogd te bouwen) en/of kaden aan te leggen. Gemeenten dragen zorg voor het waarborgen van vluchtroutes bij de inrichting van bouwlocaties in overstromingsgevoelige gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door vluchtroutes op voldoende hoogte aan te leggen (Beheerprogramma 2016-2021).

---

3 Waterkwantiteit

Het waterschap heeft als taak de zorg voor voldoende water in droge perioden als de afvoer in perioden van overvloed. Een vergrote kans op wateroverlast of watertekort dient dus voorkomen te worden. Binnen dit thema zijn, indien van toepassing, de voor dit plan gerelateerde belangen beschreven die in meer of mindere mate de waterkwantiteit beïnvloeden.

Wateroverlast vanuit het oppervlaktewater moet in ieder geval zoveel mogelijk voorkomen worden. Overtollig grond- en hemelwater dat tot afvoer komt volgt de trits ; "vasthouden, bergen, afvoeren".

Schouwsloten
Binnen het plangebied liggen schouwsloten. Schouwsloten zijn sloten die niet in eigendom zijn van het waterschap, maar een belangrijke lokale functie vervullen voor de afwatering van een groter gebied, meerdere eigenaren en/of belangen van derden. Vanwege deze afwateringsfunctie is het van belang dat een schouwsloot goed onderhoud heeft. De eigenaren van schouwsloten zijn verplicht het benodigde doorstroomprofiel jaarlijks schoon te houden en het waterschap ziet hierop toe via de schouw. Het profiel van een schouwsloot mag niet zonder toestemming van het waterschap gewijzigd worden (Keur Waterschap Hunze en Aa s).

Grondwaterstand en ontwateringsdiepte
Om grondwateroverlast te voorkomen is een minimale ontwateringsdiepte (de afstand tussen het maaiveld en de grondwaterstand) nodig. In het plangebied is de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) (plaatselijk) relatief hoog, waardoor de kans op overlast toeneemt. De voor het plan noodzakelijke ontwateringsnorm wordt mogelijk niet in het hele plangebied gehaald. Voor primaire wegen is de ontwateringsnorm 1,0 m-mv, voor woningen met kruipruimtes, industrieterreinen en secundaire wegen is dit 0,7 m-mv, voor tuinen en plantsoenen is dit 0,5 m-mv, en voor woningen zonder kruipruimte is de norm 0,3 m-mv. Mocht de beoogde functie van het ingediende plan overlast kunnen ondervinden door onvoldoende ontwateringsdiepte, is het te adviseren om hier rekening mee te houden in het ontwerp en bij de inrichting.

---

4 Waterkwaliteit

Om de waterkwaliteit te waarborgen heeft het waterschap de zorg voor het realiseren van schoon en ecologisch gezond water, waarin systeem-specifieke dieren en planten voorkomen. In de eerste plaats is dit van belang voor de grotere beken, kanalen en meren waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld voor aangewezen waterlichamen. Daarnaast is een goede waterkwaliteit van belang voor het recreatief medegebruik als zwemmen en kanoën en voor het stelsel van kleinere watergangen voor water aan- en afvoer. In dit thema zijn, indien van toepassing, alle voor dit plan specifieke waterschapsbelangen beschreven die impact hebben op de waterkwaliteit.

Vervuiling van het oppervlaktewater moet in ieder geval zoveel mogelijk voorkomen worden. Om deze reden vraagt het waterschap op de toepassing van uitlogende materialen zoveel mogelijk te beperken en om vervuiling door bedrijfsmatige activiteiten te voorkomen. Afstromend hemelwater dat vervuild is geraakt moet zo veel mogelijk gescheiden worden afgevoerd, of moet worden gezuiverd. Dit volgt de trits ; "schoonhouden, scheiden, zuiveren".

---

5 Aanvullende waterschapsbelangen

Onder dit thema zijn, indien van toepassing, een aantal onderwerpen opgenomen die mogelijk een belang raakt voor het waterschap of die van gerelateerde partners. Dit betreft enerzijds locatie specifieke eigenschappen die in een toekomstige situatie de effecten op het waterbeheer kunnen vergroten. Anderzijds kunnen ook watergerelateerde gebiedseigenschappen zijn opgenomen buiten de jurisdictie van het waterschap, maar die wel indirect de belangen van het waterbeheer raken.

6 Verdere betrokkenheid waterschap

Voor alle voor dit plan relevante watergerelateerde onderwerpen zijn in dit document adviezen opgenomen. Voor de verdere procedurele afhandeling van de watertoets is het niet nodig om het waterschap te betrekken indien rekening wordt gehouden met deze adviezen. Bij planwijzigingen die de uitkomst van de digitale watertoets zouden kunnen veranderen, moet deze toets opnieuw doorlopen worden. Het waterschap kan altijd geraadpleegd worden voor overleg en nadere uitleg.

8 Bronnen

Waterschap Hunze en Aa s (2010) Keur waterschap Hunze en Aa s. Waterschap Hunze en Aa s, Veendam

Waterschap Hunze en Aa s (2016) Beheerprogramma 2016-2021. Waterschap Hunze en Aa s, Veendam

datum 3-6-2021
dossiercode 20210603-33-26699

Samenvatting watertoets (Korte procedure)

In dit document bevat een samenvatting van de ingevulde antwoorden en gegevens op de website www.dewatertoets.nl. De toets is uitgevoerd voor een ruimtelijke ontwikkeling binnen het beheergebied van het waterschap Hunze en Aa's. Op basis van deze toets wordt de korte procedure gevolgd. Dit houdt in dat voor dit plan geen verdere belangen in het waterbeheer worden geraakt en hiermee een standaard wateradvies is afgegeven.

PLAN: Bouw één woning, Oostwold, Zuiderringdijk 7

Aanvrager / initiatiefnemer:
Naam [redacted]
Organisatie: BugelHajema Adviseurs
Postadres: Vaart nz 48-50
PC/plaats:9401 GN Assen
Telefoon:0592 316 206
Fax:
E-mail [redacted]@bugelhajema.nl

Gemeente Oldambt
Contactpersoon [redacted]
Telefoon:0597 - [redacted]
E-mail [redacted]@gemeente-oldambt.nl

Ingevoerde plangegevens:

Welke gemeente omvat het grootste deel van het getekende plangebied? **Oldambt**

Toetsingsvragen:

1)1) Betreft het plan één van de volgende planvormen: een bestemmings-, en/of functiewijziging zonder fysieke aanpassingen, een m.e.r. procedure, een bestemmingsplan buitengebied of een structuurvisieprocedure?
Antwoord: nee

2)Neemt in het plan het totale verharde oppervlak van bebouwing en bestrating toe met meer dan 1500 m2 in het landelijk gebied of met 150 m2 in het stedelijk gebied of glastuinbouwgebied?
Antwoord: nee

3)Worden in het plan fysieke veranderingen aan het oppervlaktewatersysteem uitgevoerd, zoals het dempen of verleggen van watergangen of het verwijderen of verplaatsen van kunstwerken (zoals duikers)?
Antwoord: nee

4)Verandert de behandeling van hemelwater binnen het plan ten opzichte van de huidige situatie (bijvoorbeeld door afkoppeling van het gemengde rioolstelsel naar een gescheiden stelsel of door lozing op een ander oppervlaktewaterlichaam)?
Antwoord: nee

5)Wilt u voor het plan het waterpeil blijvend aanpassen?
Antwoord: nee

Aanvullende vragen - Korte procedure:

6)Betreft het plan de plaatsing van een mestopslag of biomassaopslag?
Antwoord: nee

7)Beschrijf het doel van het plan en beschrijf eventuele wijzigingen van het verharde oppervlak. Is er sprake van verhardingstoename of verhardingsafname en zo ja met hoeveel m^2?
Aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold bevindt zich een onbebouwd perceel. Het perceel is kadastraal aangeduid als gemeente Midwolda, sectie M, nummer 2505. Initiatiefnemer wil één woning realiseren op het perceel. Er ligt nu een gemengd stelsel, dit blijft zo. De toename van het verhard oppervlak zal circa 300 m2 bedragen.

www.dewatertoets.nl

Bijlage 2 Ecologisch onderzoek

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Zuiderringdijk 7, Oostwold

projectnummer: P000254

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Zuiderringdijk 7, Oostwold
Datum: 02-06-2022

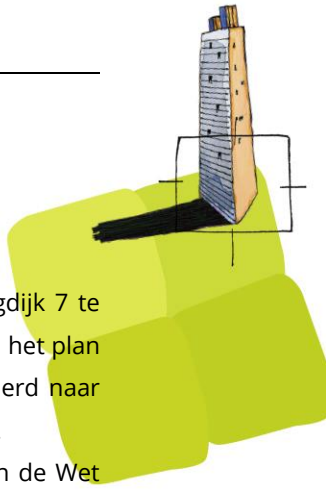

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is van plan een woonhuis te bouwen op een perceel aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is in 2021 een natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is in 2022 geactualiseerd naar aanleiding van de actualisatie van de Omgevingsverordening Groningen op 17 februari 2022.
Het doel van deze natuurtoets is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)[1] of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 10 mei 2021 bezocht door een ecoloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren half bewolkt, droog, circa 21 ˚C en er stond een stevige wind.

PLANGEBIED EN VOORNEMEN

Het plangebied ligt aan Zuiderringdijk 7, in het buitengebied ten zuiden van Oostwold (zie figuur 1), en betreft het kadastrale perceel met nummer 2505. Het wordt begrensd door de Zuiderringdijk in het zuiden en grasland aan de noord-, west- en oostzijde. Het plangebied bestaat ook voornamelijk uit grasland, omringd door opgaande beplanting. Er is geen permanent oppervlaktewater of bebouwing aanwezig.

De plannen bestaan uit de bouw van een woning op het huidige grasland. Hierbij wordt vegetatie verwijderd en grond vergraven. De opgaande beplanting blijft behouden.

[1] De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP
Vaart NZ 50, 9401 GN Assen **T** 0592 316 206
E info@bugelhajema.nl **W** www.bugelhajema.nl
Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Figuur 1. Locatie van het plangebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied op 10 mei 2021

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wet natuurbescherming is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikel 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikel 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in artikel 3.10, eerste lid Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF © 1 juni 2022) blijkt dat in de directe omgeving (0-1 km) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en een enkele reptiel- en amfibiesoort.

De vegetatie in het plangebied bestaat voornamelijk uit algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, gestreepte witbol, klaver, hondsdraf, paarse dovenetel en ridderzuring. Deze soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. De opgaande beplanting bestaat onder andere uit paardenkastanje en gewone esdoorn. Gezien de terreingesteldheid, de voedselrijkdom en de afwezigheid van waarnemingen in de omgeving (NDFF) zijn beschermde plantensoorten niet in het plangebied te verwachten.

In de te behouden bomen zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen die jaarrond beschermd zijn. Daarnaast is er geen bebouwing aanwezig waarin vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen broeden. Het plangebied kan door de inrichting mogelijk wel een onderdeel vormen van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals uit de directe omgeving bekende buizerd en sperwer (NDFF). In bomen en struiken rondom het plangebied kunnen algemene vogels, zoals merel en houtduif, tot broeden komen. Nesten van deze soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Een aantal bomen rondom het plangebied hebben loszittend schors, afgebroken takken of spleten en scheuren. Deze kunnen daardoor een geschikte verblijfplaats vormen voor boombewonende vleermuizen zoals de rosse vleermuis of ruige dwergvleermuis. Uit de omgeving zijn geen vleermuis-soorten bekend (NDFF), maar dat wil niet zeggen dat deze niet aanwezig zijn. Ook kan het plangebied onderdeel vormen van het foerageergebied van vleermuizen.
De opgaande beplanting vormt geen onderdeel van een doorgaande structuur, waardoor de aanwezigheid van een vliegroute voor vleermuizen kan worden uitgesloten.

Het grasland in het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten rosse woelmuis en egel (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen.
In de directe omgeving van het plangebied zijn de niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten haas en hermelijn bekend (NDFF). Voor hermelijn gaat dit om één enkele waarneming in de afgelopen vijf jaar. Het grasland in het plangebied vormt voor hermelijn hooguit marginaal geschikt foerageergebied. Geschikte verblijfplaatsen, zoals takkenrillen of konijnenholen, ontbreken in het

plangebied. Ook lijnvormige elementen die voldoende dekking bieden zijn niet in of rondom het plangebied aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn geen hazen gezien. Het plangebied is door de relatief kleine oppervlakte en de nabijheid van (water)wegen, maar marginaal geschikt als leefgebied voor haas. Hooguit kan een enkele rustplaats in de ruigere randen van het plangebied aanwezig zijn. Voortplantingsplaatsen worden niet verwacht.
Geschikt leefgebied voor overige niet-vrijgestelde soorten is, gezien de terreingesteldheid, niet aanwezig.

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig waardoor geen voortplantingsbiotoop voor amfibieën aanwezig is. Het plangebied kan wel geschikt zijn als landbiotoop voor enkele algemene amfibiesoorten, zoals gewone pad (NDFF) en bruine kikker. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming. Niet–vrijgestelde amfibiesoorten zijn door het ontbreken van geschikt voortplantings- en landbiotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) niet te verwachten in het plangebied.

Uit de omgeving is de levendbarende hagedis bekend (NDFF). Voor deze reptielsoort die is aangewezen op structuurrijke heide-, bos- en ruigtevegetaties ontbreekt geschikt biotoop in het plangebied, waardoor de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Overige beschermde soorten uit de soortengroepen vissen en ongewervelden worden door het ontbreken van waarnemingen (NDFF) en/of geschikt biotoop niet verwacht.

TOETSING

Als gevolg van de bouw van de woning gaan geen jaarrond beschermde nesten verloren. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen wel in gebruik zijnde nesten van algemene vogelsoorten worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan worden voorkomen door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de bouw van een woning gaan geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. In de bomen kunnen wel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, waar verlichting verstorend kan werken. Indien er met het aanbrengen van verlichting rekening wordt gehouden met deze soortengroep, door het gebruiken van naar beneden gerichte armaturen die geen lichtuitstraling op de bomenrijen aan de rand van het perceel veroorzaken, zijn er geen negatieve effecten op deze verblijfplaatsen te verwachten.

Het plangebied zal naar verwachting na de bouw van de woning niet volledig ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die rondom graslanden foerageren, te meer omdat de bomenrijen aan de rand behouden blijven. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied treden niet op.

Door de werkzaamheden verdwijnt hooguit een klein deel van potentieel leefgebied van haas. Hazen hebben een leefgebied van enkele tientallen hectares. In de omgeving is voldoende alternatief en hoogwaardiger leefgebied aanwezig. Daarnaast worden de randen van het plangebied niet aangetast. Het verlies van een klein onderdeel van leefgebied door de plannen heeft geen negatief effect op het functionele leefgebied van de soort.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibie- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wet natuurbescherming en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland, dat voldoende robuust is voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de nationale Omgevingsvisie. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor Groningen uitgewerkt in de Omgevingsverordening (februari 2021).

WEIDE-EN AKKERVOGELLEEFGEBIED EN NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van weide- en akkervogelleefgebied en bos- en natuurgebieden buiten het NNN. Hiertoe zijn specifieke gebieden aangewezen.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt op circa 8,5 km ten zuidwesten van het dichtstbijzijnde, in kader van de Wnb beschermde, Natura 2000-gebied Waddenzee. Ten westen van het plangebied ligt een NNN-gebied op circa 400 m afstand. Een gebied op circa 300 m ten noorden van het plangebied is aangewezen als bos- en natuurgebied buiten het NNN. Percelen op circa 2,5 km afstand ten zuidoosten van het plangebied zijn aangewezen als leefgebied voor akkervogels.

TOETSING

Het plangebied ligt op ruime afstand van het Natura 2000-gebied Waddenzee. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten. Gezien de grote afstand van meer dan 8 km tot stikstofgevoelige gebieden en de bouw van één enkele woning, kan een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden op voorhand worden uitgesloten. Het bevoegd gezag kan echter wel vragen dit te onderbouwen door middel van een AERIUS-berekening waaruit blijkt dat tijdens de aanleg- en gebruiksfase geen sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Het NNN in Groningen kent geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten. Akkervogelleefgebieden en natuur buiten het NNN verliezen eveneens geen oppervlakte, waardoor negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m^2 en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

In het plangebied is geen beschermde houtopstand aanwezig. Daarnaast worden de bomen niet gekapt.

Conclusie

Voor een toetsing aan de soortenbescherming van Wet natuurbescherming is, op basis van het uitgevoerde veldbezoek (10 mei 2021) en het raadplegen van bronnen en gelet op de aard van het plan, een voldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan.

Het is niet nodig om nader onderzoek uit te voeren of een ontheffing aan te vragen. Wel dient bij het aanbrengen van kunstmatige verlichting rekening te worden gehouden met eventuele aanwezige vleermuisverblijfplaatsen in bomen. Dit betekent dat er geen direct kunstlicht op bomen mag uitstralen tijdens de aanleg- en gebruiksfase. Dit kan worden bereikt door gebruik te maken van naar beneden gerichte lichtarmaturen die op ruime afstand van de bomen worden geplaatst.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring. Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Gezien de grote afstand van meer dan 8 km tot stikstofgevoelige gebieden en de bouw van één enkele woning, kan een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden op voorhand worden uitgesloten. Een nadere analyse in het kader van de gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Het plan is daarnaast op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 3 Bodemonderzoek

RAPPORT

Verkennend bodem- en asbest onderzoek
Zuiderringdijk 7 te Oostwold

Opdrachtgever	:	Provincie Groningen Postbus 610 9700 AP GRONINGEN
Projectnummer	:	21KL004
Datum	:	25 januari 2021
Auteur	:	ing. [redacted]
Paraaf	:	[redacted]
Projectleider	:	ing. [redacted]
Paraaf	:	[redacted]

Klijn Bodemonderzoek B.V.
EG-Weg 1, 9636 HX Zuidbroek
Telefoon 0598 – 23 20 35
Email info@klijnbodemonderzoek.nl
Internet www.klijnbodemonderzoek.nl

INHOUD **BLAD**

1. INLEIDING 3
1.1. Algemeen 3
1.2. Opbouw 3

2. VOORONDERZOEK 3
2.1. Algemeen 3
2.2. Ligging onderzoekslocatie 4
2.3. Historisch en huidig gebruik 5
2.4. Belendende percelen en omgeving onderzoekslocatie 5
2.5. Bodemonderzoek 5
2.6. Bodemkwaliteitskaart 5
2.7. Toekomstig gebruik van het terrein 6
2.8. Financieel/juridisch 6
2.9. Regionale opbouw en geohydrologie 6
2.10. Onderzoekshypothese 6

3. ONDERZOEKSPROGRAMMA 7

4. BODEMGEGEVENS 8
4.1. Bodemgesteldheid en zintuiglijke waarnemingen 8
4.2. Samenstelling grondmengmonsters 8
4.3. Concentratieberekening plaatmateriaal 9

5. RESULTATEN METINGEN EN CHEMISCHE ANALYSES 10
5.1. Meetgegevens grondwater 10
5.2. Toetsingskader 10
5.3. Analyseresultaten verkennend asbestonderzoek NEN 5707 12
5.4. Analyseresultaten verkennend bodemonderzoek NEN 5740 12
5.5. Toelichting analyseresultaten 13

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIES 14
6.1. Samenvatting 14
6.2. Conclusies en aanbevelingen 15
6.3. Slotopmerking 16

BIJLAGEN

1 Ligging van de locatie en kadastrale kaart

2 Boorprofielen en legenda

3 Analyserapporten

4 Toetsingstabellen

5 Overzicht posities monsternamepunten

6 Foto's

1. INLEIDING

1.1. Algemeen

In opdracht van Provincie Groningen is door Klijn Bodemonderzoek B.V. een verkennend bodem- en asbest onderzoek uitgevoerd op de locatie Zuiderringdijk 7 te Oostwold.

De aanleiding tot het verkennend bodem- en asbestonderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning in verband met de geplande bouwaanvraag op het perceel.

Het doel van het verkennend bodem- en asbestonderzoek is het verkrijgen van een indicatie van de kwaliteit van de grond en het ondiepe grondwater ter plaatse van de onderzoekslocatie.

Klijn Bodemonderzoek B.V. is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het uitvoeren van milieukundig bodemonderzoek, inclusief partijkeuringen conform het Besluit Bodemkwaliteit en tevens volgens de “Beoordelingsrichtlijn voor het procescertificaat Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek SIKB 2000, protocollen 2001, 2002, 2003 en 2018”.

Met betrekking tot onderhavig onderzoek verklaart Klijn Bodemonderzoek B.V. op geen enkele wijze in organisatorische, financiële of personele zin, betrokkenheid te hebben met de activiteiten van de opdrachtgever. De achterliggende gedachte hierbij is dat er geen “eigen” grond wordt onderzocht.

1.2. Opbouw

In het voorliggende rapport komen de volgende aspecten aan de orde:

- vooronderzoek (hoofdstuk 2);
- onderzoeksprogramma (hoofdstuk 3);
- bodemgegevens (hoofdstuk 4);
- metingen en chemische analyses (hoofdstuk 5);
- samenvatting, toetsing van de gekozen onderzoekshypothese, conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 6).

2. VOORONDERZOEK

2.1. Algemeen

Ten behoeve van het bodemonderzoek is een standaard vooronderzoek conform de NEN 5725 (2017) ‘Uitvoeren van een milieuhygiënisch vooronderzoek’ uitgevoerd. In het vooronderzoek wordt informatie verzameld over het vroegere en huidige gebruik van het terrein. Het onderzoek is gericht op het vinden van mogelijke bronnen van bodembelasting. Evenals het verzamelen van informatie over het toekomstige gebruik, bodemopbouw, geohydrologie en financieel/juridische aspecten. Op basis van de verzamelde gegevens kan een totaalbeeld worden gevormd en conclusies worden getrokken over de afbakening van het geografische besluitvormingsgebied, de afbakening van de onderzoekslocatie voor het bodemonderzoek, de onderverdeling van de onderzoekslocatie voor het bodemonderzoek in deellocaties en de te hanteren onderzoekshypothese per deellocatie.

De verzamelde informatie is opgesplitst in de volgende categorieën:

- ligging onderzoekslocatie (paragraaf 2.2)
- historisch en huidig gebruik (paragraaf 2.3)
- belendende percelen en omgeving onderzoekslocatie (2.4)
- bodemonderzoek (2.5)
- bodemkwaliteitskaart (2.6)
- toekomstig gebruik (2.7)
- financieel/juridisch (2.8)
- bodemopbouw en geohydrologie (2.9)
- onderzoekshypothese (2.10)

Ter verkrijging van de benodigde informatie zijn onderstaande bronnen geraadpleegd:
- Locatie-inspectie (d.d. 11 januari 2021);
- Informatie opdrachtgever;
- Gemeente Oldambt;
- Provincie Groningen;
- Internetsite bodeminformatie (https://bodemloket.nl);
- Internetsite Dinoloket (https://dinoloket.nl);
- Internetsite Basisregistratie Adressen en Gebouwen (https://bagviewer.kadaster.nl);
- Luchtfoto Google Earth;
- Grondwaterkaart van Nederland;
- Topografische Atlas van Nederland (2002);
- Internetsite Tijdreis, historisch kaartmateriaal van ca. 1815 tot heden (https://topotijdreis.nl);
- Kadastrale kaart.

Voorafgaand aan de veldwerkzaamheden zijn bovenstaande bronnen geraadpleegd en is door Klijn Bodemonderzoek een locatie-inspectie uitgevoerd. Tijdens de locatie-inspectie is onder andere gelet op verdachte plekken (zoals verkleuringen, brandplekken, olieopslag etc.), asbest op of in de bodem, asbestbeschoeiingen, verzakkingen en ophogingen.

2.2. Ligging onderzoekslocatie

Het perceel ligt aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold en is kadastraal bekend als *Gemeente Midwolda, sectie m, nr. 604*. De onderzoekslocatie betreft een gedeelte van het kadastrale perceel en heeft een oppervlakte van 3.000 m^2. De locatie bevindt zich aan de zuidzijde van de dorpskern buiten de bebouwde kom van Oostwold.

In figuur 1 is een luchtfoto te zien van de onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 1: Luchtfoto onderzoekslocatie en omgeving

De omgeving van de onderzoekslocatie betreft voornamelijk bouw- en /of weilanden (agrarisch gebied).

Voor een topografisch overzicht van de locatie en omgeving verwijzen wij naar de tekening in bijlage 1, een tekening van de locatie is weergegeven in bijlage 5.

2.3. Historisch en huidig gebruik

De onderzoekslocatie aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold heeft een oppervlakte van circa 3.000 m². Op het perceel was in zuidoosthoek een voormalig agrarisch bedrijf aanwezig. Op topotijdreis is vanaf 1910 bebouwing te zien op het perceel. Op de onderzoekslocatie was tot 2008 een boerderij aanwezig welke is gesloopt. Het terreindeel is momenteel braakliggend en begroeid met gras.

Vanaf de openbare weg naar de voormalige schuur uit 1995, bevindt zich een asfaltverharding. Een gedeelte van deze verharding is nog aanwezig en is gelegen ten noorden en ten westen van onderhavige onderzoekslocatie. Verder is bekend dat er op de onderzoekslocatie in de toplaag puinresten aanwezig zijn.

Uit de informatie, welke is verkregen uit het historisch onderzoek conform NEN 5725, is tevens gebleken dat over de aanwezigheid van onder- of bovengrondse opslagtanks of in het verleden uitgevoerde dempingen geen gegevens bekend zijn. Op de locatie is, voor zover bekend, geen sprake van (voormalige) puntbronnen en zijn er geen gegevens bekend over eventuele uitgevoerde verdachte (bodembedreigende) activiteiten op het perceel die de milieuhygiënische kwaliteit van grond en grondwater nadelig kunnen hebben beïnvloed.

2.4. Belendende percelen en omgeving onderzoekslocatie

De directe omgeving van de onderzoekslocatie bestaat uit:

- Noordzijde: landbouwgrond
- Oostzijde: onverharde weg en landbouwgrond
- Zuidzijde: zuiderringdijk en parkeerterrein
- Westzijde: landbouwgrond

Vooralsnog wordt niet verwacht dat de activiteiten van de belendende percelen een nadelige invloed hebben gehad op de bodemkwaliteit van onderhavige onderzoekslocatie.

2.5. Bodemonderzoek

Ter plaatse van het onderzoeksgebied is in 2012 door Klijn Bodemonderzoek B.V. een verkennend bodemonderzoek, met kenmerk 12KL328, uitgevoerd. Uit de rapportage blijkt dat de voormalige boerderij, het erf en de voormalige loods tot het onderzoeksgebied behoorden. Tevens was voor, ter plaatse van en achter de voormalige loods, een gedempte sloot gelegen. Daarnaast is in de toplaag een bijmenging met puin geconstateerd. Analytisch zijn er maximaal licht verhoogde gehalten met de onderzochte componenten geconstateerd. Er heeft geen analyse op asbest plaatsgevonden en het onderzoek betrof een nulsituatie onderzoek in verband met de verhuur van het perceel.

In 2016 heeft Envita Almelo B.V. een verkennend bodem- en asbestonderzoek, met kenmerk 205969, uitgevoerd. Het onderzoeksgebied bestond uit de met asfalt verharde laan, deel van het erf en de loods met asbestverdachte platen. Uit de analysegegevens is gebleken dat ter plaatse van de druppelzone van de loods geen verhoogde asbestconcentratie in de bodem is geconstateerd. Het asfalt is niet teerhoudend. Het onderliggende fundatiemateriaal voldoet indicatief getoetst als Toepasbare niet vormgegeven bouwstof en is niet asbesthoudend. In de bodem en in het grondwater zijn maximaal licht verhoogde gehalten met de onderzochte componenten aangetoond.

Vooralsnog wordt niet verwacht dat de aangetroffen gehalten tijdens bovengenoemde onderzoeken een nadelige invloed hebben gehad op de bodemkwaliteit van onderhavige onderzoekslocatie.

2.6. Bodemkwaliteitskaart

De locatie ligt binnen zone 1 van de Regionale Bodemkwaliteitskaart van de Provincie Groningen. In deze zone worden in de bovengrond (0,0-0,5 m-mv) licht verhoogde gehalten aan enkele zware metalen aangetroffen (klasse AW2000). De ondergrond (0,5-2,5 m-mv) ligt in zone 5 van de bodemkwaliteitskaart. In deze zone worden licht verhoogde gehalten aan enkele zware metalen aangetoond (klasse AW2000). Op basis van de 95-percentielwaarden kunnen in de boven- en ondergrond maximaal **industriewaarden** worden verwacht.

2.7. Toekomstig gebruik van het terrein

De bestemming van de onderzoekslocatie zal worden voor als nog worden gehandhaafd. Het voornemen is om nieuwbouw te realiseren.

2.8. Financieel/juridisch

Op het perceel hebben, voor zover bekend, geen calamiteiten plaatsgevonden waarbij de bodem verontreinigd is geraakt.

2.9. Regionale opbouw en geohydrologie

De regionale bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Regionale bodemopbouw

diepte m mv	doorlatendheid	geohydrologisch eenheid	opmerking
0 – 1	matig	Holoceen	zandige klei, midden en fijn zand, klei en veen
1 4	matig/goed	formatie van Boxtel	midden en fijn zand
4– 91	goed	formatie van Peelo	zandige klei, klei en fijn zand

Het maaiveld ter plaatse van de onderzoekslocatie ligt op circa 1,2 M- NAP.

De regionale stromingsrichting van het diepe grondwater is vermoedelijk in noordelijke richting.

De stromingsrichting van het freatisch grondwater wordt voornamelijk beïnvloed door de aanwezigheid van het Oldambtmeer. De stromingsrichting van het freatisch grondwater ter plaatse van de onderzoekslocatie is niet bekend.

2.10. Onderzoekshypothese

Verkennend bodemonderzoek NEN 5740

Conform de aanpak van de NEN 5740 dient, voorafgaand aan de uitvoering van het veld- en laboratoriumonderzoek, op basis van de verkregen informatie een hypothese te worden opgesteld. Het betreft hierbij een aanname met betrekking tot het al dan niet aanwezig zijn van bodemverontreiniging op de te onderzoeken locatie.

Op basis van de gestelde informatie met betrekking tot de historie en het huidige gebruik van de onderzoekslocatie, wordt de onderzoekslocatie beschouwd als “verdacht” ten aanzien van bodemverontreiniging. Bij verdachte locaties luidt de onderzoekshypothese dat de bodem verontreinigd is met stoffen in concentraties boven de achtergrondwaarde (grond) en/of de streefwaarde (grondwater).

Voor het toetsen van bovenstaande hypothese is de onderzoeksstrategie “verdacht” uitgevoerd. Deze strategie is verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Verkennend asbestonderzoek NEN 5707

Het verkennend asbestonderzoek is uitgevoerd volgens de NEN 5707. Op basis van de verkregen informatie met betrekking tot de historie en het huidige gebruik van de onderzoekslocatie, wordt de onderzoekslocatie beschouwd als “onverdacht” ten aanzien van bodemverontreiniging met asbest. Bij onverdachte locaties luidt de onderzoekshypothese dat de bodem niet verontreinigd is met asbest in concentraties boven de grenswaarde of het geldende achtergrondgehalte. Waarbij geldt dat nader onderzoek dient plaats te vinden bij concentraties boven de 0,5 maal de interventiewaarde (0,5 x 100 mg/kgds= 50 mg/kgds).

Voor het toetsen van bovenstaande hypothese is de onderzoeksstrategie “asbest onverdacht” uitgevoerd. Deze strategie is verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.

3. ONDERZOEKSPROGRAMMA

Ten behoeve van dit onderzoek is een programma voor veld- en laboratoriumwerk opgesteld.

Verkennend bodemonderzoek NEN 5740
De onderzoeksopzet is gebaseerd op de Nederlandse Eindnorm voor verkennend bodemonderzoek (NEN 5740 versie januari 2009, inclusief correctieblad A1 van februari 2016) waarbij de onderzoeksstrategie voor verdachte locaties met diffuse bodembelasting (VED-HE-NL) is gehanteerd. Volgens de NEN5740 wordt de eerdergenoemde hypothese aanvaard indien in de grond en/of het freatisch grondwater concentraties van één of meerdere onderzochte parameters worden aangetroffen boven de achtergrond- of streefwaarden. Hierbij dient rekening te worden gehouden met enige spreiding in de analyseresultaten evenals de ruimtelijke verdeling van de verontreinigde stof(fen) binnen de onderzoekslocatie.

Verkennend asbestonderzoek NEN 5707
De onderzoeksopzet ten behoeve van het verkennend asbest onderzoek is gebaseerd op de Nederlandse Eindnorm voor verkennend asbestonderzoek in grond (NEN 5707, paragraaf 6.4.2) voor kleinschalige onverdachte locaties. Volgens de NEN 5707 (versie augustus 2015, inclusief correctieblad C2 van december 2017), het verkennend asbest onderzoek, wordt de eerdergenoemde hypothese aanvaard indien ter plaatse in de grond geen concentraties aan asbest worden aangetroffen onder 0,5 maal de interventiewaarde.

Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens de SIKB Beoordelingsrichtlijn voor Veldwerk bij Milieuhygiënisch Bodemonderzoek (BRL SIKB 2000) en de Nederlandse Normen en Praktijk Richtlijnen (NEN en NPR) van het Nederlands Normalisatie-Instituut.

De verrichte veldwerkzaamheden en chemische analyses zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Verrichte veldwerkzaamheden en chemische analyses

(deel)locatie	oppervlakte m²	monsternamepunten[1]	Chemische analyses grond[2]	Chemische analyses grondwater[3]
nieuwbouw	3.000	12 boringen/gaten[4] tot 0,5 m mv 3 boringen/gaten[4] tot 2,0 m mv 1 boring/gat[4] met peilbuis	3 x NEN bovengrond 3 x PFAS bovengrond 2 x asbest in grond 1 x NEN ondergrond	1 x NEN grondwater

[1] m-mv = meter minus maaiveld
[2] NEN-grond = zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni en Zn); PCB's; minerale olie (GC); PAK -VROM
[3] NEN-grondwater = zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni en Zn); vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, naftaleen en styreen) ; minerale olie (GC); vluchtige organische halogeenverbindingen
[4] inspectiegaten = minimaal 0,3 m bij 0,3 m
[5] PFAS = PFOA en PFOS componenten

De posities van de monsternamepunten zijn in bijlage 5 weergegeven.

PFAS zijn stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. Deze stoffen werden in het verleden gebruikt in diverse industriële processen en gebruikt voor toepassing in diverse producten waaronder verf, blusschuim, pannen, kleding en cosmetica. De stoffen zijn persistent, mobiel en nauwelijks biologisch afbreekbaar.

De chemische analyses zijn conform het AS3000 protocol uitgevoerd door de milieulaboratoria van AL-West B.V. te Deventer en SYNLAB Analytics & Services B.V. te Rotterdam. AL-West B.V. en SYNLAB Analytics & Services B.V. beschikken over een accreditatie volgens NEN-EN-ISO 17025.

4. BODEMGEGEVENS

4.1. Bodemgesteldheid en zintuiglijke waarnemingen

Ten behoeve van het onderzoek is op 11 januari 2021 een veldonderzoek uitgevoerd door [redacted] (erkend monsternemer volgens certificaat K44009). Het opgeboorde materiaal is in het veld beoordeeld op textuur, (afwijkende) kleuren en zintuiglijk waarneembare verontreinigingen. De bemonstering heeft plaatsgevonden conform de NEN5742 en/of NEN5743.

Daarnaast is voor de opgeboorde grond een olie-op-water-test gedaan: via dompeling van een met olie verontreinigd grondmonster in water ontstaat er een zichtbare film op het water. De grootte en de kleurschakering hiervan kunnen een indicatie zijn voor de mate van olieverontreiniging.

Ten behoeve van het verkennend asbest onderzoek is het opgeboorde materiaal in het veld beoordeeld op textuur, (afwijkende) kleuren en zintuiglijk waarneembare verontreinigingen. Voorafgaand aan de veldwerkzaamheden is op diverse plaatsen op het terrein het vochtpercentage in de bodem bepaald. Uit de metingen bleek een gemiddeld bodemvochtgehalte van 16% waarna is gestart met de werkzaamheden. Tevens is tijdens de uitvoering van de veldwerkzaamheden periodiek het vochtgehalte in de bodem bepaald. Tijdens de periodieke metingen is gebleken dat het vochtgehalte niet onder de 10% is gemeten.

Op het maaiveld ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn, op basis van zintuiglijke waarnemingen, geen asbestverdachte materialen waargenomen.

Ten behoeve van het asbestonderzoek zijn de inspectiegaten handmatig gegraven (30 bij 30 centimeter tot 0,50 m-mv). De gaten zijn gelijkmatig verdeeld over het onderzoeksperceel. Het onderzoeksgebied bestaat, qua vierkante meters, uit twee RE`s. De opgegraven grond uit de gaten is uitgespreid met een maximale laagdikte van 2 cm en geïnspecteerd op asbestverdacht materiaal. De grond is met behulp van een hark uitgeharkt zodat alle delen groter dan 20 mm van het grondmonster worden gescheiden. De inspectie efficiëntie ter plaatse van het maaiveld wordt gesteld op 95%.

Op basis van zintuiglijke waarnemingen is geen asbestverdacht materiaal geconstateerd. De overige veldwaarnemingen zijn samengevat in tabel 3. De boorprofielen met veldwaarnemingen zijn opgenomen in bijlage 2.

Tabel 3: Veldwaarnemingen

Boring/gaten	Traject (m mv)	Waarneming
1 t/m 16	0,0 0,5	sporen puin
1+4	0,5 1,0	resten wortels

4.2. Samenstelling grondmengmonsters

Op basis van de bodemopbouw en de zintuiglijke waarnemingen zijn grondmonsters geselecteerd voor chemische analyse. Bij het samenstellen van de grondmengmonsters is als uitgangspunt gehanteerd dat een mengmonster kan worden samengesteld uit individuele grondmonsters, indien het bodemmateriaal min of meer dezelfde samenstelling heeft.

De samenstelling van de grond(meng)monsters is vermeld in tabel 4.

Tabel 4: Samenstelling grond(meng)monsters

Grond(meng)monster	Samengesteld uit boringen	Diepte (m mv)	Opmerking
Verkennend bodemonderzoek			
MM1	2+7+9+16	0,0 0,5	sporen puin
MM2	1+6+10+14	0,0 0,5	sporen puin
MM3	3+4+11+12	0,0 0,5	sporen puin
MM4	2+3	0,5 2,0	
	4	1,0 2,0	resten wortels
Verkennend asbestonderzoek			
RE1	1 t/m 3+12 t/m 16	0,0 0,5	sporen puin
RE2	4 t/m 11	0,0 0,5	sporen puin

4.3. Concentratieberekening plaatmateriaal

Voor het berekenen van het gehalte asbestmateriaal in grond, met een diameter groter dan 20 mm, is het noodzakelijk om de door het laboratorium gerapporteerde gehalten te corrigeren aan de inspectie efficiëntie en de massa van het uitgegraven materiaal. Het gehalte wordt berekend met de onderstaande formule.

$$\mathbf{C_{m,i} = \sum (M_k \times \%_{k,i} / 100) / M_{lok}}$$

$C_{m,i}$ = het gehalte asbest per asbestsoort is afkomstig van de verzamelde asbesthoudende materialen, in mg/kg ds.;
M_k = de massa verzamelde asbesthoudende materialen van het type k, in mg;
$\%_{k,i}$ = het percentage asbest van het asbestsoort i in de verzamelde asbesthoudende materialen van het type k, in %;
M_{lok} = het drooggewicht van het verzamelmonster grond op de locatie, in kg.

Gezien het feit dat een groot monster is geïnspecteerd, is weging van het monster niet mogelijk waardoor het drooggewicht van het monster is afgeleid van de volgende formule.

$$\mathbf{M_{lok} = (1000 \times V \times n_s) \times (\%E/100) \times M_a/M_{va}}$$

V = het volume van de geïnspecteerde deelpartij in m³;
N_s = het stortgewicht van het materiaal, in kg/dm³;
%E = een schatting van de inspectie efficiëntie, in %;
M_a = de massa van het gedroogde analysemonster, in kg;
M_{va} = de massa van het veldvochtige analysemonster, in kg.

Formeel dient de bulkdichtheid (n_s) van het materiaal worden bepaald conform NEN 5926, echter op basis van ervaringscijfers kan worden aangenomen dat het gewicht van het materiaal (puin en grond) is gelegen tussen de 1,5 en 1,9 ton/m³. In onderhavig onderzoek is een bulkdichtheid van 1,65 ton/m³ aangehouden.

Tijdens het onderzoek is gerekend met een inspectie efficiëntie van 95%.

Ten tijde van het onderzoek voldeden de weersomstandigheden aan de gestelde randvoorwaarden voor asbestonderzoek. Dit betekent:

- het maaiveld is vrij inspecteerbaar;
- het maaiveld is droog, vorstvrij en onbesneeuwd;
- geen regenval van meer dan 100mm/h;
- geen hagel of sneeuwval;
- onderzoek is uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang;
- geen mist met een zicht van minder dan 50 meter.

Gezien het feit dat in de opgeboorde/opgegraven grond geen asbestverdacht materiaal is aangetroffen, is in onderhavig onderzoek geen concentratie berekening uitgevoerd.

5. RESULTATEN METINGEN EN CHEMISCHE ANALYSES

5.1. Meetgegevens grondwater

Voordat de peilbuis is bemonsterd, is de waterstand in de peilbuis gemeten. Tevens zijn het elektrisch geleidingsvermogen (EC), troebelheid (NTU) en de zuurgraad (pH) van het water bepaald. De grondwatermonsters zijn in het veld, voor zover noodzakelijk, gefiltreerd en geconserveerd. De bemonstering heeft plaatsgevonden conform de NEN5744. De resultaten van de metingen zijn weergegeven in tabel 5. De watermonstername is op 18 januari 2021 uitgevoerd door [redacted] (erkend monsternemer volgens certificaat K44009).

Tabel 5: Meetgegevens grondwater

Peilbuis	Filterdiepte m mv	Waterstand m mv	zuurgraad (pH)	elektrisch geleidings vermogen µS/cm	Troebelheid NTU	Afgepompt liter	Toestro ming	Monster belucht?
1	2,0 3,0	1,4	7,1	1.886	14,75	4,5	slecht	nee

De gemeten pH en EC zijn normale waarden voor een natuurlijke situatie in deze omgeving.

In het grondwater is een hogere troebelheid gemeten dan voor natuurlijke troebelheid verwacht wordt (≥10 NTU). Het grondwater heeft voldoende rusttijd gehad na plaatsing (minimaal een week). Ook is het grondwater zorgvuldig en met een voldoende laag debiet (≤0,1 l/min) afgepompt voorafgaand aan de bemonstering, zodat de grondwaterstand slechts gering is gedaald tijdens het afpompen (< 50 cm). Daarom wordt aangenomen dat er geen sprake is geweest van een verstoord bodemevenwicht tijdens de monsterneming. Tevens wordt aangenomen dat de gemeten waarde voor troebelheid een natuurlijke oorzaak heeft (zwevende stoffen als lutum of silt in het grondwater). Zwevende delen kunnen leiden tot verhoogde meetwaarden in het grondwater als gevolg van matrix-storingen bij de analyse en ab- en adsorptie van organische verbindingen en zware metalen aan deze zwevende delen.

De meetresultaten van het grondwater hebben geen aanleiding gegeven tot het bijstellen van het onderzoeksprogramma.

5.2. Toetsingskader

Om de mate van verontreiniging van de bodem te kunnen beoordelen, zijn de chemische analyseresultaten van de grond en het grondwater getoetst aan de richtlijnen die zijn opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (Circulaire Bodemsanering per 1 juli 2013, Staatscourant 27 juni 2013, nr. 16675). Ten behoeve van deze toetsing wordt gebruik gemaakt van de begrippen achtergrond-, streef- en interventiewaarde.

De achtergrondwaarden (AW) zijn landelijk geldende waarden voor een multifunctionele bodemkwaliteit en geven de bovengrens aan voor wat in de dagelijkse praktijk 'schone grond' wordt genoemd. Deze achtergrondwaarden zijn vastgesteld op basis van gehalten zoals deze voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden. Dit omdat in dergelijke gronden geen belasting door lokale verontreinigingsbronnen aanwezig wordt geacht. De streefwaarde (S) geeft het concentratieniveau in grondwater aan waarboven wèl en waaronder géén sprake is van een aantoonbare verontreiniging.

De interventiewaarde (I) geeft het concentratieniveau in de grond, waterbodem of grondwater aan waarboven de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, dier en plant heeft, in ernstige mate kunnen zijn verminderd. In het overheidsbeleid wordt gesproken van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien de gemiddelde concentratie aan één stof de interventiewaarde overschrijdt in tenminste 25 m^3 grond/slib of voor het grondwater in tenminste 100 m^3 bodemvolume.

Over de hoeveelheid grond/slib of grondwater waarop een eventuele overschrijding van de interventiewaarde voordoet kan in een eerste onderzoek meestal nog geen betrouwbare uitspraak worden gedaan. Daarom kunnen op basis van de resultaten van dit eerste onderzoek dan ook geen conclusies worden getrokken ten aanzien van het wel of niet ernstig zijn van het verontreinigingsgeval.

Bij de getoetste waarden is tevens een index opgenomen. Deze index is als volgt berekend: **Index = (GSSD - AW) / (I - AW)**. Een negatieve waarde voor de index houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde (GSSD) lager is dan de achtergrondwaarde. Bij een index boven de 1 ligt de gestandaardiseerde meetwaarde boven de interventiewaarde. Een index tussen de 0 en 0,5 betekent dat de gestandaardiseerde meetwaarde (ver) onder de interventiewaarde ligt. Een index tussen de 0,5 en 1 houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde (dicht) bij de interventiewaarde ligt (overschrijding voormalige tussenwaarde). Afhankelijk van de specifieke situatie kan dit aanleiding geven voor het uitsplitsen van een mengmonster en/of het uitvoeren van een nader onderzoek. Met een nader bodemonderzoek kan de ernst en spoedeisendheid van het geval worden vastgesteld. Een nader onderzoek kan worden uitgevoerd als er een duidelijke indicatie bestaat dat sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Bij de toetsing worden de gemeten gehalten aan de hand van geanalyseerde of geschatte gehalten organische stof en lutum met BOTOVA-gevalideerde software omgerekend naar zogenaamde standaardbodemcondities (bodem met 10% organische stof en 25% lutum). Deze gestandaardiseerde meetwaarden worden vergeleken met de vaste normwaarden.

Door een aantal wijzigingen in de Regeling Bodemkwaliteit zijn per 1 april 2009 de normen voor barium in grond tijdelijk buiten werking gesteld. Als blijkt dat verhoogde gehalten aan barium worden veroorzaakt door antropogene bronnen, kan het bevoegd gezag dit gehalte beoordelen aan de voormalige interventiewaarden.

Wanneer het gehalte van een parameter beneden de rapportagegrens van AS3000 ligt mag er, conform de Wijziging Regeling Bodemkwaliteit (Stc. 122, 27 juni 2008), voor de betreffende parameter vanuit worden gegaan dat deze voldoet aan de achtergrondwaarde (AW2000).

In tabel 6 zijn de normen opgenomen van het tijdelijk handelingskader (d.d. 2 juli 2020) voor generieke toepassingen van grond en baggerspecie op de landbodem bovengrondwaterniveau en buiten grondwaterbeschermingsgebieden.

Tabel 6: Toepassingsnormen voor het toepassen van grond en baggerspecie op de landbodem boven grondwaterniveau[1] (in µg/kg.ds)

Toepasbaar op land:				
Vrij m.u.v. grondwaterbescher mingsgebieden	PFOA <1,4	PFOS < 1,9	GenX 0,1	overige PFAS < 0,8
Wonen en industrie, Landbouw en natuur als PFAS < lo kale achtergrondwaarde	1,4 < PFOA < 7	1,9 < PFOS < 3	GenX < 3,0	0,8 < overige PFAS < 3
Reiniging / niet toepasbaar	PFOA > 7	PFOS > 3	GenX > 3,0	overige PFAS > 3

(1) Voor gebieden met een hoge grondwaterstand geldt in plaats van 'boven grondwaterniveau': tot ten hoogste 1 meter onder het maaiveld.

(1) Op de waarden uit deze tabel hoeft (tot 10%) geen bodemtypecorrectie toegepast te worden (dit is overeenkomstig de systematiek zoals die op dit moment al voor PAK geldt).

Voor gebieden met lokaal vastgesteld gebiedspecifiek beleid, baggerspecie benedenstrooms afkomstig uit hetzelfde oppervlaktewaterlichaam en baggerspecie uit hetzelfde beheersgebied met een aangewezen geohydrologisch geïsoleerde plas, kunnen afwijkende normen zijn opgesteld. Nadere informatie hierover is te vinden op de websites van Rijkswaterstaat en Bodem+.

5.3. Analyseresultaten verkennend asbestonderzoek NEN 5707

De resultaten zijn getoetst aan het integrale beleid voor asbest in bodem, grond en puin(granulaat). De interventiewaarde bodemsanering voor asbest en de restconcentratienorm voor asbesthoudende bulkmaterialen is vastgesteld op 100 mg/kg (gewogen). Met “gewogen” wordt bedoeld de concentratie serpentijnasbest vermeerderd met tienmaal de concentratie amfiboolasbest. Indien de grens van 0,5 maal de interventiewaarde van 100 mg/kg ds. (= 50 mg/kg d.s) aan asbest wordt overschreden is nader onderzoek gewenst.

In tabel 7 is de totale hoeveelheid asbest in grond opgenomen. In de analyserapporten (bijlage 3) zijn de gemeten concentraties aan asbest in de fijne fractie (delen kleiner dan 20 mm) weergegeven.

Tabel 7: Totale hoeveelheid asbest in mg/kg ds. per RE

Monster	Omgerekend gewicht asbest in mg/kg ds.	Geanalyseerd gewicht asbest in mg/kg ds.	Totaal gewicht asbest in mg/kg ds.
RE1	0,0	0,5	<2
RE2	0,0	<2	<2

5.4. Analyseresultaten verkennend bodemonderzoek NEN 5740

In bijlage 4 zijn de toetsingstabellen opgenomen met alle analyseresultaten, de omgerekende analyseresultaten (GSSD) en de bijbehorende toetsingsresultaten (waarden kleiner dan de detectielimiet zijn niet omgerekend). Tevens is in de toetsingstabel de indicatieve waarde voor hergebruik, conform de toetsing Besluit Bodem Kwaliteit, opgenomen. In de tabellen 8 en 9 wordt een samenvatting weergegeven van de toetsingsresultaten van respectievelijk grond en grondwater. De analyserapporten zijn opgenomen in bijlage 3.

Tabel 8: Samenvatting toetsingsresultaten grond(meng)monsters (gehalten in mg/kg ds., tenzij anders vermeld)

	Parameters	Resultaat	GSSD	AW	I	T index	Toets oordeel	Toetsing BBK
MM1 (0,0 0,5 m mv)								
Samenstelling:	Kwik (Hg)	0,18	0,214	0,15	36	0,00	> AW en <= T	Wonen
2+7+9+16	som 10 PAK	2,427	2,43	1,5	40	0,02	> AW en <= T	Wonen
	overige parameters NEN pakket						< AW	<Achtergrondwaarde
	Som PFOA (factor 0,7) in µg/kg	0,46	0,46	1,4	7,0		< AW	<Achtergrondwaarde
	Som PFOS (factor 0,7) in µg/kg	0,34	0,34	1,9	3,0		< AW	<Achtergrondwaarde
MM2 (0,0 0,5 m mv)								
Samenstelling:	som 10 PAK	2,16	2,16	1,5	40	0,02	> AW en <= T	Wonen
1+6+10+14	som 7 PCB	112,2	160	20	1000	0,14	> AW en <= T	Wonen
	overige parameters NEN pakket						< AW	<Achtergrondwaarde
	Som PFOA (factor 0,7) in µg/kg	0,4	0,4	1,4	7,0		< AW	<Achtergrondwaarde
	Som PFOS (factor 0,7) in µg/kg	0,36	0,36	1,9	3,0		< AW	<Achtergrondwaarde
MM3 (0,0 0,5 m mv)								
Samenstelling:	parameters NEN pakket						< AW	<Achtergrondwaarde
3+4+11+12	Som PFOA (factor 0,7) in µg/kg	0,68	0,507	1,4	7,0		< AW	<Achtergrondwaarde
	Som PFOS (factor 0,7) in µg/kg	0,45	0,336	1,9	3,0		< AW	<Achtergrondwaarde
MM4 (0,5 2,0 m mv)								
Samenstelling:	parameters NEN pakket						< AW	<Achtergrondwaarde
2+3+4								

AW	Achtergrondwaarde
I	Interventiewaarde
GSSD	Gestandaardiseerde meetwaarde
T index	Index voor de afwijking van Gstandaard tov gemiddelde van Achtergrondwaarde en Interventiewaarde
Toets oordeel	Parameteroordeel op basis van de waarde bij 'T Index'
Toetsing BBK	Indicatieve waarden voor hergebruik van de geanalyseerde grond, conform toetsing Besluit Bodem Kwaliteit
Index < 0	GStandaard < AW
0 < Index < 0,5	GStandaard ligt tussen de AW en de oude T
0,5 < Index < 1	GStandaard ligt tussen de oude T en I
Index > 1	I overschreden
	Geen verhoogde gehalten ten opzichte van de achtergrondwaarden
NEN pakket	Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni en Zn); PCB's; minerale olie (GC); PAK som 10

Tabel 9: Samenvatting toetsingsresultaten grondwatermonster (gehalten in µg/l, tenzij anders vermeld)

	Parameters	Resultaat	GSSD	SW	I	T index	Toets oordeel
Peilbuis 1							
Filterstelling: 2,0 3,0 m mv	Barium (Ba)	58	58	50	625	0,014	> SW en <= T
	overige parameters NEN pakket						< SW

SW	Streefwaarde
I	Interventiewaarde
GSSD	Gestandaardiseerde meetwaarde
T index	Index voor de afwijking van Gstandaard tov gemiddelde van Streefwaarde en Interventiewaarde
Toets oordeel	Parameteroordeel op basis van de waarde bij 'T Index'
Index < 0	GStandaard < SW
0 < Index < 0,5	GStandaard ligt tussen de SW en de oude T
0,5 < Index < 1	GStandaard ligt tussen de oude T en I
Index > 1	I overschreden
	Geen verhoogde gehalten ten opzichte van de streefwaarden
NEN pakket	zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni en Zn); vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, naftaleen en styreen) ; minerale olie (GC); vluchtige organische halogeenverbindingen

5.5. Toelichting analyseresultaten

Op basis van de veldwaarnemingen en de analyseresultaten kan de bodemkwaliteit als volgt worden toegelicht:

Grond

Verkennend asbestonderzoek NEN 5707

Zintuiglijk is in de bovengrond van de gegraven gaten tot een maximale diepte van circa 0,5 m-mv een zwakke bijmenging met puin waargenomen.

In de opgegraven en bemonsterde grond ter plaatse van RE1 zijn zintuigelijk geen asbest verdachte materialen waargenomen. Analytisch (0,5 mg/kg droge stof) is wel een zeer lage asbest concentratie aangetoond.

In de opgegraven en bemonsterde grond ter plaatse van RE2 zijn zowel zintuigelijk als analytisch (<2,0 mg/kg droge stof) geen asbest verdachte materialen aangetoond.

De gewogen asbestconcentratie van RE1 en RE2 (<2 mg/kg ds.) liggen ruim onder de grens van 0,5 maal de interventiewaarde (=50 mg/kg ds.).

Voor de volledigheid dient te worden vermeld dat bij analyse van mengmonsters de gehalten bij separate analyse van individuele deelmonsters zowel hoger als lager kunnen uitvallen.

Verkennend bodemonderzoek NEN 5740

In mengmonster MM1 (0,0-0,5 m-mv) zijn de gehalten aan kwik en PAK verhoogd aangetoond ten opzichte van de achtergrondwaarden.

In mengmonster MM2 (0,0-0,5 m-mv) zijn de gehalten aan PAK en PCB verhoogd aangetoond ten opzichte van de achtergrondwaarden.

In mengmonsters MM3 (0,0-0,5 m-mv) en MM4 (0,5-2,0 m-mv) zijn geen van de geanalyseerde parameters in een verhoogde concentratie ten opzichte van de achtergrondwaarde aangetroffen.

In alle mengmonsters van de bovengrond MM1 t/m MM3 (0,0-0,5 m-mv) zijn geen verhoogde gehalten aan PFOA/PFOS boven de waarden voor landbouw/natuur.

De licht verhoogde gehalten met kwik, PAK en PCB hangen vermoedelijk samen met het langdurig menselijk gebruik van het terrein en/of het puinhoudende grond.

Voor de volledigheid dient te worden vermeld dat bij analyse van mengmonsters de gehalten bij separate analyse van individuele deelmonsters zowel hoger als lager kunnen uitvallen.

Grondwater
Analytisch is in het grondwater ter plaatse van peilbuis 01, ten opzichte van de streefwaarde, een verhoogd gehalte aan barium aangetoond. Tevens is een licht verhoogd gehalte aan 1,1,2-trichloorethaan geconstateerd. Echter gezien de gemeten waarde de detectiegrens niet overschrijdt en de gestandaardiseerde omgerekende meetwaarde (GSSD) wel hoger ligt dan de streefwaarde wordt het gehalten, ons inziens onterecht, aangemerkt als verhoogd. Gezien de gemeten waarde lager ligt dan de detectielimiet, wordt er van uitgegaan dat het gehalte aan 1,1,2-trichloorethaan niet in verhoogde mate aanwezig is in het grondwater ter plaatse.

Het licht verhoogde gehalte aan barium in het grondwater kan mogelijk worden toegeschreven aan de natuurlijke samenstelling van regionaal aanwezige sedimenten. In de loop der tijd is het sedimentmateriaal verweerd waarbij het aanwezige barium is uitgespoeld naar het grondwater, waar het momenteel als een van nature verhoogde achtergrondconcentratie wordt aangetroffen.

De gemeten zuurgraad (pH) en geleidbaarheid (EC) zijn niet afwijkend voor het plaatselijke bodemtype.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

6.1. Samenvatting

In opdracht van Provincie Groningen is een verkennend bodem- en asbest onderzoek uitgevoerd op de locatie Zuiderringdijk 7 te Oostwold. In het uitgevoerde bodemonderzoek is door middel van de bemonstering en analyse van grond en grondwater de milieuhygiënische bodemkwaliteit ter plaatse van de onderzoekslocatie vastgesteld.

Van de bodemkwaliteit op de onderzoekslocatie is het volgende beeld verkregen:
- Zintuiglijk zijn er in de bovengrond resten van puin waargenomen;
- De gemiddeld gewogen asbestconcentratie van RE1 en RE2 (<2 mg/kg ds.) liggen ruim onder de grens van 0,5 maal de interventiewaarde (=50 mg/kg ds.);
- Analytisch zijn in alle grondmengmonsters van de bovengrond MM1 t/m MM3 (0,0-0,5 m-mv) geen verhoogde gehalten aan PFOA/PFOS geconstateerd;
- Analytisch zijn in grondmengmonster MM1 (0,0-0,5 m-mv) licht verhoogde gehalten aan kwik en PAK geconstateerd;
- Analytisch zijn in grondmengmonster MM2 (0,0-0,5 m-mv) licht verhoogde gehalten aan PAK en PCB geconstateerd;
- Analytisch zijn in grondmengmonsters MM3 (0,0-0,5 m-mv) en MM4 (0,5-2,0 m-mv) geen verhoogde gehalten met de onderzochte componenten geconstateerd;
- Analytisch is in het grondwater een licht verhoogd gehalte aan barium geconstateerd.

6.2. Conclusies en aanbevelingen

Verkennend asbestonderzoek NEN 5707

Gezien de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd dat de voor de onderzoekslocatie opgestelde hypothese “onverdachte locatie”, juist is. Er zijn immers in de bodem ter plaatse van RE1 en RE2 geen verhoogde gehalten boven de 2 mg/kg ds aan asbest aangetroffen.

De geconstateerde verhoogde concentraties liggen ruim onder de grens van 0,5 maal de interventiewaarde (=50 mg/kg ds.) en vormen géén aanleiding tot het instellen van een nader asbestonderzoek.

Verkennend bodemonderzoek NEN 5740

Gezien de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd dat de voor de onderzoekslocatie opgestelde hypothese “verdachte locatie”, juist is. Er zijn immers op de locatie enkele licht verhoogde gehalten aangetroffen.

Tevens worden in de onderzochte grond geen overschrijdingen voor PFOA en PFOS ten opzichte van de achtergrondwaarden (klasse landbouw en natuur) uit *het tijdelijk handelingskader van het Besluit bodemkwaliteit* (2 juli 2020) vastgesteld.

De geconstateerde verhoogde gehalten liggen onder de indexwaarde van 0,5 en/of interventiewaarde en vormen géén aanleiding tot het instellen van een nader bodemonderzoek.

Op basis van de onderzoeksresultaten bestaan er, vanuit milieuhygiënisch oogpunt gezien, geen belemmeringen ten aanzien van het gebruik van het terrein en de afgifte van een omgevingsvergunning ten behoeve van de geplande bouwactiviteiten op het terrein.

Asbest

Op basis van de historie van het perceel, de uitgevoerde maaiveldinspectie en de zintuiglijke waarnemingen tijdens de boorwerkzaamheden -waarbij geen asbestverdachte materialen zijn aangetroffen- is het aannemelijk dat er geen sprake is van een verontreiniging van de bodem met asbest. Indien hierover echter meer zekerheid is gewenst, wordt geadviseerd een verkennend bodemonderzoek conform NEN 5707 of NEN 5897 uit te laten voeren.

Hergebruik van grond

Voor de volledigheid kan nog worden vermeld dat de grond naar verwachting niet als schone grond kan worden hergebruikt. Voor grond welke op het perceel wordt toegepast gelden ons inziens, gezien de geringe overschrijding(en) ten opzichte van de achtergrondwaarden, geen gebruiksbeperkingen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit een indicatieve toetsing aan de Regeling en het Besluit Bodemkwaliteit betreft; het uitgevoerde onderzoek betreft immers geen partijkeuring conform BRL SIKB 1000, protocol 1001.

6.3. Slotopmerking

Het onderhavige onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de huidige inzichten en algemeen gebruikelijke methoden. Hoewel het verrichte veldonderzoek, zoals ieder milieutechnisch onderzoek, steekproefsgewijs is uitgevoerd, is ernaar gestreefd om representatieve monsters te verkrijgen. Het is echter nooit uit te sluiten dat er lokaal afwijkingen in de bodem voorkomen. Klijn Bodemonderzoek B.V. acht zich niet aansprakelijk voor de schade die hieruit voort kan vloeien.

Het uitgevoerde onderzoek is een momentopname, waardoor de onderzoeksresultaten een beperkte geldigheid hebben. Beïnvloeding van grond- en grondwaterkwaliteit zal ook plaats kunnen vinden na uitvoering van een onderzoek, bijvoorbeeld door het bouwrijp maken van de locatie, aanvoer van grond van elders zonder kwaliteitsgegevens of verspreiding van verontreinigingen van verder gelegen terreinen via het grondwater. Naarmate de periode tussen uitvoering van het onderzoek en het gebruik van de resultaten langer wordt, zal meer voorzichtigheid betracht moeten worden bij het gebruik van de gegevens.

De conclusies zijn deels gebaseerd op de analyse van gegevens die door de opdrachtgever en derden zijn verstrekt. Wij nemen daarom geen verantwoording voor de gevolgen van fouten door verzuiming in informatie of factoren dan wel informatie die niet toegankelijk was voor ons, of die wij niet hebben kunnen achterhalen in het normale verloop van het onderzoek.

Bijlage 1: Ligging van de locatie en kadastrale kaart

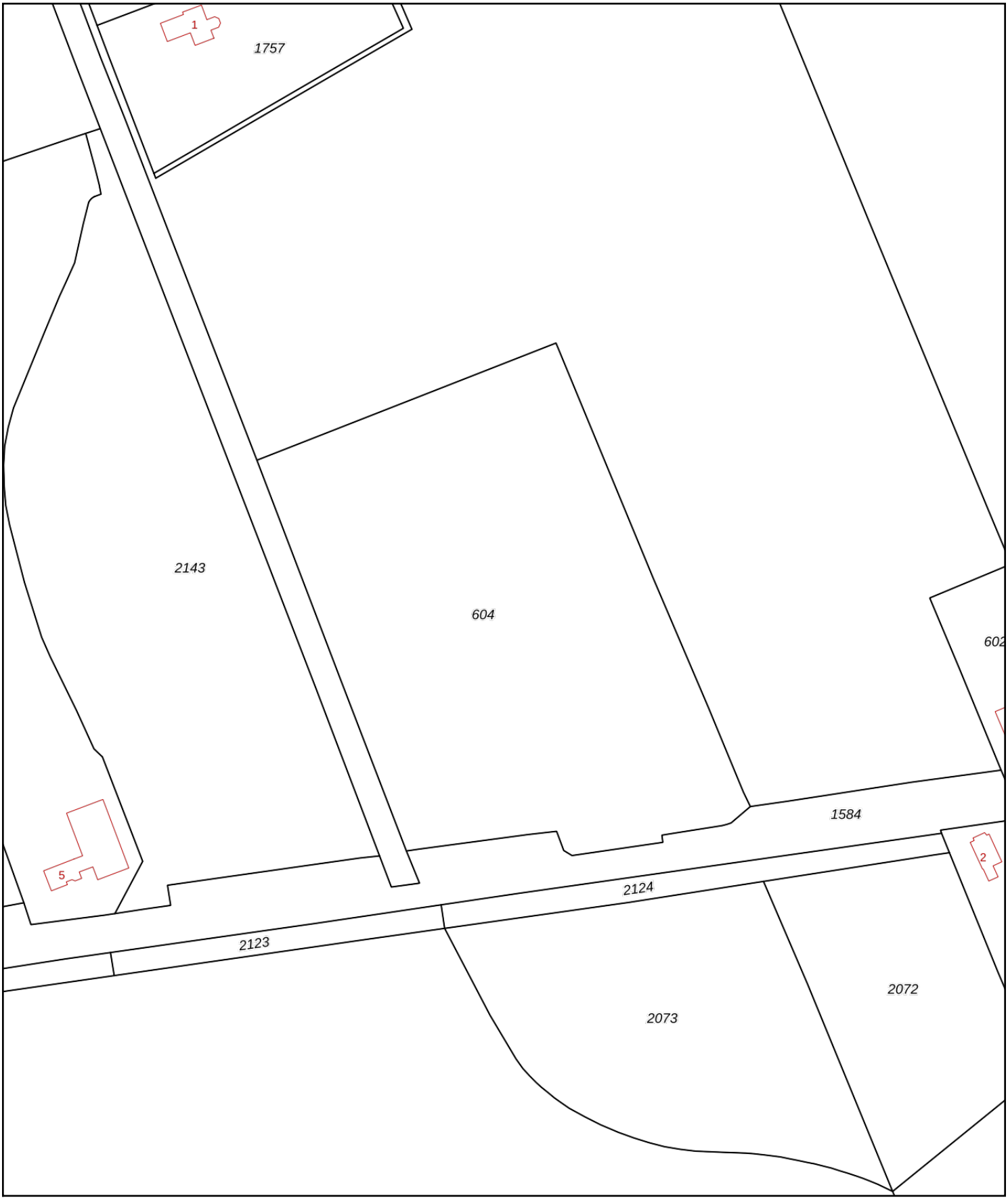

0 20 40 60 80 100m

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer

25 Huisnummer

Vastgestelde kadastrale grens

Voorlopige kadastrale grens

Administratieve kadastrale grens

Bebouwing

Schaal 1: 2000

Kadastrale gemeente	Midwolda
Sectie	M
Perceel	604

kadaster

Voor een eensluidend uittreksel, geleverd op 18 december 2020
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Bijlage 2: Boorprofielen en legenda

001

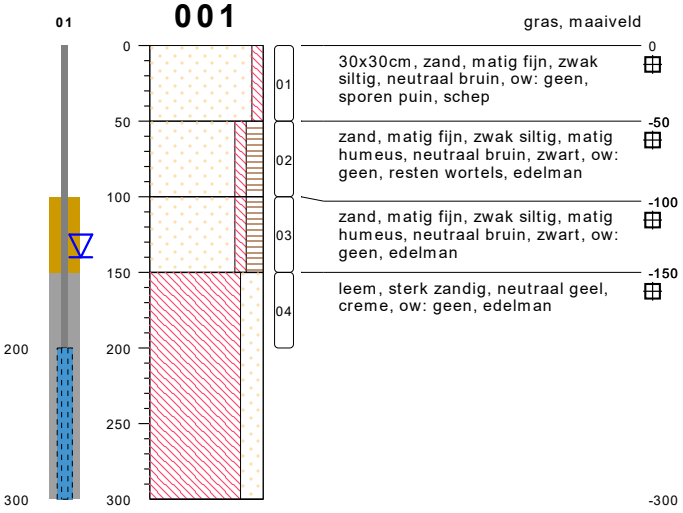

gras, maaiveld

type **peilbuis met 1 filter**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]
x **266238.69**
y **577880.06**

002

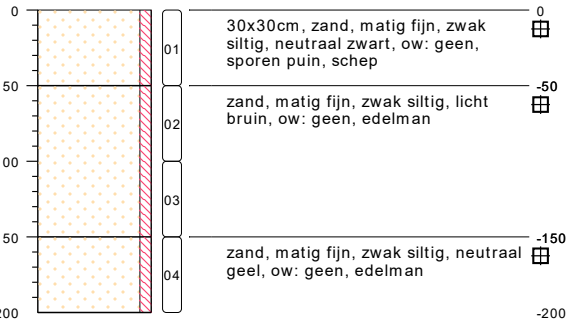

gras, maaiveld

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

003

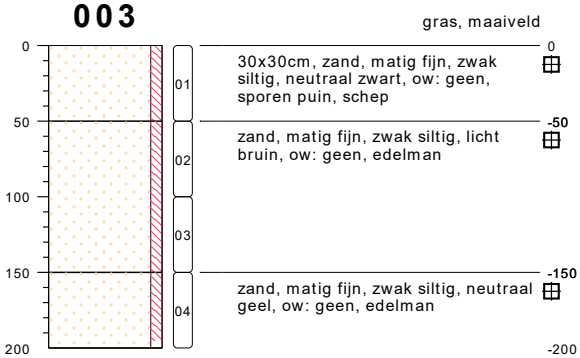

gras, maaiveld

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

004

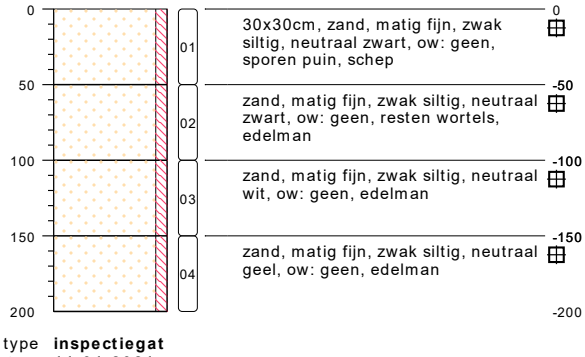

gras, maaiveld

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

005

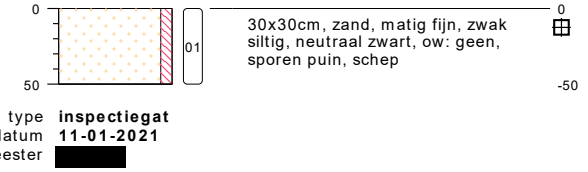

gras, maaiveld

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

006

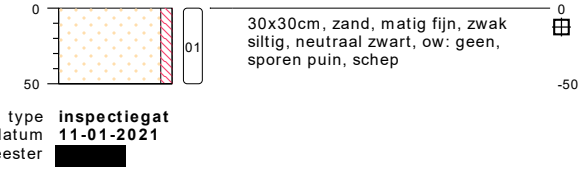

gras, maaiveld

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

bodemprofielen **schaal 1:50**

onderzoek **Zuiderringdijk 7 te Oostwold**
projectcode **21KL004**
getekend conform **NEN 5104**

Klijn Bodemonderzoek

007

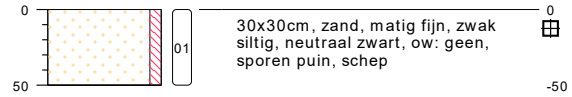

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

008

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

009

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

010

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

011

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

012

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

013

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

014

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

015

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

016

type **inspectiegat**
datum **11-01-2021**
boormeester [redacted]

bodemprofielen **schaal 1:50**

onderzoek **Zuiderringdijk 7 te Oostwold**
projectcode **21KL004**
getekend conform **NEN 5104**

Klijn Bodemonderzoek

PEILBUIS

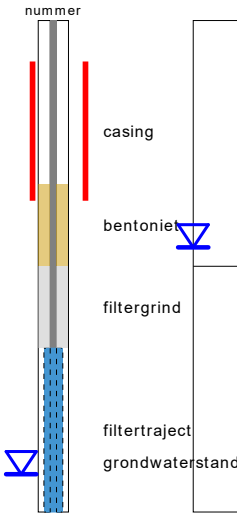

BORING

links= cm-maaiveld

rechts= cm + NAP

OLIE OP WATER REACTIE

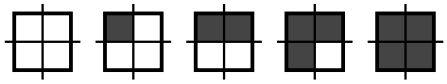

GEUR INTENISTEIT

GRONDSOORTEN

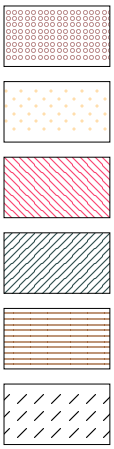

GRIND, grindig (G,g)

ZAND, zandig (Z,z)

LEEM, siltig (L,s)

KLEI, kleiig (K,k)

VEEN, humeus (V,h)

slib

MATE VAN BIJMENGING

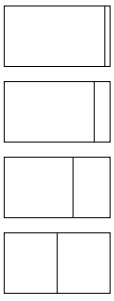

zwak - (0-5%)

matig - (5-15%)

sterk - (15-50%)

uiterst - (> 50%)

VERHARDINGEN

asfalt, beton, klinkers, tegels
stelconplaat, ondoordringbare laag

GRADATIE ZAND

uf = uiterst fijn (63-105 um)
zf = zeer fijn (105-150 um)
mf = matig fijn (150-210 um)
mg = matig grof (210-300 um)
zg = zeer grof (300-420 um)
ug = uiterst grof (420-2000 um)

OVERIG

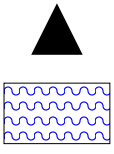

bodemvreemde bestandsdelen aanwezig

water

GRADATIE GRIND

f = fijn (2-5.6 mm)
mg = matig grof (5.6-16 mm)
zg = zeer grof (16-63 mm)

BESCHRIJVING BODEMLAAG

pid = foto ionisatie detector
bv = bodemvocht
ow = olie op water

Bijlage 3: Analyserapporten

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

Klijn Bodemonderzoek B.V.
[redacted]
EG-Weg 1
9636HX ZUIDBROEK

Uw projectnaam	: Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Uw projectnummer	: 21KL004
SYNLAB rapportnummer	: 13384031, versienummer: 1.

Rotterdam, 18-01-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project 21KL004. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SYNLAB ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SYNLAB is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 16 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

[redacted]
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM1 MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007: 0-50, 016: 0-50
002	Grond (AS3000)	MM2 MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010: 0-50, 014: 0-50
003	Grond (AS3000)	MM3 MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011: 0-50, 012: 0-50
004	Grond (AS3000)	MM4 MM4, 002: 50-100, 002: 100-150, 002: 150-200, 003: 50-100, 003: 100-150, 003: 150-200, 004: 100-150, 004: 150-200

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
monster voorbehandeling		S	Ja	Ja	Ja	Ja
droge stof	gew.-%	S	73.3	78.9	76.2	74.5
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	9.9	7.0	13.4	10.9
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem)	% vd DS	S	11	12	8.3	4.6
METALEN						
barium	mg/kgds	S	42	30	24	<20
cadmium	mg/kgds	S	0.20	<0.2	0.21	<0.2
kobalt	mg/kgds	S	2.9	2.2	1.7	<1.5
koper	mg/kgds	S	9.0	9.3	6.6	<5
kwik	mg/kgds	S	0.18	0.11	0.08	<0.05
lood	mg/kgds	S	41	26	21	14
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	S	8.7	6.6	5.2	3.9
zink	mg/kgds	S	65	45	31	21
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	0.01	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	S	0.19	0.28	0.10	0.02
antraceen	mg/kgds	S	0.06	0.08	0.02	<0.01
fluoranteen	mg/kgds	S	0.62	0.51	0.23	0.06
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.35	0.32	0.11	0.04
chryseen	mg/kgds	S	0.30	0.22	0.09	0.03
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.20	0.15	0.07	0.03
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.27	0.23	0.09	0.04
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.21	0.18	0.07	0.03
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.22	0.18	0.07	0.02
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	2.427 [1)]	2.16 [1)]	0.857 [1)]	0.284 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	3.0	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	2.4	17	1.3	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	6.5	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	1.6	30	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	2.1	32	<1	<1

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf : [redacted]

TESTEN RvA L 028

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB AS3000

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM1 MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007: 0-50, 016: 0-50
002	Grond (AS3000)	MM2 MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010: 0-50, 014: 0-50
003	Grond (AS3000)	MM3 MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011: 0-50, 012: 0-50
004	Grond (AS3000)	MM4 MM4, 002: 50-100, 002: 100-150, 002: 150-200, 003: 50-100, 003: 100-150, 003: 150-200, 004: 100-150, 004: 150-200

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
PCB 180	µg/kgds	S	1.4	23	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	9.6 [1)]	112.2 [1)]	5.5 [1)]	4.9 [1)]
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		18	11	19	16
fractie C30-C40	mg/kgds		36	19	22	29
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	50	30	40	50
ANALYSES UITGEVOERD DOOR SYNLAB A&S Sweden (Linköping)						
som PFOA (0.7 factor)	µg/kgds		0.46 [2)]	0.4 [2)]	0.68 [2)]	
som PFOS (0.7 factor)	µg/kgds		0.34 [2)]	0.36 [2)]	0.45 [2)]	
Adviespakket PFAS 30 componenten			zie bijlage	zie bijlage	zie bijlage	

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa. Deze berekening is uitgevoerd door SYNLAB A&S B.V. (Rotterdam). De analyse is uitbesteed.

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
monster voorbehandeling	Grond (AS3000)	Grond: conform NEN-EN 16179. Grond (AS3000): conform NEN-EN 16179
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gel jkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gel jkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Idem
lood	Grond (AS3000)	Idem
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 en conform NEN-EN-ISO 16703
som PFOA (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Analyse uitbesteed
som PFOS (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
Adviespakket PFAS 30 componenten	Grond (AS3000)	Idem
Adviespakket PFAS 30 componenten	Grond (AS3000)	Analyse uitgevoerd door SYNLAB A&S Sweden (Linköping) (origineel rapport is opvraagbaar)

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y8873584	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
001	Y8873184	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
001	Y8873560	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
001	Y8872549	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
002	Y8872547	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
002	Y8873182	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
002	Y8873570	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
002	Y8873558	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
003	Y8873505	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
003	Y8873576	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
003	Y8873181	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
003	Y8873180	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873565	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873578	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873574	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873564	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873562	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873571	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873577	12-01-2021	11-01-2021	ALC201
004	Y8873575	12-01-2021	11-01-2021	ALC201

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

[redacted]

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monsternummer:	001
Monster beschrijvingen	MM1MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007: 0-50, 016: 0-50

Karakterisering naar a kaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebru kt als interne standaard.

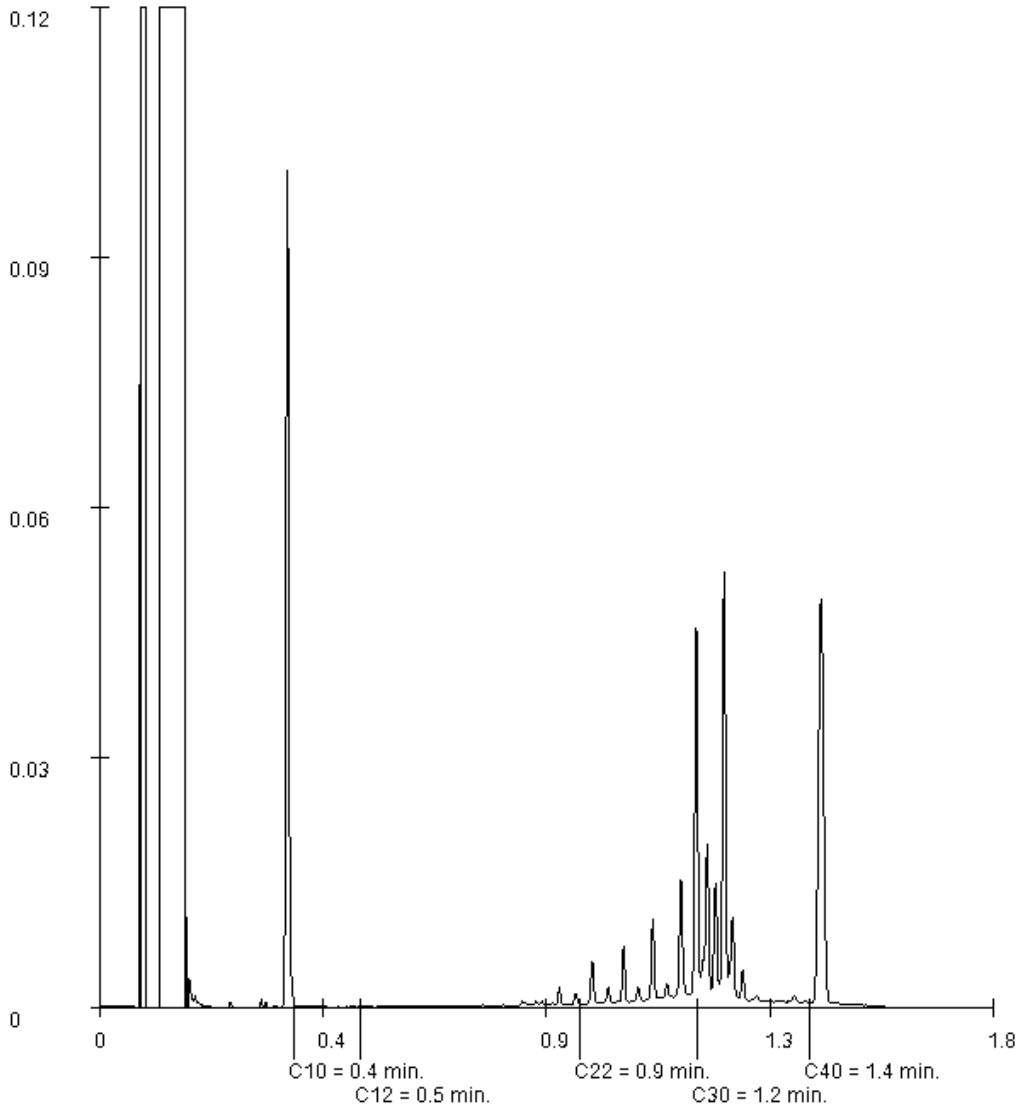

Paraaf : [redacted]

[redacted]

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monsternummer:	002
Monster beschrijvingen	MM2MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010: 0-50, 014: 0-50

Karakterisering naar a kaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebru kt als interne standaard.

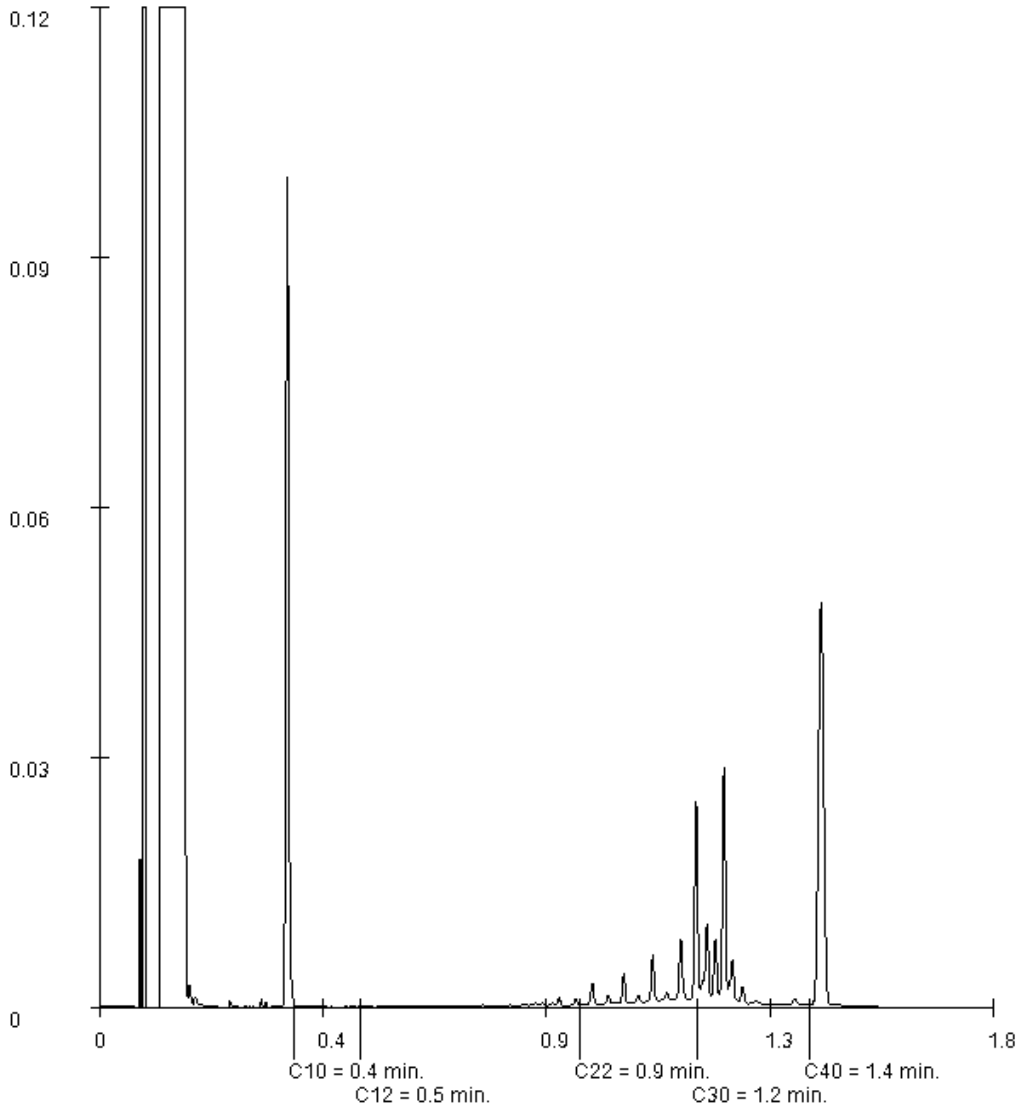

Paraaf : [redacted]

[redacted]

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monsternummer:	003
Monster beschrijvingen	MM3MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011: 0-50, 012: 0-50

Karakterisering naar a kaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebru kt als interne standaard.

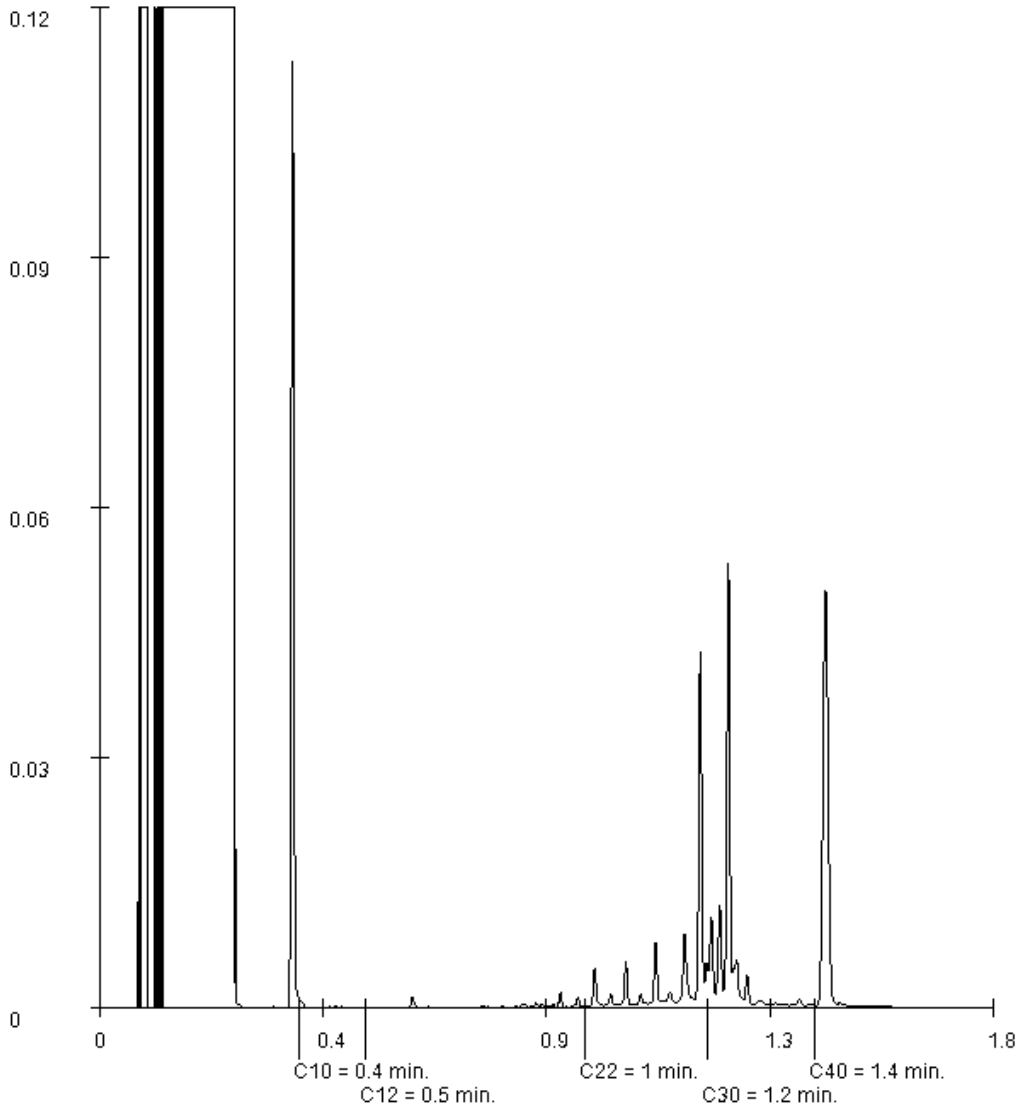

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

[redacted]

Analyserapport

Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold	Orderdatum	12-01-2021
Projectnummer	21KL004	Startdatum	12-01-2021
Rapportnummer	13384031 - 1	Rapportagedatum	18-01-2021

Monsternummer:	004
Monster beschrijvingen	MM4MM4, 002: 50-100, 002: 100-150, 002: 150-200, 003: 50-100, 003: 100-150, 003: 150-200, 004: 100-150, 004: 150-200

Karakterisering naar a kaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebru kt als interne standaard.

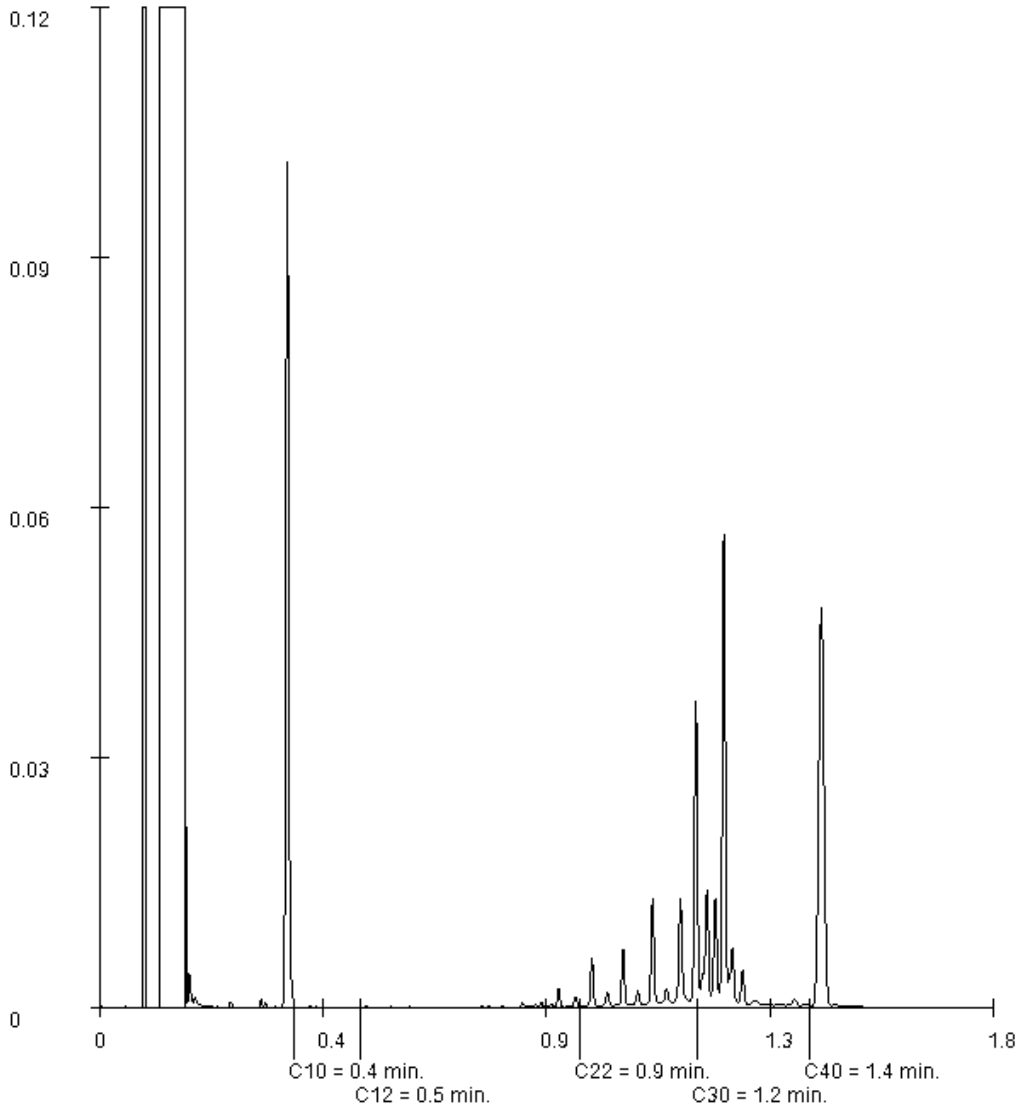

Paraaf : [redacted]

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012887

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-001) MM1 MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921679

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
SS-ISO 11465	Dry substance	72.1	± 7.21	%
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoic acid, PFBA	0.13	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoic acid,PFPeA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoic acid, PFHxA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoic acid,PFHpA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	0.39	± 0.12	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOA, total	0.39	± 0.12	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluornonanoic acid, PFNA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoic acid, PFDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorundec. acid, PFUnDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordodec. acid, PFDoDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortridec.acid, PFTrDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortetradecacid, PFTeDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluorhexadec.acid, PFHxDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluoroctadec.acid, PFODA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoicsulphon.PFBS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoicsulph.PFPeS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoicsulpho.PFHxS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoicsulph.PFHpS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	0.24	± 0.10	ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

PFOA = Perfluoroctane acid PFOS = Perfluoroctane sulfonate

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

(continued)

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012887

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-001) MM1 MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921679

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	0.10	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOS, total	0.34	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoicsulpho. PFDS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (4:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (6:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (8:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Fluortelomersulf. (10:2 FTS)	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-EtFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorocta.sulp.amid,PFOSA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	8:2 diPAP	< 0.1		ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Comment

Analysis initiated indicates the date when preparation of the sample was started. More detailed information can be obtained via our customer portal @mis.

All results for PFAS, except for PFOS and PFOA, refer to linear isomers.

Linköping 2021-01-18
The report has been reviewed and approved by

[redacted]
Responsible reviewer
Control numbers 1216 7082 9882 7519

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012888

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-002) MM2 MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921658

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
SS-ISO 11465	Dry substance	79.1	± 7.91	%
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoic acid, PFBA	0.15	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoic acid,PFPeA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoic acid, PFHxA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoic acid,PFHpA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	0.33	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOA, total	0.33	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluornonanoic acid, PFNA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoic acid, PFDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorundec. acid, PFUnDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordodec. acid, PFDoDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortridec.acid, PFTrDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortetradecacid, PFTeDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluorhexadec.acid, PFHxDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluoroctadec.acid, PFODA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoicsulphon.PFBS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoicsulph.PFPeS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoicsulpho.PFHxS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoicsulph.PFHpS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	0.26	± 0.10	ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

PFOA = Perfluoroctane acid PFOS = Perfluoroctane sulfonate

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

(continued)

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012888

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-002) MM2 MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921658

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	0.10	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOS, total	0.36	± 0.11	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoicsulpho. PFDS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (4:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (6:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (8:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Fluortelomersulf. (10:2 FTS)	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-EtFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorocta.sulp.amid,PFOSA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	8:2 diPAP	< 0.1		ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Comment

Analysis initiated indicates the date when preparation of the sample was started. More detailed information can be obtained via our customer portal @mis.

All results for PFAS, except for PFOS and PFOA, refer to linear isomers.

Linköping 2021-01-18
The report has been reviewed and approved by

[redacted]
Responsible reviewer
Control numbers 1116 7682 9385 7916

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012889

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-003) MM3 MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921812

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
SS-ISO 11465	Dry substance	75.1	± 7.51	%
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoic acid, PFBA	0.21	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoic acid,PFPeA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoic acid, PFHxA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoic acid,PFHpA	0.10	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	0.61	± 0.18	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOA, total	0.61	± 0.18	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluornonanoic acid, PFNA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoic acid, PFDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorundec. acid, PFUnDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordodec. acid, PFDoDA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortridec.acid, PFTrDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluortetradecacid, PFTeDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluorhexadec.acid, PFHxDA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Perfluoroctadec.acid, PFODA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorbutanoicsulphon.PFBS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorpentanoicsulph.PFPeS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorhexanoicsulpho.PFHxS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorheptanoicsulph.PFHpS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	0.30	± 0.10	ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

PFOA = Perfluoroctane acid PFOS = Perfluoroctane sulfonate

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

(continued)

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
Tel: + 46 13 254 900 · Fax: + 46 13 121 728
Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Ackred. nr 1006
Provning
ISO/IEC 17025

REPORT

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 21012889

Assigner

SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
3194AG ROTTERDAM, NL

Applies to

Soil

Level 1 : Rotterdam Nautilus Order

Information about sample and sampling

Date of Arrival	: 2021-01-14
Time of Arrival	: 1210
Temperature at arrival	:
Analysis initiated	: 2021-01-14

Sample name	: (13384031-003) MM3 MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011
Sampling date	: 2021-01-11
Sampler	: -
Depth of sampling	: -
Invoice reference	: P117296
Label-id @mis	: 96921812

Results

Test method	*Analysis / Investigation of*	*Result*	*Uncertainty*	*Unit*
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	0.15	± 0.10	ug/kg DS
Calculated	PFOS, total	0.45	± 0.14	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluordecanoicsulpho. PFDS	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (4:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (6:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Fluortelomersulfo. (8:2 FTS)	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	Fluortelomersulf. (10:2 FTS)	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-EtFOSAA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod.	Perfluorocta.sulp.amid,PFOSA	< 0.1	± 0.10	ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	N-MeFOSA	< 0.1		ug/kg DS
DIN 38414-14 mod. (*)	8:2 diPAP	< 0.1		ug/kg DS

(*) :Method not accredited by Swedac

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Comment

Analysis initiated indicates the date when preparation of the sample was started. More detailed information can be obtained via our customer portal @mis.

All results for PFAS, except for PFOS and PFOA, refer to linear isomers.

Linköping 2021-01-18
The report has been reviewed and approved by

[redacted]
Responsible reviewer
Control numbers 1016 7080 9186 7418

Results refer only to the submitted sample as it has been received. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety."

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

K BODEMONDERZOEK B.V.
[redacted]
EG-weg 1
9636 HX Zuidbroek

Datum	20.01.2021
Relatienr	35005721
Opdrachtnr.	1005748

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 1005748 Bodem / Eluaat**

Opdrachtgever	35005721 KLIJN BODEMONDERZOEK B.V.
Uw referentie	21KL004 Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Opdrachtacceptatie	12.01.21
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij u de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

AL-West B.V. Dhr. [redacted] Tel. +31 [redacted]
Klantenservice

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa.
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
AP04

TESTING
RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht 1005748 Bodem / Eluaat

Monsternr.	*Monstername*	*Monster beschrijving*
304506	11.01.2021	Deellocatie 1, Asbest: 0-50
304507	11.01.2021	Deellocatie 2, Asbest: 0-50

Asbestbepaling in grond/puin

		Eenheid	304506 Deellocatie 1, Asbest: 0-50	304507 Deellocatie 2, Asbest: 0-50
	Zie bijlage voor toelichting asbestanalyse		++	++
A	Som gewogen asbest (grond)	mg/kg Ds	<2	<2

Aanvullende asbestgegevens

Monstermassa droog	g	11940	10128
Droge stof	%	73,2	66,3
Gemeten Serpentijn	mg/kg	0,5	<0,2
Gemeten Serpentijn ondergrens	mg/kg	0,40	<0,20
Gemeten Serpentijn bovengrens	mg/kg	0,60	<0,20
Gemeten Amfibool	mg/kg	<0,20	<0,20
Gemeten Amfibool ondergrens	mg/kg	<0,20	<0,20
Gemeten Amfibool bovengrens	mg/kg	<0,20	<0,20
Totaal asbest hechtgebonden	mg/kg	<2,0	<2,0
Totaal asbest niet hechtgebonden	mg/kg	<2,0	<2,0

A) Erkend volgens accreditatieprogramma AP04
Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.
De parameter-specifieke meetonzekerheid en informatie over de berekeningsmethode zijn op aanvraag beschikbaar, indien de gerapporteerde resultaten boven de parameterspecifieke rapportagegrens liggen.

Begin van de analyses: 12.01.2021
Einde van de analyses: 20.01.2021

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geanalyseerde monsters. In gevallen waarin het testlaboratorium niet verantwoordelijk was voor de bemonstering, gelden de gerapporteerde resultaten voor de monsters zoals zij zijn ontvangen. .

[redacted]

AL-West B.V. Dhr. [redacted] Tel. +31/570788121
Klantenservice

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
AP04

TESTING
RvA L 005

DOC-13-1535760-NL-P2

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **1005748 Bodem / Eluaat**

Toegepaste methoden

AP04-SG Asbest in bodem en materialen : Som gewogen asbest (grond)

Conform NEN5898, AS3000, AP04-SG-XVIII, AP04-SB-VI : Monstermassa droog Droge stof Gemeten Serpentijn Gemeten Serpentijn ondergrens Gemeten Serpentijn bovengrens Gemeten Amfibool Gemeten Amfibool ondergrens Gemeten Amfibool bovengrens Totaal asbest hechtgebonden Totaal asbest niet hechtgebonden

<Geen informatie> : Zie bijlage voor toelichting asbestanalyse

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr.

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
AP04

TESTING
RvA L 005

DOC-13-1535760-NL-P3

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Bijlage analyseresultaten asbest

Analist:	kws

Monster Nr.	Monster omschrijving	Drogestof gehalte (%)	Nat gewicht (g)	Droog gewicht (g)
304506	Deellocatie 1, Asbest: 0-50	73,2	16322	11940

Zeeffractie	Zeeffractie (m/m%)	Massa fractie (g)	Onderzocht (%)	chrysotiel (mg/kg ds tot.)	amosiet (mg/kg ds tot.)	crocidoliet (mg/kg ds tot.)	Aantal hecht geb.	Aantal niet hechtgeb.	Asbest (mg/kg ds tot.)	95%-betrouwbaarheids-interval (mg/kg ds) ondergrens	bovengrens
>20 mm	0	9,2	100				0	0			
8 - 20 mm	7,4	883,5	100				0	0			
4 - 8 mm	4,1	487,7	100	0,5			1	0	0,5	0,4	0,6
2 - 4 mm	2,8	336,7	51				0	0			
1 - 2 mm	3	358,2	20				0	0			
0.5 mm - 1 mm	4,2	496,8	6				0	0			
< 0.5 mm	78	9257,98	0,1				nvt	nvt		nvt	nvt
Totalen	99	11830,08		0,5			1	0	0,5	0,4	0,6
								Na afronding volgens norm (mg/kg) :	<2	<2	<2

Asbesthoudende materialen	Hechtgebonden
asbestcement	ja
nvt	nvt
nvt	nvt

Gerapporteerde asbestgehaltes zijn afgeronde waardes,
in de totaalgehaltes kunnen geringe afwijkingen voorkomen.
Conclusie:

	Gemeten Gehalte (mg/kg ds)	95%-betrouwbaarheids-interval (mg/kg ds) ondergrens	bovengrens
De bepalings grens is	-	-	2
Hoeveelheid hechtgebonden asbesthoudend materiaal	0,5	0,4	0,6
Hoeveelheid niet hechtgebonden asbesthoudend materiaal	<2	<2	<2
Serpentijn asbest	0,5	0,4	0,6
Amfibool asbest	<0.2	<0.2	<0.2
Totaal asbest	<2	<2	<2
Gewogen totaal asbest (serpentijn + 10 x amfibool)	**<2**	**<2**	**<2**

De fractie <500µm is niet onderzocht

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

Bijlage analyseresultaten asbest

Analist:	dra

Monster Nr.	Monster omschr jving	Drogestof gehalte (%)	Nat gewicht (g)	Droog gewicht (g)
304507	Deellocatie 2, Asbest: 0-50	66,3	15273	10128

Zeeffractie	Zeeffractie (m/m%)	Massa fractie (g)	Onderzoc ht (%)	chrysotiel (mg/kg ds tot.)	amosiet (mg/kg ds tot.)	crocidoliet (mg/kg ds tot.)	Aantal hecht geb.	Aantal niet hechtgeb.	Asbest (mg/kg ds tot.)	95%-betrouwbaarheids-interval (mg/kg ds)	
										ondergrens	bovengrens
>20 mm	0,28	28,1	100				0	0			
8 - 20 mm	4,1	411,2	100				0	0			
4 - 8 mm	3,5	357,2	100				0	0			
2 - 4 mm	2,4	247,8	53				0	0			
1 - 2 mm	3	307,2	23				0	0			
0.5 mm - 1 mm	3,6	364,9	7				0	0			
< 0.5 mm	82	8324,616	0,1				nvt	nvt		nvt	nvt
Totalen	99	10041,02					0	0			
						Na afronding volgens norm (mg/kg) :			<2	<2	<2

Asbesthoudende materialen	Hechtgebonden
nvt	nvt
nvt	nvt
nvt	nvt

Gerapporteerde asbestgehaltes zijn afgeronde waardes,
in de totaalgehaltes kunnen geringe afw jkingen voorkomen.
Conclusie:

	Gemeten Gehalte (mg/kg ds)	95%-betrouwbaarheids-interval (mg/kg ds)	
		ondergrens	bovengrens
De bepalings grens is	-	-	2
Hoeveelheid hechtgebonden asbesthoudend materiaal	<2	<2	<2
Hoeveelheid niet hechtgebonden asbesthoudend materiaal	<2	<2	<2
Serpentijn asbest	<0.2	<0.2	<0.2
Amfibool asbest	<0.2	<0.2	<0.2
Totaal asbest	<2	<2	<2
Gewogen totaal asbest (serpent jn + 10 x amfibool)	**<2**	**<2**	**<2**

De fractie <500µm is niet onderzocht

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

DOC-13-1535786-NL-P1

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

K BODEMONDERZOEK B.V.
[redacted]
EG-weg 1
9636 HX Zuidbroek

Datum	25.01.2021
Relatienr	35005721
Opdrachtnr.	1007270

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 1007270 Water**

Opdrachtgever	35005721 KLIJN BODEMONDERZOEK B.V.
Uw referentie	21KL004 Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Opdrachtacceptatie	18.01.21
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij u de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

AL-West B.V. Dhr. [redacted] Tel. 31/570788121
Klantenservice

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa.
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

***Opdracht* 1007270 Water**

Monsternr.	*Monster beschrijving*	*Monstername*	*Monsternamepunt*
312786	PB001, 001-01: 200-300	18.01.2021	

		Eenheid	312786 PB001, 001-01 200-300	
Metalen (AS3000)				
S	Barium (Ba)	µg/l	**58**	
S	Cadmium (Cd)	µg/l	**<0,20**	
S	Kobalt (Co)	µg/l	**<2,0**	
S	Koper (Cu)	µg/l	**<2,0**	
S	Kwik (Hg)	µg/l	**<0,05**	
S	Lood (Pb)	µg/l	**<2,0**	
S	Molybdeen (Mo)	µg/l	**<2,0**	
S	Nikkel (Ni)	µg/l	**<3,0**	
S	Zink (Zn)	µg/l	**29**	
Aromaten (AS3000)				
S	Benzeen	µg/l	**<0,20**	
S	Tolueen	µg/l	**<0,20**	
S	Ethylbenzeen	µg/l	**<0,20**	
S	*m,p-Xyleen*	µg/l	**<0,20**	
S	*ortho-Xyleen*	µg/l	**<0,10**	
S	**Som Xylenen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,21**	#)
S	Naftaleen	µg/l	**<0,020**	
S	Styreen	µg/l	**<0,20**	
Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)				
S	Dichloormethaan	µg/l	**<0,20**	
S	Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	**<0,20**	
S	Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	**<0,10**	
S	1,1-Dichloorethaan	µg/l	**<0,20**	
S	1,2-Dichloorethaan	µg/l	**<0,20**	
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	**<0,10**	
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	**<0,20**	m)
S	Vinylchloride	µg/l	**<0,20**	
S	*1,1-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	
S	*Cis-1,2-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	
S	*trans-1,2-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	
S	**Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,14**	#)
S	**Som Dichlooretheen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,21**	#)
S	Trichlooretheen (Tri)	µg/l	**<0,20**	
S	Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	**<0,10**	

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht 1007270 Water

		Eenheid	312786 PB001, 001-01 200-300	
Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)				
S	*1,1-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	
S	*1,2-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	
S	*1,3-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	
S	**Som Dichloorpropanen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,42**	#)
Broomhoudende koolwaterstoffen				
S	Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	**<0,20**	
Minerale olie (AS3000)				
S	Koolwaterstoffractie C10-C40	µg/l	**<50**	
	Koolwaterstoffractie C10-C12	µg/l	**<10**	*)
	Koolwaterstoffractie C12-C16	µg/l	**<10**	*)
	Koolwaterstoffractie C16-C20	µg/l	**<5,0**	*)
	Koolwaterstoffractie C20-C24	µg/l	**<5,0**	*)
	Koolwaterstoffractie C24-C28	µg/l	**<5,0**	*)
	Koolwaterstoffractie C28-C32	µg/l	**<5,0**	*)
	Koolwaterstoffractie C32-C36	µg/l	**<5,0**	*)
	Koolwaterstoffractie C36-C40	µg/l	**<5,0**	*)

#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.
m) De rapportagegrens is verhoogd, omdat door matrixeffecten, resp. co-elutie een kwantificering bemoeilijkt wordt.
S) Erkend volgens AS SIKB 3000
Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.
De parameter-specifieke meetonzekerheid en informatie over de berekeningsmethode zijn op aanvraag beschikbaar, indien de gerapporteerde resultaten boven de parameterspecifieke rapportagegrens liggen.

Begin van de analyses: 18.01.2021
Einde van de analyses: 22.01.2021

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geanalyseerde monsters. In gevallen waarin het testlaboratorium niet verantwoordelijk was voor de bemonstering, gelden de gerapporteerde resultaten voor de monsters zoals zij zijn ontvangen. .

[redacted]

AL-West B.V. Dhr. [redacted] Tel. 31/570788121
Klantenservice

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa.
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

DOC-13-15558603-NL-P3

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **1007270 Water**

Toegepaste methoden

eigen methode *): Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

Protocollen AS 3100 : Barium (Ba) Cadmium (Cd) Kobalt (Co) Koper (Cu) Kw k (Hg) Lood (Pb) Molybdeen (Mo) Nikkel (Ni) Zink (Zn) Dichloormethaan Tribroommethaan (bromoform) Benzeen Trichloormethaan (Chloroform) Tetrachloormethaan (Tetra) Tolueen Ethylbenzeen 1,1-Dichloorethaan m,p-Xyleen ortho-Xyleen 1,2-Dichloorethaan Som Xylenen (Factor 0,7) Naftaleen Styreen 1,1,1-Trichloorethaan 1,1,2-Trichloorethaan Vinylchloride 1,1-Dichlooretheen Cis-1,2-Dichlooretheen trans-1,2-Dichlooretheen Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7) Som Dichlooretheen (Factor 0,7) Trichlooretheen (Tri) Tetrachlooretheen (Per) 1,1-Dichloorpropaan 1,2-Dichloorpropaan 1,3-Dichloorpropaan Som Dichloorpropanen (Factor 0,7) Koolwaterstoffractie C10-C40

De parameters die in dit document worden vermeld, zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde parameters/resultaten zijn gemarkeerd met het symbool " *) ".

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1007270, Analysis No. 312786, created at 21.01.2021 07:59:57

Monster beschrijving: PB001, 001-01: 200-300

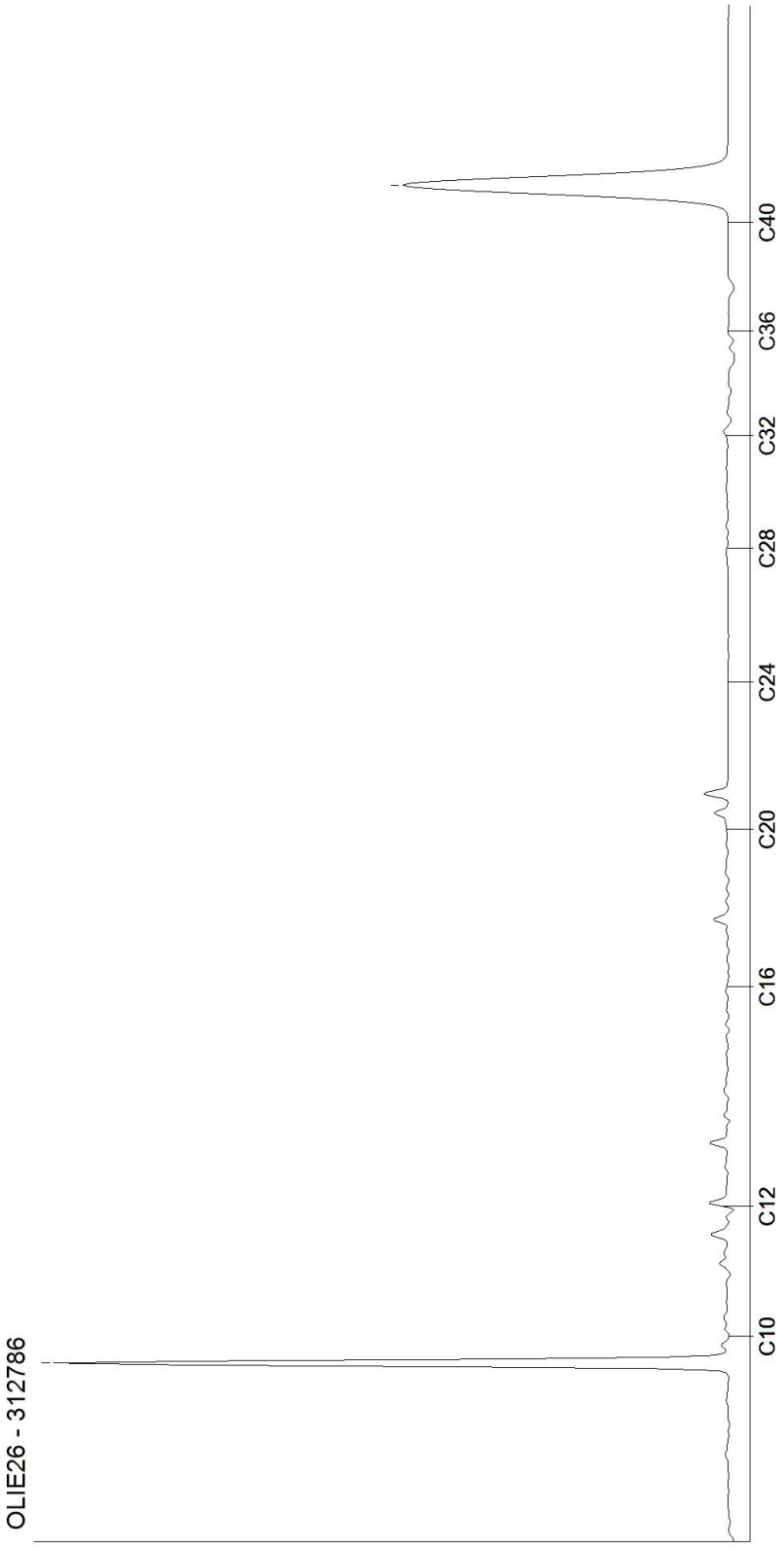

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. [redacted]
Dr. [redacted]

DOC-13-15558626-NL-P1

Bijlage 4: Toetsingstabellen

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 18-01-2021 - 18:48)

Projectcode	21KL004
Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Monsteromschrijving	MM1
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie (excl PFAS)	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	ST	SC	BC	BI	AW	T		I RBK
monster voorbehandeling		Ja			-						
droge stof	%	73.3	**73.3**		--						
gewicht artefacten	g	<1			--						
aard van de artefacten	-	Geen									
organische stof (gloeiverlies)	%	9.9	**9.9**		--						
KORRELGROOTTEVERDELING											
lutum (bodem)	% vd DS	11	**11**		--						
METALEN											
barium⁺	mg/kg	42	**76.6**	76.6		--				920	20
cadmium	mg/kg	0.20	**0.229**	0.229		<=AW	-0.03	0.6	6.8	13	0.2
kobalt	mg/kg	2.9	**5.14**	5.14		<=AW	-0.06	15	102	190	3
koper	mg/kg	9.0	**11.8**	11.8		<=AW	-0.19	40	115	190	5
kwik°	mg/kg	0.18	**0.214**	0.214	*	WO	0.00	0.15	18	36	0.05
lood	mg/kg	41	**49.2**	49.2		<=AW	0.00	50	290	530	10
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	0.35		<=AW	-0.01	1.5	96	190	1.5
nikkel	mg/kg	8.7	**14.5**	14.5		<=AW	-0.32	35	68	100	4
zink	mg/kg	65	**93**	93		<=AW	-0.08	140	430	720	20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN											
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**		--	-					
fenantreen	mg/kg	0.19	**0.19**		--	-					
antraceen	mg/kg	0.06	**0.06**		--	-					
fluoranteen	mg/kg	0.62	**0.62**		--	-					
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.35	**0.35**		--	-					
chryseen	mg/kg	0.30	**0.3**		--	-					
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.20	**0.2**		--	-					
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.27	**0.27**		--	-					
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.21	**0.21**		--	-					
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.22	**0.22**		--	-					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	2.427	**2.43**	2.43	*	WO	0.02	1.5	21	40	0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)											
PCB 28	ug/kg	<1	**0.707**		--	-					
PCB 52	ug/kg	<1	**0.707**		--	-					
PCB 101	ug/kg	2.4	**2.42**		--	-					
PCB 118	ug/kg	<1	**0.707**		--	-					
PCB 138	ug/kg	1.6	**1.62**		--	-					
PCB 153	ug/kg	2.1	**2.12**		--	-					
PCB 180	ug/kg	1.4	**1.41**		--	-					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	9.6	**9.7**	9.7		<=AW	-	20	510	1000	4.9
MINERALE OLIE											
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**3.54**		--	--	-				
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**3.54**		--	--	-				
fractie C22-C30	mg/kg	18	**18.2**		--	--	-				
fractie C30-C40	mg/kg	36	**36.4**		--	--	-				
totaal olie C10 - C40	mg/kg	50	**50.5**	50.5		<=AW	-0.03	190	2595	5000	35
ANALYSES UITGEVOERD DOOR SYNLAB A&S Sweden (Linköping)						**-toetsing uitgevoerd door SYNLAB**					
PFBA (perfluorbutaanzuur)	µg/kgds	0.13	0.13 ¤		0.13 ¤	--		0.10	--	---	--
PFPeA (perfluorpentaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxA (perfluorhexaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFOA lineair (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	0.39	0.39		0.39	--		0.10	--	---	--
PFOA vertakt (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
som PFOA (0.7 factor)	µg/kgds	0.46	0.46 ¤		0.46 ¤	-		0.14	--	---	--
PFNA (perfluornonaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDoDA (perfluordodecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTrDA (perfluortridecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--

PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFOS lineair (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.24	0.24	0.24	--	0.10	--	---	--
PFOS vertakt (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.1	0.1	0.1	-	0.10	--	---	--
som PFOS (0.7 factor)	µg/kgds	0.34	0.34 ¤	0.34 ¤	-	0.14	--	---	--
PFDS (perfluordecaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
4:2 FTS (4:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
6:2 FTS (6:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 FTS (8:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
10:2 FTS (10:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
MeFOSAA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
EtFOSAA (n-ethyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFOSA (perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
MeFOSA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 DiPAP (8:2 fluortelomeer fosfaat diester)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
Adviespakket PFAS 30 componenten		zie bijlage		-					

Monstercode	Monsteromschrijving
13384031-001	*MM1 MM1, 002: 0-50, 009: 0-50, 007: 0-50, 016: 0-50*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 18-01-2021 - 18:48)

Projectcode	21KL004
Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Monsteromschrijving	MM2
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie (excl PFAS)	**Overschrijding Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	ST	SC	BC	BI	AW	T	I	RBK
monster voorbehandeling		Ja			-						
droge stof	%	78.9	**78.9**		--						
gewicht artefacten	g	<1			--						
aard van de artefacten	-	Geen									
organische stof (gloeiverlies)	%	7.0	**7**		--						
KORRELGROOTTEVERDELING											
lutum (bodem)	% vd DS	12	**12**		--						
METALEN											
barium+	mg/kg	30	**51.7**	51.7		--				920	20
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.174**	0.174		<=AW	-0.03	0.6	6.8	13	0.2
kobalt	mg/kg	2.2	**3.69**	3.69		<=AW	-0.06	15	102	190	3
koper	mg/kg	9.3	**12.7**	12.7		<=AW	-0.18	40	115	190	5
kwik°	mg/kg	0.11	**0.131**	0.131		<=AW	0.00	0.15	18	36	0.05
lood	mg/kg	26	**32**	32		<=AW	-0.04	50	290	530	10
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	0.35		<=AW	-0.01	1.5	96	190	1.5
nikkel	mg/kg	6.6	**10.5**	10.5		<=AW	-0.38	35	68	100	4
zink	mg/kg	45	**65.3**	65.3		<=AW	-0.13	140	430	720	20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN											
naftaleen	mg/kg	0.01	**0.01**		--	-					
fenantreen	mg/kg	0.28	**0.28**		--	-					
antraceen	mg/kg	0.08	**0.08**		--	-					
fluoranteen	mg/kg	0.51	**0.51**		--	-					
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.32	**0.32**		--	-					
chryseen	mg/kg	0.22	**0.22**		--	-					
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.15	**0.15**		--	-					
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.23	**0.23**		--	-					
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.18	**0.18**		--	-					
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.18	**0.18**		--	-					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	2.16	**2.16**	2.16	*	WO	0.02	1.5	21	40	0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)											
PCB 28	ug/kg	<1	**1**		--	-					
PCB 52	ug/kg	3.0	**4.29**		--	-					
PCB 101	ug/kg	17	**24.3**		--	-					
PCB 118	ug/kg	6.5	**9.29**		--	-					
PCB 138	ug/kg	30	**42.9**		--	-					
PCB 153	ug/kg	32	**45.7**		--	-					
PCB 180	ug/kg	23	**32.9**		--	-					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	112.2	**160**	160	*	IN	0.14	20	510	1000	4.9
MINERALE OLIE											
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**5**		--	--	-				
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**5**		--	--	-				
fractie C22-C30	mg/kg	11	**15.7**		--	--	-				
fractie C30-C40	mg/kg	19	**27.1**		--	--	-				
totaal olie C10 - C40	mg/kg	30	**42.9**	42.9		<=AW	-0.03	190	2595	5000	35
ANALYSES UITGEVOERD DOOR SYNLAB A&S Sweden (Linköping)						**-toetsing uitgevoerd door SYNLAB**					
PFBA (perfluorbutaanzuur)	µg/kgds	0.15	0.15 ¤		0.15 ¤	--		0.10	--	---	--
PFPeA (perfluorpentaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxA (perfluorhexaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFOA lineair (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	0.33	0.33		0.33	--		0.10	--	---	--
PFOA vertakt (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
som PFOA (0.7 factor)	µg/kgds	0.4	0.4 ¤		0.4 ¤	-		0.14	--	---	--
PFNA (perfluornonaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDoDA (perfluordodecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTrDA (perfluortridecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--

PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFOS lineair (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.26	0.26	0.26	--	0.10	--	---	--
PFOS vertakt (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.1	0.1	0.1	-	0.10	--	---	--
som PFOS (0.7 factor)	µg/kgds	0.36	0.36 ¤	0.36 ¤	-	0.14	--	---	--
PFDS (perfluordecaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
4:2 FTS (4:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
6:2 FTS (6:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 FTS (8:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
10:2 FTS (10:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
MeFOSAA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
EtFOSAA (n-ethyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFOSA (perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
MeFOSA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 DiPAP (8:2 fluortelomeer fosfaat diester)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
Adviespakket PFAS 30 componenten		zie bijlage		-					

Monstercode	Monsteromschrijving
13384031-002	*MM2 MM2, 001: 0-50, 006: 0-50, 010: 0-50, 014: 0-50*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 18-01-2021 - 18:48)

Projectcode	21KL004
Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Monsteromschrijving	MM3
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie (excl PFAS)	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	ST	SC	BC	BI	AW	T		RBK
monster voorbehandeling		Ja			-						
droge stof	%	76.2	**76.2**		--						
gewicht artefacten	g	<1			--						
aard van de artefacten	-	Geen									
organische stof (gloeiverlies)	%	13.4	**13.4**		--						
KORRELGROOTTEVERDELING											
lutum (bodem)	% vd DS	8.3	**8.3**		--						
METALEN											
barium⁺	mg/kg	24	**52**	52		--				920	20
cadmium	mg/kg	0.21	**0.223**	0.223		<=AW-0.03	0.6	6.8		13	0.2
kobalt	mg/kg	1.7	**3.54**	3.54		<=AW-0.07	15	102		190	3
koper	mg/kg	6.6	**8.48**	8.48		<=AW-0.21	40	115		190	5
kwik°	mg/kg	0.08	**0.0963**	0.0963		<=AW0.00	0.15	18		36	0.05
lood	mg/kg	21	**24.9**	24.9		<=AW-0.05	50	290		530	10
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	0.35		<=AW-0.01	1.5	96		190	1.5
nikkel	mg/kg	5.2	**9.95**	9.95		<=AW-0.39	35	68		100	4
zink	mg/kg	31	**45.7**	45.7		<=AW-0.16	140	430		720	20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN											
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.00522**		--	-					
fenantreen	mg/kg	0.10	**0.0746**		--	-					
antraceen	mg/kg	0.02	**0.0149**		--	-					
fluoranteen	mg/kg	0.23	**0.172**		--	-					
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.11	**0.0821**		--	-					
chryseen	mg/kg	0.09	**0.0672**		--	-					
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.07	**0.0522**		--	-					
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.09	**0.0672**		--	-					
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.07	**0.0522**		--	-					
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.07	**0.0522**		--	-					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.857	**0.64**	0.64		<=AW-0.02	1.5	21		40	0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)											
PCB 28	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
PCB 52	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
PCB 101	ug/kg	1.3	**0.97**		--	-					
PCB 118	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
PCB 138	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
PCB 153	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
PCB 180	ug/kg	<1	**0.522**		--	-					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	5.5	**4.1**	4.1		<=AW	-	20	510	1000	4.9
MINERALE OLIE											
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**2.61**		--	--	-				
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**2.61**		--	--	-				
fractie C22-C30	mg/kg	19	**14.2**		--	--	-				
fractie C30-C40	mg/kg	22	**16.4**		--	--	-				
totaal olie C10 - C40	mg/kg	40	**29.9**	29.9		<=AW-0.03	190	2595		5000	35
ANALYSES UITGEVOERD DOOR SYNLAB A&S Sweden (Linköping)						**-toetsing uitgevoerd door SYNLAB**					
PFBA (perfluorbutaanzuur)	µg/kgds	0.21	0.157 ¤		0.157 ¤	--		0.10	--	---	--
PFPeA (perfluorpentaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxA (perfluorhexaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	µg/kgds	0.1	0.0746		0.0746	--		0.10	--	---	--
PFOA lineair (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	0.61	0.455		0.455	--		0.10	--	---	--
PFOA vertakt (perfluoroctaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
som PFOA (0.7 factor)	µg/kgds	0.68	0.507 ¤		0.507 ¤	-		0.14	--	---	--
PFNA (perfluornonaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDA (perfluordecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFDoDA (perfluordodecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTrDA (perfluortridecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	-		0.10	--	---	--
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07		0.07	--		0.10	--	---	--

PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
PFOS lineair (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.3	0.224	0.224	--	0.10	--	---	--
PFOS vertakt (perfluoroctaansulfonzuur)	µg/kgds	0.15	0.112	0.112	-	0.10	--	---	--
som PFOS (0.7 factor)	µg/kgds	0.45	0.336 ¤	0.336 ¤	-	0.14	--	---	--
PFDS (perfluordecaansulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
4:2 FTS (4:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
6:2 FTS (6:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 FTS (8:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
10:2 FTS (10:2 fluortelomeer sulfonzuur)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
MeFOSAA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
EtFOSAA (n-ethyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
PFOSA (perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	--	0.10	--	---	--
MeFOSA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
8:2 DiPAP (8:2 fluortelomeer fosfaat diester)	µg/kgds	<0.1	0.07	0.07	-	0.10	--	---	--
Adviespakket PFAS 30 componenten		zie bijlage		-					

Monstercode	Monsteromschrijving
13384031-003	*MM3 MM3, 003: 0-50, 004: 0-50, 011: 0-50, 012: 0-50*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 18-01-2021 - 18:48)

Projectcode	21KL004
Projectnaam	Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Monsteromschrijving	MM4
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	ST	SC	BC	BI	AW	T		I	RBK
monster voorbehandeling		Ja			-							
droge stof	%	74.5	**74.5**		--							
gewicht artefacten	g	<1			--							
aard van de artefacten	-	Geen										
organische stof (gloeiverlies)	%	10.9	**10.9**		--							
KORRELGROOTTEVERDELING												
lutum (bodem)	% vd DS	4.6	**4.6**		--							
METALEN												
barium+	mg/kg	<20	**40.9**	40.9		--				920		20
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.166**	0.166		<=AW	-0.03	0.6	6.8	13		0.2
kobalt	mg/kg	<1.5	**2.87**	2.87		<=AW	-0.07	15	102	190		3
koper	mg/kg	<5	**5.19**	5.19		<=AW	-0.23	40	115	190		5
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0451**	0.0451		<=AW	0.00	0.15	18	36		0.05
lood	mg/kg	14	**18.2**	18.2		<=AW	-0.07	50	290	530		10
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	0.35		<=AW	-0.01	1.5	96	190		1.5
nikkel	mg/kg	3.9	**9.35**	9.35		<=AW	-0.39	35	68	100		4
zink	mg/kg	21	**36.7**	36.7		<=AW	-0.18	140	430	720		20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN												
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.00642**		--	-						
fenantreen	mg/kg	0.02	**0.0183**		--	-						
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.00642**		--	-						
fluoranteen	mg/kg	0.06	**0.055**		--	-						
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.04	**0.0367**		--	-						
chryseen	mg/kg	0.03	**0.0275**		--	-						
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.03	**0.0275**		--	-						
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.04	**0.0367**		--	-						
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.03	**0.0275**		--	-						
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.02	**0.0183**		--	-						
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.284	**0.261**	0.261		<=AW	-0.03	1.5	21	40		0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)												
PCB 28	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 52	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 101	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 118	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 138	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 153	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
PCB 180	ug/kg	<1	**0.642**		--	-						
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**4.5**	4.5		<=AW	-	20	510	1000		4.9
MINERALE OLIE												
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**3.21**		--	--	-					
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**3.21**		--	--	-					
fractie C22-C30	mg/kg	16	**14.7**		--	--	-					
fractie C30-C40	mg/kg	29	**26.6**		--	--	-					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	50	**45.9**	45.9		<=AW	-0.03	190	2595	5000		35

Monstercode	Monsteromschrijving
13384031-004	*MM4 MM4, 002: 50-100, 002: 100-150, 002: 150-200, 003: 50-100, 003: 100-150, 003: 150-200, 004: 100-150, 004: 150-200*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
ST	*SYNLAB toetsings resultaat (door SYNLAB berekend)*
SC	*SYNLAB toetsings conclusie (door SYNLAB bepaald)*
AW	*Achtergrondwaarde (door SYNLAB beheerd)*
T	*Tussenwaarde (door SYNLAB berekend en beheerd maar niet meer beschreven in de wetgeving)*
I	*Interventie waarde (door SYNLAB beheerd)*
RBK	*Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
NT	*(Pfas) Niet toepasbaar*
¤	*Indien de gebiedskwaliteit niet bekend is blijft de bepalingsgrens de toepassingsnorm voor het toepassen van grond en baggerspecie in grondwaterbeschermingsgebieden.*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
>IND	*Groter dan industrie*
*	*Het gehalte is groter dan de streefwaarde/achtergrondwaarde en kleiner dan of gelijk aan het gemiddelde van de streef/achtergrond- en interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SYNLAB beheerd)*
**	*Het gehalte is groter dan het gemiddelde van de streef/achtergrond- en interventiewaarde en kleiner dan of gelijk aan de interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SYNLAB beheerd)*
***	*Het gehalte is groter dan de interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SYNLAB beheerd)*

Kleur informatie

Rood	*> Interventiewaarde*
Roze	*> Industrie*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde*

Normenblad
Toetskeuze: T.12: Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb

Analyse	Eenheid	AW	Wo	Ind	I
METALEN					
cadmium	mg/kg	0.6	1.2	4.3	13
kobalt	mg/kg	15	35	190	190
koper	mg/kg	40	54	190	190
kwik°	mg/kg	0.15	0.83	4.8	36
lood	mg/kg	50	210	530	530
molybdeen	mg/kg	1.5	88	190	190
nikkel	mg/kg	35	39	100	100
zink	mg/kg	140	200	720	720
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	1.5	6.8	40	40
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	20	40	500	1000
MINERALE OLIE					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	190	190	500	5000
ANALYSES UITGEVOERD DOOR SYNLAB A&S Sweden (Linköping)-toetsing uitgevoerd door SYNLAB					
PFBA (perfluorbutaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFPeA (perfluorpentaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFHxA (perfluorhexaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFHpA (perfluorheptaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFOA lineair (perfluoroctaanzuur)	ug/kg	--	--	--	--
PFOA vertakt (perfluoroctaanzuur)	ug/kg	--	--	--	--
som PFOA (0.7 factor)	ug/kg	1.9	7	7	1100
PFNA (perfluornonaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFDA (perfluordecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFUnDA (perfluorundecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFDoDA (perfluordodecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFTrDA (perfluortridecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFTeDA (perfluortetradecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFHxDA (perfluorhexadecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFODA (perfluoroctadecaanzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFBS (perfluorbutaansulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFPeS (perfluorpentaansulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFHxS (perfluorhexaansulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFHpS (perfluorheptaansulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFOS lineair (perfluoroctaansulfonzuur)	ug/kg	--	--	--	--
PFOS vertakt (perfluoroctaansulfonzuur)	ug/kg	--	--	--	--
som PFOS (0.7 factor)	ug/kg	1.4	3	3	110
PFDS (perfluordecaansulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
4:2 FTS (4:2 fluortelomeer sulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
6:2 FTS (6:2 fluortelomeer sulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
8:2 FTS (8:2 fluortelomeer sulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
10:2 FTS (10:2 fluortelomeer sulfonzuur)	ug/kg	1.4	3	3	--
MeFOSAA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	ug/kg	1.4	3	3	--
EtFOSAA (n-ethyl perfluoroctaansulfonamide acetaat)	ug/kg	1.4	3	3	--
PFOSA (perfluoroctaansulfonamide)	ug/kg	1.4	3	3	--
MeFOSA (n-methyl perfluoroctaansulfonamide)	ug/kg	1.4	3	3	--
8:2 DiPAP (8:2 fluortelomeer fosfaat diester)	ug/kg	1.4	3	3	--

* Indicatief niveau voor ernstige verontreiniging

Legenda normenblad
AW = Achtergrondwaarden
WO = Maximale waarden bodemfunctieklasse wonen
IND = Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie
I = Interventiewaarden
Normen en definities http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/downloads

Toetsingsinstellingen	
Versie	3.1.0
Toetsingsmethode	Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb [T.12]

De toetsing is uitgevoerd volgens de vigerende wetgeving waarbij gebruik gemaakt is van de BOTOVA webservice (zie https://www.BOTOVA-service.nl/)

Opdracht	
Opdrachtnummer	1005748
Laboratorium	AL-West B.V.
Matrix	Vaste stoffen
Project	21KL004 Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Datum binnenkomst	12.01.2021
Rapportagedatum	20.01.2021
CRM	Dhr. [redacted]

Monster	
Analysenummer	304506
Monsteromschrijving	Deellocatie 1, Asbest: 0-50
Datum monstername	11.01.2021
Monstersoort	Bodem / Eluaat
Versie	1

Gehanteerde waarden voor dit monster		
Humus (%)	2	Ingevoerde waarde
Lutum (%)	2	Ingevoerde waarde

Resultaat voor dit monster	
Toetsingsresultaat	

Parameter	Resultaat	Eenheid	Resultaat (G_standaard)	BOTOVA-eenheid	Toetsing	IRW	AW	I	T-index	Toets oordeel
Totaal asbest niet hechtgebonden	< 2	mg/kg	1,4	mg/kg		N				

Monster	
Analysenummer	304507
Monsteromschrijving	Deellocatie 2, Asbest: 0-50
Datum monstername	11.01.2021
Monstersoort	Bodem / Eluaat
Versie	1

Gehanteerde waarden voor dit monster		
Humus (%)	2	Ingevoerde waarde
Lutum (%)	2	Ingevoerde waarde

Resultaat voor dit monster	
Toetsingsresultaat	

Parameter	Resultaat	Eenheid	Resultaat (G_standaard)	BOTOVA-eenheid	Toetsing	IRW	AW	I	T-index	Toets oordeel
Totaal asbest niet hechtgebonden	< 2	mg/kg	1,4	mg/kg		N				

Tabelinformatie	
Toetsing BOTOVA	Toetsresultaat uit BOTOVA
IRW	Indicatieve Referentie Waarden (Bijlage 1, Tabel 2, Staatscourant 2013 nr 16675)
AW	Achtergrondwaarde
I	Interventiewaarde
T-index	Index voor de afwijking van Gstandaard tov gemiddelde van Streefwaarde en Interventiewaarde
Toets oordeel	Parameteroordeel op basis van de waarde bij 'T Index'

Tabelinformatie	
Index < 0	GStandaard < AW
0 < Index < 0,5	GStandaard ligt tussen de AW en de oude T
0,5 < Index < 1	GStandaard ligt tussen de oude T en I
Index > 1	I overschreden

Toetsingsinstellingen	
Versie	2.1.0
Toetsingsmethode	Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb [T.13]

De toetsing is uitgevoerd volgens de vigerende wetgeving waarbij gebruik gemaakt is van de BOTOVA webservice (zie https://www.BOTOVA-service.nl/)

Opdracht	
Opdrachtnummer	1007270
Laboratorium	AL-West B.V.
Matrix	Water
Project	21KL004 Zuiderringdijk 7 te Oostwold
Datum binnenkomst	18.01.2021
Rapportagedatum	25.01.2021
CRM	Dhr. [redacted]

Monster	
Analysenummer	312786
Monsteromschrijving	PB001, 001-01: 200-300
Datum monstername	18.01.2021
Monstersoort	Water
Versie	1

Gehanteerde waarden voor dit monster	
Water diep/ondiep	Ondiep

Resultaat voor dit monster	
Toetsingsresultaat	Overschrijding Streefwaarde

Parameter	Resultaat	Eenheid	Resultaat (G_standaard)	BOTOVA-eenheid	Toetsing	IRW	SW	IW	T-index	Toets oordeel
Molybdeen (Mo)	< 2	µg/l	1,4	ug/l	<= Streefwaarde	N	5	300	-1	<= SW
Kwik (Hg)	< 0,05	µg/l	0,035	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,05	0,3	-1	<= SW
Cadmium (Cd)	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,4	6	-1	<= SW
Koper (Cu)	< 2	µg/l	1,4	ug/l	<= Streefwaarde	N	15	75	-1	<= SW
Lood (Pb)	< 2	µg/l	1,4	ug/l	<= Streefwaarde	N	15	75	-1	<= SW
Nikkel (Ni)	< 3	µg/l	2,1	ug/l	<= Streefwaarde	N	15	75	-1	<= SW
Zink (Zn)	29	µg/l	29	ug/l	<= Streefwaarde	N	65	800	-1	<= SW
Barium (Ba)	58	µg/l	58	ug/l	> Streefwaarde	N	50	625	0,014	> SW en <= T
Kobalt (Co)	< 2	µg/l	1,4	ug/l	<= Streefwaarde	N	20	100	-1	<= SW
Benzeen	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,2	30	-1	<= SW
Tolueen	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	7	1000	-1	<= SW
Ethylbenzeen	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	4	150	-1	<= SW
ortho-Xyleen	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l		N				
m,p-Xyleen	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l		N				
Naftaleen	< 0,02	µg/l	0,014	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	70	-1	<= SW
Styreen	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	6	300	-1	<= SW
Dichloormethaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	1000	-1	<= SW
Trichloormethaan (Chloroform)	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	6	400	-1	<= SW
Tetrachloormethaan (Tetra)	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	10	-1	<= SW
1,1-Dichloorethaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	7	900	-1	<= SW
1,2-Dichloorethaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	7	400	-1	<= SW
1,1,1-Trichloorethaan	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	300	-1	<= SW
1,1,2-Trichloorethaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	> Streefwaarde	N	0,01	130	0,001	> SW en <= T
Vinylchloride	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	5	-1	<= SW
1,1-Dichlooretheen	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	10	-1	<= SW
Cis-1,2-Dichlooretheen	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l		N				
trans-1,2-Dichlooretheen	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l		N				
Trichlooretheen (Tri)	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	24	500	-1	<= SW
Tetrachlooretheen (Per)	< 0,1	µg/l	0,07	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	40	-1	<= SW
1,1-Dichloorpropaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l		N				
1,2-Dichloorpropaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l		N				
1,3-Dichloorpropaan	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l		N				
Tribroommethaan (bromoform)	< 0,2	µg/l	0,14	ug/l		N		630		
Koolwaterstoffractie C10-C40	< 50	µg/l	35	ug/l	<= Streefwaarde	N	50	600	-1	<= SW
Koolwaterstoffractie C10-C12	< 10	µg/l	7	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C12-C16	< 10	µg/l	7	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C16-C20	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C20-C24	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C24-C28	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				

Koolwaterstoffractie C28-C32	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C32-C36	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				
Koolwaterstoffractie C36-C40	< 5	µg/l	3,5	ug/l		N				
som xyleen-isomeren			0,21	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,2	70	-1	<= SW
som 3 dichloorpropanen (som 1,1- en 1,2- en 1,3-)			0,42	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,8	80	-1	<= SW
som dichlooretheen-isomeren			0,14	ug/l	<= Streefwaarde	N	0,01	20	-1	<= SW
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)			0,77	ug/l		J		150		

Enkele parameters ontbreken in de volgende somparameters:: som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)

Tabelinformatie	
Toetsing BOTOVA	Toetsresultaat uit BOTOVA
IRW	Indicatieve Referentie Waarden (Bijlage 1, Tabel 2, Staatscourant 2013 nr 16675)
SW	Streefwaarde
IW	Interventiewaarde
T-index	Index voor de afwijking van Gstandaard tov gemiddelde van Streefwaarde en Interventiewaarde
Toets oordeel	Parameteroordeel op basis van de waarde bij 'T Index'

Tabelinformatie	
Index < 0	GStandaard < AW
0 < Index < 0,5	GStandaard ligt tussen de AW en de oude T
0,5 < Index < 1	GStandaard ligt tussen de oude T en I
Index > 1	I overschreden

Bijlage 5: Overzicht posities monsternamepunten

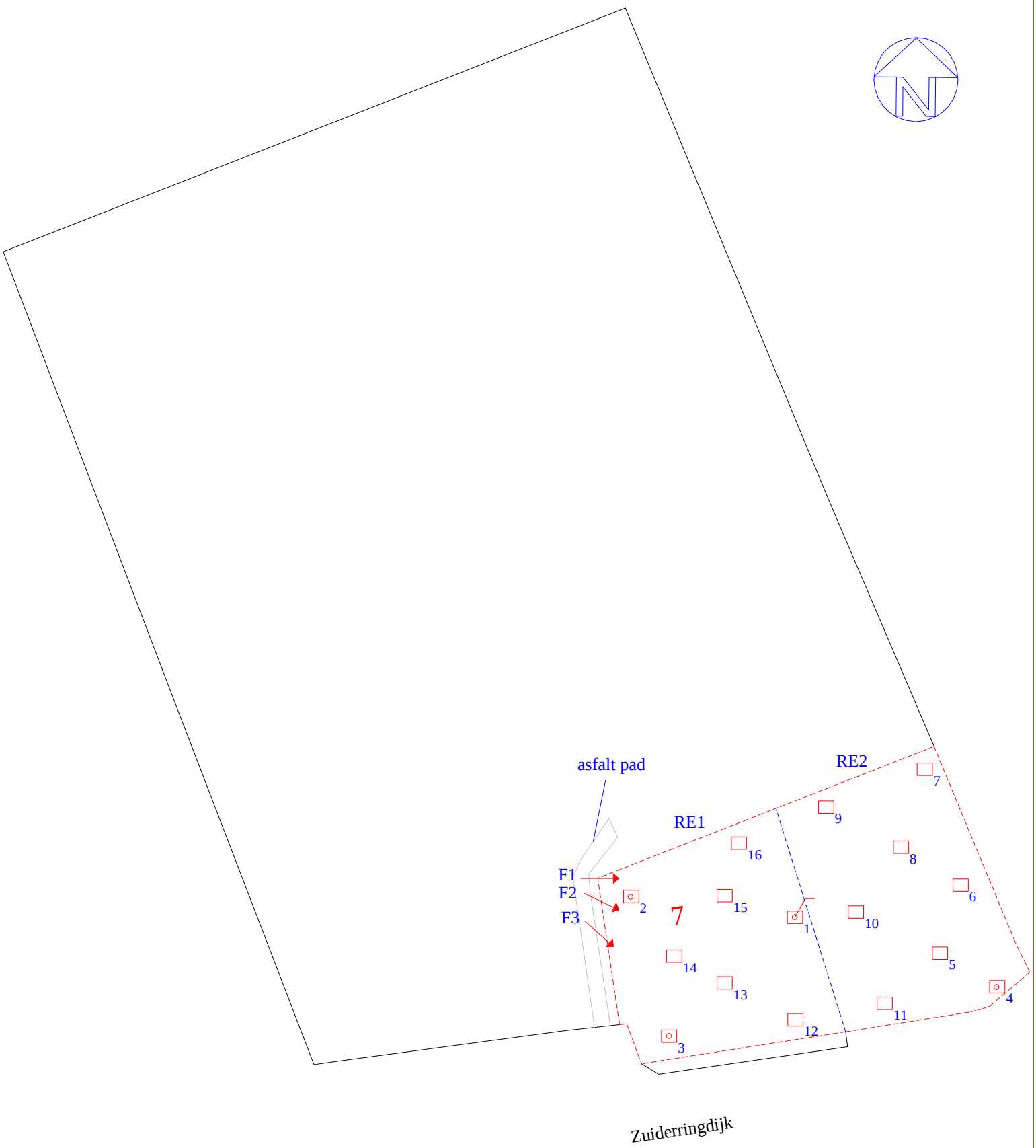

Legenda

- peilbuis
- boring
- inspectiegat
- onderzoekslocatie
- F1 → foto met nummer

0 m 10 m 50 m

Klijn
Bodemonderzoek

schaal: 1 : 1.000	formaat: A4
datum: 19-01-2021	getekend:
	bijlage: 05
project: Zuiderringdijk 7 te Oostwold	projectnummer: 21KL004

Overzicht posities monsternamepunten

Bijlage 6: Foto's

onderzoek

onderzoek

onderzoek

Bijlage 4 Archeologisch onderzoek

Blauwe Stad,
Groeveweg & Zuiderringdijk
(gemeente Scheemda, Gr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2008-08/13

Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk
(gemeente Scheemda, Gr.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Een onderzoek in opdracht van
De Blauwe Stad BV

Steekproefrapport 2008-08/13
ISSN 1871-269X
auteur: drs. [redacted] (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. [redacted] (senior archeoloog)

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.1

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de Steekproef b.v., tenzij anders vermeld.

© De Steekproef b.v., Zuidhorn, november 2008

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.
De Steekproef b.v. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef b.v.
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

telefoon	050 - 5779784
fax	050 - 5779786
internet	www.desteekproef.nl
e-mail	info@desteekproef.nl
kvk	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding....1
   1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01)....1
   1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02)....2

2. Bureauonderzoek....4
   2.1 Bronnen....4
   2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04)....4
   2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04)....5
   2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03)....7
   2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)....8

3. Veldonderzoek....9
   3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01)....9
   3.2 Sedimentologie (KNA 3.1 VS02, VS03)....11
   3.3 Bodem en archeologie (KNA 3.1 VS02, VS03)....12

4. Conclusies en advies....13

Appendix:
- archeologische periodes
- archeologische kaart
- boorstaten
- laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de wijziging van een bestemmingsplan heeft een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaats gevonden aan de Groeveweg en de Zuiderringdijk in de Blauwe Stad, gemeente Scheemda. De bestemming van het gebied zal woningbouw worden, waarvoor in de toekomst graafwerkzaamheden plaats zullen vinden. Doel van het onderzoek is vast te stellen of in het gebied archeologische waarden aanwezig zijn die door de graafwerkzaamheden bedreigd worden.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn 36 boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het gebied omstreeks het neolithicum veranderde in een moeras. Op een afstand van meer dan een halve kilometer zijn vondsten gedaan van bewerkt vuursteen uit steentijd en bronstijd. Bij het veldonderzoek is een zandkop aangetroffen op locatie Groeveweg. De kop is gepodzoleerd en er is houtskool op aanwezig. Echter eenduidig archeologische indicatoren zijn er niet gevonden, ook niet op het overige deel van de locatie of op locatie Zuiderringdijk. Daarom adviseren wij geen nader onderzoek uit te laten voeren.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01)

In opdracht van de De Blauwe Stad BV, contactpersoon mevrouw [redacted] is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd op twee locaties in De Blauwe Stad. De aanleiding voor het onderzoek is een bestemmingsplanwijziging om toekomstige woningbouw mogelijk te maken. De hiermee gepaard gaande graafwerkzaamheden kunnen eventueel aanwezige archeologische grondsporen verstoren. Tijdens het onderzoek waren de precieze dieptes van de graafwerkzaamheden nog niet bekend.

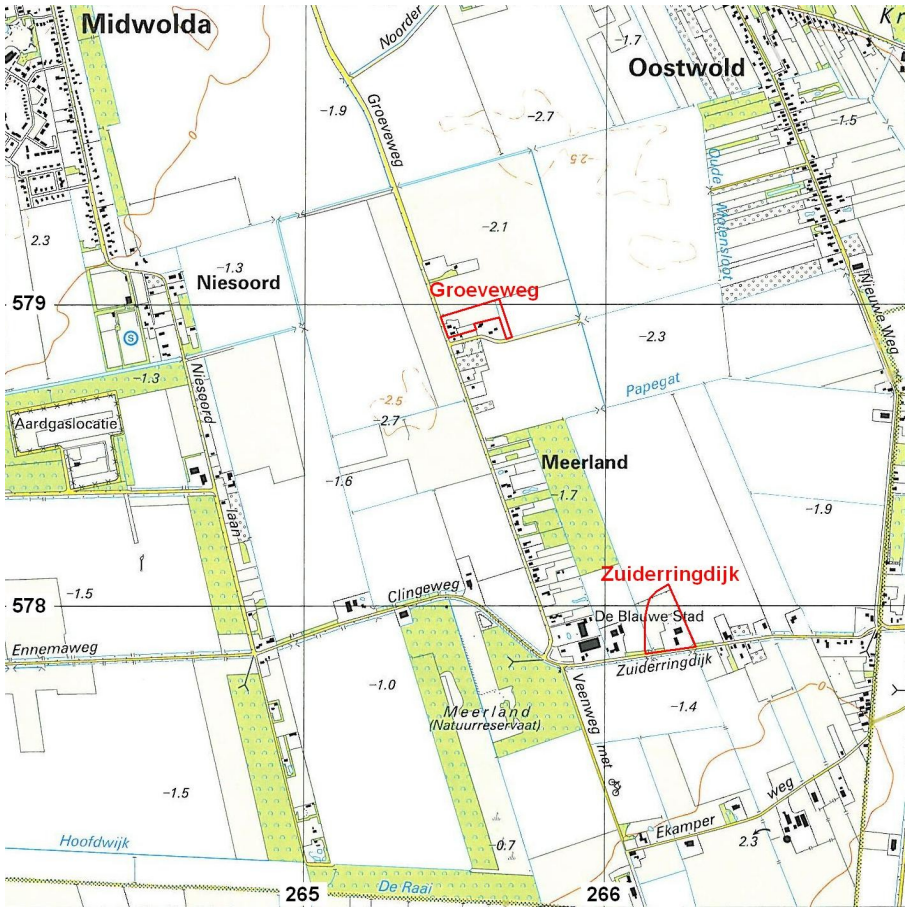

Figuur 1: Het gebied van De Blauwe Stad op een (verouderde) topografische kaart uit 2004. De onderzoeksgebieden zijn rood omlijnd weergegeven.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch geografische, archeologische en historisch geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is gezocht naar archeologische indicatoren en is bepaald wat de gaafheid van de bodem is.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02)

Locatie Groeveweg ligt midden in het nieuw aangelegde Oldambtmeer op het uiteinde van een schiereiland. De locatie ligt oostelijk van de Groeveweg en noordelijk van de Rietlaan. De locatie bestond tijdens het onderzoek grotendeels uit braakliggende akker. In de zuidwesthoek zijn voorafgaand aan het onderzoek enkele gebouwen afgebroken. Op de rand van dat perceel waren nog wel enkele bomen aanwezig (zie Figuur 2a). Locatie Zuiderringdijk bestaat uit een voormalige boerderij op huisnummer 7 en een aangrenzend stuk land. Noordelijk van de bebouwing was tijdens het onderzoek een meters hoog gronddepot aanwezig. Het terrein was grotendeels overwoekerd door brandnetels en braamstruiken (zie Figuur 2b).

Figuur 2a: Blauwe Stad, locatie Groeveweg: onderzoeksgebied gezien vanaf de westkant.

Figuur 2: Blauwe Stad, locatie Zuiderringdijk: onderzoeksgebied gezien vanaf het zuidwesten.

Tabel 1: Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk: administratieve gegevens

provincie:	Groningen
gemeente:	Scheemda
plaats:	Blauwe Stad
toponiem:	Groeveweg & Zuiderringdijk
bevoegd gezag:	Provincie Groningen
opdrachtgever:	De Blauwe Stad BV
oppervlakte:	3,2 hectare
hoogte:	-2 meter NAP
grenscoördinaten:	Groeveweg: / Zuiderringdijk: NW 265,445 / 578,990 266,135 / 577,970 NO 265,640 / 579,040 266,210 / 578,060 ZW 265,475 / 578,890 266,140 / 577,840 ZO 265,685 / 578,895 266,295 / 577,860
kaartblad:	8C
onderzoeksmeldingsnr:	30657 & 30658
geomorfologische context:	vlakte van meerbodem afzettingen
uitvoeringsperiode:	2 september en 20 oktober 2008
onderzoeksdiepte:	2,0 meter beneden maaiveld
beheer documentatie:	Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis, De Steekproef bv en E-depot RACM

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Voor het bureauonderzoek zijn onderstaande bronnen gebruikt:

Tabel 1: Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk: geraadpleegde bronnen.

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.
Atlas van Topografische Kaarten Nederland, 1955-1965. Uitgeverij 12 Provinciën. Landsmeer 2006/2007.
Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 8 Nieuweschans. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1985.
Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) [ARCHIS].
Fysisch geografische kaart van Groningen, schaal 1:50.000, Fysische Geografie in de Provincie Groningen. Milieu en Landschapsonderzoek. Provinciale Planologische Dienst van Groningen. F. L. Snijders. Afdeling Landinrichting, mei 1985.
Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000, deel 2 Noord Nederland 1851-1855. Wolters-Noordhoff. Groningen, 1990.
Grote Historische Topografische Atlas +/- 1900/1930. Groningen. Schaal 1:25.000. Uitgeverij Nieuwland. Tilburg, 2006.
Huguenin, de Atlas van. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829. H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers. Groningen/Veendam, 2005.
Kooper, de Atlas van. Oude kaarten van de provincie Groningen. Meindert Schroor. Bedum, 2003.
Paleogeografische kaarten van Nederland. Nationale OnderzoeksAgenda Archeologie. www.archis.nl/noaa. RACM & TNO, maart 2006
Topografische Atlas Groningen, schaal 1:25.000. ANWB. Den Haag, 2004.
Www.WatWasWaar.nl, Kadastrale Kaarten uit 1832.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04)

Beide locaties bevinden zich in een voormalig meer dat ingesloten lag tussen glaciale ruggen uit de voorlaatste ijstijd (zie Figuur 3). Op een paleogeografische reconstructie van het RACM & TNO verandert het gebied tussen circa 3850 en 2750 vC (tijdens het Neolithicum) in een moeras. Echter door de lage ligging is het moeras ter plaatse van beide onderzoekslocaties waarschijnlijk al eerder

ontstaan. Op de fysische geografische kaart is het gebied gekarteerd als meerbodemvlakte met veen (Lv1). Op de bodemkaart is de bodem gekarteerd als weideveengrond (Groeveweg pVc, Zuiderringdijk pVz). Bij de zuiderringdijk is binnen 120 cm beneden maaiveld zand aanwezig. Mogelijk zijn in het gebied zandkoppen aanwezig onder het veen. Het grondwater heeft een gemiddeld hoogste stand van minder dan 40 cm beneden maaiveld en een gemiddeld laagste van 80 tot 120 cm (grondwatertrap III*).

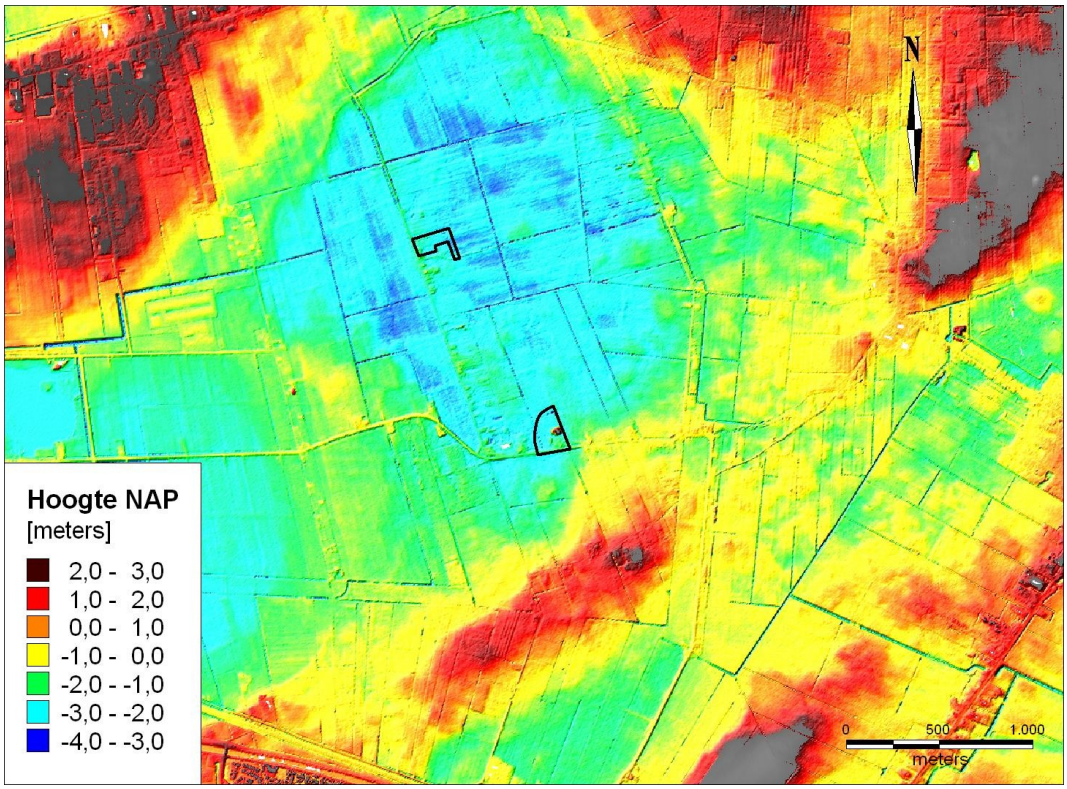

Figuur 3: Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk op een hoogtekaart gemaakt met behulp van het AHN van voor aanleg van het Oldambtmeer. Beide locaties zijn zwart omlijnd weergegeven. Ze bevonden zich in laag gebied omringd door meters hoger gelegen ruggen.

2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04)

Binnen een halve kilometer rondom het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarden gemeld in ARCHIS (zie Appendix Archeologische Kaart). Op grotere afstand zijn vondsten gemeld van bewerkt vuursteen uit steentijd / bronstijd (zie Tabel 3). De dichtstbijzijnde vondsten liggen op de rand van het voormalige meer. Overige vondsten zijn gedaan op de ruggen buiten het meer. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden heeft locatie Groeveweg een lage trefkans en locatie Zuiderringdijk een middelhoge trefkans.

Tabel 3: Archeologische waarden in de omgeving van Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk. Voor de ligging zie Appendix Archeologische Kaart. Voor datering zie Appendix Archeologische Periodes.

waarnemingen	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
134214 (8CZ-57)	264,580 / 579,730	paleolithicum laat - mesolithicum	vuursteen: 3 schrabbers, 11 klingen, 2 klingkernen
		paleolithicum laat - bronstijd	vuursteen: 2 afslagkernen, 5 brokken, 13 afslagen
134215 (8CZ-58)	264,890 / 579,380	paleolithicum laat - bronstijd	vuursteen: kling, 8 afslagen, afslagkern, 3 brokken
134216 (8CZ-60)	264,860 / 580,090	paleolithicum - mesolithicum	vuursteen: spits, 9 klingen
		paleolithicum laat - bronstijd	vuursteen: 18 afslagen, 30 brokken, klingboor
		neolithicum - bronstijd	vuursteen: 9 afslagkernen
		neolithicum - middeleeuwen laat	vuurslag
134217 (8CZ-62)	264,910 / 579,970	paleolithicum laat - bronstijd	vuursteen: 7 afslagen, afslagkern, 4 brokken
134218 (8CZ-64)	264,790 / 579,800	paleolithicum laat - bronstijd	vuursteen: schrabber, 10 afslagen, 3 afslagkernen, 18 brokken
		mesolithicum	A-spits
134220 (8CZ-68)	266,560 / 579,030	paleolithicum - bronstijd	vuursteen: 4 afslagen, 1 rok, 1 kling
134221 (8CZ-70)	266,710 / 579,430	paleolithicum - bronstijd	vuursteen: 2 afslagen, 1 brok
134222 (8CZ-72)	267,450 / 579,340	paleolithicum - bronstijd	vuursteen: afslagboor, 3 klingen, 6 afslagen, 2 afslagkernen, 4 brokken
134223 (8CZ-74)	266,820 / 579,760	paleolithicum - bronstijd	vuursteen: 1 afslag, 4 brokken
274016 (8CZ-43)	264,000 / 580,000	onbekend	bronzen kruisbeeld

2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03)

Op kaarten uit de 17e en 18e eeuw wordt een meer weergegeven ter plaatse van de onderzoekslocaties (zie Figuur 4). In de atlas van Huguenin (1819-1829) is het gebied gekarteerd als hoogveen. Halverwege de 19e eeuw is vrijwel het hele meer echter ontgonnen onder de naam 'Polder Huninga Meerlanden'. Zowel de Groeveweg als de Zuiderringdijk zijn dan al aanwezig, inclusief de bebouwing van Meerland. De grond is in gebruik als grasland en als akkerland. Op de topografische kaart uit 1902 is de situatie onveranderd. Op de topografische kaart uit 1956 is vrijwel de hele polder in gebruik als akkerland.

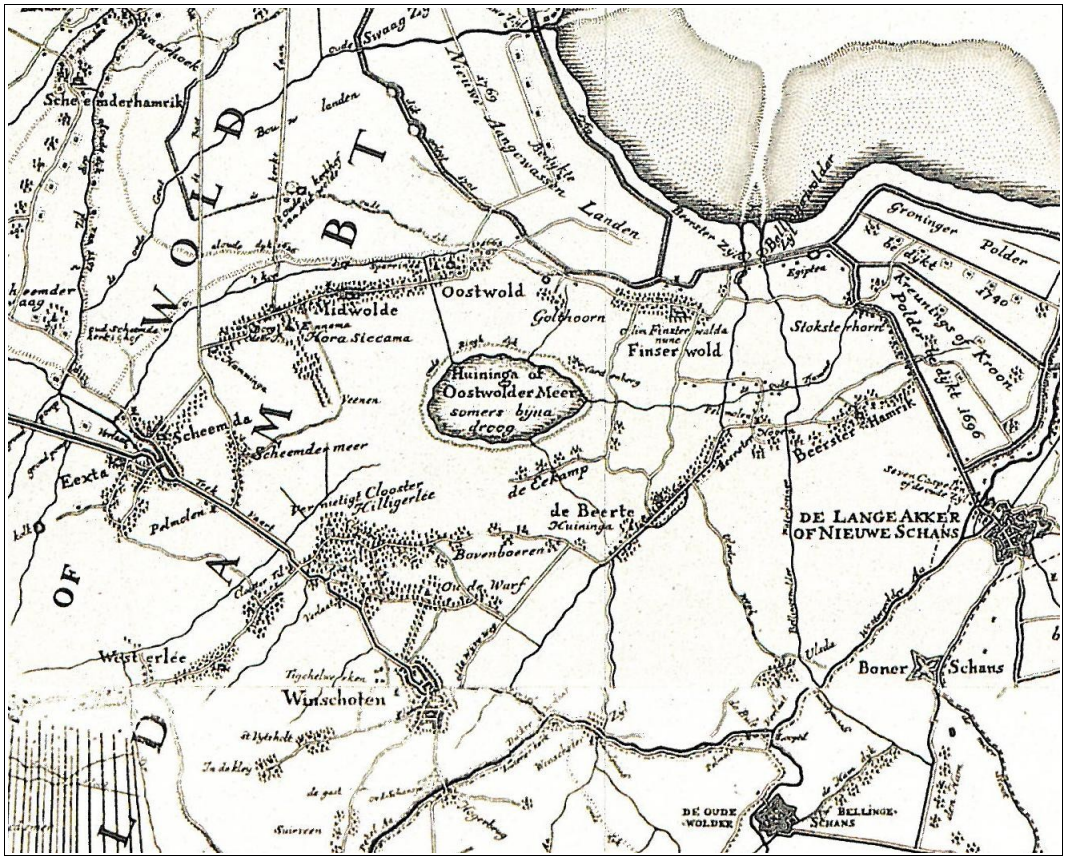

Figuur 4: Fragment van de Beckeringhkaart uit 1781. Ter plaatse van de onderzoekslocaties ligt het Huininga of Oostwolder Meer. Eronder staat vermeld dat het meer 's zomers bijna droog staat.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een voormalig meer dat halverwege de 19e eeuw is ontgonnen / droog gelegd. Het voormalige meer is gevuld met veen. Archeologische waarden in de omgeving liggen aan de rand van het voormalige meer of op de ruggen rondom. Het betreffen uitsluitend vondsten van bewerkt vuursteen die duiden op bewoning tijdens steentijd / bronstijd. Mogelijk zijn onder het veen zandkoppen aanwezig waarop ook bewoning mogelijk was tijdens genoemde periodes. In dat geval kan er bewerkt vuursteen en houtskool worden aangetroffen.

Tabel 4: Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk: specificatie archeologische verwachting.

datering:	steentijd
complextype:	nederzettingen
omvang:	vanaf enkele meters doorsnede
diepteligging:	op de overgang van zand naar veen
locatie:	op eventuele zandkoppen
prospectiekenmerken:	vuursteen en houtskool
mogelijke verstoringen:	vervening, ploegen, voormalige sloten

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01)

Het veldonderzoek heeft plaats gevonden op 2 september en 20 oktober 2008. Er zijn in totaal 36 boringen geplaatst, 27 op locatie Groeveweg en 9 op locatie Zuiderringdijk (zie Figuren 5 a en b). Eerst zijn verkennende boringen geplaatst met een boordichtheid van zes per hectare. Op locatie Groeveweg zijn ter plaatse van een zandkop karterende boringen geplaatst met een boordichtheid van twintig per hectare. Bij boring 22 zijn rondom vier extra boringen gezet op een meter afstand in verband met de aanwezigheid van brokken houtskool.

De boringen zijn verricht met een guts met een doorsnede van drie centimeter. De opgeboorde grond is doorzocht op archeologische indicatoren door het laagsgewijs af te snijden in de guts. Bij boringen met een podzolbodem (rood gekleurd in Figuur 5) is bovendien geboord met een edelmanboor met een doorsnede van twaalf centimeter. Zo doende is meer monster verzameld waardoor de kans op het vinden van archeologische indicatoren groter is. De boringen zijn gezet tot een diepte variërend tussen één en twee meter beneden maaiveld. De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen.

Van alle boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met behulp van een waterpas. De hoogtes zijn gerelateerd aan NAP met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De hoogtes van boringen 13 en 14 zijn direct bepaald met behulp van het AHN. Op het terrein was geen veldkartering mogelijk door de dichte begroeiing met onkruid (zie Figuur 2). De vondstzichtbaarheid was slecht.

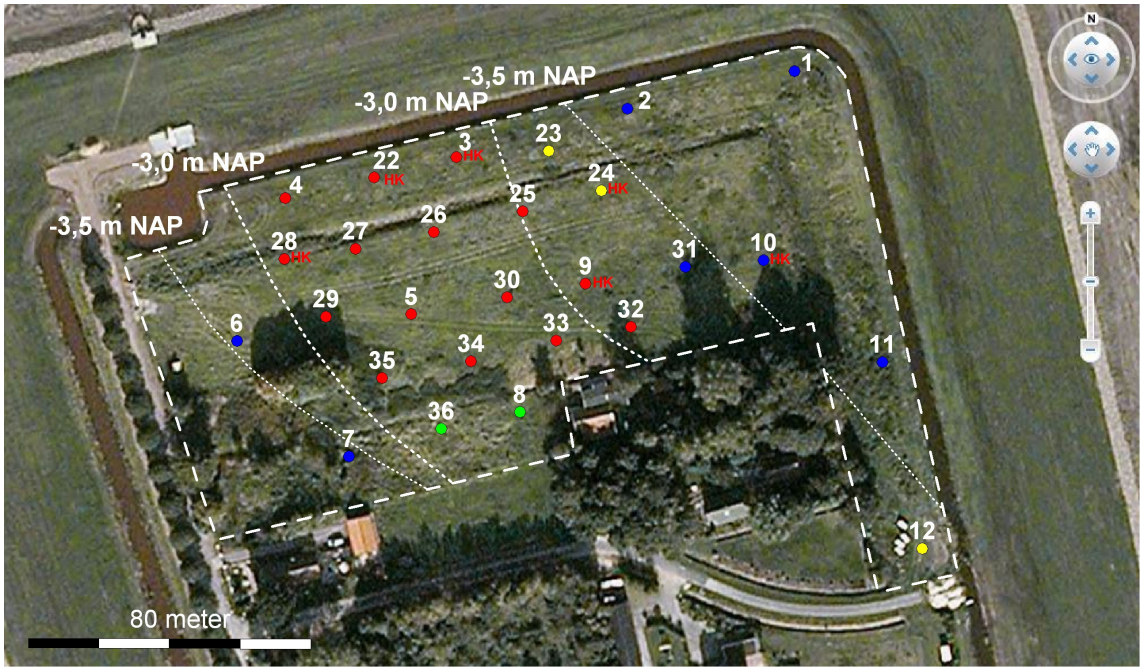

Figuur 5a: Blauwe Stad, Groeveweg: boorpuntenkaart. De genummerde punten geven de ligging van de boringen weer. De onderbroken witte lijn is de grens van het onderzoeksgebied. De gestippelde lijnen staan voor zandhoogtes ten opzichte van NAP. Bij boringen met de letters HK is houtskool aangetroffen op de overgang van zand naar veen. De kleuren van de boorpunten: rood = dekzand gepodzoleerd, geel = dekzand ongepodzoleerd, blauw = leem of gyttja op dekzand, groen = bodem verstoord tot in ongepodzoleerde zand.

Figuur 5b: Blauwe Stad, Zuiderringdijk: boorpuntenkaart. Voor toelichting zie Figuur 5a.

3.2 Sedimentologie (KNA 3.1 VS02, VS03)

Het grootschalig reliëf in de omgeving van het onderzoeksgebied is gevormd tijdens de voorlaatste ijstijd. Door het landijs werden stuwwallen gevormd en keileem afgezet. Ter plaatse van het onderzoeksgebied is een laagte ontstaan. Tijdens de laatste ijstijd bereikte het landijs Nederland niet. Hier heerste een poolwoestijn waarin zandverstuiving plaats vond. Het zand werd als een dek over de ondergrond afgezet en wordt daarom dekzand genoemd. In het onderzoeksgebied is in het dekzand grind aanwezig, waarschijnlijk afkomstig uit onderliggend keileem dat is aangeboord langs de noordrand van locatie Groeveweg (boringen 2 en 3). In het noordelijk deel van locatie Groeveweg zit een dekzandkop. Op lager gelegen plekken in het gebied heersten tijdens de laatste ijstijd vochtiger omstandigheden waar leem is afgezet.

Na de laatste ijstijd volgde de warme periode waarin we nu leven. Op de zandkop aan de Groeveweg heersten aanvankelijk dermate droge omstandigheden dat bodemvorming optrad in de vorm van podzolering. Dat betekent dat door infiltrerend regenwater bovenin het dekzand uitspoeling plaats vond van humus dat enkele decimeters dieper weer inspoelde. Daardoor onstond een podzolbodem met een grijze uitspoelingshorizont (E) en een donkerbruine inspoelingshorizont (B) boven het gele ongepodzoleerde zand (C). Op de lage plek in de noordoosthoek van locatie Groeveweg vond aanvankelijk vorming plaats van gyttja, een meersediment. Later groeide dit meer dicht met veen. Door een verder stijgende grondwaterspiegel veranderde uiteindelijk het hele onderzoeksgebied in een moeras dat een laag veen vormde die uiteindelijk ook de zandkop bedekte. In het veen is veel hout aangetroffen, waardoor gesproken kan worden van bosveen.

Uiteindelijk raakte het onderzoeksgebied overstroomd door de zee die er enkele decimeter klei afzette. Bij twee boringen (4 en 20) is een opvallend verschijnsel waargenomen aangezien ook onder de veenlaag kleibrokken aanwezig zijn (zie Figuur 6). Mogelijke oorzaak is boomvallen waarbij het veen werd opgetild en er klei onder kon terecht komen. De bomen sneuvelden door het zoute zeewater.

Figuur 6: Blauwe Stad, Groeveweg: boring 4, 70 tot 100 centimeter beneden maaiveld. Rechts op de foto gepodzoleerd zand, links het bovenliggende veen. Onderin het veen zijn van 79 tot 84 centimeter beneden maaiveld brokken klei aanwezig. Waarschijnlijk zijn deze er in terecht gekomen na een boomval waarbij het bovenliggende veen is opgetild.

3.3 Bodem en archeologie (KNA 3.1 VS02, VS03)

De kwaliteit van de bodem is op locatie Groeveweg aanmerkelijk hoger dan op locatie Zuiderringdijk. Op de laatste locatie hebben diepe graafwerkzaamheden plaats gevonden zowel bij de boerderij (boringen 13 en 14) als op het zuidwestelijke deel van het terrein (zie Figuur 5b). De zandkop op locatie Groeveweg ligt binnen een meter beneden maaiveld. Het zand is alleen verstoord op het zuidwestelijke perceel (boring 8 en 36). Verder is het zand en dus de podzolbodem gaaf en afgedekt met een laag donkerbruin veen.

Voor prehistorische bewoning lijkt de zandkop aan de Groeveweg het meest geschikt. Aangezien hij voldoende lang droog geweest is voor podzolering zal hij ook droog genoeg geweest zijn voor bewoning. Oostelijk ervan heeft een meer gelegen dat drinkwater bood en kan hebben voorzien in vis en wild (dat er kwam drinken). Eventuele archeologische grondsporen en artefacten kunnen van hoge kwaliteit zijn door de afdekkende veenlaag. Op de zandkop is bovenin het zand houtskoolstof aangetroffen bij boringen 3, 9 en 24 en houtskoolbrokken bij boringen 22 en 28. Mogelijk heeft het houtskool een menselijke oorzaak, mogelijk is het natuurlijk. Eenduidig archeologische indicatoren zoals bewerkt vuursteen zijn niet gevonden.

In de zuidelijke helft van locatie Zuiderringdijk zullen eventuele archeologische grondsporen door de sterke bodemverstoringen grotendeels verloren zijn. Op het noordelijke deel waar de bodemkwaliteit veel beter is kunnen sporen wel gaaf zijn. In de noordoosthoek (boring 21) is een spikkel houtskool gevonden bovenin het dekzand. Het houtskool is niet gevonden op een (gepodzoleerde) zandkop en eenduidig archeologische indicatoren zijn er evenmin aangetroffen.

4. Conclusies en advies

Blauwe Stad ligt in een laag gelegen gebied omringd door glaciale ruggen. Het gebied veranderde ongeveer tijdens het Neolithicum in een moeras. Rondom het onderzoeksgebied is op meer dan een halve kilometer afstand bewerkt vuursteen gevonden uit steentijd en bronstijd.

Op het grootste deel van locatie Groeveweg en op de hele locatie Zuiderringdijk is het dekzand dermate laag gelegen dat geen podzolering heeft plaats gevonden. Daardoor lijken die delen niet aantrekkelijk voor prehistorische bewoning. Op de zuidelijke helft van locatie Zuiderringdijk is de bodem bovendien sterk verstoord waardoor eventuele archeologische grondsporen daar verloren zullen zijn.

Op locatie Groeveweg is een zandkop aanwezig. De kop is voldoende droog geweest voor podzolering waardoor hij ook geschikt lijkt voor prehistorische bewoning. Het zand is vrijwel helemaal intact en afgedekt door een laag veen waardoor eventuele archeologische grondsporen van hoge kwaliteit kunnen zijn. Op de zandkop is houtskool aangetroffen. Echter eenduidig archeologische indicatoren zoals bewerkt vuursteen of aardewerk zijn niet gevonden, noch op de zandkop, noch in de rest van beide locaties.

Op basis van de resultaten achten wij nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk. Indien bij de graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en / of archeologische vondsten worden gedaan, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de gemeente Scheemda, conform de Monumentenwet 1988, artikel 53 & 54.

Appendix

Blauwe Stad, Groeveweg & Zuiderringdijk

- archeologische periodes
- archeologische kaart
- boorstaten
- laagbeschrijvingen boringen volgens
  Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Archeologische periodes

paleolithicum	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC
mesolithicum:	
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC
neolithicum:	
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC
bronst jd:	
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC
jzertijd:	
ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
ijzertijd midden:	500 - 250 vC
ijzertijd laat:	250 - 12 vC
romeinse tijd:	
romeinse t jd vroeg:	12 vC - 70 nC
romeinse t jd vroeg A:	12 vC - 25 nC
romeinse t jd vroeg B:	25 - 70 nC
romeinse t jd midden:	70 - 270 nC
romeinse t jd midden A:	70 - 150 nC
romeinse t jd midden B:	150 - 270 nC
romeinse t jd laat:	270 - 450 nC
romeinse t jd laat A:	270 - 350 nC
romeinse t jd laat B:	350 - 450 nC
middeleeuwen:	
middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
nieuwe t jd:	
nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
nieuwe tijd C:	1.850 – heden

Bijlage 5 Vooroverlegreactie Provincie Groningen

provincie groningen

22 APR 2022

Aan burgemeester en wethouders
van de gemeente Oldambt
Postbus 175
9670 AD Winschoten

Datum	:	21 april 2022
Documentnr.	:	2022-039593
Dossiernummer	:	K38077
Behandeld door	:	F. Habraken
Telefoonnr.	:	(050) 3164365
Antwoord op	:	Uw e-mail van 29 maart 2022
Bijlage	:	
Onderwerp	:	**Vooroverlegreactie[1] omgevingsvergunning "nieuwbouwwoning Zuiderringdijk 7 Oostwold."**

Geacht college,

U heeft de provincie om een vooroverlegreactie gevraagd met betrekking tot het bovengenoemde voorontwerpbesluit omgevingsvergunning.

Met de omgevingsvergunning wordt beoogd om aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold een woning te realiseren.

Het kader voor de beoordeling van gemeentelijke omgevingsvergunningen is de provinciale Omgevingsvisie en de in de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016 opgenomen instructieregels. Deze regels hebben tot doel om de doorwerking van het provinciaal beleid in omgevingsvergunningen te borgen.

Het voorontwerpbesluit geeft de provincie aanleiding het volgende op te merken.

1. Wonen
   In de onderbouwing is geen verantwoording aangetroffen van het bouwvoornemen aan de recente woonvisie van uw gemeente. Deze moet alsnog worden toegevoegd.

2. Buitengebied en woningbouw
   De bouwlocatie ligt in het buitengebied. De Omgevingsverordening verzet zich in beginsel tegen nieuwbouw in het buitengebied. In de ruimtelijke onderbouwing is geen motivering aangetroffen waarom in dit concrete geval van de Omgevingsverordening kan worden afgeweken. Deze motivering moet alsnog worden toegevoegd.

---

[1] *Vooroverlegreactie als bedoeld in artikel 6.18 Besluit omgevingsrecht in samenhang met artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening*

Martinikerkhof 12
9712 JG Groningen

Sint Jansstraat 4
9712 JN Groningen

Postbus 610
9700 AP Groningen

Telefoon
050 316 4911

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening. Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Bestuur, Juridische Zaken & Communicatie: 050 316 4160. BTW: NL0019.32.822.B01 / KvK: 01182023 / IBAN: NL84 ABNA 0446 0456 91 / BIC: ABNANL2A

3. Archeologie
   Voor wat betreft het onderdeel archeologie is gebruik van een onderzoek daterend uit 2008. Geadviseerd wordt om dit onderzoek nog eens kritisch te bekijken op de actualiteit. Wellicht dat er op basis van nieuwe inzichten tot een andere conclusies wordt gekomen.

4. Natuurbescherming
   In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat het onderzochte terrein geschikt leefgebied vormt voor o.a. Hermelijn en Haas. Sinds februari van dit jaar zijn de soorten Haas, Hermelijn en Bunzing geen soorten vrijgesteld van de verbodsartikelen van de wet. Ook omdat Haas en Hermelijn zijn aangetroffen in de directe omgeving, moet het onderzoeksbureau alsnog onderzoeken en onderbouwen wat het effect voor Haas, Hermelijn en Bunzing zijn. Zeer waarschijnlijk is deze impact niet groot, maar dit moet alsnog worden aangegeven in de rapportage.

5. Waterberging
   De bouwlocatie ligt binnen de aanduiding "Waterberging". Dat houdt in dat voldaan moet worden aan het bepaalde in Afdeling 2.7 Bergingsgebieden, noodbergingsgebieden en zoekgebied noodberging van de Omgevingsverordening. Hoewel in de inventarisatie van het provinciaal beleid van de ruimtelijke onderbouwing (onderdeel 3.2) is geconstateerd dat hiermee rekening wordt gehouden en verder verwezen wordt naar onderdeel 4.6 van de onderbouwing is hier verder geen nadere motivering over aangetroffen. Dat moet alsnog worden toegevoegd.

Ik verzoek u het besluit in overeenstemming te brengen met de regels uit de Omgevingsverordening.

Hoogachtend,

Neeltje Gerritsen

Teamleider Ruimtelijke Ontwikkeling

Domein Beleid

omgevingsvergunning Ruimtelijke onderbouwing Zuiderringdijk 7 Oostwold

ontwerp

gemeente Oldambt

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

omgevingsvergunning Ruimtelijke onderbouwing

Ruimtelijke onderbouwing Zuiderringdijk 7 Oostwold

ontwerp

Inhoudsopgave

Ruimtelijke onderbouwing **5**

Hoofdstuk 1 Inleiding **7**
1.1 Aanleiding 7
1.2 Ligging, begrenzing en juridische status 7
1.3 Opbouw onderbouwing 9

Hoofdstuk 2 Projectbeschrijving **11**
2.1 Huidige situatie 11
2.2 Nieuwe situatie 11

Hoofdstuk 3 Beleidskader **13**
3.1 Rijksbeleid 13
3.2 Provinciaal beleid 14
3.3 Gemeentelijk beleid 17

Hoofdstuk 4 Milieu en overige randvoorwaarden **21**
4.1 Bodem 21
4.2 Geluid 22
4.3 Verkeer en parkeren 22
4.4 Luchtkwaliteit 22
4.5 Externe veiligheid 24
4.6 Waterhuishouding 25
4.7 Archeologie en cultuurhistorie 27
4.8 Milieuzonering 29
4.9 Ecologie 30
4.10 Ladder voor duurzame verstedelijking 31
4.11 M.e.r.-beoordeling 32

Hoofdstuk 5 Juridische vormgeving **33**

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **35**

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **37**

Ruimtelijke onderbouwing

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold bevindt zich een onbebouwd perceel. Initiatiefnemer wil een woning realiseren op het perceel. Op basis van het vigerende bestemmingsplan 'Blauwestad 2012' (vastgesteld op 26 juni 2013) geldt enkel een woonbestemming zonder bouwrecht. Dit initiatief is daarom binnen het huidige planologische regime niet mogelijk. Initiatiefnemer wil zijn voornemen mogelijk maken via een buitenplanse omgevingsvergunning in de zin van artikel 2.12 lid 1, sub a, onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Onderstaande ruimtelijke onderbouwing is opgesteld voor de ruimtelijke afweging van deze vergunning.

1.2 Ligging, begrenzing en juridische status

Het projectgebied bevindt zich aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold. Het projectgebied ligt in de gemeente Oldambt, ten het noorden van Blauwestad. Het perceel is kadastraal aangeduid als gemeente Midwolda, sectie M, nummer 2505. Het ligt aan het Oldambtmeer. Het projectgebied wordt omgeven door andere woningen en natuur. Hieronder is een weergave van de ligging van het projectgebied opgenomen, waarbij de begrenzing van het projectgebied globaal gemarkeerd is.

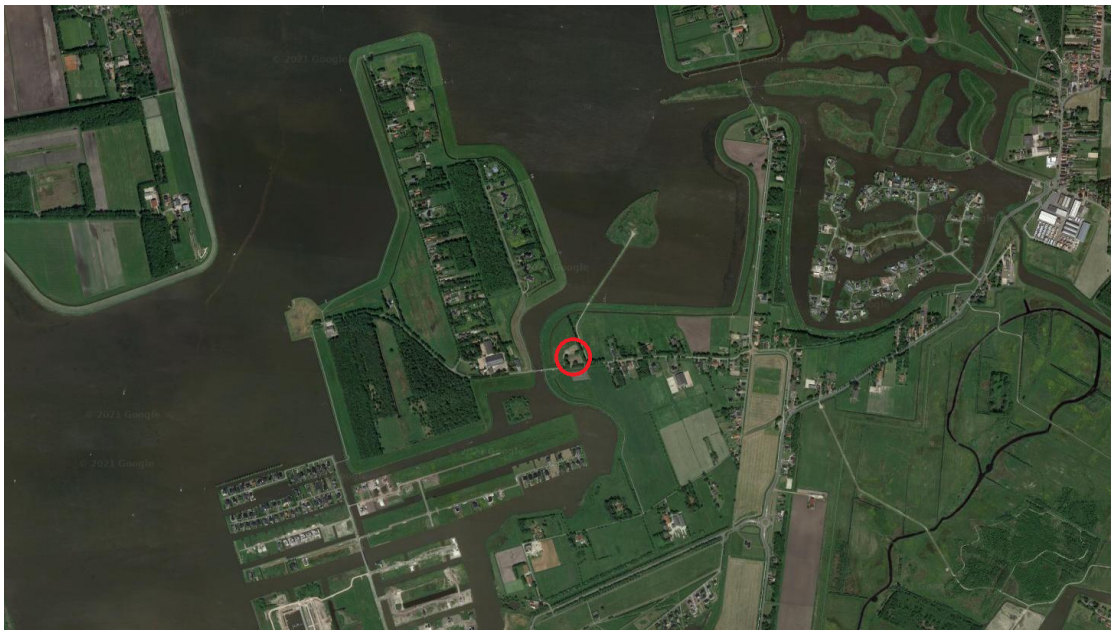

Afbeelding 1.1: Weergave omgeving projectgebied; projectgebied globaal aangegeven (bron: Google Maps)

Afbeelding 1.2: Ligging projectgebied; projectgebied globaal aangegeven (bron: Google Maps)

Het vigerende bestemmingsplan is 'Blauwe Stad 2012' (vastgesteld op 26 juni 2013). Het projectgebied heeft de bestemming 'Wonen', maar geen bouwvlak. Uit de regels volgt dat het aantal woningen niet meer bedraagt dan het bestaande aantal. Daarnaast geldt de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3'.

Met het 'Veegplan Blauwestad' (vastgesteld op 19 januari 2015) heeft een klein gedeelte van de westerzijde van het perceel de gebiedsaanduiding 'overige zone - zoekgebied ruiterpad' gekregen.

Hieronder is een uitsnede van de verbeelding van het bestemmingsplan 'Blauwestad (geconsolideerde versie) van de gemeente Oldambt' (d.d. 15 juli 2015) opgenomen, waarbij de begrenzing is aangeduid met de rode lijn.

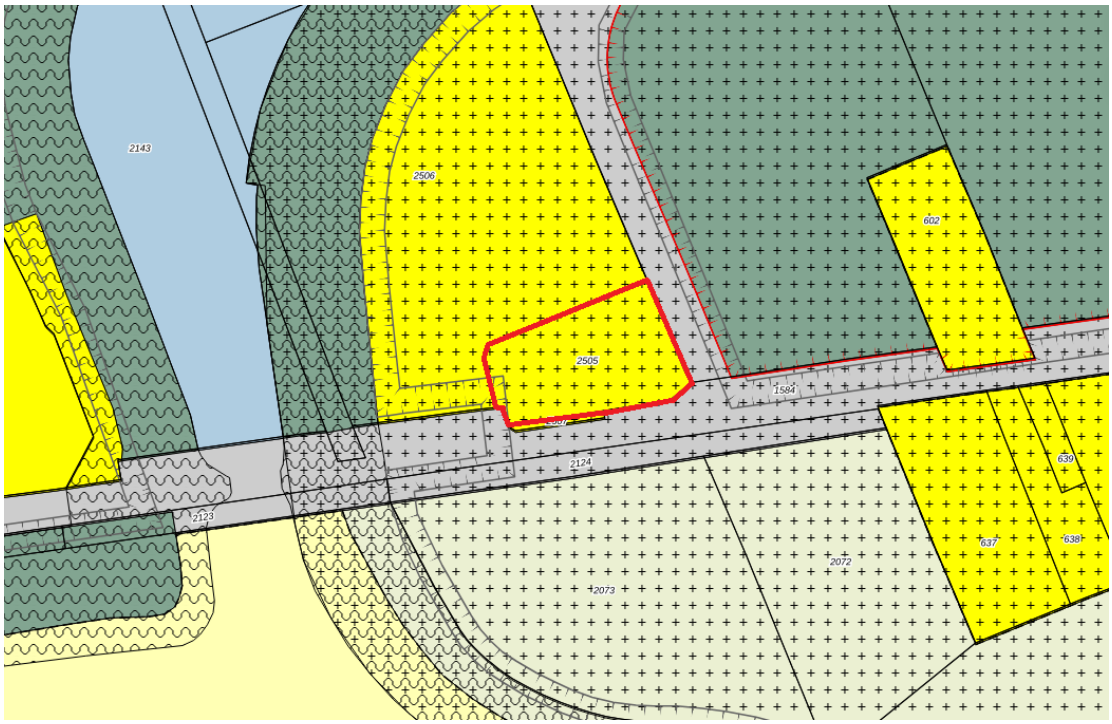

Afbeelding 1.3: Uitsnede verbeelding (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

1.3 Opbouw onderbouwing

De projectbeschrijving gaat allereerst in hoofdstuk 2 in op de huidige en de nieuwe situatie. In hoofdstuk 3 komt het beleidskader aan bod, waarbij het beleid op het niveau van het rijk, de provinciaal, de regio en de gemeente wordt beschreven. Daarna komen de omgevingsaspecten in hoofdstuk 4 aan de orde. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 5 de juridische vormgeving. Tot slot komen in hoofdstuk 6 en 7 de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid aan bod.

Hoofdstuk 2 Projectbeschrijving

2.1 Huidige situatie

In de huidige situatie is het perceel onbebouwd, zoals op afbeelding 1.2 is te zien. In het verleden stond een woning op het perceel, maar deze is in 2008/2009 gesloopt. De loods die verderop op het perceel staat, werd gesloopt in 2017. Een woning toevoegen op het perceel is op dit moment niet mogelijk op grond van het bestemmingsplan 'Blauwe Stad 2012' (vastgesteld op 26 juni 2013), omdat het aantal woningen niet meer mag bedragen dan het bestaande aantal en een bouwvlak ontbreekt. Daarmee ontbreekt een bouwrecht.

In het 'Veegplan Blauwestad' (vastgesteld op 19 januari 2015) heeft een klein gedeelte van de westzijde van het perceel de aanduiding ‘overige zone – zoekgebied ruiterpad’. Uitsluitend ter plaatse van deze aanduiding zijn ruiterpaden toegestaan, met dien verstande dat hiervoor wel een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden is vereist. Deze omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien geen sprake is van een significante aantasting van het areaal aan bos- en natuurgebied, dan wel van de actuele natuurlijke en landschappelijke waarden. Aangenomen wordt dat het ruiterpad buiten het projectgebied wordt aangelegd.

2.2 Nieuwe situatie

Initiatiefnemer wil via een planologische afwijking een woning realiseren op het perceel. Het bouwrecht hiervoor wordt voorzien middels voorliggende omgevingsvergunning. Er zal een woning worden opgericht aan de oostkant van het perceel, op een afstand van tenminste 15 meter van de weg. Verder moet worden voldaan aan de bouwregels van de bestemming 'Wonen' van het vigerende bestemmingsplan 'Bestemmingsplan Blauwe Stad 2012'.

Onderstaand is het bouwplan opgenomen.

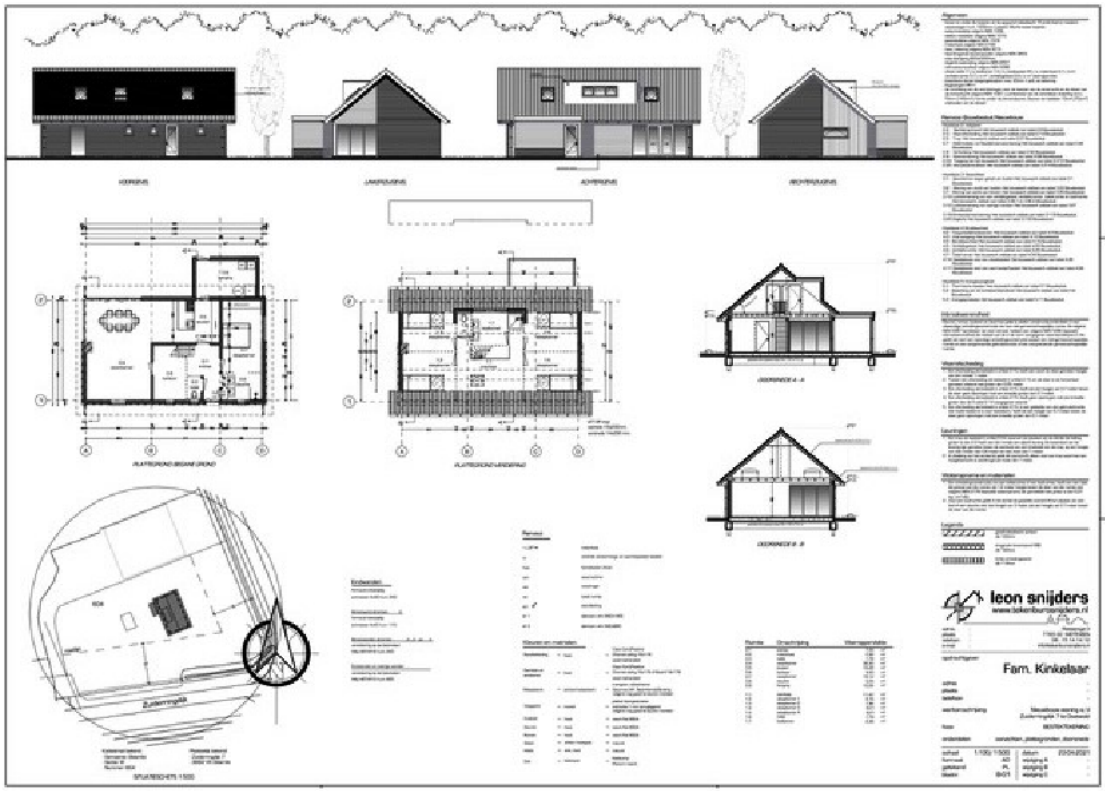

Figuur 2.1: Bouwtekeningen (bron: Leon Snijders)

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) van kracht geworden. De NOVI is een instrument van de nieuwe Omgevingswet en loopt vooruit op de inwerkingtreding van die wet. Vanwege het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet komt de NOVI als structuurvisie uit onder de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Zodra de Omgevingswet in werking is getreden, zal deze structuurvisie gelden als de Nationale Omgevingsvisie, zoals in de nieuwe wet bedoeld.

De NOVI bevat de hoofdzaken van het beleid voor de fysieke leefomgeving. Uit de Omgevingswet volgt dat al het strategische beleid uit de bestaande beleidsdocumenten, met en zonder wettelijke grondslag, én het nieuwe strategische beleid op het beleidsterrein van de fysieke leefomgeving worden opgenomen in de NOVI.

Het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4, 2001) en de Rijksnatuurvisie 2014 gaan op in en worden vervangen door de NOVI en het bijbehorende Nationaal Milieubeleidskader. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervalt geheel, behalve paragraaf 4.9 Caribisch Nederland en Caribische Exclusieve Economische Zone. De NOVI geldt verder als wijziging van enkele onderdelen van het Nationaal Waterplan 2016-2021 (NWP) op grond van de Waterwet.

In zijn totaliteit kent de NOVI in totaal 21 nationale belangen en opgaven die het verder uitwerkt. Die opgaven zijn niet meer op zichzelf staand op te lossen, maar grijpen in elkaar. Met de NOVI zoekt het Rijk een perspectief om de grote opgaven aan te pakken, om Nederland mooier en sterker te maken en daarbij voort te bouwen op het bestaande landschap en de (historische) steden. Om die reden worden binnen de NOVI prioriteiten gesteld. De NOVI stelt daarbij een integrale aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties, en met meer regie vanuit het Rijk. Met steeds een zorgvuldige afweging van belangen werkt het Rijk aan de vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. Duurzaam economisch groeipotentieel;
3. Sterke en gezonde steden en regio's;
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Centraal bij de afweging van belangen staat een evenwichtig gebruik van de fysieke leefomgeving, zowel van de boven- als van de ondergrond. De NOVI onderscheidt daarbij drie afwegingsprincipes:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal, en;
3. Afwentelen wordt voorkomen.

Het Rijk zal bij de uitvoering van de NOVI zichtbaar maken hoe de afwegingsprincipes benut worden.

Met de NOVI presenteert het Rijk een integrale, op samenwerking gerichte aanpak. De NOVI geeft een gebiedsgericht afwegingskader en sturende visie in een, gericht op het realiseren van een gezond, leefbaar, herkenbaar en economische sterk Nederland.

Het initiatief is niet strijdig met de NOVI.

3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is opgenomen dat gemeenten en provincies verplicht zijn om in de toelichting van een ruimtelijk besluit de zogenaamde 'ladder voor duurzame verstedelijking' op te nemen, wanneer een zodanig ruimtelijk besluit een nieuwe stedelijke ontwikkeling (zie artikel 1.1.1 van het Bro) mogelijk maakt. De Ladder wordt doorlopen in paragraaf 4.10 van deze onderbouwing.

3.2 Provinciaal beleid

De provincie Groningen heeft op 1 juni 2016 de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020 vastgesteld. De Omgevingsvisie is doorvertaald naar een verordening, voor zover het planologisch relevante aspecten betreft. In februari 2022 zijn de laatste actualisaties van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld en in werking getreden. De wijzigingen in de visie en verordening zijn verwerkt in de geconsolideerde Omgevingsvisie en Omgevingsverordening van februari 2022.

De Omgevingsvisie bevat de integrale lange termijnvisie van de provincie op de fysieke leefomgeving. Uit de Omgevingsvisie vloeien richtlijnen en voorschriften voort, die zijn vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening.

3.2.1 Provinciale Omgevingsvisie

Doel van de Omgevingsvisie is het aantrekkelijke woon- en leefklimaat in de provincie verder verbeteren. Het accent in het beleid ligt op het benutten van de ontwikkelingsmogelijkheden, naast het beschermen van de karakteristieke bebouwde en onbebouwde elementen. De provincie wil ruimte bieden voor ondernemerschap om in te spelen op de dynamische ontwikkelingen. Activiteiten lopen steeds meer door elkaar heen. Dat heeft gevolgen voor het ruimtegebruik. Functies, als bijvoorbeeld wonen en werken, zijn steeds minder van elkaar gescheiden. Door samenwerking met medeoverheden en andere partijen en het leveren van maatwerk wil de provincie haar doelen bereiken.

Een belangrijk doel van de Omgevingsvisie is om op strategisch niveau samenhang aan te brengen in het beleid voor de fysieke leefomgeving. Daarom zijn in de Omgevingsvisie zoveel mogelijk de visies op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, landschap en cultureel erfgoed, natuur, verkeer en vervoer, water, milieu en gebruik van natuurlijke hulpbronnen samengevoegd en inhoudelijk met elkaar verbonden. Er zijn ook onderdelen opgenomen van het provinciale beleid voor economie, energie en cultuur en welzijn, voor zover die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving.

Hieronder worden de visiekaarten (indien relevant voor het initiatief) besproken.

Ruimte

De provincie streeft naar een zo hoog mogelijke ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin binnen een gebied de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de toekomstwaarde in onderlinge verhouding geoptimaliseerd zijn. Op de visiekaart *Ruimte* is het projectgebied aangeduid als 'Buitengebied'.

In het buitengebied ziet de provincie, vanwege taken op het gebied van onder meer natuur, water, landschap en erfgoed, een grotere verantwoordelijkheid voor de provincie. Het contrast tussen het stedelijk gebied en het buitengebied bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit en diversiteit van de provincie. De ouderwetse harde scheiding van functies past niet goed meer in de moderne ruimtebehoefte. Er ontstaat een mix van functies en de provincie wil deze ontwikkelingen in overleg en met maatwerk ondersteunen. De provincie ziet mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied als die de vitaliteit verbeteren en de belevingswaarde en de economische waarde van het gebied verhogen.

De provincie wil de waarde van het buitengebied voor natuur en recreatie ontwikkelen en de landschappelijke kernkarakteristieken behouden en waar mogelijk versterken. Ook wil de provincie het buitengebied als woongebied aantrekkelijk houden en bedrijven de mogelijkheid bieden om zich te vestigen in vrijkomende bebouwing en zich daar te ontwikkelen. Omdat de inrichting van het buitengebied zowel vitaal als duurzaam dient te zijn, is daarnaast zuinig ruimtegebruik een belangrijk uitgangspunt. Hiervoor zijn regels opgenomen in de Omgevingsverordening (titel 2.3).

In of aan het uiteinde van een bestaand bebouwingslint in het buitengebied biedt de provincie ruimte aan gemeenten om in bestemmingsplannen de bouw van een of twee woningen ter opvulling van de open plek in - dan wel ter afronding van - het bebouwingslint mogelijk te maken. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- de nieuw te bouwen woning moet passen in het landschap en in het bebouwingsbeeld;
- de bouw van een nieuwe woning moet passen in een woonvisie.

De provinciale regels zijn opgenomen in de Omgevingsverordening (titel 2.3).

Het voornemen is ook getoetst aan het Programma Wonen van de gemeente Oldambt. Dit vindt plaats in paragraaf 3.3.2.

Landschap

De provincie kent veel verschillende landschappen met elk hun eigen belangrijke natuurlijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden. Deze kwaliteiten vormen een belangrijke onderlegger voor het ruimtelijk beleid, dat gericht is op behoud van de kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Het beschermen en versterken van de kenmerkende landschapsstructuren die bijdragen aan de identiteit van en variëteit in de provincie is een provinciaal belang en een kerntaak.

Op de visiekaart *Landschap* is het projectgebied aangeduid als 'Oldambt'. Kenmerkend voor het Oldambt is een groot contrast tussen de groene bebouwingslinten op de hoger gelegen glaciale ruggen en de grootschalige open Dollardpolders met een structuur van opeenvolgende (voormalige) slaperdijken en boerderijreeksen. Een bijzondere ontwikkeling in dit gebied is Blauwestad. De ontwikkeling van Blauwestad vraagt voorlopig om een blijvende betrokkenheid van de provincie, de gemeente Oldambt en andere betrokken overheden/organisaties en bewoners. De provincie brengt samen met de gemeente Oldambt na een periode van relatieve stilstand het project Blauwestad in beweging. De pijlers waar de provincie zich op richtt zijn:

1. landschap;
2. vastgoedontwikkeling;
3. recreatie en toerisme.

In het Oldambt dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met:

- de groene bebouwingslinten: deze vormen harde overgangen van de open polders naar de meer besloten hogere zandruggen;
- de grootschalige openheid tussen parallelle dijken;
- de verspreid liggende bebouwing langs ontsluitingswegen in de polders;
- de eenzijdige bebouwing langs de dijken;
- de langgerekte tweezijdige bebouwingslinten overgaand in dichte bebouwingslinten;
- de Oldambster boerderijen, slingertuinen, dijkcoupures, schotbalkenhuisjes en kolken.

Het initaitief is in lijn met bovenstaande. Het initiatief is getoetst door Welstand en akkoord bevonden.

Water

Op de visiekaart *Water* is het projectgebied aangeduid als 'Bergingsgebieden' en 'Laaggelegen gebieden'. Ons klimaat verandert, de zeespiegel stijgt en het is vaker extreem nat of extreem droog. Dit heeft gevolgen voor hoe we ons moeten beschermen tegen water. Dit probleem is afgelopen jaren onderzocht in het Deltaprogramma. De uitkomsten van het Deltaprogramma zijn voor Nederland vertaald in het Nationale Waterplan. De provincie vertaalt dit in haar beleid.

- Bergingsgebieden

Voor het geval bij overvloedige neerslag het regionale watersysteem het regenwater niet kan bergen, moet de provincie gebieden achter de hand hebben voor waterberging. Zij maakt hierbij onderscheid tussen waterbergings-, noodbergings- en zoekgebieden.

Bergingsgebieden zijn bedoeld om bij wateroverlast (hoge boezemwaterstanden) boezemwater gecontroleerd in te laten en tijdelijk te bergen om overstromen of doorbreken van boezemkaden elders te voorkomen. Zo mogelijk geeft de provincie bergingsgebieden ook andere functies (bijv. natuur, recreatie). Bergingsgebieden worden vaker dan gemiddeld één keer in de honderd jaar ingezet. De provincie heeft regels voor het gebruik van de grond in bergingsgebieden opgenomen in de Omgevingsverordening (titel 2.7).

Het initiatief wordt hieraan middels de digitale watertoets getoetst in paragraaf 4.6 Op de artikelen uit de verordening wordt hierna, in paragraaf 3.2.2, nog nader ingegaan.

- Laaggelegen gebieden

De provincie wil gebieden aanwijzen waar het watersysteem meer leidend is bij het toekennen van de functie. Dit is onder meer bij laaggelegen gebieden die gevoelig zijn voor wateroverlast en waar waterrobuust gebouwd moet worden. Samen met de waterschappen onderzoekt de provincie de gebieden die zich hiervoor lenen en of zij hiervoor ruimtelijke voorwaarden moeten vastleggen.

Het initiatief wordt hieraan middels de digitale watertoets getoetst in paragraaf 3.2.2.

Opgaven

Op de visiekaart *Opgaven* is het projectgebied aangeduid als 'Groei en krimp'. Sterke demografische groei en krimp liggen in de provincie op korte afstand van elkaar. De gemeente Oldambt heeft te maken met bevolkingsdaling. De provincie voert beleid gericht op de leefbaarheid: van de kleine dorpen tot de stedelijke kernen. Met een aantrekkelijke leefomgeving, snel internet en goede bereikbaarheid wil de provincie zowel de stedelijke kernen als de dorpen leefbaar houden. De provincie geeft veel aandacht aan dorpen en de bereikbaarheid van voorzieningen. Zij ondersteunt en biedt veel ruimte aan ontwikkelingen van onderop om de leefbaarheid en sociale cohesie in de provincie te versterken. De opgave vraagt om een goede balans in te voeren maatregelen. Enerzijds zijn voor het behoud en herstel van de leefbaarheid omvangrijke investeringen noodzakelijk in met name de voorzieningenstructuur en de woningvoorraad. Anderzijds is het van belang om ruimte te bieden aan de groeiende stad voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van stad en regio.

Over wonen stelt de Omgevingsvisie het volgende. In de topkrimpgebieden moet de woningvoorraad afnemen. Daarbij gaat het voor een belangrijk gedeelte om de krimp in de koopsector, mede omdat in het recente verleden al ruim 6.000 sociale huurwoningen zijn gesloopt. Als het aantal woningen in deze gebieden niet gaat dalen, dreigt substantiële leegstand, met name na 2020. De risico's hierop zijn het grootst in de Eemsdelta en binnen deze regio in de gemeente Delfzijl. Ook in Oost-Groningen is nu al sprake van een toename van structurele leegstand. Met als gevolg aantasting van de leefbaarheid en daling van de waarde van het vastgoed waardoor de investeringen in nieuwbouw verder zullen dalen. Tussentijds moeten er uiteraard niet te veel nieuwe woningen worden gebouwd. Daartoe is het gewenst dat in de (regionale) woonvisies afspraken komen over nieuwbouw en sloop.

Echter, zoals de conclusie bij de gemeentelijke Woonvisie luidt, is het toevoegen van één woning op deze locatie in lijn met het beleid. De nieuwe woning gaat onderdeel uitmaken van het bestaande lint. In het verleden stond een woning op het perceel, maar deze is destijds gesloopt (2008/2009). Er rust al een woonbestemming op het perceel, maar er ontbreekt momenteel een bouwrecht. Om deze reden en om de koerswijziging in het nieuwe Programma Wonen, past het toevoegen van één woning binnen het woonbeleid.

De Omgevingsvisie is een kaderstellend document voor de uitwerking van het beleid op deelterreinen door de provincie zelf en door gemeenten en waterschappen. Ook voor andere partijen (bedrijven) die iets willen dat invloed heeft op de fysieke leefomgeving, biedt de Omgevingsvisie houvast. De provincie wil met de Omgevingsvisie ruimte bieden en uitnodigen. Maar uit deze Omgevingsvisie vloeien ook richtlijnen en voorschriften voort, die zijn vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening (zie volgende subparagraaf). Hiermee werkt het omgevingsbeleid (ruimtelijke ordening, water, mobiliteit en milieu) door in plannen van gemeenten en waterschappen.

3.2.2 Provinciale Omgevingsverordening

De provincie Groningen heeft in de Omgevingsverordening haar beleid uitgewerkt in voorschriften. Voor het projectgebied zijn de volgende voorschriften van belang:

Artikel 2.13.1 (buitengebied)

Gelet op de ligging in het provinciale buitengebied zal aan de gemeenteraad een verklaring van geen

bedenkingen worden gevraagd. Door het gegeven dat er eerder een woning heeft gestaan in het projectgebied en het feit dat het gebied al de bestemming 'Wonen' heeft, kan er in dit geval van de Omgevingsverordening worden afgeweken. Door een zorgvuldige planologische inpassing, aan de hand van de stedenbouwkundige onderlegger, wordt de oorspronkelijke bebouwingsstructuur weer hersteld en daarmee versterkt.

Artikel 2.41.1 (verbod nieuwe windturbines)

Nieuwe windturbines niet toegestaan. Dit initiatief voorziet niet in de plaatsing van (nieuwe) windturbines.

Artikel 3.6 (gebiedsnormen regionale wateroverlast)

Gelet op de bergings- en afvoercapaciteit waarop regionale wateren moet zijn ingericht moet op grond van artikel 2.8 van de Waterwet bij provinciale verordening normen worden gesteld voor de gemiddelde overstromingskans per jaar van daarbij aan te wijzen gebieden. Op grond van de Omgevingsverordening stellen Provinciale Staten per gebied de normen vast waarop de bergings- en afvoercapaciteit van de regionale wateren moet zijn ingericht als mede de regels voor de door het waterschap te verrichten beoordeling van de bergings-en afvoercapaciteit van de regionale wateren. Voor de te onderscheiden gebieden worden normen gegeven waarbij de kans op overstroming vanuit oppervlaktewater als gevolg van grote hoeveelheden neerslag is gerelateerd aan de economische waarde van landgebruik en de te verwachten schade bij overstroming. Voor dit gebied geldt gedeeltelijk 1:10 jaar (grasland) en gedeeltelijk 1:25 jaar (akkerbouw).

Het aspect water komt nader aan de orde in de waterparagraaf 4.6.

Afdeling 2.7 (Bergingsgebieden, noodbergingsgebieden en zoekgebied noodberging)

Op kaart 3 behorende bij de verordening is het projectgebied voorzien van de aanduiding 'bergingsgebieden' daarmee zijn de regels van afdeling 2.7 van toepassing, specifiek de artikelen 2.21.1, 2.21.2 en 2.21.3. Daarmee is het noodzakelijk dat wordt voorzien in bestemmingen en regels die de geschiktheid van deze gebieden voor de functie van (nood)berging waarborgen en een verbod inhouden om op een andere wijze dan hoogwaterbestendig te bouwen en/of infrastructuur aan te leggen. Dit betekent dus niet dat geen ontwikkelingen in dit gebied mogelijk zijn. De bouwplannen zijn in voldoende mate waterbestendig en de te bouwen gebouwen tasten de werking van het projectgebied als (nood)waterberging niet aan. Het volume van de woning leidt niet tot of draagt bij aan enige problematische verhoging van de waterstand in het geval het gebied ingezet wordt als (nood)waterberging. Overigens is bij het waterschap nog navraag gedaan naar dit onderwerp. Het waterschap ziet zich niet, (zoals ook blijkt uit paragraaf 4.6) op negatieve wijze geraakt in haar belangen.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Omgevingsvisie

Ter voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 van kracht wordt, heeft de gemeenteraad van de gemeente Oldambt op 30 oktober 2017 de Omgevingsvisie vastgesteld. In de visie staat hoe de gemeente over de toekomst van Oldambt denkt en welke koers er gevolgd gaat worden.

De gemeente Oldambt heeft een grondgebied met een diversiteit aan functionele lagen. Zo is het Oldambt een grensgemeente (Duitsland), een waddengemeente (Dollard), een agrarische gemeente met landbouwgronden met een voor Nederland uitzonderlijke ruime schaal en openheid, een toeristische en watergemeente, versterkt door de aanleg van het Oldambtmeer en verbindende vaarcircuits, een centrumgemeente door de stad Winschoten, een dorpengemeente door de verschillende kernen en linten en een ‘wellness’ gemeente door het bijzondere thermaal water in Bad Nieuweschans.

De gemeente Oldambt kent verschillende gebiedstyperingen. Oostwold is een basisdorp. Het dorp ligt aan de rand van het Oldambtmeer, aansluitend op de Hoofdweg van Midwolda. Het projectgebied ligt aan de Zuiderringdijk, buiten de kern Oostwold.

IHet Oldambtmeer zorgt voor een verbindend element tussen verschillende kernen, waaronder Oostwold.

Iedere kern heeft zijn eigen identiteit, water is wat ze met elkaar verbindt. Samen vormen ze een aantrekkelijk gebied. Om dit te versterken kunnen de dorpen zich richting het water ontwikkelen. Belangrijk is dat nieuwe ontwikkelingen bij de identiteit van het gebied passen en zo mogelijk de kernwaarden versterken. Kwaliteiten zijn onder ander rust en ruimte. Naast de belevingswaarde van rust en ruimte, biedt de ruimte ook kansen voor nieuwe ontwikkelingen. Het initiatief sluit aan op de omgevingsvisie.

3.3.2 Programma wonen

In het programma wonen staan de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten op het gebied van wonen voor de komende 5 jaar. Door de gemeente is herkend dat er meer mogelijkheden komen om te bouwen. Daarbij is van belang dat de bouw van woningen kwalitatief van aard is.

Kwalitatieve nieuwbouw

Om de woningvoorraad in Oldambt vitaal te houden, wil de gemeente ruimte bieden voor woningbouwinitiatieven die bijdragen aan de lange termijn kwaliteit van de woningvoorraad in Oldambt. Het gaat hierbij om initiatieven die vooral in kwalitatieve zin een toevoeging vormen voor de bestaande voorraad, die aansluiten bij bestaande tekorten of anticiperen op de veranderende vraag in de (nabije) toekomst. Daarbij wordt zowel naar locatie als woningtypologie gekeken. Deze aanpak heet de Product Markt Combinatiestrategie. In het programma wordt groei voorzien in de vraag naar het type woning dat hier voorligt: middeldure grondgebonden koop.

De gemeente vindt het belangrijk dat de juiste woningen op de juiste plekken worden gebouwd. Nieuwe woningen worden in Oldambt in principe alleen op structuurversterkende plekken gebouwd. De nieuwbouwruimte die in de gemeente beschikbaar is moet 'zo optimaal mogelijk' gebruikt worden. Het toevoegen van woningen op een bepaalde plek kan die locatie versterken. De gemeente wil de beschikbare nieuwbouwruimte daarom zo veel mogelijk op die plekken inzetten waar dit versterkende effect zo maximaal mogelijk zal optreden. Daarvan is met het voornemen sprake. De voormalige bebouwing stond in de lintstructuur van de Zuiderringdijk die met herbouw versterkt zal worden. Onder meer doordat een woning wordt teruggebouwd in dezelfde lijn als de bestaande woningen.

Het programma spreekt veelvuldig over het toevoegen van kwalitatief goede woningen. Het begrip kwaliteit is echter niet te vatten in één definitie en verschilt ook per plek. Het is daarom niet mogelijk een limitatieve opsomming te geven met criteria waaraan voldaan moet worden. Wel kunnen een aantal algemene uitgangspunten voor het beoordelen van de kwaliteit van een nieuwbouwplan worden gegeven:

- De woningen hebben voldoende woonoppervlak voor de beoogde doelgroep om nu en in de toekomst comfortabel te kunnen wonen en leven;
- De woningen zijn (zoveel als mogelijk) in plattegrond flexibel om aangepast te worden voor een andere doelgroep;
- De architectonische uitstraling past bij de omgeving of voegt daar een dimensie aan toe;
- De woningen passen binnen de stedenbouwkundige structuur en voegen (daar waar mogelijk) stedenbouwkundige kwaliteit toe;
- De woningen hebben een (passende) buite nruimte en zijn op een goede manier toegankelijk.

Al deze uitgangspunten worden positief beantwoord. Daarmee is sprake van kwalitatieve nieuwbouw. De woning wordt daarnaast op een structuurbepalende plek, in het lint, gebouwd waardoor ook sprake is van toevoeging van stedenbouwkundige kwaliteit. Het voornemen is daarmee in lijn met het Programma wonen.

3.3.3 Welstandsnota

Op 21 maart 2013 is de Welstandsnota Gemeente Oldambt vastgesteld. Het doel van de Welstandsnota is een bijdrage leveren aan het behouden en versterken van de beeldkwaliteit. Waar het bestemmingsplan vooral de functies en het ruimtebeslag van de bouwwerken regelt, gaat de Welstandsnota over de architectonische vormgeving van bouwwerken.

Zoals op onderstaande Welstandskaart is te zien, is het projectgebied aangeduid als 'erven'. De dekzandruggen in het gebied zijn bepalend geweest voor de huidige nederzettingenstructuur. Vanuit deze

dekzandruggen werd het omliggende land in cultuur gebracht. Deze ruggen en de bebouwing daarop volgen een slingerend verloop, overwegend zuidwest-noordoost gericht. Zij vormen daarmee de hoofdstructuur van de gemeente Oldambt. De Zuiderringdijk en de Verlengde Ekamperweg vormen een voortzetting van de Ekamperweg, maar de verdichting is hier achterwege gebleven, waardoor het oorspronkelijke beeld van verspreide bebouwing langs de weg in stand is gebleven. Dit is het gebied van de zogenaamde 'erven'.

Het initiatief dient te voldoen aan de welstandscriteria die voor dit gebied gelden.

Afbeelding 3.1: Uitsnede Welstandskaart; projectgebied globaal aangegeven en aangeduid als nr. 23 'erven' (bron: gemeente Oldambt)

3.3.4 Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (2011)

Na de fusie van de gemeenten Winschoten, Scheemda en Reiderland is voor de gemeente Oldambt in 2011 een nieuw Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) opgesteld. In het plan is na een beschrijving van de aanwezige situatie en de toekomstige ontwikkelingen het beleid voor de toekomst van verkeer en vervoer beschreven. Dat vindt gebiedsgedifferentieerd plaats, afgestemd op de aanwezige ruimtelijke kenmerken van bijvoorbeeld dorpsgebieden en landelijke gebieden.

Naast algemene maatregelen worden in het GVVP verder per kern maatregelen aangegeven. Deze zijn niet relevant voor het initiatief en het initiatief beïnvloedt de maatregelen niet.

Hoofdstuk 4 Milieu en overige randvoorwaarden

4.1 Bodem

Toetsingskader

Het Besluit Bodemkwaliteit streeft naar duurzaam bodembeheer waarbij een balans gezocht wordt tussen bescherming van de bodemkwaliteit voor mens en milieu enerzijds en het gebruiken van de bodem voor maatschappelijke ontwikkelingen anderzijds. Het Besluit bevat regels voor kwaliteitsborging (Kwalibo), bouwstoffen, grond en baggerspecie. Bij het mogelijk maken van ruimtelijke initiatieven moet de vraag worden gesteld of de aanwezige bodemkwaliteit past bij het huidige of toekomstige gebruik van die bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het uitgangspunt hierbij is dat aanwezige bodemverontreiniging geen onaanvaardbaar risico oplevert voor de gebruikers van de bodem en dat de bodemkwaliteit niet verslechtert door grondverzet (bijvoorbeeld graafwerkzaamheden). Dit is het zogenaamde stand still-beginsel.

Onderzoek

Woningen zijn gebouwen waarin voortdurend of nagenoeg voortdurend mensen (langer dan twee uur per dag) verblijven. De milieuhygiënische bodemkwaliteit moet dan ook geschikt zijn voor de gewenste functie. Voor de locatie is dan ook in januari 2021 een verkennend bodem- en asbestonderzoek verricht door Klijn Bodemonderzoek B.V. Het onderzoek is opgenomen in Bijlage 3.

Verkennend asbestonderzoek NEN 5707

Gezien de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd dat de voor de onderzoekslocatie opgestelde hypothese “onverdachte locatie”, juist is. Er zijn immers in de bodem ter plaatse van RE1 en RE2 geen verhoogde gehalten boven de 2 mg/kg ds aan asbest aangetroffen. De geconstateerde verhoogde concentraties liggen ruim onder de grens van 0,5 maal de interventiewaarde (=50 mg/kg ds.) en vormen géén aanleiding tot het instellen van een nader asbestonderzoek.

Verkennend bodemonderzoek NEN 5740

Gezien de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd dat de voor de onderzoekslocatie opgestelde hypothese “verdachte locatie”, juist is. Er zijn immers op de locatie enkele licht verhoogde gehalten aangetroffen.

Tevens worden in de onderzochte grond geen overschrijdingen voor PFOA en PFOS ten opzichte van de achtergrondwaarden (klasse landbouw en natuur) uit het tijdelijk handelingskader van het Besluit bodemkwaliteit (2 juli 2020) vastgesteld.

De geconstateerde verhoogde gehalten liggen onder de indexwaarde van 0,5 en/of interventiewaarde en vormen géén aanleiding tot het instellen van een nader bodemonderzoek.

Op basis van de onderzoeksresultaten bestaan er, vanuit milieuhygiënisch oogpunt gezien, geen belemmeringen ten aanzien van het gebruik van het terrein en de afgifte van een omgevingsvergunning ten behoeve van de geplande bouwactiviteiten op het terrein.

Asbest

Op basis van de historie van het perceel, de uitgevoerde maaiveldinspectie en de zintuiglijke waarnemingen tijdens de boorwerkzaamheden -waarbij geen asbestverdachte materialen zijn aangetroffen- is het aannemelijk dat er geen sprake is van een verontreiniging van de bodem met asbest.

Hergebruik van grond

Voor de volledigheid kan nog worden vermeld dat de grond naar verwachting niet als schone grond kan worden hergebruikt. Voor grond welke op het perceel wordt toegepast gelden, gezien de geringe overschrijding(en) ten opzichte van de achtergrondwaarden, geen gebruiksbeperkingen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit een indicatieve toetsing aan de Regeling en het Besluit Bodemkwaliteit betreft; het uitgevoerde onderzoek betreft immers geen partijkeuring conform BRL SIKB 1000, protocol 1001.

Conclusie

Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect bodem.

4.2 Geluid

Wettelijk kader

Regels ten aanzien van geluidhinder zijn vastgelegd in de Wet geluidhinder (Wgh). Het doel van de Wet geluidhinder is tweeledig. Enerzijds de bescherming van het milieu en anderzijds de bescherming van de volksgezondheid. Bepalend is steeds de situering van geluidsbronnen ten opzichte van geluidsgevoelige bestemmingen, zoals woningen en scholen. De Wgh gaat uit van zones langs wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Binnen dergelijke zones zijn nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen alleen toegestaan indien de geluidsbelasting op de buitengevel onder of hoogstens gelijk is aan de voorkeursgrenswaarde.

De Wgh is alleen van toepassing binnen de van rechtswege aanwezige zone van een weg. Volgens de Wet geluidhinder heeft elke weg een zone. Conform artikel 74 lid 2 Wgh zijn wegen waarvoor een maximum snelheid van 30 km per uur geldt hiervan uitgezonderd, evenals wegen die deel uitmaken van een woonerf.

Onderzoek

Er wordt in onderhavig geval geluidgevoelige bebouwing opgericht, namelijk een woning. Dit maakt toetsing aan de bepalingen van de Wet geluidhinder noodzakelijk.

Het projectgebied ligt in de geluidzone van zoneplichtige wegen (binnen 200 m van wegen, geen 30 km/uur). Gelet op de aard van de weg en de geringe verkeersintensiteit - omdat slechts sprake is van bestemmingsverkeer - mag worden gesteld dat de geluidsbelasting op de gevels van de te realiseren woning ruim onder de voorkeursgrenswaarde van 48 dB blijft en dat een akoestisch onderzoek niet nodig is.

Conclusie

Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect verkeersgeluid.

4.3 Verkeer en parkeren

Voor een ruimtelijk project geldt dat de verkeerseffecten die optreden als gevolg van een projectvoornemen in het kader van een goede ruimtelijke ordening moeten worden onderbouwd. De nadruk ligt daarbij op de effecten van de ontwikkeling op de verkeersafwikkeling en parkeren (bereikbaarheid), de verkeersveiligheid en de verkeershinder (leefbaarheid). CROW verstrekt vuistregels en kengetallen om verkeerseffecten bij ontwikkelingen te bepalen. Er is gebruikgemaakt van CROW publicatie 381 - Toekomstbestendig parkeren, van parkeerkencijfers naar parkeernormen, december 2018.

Bij de beoordeling of er voldoende parkeergelegenheid bestaat hoeft alleen rekening te worden gehouden met de toename van de parkeerbehoefte als gevolg van het realiseren van het bouwplan. De publicatie heeft voor verschillende variabelen parkeerkencijfers. Dit projectgebied is geclassificeerd als weinig stedelijk en is gelegen in het buitengebied. Het gaat om één vrijstaande koopwoning.

Voor deze woning geldt een parkeerbehoefte van 2,0 tot 2,8 parkeerplaatsen. Op het terrein bij de woning is voldoende ruimte om de parkeerplaatsen te realiseren.

De woning leidt tot een verkeersgeneratie van 7,8 tot 8,6 verkeersbewegingen per dag. De weg waarop het projectgebied is ontsloten, de Zuiderringdijk, heeft voldoende capaciteit om deze toename aan te kunnen.

Het voornemen leidt niet tot een verslechtering van de verkeerssituatie en de parkeerbehoefte wordt opgelost op eigen erf. Wat betreft verkeerseffecten wordt het voornemen dan ook uitvoerbaar geacht.

4.4 Luchtkwaliteit

Toetsingskader

De Wet luchtkwaliteit is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging. Anderzijds heeft de wet tot doel mogelijkheden te creëren

voor ruimtelijke ontwikkeling. Volgens de nieuwe regeling vormt luchtkwaliteit in beginsel geen belemmering voor het uitoefenen van een ruimtelijk project als aan minimaal één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project leidt, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project draagt 'niet in betekenende mate' (nibm) bij aan de luchtverontreiniging;
- een project past binnen het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) of binnen een regionaal programma van maatregelen.

In de AMvB-nibm is vastgelegd dat na vaststelling van het NSL of een regionaal programma een grens van 3% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 1,2 µg/m^3 NO_2 of PM_{10}) als 'niet in betekenende mate' wordt beschouwd.

Plan

In het projectgebied wordt één woning mogelijk gemaakt. CROW heeft voor verschillende variabelen kencijfers. Er is gebruikgemaakt van CROW publicatie 381 - Toekomstbestendig parkeren, van parkeerkencijfers naar parkeernormen, december 2018.

Dit gebied is geclassificeerd als weinig stedelijk en ligt in het buitengebied. Het gaat om de bouw van één vrijstaande koopwoning. Voor de verkeersgeneratie van de woning is een kengetal van minimaal 7,8 en maximaal 8,6 verkeersbewegingen per etmaal opgenomen.

Onderzoek nibm-tool

Voor kleinere ruimtelijke en verkeersplannen die effect kunnen hebben op de luchtkwaliteit heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu in samenwerking met Kenniscentrum InfoMil de nibm-tool 2020 ontwikkeld. Daarmee kan op een eenvoudige en snelle manier worden bepaald of een plan niet in betekenende mate bijdraagt aan luchtverontreiniging. Met behulp van deze rekentool is de toename van de stoffen NO_2 en PM_{10} bepaald.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

	Jaar van planrealisatie	2021
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	8,2
	Aandeel vrachtverkeer	2,0%
Maximale bijdrage extra verkee	NO_2 in µg/m^3	**0,01**
	PM_{10} in µg/m^3	**0,00**
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

Tabel 4.1: nibm-tool (bron: InfoMil)

Uit de berekeningen met de nibm-tool blijkt dat het plan de grens van 3% (een toename van 1,2 µg/m^3 NO_2 of PM_{10}) niet overschrijdt. Het project kan derhalve worden beschouwd als een nibm-project. Nader onderzoek naar de luchtkwaliteit vanwege de toename van het verkeer is niet noodzakelijk.

Onderzoek achtergrondniveau

Hoewel geconstateerd is dat het project een zogenaamd nibm-project betreft, moet ook worden bezien of de luchtkwaliteit in het projectgebied niet zodanig is dat de normen voor een goed woonklimaat worden overschreden.

Daartoe is gebruik gemaakt van de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland 2020, die in maart 2020 zijn gepubliceerd. Het RIVM produceert deze kaarten jaarlijks. De kaarten geven een beeld van de luchtkwaliteit in Nederland en betreffen zowel recente als toekomstige jaren. Per kilo-metervak worden de concentraties voor de verschillende luchtverontreinigende stoffen weergegeven waarvoor Europese regelgeving bestaat. De kaarten op deze website hebben een juridisch-formele status.

De meest relevante luchtkwaliteitseisen voor ruimtelijke plannen betreffen stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof ($PM_{2.5}$ en PM_{10}). De grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof ($PM_{2.5}$ en PM_{10}) uit de wet zijn opgenomen in de navolgende tabel.

Luchtconcentratie		**Norm**
NO_2	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m^3
$PM_{2.5}$	jaargemiddelde concentratie	25 µg/m^3
PM_{10}	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m^3

Tabel 4.2: Grenswaarden luchtkwaliteitseisen.

Uit de Grootschalige Concentratiekaarten blijkt dat de achtergrondniveaus ter plaatse ruim onder de wettelijke normen blijven.

Conclusie

Het project kan worden beschouwd als een nibm-project. Daarnaast is de luchtkwaliteit in en rond het besluitgebied zodanig dat de normen voor een goed woonklimaat worden gewaarborgd. Nader onderzoek naar de luchtkwaliteit kan derhalve achterwege blijven.

4.5 Externe veiligheid

Toetsingskader

Externe veiligheid betreft het risico dat aan bepaalde activiteiten verbonden is voor niet bij de activiteit betrokken personen. De wet- en regelgeving rond het thema externe veiligheid zijn vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het voorkomen en beheersen van risicovolle bedrijfsactiviteiten en van risicovol transport (onder andere van gevaarlijke stoffen). Het gaat daarbij om de bescherming van individuele burgers en groepen tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen of omstandigheden. Risicobronnen kunnen worden onderscheiden in risicovolle inrichtingen (onder andere lpg-tankstations), vervoer van gevaarlijke stoffen (via wegen, spoorwegen, waterwegen) en leidingen (onder andere aardgas, vloeibare brandstof en elektriciteit).

Om voldoende ruimte te scheppen tussen de risicobron en de personen of objecten die risico lopen (kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten), moeten vaak veiligheidsafstanden in acht worden genomen. Ook ontwikkelingsmogelijkheden die ingrijpen in de personendichtheid kunnen om onderzoek vragen. Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt in het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR).

Onderzoek

Volgens de risicokaart (risicokaart.nl) ligt het perceel niet in het invloedsgebied van risicovolle inrichtingen, spoor-, water- en wegtransportroutes voor gevaarlijke stoffen of buisleidingen.

Alle risicovolle functies, transportroutes en leidingen zijn op voldoende afstand gelegen (minimaal 700 meter). In onderstaande afbeelding is een uitsnede van de risicokaart opgenomen. Het projectgebied is globaal blauw omcirkeld.

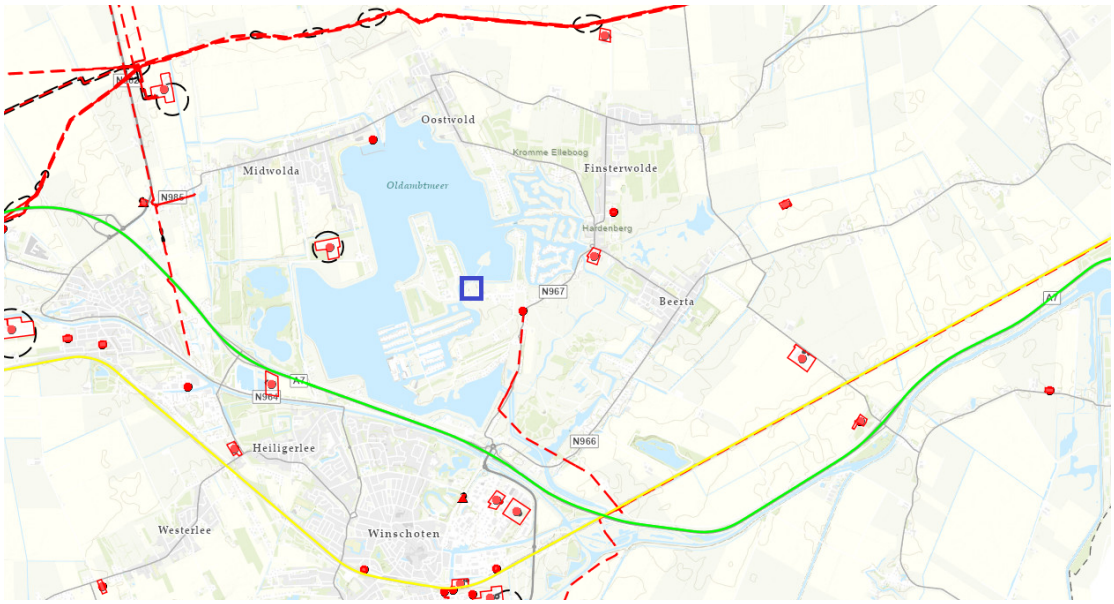

Figuur 4.1: Uitsnede risicokaart, het projectgebied bevindt zich globaal in het blauwe kader (bron: risicokaart.nl)

Conclusie

Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect externe veiligheid.

4.6 Waterhuishouding

Toetsingskader

Op grond van artikel 3.1.6 uit het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin moet worden ingegaan op de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding en hoe in de plannen wordt omgegaan met aspecten van water.

Het projectgebied van het bestemmingsplan ligt binnen het beheersgebied van waterschap Hunze en Aa's.

Onderzoek

Via de Digitale Watertoets is waterschap Hunze en Aa's van onderhavig initiatief op de hoogte gebracht. De watertoets is uitgevoerd op 3 juni 2021 en opgenomen in Bijlage 1. Het doel van de watertoets is “het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten”.

De aanmelding heeft ertoe geleid dat de korte procedure wordt doorlopen. Dit houdt in dat via de digitale watertoets deze standaard waterparagraaf wordt verstrekt, met voor het plan relevante adviezen. De waterparagraaf wordt hieronder besproken.

1. Waterveiligheid

Waterveiligheid betreft het voorkomen, zo mogelijk uitsluiten, van levensbedreigende overstromingsrisico's voor mens en dier en het voorkomen van schade aan have en goed. Risico's die met name zullen optreden bij de doorbraak van een zeekering (primaire kering) of boezemkade (secundaire kering). Binnen dit thema zijn, indien van toepassing, alle belangen beschreven die vanwege de waterveiligheid extra bescherming genieten of anderzijds van belang zijn voor de waterveiligheid.

Overstromingsgevoeligheid

Voor het beheersgebied van het waterschap Hunze en Aa's is onderzocht welke gebieden overstromingsgevoelig zijn vanuit de boezem. Het projectgebied ligt (deels) in een overstromingsgevoelig

gebied. Nieuwe woningen, bedrijven en andere infrastructuur worden bij voorkeur op de hogere locaties gebouwd. Als er toch voor wordt gekozen om in deze lagere delen te bouwen, is het raadzaam om overstromingsbestendig te bouwen. Dit kan bijvoorbeeld door het bouwpeil te verhogen (verhoogd te bouwen) en/of kaden aan te leggen. Gemeenten dragen zorg voor het waarborgen van vluchtroutes bij de inrichting van bouwlocaties in overstromingsgevoelige gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door vluchtroutes op voldoende hoogte aan te leggen (Beheerprogramma 2016-2021).

2. Waterkwantiteit

Het waterschap heeft als taak de zorg voor voldoende water in droge perioden als de afvoer in perioden van overvloed. Een vergrote kans op wateroverlast of watertekort dient dus voorkomen te worden. Binnen dit thema zijn, indien van toepassing, de voor dit plan gerelateerde belangen beschreven die in meer of mindere mate de waterkwantiteit beïnvloeden.

Wateroverlast vanuit het oppervlaktewater moet in ieder geval zoveel mogelijk voorkomen worden. Overtollig grond- en hemelwater dat tot afvoer komt volgt de trits ; ''vasthouden, bergen, afvoeren''.

Schouwsloten

Binnen het projectgebied liggen schouwsloten. Schouwsloten zijn sloten die niet in eigendom zijn van het waterschap, maar een belangrijke lokale functie vervullen voor de afwatering van een groter gebied, meerdere eigenaren en/of belangen van derden. Vanwege deze afwateringsfunctie is het van belang dat een schouwsloot goed onderhoud heeft. De eigenaren van schouwsloten zijn verplicht het benodigde doorstroomprofiel jaarlijks schoon te houden en het waterschap ziet hierop toe via de schouw. Het profiel van een schouwsloot mag niet zonder toestemming van het waterschap gewijzigd worden (Keur Waterschap Hunze en Aa's).

Grondwaterstand en ontwateringsdiepte

Om grondwateroverlast te voorkomen is een minimale ontwateringsdiepte (de afstand tussen het maaiveld en de grondwaterstand) nodig. In het projectgebied is de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) (plaatselijk) relatief hoog, waardoor de kans op overlast toeneemt. De voor het plan noodzakelijke ontwateringsnorm wordt mogelijk niet in het hele plangebied gehaald. Voor primaire wegen is de ontwateringsnorm 1,0 m-mv, voor woningen met kruipruimtes, industrieterreinen en secundaire wegen is dit 0,7 m-mv, voor tuinen en plantsoenen is dit 0,5 m-mv, en voor woningen zonder kruipruimte is de norm 0,3 m-mv. Mocht de beoogde functie van het ingediende plan overlast kunnen ondervinden door onvoldoende ontwateringsdiepte, is het te adviseren om hier rekening mee te houden in het ontwerp en bij de inrichting.

3. Waterkwaliteit

Om de waterkwaliteit te waarborgen heeft het waterschap de zorg voor het realiseren van schoon en ecologisch gezond water, waarin systeem-specifieke dieren en planten voorkomen. In de eerste plaats is dit van belang voor de grotere beken, kanalen en meren waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld voor aangewezen waterlichamen. Daarnaast is een goede waterkwaliteit van belang voor het recreatief medegebruik als zwemmen en kanoën en voor het stelsel van kleinere watergangen voor water aan- en afvoer. In dit thema zijn, indien van toepassing, alle voor dit plan specifieke waterschapsbelangen beschreven die impact hebben op de waterkwaliteit.

Vervuiling van het oppervlaktewater moet in ieder geval zoveel mogelijk voorkomen worden. Om deze reden vraagt het waterschap op de toepassing van uitlogende materialen zoveel mogelijk te beperken en om vervuiling door bedrijfsmatige activiteiten te voorkomen. Afstromend hemelwater dat vervuild is geraakt moet zo veel mogelijk gescheiden worden afgevoerd, of moet worden gezuiverd. Dit volgt de trits ; ''schoonhouden, scheiden, zuiveren''.

Conclusie

Op basis van de Digitale Watertoets geeft waterschap Hunze en Aa's, mits aan de bovenstaande uitgangspunten wordt voldaan, een positief wateradvies. Met inachtneming van bovenstaande vormt het

aspect water geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het voornemen.

4.7 Archeologie en cultuurhistorie

4.7.1 Archeologie

Wettelijk kader

De Monumentenwet 1988 is per 1 juli 2016 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze in werking treedt. Vooruitlopend hierop zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

De Erfgoedwet bundelt en wijzigt een aantal wetten op het terrein van cultureel erfgoed. De kern van deze wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, worden archeologische resten opgegraven en elders bewaard (ex situ). Daarnaast moet ieder ruimtelijk plan een analyse van de overige cultuurhistorische waarden van het plangebied bevatten. Dit is uitgewerkt in paragraaf 4.7.2. Voor zover in een plangebied sprake is van erfgoed, moet op grond van het voorgaande dan ook worden aangegeven op welke wijze met deze cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten archeologische waarden rekening wordt gehouden.

In oktober 2010 heeft de gemeenteraad van Oldambt de Nota Archeologie en de bijbehorende Beleidskaart Archeologie vastgesteld. In de Nota Archeologie wordt beschreven hoe de gemeente omgaat met de archeologische, cultuurhistorische en cultuurlandschappelijke waarden binnen haar grondgebied. Bekende en te verwachten archeologische waarden zijn op de beleidskaart weergegeven. Daarnaast is een aantal bekende cultuurhistorische en cultuurlandschappelijke waarden op de kaart meegenomen. De Nota Archeologie geeft richtlijnen voor de vertaling naar bestemmingsplanregels. De beleidskaart kent een vierdeling voor te beschermen gebieden.

1. AMK-terreinen en andere terreinen van cultuurhistorische waarde: voor deze terreinen wordt gestreefd naar behoud. Als dat niet mogelijk is, vindt bureauonderzoek plaats;
2. historische dorpskernen en bebouwing, alsmede cultuurlandschappelijke waardevolle relicten: bij ingrepen groter dan 100 m² vindt bureauonderzoek plaats;
3. gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarden: bij ingrepen groter dan 200 m² vindt bureauonderzoek plaats;
4. gebieden met lage archeologische verwachtingswaarden: bij ingrepen groter dan 500 m² vindt bureauonderzoek plaats;
5. gebieden met een lage archeologische verachting: geen bureauonderzoek noodzakelijk.

Hieronder is een uitsnede van de Beleidskaart Archeologie opgenomen, waarin het projectgebied globaal is aangeduid.

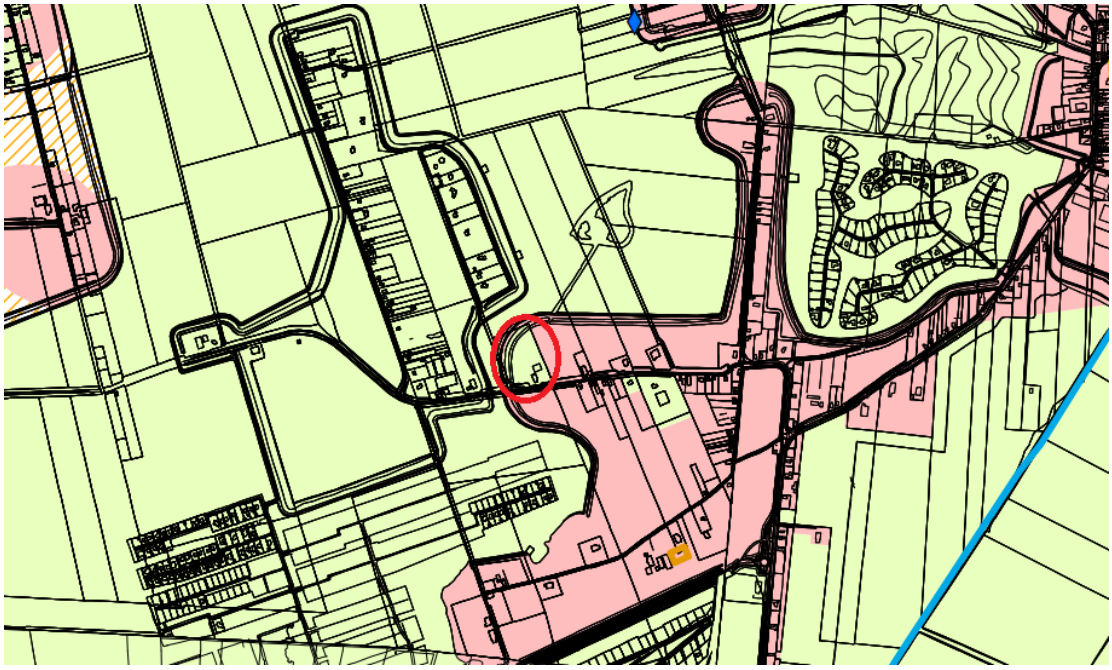

Afbeelding 4.2: Uitsnede Beleidskaart Archeologie; projectgebied is gelegen in rode cirkel (bron: gemeente Oldambt)

Toetsing

Op de Beleidskaart Archeologie heeft het perceel een lage archeologische verwachting.

Op basis van het vigerende bestemmingsplan 'Blauwe Stad 2012' heeft het perceel de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3'. De voor 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden zijn naast de andere voor deze gronden aangewezen bestemmingen bestemd voor behoud van archeologische (verwachtings)waarden. Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 200 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

Onderzoek

Op het perceel is in 2008 door De Steekproef een inventariserend archeologisch veldonderzoek verricht (zie Bijlage 4). Doel van het onderzoek was vast te stellen of in het gebied archeologische waarden aanwezig zijn die door de graafwerkzaamheden bedreigd worden.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het gebied omstreeks het neolithicum veranderde in een moeras. Op een afstand van meer dan een halve kilometer zijn vondsten gedaan van bewerkt vuursteen uit steentijd en bronstijd. Bij het veldonderzoek zijn geen eenduidige archeologische indicatoren gevonden op de locatie Zuiderringdijk. Daarom wordt geadviseerd geen nader onderzoek uit te laten voeren.

Conclusie

Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect archeologie; er hoeft geen nader onderzoek plaats te vinden.

Indien bij de graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of archeologische vondsten worden gedaan, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de

gemeente conform de Erfgoedwet.

4.7.2 Cultuurhistorie

Toetsingskader

Als gevolg van het rijksbeleid ten aanzien van de monumentenzorg, is per 1 januari 2012 een wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening van kracht. De wijziging betreft artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a, als gevolg waarvan alle cultuurhistorische waarden uitdrukkelijk dienen te worden mee gewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. De overige cultuurhistorische waarden moeten, naast de archeologische waarden, worden betrokken in het onderzoek.

Onderzoek

Omdat het perceel nu onbebouwd is, is van bebouwing met een cultuurhistorische waarde geen sprake. Het aspect cultuurhistorie vormt dan ook geen belemmering voor het initiatief

Conclusie

Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect cultuurhistorie.

4.8 Milieuzonering

Toetsingskader

Zowel de ruimtelijke ordening als het milieubeleid stellen zich ten doel een goede kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door milieuzonering. Onder milieuzonering wordt het aanbrengen van een voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies als wonen en recreëren anderzijds verstaan. De ruimtelijke scheiding bestaat doorgaans uit het aanhouden van een bepaalde afstand tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Die onderlinge afstand moet groter zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast. Milieuzonering heeft twee doelen:

1. het voorkomen of zoveel mogelijk beperken van hinder en gevaar bij woningen en andere gevoelige functies;
2. het bieden van voldoende zekerheid aan bedrijven dat zij hun activiteiten duurzaam onder aanvaardbare voorwaarden kunnen uitoefenen.

Als uitgangspunt voor het bepalen van de aan te houden afstanden wordt veelal de VNG-uitgave Bedrijven en Milieuzonering uit 2009 gehanteerd. Deze uitgave bevat een lijst, waarin voor een hele reeks van milieubelastende activiteiten (naar SBI-code gerangschikt) richtafstanden zijn gegeven ten opzichte van milieugevoelige functies. De lijst geeft richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een milieubelastende activiteit in een milieucategorie en daarmee ook voor de uiteindelijke indicatieve richtafstand. De afstanden worden gemeten tussen enerzijds de grens van de bestemming die de milieubelastende functie(s) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een milieugevoelige functie die op grond van het plan mogelijk is.

Onderzoek

Het plan voorziet in de realisatie van een woning. De woning leidt van zichzelf niet tot milieuhinder voor omliggende functies, maar is andersom als woonfunctie wel gevoelig voor milieuhinder van omliggende bedrijven. De woning kan ook een belemmering vormen voor deze bedrijven.

In de omgeving van het projectgebied zijn voornamelijk woningen, natuur en agrarische grond (zonder bouwvlak) gelegen. Op circa 210 meter ten westen van het projectgebied is een manege gelegen. Voor een manege (categorie 3.1) geldt een richtafstand van 50 meter. Op circa 1 kilometer ten zuidoosten van het projectgebied is een agrarisch bouwvlak gelegen.

De functies zijn op voldoende afstand gelegen. Bovendien geldt voor de genoemde functies dat op kortere afstand van deze functies woningen zijn gelegen.

Kortom, de woningen belemmeren niet de functies in de omgeving. Andersom belemmeren omliggende functies de woningen niet.

Conclusie
Het initiatief is uitvoerbaar wat betreft het aspect milieuzonering.

4.9 Ecologie

4.9.1 Toetsingskader

Wet natuurbescherming
Onderdeel van de Wet natuurbescherming (Wnb) is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikel 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikel 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

Ook de bescherming van specifieke natuurgebieden is in de Wnb geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Natuurnetwerk Nederland
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN.

4.9.2 Ecologische inventarisatie

Om de uitvoerbaarheid van dit plan te toetsen voor het aspect ecologie, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd (een zogenaamde quick scan). Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wnb of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. De inventarisatie is uitgevoerd door een ecoloog van BügelHajema Adviseurs B.V. in juni 2021. Deze natuurtoets is in 2022 geactualiseerd naar aanleiding van de actualisatie van de Omgevingsverordening Groningen op 17 februari 2022, waarbij met name nog de nieuwe niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten haas en hermelijn zijn onderzocht. Het rapport van de inventarisatie is als Bijlage 2 bij deze toelichting gevoegd. Hieronder worden de resultaten kort benoemd.

Soortenbescherming
Voor een toetsing aan de soortenbescherming van Wnb is, op basis van het uitgevoerde veldbezoek (10 mei 2021) en het raadplegen van bronnen en gelet op de aard van het plan, een voldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan.

Het is niet nodig om nader onderzocht uit te voeren of een ontheffing aan te vragen. Wel dient bij het aanbrengen van kunstmatige verlichting rekening te worden gehouden met eventuele aanwezige vleermuisverblijfplaatsen in bomen. Dit betekent dat er geen direct kunstlicht op bomen mag uitstralen tijdens de aanleg- en gebruiksfase. Dit kan worden bereikt door gebruik te maken van naar beneden gerichte lichtarmaturen die op ruime afstand van de bomen worden geplaatst.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

Gebiedsbescherming

Gezien de grote afstand van meer dan 8 km tot stikstofgevoelige gebieden en de bouw van één enkele woning, kan een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden op voorhand worden uitgesloten. Een nadere analyse in het kader van de gebiedenbescherming van de Wnb of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Wnb nodig. Het plan is daarnaast op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening.

4.9.3 Conclusie

Het is niet nodig om nader onderzocht uit te voeren of een ontheffing aan te vragen. Wel dient bij het aanbrengen van kunstmatige verlichting rekening te worden gehouden met eventuele aanwezige vleermuisverblijfplaatsen in bomen. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden kan op voorhand worden uitgesloten.

4.10 Ladder voor duurzame verstedelijking

De Ladder voor duurzame verstedelijking (hierna: Ladder) is een instrument voor efficiënt ruimtegebruik, met een motiveringsvereiste voor het bevoegd gezag als nieuwe stedelijke ontwikkelingen planologisch mogelijk worden gemaakt. Bij besluit van 28 augustus 2012 is de Ladder toegevoegd aan artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en vervolgens op 1 oktober 2012 in werking getreden. Op 1 juli 2017 is het Bro gewijzigd, waarbij een nieuwe Laddersystematiek geldt. De Ladder staat als instrument niet op zichzelf, maar geeft mede vorm aan de systeemverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor een goede ruimtelijke ordening. Deze verantwoordelijkheid brengt met zich mee, dat de minister ervoor zorgt dat decentrale overheden over de juiste instrumenten kunnen beschikken voor een zorgvuldige benutting van de ruimte. Hieronder wordt begrepen het voorkomen van overprogrammering, het faciliteren van groei, het anticiperen op stagnatie en het leefbaar houden van krimpregio's.

De Ladder is onder andere van toepassing op bouwplannen die worden aangemerkt als nieuwe stedelijke ontwikkeling. Bij het bepalen óf en hoe de Ladder moet worden toegepast zijn de volgende aspecten van belang:

1. Is er sprake van een stedelijke ontwikkeling?
2. Is de stedelijke ontwikkeling nieuw?
3. Wat is het ruimtelijk verzorgingsgebied?
4. Is er behoefte aan de voorgenomen ontwikkeling?
5. Ligt de ontwikkeling in bestaand stedelijk gebied?

Ad. 1. Is er sprake van een stedelijke ontwikkeling?

De Laddertoets geldt alleen voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen. De eerste afweging in de toetsing aan de Ladder is het beantwoorden van de vraag of sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Hiervoor kan worden gekeken naar jurisprudentie. Voor wonen geldt, dat voor woningbouwlocaties vanaf twaalf woningen sprake is van een stedelijke ontwikkeling die Ladderplichtig is (ABRvS 16 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2921). Het initiatief gaat uit van het toevoegen van slechts één woning, waardoor de Ladder niet van toepassing is.

Conclusie

Het initiatief ligt onder de grens van een stedelijke ontwikkeling die Ladderplichtig is. Dit betekent dat de 'laddertoets' niet van toepassing is op het planvoornemen. Wanneer geen sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling, zijn de overige vragen van de Ladder niet meer van toepassing.

Ondanks dat geen sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling, moet de behoefte aan de voorgenomen

ontwikkeling wel worden aangetoond in het kader van de goede ruimtelijke ordening. In paragraaf 3.2 en 3.3 wordt hier op ingegaan.

4.11 M.e.r.-beoordeling

Toetsingskader

In de Wet milieubeheer en het bijbehorende Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) is wettelijk geregeld voor welke projecten en besluiten een vorm van m.e.r.-verplichting geldt. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie situaties. Ten eerste zijn activiteiten benoemd waarvoor het maken van een milieueffectrapportage verplicht is en waarvoor altijd een m.e.r.-procedure moet worden doorlopen (m.e.r.-plicht). In bijlage C van het Besluit m.e.r. is aangegeven voor welk type activiteiten een m.e.r.-plicht geldt.

Ten tweede zijn activiteiten benoemd waarvoor het bevoegd gezag nader moet beoordelen of een m.e.r.-procedure wel of niet nodig is (m.e.r.-beoordelingsplicht). In bijlage D van het Besluit m.e.r. is aangegeven voor welk type activiteiten een m.e.r.-beoordelingsprocedure moet worden doorlopen. Hierbij zijn per type activiteiten drempelwaarden opgenomen.

Ten derde moet voor ontwikkelingen die onder de drempelwaarden blijven zoals genoemd in bijlage D van het Besluit m.e.r, wel beoordeeld worden of de geplande activiteiten geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu hebben (vormvrije m.e.r.-beoordeling). Voor deze motivering/toets wordt een aanmeldnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling geschreven. Uit de aanmeldnotitie kunnen twee conclusies volgen: belangrijke nadelige milieueffecten zijn uitgesloten of belangrijke nadelige milieueffecten zijn niet uitgesloten. In het eerste geval is de activiteit niet m.e.r.-(beoordelings)plichtig, in het andere geval moet een m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd en de bijbehorende procedure worden gevolgd. Op basis van de aanmeldnotitie neemt het bevoegd gezag een m.e.r.-beoordelingsbesluit.

Voor activiteiten die niet zijn opgenomen in de bijlagen C en D van het Besluit m.e.r geldt geen vorm van een m.e.r. verplichting.

Onderzoek

In onderdeel D 11.2 van de bijlage van het Besluit m.e.r zijn de drempelwaarden voor een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. De drempelwaarden bij D 11.2 luiden als volgt:

1. een oppervlakte van 100 hectare of meer;
2. een aaneengesloten gebied en 2.000 of meer woningen omvat; of
3. een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m^2 of meer.

De beoogde ontwikkeling blijft naar schaal en omvang ruimschoots onder de drempelwaarden. Gelet op de aard en omvang van de nieuwe ontwikkeling wordt het project niet als een stedelijk ontwikkelingsproject gekwalificeerd in de zin van onderdeel D 11.2. Dat de activiteiten geen belangrijke nadelige milieueffecten hebben, wordt voldoende onderbouwd met dit Hoofdstuk 4.

Conclusie

De conclusie is dat geen vormvrije m.e.r.-beoordeling hoeft plaats te vinden.

Hoofdstuk 5 Juridische vormgeving

Een besluit over een omgevingsvergunning dient te worden genomen op basis van een goede ruimtelijke onderbouwing. Dit houdt in dat moet worden ingegaan op:

- de huidige en de toekomstige situatie, zowel van het gebruik en de inrichting, als van de planologisch-juridische situatie;
- de wijze waarop het bouwplan voldoet aan het provinciaal beleid en het gemeentelijk beleid;
- de milieuaspecten, zoals bodemkwaliteit, milieuzonering, luchtkwaliteit, geluidhinder en externe veiligheid, water, archeologie, cultuurhistorie en ecologie;
- de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid.

Deze aspecten zijn in de voorliggende ruimtelijke onderbouwing aan de orde gekomen.

De omgevingsvergunning voorziet in de mogelijkheid tot het realiseren van een woning op het perceel aan de Zuiderringdijk 7 te Oostwold.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

Door middel van de grondexploitatieregeling beschikt de gemeente over de mogelijkheid tot het verhalen van kosten, bijvoorbeeld voor het bouw- en woonrijp maken en kosten voor de ruimtelijke procedure. Wanneer sprake is van een bouwplan als bedoeld in artikel 6.12 Wro en 6.2.1 Bro moet de gemeente hiervoor in beginsel een exploitatieplan vaststellen. Hiervan kan worden afgezien als het kostenverhaal anderszins verzekerd is. In dit geval komen de kosten ten laste van de initiatiefnemer.

Eventuele planschade als gevolg van dit project zal voor rekening van de initiatiefnemer zijn. Hiervoor heeft de gemeente Oldambt met de initiatiefnemer een planschadeovereenkomst gesloten die door beide partijen is ondertekend en akkoord is.

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De omgevingsvergunning is in het kader van het wettelijke vooroverleg (artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening) aan de provincie, het waterschap en andere vooroverleginstanties voorgelegd. Hieronder wordt een overzicht gegeven van deze reacties en de wijzigingen in de onderbouwing die deze teweeg hebben gebracht.

Voor de omgevingsvergunning wordt de uitgebreide procedure gevolgd. De ruimtelijke onderbouwing wordt in het kader van het omgevingsvergunningtraject ter inzage gelegd. Tijdens de terinzagelegging heeft iedereen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Eventuele zienswijzen worden uitgewerkt in dit hoofdstuk.

De provincie Groningen heeft een overlegreactie verstuurd die bij de gemeente Oldambt is binnengekomen op 22 april 2022. In haar reactie gaat de provincie in op een vijftal punten die hieronder zijn uitgewerkt. Daaronder is telkens aangegeven hoe hiermee is omgegaan. De complete vooroverlegreactie is als Bijlage 5 bij de ruimtelijke onderbouwing gevoegd.

- Wonen: De provincie merkt op dat een verantwoording van het bouwvoornemen aan de recente woonvisie van de gemeente ontbreekt.
  Reactie gemeente: In de tekst van de onderbouwing stond onder subparagraaf 'Woonvisie' een beknopte toetsing aan de woonvisie. Deze woonvisie is verouderd en daarom verwijderd. Toegevoegd is een toetsing aan het Programma wonen in subparagraaf 3.3.2. Daarnaast is in het relevante stuk in subparagraaf 3.2.1 een kruisverwijzing naar de toetsing toegevoegd.
- Buitengebied en woningbouw: De provincie merkt op dat een onderbouwing waarom in het onderhavige geval van het beginsel van geen nieuwbouw in het buitengebied kan worden afgeweken ontbreekt.
  Reactie gemeente: Een onderbouwing is opgenomen onder subparagraaf 3.2.2. Aanvullend zal aan de gemeenteraad van de gemeente Oldambt om een verklaring van geen bedenkingen worden gevraagd.
- Archeologie: De provincie merkt op dat het archeologische onderzoek dat als bijlage bij deze onderbouwing hoort enigszins gedateerd is en dat nieuwe inzichten wellicht tot andere conclusies leiden.
  Reactie gemeente: De uitvoerder van het archeologische onderzoek was bureau De Steekproef. Met een archeoloog van het bureau is contact opgenomen met deze vraag. Deze heeft vervolgens met de provinciaal archeoloog afgestemd: nieuwe inzichten zijn in het projectgebied niet aan de orde.
- Natuurbescherming: De provincie merkt op dat na de uitvoering van het ecologisch onderzoek de soorten haas, hermelijn en bunzing van de lijst met vrijgestelde soorten zijn verwijderd. Onderzocht moet worden of dat de conclusies uit het ecologische rapport wijzigt.
  Reactie gemeente: De inventarisatie van 2021 is geactualiseerd. Daarbij is met name onderzoek gedaan naar de soorten haas en hermelijn, omdat deze op grond van NDFF bekend zijn in de directe omgeving van het plangebied.
- Waterberging: De provincie merkt op dat het projectgebied gelegen is in een door de provincie aangewezen waterbergingsgebied en mist een onderbouwing op dit onderdeel.
  Reactie gemeente: Na afstemming met het Waterschap is deze onderbouwing toegevoegd in subparagraaf 3.2.2.